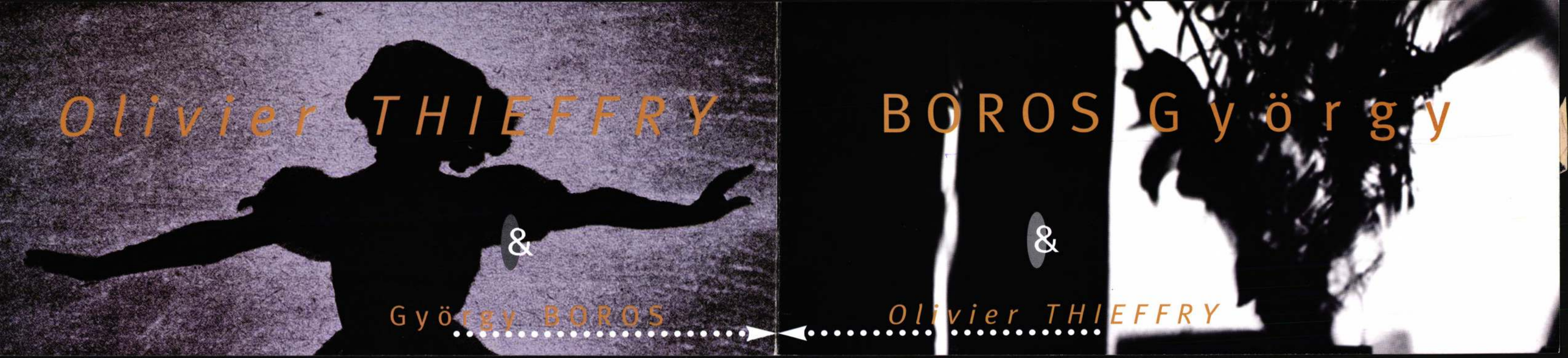
Olivier THIEFFRY
&
György BOROS
BOROS György
&
Olivier THIEFFRY

La Galerie Óbudai Társaskör, Galerie Contretype [B] et la Galerie Bolt ont l'honneur de vous inviter au vernissage de l'exposition des artistes français et hongrois

Olivier THIEFFRY • György BOROS

L'exposition est introduite par **Judit HANGYÁL** et **Gábor ANDRÁSI**

catalogue NO 64.
Text: **Frigyes KARINTHY**
et **Jean-Louis GODEFROID**

Commissaire de l'exposition: La Galerie BOLT
Telefon: 36 1 302 2043 • SUR RENDEZ-VOUS UNIQUEMENT
e-mail: bolt@c3.hu • www.c3.hu/~bolt

à la Galerie Óbudai Társaskör – Budapest, III. Kiskorona u. 7.
et à la Galerie Óbudai Pince – Budapest, III. Fő tér 1.
Vernissage le mardi 11 mai 2004 à 18h
à la Galerie Óbudai Pince, Budapest, III. Fő tér 1.
L'exposition est ouverte jusqu'au 06 juin 2004,
du mardi au dimanche de 14h à 18h

Az Óbudai Társaskör Galéria, Galerie Contretype [B] és a Bolt Galéria tisztelettel meghívják Önt francia és magyar művészek fotókiállítására

BOROS György • Olivier THIEFFRY

A kiállítást megnyitják: **HANGYÁL Judit** és **ANDRÁSI Gábor**

Óbudai Társaskör Galéria, Budapest, III. Kiskorona u. 7.
Óbudai Pincegaléria, Budapest, III. Fő tér 1.
Megnyitó: 2004. május 11-én kedden 18 órakor
az Óbudai Pincegalériában Budapest, III. Fő tér 1.
A kiállítás 2004. június 6-ig látogatható
Nyitvatartás: hétfő – csütörtök 13-19, péntek – vasárnap 11-19

NO 64. katalógus
Szöveg: **KARINTHY Frigyes**
és **Jean-Louis GODEFROID**

A kiállítás kurátora: BOLT Galéria
Telefon: 302 2043
e-mail: bolt@c3.hu • www.c3.hu/~bolt

M.N. 1998. nov. 3.

BOROS GÉZA

Emlékművek '56-nak

Négy évvel az ötvenhatos forradalom leverése után született az a fiatalember, *Boros* Géza, aki elsőként állított össze tanulmánykötetet arról a jórészt ismeretlen emlékanyagról, amellyel a világ a magyar szabadságharcra emlékezik. Gazdagon illusztrált könyve, az 1956-os Intézet kiadványa nem értékel, csak leírja, hogy milyen megoldásokhoz folyamodott az emlékezet. A művészettörténész, az esztéta természetesen nem mellőzi, nem is mellőzheti a szociológia, a kulturális antropo-

lógia és a politikatörténet szempontjait, amikor a lyukas zászlókról, a rusztikus kövekről, az ötvenhatos keresztekről és kopjafákról ír.

Gazdagon illusztrált kötetéből kiderül, hogy a legelső emlékművet még 1956 októberében az olaszok állították Bolzanóban. Egy kőszikla emlékeztetett a magyar hősökre Magyarország mártírjainak felirattal. Idehaza Baján állították fel a forradalom első emlékművét az október 23-án a Dunába vetett Sztálin-szobor helyére. Ifjú *Éber* Sándor festőművész, gimnáziumi tanár az építőipari szakiskola növendékeivel falat emelt téglából, erre kőből faragott babérkoszorút helyeztek. Sokáig azután az ötvenhatos emlékszobrok helyébe a kommunista hatalom védelmében elesett kommunisták pártállami kultusza lépett. Határainkon belül legfeljebb rejtve lehetett keresztet állítani ötvenhat mártírjainak, a halál fölötti győzelmet is szimbolizálva általuk. A kereszt-szimbólumot a külföldön élő emlékműállítók is szívesen alkalmazták.

A könyv, amely szinte észrevétlen maradt a hazai könyvkiadás rengetegében, nemcsak az elmúlt negyven év történetét, de a forradalom utóéletét is szemléletesen példázza. S azt is, mennyi még az ország elrendeznivalója 1956 nagyságának megőrzése és megörökítése érdekében. **(lőcsei)**

ak

(1 or

1908. V.8.]

éltem Kőnig tanár/ úrral;

] d[er] Trag.[ödie] egészen

etben, attól is függ, mekkora

n az Unzeitgem.[ässige] Betr.[ach-

!

Nagyon, nagyon érdekes. De van-

özelebb.] Szíves üdvözlettel

Boross Géza (1908-1971)
Művek (vál.)
Boross Géza emlékkiállítása, 1908-1971 : Jósa András Múzeum Nyíregyháza, 1986 / [a katalógust szerk., a kiállítást rend. Muraközi Ágota]. – [Nyíregyháza] : [Szabolcs-Szatmár M. Múz. Ig.], 1986. – 16 p., [16] t. : ill. ; 24 cm. – (A Jósa András Múzeum képzőművészeti katalógusai, ISSN 0133–8994 ; 48.)
ISBN 963 01 7419 7* fűzött : ár nélkül
75(439)Boross G.:061.4(439)„1986"

megírva

Boros György

ácsm.

Kolozsvár 1708

1.

Balogh Katalin

56. l.

Esztergom, Buda, Besztercebánya, Körmöcbánya, Lőcse, Zólyom, Zsolna, Cseszte, Szakolca, Tata, Gölnic, Olaszi.

d) *Foglalkozásra utaló jelek* 25
Csetnek, Lőcse, Bakabánya, Telkibánya, Nagybánya, Felsőbánya, Bélabánya, Rozsnyó, Igló, Libetbánya, Gölnic, Jolsva, Nagyőce.

e) *Beszélő pecsétek* 26
Kecskemét, Rozsnyó, Pécs, Brassó.

f) *Általános heraldikai jelek* 28
Beregszász, Gara, Pankota, Szeged, Miskolc, Várad, Váradolaszi, Sepsiszentgyörgy, Grénic, Jászó, Meggyes, Nyitra, Szond, Beszterce, Nagyszeben, Szikszó, Mártonvásár, Vinica, Sátoraljaújhely, Huszt, Gyula, Szatmár, Sárospatak, Pápa, Gyöngyös.

II. RÉSZ: A városi armálisok 37
Kassa 38
Kolozsvár 41
Trau 43
Pozsony 42
Kőszeg 43
Eperjes 44
Bártfa 45

Boros György

áls

1709, 1708.

Kolozsvár

Balstel 128. l

BUDAPEST
42 III. 12-10
62

ÖNKIOLDÓ 1 — BOROS GYÖRGY — SELF-CATCHING No 1

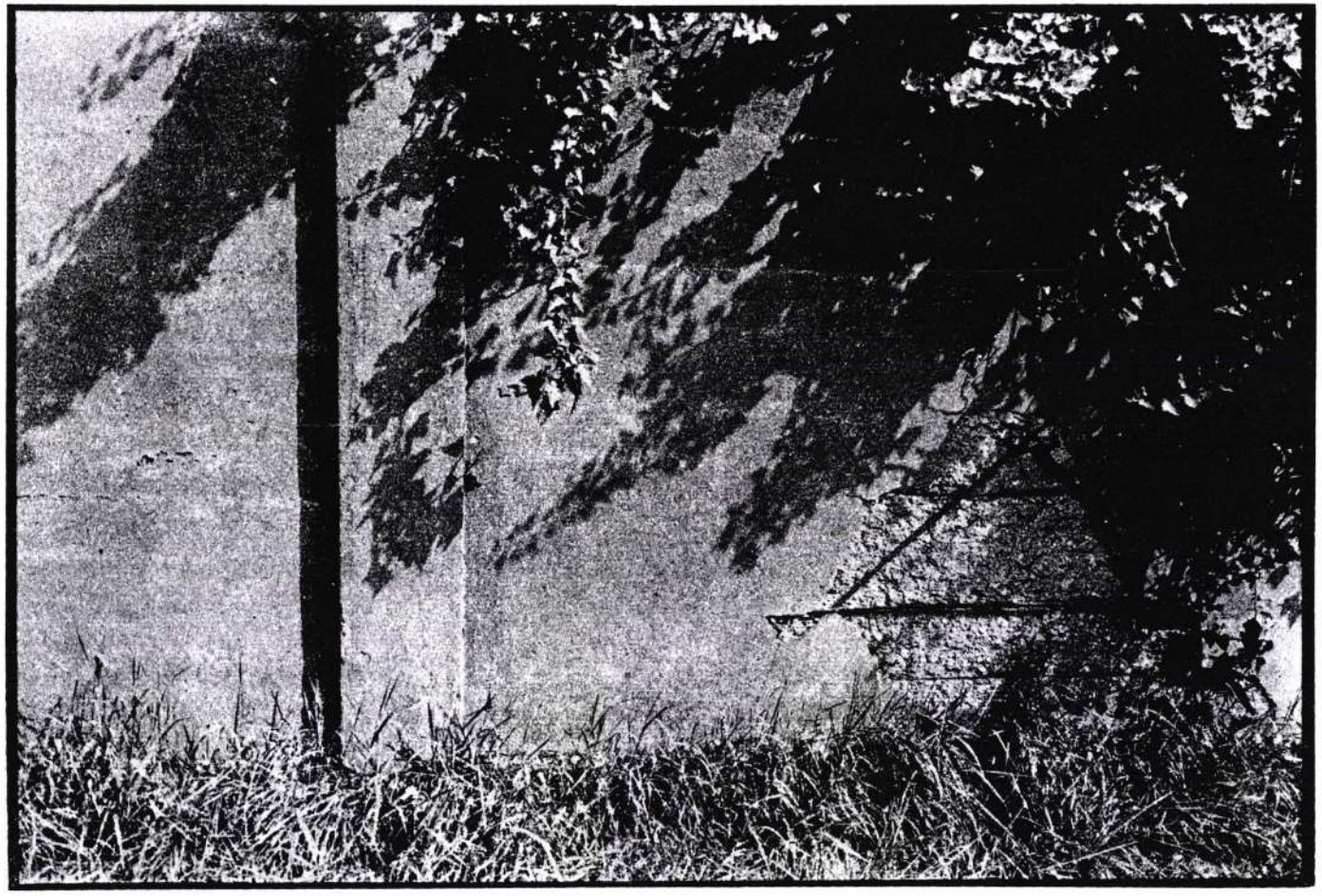

Az előző kép méltó ellendarabja, pedig egyáltalán nem biztos, hogy annak készült. Más a helyszín, lejjebb fordult a kamera tengelye, de az árnyék ugyanolyan megejtően folyik le a napsütötte levelekről. Fölfeslett a fal – megintcsak a kép jobb alsó sarkában –, s a folytonossági hiány látni engedi az otromba merevitővasakat. Mindannyian ismerjük az ilyen kerítésalji, kócos, szálas, porlepte, semmiresevaló fűszegélyeket. A falpillér itt is: mintha geometrikus fatörzs lenne.

It fits the previous photo very well, although it is not sure at all that it was taken for this purpose. The scene is different, the camera axis has turned lower, but the shadows are similarly running from the sunny leaves. The wall appears – again on the bottom part of the photo – and the lack in continuity makes possible to see the slumsy stiffenings. All of us know these tall, dusty , good-for-nothing grass-edges under the fence. The wall-pillars look also here as geometrical tree-trunks.

ÖNKIOLDÓ 1 — SELF-CATCHING Nº1

BOROS GYÖRGY
KINCSES KÁROLY
KULCSÁR GYÖRGY (FOTON)
LELKES LÁSZLÓ
MOLNÁR GYULA
OSZTOLYKA PÉTER (FOTON)
PÁNDI TITUSZ (FOTON)
RETEK TAMÁS (FOTON)
SZERENCSÉS JÁNOS
SZILÁGYI LENKE
TASNÁDI LÁSZLÓ
VÁRADI ZOLTÁN
VETŐ JÁNOS

„C S E N D"

„STILLNESS"

GÖDÖLLŐI GALÉRIA
GÖDÖLLŐI MŰVELŐDÉSI KÖZPONT
1983.

ÖNKIOLDÓ 1 — BOROS GYÖRGY — SELF-CATCHING No1

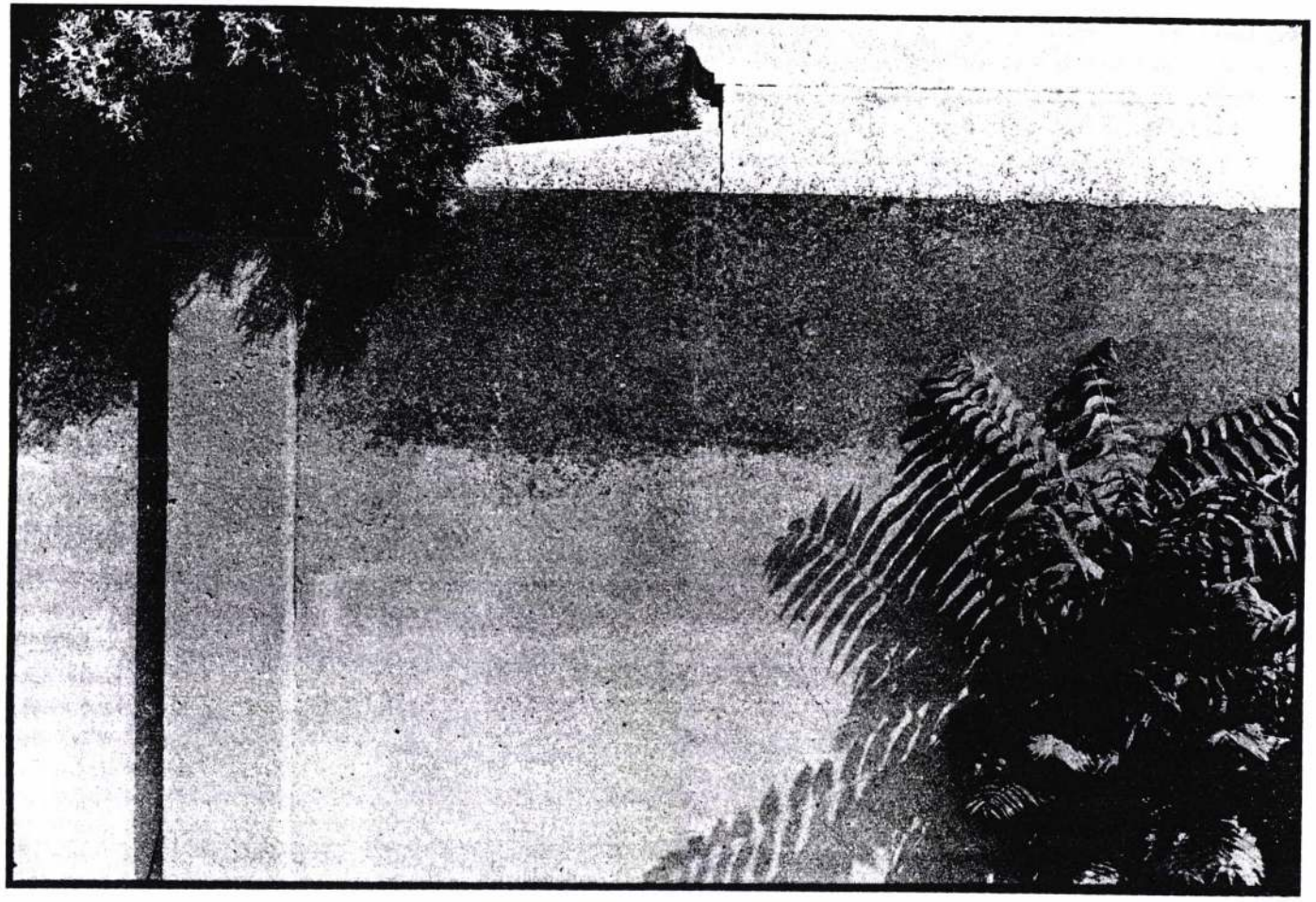

Kopár, alig tagolt falfelület, melynek felső kiképzése és a mögüle kihajló tujafa temetőt sejtet. Minden figyelmünk a külső bokor árnyjátéka felé fordul. Tökéletesen kiegyensúlyozott, nyugodt átlós kompozició.

Bare hardly detailed wall-surface, the upper form of which and the thuya leaning from behind suggest a cemetery. Our whole attention is devoted to the play of shadows of the outside bush. It is a perfectly balanced, peaceful diagonal composition.

már megkaptam a fiamat, s mondom nekie, hogy húzódj félre, netalán tán, mit lehet tudni,... képesek lennének belénk lőni, de golyó nélkül jöttek – én úgy gondolom – a tankok.

De a románok felmásztak a tankra, és onnan kiabálták, hogy „armata este cu noi", hogy a katonaság velünk. S jöttek, s a tank is jött felénk. Képesek lettek volna, hogy bejöjjenek a tankkal közénk.

S mi megfenyegettük, hogy ne jöjjenek közénk, mert elolvasztjuk a tankokat.

F.: Akkorra már a magyarok is fel voltak szerelkezve.

S.: Ekkor már került egypár üveg,... ez, az, ami kell.

A.: Azt mondtuk, hogy ne próbáljanak jönni, ha életben akarnak maradni, mert elolvasztjuk őket.

S megálltak ott, olyan 40 méterre tőlünk. És akkor is megkezdtek a tank mögül dobálni kövekkel, üvegekkel, aztán a miénkek is meg-meg visszadobtak. Dehát, mondtam a mi embereinknek, nem kell visszadobni. Maradjon itt a kő, hogyha idedobják, de arra vigyázzanak, ne legyen kődobásból sebesült.

És akkor a fiamnak mondom, s több fiatalembernek, mondom a falubelieknek, hogy nekünk most már... Közben jött még vagy 12 tank! Az a 2 tank ott maradt velük, s jött vagy 12 tank, amelyeket irányítottak be közénk, magyarok közé, a pártház felé. És elébük állottunk, s azt mondtuk, hogy oda, egyenesen álljanak egy falat, de mi nem engedjük be a székház elé a tankokat. Álljanak egy falat, hogy ne tudjanak azok se jönni, mi nem megyünk, mert hogyha jönnek, megmondtuk nekiek, azokat a tankokat is mind elolvasztjuk.

És a fiamnak mondtam, s még több embernek, hogy menjünk haza. Nálunk is baj van. Vigyázzunk mi is otthon most már. Mert mikor a tankok megjöttek, ez a több, 12 tank, s elállották az utat, akkor lecsendesedtek, akkor már nem volt ütközet. Efelől voltak a magyarok, túl voltak a románok, a románok dobálóztak, a magyarok csak védekeztek. Egész végig csak védekezés volt.

És az, aki – tetszettek látni a Tv-ben, hogy valaki ott feküdt, s még meg-megrúgták –, akire mondják, hogy a tanár. Nem tanár volt. A románok közül volt, aki fegyveresen bejött közénk, aféle volt. Ő románok közül való volt, dehát már úgy fel voltak bőszülve a mieink is,... mikor életről van szó, vagy élünk, vagy halunk... hát nem lehet kérem ott állani tétlenül. Szóval úgy voltak, hogyha már meg is volt – mondjuk – halva, akkor még egyet tapodtak a fejére, hogy... Ezt nem, ezt nem is tudom kibeszélni, hogy hogy volt, s nem is tudják elképzelni sem, hogyha nem látták. Ha látja az ember, akkor! És közben, úgy 10 óra körül este, nem volt közben összecsapás, dobálóztak a románok, megjöttek a Nyárád mentéről jó páran székelyek, és megtámadták ezeket hátul. Mi itten voltunk a Fő téren, komplett uralta a Grand Hotel környékét a magyarság, és azon túl voltak, a posta felől és a Dózsa György úton hosszában...

S.: ... és a Tudor negyedben...

A.: ... ott voltak a románok. És hátból megtámadták őket a székelyek... Mikor ezek észrevették, akkor azt mondták, ordibálták, hogy gyertek, menjünk, fussunk, mert megjöttek a székelyek!

F.: Akkor szaladtak a buszokhoz...

A.: ... amely buszokat a Judea rendelte, amit... amit nem tudna elképzelni az ember. A katonaságnak az autóbuszaival hozta be ezeket a hóhérokat.

És szaladtak az autóbuszokhoz,... a román ortodox templom mellett voltak az autóbuszok, szaladtak oda, hogy üljenek fel és meneküljenek el.

És ezek a székely testvéreink, magyar testvéreink ketten-hárman felmentek a buszokra, kiverték az ablakokat, s dobták ki az ablakon a románokat. Kint a többiek várták őket.

Őszintén mondom, mi nem örvendünk ennek, ezen csak búsulni lehet, de ez már harc volt, védekezés a támadók ellen. És volt olyan autóbusz, amelyik ott helyben el is égett.

– *Hány autóbusz égett ki?*

S.: Összesen 43 autóbusz égett le, és 23 kiskocsi.

– *Ennyi leégett?*

S.: Nem mind Vásárhelyen, hanem előtte is a falvakban, az úton.

A.: A régeni vonalon vannak magyar faluk, Marosszentgyörgy, Ernye, Gernyeszeg, Sáromberke. Ezekben a falvakban észrevették, hogy mi van. Elszalasztottak, amelyikek bejöttek, vagy 7-8 autóbuszt és teherkocsit, de aztán észrevették, hogy mi a helyzet, és elállották az útjokat.

A románok meg megtámadták Ernyét. Leszállottak ezek a hóhérok,... és helyben az úton 2 öreg bácsit találtak, ezeket úgy megverték, hogy az egyik helyben meg is halt. A másik lehet, hogy megmenekült.

Akkor félreverték a harangokat, összegyűltek az emberek. Akkor jöttek a többi autóbuszok nagy sebességgel, ezek verték ki az ablakaikat, és nem engedték őket. Ahogy az egyik csapattól elszabadult az a kocsi, akkor a másiknál megakadt.

T.: Kocsitemető volt azon a vonalon.

A.: Én szerdán ott mentem fel, majdnem Dédáig, még akkor is ott voltak a roncsok.

S.: Hogy nem tudtak még többen bejönni a románok közül, ezeknek a falvaknak köszönhető.

A.: És ahogy mentek hazafelé a rományok,... volt két nagy csuklós autóbusz és egy kisebb, azokat visszafelé aztán elrendezték. Úgyhogy a libánfalvaiak közül, a mokányok közül volt vagy 300 személy csak közülük való nép, megsebesült. Ők csinálták maguknak, nem mi. Védekezni muszáj.

Közben mi hazamentünk, elmentem a fiammal. A fiam nem akart jönni. Csalogattam a tankok mellől, alig tudtam elhíni őt, fel volt ő is korbácsolódva, a gyerek.

Otthon is nem tudtunk otthon ülni, muszáj volt kint szervezkedjünk, hogy várjuk ezeket a hóhérokat. A mi falunkon keresztül is jöttek hazafelé, de úgy nézett ki az autóbusz, mintha nem lett volna benne senki, mert le voltak bújva. Egy autóbuszt elszalasztottunk a régeniek közül. Bánjuk, hogy nem fogtuk le azokat az ibăneştieket. A többieket,... mi azt mondtuk, hogy ha nem támadnak, mi nem támadjuk. De azokat bántuk, hogy nem fogtuk le. ... És ez a szörnyű dolog volt. Elég ez!...

F.: A két délutáni eseményeknek szemtanúja, ill. én is egy áldozata voltam. Egy téglával megdobták a vállam. Ezt nem is éreztem, csak amikor hazaértem és levetkezni akartam, fel akarom emelni a karomat, és nem bírom.

T.: Még most is látszik a seb.

F.: De arról akarok szólni, hogy még az volt egy fontosabb dolog azon a napon, hogy a magyarok, akik össze voltak gyűlve a Fő térre, azok mindegyike kézbeli nélkül volt, vagyis üres kézzel volt. A románok meg fel voltak szerelkezve. És amikor az összetűzés megkezdődött, a székházat a magyarok uralták.

A székházban voltak személyek a Demokrata Szövetségből, akik beszéltek, s akik magyarázták, hogy „no fiúk, most húzódjatok hátra, no fiúk, most így csinál- >

játok", vagyis irányították a magyarokat.

És egész éjjel a magyarok uralták a székházat. A székház előtt van egy tér, ottan voltak a magyarok, és a székházba egy románt se be nem engedtek.

És azt is elmondom még, amit a marosvásárhelyi szabad rádió – vagyis nem szabad, de így van megnevezve – bejelentett, és egyben megköszönte, hogy a hidegvölgyi és az Ady-negyedből való cigányok nagy segítségére voltak a magyaroknak.

T.: A cigányok is mind hozzánk csatlakoztak.

F.: Egy kiáltvánnyal érkeztek a cigányok, hogy „ne féljetek magyarok, mert itt vannak a cigányok!"

– Azt tudjátok-e, hogy ebben a helyzetben a cigányok miért mentek a magyarok segítségére?

F.: Hát mert Domokos Géza felszólalt értük Bukarestben, amikor az egyik román képviselő egy rettenetes nyilatkozatot tett a cigányok ellen.

S.: Más nemzetiségek ellen is.

A.: Azt mondta, kikéri magának, hogy ezek között a falak között bármilyen fajgyűlölő – antiszemita, cigány- és magyarellenes – kijelentések elhangozzanak.

F.: Igen, habár még volt egy örvendetes esemény a cigányokkal. Marosvásárhelyen van egy cigány szervezet, amelynek a vezetője felhívta minden cigánynak a figyelmét, hogy rendes emberként kell viselkedni. Munkahelyet is biztosítanak nekik, ha rendesen viselkednek. És ezt mondta el a magyar rádióban, mert a magyar rádiósok erre lehetőséget adtak nekik. A román rádiósok meg nem adtak lehetőséget a cigányoknak Marosvásárhelyen, hogy beszéljenek.

S.: És a cigányoknak is fel volt híva ezen a napon a figyelmük, hogy most az idő, hogy kérjék ők is a jogaikat. És akkor persze, hogy nem állanak azok mellé, akik a mi jogainkat nem akarják megadni.

F.: És azt akarom tovább mondani, hogy körülbelül szerda reggel 10 óráig a magyarok uralták a székházat. Én szerda reggel bementem Vásárhelyre, s láttam, hogy akkor a székház előtt körbe voltak véve a magyarok. A Dózsa György utca meg a Tudor-negyed felől románok voltak, és a Fő térnek ebben a felében a magyarok. És félkör alakban bezárták őket, befele nem engedtek egy magyart se, románt se, hanem a magyarokat kiengedték, hogy a székház legyen a katonaságnak a felügyelete alatt.

És az volt még az örvendetes dolog, hogy bár kevesebben voltunk, de akkor már a kézbeli mindenkinek a kezében volt, és fel voltunk bátran készülve, hogy védekezzünk.

A város meg már katonasággal mindenfelől el volt zárva, a vidékieket nem akarták beengedni, és mi is csak egy kisebb hídon tudtunk bemenni...

S.: És ezen a napon a cigányok, a marosszentgyörgyiek nagy tömegben és elzárt utakkal vártak, hogy nem engednek be senkit a városba.

A.: Elfelejtettük a teherautót, ami be is hajtott a magyarok közé.

F.: Ez kedden volt, úgy 7 óra 10 perckor. Egy régeni rendszámú tehergépkocsi.

A.: Az, amelyik hétfőn behozta a románokat.

F.: Egy 16 tonnás teherkocsi behajtott hátulról a magyarok közé, hogy tapossa le őket. De mindenki észrevette, és félreugrott. Két öreg bácsit megütött, azok sebesültek meg, de nem halálosan.

T.: És nekiment a templomnak, és a sofőr s még mellette 2 személy meghaltak.

S.: Ezek a régeni Autóbaza, a 4-es Autóbaza emberi voltak.

F.: Azért haltak meg, gondolom, mert borzasztó nagy sebességgel hajtottak, hogy minket sokunkat le tudjanak tapodni.

S.: Ahogy jött felénk, mindenki hajított szembe vele.

F.: És elvesztette az egyensúlyt, vagyis ütődést kapott, és nekiment a román templomnak.

A.: Be egy parkba, és nekiment a templom oldalának az az átkozott, amelyik behozta hétfőn a fejszéseket. Ott meg is halt aztán helyben. Megérdemelte. Ő vetett véget magának.

F.: És azt akarom még mondani, hogy voltak az összetűzésekben, kedden, olyan... nem is tudom, hogy mondjam... nevetséges meg iszonyatos dolgok... Volt, amikor az egyik a maga román fajtáját

Boros György: A csúcson – VI.

BOROS György

KERÉKES Gábor: A NEGYEDIK belülről. = Fotóművészet, XXXXIII. évf. 3/4.sz. 1990 42 - 60.p. ill. E.

Fiatal Fotóművészek Studiója, IV. kiáll., 1990.aug.

A dokumentarista műfajhoz sorolható, mégis pszeudoműfaj az egyénített, szubjektívabb megközelítésű „lágy dokumentarizmus". A látszólagos objektivitás itt kétértelmű. **Boros György** *A csúcsok*

→

mindig felettünk vannak című képsorának költői címválasztása sejteti az érzelmi megközelítést. Itt nemcsak a látvány tárgyilagos regisztrálása a fontos, hanem a becsempészett egyénített üzenet, amely a látványt a szubjektív szférába emeli. A Tátra csúcsán létesített meteorológiai állomás műtárgyait idegen civilizáció által létesített rekvizitumokként észlelhetjük. A fotográfus formai eszközökkel is hozzásegít ehhez. A képmező négy sarkán látható feketedés kukucskáló nyílás köralakját sejteti. A leselkedő játékban nem tudható, hogy mi figyelünk-e vagy minket figyelnek?

BOROS György - fotós Hajdú-Bihari Napló 1995.05.

KIÁLLÍTÁS

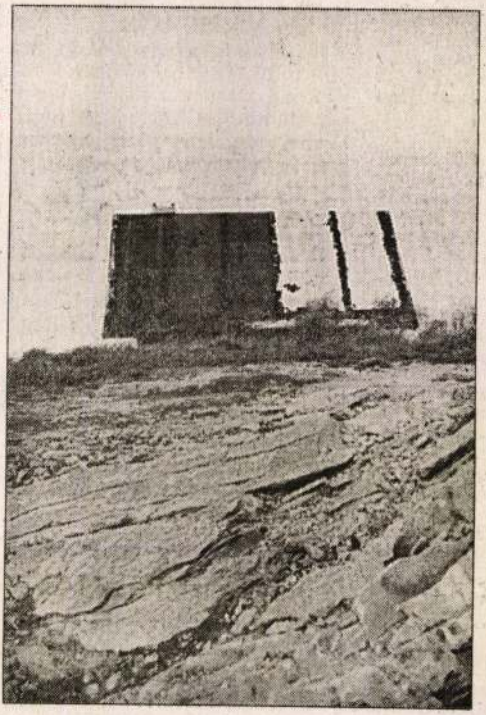

A csúcsok mindig felettünk vannak – Boros György felvétele. A fotóművész a Nyíregyházi Fotóklub vezetője, kiállítását Nagy Tamás fotóművész nyitja meg hétfőn – május 13-án – Debrecenben, a Kodak-galériában (Csapó utca 32.).

ja az utazó
vách László

Hz-en: óránként:
0, 16.30, 17.30).
nés műsor mag-
i robogó. 12.00
che Welle rádió
)0–16.00 Délutá-
ból. 18.00–22.00
2.00–24.00 Éjsza-
gnósoknak. *Tele-*

.30–8.05 Reggeli
l – az irodalom-
ősorszemle. 8.25
kör. 9.35 Máglya-
10.35 Szájkosár.
magazinja. 11.46
ónika. 12.30 Kon-
5 Új zenei újság.
ránya. 14.05 Oxi-
zenhat óra. 17.30
krónika. 18.20 Elő-
Sportvilág. 19.30
0 Miska bácsi le-
ül. 20.05–21.49 A
tinház a cethal há-
a. 22.20 Tér-idő.
llámon: 9.00–11.00
zinok. 18.20 Min-
lemzetiségi műso-
a Hangja magyar
késő esti magyar

mok. Veszprémi
en Veszprémben.
émi reggeli. 8.30
n. 9.03 Iránytű.
zprémből. 11.30
émi séta. 12.00 Jó
eszprémi képes-
llásjelentés. 14.00
ől. 15.20 Tangó.
0 Operettparádé.
9.03 Esti kérdés
ktél. 21.10 Nem-
zegedi dzsesszna-
adó. 23.10 Búcsú
gynök: Latinovits

Magányosnak érzi magát, pedig semmi oka nincs panaszra. Türelemmel, megértéssel veszik körül családtagjai, s csak az ön gondolatát lesik. Ne elégedetlenkedjen.

VIII. 24.–IX. 23.
Kissé zűrösen indul a napja, ám a folytatás annál jobbnak ígérkezik. Ha már az elején lemond valamiről, akkor sosem fogja megtudni, hogy a későbbiekben még milyen élményekre számíthat.

IX. 24.–X. 23.
Nem ártana most már alaposan rendet rakni a ház körül, s a lelkében egyaránt. Ha mindenütt teljes az összhang, az ön hangulata is sokkal jobb lesz.

X. 24.–XI. 22.
Ne a slágerekből akarjon tanulni, hanem a való életet élje. Ha állandóan lila ködben él, sosem fogja észrevenni maga körül az értékes dolgokat.

XI. 23.–XII. 21.
Kapcsolata könnyen veszélybe kerülhet, ha nem figyel oda eléggé párjára. Ne higgye azt, hogy csak önnek vannak problémái, s ne panaszkodjon állandóan a másiknak.

XII. 22.–I. 20.
Kissé fárasztó a mai napja, bár mindent elkövet, hogy könnyebbé tegye. Valószínűleg az előzetes szervezéssel volt a probléma, máskor jobban figyeljen oda erre is.

B oros Györgyné

M.D.K.

magyar mustrás festett fadobozok

György Kálmán: Az iparművészet a párisi kiállitáson
A világ iparművészete Párisban, 1900. Szerk. Fittler
Kamill és György Kálmán
Kiny. a Magyar Iparművészet 1900. évi folyamából 35.1.

MDK

Boros Györgyné, Kolozsvár

Elismerő-oklevéllel tüntették ki a párisi világkiállitáson. /Bőrdiszmű, kefe- és kosárfonó oszt./

Cikk: Kitüntetések a párisi világkiállitáson.

Magyar Iparművészet 1900. 359.l.

BOROSS György festő

ÉS 1992. május 22

Május 9-én Franyó Zsuzsanna, az Újvidéki Színház dramaturgja a kanizsai színházteremben ünnepélyesen megnyitotta a 29. Tiszai Ünnepi Játékokat. A színházi szemle június 25-ig tart. A színház előcsarnokában Boross György szabadkai festőművész tárlata tekinthető meg. (Magyar Szó)

Boros György

Szabadkán tanít, sokat jár
kül földön

Ágat i. linometrieta (eml.) nekrepel
a szabadkai művészek szegedi
kiállításán

Szelesi Zoltán: Kapcsolatok Szeged és
Szabadka képzőművészetében

Tiszatáj 1967 X. n. 922 old.

Bonos György
Grafikus

M.D.6

„Ágak" című kiometszelet
mutatta be.

Szelesi Zoltán: Szabadkai képzőművészek tárlata
Művészet, 1967. szeptember – 36 lap

8 Borvo Györgyné

1

Fitt György.

35. l.

pártolólag felterjeszti a lőcsei kir.kath.főgymn.igazgató kérelmét a gymnasiumi templom karzatának helyreállitása ügyében.

1913

1 drb csat.

V.

csat.

III.

3 csat.

5 irodáré.

„Hungária", Beszterczebánya.

83843

Boros Györgyné

Gyparisikiáll

241 l.

Beross Gyula, festö. MDK

Hegedüs miniszter arczképe. Olf.

A"Visszautasitottak Szalonja" 1906 körül. Kat.16.1.

Boross Gyula

„Bényeiné Harmath Emma" olaj. festmény szerzője

Magyar kinészportrék 2. Cenner Mihály: Festmények, szobrok, dombormüvek a XIX. század, Budapest, 1966. Katalógus. 271.

Boros L. (Boross Gyula?)

„Hegyesi Mari," olaj.

Magyar színészportrék 2. Cenner Mihály: Festmények, szobrok, domboi-művek a XIX század. Budapest, 1966. Katalógus, 311.

Boross Gyula

„E. Kovács Gyula" civilmelltképe
olaj, 1890.-

Magyar zinészportrék 2. Cenner
Mihály: Festmények, szobrok, domlvi-
művek a XIX század. Budapest, 1966.
katalógus, 33 l.

Boross Gyula

„Sándor Emil", olaj.-

Magyar pinészportrék 2. Cenner
Mihály: Festmények, sobrok, domborművek a XIX. század, Budapest, 1966.
Katalógus, 37 l.

Boross Gyula

„Szentgyörgyi István", civil mellképe, olaj, 1890, 62x46 cm.-

Magyar színészportrék 2. Cenner Mihály: Festmények, szobrok, dombormüvek a XIX. század. Budapest, 1966. katalógus, 38 l.

MDK

Boros Gyula

Arckép, olaj

Szt.György Céh XVII. suk. 1914. márc.

65

1.

MDK

Boross Gyula, 1-sö éves

A kiállításon a figurális rajz és festés szakmájából munkáival részt vett.

"Egyház és Iskola." Az országos mintarajztanoda. kiáll
Vasárnapi Ujság. 33.sz. 1875.aug.15. 524.l.

MDK

Borossa Gyula, 4-ed éves

az ékitmény és iparművészeti rajz szakából állitott ki.

Egyházés Iskola. Az országos mintarajztanoda és rajztanárképezde kiállitása. Vasárnapi Ujság. 33.sz. 1875.aug.15. 524.l.

MDK

Boross Gyula

Magának szántam, of.

Akarná rózsáimat, "

A feleségéhez hazaérk.harctéri festő, of.

N.Szal. 2.zsürimentes kiáll. 1916. máj. 12 l.

MDK

Boross Gyula festő

„Éloczzünk!") c képe KT harácsonyi és „Ah ő levélkéje" } tárlatán 1885.

MDK-A-I-1/1563. és 1564.

MDK

Boross Gyula festi

„Az ő levélkéje" c képét KT karácsonyi

tárlatra küldi. 1885.

MDK-A-I-1/1501.

MDK

Boross Gyula, festő

A Vigszínház előcsarnokában látható Medgyaszay Evelin rőf (Hegedűs Gyula első feleségéről) készült olajfestménye.

(sebes): Műterem ben nem lehet Lear...

2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1970. okt. 19.

Boros Gyula épitész

Terverőcsoportjának tervét megvették az alábbi pályázaton

Ulrich Ferenc: Bölcsődék Orsz. módszertani Intézetének terv pályázata 1969

Magyar Építőművészet 1970/2 18 old.

Boross Gyula

„Závodszky Teréz", olaj.

Magyar színészportrék 2. Cenner Mihály: Festmények, szobrok, dombormüvek a XIX. század. Budapest, 1966. Katalógus, 41. l.

Boross /Gyula/

„Medgyaszay Evelin", olaj.

Magyar színészportrék 2. Cenner Mihály: Festmények, szobrok, domborművek a XIX század. Budapest, 1966. Katalógus, 35 l.

MDK

Boross Gyula, festö

Egy agrárpolitikus. Olf.

A"Visszautasitottak Szalonja" 1906 körül. Kat. 18.1.

Boros Gyula

festőművész

Nemzeti Szalon a 40 éves jubileumi kiállítása. Ennek kapcsán megemlékezik a Szalon megalakítását megelőző azon beszélgetésről, amelyet a Berlicska féle vendéglőben folytatott egy kisebb művészértekezség, köztük a művész is.

Nemzeti Ujság
1935.I.6.

MDK

Boross Gyula

Közlegelőn, of.

Kedves virágaim, of.

Rózsámat adjam önnek?, of.

N. Szal. tav.kiáll. 1916. ápr. 7. l.

Boross Gyula

Kanász, of.

Major, of.

bxbxbxbxbxbxbxbxbxbxbxbb
xbxbx

x N.Szal. őszi tárl. 192o. szept. 6. 1.

Boross Gyula

MDK

De mennyire illatos, olf.

Műcsarnok 1915-16 téli tárlat

Boros Gyula festő

Pesti Hirlap. 1884. okt. 8. 3

a festőh Köréből

Ybl.

Boross Gyula festő /1857-1930/

Képzőművészeti Társulat 1882.őszi kiállitásán az 500 forintos egyházfestészeti dijra pályázik.

Budapesti Hirlap 1882.VIII.8. 217.sz.2.o./Sz.és H./

Ybl.

Boross Gyula /1857-1930/ festő

a Képzőmüv.Társulat 1882.őszi kiállitásán állit ki először.

Budapesti Hirlap 1882.VIII.1. 210.sz. 2.o. /Sz.és M./

Festészet.

Király arcképe, fest. Boros János 1841-ben Szekszárd m. megbizásából.

Pesti Hirlap. 1841. 75. sz. 631. l.

I. és M. Boross Gyula MDK

Egy ligeti rózsa, olf.

Micsarnok 1917 tavaszi tárlat

Boross Gyula MDK

Kedélyes levél a harctérről, elf.

Műcsarnok 1917 téli tárlat

Boross Gyula MDK

Arckép, olf.

Műcsarnok 1887. őszi kiáll.
II. sorozat

Boross Gyula

MDK

Arckép, olf.

Műcsarnok 1887. őszi kiáll.
II. sorozat

Boross Gyula MDK

Arckép, olf.

Műcsarnok 1887. őszi kiáll.
II. sorozat

Boross Gyula MDK

A pillangó, tanulmányfej, olf.

Mücsarnok 1887. őszi kiáll.
II. sorozat

Boross Gyula MDK

Férfiarckép, olf.

Műcsarnok 1884. őszi kiáll.

Boross Gyula MDK

Női arckép, olf.

Műcsarnok 1884. őszi kiáll.

Boross Gyula MDK

Női arckép, olf.

Mücsarnok 1884. őszi kiáll.

MDK

Boross Gyula festő

Művészet 1917. 3.l.

MDK

Boross Gyula

Müvészet 1917. 4. 1.

BOROS GYULA

Arckép. Olajf. 27x34.

Szent György Céh XVII.aukc. 1914. márc. Lot.
65.oldal

MDK

Boros Gyula, festöm.

Fej. Olf. 1892.

A Szentgyörgy-Czéh XI.aukciója.
XXXXX.1912. Kat. 289.l.

MDK

Boross Gyula

K-n Ö-n.:A Nemzeti Szalon első kiáll. Vasárnapi Ujság 1894. 751-752.l.

Boross Gyula

Hedgyaszay Evelin c. olajfestménye (emlj) szerepel a „Magyar Szinészpostrék" c. táslatban a Vig és a Nemzeti Szinházban

(sebes): Ziáhítás az elősarnokban

Esti Hirlap 1970 X. 19

Boross Gyula festőművész

Arcképét bemutatja a lap. „Figurális festő volt". Mesterei Székely Bertalan és Greguss János. 1893-1894-ben Roskovics Ignáccal együtt a Józsefvárosi templom freskóit festette. Kammermayer polgármester és Gerlóczy alpolgármester szobája számára a két művész megfestette Ferenc József életnagyságu képét.
A művész ma hetven éves és a szegényház lakója.
Kósa Lajos: A Szegényház sztárjai" cimmel ir a művészről.
Délibáb, Bp. 1928. jan. 7. II. évf. 1. sz. 11. lap.

Boross Gyula

a bajai diákszálló gépkocsi-tervezője

Magyar Építőművészet 1974/4

42. old.

megírva

Boross Gyula festő

BOROSS GYULA. A budapesti Erzsébet-Szeretetháznak volt szomorú lakója legutóbb *Boross* Gyula festőművész s ott ragadta el a halál szeptember 2-án. Öreg napjaiban

raszorult a szegényházra, mert keresete már nem akadt, ingóságait és megmaradt festményeit pedig baleset tíz évvel ezelőtt elpusztította. Régen, a nyolcvanas években még ismert arcképfestő volt, illusztrációkat is rajzolt, segített *Roskovics* Ignácnak a józsefvárosi freskók megfestésénél, részt vett a Nemzeti Szalon megalapításában. Akkor még ki-kiállította képmásait a Műcsarnokban. Azonban mindinkább ritkább lett szereplése, neve végül szinte feledésbe merült. *Boross* Nagyváradon született 1857-ben és 1873—80. a budapesti Mintarajziskolának volt növendéke, ahol *Greguss* János és *Székely* Bertalan tanításában részesült. Első nyilvános szereplése is ebbe az időbe esik: megrajzolta a Képzőművészeti Szemle számára Huszár Adolf szobrász képmását (1879). 1884-ben három arcképpel vett részt a Műcsarnok kiállításában s ezt többször megismételte. Két képe (Ferenc József király képmása) a Székesfőváros tulajdonába került, *E. Kovács* Gyula színművészről festett képmását pedig az Orsz. Színészegyesület Múzeuma őrzi. Egyideig üvegfestéssel is foglalkozott *Kratzmann* Ede műhelyében.

Magyar Művész 1930. 563. l.

563

[illegible]

TABLE DES MATIÈRES :

Léopold Herman : Sur les esquisses de Barthélemy Székely 505
L'exposition de l'Art ancien chrétien au Musée des Arts Décoratifs:
Ladislas Éber : Sculptures. I. (V.)..... 514
Alexandre Mihalik : Bronzes, ivoires, émaux, peints, etc. II. (VI.) 526
Ervin Chevalier de Ybl : L'église de Fót 537
Dr. ing. Virgile Bierbauer : L'exposition universelle d'architecture à Budapest 550
Edmond Gerő : Quelques opinions des architectes étrangers sur l'art du maitre Edmond Lechner 557
Jean Vaszary : Théodore Csontváry 558
Nécrologie 560
Bibliographie 563

TABLE DES GRAVURES :

Barthélemy Székely : Fauteuil. Esquisse. Supplément en couleurs.
Barthélemy Székely : Le couronnement. 1867. Esquisse 506
Barthélemy Székely : Coup de chevaliers de l'ordre de l'Éperon d'or. 1867. Esquisse..... 506
Barthélemy Székely : Prestation du serment du roi. 1867. Esquisse 507
Barthélemy Székely : Coup de sabre. 1867. Esquisse 507
Barthélemy Székely : Les fêtes du couronnement. 1867 508
Barthélemy Székely : Les fêtes du couronnement. 1867 508
Barthélemy Székely : La tragédie de Mohács. 1526. Esquisse 509
Barthélemy Székely : Le mari. (Michel Dobozi.) Esquisse 509
Barthélemy Székely : Paysage. Esquisse 510
Barthélemy Székely : Peupleraie. Esquisse 510
Barthélemy Székely : Portrait d'un fils du peintre. Esquisse 511
Reliquaire. Venezia. XIV. siècle. Musée National .. 514
Sainte Anne. Bois. La Vierge avec l'Enfant. Bois. M. le Baron Herzog. La Vierge. M. le Dr. A. Géber 515
Hans Leinberger : Saint Anne. Bois. M. le Baron Herzog 516
Sainte Barbe. Allier. Saint Jean. Musée des Arts Décoratifs 517
Michel Colomb : S. Barbe. M. le Baron Herzog..... 517
La Vierge avec manteau. Bois sculpté. M. le Baron Maurice Kornfeld 518
Baptême du Jésus-Christ. Bois. Fin du XV. siècle. M. Ferdinand Baumgarten 519
Mise au tombeau. M. Edmond Faragó..... 521
Jésus-Christ avec la croix. M. Ernest Wittmann..... 521
La fuite en Egypte. Musée Chrétien, Esztergom..... 524
Saint Jérôme. Bois et ivoire. M. Frédéric Glück.... 524
Aquamanile. XII. siècle. Musée National..... 525

Boross G y u l a, festő; szül. 1857-ben Nagyváradon. 1876—1879-ig a budapesti mintarajziskola és rajztanárképzőben Greguss János és Székely Bertalan vezetése alatt végezte tanulmányait, 1880-ban pedig állami ösztöndíjjal Kratzmann Ede üvegfestészeti intézetében tanult. Később leginkább arczképfestéssel foglalkozott. Jelentékenyebb művei: I. Ferencz József király arczképe (1884), Budapest székesfőváros tulajdona; A pillangó (1887) stb. A Műcsarnok tárlatain az 1880-as évek folyamán számos arczképét állította ki. Régebben képes lapok számára is gyakran rajzolt arcz- és egyéb képeket (Huszár Adolf arczképe, Eötvös szobra stb). A Nemzeti Szalon megalapításában tevékeny része volt s kiállításain többször szerepelt.

A fővárosi képzőművészeti bizottság jelentése tíz éves működéséről. 1880—1890. Budapest, 1891. 47. l. — *Képzőművészeti Szemle.* 1879. 3. l. — *Kiáll. tárgymutatók.* — *Nemzeti Szalon Almanach.* Budapest, 1912. 154. l. — *Ország Világ.* 1884. 763. l. — *Vas. Ujs.* 1879. 220, 332. l.

+ m. h. 1930 szept. 2. Apesten.

+ Eleinte

több

1890-es évek elején egyik segédje volt Roskovics Ignácnak a Bpest József-városi plébánia templom falképeinek megfestésénél.

Nagyszlabos. T. 7303.

A papirgyár.

A hegyes vidék előterében a gyár épületeit kerités veszi körül, melynek kapujától balra a földszintes háznál két női alak halad. Jelzése alól balra: Boros.

Tusrajz, mér. 10.2: 12.9 cm.

Sz.n. 267-902.
379-902-1756.

Horka. T. 7302.

A cellulose gyár.

A középtérben a horka-pelsőczi farost-gyár foglalja el melléképületeivel, a háttérben erdővel boritott hegy emelkedik, az előtérben pedig, a buzaföldön innen, vasuti sin halad. Jelzése alól balra: Boros.

Tusrajz, mér. ll: 15.8 cm.

Sz. n. 266-902-VII
379-902-VII.

OM KT. 1884. őszi kiáll
27. 263. 276.

Női archép. Férfi arch.
2 női és 1 férfi archép

1887. őszi kiáll. II. sor.
117. 262. 295. 369

Apillangó; Tanul-
mányfej, of. és 3
archép

Boross Gula

Visszautasítottak Salonja

1906.

Hegedűs minister arch. of
E.A. agrárpolitikus

B mampe 4 ontó

T 1

V 3 Jan

Ez a dolgozatod már sokkal jobb mint az előbbiek. Remélem a konstrezőt már el lehet fogadni Jan

Boross Gyula

Faun és Nympha, c. kép, mely másolata a Képzőmvészeti Muzeumba levő képnek, dr. Mariay Ödön tulajdona.

Jelzése: „Boross Gyula 1879."

Restaurátorom 1937 X. hóban

MARKUS MIKSA
MAGYAR HIRLAP
UJSAGVALLALATA

Itt nyugszik ő, a szabadság vezére,
Angol vitézek sirjai között,
S a cziprusságak a szent sir fölött,
Védőn borulnak a márvány kövére.

A Marmorának lágy zsongásu habja
Dicső csatákról mond regét neki,
S a fecske is, mely a léget szegi
E sir felett a hir szavát susogja.

S mint örök lámpa fenn lobog a fény,
Az eszmék bajnokának sirkövén.

Kőváry Béla.

A ki örökké bujdosott.

Igaz történet.

Közli: **Eötvös Károly.**

(Folytatás.)

Pár nap mulva megint náluk volt a cserkesz s megint előhozta a menekülést:

— Kegyes ur — mondá Henri — mivel akarod te, hogy mi megérdemeljük az általad való szabadulást.

— Ha van pénzetek: fizettek nekem ezer rubelt; ha pedig nincs pénzetek: akkor dolgoztok nekem ugyanannyit.

— Talán van annyi pénzünk, de hogy és merre tudnál bennünket megszabaditani? Mi Törökország felé akarunk hazamenni.

— Az az én gondom, a fizetés pedig a ti gondotok. Ha városba jöttök, én onnan elviszlek benneteket a Fekete-tengerre s onnan török hajón elmehettek Sztambulba.

— Ha téged, kegyes ur, meg nem sértünk, azt kérdezzük, mi dolgod van neked a mi megszabaditásunkon kivül a Fekete-tengernél?

— Oktalan állatok! Az oroszok bejöttek falumba és beültek váramba, én pedig megalkudtam velük, hogy három évig nem megyek haza, de három év mulva haza megyek s akkor falumat és váramat visszaadják. Három évig pedig [illegible]

támadta meg őket Tülmenkójában s gyógyitásuk nem vezetett eredményre. Sirva, zokogva kisérték ki őket a pusztára, hol a kalmukok temetője mellett helyezték őket a föld alá, diszesen faragott fakereszttel diszitvén föl a két sirhalmot, melyet a francziák soha se láttak többé s melyről ott Francziaországban az elhagyott rokonok és ismerősek még csak sejtelemmel se birtak soha is.

A második temetés után egyik társuk kijelenté, hogy ő soha se megy el e vidékről, nem koczkáztatja többé életét s életének nyugalmát és jóllétét. Ő itt marad és meg fog nősülni.

E kijelentés alig pár nappal történt az előtt, mikor Nukhár bej Tülmenkójába érkezett. E kijelentésre különben a legfőbb okot valószinüleg az szolgáltatá, hogy a franczia nagyon mélyen talált egy kalmuk leány szeme közé nézni, ki a palotában az uraság egyik első rangu nejének volt szolgálója s kinek szülői Asztrakántól délre a Kaspi-tenger partján Szinszilinszkiben laktak s kit neje kérelmére Balán nehány paripán vett meg vagy cserélt be szülőitől.

A franczia bekéredzkedett az urasághoz s előadta alázatos kérelmét, mely abból állott, hogy az uraság engedje meg a kalmuk lánynak feleségül vételét.

Az uraság láthatólag jó kedvvel, mosolyogva hallotta a francziának komoly szavait.

— Hát aztán, ha feleséged lesz, hogyan hurczolod azt magaddal, ha egyszer megszabaditanálak?

— Sehogy se kegyelmes ur, itt maradok Tülmenkójában.

— Azt ugyan okosan határoztad el, mert ha el nem határoztad volna, akkor is csak itt kellene maradnod. Hanem hát, mid van neked, mit adsz a lányért?

A franczia nem egészen fogta föl jól a kérdést s azért csak annyit felelt:

— Mit adnék mást? Magamat adom.

Az uraság elkaczagta magát s aztán ezt kedni, hogy ő mily boldog és megelégedett ember s hogy neki bizony esze ágában sincs Francziaországba elindulni.

Társai örültek a jó szerencsén, de mégis csak legjobban arra terjedt ki a figyelmök, hogy az uraság minden vonakodás és aggály nélkül teljes szabadságot engedett társuknak mind nősülés előtt, mind nősülés után szabadon menni a szomszéd városokba, sőt még Asztrakánba is, Szinszilinszkit nem is emlitve, a mely pedig Tülmenkójától tiz napi járóföldre fekszik, ugy hogy a franczia épen egy hónapig volt távol, mikor jegyesének szülőit meglátogatta. Gondolták, hogy a nősülés ürügye alatt ők is hasonló szabadságot kaphatnának.

Mikor e fölött tanakodtak: épen akkor jött Mussza Nukhár bej ajánlata. Ez ajánlat elfogadása mellett több ok harczolt, mint ellene. Azt jól belátták lassankint, hogy Nukhár a vendégszeretet örve alatt meg akarja ugyan csalni Balán uraságot, de nem egyéb czélból, mint hogy a francziák pénzén magának jó üzletet csináljon. Pénzük volt vagy 1500 rubel; ha ezer rubellel Törökországba juthatnak, onnan már teljes bizalommal folytathatják utjokat, miután ott már franczia hatóságokat is találhatnak. A legrosszabb esetben pénzük ugyan elfogy, de közelebb jutnak Európához s a török — igy hitték — elvégre még se oly vad és embertelen, mint az orosz hatóságok.

Bementek az urasághoz. Henri nagy komolyság szinlelésével adta elő a kis társaság kérelmét.

— Kegyelmes ur, a mi társunk boldogságát napról-napra szemlélve, elhatároztuk, hogy mi is megnősülünk s végkép itt maradunk a kegyelmes ur szolgálatában. Mi már annyit szenvedtünk, hogy bizony megkivántuk a nyugodalmat s nem is merjük, de nem is akarjuk többé a szabadulás kérelmével a kegyelmes ur haragját fölgerjeszteni, sőt inkább hálás szivvel ismerjük el, hogy olyan jó dolgunk, mint itt van, még

220. l. kép

KUBIKOLÁS A TISZAPARTON. — HERMAN OTTÓ VÁZLATA UTÁN RAJZOLTA BOROSS GYULA.

Boross Gyula

festő

Meghalt Budapest 1930 szept 2.

Pesti Hirlap 1930

szept. 3 (Boross Gyula festőművész ... meghalt.)

U. 3075

nyirodája.
0-81.

julius hó 1-2 napjain tartandó
nyző d a l e g y e s ü l e t e k
számára.

- 4.

natkozó tudnivalók:

pályaudvar.

us 1.-én d.u. óra perc.

a sördalversennyel egybekötött

vendéglőben.

i időközben a főversenyen az

nben:

y Szinház

Borossy Gyula

festő

meghalt Budapesten

73 éves korában 1930,

szept. 2-án az Erzsébet

szeretetházban.

1857-ben Nagyváradon szü-

letett. Roskovicsnak segédke-

zett a józsefvárosi templom

freskóinak megfestésében.

U. 307

Magyar Hírlap. 1930 szept. 3.

(Borossy Gyula festőművész,

Roskovits Ignác egykori

munkatársa meghalt a sze-

gényházban.)

szoruslányok működési rendjéről.

ó 2.-án d.e. 11 órakor megje-

s az ottani rendezőség bevezeti
olyaiba /ülőhelyeire/. Innen
ókat dalegyesületük verseny-sze-
ol a zászló mellett állnak ad-
k szereplése véget ér.
ó órakor az összes koszoruslá-
mely a Millenáris Versenypá-
u. sarok, a főbejáratnál/. Az
koszoruslányok azonban jelenje-
venniök a részükre elkészí-
kat, melyekkel egyesületük zász-
enypálya bejáratától a rende-
szoruk átvételezési helyére.
rt.
lutáni megjelenés utcai ruhá-
rténik. A koszoruslányok jól
jelölt számát, és lehetőleg
1/2 6 órai pontos megjelenés
yok megelőzhessék az ünnepség-
A hivatalos versenyjelvény, a-
któl nem kaptak még meg, ide-
belépésre jogosit, kérjük

dal ünnepe a Vigadóban lesz
szoruslányok részére 1/2 6 ó-

ORSZAGOS MAGYAR DALOSZÖVETSÉG

Borsos Gyula

Lyka Károly 47

Magyar Művészet

1930. 563

nekrolog.

Boross Gyula

Jertő"

irod

Z Krück. I. 136 l.

Felnőttek iskolán kívüli oktatása

VI. 66.

Borossgyula

Huszár Adolf
nobrány archége
Repr

Képzőművészeti Szemle

1879. 1. 14.

„EUROPA"
film-, könyv- és lapterjesztő rt.
könyvkiadó osztály
Bp. V., Rothermere-u. 12.
Telefon: 127-837.

Boross Gyula

1873/74 – 1878/79

Ferkép Zörnfőiskár k

1932-33. 70. l.

Képrem Fóisk Tók

BOROSS *Gyula*, festő. * Nagyvárad 1857. † Budapest 1930 szept. 2. A budapesti mintarajziskolában Greguss János és Székely Bertalan növendéke volt, azután Kratzmann Ede üvegfestői intézetében tanult. Főleg arcképeket festett, melyek közül I. Ferenc József király képmása Budapest szfv. tulajdona.

M. N. G. I. 130 l

2182. Khnopff Fernand.

A patak.

A pázsitos előtért s
nak ki, vizében pedig a tuls
sza. A háttért erdő képezi.
napsugarak vetődnek a föld

Vászon, mér. 40[illegible] :
Vétetett az 1902: I
koronán. (372-902-3)

Borossa Gyula

Kubikusok. Herman Ottó vázlata utáni rajzolta fent. (1879.)
Megjelent: Vas. Ujs. 1879. 4/4.

Repr.
Domanovszky Sándor

Magyar művelődéstört. D. t. Bp. é. n. 197. 669. l.

Boross Gyula

Aukciók

Szt. Géra Cék

1912 dec. 13. a.
Fej. of

1914 márc. 17. a.
Arckép

~~1920 jan. febr.~~

Javitás. 1950. VI. 2.

Пілотник Варга
На дворе

и

тётка Мольнар

Omkt

Boross Gula

1915 ~~[illegible]~~-16 téli

De majire illatos II, of

1917 tav

Ea lijeti rojsa II, of

1917-18 téli

kedélyes levél a haretérről, of

Sánitás 1950. V. 2.

начнутся

ремонтировали. На дворе

слесарь

тётя

Полкнар

Borossy Gyula
festő

† 1930. szept. 2.
73 éves korában

és látképben ábrázolt
~~látható~~ emeletes kastélynak két ~~kerek~~ tor-
lkerítés, melynek sarkain körönd szolgál
A ~~kastélytól~~ balról emelkedő hegy tetejét
alja el ~~[illegible]~~. Az előtérben, a gazdasági épületek
két galambducz áll, kertek kötik le fi-
ikben kilátás is van. Felirata fölül
ALVA sive CZIGENDORF."
ei a vonalkeretnek 9.8 : 14.4 cm.

554.

126/94 No 24.

Boross Gyula

1877/8. I. III. szakosztály
kül. Nagyváradon. Ösztöndíjas
rajztanárjelölt.
1877/8. II. III. szakosztály
1878/9. I. III. szakosztály
1878/9. II. III. szakosztály
1879/80. II. vendéglátogató

1876–1880.

Máriatölgyesi uradalom VI. 306.

Boross Gyula

Szül. Nagyváradon, többi adat hiányzik.
1876/7 I. növendék a bperti mintarajztanodában.
Festő akar lenni.
4 elemit végzett.

1876/7 II. rendes tanuló.

Boross Gyula

Mücsarnok
1915-16. téli kiáll. 136 ✓
~~1916-17~~ 1917. tav. kiáll 142 ✓
1917-18. téli kiáll. 267 ✓

Agyagedény óriási ~~szigetközi VIII. 148~~

Boross Gula

festő

Bpest.

Műcsarnok

1915. Fav.

Polgár - utcza 2. Budán II. 76.

~~Darvas Gula, 99~~

~~Fáncsics Ákos, 82~~

~~Gerő Tibor, 83, 91~~

~~Glück Károly, 25, 27, 28, 30~~

~~Görffy István, 123~~

1907. deczember 17.

656

A Biharmegyei és nagyváradi tört. és rég. egyesület elnökségének:

a tisztikarban beállott változások és az ügyrendre vonatkozó intézkedések tudomásúl vétetnek, a régiséggyűjtemény rendezésére Cserni Béla Szakmegbizott szolgálatai felajánltatnak (901/1907.)

Boros Gyula

MAGYAR MŰVÉSZET
1930. 563

Boross Gyula

27	Közlegelőn olajf.	600.—
28	Egy ligeti rózsa olajf.	360.—

Nemzeti Szalon

1917. máj.
fav. ~~[illegible]~~-tárl.

V

12.000 pengőben bennfoglaltatot
pengő.

A most beérkezett 5.0
munkák költség elszámolásából k
tákat, melyek összege 4.999 P 2
illetve nyugtákat az elszámolás
terjeszteni és kérem, hogy azt S
lának elküldeni méltóztassék.

Budapest, 1943 julius 1

Boross Gyula

18 Legelő disznók olajf. 1000.—

Nemzeti Szalon

1918 május

tav - kiáll

KISFALUDI STROBL ZSIGMOND:
VE MARIA.

Boross Gyula

1920. sept.

kiáll. Nemzeti Szalonban

Kanász, alezr.
Major, alezr.

Hajnik-Könyvtár V. 183.

Boros Gyula

31. Megyünk Kánaánba, olajf.— — — — — 360.—
32. Delelés „ — — — — — 360.—

Nemzeti Szalon
1915. sept.
őszi kiáll.

1) Boros Gyula

1915. szept. kiáll. – N. Szalon
Megyünk Kánaánba, olaff. 360.–
Delelés, olaff. 360.–

2) 1915. dec. kiáll. u. o.
Kedves virágaim, olaff. 360.–
Gönczy Tiborné archépe, olaff.
Gönczy Tibor archépe olaff.

3) 1916 apr. kiáll. u. o.
Közlegelőn, olaff. 600.–
Kedves virágaim, olaff. 360.–
Rossámat adjam önnek?
olaff. 360.–

Boross Gyula
1918. máj. kiáll. u. o.
Legelő disznók, olaff. 1000.–

V

Tovább nem irom Ki.

Móra Ferenc, Könyvtáros IX. 114.

B o r o s G y u l a.

1915 I ső Jurymentes kiáll.

Rózsák ,olajf,
Tearózsák,olajf,

Neked szántam,olajf,
Mennyire illatos,olajf,

1915. Téli kiáll.

Megyünk Kánaánba,olajf,
Delelés,olajf,

1915. ~~Téli~~ tav. kiáll.

Kedves virágaim,olajf,
Gönczy Tiborné arck,olajf,
Gönczy Tibor arck.olajf,

1916 Tavaszi kiáll.

Közlegelőn,olajf,
Kedves virágaim,olajf,
Rózsámat adjam önnek,olajf,

1916 II.Jurymentes kiáll.

Magának szántam,olajf,
Akarná rózsáimat,olajf,
A feleségéhez hazaérkező harctéri festő,olajf,

1916.Téli kiáll.

Nyilt rózsa illata,olajf,
Delelés,olajf,

1917 Tavaszi kiáll.

Közlegelőn,olajf,
Egy ligeti rózsa,olajf,

1918 Tavaszi kiáll.

Legelő disznók,olajf,

1920. Őszi tárlat.
Kanász,olajf,
Major,olajf

Boros Gyula
Pesti

Nemzeti Szalon

M.D.K.

Boros Ila

Nyiregyházi Ervin cimmel/szénrajz/portré repr.-ját bemutatja a lap azzal a megjegyzéssel, hogy a müvész Glatz Oszkár tanitványa.

Szinházi Élet. Bp. 1930. dec. 28.-1931.jan.3. XXI. évf. 1. sz. 111. lap.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

FEJÉR MEGYEI HÍRLAP
Székesfehérvár

1969 NOV 19.

B. Boros Ilona

1021

Fejér megyei Hírlap

Művészetre nevelő szakkörök

Megyénk pedagógusainak figyelmébe ajánljuk a batikolást!

Az ország több részéből jöttek már hírek arról: itt is, ott is megnyitották a keceli Arany János Általános Iskola batikoló szakkörének kiállítását.

A keceli gyerekek hírétnevét így mind több városban vette szárnyára a hír.

Kik ezek a kis művészek, akiknek alkotása most már saját megyéjükön kívül immár idegenben is nyilvánosság elé kerül?

A kifejezés így nem egészen pontos, hiszen a keceliek batikolt kézimunkáit már igen sok országban ismerik a világ több országának fővárosában nyertek díjakat.

A batik, ez az indonéz eredetű textilfestő művészeti ág a teremtő fantázia mellett nagy technikai felkészültséget, türelmes pepecselő munkát kíván.

Bács-Kiskun megyében az iskolai szakkörök mindjobban megszeretik a batikolást. Elsőnek a keceli Arany János Általános Iskolában alakult meg a batik szakkör B. Boros Ilona rajztanár vezetésével. Harminc kisdiák kezdte a „művészkedést" 1963-ban, ami rövid egy év alatt megteremte „gyümölcsét": az Országos Gyermekrajzkiállításon 1964-ben a szakkör egy nagyképernyős televíziókészüléket nyert munkáival.

1965-ben már Prágába is kijutnak a szakköri tagok munkái, két év múlva pedig Delhiből jön a hír négy keceli kislány győzelméről; majd 1968-ban végre „világsiker" születik:

Rácz Rózsa keceli diáklány az Indiai Köztársaság elnökének aranyérmét, az egyetlen fődíjat nyeri el, megelőzve ezzel háromszázezer más pályamunka alkotóját.

De nemcsak a keceliekről kell szólni. 1964-ben immár két kiskőrösi általános iskolában is működik szakkör, 1965-ben egy kecskeméti iskola alakít szakkört, majd követik a példát Fülöpszálláson, Akasztón, továbbá Kiskunhalas két iskolájában.

Érdemes elgondolkozni, mi a jelentősége ennek a kedves és sokszor meghökkentő eredményt produkáló művészkedésnek. Sokfelé megfordultam a megyében és különös örömmel figyeltem: azokban a községekben, ahol batikoló szakkör működik, lassan kiszorulnak a vásári giccsek az egyszerű házak falairól és ezek a korszerű hangvételű, nem egyszer hangsúlyos mondanivalót kínáló kézimunkák kerülnek a helyükbe.

Vagy nézzük csak: hányan viselik a fiatalok — és nem egyszer az idősebbek is — a batikolt fejkendőket, sálakat. Aki egyszer megismeri, nem tudja magát kivonni hatása alól.

Ám a batikolás nem olcsó mulatság. Mit mond erről B. Boros Ilona kiváló tanár, a keceli szakkör vezetője?

— Egy-egy szakkör évi költségvetése igencsak meghaladja a 15 ezer forintot, hiszen be kell szerezni a textilt, a viaszt, a festéket, nemkülönben az edényeket és a vasalókat.

— Úgy hírlik, a szakkör vezetőinek vannak egyéni titkai. Mégis ha például Fejér megyéből vagy éppen Székesfehérvárról jönnének Kecelre „eltanulni" a batikolást, segítenének nekik?

— Miért ne? Nagyon szívesen.

Később aztán úgyis kiki maga jön rá ennek a művészkedésnek a fortélyaira.

Csak az alapot kell eltanulni.

Nos, kedves Fejér megyei, székesfehérvári pedagógusok, Kecel várja Önöket a batikolás-ügyben tapasztalatcserére! Sőt az sem volna elvetendő gondolat, hogy — több más megyeszékhely példájára — kiállítást rendeznének a keceli, kiskőrösi, kecskeméti és fülöpszállási gyermekek műveiből. Az ember — előzetes ismeretek hiányában — nem is hinné, mennyi alkotó vágyat, egyéni kezdeményezést és művészi képzelőerőt szabadít fel ez a kedves, sokoldalú, nagy nevelő hatást magában foglaló szakköri munka!

Balogh József

ERSÉG

os nap után tartanak hazafelé
ivolra utazik. Csomagban, sza-
iány. Tikkasztó meleg, izzad
rcokról.
ember lábánál faláda, óvja,
e. Izeg-mozog az ember. Majd
li a ládikót.
enek az ablakhoz!
kar ez az atyafi. Mégis nagy-
Kitartja a levegőre és aggó-
t sóhajt:
k!
bátyám? — kérdi egy fiú.
stagalambok.
a piacon, mivelhogy galamb-
aérjek!"
okonszenvvel érdeklődik.

Ez kevés.
sszük a tetőre.
k. Senki sem ellenkezik, nem
kocsi tetejére, odakötik a rács-
egy tovább a kocsi.
ő:
a galambokat? Megvárjuk ám!
zik fel a létrán. Megvannak,

tovább. Ott fenn jó a levegő.
rséggel.

— Bajó —

Tudomány—Technika

Űrtöltőtoll

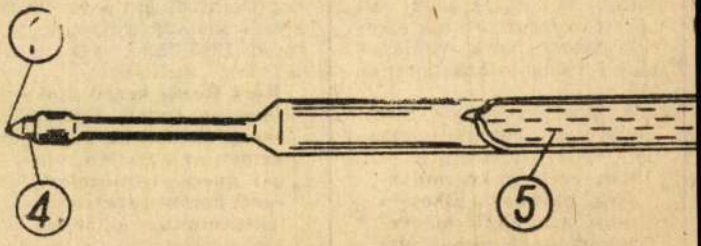

1 — Ultrakemény wolframkarbid csúcs; 2 — csúszó dugó, am
gáztól; 3 — Tömítő dugó; 4 — Rozsdamentes acélfoglalat; 5 —
nyomás alatt álló kapszulában; 6 — 4 atmo szfér

Az ember űrkutatásait a meglepő műszaki-tudományos megoldások sokasága veszi körül. A legtöbbjük nagy horderejű és nélkülözhetetlen a sikerhez, ám szép számmal akadnak közöttük apró, de fontos érdekességek is.

Jól tudjuk például, hogy a világűrben tartózkodó ember legfontosabb tevékenységeinek egyike a megfigyelés. Szakadatlan, fárasztó munkával fürkészi kozmikus környezetét, figyeli az otthonául szolgáló űrkabin sokcélú berendezéseinek működését és saját (vagy társa) magatartását a különleges viszonyok között. A kozmikus televízió jóvoltából nemegyszer láthattuk magunk is a szorgalmasan jegyzetelő űrhajóst, amint részletesen és pontosan rögzíti észleléseinek eredményét. De gondoltunk-e arra, hogy milyen íróeszközt használ a súlytalanság állapotában? A grafitceruza nem lehet valami ideális eszköz, hiszen az állandó hegyezés külön gondot okoz. Egyes töltőceruzák, a töltőtoll és a golyóstoll működése viszont a gravitációs vonzáson alapul, vagy atmoszferikus nyomást is feltételez. Így ezek az eszközök a súlytalanság állapotában nyil-

ŐJE:

lel a seregélyesi

ségünkben — a népet szolgálókká lettek, nem úgy foglaltuk el, mint leendő újgazdái. Inkább megbosszulta a nép azzal, hogy megkopasztotta minden pompájától. Építészeti díszeinek, kandallóinak, parkettájának nyomát se látni.

A mostani birtokbavétel pénzáldozatban felér egy új

nyolcmillió forintot tesz ki, további pár millió a berendezése.

Méltatlan sorsra jutott kastély talán — amennyiben a a tervek valóra válnak — megtalálja új rendeltetését a gróf-űző szocialista társadalomban is. E kései kastélyfoglalással nyer a műemlékvédelem és nyer egészségvé-

MOK

Boros Ilona, festő

Öreg parasztasszony, of.

Nauz. Szal. Mův. E. - Szinyei Társ. X. Tav. kiáll. - 1935 V. 8-19.

Kat.

1909-

68. czikkel

tlan dolgok kisaj
25-iki 2359. s
kalmazandók.

69. czikkel

olog kisajátításáná
öteles kérvényéh
ándékozott össze
pénztárába törté
nyt. A letét alól

ény közlésének i
polgári és büntető
dolog zárgondnokának tekintetik. kisajátítóktól felajánlott kártérítést, vagy hogy

megírva

Boros Ilona
W.e.

pest. nak

Ferk'pzomfoisk'vk
1933-34. 46. l.

kálatok az ingatlanra nézve károsak, vagy annak jellegét bármi módon módosítják.

A felhatalmazás megadása a bemutatott terv megváltoztatásától, vagy annak a felügyelőség által kidolgozott tervvel leendő kicserélésétől tehető függővé.

A tulajdonos — ha azon szándékánál marad, hogy a munkálatokat folytatja — köteles azokat a felügyelőség felügyelete alatt az attól módosított vagy ajánlott tervek szerint végeztetni.

75. czikkely.

Az előbbi czikkely intézkedéseinek alá vannak vetve azonkívül mindazok a dolgok, amelyekre nézve megtörtént a törvény 5. §-ában 1

a közmunkák minisztériumával a
ges észrevételeit, mielőtt fentemlít
az 1865. évi június 25-iki 235
a közhasznú kisajátításról szóló tö
§-a értelmében elfogadtatnak.

78. czikkely.

Ha a közoktatásügyi minisztériu
említett intézkedések értelmében el
az építészeti szabályzatokat, az
június 20-iki 364. sz. törvény intézk
alávetett ingatlan dolgokon eszközle
kálatokra nézve, a községi hatósá
említett szabályzatok értelmében ki
gedelmek semmiesetre nem helye
az illetékes felügyelőségtől, a jele

Boros Ilona
testőrnivész
intézeti labora-
torium vezető ná-
mos régészeti rajza
az alábbi munben

Dolgozatok a
m. kir. Horthy Miklós
tudományegyetem rég-
gészeti intézetéből.
XVII. k. 1941 Szeged. 1941.
XVIII. k. 1942 " 1942
XIX. k. 1943 " 1943

IRODALOM

JEGYZET

Boross Ilona

festő

Lvod

z

Vinkler Delv

331. l.

Bo os Ilva
festő, Szegeden

Szeged: 1944
Délvidéki szalalk
Tannlmány fej.
c. képe -

Európa film kölcsönző részvénytársaság

Budapest.

V. Nádor u. 36. sz.

Boros Ilona

X. Tavaszi Szalon 1935.

BOROS ILONA
24 Öreg paraszlasszony olajfestmény 150.— pengő

FARKAS ZOLTÁN

IGAZGATÓ:

HUBAY ANDOR

PÉNZTÁROS:

LEHEL BÉLA

FŐTITKÁR:

KÉZDI-KOVÁCS ELEMÉR

1935. Tavaszi Szalon.

Öreg parasztasszony, olajf,

Boros Ilona
festő.

Nemzeti Szalon

Boros Ilona
festō
Ō regamony of

Szeged 1936

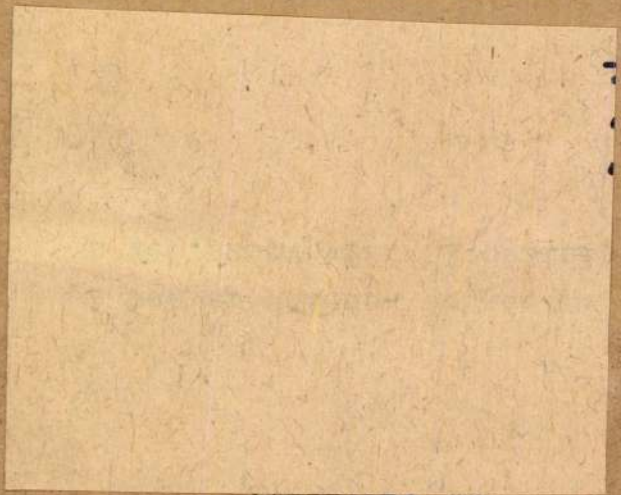

s Bizottsága titkárának kezéhez, a
ztára utján azonnal utaljon ki.
május hó 22.-én.

A miniszter rendeletéből:

Dr.Pogány Károly s.k.

miniszteri tanácsos

éül:

Boross Ilona

1930/31 — 1932/33

Ferkejszőrű főiskolák

1932-33 70. l.

Boross Ilona, festő és grafikus szül. —

1930-34. a bpesti képrőművészeti főiskolán tanult 1934. nyarán a pécsi művésztelepen dolgozott. A szegedi tud. egyetem végészeti intézetében mint a laboratorium vezetője működött. Szamos illusztrációt készített az intézmény tud. kiadványai részére

B. Boros Ilona, [festő, ?
rajztanár ?
iparművész ?]

A keceli ált. iskola tanára, a világhírű képzőművészeti szakkör vezetője, a gyermek-rajzolók művészeti nevelője, gondozója, irányítója.

Sáfrán Edina: Zöld ló, Lila kutya, piros szemű nagymama
M. 11.

Népszabadság, Bp. 1972. márc. 12.

Boros Ilona

„Szekér" c. olajpasztellje
emlékére

Magyar Nemzet 1972 február 23 4.old.

B. Boros Ilona

Bács-Kiskun megye képzőművészeti kiállítása nyílt meg az Ernst Muzeumban, ahol alajpasztellje szerepel „Szekér" címmel (említve.) a pedagógus-művész a keceli batikoló szakkör vezető tanára.

Sárvári Márta: Bács Kiskun megye képzőművészei Budapesten.

Magyar Nemzet, 1972. febr. 23.

Boross Ilona

Arohász

Néhány kisplasztikájával szerepel a tárlaton.

Tóth Ferenc: Marosmenti művésztelep Makón.

Művészet, 1971. december 14. oldal.

Boros Ilona, festo MDK

Versecen született. Szegeden dolgozott a Múzeumban. Glatz Ferenc tanítványa volt. Mesteri portrékat alkotott. Sokrajz tudományos munkákhoz. Festmény restaurátor.
257. old.

Gongor Győző: Boros Ilona 1910-1957.
257 old.

A Móra Ferenc Múzeum Évkönyve. Szeged. 1957. Szegedi Nyomda. Váll. Szeged. 1957

MDK

B.Boros Ilona

Fák, o.paszt.

Az utolsó ház," "

Bács-Kiskun m-i képzőművészek tárl. 1967. Kecskemét

Katona J. Muz.

Boros Ilona, festő MDK.

Versecen született. Szegeden a Múzeumban dolgozott. Glatz tanítványa volt. Rajztanár. Restaurátor, grafikus, iparosiskolában tanít, az egyetemi régészeti intézetben is dolgozott. 257 old.

Cs. Csongor Győző Boros Ilona 1910-1957
257 old

A Móra Ferenc Múzeum Évkönyve. Szeged. 1957. Szegedi Nyomda. Váll. Szeged. 1957

Boros Ilona

szerepel a művészsegédek művészeti kiállításán.

EK 1931. II. 24.

B. Boros Ilona, [ ]

...ROS. — B. Boros Ilona—P. Székely Éva: Batikolás, tojásírás (Móra).

–: Most jelent meg 8.

Népszabadság 8p. 1981 szept. 11.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

1978 FEB 12

PETŐFI NÉPE

Boros Ilona

1021

y István

. évi irodal-
ölő.

● Boros Ilona: Anya gyermekével (falitextil).

Z eladó. Kecs
bet körút 21.

NÉGYSZÖG
dó. Hobbikert
s. Villanylehe
ényegyháza. F
Bálogh Istvá
ni: 15 órától.

BADSZÁLLÁS
bás, családi
rszögöl telek
anitt fólia alá
csom, fehér
rikapalánta is
lődni: 6080. S
Mohácsi köz 1
oly.

DÓ Jakabszálláson, 1200
rszögöl föld Fogti-féle
kból. Érdeklődni: Kecs-
ét, Máriaváros, Akácfa
3. Fogtiék. 17692

DÓ Kecskemét, Kőhíd
9. számú 2 szoba, 2
yhából álló ház. Garázs
Érdeklődni: egész nap.
17668

RTES családi ház, nagy
éképülettel, pincével el-
Kecskemét, Műkertvá-
Jelky András u. 15.
589

KITELEK, Tőserdőben
művesítés alatt álló, 120
rszögöles üdülőtelek
alappal eladó. Építési
édély van. Leveleket
rgászparadicsom" jel-
e a kiadóba kérek.
17647

„Sürgős csere 461 697" jeligére a kecskeméti Magyar Hirdetőbe kérek. 530

ELADÓ másfélszobás, II. emeleti, szövetkezeti lakás. Kecskemét, Lenin tér 4/44. 578

KECSKEMÉT, Kertváros. Csokor u. 2. B. lh. földszinten és II. emeleten két szoba, összkomfort eladó. Érdeklődni: hétköznap 18 órától szombat, vasárnap egész nap. 17678

Gépek és alkatrészek

DIESEL MIA motoros munkagép rászerelhető 600-as szalagfűrésszel eladó. Pótkocsi vontatására alkalmas. Érdeklődni lehet Apostag, Petőfi S. út 20. 161

RS 2 hengeres M
tor, teherszállító
eredeti alvázzal
tekinthető Izsák
u. 6. Radványi

RS 09-es munka
va eladó. Ács I
Mátyás király u

600 TOJÁSOS k
adó. Érdeklődn
egyháza, Petőfi
Tóthék.

Egyéb adás

32 CSALÁD mé
nádi kaptárral e
egyezéssel, sürg
Érdeklődni le
Sándor, 6342 Dr
suth L. u. 37.
egész nap.

MUNKAALKALOM

1021

1978.V.2.Televizió 17.oo Gné
Alföldi krónika

- Köszöntöm önöket kedves nézőink. A Dél-Alföldi krónika mai adását a közmüvelődésnek szenteltük. Ennek során a szellemi, müvészeti műhelyiről közismert Szeged mellett a Bács-Kiskun megyei Kecel községbe is ellátogatunk. Kecel emlitése a Bács-Kiskun megyeiekben elsősorban, illetve nekik, de talán másoknak is a pálinkát idézi emlékezetükbe. Természetesen nem a zugpálinka főzés müvészetével kivánjuk megismertetni önöket. Sokkal inkább egy olyan pedagógussal és tanitványaival, akiknek közös munkája, képzőmüvészeti alkotásai a nagyvilágban is öregbitik a község és az ország jó hirét nevét. A filmet Buvriák István és Varga Imre készitette.

- A volt tanitványok egyike Radványszki Tibor. Miért szerették a rajzórákat?

- Én nagyon szerettem I a néni óráit, ugyanis nem volt az a nagy személyi kötöttség, mint például egy matek órán. Ugyanis Ica néni nem adta meg munkánk elkészitésének módját, volt aki rajzolt, volt aki festett,mások szappant faragtak, vagy éppen batikoltak. És ugy érzem, hogy ez a kötetlenség nemcsak bennem, hanem más gyerekben is nemcsak lelkesedést, hanem örömet is keltett.

- A legnagyobb személyes ikerét mivel érte el?

- Én nekem kedvenc müfajom a batikolás, és egy sikeresebb munkámmal Tokióban is dijat értem el.

- Boros Ilona az Ica néni, aki nem szakványos módon tartja a rajzórákat. A gyerekek itt Kecelen tehetségesebbek, mint az ország más részein?

- Természetesen nem. Itt is ugyan olyan gyerekek vannak, mint bárhol máshol. Kb 1o-12 éves korig a gyerekek spontán gátlások nélkül rajzolnak, festenek később aztán megváltozik ez a dolog. Az a tapasztalatom, hogy bátran a kezükbe kell adni mindenféle anyagot, had próbálkozzanak. S a gondolataikat egy szobrászkodással tudja jól kifejezni, a másik batikolással, himzéssel, rajzolással vagy festéssel.

- A gyerekek közül sokan mennek képzőmüvészeti pályájra?

- Nem sokan mennek, de nem is az a célunk, hogy rajz tanárokat és festőmüvészeket képezzünl. Ennek ellenére sok gyerekről tudok, akik nem tudtak elszakadni a képzőmüvészettől valamilyen módon kapcsolatba maradtak vele.

- Miben méri le munkájának gyümölcsét?

- Ezt nem biztos, hogy most tudom leméri, azonnal, lehet, hogy később mutatkozik majd a hatása. Amikr a gyerekek felnőttek lesznek, és saját családot alapitanak, uj lakást, berendezik a saját lakásukat, akkor látszik majd amit a szakkörben tanultak. Tehát a szinek harmóniája az anyagszerüség, ahogyan a lakásukat próbálják berendezni, tehát ez már egy ilyen könnyebbséget ad neki, amit itt tanultak erről. Szinte senki nem is batikolt itt a szakkörben az országban mi kezdtük el, de ma már rengeteg batik szak-

kör működik. És kezdetben tényleg lehetett arról beszélni, hogy rengeteg első dijat kaptunk, és mindig a batikolásra.

- Ime hát ez is Kecel, sőt én azt mondanám egyre inkább ez Kecel, és minden bizonnyal az olyan kitünő pedagógusok, mint B.Boros Ilona oktató nevelő munkája szemlélete és módszerei is hozzájárultak ahhoz, hogy a megyének éppen ebben a községében épül majd fel az iskolai és az iksolán kivüli tuli müvelődés, egységesitésére irányuló kisérletképpen az un. nevelési központ. Következő témánk is iskoláról szól.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726
1974 ÁPR 10
Petőfi Népe

B. Boros Ilona képzőművész
1021

1974.

Pedagógus képzőművészek

A pedagógus képzőművészek IX. megyei kiállítása több évvel ezelőtt indított, hagyományossá váló sorozatnak az idei bemutatkozó alkalma, amelyen a Bács-Kiskunban élő és dolgozó rajztanárok, pedagógus képzőművészek tárják közönség elé újabb munkáikat. A címben jelölt fogalompárból most számunkra az első a fontosabb, noha a kiállítók napi tevékenységében és gyakorlati munkájában az utóbbi tölt be nagyobb szerepet.

A rajztanárok általában arra törekszenek, hogy minél jobban megszerettessék a gyerekekkel a művészeteket, és a tanulás mellett — az arra kedvet érzők — szakkörben is elmélyíthessék ismereteiket, kipróbálhassák a rájuk szabott képzőművészeti kifejezési módokat. Itt, ezen a ponton — hogy mit és hogyan rajzol, fest, mintáz, vagy éppen korongozik a tanuló — a pedagógus egyéniségének, közvetlenségének döntő szerepe van. Ha a rajztanár állandó készenlétben és töretlenül munkálkodik a látás formálásán, a gyermek kifejezőkészség felélesztésén és fejlesztésén, akkor talán ő maga is jobban megőrzi alkotói érzékenységét, frisseségét. Tevékenységének nagy részét ugyan a tanítás, a pedagógiai munka foglalja le, de az alkotónapján, szabad idejében, sokszor az éjszakából kihasítva egy-egy darabot, maga is dolgozik, választott hivatása mellett a művészetnek él, fest, metsz, rajzol, vagy éppen varr.

A varrást azért említjük, mert a kiállítás keretében egy kisebb gyűjteménnyel mutatják be *B. Boros Ilona* varrott textil falképeit. A jövőben ehhez hasonlóan, a tárlatokon helyet kap egy-egy kiállító pedagógus önálló kamaraanyaga is. Boros Ilona fáradhatatlan kézzel és nagy szorgalommal varrja (nem szövi!) a textiljeit. Most, tucatnyi munkáját együtt látva, élesebben ütközik műveinek jó és kevésbé jó oldala. Legszebb darabjai még mindig a munkát megjelenítő Szőlődomb és a Cantáta profana interpretáció. Örvendetes, hogy a szegélyeket is funkcionálisabban díszíti, mint korábban, de egy-egy felületen belül még akadnak szín- és formaképzési esetlegességek.

Gál Sándor művei az utóbbi évek terméséből mutatnak fel szép eredményeket. Akár a vörösen izzó őszi erdeje, a nagyvonalú tanyaképe, a jól összefogott, kontúrokba zárt csendélete, vagy saját belső alkonyát is fájdalmasan fölsejdítő Este című munkája a művészi magatartásnak és emberségnek tisztaságát hordozza.

Kalmár Sándorné művei a tárlat egyik súlypontját jelentik. Újabb alkotásai egyaránt mutatják a szecessziós elemek sajátos állapotrajzot támogató képi szerepét (Öregség) és a természeti formák, illetve az emberalakok egymásba való áttűnését. A gubbasztó öregséget, a születés misztériumát és az ember-szikrák egymásba kövesülő kapaszkodását egyéni kifejező készséggel, szétfeszülő, de mindig fölfelé tartó belső erővel jeleníti meg.

Dudás Andrásné tavaly látott munkái után a mostaniak erőtlenek, bizonytalankodóknak tűnnek. *Honti Lászlónál* pedig a határozott és következetes térértelmezés, a lendületes fogalmazás válik fontossá.

Weintrager Adolf most talán kissé saját színvonala alatt szerepel. Azért is így van ez, mert csak fejeket, állapotportrékat látunk tőle, amelyeken a drapéria erősebb hangsúlyt kap. A Szüret idején súlyos érettsége azonban a legjobb festői erényeiből villant fel.

B. Gáti Csilla, Gál István, Kiss Ernő, Paizs Éva, Szabó Klára és *Vincellér Imre* művei még határozatlanok, alakulóban levő művészi törekvéseket sejtetnek. *Kovács László* színeinek kedvessége, *Schnur József* munkáinak pedig az összefogottsága és egységessége tűnik szembe. *Baráth József* olajfestményei — különösen a Padfestő — nem tudnak leszámolni teljesen a plakátszerűséggel. *Benkőváriné, Mészáros Mariann* színvázlatai élénkek és üdék.

Örvendetesen gazdag a tárlat grafikai együttese. *Szappanos István, Klossy Irén, Palkó József* és *Lisztes Cser Éva* a legjobb színvonalukat mutatják. Szappanos metszeteinél a fogalmazás nagyvonalú összefogottsága, a művészi ötletesség (Cantata profana) és az antik görög világ megragadó ábrázolása (Akropolis) tart fogva.

Klossy Irén lapjai közül a Nagy István emlékére készültek a legemlékezetesebbek. A festő mélyértelmű és súlyos világát hűen, a szeretet és a személyes tisztelet hitelességével idézi meg.

Palkó Józseftől az utóbbi években most láthatjuk a legegységesebb metszetanyagot. Irodalmi illusztrációin a szép és gondos metszés, a technikai biztonság látszik. Másutt nagyobb, egységes felületeket alakít ki, akár fejet, madarat jelenít meg vagy egy piszokban turkáló rovart. Eltűnt munkáiról a dúcok egymás mellé nyomásából származó aprólékosság és kuszaság — ami a határozottabb és tisztább kifejezést szolgálja.

Marostordai Anna vegyes technikájú művei tárlatról tárlatra ismerősek, megszokottak és azonos szintűek.

Lisztes Cser Éva érzékeny rajzolatú, harmonikus színvilágú lapjai szabadabb motívumtársításokat alkalmaznak, és a népi építkezésből, vasművességből, mese- és hiedelemvilágból származó élményi feltöltődést példázzák.

Havadiné, Kukovics Rózsa nagyméretű grafikái meglepően szép felületképzést és érzékeny foltalakítást mutatnak — alkalmazkodva a kifejezés természetéhez.

A Pedagógusok Szakszervezetének Bács-Kiskun megyei Bizottsága immár a kilencedik alkalommal rendezte meg a pedagógus képzőművészeti kiállítást, amely méltó fóruma a pedagógus képzőművészek művészi alkotómunkájának.

Sümegi György

● **Gál Sándor: Tanya.**

● **Jobbra: B. Boros Ilona: Gyermekkorom fája.**

...ek, apróhirdetések

...ÁS, komfortos, ...tkezőkonyhás ...érletet cserélnék, ...konyhás, tanácsi ... Kiskunhalason. ...t „Azonnal" jel... Kiskunhalasi Hir... ...ek. 431

...mű

...oda 1000-es vilá... ...ró. Kiskunhalas, ...r 5. 17 órától. 407

... Trabant 601-es, ...szaki vizsgázott, ... Nagy, Kalocsa, ...4. 66

...SU MAX motor... most műszaki ... eladó. János... ...iss Ernő u. 54. ...án. 703

... 601-es Trabant ... fűtésjavítóval, ...felszerelve eladó. ... Kákonyi. 5854

...abant Combi most ...vizsgázott eladó. ...t. Széchenyiváros, ...reg utca 8. alatt. ...e 5 órától. 1695

...zsgáztatott 1202-es ...mbi nagy rakte... ...ladó. Kecskemét, ...örgy út 17. 5835

...tburg 352-es Li... ...eladó. Kiskunha... ...th u. 2. fszt. 1. 432

...ér Trabant felújí... ...orral eladó. Kis... Rekettye 7. Pa... 428

...oda 1000 MB mű... ...gázott eladó. Kis... Huber Oszkár u. 427

...PES K—25-ös Ze... ...utóval, ekével és ...l eladó. Szegedi ...83 Ásotthalom, IX. 425

...elorex, hátsókere... ...ék. Papp Sándor, ...rt, Tanács u. 38. 424

...OCSIS Pannónia ... vizsgázott eladó. ...rt, Büdös-tó dűlő ...ék. 422

...artburg de Luxe ...iskunhalas, Kos... ...8. 417

..., műszaki vizsgá... ...a M—21 jó állapot... ...: Sági Antal, Szé... ...ár, Mészöly Géza ...4., vagy Soponya ...ző. 721

... de Luxe Wart... ...újított, garázsban ...csón eladó. Duna... Schönherz Z. 2. I. 730

Egyéb adás-vétel

VESZEK varrógépeket, kerékpárokat, alkatrészeket. Miletics műszerész, Kecskemét, Bem u. 9. 1111

BETONKEVERŐ 375 literes eladó vagy bérbe kiadó. Zsana, Kossuth u. 46. 391

ELADÓ háromajtós szekrény, rekamié. Érdeklődni: 3 után. Kecskemét, Széchenyiváros III. épület, Gőzhajó u. 3. fszt. 2. 1606

HÁLÓSZOBABÚTOR eladó. Kecskemét, Lenin tér 6. III. emelet, 48. Ungvári Sándor, délután 3—6-ig. 1691

3 DB 10 hl-es kézi szőlőprés eladó. Mathiász János Tsz Kecskemét, Ballószög 407. 1665

JAPÁN hordozható motoros permetezőgép eladó. Gyümölcsfa permetezésére is kitűnő. Bócsa, gumijavító. 5872

CSÓNAK, ötszemélyes, új, horgászásra, túrára alkalmas, igényesnek eladó. Kiskunhalas, Dékány Árpád u. 15. 436

ELADÓ gázpalack rezsóval, nyomáscsökkentővel, 500 l-es gázolajtartály, kis gumiskerekű kézikocsi, új Simson Star. Kiskunhalas, Kisfaludy u. 14. 414

700-AS magánjáró fűrészgép eladó Kiskunhalas, Csillag u. 1. Bús Lajos. 420

BENZINES MIB motor szivattyúval eladó. Nagy Pál, Kecskemét, Kőrösihegy 97. (Ceglédi útról, Mátyás király körúton). Érdeklődni: 5 óra után és szombat, vasárnap egész nap. 1694

TEHÉN bikaborjúval és 2 éves üsző eladó. Érdeklődni: Kiskőrös, Szücsi dűlő 1. szám. 737

Vegyes

KÜLÖN bejáratú bútorozott szobába dolgozó, értelmiségi szobatársat keresek, vagy diáklányt. Kecskemét, Ady E. utca 8. 1530

KERESEK állattenyésztési főiskolai, felvételi előkészítéséhez tanárt matematika, kémia, biológia szakon. Leveleket „Tételek megvannak" jeligére a Kiskunhalasi Hirdetőbe kérek. 389

570 NÉGYSZÖGÖL veteményes kiadó. Kiskunhalas, Gubodi úton. Érdeklődni Mátyás tér 4. 411

ELVESZETT aktatáskám küptengellyel és tányérkerékkel. Kecskemét belterületén. Kérem a becsületes megtalálót jutalom ellenében adja le Kecskemét, Bem utca 4. szám alatt, Szabó órásműhelyben. 1599

KISGYERMEK gondozására nyugdíjast keresünk. Érdeklődni lehet: Csikai. Kecskemét, Jász u. 32. 5869

KISGYERMEK gondozására nyugdíjast keresünk. Érdeklődni lehet: Csikai. Kecskemét, Jász u. 32. 5869

Házasság

MEGISMERKEDNÉK házasság céljából, szép, csinos, 35 évesig lánnyal, vagy elvált asszonnyal. 176 cm magas elektrotechnikus, összkomfortos lakással, kocsival rendelkezem. Fényképes leveleket kérek. Leveleket „Párosan szép az élet" jeligére a kiadóhivatalba kérek. 5857

BAJAI APRÓHIRDETÉSEK

ÉPÜLETBONTÁSI anyagok eladók. hódfarkúcserép, gerendák, tégla, ajtók. Érdeklődni: Baja, Ságvári Endre tér 4. alatt. 1446

PANDÚR u. 23. számú ház eladó. azonnal beköltözhető. Érdeklődni: Baja, Dózsa Gy. út. 166. 301

FEHÉR Wartburg 353-as eladó. Érdeklődni: Baja, 673-as telefonon, 14 óra után. 293

MEGNYITOTTAM kozmetikai üzletemet Baja, Engels Frigyes út 38. Osztervald Györgyné. 288

HÁROM darab csikó ló eladó. Baja, Tanya I. ker. 16. 302

HÁZRÉSZ beköltözhetően eladó. Baja, Kálmán király utca 19. Érdeklődni lehet: du. 3 óra után. 284

KERTES családi ház, áron alul sürgősen, kedvező fizetési feltételek mellett eladó. Baja, Varga István utca 93. 283

1700 NÉGYSZÖGÖL here, hűtőházhoz közel eladó. Cím: Gaborják Mihály Baja, Hunyadi János 9. 297

412-ES újszerű Moszkvics eladó. Érdeklődni lehet: Csávoly, Árpád 12. 300

AZONNAL beköltözhetően eladó kétszobás kertes, családi ház. Baja, Apród utca 3. 285

FÉRFI segédmunkásokat felveszünk. Petőfi Nyomda, Kecskemét. 761

LAKATOS szakmunkásokat felveszünk. Fizetés megegyezés szerint. Gépjavító Közös Vállalkozás Lajosmizse, Dózsa Gy. u. 126. 726

BAJA, Piac téren levő pecsenyesütő üzlethelyiségünkbe, eladókat felveszünk. Lehetőleg házaspárt. Jelentkezni lehet: hétfő kivételével mindennap 5 óráig 13 óráig, a Piac téri húsboltban. 303

A KECSKEMÉTI Magyar—Szovjet Barátság Mgtsz sütő üzeme szakmunkásokat, betanított munkásokat alkalmaz azonnali belépéssel. Jelentkezni a sütő üzem vezetőjénél, Kecskemét, Városföld 127. Szarvas-tanya. 740

LAKATOST tmk-munkakörbe felveszünk. **UNIVER** Szövetkezet konzervüzeme, Hetényegyháza. 739
ko
Aprohírekhez

GABONAFELVÁSÁRLÓ és Feldolgozó Vállalat Körzeti Üzeme Kalocsa azonnali belépéssel férfi szállító-rakodó, valamint férfi és női dolgozókat lezsákoló munkakörbe vesz fel. Jelentkezni lehet a Margit-malomnál. 69

FELVÉTELRE keresünk technológiai munkakörbe: üzemmérnököt, gépészmérnököt, elektrotechnikust. — Gyártmányfejlesztői munkakörbe: gépészmérnököt, üzemmérnököt. Szerszámszerkesztői munkakörbe: üzemmérnököt, gépészmérnököt. Termelésirányítói munkakörbe: üzemmérnököt, gépészmérnököt. Irodagépipari és Finommechanikai Vállalat Sokszorosítógép Gyára. Kecskemét, Matkói út 2. Jelentkezés: a személyzeti vezetőnél. 1216

VILLANYSZERELŐKET, betanított villanyszerelőket, segédmunkásokat külszolgálatos munkahelyre, valamint lakatosokat kecskeméti munkahelyre azonnali belépéssel felveszünk. Fizetés teljesítménybérre, elszámolás alapján. Jelentkezés: MEZŐGÉP Vállalat, Kecskemét, Külső-Szegedi út 136. Villamos üzemvezetőnél. 722

KECSKEMÉTI Vegyes Ipari Szövetkezet kőműveseket és segédmunkásokat felvesz. Jelentkezés: Kecskemét, Mária utca 7. 1674

ASZTALOS, bádogos, kőműves szakmunkásokat, fűtésszerelő szakmunkást, kőművesek mellé segédmunkásokat, valamint rakodókat keres felvételre a Kecskeméti Ingatlankezelő Vállalat. Jelentkezés: Kecskemét, Villám I. u. 2—4. sz. Munkaügyi csoport. 1650

NEHÉZGÉPKEZELŐ vizsgával rendelkező rakodógépkezelőket, Wolvó típusú munkagépre felveszünk. Leveleket „Wolvó 123 721" jeligére a Kecskeméti Magyar Hirdetőbe kérünk. 623

BAJAI telephelyű, ipari szövetkezet faipari mérnököt keres részletes önéletrajzot a Bajai Hirdetőbe, „Ipari szövetkezet" jeligére kérjük beküldeni. 292

TASSI PETŐFI SÁNDOR MG. TSZ

...állal SZ–100-as erőgépekre,

...ás, talajforgatás 40—90 cm, talajfésülés, talajsimítás.
...át: nyesőládázás, dózerolás, gréderelés, tereprendezés.
...ma, illetve megegyezés szerint. Telefon: Tass 9. 689

A MŰSZAKI ANYAG- ÉS GÉPKERESKEDELMI VÁLLALAT
Szegedi Kirendeltsége
Szeged, Marx tér 4. sz. Telefon: 13-487

MŰSZAKI BECSLÉST TART

1974. április 11-én (csütörtökön)
Kecskeméten, a Katona József tér 8. sz. alatt.

Írásbeli jelentésüket kérjük kirendeltségünk, 6724 Szeged, Marx tér 4. sz. címre beküldeni.

Foglalkozunk használt gépek, műszerek, szerszámok vételével, eladásával és közvetítésével. 714

VAS- ÉS FÉMIPARI SZÖVETKEZET BVFSZ BAJA

A lakosság szolgálatában! Mekalor olajkályhák és hűtőgépek garanciális és egyéb javítását az egész megyében végzi a

Bajai Vas- és Fémipari Szövetkezet

HIBABEJELENTÉS:

Pongrácz Jánosné
KECSKEMÉT,
Mikes u. 4. sz.
Telefon: 11-638, 7—15 óráig.

BAJÁN: 74-es telefon.

KALOCSÁN:

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726
1976 I 8
Forrás

B. Boros Ilona
1021

B. BOROS ILONA: BALLADA

A CÍMOLDALON: KALMÁRNÉ HORÓCZI MARGIT: GYERMEKKORI ÖRÖM

SZÉPIRODALOM, SZOCIOG

forrás

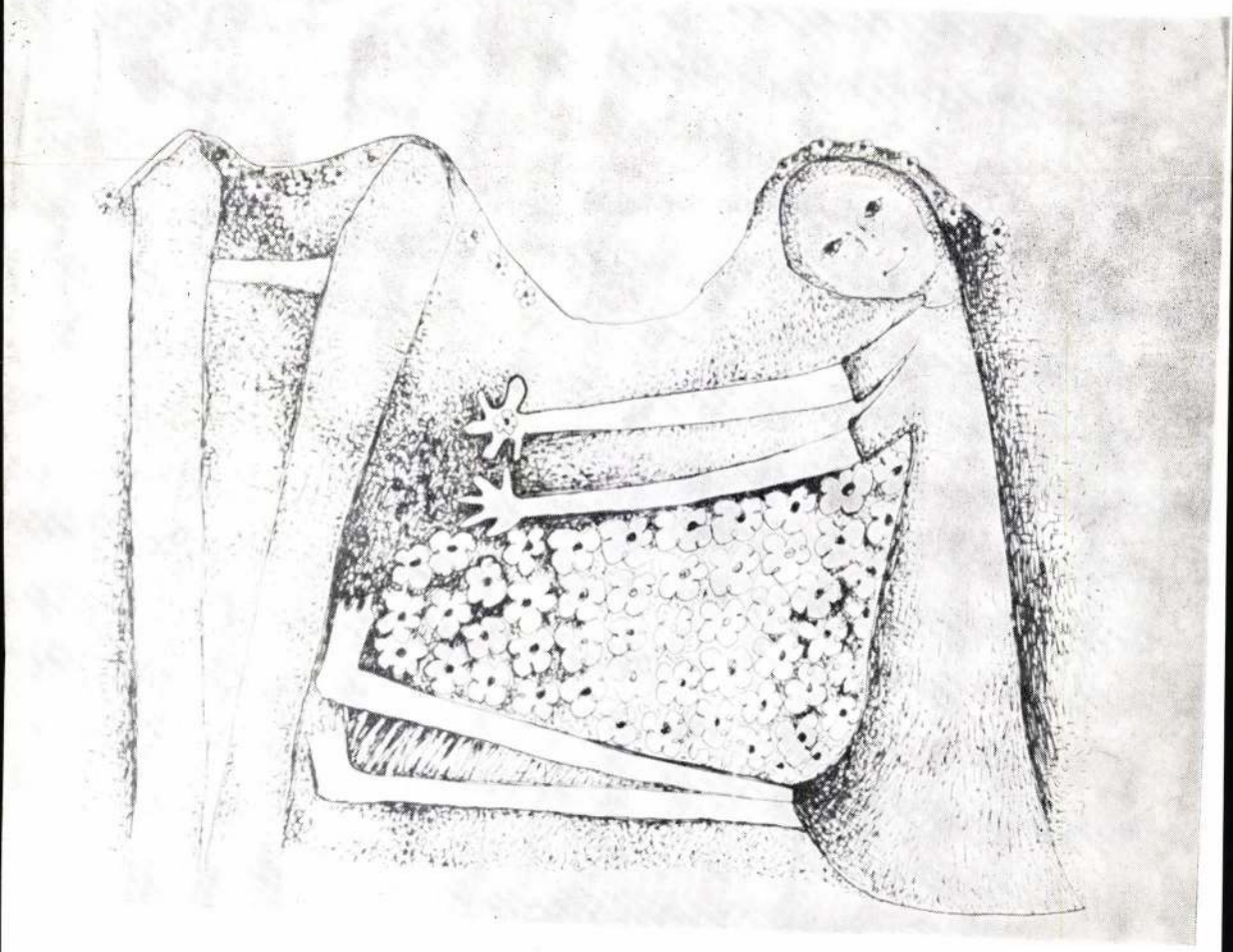

VIII. ÉVFOLYAM, 1976. FEBRUÁR

2

B. Boros Ilona

B. BOROS ILONA: BALLADA

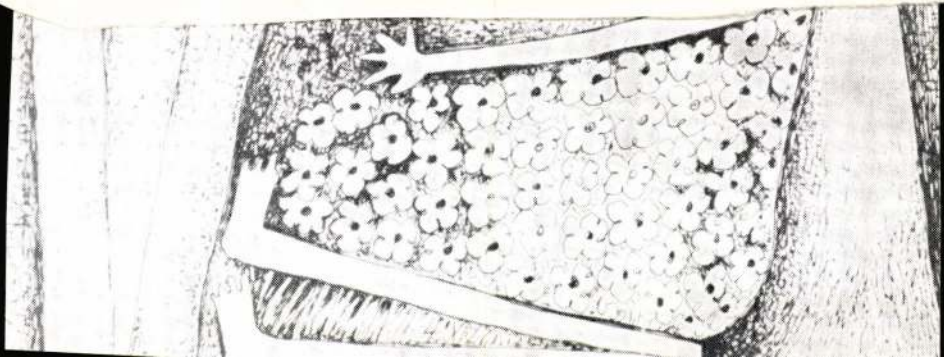

B. Boros Ilona textilművész
Kecskeméten, a Bács-Kiskun m.-i Téli
Tárlaton szerepel a művész „Ballada"
„Bűnbecsés" c. textil faliképei. (anlítva)

Halász Ferenc: Egy kiállítás leltára.
Petőfi Népe, 1975. dec. 21.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

1975 JAN 12

Petőfi Népe

B. Boros Ilona

1021

● **B. Boros Ilona: Menekülők.**

s,

ló,
ző,

os,

LÉD

ól függően).
látást) biz-

juk az ösz-

részére ál-
építkezésein,

tartunk
Szombaton

ri Vállalat
pka u. 5.
5493

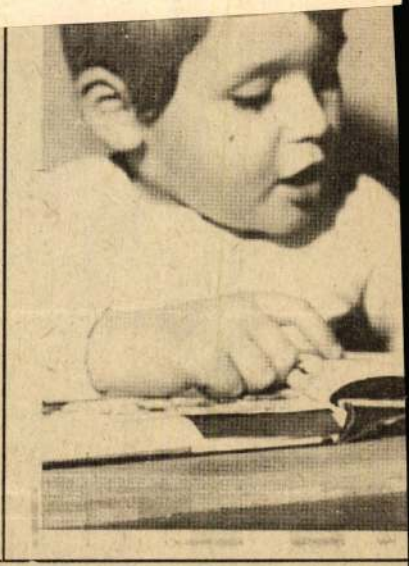

Olvassa l

CENTRUM

B Boros Ilona
festő

Olaj-pasztell-jelvel szerepel
a tárlaton.

Oszalós Endre: Bács-Kiskunnagyi képzőművészek
Művészet, 1972 junius - 43 oldal

B. Boros Ilona, a keceli ált. iskola rajztanára.

A Mezőgazdasági Múzeum „Hazánk mezőgazdasága diákszemmel" címen pályázatot hirdetett tanulók részére. A pályázat fődíjait kecskeméti és kecelitanulók kaptak, jelentős része van az őket irányító tanároknak is. Megérdemelten kapott pénzjutalmat a tanár.

Vadas Zsuzsa: Egy érdekes pályázat tanulságai.

Petőfi Népe, 1973. máj. 25.

Boros Ilona

A Bács Kiskun megyei képzőművészek téli tárlatán részt vettKalmár Sándorné,Geor Petőfi versillusztációval/metszetsor/,Bodor Miklós /megszabadult az idegen hatástól és modorosságtól/Pálfy Gusztáv, Túri Endre,Boros Ilona.

Forrás 1973/2/63

Szabó János:Hagyomány,őrzés és kutatókedv

B. Boros Ilona

A Bács Kiskun megyei képzőművészek tárlatán Kiskunfélegyházán a Kiskun Muzeumban részt vett Szappanos István linómetszettel, Balanyi Károly festménnyel, Kalmár Sándorné képekkel, Probstner János tálalókészlettel, B. Boros Ilona varrott textiliával.

Forrás 1974-2-71,72
Sümegi: Bács Kiskun megyei képzőm. tárlata

B. Boros Ilona iparművész

a Bács-Kiskun m.-i kilencedik Téli Tárlatra szerepelnek művei, varrott textiljei.

Sinnegi György: Bács-Kiskun Megyei Képzőművészeti Kiállítás.

Forrás, 1974. febr. 2.

Boros Ilona

kézimunka

Forrás 1975-2-8o

BOROS Ilona rajztanár

IN MEMORIAM

BOROS ILONA KIADATLAN RÉGÉSZETI RAJZAIBÓL

1967. szeptember 30-án múlt tíz esztendeje, hogy a Móra Ferenc Múzeum művészlelkű restaurátora, Boros Ilona rajztanárnő – 1941. november 1-től, 1944 őszéig a szegedi egyetem régészeti intézetében volt nagy szorgalmú és tehetséges munkatársam –, befejezte hosszú szenvedéssel terhelt rövid életét (1910–1957).

Mindig megbízható, pontos és lelkiismeretes munkája, éles művészi meglátása, nagyban hozzájárult annak a mind egyre nagyobb arányú munkának eredményeihez, amelyet az intézet a hódmezővásárhelyi, békéscsabai, makói, orosházi és zombori múzeumokban éveken át végzett, nem kis hasznára az Alföld településtörténeti viszonyai tisztázásának. E múzeumok rég lebontott kiállításai is tanúskodhatnának jó ízlésű, pontos munkájáról.

Nem volt abban az időben az intézet munkatársainak olyan publikációja – bármelyik hazai vagy külföldi szakfolyóiratban jelent is meg, – amelyiknek grafikus ábrázolásai ne az ő keze munkájában kerültek volna a nagy nyilvánosság elé. (L. Dolg. 18/1942/162 és 19/1943/222 stb.) És ezek közt nem volt egyetlen olyan sem, amelyik ellen kifogást emelt volna a tárgyilagos bírálat.

Mindez és későbbi múzeumi munkája (MFMÉ 1957 257–258) bizonyítják, hogy bár nem erre a munkára készült elsősorban, ebben a körben is meglátta a szépet, a szükségeset és megtalálta vele született szépérzékének kielégítését.

A kezébe vett komplikált mintákban soha se azt látta, amit más bele akart volna magyarázni, akár a figurális, akár az egyszerű vonalas rajzokban, hanem azt, amit maga látott, alaposan megismert, és gondos munkával papirosra vetett, nem mechanikusan, hanem sokszorosan ellenőrizve önmagát.

Más gondolata szerint alakítani, torzítani, vagy éppen meghamisítani az előtte fekvő, „mesterművet" soha se tartotta volna összegyeztethetőnek aggályos lelkiismeretével, a saját művészi önérzetével.

Bár tisztán látott, de soha se magyarázott, mert ezt nem tartotta feladatának. Olyan megbízhatóan, pontosan adta vissza a vonalvezetést, mint a középkori kódexírók az eléjük tett szöveget; azt a vonalvezetést, amit az őskortól, a népvándorlás korán át, a magyar középkorig dolgozó, az övéhez hasonló művészlelkek rajzoltak, a gyakorlati vagy éppen kultikus célokat szolgáló edények oldalára, amelyeket a régmúlt idő fazekasai, korong nélkül, majd korongon megformáltak, az ötvösök, magukkészítette agyagmintákban kiöntöttek, gondosan, finoman megmunkáltak.

Ahogy nem szerette volna, hogy a saját művészetének alkotásait, – képeit, rajzait –, az ő beleérzését mások félre magyarázzák, éppen úgy ügyelt arra, hogy ő se tegye ezt a régen előtte dolgozókkal, azok ránk maradt művészi alkotásával, akiknek ügyességét, csapongó fantáziáját, soha se győzte eléggé dicsérni, magasztalni.

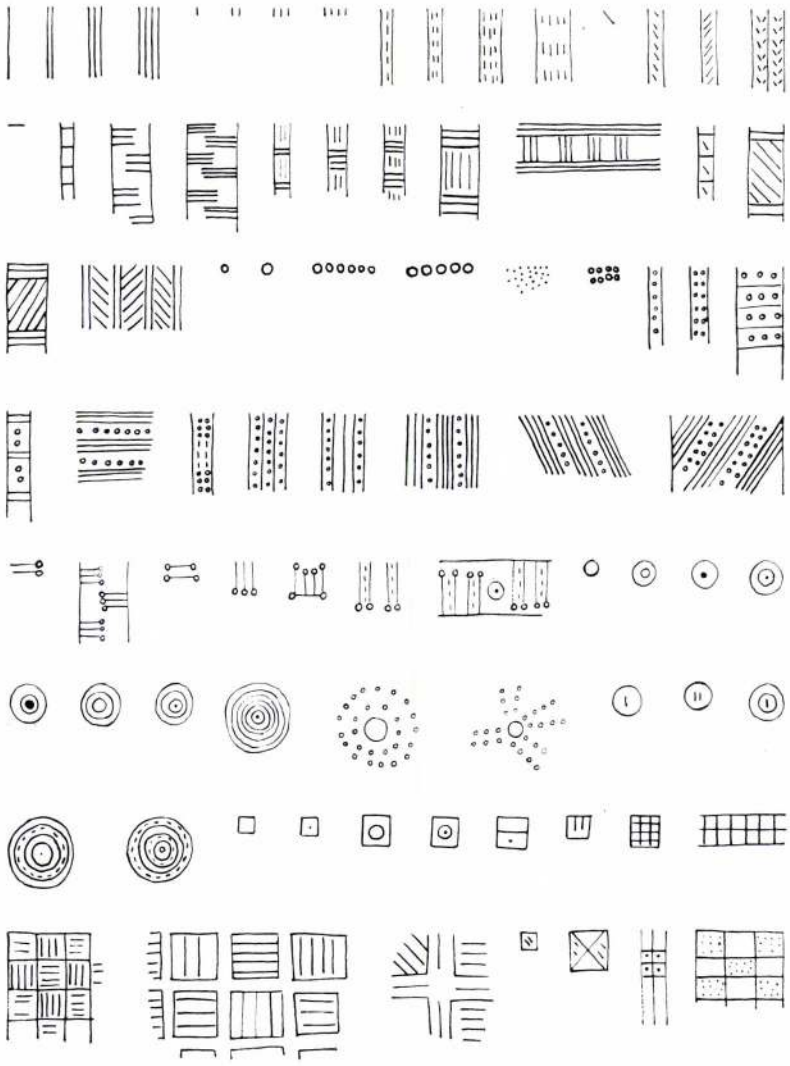

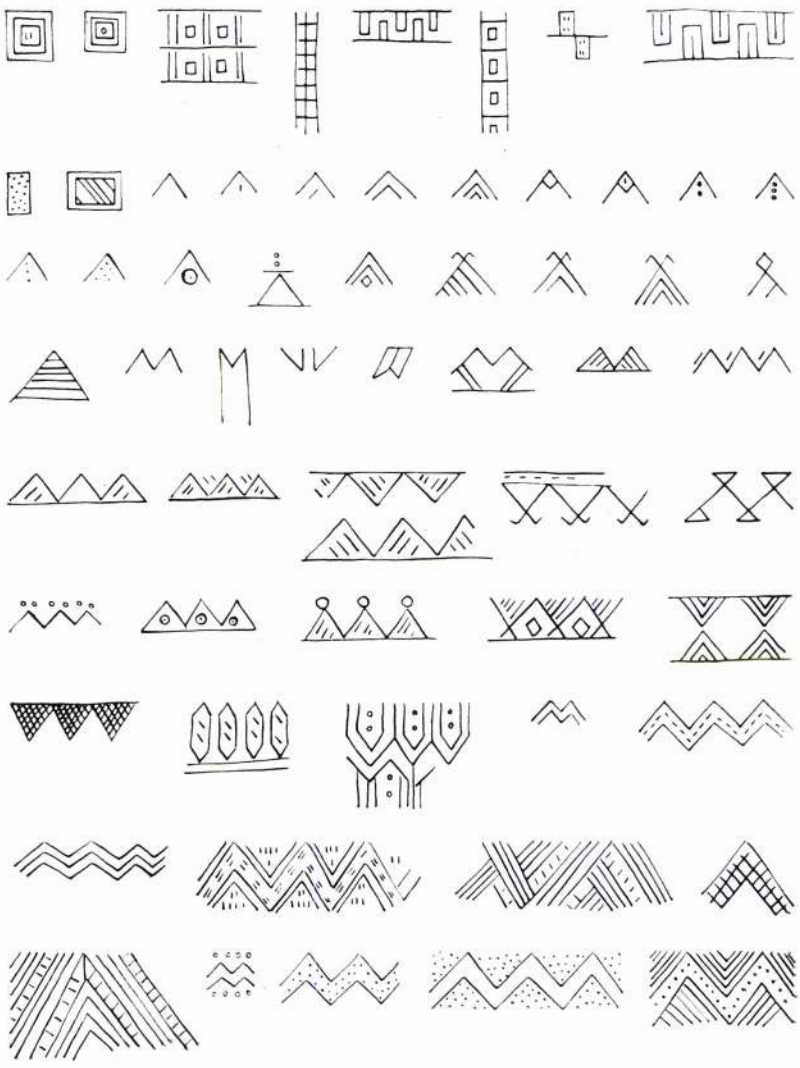

Ezekben a rajzaiban nem volt és nem is lehetett más célja, mint a hű másolat elkészítése azok számára, akik ezek alapján magyarázták azt, amit ismereteik alapján, így vagy úgy magyarázni tudtak.

Ha valamit nem látott egészen világosan, akkor sem útbaigazítást kért, hanem arra igyekezett rávezetni azt, akinek dolgozott, miért látja ő másképp és miért nem tud elgondolásán változtatni. Ha belátta, hogy nem neki van igaza – bár ez ritkán történt –, csak hosszabb tűnődés után változtatta meg eredeti elgondolását, helyesnek ítélt meglátását.

Ebből is látszik, hogy meglátásai neki is voltak, és ez természetesen következett művészeti neveléséből. Befejezetlenül ránk maradt és jelentékeny részében a háborúban el is veszett technikai munkájában nem jutott el addig a szintézisig, amelyre jómagammal együtt törekedett. Reánk maradt rajzait ma már nem tudjuk egytől egyig az eredeti darabokkal azonosítani, sőt részben már akkor sem lett volna könnyű, mert nem csak teljesen megmaradt kompozíciókat másolt, de töredékeket erős kritikai érzéssel teljes mintára egészített ki a még leltározatlan anyagból is, amelyek veszendőbe mentek.

Ezeket a kiegészítéseket jellemzi, hogy soha sem erőszakoltak, hanem a felismert minták logikus kiegészítései. Mindig az adott formának megfelelő térben. Hogy a Tiszai-kultúra felismert mintakincsét mennyivel gazdagította fáradtságot nem ismerő munkája, csak akkor fogjuk megtudni, ha – az egyelőre nehézségekbe ütköző – közlése, legalább annak a 42 mintának – edények kiterített rajzának – lehetséges lesz, amely töredékként maradt meg a közel 100 rajzból. Itt ezekkel nem foglalkozhatunk, – csak kettőt mutatunk be, de meghatározott céllal (VI–VII. tábla) – pedig ezek bizonyítanák, hogy nemcsak a részleteket elemezte, hanem az egész koncepciót jól látta és örökítette meg.

Lehet arról vitatkozni, – de magam nem hiszem –, hogy kiindulása nem volt megfelelő. A fentiekből is következik, hogy bár látja az egész koncepciót, sőt közel százat, de nem csak ezeket látja, hanem aprólékos részletekig megfigyelve, a mindig geometrikus minták hosszú folyamat alatt koncepcióvá alakult alkotó elemeit keresi és találja meg.

Ezért lát csak kevés olyat, amelyeknek a szabad természetben, vagy emberi alkotásokban kereshetné előképét. Még azok a darabok is – pl. a fonás –, amelyekben bajos volna a mesterséges alkotást tagadni, elemző rajzaiban a geometria síkjára vetülnek, akár egyszerű szalagok egymás alatti bújtatásáról, akár meánderekről van szó.

A rajzok – egy-két kivételtől eltekintve – a Régészeti Intézet hódmezővásárhelyi ásatásaiból származó leletekről készültek. Egyrészük a Kökénydombról (l. Dolg. 6 /1930/ 49–106; FA V /1945/ 8–17; ÁE 76 /1949/ 8–23), másrészük az ahhoz alig fél km-re fekvő Kiss-tanyából (Dolg. 9–10 /1934–35/ 30–40) származik.

Ezeknél nem az edényformák, hanem a díszítő motívumok játsszák a fő szerepet: a formák csak annyiban, hogy vannak olyan díszítések, amelyek rendszerint azonos, vagy legalább is hasonló formákon jelennek meg. Ez természetesen nem jelenti azt, hogy azonos formákon mindig ugyanazt a kompozíciót alkalmazták volna.

Van olyan darab, amelyiken a mindig harmonikus minták igen sűrűn helyezkednek el egymás mellett a díszített vonalakkal kitöltött, kettős vonallal egymástól jól elválasztható négy mezőben. De vannak olyanok is, amelyeknek peremén és alsó részén körbe futó szalag közt szabadon maradó felületen egy-egy, egymástól távol elhelyezkedő azonos minta foglal helyet.

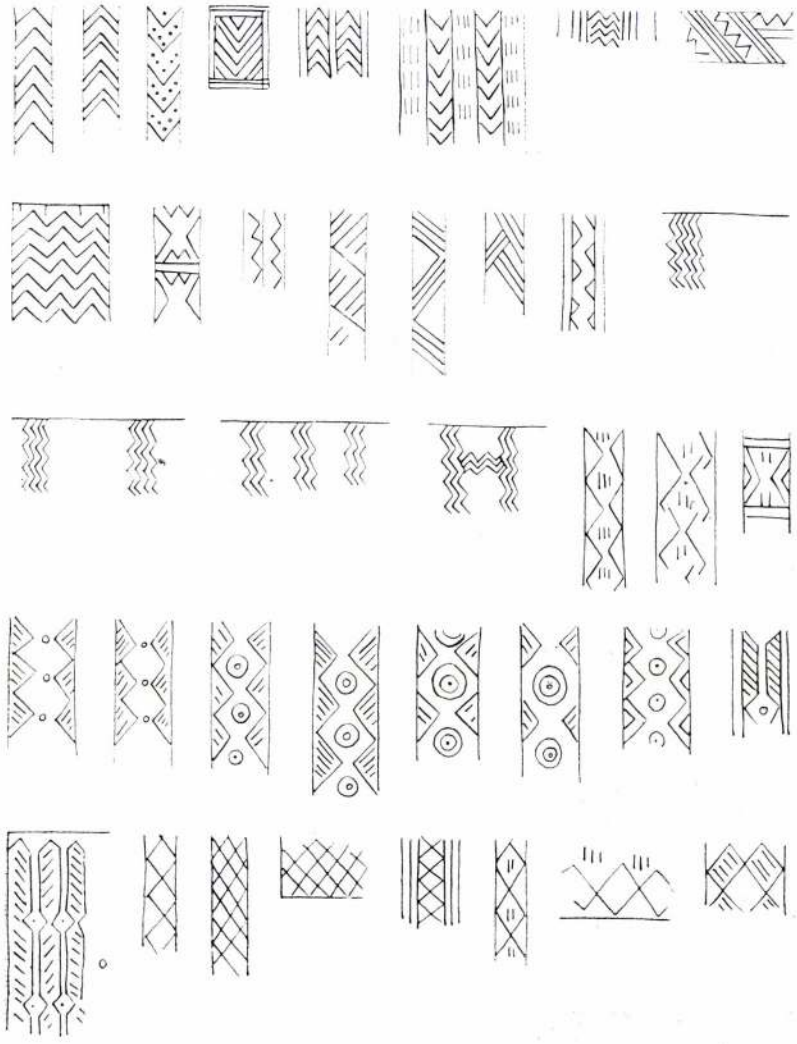

Még az előbbiek közt is nagy a változatosság, de olyan egy sincs, amelyik az általa csoportosított és itt az I–V. táblán bemutatott 259 elem, illetőleg kombinációk alapján megérthető ne volna.

Hogy a minták vonalvezetése a kisebb és nagyobb formákhoz is alkalmazkodik, ez természetes, hiszen ez elsősorban a helyes arányérzéktől függ, amelynek íratlan szabályaitól, csak a legritkább esetben tér el a Tiszai-kultúra fazekasa, csontfaragója, – valóságos iparművésze.

Boros Ilona geometrián is csiszolódott fürkésző szeme természetesen nemcsak az egyszerű elemeket vette észre, de azok gyakorlati alkalmazását, önmagukkal és más elemekkel való művészi kombinációját is. Jó példákat mutatnak erre a képeken bemutatott, mindig az egyszerűtől az összetett felé haladó elemek kombinációi, bármelyik elemről van is szó.

Ez a 259 elem ill. kombináció – ha valószínűleg nem is meríti ki az összes lehetőségeket – a Tiszai-kultúra művészkedő fazekasának mintakönyvét pótolja.

Ezek az egyes, egyszerű elemekből képzett logikus formák annyira élesen állítják elénk a sokszor csak töredékesen megmaradt elemeket, hogy nehézkes leírásuk semmivel sem tenné érthetőbbé a mindig geometrikus ábrázolásokat.

Legyen elég csak annyit megjegyezni, hogy mindezek a minták: a pont, vonal, három- és sokféle négyszög vagy a kör legkülönbözőbb kombinációjából állanak össze olyan mintákká, amelyek természetes, vagy mesterséges dolgok utánzásának is tekinthetők és több esetben valóban azok is.

A skála igen széles és meggyőző erejű.

Ha csak a megmaradt és rotaprint nyomásra előkészített 42 edény kiterjesztett rajzát nézzük is meg, az elemeknek az itt közölt képeken bemutatott kombinációjának ismeretében - pedig ez a feldolgozott anyag felét sem jelenti –, meggyőződhetünk a geometriai elemek és csoportjaik felismerésének, alapulvételének helyességéről és csak sajnálhatjuk, hogy a közösen tervezett munka a változott viszonyok miatt abbamaradt. Reméljük, hogy az említett 42 rajz közreadására még sor kerül.

De térjünk vissza a felületek négy mezőre osztására. Boros Ilona velem együtt a mintákból előre megrajzolt és a formákhoz alkalmazkodó előminták utánzására következtetett. Ennek igazolására két szája felé szélesedő, ún. virágcserép formájú – bár különböző méretű – edény kiterített rajza mellett, azok még szabályosan szögletes előmintáját is megrajzolta és arra is gondolt, - ugyancsak velem együtt –, hogy ezek a minták, ahogy megmaradtak csontfaragáson, esetleg ülőbútorokon, más fafelületeken, sőt textliákon is meglehettek. Bizonyíték itt csak a minta és a csonton való alkalmazás. Egy-egy ilyen eredetileg elképzelt és valójában az edényen megrajzolt kompozíciót a VI–VII. táblán bemutatunk. (A VI. a Kökénydombról. Dolg. 4 /1930/ XX. t. 13 – a VII. a Kiss-tanyából – Dolg. 9–10. /1933–34/ VIII. t. 2 – származó anyag kiegészített, megfogalmazott és az edény formájához alkalmazott díszítése.)

Amit itt látunk, csak kis töredéke Boros Ilona e téren végzett lelkiismeretes munkájának. Úgy véljük, hogy halála 10. évfordulójával kapcsolatban az alap elgondolás öt képének, a két eredeti és alkalmazott minta összevetésének közreadásával hasznos szolgálatot téve, gondolunk rá és az ő mindig szívesen végzett más régészeti munkájára. Kegyelettel őrizzük emlékezetét.

Banner János

IV

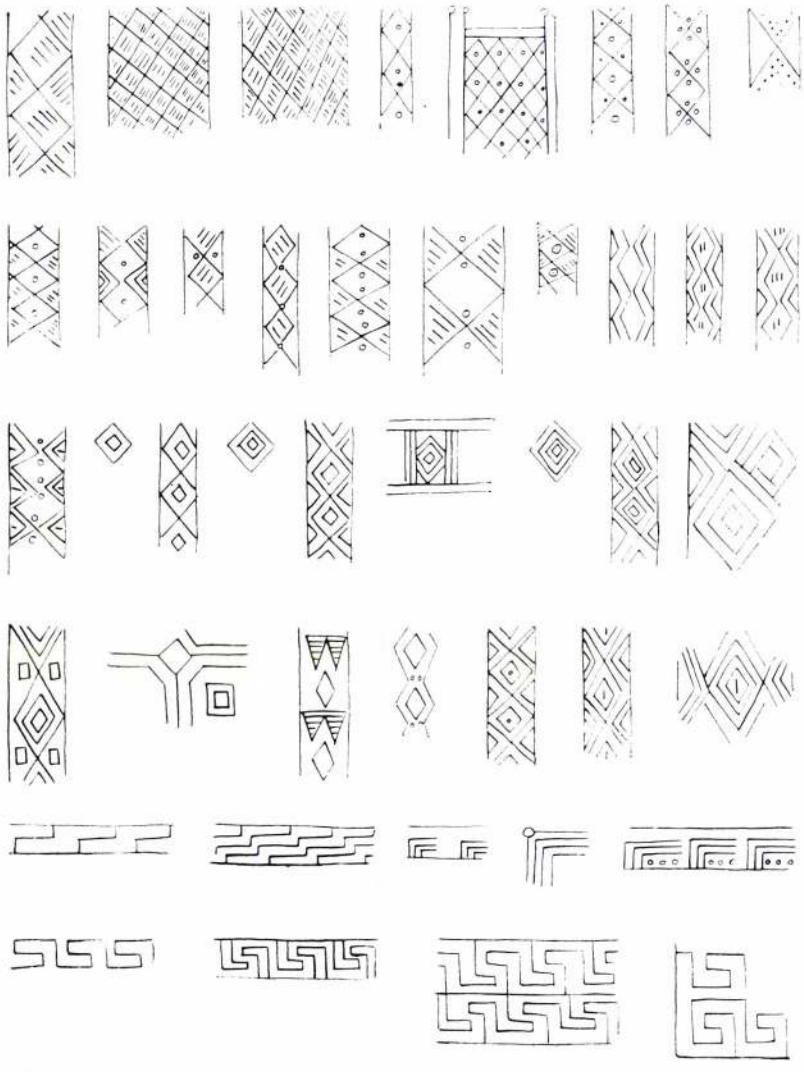

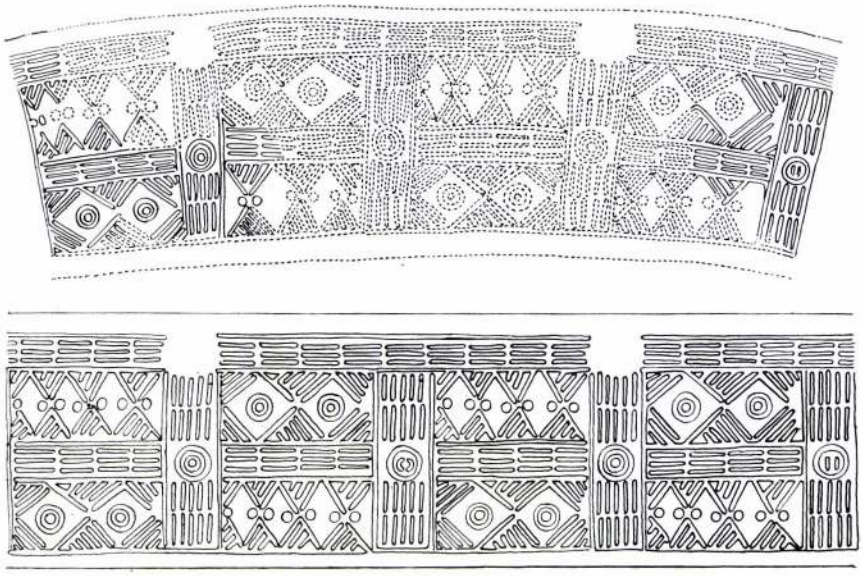

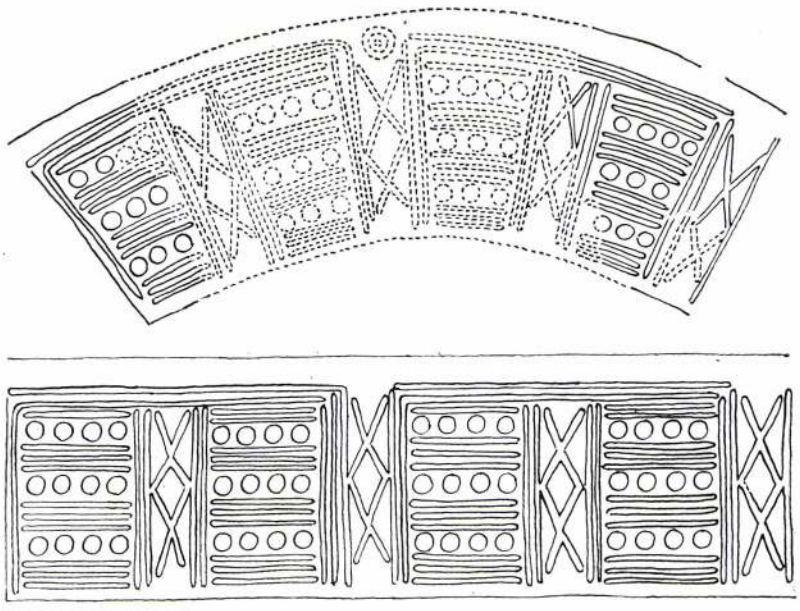

MTI SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Pelöi N

1974 MÁR 28

B. Boros Ilona

— **Pedagógus** képzőművészek kiállítására kerül sor Kecskeméten, a Katona József Múzeumban, március 31-én, vasárnap délelőtt 11 órakor. A bemutató keretében B. Boros Ilona textilmunkáit külön helyiségben mutatják be.

1021

BOROS Ilona
Gyergyóalfalu, 1950. április 17.
IA Képz. Főisk. Kvár, textiles

Banner Erdély

ahol a tetemek előtt a
letüket. Innen az akkor
likába vitték a két vér
főoltár alá helyezték /
szes nyugvóhelyet készi
Szent Gergely jegyzett
Nyugatrómai Birodalom ö
a szentek közbenjáró sz
népvándorlás pusztitása
egyházi közösségeket, m
/44o-461/ Rómát Attila
ugyancsak a hunokkal sz
érdemelték a város véde

Boros István

Alkotásával szerepel a Műcsarnok őszi tárlatán.

P.H.931.X.16.

Boros István

ötvös

Kolozsvárt 1585-ben lett mesterré.

Jakab Elek: Kolozsvár története. Budapest, 1888. II. 313. l.

Boros István

festő 1849.

Női arckép, of.

Festőművészeti kiállítás Pécs 1927.

Alighanem azonos Boross János szekszárdi festővel, aki az 1840-es években huzamosan tartózkodott Pécsett.

Boros István

friss impresszióit mutatta be a MAPE kiállításán.

Kézdi Kovács L.: A Műcs. Észrifárlata

P. H. 931. X. 18

Boros István, grafikus.

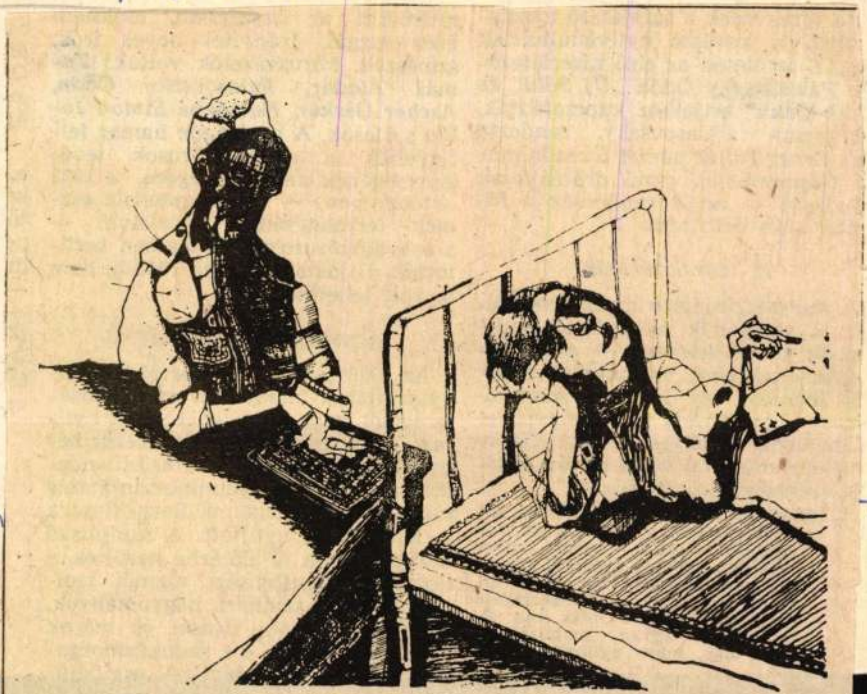

BOROS ISTVÁN RAJZA

Boros Ish

Népsz

MÁSODIK MUNKANÉLKÜLI (kék blúzban): Valóban, igazad van: ma világszerte tarthatatlan a helyzet. Magam is érzem ezt a

lom forradalmasodásával egyideje-
leg a régebbi és az újabb színművek
is nagyobb mértékben kaptak való-
sághű és forradalmasító tartalmat.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1974 JAN 9

PAJTÁS

Boros István úttörő

1021

GYUMÖLCSÖSTÁL

Boros István nyírtassi úttörő szénrajza

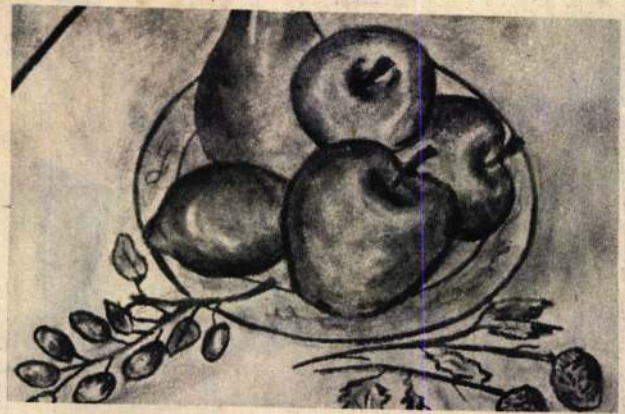

FUNDS

Boros István, népművész

Tótkomlósi garagó.

faragvány: fénykép

— : Népművészet hétköznapra 10.

Népszabadság, Bp. 1973. ápr. 29.

D Boross Izabella

1916.

Ki tud róla?

Kérdi a

Rajzoktatás

A műemlékek országos bozottsá

Boross Izabella

1909/10 - 1910/11, 1912/12

Fetépzőmfőiskérk

70.g.

dul ki. Nagy hatással vannak erre az irányra az akkori kíni kutatók, Chambers angol építész később megjelent írása a kínai kertekről és az akkoriban fejlődő tájképfestészet is. A tájkert az idők során különböző felfogások és behatások szerint fejlődik. Érezhető fejlődésében a kínai-japáni hatás, a romantikus irodalom és az építőművészet romanticizáló iránya is. A XVIII. sz. végéig, majdnem egy évszázadon át tart a „tájkert" szinte kizárólagos uralma a K.-ben, míg a legutolsó évtizedek tisztultabb művészi felfogása megint uralomra juttatja a régi mértani kertet az új felfogás szerinti alakjában. Nagy kiterjedésű terep esetében a tájképies iránynak, mint parknak, természetesen napjainkban is megvannak a hívei. Ezek közt legelsősorban említhető meg Willy Lange német író és kertművész, ki a növényzet alkalmazásánál, a régi felfogástól, nem a külső megjelenésből, hanem természettudományi alapból, az oekológiából indul ki.

A legutolsó két évtizedben a K. újból örvendetesen halad abban az irányban, mely bölcseleti szempontból a kritika alapjául azt teszi, hogy a kert a művészet uralta természet és így tulajdonképen architektonikus alkotás, mely a növény élettani tulajdonságainak figyelembevétele mellett teljesen az architektúra szabályainak van alávetve. *Berrich*

Baros Istvan népi iparmüvesz

padja és szeke.

Az „id. Kapali Antal népmüvészeti pályázat" kiállitása a balatonfelleki müvelödési házban.

Népmüvelés 1972/10 boritó 4 old.

Boros István

BOROS ISTVÁN FARAGÓ
népi iparművész kiállítása vasárnap nyílt meg az orosházi Szántó Kovács János Múzeumban.

Magyar Hírlap 1977/20 JVI

Boros István, grafikusművész

Mezei Ottó: Grafikák az újlestészet szelcsendjében. Óbudai Műv. Közp., Passau T.: 1989. IV. 12–V. 7., Passau T.: 1989. V. 10–V. 4.

1. „Ütközet", vegyes technika, papír, 65 x 50 cm, 1988. [repr.]

1 Boros István: Ütközet, vegyes technika, papír, 65 × 50 cm, 1988

Művészet, 1989., 8., 34-old.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

Boros István, grafikus

1981 JUN 2 71

1021

Boros István: Morlzburgi éjszaka

tek a lapkézbesítés javításáról, többek közt tovább javítják a kézbesítés feltételeit is. Az idén Budapesten, Győrben Szegeden, Debrecenben és Pécsett *reggel nyolcig* befejezik a kézbesítést."

Ja, igen: felcíme is volt a közleménynek: „A posta ígéri". Ígéret, tudjuk, szép szó. De lehet keserű vigasz is.

B. L. E.

MI SZALONKÉPES?

Villamospótlóra vártam az *Engels* téren; nem jött. Egyszerre csak gusztusom támadt sült hurkára, körbejártam a parkot. Találtam: virágosbódét, dohányos bódét, a City kioszk bódéját, újságosbódét s még virágosbódét. Hurkasütő, duttyánsátor sehol. Elábrándoztam. Mi, felnőttek is szeretünk körhintára ülni, szívesen sportolnánk a céllövöldében is — ha volna az Engels téren. Öt bódé nem bódé.

Csak belenéz az embe
ságba, mármint a fonto
geli napilapok egyik-má
még most is alig-alig
bennük a könyvheti kön
tikai visszhangjával. Pedig szokatlanul gazdag volt a kínálat, az új magyar prózáé különösen; a recenziós példányok legalább másfél hónapja megérkeztek a szerkesztőségekbe; hetekkel vagyunk túl a könyvhéten — hol maradt a méltató visszaigazolás?, hová tűnt a napilapok egykori fürgesége?, mi lesz az olvasók nemrégen még oly fontosnak minősített „orientálásával", ha már el is felejtik a könyvet, mire lapjuk olvasási tanácsai napvilágot látnak?

Az ember hajlamos ezt a közönyt az irodalom mostanában sokat emlegetett presztízscsökkenése ig. olásaként felfogni. Kit érdekel Próza Géza új regénye, amikor a nagyvilágban sokkal érdekesebb dolgok történnek, mint a kis irodalomban? A kérdés jogos — volna. Ha az olvasók is kö-

zában. Az újságíró lelkesen tegeződik, s az írónak járó dicséretek közt az írófeleségnek is juttat egy bókot, mondván:, az író asztaláról sohasem fogynak ki a feleség kávéscsészéi. Az ember arra gondol, hogy a túlzó dicséret így válik akaratlan sértegetéssé. Mert ha egy asztalról sohasem fogynak ki a feleség kávéscsészéi, akkor két eset lehetséges:

1. Otthagyja az asztalon őket, óriási halomba gyűlnek, beszáradt ragaccsal az aljukon. És akkor a feleség lusta.

2. Megállás nélkül cserélgeti őket, új meg új kávékat tukmálva az írói gyomorba. És akkor a feleség mérgezi a férjét.

A tanulság roppant banális: ha nem akarunk sértegetni, adagoljuk módjával a dicséretet.

— óv —

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

1980 OKT 11

ÉLET ÉS IRODALOM

Boros István

1021

Boros István rajza

ÉLET ÉS IRODALOM

dacos hit is: nem lehet visszalépni, mert aknazár van mögöttünk is.

A négy esztendeje napvilágot látott, Kossuth-díjas regény, A ménesgazda után Gáll Isvtán olyan kötetet adott kezünkbe, amely nemcsak eléri a korábbi művet, hanem méltó „versenytársa" is. Úgy tetszik, hogy a Rohanók, a Kétpárevezős szerelem némely darabjai után a A ménesgazdában érte el azt a magaslati helyzetet Gáll István, hogy már nem tudja — ne is tudja! — elveszteni rálátását, motívumgazdagságát történelmi közelmúltunk szemlélésére. Ha balvégzete aknásznak küldte az ötvenes évek határaira, ma ezt az aknatelepítő tudását kamatoztatja: a megnevezés, a hálózat föltárása révén hatástalanítja azokat a robbanófejeket, melyek múltunk, s a róla alkotott tudat mezsgyéin, nemcsak szörnyű légnyomásokkal, de csonkításokkal is fenyegetnek. Aknaszedő. Kockázatos vállalkozás, de nincs meg nélküle a béke korszaka. S bár a történészek, a jobb politika föltételei közt tervezők is kellenek hozzá, elvégezni ezt a munkát nyilván csak az irodalom, a művészetek tudják, a szabad szellemi határok szolgálatában.

Boros István

Boros István papírmunkáiból tekinthető meg tárlat az Óbudai Pincegalériában április végéig.

Magyar Nemzet 1987. IV. 10.

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
Borsos István, szobrászművész
DÉLI HÍRLAP
1983 DEC 20.
1021

Színvonal és tudás

Pedagógus képzőművészek

Gonosz nyelvek szokták mondani, hogy aki tudja, csinálja, aki nem tudja, tanítja. Pedagógusokra értik ezt, akik olykor gyakorta esnek az akadémizmus csapdájába. Persze, mint minden közhely, ez is csak fenntartásokkal fogadható el. A Rónai Sándor Művelődési Központban kiállító pedagógus-képzőművészekre semmiképpen nem áll.

Mi az, ami első látásra is megfogja a tárlatlátogatót? Mindenekelőtt a szolid színvonal, a megbízható mesterségbeli tudás. Ez — önmagában — természetesen még nem minősítés. Szembetűnő — a tavalyi tárlathoz képest —, hogy a hangvétel, a művekben megjelenő formavilág visszafogottabb, tárgyiasabb. Azaz kevesebb az absztrakt, a kísérletező-vállalkozó jellegű munka. Feltűnő — a grafikákra, festményekre egyaránt érvényes ez — maga a tematika. Igen sok a csendélet, tájkép, alig található portré. Üde kivétel *Borsos István*, aki miniatűr kis agyagszobrocskáival éppen a közhelyeket, az emberi gyarlóságokat iricskázza meg irónikusan, szellemesen. „Oly árvák ők, mind az öregek" címmel idős emberpárokat formált meg. Megszoktuk, hogy az öregeket esendőnek lássuk. Borsos ordító, indulattól eltorzult arcú, [illegible] mult hetekben tárgyalt vele- szaka az iparban is. Az el- tés és az elkészült ha-

✱ *Borsos István, Oly árvák ők mind az öregek című szobra (részlet).*

vét is. Mindkettő: a Don, 1943 címet viseli. Ez már önmagában is rendhagyó, mert a háborút ma már más formában, más asszociációkat keltve idézik fel. Az egyik figura egy, a köpenyébe húzódó katonát ábrázol, amint áll a rettenetes fagyban. A másik a hófúvásból (?), földből kimeredő csizmasarkot. Valóban ennél tömörebben nehéz megjeleníteni az értelmetlen pusztulást és enyészetet.

Lehetetlen a csaknem ötven kiállító művészről érdemben szólni. Ezúttal először állítanak ki textíliákat is. *Dobogné Dancs Zsuzsanna* munkaigényes batikjain (Mézeskalács, Gyerekek) a népművészet formakincsét fogalmazza át modern, stilizált formákká. Finomak és igényesek *Sárközi Ágnes, Emri Istvánné, Asztalosné Barnóczky Lenke* munkái.

Befejezésül még egy tényre hívom fel a figyelmet. Köztudott, hogy ma a pedagógusok döntő többsége nő. Ez kiderül ezen a kiállításon is, alig található férfi a kiállítók között. Ám, ha figyelembe vesszük, hogy a nők vállát nyomja a család és a háztartás terhe is, akkor még jobban meg kell becsülnünk ezeket, a szabad idejüket grafikára, festésre áldozó pedagógusnőket, akik — íme bizonyság — nemcsak tanítani tudják, de művelni is a művészetet.

H. S.

Költségvetés és választás

Az országgyűlés téli ülésszakán

Az Elnöki Tanács december 22-re összehívta az országgyűlést. A téli ülésszak résztvevői várhatóan megvitatják az alkotmány módosításával, az országgyűlési képviselők és tanácstagok választásával, valamint a Magyar Népköztársaság 1984. évi költségvetésével kapcsolatos törvényjavaslatokat.

Fenyőfa a Parlamentbe

Tegnap reggel a Zirc környéki Akli falu mellett kivágták és útnak indították Budapestre azt a mintegy 15 méteres fenyőt, amely a december 25-i és 26-i parlamenti fenyőfaünnepségek egyik fő kelléke lesz. Immár 29. alkalommal rendeznek ünnepséget az Országházban a legjobb kisdobos- és úttörőmunkát végző pajtásoknak. A minden évben maradandó élményt nyújtó látványos rendezvényen idén az ország valamennyi megyéjéből összesen mintegy 3 ezer gyermek vehet részt.

A városüzemeltetés évének nyilvánították 1983-at. Hogy ez nem maradt üres címke, arról bárki meggyőződhet, ha figyelmesen körülnéz köztereinken: nagyobb a rend és a tisztaság. Elégedettségre természetesen még nincs okunk. Nem akarnak babérjaikon megpihenni a városgondnokság dolgozói sem, akik egyébként meglehetősen nyomasztó örökséget kaptak: kátyús utakat, elhanyagolt parkokat stb. A viszonylag fiatal szervezet munkájáról, terveiről beszélgettünk Varga Zoltán igazgatóval. (Cikk a 3. oldalon)

A város rendjéről, tisztaságáról gondoskodnak

A könnyűipar számvetése

Az év vége a mérlegkészí-

Boros Iván

V.Gy.: Lakk és Festékipari Vállalat /Budalakk/, Budapest. Építészek: Elekes Éva, Rostás Margit, Vedres György. Statikusok: Bodó László, Kovács Gézáné, Szuhai Géza. Gépészek: Boros Iván, Formanek Ferenc, Jeszenszky Jenő, Ugby András. Út- és közmütervezők: Aranykovács László, Dorombi László. /Tervismertetés, modellfotókkal./

Magyar Ép.műv. 1971.3.sz. 9-1o. l.

Boros István

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Grafikusművész

NÉPSZABADSÁG

1981 JAN 2 5

1021

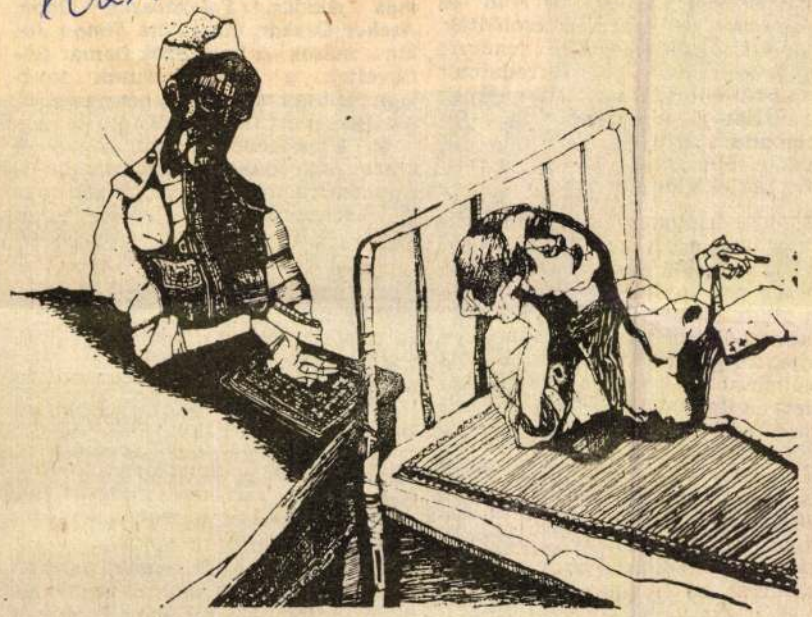

BOROS ISTVÁN RAJZA

nista törekvések a színjátszás
lomban is kevéssé nyilvá
meg. E területen az első k
sek Palasovszky Ödön „*Ú*
„*Cikk-Cakk*" estjeihez kap
Ugyancsak Palasovszky
meg Ernst Toller német fo
író *Géprombolók* című dramajának előadását — ezt a rendőrség a főpróba után betiltotta.

A szavalókórusok

A munkásszínjátszó mozgalom céljait is szolgálták az 1929-től megalakult szavalókórusok — ezek forradalmi verseket, jeleneteket adtak elő. Idézünk egy korabeli szavalókórus — az újpesti munkáskórus — jelenetéből, amelyet Marx Károly emlékére mutattak be az építőmunkások székházában, 1933-ban:

„...ELSŐ MUNKANÉLKÜLI: Nem lesz sohasem jobb a sorsunk, én már egyáltalán nem tudom, mihez kezdjek. Néhány hónapból senki sem tud megélni. Ti mindig azzal jöttök, hogy a ti szocialista társadalmatokban jobb lesz. Ez lehetséges ugyan, azonban ez nem más, mint gyönyörű utópia . . .

MÁSODIK MUNKANÉLKÜLI (kék blúzban): Valóban, igazad van: ma világszerte tarthatatlan a helyzet. Magam is érzem ezt a saját bőrömön, hiszen éppen olyan szegény ördög vagyok,

kenységének veszélyességére, s 1933 októberében — a kommunista eszmék terjesztésének indokával — a szavalókórusokat véglegesen betiltották. Újjáalakításukra 1945-ig nem is volt lehetőség.

A nemzeti függetlenségért

Az 1930-as évek közepétől a munkásszínjátszó mozgalom megújulására ismét kedvezőbb lehetőségek nyíltak. A kommunista párt kezdeményezésére kialakuló antifasiszta népfrontpolitika a munkásszínjátszás tartalmi és mozgalmi megújítására is lehetőséget nyújtott. A színjátszó mozgalomban is előtérbe kerültek a nemzeti függetlenségi eszmét szolgáló haladó színházi hagyományok, Csokonai, Katona József és mások jelentős darabjai, s a munkásmozgalom forradalmasodásával egyidejűleg a régebbi és az újabb színművek is nagyobb mértékben kaptak valósághű és forradalmasító tartalmat. Ebben az időszakban a magyar szín-

1021 Kő Pál szobrász-
művész

BOROS Ktvan

1972.II.16.TV. 21.25 /12/ KJ

A TV Galériája

- Borozatunk estévi 2. adását látják.

Ugy vagyunk a szavakkal kedves nézőink, hogy sokszor azt érzi az ember, hogy nem is fedi pontosan azt amit mondani akar. Ma este, amikor Kő Pál szobrász művészt mutatjuk be önöknek az ember szájára tolult volna ez a mondat, hogy fiatal, meg hogy népi ihletésü, pedig ugyan mit mond az, hogy 31 esztendős és egyáltalán mérjük a művészeket életkoruk szerint ? Vagy hogy népi ihletésü ? Hát mindenki magával hozza otthonát, környezetét, gyerekkorát, házát, ablakát, ismerőseit. Márem csak ugy a műsor elejéni tartalomjegyzék szerüen néznénk meg [illegible] és kiderül, hogy benne van az egész világ. Itt van például a kerékpáros, nyugodtan mondhatom, hogy biciklis, mert igy ismerik az egész országban Hevestől Jánoshalmáig és Kiszántalról Zalaegerszegig igy indulnak ki a földre kerékpáron ráskasztva a két ásó, az elemózsiás kis zacskó, egy nagyon bőszáma gumicsizma. Valamit megragadott a kerékpárra, a biciklizés szállásnak ezt a furcsa pillanatát, amikor és ugy belenéz a világba, aztán megindul a munkának. Vagy ezt a diófából faragott érdekes alkotást, amire irodalmi emlékkel rögtön azt mondjuk, persze Hemingway öreg halász és a tenger. Tényleg az a cine, hogy öreg halász, pedig azt hiszem benne van amit Hemingway ó mondott és benne van igy ahogy bal térdére könyökül, odahajtja a fejét, kesit fáradt is, álmodozik is és föl tud minden időt és életének minden

Vasárnapi Hírek 1992. febr. 27

Gyorsmérleg a berlini filmfesztiválról

A fesztiválprogram előzetes tanulmányozásakor nem hatott át a lázas várakozás, akkor elmaradhatatlan érzése. Túlságosan sok volt az ismeretlen név és cím, ugyanakkor sokalltam (mint majdnem mindig) az amerikai felvonulást s kevesellettem (ez azért itt nem tipikus) Kelet-Közép-Európa reprezentánsainak bemutatkozását. Ha utolag végigpillantunk a megtekintett filmek listáján, azt kell mondanunk: ezúttal csak szerény méretesre telett a világ moziterméseből. Néhány vállalkozást egyáltalán nem lett volna szabad idehozni. A válogatók szerencsére kárpótoltak bennünket ehhez joindulatunkért. Több mu a legjobb berlini fesztiválok hagyományait idézte. Szabó István *Édes Emma, drága Bobe* című munkája megragadó életszerűségével, gondolati tartalmával, egységes stílusával kiemelkedett a mezonyból. Tetszett továbbá Eric Rohmer *Téli mesője* és Riccardo Larrain: *A határ* című drámája. Az emberi kapcsolatok kusza összevisszaságáról az amerikai Allison Anders hiteles képet festett a *Benzin, étel, s állás* tragikomikus históriájában, mely egy asszonyról és két lányról szól, Marlen Huciiev közel negyórás időtartamú *Intimitása* filozofiai értekezésnek is beillene. A családosok rubrikájába írom a véres Scorsese-krimit, *A retteges fokát*, Barry Levinson hatásvadászon üres *Bugsyjat*, mely tíz Oscar-jelölessel büszkélkedhet, de meg Jan Troell *Kapitanyát* is, pedig a klisékből összeállított bunáyi drama megkapta a rendezés egyik rangos díját.

Témák, jelenségek, divatok

A legmaibb változások megjelenítése mostanában nem a vaszon fovonulata, noha a politikum gyakran fontos kötőanyag. A családi és szerelmi konfliktusok kimerithetetlenek, de variációikban erősödik a dezorientáltság és szorongas legkore (*Benzin, étel, szállás; Grand Canyon*). A kommercializmus hadállasat tovább erősodnek, s meg sokkolóbbak a latvanyossagok (az élenjárók: Cronenberg es Scorsese). Hianyelik az eredeti humor (nem hinnem, hogy arisztokratizmusból szamuzték volna a berlini programból). Meglepően sok alkotásban bukkant fel, sőt kerult közeppontba a „mozi a moziban" játék általában szomoru kicsengessel (*A belső kor, Bugsy, Beltenebros*).

Egy műsorváltozás

Nagyon sokan várták érdeklodéssel Vitalij Kanyevszkij új filmjének bemutatóját. A francia-orosz koprodukcioban készült *Önálló élet a Dermedj meg, halj meg, támadj fel!* című önéletrajzi tragédia folytatása. A kommentárok szerint épp olyan magas hőfoku, mint az „első tétel" volt. Sajnos, elmaradt a premier. A hivatalos kommüniké szerint a fesztivál gazdái semmiről sem tehetnek (a kiszivárgott pletykák szerint a producer vonta vissza a nevezést). Az *Önálló élet* helyett a *César*-díjakkal agyondekorált francia filmet, *A világ minden reggelét* láttuk (rendezője Alain Corneau) – egyszerre két Depardieu-vel, a papával és a fiával, sok zenével, szép fényképezéssel, a szerelem és a muvészet rejtelmeinek bogozgatásával, irgalmatlanul hosszadalmas jelenetek sorával.

A sorozatok

Berlinben a versennyel párhuzamosan mindig érdekes összeállításokat, ritka filmtörténeti csemegéket kínálnak az érdeklődőknek. 1992-ben a babelsbergi stúdió nevezetes alkotásait elevenitették fel (közte a *Jeanne Ney szerelmét*, *A fehér ördögot*, a *Niebelungokat*, a *Táncol a kongresszust*, a *Madame Bovaryt*). Egy masik ciklus a halhatatlan nevettetők: Laurel és Hardy, azaz Stan és Pan burleszkjeiből adott bosége s válogatást, az igazi attrakciót azonban az éppen százéves Hal Roach amerikai rendezo-producer életmüvének retrospekciója jelentette. *A mi bandánk* „főnöke", a népszerü komikus-duó istápolója személyesen is jelen volt.

Nem ismerem Annie Girardot és zsüritheli társai mercéjét, de az tény, hogy szubjektiv döntéseket hoztak.

A díjak

A Grand Prix-t a *Grand Canyon*nak, Laurence Kasdan folytatásos tevepatékokra emlékeztető Los Angeles-i életképének adni – mellefogas, noha a filmnek kétségkivül vannak erős pillanatai, mozgalmas epizódjai. Szabo István megérdemelte az Ezüst medvet (igazság szerint megkaphatta volna a fődíjat is), viszont a további elismerések között ugyanesak akad vitatható döntés. Jan Troell „hideg" krimijében a bunöző hősök cselekvéseinek motivációi nem tartalnak fel. Pilar Miro *Beltenebros* cimu müve a politikai melodrámák egyre népesebb családjaba tartozik. Remek benne a Gilda-parafrázis, de nagyon spekulativ a cselekmény és a mélylélak a megjelenítés eszközei. A legjobb szineszek – nagy jaro cimet Armin Mueller–Sthal-nak itélték oda (az UTZ különös portré egy különös mugvujtorol), a rövidfilmek kategóriájában pedig nem adtak ki a dijat. Ezzel – sajnálom, az alkotókon kívül – mindenki egyetértett.

*

A berlini filmes maratonnak, mely most mar negyvenes esztendeinek derekánal tart, még egy gyengebb évjarat, s a mozidekonjunktura további várható erősödése ellenere is biztos a jövője.

Veress József

Farsang utáni áluhák

Ki ne maradjon: február

Tel vege van a tarlatokon. Nagy gesztusokra sehol se futja. Mintha kimerülóben lenne a szervezet általános vitaminkeszlete es fenyegetve közeledne a szemelyi ado bevallasának vegső határideje. Mindenütt szerenység, visszafogottság, koltsegkimélo melabu. Különös farsang, hushagyo kedd utani hangulat. A szellem nagy A?EH-je elól terepszinu maskaraba bujnak az erdekeltek. De Mav Karoly óta tudjuk, hogy az inkák kincse is csak ugy veszelhette át a nehez időket, hogy az indiánok vastag szurokréteget kentek az aranybuzoganyra.

Kováts Albert

külso bevonata a blödli. A hülyéskedó nyelvhasználat (*Egy hegy megy; Mondd szépen, A*), az irodalmi hatter (*Átváltozás, A semmi agan*) és a „nem ér a nevem" dadaista alapmüve, *Übu király*. Alfred Jarry klasszikus abszurdjat. Kováts egyébként már regen kisajátitotta. Két evtizede bújik a hirhedten sokkolo sorok möge, imigyen játszva ki a hivatal akkori éberségét és az avangardra rosszul fogékony exellenorök dühet.

Hanem ami az Übu alatt van, az rebbenően finom európai kultúra, bálintendresen szofisztikált szinskála, sértódött értelmiségi különvélemény. Polgarpukkasztó irodalmi ürügyból polgart sovárgó képzomüveszeti teljesítmény lett.

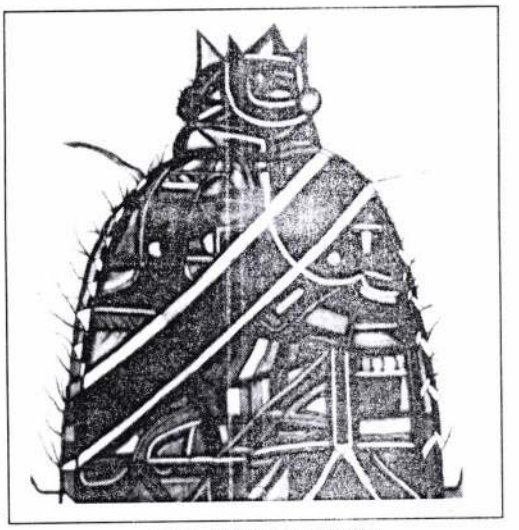

Kovats Albert: Szarnyalo Übu

No nem a katartikus fajtából való ez a lekerekitett formákkal dolgozo óvatos lesteszet. De izléses, és ez manapság hiába, a ritkaság mindennek felveri az értéket' – egyre többet ér. (*Budapest Galéria*)

Boros István

müveinek külso bevonata elegáns padlizsánlilara dorzsolt felület, özbarnara vizezett pappendekli és antracitszurkere gyötört papir. Ilyenfele világfajdalmas szinskala, szakadt faktúra, banatos asszociativ tematika általában fiatal muvészek elójoga. Ebbe rejteknek, mert nyilvan szegyellik a termeszettol kapott illetlen es pozsgas életero nyers erotikajat. E romantikus magatartás titokzatos patinát képez (lásd szurok az aranybuzoganyon), és raadasul szekszepilesen hat. Csak hozzaöregedni kellemetlen.

Boros épp annak határán van (harminchat éves), hogy gátlastalanul járjon sötét cuccokban, hogy kocos loboncot hordjon, hogy megengedhesse magának a késopubertaskori spleen elalkozott költészetet. Az ido elobb utobb mindent bedarál és a középkoru mester is elobb utobb fel fogja fedezni a *Nóma falak* után a beszedes egboltot, a *Vicsorgó fülek* után a mosolygo szemet. Mindenek elott azonban nem *kiruldl*, hanem *belul* kell megsötetedni – és tisztelni a halált, nemcsak kacerkodni tudni vele. (*Studio Galéria*)

Árendás József

plakátjai szegeses mubordszekit húztak, megpedig a koruti tajtabol valot. A könnyebb elvegyules kedveert az oldaltáskaru, a tesati esiznara, a zsebre villamonkiyumot hegesztett. A kicc kedveert a sapkara vörös csillagot varit. Az áluhaszerve rósze a háromnapos borostó. Ezek a talragaszok ugyanes kellemesen szorosek: a rovatkak bejepik az arcokat, a testeket. Kisebbennek az épületeken, az emlátozo emlekmüvekben, a rajzolt katedrálisokon. Vagy a tar, a virágon. Olyan, mint egy rossz, de érdekes sorozat arról az agressziv posztmodern nagy általanosságról.

Am ahogy mondani szoktak: a kerges kuso alatt erzo szivdobog. A tobinyire a *zalaegerszegi szinhaznak* készitett Árendás-plakátok valójaban kifinomodott modoruak, jol értesultek, szellemesek. Folteszik Brecht es Goldoni, Bulgakov es Hasek világainak ismeretet, es folteszik ejes vonalvezetésükkel, rikkanto formakepzésükkel, gyonyoruen szinezésükkel – a kegyetlen szinhaz akarasát is. Panizsan pimaszak, mert nagyon stilusosak.

Ez az alruha kituno en all a kozepgeneracios alkalmazott grafikusnak. Gombolja tehat jo szorosra, es le ne vegye, mint tette azt peldaul a Tartuffe-plakat esetében! Itt ugyanis elszólta magat, es kitetult, hogy pontosan erti a XVIII. szazad francia rezkare manirat es az idevago egesz muveszettorteneti peldatarat. Eredetiseggel ilzetett e muveszi elszolasert. (*Ibusotlya uteca Galéria*)

P. Sz. J.

Az ateisták is őrzik

Egyházak, vallások, nemzeti identitás címen tart ma vitaestet a Társadalomtudományi Társaság. A tudományos ülés előadói Benda Kálmán és Jelenits István, míg a felkért hozzászólók Fabiny Tibor, Gergely Jenő és a Németh G. Béla lesznek. A vitát Komoróczy Géza vezeti. A Ráday utcai református kollégium könyvtárában kerestük fel Benda Kálmánt.

– *A mai „istentelen" világban milyen szerepe lehet még a vallásnak az emberek viselkedésében, gondolkodásában, egyáltalán mennyiben befolyásolhat minket a felekezeti hovatartozás?*

– Köztudott, hogy különösen a régebbi időkben, de azert napjainkig ható érvénnyel, az egyházak komoly befolyást gyakoroltak az emberek világnézetére. A vallás határozta meg, hogy miként szemléljék a földi életet, a nemzetek közösséget és a saját helyüket. A középkori Magyarországon egyetlen egyház, a római katolikus szerepe volt meghatározó. A XVI. századtól kezdve azonban hazánkat is elérték a reformáció egymást követó hullámai: a lutheránus-evangélikus, a kálvinista-református és a szentháromsagot tagadó vagy unitárius mozgalmak. Ezek az irányzatok mind a kereszténységen belül szervezodtek, még is, mint egyházi közösségek, napjainkig ható ervennyel meghatározzák a hivók mentalitását.

– *Gondolom, azért a XIX. században felerosodo elvilagiasodás nemileg utrendezte az emberi lelkek hagyományos mintázatát.*

– A XIX. században egyreszt megnott a zsidosag sulya, vagyis megszervezodött egy újabb egyház. Másfelol erotelejesen szekularizálodott a társadalom, ami azzal járt, hogy csökkent az egyhazaknak az emberek gondolkodasaru gyakorolt befolyása. Egyébként ez a felekezetektol jóreszt független folyamat. Ennek ellenére, meg a nemzedékek óta ateisták is oriznek valamit abból a – vallasi felekezetre jellemzo – viselkedésmódból, ami a családi hagyományon keresztul érvényesül.

– *Mi a konferencia célja?*

– Megpróbaljuk tisztazni a mai magyar tarsadalomban felelhető mentalitási eltéréseket és a régebbi – egyházakra, vallasi közösségekre visszavezetheto – magatartási minták továbbéleset.

Az eloadók az irodalomtörténet, az egyháztörténet, a mentalitás-kutatas, a szociológia es a teologia szemszogeból vizsgalják majd a felmerülo problémákat. (A vitaules ma delutan 5 orakor, a Budapesti Közgazdasagtudomanyi Egyetem IX., Fovam tér 9. szám alatti épületeben, a III. eloadoban lesz.)

F. J.

FEBRUÁR 28–MÁRCIUS 5.

A szöveges a gyarto országot csak [illegible] ajánlott. – 14 éven [illegible] K kisrobbfilm, H [illegible] előzetek. A budapesti mozik [illegible] változhatnak. Kérjük előtt egyeztessék, ha egy napra előre. [illegible] Ismétlés napjaink jegyével. [illegible] Mindig [illegible]

A hét filmbemutatói:

ALKOTÁS: A HAVAS (magyar film) **Orokmozgo**

A HOLD HANGJA (színes olasz film) **Broadway**

KOSZ: MEGVAGYOK (színes francia film) **Muvesz, Városmarty**

TRUKKÖS HALÁL 2 (színes, szinkronizált amerikai film) **Apollo, Bartok, Bastya, Corvin, Florian, Hunvadi, Kobanya, Lux, Metro, Olimpia, Uránia**

CITY BUDAPEST FILM

ISKOLÁK A HOLDRA (szovjet–amerikai film) **Ifjusági (Tessy krt. 62.)**

[illegible]

Napontaja (regi Uránia) este 8 óranal. Felhasználói ünnepi, mozimüsorunk [illegible]

ALKOTÁS: Marhakonzerv akció (mb. fr.) 6. **Nagy durranas** (mb. am.) 4. **Visszakezbol ember** (mb. am.) 4. **Csak egy lovas** [illegible]

ALKOTMANY: Az istenek fegyverzete (magyar) 4. **Csupasz pisztoly 2 1/2** (mb. am.) 6. **Dzsungellaz** (am.) 3.

APOLLO: TRUKKÖS HALÁL 2. (mb. am.) 3-kor, 5-kor, 7-kor, 9-kor

ARIB: Meghalsz ura (am.) Dolby Stereo 12, 2, 4, 6, 8

BARTOK: TRUKKÖS HALÁL 2. (mb. fr.) 3-kor, 5-kor, 7-kor, 9-kor, 10 és **Tok jo, vek** (magy.) 4. **Nikita** (mb. fr.)** 6. **Szemet szemert** (am.)* 2?–1-ig 8. **Mo Better Blues**

BROADWAY: A HOLD HANGJA (olasz) 2?–1-ig és 3–5-ig f4, h6, 2-an h6. **Krumplirózsa** (am.) este 8. Lege stereo

CORVIN: TRUKKÖS HALÁL 2. (mb. am.)* Lege stereo 4, 6, 8

CSOKONAI: Visszakezbol (mb. am.)** f3, f5. **A vadak ura – Kard es varazslat** (mb. am.)* 4, 6. **Robin Hood – A tolvajok fejedelme** (mb. am.) de. hetre prod 14**

DOZSA GY. MUV.: Willow (mb. am.) 29-en de. 10. **Holt pont** (Point break) (am.) 29-en 4, 6.

DUNA: Tok jo, valnak az oseim! (mb. fr.) Premier eloott* 4, 6. **Where** (ff. magyar–amerikai)** este 8. **Trukkös halal 1.** (mb. am.) ejjel 10. (Vetites) jogo hetor, utolsara lathato!) MATINE (egyes.) 29. Fi-os belepok! **Tini nindzsa teknocok** (mb. am.) 1-jen de. 10. **Urgolyhok** (mb. am.) 1-jen 12. **Egyik kopo, masik eb** (mb. am.) 1-jen du. 2.

EVA: A vadak ura – Kard es varazslat (mb. am.) 4, 6, 8. **Hamis a baba** (magy.) 29-1-ig du. 2.

FLÓRIAN: Marhakonzerv akcio (mb. fr.) 4, 6, 8. **Air America** (mb. am.)* 28, 29-en ejjel 10. **TRUKKÖS HALAL 2.** (mb. am.)* 1-jen ejjel 10. **Szerelmes szivek** (magy.) 29-1-ig de 10, 12, 2.

FÓRUM: Tancorulet (am.) 4. **Marhakonzerv akcio** (mb. fr.) 6, 8. **Oliver es tarsai** (mb. am. rajzfilm) 29-1-ig du. 2?. VIDEO: **Szexterminator** (mb. am. horro szexf.)*** 4, 6, 8

GORKIJ: Szerelmes szivek (magy.) 6. **Harley Davidson és a Marlboro Man** (am.)* 8. **Kehelbaratok** (mb. fr.) 29-en ejjel 10. **Pal sematary – Kedvenczek temetoje** (am.)* 29-en ejjel 10. **Isten nem ver Bobbal** (mb. am.) 29-1-ig 2. **Lucky Luke** (rol. fr.) 29-1-ig 4.

HORIZONT: Air America (mb. am.) [illegible]

TATRA: Marhakonzerv akcio (mb. fr.) 4, 6, 8. A mozibon játékautomaták üzemelnek.

TISZA: A vadak ura – Kard es varazslat (mb. am.) 4, 6, 8. **Csupasz pisztoly 2 1/2** (mb. am.)* 29-1-en 12. **Erik a Viking** (am.) 2?–3-ig 2. **A hal neve: Wanda** (mb. ang.) 4, 6, 8. **Szarnyas fejvadasz** (am. ff. Scott)* ?2. am 19. **Feher fereg bujvolvelve** (am. ff. Kaufman)* 29-en 19. **Fekete magia** (am.) 4. Lesz Vad **orchideak – Az emlekmas** (mb. am.)* 3-an 19. **Oltalmazo eg** (ang. fr. B. Bertolucci) 4-en 19. **Erkölcstelen mesek** (fr. W. Borowczyk)** 3-an 19. (Minden esetben este 27. születésnapig!)

UGOCSA: Air America (am.) 4, 6, 8. Mentocsónak a **kenguruk földjén + Koldus es kiralyfi** – ofi – 4-ig es

URÁNIA: TRUKKÖS HALÁL 2. (mb. am.) 1-jen 12, 2, 4, 6, 8. **Hullamok hercege** (am.) 4. Premier eloott! 29, 29-en ejjel 10.

ZUGLÓ: Harley Davidson és a Marlboro Man (am.)* 6. **Esernyotrukk** (mb. fr.) 4. **Oslenyek orszaga** (mb. am. rajzf.) 29. 1-ig 4

BLUE BOX MOZIKLUB: Aranyember (magy.) 28-an 4. **Nosztalgia** (szov.) 28-an 6. **Jegkrembalett** (BBS) 28-an 8. **Kopaszkutya** (magy.) 29-en ejjel 11. **Hair** (am.) 29-en 4 es ejjel 11. **Psyche 1-II.** (magy.) 29-en 8. **Negyszaz csapás** (fr.) 1-jen 4. **Munchausen baro kalandjai** (am.) 1-jen 6. **A szabadsag fantompa** (fr.) 1-jen 2. **A dogvesz istenei** (nemet) 2-an 4. **Sorgvari capriccio** (osztrak) 2-an 6. **Ez a harc lesz a vegso** (magy.) 2-an 8. **Stalker I-II.** (szov.) 3-an 4. **Amadeus I-II.** (am.) 3-an 4 es 4. **A hajnal** (magy.) 3-an 4. **Petra von Kant keserü könnyei** (nemet) 3-an ejjel 10. **KAMARATEREM: Ebredések** (Avakumov) (mb. am.) 1?* **Csendes napok Clichyben** (dan.)* 4, 6, 8. **Az utolso kijarat Brooklyn** (am.) 6, 8. **Jakob Lajtorjaja** (am.) 6, 8. **Az utolso kijarat Brooklyn** (ism. am.) 8.

GRAFFITI: Münchausen baro kalandjai (mb. am.) 29-1-ig n4. **Brazil** (am.) 6, 8. **Kegyetlen hegyesues** (nemet kamasok) 1-jen 28 4-ig 8. Minden esztertokon A Tarkovszkij filmjei. **Andrej Rubljov I-II.** (szov.) 3-an 8. **Brian elete** 29, 29-en ejjel 10.

HUNNIA: Amerikai cigaretta (magy.) 4. **Holeher** (magy.)* ?. **Thelma es Louise** (am.)* ?. **Cinema Paradiso** (it.) 2-an 6. **Angyalszív** (am.) 29-en 4 es 6. **Magyar filmhuradok 1925–76.** Elsoho. Gyorgy Lehel 28-an 8. **Holt pont** (Point Break) (am.) 29-5-ig ejjel 10. Minden esztertokon este Farsang: Videoklub

MUVESZ: Chaplin-terem: KOSZ. MEGVAGYOK (fr.) 4, 6. Bluey 4, 6. **Zsoter** (magy.) 4. Salamon Andras 6. **Huszarik-terem:** A vadak ura – Kard es varazslat (am.) 4. Szerelmes szivek (magy.) 6. P. Lang: Gyerekvadasz (?) 2-ig 4. **Szamokba bujtva** (am.) 2-ig 4. **Zoo** (fr. Greenaway) 2-an 6. **Prospero konyvei** (fr. Greenaway) Large stereo 3-ig 8. **Amadeus I-II.** (mb. am. M. Forman) 28, 29-en ejjel 10. **Querelle** (fr. W. Fassbinder) 1-jen 6. BERTRAND BLIER sorozat: **Tul szep hozzad** 3-an 4, 6. **Hidegbute** 2-an 8?. **Estely viselet** 4-en 19. **Keszitsetek zsebkendotteket** 4-en 19. **Body-terem** (Videoterem) **Rosencrantz es Guildenstern halott** (? 30-ejjeltol 4, 6, 8.

OROKMOZGO: ARNYEK A HAVON (danisch Alfred) 29-en ejjel n11 4, 6 es 17. 1-jen, 3 4-en 19. **Varatlan orokseg** (Capral 28-an 8). **Dermedj meg – halj meg – tamadj fel** IV. Kanyevszkij 25-en 8. **Zabriskie point** (M. Antonioni)* 6, 8. **Casanova I-II.** (fr. Fellini)* 4, 6. **Aranylaz** (V. Chaplin) 29-1-ig ?? 4. **Ikergyelmu** (G. Hampton) 29-en 4 es 6. **Mystery Train** (J. Jarmusch) 29-1-ig ?? 4-en 19. **Georges Melies filmjeiboi.** 1-jen 11. **Oi lenes Kairo tele** (fr. Wilder)* 2-an 6. **Le**

Intermental III/6 [illegible] **Független film** 5 [illegible] **Body Gabor Videot** 19-en [illegible]

SZINDIKÁD: Lámpavás-terem: Egy tal leuse [illegible] **Sok lúdno Emmert** [illegible] **A lap viraga** [illegible] **Feher emberek** [illegible]

Konyerlelen idok [illegible] **Talalkozás Vermeerrel** [illegible] Dolby stereo 29: 1-

KANADAI FILMHÉT (A filmek [illegible] **Gyermekhaboru** [illegible] **Bach es Bottine** [illegible] **Dajkaterem: Leningrad Cowboys menni Amerikaba** [illegible] **Zold ocsu** [illegible] **R. W. Fassbinder filmjeiboi": Dogvesz istenei** 29-en 19. **Petra von Kant keserü könnyei** 29-en 19. **A harmadik generacio** 1-jen 19. **Bolwieser** [illegible] **Mieri leti R. ur amokfutas** [illegible] **A szabadsag okoliopa** 3-en 19. **A**

SN: Gyerekek a Mennyországba [illegible] **The Doors** [illegible] **A kis egyszarvas** [illegible] **Jezus Krisztus szupersztár** [illegible] **Kereszlapja III** [illegible] **Tuz van babam** [illegible] **Sorgvari capriccio** [illegible] **Stalker I-II.** [illegible] **Rosalie vasarolni megy** [illegible] **KEA** (BBS) [illegible] **Othello** [illegible] **A kert** [illegible]

TIVOLI: Doc Hollywood [illegible] **OLASZ FILMNAPOK A TIVOLIBAN: A szerelem nyomai** [illegible] **Gyongyok a melyben** [illegible] **Csendes napok Clichyben** [illegible] **Visszakezbol ember** [illegible]

TOLDI: Riporcsok [illegible] **Legyetlenek otthon** [illegible] **Szabadito meg a gonosztol** (magy.) [illegible] **Sorgvari capriccio** [illegible] **Az en kis falum** [illegible] **Veszely a vilagban** [illegible]

Boros István rajza

Rádió

Élet és Irodalom
1991 aug.

[illegible] fordítására.

Még 1978 tavaszán egy antikváriumban lecsaptam A Gyűrűk Urának első kötetére (a harmadik Albion-béli kiadás negyedik után-

BOROS Nepomuk János

Ricky M. is látható lejét

ld. [illegible]. Geller Katalin. Ricky M. B/p.
1990. 7-8. p.

séges feltámadásának szinhelyé-
szaki oldalán áll az előkészületi
dia asztala. Ez a hely Jézus
emi barlangot jelképezi. Közép-
et következetesen falfülkeként
Eucharisztia kenyerének meg-
övetségi idézetek kiséretében,
hagy bemenet alatt ünnepélyesen
el kevert bort tartalmazó kehely-

/ felett olykor diszes baldachin
roszkomidia/ oltár azonban mindig
baldachinjához illesztett kapu

Boros Petra

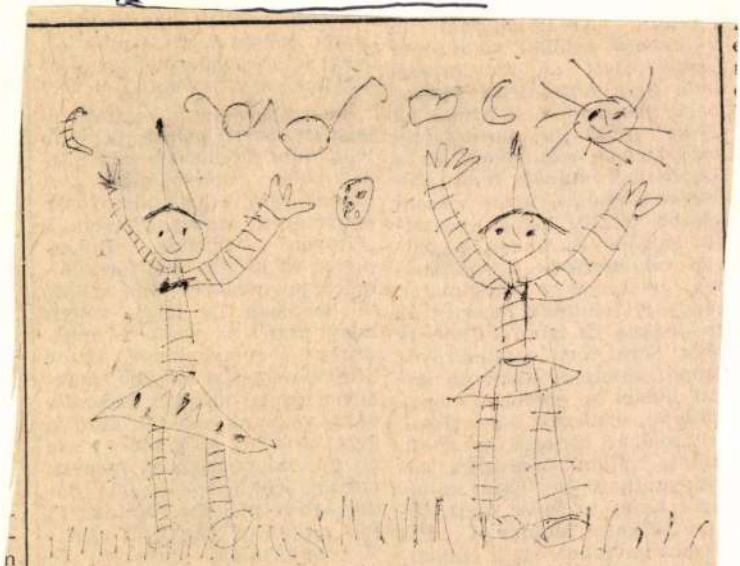

Boros Petra rajza

Magy. Nemzet 83. VI. 4. XI.

Borostyánkői Mátyás, építész.

József Dénes: Építettük '85

Építészet.

Az Építésügyi Tájékoztatási Központ 1975 óta minden tavasszal megrendezi az „Építettük..." kiállítást, amelyen az előző évben elfeszült új v. felújított létesítményeket mutatják be. – A Számítástechnikai Koordinációs Intézet új sokházánál – Borostyánkői Mátyás – a budai Vár alatti utcák hangulatától, utcaképétől való idegenség figyelhető meg. (említve).

Kritika, 1986., szept., 44-old.

megirva

Boros János

„naturalistá" és ősás

1753 Kassa

polgárjog

l.

Arch. Ért.

1916. 235. l.

és

Arch. Ért.

1906. 58. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Boros János

A Pesti Műegylet 1841-ben a redoute-épületében rendezett kiállításon szerepelt.

Ujhely Ferenc: Fővárosi művészeti állapotai a mult század közepén.

Nyugat, 1922.márc.16. 377.l.

Ic. D. K.

BOROS L. életéről

Bp. Fiastyúk utcai lakóház

A szerkesztő megjegyzései

Magyar Építőművészet 1961. 6. sz. 57.l.

FRANK JÁNOS:

Képzőművészet

Póz nélkül

Boros István és *Herendi Péter* kiállítása a *Fiatal Művészek Klubjában* csapatmunka. Ők ketten — gondolom — festészeti versenyt írtak ki saját maguk számára, hogy egy és ugyanazon tárgykörből mit tudnak külön-külön kifejteni. A tárlatnak több grádusa van, az első Herendi fényképsora, az *Alapkép I.—IX.*, az ő érdeme ez az *etalon*, azaz mintapéldány. A kilenc kép témája egy panelépület, lakóház, szálloda, vagy hivatal kihalt zárt folyosója, csukott ajtókkal — nyilván ők csukták be gondosan mindet —; nálunk is van ilyen, lehetne a „keleti tömb" bármely országában, de ahogyan a tévében látom, Amerikában is a krimiknek — mivel éppen sivárságuk oly hatásos — nemritkán a színtere. Ebből a belső térből ki van tiltva a szorongást enyhítő emberalak, sztaffázsfigura. A kép perspektivikus, a képsor állomásai egymásból következnek, a nézőt is végigvezetik ezen a hosszú előtéren. Herendi fényképezése redukált, a szociográfiai felmérés higgadtságával, szenvtelenségével dolgozik, tudom, szándékosan nem tanult meg fényképezni, innen egy újabb effektus: a régi francia filmek ködös útjai. Félelmetes ez az enteriőr, így üresen; hallani a csendet. Tisztaság mindenütt, a fényesre pasztázott, tükröződő pévécépadló maga az unalom. Erre az épületbelső modellre legsúlyosabb vádként azt mondom: még csak nem is rossz.

Boros a fenti kilenc Herendi-fotót követte méréthelyesen, ugyanolyan fali elrendezésben, pontosabban transzponálta kilenc festménybe. Barna papírra feketével fest oldottan (pedig már a mintafényképek is oldottak), az impresszionisták régen elfelejtett gesztusaival, csakhogy itt a „kivágás" nem esetleges, hanem katonásan engedelmeskedik kollégája fényképeinek, hűségnyilatkozatként is. Boros második szériája az előbbi vázlat konceptuális fejlesztése. Fekvő rámákban *diptychonok*, bal oldalt a jól ismert folyosó vonalrajza, mellette ugyanaz, de már megfestve, fölhizlalva, gazdagítva, mintegy — ha nem is következetes — asszociatív absztrakt módon, síkba nyomva az eredeti alapképek távlatait. Van itt helye a játéknak, néhány részleten már föl sem ismerném, hogy ez még mindig az a bizonyos folyosó, a festészet — mint olyan — önállósult már. Boros megtartotta az említett barna papírra festett képeinek visszafogottságát, alig lép ki a színszegénységből, kivéve *Az első vakáció* című kompozíciója haragoszöldjét, s a padló fényeit visszaadó ecsetkezelését.

Ha nem ismerném Herendi Péter évek óta kimunkált technikáját, magamtól ugyan nem jönnék rá, miképpen fényképez, fest. Felvételeit az átlátszó fotólemezre nagyítja, aztán — akár a XVIII. századi *Hinterglasmalerei*-ben volt — hátulról ráfest vörössel, sötétzölddel, világítóan erélyes sárgával, majd ezüst színnel lefújja a lemez visszáját, kolorista absztrakt szürrealizmust teremtve. Ráadásul még belekapar — szaknyelven: visszakapar —, sőt a képet még roncsolja is elszórtan, hogy néhol kilássék a barnás képhátter, melyre ráhúzta a fotólemezt.

Ezen a kiállításon legizgalmasabb a monotónia. És a festők ebben játszott szerepükből sohasem estek ki, még akkor sem, ha szeretnének. Nem is a manapság divatos téma, egy bukott építészet és kényszerű életforma kritikája itt az érdekes, nem a *mit*, hanem — most aztán valóban — a *hogyan*. Ahogyan ők előre elhatározott ciklusokat, vagyis az alapfényképeket elkészítik, aztán átteszik hagyományos formanyelvre. Az a jó a gyűjteményben, hogy semmi *ex cathedra* koncept, semmi kinyilatkoztatás. Csupán komoly hangú fogalmazás: póz nélkül.

Mindkettejük majomkodást gyűlölő magatartása eredményezte, hogy ennek a festői versenynek *két* győztese legyen.

BOROS István
1992. nov. 27

REJTETT INDÍTÉK

Mi az, na! Arc kötélhúzása. Feszül, holott hőkölni, elhajolni sincs hova. Fáradt tükörbéli kép; száj körül bevág, ráncra ránc, édes megmaradás, rejtett indíték; ki még szeretőddel sose szakítottál; lesz-e hozzád a sors kegyes, egész lényeddel figyelő kezdemény. Mosoly: arcrándulással. Es lám, lám mivé lesz az éj, rábír és meghazudtol. Már nem a nő, kínban cinkosom, kegyetlenségben társam, ki sorsán könnyítve ölelve lopja a távolságot. Múltból visszahívható gyönyör, kéjben el nem törölhető halálbüntetés. Eltévedtem, de jönnöd kell utánam!

AHONNAN ÜZENNI LEHET

Ahonnan üzenni lehet, semmiképp nem pokol. Van is annál jobb, mint egy hazai, de biztonságos megalázás? Elszámolsz olykor százig, minden álom szörnyű, hát még a boldog álom! Gyerekhez szólsz, anyja válaszol;; nemtelenné tesz az önvád, végül is nincs erőszakosabb és önzőbb, mint a szeretet. Senkit sem sértesz meg napokra. Ajtófélfán (ponton a nyomaték) barna, megfordított felkiáltójel; belülről ki tudja, mióta ömlik a gáz, ez megfog; kutya harap, levélládarés, fogai közt írás: temetőbe mentem!

Ezek
hon, go
kabátom
egy szen
őrtűz.
Kátr
lyekből
ácsorgók
godautár
dik elő,
felhőkar
Az
nellakás
Ham
látszott
keimen;
időjárás
egykori
tyén is.
Így
amikor le
szehajthat
mert tájé
ről, a por
mel hallg
épp őhozz
Nagyo
vánsz, de
mondta.
Hát e
tiszteltetés
a festékgo
tettem egy
kel ragadj
ráérek mé
Még e
kezdte elg
fiatalság
magamról
ki. Talán
mindegy.
Napokon á
titkos bejá
szervezetün
rei alatt.
szítettek é
fáradtak a
ítéltek. Úgy
Na, áll
felvetem e
félébb kínz
Meg k
halálos íté
módja. A
nyi magas
álló oszlop
lecsurog a
Most
mutassák,
ahhoz az
Ilyenk
aztán a k
lálos sebe
magukat.
újoncok v
zényelték
gukkal. É
figyelemm
találati p
a szédülés
Az el
a nagyujj
Ekkor kö

FMK

MEGHÍVÓ

BOROS ISTVÁN
ÉS
HERENDI PÉTER

FOLYOSÓK
CÍMŰ KIÁLLÍTÁSÁRA

MEGNYITJA: **SÍK CSABA**
1992. OKTÓBER 28-ÁN, SZERDÁN 18 ÓRAKOR
A **FIATAL MŰVÉSZEK KLUBJÁBAN**
BUDAPEST VI., ANDRÁSSY ÚT 112.

RENDEZŐ: **DOBAI ÁGNES**

NYITVA: NOVEMBER 16-IG
HÉTFŐTŐL-PÉNTEKIG 10-18 ÓRÁIG

FMK

BOROS István

90 2. 55
91 1. 71

Új Művészet

ogy Freudnak rög-
n után írott nagyobb
st jelent meg újra a
Az 1923-as *Das Ich*
szerint az előző

másik, szintén a Monarchiában született német-zsidó kutató publikál a Freudéhoz hasonlóan nagy hatású művet. Martin Buber ekkor már a hászid misztika újrafelfedezése, kiadása és értelmezése révén híres ember. Franz Rosenzweiggel közö-

burkolt nihiliz-
értékelt kimentő és *éppen ezzel* megsemmisítő bírálatára. És máris a fentebb anticipált születéselmélet kapujánál vagyunk. Hiszen mi más lenne minden születés, mint a semmi megsemmisítése? *(Európa, 177 old., 155,— Ft, ford. és a kísérő tanulmányt írta Bíró Dániel.)*

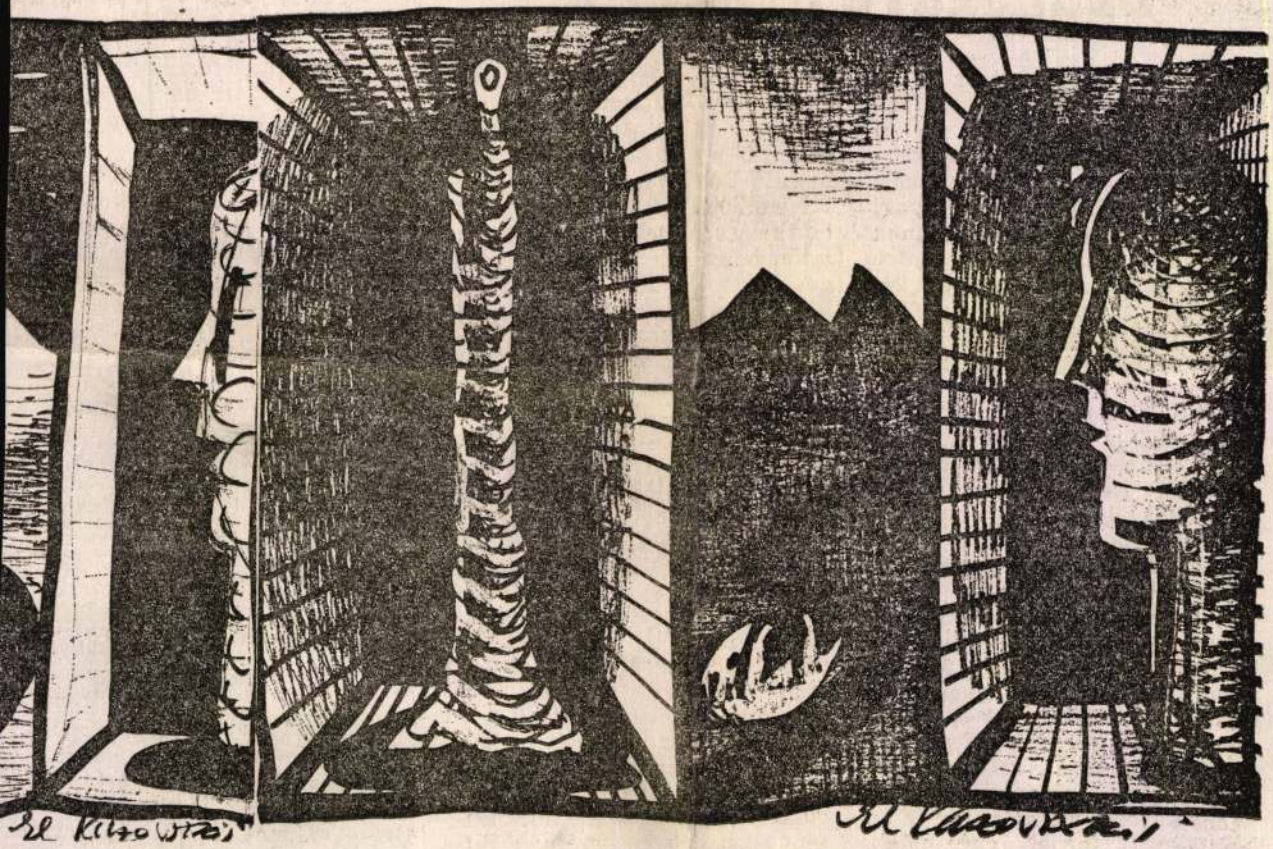

El Kazovszkij rajza

FRANK JÁNOS:

Képzőművészet

Szűkszavú poliglott

Alig emlékszem rá, s talán maga *Boros István* is elfelejtette, milyen erős oldala volt a figurális rajz, mígnem egyszerre csak szakított az alakokkal; hosszú évek óta absztraktnak, absztrakt expresszionistának tartjuk őt. Festészetének fontos jellemvonása a metafizikai mélység, a parttalan végtelenség, holott képeit nemcsak a ráma szegélyezi, hanem már ő maga is komponál belső keretet. Olyan eredeti módszereket talált ki magának, hogy még a szakember sem jön rá a technikáira. Képei általában önkollázsok, de a fúga, a határvonal sem látszik mindig (elfedi a festék); szereti a papír meggyűrését, domborítását. Olyan ipari anyagokkal fest, melyekkel nem szoktak, hogy aztán a „vegyes technika" gyűjtőnév most már a hagyományos vásznat és az olajfestéket is magába foglalja; ezerszer átfesti műveit, az anyagát, az alapot kínozza. Ettől olyan egyenletes, visszafogott; mégis szuggesztív. Hatalmas foltjai egyszínűek, mozgalmasak, illetve a képelemek csak akkor mozdulnak meg, ha a türelmes néző ezt kivárja, hogy jutalmul megszólaljon számára a szűkszavúságában is poliglott, több nyelven beszélő Boros-festmény.

Nemhiába *Hang* a címe az egyik sorozatának. Helyesen tette, hogy egy jó hosszú, világos korszaka után visszatért a Munkácsyt, Barcsayt megidéző drámaibb színhangulatokra. Piktúrája megérett, az egyes képek összeálltak, ez a tárlat „együtt van", akár egy jó zenekar. Rozsdavörös-sötétbordó hármasán hol egyetlen folt az egész kép, hol meg több színfolt együttese, de azok is testvérei egymásnak. Ugyanez zöldben, most szentigaz ez a lapos közhely, ha az *Unicornis* sorozatára vonatkoztatom. Tudniillik a sokkal hűvösebb zöldeknek azonos a színértéke, azonos a mondanivalója a rozsdavörös színkompozíciókéval. Abban különbözik viszont a két széria, hogy a zöldben Boros kellemetlen akar lenni, pesszimista hangulatot szeretne árasztani, mégsem sikerül, szerencsére; a látvány most is komfortérzést kelt bennünk, bajainkról, fájdalmainkról eltereli a figyelmünket. A harmadik együttes egészen más, mondjuk rá: asszociatív absztrakt. Minden világosabb itt, színesebb, megjelenik a vonal, a görbe vonal eleme is, és nemcsak a képcímek *(Fül, Vicsorgó fül, Kéz)* utalnak a portréra, emberre, hanem az előadás is, viszont az ilyen utalás nagyon távoli, nagyon-nagyon áttételes most.

Amiként Boros nem járt főiskolára, művészeti iskolába, csoportba is képtelenség volna besorolni őt. Akadémiája a saját műterme, illetve azok a munkára alkalmas, vagy kevésbé alkalmas helyiségek, ahol festeni szokott. Tudom, tudjuk, rengeteget dolgozik, szüntelen fest, s ebből a hatalmas műtárgyanyagból válogatta kíméletlen önszűrizéssel a *Bajcsy-Zsilinszky* úti *Stúdió Galéria* kis termének három falára mindössze kilenc képét. A legjobbakat. Az egyik legnagyobb, sajnos, talán már elfelejtett, magyar festő, *Vaszkó Erzsébet* mondását alkalmazom őrá is: *„Mindennap dolgozom, hogy az ihlet munka közben találjon."* Pedig Boros nem ismerte a festőnőt személyesen, képeit sem láthatta, rokon vonásuk mégsem csupán a munkamódszer. Mindkettejük „hangképzése" a mélyebb regiszterekben történik. *(Megtekinthető: március 14-ig.)*

BOROS István

FRANK János: Omaggio. = ÉLet és Irodalom,
XXXV.évf. 2.sz. 1991 13.p.

Omagio a Vedova c. kiállitáson szereplet müvéről
Árkád Galéria, 1991

vázi szociális igazolást is
nzóvá tette őket a fiatal nem-
ontváry művészete vált "közügy-
módon lett rövid időre egye-
zünk".
ata lassu volt, nehézkesen in-
értetlenséget kellett legyőzni.
életi tájékozatlanságból fakadt,
enzős, konzervativ állásfoglalá-
vészet, stb/. A szakasznak, mely
fő jellemvonása egy negativum:
isztázatlansága miatt annak sti-
sználása. A képzőművészeti é-
tak: pontosabban szólva, az Uj

Folyosók/labirintusok

Boros István és Herendi Péter kiállítása

Folyosók címet adták közös kiállításuknak *Boros István* és *Herendi Péter.* Az alapmotívum — Herendi Péteré — egy kelet-berlini lakóház folyosóinak fotográfiái.

A kékesszürke cibakróm fotókon az ajtók és falak egymásba csúszásai szinte *Gaspar David Friedrich Jeges-tenger*ének egymásra torlódó jégtömbjeit idézik. Csak míg a romantikus piktornál az alapszituáció ember és természet kölcsönös idegenségének, disszonanciájának egymásra hatásában jelentkezik, addig Herendinél az elidegenedési effektus az ember jelenlétének hiányában fokozódik fel.

Folyosókat láthatunk egyformaságukban. Csak azért különbözhetnek, mert az érzékelések sokfélesége művészi közvetítések segítségével történik. A munkák negatív toposzait vitte papírra Boros István barnás-fekete árnyalatú festményeivel. A folyosómodulációk Herendi által jelzett pontjait Boros képei bemozdítják, élő tájjá formálják az alakzatokat. Nem is annyira a hű leképzés kap jelentőséget, inkább a továbblépés, az együtt alkotás válik hangsúlyossá.

A meleg érzéki színek ellenpontozzák a kékesszürke, ködös zártságot. De ez a kontrapunkció egyben az alkotásfolyamat organikus egységére, az egymásra következések szigorú, ám mégis szépen harmonizáló illeszkedéseire is felhívja figyelmünket. A pólusok egymást erősítő, megsokszorozó voltuknál fogva az eredendő egység emlékeit is megidézik.

A két „táblaképsorozat" összefüggésrendszerét bontják a további improvizációk, ahol már az analitikus és a formákat előnyben részesítő szemlélet kerül mindinkább előtérbe. Herendi elektrografikai alapokra épülő festménykombinációi oldják a ci-

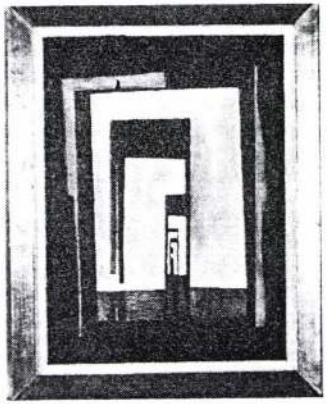

Boros István: Első vakáció, 1992, olaj, akril, papír, vászon, 40×30 cm

bakróm fotókon megmutatkozó alig leplezett szorongást. A képek töredezett fekete kontúrjaikkal és az ezüst alapból előtűnő zöld és narancs repedésekkel egy megelevenedő világ rejtett újjászületését ígérik. A technikájában is nóvumokat nyújtó képsorozat együttal az alkotó kreativitásának és konceptuális erőterének kisugárzásait is eminensen jelzik.

Hasonlóan finom variációknak lehettünk tanúi Boros István kontúrozott vázlatai és minifestményei kapcsán. A tér- és tárgyhatárok körvonalazása, valamint a biztos és érzékeny felületkezelés egy lakhatóvá tett világ képzeteit idézik. A saját alaprajz elkészítésével a tőle idegen dolgokat és minőségeket hozza életközelbe, tapinthatóvá válnak az eddig megközelíthetetlennek hitt folyosók, felületeikkel és töréseikkel egyetemben.

A tárlat négy etapja együtt adta meg annak a történetnek a kezdetét

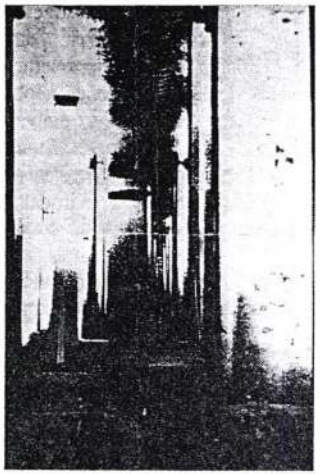

Herendi Péter: Folyosók ezüstben III., 1992, akril, xerox, farost, 80×58 cm (Fotók Herendi Péter)

és végpontját, ami nem szól másról, mint a műalkotás keletkezéstörténetéről, a folyosók bejárásának lehetőségeiről.

A folyosók labirintussá változhatnak, és ezt az alkotások egymásra felelő „tünetegyüttesei" igazolják is. Azt érezhetjük, hogy a felvázolt folyosók-labirintusok az individuum azonossághiányának és a lüktető szabad személyiség körül formálódó világnak olyan közös kerete, ahol a felmutatás elsődlegessége elhomályosítja, feledhetővé teszi a tárgyi világ sokszor rajtunk kívül álló ellenőrizhetőségét.

(Fiatal Művészek Klubja, 1992. X. 28—XI. 16.)

B. A.

Helmut Vakily Képek a térről és repülő sátrakról

A politikától eltérően, mely esetenként kimondottan ingujjas módszerekkel avatkozik bele a művészet ügyeibe (még demokratikus berendezkedésű országokban is), a művészet inkább arra hajlik, hogy távol tartsa magát a politikától — saját tapasztalatból tudja, mindig jobb messze lenni a hatalomtól, semmint függőségbe kerülni a hatalmasokkal. S Németország olyan ország, ahol a művészetnek jócskán volt alkalma alaposan megtanulni ezt a leckét...

*Helmut Vakily*nek éppen ezért egyáltalán nem áll szándékában, hogy legújabb munkáit, melyek a mai német valóság bizonyos jelenségeivel foglalkoznak, kiszolgáltassa annak a félreértésnek, miszerint művészi formába bújtatott politikai állásfoglalások lennének (hogy valóban sikerül-e majd elkerülnie ezt az értelmezést, az már más lapra tartozik). Ami őt, a tanult német bennfentes ismereteivel bíró külföldit, és egy másik kultúra tapasztalatával és kitekintésével is rendelkező németet elsősorban buzdítja és mozgatja, az annak a megkísérlése, hogy megértse, mi történik itt és ma a fejekben. Mert minden, ami oly döbbenetes módon az utcán végződik, a fejekben kezdődött el.

A művész, aki meg akarja érteni, miként állnak össze a német kirakósjáték elemei és milyen kép keletkezik belőlük, természetesen más módszerrel dolgozik, mint egy politikus vagy egy politológus. Nyelve absztrakt, fogalmak helyett szemléletes jeleket használ, a kép szemlélőjével szimbólumok útján értekezik, melyek asszociatív teret nyitnak meg.

A barbárság atavisztikus emblémái láthatók e műveken, amelyekkel a tegnapot visszasírók és a jövő nélküli nemzedék azonosul, így első helyen a büntetőjogi felelősségre vonás lehetősége miatt enyhén elváltoztatott horogkereszt. Érdekes kérdés, hogy a jobb napokat látott szimbólum kihívó felmutatásának van-e esetleg valami köze egy másik szimbólum vitán felüli jelentéséhez; konkrétan: mit jelent az aktuális kontextusban a kereszt és a horogkereszt egymásmellettisége?

Egy festő számára, akinek képeiben a mértani logika meghatározó elem, a kereszt, alak legalábbis a konstrukció használható építőköve lehet. Helmut Vakily sátrai egy vonalállványzatra támaszkodva kapaszkodnak a síkba, de az egymást keresztező egyenesek soha nem rajzolódnak kereszt formájúvá.

Ez az eredendően formális megközelítés igen gyorsan tartalmi kérdéssé csúcsosodott. A sátor a biztonság, az otthon szinonimája, olyan lapon nyugszik, melyet ideológiailag terhelt mértani idomok alkotnak, szimbolikus formák, amelyek — az egyházra vagy a totalitárius államra vonatkoztatva — a hatalom ellenőrizetlen instanciáira utalnak. Kereszt és horogkereszt egymásba ékelődve — ennek egyszer már szörnyű következményei voltak. Mene tekel? Talán inkább figyelmeztetés. Mindenesetre világos és félreérthetetlen álláspont.

(Egri Galéria, 1992. november 5 — december 5.)

HELMUT SCHNEIDER
(Fordította: Szász Judit)

„30 éve együtt indultak el"

A Képző- és Iparművészeti Gimnázium 1966-ban végzett tanulóinak kiállítása

A Képző- és Iparművészeti Gimnázium (ma Képző- és Iparművészeti Szakközépiskola) 1966-ban végzett növendékeinek kiállítását 1992. június 20—július 25-ig tekinthették meg az érdeklődők a Vigyázó Ferenc Művelődési Társaság rendezésében a patinás rákoshegyi Erdős Renée-házban.

A tárlatot Péli Tamás országgyűlési képviselő nyitotta meg, akinek nosztalgikus szavai híven tükrözték az egykori osztály szellemiségét, hangulatát, összetartozását. A gyűjtemény anyagán jól lemérhető volt, milyen irányban ágazott el a hajdan egy gimnáziumba járt művészek munkássága. A kiállítás a mű-

BOROS István

Új Művészet
1993. 5.

A Magyar Nemzeti Múzeum
Mátyás Király Múzeuma és a
Műcsarnok
meghívja Önt

BOROS ISTVÁN
festőművész

HERITESZ GÁBOR
szobrászművész

KOZÁRI HILDA
festőművész

közös kiállításának megnyitására
1991. június 28-án 16 órakor

VISEGRÁD, SALAMON TORONY
megtekinthető: 1991. augusztus 4-ig

MEGHÍVÓ

BOROS ISTVÁN
ÉS
HERENDI PÉTER

FOLYOSÓK
CÍMŰ KIÁLLÍTÁSÁRA

MEGNYITJA: **SÍK CSABA**
1992. OKTÓBER 28-ÁN, SZERDÁN 18 ÓRAKOR
A FIATAL MŰVÉSZEK KLUBJÁBAN
BUDAPEST VI., ANDRÁSSY ÚT 112.

RENDEZŐ: **DOBAI ÁGNES**

NYITVA: NOVEMBER 16-IG
HÉTFŐTŐL-PÉNTEKIG 10-18 ÓRÁIG

BOROS strain

BOROS István

6. 60-61. p. Új konstruktivista Kiáll. 1991

Új Művészet 1992

avatja a műveket.

Érdemes idézni Nagy Ildikó összefoglaló tanulmányá ból Megyeri Barnára vonatkozó sorait. A szerző elsőkén elemzi művészettörténeti összefüggésben az életművet „A szobrászat természettudományos — nevezetesen ma tematikai — megalapozására az új magyar szobrászat ta lán legnagyobb tehetsége, Megyeri Barna tehetett volna kísérletet. »Nemcsak a szobor van a térben, még inkább a szoborban a tér« — fogalmazta meg a hazai művészet ben először a modern szobrászati térfelfogást. Mindez azonban csak a barátok által lejegyzett mondatokból, haj togatott papírokból, kis vázlatokból tudjuk. A kész mű vek beilleszkednek a kor tisztes átlagába."[5]

Sajátos vonás ez: egy életmű, amely nem tudott meg győzően kibontakozni. A kérdés azonban adott: tényleg csak a megvalósult, kész művek képesek-e közölni adek vát módon a művészi gondolkodást és a művészi szándé kot, és a másik oldalról: hol kezdődik a mű megvalósítá sa, mitől válik befejezetté? Véleményem szerint minden műtermi vázlatot, tervet, különböző változatokat és a megvalósult alkotásokat egy sajátos művészi kommuni kációs rendszer részeként kell kezelni és értelmezni. Fő-

hogy véletlenül se veszíthessük szem elől, amit pedig legjobban szeretnénk, ezt a reális biztonságot, a tiszta tudat homályos emlékezetét.

Az a művészet, amely ebben a homályban akar látni, tudatosan eltörli az útjelző fogalmakat. A jelek, melyekről lemondtunk, hiányként utalnak mindarra, amire ezután, vagyis most születhetnek csak jelek. Az idő, melyből kiválunk, megnyílik annak a létezésnek, melyről semmit sem tudunk, csak azt, hogy van. Sem azt, hogy káosz vagy rend, sem azt, hogy fehér vagy színes, sem azt, hogy felszíni vagy mély, sem azt, hogy fitok vagy lelepleződés, sem azt, hogy kezdet vagy vég, tudatos vagy tudattalan, feltételek vagy elhomályosul, csak azt, hogy van, és hogy látható. Így beszélhetünk a hozzá vezető útról. Arról, hogy mit jelent, ha a festék sűrű, nem ivódik bele a vászon rostjába, tehát a kép nem is a vászonban, hanem a vászon előtt van, és nem lehet tudni, hogy már megmutat, vagy még eltakar valamit. Hogy mit jelent, ha felismerhető az anyagban az ecsetvonás nyoma, tehát maga a szemlélődés mélységében felülmúlhatatlan mozdulat, az érintés, amely ezután mégis egy minden közvetlen szemléletességet megtiló, az egyetlen igazi ismerős, a mindenkori jelenlét arculatvalóságát felszámoló merényletet jelzi előre. Hogy mit jelent egy színben a fénylő és beiső árnyékot vető ecsetvonások felületiátéka. Hogy hogyan jelennek meg színek az abszolútum teologikus jelképében, a fehérben. Hogy hogyan jelennek meg formák, vonalak, rendszerek a formátlanságban. Hogy milyen etikai ösztönöz egy minimalizált eszközkészlet jelentőségének maximális kiaknázására. Hogy milyen játék ez, amely valaki nem a részeken keresztül akar utalni az egészre, hanem egyben és közvetlenül akarja nem felmutatni, hanem a semmiből visszahozni, és nem azt, *ami* van, hanem azt, *hogy* van, hanem azt, *hogy* van, vagy *hogy* nincs mit den; a létezésnek azt az aspektusát, amelyről, részektől elvonatkoztatva csak a hiány, az abszolútum, a keletkezés vagy a semmi terminusaiban nyerhető tapasztalat.

Akár megmutatkozás, akár elleplezödés, időtlen időben *van*. Ideje pedig az a múlt, amely a jelenlét semmilyen értelmében, sem valóságban, sem képzeletben nem volt jelenvaló soha. Mindig csak utólag, csak nyomain keresztül nyilvánul meg, így lehet meglátni, és így lehet megismerni.

(Elhangzott Köves Éva kiállításának megnyitóján a Fészek Galéria Herman Termében, 1992 márciusában.)

TURAI TAMÁS

Unicornis

Boros István kiállításáról

1974 óta készít grafikákat és festményeket, a nyolcvanas évek második felétől folyamatosan jelen van a hazai és külföldi kiállításokon. A Műcsarnok munkatársa, mégis azt vallja, hogy autodidakta. Szellemi vezetője, vallomása szerint Frank János.

Most állíthat ki a Stúdió Galériában. Ezek Boros legújabb alkotói periódusáról adnak képet. Az *Unicornis*-sorozat 1991 decemberében, a többi kép 1992 januárjában készült. Ez a frissesség, naprakészség az eredetiség és a megújulás mindenkori igényére vall. Olyan művésszel találkozunk, aki nem akarja ismételni önmagát, sosem állítja ki kétszer ugyanazt a képet.

A terem kicsi, voltaképpen három falfelületből áll. Boros mindegyikre három-három művet helyezett, így ritmikát, szellősséget, áttekinthetőséget biztosított a szállításnak, de az egységességen belül hangsúlyt is megkülönböztethető szerkezetet is létrehozott. Ezek a „hármasok" tematikus, formai és színezésbeli sajátosságot alkotnak egymással.

A bejárattól balra lévő falra az *Arc*, a *Vicsorgó fül* és a *Kéz* című képek kerültek. Józan visszafogottságuk, állóképük, meditatív jellegük finom ellentétet alkot a másik falon látható *Unicornis*-sorozat tépettségével, zaklatottságával. Az előbb említett képeken az emberi test egy-egy részlete emelődik ki és absztrahálódik le róluk. Az *Arc* festője a gondolatok áramlásának vizuális kivetítésével kísérletezik, a *Vicsorgó fül* nagyítószerű képződménye erotikus szimbólumként hatja át. A *Kéz* egyszerre ébreszti fel bennünk egy elnyúló hegymorzsolat, egy zsiráffej vagy egy emberi kéz képzetét.

Ezeken a képeken az emberiaska és megtisztította világ jelenik meg, a biztonságosan antropomorf természet — az *Unicornis*okkal egy archaikus, mitikus állati létezés és az ember feletti világ atmoszféráját együttesen érzékelteti a művész. Borosi munkáiról megjelent *Hamvas Unicornis* című írása. Ebben a műben a kis egyszarvú misztikus jelentőségű állat, ő vezeti az embert az őrökléz felé. Ő az, akit itt a földön sorsdémonként hajszol, ő az, akit kézenfogva vezet, mikor azonosan az emberi lélek megszabadul földi kötöttségeitől, az unicornis mutatja számára az utat a túlvilág felé.

Az *Unicornis* képeiben összemosódnak a formátlanul gomolygó létegység és a durván mozgó-alakuló állati bőrfelszín képzetei, majd a középső képen misztikus jelképként felragyog az unicornis csillag-szarva, az a nem bizonyos reménység, hogy ez a mitikus halálszimbólum átvezeti a lelket az életből a létbe.

A kétféle világlátás közötti ellentét a felületkezelésben és a színezésben is megjelenik. Az *Unicornis*okkal drámaibb, mozgalmasabb felületszerkezet, összegyűrt, redőzött felszínnel, komorabb sötétséggel dolgozik a művész. Az *Arc* a *Vicsorgó fül* vagy a *Kéz* megmunkálásában simább és sárgásabb felületek, világos kékes-zöldes és szürkés dominanciák.

A kiállítóteremben a harmadik oldalra került a kétrészes *Néma fal* meg a *Hang* című kompozíció. Borost komolyan érdekli a „felület" esztétikai problémája. Általában papírra, vegyes technikával készíti műveit, kollázs- és montázstechnikát alkalmaz, majdnem mindig különféle anyagokat applikál művébe. Ugyanakkor igen kevés elemmel dolgozik, visszafogott, redukált a formavilága. Alkotói módszere fejlődésére nagyon jellemző a *Néma fal* és a *Hang* koncepciójának átalakulása. Először egy képre gondolt, vászonra, olajjal festve. Mikor ráébredt, hogy nem tud lemondani korábbi kiforrott módszereiről, három darabra vágta a képet, és mindhármat önálló irányban fejlesztette tovább, de hű maradt a ragasztásos, applikációs technikához. A kép fakturáját pedig a sötétbordó és mályva árnyalatokban megjelenő finom színátmenetek teszik izgalmassá.

(Fiatal Művészek Stúdiója, 1992. február 12—március 14.)

MERHÁN ORSOLYA

Boros István: Arc, 1992,
vegyes technika, papír,
75 × 60 cm
(Fotó: Tahin Gyula)

HIRDESSEN AZ ÚJ MŰVÉSZETBEN

- hirdetése azokhoz jut el, akikhez szeretné
- akik nem merülnek el a napi gondokban
- akik számára a művészet a teljes élet része
- TÍZEZREN VÁSÁROLJÁK, HARMINCEZREN OLVASSÁK!

Hirdetése jó kezekbe kerül!
Hirdetési díjtételeinket címére elküldjük!
Új Művészet Szerkesztősége,
1054 Budapest, Báthori u. 10. VII/707.
Telefon: 131-6702, 111-6650/124 mellék

BOROS István

Új Művészet

1992.6.

BOROS ISTVÁN festő

FRANK János: Hárman a toronyban. = ÉS XXXV.évf.30.sz. 1991. julius 26. 12.p.

Visegrád, Salamontorony, Heritesz Gábor, Kozáry Hilda és Boros István kiáll.1991

Azután megdöglünk – Újvidéken

Az Újvidéki Színház művészeiből alakult *H-színház* június 7-én bemutatta *Zalán Tibor Azután megdöglünk* című darabját. Az előadás a Vojvodina Sport- és Üzletközpont központi raktárában kapott helyet, s gyakorlatilag anyagi támogatás nélkül készült el. Rendezője *Hernyák György*, a szerepeket *Bicskei István*, *Vicei Natália*, *Törköly Levente* és *Bakos Árpád* formálta meg, döbbenetes hitelességgel. A víziójáték *Annamária Mihajlović* díszletei között került közönség elé, *Morvai Ferenc* hang- és *Szöllősy László* fénytechnikájával. Az első két előadást a borsos helyárak ellenére — a színházi vállalkozásnak egyéb bevételi forrása nincs! — lelkesen támogatta az újvidéki közönség, ősztől rendszeres előadásokat terveznek, szó van magyarországi, illetve tengerentúli fellépésekről is. A *H-színház* létrejöttével 1945 óta először beszélhetünk független magyar színházról a Vajdaságban.

VADAS JÓZSEF: **Képzőművészet**

Na-ná!

Na-ne! — hirdeti magát egy új galéria és nyolc művész, akik ennek a Lónyay utcában nyílt kiállítóteremnek az első tárlatán szerepelnek. Eddig róluk mondták, hogy „na ne, hát ezt aztán már mégse"; most ők mondják ugyanezt önmagukról, öntudattal. Nem először történik ilyesmi a művészet történetében; a manierizmus vagy a kubizmus eleinte ugyancsak csúfnév volt. Azok találták, akik a rosszallásukat fejezték ki. Részben politikai okokból (a csoport egyik vezető egyénisége *Rajk László*), részben (ránk most ez tartozik)' esztétikaiakból. Az avantgárd, mármint a mostani, szerencsére még a legzordabb időkben sem korlátozódott erre a (vagy akár csak másik) nyolc emberre; nem maradt egy szűk kör belügye, de nem lett sokszázezres tábora. A Na-ne galéria ezért változatlanul számíthat meg nem értésre, sőt támadásra. Fényes portál helyén itt az enteriőrből az utcaképbe türemlő aktivista fémkonstrukció fogadja a vendéget; és a belső szintén szokatlan: *Bachman Gábor* tervei szerint hegesztették közönséges vasidomokból. Aki a műkereskedést elegáns üzletnek (a jól öltözött sznobok és a piperkőc újgazdagok galériájának) képzeli, annak ez a látvány úgy fest, mint egy be nem fejezett építkezés. Ijesztő csontváz a szép fiatal test helyén.

No-no! — okvetetlenkedjünk egy kicsit. A képlet — a szellemi program — nem olyan nyilvánvaló, mint amilyennek látszik. (A fentiekből gyaníthatná a gyanútlan olvasó.) Nyolc egyforma művészt még nem termett a világ. Az impresszionisták, a kubisták, a konstruktivisták sem összetéveszthetőek. Ez a most kiállító nyolc ember sem egyforma. Mégis van valami (majdnem) közös bennük. A vonzalom, s ez a nagy meglepetés, az orosz avantgárdhoz; annak is ahhoz a tízes évekbeli változatához, amely még őrzi egyik fő ihletője élményét, a kubizmus elemeit és másik forrása, a futurizmus lendületét. Tatlin, aki ennek a forradalmi művészetnek a talán legnagyobb alakja, a Párizsban megtapasztalt kubizmustól jutott el a tárgytervezéshez. A Na-ne galéria kiállítói fordított szellemi pályát járnak: a designból kiindulva — kerámiákat *(Vida Judit)*, kalpagokat *(Király Tamás)*, enteriőrt (Bachman Gábor) tervezve — elevenítik fel azt a kubofuturizmusból született formanyelvet, amelyről okkal írta annak idején Majakovszkij, hogy íme egy új stílus (ő konstruktivizmusnak mondta), amely Oroszországban született. Az idézés, a nyolcvan évvel ezelőtti módszerek felelevenítése nemcsak látványos, hanem invenciózus is: Rajk levegőben függő szobra például a Tatlin-féle híres *Letatlin*, a repülés vágyát és élményét egyszerre hirdető konstrukció iróniát sem nélkülöző mai parafrázisa.

Na-ná! — ez a válaszom azoknak, akik ezek után azt kérdik, van-e jogosultsága a leckefelmondásnak. Hogyne volna. Napjaink művészete, a transzavantgárd maga az eklektika. S ha valami, az orosz szuprematizmus méltó a felelevenítésre. Hiszen a politikai szupremácia, a sztalinizmus végzett véle. S más, de szintén politikai okokból a nyugati demokráciákban sem eresztett gyökeret. Mint a *Valóság*ban olvasható (a Zeit Feuilleton nyomán): új — konzervatív — ideológia egyeduralmától félti a németséget és vele a világot Günter Grass. A jelek arra vallanak: vannak még néhányan, akik hasonlóan gondolkodnak.

FRANK JÁNOS: **Képzőművészet**

Purităn pompa

Boros István virtuóz módon megrajzolt és beállított alakokkal kezdte, aztán egyik napról a másikra nonfiguratív lett. Festményei, akkor, a sötétre pácolt fa erezetét sejtették — valódi faanyaghoz azonban sohase nyúlt —, erről az elvont ciklusáról mondta három éve *Hencze Tamás* az Óbudai Pincegalériában tartott megnyitóján: *„Ezek a struktúrán belüli szerkezetek szimbolikusan ablakként is értelmezhetők. Ebben a plasztikai rendszerben (...) nem a valóság tükörképszerű megjelesítését látjuk, hanem egy új, valójában még sohasem látott világot."* Színes korszaka következett ezután Borosnak, majd festményeinek a legújabb köre, melyet a *Fiatal Művészek Klubja* mutatott be most.

Ritka madár az absztrakt expresszionizmus — nálunk, kimaradt bizony szocreálék uralma alatt —, a később született Boros István elfogadta ezt az örökséget, vonzza őt az informel, mégis, bármennyire tagadja a konstrukciót, akárhogyan nézem is a foltjait — tektonikusak. Anilines-vöröses színmezők szomszédolnak rendben egymás mellett, sárga, vagy eperszínű krétacsíkok élénkítik a fekete vastagabb sávokat, látszólag könnyed, indifferens bizonytalanságban, de ha jobban megnézem: halálbiztosak. E művek mellett kollázsok grupja mellettük — a fehér fal negatívja, mintha a régi ablakkereteket idézné —, ez a kis formátumú sorozat már a nagyobbak előlege. A nagyobbak, a másik főfalon, komor, sötét képek, valaki azt is mondhatná rá, peszszimisták — manapság ez sem tilos —, a fényesen csillogó alap faktúrája már maga is lapos-relief-szerű, de belőle még kiemelkednek a szobrászi kockák; akárha légifelvételnek is vélhetnénk egy-egy képet településekről, falvakról, tanyákról, házakról. Nem, Borosnál nagyon mélyen fekszik az asszociáció jelzése, ez a madártávlat sem más, mint az ő autochton világa, a *„még sohasem látott világ"*, hogy Henczét ismételjem.

A stílus maga az ember, mondogatom, mégsem tudtam kiolvasni, miféle technikával dolgozik ez a művész — öreg művészettörténész nem szégyell ilyesmit —, tőle magától kérdeztem meg. Hát uramfia, a leheletnyi selyemapplikáció gyűrt, irodai átütőpapír, a vöröses krapplakk ipari bőrpác, a mélyezüst közönséges grafitceruza sraffozás a festmény testében, a „házak" pedig gondosan befestett fölragasztott gyufaskatulyák. A nemes anyagok tagadása, a hulladékok tüntető használata inkább egész, mint fél évszázados effekt. Boros István is szántszándékkal él velük, viszont a néző előtti bemutatkozás fokán egyáltalán nem a keresett szegénységet, puritanizmust intonálja. Mély hangjaiban a majesztózus pompa dominál, de végtelenül differenciált, emelkedett színképe.

Egységes világ ez az FMK-tárlat, Boros érett korszakába jutott. Egyéniség ő, és ez nagyon sok. Ezért képes ezen a közvetett módon is kimondani az igazat, csakis a tiszta igazat.

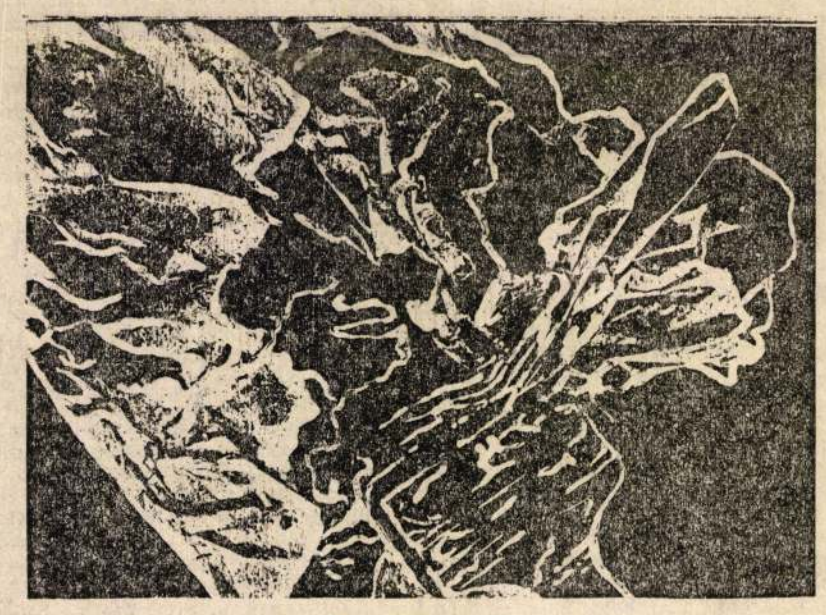

Boros István műve

KOVÁCS ZOLTÁN: **Televízió**

Igen-igen szomorú

A hét első napjainak valamelyikén visszatérő jelleggel bukkan föl a képernyőn a világ föltehetően legszomorúbb felügyelője, Conrado Cattani. Minden oka megvan a szomorúságra, épp most, a legutolsó rész befejező perceiben ölte meg a maffia az ő feleségét. Elsét, aki egy igen-igen szomorú nő volt. A színtelen-szagtalan asszony egész nap csak otthon ült és a képesújságokat lapozgatta, folyton a telefont leste, de az persze az istennek nem akart megcsörrenni. Ebbe a masszív melankóliába csupán egy palermói flört vitt némi színt, amikor is ez a szomorú asszony Terrasini ügyvéd úrral elképesztő módon megcsalta Cattanit, aki ettől még szomorúbb lett.

Volt a házaspárnak egy igencsak szomorú kislánya, Paula, akinek fiatal élete tragikus véget ért: a maffia öngyilkosságba kergette.

Cattani szomorúsága ettől kezdve bűntudattal párosul, már egyre levertebben üldözi a maffiát.

Ámbár az is igaz, hogy amikor a legszomorúbb, rendre öngyilkosságba kényszerít egy-egy jelentősebb maffiózót, Canitót, Laudeo-t, vagy egyszerűen lehetetlenné teszi mindennapjaikat, amitől azok egy életre nekikeserednek.

A filmsorozat hatodik részénél tartunk, és iszonyatos a szomorúság. Cserepes ajkakkal hosszan megszívott cigaretták, elnyújtottan kifújt füst-csíkok, bizonytalanul imbolygó füstkarikák; szorongó maffiafőnök tolja félre gondterhelten a langusztát. Nem csoda, a szálak fölvezetnek egész az államhatalomig, a kormányig, a bankokig, ki tudja, tán benne van a pénzügy, sőt a hadsereg meg a rendőrség is.

Olasz típus, kivált, ha délolasz, ilyenkor magába zárkózik, önmarcangol, fegyelmezetten hallgatja a tárgyalásvezető bírót, nem vesz magához darabos ételt, majd legvégül pisztolya után nyúl.

Típusa válogatja. Amikor például a teljes magyar felsővezetés lebukott Kaszópusztástul, Rózsadombostul, acapulcói kitérőstül, az érintett miniszter, pébétag, miután elkésett a parlamenti vizsgálóbizottság tárgyalásáról, kioktatta a tagogat, gesztikulált, mellébeszélt, jelenetet csapott, véletlenül sem önmarcangolt, de fölháborodott, rágyújtott, elcsodálkozott, kirohant, pofákat vágott, kikérte magának, majd legvégül ellenkönyvet iratott.

Ezzel szemben még soha nem nyúlt *szolgálati* pisztolya után, sőt ez a megoldás valahogy eszébe sem jut. Igaz, neki semmi oka rá, hiszen amint azt rendszerint kifejti, hitt az Eszmében. És ez csak nem bűn?

A filmsorozat felénél járunk, amikor tehát a filmben minden jelentősebb szereplő — beleértve az epizodistákat is — mérhetetlenül szomorú. Szomorúságuk nem egyszerűen mérhetetlen, de egyetemleges is, amennyiben arányosan terheli az embereket. A szereplőket a lelkükre telepedett szomorúság alapján nehéz is értékelni, megoszlásuk inkább funkcionális: a szereplők egy részét kutatják, a másik részét épp megtalálták, ez azonban hangulatilag nem szignifikáns, egy sikeres kerestetés csak tovább szomorítja az ügy résztvevőit.

Cellai beszélgetés:

— Hogyan fogtak el?

— *Sajnos*, nem volt szerencsém.

Ugyanez az államügyész irodájában:

— Elfogták azt a bitangot?

— *Sajnos*, el, államügyész úr.

— Na nem baj, majd valamit csinálunk.

Cattani viszont egyre vehemensebben üldözi a maffiát, sikert sikerre halmoz, amitől legutóbb már oly elkeseredett volt, hogy szeretkezés előtt a bús Camastra grófnő két taslit kapott tőle, csakis eztán pattintotta ki a Conrado a sziciliai nő melltartóját. A nő fölpofozása, majd szexuális hatalomba vétele kissé helyrebillentette lelki egyensúlyát, de aztán belátta, hogy ez így nem megy, valami szomorú dolog után kéne nézni. Fölhívta hát áttetsző feleségét, aki épp az ágyán ült és telefonhívásra várt.

Hirtelen nagyon megszomorodtak egymásnak.

KOLOZSVÁRI PAPP LÁSZLÓ: **Film**

Filmből lettünk, filmmé leszünk

A Cinema Paradiso rendezőjének, Giuseppe Tornatorénak vagy nem kellett volna megnéznie Fellinit, vagy alaposabban kellett volna megnéznie. Ha azonban az előbbit teszi, vajon képes-é egyáltalán, a csekélyke atmoszférával mégiscsak bíró régi idők moziját és életét elénk állítani?

Darabos giccs, egy meghökkentő, az egész filmen következetesen végigvonuló felismeréssel megtoldva. Darabos, hiszen kínosan erőltetett a múltat húsz kerek esztendő után fölfedező Salvatore visszarévedése és hazalátogatása. A kisfiú barátsága az öreg mozigépésszel akkor válik visszamenőleg is valószerűtlenné, amikor a gyerek (huszonöt kiló bakancsban), lecipeli öreg barátját a vaslépcsőn (száz ádámkosztümben). S ez így megy végestelen végig. Az alkotók verejtékesen igyekeznek egy olyan kisvárosi idillt teremteni a mozi körül, melyben mindenki önmaga lehet, melyben a kis, belterjes világok univerzummá szélesednek —, hogy aztán az életbölcsességgel impregnált gépész azt tanácsolja ifjú barátjának: úgy menjen el onnan, hogy vissza se nézzen! S megtoldja ezt azzal a marhasággal: visszatérni a régi helyekre akkor kell, amikor az ember képes újra felfedezni őket. Ezt aztán ékesen cáfolja Salvatore visszatérésének tanulságtalansága, a találkozása ama régi világ végével.

Nem kevésbé erőltetett Salvatore reménytelen szerelme, néma trubadúrkodása az imádott lény ablaka alatt. Mit tehet egy első szerelmében csalatkozó ifjú: piszkosul nagy filmrendezői karriert csinál, életútját asszonytestekkel tapétázza ki — mint erre, sajnos, csak céloznak. Mi pedig itt maradunk a gyötrő bizonytalanságban: vajon jó, hogy Salvatorénak volt gyerekkora vagy nem jó...? Avagy: megtagadjuk-e vagy emeljük magunkhoz gyerekkorunkat (no és csináljunk filmet belőle!), vagy taszítsuk el magunktól?

Persze hogy jó volt az a gyerekkor! Tornatore annyira biztosra megy, hogy szinte, vagy nem is szinte túllő a célon: a kiválasztott gyerekszínész túl aranyos, Philippe Noiret dél-olasz mozigépésze túl tökéletes, az olasz Dél (filmekből ismert) vidám kliséi túlságosan is klisék. A Paradiso moziterem duhaj ifjai, ábrándos szerelmesei, mindig elalvó öregura, siserehad gyermeknépe is mind-mind több egy paraszthajszállal, mint amilyen akkor lenne, ha igaz volna.

És akkor valami olyan meghökkentő következik a filmből, hogy a kritikus föltevése szerint (amilyen rosszmájú), az alkotóknak eszébe sem jutott: véget ért egy korszak! Tulajdonképpen a század legmesésebb, gondolat- és érzésvilágunkra a művészetek közül a legnagyobb hatással lévő mozinak leáldozott! Ahogyan a filmben végigvonul jól kiválasztott bejátszásokban a film története, s ahogyan végigvonulunk mi, nézők, amint könnyeinket nyeljük, ajkunkat harapdáljuk izgalmunkban — a mozi úgy, s mi, nézők olyanképpen már nem vagyunk, s nem leszünk többé... Ezért a huszadik századi valónkért kár.

BOROS ISTVÁN

ELI TAL:

KI LŐTTE LE BRAUN OSZIT?

Legjobb barátom, Felsenburg Pál emlékére, aki negyven évig élt Párizsban, de nem bírva a hazátlanságot, 1986-ban véget vetett életének.

A történetben szereplő személyek mind kitaláltak, a valóságban nem léteznek, bár azok közül, akiknek megmutattam a novellát, sokan sokakra ráismertek. Úgy látszik, valakikkel, valahol tényleg megtörtént e történet, vagy ehhez hasonló. Talán nehéz kitalálni olyat, ami azokban az időkben nem történhetett meg.

Ez a nap is rosszul kezdődött, és még rosszabbul végződött. A traktor reggel nem akart begyulladni, egy órán át bütykölte a szelepeket, a porlasztót, míg sikerült lelket verni bele. Az első forduló után eltört a vetőgép tengelye, aztán a vetőmagok nem érkeztek meg idejében a raktárból. Ez elég is lenne egy napra, dünnyögte magában, mikor késő délután holtfáradtan bevágta magát a kis kocsiba, hogy visszamenjen a kibucba. Már nem is csodálkozott, mikor a kocsi nem akart elindulni, az önindítóval volt valami baj. Még szerencse, hogy páran vártak rá az országút kövein üldögélve, hogy felvigye őket a kibucba, együttesen sikerült valahogy megtolni az autót. Porosan, piszkosan vonszolta magát a lakása felé, mikor a kibuc titkára utolérte, táviratot lobogtatva kezében.

— Neked jött — ütött a vállára a távirattal, és kíváncsian megállt mellette, nem mindennap kapott valaki táviratot külföldről.

— Köszönöm — vigyorogta el magát, látva a titkár kíváncsiságát, s továbbment, zsebre gyűrve a táviratot. — Majd otthon elolvasom — szólt vissza a válla mögött. Ha rossz hír, ráér, jó hírre pedig nem várt sehonnan sem.

A tornácon, mikor végre ledobta magáról a munkaruhát, eszébe jutott a távirat. Genfből jött, két rövid mondatból álló szöveggel: Oszi Genfben van, címe: Ami Lullin 15. — Aláírás nélkül. Uram isten, sóhajtott fel, míg a tus melegen permetező vize alá állt, és megpróbált koncentrálni. — Most mit csináljak? — dünnyögte, míg kéjes mozdulatokkal dörzsölte nedves hátát. — Oszi él, és Genfben van. — Rágyújtott egy cigarettára, és ahogy volt, meztelenül, végigdobta magát az ágyon. Nyolc év telt el, nyolc éve nem látta, nem hallott semmit Oszíról. Nem is akart. Ha néha rágondolt, elhessegette magától a gondolatot, mint egy kellemetlenkedő legyet, amiből volt éppen elég itt, a galileai hegyek lábánál. Egy csoportba tartoztak valamikor. Azok közé, akik küzdeni akartak a náci megszállók és kiszolgálóik ellen. Tízen voltak a csoportban, iratokat hamisítottak, embereket szöktettek, bújtattak. Aztán, egy késő tavaszi hajnalon, hirtelen lebuktak. Nem egy helyen fogták el őket, hanem külön-külön, biztos címre menve. Hárman úszták meg a letartóztatásokat, mert éppen lakást változtattak, illetve úton voltak. Tibi, ő, és X. — Ha éppen érdekel, és tudni akarod, Oszi nem bukott le — közölte vele X., mikor találkoztak egy angyalföldi lakáson —, nem bukott le, egész egyszerűen eltűnt. Ő köpött be bennünket, megzsarolták a szüleivel és a béna húgával.

— Nem hiszem — válaszolta, bár a szíve mélyén elhitte, de azért bizonyítékokra várt... Különben is, ki ez az X. Csak így hívták, senki sem tudta az igazi nevét. Kissé idegen akcentussal beszélte a magyart, állítólag magyar szülőktől származott, Bécsben nevelkedett, és az Anschluss alkalmából, 1938-ban szökött át Magyarországra. Szőke volt, magas, nagyon biztos fellépésű. Sokszor használták fel futárszolgálatra, mikor iratokat kellett becsempészni a gettóba. Mindig sikerrel járt, hiszen úgy nézett ki, hogy minden fajvédő megnyalta volna a szája szélét, egy árjaságbizonyításon.

Hatan buktak le, köztük volt X. nagy szerelme, Ági is. Ági a nagy, zöld szemeivel, táncos lábaival, szelíd humorával. Ági, akibe mindnyájan szerelmesek voltak, egy kicsit, és valahol szívük mélyén irigyelték X.-et.

— Oszi köpött be bennünket, bizonyítékaim vannak — mondta X., mikor utoljára látta Pesten. — Oszi köpött — mondta Tibi, aki elkísérte a román határig, mikor szöknie kellett.

Már az ötödik cigarettára gyújtott rá az ágyán fekve, s az emlékek és a gondolatok villámsebességgel rohangásztak az agyában. — Még nikotinmérgezést fogok kapni Oszi miatt — morogta dühösen. Aztán Ági meg a többiek képe ugrott a szeme elé. Az ő arcuk, meg Mauthausen poros, kegyetlen kőbányái. Mauthausené, ahová deportálták őket, és ahonnan soha nem kerültek elő élve. Bosszulj meg bennünket, hallotta zümmögő hangjukat a messzeségből, tizennyolc évesek voltunk, mikor elpusztítottak bennünket, tizennyolc évesek, még nem is éltünk. Mint a veszett kutyákat, vert agyon bennünket az SS, még csak sírunk sincsen. — Bosszuld meg. — Én nem vagyok bosszúálló, próbált vitatkozni az emlékekkel,' tényleg nem vagyok az. És most X. — gondolta dühösen, úgy eltűnt a háború után, mintha a köd nyelte volna el. Senki sem tud róla semmit. Páran látták egyszer a felszabadulás után, aztán köd előttem, köd utánam. X. kellene most ide, mormogta félhangosan, a probléma meg lenne oldva egyszerűen, hisz X. mindig a bosszúállásról, a megtorlásról beszélt, míg együtt voltak. Hol vagy most te, nagy megtorló — oltotta el a cigarettát egy üres tejfeles üvegbe nyomva —, hol vagy most, mikor itt az alkalom.

— Genfbe akarok utazni, méghozzá sürgősen — közölte a titkárral, aki meglepetésében lenyelte a cukorkát, amit éppen szopogatott.

— Mi az, hogy Genfbe akarsz utazni? — hápogta a titkár. — Úgy egyszerűen, mintha azt akarnád közölni velem, hogy át akarsz menni Tel Avivba pár napra. Még senki nem utazott a kibucból külföldre. Miért éppen te, miért Genfbe, miért most, és egyáltalán miért?

— Csak — felelte tömören —, nem akarom, és nem is tudom megmagyarázni, de életbe vágó fontosságú találkozóm van Genfben a szó szoros értelmében, ha nem engedtek el, és nem kapok útiköltséget, akkor holnap reggel elhagyom a kibucot, fejezze be valaki más a vetést.

— Ez szép, és egyre szebb lesz — válaszolta a titkár. — Majd odaállok a kibuc tagjai elé a ma esti gyűlésen, és ha majd megkérdezik, miért akarsz utazni, akkor majd világosan megmagyarázom nekik, hogy csak.

— Anettal akarok találkozni — jutott eszébe a mentő ötlet —, meg Anette szüleivel; talán megnősülök, elveszem feleségül.

Anette a barátnője volt sokáig, míg az vissza nem ment egy nagy veszekedés után Genfbe.

— Ha éppen tudni akarod, tőle jött a távirat.

— Hazudsz, mint a vízfolyás — nézett rá a titkár vastag szemüvege mögül —, de ha megígéred, hogy az évi kiutalt pénzösszegből részletekben visszafizeted az útiköltséget, talán menni fog a dolog.

Délben érkezett meg Marseilles-be. Éjfélig volt ideje csatangolni, akkor indult az expressz Genfbe. A régi kikötő felé vette az útját, miután csomagját a pályaudvaron hagyta. Lassan sétált a girbe-gurba utcákon, gondosan kikerülve a zárt negyedet. Egy elég tisztességesen kinéző bár előtt állott meg. Ez lesz az, dünnyeögte, még egyszer rápillantva a cégtáblára, és gondolatban kalapot emelve Miki előtt, aki néha, csak úgy, másodállásban, egy kis hasiscsempészettel foglalkozott a haifai kikötőben.

— Egy pernót — szólt oda a mixernek, aki nem sok figyelemre méltatta, legalábbis látszatra nem. Már a második pohárnál tartott, mikor megszólalt mellette egy rekedt hang.

— Várasz valakire?

Kissé neheztelve gondolt Mimire, gyerekkora franciatanárnőjére, aki elfelejtette megtanítani neki a marseilles-i tájszólást.

— Arra várok, hogy valaki megkérdezze tőlem, hogy mire várok — felelte, rá sem nézve a mellette ülőre.

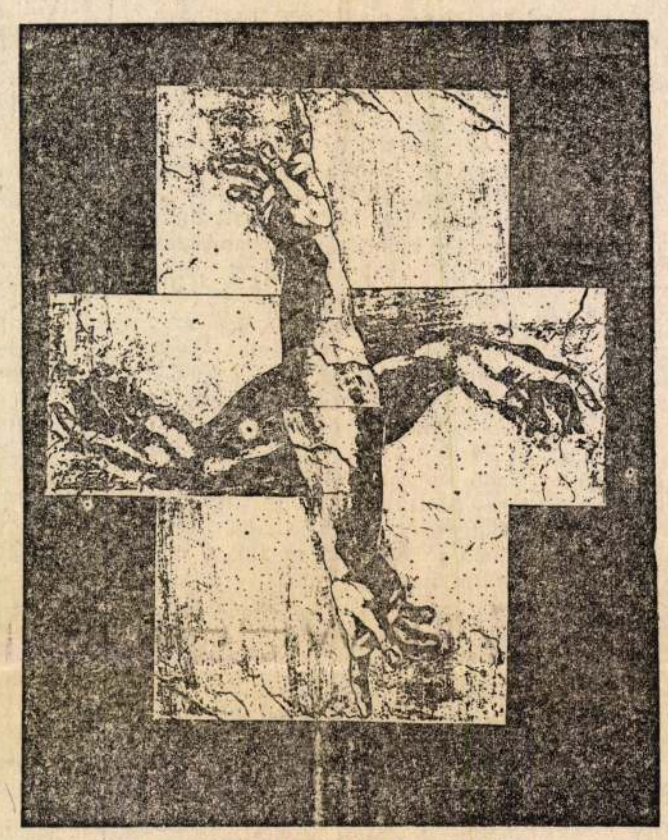

Swierkiewicz Róbert: Senso unico

— Hát megkérdeztem — lökte oda a szomszédja, hajszálnyival közelebb csúsztatva a széket.

— Egy revolver kellene, nem túl nagy, de húsz méterig pontos, táras automata.

— Várj itt úgy félórát — hangzott a válasz.

A harmadik pernóját itta, mikor a szék megreccsent mellette, és újra hallotta a rekedtes hangot.

— Megvan az áru, gyere a mosdóba.

Bizonytalan léptekkel, az elfogyasztott pernók hatására, követte az előtte imbolygó alakot. Tengerész — állapította meg a járását figyelve.

— Ötven dollár — közölte a tengerész, miközben kicsomagolta a belga revolvert az olajos rongyokból. — Ötven dollár, és kapsz hozzá harminc golyót.

— Nyolc golyó elég — felelte —, nem akarok kiirtani egy várost. Adok érte harminc dollárt — próbált alkudni, hogy ne látsszék egész zöldfülűnek. Mikor utoljára fegyvert vett, gyerek volt még: riasztópisztolyt vásárolt egy játékboltban.

— Negyven — zárta le az alkut a tengerész. — Ki akarod próbálni? — kérdezte, zsebre vágva a dollárokat.

— Rajtad, itt, a mosdóban? — vigyorodott el.

— Hülye — válaszolta a tengerész közvetlenül. — Menj le az alagsorba, nyugodtan lövöldözhetsz, nem hallja meg senki.

Megnézte még egyszer, be volt olajozva, a závár is könnyen járt.

— Nem szükséges — billegtette meg az ujjait a tengerész felé —, rendben van így is.

A reggeli órákban érkezett meg Genfbe. A vasútállomás mellett éppen nyitogatták az üzleteket. Autót bérelt, egy gyors és nem feltűnő színű Opelt. A mosolygós tisztviselőnő kérés nélkül feléje nyújtott egy svájci és egy genfi térképet. Lassan hajtott végig a Rue de Rhône sugárúton Aniers felé. Anettől hallott erről a kis községről, Genf határában, a tó partján, közvetlenül a francia határ mellett. A határ kettészelte a községet, pont a piactér szélén. — Ez éppen nekem való lesz — dünnyögte, lassan hajtva a kanyargós úton. Csak semmi szabálytalanság, fékezte magát, mikor nagy kedve lett volna jobban rátaposni a gázpedálra, hogy valamelyest levezesse az idegességét.

Kellemes kis szobát kapott egy magánháznál, ahol szobákat adnak ki turistáknak. Egy percig játszott a gondolattal, hogy felhívja Anettet, de aztán elhessegette az ötletet magától. Ez mindent eltolhat.

A Rue Ami Lullint hamar megtalálta a térképen. Nincs is nagyon messze a központtól, konstatálta elégedetten. Beült a kocsiba, és visszahajtott Genfig. Az utcát hamar megtalálta, nem is kellett kérdezősködnie. Minél kevesebben emlékeznek rám, annál jobb, gondolta, míg bekanyarodott a csendes, a tó felé erősen lejtő kis utcába. Kétirányú, figyelte meg, leparkolva nem messze a tizenötös számú háztól. Nem akart fényes nappal bemenni a kapu alá, végignézni a névtáblákat, vagy még butábban, kérdezősködni a házmestertől. Kevéssel hátrább tolatott, a tizenegyes számú ház elé, kihasználva, hogy ebben a kora délelőtti órában még volt parkolóhely. Mindenképpen alulról kell jönnie vagy elmennie, ha gyalog jár. A központból kell érkeznie. Igen, de akkor bal kézre esik, viszont ha megfordulok, hogy a jobbomat tudjam használni, akkor majd lefelé kell hajtani, és nehéz lesz eltűnni gyorsan a központi forgalomban. Majd kiszállok — határozta el magát —, ha egyáltalán igaz, hogy él, és itt lakik. Valahol a szíve mélyén remélte, hogy átverték. Oszi nincs is Genfben, vagy annyira elváltoztatta az arcát, hogy nem fogja felismerni. Vagy valami irgalmas nővér fogja tolni tolókocsiban, bénán, és ő akkor lezárhatja az ügyet, „lám, az Isten megbüntette" alapon. Nemigen tudta elképzelni, hogy kiugrik egy autóból, és lövöldözni kezd az utcán, vagy egyáltalán lelőjön valakit, anélkül, hogy őt megtámadnák. A középkorban jobb volt, sóhajtott fel, akkor legalább mindkét félnek kardja volt, tudtak védekezni. Egy pillanatra behunyta a szemét, újra látta maga előtt barátai arcát, Ági arcát, nevető szemeit. A kurva életbe, a rohadt, kurva életbe — káromkodta el magát magyarul —, mi vagyok én, hőhér? Jó vicc, hogy ez most jut az eszedbe, gondolta, az előbb is eszedbe juthatott volna, nem Genf kellős közepén, egy pisztollyal a zsebedben. Elhessegette magától a gondolatait, míg kiszállt az autóból, és lesétált a Rue de Rive útra. Vett egy csomó sonkás szendvicset, két nagy üveg üdítőt meg egy üres termoszt, amit megtöltetett a közeli kávéházban forró kávéval. Visszaballagott az autójához, beült a kormány mögé, és várni kezdett.

A nagy fehér Citroënt, mely a tizenkilences számú ház előtt parkolt, észre sem vette. Tudta, hogy hosszú várakozásnak néz elébe. Talán, ha szerencsés lesz, csak napokig fog tartani, míg megfigyeli Oszit, mikor, kivel megy, hogyan tér haza. Nyolc év óta talán nem is változott sokat, még ha plasztikai műtéttel elváltoztatta is az arcát, furcsa, majdnem bicegő járása és vastag, sokdioptriás szemüvege biztos megmaradt.

Öt óra után kezdtek szállingózni az emberek munkából jövet. Oszi nem volt közöttük, még csak olyasvalaki sem, aki hasonlíthatott volna Oszira. Hét óra felé hirtelen mintha villámütés érte volna. Aprózó léptekkel Oszi közeledett, vastag, elegáns aktatáskát szorongatva, öltönyben, nyakkendővel, kalappal a fején. Mint egy banktisztviselő — állapította meg —, azok fejezik be ilyenkor a munkát. De nem, ahhoz állampolgárság kell, hessegette el magától a gondolatot, talán az ENSZ valamelyik irodájában dolgozik. De ez nem is volt most fontos. — Hogyan is fogom én ezt csinálni, morfondírozott magában. — Becsöngetek, Oszi kinyitja az ajtót, szervusz, mondom neki, eljöttem, hogy lelőjelek. Vagy szó nélkül lőjek rá? Azt nem lehet. Vagy kérjem számon tőle a történteket, vitatkozni kezdünk, és én akkor majd szépen hazautazhatom egy nem használt revolverrel a zsebemben.

Az idő lassan múlt, a járókelők meggyérültek az amúgy is csendes utcán. A jó, szolid genfiek korán fekszenek le aludni, állapította meg, míg óvatosan betért a kapu alá. Végignézte a lakók névjegyzékét. Oscar Brune, találta meg az elsők között. Nem is nagyon igyekezett, hogy megváltoztassa a nevét, vigyorgott. Nicole Pateraux, olvasta a másik nevet a levélszekrényen. Együtt lakik egy nővel, állapította meg, szóval mégiscsak az utcán kell megcsinálnom, mint egy chicagói gengszternek. Nem mehetek fel, becsöngetve, és ha az asszony nyitja ki az ajtót, nem mondhatom, bocsánat, asszonyom, eljöttem lelőni a férjét, játszott a lehetőségekkel hazafelé hajtva. Aznapra befejezte, nem volt mit csinálnia.

Az egész másnapot a tó partján töltötte, üldögélve, a fodrozódó hullámokat nézve. Nem akart a városban forgolódni, még csak az hiányzik, hogy találkozzak Anettel, nem mondhatom neki, hogy csak átugrottam Genfbe rágógumit venni. Később visszahajtott a városba, és újra leparkolt a 11-es számú ház előtt.

Hét órakor megjelent Oszi egy csinos, magas, vörös hajú nővel, karon fogva. Nem is csúnya, állapította meg, lám, lám, miből lesz a cserebogár; Oszi mint Don Juan. A kapu előtt Oszi átadta aktatáskáját a nőnek, pár percig még beszéltek valamit, majd arcon csókolta, és visszafelé indult az utcán.

— Ne gyere későn — kiáltott utána franciául a vörös hajú. Oszi válaszképpen meglengette a karját, vissza sem nézve.

Nemigen fogsz te visszajönni, gondolta hangosan, míg elővette a pisztolyt, és a töltött tárat benyomta a helyére. Tudta, hogy eljött az órája. Úgy kilenc óra után a visszapillantó tükörből látta, hogy Oszi feltűnik az utca elején. Résnyit kinyitotta az autó bal oldali ajtaját, hogy könnyen kiugorhasson. Megint nem vette észre, hogy a Citroën, mely feljebb, orrával lefelé parkolt, nagyon lassan megmozdul, csak akkor kapott észbe, mikor az autó már közeledett feléje. — Az istenért, ez eltolja nekem az egész ügyet, villant át az agyán. Ebben a pillanatban egy nagy fekete kocsi indult meg sikoltó kerekekkel az utca elejéről. Két lövés hallatszott, gyors egymásutánban. Még látta, hogy Oszi az utca kövezetére bukik, a nagy fekete kocsi elsüvölt mellette, szinte horzsolva a lefelé tartó fehér Citroënt. Mint az őrült kapcsolt rá, hogy minél előbb eltűnjön az utcából; mire felért a domb tetejére, már csak messziről látta a fekete kocsi eltűnő hátsó lámpáit.

1978 tavaszán érkezett Párizsba. Az egyetem küldte ki egy francia tudományos intézetbe pár hónapos tanulmányútra. Tibi jutott az eszébe, mikor a repülőgép landolni készült az Orlyn. Harmincnégy éve nem látta, bár valaha jó barátok voltak, de pocsék levelezők. Néha hallott róla, közös ismerősöktől, tudta, hogy megnősült, gyerekei vannak, és egy nagy könyvüzlete, valahol a Szajna jobb partján. Elrendezte dolgait a szállásán, majd felütötte a telefonkönyvet, Fischer Tibor, üzlet, lakás, két külön telefonszám. Megvárta az estét, a lakást tárcsázta. Egy óra múlva már együtt ültek a Secret kávéház asztalánál a Montparnasse-on. Körülöttük nyüzsgött Párizs éjszakai élete. Úgy beszélgettek, mintha csak az előző napokban találkoztak volna, mintha nem is telt volna el harmincnégy év. Családról, munkáról, közös barátokról. — Nem jártál te véletlenül valaha Genfben, úgy 1952 körül? — kérdezte Tibit, szinte csak úgy mellékesen, egy az asztaluk mellett elsuhanó női lábat nézve. — De igen — volt a válasz. — Júniusban véletlenül? — folytatta a kérdezősködést. — Júniusban — felelte Tibi, konyakospoharát forgatva kezében. — Táviratot kaptál talán? — folytatta a kérdezősködést. — Kaptam — felelte Tibi —, igen, táviratot kaptam. — Gondolom egy nagy fekete kocsid volt abban az időben — folytatta ő Tibire emelve a szemét. — Nem — felelte Tibi —, egy fehér Citroënben vezettem, de az istenért, nem te ültél a fekete kocsiban? — Nem — felelte ő —, nekem egy sárga Opelem volt.

— A piszok X. — szólalt meg Tibi hosszú szünet után —, milyen jól bebiztosította az ügy maximálisan sikeres elintézését. Ha nem ő, akkor te, ha nem te, akkor én, tökéletes rendezés. Te láttad, hogy ki ült a fekete kocsiban? — kérdezte Tibit. — Legalább a haja színét, vagy az arcát egy futó pillanatra. — Nem — felelte az —, nagyon gyorsan hajtott, és megzavartak a lövések, csak Oszira figyeltem egy pillanatra. — Akkor honnan tudhatod, hogy X. volt? — folytatta ő. — Nem tudhatom — gondolkozott Tibi —, biztosan nem tudhatom. — Hát akkor ki lőtte le Braun Oszit?

BOROS ISTVÁN 2051 Biatorbágy, Szabadság u. 4.

1956 június 2-án Makón születtem. 1974 óta foglalkozom festészettel. 1987 óta tagja vagyok a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának.

I was born on 2 June, 1956. I have been painting since 1974.
I'm a member of the Studio of Young Artists since 1987.

Az álarcos nő, 50x42,5 cm, ragasztott papír, 1990

Egyéni kiállításaim/Individual Exhibitions:

1982. Fiatal Művészek Klubja, Budapest
1985. Biatorbágyi Könyvtár
1987. Óbudai Pincegaléria, Budapest
1988. Galéria '32, Budapest (Samu, Orosz, Herendi)
1988. Bajai Művelődési Ház
1990. Fiatal Művészek Klubja, Budapest

Csoportos kiállításokon 1984 óta veszek részt, többször szerepeltem Szegeden, Salgótarjánban, Békéscsabán és Budapesten.

Külföldi csoportos kiállítások/Group Exhibitions Abroad

1987. Fiatal Képzőművészek Stúdiójának kiállítása, Varsó
1988. Alkotó Ifjúság Fesztiválja, Moszkva
1989. Magyar Művészet, Passau
Fiatal Művészek Fóruma, Berlin
Fiatal Festőművészek Triennáléja, Szófia
1990. Magyar Grafikai kiállítás, Magyar Akadémia, Róma
Magyar Grafikai vándorkiállítás, Ausztria
Stúdió kiállítás, Galéria Cult, Bécs, Köln
Nemzetközi Képzőművészeti kiállítás, Rotterdam

Díjak/Awards:

1986. Nívódíj, Hajós
1989. Festészeti Díj, Szófia
1989. Stúdió – ösztöndíj

BOROS István (1956 –)

BOROS István

BAKONYVÁRI M. Ágnes: Fiatal kelet-európai festőművészek kiállitása Rotterdamban. = Uj Tükör, I.évf.2.sz. 1990. 55.p.

Genthon 1948 — Genthon, I
Esztergom

Gerevich 1925 — Gerevich,
szobrász,
Royal Scul
sberg Emlé

Gerevich 1928 — Gerevich, T
Esztergom],

Gervers 1983 — Gervers-Mol
az esztergo
Embroideri
Museum], Bu

Gostowicka 1954 — Gostowicka,
Wawelskich,

Göbel 1923 — Göbel, H.,

Göbel 1928 — Göbel, H.,

BOROS István

FRANK János: Szűkszávú poliglott. = ÉS XXXVI.évf. lo.sz. 1992. márcisu 6. 12.p.

Bp.,Studió Galéria, kiáll.1992

fotografií, 5 podozopohľady, 4 po- architektonických

um, nepreskúmaná do námestia, 183 6 vývojových etáp. škánskeho kláštora va zo stavby kosto- Jána, Loretánskej . Rozálie a budovy n výskumu bola bu- á nepatrí, tak ako štora, k často ana- om v dejinách ar-. Ide o stavbu na a, štvorkrídlovú oko- ho dvora, s južne ným krídlom a krát- i, čím uzatvára ďalpodársky dvor. Pô- dvor uzavretý do a krídlom konventu, zývanou Burgundia. vypovedal o poiedného zámeru na stredovekého konových proporciách i lov), v novej slohokoch 1613 — 1646. pod známou gotic- identifikovať zvýšerovne o cca 1,5 m, tredovekého konvennenachádzajú (spoe použitých kamenčlánkov).

a tvorilo s objektom kostola vyvážený celok. Chodba okolo dvora na prízemí otvorená arkádami, na poschodiach sa arkádová konštrukcia uplatňuje ako technické i výtvarné prečlenenie steny s prvotne osadenými oknami. Kamenné ostenia (portály, okná, komínové dvierka) majú rovný preklad, šambrány s lištou na okraji, ktorá zalomením v hornej časti vytvára „uši". Tieto zalomenia vo výške preklad kameňa sú typické pre druhú štvrtinu 17. storočia. Výskum zistil, že kamenné články vkladali do pripravených otvorov až po skončení hrubej stavby, čo naznačuje istú sériovosť. Nositeľom prostého, ale veľkorysého výrazu interiérov, vnútorných perspektívnych pohľadov boli valené klenby so styčnými lunetami na kvádrových konzolách, biele steny s čierno natretými osteniami. Náročnejšie dotvorenie neobsahoval ani refektár.

Úpravy, ktoré sme zhrnuli do etáp vývoja v 18. a 1. pol. 19. storočia znamenali len detailné zmeny — niektoré klenby, komíny, dlažby, výplne dverí, drevené obloženie refektára, (formálne zhodné s obložením refektára frant. kláštora vo Frauenkirchen — Burgenland), zrušenie časti arkádovej chodby pre knižnicu.

Doterajšie poznatky o barokovej i novobarokovej architektúre mesta korigoval výsledok sondážneho prieskumu krídla a fasády námestia, kde sme zistili, že v rokoch 1860—1865 nadsta-

Vďaka „znovuobjaveným" obom dielom tejto kroniky i závažnosti predpokladaných nálezov, pamiatkový výskum obsahuje podrobnú štúdiu o historických, právnych i vnútorných javoch františkánskeho rádu v podmienkach Uhorska a Bratislavy, ktoré vysvetľujú mnohé stránky a prvky architektúry skúmaného objektu. Porovnávanie a začlenenie do celého radu týchto objektov bývalej Podunajskej (Mariánskej) provincie obohatila mapa týchto kláštorov (v súč. na území Slovenska, Maďarska, Rakúska) z roku 1743 (zo súkr. zbierky) s vyobrazením všetkých kláštorov.

5. — Zamurované kamenné fragmenty stredovekých článkov (V).

— Kamenné okná, portály s nadsvetlíkom i jednoduché, portály s polkruhovým nadpražím, všetky s lištou na okraji, pravouhlé majú v hornej časti tzv. uši (V).

— Neskororenesančné pätky klenby refektára (V).

— Maľované kvádriky lemujúce oblúk arkády rapjského dvora (V).

— Ostenia kominových dvierok (V)

— Mnoho typov jednoduchých i dvojitých barokových drevených dverí s pôv. kovaniami (V — viac typov).

— Nález jednoduchej pásovej výmaľby klenby refektára.

— Fragmenty olejových nástenných malieb z 19. storočia.

— Obraz posledného súdu (okolo pol. 17. stor.) na plátne, pripevnený

BOROS István

és Herendi Péter, kiáll.

Bp.Fiatal Művészek Klubja, 1992

ism.FRANK János: Póz nélkül. = ÉS 1992 nov.27. 13.

Starý cintorín leží asi 3 km od Lipian, na ľavej strane cesty vedúcej do obce Pusté pole. Je malý a ťažko ho nájsť. Dnes stoja už len kamenné základy obvodného múru a podľa tých možno určiť, že cintorín bol 45 m dlhý a 8—10 m široký. Aj cesta je silne zarastená trávou. Je pravdepodobné, že cintorín sa už vyše 100 rokov neužíva, lebo najstaršie náhrobné kamene na novom cintoríne pochádzajú z rokov 1855—1856. Nenachádza sa tu ani jeden jediný pomník.

Náhrobné kamene v Lipanoch

Nový cintorín leží na severovýchodnej strane obce a je ohradený 50—60 cm silným kamenným múrom. Rozmery sú 90 x 30 metrov. Cintorín je celkove v poriadku. Terén je

BOROS István

kiáll. Fiatal Művészek Stúdiója, 1992. febr.12.-márc.14.

ism. MERHÁN Orsolya: Unicornis. = Új Művészet, 3,1992,6. 66 - 67.

ill

SZABÓ György: Bolmányi Ferenc jubileumi kállítása az Emst Múzeumban. = Magyar Nemzet, 1984. május 24. 6.; VADAS József: Ablakon át. = Élet és Irodalom, 1984. május 18. 13.

CSAPÓ György: Bolmányi jubileuma. = Új Tükör, 1984. június 10. 24-25., ill.

ZSADÁNYI Oszkár: A nyolcvanadik év küszöbén. = Új Élet, 1984. május 15. 6., ill.

1812. **Borbély László**

BORBÉLY László kiállítása, Balatonfüred, Balatoni Galéria, 1984. május 26.- június 20. Veszprém : Veszprém Megyei Múzeumi Igazgatóság, 1984 [6]p., ill.

1813. **Borbereki Kovács Zoltán**

KORDA István: Találkozás Borbereki Kovács Zoltánnal. = Művészet, 25, 1984, 4. 48-51., ill.

L.MENYHÉRT László: Borbereki Kovács Zoltán. = Múzeumi Levelek, 43/44 1984 77-78., ill.

1814. **Boromisza Tibor**

MAGHY Zoltán: Látogatóban Bormisza Tibornál a Hortobágyon. = Múzeumi Kurír, 44 (1984) 64-67.

1815. **Borsos József**

Sz.KÜRTI Katalin: Borsos József (1875-1952) emlékezete. = Műemlékvédelem, 28, 1984, 3. 213-215., ill.E

SÁPI Lajos: Borsos József munkássága. → 244/5.

1816. **Borsos Miklós**

BAKONYI Péter: Karácsonyi képeslapok : Borsos Miklós elnyűhetetlen emlékei. = Élet és Irodalom, 1984. december 21 7.

BORSOS Miklós kiállítása, Szolnok, Damjanich János Múzeum, 1984 március 30. - április 24. Bev. Végvári Lajos. Szolnok : Damjanich János Múzeum, 1984 [14]p., ill.

BORSOS Miklós rajzok, rézkarcok, faszobrok, Veszprém, Vár Galéria, 1984. május 31.- július 8. A kiállítást rend. a katalógust szerk. Hegyeshalmi László. Veszprém : Megyei

István: Tuc
1823.
kiáll.B
lsm. P.SZA
Tükör, 198
Bródy
1824.
BUCZ
Galéria, 19
: Művészet
Megoldáso
VADAS Jó
lom, 1984.
1825.
kiáll. B
Városi Kör
kiállítása
1827.
BÖSZ
Reformátu
1828.
BUTA
szeptembe
1984 [6]p.
1829.
KORI
Cardinnal.
1830.
kiáll.
Mária: „Fü
1984. máj
1831.
SOÓS
1984. okt

1826. Budai Tibor
kiáll. Bp., Ferencvárosi Pincetárlat
Budai Tibor grafikusművész kiállítá

BOROS István

P. Sz. J [P. Szücs Julianna]: Farsang utám: álbuhák
: Kine maradjon: február. = Népszab, 50. évf
49. sz. 1992 febr. 27 11. p.

Bp. Budapest Galéria, Kováts Albert, 1992
Bp. Studió Galéria, Boros István, 1992
Bp. Dorottya u. Galéria, 1992, Árendár József

A Magyar Nemzeti Múzeum
Mátyás Király Múzeuma és a
Műcsarnok
meghívja Önt

BOROS ISTVÁN
festőművész

HERITESZ GÁBOR
szobrászművész

KOZÁRI HILDA
festőművész

közös kiállításának megnyitására
1991. június 28-án 16 órakor

VISEGRÁD, SALAMON TORONY
megtekinthető: 1991. augusztus 4-ig

BOROS ISTVÁN festő

BOROS István

A Fiatal **M**űvészek **K**lubja szeretettel meghívja Önt
BOROS **I**STVÁN festő kiállítására, melyet
OROSZ **P**ÉTER szobrász nyit meg
a "**K**" Galériában 1995. szeptember 20-án szerdán
17,30-kor. A kiállítás szeptember 20-tól október
9-ig,hétfőtől-péntekig 10-18 óra között látogatható
az Andrássy út 112.szám alatt.

Meghívó

A Blitz Galéria szeretettel meghívja Önt 1994. szeptember 9-én, pénteken 19 órakor tartandó fogadására, mellyel az Őszi Aukciós tárlatunkat nyitjuk meg.

A fogadás helyszíne a MOM Művelődési Központ kupolaterme (XII. Csörsz u. 18.).

Kováts Lajos
ügyvezető igazgató

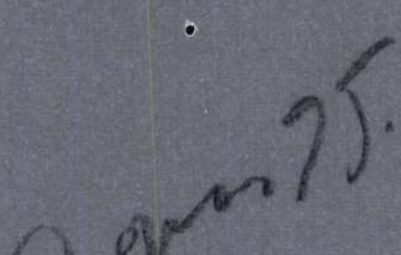

A Fiatal Művészek Klubja szeretettel meghívja Önt
BOROS ISTVÁN festő kiállítására, melyet
OROSZ PÉTER szobrász nyit meg
a "K" Galériában 1995. szeptember 20-án szerdán
17,30-kor. A kiállítás szeptember 20-tól október
9-ig,hétfőtől-péntekig 10-18 óra között látogatható
az Andrássy út 112 szám alatt.

A Fiatal Művészek Klubja szeretettel meghívja Önt
BOROS ISTVÁN festő kiállítására, melyet
OROSZ PÉTER szobrász nyit meg
a "K" Galériában 1995. szeptember 20-án szerdán
17,30-kor. A kiállítás szeptember 20-tól októberi
9-ig,hétfőtől-péntekig 10-18 óra között látogatható.
az Andrássy út 112 szám alatt.

BOROS ISTVÁN

Az EveArt Galéria

szeretettel meghívja Önt

BOROS ISTVÁN
„93-as képek" c.
kiállításának megnyitójára

1996. október 25-én 17 órára.

A kiállítást megnyitja:
Merhán Orsolya

A kiállítás megtekinthető:
1996. november 15-ig
hétköznap 13-18 óra között.

MEGHÍVÓ

EVE ART GALÉRIA

1068 BUDAPEST
KIRÁLY U. 98/B.
TEL.: 322-8466
FAX: 121-4667

A papírral 1984 márciusában kezdtem foglalkozni, Maurer Dóra 1969-ben keletkezett munkái hatására. 20-30 képet készítettem el, majd római utamat követően továbbfejlesztettem a technikát. Így születtek filmcsíkos képeim, melyeket '85-ben állítottam ki Biatorbágyon. 1986-ban tértem vissza az abbahagyott kísérletekhez. Több szerencsés vagy szerencsétlen véletlen hatására egyrészt új munkába kezdtem, másrészt a félbehagyott műveket folytattam. Ezen a nyáron meghívást kaptam a hajósi alkotótáborba. Három hétig ideális körülmények között dolgozhattam egy általános iskolai tanteremben. A legegyszerűbb anyagokat és eszközöket használtam; különféle papírokat, pácot, tust, enyvet, kést, collstokot. Így készültek a kiállítás képei.

BOROS ISTVÁN

Tanulmányok

kiállítás 1987. április 6-26-ig az
Óbudai Pincegaléria (Bp. *III.* Fő tér 1. Zichy-kastély)
Megnyitja: 1987. április 6-án 18 órakor
Hencze Tamás
Megtekinthető: hétköznap 14-18;
szombat-vasárnap 10-18 óráig
hétfőn zárva

BOROS ISTVÁN KIÁLLÍTÁSA ÓBUDAI PINCEGALÉRIA

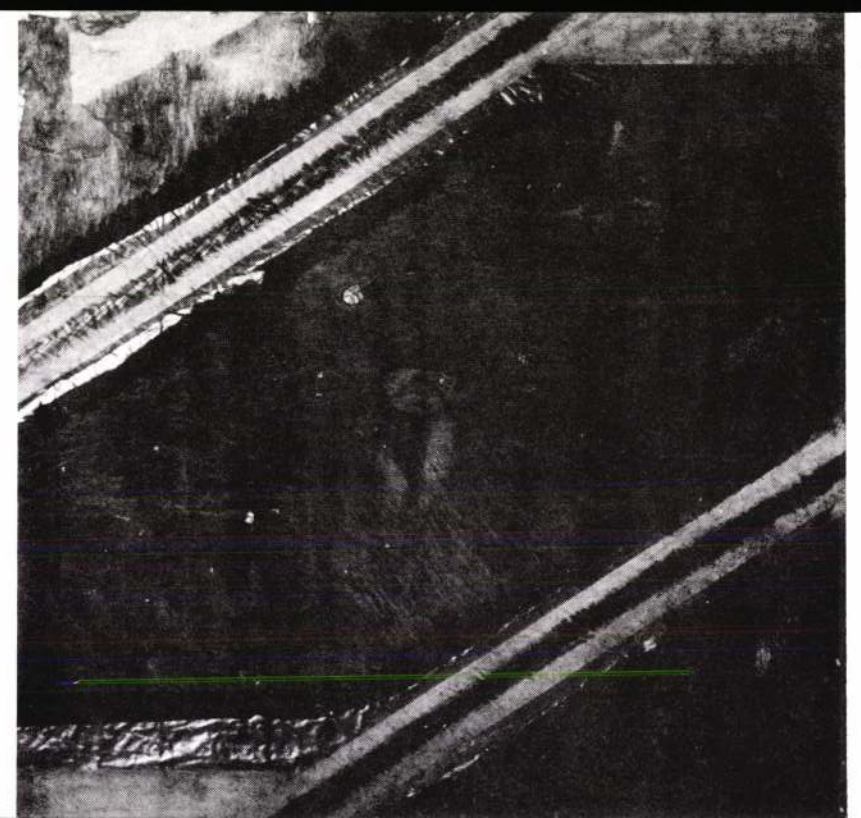

A Fiatal Képzőművészek
Stúdiója Egyesület
tisztelettel meghívja

Boros István

kiállítására,
1992 február 19 és
március 14 között
a Stúdió Galériába.

1054 Bp. Bajcsy-Zs. út 52.

A STÚDIÓ TÁMOGATÓI
MAGYAR KÜLKERESKEDELMI BANK
MAGYAR KÖZTÁRSASÁG
MŰVÉSZETI ALAPJA

BOROS ISTVÁN

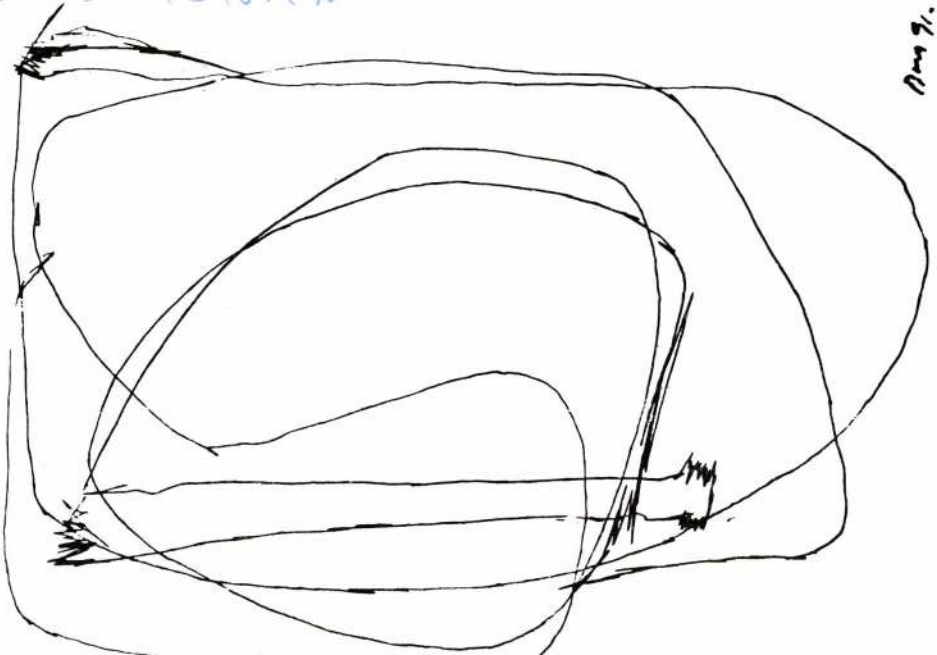

Boros Viola

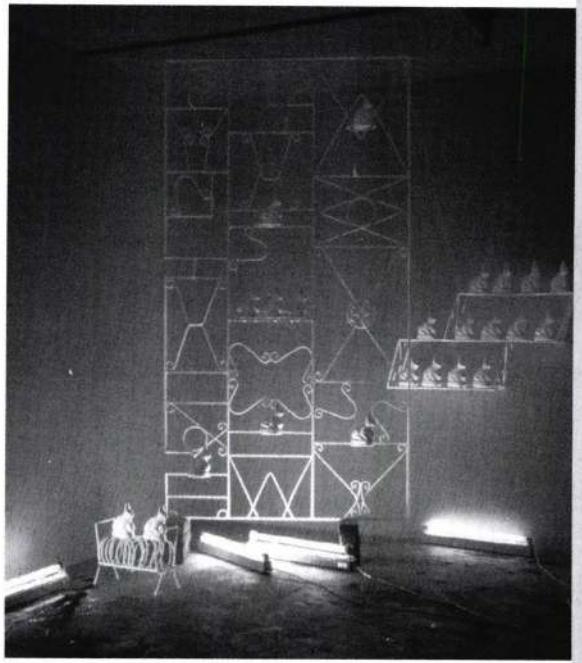

„Goethes 'Faust I. Teil' ist der Ausgangspunkt dieser Ausstellung. Vor allem die Szene 'Hexenküche' liefert Anstöße für Auseinandersetzungen. Mit den künstlerischen Mitteln der Gegenwart werden Textzitate mit heutigen Situationen konfrontiert. Textzitate aus 'Faust I' werden kombiniert mit einer Video-Projektion im Rahmen einer begehbaren Schwarzlichtinstallation."
- Viola Boros

A *Foglalkozás a Faust I. részével* c. kiállítással egyidőben a Fészek Galériában a *Foglalkozás a Faust II. részével* c. installáció látható.
Zeitgleich zu *Beschäftigung mit Faust I.* stellt die Fészek-Galerie die Installation *Beschäftigung mit Faust II.* aus.

Boros Viola 1966-ban született Budapesten, a németországi Münster közelében él és dolgozik. A budapesti Képzőművészeti Főiskolán és a düsseldorfi Művészeti Akadémián folytatott tanulmányokat, ezt követően munkái számos csoportos és egyéni kiállításon voltak láthatók, többek között Torontóban, Bécsben, Budapesten, Dortmundban és Hannoverben.
Viola Boros, geboren 1966 in Budapest, lebt und arbeitet in Deutschland in der Nähe von Münster. Nach einem Studium an der Kunstakademie Budapest und der Kunstakademie Düsseldorf wurden ihre Arbeiten in zahlreichen Gruppen- und Einzelausstellungen, u. a. in Toronto, Wien, Budapest, Dortmund und Hannover präsentiert.

Amtsmißbrauch :
Das russische Verteidungsministerium will vier hochrangige Militärs entlassen, darunter den Heeres-Oberkommandierenden General Semjonow. Ihnen wird Amtsmißbrauch vorgeworfen.

Sigmar Polke

kiállításAusstellung

Tisztázatlan eredetű zene
Musik ungeklärter Herkunft

- 40, 70x100 cm formátumú, 1996-ban a Külkapcsolatok Intézete (ifa) számára festett gouache / 40 Gouachen im Format 70x100 cm aus dem Jahr 1996, gemalt für das Institut für Auslandsbeziehungen

– nov. 28. Nov.

Ludwig Múzeum

"A legfontosabb az volt, hogy a 40 kiemelkedő kiállítási tárgy alkotta átlátható keretben a szemlélő bepillantást kapjon Polke stilisztikai, formai és ikonográfiai lehetőségeibe és megismerhesse grandiózus, néha ironikusan töredezett sokrétűségét, kísérletező kedvét és variációinak széles körét." - Götz Adriani

„Vor allem kam es darauf an – im überschaubaren Rahmen von 40 herausragenden Exponaten – dem Betrachter Einblicke in die stilistischen, formalen und ikonographischen Möglichkeiten Polkes zu geben und ihm dessen grandiose, auch ironisch gebrochene Vielschichtigkeit, seine Experimentierfreude und Variationsbreite nahezubringen." - Götz Adriani

GOETHE INSTITUT BUDAPEST

Andrássy út 24., 1061 Budapest
Tel.: (0036-1) 374 40 70, Fax: (0036-1) 374 40 80
kedd – péntek / Dienstag – Freitag: 12.00 - 19.00, szombat / Samstag: 12.00 - 16.00
http://www.goethe.de/ms/bud/ e-mail: goethe@goethe.hu

Boros Viola

kiállításAusstellung

Foglalkozás a Faust I. részével
Beschäftigung mit Faust I
Goethe-Institut

Foglalkozás a Faust II. részével
Beschäftigung mit Faust II
Fészek Galéria

okt. 14 – nov. 6.
14. Okt. – 6. Nov.

13.
okt. X Okt., 18.00

megnyitóEröffnung
Performance
Goethe-Institut

A Goethe-Institut Budapest
és a Fészek Galéria
szeretettel meghívja
Önt
és barátait!

Das Goethe-Institut Budapest
und die Fészek Galerie
lädt Sie
und Ihre Freunde
herzlich ein!

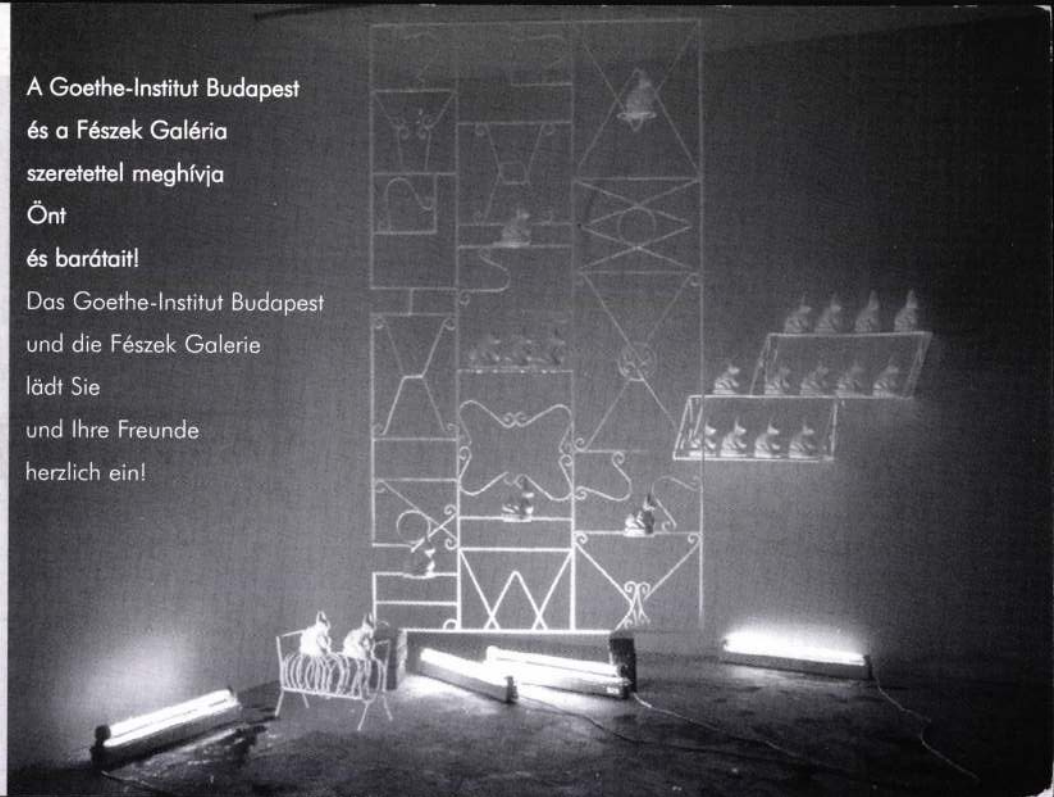

Goethe-Institut
Budapest
Andrássy út 24.

BUDAPEST
99 X.-7

MAGYARORSZ
FORINT

NYOMTAVÁNY

Új Müvészet / Art Today
Pataki Gábor
Bátory u. 10.
H - 1054 Budapest

Fókuszban 1999-ben: FényAlakok
Jahresschwerpunktthema 1999: LichtGestalten

Boros Viola

kiállításAusstellung

Foglalkozás a Faust I. részével / *Beschäftigung mit Faust I.*

Én részből rész vagyok, mely egykor volt a Minden,
Sötétség része, mely fényt szült vak éjeinkben. ...
(Franyó Zoltán fordítása)
J. W. von Goethe, Faust I.

Ich bin ein Teil des Teils, der Anfangs alles war,
Ein Teil der Finsternis, die sich das Licht gebar,...
J. W. von Goethe, Faust I.

– nov. 6. Nov.

Goethe-Institut

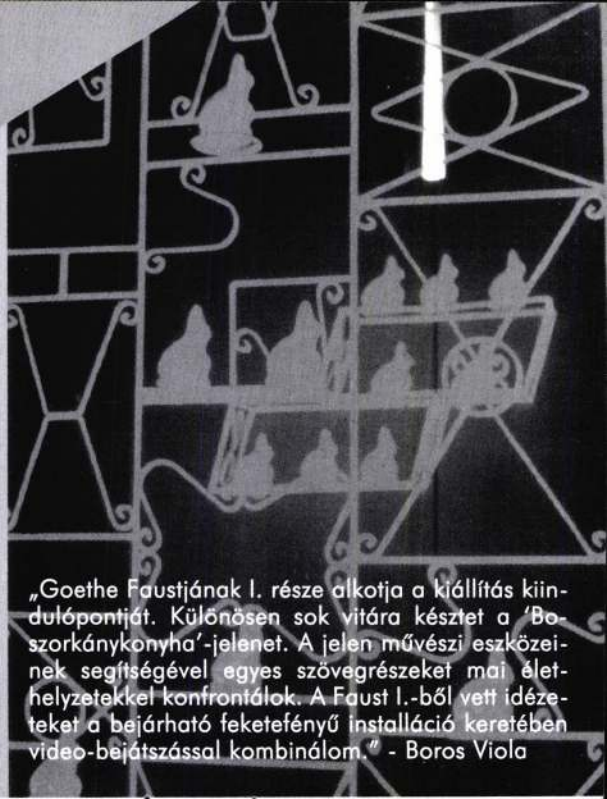

„Goethe Faustjának I. része alkotja a kiállítás kiindulópontját. Különösen sok vitára késztet a 'Boszorkánykonyha'-jelenet. A jelen művészi eszközeinek segítségével egyes szövegrészeket mai élethelyzetekkel konfrontálok. A Faust I.-ből vett idézeteket a bejárható feketefényű installáció keretében video-bejátszással kombinálom." - Boros Viola

an der Hochschule der Künste, Berlin. Zahlreiche Ausstellungen, u. a. in Bonn, Düsseldorf, Berlin, Amsterdam und New York.

Boross János

MDK

Pécs müemlékei

A Mi Asszonyunk-apácák temploma XIX.sz.közepe. Mennyezetén Boross János festményei és oltárképe "Mária mennybevitele" Kupelwieser alkotás. 17 régi vasrácsos kapu van Pécs területén, ezek közül:
Inczédy Dénes-u.3.sz., Frühweisz-völgy 2.sz., Jókai-téri Tallián ház, Király-u.34., Mária u. 13., Scitovszky-tér 15., Kossuth L.u.7., Papnevelde u.27., Anna u. 5., Lakics-kaszárnya erkélyrácsa.

Magyar Müvészet 1929. 559.o.

MDK

Boros Kep. Híres festő

1808 (Szeknárd) - 1885.

Bécsben tanult.

Szeknárdon települt le.

220 arckép (lat)

Sok oltárkép a pécsi egyházmegye templomai számára

„Gyermekarckép" - Déri Múzeumban

Déri Múzeum Képtára 1949. 5. cup (Debrecen)

5

Boros Nep.János festő MDK

Himesháza r.k. templom, szt.Márton kép 1851
Hőgyész, rlkl templom, Mária mennybemenetele 1846

Genth.Müeml.1959 I. 137,139

Boros Nep. János festő M.D.K.

Szászvár, r.k. templom freskói
1846

Szederkény, r.k. templom, ut. Lőrinc
kép 1846

Genth. Müeml. 1959 I. 337, 338

Boros Nep. János festő M.I.K.

Vémánd, r.k. templom, szt. Anna kép
1857.

Vokány – r.k. templom, szentháromság
kép 1847.

Gerth. Müem. 1959 I. 423, 430

M. D. K

BOROS Nepomuk János festő
(1808 - 1855)

Kelszárdon mű-
ködött

Genthon-Németh-Végvári-Zádor: Magyar művészet 1800-1945
Bp. 1962. 89-90.

le. D. K.

BOROS Nepomuk János festő

(1808 - 1855)

Szekszárdon működött

Genthon-Végvári-Németh-Zádor: Magyar művészet 1800-1945. Bp. 1958. 91. e.

Boros N. János

hult náradi festő: hűvei vonnak
a pévsi hukenzibon

Romváry Ferenc: hult náradi
festmények a pévsi hukenzibon

Jelenkor 1967 7-8 nám, 734 old.

M.D.K.

Boross Nep. János festö

Az 1830-as évek végén még a bécsi képzömüvészeti akadémia mövendéke.

Szekszárdon született.
Scitovszky pécsi püspök oltárkép rendelésével bizza meg.
A pécsi freskók ügyében bévsi festökkel tárgyalt.

Berkovits Ilona: Zichy Mihály.. Bp. 1964. 24. l.

Boros János

Becsben

1841 pesti kiált.

1) Sárkör vidékéről egy leány-
ka, olajf

2) Egy rabló a börtönben, olajf.

L 1841.

Locavy, Emanuele V. 205.

Művei: Egyházi képek. (7

Szenvedő Krisztus, a kalocsai érsek részére 1842. — Keresztelő Szt János és Ecce Homo, oltárképek a Scitovszky János pécsi püspök számára 1843. — Mária szíve oltárkép ~~Scitovszky János~~ ugannak részére 1844. — Az utolsó vacsora Répássy csanádi plébános részére 1845. — Ecce Homo, (a Murillo után) ~~Boldog Mór~~ a pécsi székesegyház számára 1846. — ~~Boldog Mór~~ a ~~püspöki kápolna részére 1846.~~ A pécsi székesegyháznak 1882. megkezdett restaurálása után a kurdi plébániatemplomba került. — Boldog Mór, a pécsi ~~szeker~~ ~~egyházi~~ püspöki palota kápolna számára 1846. Utóbb a

Пионерки на нивах колхоза помогали сгребать сено. Мальчики снопы сложили в бабки. То-то все ходили за грибами в лес. В августе как стало очень жарко они побежали купаться к реке.

учиться

я учись

ты учишься

учится

учится

учитесь

учатся

pécsi ~~püspöki palotabam~~ szeminarium kápolnájabam he-
~~lyezték~~ el. — Szt. Katalin
oltárkép, Scitovszky részére.
1846. — Mária mennybe-
menetele, oltárkép Högyész-
re 1846. — Ecce Homo, oltár-
kép a nagypetri templom részé-
re 1846. — Szt. Lőrinc oltárkép
a szederkényi templomnak.
Szthárom ság, oltárkép, a vul-
kányi templomnak 1847. —
Boldog Mór, oltárkép a nagy-
petri templomnak 1848. —
Szt Rozália, oltárkép a mo-
csoládi templomnak 1850. —
Szt Anna oltárkép a vémén-
di templom ~~nak~~ részére 1851. —
Boldogasszony fogantatása
oltárkép 1851. u. a. — Szt Márton oltárkép
a hímeszházai templomnak. —
A rácpetri templom kifestése
1852. —

1950. III. 15.

6.

1.) Как пионеры правадели лето?
Пионеры правадели весело лето.
Кто делали пионеры в лагере?
Пионеры в лагере работали, играли и учились.
Кто работал первый атриад?
Первый атриад работал колхозником.
Кто работали летом (р) пионеры

Jelenetek Sz. Mór-életéből
(Szt. Imre ~~hét~~ nek adott szokja, Mene-
külése a Vatha-féle lázadáselől,
Salamon király koronázása), fal-
képek a pécsi székesegyház Szt.
Mór-kápolnájában 1850.

A székesegyház ujjáépítése-
kor elpusztultak.

Szt. Mór pécsi püspök, oltárkép
a pécsi székesegyház Mór-kápol-
nája részére F ~~Jelenleg~~ utóbb a mohács-
szigeti Püspökpuszta temető kápolnájában.

F 1849.
#

часовой с
идёти?" "
лагеря." —
"Идите в
часовой.
у дерево. О
Камаево.
говорили
Пётр в л
Они с ме
лагерь.
Т.: 3

A falkepek fötárgya
Mária megkoronáztatása
és Jézus megáldja a kisde-
deket. A templom hajójá~~nak~~
boltozatának négy sarkában
Szt. Erzsébet, Sz. Katalin, Szt.
Teréz és M. Magdolna alakja.

ро́сил их: „Куда́
Мы идёт к нача́льнику
— отве́тила Лиза.
ер(ж)ёд" — сказа́л
Пан нача́льник
и слу́шал по́весть
Они подошли́ и
с нача́льником.
агерь всре́тил Алёш
же Алёша шли́ из

К: 3 [illegible]

#

Krisztus feltámadása, oltár-
kép a pécs-budai kül-
városi temető kápolnájá-
ban 1849 (?)

(Mi Anzonyunk Zárda) 2

A pecsi ~~Notre-Dame~~ Templom kifestése 1853-54. 2

JH a falképeken kívül B. végezte a főoltár és orgona az anyozárát is. Az egész munkáert 2586 frtot kapott

часовой
идёте? идём

Лиза

дерева читаем
Камаева. Оль

ой. Лагере встретил Алёшу.
вместе с Алёшей пошли
лагерь.

4

Szávics Milos, rabló (fela-
kasztása előtt) 1843. A
képet Bécsben Eybl-el li-
tografáltatta. —

помыла

абомаем смотр-
наем
ерьез тоже принца
стие

I.

Arcképek. ~~[illegible]~~ V. Ferdinánd, melyhez a király állítólag modellt ült. Megvette Tolna vármegyé s a közgyűlési teremben függesztette fel 1841. — Klobusiczky Péter kalócsai érsek arcképe 1843. — U. a. arcképe, körajz Eybl után 1843. — Scitovszky János és Szepesy Ignác pécsi püspökök képmásai a pécsi püspöki palota ~~ebédlőjében~~ ebédlőjében. — Klimo pécsi püspök, Tolna vm. részére. 1846. — Mailáth György főispán és Tihanyi T. arcképei Tolna vm.-nek, 1847. — Perczel és nejének arcképei,

1838. Perczel György ~~tulajdo~~ ~~na Szekszárd~~ bpesti vállalati czazgató tulajdona voll. Gyermek arcképe a debreceni Déri Muzeumban.

Férfi tanulmányfej Ernst Muzeum (XVIII. ankc 5.8.

F Amtmann Nep János és felesége~~ik~~. Sterneck Móric tulajdonában volt Becsben

1949. X. 20.

1.

Диктант.

Когда́ Ли́за и Пётр шли ле́сом, часово́й закрича́л на них (их) и (спар) спроси́л их: „Куда́ идёте"? Они́ отве́тили: „Мы идём в пионе́рский ла́герь" Часово́й приказа́л им идти́ в конво́й. Ли́за и Пётр пошли́ в конво́й. Так у де́рева (стам) стоя́л часово́й. Ли́за и Пётр сказа́ли: „Здра́ствуй

Boros Nep. János
1808 – 1855

Láb I. 123, 138
II. 9, 53, 54, 123
III. 114–118
IV. 148

9971

s alakokkal ékes keretbe helyezett
másra tette, özvegyi fátyolt és
ép alatt:

gin von Bayern.

cm.

900.
0-12.

Boross János

1838-ból egy festi Perczelt és nejét ábrázoló, 2 kép van Perczel György dr Benkárt igazgató tulajdonában.

Láttam 1934 ápr.

P. Gy. dr.
Lakik Svábhegy
Gyöngyvirág út 12.

Kath. I. Leó pápa
Prot. Leó

CSÜTÖRT.

12

Kath. Gyula p.
Prot. Gyula

PÉNTEK

13

Kath. Hermeneg.
Prot. Ida

SZOMBAT

14

Kath. Jusztin vt.
Prot. Tibor

15

Izr. 29. S. Semini 1. Per.

Boros János

24 evés, nül. Kegyaid

1834

Bècsi akadèmia
ujhàzy

Kokárdák, 1848/49-ik. II. 205.

Boros Nep János

Boros *Nep. János*, festő, *1808, †1855. Szekszárdon működött s a pécsi egyházmegye számára többszáz oltárképet festett a kor akadémikus modorában. Arcképeinek száma is nagy.

Új Idők Lex.
Tr. K. 1023. l

zen az
dhez,
liának
napra
nemzet
magában
y nemzet-
a belga,
tben is.
örténete
ló örök
urópai,
Novecento
tása je-
szetben

rai fázisa
asz művészet
z az ak-
sz csat-

Boross János

MAGYAR MUVESZET

1929. 491, 559

Könyvtár
Pécs műemlékei
MM. 559 k.

P690-89

Boros János

festette a Mi Asszonyunk-
ról nevezett apácák
pécsi templomának fal-
festményeit.

Szül. Pécs 75. l.

Boross János

festő

cród

Szőr Pécs 49. l.

Szőnyi Otto: Pécs
tetmutató. Pécs, 1927

Boross János

1849-ben festette Maurus pécsi püspök képét a pécsi székesegyház ~~szent~~ Maurus kápolnája részére. A kép most a mohács-szigeti püspöki puszta temető kápolná jának oltárképe.

Szőpécsszékesegyház 92. l.

Ugyanő festette e kápolna falképeit 1850-ben. A mennyezeten uchány jelenet volt a vedő szent életéből. Nevezetesen a sz. Imrének adott hét csók, boldog Maurus menekülése Pécsről a Vatha-lázadáskor és Salamon (I. Endre?) koronázása a pécsi dómban.

U. o. 93. l.

Boross János

festette Bécsben a pécsi szent Borbála oltár részére az Ecce homo mellképet, meg másolat Murillo után. A kép jelenleg a kurdi plébániatemplomban van.

Szőpécsszékesegyház 77. l.

Szőnyi O: A pécsi szé-
kesegyház leírása az
1882. évi átépítés előtti
állapotában.
PB Mur 1916. 77. l.; 92. l.
Erzes. Ert. 93. l.

FŐ

14

Bonifác, Bonifác

D

15

Salle Ján., Zsófia

DA

16

Nep. sz. János, Mózes

ÖRTÖK

17

Paskál, Paskál

TEK

18

Venanc, Erik

MBAT

19

Coelesztin, Ivó

Boross János

festő

hárd. okv.

2) Szőnyi Ottó dr

Boross János festő levelei Scitovszky pécsi püspökhöz a pécsi szeres-egyház oltárképei ügyében.

A Pécs-Baranyai Múzeum Egyesület Értesítője. 1912. 147–161. l.

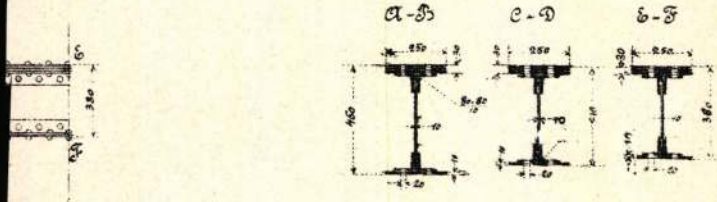

a teljes szelvény tétlenségi nyomatéka	66560	53400	44800
. . . sugara	18,2 cm	16,5	15,2
. . . területe	201 cm²	197	194
a súlypont távola a felső éltől	17,8 cm	16,2	15
, , , az alsó ,	27,2 cm	24,3	23,0
a felső magpont távola a súlyponttól	12,16 cm	10,98	10,04
az alsó , , , ,	18,70 cm	16,88	15,50
a működő ellenálló nyomat a felső élre	3168 cm³	2787	2517
. . . az alsó élre	2132	1877	1695
a működő tétlenségi nyomaték	57360 cm²	46000	38520

30,000

Boross János

pécsi festő festette a pécs-budai külvárosi temető kápolnájának oltárképét (Krisztus feltámadása) 1849-ben (?)
Boross festette a pécsi Notre Dame-apácák templomának plafondját, báró Szepesy Ignác és Scitovszky János pécsi püspökökuek a püspöki szekházban lévő arcképeit, a püspöki szekház kápolnájának szent Mórt ábrázoló volt oltárképét és sok más dolgot, melyek a kortársaknak a 19. század 40-50-es éveiben nagyon tetszettek, de mi sajnálattal nézzük e gyöngeségeket.
Ács Lipót, szekszárdi főgimnáziumi rajztanár és mort állítja önze a Borossra vonatkozó adatokat.

Szőpécstemető 58. l.

Szönyi Otto

A pécs-budai kül-
varosi temető.
Pécs B.M. Mur. Egyes. Ért.
1911. 58. l.

Boross János

pécsi festő

1846-ban ♀ festette a pécsi püspöki palota (kápolnájának) Szent Mort ábrázoló oltárképét (jelenleg a szeminarium kápolnájában)

Szentkirályi István:

Maurus mylvános tisztelete. Szent Mór emlékkönyv. Pécs 1936. 125. l. 172. l. képpel

---

♀ Scitovszky János pécsi püspök megbízásából

E.

etszelek az 1,2,3,4 számú oszlopoknál

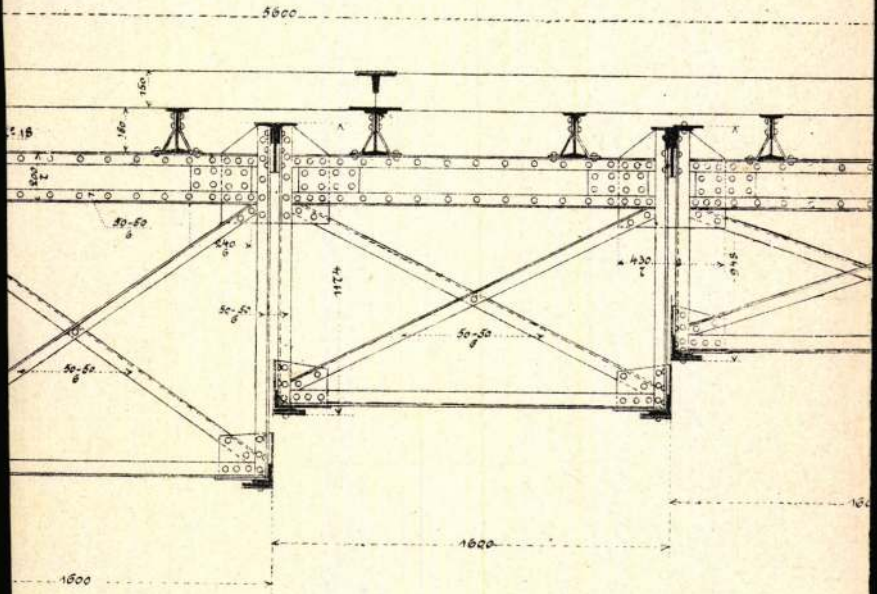

metszetek az 5,6,7,8 számú oszlopoknál

8600

Boross János

festő

oltárképe (?) az
alábbi templomban

irod

Szentkirályi István:
A pécsi Notre-Dame
nőzárda és iskolái.
Pécs. 1908.

Boros Nepomuk János

festő

L.

Kendrey-kentiványi

~~[illegible] l~~

230. l

Boros János

l.

A MMMK. évk

140. l.

D. Szemző Piroska:
Képzőművészetünk
és a Pesti Hírlap.
1841–1849.
A M. Művészettört.
Munkakörösség
Évkönyve. 1951.
Bp. 1952. 140 l.

Boros N. János

l.

Szabómagyfest.

159. C

ára 60 fillér

SOLTÉSZ

TELE FUN KEN

TELEFUNKEN
LERAKAT

RÁDIÓ ÉS

DEBRECEN, P
(KÁLVIN-T

Feketeszáru cs

Boross János
festő

Amtmann Nep. János
és feleségének arché-
pei fentitől. F Sternecke
Mórie báró tulajdoná-
ban voltak Bécsben.

F Pécsett készültek, utóbb
Rónaky Kálmán dr
Amtmann Prosper
fuvolája. A Pécs-Ba-
ranyamegyei Muzeum
Egyesület Értesítője

1913. 105. l.

müv.

XCV

1 Rôt. fol.

Vitry

Paul

Documents de Sculpture française

du moyen âge

publiés sous la direction de ——

et Gaston Brière

[illegible]

Boros Nep. János

festő

Ipod

Muvészeti Lexikon 90. l.

Pesti Hirlap

1841. 75 sz. 631 l.

Kovách Aladár V. 188.

26

Petőfi-Bem 1899

Bronz. Füdel

Lv. Körürat: PETŐFI – BEM. Közepen két jobbaldali arckép

Rev. Babér- és tölgyfa koszorú közt harmin sorban: EMLÉKÉREM – 1899 – MÁRCIUS 15. –

Átm 29.3 m/m

Gy. l. n. 49/1916

Boros N.János

Pótlás a Szendrey-Szentiványi lexikon 230.lapjához

1843.megfestette Szávics Milos rablót felakasztása előtt.A képet Szekszérdről Eyblhez küldte kőre metszetni.

Regélő.1843.892.lap

Boros N. János

Orsikai

Boros Nep. János

festő

Gentmüeml

112, 132, 135, 136,

429. l.

Székelyudvarhely

Székesfehérvár

Temesvár

Versecz

Zsolna

ra van:

" ~~Nagyszeben~~

" Bpest, VII. István-ut 93.

" Bpest, IV. Váci-utca 43. sz

~~" " IV. Vár. Pálné u. 36.~~

25 pst

914. jan. 21.

Gábor, ref. püspök		Pápa
Sándor"	"	Kunszentmiklós
tván "	"	Sátoraljaujhely
zár Dezső "		Debrecen
ey Béla "		Kolozsvár
~~usztáv ev. püspök~~		~~Bpest, I. Vár.~~
Frigyes "		Balassagyarmat
renc "	"	Pápa
nrik "	"	Nyiregyháza
h Frigyes Nagyszeben		

Ferenc unitárius püspök Kolozsvár

BUDAPEST 914 JAN 21 63

12 sz

Boros János

festő

Garay Alajos: A pécsi székesegyház érdekében. Szekszárd, 1882. 47. l.

neorealizm

Boros János

festő, festő fia

Szekszárdról, 1833-

ban 24 éves

Boros János, festő és festő fia, Szekszárdról, 24 éves korában, 1833 ápr.-ban iratkozott be a Kupelwieser T

lásd Fleischer Béla 32. l.

T folytatás a 33. oldalon

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási
vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné-u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton-u. 3/B.
Telefon József 8-53.

Boros

B. 2. *Nep. János*, festő, * Szekszárd 1808, † u. o. 1855. Bécsben végezte tanulmányait s 1841-ben Szekszárdon letelepedve, ott mintegy 200 arcképet és 500 vallásos képet festett, nagyobbára pécsegyházmegyei templomok számára.

K. gy. I. 130 l.

) modora:

n.

zentnek a kinek két agg férfi
tva tartja, és jobbra tekintve hall- L és
nt szőke angyalt. Fejét dicsfény
szük ujjú köntöse piros, nadrágja
ever. Az előtérben balra, középütt
rben balra falhoz lánczolt, megvasalt és
bűnösök vannak, kik kö-
alnál ülő irnok válik ki. A börtön
ylyal látták el.

3 cm.
nya 1901: VI. 1-jén (350/902 No 13).

Boros Nep. János

Gyermekarcheje a
Debreceni Déri Múzeum-
ban.

Déri 207-l.

Déri Frigyes. A debre-
ceni Déri Múzeum
gyűjteményeinek
leírása. Debrecen
1922. 207. l

Boros Nepomuk János, festő

Szekszárdon élő festő, de sokat dolgozott Pécsett. Oltárképeket, freskókat, püspökök portréit festette. (Scitovsky, Klimó, Szepessy.) Mintegy 700 képéről tudunk.

— : A pécsi képzőművészet kistükre (4).

379–382.

JELENKOR, Pécs, 1971. április XIV/4.

Boros Nepomuk János

fő

Szekszárdi mester /1808 - 1855./

A magyarországi műv. tört. I. 361.
Corvina 1970.

Boros Nepomuki János,festő

A Pécsi Modern Magyar Képtárban képe.18.-19-századi anyagban. 219.old

ROMVÁRY FERENC: A Modern Magyar Képtár története Uj szerzemények I. 219.old

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve,1967.Pécs.1968

MDK

Boros Nepomuk János, 1808-55.

Férfi tanulmányfej

18.
Ernst Mus. 1x aukc. 1920xxxxxx 1921. dec.

5 1.

-

emészetesnek hat az akkori történel-

ekintve. Az ország ot ekkor dulta fel
ság szétkergetve, a templomok

Boros Nep. János

l.

Oelmacher Déri

5. 1.

Bizottság!

h. templom műszaki
észültével tisztelettel
a munkálatok el-
engő elszámolásával

ondok azért a nagyér-
nek révén építészhall-
elmérés terén gyakorlatot

Boross János

pécsi festő
a pécsi Mi Asszonynak
apácák templomában
festette a menyezet-
képeket.

Nik Pécs képzm

9. l.

1846. oltárképes fes-
tek az ujjaépítés előtti
pécsi vikeseg ház vé-
vére Scitovszky pus-
pök megrendelésére.

u. o. 3. l

Kaposi Antal
Zalaegerszeg
áll. gimnázium
Pekin József
prelátus + plebanus
u. o.

Boros János

Münöret 1914-380

(K. L. Az 1841-ik évi vesti mü-kiállítás)

Kiss Lajos múzeumi segédőr

IX. 81.

Boros M. János

Tanulmányrajza, repr.

Művészet 1912. 227. l.

Boros Nepomuki János, [festő] 17 2k

A mohácsi csatáról festett miniatűr képe (1800-as évekből) látható a Kiállításon.

-: Újra felfedezett művészek a BÁV VI. Képaukciójának Kiállításán 10.l.

NÉPSZABADSÁG 1962. dec. 6.

Boros Nepomuk János

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

TOLNAMEGYEI NÉPUJSÁG

1966 MAJ 29.

„Sárköz a képzőművészetben" című kiállítás készül a szekszárdi múzeumban

1021

A júniusban megrendezésre kerülő Sárközi Napok programjának keretében, a szekszárdi múzeum nagytermében képkiállítás nyílik.

A kiállítás anyagát kizárólag olyan művek képezik majd, amelyek a Sárköz tájait, népének életét, a sárközi színpompás viseletet, népművészetet mutatják be.

Elsősorban tehát azok a festőművészek szerepelnek képeikkel, akik itt éltek, vagy hosszabb-rövidebb ideig itt működtek Tolna megyében, akik szívesen kerestek művészi témát a Sárközben.

Ugyanígy bemutatásra kerülnek a ma élő alkotók hasonló témakörű művei. A régiek közül találkozni fogunk Boros Nepomuk János szekszárdi születésű festő, a bölcskei Kegyes József, a szekszárdi születésű Áldor János László, a Tolna megyei Apátipusztán született Garay Ákos, végül a szekszárdi Miklósi M. Ödön, valamint Csók István és Czencz János műveivel.

Az élő alkotók közül eddig Szabó Dezső festőművész sárközi képei érkeztek be.

A múzeum felkéri a város és a megye társadalmát, hogy a tervezett kiállítás színvonalának emeléséhez járulion hozzá a fent

anyagfeldolgozó Vállalat, Szekszárd. (233)

Szekszárd, Prantner J. u. 22. (Déli kertvárosban) két család részére is megfelelő 3 szobás; 2 konyhás; összkomfortos ház eladó. Érdeklődni: szombaton és vasárnap. (217)

Simca Etoile 1961-es személygépkocsi 10 ezer kilométerrel, garanciával eladó. Érdeklődni: Csutorás autószerelő, Szekszárd. Tel.: 47—60. (205)

A Szekszárdi Vasipari Vállalat felvesz szerszámkészítő képesítésű akatost és gyakorlattal endelkező marós eszterályost azonnali belépéssel. Jelentkezés: zekszárd, Rákóczi út ., személyzeti vezetőéi. (221)

Értesítés! A DÉDÁSZ ekszárdi üzemvezetősége értesíti fogyasztóit:

Harmonikatanítás gyerekek, és felnőttek részére. Jelentkezni lehet Szekszárdon a városi művelődési házban. (244)

Szekszárd, Bagóvölgyben 1000 öl szőlő eladó. Érdeklődni ugyanott, Szabó Ferencnénél. (202)

Eladó egy jó karban lévő bendzsó Tolnán, Vörösmarty 26. (257)

Páncéltőkés, rövid kereszthúros bécsi gyártmányú zongora, íróasztal, tűzhely eladó. Szekszárd, Lehel u. 2. (Hadnagy.) (251)

Iparitanuló-i Szekszárd. Szécs 4. keres 1 hón

kemény hulladékfa és fűrészpor korlátlan mennyiségben kapható. Az eladás a tolnai TÜZÉP-telepen keresztül történik. Hulladékfa-kiadás naponta 8—14 óráig. (238)

Nagy gyakorlattal rendelkező fényképészt keresünk nagydorogi üzletünk vezetésére. Jelentkezés írásban; vagy személyesen. Utiköltséget felvétel esetén térítünk. Tolna megyei Szolgáltató Szövetkezet, Szekszárd, Rákóczi u. 7. (254)

Jó állapotban lévő

Kolozsvárott s a Manchester New Collegeben Londonban tanult. Hazatérve, 1879-ben az unitárius papnevelőintézet tanára lett. 1928-ban a Tordán tartott zsinaton püspökké választották. Kétszer képviselte az erdélyi unitárius egyházat Amerikában. 1888—1928-ban szerkesztette a Brassai Sámuellel közösen alapított *Unitárius Közlönyt*. Irodalmi főmunkája: *Dr. Brassai Sámuel élete* c. monografia (Kolozsvár, 1927), valamint *Szívemet hozzád emelem* c. imádságos könyve (Kolozsvár, 1904), ezenkívül több értekezés és tanulmány folyóiratokban. CSIKI G.

Boros *László* szerkesztő és publicista, szül. 1893 jan. 16-án Budapesten. Jogi tanulmányait Budapesten, Párisban és Berlinben végezte. A világháborúban több kitüntetést szerzett mint tart. főhadnagy. Ujságírói működését 1912-ben kezdette meg a *Budapest* című lapnál. Majd *Párisban* és *Berlinben* volt a *Világ* c. napilap tudósítója. 1918-ban a *Világ* politikai rovatvezetője lett. 1923-ban részt vett *Rassay Károllyal* együtt az *Esti Kurir* c. napilap megalapításában, amelynek felelős szerkesztője és vezércikkírója. Korábban szépirodalmi téren is élénk munkásságot fejtett ki. PÁLL J.

Boros *Nep. János*, festő, szül. 1808-ban Szekszárdon, megh. 1855-ben u. o. Bécsben és rövid ideig Münchenben tanult, 1841-ben szülővárosában telepedett le. Ugyanaz évben Tolna vármegye megbízásából megfestette V. Ferdinánd képmását. Sokat dolgozott Scitovszky János pécsi püspök, később hercegprímás megbízásából; tőle való a pécsi egyházmegye sok templomának oltárképe. Sok arcképet is festett. ÉBER L.

Borosbenedek, most *Benedic* néven Romániához tartozó község a régi Alsó-Fehér vm.-ben.

Borosberend, most *Berindia* néven Romániához tartozó község a régi Arad vm.-ben.

Borosbocsárd, most *Bucerdea vinoasă* néven Romániához tartozó község a régi Alsó-Fehér vm.-ben.

Borosd, most *Weingraben* néven Ausztriához tartozó község Sopron vm. elcsatolt részében.

Borosgödör, most *Inzenhof* néven Ausztriához tartozó község Vas vm. elcsatolt részében.

Borosjenő, most *Ineu* néven Romániához tartozó község a régi Arad vm.-ben, (1921) 7000 lak. Környező mezőgazdasági vidékének középpontja, állatvásárai különösen élénkek, de emellett jelentékeny borkereskedelme és ipara (hajlított fabútorgyár, téglagyár, gőzmalom) is. Az oklevelek már 1199-ből említik, a XVI. században virágzó város, régi vára az erdélyi fejedelemségnek fontos bástyája volt. Egyes részei átalakítva ma is használatban vannak. Sok vihart látott falai alatt 1849 aug. 21-én Vécsey tábornok csapatai tették le a fegyvert Rüdiger orosz tábornok előtt. KÉZ A.

Boroskrakkó, most *Cricău* néven Romániához tartozó község a régi Alsó-Fehér vm.-ben.

Boroşneul mare, a most Romániához tartozó *Nagyborosnyó* régi háromszékvm.-i község mai neve.

Boroşneul mic, a most Romániához tartozó *Kisborosnyó* régi háromszékvm.-i község mai neve.

Borosnya, most *Brusnica* néven Csehszlovákiához tartozó község Zemplén vm. elcsatolt részében.

Borosrósa, most *Roşia-Sebiş* néven Romániához tartozó község a régi Arad vm.-ben.

Boross *Elemér*, író, szül. 1900 febr. 4-én Budapesten. Verseket és novellákat írt. Önállóan megjelent munkája: *Abel* (költemények, 1920); *Vakablak* c. drámáját 1929 febr. 22-én mutatták be Budapesten az Új Színházban. BALLA M.

Boross *Endre*, színész, szül. 1861-ben, megh. 1925-ben. A Magyar, majd a Király Színház operett-kómikusa volt; legnagyobb sikereit a Gésákban, Drótostótban, Leányvásárban, Cigányprímásban aratta.

Boross *Géza*, színész, szül. 1887 jún. 1-én Budapesten. Népszerű kabarékomikus; az Andrássy úti Színházban és a Terézkörúti Színpadon játszik.

Boross *Mihály*, író és hírlapíró, szül. 1815 jan. 9-én Ószőnyön (Komárom vm.), megh. 1899 nov. 5-én Sárbogárdon (Fejér vm.). Változatos élete folyamán volt hites ügyvéd, vármegyei alispán (kétszer is), földbirtokos, tanár, járásbíró, de igazi lelki hivatása az írás volt, melynek az ötvenes években egyik legismertebb munkása. A demokratikus öntudat ébresztését célzó cikkei sűrűn jelentek meg lapokban, folyóiratokban. A szabadságharc után két évi várfogságot szenvedett. Válogatott munkái 1874-ben jelentek meg, első novellái 1844-ben (*Béthel*). *Politikai kiskátéját* 1848-ban minden magyar nemzetiség nyelvére lefordították. Más munkái: *Házasság spekulációból* (regény, 1850); *Boldogháza* (kitűnő népies elbeszélés, 1856); *A hazajáró lélek* (1856); *Egy nyomorult története* (1856); *András, a szolgalegény* (1857). RUBINYI M.

eszközöket *fogasnak* nevezik), vagy más szerkezet. Anyaga szerint lehet fa- vagy vasborona, szerkezete szerint merev (keretes) vagy csuklós. Legsekélyebben dolgozik a tövis- (sövény-) borona. Ez keretbe font hajlós vesszőből készül. A fogas fa- vagy vaskeretbe erősített fa- vagy vasfogakkal bír. A fakeretes rendesen egytagú, a vaskeretes többtagú. A váz lehet négyzet-, téglány-, trapéz alakú, lehet zegzugos, «S»-alakú. A merev keretes fogas a talaj felületéhez nem bír alkalmazkodni (kis kiemelkedés is felbillenti). Újabban a szántóföldön is a csuklós fogasokat használják, melyek jobb munkát végeznek, mert a talaj felületéhez inkább simulnak. A rét- és legelőmívelésnél még mozgékonyabb boronákat használnak, melyek a talaj felületéhez még jobban alkalmazkodnak. Ezek sajátszerűen kiképzett ízekből állanak. Minden ízből egy-egy erős, hegyes fog áll ki. Az ízek 3 irányban kapcsolódnak egymáshoz; az egész eszköz egy közös tartórúdhoz van (láncszemekkel) erősítve. Ezek a rét- vagy láncboronák. Mindezeknek az eszközöknek a fogai saját súlyukkal nyomódnak a talajba és porhanyítják azt. A borona súlya az egy fogra eső megterheltetéstől függ. Ha az 0·4—1 kg, akkor könnyű boronáról beszélünk, 1—1·3 kg középnehéz, 1·3—3 kg-nál nehéz boronáról.

Csuklós fogas

Különleges ilyen eszköz a *tárcsás borona*, mely állítható, közös tengelyre szerelt éles forgó tárcsákból áll. A talajt sekélyen porhanyítja és némileg keveri is. Ilyen továbbá a *rugós borona*, melynek dolgozótestei rugós fogak. Szántóföldi mívelés körében a boronát a talaj előkészítésekor, a vetés alkalmával és a növények ápolása céljából használjuk.

Talajelőkészítés idején mindjárt a szántás után boronálunk azért, hogy az eke felhozta rögöket felaprózzuk. Közbeeső munkaként boronálunk, valahányszor a talaj összetömődik vagy kezd kigazosodni. E célra a talaj kötöttségéhez alkalmazott, de rendszerint nehezebb boronát használunk. Vetés előtt azért boronálunk, hogy finom, egyenletes magágyat készítsünk. Vetés után rendesen könnyű boronát járatunk *(magtakaró fogast)*. A szántóföldi növények ápolása alkalmával a talaj porlazítjuk. Ezzel egyrészt abba levegőt juttatva, a baktériuméletet serkentjük, másrészt a növények gyökereit megsértve, azokat erősebb sarjadzásra ösztönözzük. Réten, legelőn a mohát is boronával irtjuk. Gyepes területre a talaj felületéhez jól alkalmazkodó éles-, hegyesfogú (késalakú), rendszerint nehezebb boronát használunk. Végül boronával keverjük a talajba a finom eloszlású trágyaszereket (komposzt, műtrágyák) is, főként a réten. BITTERA M.

Boronamező, most *Ponița* néven Romániához tartozó község a régi Szilágy vm.-ben.

Boronás, most *Boroniste* néven Csehszlovákiához tartozó község a régi Trencsén vm.-ben.

Boronátrokalcit, más nevén *ulexit* vagy *hayesin*, $B_5O_9CaNa.8H_2O$ összetételű, a víztartalmú borátok csoportjába tartozó ásvány. Fehér gumók alakjában fordul elő, a gumók belseje finom rostos vagy kuszált rostos szövetű. Gipsz és kősó társaságában találják Délafrikában és Újskóciában. Mint magas bórtartalmú ásványt borax, üveg és zománc gyártásánál használják. KOCH S.

Boronia *Smith*, a *Rutaceae* család génusza, 60 ausztráliai fajjal. Cserjék, félcserjék, ritkán egyéves füvek, egyszerű vagy szárnyasan összetett levelekkel, a virágok magánosan állanak vagy virágzattá egyesítvék. A *Boronia crenulata* Sm., *Boronia serrulata* Sm., *Boronia viminea* Lindl., *Boronia fastigiata* Bartl., *Boronia denticulata* Sm. stb. fajokat gyakran kultiválják. PALIK P.

Boronka, kisközség Somogy vm. marcali j.-ában, (1920) 564 lak. U. p. és u. t. Marcali.

Boros *Ferenc*, író és tanár, szül. 1893 szept. 3-án Rábakeszölcön. 1918-ban a budapesti VIII. ker. főgimnázium tanára, utóbb az *Új Nemzedék* szerkesztőségének tagja lett. 1924-ben nagyobb olaszországi tanulmányútra indult. Később a debreceni főreáliskolához nevezték ki olasz tanárnak. Önálló kötete: *Napkeltekor* (költemények). Egy regénye *(A százesztendős kalendárium)* az *Élet* szépirodalmi lapban jelent meg. BALLA M.

Boros *Gábor (Borosjenői)*, tanár és író, szül. 1855 dec. 18-án Nagyenyeden, megh. 1912-ben Désen. Középiskolai tanár volt, 1905-ben kolozsvári egyetemi magántanári képesítést nyert. Irodalomtörténeti, gyorsírástörténeti s fordítói munkásságán kívül legfőbb érdeme, hogy alapos és nagyon elterjedt magyarázatos és jegyzetes kiadásokat készített görög és római klasszikusok műveiből. RUBINYI M.

Boros *György*, unitárius püspök, szül. 1855 ápr. 19-én Tordátfalván, Udvarhely vm.-ben.

Pesther Tageblatt.

Dritter Jahrgang.

Pränumerations-Bedingnisse.

Für Pesth und Ofen: Ganzjährig 8 fl., mit täglicher Zusendung 9 fl.; halbjährig 4 fl 30 kr., mit tägl Zusendung 5 fl C M; für Auswärtige im Inlande: mit tägl. Postversendung 6 fl. 24 kr, mit wöchentlich zweimaliger Postversendung 5 fl C M. Pränumeration übernimmt G. Heckenast's Buchhandlung in Pesth und sämmtl. Postämter.

Einrückungs-Gebühren.

Für den Raum der gespaltenen Petit-Zeile 3 kr., bei mehrmaliger Insertion 2 kr. C. M. Beilag-Gebühr für ein Quartblatt 1 fl., für einen halben Bogen 1 fl. 30 kr., für einen ganzen Bogen 2 fl. C. M. Beilagen und Inserate sind in der Expedition dieses Blattes, Waiznergasse Nr. 15, dem Hotel Palatin gegenüber rückwärts im Hofe abzugeben

№ 232. Donnerstag, den 30. September. **1841.**

Greuze.

(Frei nach der Revue de Paris)

(Schluß.)

Am andern Tage kehrte Greuze in den Palast del Orr .... zurück, zitternd und bleich beim bloßen Gedanken, die Geliebte wieder zu sehen, aber an diesem Tage bekam er sie nicht zu sehen. Seit dem vorigen lag die schöne Laetitia krank darnieder, krank weil sie Greuze nicht mehr sah! Er begann allein die Copie nach Titian. Am folgenden Tage, als er traurig da stand vor dem Werke des großen Meisters und seinen Träumen nachhing, näherte sich ihm Laetitia's Zofe mit geheimnißvoller Miene. — „Folgt mir," sprach sie zu ihm. Greuze schaute das Mädchen groß an, als habe er sie nicht verstanden. — „Folgt mir," niederholte sie.

Greuze gehorchte wie ein Kind. Er gelangte in ein Zimmer, das durch große taffetne Vorhänge ein wenig verdüstert war. Beim ersten Blick nahm er Laetitia in der Dunkelheit wahr; sie lag sanft hingegossen auf einem Sessel. Obgleich todtenbleich, erröthete sie plötzlich, als Greuze eintrat; sie reichte ihm schweigend die Hand; er fiel vor ihr auf die Knie, um diese weiße Hand zu küssen. Das Antlitz der Prinzessin strahlte von freudiger Liebe; sie erhob leise den Kopf und aus den schönsten Augen der Welt ließ sie den sanftesten Blick auf Greuze fallen. —

„Herr Greuze," sprach sie zu ihm, „ich liebe Euch. Verdammt mich nicht als eine Närrin; ich liebe Euch, aber — —" sie ließ das Haupt sinken und schien eine Antwort des Malers zu erwarten. Greuze wußte nicht, was er sagen sollte. Er küßte ihr zum Zweitenmale die Hand — „Ja, warum es Euch verschweigen, Herr Greuze! ich liebe Euch, aber Ihr! ..." Er schwieg noch immer, in unaussprechlichem Entzücken verloren. Laetitia mißdeutete dieses Schweigen; sie zog ihre Hand zurück und fing an zu weinen, indem sie das Haupt abwendete.

Greuze erwachte endlich aus seinem Traume. — Ob ich Euch liebe? sprach er, gleichfalls in Thränen ausbrechend, o Laetitia, ich bin von Sinnen, seitdem ich Euch gesehen. — „Ihr liebt mich," sagte sie vor Freude aufschreiend, und stürzte außer sich in seine Arme. Während einiger Sekunden war da nur ein Herz, ein Seufzer, ein Gemüth. Greuze zuerst verscheuchte den Zauber. Ach, sprach er, — wir sind wahre Kinder, bedenkt doch Laetitia; Ihr liebt mich! allein Ihr seid die Tochter des Herzogs del Orr ..... Ich liebe Euch, allein ich bin ein armer Maler ohne Namen und ohne Vermögen. O die Liebe treibt ein grausames Spiel mit mir! — „Ihr wißt nicht, was Ihr sagt," erwiederte Laetitia, die noch im Liebeszauber befangen war; — „ich liebe Euch, ich heirathe Euch, das ist sehr einfach." — Wo denkt Ihr hin, mein theurer Engel! Euer Vater! — „Nun, mein Vater, mein Vater! Ich weiß wohl, daß er für mich einen Mann im Sinne hat, einen alten, häßlichen Mann, seinen ewigen Caza ... oder in Ermangelung dessen, den einfältigen Grafen Valleri, den ich nie gesehen. Gott sei Dank! ich bin reich durch die Erbschaft meiner Mutter; ich gebe Euch mein Vermögen, mein Herz, mein Leben, Alles was ich habe, für einen einzigen Blick von Euch, Ihr Böser, wir gehen nach Frankreich; dort wird das bescheidenste Obdach für uns ein Palast sein. Greuze wird ein Titian werden, und ich werde seine Frau; ich werde bei ihm sein, damit seine Stirne ausruhe, ich werde bei ihm sein, ihn zu lieben, ich werde in seinem Herzen sein. Aber Ihr sagt ja nichts? Warum steht Ihr denn so düster und nachdenkend da?"

Greuze ließ sich durch die Wonne der Liebe hinreißen, und baute mit Laetitia die herrlichsten, schönsten Schlösser; doch bald kam er wieder zur Besinnung: Ach! rief er aus, — warum bin ich kein Großherzog! — „Ihr seid ein Kind," versetzte Laetitia, — „wozu alle die hochtrabenden Titel? Wollt Ihr Titel haben?" Indem sie so sprach, neigte sich die schöne Italienerin, gleich einer holden Fee, zu ihrem Geliebten herab, faßte sein blondes Haar mit der kleinen Hand, und drückte ihm einen so sanften Kuß auf die Stirn, daß Alain Chortier selbst davon erwacht wäre. „Nun," fragte sie mit anmuthigem Lächeln, — „ist dieser Titel nicht so viel werth, wie jeder ander?" Es war der süßeste Kuß den Greuze je empfangen: eine Extase, ein Rausch des reinsten Entzückens, eine heilige Wollust, die für den Menschen kaum geschaffen ist. Indeß mußten sich zuletzt doch die Liebenden trennen. Greuze entfernte sich entzückt, überglücklich, bezaubert, und versprach am andern Morgen wieder zu kommen. — „Morgen," sagte Laetitia, — „morgen wirst Du nicht allein weggehen!"

Indem er den Palast verließ, fühlte der Maler, daß er aus seinen Eden trat. Der Rausch und das Entzücken verflogen! Greuze kam wieder zu sich. Nein, sprach er, — ich will dem edlen, wackeren Herzog del Orr .... das Herzeleid nicht anthun. Laetitia ist blind; meine Pflicht ist es, ihr die Augen zu öffnen.

Am andern Morgen, als er Laetitia wieder sah, war er bleich und trostlos, der Sieg, den er errungen, hatte ihn viele Thränen gekostet. — „Wie? Ihr seid traurig," fragte Laetitia, indem sie sich ihm an die Brust warf; „wollt Ihr mir Angst machen?" — Ja, ich bin traurig. Laetitia, weil ich Euch zu sehr liebe, weil ich Euch entsage, die Ihr meine heiligste Freude, mein reinster Ruhm sein würdet! — „Habt Ihr den Kopf verloren? Das ist nicht schön, daß Ihr so mit meiner Liebe spielt; gestern wart Ihr so gut!" — Gestern war ich ein Narr, ich hörte nur mein Herz an, heute ... — „Redet Ihr ernsthaft," rief Laetitia fast zornig aus, — „So liebt Ihr mich nicht? Ihr habt mich getäuscht, um mein Herz zu zerreißen? Das ist abscheulich! — Geht, geht," fuhr sie fort, indem sie sich in einen Sessel warf, „Ihr habt mich tödtlich verwundet, aber ich will allein leiden, ich will Euch nie wiedersehen."

Mit bebender Hand zeigte sie ihm die Thüre. Greuze, wie am Tage vorher, konnte einer solchen Liebe nicht widerstehen; er fiel ihr zu Füßen, küßte die Thränen von den Augen der schönen Italienerin, und schwur tausendmal, ihr als Sclave zu gehorchen. — „Nun denn," sagte sie entschlossen, fliehen wir auf der Stelle. Lucia begleitet uns. Mein Vater ist zwei Meilen von Rom, bei dem Grafen Valleri. Ehe er wieder da ist, sind wir fern, wir gehen durch den Garten; an der Thüre steht ein Wagen, der auf uns wartet, denn ich habe an alles gedacht, ich habe keine Furcht gehabt, wie Ihr; das Opfer habe ich nicht einen Augenblick bereut.

Sie hatte Greuze mit sich bis an die Thüre gezogen; „Ich vergesse nichts!" sagte sie, indem sie sich umkehrte Plötzlich erbleichte sie: Greuze sah sie wanken. Was ist Euch! Laetitia, fragte er sie bei der Hand fassend. — „Seht nur," erwiederte sie, indem sie immer bleicher wurde, „seht!" sie heftet einen fixieren Blick auf das Portrait ihres Vaters, welches mitten im Zimmer hing. Es war von Greuze! wie in allen Köpfen dieses Meisters, so lag auch in diesem ein so inniges Gefühl, etwas so mildes, daß man beim ersten Anblick gerührt wurde. Außerdem hatte das edle Antlitz etwas so wehmüthiges, das gerade zum Herzen ging. Es war, als wenn der Herzog seiner Tochter vorwarf, ihn also verlassen. Der sanfte Blick, den er zu jeder Stunde des Tages auf seine Tochter warf, dieser Blick, der sie suchte beim Erwachen und ehe sie entschlief, hatte plötzlich einen schmerzlichen Ausdruck angenommen, den sie bis dahin nicht bemerkt. — „Mein Vater! rief sie aus. In ihrem Herzen, das heftig klopfte, kämpfte der Vater mit dem Geliebten. Greuze wagte nicht mehr ein Wort zu sprechen. „Ich finde die Kraft nicht, mich von der Stelle zu bewegen," sagte sie, „führet mich weg von hier." — Auch ich habe die Kraft nicht, gehen wir nicht weiter, Laetitia, noch einen Kuß im Angesichte Eures Vaters, und dann auf ewig Lebewohl! — Laetitia antwortete nicht.

— Muß ein Opfer gebracht werden, so bringt es Eurem Vater, und dann überlegt es wohl, die Liebe ist nur schön in ihrer Morgenröthe; diese Morgenröthe ist über uns aufgegangen, gehen wir nicht weiter.

Laetitia fing an zu weinen; sie reichte Greuze die Hände, und sagte mit erstickter Stimme: „Ich danke Euch." Greuze entfernte sich, fest entschlossen, nicht wieder in den Palast zurückzukehren. Die Kammerfrau, welche ihn führte, sagte ihm im Hausflur: auf Wiedersehn, Herr Greuze, Ihr seid mir ein trauriger Liebhaber. — Das Mädchen hat vielleicht nicht Unrecht, sprach er zu sich selbst, indem er auf die Straße trat.

Fünf Wochen später sah Greuze den Herzog del Orr .... in sein Atelier treten. — „Mein lieber Greuze, meine Tochter will mit aller Gewalt ihr Portrait von Eurer Hand. Könnt Ihr morgen kommen?" — Ich werde erscheinen, sagte Greuze. Den andern Tag fand der arme Maler im Palast del Orr .... den Grafen Valleri nachlässig hingelehnt auf das Sopha neben Laetitia Als sie den Maler erblickte wurde sie roth und seufzte. „Meine Tochter ist verheirathet; habe ich vergessen es Euch zu sagen?" fragte der Herzog, der Greufe führte. Der Maler verbeugte sich ohne ein Wort zu sprechen.

Während Greuze das Portrait machte, fand sich Laetitia Zweimal allein mit ihm zusammen Das Erstemal erhielt er eine Haarlocke von ihr, das Zweitemal bat er um einen Kuß, erhielt aber bloß eine Thräne.

Pesther Tageblatt. 1841.

Pesther Tageblatt 1841

Als das Bild fertig war, nahm es Greuze mit in sein Atelier, um, wie er sagte, die Draperien zu vollenden. Allein am folgenden Tage verließ er Rom, und nahm dies Meisterstück der Liebe und der Kunst mit sich.

Als er nach Frankreich zurückgekehrt war, beeilte er sich ein Pendant zu diesem Portrait zu machen. Laetitia hatte das Bild Eleonoren's nicht aus seinem Herzen verdrängt. Eleonore war Grombon's edle Gattin. Greuze hatte die lieblichen Züge stets vor Augen, die er in seinem zwanzigsten Jahre angebetet hatte. Er malte Eleonore aus dem Gedächtnisse; das Portrait war so getreu, als das andere. Späterhin, als er beide Portraits dem Großfürsten und der Großfürstin von Rußland zeigte, boten ihm die erlauchten Reisenden zwanzigtausend Livres dafür. — „Ihr könntet mir alle Reichthümer Eures Kaiserreiches geben, und würdet mir diese beiden Gemälde nicht bezahlen!" versetzte er erbleichend.

Greuze konnte sich nicht enthalten die Züge seiner beiden Geliebten oft wieder zu malen. Das Mädchen zu dem Bilde: der Myrthenkranz, ist Laetitia, sie lehnt sich an einen der Liebe geweihten Altar, wo Tauben sich auf einem Bette von Blumen schnäbeln, in der einen Hand hält sie einen Kranz von Myrthen und Rosen, und ist unschlüssig, ob sie ihn verschenken oder behalten soll.

Acht Jahre nach seiner Rückkehr nach Frankreich, erhielt Greuze einen Brief von Laetitia. Madame de Valori hat ein Bruchstück davon drucken lassen: „Ja mein lieber Greuze, Eure alte Schülerin ist jetzt eine gute Hausfrau; ich habe fünf allerliebste Kinder, die ich anbete. Meine älteste Tochter wäre würdig, Eurem glücklichen Pinsel ein Modell darzubieten. Sie ist schön, wie ein Engel, fragt den Fürsten Esterhazy. Ich lebe sehr glücklich: mein Mann liebt mich noch immer so herzlich, daß ich mir oft einbilden könnte, ich sei noch immer jung und schön; dieses Glück verdanke ich Euch, auch denke ich jeden Tag daran, daß Euer Edelmuth mich verhindert, das Herz meines Vaters zu zerreißen. Mein guter Vater liebt Euch noch immer. Als Euer Name mit Ruhm bedeckt zu uns drang, entfernte sich mein Vater und ich, ich dankte dem Himmel, und dachte mit Stolz, daß ich vielleicht einigen Antheil habe an Eurem Ruhme.

Ungarn und Siebenbürgen.

Erlau, (18. Sept.) Heute Morgen um 11 Uhr langte Se. Durchl. unser Herr Erzbischof-Patriarch, und erblicher Obergespan, nach längerer Abwesenheit im Bade zu Hofgastein, in unserer Mitte an, wo ihm unter Glockengeläute und Pöllerfeuer, das ganze Kapitel, die Bürgergarde mit ihrem Musik-Corps an der Spitze, empfingen. Se. Hochw. Karl Bajner, Weihbischof und Domprobst von Seite des Domkapitels, so wie Karl Rozsa von Seite der Stadt, begrüßten den vielgeliebten Oberhirten in der Mitte der Seinigen, und drückten ihren Dank gegen Gott aus, daß er ihn in blühender Gesundheit nach Hause geleitet habe. — Hier und in der Umgebung hat die Weinlese schon begonnen, und die Güte der Beeren verspricht ein Product, von einer Qualität, die den vom Jahre 1811. nahe kömmt; und in den Gegenden, wo der Hagel nicht gewüthet, fällt auch die Quantität befriedigend aus.

Oedenburg. Bei der letzten General-Congregation erregte unter mehren Anträgen von andern Comitaten, der des Preßburger, wegen den neuausgestellten Actien der Tyrnauer Eisenbahn, Interesse, und es wurden den Stuhlrichtern die Subscriptions-Bögen zur Sammlung von Unterschriften übergeben; der Plan des Pesther Comitates zur Errichtung einer Central-Industrieschule, wurde dem, sich mit den Vorarbeiten für den Reichstag beschäftigenden Comité übergeben. Die Aufforderung des landwirthschaftlichen Vereines wurde mit ausgezeichneter Theilnahme empfangen; und eine Actie sogleich aus der Domestical-Cassa angekauft. Von einem Assessor wurde auch eine Klage gegen den Magistrat der Stadt Oedenburg unterbreitet, indem sich dieser nämlich unterfangen hat, wegen einer öffentlichen Excesse, den Domestiken eines Stuhlrichters zu arretiren, da jener doch unter die Jurisdiction des Comitates gehörte, der Oedenburger Magistrat erklärte sich zwar bereit, den Deliquenten „aus Achtung gegen jenen Stuhlrichter" auszuliefern, behielt sich aber immer das Recht der Gerichtsbarkeit über die Domestiken der in der Stadt wohnenden Edelleute vor. Darauf wurde vom Comitate geantwortet: daß, da nach den vaterländischen Gesetzen, die Diener der in der Stadt wohnenden Edelleute, unter die Jurisdiction des Comitates gehören, so möge die Stadt Oedenburg sich hüten, über dergleichen Verbrecher sich einer Richterschaft anzumaßen, u. s. w." Es ist traurig, daß eben durch diese ungewiß gezogenen Gränzen der verschiedenen Jurisdictionen, die größten Mißbräuche entstehen, und wir kennen aus Erfahrung Comitate, wo die schamlosesten Diebstähle von solchen Subjecten begangen werden, die unter dem Schutze eines Edelmannes aller gerichtlichen Verfolgung Hohn sprechen. Und wäre es nicht zur Beförderung der öffentlichen Sicherheit besser, obiges Gesetz entweder ganz abzuschaffen, oder nur bei außerordentlichen Gelegenheiten in Anwendung zu bringen, und demnach den Schuldigen dort zu bestrafen, wo er sich eines Verbrechens schuldig gemacht hat.

Szegszárd. Ein hiesiger junger Künstler, Johann Boros, hatte ein wohlgetroffenes Portrait Se. k. k. Majestät verfertigt, im Gefühl der Dankbarkeit, wegen der von Höchstdemselben verkündigten Amnestie hinsichtlich der Unordnungen bei der verflossenen Deputirtenwahl (zum Reichstage). Dieses Bildniß des allgeliebten Landesvaters, wurde nun den eben versammelten Ständen des Comitates eingereicht, welche beschlossen, dasselbe zum Zeichen der tiefen Verehrung und Unterthanentreue gegen ihren angeborenen Fürsten im Comitatssaale aufzuhängen, und den patriotischen Künstler, mit 100 St. aus der Domestical-Casse zu belohnen.

Orosháza. Hier besteht eine Lesegesellschaft, zu welcher, den zeitgemäßen Statuten gemäß, jedem achtbaren Manne der Zutritt frei steht. Im Geiste dieser Statuten meldete sich ein dortiger Pächter, ein gebildeter Israelite, um den Zutritt zu dem Verein. In der zahlreichen Versammlung der Theilnehmer wurde mit Beseitigung aller Engherzigkeit und Vorurtheile beschlossen, den Bittsteller als einen Ehrenmann, ohne Anstand aufzunehmen, und die Sache wäre damit beendigt gewesen, wenn nicht kurz darauf eine, in heftigem und beißendem Ton abgefaßte Schrift den Frieden der Gesellschaft gestört hätte. Drei herrschaftliche Beamte, welche es für ihre Pflicht hielten, das Wohl der Gesellschaft zu überwachen, erhoben ihre gewaltige Stimme, und machten mit Schimpfworten die Gesellschaft auf die Gefahr aufmerksam, welche ihrer Existenz dadurch drohe, daß sie einen geachteten, rechtlichen Juden in ihre Mitte aufnehme. — Der Hauptgrund auf welchen sich ihre Behauptung stützte, war: „Man dürfe nicht über den eigentlichen Sinn der Statuten hinausschweifen, sonst könnte auch vielleicht jemand den Schein der Zulässigkeit dafür finden, daß auch ein achtbarer und gebildeter Bauer ein Mitglied des Orosházer Casino's werden könne." — Der ehrliche Pächter trat, obwohl er schon zum ordentlichen Mitglied aufgenommen worden, unverzüglich wieder aus, nachdem er diese erbauliche Lection der christlichen Nächstenliebe erhalten hatte, damit nicht er und sein Glaubensbekenntniß ein Stein des Anstosses werde, und widmete seinen für die Gesellschaftscassa erledigten Beitrag dem Orosházer Krankenhause. Aber auch die drei Herren sagten dem Casino, welches ihrer Ansicht nach, seine Würde so sehr vergessen hatte, trotzig Lebewohl, und ihre Entlassung wurde unbedenklich angenommen. (Sieb. Bote.)

Kleine Stadtpost.

Pesth. Man wirft den Magyaren wie jedem andern Volke oft vor, daß sie die ausgezeichneten Geister ihrer Literatur nicht gehörig würdigen, oder wie im Pesti Hirlap hinsichtlich Kölcsey's erzählt wurde, nicht einmal dem Namen nach kennen; der vorgestrige Abend belehrte mich zu meiner innigsten Freude eines Bessern; ich sah, wie es auch in Ungarn dem wahren Genie, dem wirklich Berufenen in irgend einer Wissenschaft nie an Anerkennung gebricht. — Vörösmarty, der Sänger der „Zalán futása" (Zalan's Flucht), und des „Szózat," jenes echtpoetische Gemüth, aus dessen Erzeugnisse sich treffend die Worte Franz Horns über Schiller's Gedichte anwenden ließen „das magyarische Volk hat die beste Kritik derselben geschrieben; denn es hat sie auswendig gelernt," Michael Vörösmarty feierte also vorgestern seinen Geburtstag, und einige seiner Verehrer, lauter junge Literaten beschlossen dem ausgezeichnetesten aller jetzt lebenden magyarischen Lyriker und bisher unerreichten Epopöendichter einen Zoll ihrer Anerkennung zu bringen, und den Tag zu feiern, an dem die wohlthätige Muse das Vaterland mit einem ihrer begabtesten Kinder beschenkt hatte. Eine glänzende Serenade mit einem brillanten Fackelzuge wurde ihm unter dem Herbeiströmen einer unabsehbaren Menge gebracht, mehrere im Munde jedes Magyaren lebende Lieder Vörösmarty's — unter andern „Rendithetlen" (Unerschütterlich) wurden abgesungen, und dem Verfasser unzählige Éljen's gebracht. Es war interessant, die Ueberraschung, ja eine schüchterne Verschämtheit des ehrwürdigen Mannes zu sehen, den auch jene schlichte Einfachheit, die das wahre Attribut einer Dichterseele ist, auf das vortheilhafteste auszeichnet. H.

— Der magyarischen journalistischen Literatur stehen wieder bedeutende Veränderungen bevor. Der bekannte Schriftsteller, Ignatz Nagy hat die Redaction des Feuilleton im Jelenkor an Samuel Varga übergeben, und übernimmt dafür die Redaction der Nemzeti ujság, wobei letztere außer allen Zweifel nur gewinnen muß. Baron Jos. Eötvös soll sich nach dem Közlemények um das Privilegium einer politischen Zeitung bewerben, „vermuthlich, weil er mit allen unsern Zeitungen nicht zufrieden ist." Der Herr Redacteur der Közlemények, von Natur, was Verschlossenheit betrifft, ein Talleyrand, gibt uns hiemit auf eine unwillkürliche Weise zu verstehen, daß er damals, als er sich entschloß, zum Heile Hunnien's die Közlemények herauszugeben, mit den ungarischen belletristischen, und jetzt, da er sich um das Privilegium seiner „Napjaink" bewirbt, mit den politischen Zeitungen unzufrieden ist. „Árva lelkemre mondom!" (Bei meiner armen Seele!) das ist sehr traurig, zum Verzweifeln! wenn uns nicht der Gedanke tröstete, daß die Unzufriedenheit jenes unzufriedenen Herrn sich auch zugleich auf die Abonnenten der belletristischen sowohl wie der politischen Journale erstreckt. „Und darum keene Feindschaft!" Dasselbe Blatt meldet aus einer unbekannten Quelle, daß die Preßburger deutsche Zeitung einen neuen Redacteur erhalten soll. (Herrn Neustadt?) H.

— (Theatralisches) Ehevorgestern debutirte im deutschen Theater Dlle. Taborsky als Irene in „Belisar" von Donizetti Die Theilnahme für die Debutantin, so wie der Umstand, daß seit der Abreise der ital. Operngesellschaft diese Tondichtung in diesen Räumen nicht zur Darstellung gekommen, versammelte ein zahlreiches Auditorium, das so gerecht war, sich aller Vergleichungen zu enthalten, und der im Ganzen lobwürdigen Aufführung vollen Beifall zu zollen. Gelang es auch nicht sämmtlichen Mitwirkenden, in den Glanzstellen der Tondichtung jene Wirkung hervorzubringen, die uns ehedem elektrisirte, so war doch Fleiß und Eifer nicht zu oerkennen, und ist doch einzugestehen, daß manche Nummern mit erfolgreicher Wirksamkeit vorgetragen wurden. In rühmlicher Weise that sich die Repräsentantin Antonina's (Mad. Mink) hervor; die Fülle und der Wohlklang der Stimme, der gediegene Vortrag, das wahrheitskräftige, ausdrucksvolle Spiel bildeten ein Ganzes, dem man nicht leicht Anerkennung versagen konnte, und häufiger Beifall wie einstimmigen Hervorruf lohnte die vortreffliche Leistung. Können auch die Herren Rusch (Belisar) und Stoll (Alamir) diese Partieen gerade nicht zu ihren gelungensten Leistungen zählen, so hatten sie doch Momente, wo sie ihre reichen Vorzüge in vollem Maaße geltend machten, und verdienten Applaus erhielten. Eine sehr erfreuliche angenehme Erscheinung war Dlle. Taborsky als Irene. Sie ist im Besitze einer ziemlich umfangreichen, klangvollen, frischen Stimme, die aber noch nicht in allen Chorden wirksame Kraft, nicht in allen Uebergängeu und Modulationen ansprechende Sicherheit und Geläufigkeit zu entwickeln vermag. Der Vortrag bekundet eine gebildete Schule, so wie der Ausdruck von wahrer Empfindung zeugt, und wir sind mit dem reichlich gespendeten Beifall insoferne einverstanden, als er die Debutantin zu eifervollen Bemühungen nnd Studien anzuspornen geeignet ist, und nicht zur Ueberschätzung ihrer Kräfte führt Wir glauben nämlich, daß es

A DUNÁNTÚL VASÁRNAPJA

Az első Mór-istentisztelet Pécsett 1849-ben

— Scitovszky János pécsi püspök és esztergomi érsek körlevele — Az első Mór-istentisztelet 1849. október 22-én — Körmenettel viszik Mór képét a székesegyházba — Scitovszky egyházi szónoklata, szent miséje és áldása — A Mór-himnusz

„Nagy-kéri Scitovszky Keresztelő János, Isten és apostoli szék kegyelméből pécsi püspök, Szent István apostoli király jeles rendének középkeresztes vitéze, kegyesen kinevezett esztergomi érsek és Magyarország primása, a pécsi megye világi és szerzetes tisztelendő papjainak üdvöt és atyai áldást! Örvendezz Sion leánya, pécsi egyház!"

Így vezeti be a pécsi egyházmegye nagy főpásztora azon ünnepélyes körlevelet, mely „Bécsben, Kisasszonynapján, 1849. Püspökségünknek 22-ik, a pécsinek 11-ik esztendejében" — kelt és amelyben Mór püspök első nyilvános ünnepének megtartására vonatkozólag rendelkezik.

A fenkölt stílusban megírt körlevél két részből áll. Az első általánosságban történeti hűséggel mutatja be az akkori helyzetét a katolikusoknak. Az egyház nyelvén — latinul — szépen írja meg: „Ti pedig az Urnak szolgái, áldozópapok és e megyének hívei vigadjatok az Urban, ismételve mondom, vigadjatok; mert a szentjeiben dicsőséges Isten akkor küldé körünkbe üdvét, midőn arra legnagyobb szükségünk volt; midőn tudniillik a gonoszságot hirdetők dühe által az Ur oltárai megszentségtelenítve, a szentély kövei minden utcák szögletein szétszórva, a papok a Mindenható oltára mellől elragadva, rabláncokra verve és a leggyalázatosabb halálra ítélve valának; midőn némely elvetemültek fegyvert és paizsot ragadván és az Ur fölkentjének, Szent István első királyunknak mennyeileg küldött koronájával ékesített törvényes fejedelem iránti engedetlenségtől messze eltérvén, az apostoli trón elvitázhatatlan örökös jogú birtokosának atyai szózata előtt bezárták füleiket, — és a gonosz kívánságok féktelen vakmerőségétől gyulasztva, miután Magyarország messzeterjedő vidékeit belháborúba keverték volna, ellenséges kézzel a nemrég még gazdag hazát és a katolikusok ájtatossága által mostanáig dicső egyházat majd-majd véginségre juttatták."

Így tör ki az öröm a keserűséggel keverve Scitovszky János pécsi püspökből, midőn nagy elődjének, Mórnak, első nyilvános ünnepéről intézkedik. Szívéből veszi a szót és lélekkel teszi papirra. És melegséggel folytatja:

„E megye a jelen nyomorúságok súlya alatt görbedő és elnyomott gyermekeinek, nekünk — megmutatá az Ur arcának vidámságát, midőn a katolikus egyház legfelsőbb fejének, IX. Pius szentséges római pápának apostoli szava által (örömkönnyek között írom ezeket) Mórnak, ki a tizenegyedik században pécsi püspök volt és múlt évi augusztus hó 4-én a boldogok lajstromába igtattatott, — nyilvános tiszteletül misét és zsolozsmát rendelni méltóztatott. Valóban az Urtól származik ez, kedves testvéreink és fiaink!"

Igazán örömmel adhatta ezt, a pécsi egyházmegye történetében egyedül álló, egyháztörténetileg kizáróan nevezetes eseményt papjainak és híveinek tudtára az érdemekben gazdag és tevékeny főpásztor: Scitovszky János.

Amint Ő maga mondja: „hogy az e szent ügy mellett négy év előtt a legkészségesebb akarattal megkezdett és ernyedetlen szorgalommal folytatott iparkodásunkra a szentek szentje, a mindenható Isten áldását nyújtotta és forró óhajtásainkat teljesítette. Dicsőítsétek tehát az Urat velem együtt és magasztaljuk nevét mindörökké. Sőt örvendezzenek az egek, vigadjon a föld és örüljenek a mezők és minden, mi bennök találtatik."

Lehet mondani, hogy Scitovszky pécsi püspökségének hosszú idejét elődjének: Mórnak szentelte. Saját állítása, hogy négy éven át fáradott, miszerint Mór püspöknek egyházi tisztelete nyilvános legyen. A jelzett és bevallott négy év előtt is sokat gondolhatott erre a nemes szándékra és sok időt vehettek igénybe a szép gondolat testté való válásának előkészületei is.

Tudjuk azt, hogy nagy és értékes eszméknek érni kell, míg annak keresztül vitele valóra válhatik. Scitovszky is sokat foglalkozott már előzőleg is kedvenc eszméjével: Mór pécsi püspök egyházi nyilvános tiszteletével. Scitovszky, mint pécsi püspök kezdette meg dicsőséges munkáját és azt mint esztergomi érsek, Magyarország hercegprímása fejezte be sikerrel. Ugyanis Scitovszky, ki 1827. augusztus 17-én, negyvenkét éves korában, mint rozsnyói kanonok, a rozsnyói egyházmegye püspökévé neveztetett ki, 1838. november 19-én a pécsi püspöki székbe vonult. 1849. július 21-én Hám János lemondásával — az esztergomi érsekséget és az ezzel összekötött primatiális méltóságot nyerte el. Azonban három évig a pécsi püspökség adminisztrátorának meghagyták. Ő azonban, mint a bevezető sorokból látjuk, esztergomi érsekké való kinevezése után is, pécsi püspöknek is nevezte magát, az adminisztrátor szót nem használja. 1849. október 28-án, Pécsett Simon és Júdás apostolok napján, pécsi püspökségének 11-ik, püspökségének 22-ik évében, az esztergomi főegyházmegye papságához intézett első főpásztori levele is így kezdődik: Joannes Bapt. Scitovszky de Nagy-Kér, Dei et Apostolicae Sedis gratia Episcopus Quinque-Ecclesiensis, Insignis Ord. S. Stephani Regis Apost. Commendator Praeconisatus-Archi-Episcopus Strigoniensis, Regni Hungariae Primas, S. Caes. és Regiae Apost. Majestatis actualis intimus Consiliarius stb.

Scitovszky már esztergomi érsek volt, midőn a Mór-isteni tiszteleteket elrendelte és azoknak elsejét maga meg is tartotta.

Sok szépet ír Scitovszky Mór elődjéről a körlevélben. Fölsorolja a magasztos tényeket, melyek alapján Rómában elrendelték, hogy Mór pécsi püspök egyházi tisztelete nyilvános legyen. Majd kedvesen mondja, hogy „öltözködjél tehát föl, pécsi főtemplom vídámságot köntösébe! mert ki nagyságod alapkövét letette (mint bízvást föltesszük), falaidat szent kenettel fölavatá és oltárodon az örökké tartandó áldozat zsengéjét bemutatá, az most ez oltár fölé helyezett képen, mint szent tündöklik, mint boldog tiszteltetik."

A pazar emelkedettségű körlevél ismertetése hiányos volna, ha nem hoznám fölszínre az utolsó bekezdés bevezető sorait. Ismerje meg a mai kor embere is Scitovszky fenkölt gondolkozását:

„Végre Ti is Pécs városa és az egész egyházmegye, ifjak és öregek, férfiak és asszonyok, gazdagok és szegények, a mennyeknek országában szentek koronájával fölékesített boldog Mór hitvallóhoz örvendezve siessetek."

És Mórhoz is, Scitovszkyhoz is méltóak a befejező sorok is: „Üdvözlégy tehát boldog Mór, szentséges főpap, e környék győzhetlen bajnoka, üdvözlégy egyházunk dísze, dicsősége és erőssége! Mi téged dicsérünk, áldunk és tisztelünk mind örökké! Te folyvást könyörögj a mindenható atya Istennél érettünk, hogy általad szükségeinkben irgalmasságot találjunk és azokat, mik az Istent szeretők számára eltéve vannak, valaha elnyerni és veled egyetemben örvendeni méltók lehessünk. Amen."

A körlevél második része a Mór isteni tiszteletek tartására vonatkozólag intézkedik.

1849. október 22-én tartatott meg a pécsi székesegyházban az első Mór isteni tisztelet. Azt maga Scitovszky János püspök végezte.

Az összes harangok zúgása okt. 21-én — szombaton — este hat órakor volt az első jel a nagy ünnepségre. Okt. 22-én — vasárnap — reggel hat órakor ismét megkondultak a harangok. Kilenc órakor a székesegyház telve volt hívőkkel. A szomszéd plébániák népe plébánosuk vezetésével nagy számban jelent meg.

A papság — vagy nyolcvanan, a hívek által kísérve — misemondó ruhában, szent menetként, a püspöki palotába vonult, hol az előcsarnokban Mór tiszteletére emelt oltár előtt, miután a főpásztor is kíséretével megjelent, az Ave s. Maure antiphonát elénekelte, mit a Versiculus és a szokott könyörgés követett — amint azt egy jelenlevő — szerintem Haas Mihály belvárosi plébános, a későbbi szatmári püspök — leírja. Ezután a Mindenszentek litániáját mondták el magyarul. Majd a menet megindult, hogy a székesegyházban az ünnepség megtartassék. Mór püspök festett képét négy infulatus apát vitte és a főoltáron helyezte el. Tizenhat fiatal, fehérbe öltözött leány virágot hintett az útra. A processziót a „Te Deum" követte. Majd Scitovszky püspök szentbeszédben méltatta Mór érdemeit. A szívekre ható, lélekbe markoló beszéd után a főpásztor által írt és Hölzl Szeráf Ferenc, karnagy által megzenésített Mór éneket adta elő a kar, zenekísérettel.

A szentmisét is az egyházmegye feje mondotta. A dómot zsúfolásig megtöltött közönség mellett ott volt Balassa szombathelyi püspök, Fogarasssy Mihály vál. püspök és Rimely pannonhalmi főapát. E két utóbbi asszisztált is Scitovszkynak.

Este hat órakor az áldást, az első Mór-áldást,— szentség kitétele mellett — ismét Scitovszky János végezte.

A Boross János által olajba festett főnti kép a Mór kápolnában helyeztetett el. Ennek képezte ezután oltárképét. A székesegyháznak, a sekrestye átellenében levő Szent András kápolnáját Scitovszky Mór püspök kápolnájává alakíttatta át és Boross festő — Boross Aurél, volt szálkai plébános atyja — által a kápolnát Mór életére vonatkozó képekkel díszíttette. Jelenleg Székely Bertalan festőművész kezei alól kikerült képek ejtik bámulatba a hívő és néző közönséget. Szebbet, művészibbet nem lehet kívánni, nem lehet találni.

Mór püspök ezen képe most a mohácsszigeti Püspökpuszta temetőkápolnájának képezi oltárképét. Hettyey Sámuel püspök ajándékozta oda. Három év előtt láttam.

Hétfőn, október 24-én, este hat órakor, az októberi áldás során megkezdődik ismét a szokásos Mór áldás. Nyolc napon át a könyörgés után fölhangzik majd Scitovszky János, a Mór kultusz megteremtője által megírt szép himnusz, melynek utolsó versét énekeljük kétszeres buzgósággal:

Emeld áldásra kezedet,
S áldd meg püspökünket!
Áldd meg az egész megyédet
Ifjú- s véneinket!
Kérj békességet népednek
Esdeklő örökségednek,
Pécsi híveidnek,
Pécsi híveidnek!

Rónaky Kálmán dr.

FULAMIN

az egyedüli szer, mely a poloskát, biztosan kiirtja.

— Ára: 1.20 Pengő. —

Kapható minden Patikában és Drogériában.

Apróságok

△ **Magyar lovak a japán császár udvarában.** Japánból egy bizottság érkezett Budapestre, amely a bábolnai híres ménesből telivér lovakat vásárolt. Büszkék lehetünk gazdasági fejlettségünkre, melynek híre a földgömb túlsó felére is elhatol.

△ **Csodagyermek Olaszországban.** Olaszország Fano nevü városában egy gyermek született, aki öt napos korában a hallott szavakat érthetően elismételte. A gyermek megvizsgálására egy külön orvosi bizottság szállott ki.

△ **Hörcsöprém.** Balmazújváros vidékén ezen a nyáron új és elég jól jövedelmező vadászat lett divatos. A vadászat hörcsögökre folyik, a melyek prémjét egy külföldi cég hozza forgalomba és így elég jó az ázsiójuk. Egy vadász naponta csapdákkal 100—150 hörcsögöt is elfoghat, a melyek darabjáért Erdélyben 5—6 leit adnak. Ez a vadászat nemzetgazdasági szempontból is kedvező, mert hiszen minden hörcsög mintegy 20 kg. gabonát raktároz el magának télire, ami csak ezer hörcsögnél is már két vagon terményt tesz ki. Az új vadászat kivált a munkanélküliek számára jelent jó keresetet.

△ **A mesemondók és a rádió.** A mesemondás Törökországban még mindig igen divatos mesterség, lévén ott még több naivság és élénkebb képzelet, mint nálunk — azonban a jó utcai mesemondóknak erős konkurrensük támadt a rádióban. A jámbor szakállas mesemondók évezredes mesterségüket féltik a rádió újszerü varázsától s emiatt szövetségbe tömörültek, hogy követeljék a nyilvános hangszórók megadóztatását, úgyis mint tisztességtelen versenyét. Azonban valószínű, hogy a keleti álomvilágnak ezek a maradványai nem igen fognak megbirkózni az új és érdekes csalafintasággal, mely az utcasarkokon túlkiabálja az ő hangjukat.

△ **Oroszlánok támadása egy néger falu ellen.** Afrika Rhodezia nevü tartományában egy falut megtámadott egy nagyobb csorda oroszlán és húsz embert megölt. Az oroszlánok az egész környéket rémületben tartják, elpusztításukra katonaságot rendeltek ki.

△ **Villamos tehén.** Az egyik nagy oceánjáró hajón van egy gép, melynek segítségével vajból, szárított tejporból és vízből a hajó utasainak ellátására friss tejet készítenek. A matrózok éppúgy nevet adtak a gépnek, mint az élő teheneknek szokás, de hogy éppoly jól tejel-e, arról nem szól az amerikai ujság értesítése.

△ **A magyar-román optánspör összege.** A népszövetség előtt most lezajlott pörben szereplő optánsok összesen 45 milliárd papirleit követelnek a román államtól: a legutóbbi kimutatás szerint Románia egész kibocsájtott bankjegymennyisége 22 milliárd leit tesz ki.

△ **A szeszivás és az elmebetegségek.** Nemrég Németországban, Kevelaerben, tudományos értekezlet volt a vallás és a lelki betegségek címen, amelyen számos idegorvos, nevelő, lelkipásztor és jótékonysági egyesületi tag vett részt. Bergmann dr. egészségügyi tanácsos előadásában megállapította, hogy a statisztikák szerint az elmebetegségek 40 százaléka mértéktelen szeszivásra vezethető vissza.

Mit költ ma a világ hadseregre?

Egy olasz tanár összeállította és kimutatta, hogy a világ államai mennyit költenek hadseregükre. Legnagyobb összeget az angol birodalom költ, amelynek hadserege és hajóhada 2771 millió aranylirába kerül. Utána jön az Egyesült Államok 2725, Franciaország 1521, Oroszország 1098, Japán 1002, Olaszország 732, Lengyelország 472, Stpanyolország 621 és Németország 569 millió aranylirával. Óriási számok ezek, de a valódi helyzetet nem mutatják. Ezt csak úgy lehet megismerni, ha tudjuk, hogy milyen arányban vannak az egyes államok katonai kiadásai összes kiadásaikkal. Az így összeállított kimutatás egészen más sorrendet ad. Eszerint legtöbbet a kis Litvánia költ katonai kiadásokra, összes kiadásainak 66%-át. Utána a következő sorrendben jönnek a többi államok: Spanyolország 34.5, Japán 33, Oroszország 27, Portugália 22, Olaszország és Franciaország 17, Anglia 15.5, Amerika és Belgium 15, Németország 7.5 százalékkal. Legkevesebbet Ausztria költ: összes kiadásainak csak hat százalékát.

A miskolci autó- és motorkongresszus

A BÉMAC (Bükk- és Mátravidéki Automobilklub) október 30-án országos autó- és motorkerékpár-kongresszust rendez Miskolcon a Korona-szálló dísztermében. A kongresszus olyan pontok megvitatását tűzte ki céljául, mely kérdések nemcsak az automobilisták érdeklődésével találkoznak, hanem égetően fontos közérdekeket is jelentenek. Az autó- és motorkerékpár-adó, a luxusadó-tervezet, a városi kövezetvámok, a közúti jelzések, a közbiztonsági állapotok, a hatóságok viselkedése, a sajtópropaganda, a vidéki klubok helyzete, a szakkereskedelmi tisztesség megóvása teszik a kongresszus megvitatására váró pontjait, melyeket szakelőadók fognak ismertetni s igen érdekes hozzászólások is várhatók a napirenden levő problémák ügyében. A kongresszus szervezési munkáit Siposs Géza, a BÉMAC igazgatója vezeti.

A hercegprimás vallomása

A Rothermere-akcióval kapcsolatban az egyik amerikai lap most felújítja Csernoch János egyik nyilatkozatát, melyet két év előtti csikagói útja alkalmával tett. Ekkoriban megjelent előtte a Chicago Tribune munkatársa, amely lap a cseh propaganda szolgálatában áll. Azt kérte a hercegprímástól, hogy adjon lapjának valami nyilatkozatot. Közben azonban vitába bacsájtkozott a főpappal és azt kezdte bizonygatni, hogy a magyarok a háború előtt elnyomták a nemzetiségeket és hogy Magyarországon nincs szabadság.

— Látja, fiam, — szólt Csernoch, — én a tót fiú, Magyarország első zászlósura lettem; annyira elnyomták Magyarországon a nemzetiségeket. És én, a szegény parasztfiú, Magyarország egyházfejedelme lettem hercegi ranggal; ennyire nincs Magyarországon szabadság... Most pedig már nem is nyilatkozom a lapjuknak, hanem közölje le ezt a pár mondatomat nyilatkozat helyett.

E a pár mondat meg is jelent az amerikai újságban és oly nagy hatást keltett, hogy még ma is felelevenítik.

Szappan különlegességek
KLEIN SZAPPAN már 20 fillértől.
FOTÓ CIKKEK
Éden drogériában (Szinház mellett.)

△ **Emberáldozat Bulgáriában.** A nagy szárazság miatt elkeseredett bolgár nép egy eldugott falucskában elhatározta, hogy az Istent ki fogja engesztelni azzal, hogy a falu négy legravaszabb emberét feláldozza. Remélték, hogy ezzel rábirják a Mindenhatót, hogy egy kis esőt adjon. Összeült a titkos tanács, kiválasztották nyomban a négyet és halálra ítélték őket. Tagadhatatlan, hogy jól választottak, mert az egyiknek viszonya volt a sógornőjével, a másik tejet hamisított, míg a harmadik hamisan esküdött, a negyedik pedig nagy kártyás volt. Az ítéletet rögtön végrehajtották: felakasztották őket. Az emberi tudatlanságnak és babonás butaságnak szomorú példája ez a mai korban.

A hölgy: Ön a legbátrabb ember, akivel eddig életemben találkoztam.

A kis fiú: Papa azt üzeni a mama, hogy ha nem hozol haza egy kiló vajat, akkor ki fogsz kapni.

(Everysbody'sWeekly, London.)

— Egészen biztosan átéli az operációt, de ha netalán még sem úgy megnyugtathatja az a tudat hogy mindent megtett az életbet maradásához.

(Die Muskate, Wien.)

DERÜS SOROK

Öreg hiba

A híres karmester vendégszereplésre megy a vidéki szinházba. Wagner „Mesterdalnokok"-jának próbája közben hirtelen lekopogja a zenekart és bosszúsan fölkiált:

— Mi az? miért nem vágott be a harmadik trombita?

A zenekarból egy mélabús hang felel:

— Csak ketten vagyunk!

A költő és fia

XIX. század egyik hírneves költőjének fia mindennek volt mondható, csak lángésznek nem. Egy ízben megkérte apját, engedje el hosszabb utazásra a világban.

— Semmi kifogásom sincs az ellen, hogy világot láss, csak azt nem akarom, hogy a világ lásson téged

Különbség

Jóska és Gyuri együtt játszanak az utcán. Jóska anyja szigorúan kiszól a kapun:

— Nem megtiltottam, hogy Gyurival játsszál?

— Én nem játszom Gyurival, — feleli Jóska habozás nélkül, — ő játszik velem.

A veszedelmes találmány

Egy földbirtokos rádiót szerelt fel birtokán. Az újítás hírére gondterhes arccal jelenik meg az intéző előtt az öregbéres:

— Igaz-e, hogy az uraság olyan szerszámot vásárolt, amivel messziről meg lehet mindent hallani?

Az igenlő válaszra megcsóválja fejét s elkomorodva dünnyögi:

— No hát akkor ezután már a feleségemnek sem szólhatok oda egy-két szót. Furcsa világ.

— Takarékos a feleséged?

— Nagyon, minden hónapban megmutatja mennyi kölcsönpénzt tudna nekem adni.

(Bulletin, Syney.)

M.D.K.

Boros János, órás

Kassai mester, 1771-ben órát készit a tiszavasvári templom tornyába. 70.o.

Balogh István: A tiszavasvári református templom

A Nyiregyházi Jósa András Múz. Évkönyve. IV-V. 1961
Jósa András Múz. Kiadványa, Nyiregyháza. 1964

M D K

Boros János

Béla király hazajövetele, festm.

Lyka Károly : Történeti festészetünk az elnyomatás korában. Uj Idők 1942.nov.7. 45. sz. 542. l.

BOROS János vizkozárdi festő

Johann B. Bécsben tanult. 1840 tavaszán a legszebb magyar népviseleteket kézül lerajzolni. (1839, 962 l)

Preuburger Zeitung
(Genthon)

BOROSS János festő

Csapó Vilmos ezredes, olaj, 1848-ból

SZENTES András: A Csapó-kuria és a Szekszárdi Képtár.
Szekszárd : Wosinsky Mór Megyei Muzeum, 1991 44.p.

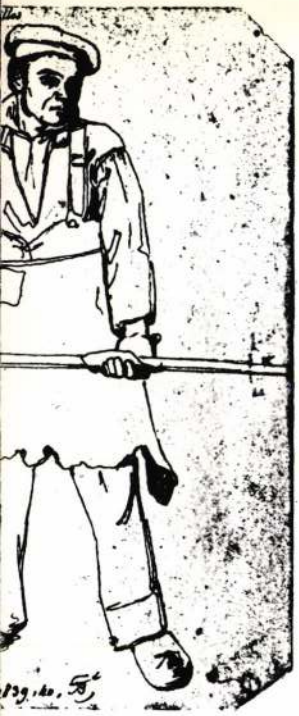

Fleur anglais de la première ferme
du personnel.
chef.

Boros Jenő festő

Magángyüjtő adomány ékent került müve a Szépmüvészeti Muzeumba

müvét Hatvany Lajos adományozta

A Szépmüvészeti Muzeum 1906-1956, Bp. 1956. 38.l.

M.D.K.

Boross Jenő

Ezredes amerikai mügyüjtő Van Dyck képet adományozott a debreceni Déry muzeomnak.

Városok Lapja 1937. XXXII.évf. 17.szám.

MDK

Boros Jenő építész

Magánépitési eng.

Épitő Ipar-Épitő Művészet, 1922. okt. 15. 152 l.

A vasutasok zarándoklata Széchenyi István sirjához

A *Magyar Vasuti és Hajózási Klub Samarjay* Lajos államtitkár, titkos tanácsos, elnök vezetése alatt az összes vasutas és hajós testületek bevonásával szeptember 26-án nemzeti zarándoklatot rendez *Nagycenkre Széchenyi* István gróf sirjához, ahol a zarándoklat résztvevői bemutatják hódolatukat a legnagyobb magyar emlékének és bizonyságot tesznek Széchenyi szelleméhez és eszméjéhez való követendő hüségükről. A zarándoklat résztvevői szeptember 26-án reggel 7 óra 10 perckor indulnak a keleti pályaudvarról és 11 óra tájban érkeznek Nagycenkre, ahol délben 12 órakor kezdődik az ünnepély a Széchenyi-sirbolt előtt. A résztvevők délután Sopronban a város megtekintése után megkoszoruzzák a Széchenyi-emléktáblát és este 6 órakor indulnak vissza a fővárosba, ahová 10 óra tájban érkeznek meg.

A RENDŐRSÉG HIREI

Megölt a villanyáram egy lakatost

Kőbányán a Noszlopi-utca 1. számu házban levő vasárugyárban *Lechreiter* Ferenc lakatos megfogta egy 200 voltos, de 40 Voltra letranszformált áram vezetékét. A gyenge feszültség földreteritette a lakatost. A mentők egy óráig tartó mesterséges légzéssel és különböző kezelésekkel próbálták magához téríteni, *de már késő volt.* A fiatal munkás *meghalt.* A rendőrség vizsgálatot inditott a felelősség kérdésében.

Megkerült az eltünt állatorvos leánya

Jelentettük, hogy egy rejtélyes eltünési ügyben folytatott nyomozást a rendőrség. Csütörtökön délután *Márczi* Lajos állatorvos bejelentette a főkapitányságon, hogy eltünt Vilmos császár-uti lakásáról 19 éves Ilona nevü leánya. Az eltünési ügy szombaton megoldódott. A leány hazament édesanyjához és elmondta, hogy öngyilkos akart lenni, a *Római-parton* bele is ugrott a Dunába, de azután kiszott. Azért akart meghalni, mert egy *névtelen levél megzavarta a vőlegénye és közte fennálló harmóniát.* A rendőrségen bejelentették, hogy Márczi Ilona megkerült és ezzel le is zárult a nyomozás.

Sulyosan megvertek egy kerékpártolvajt

Szombaton délelőtt a Hold-utca 19. számu ház előtt ellopták egy DGT kormányos kerékpárját. A járókelők észrevették a lopást, utána iramodtak a tolvajnak és rövidesen elfogták. Ezután olyan *sulyosan összeverték*, hogy a mentőknek *kórházba kellett szállitani.* A rendőrségen csak akkor tudják megállapitani, hogy ki volt a kerékpártolvaj, ha felgyógyul és előállitják.

— **Szentmise a Margitszigeten.** Szeptember 12-én, vasárnap, a szentmargitszigeti Mihály-kápolnában fél 12 órakor szentmise lesz. Közreműködik a Szent Margit-kórus. Orgonál és vezényel: *Vidor* József tanár.

LIPÓTVÁROSI PARKBAN
(POZSONYI-UT 48)
épülő legszolidabb kivitelü házban, közvetlenül Dunára néző **lakások** november 1-re októberi beköltözéssel **kiadók.** — Telefoni felvilágositás: 112-216.

— **Elkoboztak négy eseh lapot Csehországban.** *Pozsonyból* jelentik: A pozsonyi ügyészség elkoboztatta a *Slovák* szombati számát. A cenzura a *Slovák* egész vezércikkét törölte, a cim kivételével. Ugyancsak elkoboztatta a prágai ügyészség a *Slovenska Pravda*, a *Poledni List* és a *Narodni Lusba* lapok szombat reggeli számait.

HALÁLOZÁS

Özv. *Karátsonyi* Jenőné grófné szül. csikszentkirályi és krasznahorkai *Andrássy* Karolin grófnő, csillagkeresztes hölgy, boldogult Erzsébet királyné palotahölgye, a Szuv. Máltai-lovagrend tagja, a hadidiszitményes Vöröskeresztes érdemérem tulajdonosa stb. augusztus 10-én életének 71. évében elhunyt. Temetése e hó 13-án délelőtt 11 órakor lesz a Kerepesi-uti temetőben lévő Andrássy-sirboltba. Az engesztelő szentmiseáldozat a pesti ferencrendiek templomában 14-én délelőtt 11 órakor lesz.

Imolai *Eötvös* Ferencné, tiszaszederkényi református lelkész felesége, Debrecenben elhunyt. Az elhunytban *Erdős* József nyugalmazott egyetemi tanár leányát, ifj. *Erdős* József dr. református egyházkerületi ügyész és *Erdős* Károly dr. debreceni egyetemi tanár testvérüket gyászolják. A temetés kedden délelőtt a debreceni köztemető diszravatalozójából történik.

Nemes *Wieland* Miklós nyug. huszáralezredes szeptember 10-én, pénteken 63 éves korában meghalt. Hétfőn, 13-án délután 4 órakor temetik el az evangélikus egyház szertartása szerint a farkasréti temetőben.

Gerenday A. és Fia müvészi siremlékek Fiumei-ut 7

— **Lezuhant a körtefáról és meghalt.** *Dunaföldvárról* jelentik: *Benedek* Mária 19 éves madocsai leány gyümölcsszedés közben *lezuhant a körtefáról.* Agyrázkódást szenvedett és a szekszárdi kórházban, ahová beszállitották, néhány óra mulva *meghalt.*

A román közigazgatási bíróság kimondotta, hogy nem korlátozhatják a szülők iskolaválasztási jogát

Marosvásárhelyről jelentik: *Paizs* Lajos kászonaltizi lakos pörrel támadta meg a marosvásárhelyi tábla előtt a csikszeredai tanfelügyelőség 4107-es számu rendeletét, amely *állami iskolába parancsolta* tanköteles gyermekét a *szülő akarata ellenére,* azzal az indokolással, hogy a Paizs-család eredetileg *román származásu* és nevét egykor Pais-nak irta.

A marosvásárhelyi tábla mint közigazgatási bíróság most foglalkozott az üggyel és *megsemmisitette a tanfelügyelő* rendelkezését. Kimondotta, hogy: „Az ide vonatkozó közoktatásügyi törvénynek a nemromán származásu gyermekekről való intézkedései még *abban az esetben sem korlátozhatják a szülők szabad iskolaválasztási jogát,* ha az iskolai hatóságok *okmányokkal igazolják a román származást.*" Erre való hivatkozással tehát megsemmisitette a tábla a tanfelügyelői végzést és négyezer lej *kártéritésre itélte a közoktatásügyi minisztériumot.*

A marosvásárhelyi tábla döntése magyar kisebbségi szempontból igen nagy jelentőségü, mert lehetővé teszi *az összes tanfelügyelői sérelmes intézkedések felülvizsgálását.* Más kérdés, hogy a gyakorlatban menynyire érvényesül a tábla álláspontja. Már korábban is hozott hasonló itéletet a tábla, sajnos azonban, ennek ellenére továbbra is román iskolába kényszeritették a magyar gyermekek nagy részét.

Megjelent az első japánnyelvü magyar történelem

Tokióból jelentik: A japánok Magyarország iránt erős érdeklődésének ujabb bizonysága, hogy sok kisebb cikk és értekezés után most megjelent az első magyar történelem japán nyelven. *Metzger* Nándor, Jokohamában élő hazánkfia, aki a magyar külkereskedelmi hivatal ottani képviselője és tökéletesen beszéli a japán nyelvet, *Hangari-Si* (magyar történelem) cimmel megirta Magyarország történetét a honfoglalás korától kezdve, egészen napjainkig. Maga a könyv öt fejezetre oszlik: a pogányság korára, az árpádházi királyok korára, a vegyes házbeli királyok korára, a Habsburg-házbeli királyok uralkodására és a Trianon utáni korra. Részletesen ismerteti *Ferenc József* hosszu uralkodását, a világháborut, *IV. Károly* király trónralépését, majd az októberi forradalmat, *Tisza* István gróf meggyilkolását és a kommün véres napjait. Külön fejezetben sorakoztatja fel végül az ország megcsonkitására vonatkozó adatokat és a japán közvélemény előtt kézzelfoghatóan bizonyitja, milyen igazságtalanság történt Magyarországgal. A könyvhöz, amely bizonyára sok uj barátot fog szerezni Magyarországnak a japánok között, *Siratori* tanár, a magyarbarát hires nyelvtudós és irodalomtörténész irt előszót.

TELEPES KÉSZÜLÉKEK

Roys TK$_2$ kétcsöves **külföldvevő** készülék, **rövid-közép-hosszuhullámra,** sik állomásnévskálával, legujabb tipus, kis fogyasztás, hangszóróval egybeépitve, csövekkel ..... netto **126.— P**
Roys TK$_4$ háromcsöves **Európavevő** készülék, **rövid-közép-hosszuhullámra,** sik állomásnévskálával, legujabb tipus, kis fogyasztás, hangszóróval egybeépitve, csövekkel..... netto **155.— P**
ugyanaz, de perm. dyn. hangszóróval..... netto **170.— P**

Elsőrendü teljesitmény, luxus kivitelezés!

Barta és Társa

Főüzlet: **VI., Podmaniczky-u. 39.**
Fióküzlet: **VII. Rákóczi-ut 30. sz.**

— **Országos református értekezlet.** September 15-ig lehet jelentkezni a református egyetemes konvent budapesti irodájánál (XIV., Abonyi-utca 21) kedvezményes vasuti jegy-igazolványért arra az *országos missziói értekezletre,* amelyet a konvent missziói bizottsága a budapesti teológiai akadémián szeptember 27—29-én rendez. Az értekezletet *Balogh* Jenő dr. v. b. t. t., konventi főgondnok-elnök nyitja meg. Közreműködnek. *Farkas* István és *Makláry* Károly püspökök, *Makkai* Sándor dr. egyetemi tanár, *Szabó* Imre esperes s a lelkészi kar kiválóságainak sorából: *Hetessy* Kálmán dr., *Győry* Elemér, *Benkő* István, *Muraközy* Gyula, *Victor* János dr., *Soós* Béla dr., *Szabó* Zoltán dr., *Dobos* Károly, *Fónyad* Dezső dr. és a kitünő agrárpolitikus, *Gesztelyi Nagy* László dr. egyetemi m. tanár.

— **A volt 32-esek alapitványa az ezred rokkantjainak segélyezésére.** A volt cs. és kir. *Mária Terézia 32. gyalogezred* emlékmü- és szoborbizottsága a honvédelmi miniszter fennhatósága alatt segélyezési alapitványt létesitett a világháboruban rokkanttá vált hős katonái részére. Az alapitvány kamataiból minden évben egyenlő segélyezésben részesül négy érdemes, szegénysorsu volt 32. gyalogezredbeli legénységi hadirokkant, aki 50—100 százalékos rokkanttá vált. A segélyek az idén is kiosztásra kerülnek. Ezért a felsorolt követelményeknek megfelelő hadirokkantak összes adataikat, családi és kereseti körülményeiket hitelesen igazolva közöljék legkésőbb szeptember 30-ig *Vándor* Mihály dr. kormányfőtanácsos ügyvéddel (V., Bálványutca 8).

Butorbemutató

Modern, komb. és stil-butorok, mindennemü lakberendezési cikkek. Fizetési kedvezmény!
ERNST, BAROSS-UTCA 47 József-körut saroknál **A Lakberendezési Vásáron nem veszek részt**

— **Agyvérzésre hajlamos idősebb embereknek** a rendkivül enyhén ható természetes *„Ferenc József"* keserüviz — reggel éhgyomorra egy kis pohárral — nagyfontosságu szolgálatot tesz azzal, hogy igen könnyü, lágy székletétet és kielégitő emésztést biztosit. Az orvosok ajánlják.

— **Naplemente 18 óra 20 perckor!** Gyorsan hosszabbodnak már az esték, itt a fokozott villanyvilágitás ideje. Hogyan világitsunk? Menynyit világitsunk? Ez a kérdés. A Tungsram-müvek által idén első izben megszervezett dijtalan fénymérési és tanácsadó-akció pontos választ ad erre a kérdésre. Semmi fáradsággal nem jár ezen szolgálat igénybevétele — csak villanyszerelőjének kell szólnia, ki az uj Tungsram fénymérőmüszerrel teljesen költségmentesen megállapitja, megfelelő-e világitása, vagy hogyan világithatna jobban és gazdaságosabban.

— **Iskolaruhát is csak Fenyvestől!** Ezt mondja a hölgyközönség, mert a Kálvin-téri Fenyvesáruház iskolaruhákban tényleg oly sokat nyujt, hogy szinte példátlan. A hatósági előirások szerint készült fiu Bocskay-öltönyök előirásos zsinórozással, tartós sötétkék anyagból, 5-ös számban, csak 11.80 P.-be kerülnek. Leány Bocskay-ruhák intézeti és iskolai előirás szerint, bélelt bluzzal, mellényre dolgozott, kézzel rakott aljjal, nagy felhajtással, 65 cm. nagyságban, csak 18.80! Intézeti fiuingek 1.90, számonkénti emelkedés 20 fillér. Intézeti fiu alsónadrágok 98, számonkénti emelkedés 20 fillér. Intézeti leányingek 78, számonkénti emelkedés 20 fillér. Lakkozott iskolatáskák 2.40. Aktatáskák valódi bőrből 3.90. 5 darab jóminőségü irón 25 fillér. 1 darab körzőkészlet, ötrészes 1.48. 5 darab zsinórirásos füzet 25 fillér. Képes árjegyzéket kivánságra dijtalanul küld a cég.

Időtartam 5 hó. **Esti kereskedelmi szaktanfolyam** Telefon: 120—547. **BUDAPESTI KERESKEDELMI AKADÉMIA V., Alkotmány-u. 11.**

Szeptember 16-án nyitjuk meg uj esti tanfolyamunkat 4—8 középiskolát végzettek részére. Tantárgyak: **könyvvitel** (átirómódszerek, mérlegtan), levelezés, kereskedelmi ismeretek, számtan, közgazdaságtan. Előadások hetenként négyszer este 1/2 7—3/4 9-ig. **Beirási** szeptember 1-től délelőtt 8—1-ig és délután 6—7/8 8-ig. Nyomtatott **tájékoztató** a kapusnál is kapható dijtalanul.

A Budapesti Kereskedelmi Akadémia igazgatósága.

NYILTTÉR

E rovatban foglaltakért nem vállal felelősséget a kiadóhivatal.

Nyilatkozat

Az Esti Kurir 1937 szeptember 12-i számában megjelent „Tisztességtelen verseny és egyéb perek a Budai Egységár ellen" cimü közleményében foglaltak — azon az egy állitáson kivül, hogy Ádám, Adler és Sugár papirkereskedők a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara választott birósága előtt ellenünk tisztességtelen verseny cimén ideiglenes intézkedést kértek —, elejétől végig valótlanok. A tárgyaláson Ádám, Adler és Sugár papirkereskedők az ideiglenes intézkedés iránti kérelmüket visszavonták, amire a választott biróság elnöke az eljárást megszüntette.

A cikk valótlan tartalma miatt annak szerzője ellen a büntető feljelentést egyidejüleg megtettük.

BUDAI EGYSÉGÁR KFT.

— **Van Dyck-festményt adományozott a Déry-muzeumnak Boross Jenő, a magyar származásu amerikai ezredes.** *Boross* Jenő, az Amerikában élő magyar származásu ezredes, az ismert mecénás, aki a Szépmüvészeti Muzeumnak és Budapest székesfővárosnak több értékes, régi festményt ajándékozott, legutóbb a debreceni *Déry*-muzeumnak adományozott egy nagyméretü *Van Dyck*-nek tulajdonitott, háromalakos férfiarcképet. A kissé megsötétedett, barnás galériatónusu festmény, tápképi háttér előtt páncélba öltözött hadvezért ábrázol. Nyergelt lova mögötte türelmetlenül toporzékol. Jobbján marsallbot, balja a kép szélén látható épület oszlopának talapzatán nyugszik. Szőkehaju, fiatal csatlós térdel mellette, előrehajolva éppen a sarkantyut erősiti fel a hadvezér jobblábára. A paripától balra lovásza tünik fel, akinek lobogóhaju, bajuszos kecskeszakállas feje, mozgalmas körvonalu, nyulánk alakja igazi *Van Dyck*-tipus. A hadvezér szigoru, de táradt arckifejezésü beállitása kissé eltér a nagy flamand portréfestő hanyag eleganciájától, de ez a restaurátor munkájának tulajdonitható, aki a főalak arcát és a festmény egyéb sérüléseit kijavitotta. Kitünő a tájra boruló felhős ég alkonyi sárgája, amelynél csak a hadvezér homlokának még világosabb rózsaszin-sárgája, a páncélon felcsillanó fények világitanak jobban. Félárnyékok borulnak a lovász alakjára. Még a hadvezér nadrágjának vörös foltja, egy ugyanilyen szinü szalag és a ló fehérjének szürkésfehér tónusai élénkitik a festmény sötétbe játszó szinharmóniáját. Kiváló a kép kompoziciója — kétségtelenül *Van Dyck* stilusa. A festmény rokonságban van az elegancia festőjének, *I. Károly* angol királyt ábrázoló, a Louvreban őrzött vásznával, mely szintén tájkép előtt, két csatlósával ábrázolja Anglia szerencsétlen sorsu uralkodóját. A mély horizont mindkét képen nagyban elősegiti az alakok monumentalitását. A kép stilusán kivül a hadvezér puha csipkegallérja, a két férfi kecskeszakálla is a század második harmadára mutat. Régebben a vászon Brüsszelben *Brevillier* báró, majd Londonban *Albert* Martin, végül pedig *Hawley* Henrik (Sussex) gyüjteményében volt, tőle vásárolta meg *Boross* Jenő és nagylelküen a *Déry*-muzeumnak ajándékozta. A képet vasárnapi képes mellékletünkben közöljük.

Székrekedésben szenvedőknél reggelenként egy pohár természetes **„Ferenc József"** keserüviz a belek eldugulását gyorsan megszünteti, a gyomor müködését elömozditja, az anyagcserét megélénkiti, a vért felfrissiti, az idegeket megnyugtatja s igy kellemes közérzetet és fokozott munkakedvet teremt!

— **Meddig közlekednek a Mefter hajói?** A Mefter a közönség előzetes tájékoztatására közli, hogy a mostani hajózási idényben egyes személyszállitó hajójáratokat az alábbi időpontokban szünteti be. Az utolsó hajó közlekedik: Budapestről Bécsbe szeptember 27-én, Bécsből Budapestre szeptember 30-án (egyidejüleg megszünik a Gönyü—Győr közötti csatlakozó járat). A Budapestről 11 órakor Esztergomba induló kofajáratban szeptember 30-án, a Budapestről 7.30 órakor és 14.20 órakor a váci Duna-ágban Nagymarosra induló hajó szeptember 30-án, völgymenetben október 1-én, a vasárnapi Budapest—esztergomi turistahajó szeptember 26-án, a Zsófia sétahajó szeptember 30-án közlekedik utoljára. A budapesti hajójáratok: Szent Gellért-tér, *Margit-sziget* strandfürdő, Pünkösd-fürdő és Ujpest, valamint Ujpest—Pünkösd-fürdő és Margit-hidfő pesti oldal, Margit-sziget—strandfürdő között szeptember 19-én szünnek meg. Pünkösd-fürdőn az esztergomi és nagymarosi hajók szeptember 20-tól kezdve nem kötnek ki. Továbbra is közlekedni fog a *Budapest—Leányfalu* közötti hétköznapi csavargőzös és Margit-hidfő pesti oldal—Alsó-Margitsziget közötti átkelési hajó.

— **Iparos továbbképző tanfolyamok a székesfővárosi iparrajziskolában.** A gyakorló müiparosok szakrajzi és speciális mühelygyakorlati továbbképzésére szolgáló alakrajzi, diszitőfestő, mübutoripari, kirakatrendezői, könyvkötői, bőrdiszmüves, mintázó, sokszorositó, női szabó, textil, müötvös és müüvegipari egyéves továbbképző tanfolyamokra szeptember 27-ig minden hétfőn és pénteken délután 5—7 óráig lehet beiratkozni. Az ipari képesitést nyujtó szakosztályok közül az agyagipari (kerámia), a diszitőfestő, a faipari, a könyvkötő és ötvös szakosztályokba, azonkivül a diszitőszobrász szakosztályokba szeptember 20-ig korlátolt számban vesz föl növendékeket az igazgatóság. Bővebb felvilágositást az iparrajziskola igazgatósága nyujt. IX., Török Pál-utca 1. Tel.: 385-106.

Belvárosi Színház

Megnyitóelőadás
szombaton, szeptember 18-án
Először
SZAKITS HELYETTEM
BÓKAY JÁNOS uj vigjátéka
Főszereplők:
Mezey Mária
Rátkay Márton
Latabár Kálmán
Pálóczy László
Dobos Annie
Harsányi Ilona
Baróthy József
Rendező: **HERMÁN RICHÁRD**
Diszlettervező: **GARA ZOLTÁN**
Jegyrendelés: **188-407**

A TÖRVÉNYSZÉK HIREI

Héthónapi börtönre és kitoloncolásra ítéltek egy cseh állampolgár valutacsempészt

Az ügyészség valutatörvénybe ütköző visszaélés büntettével vádolta meg *Grünzweig* Jakab munkácsi órássegédet; fivére, *Gergely-Grünzweig* Ármin magyar állampolgár, órás és ékszerész, valamint *Fürst* Salamon győri nyomdász ellen bünsegédi bünrészesség cimén emelt vádat. A vád szerint Grünzweig Jakab üzletet akart berendezni magának és az ehhez szükséges pénzt fivérétől kérte kölcsön. Ebből a célból felkereste Gergely-Grünzweig Ármint, aki rendelkezésére is bocsátott ezer pengőt. A pénzt az órássegéd nem merte hazavinni, egy részéért ékszereket vásárolt, majd Fürst Salamontól 860 csehkoronát vett. Hazatérőben a sátoraljaujhelyi határon a magyar vámőrök meg akarták motozni Grünzweig Jakabot, aki azonban beszaladt a cseh vámhivatalba. Ott a cseh őrök vizsgálták meg a ruháit és azokban megtalálták az ékszereket, valamint száz pengőt és 1080 csehkoronát, amelyekre nem volt beviteli engedélye. A nagy izgalom hevében és a magyar határőröktől való félelmében az utlevelét a vonaton hagyta s ezért kénytelen volt visszamenni s ekkor a magyar vámőrök fogták közre és azok is megmotozták. Találtak nála 500 csehkoronát, amely nem volt bejegyezve az utlevelébe. Nyomban letartóztatásba helyezték és megindult a bünvádi eljárás ellene, fivére és Fürst Salamon ellen. A valutabiróság *Horváth* Géza dr. elnöklésével szombaton tárgyalta az ügyet s a bizonyitási eljárás lefolytatása után *bünösnek* mondta ki *Grünzweig* Jakabot fizetési eszközökkel elkövetett visszaélés büntettében és ezért *héthónapi börtönre és 200 pengő pénzbüntetésre* itélte, ugyanakkor elrendelte Magyarországból való *kiutasitását* és a visszatéréstől örökre eltiltotta. Fürst Salamont vétségben mondotta ki bünösnek a biróság s ezért *egyhónapi fogházra és kétszáz pengő pénzbüntetésre* itélte, mig Gergely-Grünzweig Ármint bünsegédi bünrészesség miatt *800 pengő pénzbüntetéssel* sujtotta, ezenkivül kötelezte ezer pengő vagyoni elégtétel megfizetésére. Az itélet nem jogerős.

Az emésztőszervek megbetegedéseinek kezelésénél reggelenként éhgyomorra egy-egy pohár természetes **„Ferenc József"** keserüviz abszolut megbizható hashajtó.

Kiskőrösön tárgyal hétfőn a büntetőtörvényszék Méhes-tanácsa

A *Független Kisgazda* cimü lap mult év október 6-i számában „A kiskőrösi tanitó brutalitásai" cimmel cikk jelent meg, amelynek tartalma miatt felhatalmazásra hivatalból üldözendő rágalmazás vétsége cimén bünvádi eljárás indult *Mojzes* Sándor dr. ügyvéd, országgyülési képviselő, kiskőrösi lakos ellen. A cikk arról szól, hogy a kultuszminiszter elrendelte *Urbán* István ág. ev. egyházi tanitó ellen a fegyelmit különböző cselekedetei miatt. „Ez a magáról megfeledkezett tanitó — hangzik a cikk — fejletlen leányok és fiuk nyakába koloncot akasztott és azzal szalasztotta őket. Egy leányt annyira megvert, hogy teste csupa kék folt volt. A fiatal gyerekeket gazdasági munkára használta fel, ahelyett, hogy tanitotta volna őket." A cikk azzal végződött, hogy a tanitó elleni fegyelmi eljárás során 36 szülő igazolta a sulyos visszaéléseket. Május végén tartott tárgyalást ez ügyben a büntetőtörvényszék *Méhes* tanácsa, amely alkalommal a vádlott tagadta bünösségét és a valóság bizonyitásának elrendelését kérte. Ezzel szemben Urbán István ellenbizonyitékokat ajánlott fel. A törvényszék elrendelte a valóság bizonyitását és több mint hatvan tanu kihallgatását. Tekintettel azonban arra, hogy valamennyi tanu kiskőrösi lakos és Budapestre való megidézésük nagy költségbe kerülne, a törvényszék ugy határozott, hogy Kiskőrösre száll ki és ott foganatositja a tanuk kihallgatását. A büntetőtörvényszék Méhes-tanácsa a vád és védelem képviselőivel együtt vasárnap utazik Kiskőrösre, hogy a helyszinen foganatositsa a bizonyitási eljárást.

x **Gyermekfelvételekre** is kitünően beváltak a nagy fényerejü „Korelle" fényképezőgépek. Kaphatók 36 pengőtől (részletre is) Chmura, IV., Ferenciek-tere 2. (Vidéki fiókok: Pécs, Győr.) **Kérje az uj foto-árjegyzéket!**

SZINHÁZ

Victoria Regina a Vigszinházban

A történelemhez fordul manapság anyagért a mai, történelemlátott iróvilág és közönség érdeklődése. A történelemben, a mi kis életünk felnagyitott vásznán, valóban bőven akad anyag az epikának, a drámának, sőt még a lira is beszélhet a történelem képeivel. *Housman* Laurence nagy akkordot markolva a hosszu és nagy életü Viktória királynő egész életrajzát viszi szinpadra tiz képben, amelyek szervesebb megindokolás nélkül három felvonásba vannak csoportositva. Igazában: tőlünk igen távol eső történelem az egész. Mi az hát, ami a mi közönségünkben, kivált a Vigszinházában, mégis mohó érdeklődést fog kelteni e szinjáték iránt? Aligha a dráma: az angol történelem iskolában tanitott eseményei, a történelmi szereplők maszkjai, Viktória férjének hosszas betegeskedése s elhalálozása májrákdiagnózis szerint, Viktória hat évtizedig tartó megöregedése, mindez egyáltalán nem dráma, még ha a nagy történelmi körképek szellemes és drámai szinezetü anekdótákba vannak is süritve. Igazában ami e szinjáték iránt érdeklődést kelt és táplálni fog: az előkelőség életének látványa. Ősi ez a hajlam minden közönségben, már a régi népmesék is ezért szerepeltettek királyfiakat, hercegeket és hercegnőket, a középkor szutykos kuckóiban ezért falták a lovagregényeket, ezért viszik ma is szinre a mai mozi kisközönsége számára a nagytörténelem előkelőségeit. Hogy hadd leshessenek be, az indiszkrét költő, sőt költészet kulcslyukán át legalább, a legfelülállók, a Viktória királynők és Albert hercegek életébe, leshessék meg hétköznapjaik, legmagánabb életük, hálószobáik belső titkait, mozdulataikat, divatjaikat. Különösen érzékeny ez az érdeklődés például Amerika ujgazdagjainak köreiben, ahol a gyorsan szerzett pénzhez csak még ez a legóhajtottabb disz, a drágán vásárolható európai grófi korona fénye, a sokszázados születési előkelőség kifinomodott méltósága hiányzik.

Housman szinjátéka valóban finoman megrajzolt képeket nyujt az angol előkelőség világából. Érdekes, közönségszerü kép például: hogy hogyan választ férjet egy királynő, aki amellett, hogy a sokszázados etikettben van nevelve, magában is finoman nemes szellem. Hogyan verseng a királynő férje hatalmi állásáért a két vetélkedő hercegi testvér. Hogyan vall szerelmet a királynő és hogyan a tőle megkért férj. Hogyan sejteti a királynő iránt való hosszan titkolt szerelmét a diplomata miniszterelnök. Hogyan folyik le a szerelmes királynő-feleség és a gyanusitott férj között egy féltékenységjelenet, mennyi általánosemberi törhet ki belőlük s hogyan viaskodik az ősemberi meg az udvari formák. Mindezek között akad itt-ott néhány kényesen indiszkrét adalék is, például, mikor Viktória férjjelöltjének örökölt betegségét, az angol uralkodócsalád némely terheltségeit kiteregetik — mindezeket az angol közönség egy része alighanem feszélyezetten hallgathatta, a mi közönségünk az előkelők pletykáinak fokozott élvezetével élvezi. Olyan ebéd ez az egész tizképü menü, amely csupa finom csemegéből áll, csont és inak mellőzve.

A Vigszinház gondosan összeválogatott szereplőkkel, finoman tálalja föl a tizfogásnyi csemege menüt. Ne átalljuk elől emlegetni: tiz udvari terem diszlete, ugyan inkább tiszta rokokóval, mint Viktória-stilussal kiállitva. Aztán Viktória királynőnek tiz ruhakreációja, köztük az utolsó valóban történelmi. Lakájok, udvarhölgyek, szertartásos nagy fogadtatás, végül a fényképmásolatokból ismert egész királyi család felvonulása. A főszereplők a sokra kötelező környezetkerethez méltót nyujtottak. *Bulla* Elma Viktória-alakitásában le tudta győzni a maga hang- és mozdulatanyagának mostohább voltát s habár minden hangján és mozdulatán érezzük a tudatost, ámde tökéletesen kidolgozott, legapróbb részletekig gondosan elhelyezett, hibátlan volt minden hangja és mozdulata. Ahogy a vén asszonyt alakitotta: valósággal női önfeláldozás volt a müvésznőtől, megborzongató és minden elismerést megérdemlő. *Páger* Antal a férjnek, Albert hercegnek szerepében kedves meleg ösztönökkel mozgott, mintha csak szabadjára engedte volna magát. Például a borotválkozás apró, de boszorkányos finomság-érzékkel megirt jelenetében a legnemesebb realizmussal bájolt el. A betegség és a haldoklás jelenetei sajnálatosan feszélyező szineket erőltettek szerepébe. *Dénes* (Ernő herceg) a németet jellemzőn, nyers szinekkel tudta ábrázolni, viszont *Beregi*, mintha tán tudtán és akaratán kivül is tulságosan kidomborodón éreztette Beaconsfieldnek zsidó fajiságát, alázkodásait, előkelőségutánzását, lovagutánzó gesztusait. A többi szerep jelentéktelenebb feladatokat rótt megjátszóira, de ezeket is kifogástalan, sőt emlékezetes alakitássá dolgozták ki: *Tolnay* Klári (Lady Jane), *Ladomerszky* Margit (hercegnő), *Esterházy* Ilona (Lady Mary), *Gyöngyössy* Erzsébet (az özvegy trónörökösné), ugyszintén a többiek is. A rendezés gondos, a Vigszinház nemes hagyományaihoz méltó volt. **B. A.**

* **Kedden adják át a Nemzeti Szinháznak a Lendvay-szobrot.** Kedden déli 1 órakor adja át *Budapest székesfőváros* a *Nemzeti Szinház* gondozásába a hajdan a régi *Nemzeti Szinház* előtt, majd később legendás hirü udvarán állott *Lendvay-szobrot* az egész társulat jelenlétében, amikor *Németh* Antal dr. igazgató beszéd kiséretében koszoruzza meg a szobrot. Az intimjellegü házi ünnepségre szivesen látja a szinház a nagyközönséget is.

* **Werfel Franz uj drámája.** *Werfel* Franz, a hires osztrák iró uj drámát fejezett be *In einer Nacht* cim . A darabot a bécsi *Theater in der Josefstadt* . latja be a közeljövőben. Az érdekes ujdonság Mindenszentek éjszakáján, október 31-től november 1-re virradó éjszaka játszódik le. Az uj Werfel-darab valószinüleg *Budapesten* is szinrekerül.

* **A Nemzeti Szinház jövőheti müsora.** Vasárnap, szeptember 12-én *Peleskei nótárius*, hétfőn *Csodatükör*, kedden *Medici Katalin* (B-bérlet), szerdán *Medici Katalin* (C-bérlet), csütörtökön *Peleskei nótárius* (D-bérlet), pénteken *Amerikai Elektra* (7 óra), szombaton *Medici Katalin*, vasárnap délután *Üveghintó*, este *Csodatükör*.

* **Aki a szinpadnak neveli gyermekét, beiratja Feld Rózsi táncművészképzőjébe.** A tananyag magában foglalja mindazt, amit a sziniskola és szinpad előkészitéséhez szükséges. Ugymint ritmikus hallás és gyakorlatok, szinpadi és nemzeti táncok, akrobatika, stepp és szinpadi játék. Tehetséges növendékek közreműködhetnek a Feld gyermekszinház előadásain a Zeneakadémián. Beiratások hétfőtől 4—7 óráig az intézet helyiségében, Teréz-körut 3. Telefon: 121-402. Tanitás szeptember 16-tól.

* **Perczel Berczik Sári** mozdulatművészeti és zenetanárnő iskolájában (Teréz-körut 40—42. Telefon 127-161) a beiratások megkezdődtek.

* **Dunne Irene uj filmje.** Hollywoodban nemrég fejezték be a *Mellékutca* hősnőjének, *Dunne* Irenenek legujabb filmjét, amelynek cime: *Asszony a viharban*. A film rendezője *Mamoulian* Rouben, aki utóbbi időben csak világhirü sztárokat rendez és minden esztendőben csak egy filmet csinál. *Mamoulian* rendezte az *Ének éneké*-t *Dietrich* Marlene főszereplésével és *Garbo* nagy filmjét, a *Krisztina királynő*-t. Az *Asszony a viharban* Mamoulian legdrágábban filmje, 1,900.000 dollárba került.

* **Amerikai film, amerikai stilus.** S. Buck Pearl világhirü regényének, *Az édes anyaföldnek* világsikert aratott filmváltozata szeptember 13-tól, *hétfőtől a Palace-filmszinház* müsorára kerül. A kép rendkivüli sikere diktál tempót a szinház számára, amikor naponként öt előadásban és ezek közül is két félhelyáru előadással teszi nagy filmet hozzáférhetővé mindenki számára. Az első előadás a délután elfoglalt publikum kedvéért *délelőtt 11 órakor*, az uj játékrend többi előadásai pedig 2-kor, fél 5-kor, 7-kor és fél 10-kor kezdődnek. A 11 és 2 órakor kezdődő *folytatólagos* előadások helyárait a szinház felére mérsékelte.

DELILA

Molnár Ferenc uj vigjátéka a Pesti Színházban
Darvas Lili vendégjátéka
Bemutató: pénteken, szeptember 17-én

Nagy irodalmi és müvészi esemény lesz a *Pesti Szinházban* pénteken, szeptember 17-én.
Először kerül szinre *Molnár* Ferenc legujabb vigjátéka, a
DELILA.
A világhirü iró uj alkotásában
Darvas Lili
játssza a női főszerepet, aki később a bécsi előadásokon is játszani fogja ugyanezt a szerepet. Ugyancsak hatalmas szerepet kapott
Muráti Lili
A két nő mulatságos harcának középpontjában
Somlay Artur
jut elsőrendü müvészi feladathoz.
A többi főszerepet
Básthy Lajos, Mály Gerő, Köpeczi Boócz Lajos, Keleti László, Mátray József és Bondy István
játsszák.
Az ujdonságot *Tarnay* Ernő rendezi.
Diszlettervező: *Vörös* Pál.
Az első előadások jegyeit már árusitják.

KIS FILMHIREK

Szinezüst albumot adott ki az Ufa — a magyar nyomdaipar remeke! Az Ufának uj filmjei sorakoznak benne. Tökéletes tájékoztató olyan előkelő izléssel kiállitva, amilyenre a filmszakmában példa nincs. És őszinte örömmel kell tudomásul vennünk, hogy a huszonöt film között, melyek nálunk Magyarországon szinrekerülnek, *alig van film, amelynek szereplője, rendezője, vagy szövegirója ne lenne magyar.* A magyar tehetség jelentős részt kér a világ filmtermésében, mert hiszen talán sehol a világon nincs annyi tehetséges ember, mint éppen nálunk. Akik igazán remek dolgokat tudnak produkálni — ha engedik. Az Ufa rögtön elsőnek bejelent egy *teljesen uj vágányokon mozgó magyar filmet*, a *Tokaji rapszódiát*, amelyet nálunk készitenek, mégpedig houssar, tsikos, goullasch mellőzésével. Az Ufának másik ilyen filmje az *Édes a bosszu*, a *Rád bizom a feleségem* testvérfilmje, *Vaszary* János csipős, mulatságos, groteszk komédiája. Magyar az Ufa egyik sztárja, *Tasnády* Mária, *A tenger titká*-ban és a *Harc a gyermekért* cimü filmekben szerepel, *Dagover* Lillel együtt. A *La Habanera*-ban, *Leander* Zarah nagy filmjében *magyar a férfi főszereplő*, az uj Ufa-sztár *Földessy* Géza. Ugyancsak *a magyar Stolz* Hilda játszik Leander Zarah másik filmjében *Birgel* Willyvel együtt, az *Uj élet felé*-ben. *Harvey Lilian*-nek Elsler Fanny filmjét a világhirü *magyar rendező, Martin Pál rendezi.* A bemutatásra kerülő filmek között érdekesnek igérkezik a *Kreutzer-szonáta* testvérfilmje, a *Lelkek a viharban, Dagover* Lillel, *Petersen* Peterrel. A rendező *Siereck* Detleff. Ugyancsak ő rendezi *Bosse* Peter az *Utolsó akkord* aranyos kisfiujának nagy filmjét, *A szülők harcát. Birgel* Willy, *Knoteck* Hansi, *Frisch* Willy és *Slezák* Leó neveivel találkozunk még sürün az impozáns Ufa-albumban, amelyhez hasonlót a magyar filmszakma még nem látott.

Koncert mesterbérlet

6 zenekari, **4** szólóest *igen mérsékelt áron.*
Minthogy *tavalyi bérlőink* legnagyobb részben *kiváltották* bérleteiket, *hétfőtől* **kombinált Mesterbérleti** sorozatunkat árusitjuk. (Koncert.)

Rádiót is Koncertnél vegyen!

MŰVÉSZET

* **Csak magyar mesterek müveit állitják ki a Mücsarnok biedermeier-kiállitásán.** Mióta hire ment a Mücsarnok készülő biedermeier-kiállitásának és annak, hogy a kiállitás anyagát magántulajdonban lappangó e korbeli müalkotásokkal egészitik ki, rendkivül nagy érdeklődés mutatkozik nem csupán a fővárosi mügyüjtők körében, de a vidéki kastélyokban és kuriákban is, ahol számos e korból való arckép, zsáner- és tájkép rejtőzik. A kiállitást szervező *Csánky* Dénes dr. főigazgatóhoz és a Mücsarnok igazgatóságához intézett szóbeli és levélbeli érdeklődésekből azonban az tünik ki, hogy többen tévedésben vannak a kiállitás anyagát illetőleg. Sokan a biedermeier szülőföldje, Bécs kiváló mestereinek tulajdonukban levő müveit ajánlják fel a kiállitásra. A rendezőség ezuton is közli, hogy a kiállitás a magyar biedermeier kort kivánja bemutatni, azt, amelynek *Barabás, Borsos, Broczky, Brodszky, Grimm, Györgyi, Marastoni, Melegh, Mezey, Molnár, Sterio, Tikos, Ujházy, Weber* kor- és honfitársai voltak a mesterei. Tehát a kiállitáson csak magyar festők alkotásait mutatják be. A rendezőség különben összeállitotta és kinyomatta annak a közel száz magyar biedermeier müvésznek névsorát akiknek részvételére a kiállitáson számit. Ezt a névsort az érdeklődő gyüjtők a Mücsarnokban személyesen, illetőleg kivánságra postán is dijmentesen megkaphatják.

Magyar kultúrkrónika

A magyar tudományos intézetek között a százévesnél idősebb Magyar Tudományos Akadémia után korban a 90 éves *Természettudományi Társulat* következik.

S talán nemcsak korban: hatásában, tudományos munkásságában, elért eredményeiben is mindjárt nyomába helyezehető.

A 90 éves Társulat már centennáriuma megülésére készülődik. Ehhez való bevezetésnek szánta most megnyilt *emlékkiállítását*, mely anyagának gazdagságával méltó dokumentuma három emberöltő munkásságának és biztató bizonyitéka a Társulat jövőjének.

A Társulatnak 18 ezer tagja van, alakuláskór 134 volt. Első tagjai között, akiknek fényképsorozata is ki van állitva, ott volt Széchenyi Istvánnal az élen a magyar arisztokrácia és Scitovszky János hercegprimással, — első elnökével, — együtt a magyar főpapság, köztük Kovács Miklós erdélyi püspök is.

A kiállitás legérdekesebb része a Társulat történeti emlékeinek, okmányainak, eredeti leveleinek, kéziratainak, érmeinek pompás sorozata. Itt látható külön emelvényen Jedlik Ányos, bencés tudós, korszakos találmányának, a dinamógépnek, teljesen hű másolata. Érdekes a Társulat kiadványainak gyűjteménye is: 400 kötet könyvet adott ki a Társulat, köztük több külföldön is nagy sikert aratott művet.

*

A *Műcsarnok Tavaszi Tárlata* oly bőségben mutatja be a magyar művészi alkotásokat, hogy az már magában véve is beszélő bizonyitéka a magyar szellemi fölénynek.

A Tárlat igen érdekesen van megrendezve: a különböző művészi társaságok szabad itélkezésére volt bízva, hogy a saját tagjaik művei közül mennyit és mit tart érdemesnek a kiállításra. Igaz, hogy ebből a szabadságból a kritika mértékének bizonytalansága következett be, ami egy kissé talán ártott a Tárlat megszokott nivójának.

A régi mértéket a Képzőművészeti Tárlat törzstagjai képviselik: Szüle Péter, Major, Nádler, Révész, Bosznay, Szlányi. De kiválik a Benczur-Társaság is, melyből Udvary Pál, Katona Nándor és több fiatal művész képe fogja meg a látogatót.

Am sok volna a sok kiváló alkotást mind felsorolni, csak annyit kell még megállapítani, hogy a fiatalok között is igen sok komoly törekvés és készültség lepi meg a szemlélőt.

Külön kedves meglepetés a a kolozsvári látogató számára Hóry Béláné pompás képe, — melyet a *Pásztortűz* már közölt is, — Hosszú Márton avatott kezétől.

*

A Krónikás figyeli a színházak eseményeit is, de sajnos, ezek közül igen kevés a feljegyezni való. Herczeg Ferencnek Szendrey Juliáról irt műve mégis méltó a mesterhez és értéke a magyar színházirodalomnak.

*

35 ezer, vagy hány magyar iró emlékezetének hűséges megőrzője, az öreg Sinnyei bácsi, most száz esztendeje, hogy született. A Magyar Nemzeti Múzeum hírlaposztályának megszervezője, a Magyar Irók életrajzainak több vaskos kötetbe gyűjtője, nagyon szerény jubileumban részesült e napon: a N. Múzeum tisztviselői, meg szép családjának tagjai állták körül sírhalmát, hogy kegyelettel idézzék vissza emlékét.

Babérkoszorú ritkán borult munkásabb, önzetlenebb ember sírjára, mint Szinnyei Józsefére, a feledhetetlen nagy bibliografuséra.

*

A magyar akarat, ügyesség, és hűséges ragaszkodás dicsérete zárja be e krónikát.

Boross Jenő vasvármegyei földbirtokos és versenyistálló tulajdonos volt a régi jó időkben. Mindenütt kedvelt, igazi úri ember. Egy, előkelő amerikai nőt vett feleségül, akinek kivánságára az új világba költözött. Ott azután megmutatta, mit tud egy arra való, komoly magyar ember.

1907-ben megalapította az Amerikai Magyar Bankot, mely később helyet adott a magyarországi alapitású Trans-Atlantic Tröstnek. Boross pedig ekkor hatalmas szövőgyárat, majd egy évtized mulva (1923) autóbusz részvénytársaságot alapított Saint Louisban. Ennek ma egyetlen tulajdonosa. Munkásságával hatalmas vagyonra tett szert, munkabírását pedig éppen nem őrölte fel gazdasági tevékenysége. Mert közben a legelismertebb műgyüjtővé képezte ki magát, aki mint ilyen örökös tagja a new-yorki Metropolitan Múzeumnak és levelezője a spanyol Tud. Akadémiának.

Sem a gazdagság, sem a megbecsültetés nem tette hűtlenné régi hazájához. Hűséges ragaszkodásáról tanubizonyságot azzal tett Boross Jenő már több izben, hogy valóságos művészi kincseket ajándékozott a magyar gyüjteményeknek. Mindjárt legelőbb tizenegy darab régi mesterektől származó festményt küldött a Szépművészeti Múzeumnak, újabban pedig egy Tristan spanyol mestertől való 1620-ban festett képet, *A királyok imádását*. Drága ékességei e művek a Múzeumnak, mely Boross közbenjárására amerikai barátaitól is több művel gazdagodott.

A Szépművészeti Múzeumon kívül egy gyönyörű Murillo-képet és egy XVII. századbeli olasz festményt kapott Borosstól a Regnum Marianum-templom és egy Tiziant a debreceni ref. kultúrház.

A mai külföld magyarjai, úgy látszik, mások, mint azok, akiket egykor a költő ostorozott.

Krónikás.

Szerkesztői üzenetek

Kellemes húsvéti ünnepeket kivánunk lapunk minden olvasójának, előfizetőjének, munkatársának és pártfogójának.

*

Remény (Torda). Beküldött versei — sajnos — reménytelenek. Ne haragudjék ezért reánk, hanem tanulmányozza inkább a magyar helyesírás szabályait. Mi ugyanis a rossz verseket is hamarább bocsájtjuk meg, ha helyesen vannak leírva.

Aggódó anya. Kérdésével szivesked jék orvoshoz fordulni. Látatlanban nem adhatunk tanácsot.

N. Károly (Brassó). A novella közel hat hete kiszedve áll s szinte fatális véletlen folytán kellett technikai akadályok miatt számról-számra halogatni. Kérünk újabb novellákat is. — A korrekturákra vonatkozóan információt szereztünk be a „Minervá"-tól s válasza a következő: A tervbevett külföldi utazás nem jelent sem akadályt, sem hátramaradást, mert a könyv szedése csak a húsvéti ünnepek után fog megkezdődni. Igaz tisztelettel köszöntjük.

B. I.-né Kolozsvár. A méhésznek igaza volt. Az *oroszlánszáj* valóságos méh-csapda! A virágról-virágra szálló méh az ajkak szétfeszitésével bejut a virág belsejébe, de kijönni nem tud. Ezért az *oroszlánszáj virágot* a méhészek a méhészetre nézve károsnak tartják. Hanem azért csak ültessen minél több *oroszlánszáj virágot* kertjébe! Szép nyári virág és nehány méh elpusztításáért nem lehet száműzni a virágos-kertből.

Ilus. Az ilyen esetekben az egyetlen, amit tenni lehet, az, hogy ki kell várni a fejleményeket. Könnyen megtörténhet, hogy vaklárma az egész és nincs szó komoly veszedelemről. Azonban a fokozott figyelem mindenesetre helyénvaló. Ha barátnőjének figyelmeztetése nem ered túlzott jóindulatból, hanem tényeken alapul, úgy a kislány viselkedésén mindenesetre észre fogja venni, hogy valamit titkol és idejéről sem tud pontosan számot adni. A legelső ilyen alkalommal őszinte vallomástételre kell bírni és feltárni előtte a veszedelmet, mely fenyegeti. Egyebet nem tanácsolhatunk, mert ezenfelül minden asszonynak bírnia kell a tapintat és gyöngédség olyan gazdagságával, mely bizonyos esetekben mindenkinek megkönnyiti a helyzetét.

Szécsen (Szatmár). Hosszas hallgatásunk okát levélben fogjuk megírni, közvetlenül a húsvéti ünnepek után.— Addig is ismételten bejelentjük, hogy a beküldött képekre, valamint általában további becses foto-munkatársi működésére örömmel tartunk számot.

G. M. Brassó. Az orvos tanácsát fogadja meg. *Az autó-benzin gázai tényleg károsak lehetnek az emberi szervezetre.* Egy német orvosi újság irja, hogy 18. csukott autót vezető soffőr vizsgálata alkalmából 14-nél benzolmérgezésre valló tüneteket állapitottak meg. Ez külsőleg abban jut kifejezésre, hogy az arc sáppadt, sokszor egész hamuszürke. A vérvizsgálat is benzolmérgezés képét mutatta ezeknél a betegeknél. *Olyan autóvezetőknél, akiknek kocsija nyitott volt, egy esetben sem állapitottak meg benzolmérgezést.* Ha tehát különben is gyenge szervezetű, valószínüleg igaza van az orvosnak, hogy benzolmérgezést kapott az állandóan csukott autóban való utazástól.

A többi levélre és kéziratra jövő számunkban válaszolunk.

Felelős szerkesztő:
GYALLAY DOMOKOS
Technikai szerkesztő:
DSIDA JENŐ

Pásztortűz 1930. ápr. 30.

Andersen

Néhány nappal ezelőtt Andersen szobra köré gyültek össze Dánia gyermekei. A költő születésének 125 éves évfordulóját ünnepelték. És valóban ma talán inkább ünnepnapja van a nagy meseköltőnek, mint születése száz éves évfordulóján.

A mult század második felének irodalmi iránya áthullámzott századunk fordulóján s a szélesebb rétegek talán épen akkor éltek át a realizmus és a naturalizmus költői teremtményeit. Akkor, amikor a realizmus és naturalizmus volt az irodalom és a költészet jelszava, amikor a természettudományos módszer kötötte és tartotta a földön a költészet kezét, Andersen egészen a gyermekszobába került. Szerényen, sok természettudományosan tanító könyv köze; álomszerű, tündéri romantikájával a fizikai világ romantikája mellé.

Am, mihelyt az irodalomban a reális vagy naturalista képek mögé külön költői mondások kezdtek állni, a precizen rajzolt kép titokzatos, szimbolikus fátyla lett a költőnek. Mihelyt a reális kép nem önmagáért kezdett lenni és a költészet újra a valóság fölötti és valóságon túli beszéd lett, az Andersen meséi is fokozatosan az előtérbe értek újra és odakerültek a felnőttek asztalára.

Mert Andersen meséi nemcsak a gyermekeké. Nem külső írói szándék eredményei, hanem tiszta és egész művészi megnyilatkozások. Egyetlen költői kifejezései a léleknek, nem csupán gyermekek részére megoldott mesefeladatok.

A költészet a néma dolgokat teszi beszédessé: Vagy az ember dolgaira transzponálja át a természet dolgait, vagy az ember dolgait viszi a természethez. A költészet az ember és lélek kimondhatatlan titkaihoz a virágokat, a természet színes életét hívja segítségül. Hasonlatnak, vagy képnek. A meseíró mintha megfordítaná a dolgot, mintha az emberi titkokat hívná a virágokhoz és állatokhoz, hogy megelevenedjenek. A kép és hasonlat megelevenedik és mintegy rejtőző bimbó, mesévé bomlik szét, külön beszédes életet él. Ha például a költő azt mondta a királykisasszonyról, hogy olyan, mint a hervadtan lehajló rózsa, a meseírónál maga a rózsa lesz tündéri varázslatban, maga a királykisasszony.

Miért lett Andersen a gyermekek költője? Nem azért, mert épen mesét írt, hanem mert azt a kis világot indította el, a megelevenítő képzelet útján, amit egy gyermek lát. Az élet szimbolikus küszöbét népesíti be és teszi az egész világ hangjává. Nem azért a gyermeké, mert mese, hiszen a költői alkotások és épen a legnagyobbak, csupa mesék. A Divina Commedia mennyire mese, és mennyire nem a gyermeké!... De a gyermeké tud lenni az Andersen meséje azért is, mert benne annyira tiszta játék tud lenni a költészet, amellett, hogy a lélek teljes kifejezése.

A költészetével foglalkozó tudomány kimutatta meséiről, hogy azokat mind valóságos élmények indították el a képzelet útján. Lelkének örömei és bánatai szólalnak meg a virágok és állatok, boszorkányok és tündérek ajkán, és a különös mesefordulatokba az ő élete hullámzik tova... Sőt életéből valóságos preciz rajzokat lop be a meséibe. Így írja meg anyjának a padlásszoba ablakában levő „virágos kertjét“ egyik meséjében. „A rút kis kacsa“ történetében pedig szimbolikusan adja egészében a maga élettörténetét.

Egyik legnagyobb és legtisztább költője ő a világnak. Költészete a száz év előtti európai népiromantikus irodalmi lendületnek egyik nagy kiteljesedése.

H. Ch. Andersen, a nagy dán meseíró.

A legszűkebb lehetőségek közé zárva, szegényen, iskolázatlanul nőtt fel. Maga művelte önmagát, anyjával élve egy kis padlásszobában. De a világnak azt a kis részét, amit látott, olyan gazdagon elevenítette meg, hogy ez az egész világnak, az embernek és a léleknek teljes kifejezése lett csodáival és titkaival, s a művészetnek olyan tiszta, tündéri játékaival, hogy nagy öröme a gyermekeknek és felnőtteknek egyaránt.

Kovács László.

Darkó István két regénye

— *Kazinczy-kiadóvállalat kiadása Kassa* —

Darkó István két kis regénye: a *Szép Ötvöslegény* és a *Ferdetorony* a történelmi regény ama fajtájából való, mely nem a politikai machinációk konyháját és ezermestereit vetiti elő a maguk elhatározottságában s a mult meggazdagításával, hanem a történelemben változatlan népeket, melyek egyéni és tipikus létezésükben tulajdonképen a történelmen kívül állanak.

A *Szép Ötvöslegény* a régi kolozsvári céhek életébe tett történet. Téglás Gábor, az erős és nyugtalan ötvöslegény, akibe a város lányai és asszonyai szerelmesek, akit legénytársai vezéreiknek tartanak sztrájkot kezdeményez az ötvös legényeken esett sérelem miatt. A szász ötvösök titkos megállapodása szerint ugyanis magyar mesterlegényt két hétnél tovább nem tartottak szolgálatban. A legények élükön Téglás Gáborral összeütközésbe kerülnek mestereikkel, a büntetést azonban csak Téglás Gáborra szabják ki, akitől asszonyaikat is féltik. Téglás Gábor börtönbe kerül, de hamarosan kiszabadul, megrészegszik s a városból menekülve vásárra jövő emberekkel verekedni kezd, akik megölik. Koporsójánál aztán könnyes szemmel állanak társai, mestere és igazi szerelme. Gondolatokban ez él: Nagy ember volt, hős volt, szép volt s ha kor és környezet nem gátolja, világot bámulatba ejtő jelenség lett volna. Tragikus alak. Van benne valami az Arany János Toldijából a Móricz Zsigmond Turi Danijából; alapjában véve azonban a jelleme nincs megszerkesztve elég bravurosan. Formátlansága és csiszolatlansága sem a nyers erő dicséretét, sem a mesélő ember báját nem sugározza. Az ötvöslegény t. i. meséket mond, akar valamit, valami különöset, melyet sem ő, sem társai nem értenek, a fiatalság szertelenségével tobzódik, de lelke mélyén ellágyuló, jó ember, aki a város legszelidebb lányába szerelmes. A mellék szereplők csaknem kivétel nélkül Téglás körül mozognak. Egy-egy arc felcsillan véletlenül és eltűnik. A könyvben vannak nagy szerepet leíró epizódok, melyeknek később semmi szerep nem jut a cselekményben. Inkább elbeszélésnek illene be a Szép Ötvöslegény.

A regényben történelmi megmozdulások, tömegek élete és sorsa nem tükröződnek vissza. Még azt sem vehetjük ki, hogy Erdély melyik korában játszódik le a történet. Kolozsvár korszerű beállításában nem remekelt a szerző.

A *Ferdetorony* hőse Bencze Kelemen, aki a nyugati országokból hazatérve, mint képzett építő egy ferdetorony megújításával akarja a világ szemét szülővárosa felé fordítani. Társa, ravasz francia aviatikus a magyar városban és visszatér hazájába. Kelemen a városban mindenkinek kedvébe jár, hogy a tanács neki adjon megbizatást az új templomtorony megépítésére, a konzervativ öregek azonban, a ferdetorony tervbe sehogyse akarnak bele menni, s csak nagy húza-vona után adják neki meg az engedélyt, egyenes, égfelé szökő torony építésére. A ferdetorony kisérti Kelement és titokban az eredeti terv szerint épít. A tanács az épülő torony ferdeségét észre veszi, az építőmestert ördöngősnek titulálja, a lakósságot fellázítja ellene. És Kelemennek egy időre menekülnie kell a városból. Nagy nyomorúságba jut, melyben csak a város kivetettjei értik meg, apja kitagadja vagyonából, de Antal uram, az istentelennek tartott vendéglős rá hagyja vagyonát, vénülő kedvesét, és szomorú nyárspolgár-életét. A tornyot a sunyi francia építi aztán fel. Az otromba, kövér, egyenes tornyot búsan nézi Kelemen a korcsma ablakából. Valami nagyot akart, a közöny, a babona és a tudatlanság visszavetették.

Történelmi regény a *Ferdetorony*, de mert az időkben el nem muló meddőakarásról és közömbös környezetről van benne szó egészen modern. Különösen, ha Adynak a Hortobágy poétája c. versét gondoljuk hozzá mottóul.

Nagy problémát nem mozdít meg Darkó István s bár akar is, lát is valami nagyszerűt, nem tudja témáit az eseményeknek kellő erővel beépíteni. Nagyon szereti a felesleges epizódok alkalmazását, melyek csak igen ritkán hatnak a korrajz bizonytalan erejével. Nyelve nehézkesen gördül. A lassan író, mondatait faragó művészt látni benne, aki mondani valóit az elképzeléstől kissé távol valósítja meg. Nyelvét archaizálni próbálja, de nem tudja.

Témája azonban, ha nem új, megoldásában újszerű és élvezetes. Darkó István a tárgyalt két regényben nem ért el a *Szakadéknál* magasabb művészi fokot. Könyvei napjaink jónak tartott regényirodalmából nem emelkednek ki.

Kováts József.

Gyilkosság egy budai villában

Két revolvergolyóval megölték a Nemzeti Múzeum főkönyvtárosának szobalányát

(Saját tudósítónktól.) Megdöbbentő gyilkosságot fedeztek fel szombat délután Budán, a Naphegyen, a Dezső ucca 4/a. számú villában, meggyilkolva holtan találták a villa tulajdonosának, dr. *Sikabonyi* Antal miniszteri tanácsos, a Nemzeti Múzeum főkönyvtárosának 23 éves szobalányát, *Molnár* Máriát. A bűntény felfedezése után egy órával már az ország összes rendőrségeit és csendőrségeit rádió útján értesítették, úgyhogy országszerte folyik a kutatás a tettes után.

A Dezső ucca 4/a számú egyemeletes villa egyike a Naphegy legszebb épületeinek. Dr. *Sikabonyi* Antal és családja lakik a villa hat szobájában. Három héttel ezelőtt *Sikabonyiék nyaralni utaztak* a Komárom melletti Pusztamonostorra. Hogy a ház ne maradjon teljesen lakatlan, otthon hagyták Molnár Mária szobalányt, aki hosszabb idő óta áll Sikabonyiék szolgálatában és az egész család meg volt vele elégedve. A lánynak csak az volt a feladata, hogy az érkező postát átvegye és ha valaki a főkönyvtáros után érdeklődik, útbaigazítsa. *A villa főbejáratát le is zárták* és csak a hátsó traktuson lévő kis folyosó ajtaját hagyták nyitva, mert erről a kis folyosóról nyílik a szobalány szobája. A kertkapu kulcsát a lánynál hagyták és egy másik kapukulcsot Sikabonyiék a Fő ucca 69. számú bérháznak házfelügyelőjére, *Ramharter* Jánosra bízták azzal az utasítással, hogy néha menjen fel a dezsőuccai villába és nézze meg, nincs-e valami rendellenesség.

A főuccai házfelügyelő az elmult három hét alatt többször is fentjárt a dezsőuccai villában, legutoljára hétfőn, de mert értesítést kapott Pusztamonostorról, hogy Sikabonyiék vasárnap Budapestre érkeznek, szombat délután 6 óra után újra felment a Dezső uccába. Amikor kinyitotta a kaput, azonnal a villa hátsó oldalához sietett a garázs mellé a cselédszobához. Legnagyobb meglepetésére a szobában nem égett a villany, holott ilyenkor, amikor már sötétedni kezdett. Molnár Mária állandóan villanyfény mellett szokott varrogatni. Azt gondolta, hogy a lány talán elment hazulról és bár csodálkozott ezen, — hiszen tudomása szerint nemigen szokta a házat elhagyni — mégis a szomszédoknál érdeklődött, nem látták-e Molnár Máriát. Senki sem látta. Erre kopogni, dörömbölni kezdett a szobalány szobájának ajtaján, de választ nem kapott.

Felfedezik a bűntényt

Kisietett az uccára és az első rendőrőrszemmel közölte, hogy gyanúsnak találja a szobalány eltűnését. A rendőr a pályauccai őrszobára ment, azután másodmagával visszatért a dezsőuccai villába és most már Ramharterrel együtt hárman kopogtattak az ajtón. Miután választ nem kaptak, *lakatost hivattak, aki fölfeszítette a cselédszoba ajtaját.*

Megdöbbentő látvány fogadta őket. Az apró fehér bútorokkal berendezett cselédszobában egy vaságyon feküdt Molnár Mária. *Paplannal le volt takarva egészen a nyakáig, de a feje csupa vér volt.* A rendőrök értesítették a főkapitányság központi ügyeletét, ahonnan dr. *Krizsanecz* Kálmán rendőrkapitány és dr. *Simonyi* Béla rendőrorvos vezetésével bizottság ment ki a dezsőuccai villába. A rendőrorvos rövid vizsgálódás után megállapította, hogy mi történt: *két revolvergolyó érte a szerencsétlen leányt.* Az egyik a jobb halántákon hatolt be, a másik pedig a szív alatt fúródott be a testbe. *Mindkét lövés halálos volt.* A rendőri bizottság helyszíni szemlét tartott, majd ujjlenyomatok után kezdett kutatni a szobában.

A kis szobában dulakodásnak semmi nyoma nem látszott. A leány úgy feküdt ágyában, mintha az egész éjszakát ágyban töltötte volna és reggel felkeléshez készülődne. Ahogy körülnéztek a detektívek, az egyik asztalkán egy sereg levelet találtak. A levélcsomag volt *Sikabonyi* Antal postája. Legfelül egy levelezőlap feküdt, valami nyomtatványféle, amelyet — a bélyeg pecsétjéről megállapították — péntek este 9 órakor adtak fel és a 2-es postahivatal kézbesítette ki a villába nyilván szombat reggel.

Szombat reggel tehát egy postás a villában járt, a lapot át is adta Molnár Máriának. Azonnal detektívek siettek ki a városba, hogy a postást előkerítsék, hátha ő tud valami olyat mondani, ami megfejti a rejtélyes eset titkát. Remélik, hogy a postás találkozott Molnár Márián kívül másvalakivel is a villában és ennek az ismeretlennek lehet köze a két revolverlövéshez.

A sebekből kiderítették, hogy a gyilkos fegyver kiskaliberű pisztoly lehetett. A revolvert *nem találták meg a szobában.*

Keresik a leány udvarlóit

A szomszédok elmondották a rendőri bizottság tagjainak, hogy a leány szobájában láttak egy fényképet, amely egy fiatalembert ábrázol. *A lefényképezett fiatalember többször megfordult a cselédszobában.* Ezt a képet sehol sem találták a detektívek, de találtak egy kisebb fényképet: azt hiszik, hogy a gyilkos képe lehet. A daktiloszkópusok a *cselédszoba fehér ajtajának folyosóra néző ajtaján vércseppeket fedeztek fel.* Arra következtettek ebből, hogy a gyilkos, miután két lövéssel leterítette a szerencsétlen leányt, az ajtón menekült, véres ruhája az ajtóhoz ért, majd kulccsal bezárta a cselédszoba ajtaját és elmenekült. Hogy a hátsó palánkon vetette-e magát keresztül vagy pedig ellopta a szobalány kapukulcsát, ezt még nem tudták megállapítani a rendőri bizottság tagjai, tény, hogy a kapukulcs nem került elő.

A rendőrtisztviselők ezután felfeszítették Sikabonyi lakásának ajtaját, de hogy onnan loptak-e valamit, azt nem sikerült megállapítani. Telefonon érintkezésbe léptek Pusztamonostorral és *közölték a ház urával, hogy milyen bűncselekmény történt villájában,* majd arra kérték, hogy minél hamarabb utazzon Budapestre: meg akarják kérni, hogy állapítsa meg, nem hiányzik-e valami a lakásból. Ezután a rendőri rádió útján a gyilkosság tényéről közlés ment az összes hatóságokhoz.

Este nyolc órakor a soros vizsgálóbíró is a helyszínére érkezett, ahol tanácskozás kezdődött, hogy megállapítsák: miért gyilkolta meg az ismeretlen tettes Molnár Máriát. Lehet, hogy féltékenységből, lehet, hogy vita hevében: a gyilkosság titkát csak akkor derítik ki, ha a gyilkost sikerül kézrekeríteni. Annyit tudnak a rendőrtisztviselők, hogy *a leánynak sok fiatalember ismerőse volt,* ezek gyakran meglátogatták őt a villában. A detektívek most ezeket a fiatalembereket keresik és azt hiszik, hogy *a leány lovagjai között kell keresni a gyilkost.* Az éjszaka folyamán egész sereg detektív sietett ki a városba, hogy kutassanak az ismeretlen lovagok után. *De keresik a meggyilkolt leány nővérét is,* aki Budapesten szolgál és akiről azt hiszik, hogy útmutatást tud nyujtani Molnár Mária lovagjai felől.

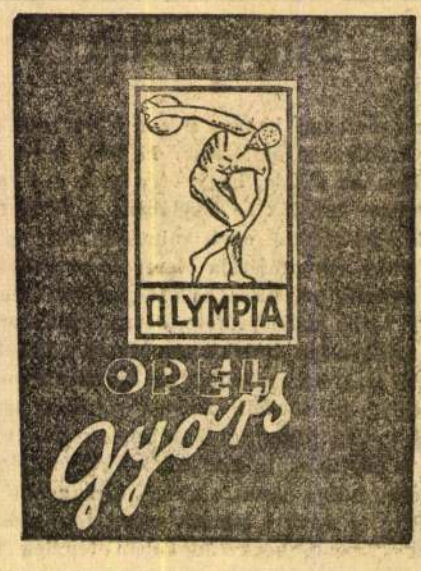

2989 pengő a háromnapos Surgoth-árverés bevétele

(Saját tudósítónktól.) Szeptember 1-én kezdte meg — mint jelentettük — dr. *Augner* Pál járásbírósági végrehajtó néhai *Surgoth* Jenő ingóságainak árverését a Bajza cca 2. számú házban levő elárvult lakásban. Délután hattól este nyolc óráig árverezett, akkor felfüggesztette az árverést. Csütörtökön az árverés hat órától éjjel fél háromig tartott rövid vacsoraszünettel. A folytatólagos áverésen sem végzett a végrehajtó a hatalmas anyaggal, ezért péntekre is kitűzött árverést. Ez este hat órakor kezdődött és éjjel fél kettőkor végződött. Az árverésen kevés kivétellel mindent eladtak. Csak néhány kisebb holmira nem volt árajánlat, mert az árverezők, akiknek száma az első roham után a 25—30 főt sohasem haladta meg, sokalták a becsértéket. Augner Pál a lezárt végrehajtási jegyzőkönyvet visszaterjeszti a bírósághoz újabb kikiáltási árak megállapítása végett. A háromnapos árverésen egyébként a végrehajtó egészen tűrhető árakat ért el: a legtöbb holmit jóval a becsértéken, illetve annak kétharmadrészén felül adott el. A 288 tételben felsorolt berendezési tárgyak és lakásfelszerelések becsértéke összesen 2553.20 pengő volt, az árverésen 2989 pengő folyt be: így kielégítő eredménynek mondható. A háztulajdonos több mint ezer pengő házbérelsőbbséget jelentett be s így a kincstárnak a maga 8530.17 pengős követelésére a végrehajtási költségek leszámításával csak alig marad fedezete.

A windsori herceg meglátogatja Hitlert

London, szeptember 4.

A Daily Mail úgy értesül, hogy a windsori herceg nemsokára *meglátogatja Hitlert.* Látogatása *magánjellegű* lesz. Főindoka a herceg érdeklődése a szociális kérdések, főként a *lakásügy* iránt, amelynek előrehaladását óhajtja Németországban tanulmányozni.

Véget ért az Egyetemi Föderáció Kongresszusa

(Saját tudósítónktól.) A nemzetközi egyetemi népszövetségi föderáció szombaton tartotta budapesti kongresszusának záróüléseit. A kongresszus meghallgatta *Spühler* főtitkár jelentését a föderáció multévi munkásságáról, amely megállapítja, hogy az utóbbi időben a Népszövetség hanyatlóban van, de *a hiba nem az alapokmányban rejlik, hanem az egyes tagállamokban, amelyek a Népszövetséget alkotják.*

A kongresszus ezután megválasztotta az új elnökséget. A lelépő *Kristiansen* dán elnök helyébe egyhangú lelkesedéssel *Spühler* svájci egyetemi hallgatót választották. Alelnök *Leitner* osztrák tag és főtitkár *Floud* angol joghallgató lett.

Spühler elnök elragadtatással emlékezett meg a budapesti vendéglátásról. *A magyar csoport tökéletesen készítette elő a kongresszust és a magyar hatóságok annyi előzékenységet tanusítottak, a magyar ifjúság pedig olyan kedvességgel és meleg barátsággal fogadta őket, amilyennel eddig sehol sem találkoztak.* Az új elnök reméli, hogy legközelebb sikerül kapcsolatokat létesíteni az Egyesült Államok egyetemi ifjúságával is s *így az egész fehér világ ifjúsága együtt dolgozhatik a béke érdekében.*

A kongresszus tagjai este a városligeti Gundel-étteremben résztvettek a külügyminisztérium kulturális osztálya által adott díszvacsorán és ezzel véget is ért a budapesti kongresszus.

Elkapkodja a közönség a kézművesipari remekeket az Őszi Vásáron

Az *Őszi Lakberendezési és Háztartási Vásár* és az *Országos Kézművesipari Kiállítás* sikeréről beszél egész Budapest. Rengeteg látogatója van a csodálatos parádénak. Ezerháromszáz kiállító müremekeit állította ki, hogy azokkal pályázzon az arany- és ezüstkoszorús mesteri címekért. A zsűri is megkezdte munkáját. Minden egyes szakmának — pedig *51 szakma* vonult fel a vásáron — minden egyes tárgyát a lehető legalaposabban meg kell vizsgálnia, hogy megtalálja azt a mestert, akinek végül majd odaítélheti az arany- vagy az ezüstkoszorús mesteri és felbecsülhetetlen propagandaértéket is jelentő büszke címet. A kiállítás szokatlanul hosszú ideig: 19 napig tart, mert ennél rövidebb idő alatt nem is lehetne biztonsággal kiválasztani azokat, akiknek majd odaítélik a mesteri címet. A zsűri munkáját érthető módon nagy érdeklődéssel nézi a helyszínén a látogatóközönség.

Nagy örömmel fogadta a közönség a kiállításnak azt az újítását, hogy *a kiállított remekeket meg lehet vásárolni,* még pedig olcsó árért. Vígan folyik a vásár, már igen sok tárgyon ott az *elkelt* cédula és a kiállítók teljesen hasonlóan tömegesen kapják a megrendelőket.

Vasárnapra nagy felkészültséggel várják a kiállítók, no meg a finom étel-italkóstolókat árusítók is a közönséget.

A gyermek, az ifjú, a fiatal lány

ellenállóképessége kisebb, mint a felnőtté; az iskolába járás veszélyeket rejt magában. Ezeknek az ártalmaknak a kiküszöbölése, a gyermeki szervezet ellenállóerejének fokozása igen nagy fontossággal bír. **Zuckermann Ferenc dr.**, a Budapesti Kereskedelmi Akadémia orvosa, az Iskolai Egészségvédelem című most megjelent munkájában röviden, tömören, a lényeget kihangsúlyozva megirja mindazt, ami a szülők, pedagógusok erészbeni tájékoztatására szükséges. Könyvének stilusa könnyed, élvezetes. Ára 3 P.

Kapható Az Est könyvkereskedésében, Erzsébet körút 18—20.

Klubhelyiség

teljesen újjáalakítva

tágas kényelmes, a város szívében, klubok, társas- és sportkörök részére kiválóan alkalmas — igénybevehető. Bővebbet: telefon 141—937, délután 5—7 óra között

Sárga istenek

*

Egy magasrangú katona írja a következő sorokat:

»Egy hadifogoly bajtársam, ki több mint tíz évig élt Japánban, azt állítja, hogy ott a fehér faj vallásáról a következőket tanítják az iskolában: A fehér faj úgyszólván kivétel nélkül egyistenimádó. Ezt a vallást Mózes, a zsidó nép prófétája ötezer évvel ezelőtt alapította és foglalta parancsokba. Mintegy kétezer évvel ezelőtt egy újabb zsidó próféta, Jézus, az akkori viszonyoknak megfelelően átalakította Mózes vallását. Ezóta azután több szektára szakadtak az egyistenhívők. Ebből sok véres háború támadt, melyek rettentő kegyetlenséggel folytak, a fehér faj kultúrájára igen rossz befolyással voltak és máig sem értek egészen véget.

A levélíró utána nézett ennek a legnagyobb európai lexikonokban és miután semmit sem talált, most tőlem kérdi, hogy igaz-e, hogy Japánban tényleg ilyesmit tanítanak rólunk?

Mielőtt felelnék a kérdésre, mely nem egészen nélkülözi az aktualitást, — én kérdezem, hogy vajjon mi hogyan ítéljük meg a sárga faj vallási viszonyait? Mit tudunk mi őróluk? Az, amit ők tanítanak mirólunk, nem nagyon messze jár a valóságtól. A sárga faj utolsó vallásháborúja körülbelül ezer évvel ezelőtt lejátszódott s azóta különböző vallásaik szépen megférnek egymással. Mi pedig a vallási kérdések miatt ez alatt az ezer év alatt mennyi vért ontottunk! És ki tudja, mennyi vért fogunk még ontani a jövőben! Fehér fajunk kultúrájára a vallás nevében történt istentelen vérontások valóban rossz befolyással voltak. Ha Japánban nem is ismerik a mi vallásainkat, nagy általánosságban nem egészen helytelenül ítélnek meg bennünket.

Pedig borzasztóan nehéz a tájékozódás az ilyen kérdésekben, s az a tudomány, mely csak a szavakat ismeri, az eszméket nem, számomra semmit sem ér. Mi büszkék vagyunk az egyistenhitünkre és sajnálkozunk a japáni tökéletlenségen, mely a mennyei istenek hét, s a földi istenek öt nemzedékét ismeri. A szótár azt mondja, hogy a japáni *kámi* annyi, mint *isten*, és mosolygunk rajta, hogy Japánban milyen sok isten van; de hogy a szótár esetleg ostoba, az már eszünkbe se jut. Ha Japánban egészen mást értenek *isten* alatt, mint nálunk, minden összehasonlítás gyerekes.

Sőt tovább megyek: *vallás* alatt is mást értenek nálunk, mint Japánban, és ebben a kérdésben nekünk régi hibáink vannak, melyek tisztánlátásunkat akadályozzák. Például két ezredév óta összetévesztjük a mitológiát a vallással s a hitregék összességét a görög vagy római kultúrában, mindig azonosítottuk a vallással, talán csak azért, hogy a görögöket és rómaiakat csintalan és erkölcstelen isteneik kalandjai miatt kinevethessük és lesajnálhassuk, holott a mitológia nem a vallásnak alapja és tartalma, hanem a sovinizmusnak politikai eszköze volt.

Minden művelt európai tudja, hogy Japánban az ősvallás a *shinto*, de jobban el van terjedve a Buddha vallása. Azonban akárhány japánit kérdezünk ki afelől, hogy mi a vallása, — mind vonakodva válaszol és habozását azzal magyarázza, hogy náluk valakinek a vallása után tudakozódni igen nagy illetlenség. Ha az ember jó viszonyba kerül a japánival és a japáni kissé közlékennyé válik, kiderül, hogy ő tulajdonképpen shintóista, de buddhista; azaz mindkét vallásnak híve. Buddha papjai elvégzik az istentiszteletet a shinto templomban és a shinto papjai »imádják« a Buddha isteneket. Ahol a két fővallás ennyire egybeolvadt (aminek évezredes előzményei vannak), ott az emberek természetesen nem tudják megérteni, hogy a fehér emberek mind dicsekszenek ugyan vele, hogy egyistenhívők, de azt az egy Istent harminchárom felekezetre szakadva imádják és hittudományi magyarázataik eltéréseiért készek tömérdek vért ontani.

A fehér ember valamennyi vallása egyszersmind egy-egy erkölcsi világrendet is képvisel s a vallás tanításai az összes erkölcsi kérdésekben a legfőbb törvények, melyek fölötte állnak még az állam törvényeinek is.

Japán ősvallása, a shinto erre nem vállalkozik. Ugyan ebben a vallásban is van »öt parancs«, de az már a multé:

I. Tehén-, szarvas- vagy sertéshúst ne egyél.

II. Az asszony a tisztulás idején külön szobában aludjék és külön tűzhelyen főzzön.

III. A szülő nő 15 napig ne érintsen gyermekén kívül senkit és 40 napig ne menjen templomba.

IV. A szülők, gyermekek és más közeli rokonok 40 napig gyászolandók; a gyász ideje alatt templomba menni vagy hatóság előtt megjelenni nem szabad

V. Akire haragszol, azt ne bántsd, hanem az istenektől kérj rá büntetést.

A »felvilágosultság« már ezt az öt parancsolatot is háttérbe szorította. A shinto az erkölcsi tanokat erre az egy rövid tételre szorította össze:

»Élj természeted szava szerint és engedelmeskedjél a császárnak.«

Lopni azért bün, mert a császár törvénye tiitja.

A shinto vallás papja sohasem prédikál erkölcsökre sohasem tanít. Ez a vallás nem tud másvilági büntetésekről és jutalmakról: a lét és az élet egy fogalom benne s az egyén léte a halállal véget ér. Ez az alapja hallatlan önfeláldozásuknak, melyért jutalmat nem az égben, hanem a földön várnak: a hasfelmetsző arra gondol, hogy szörnyű tette növeli fiainak, késő utódainak becsületét és tekintélyét. Az élők a már halott elődökkel s a még ezután születendő utódokkal olyan erkölcsi kapcsolatban vannak, melynek tudata mindenkiben él. A japáni nacionalizmus ezért erősebb minden más nép nacionalizmusánál.

Ahol mindenkit érdekel az a kérdés, hogy »mit gondolnak majd rólam az utódok?« — az erkölcsnek ha nem is a mi fogalmaink szerinti vallási, de valamilyen alapja mégis van.

És ne mosolyogjunk azon se, hogy Japánban a császár — isten. Hivatalosan: *Aki-cu-Kami*, »emberré lett isten«. A császár (japáni nyelven nem *mikádó*, hanem *mikoto*) a dinasztia megalapítójának, Jimmu-tenno császárnak leszármazottja, aki körülbelül akkor halt meg, amikor Jézus született. (Japán iskoláiban ugyan azt tanítják, hogy Kr. e. 585-ben halt meg, de a történelmi kutatás ezt a hagyományt megcáfolta.) Ha Jimmu-tenno császár olyan nagy ember volt, hogy népe őt később *kámi*-vá, istenné tette, ennek logikus következménye, hogy utódaitól sem tagadhatták meg az isteni származást. Az, hogy a császár isten és parancsa szent, éppen úgy biztosítja a nemzeti akarat elméleti, elvi egységét, mint ahogyan a római katolikus egyházban feltétlenül biztosítja a hit egységét a pápa csalhatatlansága.

Az a körülmény, hogy az összes erkölcsöknek sajátos nemzeti-politikai alapja van, a minden nemzet és minden politika fölött álló kereszténység elterjedését Japánban csaknem lehetetlenné teszi.

Darányi a Tiszántúlon

Látogatást tett Hajduszoboszlón, Debrecenben résztvett a Déry-múzeum Van Dyck ünnepén — A miniszterelnök nyilatkozata a Hajduhétről

Debrecen, szeptember 4.

(A Pesti Napló tudósítójának telefónjelentése.)

Darányi Kálmán miniszterelnök, akinek kíséretében voltak *Tasnádi Nagy* András, *Mikecz* Ödön és báró *Vay* László államtitkárok, *Rákóczy* Imre miniszteri tanácsos, a miniszterelnökségi sajtóosztály vezetője, szombat délután Hajduszoboszlóra érkezett. A vasútállomáson *Marton* Gábor polgármester fogadta a miniszterelnököt és kíséretét. A megérkezés után a szoboszlói gyógyfürdőtelepet tekintették meg; itt *Veres* Béla igazgató és *Adám* Gyula főorvos köszöntötték a vendégeket, akik ezután megtekintették a földgázzal hajtott villamosüzemet, a hőforrásokat, a földgázkomprimátort.

Délután félhat órakor Debrecenbe érkezett *Darányi* Kálmán miniszterelnök. A vármegyeházára hajtatott, a főispán lakásába ment, rövid pihenőre tért. Este 7 órakor kíséretével és az ugyancsak Debrecenbe érkezett *Lázár* miniszterrel a Déry-múzeumhoz hajtatott, amely ekkor már kivilágítva teljes díszben várta a miniszterelnök látogatását. Szombat este adták át hivatalosan a debreceni Déry-múzeumnak *Boross* Jenő amerikai ezredes 25.000 dollár értékű ajándékát, egy gyönyörű Van Dyck festményt, amelyet *Lázár* Andor igazságügyminiszter szerzett meg a múzeum számára.

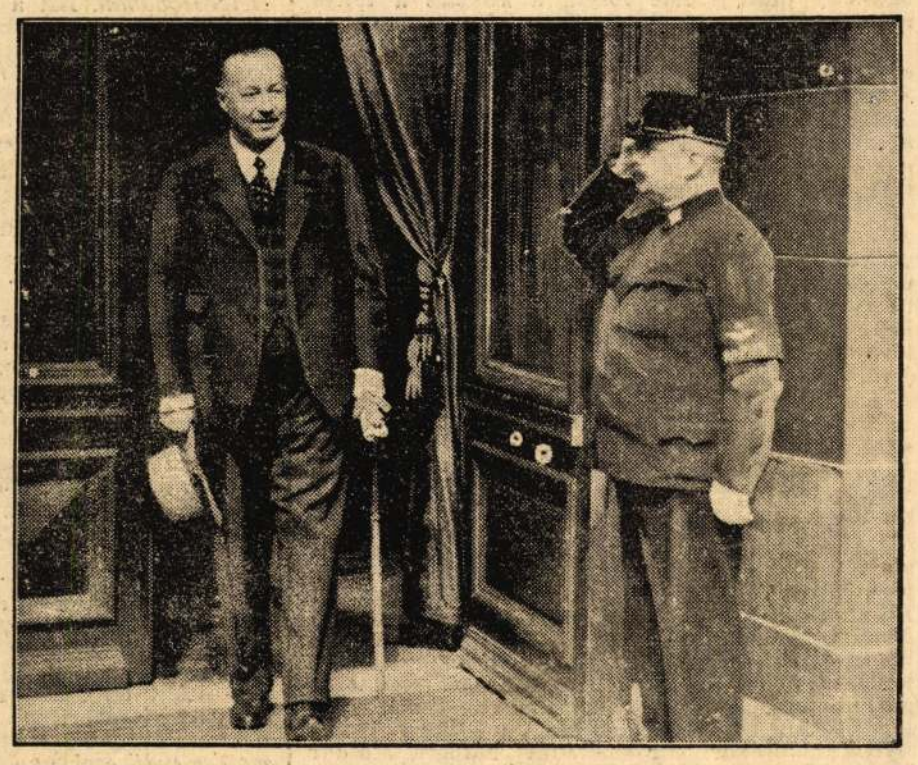

Tegnap indult el Darányi Kálmán tiszántúli útjára. A képen a miniszterelnök elindulása előtt megérkezik a Keleti pályaudvarra

A múzeum bejáratánál *Zöld* József polgármesterhelyettes üdvözölte a miniszterelnököt, aki kíséretével bevonult az előadóterembe, amelynek közönsége felállva lelkes éljenzéssel és tapssal üdvözölte. Az ünnepséget *Zöld* József nyitotta meg. Köszönetet mondott *Lázár* igazságügyminiszternek, amiért a város számára a rendkívül értékes és nagy művészi becsű ajándékot megszerezte.

Az igazságügyminiszter hangoztatta, hogy semmi érdeme sincs az ügyben. Az ajándékozást úgy kell tekinteni, mint megható bizonyítékát annak, hogy *az idegen földre szakadt magyarok szíve sok-sok év után is visszahúz változatlanul a mi hazai magyar földünkhöz.*

— *Boross* Jenőnek — mondotta — nem ez az első nagyértékű ajándéka a magyar nemzet számára. A székesfőváros Szépművészeti Múzeumában, a Bazilikában, a különböző miniszteriumokban és intézményeknél számos értékes ajándéka van már és jellemző, hogy például a fővárosnak adott rendkívül nagyértékű képéért, amelyet a Bazilikában helyeztek el, cserébe *csak egy sírhelyet kért* a budapesti temetőben.

A miniszterelnök ezután megszemlélte a múzeumot. *Söreky* János igazgató kalauzolta.

Egy óra hosszat tartott a múzeumban a miniszterelnök körsétája. *Darányi* Kálmán ezután az Aranybika szállodába sétált, ahol a nemzeti egység pártja debreceni klubjának tagjai várták, harsány éljenzéssel üdvözölték.

A klub elnöke, *Ruffy-Vargha* Kálmán nyugalmazott gazdasági akadémiai igazgató mondott rövid beszédet, amit a miniszterelnök néhány szívélyes szóval viszonzott.

Kilenc órakor megkezdődött az Aranybika szálloda különtermében a meghivott előkelőségekkel a *zártkörű vacsora*, amely után a miniszterelnök nyugovóra tért, a vármegyeházán lévő főispáni magánlakásban.

A nemzeti egység pártjának klubhelyiségében a *Pesti Napló* debreceni tudósítójának alkalma nyílt kérdést intézni hajdusági útjával kapcsolatban a mniszterelnökhöz, aki a következőket mondotta:

— Nagy örömmel jöttem a Tiszántúl szívébe, hogy tanuja legyek holnap a történelmünk súlyos századaiban kiváló szerepet játszó *hajdu nép* kegyeletes ünnepének. Örülök, hogy Hajduböszörményben együtt doboghat a szívem ennek a kitűnő népnek a szívdobbanásával. Azok a mezőgazdasági és értékesítési problémák foglalkoztatják most a földmüvelésügyi tárcát, amelyek hivatva vannak arra, hogy ennek a nagy életerőről, kitartásról tanuságot tevő lakosságnak helyzete megjavításához jelentékenyen hozzájáruljanak. Hajduböszörményből délután 3 órakor Makóra utazom a mezőgazdasági egyesület 75 éves jubileumára. Megragadtam egyúttal az alkalmat, hogy útközben néhány órát Debrecenben töltsek, jelen legyek, amint a *Lázár* Andor igazságügyminiszter úr révén Debrecennek jutott nagyértékű művészi ajándékot ünnepélyesen átadják a városnak és egyúttal megszemlélhessem ennek a nagy magyar városnak nemzeti becsű értékét, a Déry-múzeumot. Az ott látottakról csak a legnagyobb elragadtatás hangján beszélhetek. Igazán örömömre szolgált megismerni, hogy a debreceni Déry-múzeum a magyar szellemiségnek ilyen hatalmas kincsestárháza.

Magyar Nemzeti Nyomtatványkiállításra

lapunk előfizetői és olvasói 1.— pengő helyett 50 fillérért válthatják meg jegyüket kiadóhivatali üzlethelyiségünkben

zik. Gróf *Bethlen* István ma délben Inkepusztáról autón Budapestre érkezik.

— **A pápa apostoli áldása Heves megye törvényhatóságának.** *Egerből* jelentik: Heves vármegye május 3-án tartott közgyűlése gróf *Keglevich* Gyula képviselő és bizottsági tag indítványára tiltakozását fejezte ki a *németországi vallásüldözések ellen* és ugyanakkor hódoló iratot küldött XI. Pius pápának. A feliratot *Szmrecsányi* Lajos egri érsek küldte Rómába, ahonnan most érkezett meg a pápa válasza. A szentatya válaszát Szmrecsányi most közölte a törvényhatósági bizottsággal. A közgyűlés egyértelmű állásfoglalása a fenforgó kérdésben — így szól az érsek közlése — őszentségénél *meleg méltánylásra talált és megbízást nyertem, hogy a közgyűlés »tiszteletreméltó nemes szívű tagjainak« őszentsége apostoli áldással kísért benső köszönetét fejezzem ki.*

— **Az állástalan diplomásokról tárgyal az Interparlamentáris Unió.** *Párizsból* jelentik: Az Interparlamentáris Unió értekezletén folytatták a nyersanyagok elosztásának kérdéséről pénteken megkezdett vitát. A felszólalók majdnem egyértelműleg hangoztatták, hogy a nyersanyagokban szegény országok számára biztosítani kell a szükséges nyersanyagokhoz való hozzájutás lehetőségét. Az unió szombat délutáni ülésén foglalkoztak az *állástalan diplomások* ügyével. *Illés* József egyetemi tanár, országgyűlési képviselő ismertette a kérdés megoldására Magyarországon történt kormányintézkedéseket és a pártközi bizottság működését és eredményeit.

— **A japán császár testvérének németországi útja.** *Berlinből* jelentik: *Csicsibu* herceg, a japán császár testvére szeptember 7-én Németországba érkezik *egyhetes látogatásra.* Hamburgból aztán útnak indul Amerikába.

— **Tizenkét tervpályázat érkezett a fővárosi Segítőalap székházépítésére.** A fővárosi tisztviselők Segítőalapja a Madách Imre út torkolatában hatemeletes székházat épít. A hirdetett tervpályázaton tizenkét építész vett részt: *Rimanóczy* Gyula, *Piros* Béla, *Rottmann* Elemér, vitéz *Hajas* István, *Hübner* Tibor, *Nagy* Márton, *Padányi-Gulyás* Jenő, *Sárkány* István, *Sennyei* József, *Schömer* Ferenc, *Thier-Szabó* Manó és *Várallyay* Gábor. A pályázatok felett a legrövidebb időn belül döntenek.

— **Vendéglátás a párizsi Pen-Otthonban.** A párizsi Pen-Club a francia kormány támogatásával nemzetközi Pen-Otthont létesített Párizsban, ahol a külföldi Pen-Clubok tagjai öt napig ingyen lakást és reggelit kaphatnak. Közelebbi felvilágosítást a Magyar Pen-Club titkára, dr. *Germanus* Gyula ad (VIII., Kisstáció u. 24.

ken, Letenyén, Lentiben, Zalabaksán, Gutorföldén. *Eckhardt* hétfőn és kedden a Balaton mellett pihen, szerdán Pacsán, *Zalaegerszegen*, Zalaszentgróton és Sümegen beszél a gyűléseken.

— **A budapesti külföldi attasék doyenjának ünneplése.** A román követség tisztviselői szombaton ünnepelték *Balta* Mózes Márius konzult, a Budapesten akkreditált külföldi sajtóattasék doyenját 50. születésnapja alkalmából.

— **Fazsir Németországban.** *Berlinből* jelentik: A német vegyészeknek sikerült fából *műzsirt* készíteniök. A kísérleteket az I. G. Farbenisdustrie laboratóriumában folytatták le, ahol sikerült *faszénből és glycerinből emberi táplálkozásra alkalmas zsírt készíteni.* Az új műzsírból a német fegyintézeteknek próbaszállítmányokat küldtek. A fegyencek nem vették észre a különbséget és így a német népegészségügyi minisztérium *a műzsírt hivatalosan is emberi táplálkozásra alkalmasnak nyilvánította.* A pótanyagnak, amelyből *Hitlernek* és *Blomberg* tábornagynak küldtek mintacsomagot, egyelőre *H. G. Fett* a neve. *Kilója a fazsírnak egy márkába fog kerülni a kereskedelmi forgalomban.*

— **Világhírű tudósok egy kis dunántúli magyar faluban.** Néhány nap mulva *Dudarba*, ebbe a kis bakonyi faluba külföldi tudósok csoportja érkezik, hogy szociográfiai kutatásokat folytasson. A londoni *Institut of Sociology* küldi tizenkét tagját Dudarba, hogy feldolgozzák az angol tudományos világ számára egy magyar falu életét. Az angol társaság vezetője három világhírű tudós, Ernest *Barker*, A. J. *Waldrave* és Alexander *Farquahrson*. A tizenkét tudós közt németek is vannak és résztvesz a munkában *Mannheim* Károly, a londoni egyetem magyar származású szociológusa is. A tudósok munkáját a *Szegedi Fiatalok Művészeti Kollégiuma* készítette elő. Dudaron a külföldi tudósok számára magyar szakemberek több előadást tartanak. Az előadássorozat kimagasló eseménye *Bartók* Béla szereplése, aki a magyar népzenéről fog felolvasni.

— **Villamos főzési bemutató.** A Honvéd ucca 22. sz. alatt, az Elektromos Művek bemutató konyhájában hétfőn, csütörtökön és pénteken délelőtt ½10 órakor gyümölcsbefőzést, rétes, pudding, hal, különféle tészták és húsok készítését mutatják be. Belépés, ruhatár díjtalan.

— **Boross Jenő ezredes a debreceni múzeumnak ajándékozott egy Van Dycknek tulajdonított férfiarcképet.** *Boross* Jenő, az Egyesült Államok magyar származású ezredese, aki a Szépművészeti Múzeumnak és a fővárosnak már több értékes régi festményt ajándékozott, most újabban a debreceni Déry-múzeumnak egy Van Dycknek tulajdonított nagyméretű háromalakos férfiarcképet. A kissé megsötétedett, barnás galériatónusú festmény, tájképi háttér előtt páncélba öltözött hadvezért ábrázol. Nyergelt lova mögötte türelmetlenül toporzékol. Jobbján marsallbot, balja a kép szélén látható épület oszlopának talapzatán nyugszik. Szőkehajú, fiatal csatlós térdel mellette, előrehajolva éppen a sarkantyút erősíti fel a hadvezér jobb lábára. A paripától balra lovásza tűnik fel, akinek lobogóhajú, bajuszos kecskeszakállas feje, mozgalmas körvonalú, nyulánk alakja igazi Van Dyck-típus. A hadvezér szigorú, de fáradt arckifejezésű beállítása kissé eltér a nagy flamand portretista hanyag eleganciájától, ez azonban a restaurátor munkájának tudható be, aki a főalak arcát és a festményen lévő egyéb sérüléseket kijavította. Kitűnő a tájra boruló felhős ég alkonyi sárgája, melynél csak a hadvezér homlokának még világosabb rózsaszín-sárgája, a páncélon felcsillanó fények világítanak jobban. Félárnyékok borulnak a lovász alakjára. Még a hadvezér nadrágjának vörös foltja, egy ugyanilyen színű szalag és a ló fehérjének szürkésfehér tónusai élénkítik a festmény sötétbe játszó színharmóniáját. Régebben a vászon Brüsszelben báró *Brevillier*, majd Londonban Albert *Martin*, végül pedig Henrik *Hawley* (Sussex) gyüjteményében volt, tőle vásárolta meg *Boross* Jenő. *(A képet a Pesti Napló mai képesmellékletén közli.)*

— **Új főjegyző Békásmegyeren.** Békásmegyer szombaton *Zboray* Géza főszolgabíró elnökletével közgyűlést tartott, amelyen *Knoblauch* Virgilt főjegyzővé választották.

BÚTORBEMUTATÓ
ERNST, Baross ucca 47
modern, komb. és styl-bútorok, mindennemű lakberendezési cikkek. Fizetési kedvezmény.
József körút saroknál.
A lakberendezési vásáron nem veszek részt!

Pesti Napló 1937. sept. 5.

megoldásáról. A középeurópai viszonyokat kitűnően ismerő angol politikus a dunai feszültségek főokát abban látja, hogy az osztrák-magyar monarchiát az érdekelt népek megkérdezése nélkül darabolták fel. Ezzel kapcsolatban kimerítően foglalkozik a kisebbségek szomorú helyzetével is, súlyos bírálatban részesítve az utódállamok cinikus szerződésszegését, amelyek lábbal tiporják az általuk aláírt és alaptörvényül is elfogadott kisebbségi szerződések rendelkezését. Különös részletességgel ír a magyar revizionista követelésekről is, melyeknek jogosultsága a Népszövetség 19. cikke alapján vitán felül áll. A mostani ellentétek és feszültségek kiéleződése annak a következménye, hogy a revíziós cikkelyt a gyakorlatban nem alkalmazzák. A folyóirat második érdekes cikke *Observator* tollából származik, aki David Hunter *Miller* naplójának és *Raschhofer* legújabb publikációjának felhasználásával Kárpátaljának Csehszlovákiába való bekebelezéséről közöl eddig ismeretlen adatokat.

— **Kétezer pengő értékű ékszert loptak el egy autóból.** Szombaton este a Vigadó uccában ismeretlen tettes felnyitotta *Kegl* Györgyné pákozdi földbirtokosnő autóját. Egy koffert lopott el onnan, amelyben *egyéb holmikon kívül körülbelül 2000 pengő értékű ékszer volt.* A rendőrség nyomozást indított, hogy a tolvajt kézrekerítse.

— **Amikor egy uralkodó szórakoztat.** A történelem azt mutatja, hogy azelőtt az uralkodók tartottak maguknak szórakoztatókat. Ma már olyan uralkodó is van, aki bármikor kész minden ember szórakoztatására. Ez az uralkodó nem más, mint a Philips »Regent« világvevő rádió, amely eddig nem ismert negyedik hullámsávval, 9 hangolt körrel, óriáshangú 10 wattos hangszórójával és dinamika expanziójával az egész világot uralja.

— **Vízállás.** A földmüvelésügyi minisztérium vízrajzi osztálya jelenti: A Duna Mohácsig apad, lejjebb árad, Pozsonyig alacsony, Baja—Ujvidék közt magas, másutt közepes vízállású. Dunai vízállások: Schärding 208, Passau 293, Aschach 150, Struden 275, Stein 26, Bécs 9, Pozsony 202, Komárom 347, Budapest 318, Paks 270, Baja 434, Mohács 484, Gombos 592, Ujvidék 473, Zimony 404, Drenkova 309, Orsova 376. A Dráva Barcsnál 33, Drávaszabolcsnál 150, Eszéknél 298. A Száva Brodnál 378. A Tisza végig apad, Csongrádig alacsony, lejjebb közepes vízállású. Tiszai vízállások: Tiszaújlak —70, Vásárosnamény —90, Tokaj 32, Tiszafüred 110, Szolnok 174, Csongrád 162, Szeged 243. A Szamos Csengernél 2. A Berettyó Berettyóújfalunál —92. A Körös Körösszakálnál 2, Békésnél 31, Gyománál 80. A Maros Makónál 11. A Balaton Siófoknál 78. A Velencei tó Agárdnál 38.

Csillárt Meteor csillárgyár üzleteiben vásároljon! ● 12 üzlet
Központ: Podmaniczky ucca 27.

Boros Jeno

»Der Abgrund« című könyvének terjesztését megtiltotta s e határozat nyomán a kereskedelmi miniszter e sajtótermék postai szállítási jogát megvonta.

= **Becsülje meg a kereskedőt, ki Pamászont ajánl Önnek ágyneműre.**

= **Szalay Sándor** cipészmester, IV., Duna u. 6. általános elismerést aratott kiállított sajátkezű mestermunkájával. Őfőméltósága vitéz Nagybányai Horthy Miklós úr, Magyarország kormányzója lábméretére készített egy pár modernszabású vixosbőr angol lovaglócsizmát, csupa kézi öltéssel, mélyített (holnot) varrással. Ezt a különleges munkát ma sem London, sem Párizs nem készíti. A csizma szárán 2276 selyem és 1274 fonállöltés van.

= **Modern függöny és anyag...** Gittertüll 210 cm széles 3.90 P, 110 cm hosszú fodros tüllpárna csipkeszövettel és színes hímzéssel készen 9.80 P. Lipótvárosi Fonal Rt., Szent István körút 25. sz.

= **Nőnek az igények,** szerencsére a technika lépést tart az állandóan növekvő igényekkel. Minden rádiózó leghőbb vágya: Bécs, eddig csak a nagy sokcsöves szuperkészülékkel volt vehető, az új EKA 218 készülék, annak dacára, hogy csak 2+1 csöves, még ezt a nehezen vehető állomást is behozza. Egyébként is úgy működik, mint egy szuperkészülék, csak egy gombot kell kezelni és sorra jönnek a külföldi adóállomások.

= **Vágó Viktor högyfodrász,** hajfestő és kozmetikus, siófoki nyári üzletéből hazaérkezett. Petőfi Sándor ucca 1. (Apponyi tér). Tel.: 1—885—49.

= **Nem véletlen műve az,** hogy ebben az évben már eddig is több mint 700 General Motors Opel kocsit vásároltak, s ezzel 3 év alatt kereken 1500 General Motors Opel kocsi került Magyarországon a vezérképviselő Nemzetközi Gépkereskedelmi Rt. útján a közönség birtokába. Beigazolódott, hogy a General Motors Opel kocsik elsőrendűek s kitűnően megállják helyüket a legrosszabb terepviszonyokon. A kocsik műszaki kiállítása és tartóssága a legfokozottabb igényeket is kielégítik. A »Super 6« kocsival hatalmas túrákat tettek és egyhangú elragadtatással beszélnek 2.5 literes felülvezérelt motorjáról. Az »Olympia«, melyből egyedül 500 darab fogyott el 2 év alatt, a középosztály jól bevált kedvenc kocsija; a »Kadett« pedig gazdaságos üzeménél, modern berendezésénél fogva az 1 literes kategóriában szinte versenyen felül áll.

Alapítva 1885

Színes hall, villa, kombinált szoba, konyha, részletre is, Lapidesnél, Nagymező ucca 8. (Teréz templomnál)

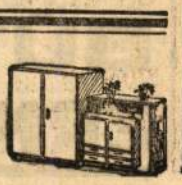

Franciaország északi részein, Angliában és Ausztriában is. Csak Franciaország déli részein van még 30 fokos hőség, amelyet az óceáni hűvösebb levegő még nem ért el. A nagy légnyomási vonal most a La Manche csatorna felett húzódik el, úgyhogy annak innenső részén az időjárás meglehetősen szép volt és kisebb lecsapódások már csak ettől keletre, a Kárpátoktól északnyugatra fordultak elő, természetesen ott is zivatarok kíséretében. Ugyancsak egy nagy légnyomású front vonul át tőlünk közvetlenül nyugatra Ausztrián, az Alpeseken, úgyhogy ennek hatására vasárnap folyamán hazánkban az időjárás olyannak igérkezik, amilyen a szombati volt és ha lesz is valami rosszabbodás, az inkább csak hétfőn köszönt be.

A Balaton vizének hőmérséklete Keszthelyen, Balatonfüreden 22, Balatonbogláron, Siófokon, Balatonkenesén 21 fok. A Duna vizének hőmérséklete 18 fok. *Dr. Massány Ernő, m. kir. főmeteorológus.*

*

Szeptember 6-án, hétfőn a Nap kél 5 óra 08 perckor, lenyugszik 18 óra 16 perckor, a Hold kél 6 óra 50 perckor, lenyugszik 18 óra 26 perckor.

Szeptember 7-én, kedden a Nap kél 5 óra 10 perckor, lenyugszik 18 óra 14 perckor, a Hold kél 7 óra 58 perckor, lenyugszik 18 óra 50 perckor.

A Meteorológiai Intézet jelenti szeptember 4-én este: Várható időjárás a következő huszonnégy órára: Kissé élénkebb nyugati-északnyugati légáramlás. Több helyen, elsősorban a délutáni és esti órákban, záporeső és zivatar. A hőmérséklet az ország nyugati részében kissé csökken, keleten még alig változik.

— **Áthelyezés.** Dr. *Németh* Kálmán pénzügyi számvizsgálót és dr. *Czettner* Ferenc pénzügyi számellenőrt a pénzügyminiszter a fővárosi pénzügyigazgatóság mellé rendelt számvevőségtől a pénzügyminiszteri számvevőséghez áthelyezte. A két pénzügyi szaktisztviselőt kartársai meleg ünneplésben részesítették ebből az alkalomból.

Férfi és női **fehérneműszabást és varrást**
a legmodernebb szisztémák szerint tanulhatnak
Grosz szalónban V., ERZSÉBET TÉR 4. I.
Szabásminták, modellek kaphatók

12. Boros Jan

butortevező

1932-1934

Iparm. Isk Évk.

1930-34. 45. l

Themis - robor, rhamnusi IV. 18.

más a Központi Statisztikai Hivatalban, a poughkeepsiei Vassar College ösztöndíját nyerte el szociológiai tanulmányok végzésére. Szep-

ban foglalta össze. A Department of Embryologyn végzett fejlődéstani kutatásainak eredményeit a Contributions to Embryology, Carnegie Institution of Washington amerikai szaklap közölte. A laboratórium endokrinológiai osztályán dr. Hartmann vezetése mellett terhességi bőrreakció-vizsgálatokat végzett dr. Saglik törökországi munkatársával együtt, melynek eredményeit az Endocrinology hormonológiai szaklap közli, míg az ugyane klinikán állatokon végzett terhességi kísérleteinek eredményeit a Proceeding Society of Biology and Physiology szaklaphoz nyujtotta be közlésre. Nagyobb rákanyagot foglalt hystológiai szempontból statisztikába. Június közepén hagyta el Baltimorét s a következő városok kórházait tekintette meg: New Orleans, Los Angeles, San Francisco, Rochester, Chicago, Cleveland. Július végén hagyta el Amerikát s hazatérve a budapesti II. számú női klinika gyakornoka lett.

Dr. Szabó Margit (1906, Pécs, róm. kat.), bölcsészdoktor Budapestről (Entz Géza professzor), California állam berkeleyi egyetemén végzett kutatásokat professzor dr. J. Frank Dániel vezetése mellett az experimentális embryológia körében. Fülhólyag-átültetéseket végzett szalamandrákon és békákon. Kísérleteinek további folytatására, főleg a Cyclostomatákon végzendő átültetések végzésére, ösztöndíja a következő évre meghosszabbíttatott. Jeles eredménnyel tett vizsgát experimentális zoológiából és optikából. Kutatásainak eredményéről több

BOROS Jenő (fotó)

Fotóművészet, 1985/3. 13.p.

Boros Jenő : Cross-viadal

A 4. NAGYBARACSKAI KIÁLLÍTÁS

ROMÁNY PÁL

Az MSZMP Bács-Kiskun megyei Bizottsága első titkárának megnyitó beszéd

Tisztelt Jelenlévők!

Kérem Önöket, ne vegyék csupán udvariassági gesztusnak, de köszönettel kell kezdenem. Megköszönöm, hogy érdeklődésükkel megtisztelték ezt a kiállítást, hogy készek voltak találkozni a szociofotósok üzenetével. Megköszönöm továbbá a Magyar Fotóművészek Szövetségének, valamint a Budapest Galériának a meghívást, azt, hogy ezzel alkalmat adtak, hogy szíves figyelmükbe ajánljam az alkotókat, törekvéseiket és szóljak vállalkozásukról s szóljak itt Nagybaracskáról is. Nem ígérhetem, hogy minden joggal felmerülő kérdésre válaszolhatok, de néhányra megkísérlem a válaszadást.

Megkísérlem a választ arra az időnként ingerülten felmerülő kérdésre, hogy mit akarnak a fotósok?
Már ők is sokkolni akarnak?
Követelni? Leleplezni? Vagy valami mást akarnak? És arra is válaszolok, hogy hol is van az a Nagybaracska. Kezdjük az utóbbival, mert ez a könnyebb.

Időnként elfelejtjük ezt. Jó támogatóra talált a bajai Eötvös József Tanítóképző Főiskolában és másokban, de a legfontosabb, hogy van befogadó közössége; elfogadják néha ironikus vagy irracionális felfogását is, és mindjobban megértik ott helyben, hogy „érted és nem ellened" fotóznak, akik ott fotóznak.

A telep beilleszkedik a megyébe, amelyben immár több nyári egyetem, képzőművészeti, természetvédelmi táborok sora található, nemzetközi zománcművészeti műhely és kerámiastúdió működik, rendszeres a Kodály-szeminárium és több más nyári program. Ez évtől azt tervezik, hogy különböző díjakkal is értékelik majd a fotóművészeti alkotók tevékenységét.
Mindez tehát hozzájárult ahhoz, hogy a déli végekről szociofotó kiállítást hozhattak ide, az ország fővárosába.

A végekről — de szeretném hinni, hogy nem végvári képeket és főleg nem perifériku s témákat. Hiszen ki tekinthetné mellékes témának a közintézmények és a lakosság kapcsolatait

MDK

Boros Joannes, Pápa.

festő

Kapossy János: Építők, szobrászok, festők és grafikusok Magyarországon 1828-ban. Műv. Ért. 1952. 1. sz. 138 l.

megirva

Boross József

köfarnyó

1821.

l.

Sátoranyh

39. l.

Insurgens-
emlék
Sátoraljaujhelyen
Felavatva 1821.

Boros József, [festő]

L: Csók István

dr Steiner László Festészet a bélyegeken 606.
Élet és Tudomány, Bp. 1977, máj. 13 XXXII/19

Boros Józsefné

tarkáső asszony 1870-1900 közötti Sárospatakon

Román János: Sárospataki iskolái a. Bp. 1955. 22.o.

MDK

Boros Károly

Faluvége, of.

Árv. Csarnok 1904. auke. 1942. máj. 6. 1.

Boros Károly

festőművész

Téli Tárlat - Műcsarnokban - képével szerepel.

Nemzeti Ujság
1934.I.13.

Baros Károly

Szerepelt a Műsornak Tavasi tárlatán.

N. M. 1931. IV. 26.

MDK

Boros Károly

Művével szerepelt a Műcsarnok téli tárlatán.

(m.v.): A Műcsarnok téli tárlata.

Nemzeti Ujság, 1934. Jan. 13. 11. lap

Boros Judit, művészettörténész

9. Vasárnap

9.30

15.00

9 VASÁRNAP
SUNDAY

9.30
TIT TÁRLATVEZETÉS
Szentendrei iskola
Vezeti: Boros Judit művészettörténész

15.00
TIT TÁRLATVEZETÉS
Gödöllői művésztelep
Vezeti: Boros Judit művészettörténész

Magyar Nemzeti Galéria, 1984. december.

megirva

Boros Károly

festő

l

Árv. Csanok 104. aukc. kat.

" " 105. aukc. kat.

CORVIN-CODEX: S. Joannis Chrysostomi: Liber de Compunctione Cordis ad Demetrium stb.

(Modena, Este-könyvtár).

Csontosi János stb. Századok, XII – 1878, 684 l.

Boross Károly

1902/3 - 1904/5

Ferkéjszőrfőúskák

fo. l.

1967 DEC 17

Boros Kazai
1021 József

A fából faragott ménes

Szilvásvárad lipicai ménes; a bükk-fennsíki Csipkéskút ménesének híre messzire szétterjedt. Lassan ismerni kezdenek egy másfajta mének, amelyet *Boros Kazai József* farag. Hársfából.

Egerből kísérjük a festői hegyi faluba. A falu szülőhely, gyermekkori emlékek és varázslatok kaptára. Párakép jó húsz év távolából: „Legelőször is az iskolapadot faragcsáltam... „Tölgyfából voltak a padok.

Csodálatos szálerdők körös-körül. / „A nagy fák / csipesz-gallyaik közén vattát: / havat tartanak. / melyre rácsurog / a felhőtlen ég roszszui becsukott / kék üvegéből a tárolt tömény / fertőtlenítőszer: a téli fény".

Szilvásváradon hetek óta tél van és mindenütt hó. Éles kontúrokban bomlanak ki a színek, harsog a fenyők élénkzöldje, jégköpenyt vett magára a kristály vizű Szalajka, a tölgyek cserfák, bükkök tömege szürkésfekete, a fosztott ágakon és a fák alatt fehéren világít a hó.

29 éves fiatalember. Roppant sokoldalú, legalább kilenc mesterséghez ért. Egyebek között azt is elmondhatjuk róla, hogy *nehézbúvár*. Még katonaként búvártársaival megmentette a Dunán megsérült „Liptov" nevű csehszlovák vontatógőzöst. Jutalmat kaptak, lefényképezték őket, s írtak róluk az újságok is.

Szenvedélyesen szeret faragni. Faragásait ismerik országhatáron túl, *eljutott már keze munkája Észtországba is.* Itthon, szűkebb környezetét nem számítva, alig ismerik. S akik ismerik, szobrait, faragásait szinte a keze alól szedik ki. E pillanatban egy bőgő szarvasos, makkal, tölgylevelekkel mintázott díszdoboza és egy italtartó ágyúja van kész.

— Tanult rajzolni?

— Csak úgy, az iskolában — feleli.

— Vázlatot készít?

— Nem.

— Papírra skiccet?

— Semmit. Amit faragni akarok, az bennem van, felesleges megrajzolni.

Nagyon régen, fészerben, a szén között látott egy darab gyertyánfát. Görcsöset, keményet tűzrevalót. Baltával körülhasogatta, s nekifogott, hogy bicskával megfaragja. Apró kalapácsot faragott a gyertyánból. Formás fejékű szarvassal, makkos tölgylevélzettel. Azt a régi faragást nem őrzi, csak egyik frissebb és tökéletesebb mását. Olyan, ha valaki kezébe veszi, s forgatja, nézegeti, azt mondja: csontfaragás.

Boros Kazai József, és egyik kisszobra, az Ágaskodó ló. (Foto: Pilisy.)

Holt anyagból dolgozik, de alakjai élnek. Lovak kelnek életre keze nyomán. Olyan pompás állatok, lipicai fajták, amelyekben a lóhoz értő szakemberek sem találnak hibát. Ott van feszülten, telten, erőtől duzzadóan minden izomcsomó, in- és rostköteg, ahol valójában lennie kell. A délceg tartás, a mozdulatok kecsessége hamisítatlanul, pontosan és hitelesen lipicai. Azt mondja: a ló csak tíz helyzetet tud felvenni, többet nem képes megcsinálni, ha belepusztul is. Például hátsó lábainak csülkeit soha le nem teszi a földre; s azok a szobrok, amelyek ilyen természetellenes „állásban" ábrázolják a lovat, hamisak. Jól ismeri a nemes jószágokat. Mikor a lipicai fajtát ideköltöztették Szilvásváradra, s a falu több pontján az üres istállókban elhelyezték, mindig a lovak körül forgott. Tisztogtatta, jártatta „őket", s nemegyszer el is lopott egyet-egyet, hogy kedvére lovagoljon.

Állat- és természetszeretete azonos izzású. Erdőkkel körülvett faluban nőtt fel, s a fák különös birodalmához eleve más kapcsolatok, szálak kötik, mint azokat, akik csak pihenni, enyhülni, felfrissülni keresik fel az erdőt. *Jókedvében farag.* A fa megfaragásának látható gyönyörűsége érződik munkáin. Családjában, ameddig elér a visszaemlékezés, nem volt senki, aki ennyire becsülte volna a fát, mint ő.

— *Egy tömbből megfaragtam a híres lipicai négyesfogatot.* Még fényképem se maradt róla, hogy megmutathatnám.

Az egyetlen hárstömbből „kibontott" fogatot a Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Minisztériumban őrzik. És őrzik kis szobrait a megyei pártbizottságon, az állami gazdaság irodáján, s nem is tudja, melyik lova hova került, kinek jutott ajándékul.

A szépséget bevinni az ember életébe. Az emberek mindennapjait kibélelni a széppel. Boros Kazai József hatékony módját választotta ennek: *a kisplasztikát.* A kisszobrot, amely egy hálószobát, egy szalont, egy dolgozószobát népesít be konstáns hőmérsékletű érzelmi sugárzásával.

Nemcsak figurális dolgokat farag ki a fából: Valódi használati tárgyakat is készít: cigarettatartó *díszdobozokat, hamutálcákat, gyertyatartókat, hangulatlámpákat* stb. Ezek plasztikai és funkcionális megoldással igen ötletesek. A dombormű-vek vonalai, a kifejező díszítések és formák gazdag érzésvilágot sugároznak magukból. Készített például olyan zászlótartót, amely felfordított lópatákból van kiképezve, s fő díszе egy lófej.

Keze nem „iskolázott" kéz. Egyik napról a másikra kereselt szerszámot és faragni kezdett. Tanulhatott volna képzőművészetet, a felvételije is sikerült, de a szükség más útra terelte. Négyen voltak testvérek, egy fizetésből éltek hatan, s az ő taníttatására semmi pénz nem jutott. Önszorgalmából érte el eddigi eredményeit. S az a munka, ami keze alól kikerül a tanult szobrászoknak is dicséretére válna.

Mostanában sok megrendelést kap. Az egyik minisztériumnak irattartó díszdobozt készít, s kért tőle mintadarabokat az Idegenforgalmi Hivatal; több vállalat és intézmény várja fafaragásait. A könnyebb sikerrel kecsegtető dolgok nem érdeklik. Határozott szándékok nyugtalanítják, amitől eltérni sosem akar.

— *Megcsinálom az ötösfogatot is. Egy tömbből kifaragva.*

Lassan halványodik az ég. A hold fényében fehéren világít a hideg hó. Valahol a Bükkben, a rengeteg mélyén rókák ugatnak.

Pataky Dezső

„vándormadarai”

-ből a képzett mezőgazdászok, fő-

pzetlenebb brigádvezetők
mber-e.látása gyengébb az átlagosnál

telmények szerint irányítani, szervezni a közös gazdaságok termelését.

Elmennek

Sokszínű képet mutat tehát a termelőszövetkezetekben dolgozó vezetők szakmai tudása, képzettsége. Ám figyelmeztető a jövőre nézve, hogy igen sokan hagyják el posztjukat, mennek át az iparba, hivatalokba, államigazgatásba. Szinte naponként olvashattunk arról, hogy Istenmezejétől Gyöngyösig, Ostorostól Mátrabalaláig mennyi gond akad a szakemberek vándorlásával, pontosabban a távozás okainak tisztázásával.

Szinte ijesztő méreteket öltött az utóbbi időben a főmezőgazdászok és főkönyvelők elvándorlása. Közülük, évenként minden harmadik munkahelyet változtat, de a közös gazdaságok elnökeinek a fele sem éri meg egy helyen a három esztendőt. *Évenként majdnem száz képzett termelőszövetkezeti vezető mond búcsút előző munkahelyének.*

Az alacsonyabb elméleti képzettségű brigádvezetők esetében viszont — akiknek zöme helybeli gazdálkodó volt — jóval kisebb a változás mértéke, többségük hosszú ideig marad vezetői posztján.

Az okok?

Miért ilyen sűrű az egyik közös gazdaságból a másikba vándorló szakemberek raja, és azoké akik végképp vagy időlegesen hátat fordítanak

amelyek egyes vezetők és a tagság között adódnak, vagy amelyek a vezetők között alakulnak ki. Ezenkívül gyakori, változást előidéző nézet: *„idegennek a falun kívül tágasabb, van itt helybeli is, aki munkaegységért elvállalja ezt a tisztséget”.* Sajnos, a legtöbb esetben nem vizsgálják meg azokat a szerteágazó okokat — élet- és munkakörülményeket —, amelyek egy-egy közös gazdaság elhagyására készteti az elnököket, mezőgazdászokat könyvelőket. Igaz, akadnak közöttük, *akik nem bizonyultak méltónak a bizalomra,* hiszen korrupció és más vétségek miatt 22 szövetkezeti vezetőt kellett az előző két évben leváltani. Jó néhányan pedig nem rendelkeztek olyan szakmai, politikai tudással, amely *alkalmassá* tette volna őket a közös gazdaság további vezetésére.

Nagyon ritka esetben az is előfordult, hogy a vezetők *bérezési okok* miatt hagyták el a termelőszövetkezetet, kilencen pedig *nyugdíjba* mentek.

Az „elvándoroltak” közül, legtöbbjük azonban *maga választotta a cserét* más közös gazdasággal vagy az iparral. Közülük nem kevesen bizonyos kényszer hatására mentek el, mivel megkapták vezető társaik vagy a tagság *„selyemzsinór-ajánlatát”:* vagy beadják a felmondást, vagy fegyelmit indítanak ellenük és akkor nehezebb lesz az elhelyezkedés. Igen sok szakember, vezető a könnyebbik utat választotta, a harc igazának bizonyítása helyett... *elvándorolt.*

Egyébként az a vélem

...hogy nincs is jobb annál ha dühösek vagyunk, s különösen nincsen jobb annál, ha dühünknek igaza is van. Egy dühös ember még lehet nevetség tárgya is, még lehet oktalanságért is mérges, mert értelmetlenül volt dühös. De milyen dühöt oldó boldogság az, amikor az ember olyanért dühös, amiben igaza van s miután jól kidühöngte magát — ha esetleg változás nincs is — megmarad az az érzése: igaza volt.

S mennyi mindenért vagyunk dühösek manapság?!

A minap ezen töprengtem, éppen azon dühöngve, hogy mi mindenen dühönghet egy magyar átlagpolgár. Rengetegen! Itt van mindjárt ez a sok fakszni — szép magyarsággal mondva — a gépkocsik kötelező felülvizsgálatával. Az emberfia összegürizik egy kocsit, aztán nem hagyják békén se úton, és most már se útfélen, vinni kell vizsgáztatni ott meg képesek levenni a rendszámtáblát és megütheti a guta a tulajdonost, amíg a kívánságnak megfelelően rendbe hozza kocsiját.

Mert de megint dühítő, hogy kocsi annyi van már, hogy még ugyan mindig kevés de mégis sok, de szerviz annyi van, hogy nagyon kevés és a még több se lenne sok. Nem beszélve az alkatrészellátásról!

Avagy itt van megint egy kitűnő dühöngeni való téma: mennyi idő, utánjárás és milyen kevés valuta, ha az ember mondjuk Svájcba vagy Ausztriába kér útlevelet. Bele lehet őszülni, kérem, amíg az ember egy vacak útlevélhez hozzájut, de a kapott valuta ügyes elosztásába csak belekopaszodni lehet. Nem szólva arról a sok kényelmetlenségről, ami az embert éri a vámnál, ha mondjuk a révnél szeretne bejönni. Tiszta méreg, tiszta dühöngés az egész.

Baj van a gáztűzhellyel — hajaj, amire azt kivárják.

Televízió, rádió, hűtőszekrény, mosógép mind megannyi kellemes és hasznos tárgy, de mind megannyi bosszúság tárgya mert ha baj van velük — s naná, hogy baj van, pont nálunk ne lenne, kérem, baja ezeknek? —, akkor kész tortúra a javíttatásuk. S itt jut eszembe: hát lehet nálunk zsebrádiót kapni? Lehet. Protekcióval. De hol van az egyszerű dolgozónak protekciója? Sehol. Nincs is zsebrádiója!

Hát igen, tiszta méreg az élet, nem csoda hogy az emberek annyi gyógyszert szednek, s miután nem ők tehetnek róla, hogy ennyi a dühöngeni valójuk, még az a legkevesebb, hogy ezeket a gyógyszereket SZTK-receptre írják fel. Ha felírják. Ha azt írják fel, amit az ember kér. De az külön düh, hogy az emberfia világosan, értelmesen magyarul és szótagolva megmondja az orvosnak, milyen gyógyszert kér, az meg nem egy esetben kijelenti: márpedig az nincs. Mármint hogy neki, vagy nekem nincs. Az van amit ő akar. Mert az ember még az orvosnak is ki van szolgáltatva.

Mondom, éppen e sok dühöngeni való felett dühöngtem, szívem igaz és mély, együttérző részvétével a magyar honpolgár miatt, amikor úgy teljesen véletlenül nem is tudom, hogyan és miért, az jutott az eszembe: ejnye, egy-két évtizeddel ezelőtt min dühöngtünk mi? Próbáltam visszaemlékezni azokra az időkre, amikor azok az idők voltak s nem jutott eszembe sem az hogy dünögtem-e, vagy csak szerettem volna, de... hogy is mondjam... önmagában nem esik jól a dühöngés az embereknek, hát nem mertem hangosan dühöngeni.

Hát gépkocsi miatt nem dühöngtem, az biztos...

Ha jól emlékszem, azt hiszem, az útlevél sem volt dühöngésem tárgya...

Csizmáért nem a divathölgy dühöngött hanem a paraszt, mert nem volt, akkor tehát nem miatta, hanem érte dühöngött...

Hűtőszekrény? Mosógép?

Nem, nem, ezek sem.

Akkor miért?

Ja igen, emlékszem: volt a békekölcsön, amit önként kellett jegyezni, s amit befizettek a bérből és fizetésből élők; volt a begyűjtés; volt, ha volt, a ragacsos kenyér és a kom-

HEVES MEGYEI
NÉPÚJSÁG
Megyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Bp. V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188 307

BOROS Krisztina textilterm.

Czeglédi Cecília: Falaka garson
[beszélgetés] = Lakás Kultúra, 1995/10.
32 – 36. ill

Lilla

limov világa. = Interpressgraphic, 1987,
gej 978:"}{tm "Tyerescsenko, Vaszilij

lanetárium, 1986. okt. 19 - dec. 31.
55-56. ill. {tm "Almár György 979:"}{tm

MA György: Szendvicskiállítás. = Élet és
Andrási Csaba 980:"}{tm "Kozma György

zprém, Eötvös Károly Megyei Könyvtár,
"Csonka Zoltán 981:"}

sy István grafikáiról. = Kortárs, 31,
ván 982:"}{tm "Páskándi Géza 982:"}

Boros Lajos

Gazda József: A festő gondolatai /Boros Lajos idézése/ - ~~Xxxxx~~ /Kolozsvár/, 1968. 12.sz.1797-1799.l.
Korunk

~~xxxx/xxxx~~

Az 1968.évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája. - Művtört.Ert. 1971.2.sz.149-182.l.

159.l.

MDK

Boros Lajos, [építész?]

A Vár egyik újjáépítője.

György István: A budai Vár 8.

[4.]

Népszabadság, Bp. 1971. ápr. 8.

1) Boros Lajos
festő

Az 50-es évek elején szerett diplomát a kolozsvári képzőművészeti főiskolán. Tanítómestere – eszményképe: Mattis Teutsch János volt, akit Brassóba való letelepedése után személyesen is megismert:

Gazda József: A festő gondolatai
korunk, kolozsvár 1968. XII. 1797.

2) Boros Lajos
festő

Korszakai

I. intenzív színfestés

II. felfedezi a háromdimenziós formát, színek elhalványulnak → „szürke periódus".

III. 1963 táján „A formák mozgását és a nekik megfelelő színvilágot egy ségben pró-

Gazda József: A festő gondolatai
Kormak, Kolozsvár 1968 XII 1799.

3) Borsa Lajos
festő

bálom festeni." „Önkifejezés, életérzés, állapot. Ezeket akarom megfogalmazni."

Gazda József: A festő pondolatai
Korunk, Kolozsvár 1968. XII. 1799.

Boros Lajos
festő

„Cement" Repr.
„Protuberancia" Repr.
„Lovas harcos" –"–
„Szivárvány" –"–

Gazda József: A festő gondolatai
Kosnuk i Kolozsvár 1968. XII. 1799.
1792–1793.

Boros Lajos
festő

„Zöld táj" Repv

Kovacsk, Kolozsvár XXIII. 1964. 9. 1538. old.

UTUNK KOLOZSVÁR

1957 MÁRC 16

Boros Lajos.

146

BOROS LAJOS Marika

megirva

Boross L.

festő

K. Hegyesi Mária a Nemzeti Szinház tagja, Medgyászai Evelin, a debreceni szinház tagja, Bényeiné Harmath Emma, szinésznő, Zádovszky Terez, a fővárosi szinkör tagja. E. Kovács Gyula, a kolozsvári Nemzeti Szinház tagja, Szentgyörgyi István, a kolozsvári Nemzeti Szinház tagja Sándor Emil a fővárosi szinkor tagja arcképei-pentitől. (A Nemzeti Szinház arcképegyüjteményében??)

K. állítva: Magyar Szinészeti Kiállítás a Városlegeti Mücsarnokban. Bp. 1890. 40-41. l.

42469 szám.

A müemlékek orsz. Bizottságának folyó évi február hó 10-én 24 s. a. kelt fölterjesztésére, tudomása és további megfelelő eljárás végett megküldöm.

Budapest, 1908 április 13-án

A miniszter meghagyásából:

Boros Lajosné

Boros Lajosné naiv művész alkotásaiból nyílt kiállítás csütörtökön a Petőfi Irodalmi Múzeumban.

Magyar Nemzet 1985. IX. 20.

Borros Lajosné
/Endrész Terézt/

Kiállítás a Petőfi Irodalmi
Múzeumban

Magyar Nemzet 1985. X. 30.

Boros Lajosné Endrész Teréz

Képeket reprók a 29. oldalon

Valóság 1977/11

Borosné Endresz Teréz, náv festő

Budapesten, a Mezőgazdasági Múzeumban aug. 16.-án nyílt meg a „Mezőgazdaság a náv művészetben, 1980." c. kiállítás. – Borosné Endresz Teréz síkból kidomborodó textilképei szerepelnek a tárlaton. (említve).

Sass Ervin: Mezőgazdaság a náv művészetben, 1980.
Békés Megyei Népújság, 1980. aug. 28.

Borosné Endresz Teréz

Borosné Endresz Teréz textilből, bőrből, tükör darabkákból formálja képeit.

Bánszky Pál: A naiv művészet határai.

MŰVÉSZET, 1979. junius - 10.lap.

Borosné Endresz Teréz

Borós Lajosné képeiből rendez kiállítást a Petőfi Irodalmi Múzeum. Veszprém megyei parasztcsaládban született a most hatvanhat éves Borosné Endresz Teréz; hatan voltak testvérek. Emlékeit idézi föl képein, a házat, az életet, hétköznapokat és ünnepeket, gondot és örömöt. A huszonegy képet bemutató kiállítást szeptember 19-én, csütörtökön négy órakor nyitja meg dr. Bánszky Pál, Bács-Kiskun megyei múzeumigazgató.

Magyar Nemzet
1985. IX. 19.

Borosné Endrész Teréz

Ténaválasztását a földmüvelés, a falusi
szokások, a gyermekkori emlékek
hiteles néprajzi megörökitésének
szándéka vezeti.

Bánszky Pál: A naiv művészet határai.
MŰVÉSZET, XVIII 1979.junius - 10.lap

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
1980 MÁR 21
MAGYAR IFJÚSÁG
Boros Lajosné szül.
Endresz Teréz, festő

1021

„Maradjon valami a kezemtől”

Zuglóban, a Kerékgyártó utcában, él egy mesebeli asszony: Teri néni. Oly rég volt, talán igaz sem volt, mikor a nagyesztergári hatgyermekes parasztember Terikéje „szógáni” szegődött Pestre, és végleg ittragadt egy délceg hajós oldalán. Jöttek a gyerekek, aztán a háború, a megpróbáltatások. Teri néni dolgozott, de a kezéhez nőtt takarító szerszámok sem akadályozták, hogy álmodjon: a hajdan volt szalmatetős házról, az aratásról, a kenyérbevetés ünnepéről, az apa sugárzó arcáról, ahogy szeli az új kenyeret.

„Először édesapámat rajzoltam le emlékezetből, nagyon jól sikerült. Azután mindent, ami a falusi házunk körül történt. A férjem csodálkozva mondta: — Hiszen te tudsz rajzolni! — és én is éreztem hogy mozog a kezem. Rájöttem, hogy annyit tudok rajzolni, amennyi nekem elég.”

A rajzokat követték a kukoricacsuhé babák, rongyból készült játékok. A munkahelyén csodálkozva figyelték a takarító néni alkotásait. Csodálkoztak és biztatták. Akkor 55 éves volt, gyerekei kiröppentek, és születtek sorban az unokák.

„Csak annyit akartam, hogy maradjon valami a kezemtől, amire az unokáim azt mondják, nagyanyám csinálta! Az édesapám is fúró-faragó ember volt, sok játékot, mozgó figurát faragott. Sajnos ezek elvesztek régi házunk lebontásakor. Szerettem volna valahogy az emlékeimet, a kezem munkáját az unokáimra hagyni. A munkatársaim biztattak, csináljam, még kiállítást is rendeztek a képeimből. Mert aztán már képeket is készítettem anyagból, filcből, kenderrel, bőrrel.”

Az első kiállítás a textilplasztikával készült képekből 1975-ben volt a Kassák klubban, nem sokkal később a Televízió ifjúsági klubjának bemutatótermében. Volt kiállítása a Csiliben, a Fővárosi Művelődési Házban, Dunaújvárosban. Minden képére akadt volna vevő.

„Három képemet a kecskeméti Naiv Művészek Múzeuma vett meg, hármat a Nemzeti Galéria, kettőt a Népművelési Intézet. Nagyon nehezen váltam meg tőlük, mintha az édes gyermekeim lettek volna. Pedig tudom, ennél többre nemigen jutok, minthogy a Galériában ott áll a képek alatt a nevem: Boros Lajosné szül.: Endresz Teréz.”

A képek szinte beborítják a kicsi lakás falait. Egy majdnem elfelejtett paraszti világ bája és keserve néz a szemlélőre, talán az utolsó jelzések egyike. A háború után felnőtt nemzedék számára olyan, mint a népmese, Teri néninek a megszenvedett valóság.

„Minden vágyam a kenyérsorozat volt, ezek a legszebb képeim: a vető, az arató, a dagasztó, a kenyérbevető, a kenyérszelő. Sokszor éjjel is fölkeltem, a fájós derekammal hasaltam a földön, mert hajolni már nemigen tudok. Ott rajzoltam, szabtam, varrtam a figurákat, olyankor boldog voltam. Már kisgyermekként is éreztem, nagyon mocorog bennem valami, most már tudom, az alkotás vágya volt. Ez a belső kényszer ösztönzi nővéremet, öcsémet is, hogy fessenek, faragjanak.”

Az emberben szunnyadó tehetség, a gyerekkortól dédelgetett álmok kiteljesedése csak a lehetőségre vár. Amatőr vagy naiv művész, a besorolás Teri néninek majdnem érdektelen, őt a lehetőség mámora hajtja. Életében az utolsó alkotó évek sem hoztak lényeges változást. Hajnalban kel, mint mindig és elindul a Múzeumba — takarítani.

„Érzéseimben hozott változást, hogy képeim örömet szereznek az embereknek. Szóval el nem mondható, milyen jó érzés ez. Sok szép emlékkel vagyok tele, szeretem a Bakonyt, ahol születtem és ahová mindig visszavágyom.”

A kopott bérház aládúcolt folyosóján, a nézelődő szomszédok között, Teri néni utánam int. Úgy, mintha a bakonyi szülői ház kapujában állna.

Bogárdi Márta

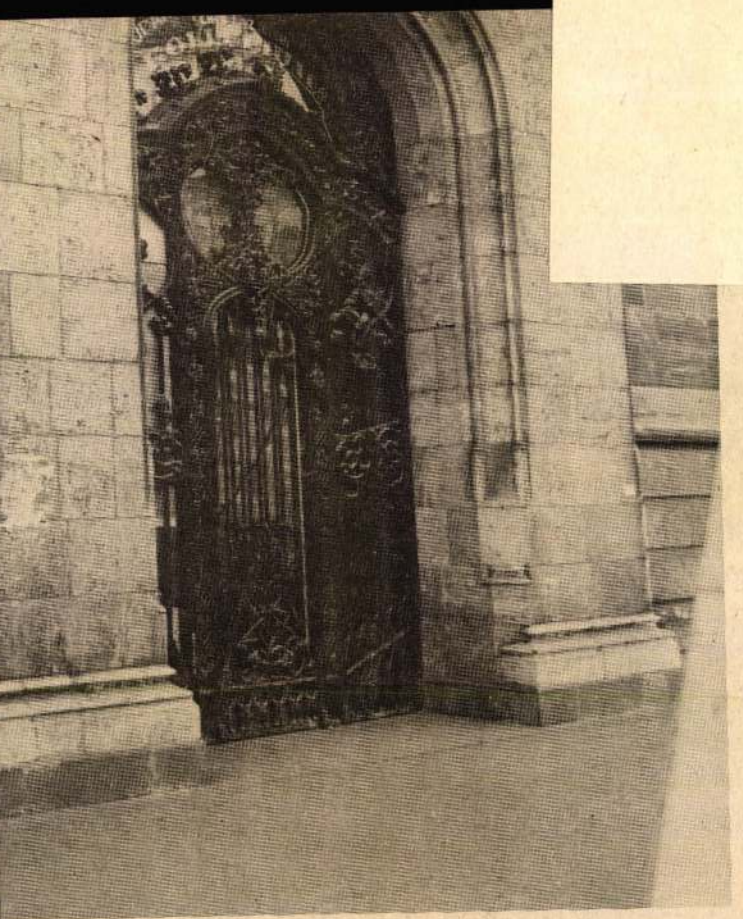

furcsa lenne, ha ebben a patinás környezetben, a boltívek alatt irodák működnének...

A beszélgetésbe bekapcsolódik *Boross László* is, aki egykor a kollégium lakója volt, most a hétvégeken diszkózni jár vissza.

— 1976-ban kezdődött meg a klub „visszavonulása". Akkor költöztünk át ebbe a számba. Azelőtt itt könyvtár volt, elég nagy ráfordítással helyeztük át a klubot. Legjobban az bosszant bennünket, hogy a lefoglalt területen szinte semmi nem történt még, ugyanakkor a kollégisták 30 százalékának albérletbe kellett költöznie.

Szóba került egy másik ügy is. A régi büfé raktárterét jelentős befektetéssel és társadalmi munkával átépítették játékteremmé, de mielőtt beindulhatott volna, a Levéltár munkásai áttörték a falat. Itt persze a kollégisták sem jártak el szabályosan, hiszen az a helyiség a Levéltáré, ám megmondhatták volna előbb, hogy nem engedik használni. Gyerekes perpatvarnak tűnik az ügy, de végül is sok pénzt és munkát emésztett fel.

— Mit szeretne a Várklub vezetősége, milyen elképzelésük van a jövőjükről?

— Egyetlen ésszerű lehetőséget látunk a további működésre — válaszol Dudás Lajos. Jó lenne itt egy egész héten át működő klubot szervezni. Akkor akár növelhetnénk is a taglétszámot.

...b utópiája

...nak a kollégisták és a műegyetemisták. Szombaton és vasárnap is nyitott a programunk, s jóval nagyobb az érdeklődés, mint amennyit ki tudunk elégíteni. Legtöbbször még nyolckor is hosszú sor áll a kapu előtt.

A bejáratnál valóban most is sokan toporognak a hidegben, ők persze a rendezőkkel próbálnak alkudozni, vagy egyszerűen káromkodnak, hogy tönkrement az estéjük. Az ellenőrzés szigorú, mintha nem is szórakozni menne kutató ívét töltik ki. A másik folyosón működik a játékterem, hamarosan üzembe helyezik a programkazettás, bonyolult tévéjátékot. Itt szoktak rövidfilmeket vetíteni, legutóbb kiállítást tartottak, melynek anyagát ezután külföldön mutatták be. Még mindig csak a kollégium termein kívül járunk.

A koncerteket a díszteremben rendezik, mellette található egy kis büfé, és az úgynevezett „nagy klub", vagyis a bár, ahol

pulóvert. Csak miután befejezte „kosztümjét", akkor bírom szóra.

— Nem éreztem jól magam a fővárosban. Sem a Madách, sem a József Attila Színházban. Volt olyan másfél évem, amikor egyetlen színházhoz sem tartoztam. Nem akarok megsérteni senkit, de a fejetlenséget, a szervezetlenséget képtelen voltam elviselni. Csak egy apró példa: a díszítő minden alkalommal megfeledkezett egy kiálló szögről. Naponta véresre hasította a kezemet. Senki se figyelt a másikra. Ezért vagyok itt. Vissza szeretnék térni önmagamhoz, megtalálni, megvalósítani ismét magam. Itt talán sikerül majd. Csiszár Imre számomra olyan világot képes teremteni, amelyben „meg tudok születni". S ha meg tudok születni, akkor élni is tudok.

*

Szerencsi Éva sokak számára az irigyelt pesti színésznő. Bájos arcát már ismerjük a televízióból, filmekből, a József Attila Színházban több jó szerepben láthattuk. S most mégis a vidéket választotta.

— Látszatra semmi bajom nem volt nekem a József Attila Színházban. Akár nyugdíjig is „kihúzhattam" volna. Szép skatulyába raktak. Én voltam a naíva. De a további fejlődésem érdekében lépnem kellett. Valódi színésznő akarok lenni. Tudom, hogy a karakterem sok szerepet nem enged eljátszani. De a mi színházunk kialakulóban van. Alapító tagnak lenni egyben hálás és hálátlan feladat. Én vállalom a sikert is, a kudarcot is. Együtt a többiekkel. Beszámítottam, hogy sok rádió-, televízió-, filmszerepet veszítek el. Ez nem-

Zsolnai Júlia

Szerencsi Éva

hiszem, ha az ember teheti, nem szabad forintokban gondolkodnia. Én most még megtehetem, hogy kedvem szerint döntsek. S Csiszár Imre olyan rendező, aki képes kihozni belőlem a maximumot.

*

Zsolnai Júliát alig ismerem meg. Mi Csü, a háztulajdonos kövér, csúnya, groteszk. Ő pedig dús, fekete hajú, jó alakú lány.

— Ez a szerepem! A miskolci nagyközönségnek csúnyán mutatkoztam be. Nem ez a lényeg. Örülök, hogy elkerülhettem a békéscsabai színháztól. Lehetetlen állapot, hogy egy színházat ennyire lebe-

san. A kettőt egyensúlyban szeretném tartani, amennyire csak lehet.

— A színészek bizodalma egyöntetű. Kritikátlanul elfogadják. Mivel „bóditja" őket?

— Nem hiszem, hogy kritikátlanul fogadnak el. Inkább arról van szó, hogy egy nyelvet beszélünk. S ilyenkor az emberek néhány szóval is megértik egymást. Így a hitük is megnő, bátorítják, segítik a másikat. Kevesebb a rossz kritika, kevesebb a rivalizálás, a hátbatámadás. Nem tudok jobb szót használni: egymást segítő stádiumban vagyunk. Ha van jó alkotói légkör, ez az. Akik most jöttek a miskolci színházhoz, tulajdonképpen a pályájuknak eddigi legösszetettebb és feltétlenül a legsikeresebb állomásához érkeztek. Gondolok itt Dégi Istvánra, Polgár Gézára, Tímár Évára, Blaskó Péterre, Zsolnai Júliára, Újlaki Dénesre, Szerencsi Évára...

— A szecsuáni jólélek megrendezésénél mi okozott különös gondot?

— Szerintem a brechti játékkal szuggerálni kell a színházban. Leginkább egy cirkuszi előadáshoz lehet hasonlítani, ahol a közönség visszafojtva figyeli a triplaszaltót. Borzasztó sok szál köti össze a nézőteret és a színpadot. Nem beszélgetünk a nézővel. Ezt sok színésznek még meg kell tanulnia. A miskolci színház évekig nem játszott Brecht-darabot. Nem azt mondom, hogy feltétlenül játszania kell. De ez egyfajta iskola, amit tudnia kell a színésznek, a rendezőnek, a közönségnek.

— Mit vár Major Tamás Tartuffe-vendégrendezésétől?

— Ha azt mondom, hogy életemben még nem játs-

Boros Lajosné
naiv festőművész

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

SZOLNOK MEGYEI NÉPLAP

1980 NOV 3 07

1021

1980. november 30.

SZOLNOK M

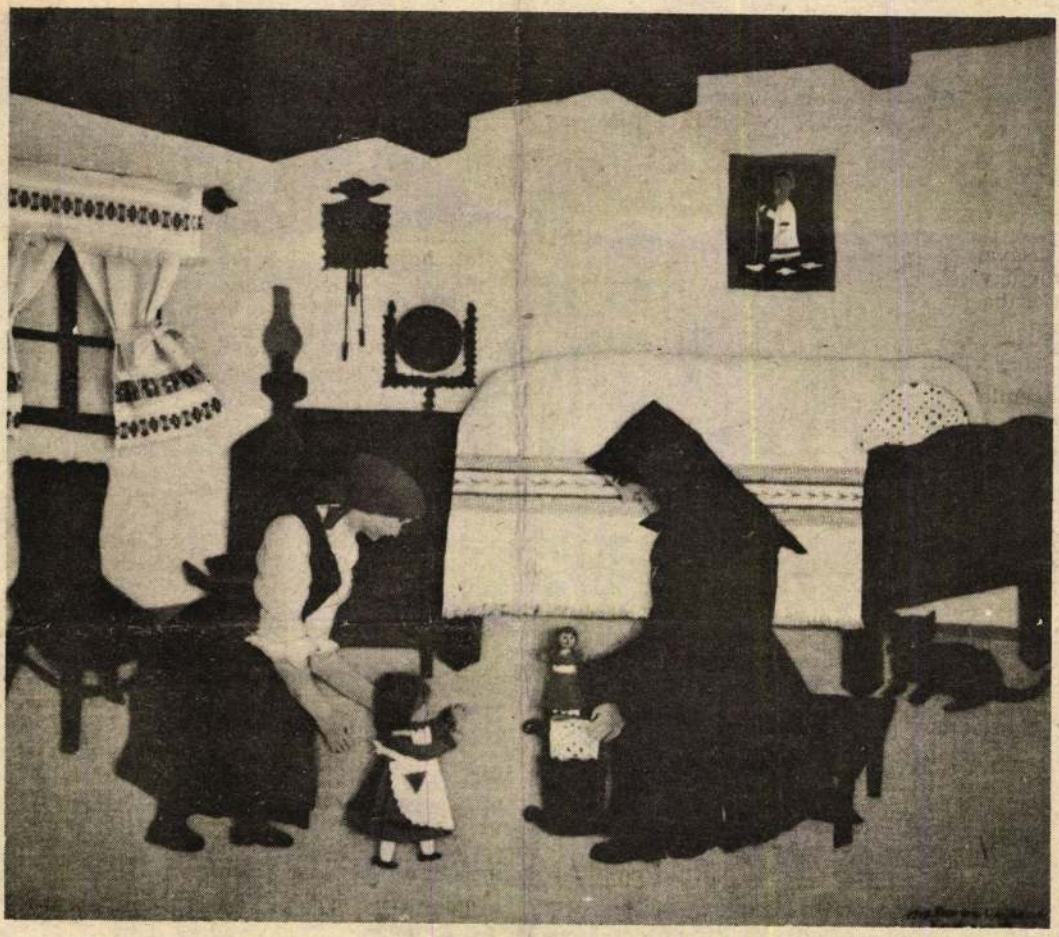

BOROS LAJOSNÉ: Az első lépések

IRODALMI MELLÉKLETÜNKET A KECSKEMÉTI NAIV MÚZEUM ANYAGÁBÓL VÁLOGATOTT FESTMÉNYEKKEL ILLUSZTRÁLTUK

ÓL A RÁDIÓ

Ég a piros lámpa — kezdődik a felvétel

az a kérdés hangzik el, hogyan készül a Farmer...

Elsőre könnyűnek tűnhet a válasz, mert ugyebár kell hozzá egy-két ötlet (az élet

betűs KEDVES HALLGATÓ, akit köszönteni kell, akihez kedvesen kell szólni — elvégre ő nem tehet semmiről. És így megy ez min-

Kedves Hedvig mama!

Most amikor a mikulásokhoz egyre-másra érkeznek a levelek, a kívánságok, elhatároztam, én nem nekik hanem önnek írok néhány gondolatot az ajándékozásról. Akkor vetődött fel bennem ez, amikor Istvánnal, a vejével és a lányával ott feszengtünk egymás mellett a kemény karfás vadonatúj székeken. Beszélgettünk erről-arról, végül már nem bírtam tovább, megkérdeztem az ifjú házasokat, hogyan vehettek ilyen régimódi, kényelmetlen bútorokat, ebbe a modern, új lakásba? István legyintett, és azt mondta, ajándékbútornak ne nézd a karfáját, a kényelmetlen támláját, és azt se, hogy a faragott asztal lábába a gyerek naponta kétszer beüti a fejét.

Értetlenkedtem, hát megmagyarázták: Hedvig mama adott ajándékba pénzt azzal a kikötéssel, hogy csak akkor kapják meg a fiatalok a „zsozsót", ha az említett, ízlésüktől igen távol eső garnitúrát vásárolják meg. Bútor kellett — engedtek, ahogyan István fogalmaz: a presszionak. Pillanatnyilag csak utálkozva feszengenek a drága garnitúrában.

Most, hogy az ajándékozások ideje következik, arra gondoltam kedves Hedvig mama, hogy a „fiatalok jogán", ahogyan ezt nem szokták mondani azt emlegessem

Borosné Röszler Mária

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR

1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

festőművész

ZALAI HÍRLAP

1980 DEC 31.

1021

5

Kiállítás

Borosné Röszler Mária festményei Nagykanizsán

A Nagykanizsa városi-járási könyvtár zenei-képzőművészeti részlegében december 31-ig tekinthető meg Borosné Röszler Mária kiállítása. Zala szelíd, lankás dombjai találkoznak a Mátra égbenyúló fenyveseivel, lomboserdők sárgászöldjére vetül a fenyők éles, feketés árnyalata. Világos és sötét fény és árnyék a tájban és — Borosné vásznain. Ezzel már jelezvén is, hogy az amatőr képzőművész érdeklődésének homlokterében a természet áll.

Képein a tiszta erdők, tavak hangulata és a csendéletek meghitt világa jelenik meg. Ecsetvonásaiban a szépre való odafigyelés vágya munkál. Tájképein a hagyományos értelemben vett realizmus, a fotografikus hűség kísérhető nyomon. Nem törekszik az elvont, absztrakt kifejezési módra, de egészséges realizmusában ott munkál a belső érzések mélysége, amelyek a tájba vetülnek. Erről tanúskodnak az *Erdőrészlet I., Erdőrészlet II.*, Naplemente, Vihar előtt című festmények. E témakör egyik fő műve az Ártéri fűzek című alkotás. A fák, a folyó tompa zöldjének-kékjének és barnáinak színhatása az emberi elmúlás fájdalmát sugallja. Azonosul a fák és vizek életével — emberiesíti a tájat —, így kapnak képei művészi többletet.

A kiállított képek között nagy számban található virág csendélet, amelyeket művesen, aprólékosan munkál meg Borosné Röszler Mária. A csendéletekben a természet színei a valóságosnak megfelelőek. Zöldjei a türkiz, vörösei a narancs felé közelednek. Néhol a színek tüzesek, nyersen harsogóak: Tulipán, Gerberák —, olykor azonban a pasztell lágyságára emlékeztetnek, erősen tompítottak. A kép egységes tónusán belül a kevert színek átmeneteivel törekszik fokozott színgazdagságra. Ezt jól reprezentálja a Mezei virágok több variációban képsor.

A fürkésző-vizsgálódó, kamaszosan kíváncsi tekintet jellemzi nagyméretű vásznait: Tölgyek, Hárssor, Fenyves. Ezek a képek, mint valami monumentális képeskönyv, adnak fogalmat témáról, rajzról, kompozíciós elrendezésről. Mégis úgy érzem ezekből a képekből kimaradt a lényeg, mely az eredeti sajátja: a műveket megalkotó gondolat.

A tárlaton nézelődve egyre erősebbé vált bennem az a gondolat, hogy a művészet igazi funkciója: Örömet hozni az ember életébe, örömmel, szépséggel színezni át a megismerés folyamatát. Ez a törekvés munkál Borosné Röszler Mária képeiben. Igazi örömforrássá akkor válnak képei, ha szélesíti téma-variációit, ha nagyobb gondot fordít magára az emberre.

Keresztes Szilvia

IX. Képes Sport Kupa labdarúgó teremtorna

Pontrekorddal nyerte a Videoton

Harmadik a ZTE

A Videoton vagy a válogatott? Ez a kérdés foglalkoztatta elsősorban a Képes Sport Kupa labdarúgó teremtorna tegnapi, befejező fordulója előtt a zalaegerszegi városi sportcsarnokot ismét zsúfolásig megtöltő közönséget. Az általunk megkérdezett nézők szinte kivétel nélkül a fehérváriak sikerére tippeltek, az pedig közvéleménykutatás nélkül is nyilvánvaló volt, hogy Karsaiéknak szurkolnak majd többen. A 3. hely sorsát eldönteni hivatott ZTE—Debreceni MVSC találkozó esélyeiről már erősen megoszlottak a vélemények. De még a hajdúságiak győzelmét jósoló zalai futballkedvelők is bevallották, azért reménykednek abban, hogy a kék-fehérek kitesznek magukért, s elkerülnek az utolsó helyről.

Így is történt:

ZTE—Debreceni MVSC
3:2 (1:1)

Jv.: Soós (Nagy M., Büki).

ZTE: Déri — Kerekes, Konrád tisztázott remekül. A 29. percben *a kitámadó debrecenieknek elvesztették a labdát, amely a felezővonalnál helyezkedő Péter elé került, aki egy csellel tisztára játszotta magát, majd a kifutó kapust is becsapva, a kapuba gurított. (3:2).* A továbbiakban a ZTE szemlátomást visszafogta a lendületet, igyekezett a labdát tartani, de ha Szimacsek jól céloz, akár további két gólt is elérhetett volna. Amikor véget ért a mérkőzés, a közönség nagy ünneplésben részesítette a győzelmével a 3. helyet megszerzett kék-fehér gárdát.

Videoton—Magyar válogatott
3:2 (1:2)

Jv.: Nagy M. (Soós, Büki).

VIDEOTON: Diszti P. — Csuhay, Végh, Csongrádi, Karsai, Buresa. Csere: Májer, Szabó, Ambrus, Va-

VÁLOGATOTT: Mészáros — Kerekes, Zombori, Kardos, Nyilasi, Törőcsik. Csere: Pásztor, Csapó, Garaba, Tatár, Varga.

A Videotont buzdító közönség nem kis csalódására már

SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1977 11
VALÓSÁG
Boros Lajosné
Endresz Teréz

18 Írásunkban csak a szabadidő-probléma jelenlegi ellentmondásainak felvázolására törekedhetünk — Rudas János Parker nyomán a két ellentétes álláspontot szegmentalizmusként, illetve holizmusként nevezi meg, az első szerint az élet elkülönült tevékenységszférákból áll, ezért a szabadidő a munkaidővel ellentétben kompenzálhat és humanizálhat, míg a holizmus szerint az élet egységes egész, így az elidegenedett munka átfogja saját ellentétét, a szabadidőt is (Szabadidő és művelődés, I. k. 108—116). — és nem kívántuk Marx nyomán felvázolni munkaidő és szabadidő antagonizmusa megszűnését, amelynek távlatait részletesen tárgyalja a filozófiai irodalom, idézett anyagunkból Danecki és Pimenova is. Befejezésül csak azt szeretnénk hangsúlyozni, hogy jó pozitív kiindulópontot látunk ehhez a Szabadidő kötetben Scheuch és Bassand-d'Epinay tanulmányaiban, és igen fontosnak tartjuk — Fukász György-gyel, Szántó Miklóssal egybehangzóan (Szabadidő 328—329, Szántó: I. m. 49—50.) — a szabadidő-tudat mint az egyéni és társadalmi időfelhasználás közötti tudatos közvetítés fejlesztését.

Boros Lajosné
Endresz Teréz
munkáiból

DIÓSZEGI ISTVÁN

Andrássy és Anglia 1877 r

Az osztrák—magyar diplomácia az orosz—török háború kirobbanása, 1877 áprilisa után nem talált magának sürgős tennivalót. Néhány politikai jellegű lépése megtétele mellett szinte kizárólag rutinfeladatok megoldására rendezkedett be. A várakozó szemlélődés azonban nem tartott sokáig. A háború által felkavart hullámok az osztrák—magyar határokon is átcsaptak, és éppen Bécs vált a különböző irányból érkező impulzusok egyik ütközőpontjává.

A legnagyobb aktivitást érthető módon az angol diplomácia fejtette ki. A szigetországot, amely a követendő külpolitikával kapcsolatos belső ellentétek miatt nem tudott határozott irányvonalat kialakítani, a háború kirobbanása meglehetősen kedvezőtlen pozícióban találta. A Monarchiától eltérően Anglia semmiféle szerződéses biztosítékkal nem rendelkezett Oroszországgal szemben, és a cárizmus háborúja rá nézve kiszámíthatatlan következményekkel járhatott. Ha Oroszország győz, márpedig Törökországnak Londonban is kevés esélyt adtak a kirobbant háborúban, Konstantinápoly és a Boszporusz egyaránt orosz kézre kerülhetett, de még a Perzsaöböl környékét sem lehetett biztonságban tudni a Kaukázus déli lejtőjén lezúduló orosz csapatokkal szemben. A brit diplomácia gondjait csak növelte az a nem teljesen megalapozott feltételezés, hogy a keleti háborút kihasználva, Németország is cselekedni fog, és így Konstantinápollyal együtt a brit kontinentális politika másik neuralgikus pontja, Antwerpen is veszélybe kerül. A kritikus helyzet elhárítására elméletileg többféle út kínálkozott, a gyakorlatban azonban mindegyik járhatatlannak vagy legalábbis nehezen járhatónak bizonyult. A legtisztább sor egy Törökország melletti újabb krími háború lett volna, de ezt igazából Disraeli sem akarta, és kontinentális szövetséges nélkül (Franciaország most nem jöhetett szóba) egy ilyen háborút valójában nem is lehetett megindítani. A másik eshetőség az Oroszországgal való megegyezés lett volna Törökország rovására, ahogy Gladstone és Salisbury vélte, ettől viszont az Oroszország iránti bizalmatlanság riasztott vissza. A Monarchiával való diplomáciai és katonai együttműködés, a harmadik variáció, lehetőséget kínált az orsz hódítás terjedelmének korlátozására, de erősen kérdéses volt, hogy a soknemzetiségű államalakulat a szerzett tapasztalatok után rááll-e majd az alkura. Végül egyik útra sem léptek rá végérvényesen, hanem, mintegy prolongálva az eddigi határozatlanságot, olyan döntésre szánták el magukat, amely mindhárom variáció bizonyos elemeit magába foglalta, és az egyik megoldást sem zárta ki végérvényesen. Május 6-án az angol külügyminiszter, miután előbb a párizsi szerződés megsértésének nyilvánította az orosz hadüzenetet, jegyzéket nyújtott át a londoni orosz nagykövetnek. A jegyzékben azokat a földrajzi pontokat nevezte meg, amelyeknek érinthetetlensége az angol semlegesség feltételét jelentik: a Szuezi-csatornát, a Perzsa-öbölt, Konstantinápolyt és a Dardanellákat. Az orosz diplomáciának kellett eldönteni, hogy az angol lépést nyílt fenyegetésnek tekintse vagy éppenséggel burkolt megegyezési ajánlatnak fogja fel.

Az orosz diplomácia számára Anglia feltételes semlegessége súlyos gondot jelentett, és Péterváron egyáltalán nem voltak biztosak afelől, hogy a szigetország csupán a május 6-i jegyzékben jelzett pontok megsértése esetén lép ki a tartózkodásból. A földközi-tengeri angol flotta még az orosz csapatok megérkezése előtt akadály nélkül befuthatott a tengerszorosokba, és az angol tengerészgyalogság is megvethette lábát Gallipoliban. Attól is tartani lehetett, hogy Anglia erőfeszítéseket tesz majd Ausztria megnyerésére, és osztrák—magyar pálfordulás esetén a felvonuló orosz hadsereg jobbszárnyán veszélyes hídfőállás keletkezik. Már ez a két megfontolás is arra ösztönzött, hogy előzékenyen fogadják a kétértelmű angol megkeresést, de különben is, ismerve az angol külpolitika befolyásos oroszbarát irányzatát, nem volt teljesen kizárt,

18. Az első szobánk
63,5 × 81 cm; farost, textil, csipke, bőr, tükör; 1976. j. j. l.; a kecskeméti Magyar Naiv Művészek Múzeumának tulajdona
19. Karácsony estéjén
66 × 85 cm; farost, textil, fém, bőr, gyapjú; 1978. j. j. l.; a kecskeméti Magyar Naiv Művészek Múzeumának tulajdona
20. Paraszt Ádám és Éva
59 × 66 cm; bőr, textil; j. n.; a kecskeméti Magyar Naiv Művészek Múzeumának tulajdona
21. Cuha völgye
60 × 80 cm j. j. l. vászon, bőr, filc; magántulajdon

Felelős kiadó: A Petőfi Irodalmi Múzeum főigazgatója
Interprint

PETŐFI IRODALMI MÚZEUM
(Bp. V. Károlyi Mihály u. 16.)

meghívja Önt

1985. szeptember 19-én
délután 16 órára a

BOROS LAJOSNÉ képeiből rendezett

kiállítás megnyitására

Megnyitóbeszédet mond:
DR. BÁNSZKY PÁL
Bács-Kiskún megyei múzeumigazgató

A KIÁLLÍTÁS MEGTEKINTHETŐ

1985. november 17-ig.

hétfő kivételével naponta 10–18 óráig

ÖNÉLETRAJZ

Nevem Boros Lajosné Endresz Teréz. Nagyesztergáron (Veszprém m.) 1919. július 2-án születtem paraszti családból. Hatan voltunk testvérek. Szüleim kevés földjükön gazdálkodtak, abból tartottak el bennünket.

A falusi emberek életét, munkáját, gondjait és örömeit saját életemen és környezetemen keresztül ismertem meg. A mi gyermekkorunk nehéz de kedves és szép volt. Korán keltünk, és késő estig dolgoztunk édesapánkkal és testvéreimmel.

Sok szép emlékkel vagyok tele. Szeretem a természetet, a Bakonyt, ahol születtem, és ahová mindig visszavágyom. Szeretem az erdőt tavasszal és ősszel, a faleveleket, ahogy rügyeznek és lehullanak, a búzát, a mezőt, a pacsirtákat, ahogy énekelnek és fütyürésznek. Szerettem énekelni, táncolni, a kezemmel rongyból vagy kukoricacsutkából alakokat formálni. Ha papírhoz jutottunk, rajzoltunk, ahogy egy gyerek rajzolni tud. Édesapánk sokat faragott: játékokat, mozgó alakokat. Sajnos ezek elvesztek a régi házunk lebontásakor. Sajnáltam őket, és szerettem volna valahogy megörökíteni ezeket. Elkezdtem emlékezetből rajzolni. Először állatokat, később emberi arcokat, melyek hasonlítottak a körülöttem levő emberekre. Lerajzoltam a szalmatetős házunkat, amihez annyi kedves emlék fűz. Egyik alkalommal az egész család együtt volt, csak édesanyánk nem volt közöttünk, ő már nem élt. Édesapám örömtől sugárzó arca bevésődött a szívembe, és itthon lerajzoltam. Testvéreim azt mondták, hogy jól sikerült. Előzőleg már csináltam az unokáimnak mesealakokat, anyagból, filcből, szőrméből állatkákat. Közben már erős vágyat éreztem a paraszti világ megformálásához. Elkezdtem filcből alakokat készíteni, és igyekeztem a mozgást visszaadni, ez mindig nagyon érdekelt. Sok örömöm volt a munkában. A belső érzéseket nem tudtam leírni, azt csak érezni lehet. Éjszaka sem tudtam sokszor nyugodni, erős vágy hajtott, hogy legalább addig eljussak, hogy az unokáimnak és sok kedves lelki támogatómnak örömet szerezzek. Ha egészségem és erőm engedi, szeretnék még néhány képet az emlékeimből, a paraszti otthonból, munkából, szokásokból bemutatni. Vágyam a kenyérsorozat volt. Mindenki tudja, milyen nehezen jutottunk hozzá régen.

A kenyérsütés, a kenyérszelés nagy öröm, valóságos ünnep volt. Édesanyánk sütötte a jó, puha házi kenyeret és vele együtt a jó fokhagymás, tejfölös lángolót (lángost) is. Az összes gyerek nagyon szerette. Van két gyermekem és hat unokám, és a szívem tele van szeretettel.

Műtárgylista

1. Falusi életkép
   150 × 120 cm; bőr, filc, textil; 1984. j. j. l.; a művész tulajdona
2. Hazatérés
   70 × 95 cm; vászon, gyapjú, bőr, filc; j.j. l.; a művész tulajdona
3. Itatás
   79 × 144 cm; vászon, filc, bőr; 1981. j. j.l. a művész tulajdona
4. Magvetés
   53 × 68 cm; fa, textil, bőr; 1974. j. j. l.; a művész tulajdona
5. Aratás
   54,5 × 68 cm; textil, gabona, filc; 1974. k. j. j. l.; a művész tulajdona
6. Dagasztás
   59 × 68,5 cm; vászon, filc; j. j. l.; a művész tulajdona
7. Kenyérbevetés
   72 × 85 cm; vászon, filc, bőr; 1977. j. j. l.; a művész tulajdona
8. Komatál
   60 × 80 cm; vászon, filc, bőr; 1983. j. j. l.; a művész tulajdona
9. Babits: Balázsolás
   60 × 80 cm; vászon, filc, bőr; 1981. j. j. l.; a művész tulajdona
10. Karácsonyi várakozás
    60 × 80 cm; vászon, filc, gyöngy; 1981. j. j. l.; a művész tulajdona
11. Hátsó szobánk
    60 × 80 cm; vászon, bőr, filc; 1985. j. j. l.; a művész tulajdona
12. Május királynője
    60 × 85 cm; vászon, bársony, gyöngy, csipke; 1982. j. alul. k. ; a művész tulajdona
13. Rőzsevivő
    48 × 36 cm; kukoricahéncs; j. n.; a művész tulajdona
14. Búcsúzik a menyasszony
    75 × 128 cm; farost, textil, bőr, rafia, gyöngy; 1977. j. j. l.; a Kecskeméti Galéria tulajdona
15. Így éltek szüleink
    66 × 85 cm; farost, textil; 1978. j. j. l.; a Kecskeméti Galéria tulajdona
16. Udvarunk
    75 × 66 cm; farost, csipke, bőr, gyapjú 1979. j. j. l.; a kecskeméti Magyar Naiv Művészek Múzeumának tulajdona
17. Guzsalyozó nő
    41,5 × 60 cm; farost, textil, bőr, tükör; 1977. j. j. l.; a kecskeméti Magyar Naiv Művészek Múzeumának tulajdona

Boros Lajosné naiv művek

kiállítása a Petőfi Irodalmi
Múzeumban

Népszabadság, 1985. IX. 20

Boross László

végezte Ungleich Fülöp budai Szentháromság szobrának építészeti helyreállítását.

Helyreállítottuk a budai Szentháromság téri szobrot
(Vincze Lajos)

(Riportok - Tudósítások)

Magyar Hírlap, 1968 augustus 11. 13. l.

BOROS László: 17. századi osztrák szoborvázlatok Baranyában. = Baranyai Helytörténetirás 1983/1984 (1985) 231 - 255., ill. G

Thamasch, Andreas
Schwanthaler, Thomas
Vinterhalter, Mathias
Hoffer, Georg

wirke nicht ermüdend, und das un
ungezwungen Plauderhaftes; zude
sichtliche Gebäude des europäisch
gen, daß ohnehin nicht alle aufge
und das Zufällige seien geradezu
solcherart Reden wurden die Bede
sich vor der Sachverantwortung
dem Vorwurf der Leichtfertigkeit
nen zu können, daß er seine Seri
Bücher, durch diffizile Textediti
abseitiger Themen in fachwissen
bewiesen habe.

Um dies vorweg zu sagen: In d
eingebaut sein, die es sofort zukla
ker hineinschaut. Für ihn ist es nich
Nachbarn und Freunde, die mich a
ten und mich nach prähistorischen
meiner Meinung «als Fachmann»
Tagebücher. Dieses Vertrauen de
macht mich verlegen, und ich kom

Ő Boros Lajos

építészmérnök

rendes tagul fel-

vétetett.

MMEEKözl.

1944.284.1

Boross László

Tevezte az Országház u. 9. helyszállítását

Zádor Mihály: Beszámoló a fővárosi műemlékfelügyelőség 1961. évben végzett munkáiról.

Műemlékvédelem 1962 4 sz. 199. l.

Kér

Név: . . . . . .

Születési év: . . . . . .Hely: . . . . . .

Hol, mikor és kinél tanult: . . . . . .

Önálló kiállításai: . . . . . .

Mely kiállításokon vett részt: . . . . . .

Hol jelentek meg kritikák vagy méltatás

M.D.K

Boros László
épitész

Az Országház utcai átépített ház
végső formáját tervezte.

Sz.B: A Budapesti Bazilika Archivum kiállítása
művészet. 1962. február — 26l.

Boross László

képesített Zongoratanár

VIII. Nap-u. 31.

Tel. 131-304

Budapest, 1942. jan.

BUDAPEST
17 OKT. 21 21

Ø Boros László

építész

l.

MMÉE Évk

1937. 145. l.

Mély tisztelettel:

Mölnerszoán

Boross László

épitész

az alábbi pályázaton

tervét megvettér

Becz Jenő: A protestáns helyörségi templom. Művészet 1941. 37 sz. 19. l.

10893.

l, sphinxxel és nyugvó oroszlánnal
melyet saját farkába harapó kigyó
és a mely fölött sugarakat szóró
at elején:

14.2: 7.9 cm.

Boros László

építészmérnök

Cikke a budavári
koronázótemplom
történetéről
Városkultúra
1934. VII. évf.
22–24. sz.

Bomba súlya kg	Töltet súlya kg	$C=0.2P$ kg	h_1 m	h_2 m	$H=h_1+h_2$ m
50	23	4.6	0.35	1.31	1.66
100	50	10	0.50	1.69	2.19
300	170	34	0.75	2.55	3.30
500	300	60	0.90	3.08	3.98
1000	680	136	1.10	4.05	5.15

E vastagsági méreteket mintegy 30%-kal csökkenthetjük, ha beton helyett vasbetont alkalmazunk. A vasbetéteket ekkor három egymásra merőleges irányban, térrácsozatnak megfelelően helyezik el oly módon, hogy azok az egész betontömeget kockaalakú részekre oszszák. A gömbvasbetéteket a mérnöki gyakorlatban egyébként megszokott elrendezéstől eltérően nem vezetjük végig, hanem a rezgések továterjedésének tompítása céljából csak egy-egy kockaélnek megfelelő hosszban alkalmazzuk. A vasbetétek távolságára az átmérő tizszeresét szokták felvenni.

Vasbetétek alkalmazásának egyik jelentősége az ellenállóképesség növelésében rejlik, másik jelentősége az, hogy esetleg a lövedéket irányából eltéríthetik és a behatolás mértékét ezuton is csökkenthetik; legfontosabb szerepük azonban, hogy a beton tömegét összefogják, repedését és szétesését megakadályozzák.

A *H*-ra a födém szerkezetéből és fesztávolságától függetlenül kiadódó nagy vastagsági méretben nem szerepel még a becsapódáskor és robbanáskor az egész födémre átadott dinamikus ütőhatásnak megfelelő vastagsági méret. Ezt azonban általában nem szokták külön figyelembe venni, mivel éppen e lökőhatás csökkentése

---

* *Spitkewitsch:* Berechnung von Schutzraumdecken. Beton u. Eisen .1938. Heft. 13.

BOROS MAGDOLNA - szőnyegszövő

Budapesti kiállításon mutatkozik be a Sárrét

Az ország minden területén ismertté akarnak válni

Vígh Ilona országgyűlési képviselő nyitotta meg a kiállítást

A Magyar Nők Szövetségének székháza Budapesten az Andrássy út 124. szám alatt található. Ez az impozáns épület augusztus 15-étől két héten át ad helyet a „Sárrét bemutatkozik" című, a térség hagyományait, népművészetét bemutató kiállításnak. A kiállítás megnyitásának napjáig azonban sok víz folyt le a Körösökön. Először és egyáltalán ki kellett találni a vidék és a főváros ilyenfajta közeledését. A megoldást illetően a füzesgyarmati nők egyesületében fogalmazódott meg az ötlet. *Botorné Ványi Margit,* az egyesület elnöke az elképzeléssel megkereste *dr. Szentesi Károlyt,* a település polgármesterét. S miután a polgármester erkölcsi és anyagi támogatásáról biztosította az elnök asszonyt, beindult a szervezés. Biharnagybajom, Füzesgyarmat, Kertészsziget, Körösladány, Szeghalom és Vésztő ügyes kezű hagyományőrzői ajánlották fel munkáikat a budapesti bemutatkozásra. A Füzesgyarmati Nők Egyesülete és a Füzesgyarmati Kulturális Intézmények munkatársai a rendelkezésükre álló anyagból szakszerű és szemre is tetszetős kiállítást rendeztek be a székházban. *Dr. Asbótné Thorma Judit,* a Magyar Nők Szövetségének elnöke a kiállítás megnyitása előtt köszöntötte a nagytermet zsúfolásig megtöltő érdeklődőket. Örömét fejezte ki, hogy otthont adhattak a „Sárrét bemutatkozik" című kiállításnak, ami alkalmat adhat többek között arra is – tette hozzá –, hogy a vidéken élő nők ismerkedjenek a fővárossal, a budapestiek pedig ismerjék meg a vidéki nők helyzetét. A kiállítás az Szent István-napi ünnepek nyitánya is lehet, melyet a rendezők, a Füzesgyarmati Nők Egyesülete sok szeretettel ajánl az önök és az ide látogatók figyelmébe – kezdte a kiállítást megnyitó beszédében *Vígh Ilona,* Békés megye 4. számú választókörzetének országgyűlési képviselője. A képviselőnő a Sárrét történelmi fejlődését nyomon követő beszédében nagy teret szentelt a térség hagyományai, népművészete, valamint gazdag irodalomtörténeti és művelődéstörténeti értékeinek a bemutatására. Majd a következő szavakkal zárta beszédét és nyitotta meg a két héten át látható kiállítást Vígh Ilona országgyűlési képviselőnő:

– Bízom abban, hogy nem sok idő múltán mind többen és többen fogják felkeresni vidékünket, hogy megismerjék a Szabó Pál, Sinka István, Szűcs Sándor és mások által is oly sokszor megénekelt Sárrétet, hiszen e táj írókon, költőkön keresztül vált kedvessé, meghitté, kulturális értékekben gazdaggá. A megnyitóbeszéd elhangzása után a Füzesgyarmati Népdalkör tagjai adtak sodró lendületű, szívvel-lélekkel szóló műsort. Harsogott énekük a székházból az Andrássy úton végig, egészen a Hősök teréig, tudtára adva a fővárosiaknak, hogy megnyílt a Sárrét hat településének hagyományait, népművészetét bemutató kiállítása.

A szakavatott tárlatvezető, *Szabó Lászlóné* füzesgyarmati tanárnő végigvezette a kiállítótermeken a megjelent szépszámú közönséget, melynek soraiban ott volt dr. Szentesi Károly polgármester, Füzesgyarmat jegyzője *Botlik Tiborné* és *Kosaras Béla,* Szeghalom polgármestere is. A tárlatvezető részletesen beszélt a kiállított tárgyakról, s azok készítőiről. A kiállítók és a kiállított tárgyak nagy száma miatt csupán ízelítőt tudunk adni Sárrét hagyományőrző munkáiból. Művészi igényességre vallanak a füzesgyarmati *Boros Magdolna* szőnyegszövő munkái, *Haskó János* Kertészszigetről, a karikásostorkészítés igazi mestere. A biharnagybajomi *Bagdi Imréné* gyékényfonó, *Jakab Józsefné* körösladányi hímző, Füzesgyarmatról *Galambos Katalin* és *Kleiberné Nagy Katalin,* Vésztőről *Varga Imréné, Balogh Sándorné, Pásztor Lászlóné* hímzők csodálatosan szép munkái láthatók, mint például: szűrök, blúzok, terítők, párnák őrzik különböző techikával – keresztszemes öltéssel – készített színes remekei. *Dancs Mátyás* (Szeghalom) üvegfúvó munkáit Európa-szerte elismerés övezi, Budapesten sem volt ez másként. Remekmű a maga nemében a füzesgyarmati *Pozsonyi Lajos* munkája, a lőcsös szekér kicsinyített mása. Elismerésre számíthatnak továbbá a fafaragók, a fazekasok, az amatőr festőművészek, népművészek. Az amatőr művészek közül megkülönböztetett figyelmet érdemel a füzesgyarmati *Pál Lajos* fotós ötlettel teli művészi kivitelezésű fényképsorozata.

Támogatóként, de kiállítóként is jelen van a füzesgyarmati Golden Drink Kft., amely lakberendezési termékeivel ismerteti meg a látogatót. A „Sárrét bemutatkozik" című kiállítás augusztus 15-étől 29-éig tekinthető meg Budapesten a Magyar Nők Szövetségének székházában az Andrássy út 124-ben.

És hogy miért tartja fontosnak a kiállítás megrendezését dr. Szentesi Károly, Füzesgyarmat és Kosaras Béla Szeghalom polgármestere, a megnyitó alkalmával szinte egybehangzóan a következőket mondták: a kiállítás nagyon fontos alkalom arra, hogy be tudjuk mutatni mindazokat az értékeket a fővárosban, amit a Sárrét képvisel. Véleményük szerint minden lehetőséget meg kell ragadni ahhoz, hogy a Sárrét az ország minden területén ismertté váljon.

Oravszki Ferenc

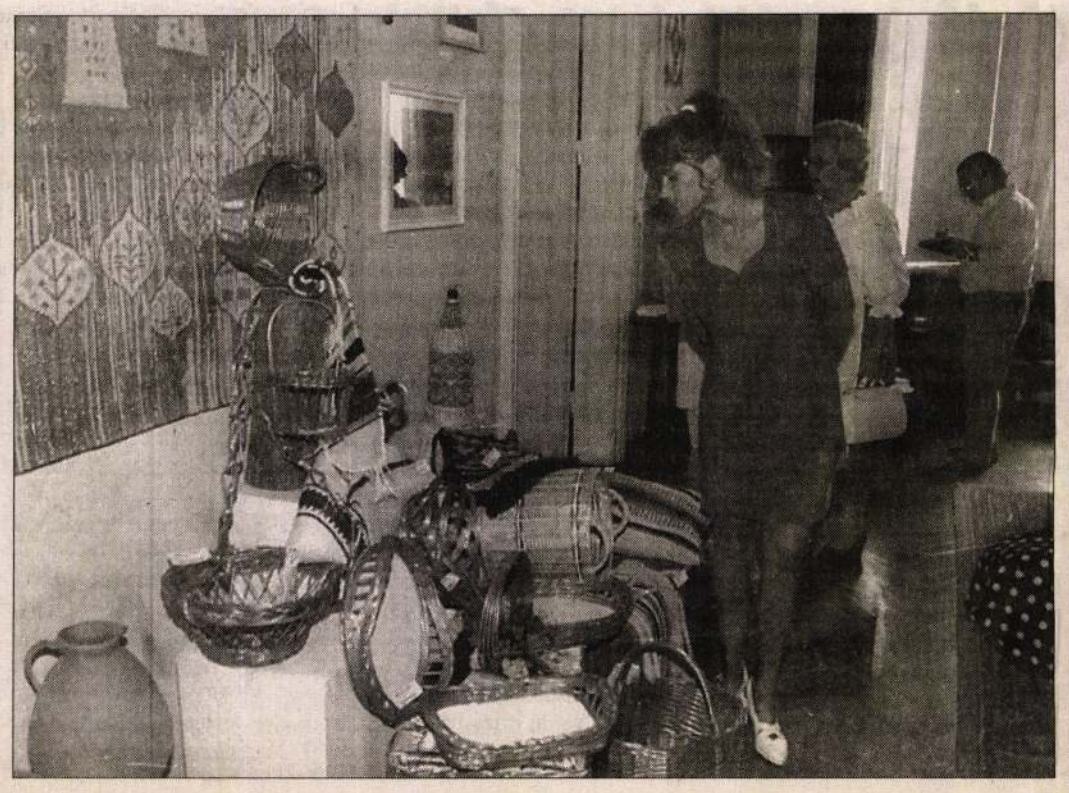

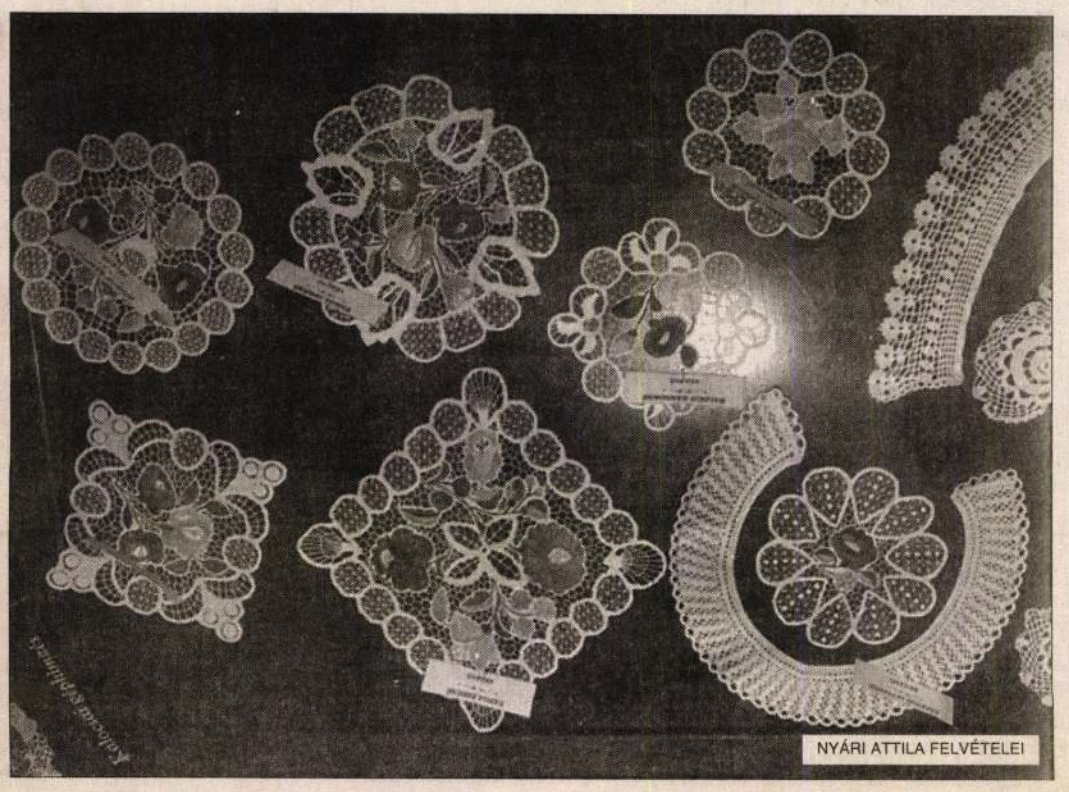

NYÁRI ATTILA FELVÉTELEI

17. Hétfő

Nyárutó, avagy KISASSZONY HAVA.
A Nap kél 5.00, nyugszik 20.23 órakor.
A Hold kél 0.20, nyugszik 13.55 órakor .

NÉVNAP: Ma Jácint napja van. Jácint görög eredetű név, a virág nevéből.

ÉVFORDULÓ: Gyulán, 1813. november 16-án született és 1895-ben ezen a napon hunyt el ERKEL JÓZSEF énekes, Erkel Ferenc testvére. Kolozsváron Brassai Sámuel tanította zongorázni, aki felfigyelt kitűnő lírai tenorhangjára. A kolozsvári színházhoz szerződött, ahol 1834–35-ben karmester is volt. 1835-ben a budai Magyar Színjátszó Társaság énekese lett. 1837-től a Nemzeti Színház énekese. Itt 1837. december 15-én lépett fel először Sever (Bellini: Norma) szerepében. 1843-tól vándortársulatokban énekelt. 1844-ben a hamburgi Operához szerződött. 1854-ben tért haza, s haláláig öccsénél, Rudolfnál élt Gyulán.

HOROSZKÓP

KOS (III. 21.–IV. 20.)
Az érvényesülés sokáig háttérbe szorította a szívügyeket. Ma jött el a napja annak, hogy pótolja mulasztásait. Vágyai most kivételesen nem tiltott, idegen vizekre vezérlik, hanem partneréhez. Bár hevesen kívánja partnerét, ez nem akadályozza meg abban, hogy gyengéd és érzelmes legyen. Egymásra találásuk a szexben így lesz boldogító és tökéletes.

BIKA (IV. 21.–V. 21.)
Kánikula van a munkahelyén, ugyan mi más is lehetne? Sem támadni, sem barátkozni nincs kedvük. Úszni, sportolni esetleg jó lenne. Dolgozni semmi kedve, de muszáj. Amikor végre lejár a munkaidő, fénylő arccal indulnak haza. Otthon is meleg van, aludni alig lehet. Életet ment a behűtött sör.

IKREK (V. 22.–VI. 22.)
Ha mindig ilyen türelmes tudna lenni, sok kellemetlenségtől kímélhetné meg magát. Minden olajozottan megy. Eltűntek az indulatok, heves kitörések. Kár, hogy ebből a nyugodtságból nem tud elraktározni valamennyit későbbre, holott nagy szüksége lenne rá a jövőben.

RÁK (VI. 23.–VII. 22.)
Ma is legszívesebben pihenne, de a mostani munka nem teszi lehetővé a pihenést, a kikapcsolódást. Szerencsére képes figyelni másokra. Maradt még a hétvégi harmóniából a hét kezdésére is valamennyi. Szeretetre, melegségre vágyik partnerkapcsolatában is, ennek ellenére nehézkes.

OROSZLÁN (VII. 23.–VIII. 23.)
Most kamatoztatja szellemi frissességét, előrukkolhat ötleteivel, kapkodni azonban nem kell. Csak az elméleti munkára összpontosítson, a megvalósítást bízza a szabadságukról frissen visszaérkező munkatársakra. Új kapcsolatba ne kezdjen.

SZŰZ (VIII. 24.–IX. 23.)
Kissé kuszák a gondolatai, de kénytelen lesz összeszedni magát. Úgy beletemetkezik a munkába, hogy nemcsak az időről, de problémáiról is megfeledkezik. Itt az ideje, hogy egy kis plusz pénzhez jusson: vállalja el a kínálkozó másodállást. Ez terveihez most fontos momentum.

MÉRLEG (IX. 24.–X. 22.)
Talán az utolsó szép nyári hétnek néz elébe, ezután már számítani lehet az esernyőre. Használja ki a kedvező időjárást és még egyszer vonultassa fel a nyári kollekciót. Az öltözködésre ma este fordítson különös gondot, mert valami készül.

SKORPIÓ (X. 23.–XI. 22.)
Korábbi meggondolatlan lépéseinek most látja kárát. Elvesztette a fonalat, amelyhez igazodva irányítani tudta lépéseit. Környezete bizalma megrendült önnel kapcsolatban, s most már hiába próbálja visszaszerezni a presztízsét. Először Ön bizonyítson.

NYILAS (XI. 23.–XII. 22.)
Ma semmit ne csináljon. Még a lakásban sem. Vegyen ki szabadnapot, engedje el magát, lazítson, pihenjen. Ez a nap legyen a tökéletes kikapcsolódásé. Energiára, erőre az elkövetkező időszakban nagy szüksége lehet.

BAK (XII. 23.–I. 20.)
Törje a fejét valami különleges vállalkozáson, olyanon, ami eddig még senkinek nem jutott az eszébe. Keressen ehhez társat, olyat, akinek kellően szárnyal a fantáziája. A száguldást Ön majd realitással egészíti ki.

VÍZÖNTŐ (I. 21.–II. 19.)
Nincs kicsattanó formában, új gondolatok azonban foglalkoztatják, új terveket szövöget. Beleveti magát a munkába, ez azonban nem akadályozza meg abban, hogy egy-két emberi szót szóljon hétvégi barátjához, vagy kifejezze háláját kedvesének azért, hogy nem csinált botrányt.

HALAK (II. 20.–III. 20.)
A mai napot kezdje mindjárt pezsgővel. Tegye a hűtőbe. Ha most inná meg, el sem hinné, hogy nem álmodik. Más előkészületre semmi szükség, éppen csak Fortuna feneketlen bőségszaruja hiányzik. Üresen is megteszi, hiszen estére színültig lesz.

A KAPCSOLAT Westel
Ügyeletes újságírónk a 06 (30) 220-900-as telefonszámon várja olvasóink hívásait.

FILMSZÍNHÁZ

Békéscsaba, Phaedra 15.45: Mr. Magoo (sz. mb. am.) 17.45 és 20.00: A kód neve: Merkur (sz. am.) **Békéscsaba, Kamara** 18.30 és 20.30: Vérfagyasztó (sz. angol) **Békéscsaba, Kisterem** 19.00 és 21.00: Palmetto (sz. am.) **Gyula, Petőfi** 17.45, 20.00: Hat nap, hét éjszaka (sz. am.). **Gyula, Petőfi Kisterem** 17.30, 19.30: Alien 4 (mb. sz. am.). **Kondoros, Alkotmány** 19.00: Vadon foglyai (sz. am.). **Orosháza, Szivárvány** 17.45, 20.00: Életre-halálra (sz. am.). **Póstelek, Autós** 21.30: Mortal kombat II. (sz. am.). **Szarvas, Turul** 20.00: Az élet sója (sz. am.). **Szeghalom, Ambrus** 19.00: Sikoly (sz. am.). **Tótkomlós, Korzó** 19.00: Őrület torkában (sz. am. horror).

RÁDIÓ- ÉS TELEVÍZIÓ-MŰSOROK

KOSSUTH: 4.30 Reggeli krónika 9.00 és minden órakor: Hírek, időjárás 9.05 Napközben 11.05 Szonda 11.35 Anyám 12.00 Déli krónika 12.30 Ki nyer ma? 12.50 Törvénykönyv 13.05 Vendég a háznál 13.20 Ortodox vesperások 13.30 Krisztus közöttünk 14.05 Klasszikusok mindenkinek 14.35 Tetten ért szavak 14.55 Irodalmi műsorajánlat 15.05 Tudósfórum 15.55 Biztonsági öv 16.00 Délutáni krónika 16.10 Mindennapi gazdaság 16.20 Hasznos tudnivalók 16.25 Emlékek szárnyain 17.05 Kassza 18.00 Esti krónika 19.05 Sportvilág 19.25 Műsorismertetés 19.30 Jó éjszakát, gyerekek! 19.36 A félvér bohóc meg a föld pora 20.05 Élő népzene 20.30 Határok nélkül 21.05 Szól a Rádió... 21.15 Hétfő esti filmzene 21.55 Szóló 22.00 Késő esti krónika 22.30 Régiók 23.05 Lemezmúzeum 0.00 Hírek, időjárás 0.10 Himnusz
PETŐFI: 6.00 Hírek, időjárás 6.03 Reggeli csúcs 7.38 Sportreggel 8.00 Petőfi-délelőtt 8.05 Zenezóna 9.04 Délelőtti terefere 9.50 Aprócseprő 10.08 Gordiusz plusz 11.04 Sporthírek 11.07 Nosztalgiaparádé 11.52 Manapság 12.00 Jó ebédhez szól a nóta 13.00 Naprakész. Hírek, időjárás- és vízállásjelentés 13.05 Egészségpercek 13.12 Sporthírek 13.45 Korkérdés 14.00 A Rádió kívánságműsora 15.00 és 17.00 Hírek, időjárás 17.05 Apukám világa 18.30 Délutáni csúcs 19.00 Hírek, időjárás 19.03 Hétpróba 19.30 Kölyökrádió 20.00 Jazzmagazin 21.00 Hírek, időjárás 21.03 Fülön fogva, avagy hogyan hallgassunk zenét 22.00 Más-világ 23.00 Hírpercek 23.15 Korzó 0.00 URH: Óránként hírek, időjárás 0.15 Éjfél után 3.04 Legszebb filmzenékből 4.04 Verbunkosok, csárdások
BARTÓK: 5.55 Rákóczi-induló 6.00 Hírek, időjárás 6.03 Muzsikáló reggel 7.45 Kulturális hírek 8.00 és minden páros órakor: Hírek, időjárás 8.05 Pódium 9.41 Rossini-muzsika 10.05 Irodalmi élet-képek 11.00 Anneliese Ro Thenberger operafelvételeiből 11.35 A hét zeneműve 12.05 Hangverseny délidőben 13.47 Az MRT gyermekkórusa énekel 14.00 Hírek, időjárás 14.05 Juhász Ferenc: A tékozló ország 14.56 Brhams: Klarinétötös 15.31 Fiatalok minikoncertje 15.30 Kóruspódium 16.05 Muzsikáló délután 18.04 A Budapesti Fesztiválzenekar művészeinek kamarahangversenye 19.05 A Gordiusz műhely műsora 19.35 A Francia Nemzeti Zenekar hangversenye 20.22 Hírek, időjárás 20.27 Versek 21.17 Yehudi Menuhin szonátafelvételeiből 22.05 Operatéka 23.00 A vidék dallamai 0.00 Hírek, időjárás. Szózat
SLÁGER RÁDIÓ: 5.30 Sláger reggel 6.30 Hírösszefoglaló 9.00 Szabó Tamás délelőtt 14.00 Ivanics Eszter délután 19.00 Leirer Tímea este 0.00 Lukács Zsolt éjszaka színes hírekkel, érdekességekkel.
MTV 1: 5.50 Nap-kelte 9.35 Bor és hatalom 10.05 Szünidőre 12.00 Híróra 13.05 Bauhaus 14.00 Patrin – Üzenet – Vorba 14.25 Domovina 14.50 Derrick 15.55 Gyerekeknek 16.25 Öregberény 17.00 Délutáni rendelés 17.15 Körzeti magazin 17.55 Gyerekeknek 18.10 Mixi-show 18.35 Christy 19.30 Híradó, sporthírek 20.00 Teljes biztonsággal 21.00 Nyitott száj 22.00 Aktuális 22.25 Kenósorsolás 22.50 Államtitok 0.30 Képújság
RTL KLUB: 6.30 Jó reggelt! 9.00 A farm, ahol élünk 9.55 Rajzfilmklub 11.10 Klipklub 11.30 Az első csók 12.05 Sliders 12.57 Meri vagy nem meri? 13.00 Hírek 13.10 Élettér 13.20 Receptklub 13.30 Megveszem ezt a nőt 14.25 Klipklub 14.45 Rajzfilmklub 16.10 Az első csók 16.35 A farm, ahol élünk 17.25 100-ból egy 18.07 Meri vagy nem meri 18.10 Acapulco akciócsoport 19.00 Híradó 19.30 Fókusz 20.00 A kicsi kocsi kalandjai 22.00 Vészhelyzet 22.50 Hírek 23.10 RTL Sportklub 0.05 Dóra mozija 0.35 Fókusz
TV 2: 6.00 Jó reggelt, Magyarország! 9.00 Délelőtt a tv2-vel 9.00 Igazi szellemirtók 9.25 Aki bújt, aki nem 10.15 Magnum 11.05 Szerencsekerék 11.35 Satöbbi 12.30 Egérfogó 13.05 Csupa-csupa élet 13.30 Közvetlen ajánlat 14.00 Stádium 14.10 Hétköznapok tudománya 14.40 Satöbbi 15.40 A tegnap csodái 15.50 Szemtanú 16.15 A következő áldozat 17.05 Csupa-csupa élet 17.30 Gazdagok és szépek 18.00 Mindent tudni akarok 18.05 Kobra 19.00 Tények 19.30 Szerencsekerék 19.55 Kórház a pálmák alatt 21.30 Stefanie 22.00 Jó estét, Magyarország! 23.00 Petrocelli 0.00 Stádium 0.15 Satöbbi 0.30 Tények
TV 3: 14.20 Sherlock Holmes 15.20 Utazás Gasztronómiában 15.50 Elem nélkül nem megy 17.45 Hegylakó 18.45 Hír 3 19.15 Dinasztia 20.15 Szárnyak 20.40 Filmpárbaj 20.50 Felhők közül a nap 23.15 Hír 3 23.45 Hegylakó
MTV 2: 7.00 Híradó 7.15 A Hét 8.00 Tudóra 9.00 Tanoda 10.00 Szomszédok 10.30 Kincsestár 12.00 Híróra 13.00 Tévémagiszter 14.00 Kémek 14.25 A pampák királya 16.05 Repeta 17.30 Indaba 18.00 Magyarország ma 18.30 Kincsestár 20.00 Mesetár 20.20 Magyarok cselekedetei 20.30 Híradó 21.00 A sebesség bűvöletében 21.30 Az én útitársnőm 23.15 A. K. T. 23.30 Napbúcsúztató
DUNA TV: 5.30 Virradóra 9.05 Szünidei matiné 9.55 Emlékképek 10.15 Közép-európai magazin 10.50 Heti hírmondó 11.55 Vers 12.05 Lapozó 12.20 Lóverseny 12.35 A rock hősei 13.40 Ami igaz, az igaz 13.55 Zengő ábécé 14.05 Bolondos ládafiák 14.35 Tarkabarka 15.35 Nyelvőrző 16.05 Katedra nélkül 17.10 Az aranyló patak 17.30 Mese 18.00 Híradó 18.20 Műkincsvadászok 19.20 Napfényes Oszkár 20.05 Police 20.45 Esti kérdés 21.00 Híradó 21.25 Sportpercek 21.40 Ezredvégi krónika 23.15 Híradó 23.30 Vers 23.35 Ezredévi krónika
HBO: 7.00 Lois és Clark 8.05 Arc 10.00 Fejjel a falnak 12.15 Az elveszett hercegnő 13.55 Billy, a kölyök 15.35 Örömapa 17.20 Veszélyes kölykök 19.00 Lois és Clark. Hasznos holmik 22.00 Francia csók 23.50 Halálos merülés 1.20 Playboy exkluzív Pamela Andersonnal 2.15 Feketén, fehéren 3.45 Angyalok háborúja 5.20 Célpontban
MSAT: 1.45 Music Box 6.30 Vekker 14.30 A hekus 15.30 Játszd újra 16.00 Nickelodeon 17.30 Music Box Top Ten 17.50 Harc az időért 19.35 Alak-Art 20.05 A sebesség bűvöletében 20.35 A hekus 21.35 Ördögi történetek 23.10 Alak-Art 23.40 A 3. vonal 0.20 MSat-klub
SZÍV TV: 0.30 Zenei összeállítás 5.45 Információk7.00 Napraforgó 9.00 Gerincjavító torna 12.00 Lazíts! 15.00 Bababörze 15.15 Tévéshop 16.00 Testszépítés 16.30 Salty, a fóka 17.00 Sportmagazin 18.00 Konyhashow 18.30 107 Rendőrségi magazin 19.00 Színháztűznéző 19.30 Én pici pónim 20.00 Celeste 21.00 Mennyei könnyek 22.45 A nagy dobás 0.30 Napraforgó
SPEKTRUM TV: 13.00 A mélység titkai 13.25 A női táska titkai 14.25 Vetélytársak 15.15 A vadonban 16.10 Hihetetlen? 16.40 Szemtanú 17.10 Ilyen lököttek voltunk... 18.10 A Fekete Párducok 19.15 Hírnév és csillogás 19.40 Állati helyeken 20.30 Az Északi-sark 21.05 Négylábú páciensek 21.35 Tenyérnyi titok 22.30 Csodák világa
ATV 47: 0.00 Magazin 14.00 Casa Italia 18.00 ATV-stúdió 19.05, 22.30 Klippercek 19.30 Kereskedelmi műsor 20.00 Solaris 21.30 Klippercek 22.00 Jogban jártas 23.00 Stúdió

BÉKÉS MEGYEI NAP
KÖZÉLETI NAPILAP
Az igényes ember hírlapja!
Nyereményakciónk tovább folytatódik!
Ha szeptemberre is előfizet a BÉKÉS MEGYEI NAP-ra,
októberig mindenNAP nyerhet.
Nyeremények:
naponta öt darab családi belépő
a gyomaendrődi Liget Fürdőbe.
LIGET FÜRDŐ ÉS KEMPING GYOMAENDRŐD
Figyelem! A szerencsejátékban régi és új előfizetőink mellett részt vesznek azok a Népszabadság-előfizetők is, akik az országos lappal együtt a Békés Megyei Napot is megrendelik.

HELYI RTV-MŰSOR

ALFÖLD RÁDIÓ (FM 104,4 MHz): 5.00 Hírek 5.30 Bejelentkezés 6.00 Hírek 6.30 Rövid hírek 7.00 Hírek 7.15 Útinform 7.30 Lapszemle 7.50 Kulturális ajánló 8.00 Krónika 8.30 Visszhang 9.00 Mindennapi lelki kínjaink. Vendég: Nagy Zsuzsa főiskolai adjunktus 9.45 Hírek 10.00 Leveles kívánságműsor 10.45 Hírek 11.00 Művészportré 12.00 Adászárás
CSABA RÁDIÓ (FM 104,4 MHz): 12.00 Déli hírhullám 12.08 Élő meteorológiai jelentés 12.17 Műsorismertetés 12.25 Zenei évforduló 12.50 Névnapi köszöntő 13.00 Hírek 13.45 Telefonos játék 14.00 Hírek 13.45 Telefonos játék 14.00 Hírek 14.45 Tőzsdei hírek 15.00 Hírek 15.15 Ma történt – rendőrségi hírek, információk, lakossági ügyek 15.30 BBC-hírek 16.00 Hírek 16.10 Műsorismertetés 16.30 BBC-hírek 16.45 Csak a zene – zenei műsor 17.15 Időjárás-jelentés 17.30 Pénz, világ, gazdaság 18.00 Hírek – élő meteorológiai jelentés 18.30 Kívánságműsor 19.00 BBC-hírek, meteorológia 20.00 Hírek, műsorismertetés 20.15 Sporthírek 20.30 Magyar óra (magyar előadók zenei felvételei) 21.00 Hírek 21.15 Lapszemle 21.30 Lemezkiadói ajánlat 22.00 Boszorkánysáv 23.00 BBC-hírek 23.05 Élő kívánságműsor 24.00–4.00 Zene
CERVINUS RÁDIÓ (FM 95,2 MHz): 6.00 Reggeli krónika 6.30–7.00 Érdekességek a nagyvilágból 7.15 Telefonos időjárás-jelentés 7.25 Névnapköszöntő 7.35 Lapozgató 7.50 Évfordulók 8.05–8.30 Érdekességek a nagyvilágból 78.35 Programajánló 9.10 Riport 10.30 DL Stúdió 11.00 Helyi információk 12.00 Déli krónika 13.05 Telefonos időjárás-jelentés 13.30 Deutsche Welle hírműsor 14.00 DJ Service 15.35 Helyi információk 17.10 Élő kívánságműsor 18.00 Esti krónika 21.00 Rockpercek 22.00–6.00 Mindent bele! (A Cervinus Rádió éjszakai zenés műsora)
RÁDIÓ 47 OROSHÁZA (FM 88,6 MHz; 17.00–5.00): 17.00 Ötórai tea 17.30 Hírek egy mondatban 18.00 Hírek 18.03 Barangoló 18.30 Hírek egy mondatban 18.45 Szív küldi... 19.00 Napi mérleg 19.30 Sport 19.40 Esti Mozaik 20.00 Traccsparti 21.00 Vérkeringő 22.00 Napnyugta
START RÁDIÓ (FM 88,9 MHz): 6.00–8.30 Élesztő – információs magazin 6.30 BBC-hírek 7.00 Hírek, időjárás-jelentés 7.30 BBC-hírek 8.00 Hírek, időjárás-jelentés. Óránként hírek 8.10 Lakossági apró 9.00–10.00 Stopper – zenés műsor 11.15 Útinform, zene 13.10 Lakossági apró 13.15 II. félidő
TORONY RÁDIÓ (FM 94,4 MHz): 12.00–14.00 Ráhangoló 14.00–15.00 Ati-sport 15.00–16.00 Rúzs 16.00–18.00 Csapó-DJ hozzám 18.00–20.00 Kívánságműsor 20.00–21.00 Legendás korok legendás zenéi 21.00–21.30 Polygram félóra 21.30–22.00 Kádencia félóra 22.00–23.00 Toronyzene
CSABA TV: 7.00, 9.00 Ma reggel 18.00 Műsorismertetés 18.05 Mese 18.25 Reklám 18.30 Sztároló 19.05 Mit ér az ember, ha nyugdíjas 19.45 Film 22.30 Műsorzárás
CSABAI KÁBEL TV: 18.00 Műsorismertetés 18.10 Celeste 86. rész ism. 19.00 HBO műsora 20.00 Orosházi híradó (orosházi Tv műsora) 21.15 Celeste 87. rész 22.00 Orosházi Híradó 22.15 Műsorzárás

TOP 96 MHz FM RÁDIÓ A LEGZENÉSEBB ADÓ
Stúdió: 5700 Gyula, Jókai út 20.
Tel./fax: (66) 463-499

Boros Miklós
Kelet-Magyarország 1998. VI. 20

Vizsgamunkák

A nyíregyházi Művészeti Szakközépiskola képzőművészeti tagozatának négy szakágán — szobrász-bronzöntő, alkalmazott fotográfus, díszítőszobrász, bőrműves — az idén huszonnégy növendék tesz érettségi és szakmai vizsgát. A jelöltek — a korábbi évek kialakult hagyományaihoz hasonlóan — a nagy megmérettetésre készített műveiket tárlaton tették közszemlére a nyíregyházi Kölyökvár — Gyermekközösségek Háza dísztermében. A kiállított produktumok mindegyike jó felkészültségről, kifinomult technikákról, tehetségről tanúskodik, ami az intézmény oktatógárdájának munkáját is dicséri.

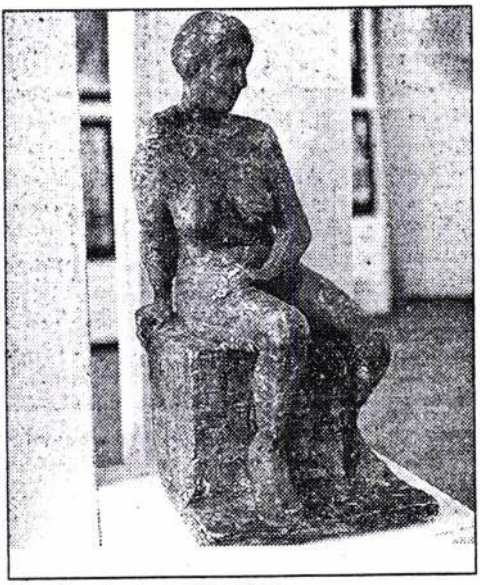

Kovács Andrea alkotása

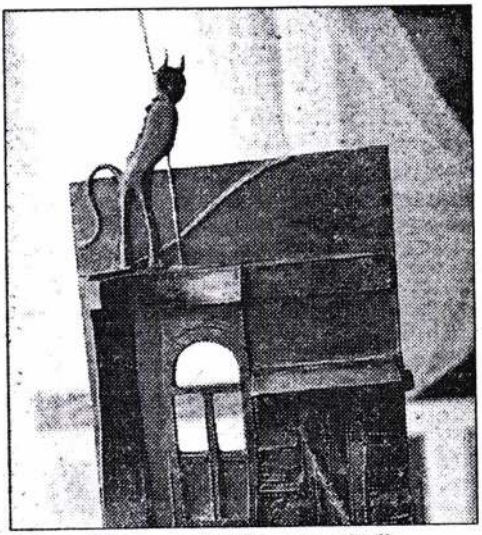

Boros Miklós Az ördög nem alszik
Elek Emil felvételei

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ÉSZAK-MAGYARORSZÁG

1021

Gazdagodott Szerencs

Méltó hajlék a korszerű oktatásnak

Átadták az új gimnáziumot

Szokatlan dolog talán január első napjaiban iskolát avatni, a szerencsi ünnepségre azonban nemcsak az időpont miatt érdemes odafigyelni. A kétemeletes, impozáns külsejű és nagyszerű beosztású épület *elég sokáig váratott magára Szerencsen, hogy méltó hajlékot biztosítson az itt folyó korszerű oktatásnak*, felváltsa a nem gimnáziumi célra épült, szűk, korszerűtlen, az oktatónevelő munka fejlesztését gátló régi otthont. A két emeleten belül nagyszerű, zárt udvar, remek aula szolgál többféle célt, körötte a három szinten 24 tanterem és sokféle előadóterem, szertár, egyéb járulékos helyiség helyezkedik el, külön kapott helyet az eddig hiányzó tornaterem. *H. Boros Mária* tervező, a Miskolci Tervező Vállalat mérnöke *remeket alkotott* ezzel az iskolaépülettel.

A régen várt iskola most készült el. A téli szünetben folyt az átköltözködés, január 8-án már itt folytatják szorgos munkájukat a szerencsi diákok. A hivatalos megnyitó ünnepségen, január 4-én, szombaton megtelt a hatalmas aula, megtöltötték a körbefutó emeleti folyosókat a diákok. Eljött az avató ünnepségre *Molnár János*, a művelődésügyi miniszter helyettese, *Madarász György*, a megyei pártbizottság prop.-műv. osztályának vezetője, *Varga Gáborné*, a megyei tanács vb-elnökhelyettese, a szerencsi járási és községi párt- és tanácsi szervek több vezetője, a megyei és miskolci városi művelődésügyi intézmények igen sok reprezentánsa.

A megjelenteket *dr. Gönczy Ferenc*, a járási pártbizottság titkára köszöntötte. Bevezetőjében arról szólt, hogy naponként létesül nálunk valami, ami életünket szebbé, jobbá, boldogabbá teszi. Beszélt arról, hogy Szerencs a felszabadulást megelőző évtizedekben nagyon keveset fejlődött, s *csak a szabad Szerencsen indulhatott meg a nagyobb arányú kulturális fejlődés.* A Bocskai István Gimnázium létrejötte és munkássága nagy mértékben előmozdította ezt a fejlődést, s mostoha, *a korszerű oktatáshoz alkalmatlan körülmények között is igen eredményes volt munkája.* Méltatta az új iskolaépület építését, a körülötte megnyilvánult társadalmi összefogást.

Az avató beszédet *Molnár János* miniszterhelyettes mondta. Először arról szólt, hogy *a kulturális életben alapvető tényező az iskola*, minden művelődési vonatkozású munkának ez az alapja, s ezért az új iskola avatása igen jelentős ünnepi esemény. Beszélt arról, hogy az iskola jelentőségét minden társadalmi rendszer felismerte és felismeri ma is, s csak egészen beteg, halódó rendszerek feledkeznek meg annak emberformáló, politikai jelentőségéről. A kérdés azonban abban rejlik, melyik rend milyen célra használja fel az iskolát. *Számunkra, a szocialista rendszer számára az iskola kérdése nem pusztán elvont, termelést segítő probléma, hanem úgy értékeljük az iskola munkáját, hogy a tudással jobban felvértezett ember teljesebb, jobban látja feladatait és helyét a társadalomban* —, emelte ki többek között. Mi az iskolát úgy tekintjük, ahol a nép tanul, s a népnek tanulnak — hangsúlyozta a továbbiakban, kiemelve, hogy nem öncélúan, hanem azért kell tanulni, hogy a mai fiatalok majdan jobban tudják ismereteiket a nép, a közösség érdekében hasznosítani.

— *Az iskola a mi társadalmi rendszerünket, a szocializmust akkor szolgálja a legjobban, ha igazat tanít.* — emelte ki később. Ennek kapcsán beszélt róla, hogy még vannak hamis, téves nézetek, s azt kell minden nevelőnek megérteni, azt kell az iskolában tudatosítani, hogy *a mi társadalmi rendünk igazi szövetségese a teljes társadalmi igazság.* Egy új iskolának legszentebb kötelessége az igazság felismerésére, a hamisság, a téves nézetek, eszmék elvetésére nevelni.

A továbbiakban az ifjúság társadalmi és politikai szerepéről beszélt a miniszterhelyettes, majd elemezte az iskola helyét a társadalom egészében, *s utalt a zempléni iskolák gazdag, és ma is tanulságokkal szolgáló hagyományaira.* Az életrenevelésről szólva azt emelte ki, hogy mi ez alatt elsősorban a nagyon alapos tudományos képzést értjük, mert enélkül minden ingatag alapra kerülhet. *Ezért is meg kell tanítani az ifjúságot, hogy küzdeni tudjon az újért, de ne csak egyszerűen a változásért, hanem mindenkor a haladásért, az előrelépésért.* Szólt végül az értelmiség feladatairól, azokról a vonatkozásokról, amelyekre az iskolának is fel kell készítenie mai diákjait, akikből részben a jövő értelmisége kikerül, felemlítette az iskola népművelési és felnőtt-

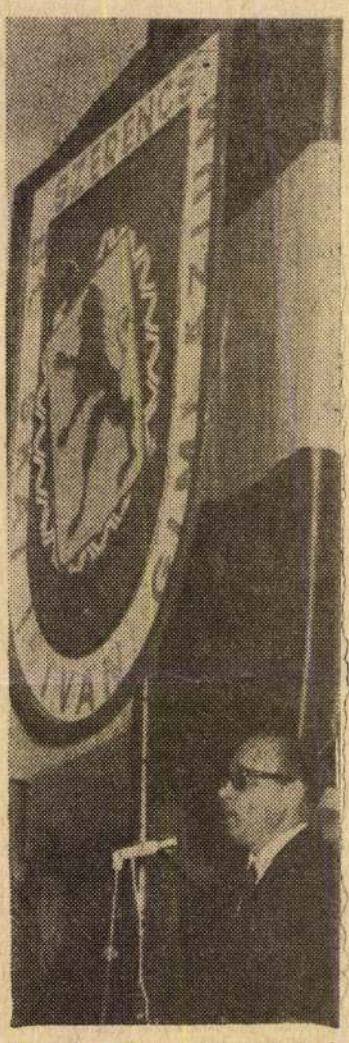

Molnár János miniszterhelyettes átadja az új intézményt.

nevelési kötelezettségeit, erősen hangsúlyozva *az iskola és a népművelés elválaszthatatlanságát*. Végül sok sikert kívánt az intézet további munkájához.

Váczi András, a szerencsi Bocskai István Gimnázium igazgatója vette át az intézetet, köszönetet mondott az építést támogató szerveknek. Ígéretet tett a további jó munkára, majd intelemmel fordult a diákokhoz, a korszerű, új otthon megbecsülésére buzdítva őket. Az épület tervezőjének, *H. Boros Máriának* és a kivitelezést végző *Szabolcs megyei Állami Építőipari Vállalat vezetőjének* emlékként és elismerésként átadta a *Lenkey Zoltán* grafikusművész által ez alkalomra készített grafikai munkát. A Borsod megyei Tanács üdvözletét *dr. Hetényi György*, a művelődésügyi osztály vezetője tolmácsolta, s egyben átadta a megyei tanács jutalmait az intézet törzsgárdájához tartozó nevelőknek. Végezetül *az építők kívántak jó munkát* az intézet tanárainak és diákjainak.

A nyitóünnepség műsorában közreműködött *Rőczey Ferenc* zongoraművész, *Markaly Gábor* színművész, az intézet több diákja, valamint énekkara és szavalókórusa.

Nem sokkal a nyitóünnepség után megnyílt az új gimnázium első kiállítása. *Csohány Kálmán* grafikusművész negyven alkotását állították ki az egyik teremben. A tárlatot *Feledy Gyula* grafikusművész nyitotta meg. A kora esti órákban *Jancsó Miklós* filmrendező új filmjét, a *Fényes szelek*et mutatták be az alkotók jelenlétében, később pedig iskolabál zárta a napot. Az ünnepségre nagy számban eljöttek a magyar filmművészet legjelesebb képviselői.

Gazdagodott Szerencs, vele a járás és a megye középoktatása. A szerencsi gimnazisták 8-án új környezetben, frissült erővel folytathatják munkájukat.

Benedek Miklós

Foto: Szabados György

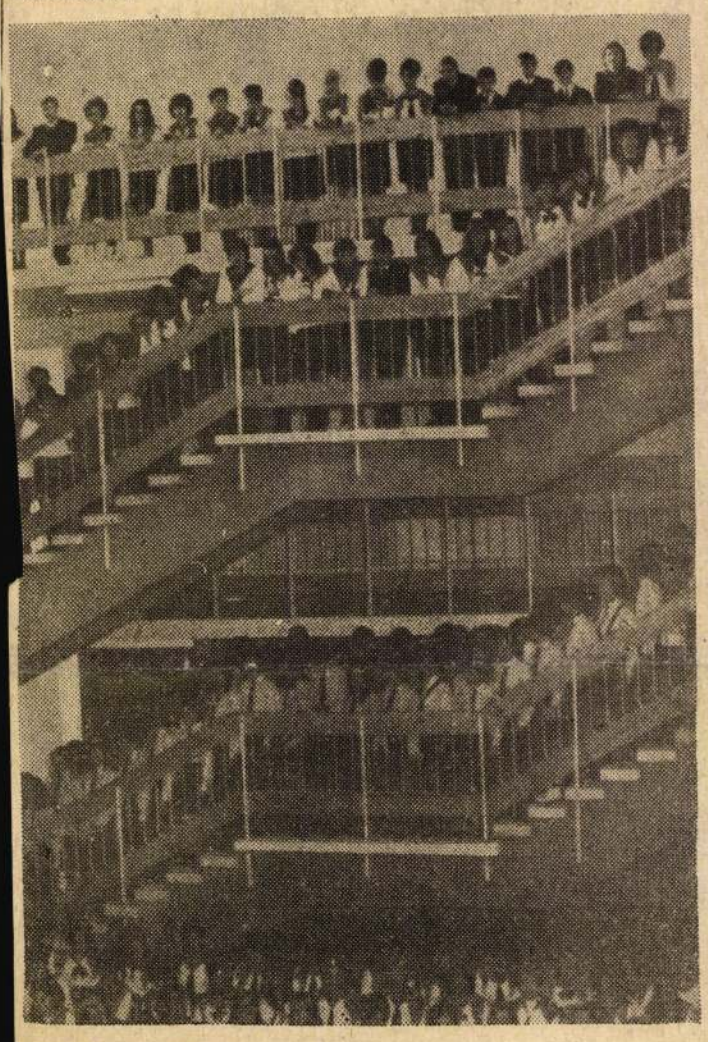

Részlet az aulából.

1969: a gyermeki jogok éve

A DIVSZ tájékoztatója

Az idén lesz tíz éve annak, hogy az ENSZ közgyűlése elfogadta a világszervezet egyik jelentős alapokmányát, a gyermekek jogairól szóló nyilatkozatot. A 10. évforduló alkalmából a Demokratikus Ifjúsági Világszövetség égisze alatt tevékenykedő gyermekmozgalmak nemzetközi vezető szerve — a Cimea — az 1969-es esztendőt a gyermeki jogok évének nyilvánította.

A szervezet elnöksége a közelmúltban Berlinben, az NDK fővárosában tartott kibővített ülésén felhívást fogadott el. A felhívás a szülőkhöz, az ifjúsági vezetőkhöz és a pedagógusokhoz fordul, hogy az új esztendőben szerte a világon vessék latba minden erejüket a gyermekek jogainak érvényesítéséért és védelméért. Egyben felkéri a haladó tudósokat, művészeket, írókat, törvényhozókat és publicistákat: nemzetközi tekintélyükkel lépjenek fel a gyermekeket több helyütt még sújtó társadalmi igazságtalanságok felszámolásáért. A felhívás arra szólítja a világ közvéleményét, hogy még fokozottabban nyújtson segítséget a vietnami gyermekeknek.

A Cimea elhatározta azt is, hogy ebben az évben megrendezi a gyermekek jogaival foglalkozó I. nemzetközi konferenciát, továbbá központi úttörőtábort szervez a vietnami nép iránti szolidaritás jegyében.

Januári évforduló

1968. január 4—5-én zajlott le a CSKP KB-nak az az ülése, amelynek határozatai egy új időszakot nyitottak meg Csehszlovákia történelmében.

Ekkor mondott le a KB első titkári funkciójáról Antonin Novotny,

aki egyben köztársasági elnök is volt és neve összefonódott az előző évek torzulásaival a párt és a társadalom életében.

Januárban és februárban valóban friss levegő áramlott be a CSKP szervezeteibe. A kedvtelenség és letargia évei után szinte napok alatt felélénkült a kezdeményező szellem.

Márciustól kezdve azonban mindinkább a jobboldali erők hallatták hangjukat

és a sajtó jelentős részének támogatását élvezve, a párt diszkreditálására, a burzsoá hagyományok felújítására törekedtek, rendszeresen aláásták Csehszlovákiának a szocialista országokkal fennálló kapcsolatait.

Ilyen körülmények közepette — miután minden előző baráti figyelmeztetés hiábavalónak bizonyult — került sor az öt szocialista ország augusztus 21-i katonai lépésére, annak érdekében, hogy megakadályozzák az ellenforradalmi erők további előretörését Csehszlovákiában. Augusztus óta kemény harc folyik Csehszlovákia politikai, gazdasági és társadalmi életének konszolidálásáért. Minden pozitív előrehaladást, amely a párt és állami vezető szervek erőfeszítései révén jön létre, a jobboldali erők kétségbeesett támadásai követnek. Ez történt a CSKP KB pozitív határozatokkal zárult novemberi ülése után is.

A januári plénum évfordulóján Csehszlovákiában a helyzet kettős.

Egyrészt a párt és az állam vezetésében egyre inkább a kibontakozás és a reálpolitika hívei kerülnek túlsúlyba; másrészt a jobboldali erők még mindig képesek a közvélemény jelentős részét — egyes sajtótermékek támogatásával — a megkötött nemzetközi megállapodások szelleme, a baráti szocialista országokkal való együttműködés ellen izgatni.

A szocialista demokráciáról

Teljessé vált a szocialista nemzeti egység politikájának főbb kérdéseivel foglalkozó népfront-dokumentumok sorozata. Megjelent és országszerte eljutott a népfrontbizottságokhoz a szocialista demokráciáról szóló állásfoglalás, amelynek kidolgozására és közreadására a Hazafias Népfront IV. kongresszusán született döntés.

A szocialista nemzeti egység politikájának főbb kérdéseivel foglalkozó dokumentumok megállapításait, útmutatásait ezekben a napokban országszerte napirendre tűzik a községi, járási népfrontvezetők tanácskozásain.

Fűrésztelepet létesít

Az Északmagyarországi Vízügyi Igazgatóság sárospataki szakaszmérnöksége ötletes tervet valósít meg a gazdaságosság növelésére. Elhatározták, hogy a város határában új melléküzemágat, fűrésztelepet létesítenek. Erre azért van szükség, mert a Tisza és a Bodrog árterületén, a véderdő felújítása során évente mintegy 8—10 ezer köbméter fát termelnek ki, amelynek 30 százaléka ipari célokra is alkalmas. A faanyag értékesítése — mivel a környéken erdőgazdaság is működik — az utóbbi

A magánerejű lakásépítkezés helyzetének vizsgálata

Van-e elég közművesített telek? Milyen fokú az építkezési helyek előkészítése? Hogyan szervezik a koncentrált építkezéseket? Ilyen és hasonló kérdésekre keresnek választ a népi ellenőrök, akik most készítik elő a magánerőből történő lakásépítkezés helyzetének vizsgálatát. A vizsgálat kiterjed a telekvásárlás, építőanyagellátás problémáira. A vizsgálat céljai között szerepel a lakosság pénzügyi helyzetének mérlegelése is. Az 1968. évi tapasztalatok szerint megváltozott hitelfeltételek érezhetően visszavetették az építési kedvet. A hat százalékkal terhelt hitelből lényegesen kevesebbet vettek igénybe, mint annak előtte.

A széles köröket érdeklő vizsgálat irányítására országos munkabizottság alakul. A nyolc megyére kiterjedő ellenőrzésbe bevonják a tanácsi szerveket, az OTP, a kivitelező vállalatok és szövetkezetek.

8 évi börtön

Annak idején A 23. órában címmel több riportban számoltunk be egy bűnügyről, melynek vádlottja a nevelése alatt álló személy sérelmére folytatólagosan elkövetett erőszakos nemi közösülés, súlyos testi sértés és tiltott határátlépés kísérlete miatt került az Ózdi Járásbíróság elé. A vádlott, Kovács Ernő, MÁV vonatkísérő, 35 éves, 5 elemit végzett, Putnok, bányatelepi lakos volt. Az Ózdi Járásbíróság több napig tárgyalta az ügyet, és Kovács Ernőt a vádpontokban bűnösnek találta. Az ítélet: 8 évi szabadságvesztés és a közügyek gyakorlásától 5 évi eltiltás. A vádlott enyhítésért fellebbezett.

Gerő János

TÍZ KÖRÖ

Aznap így szólt hozzá az agronómus:

— Boldizsár, fel kellene tárcsázni az utat, hogy járni lehessen rajta. Vállalod?

Boldizsár rövid gondolkodás után beleegyezett. Hiszen a traktorosoknak is érdekük, hogy az út járható legyen.

Még délután kihúzatta a tárcsát az út mellé, hogy este, majd ha leváltja a sógorjelöltet, ne kelljen keresgélni. Este pedig, villanygyújtás után könnyű szívvel indult menyasszonyáéktól a sötétbe burkolózott határba. Nem érezte terhesnek az éjszakai műszakot. Kereshet, ki kell használni az időt. U—28-as gépével vígan döcögészett a faluból kifelé, az előkészített tárcsához.

Jól emlékezett a helyre, ahol hagyta, de most nem lelte ott. Leszállt a nyeregből, nézegette a nyomokat. Igen, semmi kétség, elvitte valaki déli irányba.

Szétnézett a határban, s amerre villogni látta a többiek traktorának a fényét, arrafelé irányította saját gépét.

Sok kérdezősködés után talált a tárcsára. Boldizsár nem volt haragos természetű ember. Egykettőre megnyugodott most is, hamar túltette magát a tárcsakeresés bosszúságain. A csillagok már mind kinyitották a szemüket, csupán nyugaton az ég alján pislogott még néhány kései vendég, mint a lusta ember, ha felköltik álmából. Nem messze, balkéz felől a Duna sietett délnek. A víz neszezését elnyomta a traktor zaja, de ő azért tudta, hogy a folyón már megindult az éjszakai élet. Csukák raboltak apró halakat, varsák lesték a zsákmányt éhes szájjal.

Ő pedig hajtott az úton, morzsoltatta a géppel a göröngyöket. A lámpák fényében látta, hogy kis akácos között kell elhaladnia. Nem gondolt rosszra. Akkor éppen nem is gondolt semmire. Hirtelen csak azt vette észre, hogy megreccsent valami, és a gép oldalra dőlt. Eszébe villant: — ki kellene ugrani az ülésből! De csak egy pillanatig. Nem hitte, hogy felborulhat.

A következő másodpercben már nagy huppanással maga alá temette a gép.

MDK

H. Boros Mária

l.: Boros Mária, H.

Érdekes Ujság, Bp. 1957. december 21. 6. l.

MDK

Boros Mária, H.

és Darvas Olivér miskolci pályázók plakátragasztásra alkalmas hirdetőtáblát terveztek a Művelődésügyi Minisztérium és a Magyar Hirdető Vállalat által kiírt pályázatra. (repr.)

g. j.: Új hirdető „oszlopok".
Érdekes Ujság. Bp. 1957. december 21. 6. l.

H. Boros Mária, építész

L.: Dóra Károly

— : Kiontották ... 9.

NÉPSZABADSÁG Bp. 1975. dec. 24.

H. Boros Mária, építén

L.: Dósa Károly

—: Építének . . . 12

ESTI HIRLAP, Bp. 1975. dec. 23.

H. Boros Mária, építész

L.: Lux Kálló

4.

— : Szerdai . . .

Népszava, Bp. 1975 dec. 24.

H. Boros Mária építész

Az ország felszabadulásának 32. évfordulóján az Ybl Miklós-dij II. fokozatával tüntették ki: H. Boros Máriát, a Miskolci Tervező Vállalat építészét,
Ferenczy Károlyt, az Országos Müemlék Felügyelőség építészét,
Jeney Lajost az Általános Épülettervező Vállalat építészét,
Láng Tivadart, a Városépitési Tudományos és Tervező Intézet építészét,
Rácz Endrét, az Ipari Épülettervező Vállalat építészét.

Élet és Irodalom, Bp. 1977. ápr. 2.
XXI. évf. 14. sz. 8. lap.

Boros Mária, építész

Az Építészek Székházában 25-ik alkalommal osztották ki az Ybl Miklós-díjakat. – Boros Mária előregyártott elemekből, olyan iskolatipus sorozatot tervezett, melynek középpontjában két, vagy többszintes esztétikusan kialakított galériás aulatér alkalmas ifjúsági fórumok, szabadidőprogramok rendezésére. (említve). Ybl Miklós-díjban részesítették Boros Máriát.

Esti Magazin

1977. III. 31. Kossuth 18.30 Gné.

A. Boros Mária

H.B.M.: ÉMÁSZ-irodaház, Miskolc, Építész: H.Boros Mária, statikus Simonffy György. Képes ismertetés.

Magy.ép.ip. 1971.11-12.sz.

661-662.l.

H. Boros Mária

Sz H.B.M.: Szerencs, Bocskai István Gimnázium. Építész HáBoros Mária, statikus Varga Dezső. - Képes ismertetés.

649-651.l.

Magy.ép.ip. 1971.11-12.sz.

H. Boros Mária

H.B.M.: Miskolc, Derkovics utcai 10 lakásos lakóépület. Építészek: Horváth István, H.Boros Mária, statikus Elek Béla. /képes ismertetés/

Magy.Ép.ip. 1971.11-12.sz.

626-627.l.

Magyar Építőművészet 1975/4

H. Boros Mária

Strandbejárat, Miskolc-Tapolca

Építészek: H. Boros Mária, Horváth István (ÉSZAKTERV)

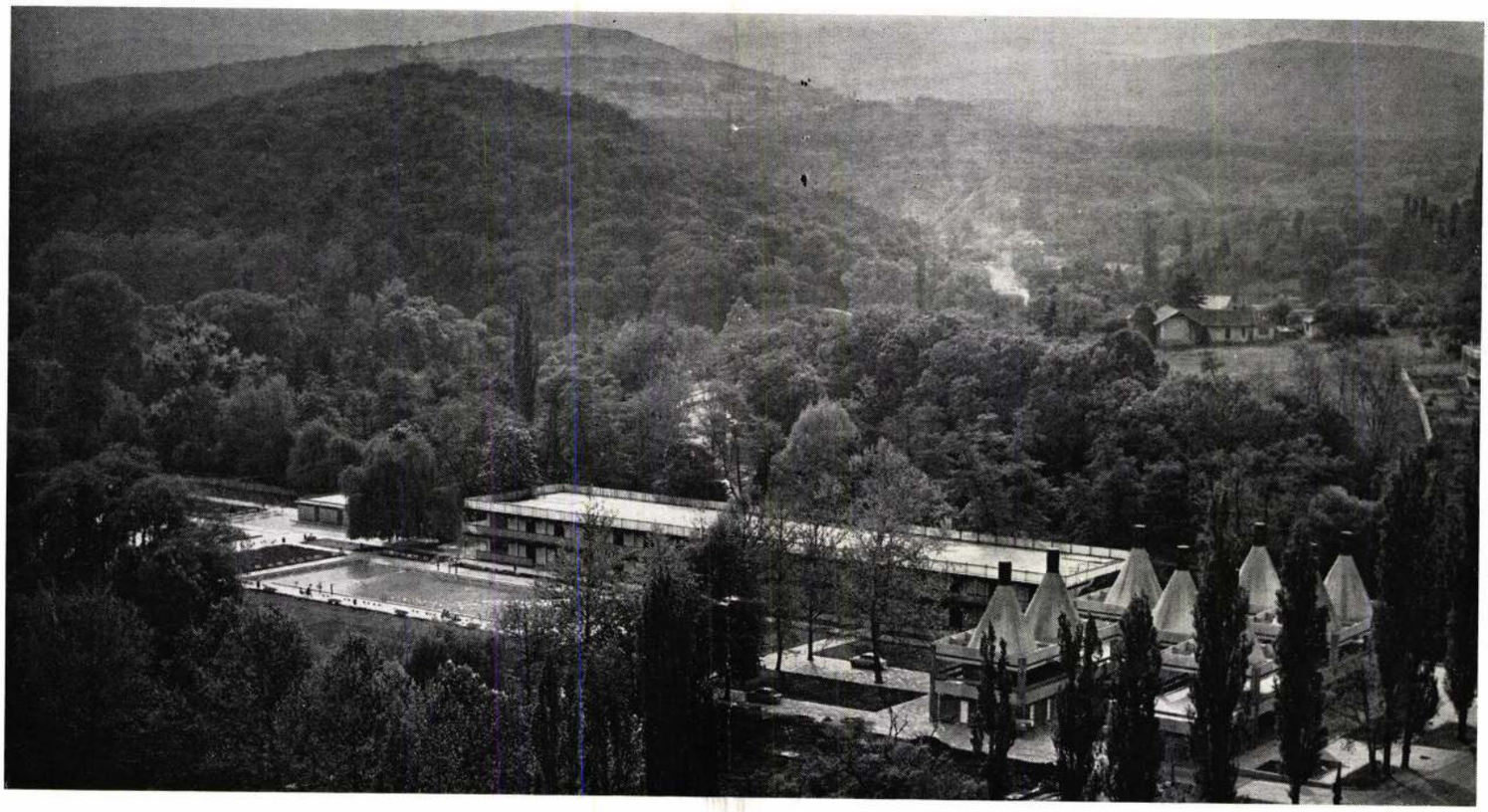

1

Szerkezettervezők:	Albert István Szabó József
Elektromos berendezés:	Budaházy Miklósné
Kivitelező:	Észak-magyarországi Állami Építőipari Vállalat
Építésvezető:	Nehoda Elemér
Beépített lm³:	3 661 lm³
Beépített m²:	1 566 m²
Tervezett bruttó költség:	7 200 000 Ft
Tervezés ideje:	1970
Kivitelezés ideje:	1973
Fotók:	Heltay László Bohus Jánosné Farkas Ida

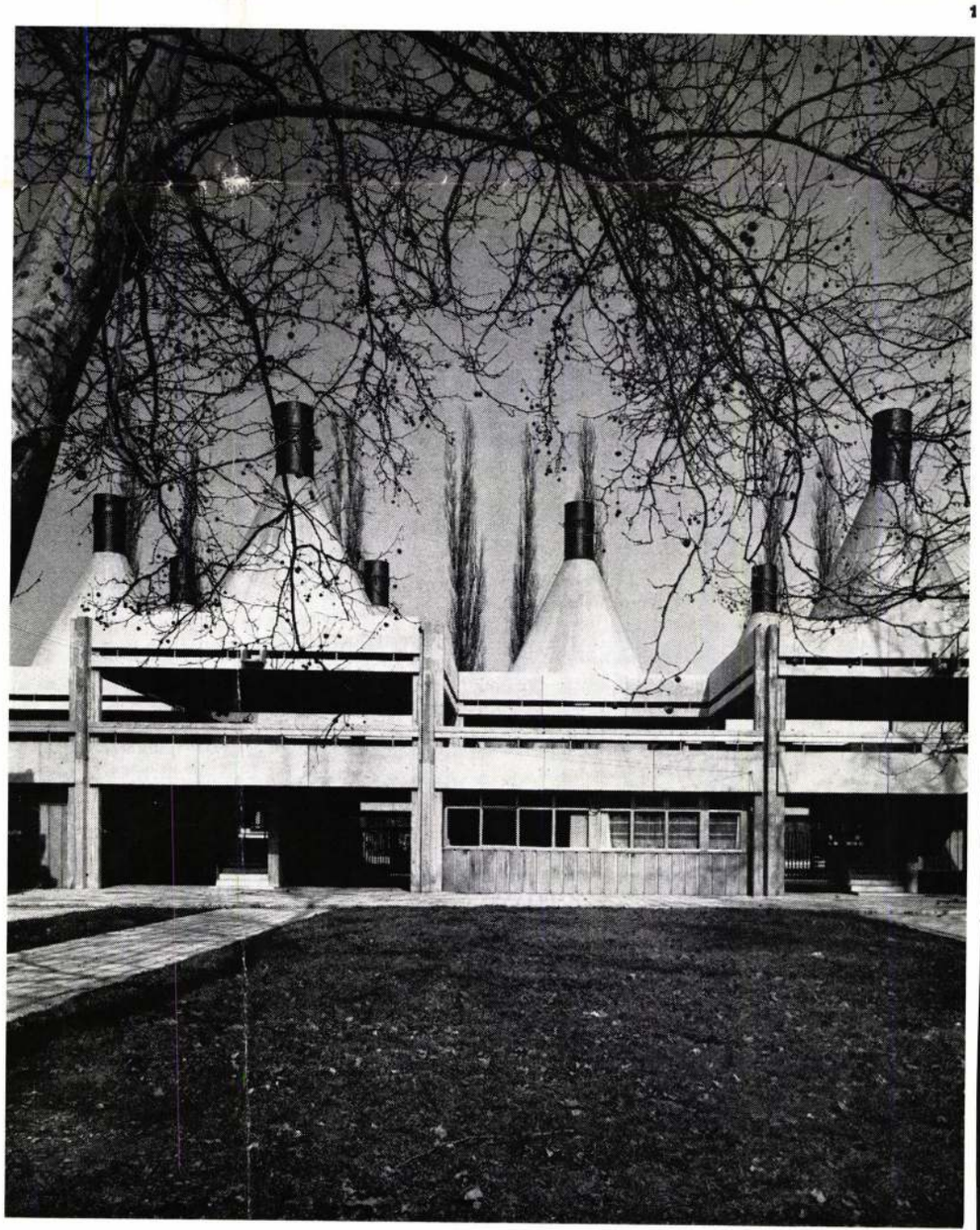

2

1. *A Gellérthegy utca felőli nézet*
2. *Metszet, 1 : 500*
3. *Alaprajz, 1 : 250*
   1. *Előtér*
   2. *Nagytér*
   3. *Vezetői szoba*
   4. *Tárgyaló*
   5. *Pihenő*
   6. *W. C.*
4. *A nagyteres iroda belsőépítészeti kialakítása*
5. *A tanácsterem tolmácsberendezése*

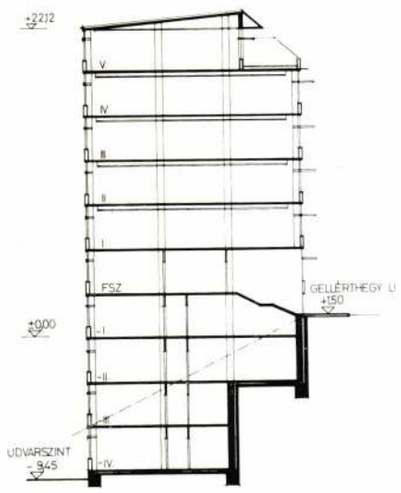

2

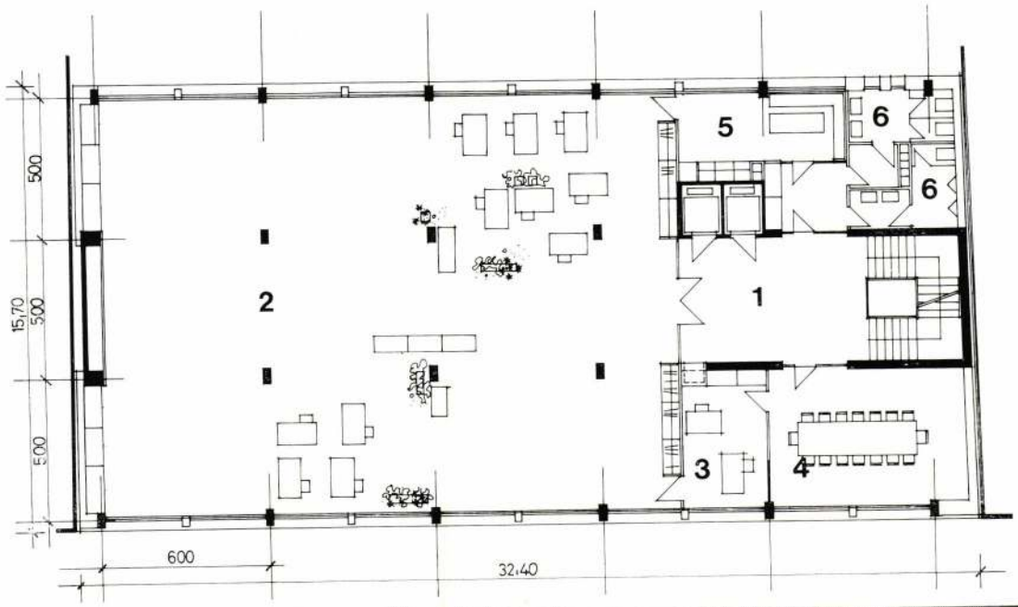

3

4

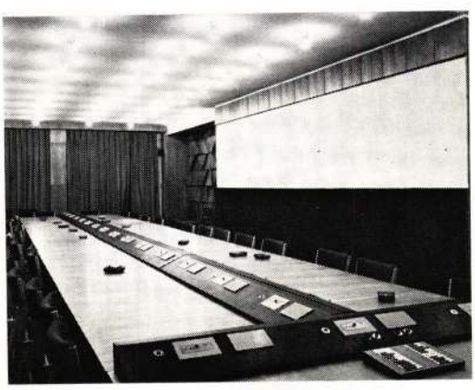
5

A Bükk hegység peremén fekszik Miskolc-Tapolca, a várostól kb. 10 km-re, az itt feltörő hőforrások és a gyönyörű táj a város egyik kedvelt kirándulóhelyévé tették. Már egy 1236-ból származó feljegyzés tanúsága szerint „Tapolcza hévfürdői messze földön hírnévnek örvendtek, a köszvényes betegek által sűrűn látogatottak."

A források adta melegvizek hasznosítása, a város fürdőkultúrájának fejlesztése a Miskolci Vízművek és Fürdők feladata évek óta. Így került sor a strandfürdő fejlesztésére is, amelynek kapcsán a századfordulón épített fürdőházak lebontásával, a strandterület további bővítésével új központi épület létesült az együttes északi főbejárati oldalán.

A területet egy korábban készült rendezési terv jelölte ki. Az épülettel átellenben jelentős méretű parkolóhely fogadja a járműforgalmat. Jelenleg az út a parkolóhely és a bejárati épület között van. Ennek nyomvonala módosul, és így a parkolóhelyről a forgalmi út kereszteződése nélkül lehet a bejárati épületet gyalogosan elérni.

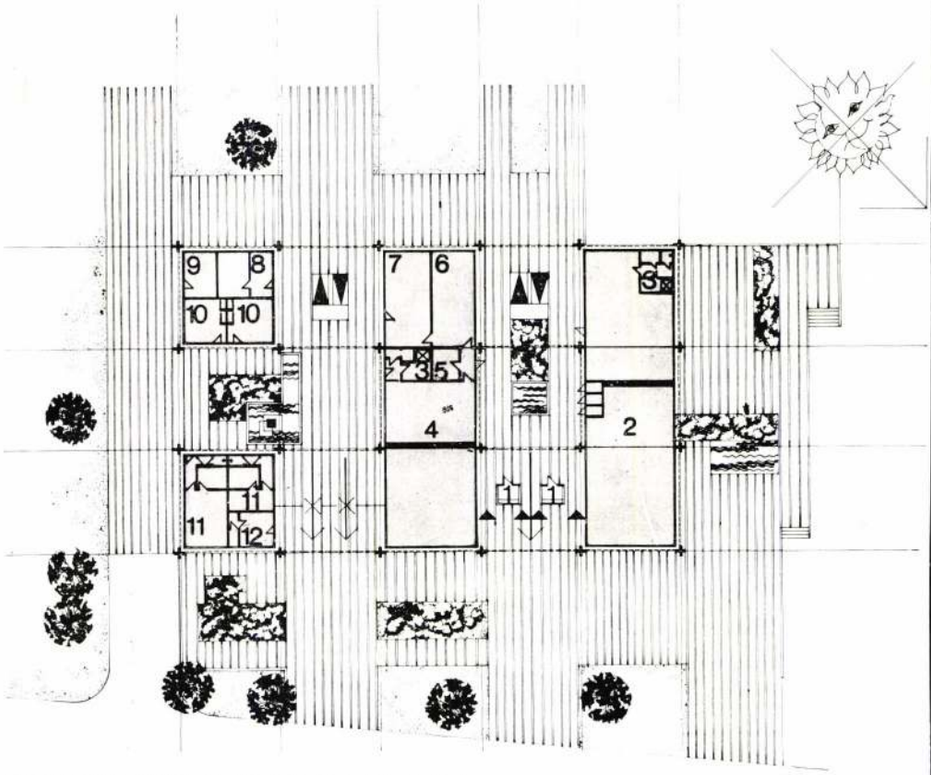

4

1. *A fürdőegyüttes távlati képe*
2. *A fürdő bejárata*
3. *Földszinti alaprajz, 1 : 600*
   1. *Pénztár*
   2. *Férfi közös öltöző*
   3. *Vizes csoport*
   4. *Női közös öltöző*
   5. *Kapcsoló*
   6. *Kölcsönző, értékmegőrző*
   7. *Vezető*
   8. *Orvosi váró, rendelő*
   9. *Úszómester*
   10. *Vendégszoba*
   11. *Személyzeti öltöző*
   12. *Rendőrőrs*
4. *A bejárati épület részlete*
5. *Helyszínrajz, 1 : 2500*

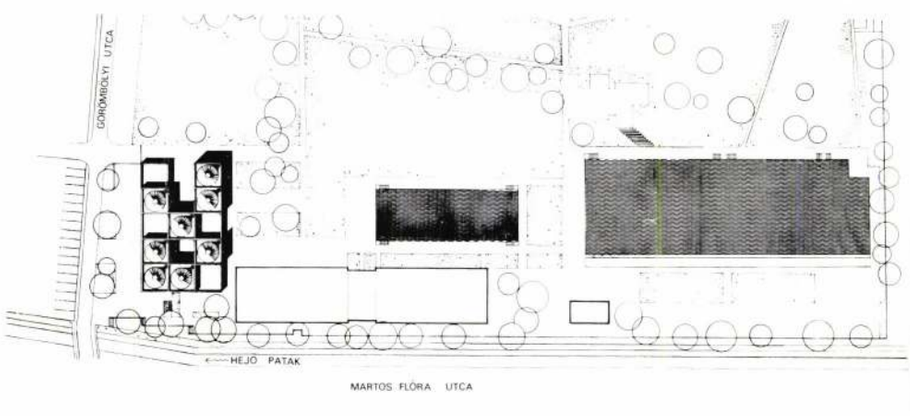

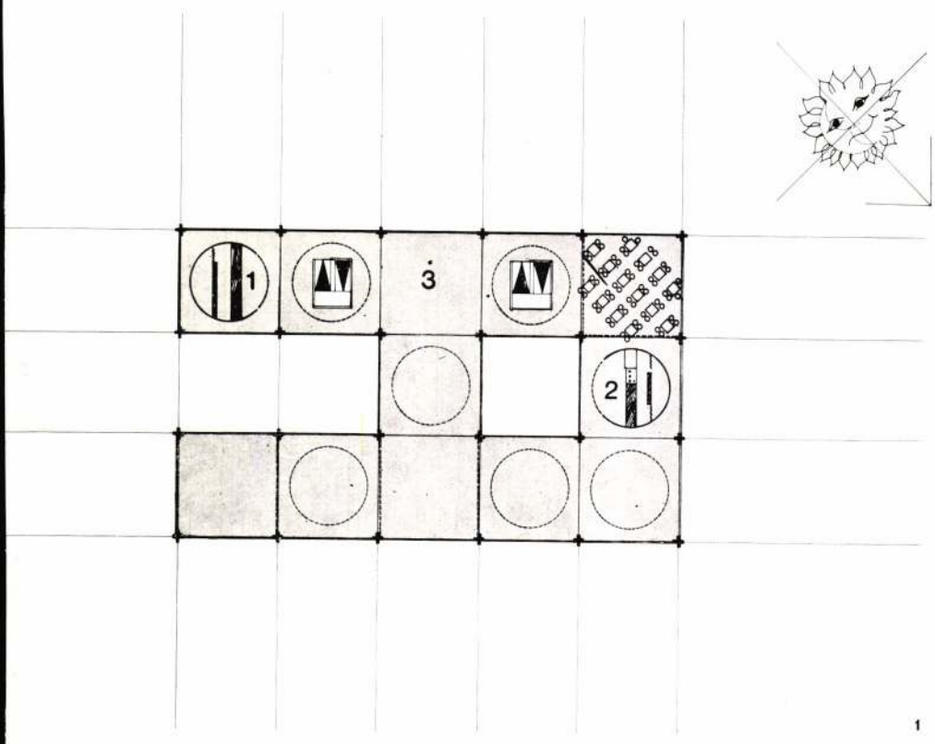

1

Az építés ideje alatt az igények megváltoztak, ezért építés közben az alaprajzi funkciót többször módosítani kellett. Ez megalkuvásokat jelentett és kényszermegoldásokhoz vezetett.

Az eredeti tervek az igazgatás helyiségein kívül kölcsönzőt, értékmegőrzőt, úszómesteri és orvosi szobát, vendégszobákat, szociális öltözőket, bazárt és fagylaltozó-büfé helyiségeket tartalmaztak. Az említett programváltozás következtében az eredeti igény megváltozott, a raktárak, büfé, fagylaltozó és bazár helyére kétnemű közös öltöző került, míg a fagylaltozó-eszpresszó-büfé az első emeleten került elhelyezésre.

A megbízó igénye az volt, hogy az épület megjelenése rendeltetéséhez híven hívja fel a figyelmet, ezért terveztük esővető és árnyékvető funkcióval a kupolákat.

Választott anyagok: vasbeton, fa és üveg.

A szerkezet monolit vasbeton, a homlokzati felületek előregyártottak, a kupolák torkrét eljárással készültek.

H. B. M

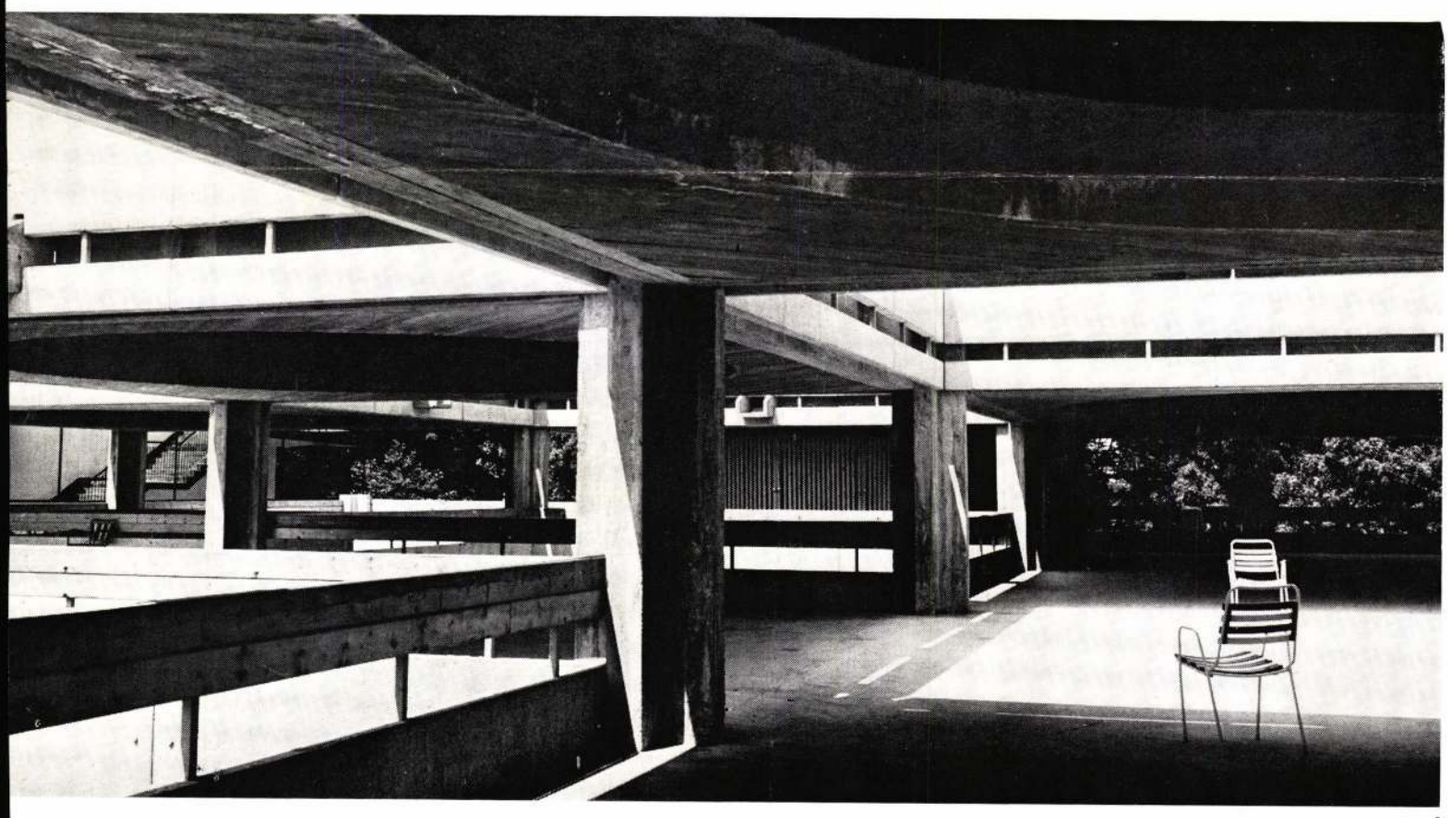

2

1. Emeleti alaprajz, 1 : 600
1. Fagylaltozó
2. Eszpresszó
3. Játékterület
2. Az emeleti tartózkodó
3. A fürdőbejárat távlati képe
4—6. Az emeleti szint részletei

3

H.BOROS Mária épitész

KELEMEN István: Az ige temploma : Az Avason épülő templom pályázata. = Egyházi Épitészet, I.évf.1.sz. 1994 8 - 9.p. ill és leirás

III.helyezést ért el a 6. sorszámu pályamü szerzői Horváth István és H.Boros Mária

Szerkesztette, az utószót írta és a jegy

Sümegi György

A névmutatót Bardoly István

Készült az MTA Művészettörténeti
az OTKA támogatásával a
szerződés keretében.

H. Boros Mária, építész

L:Szabó Árpád

A felszabadulás...
Ybl-díjasok 5.

Népszabadság, Bp. 1977. ápr. 1.

H. Boros Mária

Általános iskola, Kazincbarcika

Építész: H. Boros Mária (ÉSZAKTERV)

Magyar Építőművészet 1975/4

1

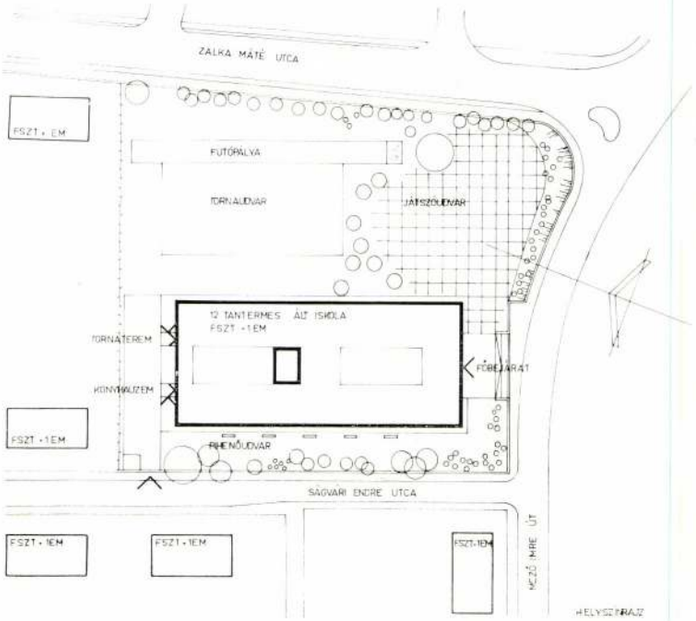

Statikusok: Szabó József
Szepesszentgyörgyi Oszkár

Épületgépészet: Porkoláb József
Halmai István

Elektromos tervező: Nagy Tibor

Kivitelező: Borsod megyei Állami Építőipari Vállalat

Építésvezető: Dudás Bertalan

2

3

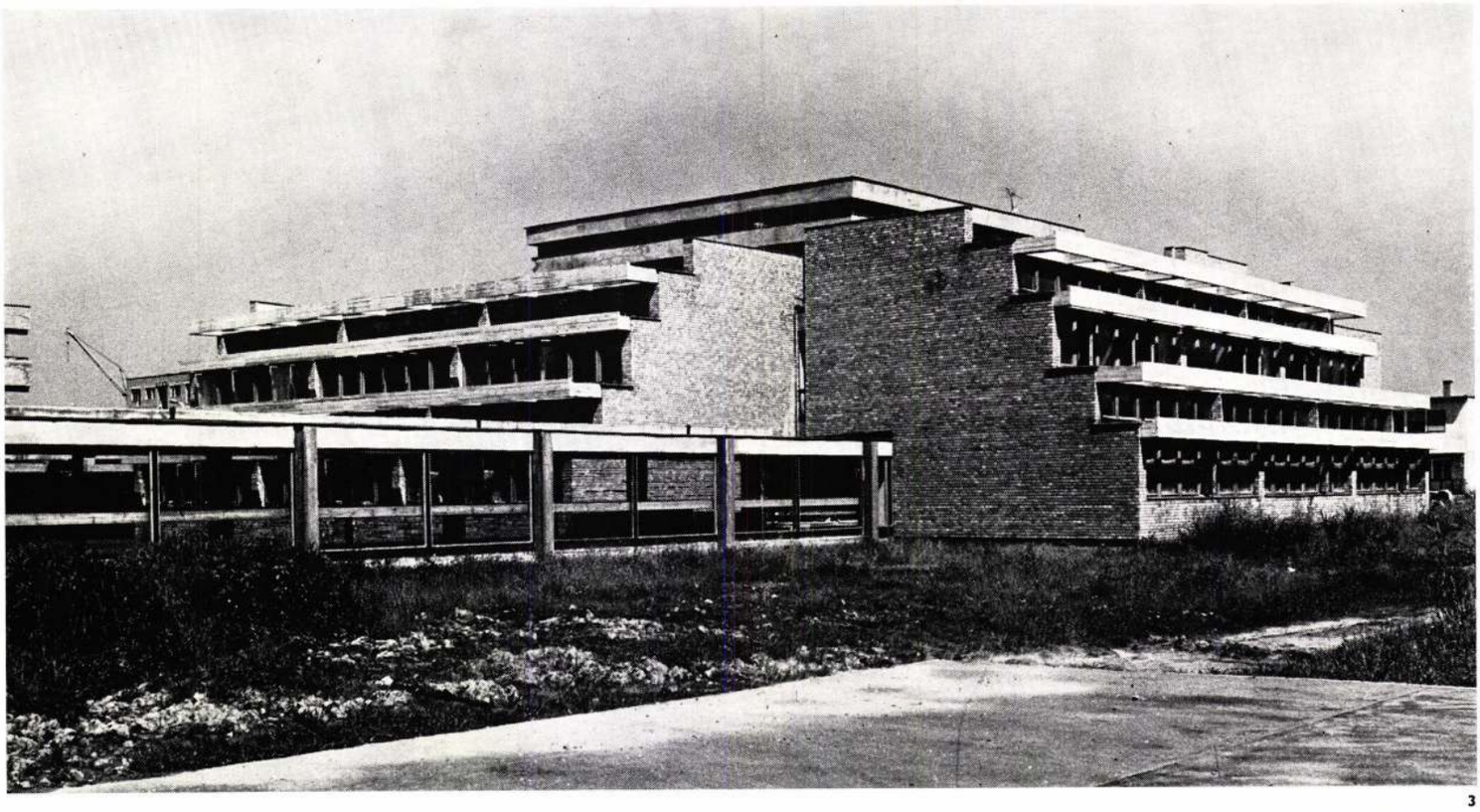

3

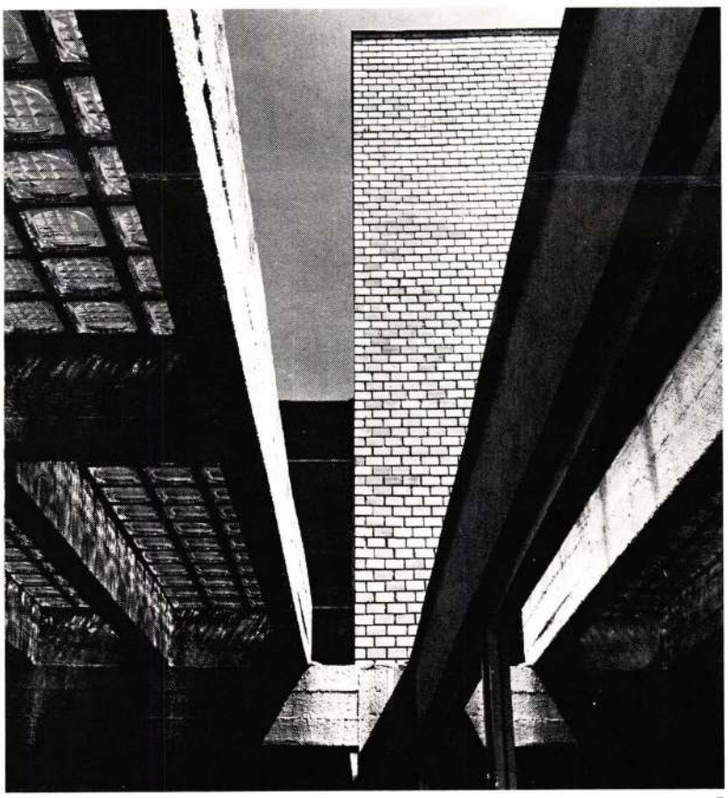

5

Vállalatunk 1971. év végén tanulmánytervet dolgozott ki olyan kommunális épületekre, melyeknek szerkezete a házgyári sablonok maximális felhasználását teszi lehetővé. Ennek kapcsán kettős eredményt reméltünk elérni:

1) A lakótelepi iskola, óvoda, bölcsőde építmények gyorsabb megvalósítását, mely ütemében lépést tud tartani a lakóépületek felépítésével és így lehetővé válik a lakók beköltözése idején ezeknek a fontos közösségi épületeknek az üzemeltetése is.

2) A házgyári kapacitás jobb kihasználásának segítése, mely esetünkben a Miskolci Házépítő Kombinát volt.

A tanulmány kedvező fogadtatásra talált beruházóinknál és a gyártó cégnél. Úgyszintén kedvezően nyilatkozott alaprajzi megoldásainkról a Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Tanács Művelődési Osztálya is.

Ezek után 1972. év elején kidolgoztuk a teljes szerkezeti rendszert kiviteli, illetve gyártási terv szintjén, és elkészítettük az első épületek kiviteli terveit. Ezek közül egyik a kazincbarcikai 12 tantermes iskola volt.

Alaprajzi szervezése aulás rendszerű, a kétszintes előcsarnok köré csoportosított helyiségekből álló épület. A tanulmányi helyiségeken felül szükséges műhelyek, tanulószobák és a konyhaüzem szintén egy központi kétszintes terem, a tornaterem körül helyezkednek el.

Az aula többcélú. Elsősorban zsibongó, de iskolai gyűlések, film- és diafilm-vetítések, hangversenyek, kiállítások és kisebb teremsportversenyek megrendezésére egyaránt alkalmas.

A tanulmányi helyiséget, a fent felsorolt gyakorlati és délutáni foglalkoztatású helyiségeket külön-külön csoportosítottuk, így használatuk is elválasztható. A tanulmányi épület lezárható a másik épületrész zavartalan üzemeltetése mellett.

A szerkezet előregyártott vasbeton pillér- és gerendaváz. A födémpanelek és az oldalfalpanelek, valamint a válaszfalpanelek szintén előregyártott vasbeton szerkezetűek, vakolatmentesek, a lépcsőkkel és a lábazati elemekkel együtt. A részlettervek kidolgozásánál az egyszerű és gyors kivitelezhetőségre, a szerelhetőségre és a kevés elemszámra törekedtünk. Az épület kivitelezését 1973. februárjában kezdték el, és 1973. augusztus 30-án adták át. A héthónapos átfutási idő igazolta törekvéseinket.

Az épület megjelenésében kívül-belül eltér a hagyományostól. Belsejében az összes szerelvények szabadon szereltek, a jól látható, nyílt felületeken is. Megítélésünk szerint egyáltalán nem zavarja ez a körülmény az összképet, sőt harmonizál a többi részlettel. A homlokzati panelek külső felülete Stollack festékkel színezett, és ez a házgyári környezet sokszínű városrendezési színgazdagságát is biztosítja. Az ablakok közötti pillérek natúr lakkozott faburkolatot kaptak.

Összehasonlítást tettünk egy olyan elrendezéssel szemben, ahol a galériák oldalfolyosót alkotnak és egy fedetlen udvart fognak közre. Kalkulációink szerint az aulás megoldás 2%-kal kerül többe az utóbbi megoldással szemben, az épület összköltségére vetítve.

A borsodi váz-panel rendszerben (BVPR) épült kazincbarcikai 12 tantermes általános iskola — az ÉVM 1974. évi építészeti nívódíjában részesült.

H. B. M.

4

5

6

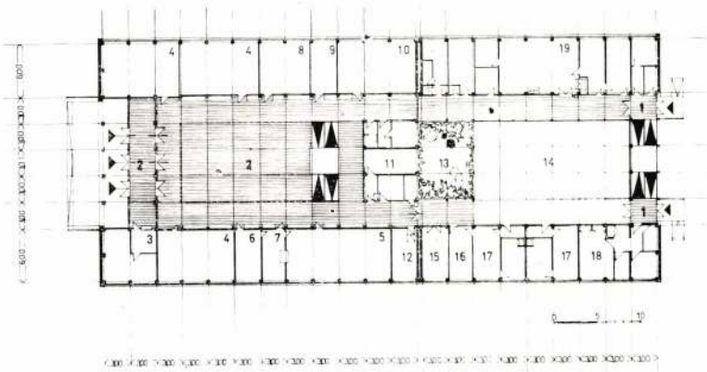

7

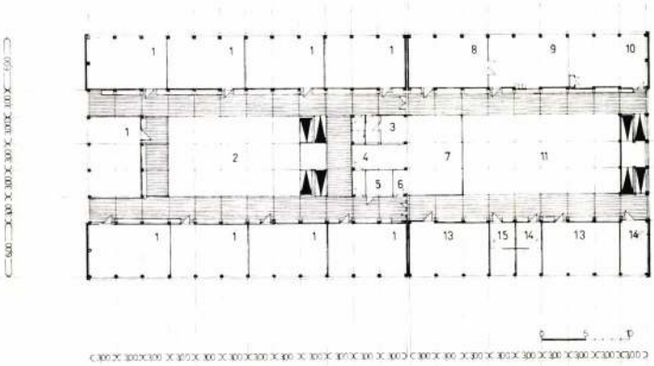

1. Helyszínrajz, 1 : 1500
2. Az iskola hosszanti homlokzata
3. Részlet a központi előcsarnokból
4. A kétszintes előcsarnok
5. A tornaterem a galéria felől
6. Földszinti alaprajz, 1 : 800
1. Szélfogó
2. Aula
3. Portás
4. Tanterem
5. Előadóterem
6. Szertár
7. Előkészítő
8. Úttörő szoba
9. Igazgatói szoba
10. Tanári
11. W.C.-csoport
13. Belsőudvar
14. Tornaterem
15. Torna-szertár
16. Orvosi rendelő
17. Öltöző
18. Lakás
19. A konyhaüzem
7. I. emeleti alaprajz, 1 : 800
1. Tanterem
2. Aula légtere
3—4. W.C.
7. Belsőudvar
8. Napközi
9. Étterem
10. Mosogató-tároló
11. Tornaterem légtere
12. Raktár
13. Műhely
14—15. W.C.

Postahivatal, Mezőkövesd

Építész: H. Boros Mária (ÉSZAKTERV)

Statikus:	Kovács Lehel
Gépész:	Porkoláb József
Villamosberendezés:	Nagy Tibor
Mélyépítő:	Árvai Károly
Postai konzulens:	Madai Pál
Kivitelező:	Borsod megyei Tanácsi Építőipari Vállalat
Tervezés:	1969
Kivitelezés:	1970—1972
Tervezett beruházási összköltség:	5 193 000 Ft
Fényképek:	Heltay László Bohus Jánosné

2

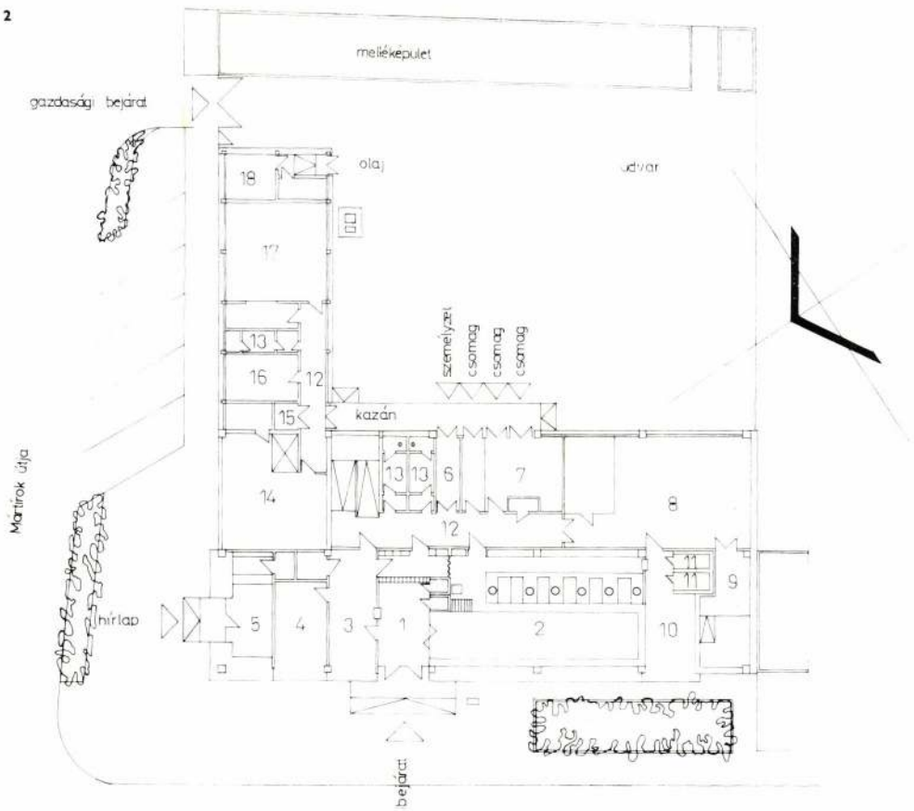

3

Boros Mária

Ybl dij II fokozatát kapta 1977ben

A díj *II. fokozatát* kapta *ifj. Boros Mária* építész a borsodi vázpanel szerkezeti rendszerrel épült, aulás térszervezésű általános iskolai tervsorozat kialakításáért.

Magyar Hirlap 1977/77/4

H. Boros Mária, építén

L. Dézsi János

Kerepesi Ferenc: Északkeleti – A nagy tervező szervezetek és az építén 20-21 ~~18-19~~

Magyar Építőművészet Bp. 1983 83/4

Boros Marietta, a Néprajzi Múzeum kutatója

1021

1973.IV.14. Kossuth 19.oo /4/Z.

Esti krónika

Tudósitásokkal folytatjuk krónikánkat.

Népi iparmüvészeti alkotásként vonulnak be otthonunkba és diszitik azt azok a varázslatos szép hövelyi, kalocsai, hevesi, rábaközi, kunsági, szabolcsi, buzsáki himzések, melyeket mától együtt láthatnak az érdeklődők Györött a Népmüvészeti boltban. A kiállitás kétféle módon ismerteti velünk a magyar himzéskultura fejlődését. A fotok régi mesterek régi mühelyeibe kalazuolnak el bennünket, a mintadarabok már a mai háziipari szövetkezetek ügyeskedő asszonyainak munkáját dicséri. Boros Marietta a Néprajzi Muzeum kutatója segitette a kiállitás összeállitását, és a rádió hallgatók kalauza is ő.

- Győr környéke a multban rendkivül gazdag volt a népmüvészeti hagyományokban. Itt van nem messze Rábaköz, aminek a himzéskulturája az országban egyike a legrégebbieknek. A másik a fővelyi himzés. A lehellet finoman áttört teritők és futók feltétlenül sok örömet okoznak mai használóiknak is.

BOROSS MIHÁLY

91 1. 42

Az Esti Kurir munkatársa volt

Új Művészet

Borsos Miklós,
szobrászművész,

Kossuth-emlékmű pályázatra
meghívást kapott.

Népszava, 1951. Júl. 15.

Boross Miklós.

A II. Magyar Képzőművészeti Kiállításon szereplő szobor-műve.

Magyar Nemzet, 1957. Dec. 1.

MDK.

Borosz Miklós

Müvei a Völgyessy gyüjteményben

Tiszatáj 1966 febr.168.lap

Boros Miklós MDK

A modern művészet utjait keresték.

mélt.

Esti Hirlap 181 sz. 1957. aug. 4 2 old.

Boros Miklós MDK

szerepelt a biennálén.

-p-l-: A II. Országos Miskolci Grafikai Biennálé előtt.

Északmagyarország 1963. szept. 18.

Boros Miklós MDK

A Résztvesz a Győrött szünetett képzőművészek és iparművészek kiállitásán, mely márc. 28-án ~~a/győr~~ nyilik a Győri Napok alkalmából.

--: Képzőművészeti, iparcikk, munkásmozgalmi kiállitás, önnálló Kodály-hangverseny a győri napok programjában.

Kisalföld. 1958. febr. 12.

MDK

Boros Miklós, mobrán

Kossuth Lajos, gipsz.

Mües. - Tav. tárl. a Mües.-ban. Hősök tere.
1952. máj. 10 - jun. 4. Jegyz. 13. l.

Boros Miklós
szobrász

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

DUNAUJVÁROS

1966 JAN 21

1021

Megjelent a Jelenkor januári száma

Gazdag, változatos tartalommal jelent meg a Pécsett szerkesztett irodalmi és művészeti folyóirat új száma. *Weöres Sándor* és *Takáts Gyula* nyitóversein kívül új költeményeivel jelentkezik a lapban többek között *Bertók László, Makay Ida,* és *Rózsa Endre.* A szépprózai anyagban *Kende Sándor* elbeszélését, *Kiss Dénes* rádiójátékát és *László Lajos* Mohács-szigeti krónikáját olvashatjuk.

Az újonnan induló Élet és Kultúra rovatból kiemelkedik *Nemes István:* Az irodalom felelőssége című jegyzet, *Hárs Eva* írása a Baranya megyei képzőművészeti díjasok alkotásairól és *Tüskés Tibor:* Két szobrász — két út című naplójegyzete *Boros Miklós* és *Vilt Tibor* műveiről. Két új kiállításról és két művészeti könyvről is olvashatunk a rovatban. Az Ifjúság — Művészet rovatban figyelmet érdemel *Rózsa László: Demitizálás és ifjúság* című írása, a kritikát tartalmazó, ugyancsak újonnan induló Mérlegen rovatban pedig a *Németh László* új regényéről szóló méltatás.

kapjon több fizetést is. A szocializmusban munkaszerinti elosztásnak kell érvényesülni, az intézkedés ennek szellemében született, ezért beszélünk külön kiemelt technológiai ágazatokról is.

— Hogy melyek a kiemelt technológiai ágazatok, az nagy vonalakban ismert már, — ám a könnyebb tájékozódásért érdemes lenne a jelentősebb munkahelyeket is megemlíteni.

— A kohászatban elsősorban a nagy kemencéknél, az acélművekben,

(Folytatás a 2. oldalon)

szoros egys
a Szovjet-M
gal meglevő
rétan és ősz
értelmére, r
hatva tudat
barátság jel
hozzájárul
lógiai munk
két nép bar
elősegíti né
fogását a békéért, az emberi haladásért, a szocialista világrendszer erősítéséért, a nemzetközi munkásmozgalom egységéért, a szocializmus és kommunizmus felépítéséért vívott harcban.

Boross M.: EK. 1928 dec. 25

MAGYAR MŰVÉSZEK NYILATKOZATAI A MŰVÉSZETI IRANYOKRÓL

„A művész ne szolgálja az irányok röpke változásait, hanem kövesse a maga ösztönét"

Konzervativizmus vagy modernizmus? — A régi és új irány egyformán út a művészi megnyilatkozáshoz — A művészetben legföljebb stilusváltozásokról lehet beszélni

A világon mindenütt forrong, sürüsödik, erjed a művészet. A régi, akadémikus iránytól, a minden részletet kidolgozó technikától egészen a tárgytalan festészetig hajlott el a képzőművészet festői ága, az emberi alak plasztikus, természetes formáitól a merev sikokban ábrazolt szinte időtlenül tömeget jelentő, vagy sulytalan anyagot érzékeltető formákká lendült el a művészet szobrászati része s ebben a nagy változásban a művészek sokkal gyorsabban tudtak eltávolodni a konzervativ felfogástól, mint a közönség.

Irányok támadnak, amelyekről a közönség még itéletet sem tud alkotni s máris letünnek, irányok terjeszkednek, amelyek már-már polgárjogot követelnek maguknak anélkül, hogy a müértő közönség tekintélyes részének támogatására tudnának rámutatni, irányok jelentkeznek, amelyek talán érdekes igéretek, vagy figyelemreméltó hitvallások, de

olyan kialakult formáról még nem tud a világ, amely a régi, konzervativ, tárgyilagos természetlátás fölött tökéletes diadalt aratnatna.

Szemmel látható harc dul az uralkodó irányért. Az uj irányok müvészei bizonyos lenézéssel bánnak azokkal, akik még mindig tartják a konzervativizmus frontát s nem különb emezek véleménye a modernek müvészetéről sem.

A közönség — értem ez alatt a müértő és müvásárló közönséget — még nem döntött, mert hiszen a konzervativ irányok müvészei még mindig élnek, virágzanak, képeket adnak el és még mindig jelentős tényezői a világ kulturájának s még nincs statisztikánk arról, hogy mennyivel több modern kép kél el, mint konzervativ s a müvészi szabadság elve szerint semmivel sincs több joga annak a müvészetnek, amely a korszerüséget jelenti, mint annak, amelyet régi, de maradandó értéknek neveznek.

A világon mindenütt irnak, beszélnek erről a kérdésről, kritikusok kapnak hajba, terrorisztikus modorban némitanak el ellenvéleményeket jobbról is balról is, a guny és lebecsülés fegyverét is szembehelyezik egymással azok, akik a müvészi érvekből kifogytak, de komolyan felülkerekedni egyik fél sem tud.

Hogy mi lesz a küzdelem vége, ezt megjósolni sem lehet,

talán évtizedek mulva, kutató összehasonlitás és visszapillantás fogja megállapitani, hogy napjainkban mi volt az uralkodó irány s mi volt modern?

De akkor már bizonyára megint más irányban küzd a müvészet.

Egy bizonyos: A müvészet fejlődik, mint minden a földön, változik,

aki e mozgalom hullámain halad, ha ereje van előre megy, ha ellene támad, legyen annyi energiája, hogy el ne merüljön.

Feltétlenül érdekesnek tartom, hogy ebben a kérdésben megszólaltassam a magyar képzőművészet néhány jelesét, azokat a jelentékeny müvészeket, akiknek nem a különböző irányok adtak tekintélyt, hanem az elvitathatatlan tehetségük, komolyságuk és tudásuk.

A nyilatkozatoknak semmiféle értéksorrendje nincs, egészen ötletszerüen következnek egymás után.

FRANK FRIGYES
festő

A müvész lelkében kialakuló fejlődést szerintem az egyéniség és főképen a temperamentum határozza meg. Természetesen komoly és meg nem alkuvó müvészről van szó. Ez a fejlődés szorosan összefügg a mai festészet kiszélesedett határaival. Az igazi egyéniség temperamentuma arányában szabadul fel, hogy végül teljes szabadsággal örökitse meg müvészi élményeit és közölje azokat embertársaival.

KATÓ KÁLMÁN
festő.

A fiatal müvészlelket minden érdekli és minden izgatja;

régi és uj irány egyformán ut a megnyilatkozáshoz.

Keres, vivódik, elcsügged, ujra bizik, mig végre ugy érzi, megtalálja önmagát. Ám ez nem jelent nyugalmat, idők folyamán mind követelőbben lép föl az alkotó szellem. Minden megkezdett munka egy elérhetetlen probléma, sóvárgás *az igazán nagy után,* amely nemcsak a müvészetben lesz határkő, hanem az alkotás vágyában égő müvészlelket is kielégiti.

GÁCH ISTVÁN
szobrász

A képzőmüvészet az emberi szellem olyan produktuma, amely érzés alapján indul utjára, a müvész egyéni kifejezési módja szerint. E munka megindításával a müvész gazdag skálán keresztül közeledik a végcél felé és ez szerintem nem más, mint az ember, a müvész tudat alatti energiájának folytonos törekvése *az élet megismerésére. Minél világosabb, egyszerübb a kifejezés módja, annál biztosabb a hatása.*

Az egyetemes emberi lélek tükrét kell megalkotnia a müvésznek

s amig erre törekszik, a megismerés utján halad. Ezzel adva van a képzőmüvészet fejlődése is.

KERNSTOK KÁROLY
festő

Minden müvészi teljesitmény modern, ha abban akár egy nemesen fejlett müvészi kultura magasrendüsége, akár valamilyen ténylegesen átélt emberi érzés van érzékeltethetően, kifejezve.

Csak modern az a munka, amelyik a generáció közhelyeit fejezi ki.

A müvészre az élet jelenségei és ösmeretei, vagy azok principiumjaiban, vagy eredményeiben hatnak.

Gay Lussac dilatációs törvénye: principium, Ford autói: eredmény.

Gay Lussac törvénye: örökké modern. Ford autója: mig el nem kopik.

HENDE VINCE
freskó-festő

A képzőmüvészetben haladásról, fejlődésről csak annyiban lehet szó, amennyiben a mütörténelmi osztályozás a primitiv müvészeket a klasszikussal szemben kevésbé fejlődöttnek ismeri el, vagyis tényleg lát fejlődési folyamatot például a görög szobrászatban, mondjuk az eginai szobroktól — mondjuk *Scopas*-ig, az olasz festészetben *Giottótól Leonardoig,* vagy fent északon *Memligtől Rubensig.* Én kétségbe vonom ennek az osztályozásnak helyességét, a Madonna del Cardinello például *Giotto* vagy *Ucello* remekeihez hasonlitva nem egy fejlődöttebb müvészet; *az a meggyőződésem, hogy*

a müvészetben csak stilusváltozásról lehet beszélni.

A szépség igazsága örök, bár a forma és stilus változása is örök: Minden nagy müvész izgatóan modern volt a maga korában, tehát minden nagy müvészet az, csak nem minden modern müvész nagy. A modernség stiluskülsőségei nem leplezik el egy esetben sem a gyarló mü gyarlóságait.

IVÁNYI GRÜNWALD BÉLA
festő

A képzőmüvészet fejlődése minden müvész lelkében más-más módon történik. Számtalan ok befolyásolhatja a folyamatot, ezek közül szerintem a diszpozición, a müvészi kielégülésen, sokszor a sikeren vagy balsikeren kivül a környezet játssza a legfontosabb szerepet. A környezet hatása alatt értem azt a determináns elemet, mely a térbelileg, társas érintkezés utján, vagy időbelileg (generáció) egymásmellett élő müvészek munkásságát oly határozottan irányitja. Klasszikus példa az egykori Nagybánya.

KISFALUDI STROBL ZSIGMOND
szobrász

Nincsen titokzatosabb valami a müvészetet irányitó okoknál, ezek azonban csak akkor hozhatnak értékes eredményeket, ha önmagunkból jönnek.

A müvész ne szolgálja az irányok röpke változásait, hanem kövesse a maga ösztönét.

ORBÁN DEZSŐ
festő

A müvészi szép, mint kifejezési forma két részből tevődik össze. Az egyik rész a szemlélet, hogy más egyén miképpen fejezi ki müvészi gondolatát, a másik, hogy az egyénben milyen módon jelentkezik a müvészi megnyilatkozás lehetősége. Igen nagy müvészekről tud a világ, akik valamit tökéletesebb technikával tudtak megoldani, mint elődeik, s ezek a nagy müvészek szerintem a kifejezési formának csak az első részét tartották szem előtt. Bizonyos vagyok abban, ha a tudás teljéhez az alkotó müvész felszabadult s minden előző kötelléktől megtisztitott lelke járul, a müvészi fejlődés uj korszakát tisztelhetnők nem egy élő müvészben.

Ezek alapján már nem is kell önvallomást tennem, hiszen a Nyolcak néven ismert elindulási ponttól máig magam, a müvészi kifejezési formák második részétől soha sem tértem el.

PÁSZTOR JÁNOS
szobrász

A müvész élete nagyon rövid arra, hogy a képzőmüvészet fejlődését a maga lelkében figyelhetné.

Elég, ha müvészi belső ösztönünknek teszünk eleget,

dolgozunk és becsületesen kifejezzük azt, amire hivatottak vagyunk. Pár ezer év kellett, mig a görög szobrászat Phidiasig elért. A fejlődés a magunk lelkében csak egyéni fejlődés, amire hatással van persze a kor, a társadalmi felfogás is. De ez már csak virág a fán, a fa növését csak sejteni lehet — látni nem.

DÉRY BÉLA
festő

Ha én meg tudnám mondani, hogy az alkotás pillanatában mi megy végbe a müvész lelkében, ha én indokolhatnám, hogy egyik mü miért igy született meg, s nem amugy, én volnék a világon az egyetlen ember, aki érti a nagy kérdést, amely az alkotás titkához vezet.

A fejlődés: belső vágy egyre tökéletesebb, kifejezőbb erőhöz jutni,

s mert mindenről mindenkinek önálló véleménye van, ez az elért erő is egyéni. Mindenkinél más, — hála Isten — mert ez a sokféle erő egymásra hatva tartja a világ egyensulyát.

MAGYAR-MANNHEIMER GUSZTÁV
festő

Külföldi, főleg müncheni tartózkodásom alatt azt észleltem, hogy az internacionális kiállitásokon felbukkanó skót, svéd, holland és más nemzetiségü nagyságoknak müveit, a rákövetkező években viszontláttam ugyancsak kiállitásokon, de már más nemzetiségü, Münchenben élő müvészek kiállitásain.

Külső befolyás elől nem lehet elbujni, de nem is feltétlenül szükséges az elzárkózás, hogy az alkotó müvészetet meghatározzuk. A külsőségek befogadása azonban nem jelenthet a müvész énjének feláldozását, csak egy a fontos: A müvész találja meg önmagát.

LÁNYI DEZSŐ
szobrász

Az én lelkemben a müvészi fejlődés ugy ment végbe, hogy — élem müvészi életemet. Amikor kezdtem, csak faragni tanultam, s amikor a faragást elsajátitottam, határtalan, megfoghatatlan horizont nyilt meg előttem, amely az első visszautasitás, az első siker, az első szobor eladása, az első rendelés, az első önálló müterem, az első eszmei alkotás csupa jelentős állomás után egyre tágult, de egyuttal otthonos levegőt és egy — mondjuk igy — biztos megállást adott egy zugban. Egyszerü emberi dolog ez, ha mindjárt más is, mint a mindennapos életet élő nem müvész élete. A fejlődést az akadályok serkentik, az eredményt a sikerek biztositják. Energia kérdése ez, amely egyik müvésznél prófétai szegénységhez, a másiknál megalkuvás révén, jólétet biztositó taposómalomba vezet.

MICHALOVITS MIKLÓS
festő

A müvészek is — néhány igazi nagy ember kivételével — a maguk korában csak kis pontok, s igy nagyon nehéz fejlődésük folyamatáról beszélni.

A müvészet fejlődése csak a zsenikben megy végbe,

ők azonban ezt a legkevésbé tudják,

mert a fejlődést nem számitották ki előre, nem alapitották meg filozófiai alapon, hanem belső sugallatuk, — mondjuk ösztönük — vezette őket az alkotáshoz, s igy annak ellenére, hogy ő bennük megy végbe a változás, aminek látható jelei vannak, ezt mégis csak az esztétikusok tudnák megfigyelni és értékelni. A nemzsenik javarésze nemcsak hiszi, hanem tudja is, hogy a müvészet bennük fejlődik, vagy legalább is ők a hordozóik a müvészet fejlődésének.

Én legalább is ezt olvastam ki a nagy mesterek munkáiból.

*

Ime néhány szemelvény, ime müvészeink, akik ritka őszinteséggel tárták lelkűket a közönség elé. Rendkivül érdekes dolgokat láthatunk meg az elénk táruló képben, csak ki kell nyitnunk a szemünket.

Boross Mihály.

Turista (kiránduló) cipő
rendkivül erős minőségben
Női és fiu..... P 19—
Férfi ..... P 22.—
Hócipő bársony gallérral P 12.50
Házi cipő igen nagy választékban
Linoleum cipőház Andrássy-ut 27 sz. (Operával szemben)
Adria cipőház Rákóczi-ut 36. sz. (Rókus sal szemben)

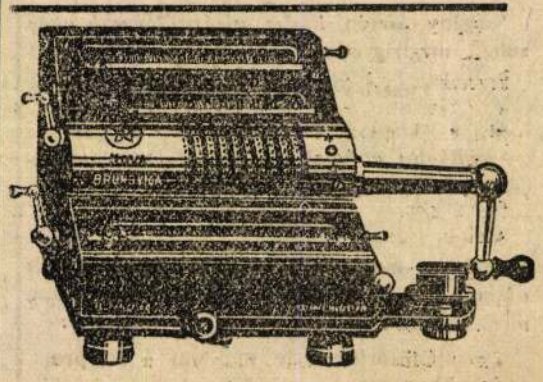

BRUNSVIGA számológép
minőségben,
teljesitményben
utólérhetetlen!
Kizárólagos vezérképviselet
BIRÓ ÉS ECKSTEIN
Budapest, V. Vörösmarty tér 3.
Telefon: 801—61. 827—19
Országszerte dijtalanul mutatjuk be!

MINDEN 3-IK HÖLGY
GBL
FELVEMHARISNYÁT VISEL!

Stauffer
dobozos és blokk-emmentali
a legjobb.

KÖHÖGÉS ELLEN
EGGER MELL-Pasztilla

SZEMELVÉNYEK A RENDŐRSÉG LELKI PANOPTIKUMÁBÓL

Hires pesti bűnözők szenzációs önvallomásai, amelyekben leirják, mit éreztek, mit gondoltak, amikor a gyilkosságot elkövették

Pszihoanalizis a rendőrségen — A hires bűnözőket akkor ültetik asztalhoz, hogy irják le önvallomásukat, amikor már töredelmes beismerést tettek — Emberi hangok a szörnyü bünben

A budapesti főkapitányságon *nemcsak a rideg bünügyi üldözés módszereivel járnak el* a kis és nagy tettesekkel szemben, hanem

rendőri tudományos kutatás alá is veszik mindazokat, akik büncselekményeket követtek el.

A bűnözők cselekedeteinek és lelki rugóinak megfigyelése kettős célt szolgál. A tudományt és ennek eredményei után a gyakorlatot. Éppen ezért

a jelentősebb, „érdekesebb" bünözőket kihallgatásuk után, amikor már vallomásaikkal könnyitettek lelkiismeretükön, leültetik az irógasztal mellé, hogy teljes őszinteséggel irják le érzéseiket, gondolataikat,

a maguk egyéni stilusában. Ez a gyüjtemény érthetően izgalmas és *ugy grafológiai, mint lélektani szempontból szenzációs olvasmány.* Az itt felsorakozó *eredeti irásokat* már csak azért is érdekesnek tartjuk, mert kirivóan mutatják, hogy azok, akik a sorokat saját fogalmazásukban leirták, *mit tudnak őszintén elmondani és mit, hogyan igyekeznek az őszinteség látszata alá rejteni.* Nem boncoljuk a kéziratokat, nem magyarázzuk a kemény betüket, vagy a ravasz mondatokat, a megreszkető mentegetődzéseket és az örök képmutatás szókötöseit. Ezek a sorok maguk is beszélnek.

A hüvösvölgyi gyilkos nem meri leirni a meggyilkolt Neuwirthné nevét

A hüvösvölgyi gyilkos, aki zsineggel

megfojtotta és kirabolta a perzsabundás Neuwirth Henriknét,

nem meri leirni áldozatának nevét. Szóról szóra igy ir róla:

— 1921 november hó 1-én megismerkedtem

egy hölggyel, aki által sajnos, Isten megvert.

Szerencsétlenné lettem, mert *eléggé szomoruan végződött.* A nőnek ugyanis férje volt, mindannak dacára üldözött. *Én családi botránytól félve elkövettem olyan bünt, melyet mig élek megbánok és sohsem felejthetek el.*

Ugyanis a nő belém gabajodva nyugtalanná tette életemet. Féltem, hogy feleségem megtudja a dolgot és elválás lenne a vége, *amit ugy én, mint szeretet feleségem, nem birtunk volna el.* November 16-án, szerdán, a Hüvösvölgybe menvén, mely alkalommal *a nő* is velem tartott, kiben igazán csak akkor láttam a nőt s magamról lerázni nem tudtam,

elfogott egy momentán magamon kivüli lét, amely alkalommal szomoru és fájdalmas, de a nőt kivégeztem.

Elvesztettem, akit legjobban szerettem, irta Rusznyák Anna gyilkosa

Tanult, iskolázott *hajógépész volt*

Rusznyák Anna udvarlója,

aki egy őszi napon *megfojtotta* a szerencsétlent. A Hamburg-szálló egyik szobájában találták meg holtan az ágy alatt. A gyilkos pár nap mulva rezignáltan irta:

— Igazán nem tudom, hogy hogyan történt, csak annyit mondhatok, hogy elvesztettem azt, akit a legjobban szerettem ezen a világon.

Egyébként a fájdalomnélküli „Halál" felér egy örömnélküli „Élettel".

1921 november 11.

Milyen érzés fogia el az embert, megmondani nem lehet — irja Lukszics, a felakasztott rablógyilkos

Szegény *Simán Endre ujságirótársunk* szép ruháit megirigyelte

Lukszics József hentessegéd,

kint a kispesti baraklakásban. *Kegyetlenül meggyilkolta a fiatal ujságirót és az édesanyját. Azóta Lukszicsot*

felakasztották.

Borzalmas, magamagát megvető *mosoly ült az ajkán,* amikor lóbáló testtartással nyugodtan ment a bitófa alá. *1924 junius 23-án igy ir:*

— Csütörtök este mentem a telepre és ekkor már

el voltam készülve a legrosszabbakra

és vártam, hogy mikor lehet bemenni. A fejszémet eldugtam. Mikor az ut szabad volt, bementem és *előbb az asszonynyal, majd a fiuval végeztem.* Az asszony még sokiág hörgött, betömtem a száját és a többi csapásokat azután mértem rá. Mikor már mind a kettő meghalt, összeszedtem a ruhákat és távoztam *Hogy milyen érzés fogja el az embert,*

ezt kérdezték már sokan,

amire nem tudtam felelni, mert megmondani nem lehet és nem lehet leirni sem.

A férjgyilkos asszony

Egy szomoru sorsu asszony féltékenységében

férjét három lövéssel lelőtte

1925 november közepén. Amikor tollat és tintát tettek elébe, *akkor is vetélytársnőjére gondolt* és a következőket irta:

Tisztelt Asszonyom! Azt hiszem, most már nem fog többé utamba állni és *felhagy az urammal.* Ugy-e, háromszor kint jártam és *kértem, hogy ne járjon a férjem után,* vagy adja meg nekem ami jár és *legyenek boldogok.*

szomoru nap délelőtti napján és feltárjuk egymásnak lelki bajunkat. És igy megyünk a Damjanich-utcába céltalanul. És Emmi megszólal:

— *Lacikám, én le szeretném magam fényképezni, hogy hadd gyönyörködjenek bennem az élők, ha majd meghaltam.*

— Kérlek, menjünk a fényképészhez, mondtam én és

szomoruan néztem őt, amint a fényképész masinája elé állt.

Szerettem volna fájdalmamban felkiáltani. *Te! . . . Teneked meg kell halni velem együtt ilyen fiatalon.* Borzalmas lelki kinok között voltam ez idő alatt. A fényképészt elhagyva, egy étterembe értünk s

s jóizüen elfogyasztottuk az utolsó ebédet.

Délutánunk *unalmas lassusággal telt el. Végre. Egy szobában ketten.* Hát öngyilkosok leszünk. *Egyik sem próbálta a másikat lebeszélni. Nem volt ehhez bátorsága egyikünknek sem. Miért? Erre nem tudok felelni.* Elkövetkezett az a pillanat, amikor a revolver hideg csövét ő a szivéhez irányitotta és én *remegve a hátamögött vártam ama pillanatot, amikor eldördül a revolver.* De ez nem következett rögtön, mert

ő várt, hogy mire, azt nem tudom.

Talán két percig álltunk igy egymás mögött. *hogy az eggetlen golyó, megöljön bennünket.* Talán két percig álltunk s majd *hangosan felnevetett* s azt mondja, kezet nyujtva:

— *Szervusz! Adiő!*

Én: szervusz! Egy dörrenés, előttem sötétség fut össze, *ő a lövés pillanatában kissé felém fordul és homlokon* csókol, visszaesik és meghal. Én küzdöttem magammal, előttem megjelent a csontos halál, torkom összeszorult és *elvesztettem az eszméletemet.*

„Leirása a nőm megfojtása alatt és után történteknek . . ."

1928 márciusában

Pesterzsébeten egy kertben kiásták a halott asszonyt. A gyilkos férj,

aki tisztviselő volt valamikor, *kaligrafikusan igy magyarázza tettét:*

— *Leirása a nőm megfojtása alatt és után történteknek.* Lelkiállapotom a következő volt.

Nőm a megfojtás előtt

tulságosan lealázó és lekicsinylő kifejezéssel illetett és a figyelmeztető szavamra még nagyobb vehemenciával folytatta eme civódást és engem, *a már ugyis tulságosan megharagitott embert,* oly dühbe hozott, hogy türelmemet teljesen elvesztetem és

oly erős szoritást alkalmaztam, hogy csak azt vettem észre, hogy már meghalt.

Ekkor *oly ijedősfélét éreztem bensőmbe és kezdett a szivem fájni.* Szédülést is éreztem, gondolkodásom pedig kuszált, zavaros volt.

„Megszabadultam rossz életemtől"

Ez az asszony

a férjét megölette és Pesterzsébeten házuk kertjében elásta.

Tavasszal, egy névtelen levél alapján, kiderült a régi gyilkosság. *Ugy ir a halottról, mintha a járásbiróságon perceskedne vele.*

— *Tettemet nagyon megbántam, de most már késő.* Akkoriban azért nem bántam, mert nagyon házsártos, iszákos, veszekedős ember volt a férjem és *én abban a pillanatban arra gondoltam, hogy megszabadultam ettől a nagyon rossz életemtől,* amit Erzsébettel is bizonyitani tudok. És azt is tudják, hogy

nekem a Kovácson kivül soha nem volt senkim, de az is csak a férjem holta után volt.

Az ő brutális viselkedése miatt tiz lakást változtattunk, szóval nagyon rossz ember volt. A gyerekeimnek sem ruhát, sem egy pár cipőt nem vett, a nővéreim ruházták mind a két gyermekem, meg engemet is. Szidta a szüleimet, akik csak jót tettek velünk s ha rágondolok ezekre a dolgokra, akkor ugy

elfog a méreg és gondolom, hogy nem kár érte,

mert a szegény nővéremet is ő tette tönkre, de ő elvált tőle. A rendőrségen van egy uriember, az is ismerte őtet, hogy milyen ember volt.

Egy rossz nő áldozata vagyok, kesereg a Rombach-utcai gyanusitott

Néhány napja kisérték át az ügyészség fogházába. Tagadott az utolsó pillanatig, pedig sok bizonyitékot hoztak fel ellene, hogy

részes az 1919-ben megölt kis pesztonka megfojtásában.

Igy irta le védekezését:

— *Én egy rossz nőnek az áldozata vagyok,* azért kell nekem most ártatlanul szenvedni. Már rég megelégeltem a rossz életet s megfogadtam magamban az utolsó büntetésemkor, hogy megjavulok.

Megesküdtem a váci református papnak,

hogy jó utra térek, ezt be is váltottam, mert azóta nem csináltam semmit és megnősültem, nehéz, de igazságos keresettel üzletet nyitottam, s

most egy rossz nő bosszujának lettem áldozata,

mert ártatlan vagyok, Isten engem ugy segéljen.

Sohasem voltam bálban, siránkozik a Váci-utcai gyilkos masamódnő

A koros Váci-utcai

masamódnő meggyilkolta unokanővérét

a saját lakásán. Rövid kéziratában, néhány sorban egy tragikus regényt irt le. Egy rejtélyes nő gondolatait, melyekből nem maradtak ki az elmulasztott évek egyszerű, furcsa vágyai.

— Isten veletek gyerekek. *Én roppant szerencsétlen vagyok.* Én mindég szorgalmas voltam, dolgoztam, de *mindenki kihasznált.* Akiket kenyérrel dobtam meg, azok engem kővel. *Anyámért, testvéreimért, gyermekeimért éjjelt nappallá tettem,*

soha nem voltam bálon, mulatságon.

Tisztán, ártatlanul mentem férjhez, de férjem borzasztó könnyelmü volt. *Többet nem tudok, mert most a legrosszabb vagyok.*

A bemutatónak vége. *Rövid lelki panoptikumunk függönye lehull.* Mögötte maradunk a véreskezü figurák, akiket évekig nem tud elfelejteni az olvasó és a rendőri események krónikása. Ők már nyilván megenyhültek talán börtönükben, hiszen látjuk, milyen kétségbeesetten keresik a megnyugvást. *Menekülők. Emberek . . .*

Páll József

Primitiv regényességgel ir a spiritiszta médium, aki együtt lett öngyilkos egy leánnyal

A hires spiritiszta médiumot 1921-ben letartóztatták, mert

szuggesztióval rábirta egy fiatal leány ismerősét, hogy együtt kövessenek el öngyilkosságot.

A következőket irta sürü sorokban, primitiv regényességgel:

— *Két öngyilkos lelkivilága.* Hát el fogom mondani

kettős öngyilkosságunk utolsó éjszakáját

és belekapcsolom kettőnk lelkivilágát és a közöttünk lefolyt párbeszédet. Két öngyilkosjelölt találkozik, én és ő egy

Bundacipő 24.80
Gullwer Cipőház Rakoczi ut 1

Bútorhitel készpénzárban!
Évtizedek óta közismert bútorhitel-osztályunkban hálószobák, ebédlők, úriszobák nagy választékban legkedvezőbb fizetési feltételek mellett kaphatók „BOG-MIL" Kereskedelmi Rt. ezelőtt BALÁZS ÉS TÁRSA bútoráruház, Budapest, VI., Vilmos császár út 43. Köztisztviselőknek legnagyobb kedvezmény

Ujrendszerü butorhitel
Rendelésszerüen készült és raktáron levő butorokat minden 100 pengő után havi 5 P-os törlesztésre vásárolhatja — 1 éven belüli kiegyenlitésnél a kamatokat visszatérit ük. KARDOS TESTVÉREK butoráruháza (ezelőtt István út) most VII., Wesselényi utca 18, (Kazinczy utca sarok).

VESE, HÓLYAG, RHEUMA
LEGHATÁSOSABB GYÓGYVIZE
A
SAVOLDÓ, VIZELETHAJTÓ
SALVATORFORRÁS

Borsos Miklós.
szobrászművész

Kossuth-emlékmű pályázatra
meghívást kapott

Magyar Nemzet, 1951. júl. 15.

MDK

Boross Miklós szobr.

2. M.Képzőm. kiáll. ,,,Asztalos S. cikke.
Magy. Nemz. 1951. dec. 1.

MDK

Boross Mihály

Boross M.: Magyar mesterek. Zala György. Képző-művészet 1927. nov. I. évf. 4. sz. 3-4.l.

Boross Mihály
univ. tró.

l.

E. G. I. Bol

Nagyváradi városi könyvtár

VI. 310

Boross Mihály

RUBINYI M.

Boross *Mihály*, író és hirlapíró, szül. 1877 dec. 30-án Celldömölkön. Több műszaki lapot szerkesztett. Önállóan megjelent művei: *Homályban* (költemények), *A kék hattyú* (regény),

437 BOROSS — B

Noé bárkája (regény), *Az anyaföld*, *Az álom*, *Az ész sztrájkja*. Színdarabjai: *A mult*, *Mahyong*, *Keresztespók*, *A költő*. Az *Esti Kurir* munkatársa.

BALLA M.

Gutenberg Lex. VI K.

436 h.

Ø Boross Mór

1908/9 I.

Ferképzőrnfőiskérk

70. l.

vitákért. A római vitákért, a kutatások szerint, mindenképen az architektúrával szerves összefüggésben levő

vei: »Másodvirágzás«, vígj. 1 felv. 1899. szept. 15. Nemzeti Színház. »Bűnös szerelem« 3 felv. szmű. (A Nemzeti Színháznál kéziratban.)

Borostyán Nándor, hírlapíró, sz. 1848. jan. 14-én, *Szegeden,* megh. 1902. aug. 5-én, *Párizsban.* Tanulmányait szülővárosában végezte. Hírlapíró volt, kiváló publicista, különösen külpolitikai cikkeivel szerzett tekintélyt. A Pesti Hírlap szerkesztője volt. A »Don Juanok« c. tréfáját 1891. jan. 10-én adták a Nemzeti Színházban.

Boroszlói Városi Színház (Breslauer Stadttheater). Nálunk a Király Színházban 1907. máj. 16-án vendégszerepelt, midőn első előadásul Strauss Richárd »Salome« c. operáját mutatta be.

Borovszky Oszkár, színész, sz. 1894. dec. 29. *Pincéd.* Színipályára lépett 1923. ápr-ban.

Borry Pasquale, a bécsi udvari operaház első táncművésze, 1847. jún. 12-én lépett fel nálunk a Nemzeti Színházban, a »Gizella vagy a villik« c. balletben. — »Kellemdúsabb s mimikájában nemesebb kifejezésű táncművészt még nem láttunk színpadunkon, e mellett a legmestersége-sebb ugrások- és fogásokban is bárkivel versenyez«, — írja ekkor róla a Pesti Divatlap, 1847. jún. 25-iki számában.

Bors Lajos dr. színműve: »Elefántkisasszony« operett 3 felv. Bem. 1910. dec. 21-én. Pécs, Kövessy Albert színtársulatánál. (Németből.)

Bors Sámuel, (budafalvi) kir. táblai ügyvéd. Munkái: »A kenyérmezei viadal, vagy: a hasonlíthatatlan vitézség«; énekes vitézi játék 4 felv. Pest, 1825. (Színpadra nem került.) »Az őrangyal, vagy: a névnapi vadászat« vígj. 3 felv. Pest, 1830. »A tanácsos«, vígj. 1 felv. (ford.) Pest, 1830. »A szemüveg«, Pest, 1830.

Borsabányai Antal, színész, sz. 1883. jan. 4-én, *Munkácson.* Színipályára lépett 1912. jún. havában. Neje: *Felsinger* Jolán, színésznő, sz. 1886. szept. 9-én, Budapesten. Színipályára lépett 1912 jún. havában.

Borsai Soma, zenetanár, zeneszerző. — Színműve: »Szoknyáshősök«, operett 3 felv. Előadták Kolozsvárott, 1893. jan. 13-án. »Lintzegh János«, tört. színmű. Bem. u. o. 1898. január 29. — Szövegét írta: Gyalui Farkas.

»Borsajtó«, — Pesten, a régi »Három kalap«, — ma: Irányi Dániel-u. 21. sz. alatt állott egyemeletes, régi modoru ház, az egykori írók és színészek kedvenc gyülekező helye. Nevét az ajtó fölébe cégérül alkalmazott borsajtoló után kapta a 40-es években.

Borsay János, színműíró. Munkája: »A három özvegy«, énekes boh. 3 felv. Társszerző: Kún Ernő. Bem. 1912. júl. 17. Marosvásárhely.

Borsfai Margit színésznő, sz. 1899 aug. 6-án, *Nagykanizsán.* Színipályára lépett 1921 júl. havában.

Borsiczky Ilka, színésznő, sz. 1866. *Váraa,* (Somogym.). Színipályára lépett 1884 júl-ban, Bánfalvi Bélánál.

Borsod vármegye 1793. szeptember havában az első magyar színtársulat felsegítésére 134 forint 14 krajcárt adományozott. 1815-ben a pesti magyar színház telke megváltása és felépítése céljára 2113 forintot küldött.

Borsodi Berg József, súgó, sz. 1863. *Miskolc.* Megh. Kaposvár, 1912 máj. 18. Polgár Károlynál. Színipályára lépett 1887-ben, Sághy Zsigmondnál. Hosszú időn át a vidék legelismertebb súgói között említették a nevét.

Borsodi Ferenc, színész, sz. 1880 nov.. 4-én, *Nagykátán.* Színipályára lépett 1904 aug. 1-én.

Borsódi Lajos dr. ügyvéd, sz. 1883-ban, *Nagybecskereken.* Színművei: »A fenség«, megjelent Nagybecskereken, 1918-ban. »Kirakat«, 1921.

Borsodi Mihály, színész, sz. 1885. szept. 27-én, *Ozorán,* Tolnam. Színipályára lépett 1914 máj. havában.

Boross László, színész, sz. 1897. *Szombathelyen.* Színpadra lépett 1921. szept. 1.

Boross Margit, színésznő, sz. 1891. júl. 17-én, *Kassán.* Színipályára lépett 1911. jún. havában.

Boross Mihály, író, kir. járásbíró, sz. 1815. jan. 9-én, *Ó-Szőnyön,* (Komárom m.), megh. 1899. nov. 5-én, *Sárbogárdon.* Iskoláit Ó-Szőnyön járta, 1830-ban Cegléden, 1832-ben Nagykőrösön tanult, 1835-ben Pápán jogot hallgatott, 1842-ben Pesten jurátus volt és Tatán ügyvédi irodát nyitott. 1849. jan. 16-án az osztrákok elfogták, bebörtönözték, de már március közepe táján szabadon bocsátották. 1850-ben ujra elfogták, két évi várfogságot szenvedett Josefstadtban; innét 1855. december 25-én szabadult. 1860-ban Fehérmegye alispánjává választották, 1872-ben járásbiró lett. (Fia: B. Endre. L. o.) — Irt két színművet: »A nyeglék«, »Csáb és könnyelműség«. Előadták a székesfehérvári színházban.

Boross Mihály. író, hírlapíró, esztétikus, az »Esti Kurir« művészeti és színházi kritikusa, sz. 1877. dec. 30-án, *Kiscellben,* (Vasm.). Tanulmányait Budapesten végezte, s érettségi után 1896-ban már ujságírói pályán van 1897-től a »Budapesti Napló«-nál dolgozik. 1910-ben mérnöki oklevelet szerez, közben minden írói munkássága a színpaddal kapcsolatos. Ebben az időben már drámákkal is kisérletez, rendezői színjáték-tanulmányokat végez, színpadi munkásként és statisztálás révén első forrásból meríti a színpad technikai berendezésének, a drámák színpadi életrekelésének tudását. Közel kétesztendős ilyen tanulmányok hatása jótékonyan befolyásolják későbbi munkáit, amelyeknek minden egyéb tulajdonságain kívül a színszerűség a főértékük. Színpadművészeti cikkei, tanulmányai kötetekre rúgnak. Legelső drámáját: »A betörő«-t 1903-ban irta. »Mult«, »Önagysága arcképe«, »Mah-Jong«, »Keresztes-pók«, »A költő«, »János« c. művei az eszmei dráma irodalom szolgálatában születtek. Irt fantasztikus regényeket: »A kék hattyú«, »Noe barlangja«, »A harmadik testamentum«, »Az anyaföld«, »A kakuk«, »Az ész sztrájkja«. Filmeket: »Veszélyben a pokol«, »Lavina«; verseket, novellákat és napnap után színházi vonatkozású cikkeket, kritikákat. Lelkes, önzetlen munkása minden szinpadot és színésztársadalmat érdeklő mozgalomnak és évek óta fáradhatatlan harcosa a magyar művészi színház megteremtését célzó mozgalomnak, s buzdító barátja minden új és művészi jelenségnek, támogatója a fiatal törekvéseknek. Kritikáiban a legkisebb, a legjelentéktelenebb szerep épen úgy kap elismerést, ha az művészi munka, mint ahogy a legnagyobb színpadi munka hibáit is észreveszi, s azt a hozzászólás finomságával jegyzi meg. Irásainak súlyát, becsülését jellemzi, hogy kritikáit még azok is szeretettel fogadják, akiket hibáikkal együtt említ meg. »A költő« c. poétikus drámáját 1929. máj. 7-én mutatta be az Uj Színház. A Magyar Színművészeti Lexikon munkatársa.

Boross Vilmos, hírlapíró, sz. 1859. márc. 28-án, *Nagyváradon.* A főgimnáziumot Budapesten és Nagyváradon járta, 1882-től többizben utazott külföldön. — Munkái: »Turasque«, szmű, amely azonban nem került színre. »A kunok március 15-éje«, prológ, előadták 1884-ben, Karcagon.

Borossay János, színműíró. Színművei: »Tekintetes ur és kisasszony, vagy: mikor hazudott, igazat mondott«. Ered. vígj. 2 felv. Pest, 1823. »Feleségféltő«. Ered. vígj. 3 felv. Pécs, 1833.

Borostyán. Petőfi egyik színészi álneve vidéki vándoréletében.

Borostyán Dobsa Sándor, apaszínész. Színpadra lépett 1868-ban.

Borostyán Sári, színésznő, a Magyar Színház tagja, sz. 1879-ben, *Csók* községben, megh. 29 éves korában, 1908. okt. 29-én, *Budapesten.* Előbb a vidéki színészetnél volt (Krecsányinál), majd a Vígszínház tagja lesz, ahol az első fellépése Sven Lange: »Csöndes szobák« c. darabjában volt. Igen kedves egyéniségét sűrün említette a kritika.

Borostyán Irma, (Kempf Józsefné), írónő. Megh. 1911. márc. 24-én. Színmű-

Magyar Színművészeti Lexikon Bpest 1929. I. k.

Boros Nagy György
Várostorony Nagyszebenben, szin.rajz
Temető, " "

Népgondozó akció javára rendezett kiáll. N.Szal.
192o. ápr. 3 1.

Boros Nepomuk János

Boros mint ón Szekszárdon le-
telepedett, hárat vett és anyagi
jólétben élt. Egy anchépért 150
forintot kapott. Egyéb munkát
is végzett, címeriket festett, ara-
nyozást vallalt.

Csányi László: Izlés és közönség vidéken.
Művészet, 1980. augusztus – 2. lap.

Boros Nepomuk János

Borost apja Bécske és Münchenbe küldte tanulni. Boros ezután Szekszárdon telepedett le.

Csányi László: Írás és közönség viszonya.
(Művészet, 1980. augusztus - 2. lap.)

Boros Nepomuk János

Méltatás.

Csanyi László: Szlés és közönség vidéken.
Művészet, 1980. augusztus – 2. lap.

hetne beszélni, de a kezdeti pillanatokban inkább senki nem szólt egy szót sem.

Néhány nagyobb csobbanás jelezte kicsit később, hogy megindult a víz alatti élet is. Amikor a nap magasan járt, a víz partjainál kempingezők keveredtek a nádas susogásával. Egy tábla jelezte is: „Fürödni és kempingezni. . . ", de az írás nem arra utalt, miszerint egy intéző bizottság az öröm hangjaira fakad, mikor tábengedélye alatt a szebbik nem tagjai felsőruháiktól megszabadulva olvadoztak volna a sugarak simogatásától.

Delelő után harsányabb lett a víz környéke. Kirándulók érkeztek. Megjelent egy csoport, csónakkal a kézben. Vízre szálltak, és ettől kitört egy-egy ponton a háború. Idősebb férfihang tudatta a csónakosokkal a pontos útirányt. Kevésbé válogatta a szavait, de utalt arra, hogy hang megszelidült, de sokáig érvelt háromezer forintos horgászengedélyének igaza mellett. A strandoló vendégekkel más vidékről érkező horgászokat nem zavarták a csónakosok. Inkább irigykedve mondogatták, hogy több is lehetne a vizen, mert elférnének.

Idős úr huncutul fickós hangjai arra emlékeztek, mikor a horgászállásától alig öt méterre tanúja volt egy éhes szerelmi jelenetnek vi-

Mikor újra csönd lett a Hold vert ezüshidas hangokat a tóra. Váltás következett az égitesteknél, a kialakított rendjük szerint.

Nappal jött az éjre, két fűkaszáló traktorral. Ez jelezte a gondoskodást, benzingőzös pöfögésük vegyült a víz hangjaival, és a fű alatti szeméthelyekről is lehúzta is a virággal, fűvel tarkított leplet.

Decsi Kiss János

Rejtett értékeink

Boros Nepomuk János

Néha meglepő, hogy mennyire nem tartjuk számon azokat, akik a maguk idején munkabírásukkal és művészetükkel döntően befolyásolták a közízlést, hatván a hétköznapok kultúrájában. Ezek egyike – bízvást mondhatjuk – Boros Nepomuk János, akinek nevét is alig ismerik már szülőföldjén.

A hagyomány szerint a Vas megyei rákosi Boros család sarja volt Boros Ferenc, aki maga is akadémiai festőnek mondta magát egy 1840-es évekből származó iratban. Valamikor a XIX. század elején kerülhetett Tolna megye székhelyére, ahol 1808-ban, 185 éve született fia, Boros Nepomuk János. Kezdetben Garay János édesanyja, Walter Zsuzsanna iskolájában tanult, majd atyjának segédkezett, s már huszonöt esztendős, amikor anyagi lehetőségei és a család bécsi rokonai révén a császárvárosban megkezdi akadémiai festői tanulmányait. Műveiről Ács Lipót – akinek jószerivel egyedülálló cikkéből e cikkhez is a legtöbb adatot vesszük – elismeréssel szól századunk elején. Mestere Engerth Eduard, akitől főleg a komponálást sajátítja el, majd 1838-ban Münchenbe megy. „Rajzai mutatják, hogy igen alapos akadémiai tanulmányokat végzett. Aktjait biztos anatómiai tudást mutató lendületes vonalakkal rajzolta meg, és mély utánérzéssel modellálja. Festményei igen élénk és sokoldalú színérzékre vallanak és nem éppen sablonos komponáló tehetséget mutatnak. Később azonban mindinkább sablonos lesz, ellaposodik. Úgy látszik, hogy az akkori, a mainál még sokkal mostohább művészi kultúrviszonyok a képek tömeges előállítására kényszerítették, az általános művészi érzéketlenség és versenynélküliség pedig továbbképzésre nem ösztönözték" – írja róla gimnáziumunk művésztanára.

A tanulmányok befejeztével mindez még alig sejlik: 1840-ben ismét Bécsben találjuk Borost, aki a következő évben Tolna vármegye megrendelésére lefesti V. Ferdinánd királyt, aki – s ez külön megtiszteltetés – modellt is ült neki. A kortársak egyöntetű elismerése mutatja, hogy mintegy kétszáz arcképe között számos értékes is akadhat. Szekszárdon, ilyen visszatérés után, azt gondolhatnánk, hogy felhőtlen volt élete. Korántsem! Ács Lipót kimutatta, hogy különböző mestereknek festett cégéreket, céheknek címereket, aranyozott zászlókat és készített halotti koszorút. „Még különösebbé teszi e följegyzéseket az – írja Ács –, hogy ilyenek után következik valamely püspök részére készített oltárkép, vagy valamely mágnás részére egy-egy arckép." Garay János 150 éve festettette meg vele szüleit, mondván, hogy azok „már eltesek", s e művel nemcsak fiúi szeretetét fejezné ki, hanem „valahányszor a képekre nézendek, önben nemcsak a művészt, de azon jóbarátot is látandom, kinek ecsete által szeretetem tárgyait még holtuk után is bírandom". Ma már tudjuk, nem lett így: a Garay-szülők mindkettőjüket túlélték . . .

Boros, aki főleg a szomszédos Baranya megyében több oltárképet is fest, 1848-ban honvéd főhadnagyként vesz részt a nagy időkben, több tisztjét festményen örökíti meg. Bújdosnia kell a szabadságharc leverése után, s ekkor ötlenek szemébe azok az útszéli festett Krisztusok, akikről a hercegprímásnak írja, hogy ezek a jámbor keresztényt sem képesek vallásos buzgalomra bírni, „a nemhívőt pedig gúnyra késztetik". Az 1850-es években ereje megfeszítésével dolgozik: közel ötszáz vallásos képe, freskója a nehéz gazdasági viszonyok mellett csak látszólag hoznak számára anyagi sikert, mert egyre drágábbak a festéshez szükséges anyagok. Amikor 1853-1854-ben a pécsi Miasszonyunk zárda templomának freskóit készíti, a hajszolt szervezetben fészket ver a tüdőbetegség, amely 1855-ben halálát okozza. S ezt mi tetézzük a teljes feledéssel, amely még utcanévben sem őrzi emlékét . . .

Dr. Töttös Gábor

„Tattyána" írta mindet, más az összes címzettjének „Tanya" kisasszonyt tartotta. Egy harmadik szerint „Tatjána levele Alfonsóhoz" – szegény, megholt Markos József nagyobb örömére, de a legfurfangosabb az írta: „az anya a feladója, a címzett a leánya kedvese". Ez merőben új, akárcsak a következő kérdésre adott feleletek egyike. Tíz íróról firtatta volna, ki kinek a kortársa. Az egyik jelölt kerek perec megírta: „egyik sem kortársa a másiknak". Ez tiszta munka, akárcsak a következő feladatnak, ahol a domináló verslábat firtatták, ez a megoldása: „alkalaoszi dektulusz, vagy strosheusz".

Ilyenkor csettint az ember elismerően, no meg az Aranyra vonatkozó kérdések válaszainál. Ki gondolta volna, mi mindent nem írt a jó János bátyó? A Kisfaludy-Társaság pályázatán 1846-ban még hagyján, hogy a „Toldy estélye" aratott sikert, de mások szerint „A János vitéz", a „Vén cigány", „Előszó", „Hét krajcár". Tóték", „Erdély trilógia", „Az özvegy Kányóné(!) és a szeleburdiak", az „Ember tragédiája" hozta meg számára a diadalt. Csoda-e, ha Petőfi ezek után megszerette? Az elhunyt baráttal is akadt azonban probléma, mindjárt a következő részkérdésben, amely Arany verse nyomán érdeklődött: ki a barát, miért a bizonytalanság? Petőfi „a fiatal költő fiatalon húnyt el, és nem adott életjelt magáról, és nem is találták meg egy darabig". Hát, jó darabig, de ezalatt „viszontagságos élete volt, halála után felesége is hűtlen lesz". A galád nember! Mindezeken jóval túltett az a próbálkozó, aki nem sokat gatyázott Petőfivel, hanem kifejtette: „Arany e verse írása

Kosztolányi által írt) „Vörös hervadás" című verset is.

Kosztolányi különben – Adyval összehasonlítva – „szimpolista", „műveinek fő témáit a közép származású emberek életéből merítette", míg „Ady, tudjuk, nem élt szent, erkölcsös életet, sőt túlzottan csapodár, lesüllyedt, eltorzult figura. Ez művészetében is megmutatkozik. Az olvasó számára is nehezen érthető". Különösen, ha tudja, „mikor Párizsban tartózkodik, kialakul költészetében a peremvidéki látásmód". Gondolom ez látszik még utolsó fényképe félrecsapott kalapján is. Az élet azonban jól haladt, mert „1865-ben Arany János jogásznak tanult, Nagyváradon megyei esküdt lett".

Ha azt hinnénk, hogy csak a hazafiakat tüntették ki a jelöltek ilyen fel- és elkavaró figyelemmel, tévedünk. Molière-ről megtudjuk, hogy Tartuffe „című művét többször betiltották, ezek Molière egészségi állapotára is hatással voltak", de az sem hagyhatta hidegen, amikor „Tartuffe csendőröket hívat, hogy kilakoltassa a házból a családot". Hatott a francia drámaíróra a Dallas is, mert a családfő neve: „Oregon", aki „Rajtakapja, amint feleségét akarja házasságkötésre bírni (Tartuffe) aljas, fennkölt szavakkal".

Akkor inkább meneküljünk a naturalizmushoz! Ennek meghatározása során olvastuk: „naturalizmus pl. tehénlepényt festenek az útra. Elnézést, más példa nem jutott eszembe". Másnak annál inkább: Így született az egyik legszebb képzavar: „A naturalizmus az út szélén mozgó tükör". Reméljük, nem csúszik el az előző definíción . . .

Dr. Töttös

Tolnai Népújság. 1993. aug. 9. 5. p.

Boros Nep. János

VALLÁSOS FESTÉSZET

BOROSS NEPOMUK JÁNOS (Szekszárd, 1808 – Szekszárd, 1855)

Boross Ferenc szekszárdi festő fia. Tanulmányait 1834–41 között a bécsi, rövid ideig a müncheni Akadémián folytatta. Tanárai közül elsősorban Johann Ender és Eduard Engerth hatottak rá. Első jelentős hazai megbízását Tolna megyétől kapta Ferdinánd király arcképének megfestésére. 1841–42-ben életképeket küldött a pesti műkiállításra. Hazatelepedését követően elsősorban Scitovszky János pécsi püspök foglalkoztatta, aki 1846-ban rábízta a székesegyház oltáregyüttesére adandó megbízások elosztását is. Az oltárképek közül kettőt – az Ecce Homo-t (Holbein után) és a Szt. Mórt ábrázolót – maga festette. Oltárképek mellett (Szentháromság, 1847, Vokány;Szt. Mór, 1848, Nagypetri; Szt. Rozália,1850,Mocsolád; Szt. Márton,1851, Himesháza stb.) falfestmények készítésére is vállalkozott: 1852-ben a rácpetri, 1853–54-ben a pécsi Notre-Dame zárdatemplomot festette ki. Terjedelmes életművében (közel 7000 mű) a szoros értelemben vett egyházi művek után legnagyobb számban portrék szerepelnek.

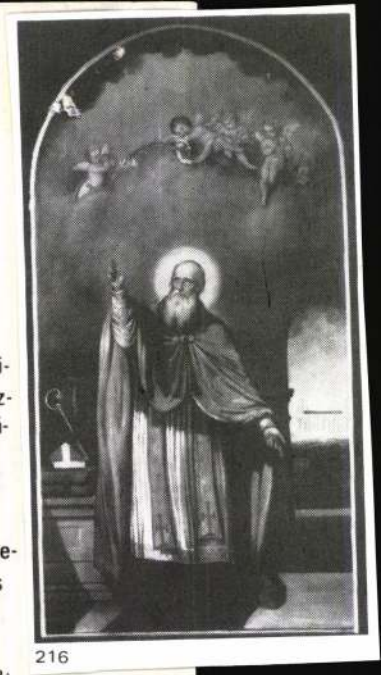

216

Irod: Honművész 1841, 403; Haas, M.: Gedenkbuch der K. Freistadt Fünfkirchen. Pécs, 1852, 103; Szentkirályi I. A pécsi Notre Dame nőzárda és iskolái. Pécs, 1908, 61; Ács L.: B.N.J. M 1912, 231–233; Szőnyi O.: Boross János festő levelei Scitovszky pécsi püspökhöz. PBME Ért. (1912), 147–161; Szőnyi O.: A pécsi székesegyház leírása az 1882. évi átépítés előtti állapotában. PBME Ért. (1916) 74–76.

216. Szent Mór pécsi püspök, 1864 *93.*

o., v., 61x32 cm
Jelezve j.l.: Boross
Pécs, JPM ltsz. 52.44

Képzeletbeli épületbelső terében áll a misreuhába öltözött, glóriás szent; jobbját hitvalló gesztussal a magasba emeli, baljával a föld felé mutat. A mellette gomolygó felhőkön imádkozó angyalok egyike szüzességének attributumaként liliomot nyújt felé; jobboldalán posztamensen feszület, könyvek és püspöki méltóságának kellékei, baloldalán egy íves nyíláson keresztül a pécsi székesegyházra nyílik kilátás.

A kép megrendelője Scitovszky János pécsi püspök volt, aki hivatalbeli ősének kultuszát erőteljesen szorgalmazta, és céljának megvalósításában fontos szerepet biztosított a képzőművészetnek is. A székesegyház András kápolnáját a szent életét ábrázoló jelenetekkel díszíttette, amelynek megfestésével Borosst bízta meg, majd a szent nyilvános tiszteletének pápai megerősítése után a kápolnát is Mórnak szentelte. Egyházmegyei festőjénél a székesegyház Szt. Mór kápolnájába állítandó oltárképen felül újabb Szt. Mór oltárkát rendelt meg a püspöki palota házikápolnája számára is; képünk méreteit tekintve feltehetően ez utóbbival azonos.

A kép akadémiai végzettségű, de provinciális gyakorlatot folytató festő műve; az alsó zóna szigorú tektonikája, kemény, grafikus jellegű részletképzése és a felső zónában bátortalanul alkalmazott triumfális motívum félszegségének kettőssége, az átmenet megoldatlansága az autentikus stíluseszmény hiányára vall.

Művészet Magyarországon 1830-1870
MTA MKCS – MNG Bp. 1981.

Irod: Haas, M.: Gedenkbuch der K. Freistadt Fünfkirchen. 1852, 103; Szőnyi O.: Boross János festő levelei Scitovszky pécsi püspökhöz. PBME Ért. (1912), 147–161; Szőnyi O.: A pécsi székesegyház leírása az 1882. évi átépítés előtti állapotában. PBME Ért. (1916), 74–76; Ács L.: BJ, M 1912, 231–233; MM V. (1929), 491, 559; Lyka MM, 370.

Sz.F.Gy.

HAAN ANTAL (Életrajzát lásd Kat. 205)

217. Judit és Holofernes, 1853 *59.*

o., v., 135,5x100 cm
Jelezve b.l.: Haan Antal fest. Rómában 1853
Szekszárd, Béri Balogh Ádám Múzeum ltsz. 56.267

A bibliai hősnőt térdmagasságtól ábrázolva egy mécses fényében látjuk, amint diadalmas tekintettel méri végig a baljával magasba emelt levágott, bozontos férfifejet, kardot tartó jobbját éppen leereszti. A mécsest tartó szolgáló félig hátat fordít a nézőnek; megdöbbenését láthatatlan arcvonásai helyett széttárt kezének gesztusa érzékelteti. A jelenet beállításának drámai hatását a fényforrás raffinált elhelyezése fokozza; minek folytán Judit és Holofernes feje alsó megvilágításba, a szolgáló alakja pedig ellenfénybe kerül. A kép színvilágának sárgásfehér-mélyfekete kontrasztja között az átmenetet a telítettségében a megvilágítás fokozatosságát követő egységes vörös alaptónus biztosítja.

Haan festményének beállítása kétségtelenül manierista és korabarokk előképekre utal, mindazonáltal a kép az eredetiség igényével készült. Hogy a művészt a noktürn-motívumok hatásos megjelenítése személyes művészi problémaként foglalkoztatta, két a korszakban készült műve is igazolja: a Levelet olvasó férfi (1849, MNG) és a Római pár esti világításban (1854).

Irod: Divatcsarnok 1854. júl. 15. 33., 76–761.
Kiáll: 1854 Pesti Műegylet kiállítása.

Sz.F.Gy.

IVANOVIĆ, KATARINA (Székesfehérvár, 1811, 1817? – Székesfehérvár, 1882)

Pesten, majd a bécsi és a müncheni Akadémián tanult. Életképeket, portrékat, történelmi és vallásos ábrázolásokat festett. V. Ferdinándot ábrázoló arcképe (1840) a Nemzeti Múzeum Történeti Képcsarnok tulajdona. 1867-ben szerepelt a párizsi világtárlaton Csendélet című olajfestménye. 1845-ben a Műegylet kiállításán szerepelt Kinizsi diadaláldomása a kenyérmezei csata után, 1846-ban pedig Belgrád ostroma a szerbek által Cerny György vezetésével című képe ért el nagy sikert. Több műve található a Bánátban és Belgrádban.

Irod: Honművész 1840. II. 429; 445; Nagy Iván: Magyarországi képzőművészet a legrégibb időktől 1850-ig. Századok 1874. évf. 87; Kubuljevic Jakcinski, I.: Slovnik umjetnihak jugoslavenskih. Zágráb. 1858. 119; Kertbeny 1862. 127; Wurzbach 8163. X.332.

Boros Nepomuk János

Boros életművé körülbelül 700 festmény, ezek közül 130 maradt hagyatékban.

Csányi László: Irlés és közönségnidekben.
Művészet, 1980. augusztus – 2. lap.

Boros Nepomuk János

A művész 1808-ban született Szekszárdon, ahol apja gardábhodott és festő is volt, a szászvári temp-lomot díszítette.

Gányi László: Szlés és közönség vidéken.
Művészet, 1980. augusztus - 2. lap.

Boros N.J. festő

Himesháza, Dorffmaister István jobb mellékoltár képét Szent Antal álmát, felújotották először 1853-ban. Boros N.J.-1851-ben--Másodszor 1907-ben Bethlenfalvy Fáy Fenc. 283,old. 63.jegyz

Boros László: Tanulmányok.-Dorffmaister Baranyaban 269.old

Mův.Tört.Ért. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

Boros Nepomuk János
festő

A püspökség főhent Boros Nepomuk
Jánost foglalkoztatta.

Romváry Ferenc: Pécsi képzőmüvészeti élet a hét....
Müvészet, 1973.szeptember - 14.oldal

Boros Pál, építész /Bácsterv./ 1.) Folytatás

A kecskeméti Katona József Színház felújítása. Építész: Farkas Gábor, Boros Pál, /Bácsterv.

1. Alagsor alaprajza. /repr./
3. Helyszínrajz. /repr./
1. Részlet az előcsarnokból /repr./
2. A közönségtársalgó bejárata /repr./
4. A színház főbejárata. /repr./
5. Főlépcső /repr./
6. Bejárat a padlástérbe. /repr./

Magyar Építőművészet, 1988., 4–5., 44–46–45–49 } old.

Borros Pál, építész /Bácstenv/. 2.) Folytatás.
A kecskeméti Katona József Színház felújítása. Építész: Borros Pál, Farkas Gábor /Bácstenv/

2. Földszinti alaprajz: 1. Előcsarnok. 2. Körfolyosó. 3. Ruhatár. 4. Nézőtér. 5. Zenekari árok. 6. Színpad. 7. Kelléktár

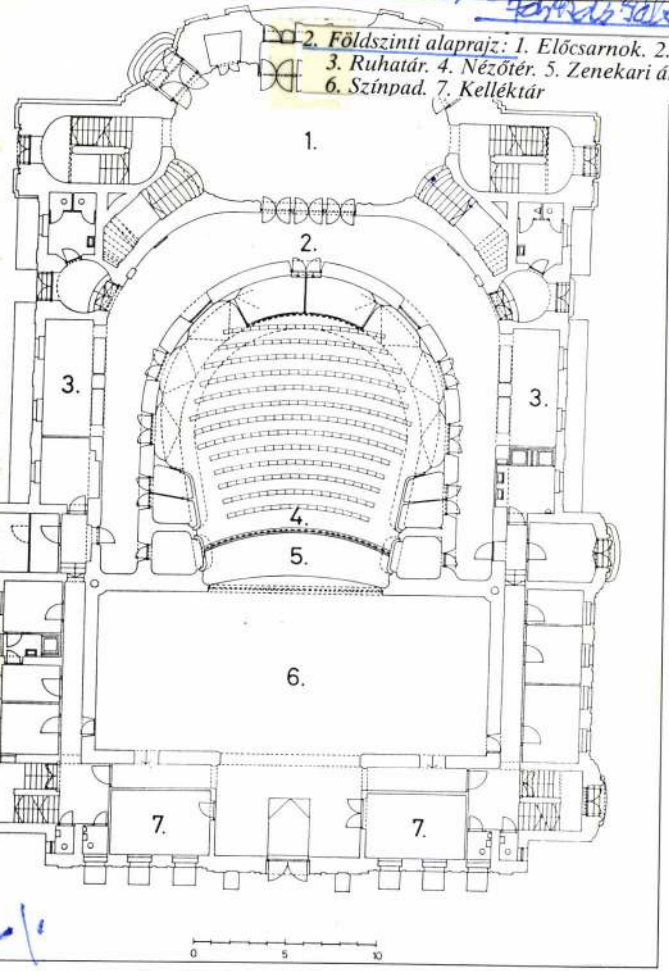

Magyar Építőművészet, 1988, 4-5., 44-old,

Díjazott terv. Építész: Andy Bow (Nagy-Britannia)
Prize-winning design. Architect: Andy Bow (Great Britain)

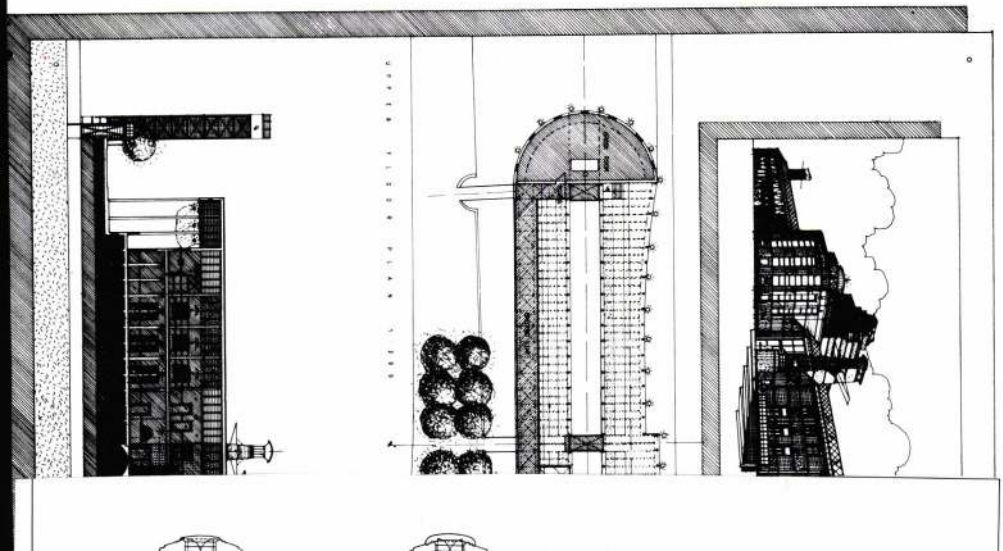

Boros Pál, építész / Bácstow /. 4.) Folytatás

a kecskemét Katona József Szinház felújítása. Építész: Farkas Gábor, Boros Pál, / Bácstow /

1. Perspektivikus kép / repr. /
2. Az üzemház földszinti, emeleti alaprajza és keresztmetszetei. / repr. /
3. Közönség társalgó. / repr. /

Magyar Építőművészet, 1988., 4-5., 47-48- old.

Boros Pál, építész (Bácstero). 3.) Folytatás: 1.

A kecskeméti Katona József Szinház felújítása. Építész: Farkas Gábor, Boros Pál (Bácstero).

5 | 5. Nézőtér

Magyar Építőművészet, 1988, 4-5., 45-old.

1.
e of the specta
3. The specta

asznos volt. I
z kialakított k
entőségteljes
gondolat m
et is elkerülni
ssatornáknak
em számította
edménye lesz
jvízszint jele

ézőtér, a néző
padot körülv
ki pincét. Enr
alták el a hőlé
ja és a hőmér

zinte egyidőb
inkább csak
házépítéssel
zés része —
izalitjaként épült meg, eklekti-
en sík felületű tömbbelső felőli

épületben működött a színház
zeden át.
eti állapotának ismertetése ta-
t mégis hosszabbra, mert az
ggondtalanabb" és tapasztala-
gabb szakasza a felmérés volt.
en kiegészült levéltári kutatá-

Bujdosó Győző

Néhány gondolat egy beépítésről

Kecskeméti tömbrekonstrukció

FOTÓK • PICTURES • WALTER PÉTER, BUJDOSÓ GYŐZŐ

PÁHOLY
LODGE

NEM LEHET ERRŐL az új beépítésről szólni anélkül, hogy ne beszéljünk Kecskemétről. Erről a Kecskemétről, erről a mairól – ha ennek a világnak a működtető erői bizonyos értelemben csak jelen időben léteznek; ill. ez a működőprosperáló világ csak a jelenben, esetleg a közeljövőben értelmezi, méri magát! Másfelől nem érthetjük meg ezt a várost a múlt (sőt régmúlt) és a közelmúlt említése nélkül. Éppen ennek a kétféle időben-létezésnek az integráns szemlélete az, ami kulcsa lehet a megértésének.

Az átutazó turisták többsége, sőt a lokálpatrióták, akik a környezetüket csak a „tudatos énjükkel" hajlandók látni, a várost csak 18-19. századi középületeivel és a kiegyezéstől Trianonig tartó „aranykor" építészetével képesek azonosítani. De a városban szocializálódott ember egy sereg építészeti archetípusát bírja egy tágas kecskeméti „kollektív tudattalannak": a verandák színes katedrálüvegétől a sokszor átmeszelt falsarkok tompa élein át, a „márvány-mozaik" padlók mintájáig; vagy olyan érzeteket, mint a jellegzetes, magas deszka-kapukon áthajló japánakácok elhullatott termésein járni, azokon a régi, nagyméretű téglákkal rakott járdákon. A város híres, öreg szemorvosának a magánrendelője a 70-es években, a mázolt, két-háború-közti orvosi bútorzattal, vagy a bizalom érzése egy, amúgy nagyon is bezárkózó, álmos, dermedt városban. A tájékozódás egy furcsa, szabálytalan szerkezetű városban, ahol nem ritkán „Y"-alakú elágazások, különös, háromszögű terek, zsákutcák kerülnek utunkba, amelyet egymáshoz simuló, magas homlokú, földszintes házak kísérnek...

Erről a tudásunkról legtöbbször csak ebben a nosztalgikus, már-már szirupos stílusban tudunk beszélni, jóllehet ez a tudati szint adná a jelenlét, az azonosság, az otthon-levés bizonyosságát. Vannak-e ennek az – amúgy pusztuló – tárgyi világnak megfogható, megőrizhető, újrateremthető elemei? Az új építésnél – szükségszerűen az építés hagyományosan durva, erőszakos eszközeit használva – van-e mód a mellérendelő viszo-

KECSKEMÉT, RÁKÓCZI – WESSELÉNYI – BOCSKAI UTCÁK ÁLTAL HATÁROLT TÖMBBELSŐ BEÉPÍTÉSE

AZ 1993-AS BEÉPÍTÉSI TERV MEGRENDELŐJE / CLIENT OF THE MASTER PLAN – 1993
LOSONCZY LÁSZLÓ, IGAZGATÓ KIK-FOR KECSKEMÉTI INGATLANKEZELŐ ÉS FORGALMAZÓ KFT.

A TELEK TULAJDONOSA, ÉPÍTTETŐ, KIVITELEZŐ / CLIENT, MAIN CONTRACTOR, PROPERTY
POLYDOM-INVEST KFT.

EREDETI BEÉPÍTÉSI TERV / MASTER PLAN
BOROS PÁL – ÉPÍTÉSZMŰHELY KFT.

EREDETI RENDEZÉSI TERV / URBANISTIC PLAN
SZILBERHORN ERZSÉBET – ÉPÍTÉSZMŰHELY KFT.

MÓDOSÍTOTT RENDEZÉSI TERV A TÖMBRE / MODOFIED MASTER PLAN
SZILBERHORN ERZSÉBET, VAS TIBOR (– BOROS PÁL) ÉPÍTÉSZMŰHELY

ÉPÍTÉSZ / ARCHITECT
BOROS PÁL – ÉPÍTÉSZMŰHELY KFT.

STATIKA / STRUCTURE
1. ÜTEM: LETANÓCZKI GYULA – ÉPÍTÉSZMŰHELY KFT., BALOGH JÁNOS
2. ÜTEMTŐL: HEGEDÜS PÉTER – HEGEDÜS ÉS MIZERE KFT.

ÉPÜLETSZERKEZETI SZAKTERVEZÉS / STRUCTURAL DESIGN
HORVÁTH SÁNDOR – PATAKY ÉS HORVÁTH ÉPÍTÉSZIRODA

GÉPÉSZET / PLUMBING
KŐVÁGÓ GYULA, FARAGÓ LÁSZLÓ – GENERÁL MÉRNÖKI IRODA

ELEKTROMOS TERVEZÉS / ELECTRICAL PLANNING
LÉVAI GÁBOR, BAKOS CSABA – POLÁR 2 STÚDIÓ KFT.

nyok kialakítására? És egyáltalán olyan kontinuus építésre, amelyben a friss, vitális, erős (sőt, természetüknél fogva erőszakos!) elemek megjelenésével a meglévők egzisztenciája nem sérül? És mindezek figyelembevétele mellett, ennek az építési tevékenységnek egy valódi, piaci és kulturális térben kell működnie; mikor a lakások, üzleti ingatlanok leendő használói birtokba veszik, belakják a készen kapott felületeket, és az építészt sokan még ezért, az előre csak nehezen, vagy egyáltalán nem kalkulálható folyamatért is felelősnek tartják.

Ezekre a dilemmákra ez a tömb-kiegészítés nagyon izgalmas és érvényes választ ad. A részben még épülő együttes megvalósult ütemei markáns építészeti-urbanisztikai paradigmát mutatnak: ebben a mai, furcsa, szervetlen és „ahistorikus" térben, amelyben mintha elveszni látszanának a város legfontosabb tényezői: a közterület kontra magántelek, a lépték, és az ingatlanérték finom, folyamatos és organikus fejlődése, ill. ennek tudata (mint ismeretes „a lét határozza meg a... "), továbbá a közmegegyezésekből és a városi szabályozásból fonódó struktúra, erőtér; nos tehát, itt a tervező elvégez egy (történeti-morfológiai) város analízist, kialakít egy képzeletbeli telekstruktúrát, lemodellezi ennek transzformációit, és belegyúrja az így előállt kubatúrákba a kívánt építészeti programot.

Az a terület, ami az új épületek között létrejön, ahová besétálhatunk, ez a „kvázi-utca", ami máris a városi közterület szerves részévé vált (és amelynek méreteit a tűzoltó-szerkocsi „űrszelvénye" is befolyásolta), talán a legizgalmasabb része ennek a beépítésnek! Ez a terület ugyanis egyfajta gyalogos övezet, újrateremti azt a járható, antropomorf „városélményt", amelytől a motorizáció lassanként teljesen megfoszt. Ez a kissé nosztalgikus státus persze veszélyes is: könnyen „megvezeti" az építész kezét! Boros Pál gondosan kerüli ezt a bizonytalan identitást; azon a határfelületen, amit a beépített tömegek és a szabad terek közé meander-szerűen, hajlékonyan, de rugalmasan kifeszít, tehát a homlokzatokon (szinte csak főhomlokzat van!) egy visszafogott, eszköztelen, stílusokon túli burkolótégla-vakolat-műépítészetet érvényesít, ahhoz hasonlóan, ahogy azt korábban, a közelben Mende Valér és máshol Lajta, Málnai vagy Medgyaszay tette. (Mende zseniális passzázsa egy saroknyira van.) Az embernek az a különös érzése támad, hogy nem tudja, „mikor is épültek ezek"! És ekkor észreveszi azokat a „semmi-különös-kis-házakat", amelyek a határoló Wesselényi és Bocskai utcákban állnak: kis egyemeletes házacskát az utcasorban, zárt sarokerkéllyel(!), 40-es, 50-es évek-beli, szürke társasházakat, esslingeni faredőnyökkel, sima, lekerekített profilú, piszkossárga, működő portál-lábazattal és drótfonatos erkély-mellvédekkel.

Mindazonáltal furcsa, színpadias térben járunk, az építészet – minden visszatartottság ellenére, vagy tán éppen ezért – megemelt hangsúlyt kapott, Palladio Teatro Olimpico-jának éteri perspektívájában. És a „népek" birtokba vették az elkészült „ütemeket", a flaszteren szétnyitható, mobil plakátokat borogat a szél, a feliratok továbbkúsznak a részükre gondosan megtervezett falmezőkből, és a „határozottabb" lakók behajtanak a lépcsőházig. Az intim funkciók portál-üvegeire arany-színű fólia kerül, a cégfestők pedig a helyszínen improvizálnak. De ez az építészeti alap meglepően erős, állni fogja az ostromot!

Győző Bujdosó

Reflections on a Block-Reconstruction in Kecskemét

It is unavoidable to talk of this new development without reflecting on Kecskemét. About this Kecskemét, this present-day one – in case forces operating this world exist in the present tense only in some respect, and if this operating-functioning-thriving world interprets and measures itself exclusively in terms of the present, maybe those of near future. Otherwise we cannot understand this town without mentioning its past (or rather its bygone days) and its recent past as well. It is exactly the integrant approach and view of this existence in a time of dual character which can be a key to understanding it.

The majority of the tourists who travel here in transit as well as of those full of local patriotism only willing to see their environment via their „conscious selves" will come to identify the town with its 18th-19th century public buildings and its architecture of the „golden age" from the compromise of 1867 till the Trianon Treaty. Yet people who have been socialized in the town possess an array of architectural archetypes belonging to a spacious „collective unconsciousness" of Kecskemét: ranging from the colourful hammered glass of the porches, blunt wall corners that have been repainted several times to the „marble mosaic" designs of the floors. It is orientation in a strange, irregularly structured town where Y-shaped junctions are frequent sights. One comes across peculiar triangular squares, dead-ends accompanied by one-storey houses with tall facades that nestle to each other.

One can usually talk about this topic – our knowledge – in this nostalgic style, even though this level of consciousness could provide certainty of identity, the feeling of being at home. Are there any palpable components of this material world that can be retained and recreated? In case of a new development is it possible to establish co-ordinative relations? Or a continuous construction which does not damage the existence of the existing ones when fresh and vital, powerful components shall appear?

This block-completion provides exciting and relevant answers to these dilemmas. The complex partly still being built has got finished phases that reveal a strikingly marked architectural-urbanistic paradigm in the present-day, inorganic and „ahistoric" space in which the most vital factors of the city seem to be disappearing: the common areas versus private plots, scales and measures, the delicate, continuous and organic development of the value of real estates as well as the awareness of this, the structure evolving from common consent and urban regulations, a field of force – this is the phase when the designer-architect makes an analysis of the town, creates the imaginary structure of plots, building sites, models its transformation, and finally moulds the desired architectural programme into the cubatures thus achieved. The area that came into being among the new buildings where one can walk in is a „quasi-street" which has already grown into an organic part of the public domain of the town, being probably the most exciting section of this development. The area concerned is a kind of pedestrian zone recreating the passable, antropomorphic „town-experience" from which we are slowly but totally being deprived of by motorization. This somewhat nostalgic status is of course dangerous: easily „diverts" the architect's hand. Pál Boros carefully avoids this uncertain identity on the bordering surface which is enforced by the developed blocks, and the architecture strains among the free sections meander-like, flexibly yet elastically, thus there is a reserved and simple ashlar-brick-plasterwork architecture present, beyond all styles, similarly to what not long ago Valér Mende did quite near here and what somewhere else Lajta, Málnai or Medgyaszay created. One has the strange feeling that s/he does not know „when exactly these were built".And one also spots those „nothing-special-small-houses", tiny one-storey buildings in the row of houses with bay-windows built in the 40s and 50s, the grey blocks of freehold flats with smooth dirty-yellow portal plinths of cast stone and with balcony-parapets. However, it is a strange, somewhat theatrical space in which we move about, with architecture being emphasized in the ethereal perspectives of Palladio's Teatro Olimpico. And „people" took possession of the finished „phases", there is golden foil on the intimate functions, whilst painters of the firm come to improvise on the spot. Yet this architectural foundation is a surprisingly strong one, and shall resist the siege!

Boros Pál, építész (Bácstorv). 5. Folytatás

a kecskeméti Katona József Szinház folyttása. Építész: Farkas Gábor, Boros Pál (Bácstorv).

4. Előcsarnok.

4

Magyar Építőművészet, 1928., 4-5., 44-old.

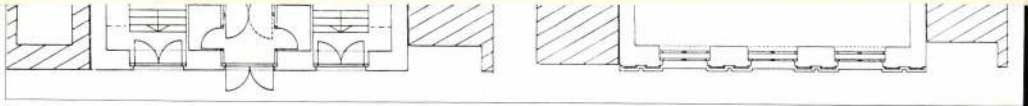

Képek az üzemházról
3. Az emeleti előtér

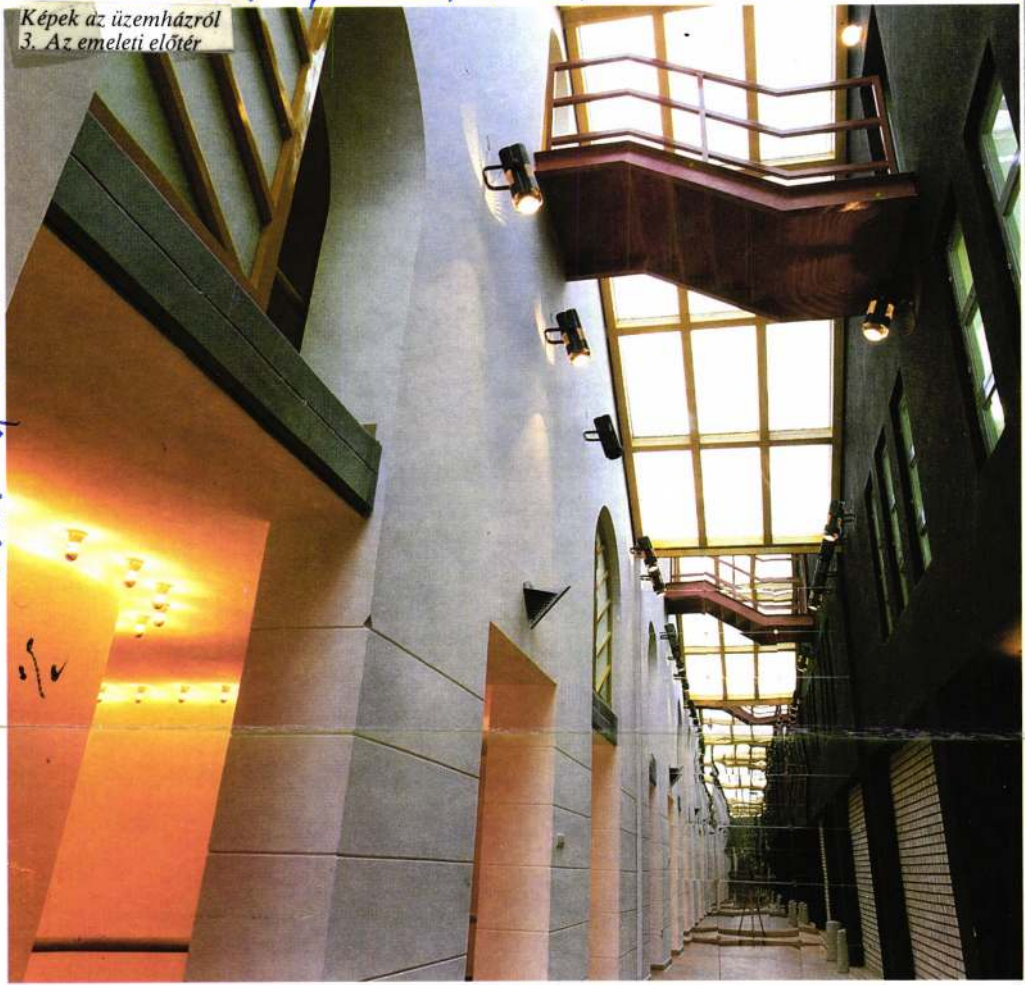

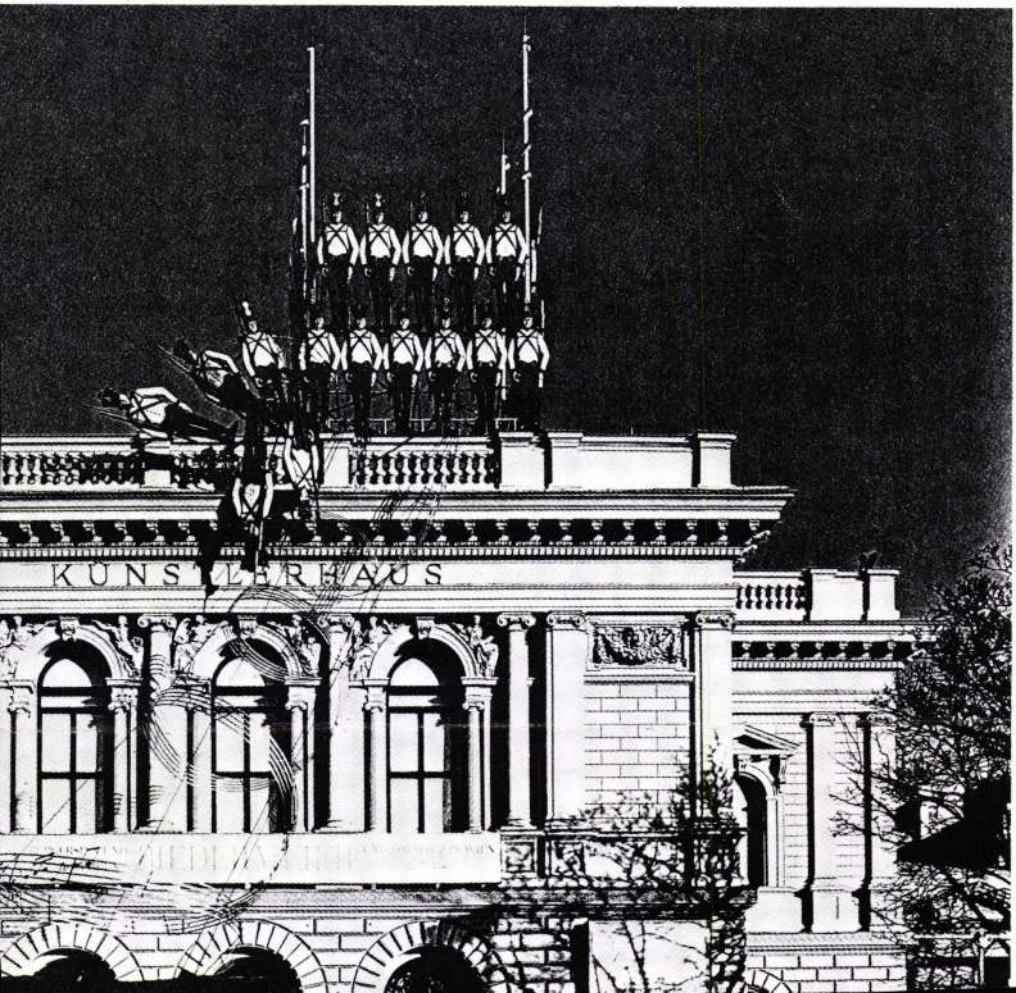
KÜNSTLERHAUS

Boros Pál, építész (Bácstevo). (vége 7.) Folytatás, a kecskeméti Katona József Gimnáz felújítása. Építész: Farkas Gábor, Borsos Pál (Bácstevo).

4. Belső ablak részlete

Magyar Építőművészet, 1988., 4-5., 49-old.

2. Kesthely-Ferekpuszta, Kazánház.

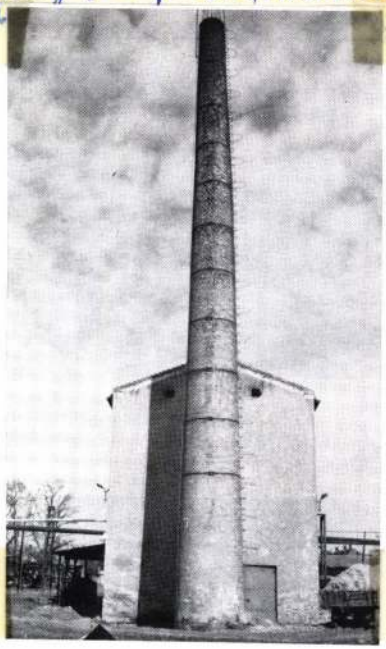

3. Makó, Táncsics Mihály utca 27. Lakóház.

Boros Pál építész
„Körlevelezőlap".
1. Tatabánya „Sparitag" (entitle).

Magyar Építőművészet, 1986. 5., 13-old.

kézileg festette ki a Hálónyal-könyvből vett kazetta-minták alapján.

2. A Szentendrétől Visegrádig húzódó üdülő-övezetben sok érdekes — a 30-as, 40-es években épült — nyaraló és villa található. A 11-es út és a Duna között, Leányfalu magasságában van egy kiváló épület: nyeregtetős, nád-

Boros Pál, építén

L: Torhaszky 2.

-: kovetségi kirch

Magyar
Építőművészet Bp. 1983.

6.

83/3

Festménykiállítás a Lehelen

Négy, a Fáklya Klubban rajzoló 51 és 85 év közötti hölgy kiállítását tekinthetik meg az érdeklődők a Lehel Csarnok galériáján. *Boros Margó*, *Fábián Mária*, *Lunger Klára*, *Újlaki Rozi* olaj-, vászon- és akvarellképekkel mutatkozik be a nagyközönségnek. A portré, tájkép, nonfiguratív alkotások mellett a XIII. kerületi házakat, házegyütteseket megörökítő képek is helyet kaptak a kiállításon.

XIII. kerületi Hírnök
2005. máj. 4. 5.o.

szokatlanul
magas
5.
gy
euró
at
es futamidő
int kifizetés
465 7200
450 2550
K&H
BANK

H. Boros Mária, épített.

8. H. Boros Mária: Strandfürdő, Miskolc-Tapolca 1974

Magyar Építőművészet, 1984. 1. 29-old.

2

Boros Pál, építész (Bácsterv.) 2.) Folytatás.

Katona József Színház üzemházának átalakítása, Kecskemét. Építész: Boros Pál (Bácsterv.)

Magyar Építőművészet, 1986.5.36-old.

3 **3. Az üzemház utcai homlokzata**

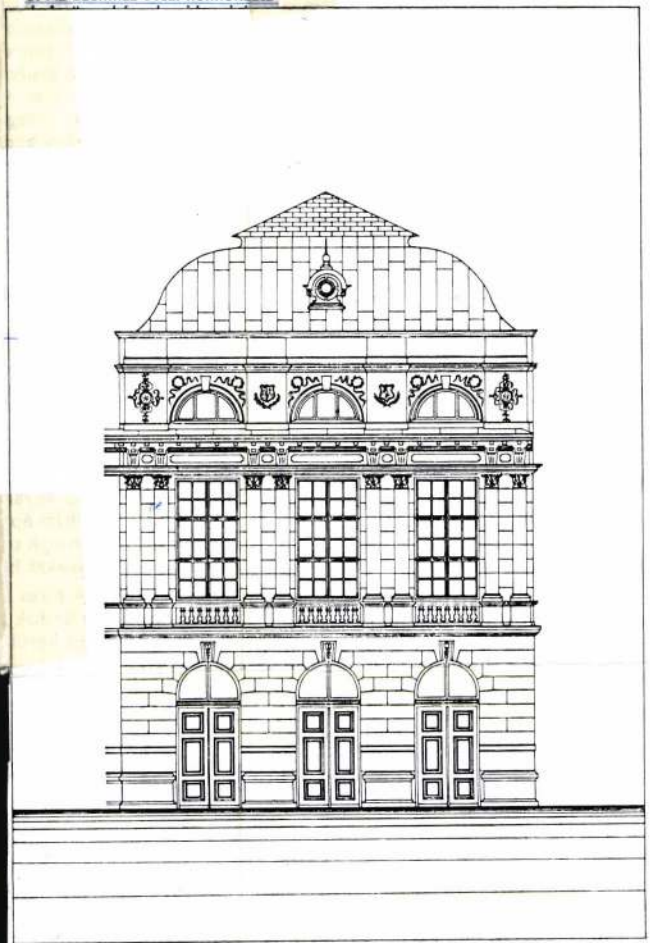

4 **4. Az üzemház udvari homlokzata**

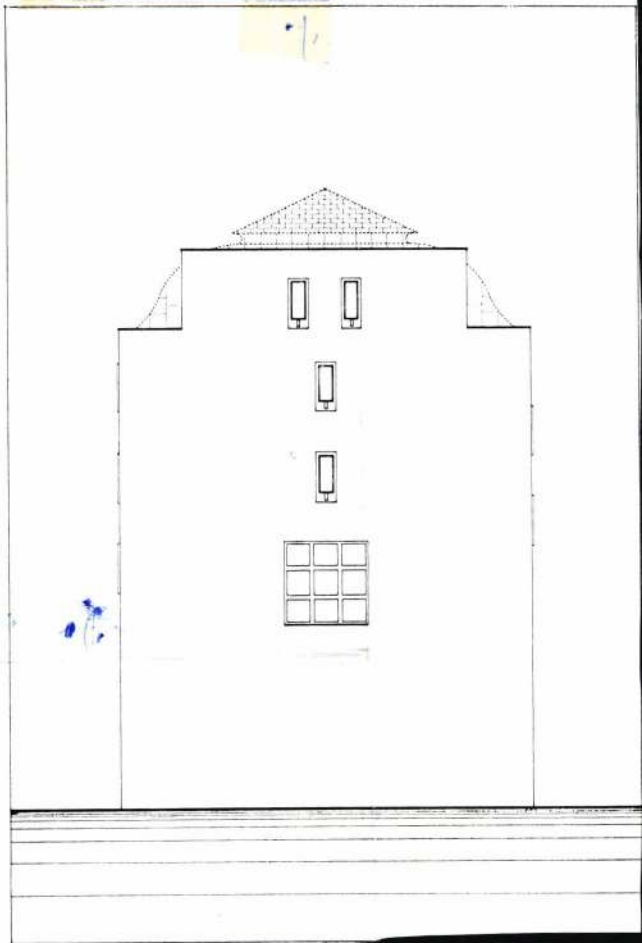

3. Haverland Antal: Lift terve. 1930-as évek
4. Hikisch—ifj. Paulheim: Bécsi úti városi bérházak terve 1927.
5. Körzőkészlet a 19. század első feléből. Az Építészeti Múzeum anyagát bemutató fotókat Barka Gábor készítette.

3. Antal Haverland: Plan for an elevator, (the 1930s)
4. Hikisch—Paulheim jr.: Plan for tenement houses on the Bécsi út, Budapest, 1927
5. A set of compasses, first half of the 19th century. The material from the Architectural Museum was photographed by Gábor

egyenisege lett. Ezirányu tervezési munkái alapján kapott megbízásokat falusi lakóházak, művelődési intézmények, iskolák, menedékházak tervezésére, később a Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium által elindított ún. tanyasi iskolák tervezésének, felépítésének programjában. Így került kapcsolatba Schwáb Gyulával, aki a Gömbös Gyula által megfogalmazott iskolaépítési program akkori összefogója volt. Schwáb programja azonban túlment a Gömbös-féle iskolatervezési elképzeléseken, ő nagyobb

ten sorozat egy lapja 1840-ből. Kettős ér-
ket képvisel a Philip Binder aláírású, Budát
ábrázoló rézmetszetes lap 1764-ből, mely
egy 1804-ben kiadott céhlevél fejlécdíszéül
szolgált. A felsoroltakon kívül Ludvig Roh-
bock városképi rézmetszetes lapjai, Csányi
Károly Sümeget és az egregyi templomot
megörökítő színezett ceruzarajzai gyarapí-
ották a gyűjteményt. Kuriozitásnak számít
Franz Bayros arcképes Ex librisze, melyet
Alpár Ignác számára készített 1910-ben.
Mindezeken kívül a grafikai anyagok leg-

Tárgyi gyűj

A múze
gát főként
hetetlen e
építész hag
nöki haszn
majd vásár
ből szárma
sárgaréz és
deti tokbar

Boros Pál, építész (Bácstev). 3. Folytatás.

Katona József Szimház üzemházának átalakítása, Kecskemét. Építész: Boros Pál (Bácstev.

5. Földszinti alaprajz: **5. Földszinti alaprajz**
1. Szélfogó 2. Elektromos kapcsoló 3. Porta 4. Díszletraktár 5. Hőközpont (repr.)

6. Emeleti alaprajz: **6. Emeleti alaprajz**
1. Előtér, 2. Próbaterem, 3. Kézi raktár, 4. Lépcsőtér, 5. Mosoda, 6. Női WC-mosdó, 7. Férfi WC-mosdó, 8. Raktár (repr.)

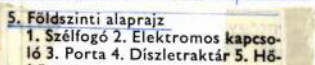

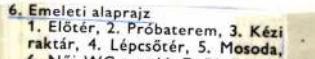

7. II. emeleti —"— : **7. II. emeleti alaprajz**
1. Lépcsőtér, 2. Női szabóság, 3. WC-mosdó, 4. Előtér légtere, 5. Közlekedő, 6. Női, illetve férfi öltöző, 7. Zuhanyok, 8. Technikai helyiség, 9. Lépcsőtér, 10. WC-mosdó, 11. Takarítószer, 12. Próbaterem légtere. (repr.)

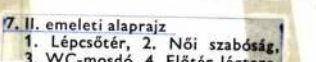

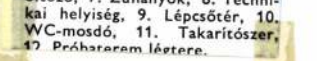

8. Keresztmetszetek **8. Keresztmetszetek** (repr.)

Magyar Építőművészet, 1986. 5., 37-old.

Boros Pál, építész (Bácstero). 1.) Folytatás

Katona József Színház üzemházának átalakítása, Kecskemét,

Építész: Boros Pál, (Bácstero).

A homlokzaton látható „rendetlenséget" egy magunknak felállított „szabály" (1.), és néhány kötöttség (2.) együttese hozta létre.

1. Az egyes helyiségeken az ablakokat — a környezőktől függetlenül! — mindenképpen a helyiség homlokzati falának tengelyére, vagy azon szimmetrikusan kiosztva helyeztük el (az alárendeltebb helyiségeken kisebb vasbeton keretes ablakokkal jelezve azokat).

1

2. Meglévő nyílások.
Ahol a „szabály" nem volt alkalmazható, ott módosult.

2

Magyar Építőművészet, 1986.5., 36-old.

Boros Pál építész

A címlapon: *Boros Pál* rajza a kecskeméti Katona József Színház üzemházának főlépcsőjéről

MÉ

MAGYAR ÉPÍTŐMŰVÉSZET 1986. 5.

ÖRÖKSÉG

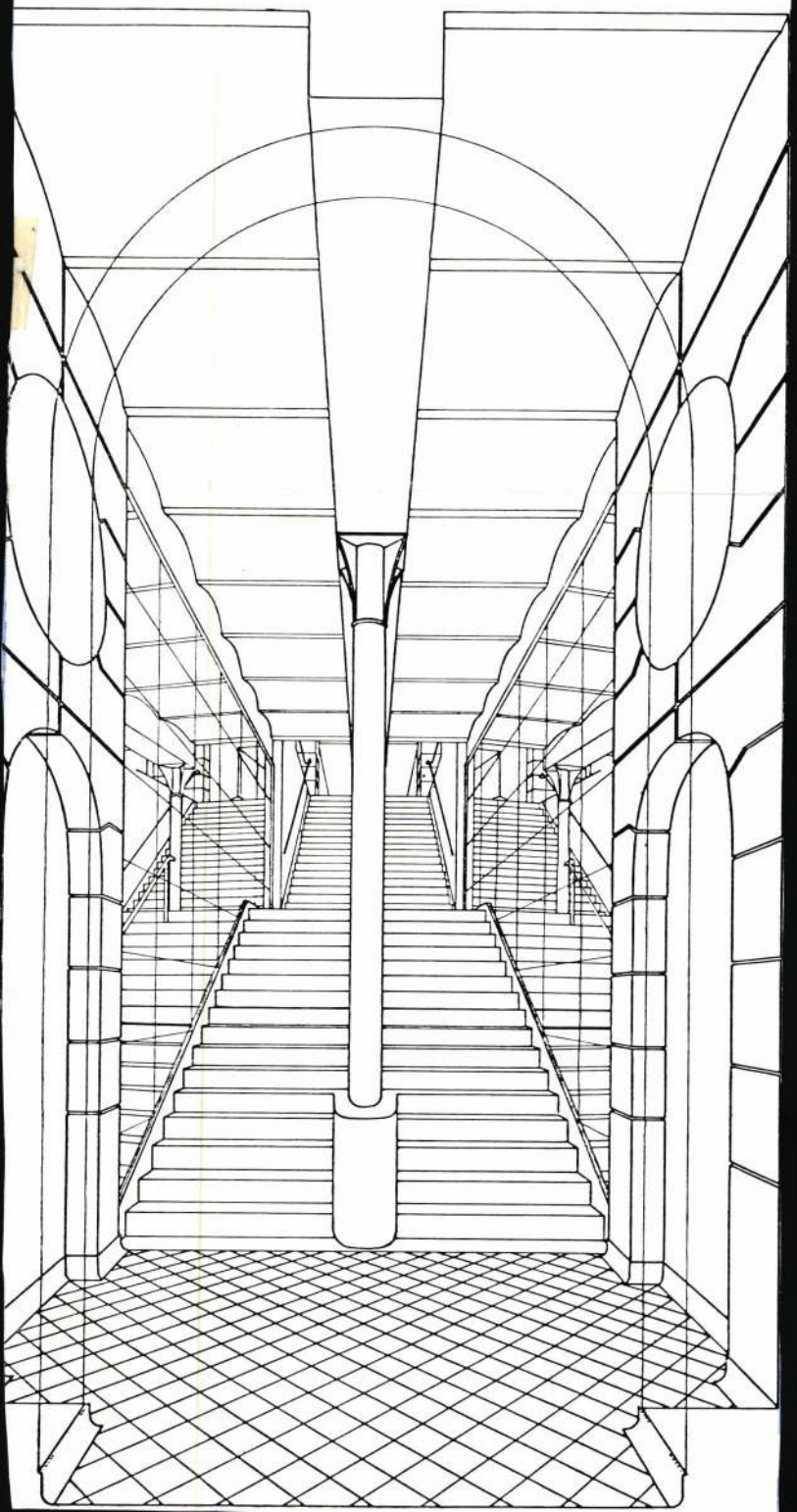

BOROS Pál építész

B.P./BOROS Pál/: Magyar Fotográfiai Múzeum, Kecskemét.
Építész: Boros Pál. 7 Magyra Építőművészet, 83,1992,
2-3. 57 - 58. ill.

BOROS Pál asztalos

VARGA Gyula: Adatok a debreceni asztalos céh és a népi butor történetéhez.=A Debreceni Déri Muzeum Évkönyve 1988 (1990) 111.

1789-ben céhmester

Boros Pál tervezőmérnök

Építészként majdnem íratlan kötelességem lenne a 10 legszebb kecskeméti épületként a műemlékek felsorolása. Ettől most eltekintenék. Megpróbálok olyan épületekből válogatni, amelyek (lehetőleg) a második világháború után épültek és ma is élő feladatokat testesítenek meg. Még annyit: egy épület teljességének a megítélése talán nem a „szépség" a legmegfelelőbb kategória. Építészek között a dicséret általában így hangzik: „Na, ez egy jó ház." Az „ítélethez azonban csak a kívül-belül ismert épületek jöhetnek szóba. Ezek közül válogattam én is.

Kozmács-ház: családi lakóház „fésűs beépítésű területen. (Pelikán u. 4.) Az épület anyaghasználata, szellemes és racionális térszervezése példaértékű. Amellett, hogy egy négytagú család igényeit tökéletesen kielégíti, ez a nagyságrend, amit a területre vonatkozó szabályozás és a telekméret „elvisel".

A Kiskunsági Nemzeti Park központi épülete (Liszt Ferenc u. 4.) Az épület önmagában is egy építészeti világ (tanyavilág leképezése) – múzeuma? – bizonyítja, hogy „felületkezelés", csöpögős homlokzatdíszítés nélkül is lehet történeti miliőjű mai épületet építeni.

A kerámiastúdió egésze. A Kerényi József tervezte központi épület külön erénye – amellett, hogy szinte ez a ház szolgált mintául egy új kecskeméti építészethez – az épület belső részeinek kapcsolata a számtalan kis intim udvarocskával. A kétféle tértípus együttélése páratlan otthonosságot biztosít! Még valamire jó példa az intézmény egésze: nincs „kicentizve" százalék. Így „él". A telek – alakulni tud!

Aranyhomok Szálloda. Valószínűleg mások által legvitatottabb választásom. A településszerkezetbe ugyan vitatható a „beavatkozása", de – ami ritka eset vitatható helyzetekben –, önálló értékekkel bíró új helyzetet teremtett! Anyaghasználata, szerkesztésmódja nagyvonalú: korának oly mértékben tipikus és színvonalas alkotása, hogy régen védett épületnek kéne lennie...

SOS gyerekfalu épületegyüttese. Arra bizonyíték, hogy a szigorú rend az épületek elhelyezésén nem feltétlenül teremt unalmas környezetet. Az épület a környezetével él, azzal együtt alkot egységet.

Uszoda. Mai állapota elsősorban a szerencsétlen új igazgatások következtében, nem a tervezett épülettel azonos. Ennek ellenére tiszta szerkesztésmódja, nagyvonalú tömegalakítása ma is példaként szolgálhat. Egyike azon ritka épületeknek, amelyet nem kell(ene) „díszkivilágítani", mert van önmagától is esti képe, látványa.

Villaépületek az Irinyi és a Mathiász J. utcában. A valószínűleg a '20-as, '30-as évek körül épült házak visszafogottságukkal bizonyítják azt a meggyőződésemet, hogy a „villa" mint otthontípus nem elsősorban a házon, hanem inkább a ház és a telke viszonyán méretik!

A volt SZTK-székház (Jókai tér). A mára kissé lestrapált épület a szoc.-reál előtti modern építészeti időszak egyik legjobb hazai épülete. A „szögletes" tömegeket jól oldják az olyan részletek, mint a bejárati lépcső-előtető. Az egész épületen végigvonuló művesség és nemes anyaghasználat is méltányolható.

Vízmű-székház (Izsáki út). Igaz, hogy tevékenysége könnyíti a vízmű helyzetét, de ez ipari terület és e területen álló irodaház. Soha „rosszabb" iparterületet...

A Megyei Könyvtár. Majd meglátják...

égtelen mezőségnek a levegőjét árasztja." (Erdei Ferenc)

Kocska István virágos és szemetes városképei közül most ezt választottuk

Piaci hangulatkép a századforduló

Helyünk és hírünk a világban

Összezsugorodó világunkban a kiskunsági gazdálkodónak informálódni kell távoli országok terméseredményeiről, az idelátogató turisták a másutt látottakkal hasonlítják össze az itteni nevezetességeket. Az ipari üzemek külföldiekkel vetélkednek a nemzetközi piacon.

Pórul járhatunk, ha túl- vagy alábecsüljük teljesítményeinket. Jó tudni, jó volna tudni, hogy mit csinálunk „világszínvonalon", hol tartunk.

Lapunkban máskor is szívesen helyt adunk jó produktumainkra felhívó véleményeknek, vagy aránytévesztéseket kifogásoló írásoknak. A helyzet ugyanis évről évre változik. Ami tegnap jó és elegendő volt, mára eljelentéktelenedhet, új kezdeményezések teremthetnek új lehetőségeket.

Verseiről is ismert kecskeméti polgárt, gazdasági középvezetőt, a Kertes tanyák a futóhomokon című akadémiai kiadvány tudós szerzőjét, a lajosmizsei tanyamúzeumi kiállítás rendezőjét és egy kulturális intézmény vezetőjét kérdeztem a megyeszékhely és környéke megkülönböztethető sajátosságairól, méltányolható értékeiről.

Megkopott a barack híre

Elcsodálkoztatóan sok világszínvonalú érték van városunk „falai között".

A városközpont mint a látványosság összehangolt együttese. Bárhol a világon elfogadnák a Katona József Színház épületét az előtte álló Szentháromság-szoborral, a Kodály Intézetet (tanárostól).

Hány tudóst, művészt adott Kecskemét a világnak! Csak a legnagyobbakat említem: Kodályt, Katonát, Fényes Adolfot Latabárt, a nagy nevettetőt. És kik tanultak, dolgoztak kedves városunkban! Petőfi, Jókai, Mathiász János... Méltán volt külföldön is elismert a barack, a szőlő, a pálinka. Milyen kár, hogy megkopott régi hírük. És kár az Agrikonért, a kádgyárért. Igaz, a konzervgyár tartja pozícióit, új piacokat talál a Petőfi Nyomda és szorosan a városhoz kötődik a Zwack-likőr és -pálinka. Ma is működnek a városban szakmai körökben világhírű művésztelepek, alkotó műhelyek, tudósok, művészek.

Antalfy István

Barackpálinka, bébiétel, Kodály és a nyomda

Kecskemétről és a világhírről szólván mindenki a barackpálinkára gondol először.

Más termékek is kielégítik a legkényesebb igényeket. Szakmámnál maradva említhetem a bébiételeket, különféle konzerveket.

A Bácsépszer bárhol versenytársa lehetne hasonló vállalatoknak.

Kevés helyen oldottak meg olyan átgondoltan egy műszaki feladatot és egy környezet- és egészségvédelmi programot olyan távlatosan, mint a méltatlanul elmarasztalt vízművállalat a záportározó és a szabadidőpark megteremtésével. Talán a Petőfi Nyomda jutott legtovább a modernizációban, szervezettségben, technológiai fejlesztésben. Sokan szeretnének ott dolgozni, nem csak a jó kereset miatt. Azt gondolom, hogy még tudatosabban, nagyvonalúbban, sok évre kidolgozott tervekkel kellene gyümölcsöztetni a például Kodály kecskemétiségével adott lehetőségeket.

Török József
főosztályvezető

„Egyéni leleménnyel párosuló szorgalom"

Szóltam már példaként a mostani megyeszékhelyhez és La-

MDK

Boros Péter, ip.müv.

Kovácsolt vascsillár.

OMIP.Társ.Bp. -Művészet az iparban. 1943. Üveg- és Fémkiáll. Kat. 19.1.

MDK

Boros Péter, ip.m.-vasmüves

Lámpa.

OMIP Társ.Bp.-Müvészet az iparban. 1943. Üveg- és Fémkiáll. Kat. 30.l.

Baros Péter szobrász

Kiállítása a gyulai
művelődési házban

Népszabadság, 1987. VI. 24

Ø Boros Péter

mulatatos

Muvelnes az ipar-
ban. Az Iparm.
Társulat üveg-és
feinkiállítása.
1943.

19. l. 30. l.

102535 -9/3

~~sék.~~ -

~~Budapest,~~ 19

Kovácsolt vas csillár
Lámpa vasból

g.P.

Boros Rezső

Őszi tájrészlet, vizf.

Boros Rezzső MDK

Torony Pozsonyban, vizf.

Mücsarnok 1893/94. téli kiáll.

BOROS ROMÁN Lajos *55, 86, 147*
Máramarossziget, 1928. november 11.
IA Képz. Főisk. Kvár. festő
(Az 1970-es évek eleje óta az NSZK-ban él.)

Banner Erdély

urg püspöke, Udalrik, aki 955-ben meg-
mét a magyarok ellen.
a püspök, magára véve a stólát, lóra
sem páncéllal, sem sisakkal nem vér-
mindenfelől csapkodtak körülötte a
ntetlenül és sértetlenül maradt. Ami-
k vége lett, visszatérve körüljárta
e, hogy a város épületeit a csata
llapotba hozzák, és az egész éjszaka
t és javitsák ki a sáncokat, amennyi-
pedig, az éjszaka egész idejét imád-
a városban összegyült szerzetesnőket
y részük bent a városban keresztek-

MDK

Boross Rudolf
ujságbélyeg

P: Unrein Jánostól Drahos Istvánig.
A Bélyeggyüjtő, 1937, 125-127 l.

MDK

Boros Rudolf

A budai várbazár, of.

Gellért rakpart, of.

Arv.Csarn. 1940. jun. 94.sz. 19.l.

MDK

Boros Rudolf iparmüv.

Diener-Dénes: Magy. Iparm. Társ. karácsonyi kiáll. Magy. Iparművészet, 1900.

16 l.

MDK

Boros Rudolf

A budai várbazár, of.

Árv.Közl. 194o. dec. 7.rk.sz. 96. aukc.

19 1.

MDK

Boros Rudolf

Magyar kiállító művészek névsora. Műcsarnok, 1899. 22.sz. 346-348 l.

MDK

Boross Rudolf

Kormányvásárlások az Iaprm. Társ. karácsonyi kiáll. Mücsarnok, 1899. 3.sz. 42 l.

megírva

Boros Rudolf

rajztanár

által

Hollós Károly. A művészeti oktatási és rajztanítási legújabb mozgalmairól vonatkozó megjegyzések. Kolozsvár 1905.

47. l. 48. l. 52

KIRÁLYI EGYETEMI MAGYAR NYOMDA

30 nap **NOVEMBER** 49. hét

30 Vasárnap	Ádv. 1. v. *András*
1 Hétfő	Elegy *Elza*
	DECEMBER
2 Kedd	Bibiána *Aurélia*
3 Szerda	Xav. Ferenc *Olivia*
4 Csütörtök	Borbála *Borbála*
5 Péntek	Szabbasz *Vilma*
6 Szombat	Miklós *Miklós*

Boros Rudolf

a bpesti állami
nőpariskola tanára
volt.

Erőd

Kollós Károly:

Két nakiskolai
kiállítás.

A Magyar Rajz-
tanárok Orsz.
Egyesületének Érte-
sítője, 1903. 21–
22. n. 798. 799. l.

, sávos aranydiszitéssel. Egy ovális tálca, két kanna
sze aljjal. Bécs, 1821—22.

nyozott és karcolt diszitésü. A csészén elől szinesen
„*Vue des Villes* (*Bude & Pesth*) *en Hongrie*". Bécs,
Illusztr. XIX. tábl.

lében „Drehleier". Meisseni minta nyomán készült.

csésze aljjal, porcellán. A tálca ovális, bordás és
arany keretben szinesen a bécsi Szt. István-templom
écs, 1826 és 1830.

tti, rozsdavörös és arany Imari-jellegü diszitéssel:
Du Paquier-korszak. Bécs, 1730 k.

rocska. Négyszögü, zöld talapzaton. vágtató lovon
készül. Bécs, 1750 k.
Illusztr. XX. tábl.

ndisszel, közepén szinesen felhőkön ülő puttó. Bécs

ával, szines porcellán, rokokó talapzaton, két virágos
1765 k. Illusztr. XX. tábl.

n, sziklás padkán ül, lábainál virágkosár, mellette
mintázójegy. Bécs, 1760 k.

Boros Rudolf

l.

Jesch. (81. l.

A lapi áll feltörpur
ezek emlékeszve

1939

177. Giuseppe della Porta – Salvi

halt ugyanott 1570-ben.

Szent Bernát

Balra a mennyezetes tróm
jobbra fordulva ül a reverei
s jobb kezét kinyujtva b
~~[illegible]~~ mögötte az öt kisérő ren
cardinalis foglalt halye
egyik lapjáu e felirattal:
III. " ~~A szent férfi ez al~~
nyujtottat
a szent atjanak. A szobra
háttérben a vissza néző
jobbra ⌊ a mester e jegyzése

40

⌊ szt Bernát és kisérője közt

15 G.T

Réz méretei 31:38 cm
Pyrker János László aj

Boros Rudolf

Dittner-Dénes J.:

A M. Igazm. Társ
karácsoji kiáll.

MI: 1899. 16. l.

1949. X. 20.

1.

Диктант.

Кокда Лиза и Петр шли пе-
сом, Писаво сакгидач
и спросил их: „Куда идете".
Они ответили: „Мы идем ма-
дески Лаза". Писавой просил
их ити дириве. Лиза и Петр
пасули вприод. Там у дерива

Boros Rudolf

festő.

József Ágost és vitkai László főherceg rajztanára volt. Von 1898 bis 1905 redigierte er das Organ der Zeichnenprofessoren Ungarns. Irodalmi művei: Stilisme, A rajzolás vezérfonala, A művészi rajzolás és tervezés elemei, Nőipari díszítő rajz

Krück. I. 136. l.

Lásd Szinnyei Magyar írók.

Fehérmegyei és Székesfehérvári Múzeum-

Egyesület) VI. 73–77.

(Prohászka Ottokár előadása a

kultura folytonosságáról)

Boros Rudolf

1900–1. Györgyi Kálmán-nal együttesen megállapitott és szerkesztett. részletes rajzi tanmenetet adott-ki az iparostanonciskolák előkészítő osztálya, és az általános iskola számára.

Györgyi Kálmán: Magyar Rajztanárok Orsz. Egyesületének Értesítője – 1903 VI. 826. l.

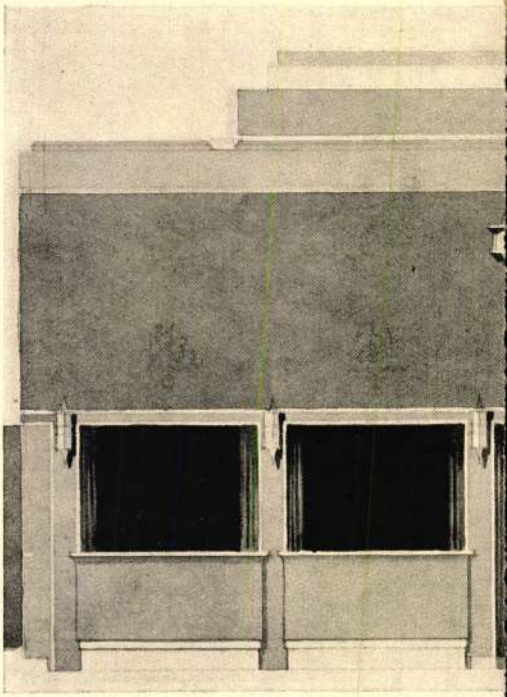

KÁPOSZTA
MIHÁLY
VI. ÉVES
ÉPÍTŐ
IPARMŰVÉSZ

Boros (Rottmund)

Rudolf

rajztanár

Kul. Pózsonyban

1866 apr. 16.

Lásd oko.

Gulyás Magyar írók

III. k. 981–983. h.

Boor

B. 3. *Rudolf*, festő, • Pozsony 1866 ápr. 16. A bpesti mintarajziskolában rajztanári oklevelet szerzett, azután a budapesti női ipariskola tanára volt. Utóbb Pozsonyban s végül 1926-ig Budapesten működött. 1893-tól főleg tájképekkel szerepelt a tárlatokon. 1898—1905. szerkesztette a Rajztanárok Orsz. Egyesületének Hivatalos Értesítőjét. — Irodalmi művei: Stílisme. A rajzolás és tervezés elemei. Nőipari díszítő rajz.

K. G. I. 130 f

2182. Knopff Fernand
Sz. Gremberghen, Fernande mellett 1858
A patak.

Bazsitos előtért szeli
vizében pedig, a tulsó parton
erdő képezi. Legelől a nagynak
földre. Jelzése alól balra: F.

Vászon, méretei 40: 32 cm.
Vétetett az 1902: IV. 18-
(372-902-3.)

Az elszámolást elfogadta
(255-903.)
Elszámoltatott 1902: XI.

904: IV. 30.

26802-902.

Bosse Rudolf

Lód

Magyar Iparművészet

1899. 63, 64. l.

1901. 58. l.

a litográfiát, s így
e jobbára techni-
kai jelenségek is-
mertetése nem le-
het feladatunk,

„PARSIVAL“ JELIGÉS PÁLYAMŰ. Boros Rudolf.

hogy áldozatkészsége ennyi sok tehetséges tervező nevét hozta közforgalomba. Köszö-

átvenetik
31) regg

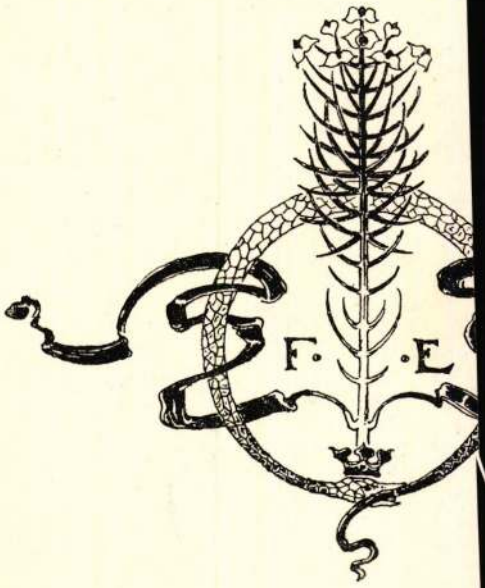

Boros Rudolf

BOROS RUDOLF: *A művészeti rajz- és tervezés elemei.* 60, részben színes lap. Magyarázó ábrákkal ellátott vezérfonallal. Budapest 1905. A szerző kiadása. Ára 20 korona.

E mű szerzője egyike a hazai rajzoktatás irodalma leglelkesebb és leghivatottabb művelőinek, aki gondosan megfigyeli az e téren felmerülő újabb jelenségeket s buzgó apostola a haladásnak. Nem fogadja el vakon a mindsűrűbben hangoztatott sokféle jelszavakat sem pro, sem contra, hanem csak alapos itélettel leszűrt benső meggyőződését követi. A rajztanítás ügyének meleg szeretete árad elénk a most megjelent mű vezérfonalának minden sorából, s ha szó is fér egyik másik érveléséhez, való, hogy végső eredményben a műben kifejezésre jutó vezéreszmék a rajztanítás igaz célját közelítik meg s üdvös volna, ha azokat rajzpedagógusaink mennél nagyobb számban irányítóúl fogadnák el. Mert sajnos, hogy rajztanáraink egy része még ma is mereven elzárkozik minden reform elől, amelyet pedig a változott idők megkövetelnek. A mű anyagát három részben csoportosítja a szerző, úgymint a közvetlen rajz (21 lap), közvetett rajz (18 lap) és tervezési iskola (21 lap) című részekre. Az elsőben kiindul a gyermek kedvtelő rajzolgatásából s a szemlélet után s az emlékezetből való rajzolás módjait magyarázza, a második a reproduktiv rajzról szól, a harmadikban a tervezés tanításának módszerét ismerteti. Boros munkáját egyaránt jól használhatja az autodidakta-rajzoló mint a rajztanár, aki abban sok becses útmutást talál arra is, miként lehet az érvényben levő tanítási tervek keretén belül a rajz tanítását eredményesebbé tenni. Ezért melegen ajánljuk a művet az összes érdekelt köröknek figyelmébe. Megjegyezzük még, hogy szerző (Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 7. sz.) szivesen küldi művét megtekintés végett, ha erre őt felkérik.

DEUX CENT CINGUANTE BORDURES, *par Albrizio, Bacard, Barberis, Bellery-Desfontaines, Benedictus, Bourdon, Cauvy, Dufrène, Follot, Gillet, M. P. Verneuil. Paris, Librairie Centrale des Beaux-Arts, 1905. Ára: 30 frcs.*

E műhöz Grasset írta az előszót, de egyébként is ő szabta meg az irányát. Akik itt összefogtak, azok mind tanítványai közé tartoznak, élükön a kiváló Verneuil-jel. Tervezeteik tehát a legmodernebb francia síkdíszítmények javát tárják elénk. Nagy előnye a kiadványnak először az, hogy egységes; akik csinálták, egy csapáson haladnak. Másodszor meg az, hogy nem egyhangú, hanem tizenkét művész szövetkezésének eredménye. A bécsiek geometriát nyúzó, száraz ornamentjei mellett nagyon el kel a magyar szem üdülésére a franciáknak bőséggel nyilladozó, szinpompás floreális díszítő világa.

GEORG FRIESE. *Jahrbuch für den Zeichen- und Kunstunterricht. Hannover, Helwing kiadása. Ára: 12 márka.*

A most megjelent vaskos kötetnek célja: alapos tájékoztatást adni a rajzoktatás jelen állapotáról. Kiterjed pedig Németország, Ausztria, Magyarország, Svájc, Luxemburg, Skócia és Oroszország rajzoktatásának beható ismertetésére. A nagy körültekintéssel és szakértelemmel összeállított munkálat gazdag anyagát a szerző hét önálló fejezetre osztja és pedig az első a rajzoktatás általános kérdéseit tárgyaló s kiváló szakerők tollából eredő értekezéseket foglal magában, a második a rajzoktatás érdemes reformátorainak arcképeit és életrajzait hozza, a harmadikat az utóbbi években elhalt rajzpedagogusok emlékezetének szenteli a szerző, a negyedikben országonként ismerteti a rajzoktatás jelen állását, az ötödikben a rajztanítás fejlesztésével foglalkozó egyesületek és gyűlések eredményeiről szól, a hatodik az idevágó folyóiratokat, végre a hetedik a szakirodalmat ismerteti. Örvendünk, hogy a *magyarországi* rajztanításnak s az ezzel összefüggő kérdéseknek e műben oly lelkes és lelkiismeretes ismertetője akadt, mint *Hollós* Károly, az Erzsébet nőiskola érdemes tanára, aki a legnagyobb alapossággal gyűjtötte össze a hazai rajzoktatásra vonatkozó adatokat, sőt arról is gondoskodott, hogy az orsz. mintarajziskola és rajztanárképző működését s eredményeit képben is mutassa be a Jahrbuch olvasóinak. A munka megjelenése igen időszerű, mert mindenfelé nagy hullámokat vet most a rajzoktatás reformjának kérdése, ezért mint megbízható forrásmunkát szívesen ajánlhatjuk mindazoknak, akik ezzel a kulturális és közgazdasági szempontból egyaránt fontos ügygyel foglalkoznak s erről alapos tájékozást kivánnak.

---

fordás

M.I. 1905 . l. (B.R:

A műv-i rajz és tervezés elemei c. könyvének ism.

Még egy kiállítás érdekében folyik már javában a készülődés: ez a *drezdai kiállítás*. Jövő évben nyílik meg egész Németország résztvevésével. Első sorban — amint hírlik — a lipcseiek akarnak kitenni magukért. A szász kormány és Drezda városa 50—50 ezer márkával járul a kiállítás költségeihez, amelynek előirányzata ez ideig 531 ezer márkát tesz ki.

A STOCKHOLMI NORDISCHE MUZEUM építése annyira előrehaladt, hogy a berendezést megkezdhették. A gyűjtemény anyaga — melyben különösen a népies művészet van gazdagon képviselve — eddig szétszórtan, különböző épületekben volt elhelyezve. Hazelius kitünő „Skansen“ nevezetü szervezetében, amelynek példaszerü voltát ép most tárgyalja Berlepsch-Valendas (Kunstgew. Blatt. 1904. 6.) „Freiluft Museen“ cime alatt. A főcsarnokban helyezik el jelenleg a királyi palotában őrzött fegyvereket, régi ruhákat és kocsikat. Az intimebb elrendezésre alkalmasabb karzatok a gyűjtemény eddigi anyagát fogadják magukba. A svéd paraszt-művészet tárgyai a főemeletre kerülnek; ezek közt van több paraszt szoba is. A földszinten a konyhával és főzéssel kapcsolatos tárgyakat, súly- és hosszmértékeket, közlekedés, világítás, vadászat, halászat és szállítás eszközeit helyezik el. Az oszlopos karzat felét a vidékek szerint rendezett népies tárgyak, másik felét a svéd céh-tárgyak érdekes gyűjteményei foglalják el; azonkívül patika-berendezés, játéktárgyak, zene-eszközök és egy nagyobb házi ipari szövetgyűjtemény csatlakoznak hozzá. A felső emeleten a magasabb osztályok használati tárgyait korok szerint csoportosítva, folytatólagosan stilusok szerint egymás mellé sorozott interiöröket, ezekkel kapcsolatban pedig olyan gyűjteményeket helyeznek el, melyek a különböző anyagoknak a különböző időkben való feldolgozását illusztrálják.

A ST.-LOUISI VILÁGKIÁLLÍTÁSON 30.000 KITÜNTETÉST itéltek meg 60 különféle állam cégeinek és személyeinek. A kitüntetés érmei mind a négy fokozatnál különféle alakúak, ami szintén érdekes újítás. Az első díj érmének alakja kereszt, az aranyéremé hajót ábrázol, az ezüstéremé négyszögletes, a bronzé pedig kerek. Az érmek a filadelfiai pénzverdében készülnek. A kiosztásra kerülő érmek bronzból készültek; a tulajdonos kívánságára és költségére aranyból vagy ezüstből is megrendelhetők.

A ST.-LOUISI VILÁGKIÁLLÍTÁS VÁSÁRA igen érdekes fejezet a modern nemzetközi vásárok történetében. Magyarország iparüvészeti és háziipari tárgyakból mintegy 50 ezer koronát vett be; a többi államoknak ez ideig csak képzőművészeti bevételeit ismerjük. Így Belgium 60.000, Svédország 48.000, Németország 66.000, Franciaország 66.000, Hollandia 90.000, Anglia pedig 130.000 koronát vett be. Legnagyobb a németek csalódása, mert ők költöttek el a kiállításra legtöbb közpénzt. Általában pedig a kiállító nemzetek avval a sovány reménységgel vitorláztak haza, hogy e kiállítással is ugy van, mint a drága fürdőzéssel, t. i. csak később érezzük majd a hatását.

SZAKIRODALOM.

FARAGÓ ÖDÖN: Iparművészet. I. és II. füzet. A teljes mű 6 füzetből áll; ára 60 kor. A szerző kiadása.

Mult évi szept. füzetünkben már előre felhívtuk olvasóink figyelmét e kiváló tervezőművészünk munkájára, amelynek két első füzete most jelent meg. Faragó tanár e művével igazolta a hozzáfüzött várakozásokat, mert abban színe-javát közli újabb, részben már meg is valósult terveinek. A szóban forgó s 10—10, jobbára színesen sokszorosított mintalapot magába foglaló füzetben túlnyomó a bútorterv, illetőleg a kész bútor nyomán készült fölvétel, amely mindegyikén érvényesül a szerzőnek alapos készültsége, nagy tapasztalata és jó ízlése. Különös előnyére válik a műnek az, hogy a szerző nem utánozza az idegen művészeket, hanem a maga útján jár, a maga alkotta formákat s megoldásokat alkalmazza, szóval magyar ízt ad terveinek, de emellett mindvégig fínom és tetszetős. Ezért melegen óhajtjuk, hogy műve mind szélesb körben terjedjen, első sorban pedig kivánnók, ha asztalosaink, akiknek jó része még ma is a tizedrangú bécsi tervezők kolportált rajzait használja fel, Faragó művéből szerezne okulást és felhasználná az ott közölt jó mintákat.

WILLIAM LOSSOW †. Lossow titkos tanácsosban Drezda nem csupán iparművészeti iskolájának érdemes igazgatóját veszti, hanem legtermékenyebb építészeinek egyikét is, kinek munkássága nagy hatással volt az új Drezda építészeti kialakulására. Sokáig elnöke volt a drezdai iparművészeti egyesületnek és mely vezetése alatt tekintélyes és nagy befolyású tényezőjévé vált a német iparművészetnek. Az iparművészeti iskolán 12 évig működött s nagy része van az intézet felvirágozásában. Utódává vejét, a bajor származású Karl Gross professzort nevezték ki, ki mint gyakorló iparművész és szakíró egyaránt igen érdemes munkásságot fejt ki.

SZAK-IRODALOM

BOROS RUDOLF: NŐIPARI DÍSZÍTŐRAJZ különös tekintettel a női fehérnemű és ruhanemű díszítésére. Rajzoktatási vezérfonal és példatár leányiskolák használatára. 96, részben többszínű mintalap, hozzátartozó szöveggel. Ára 25 korona. Kapható szerzőnél, Budapest, Rákóczi-tér 4-5. A vaskos mappát megtöltő, most megjelent díszítőmintáknak szerzője már régebben érdemes munkásságot fejt ki a rajzpedagógiai irodalom terén s új művével is becsületes és komoly törekvéséről tesz tanuságot. A most közzébocsátott lapok túlnyomó részén díszítményi elemeket találunk, amelyekből ügyes, jóízlésű s a tervezésben jártas rajzos vagy kézimunkatanítónő tetszetős mintákat alakíthat.

Előnye Boros művének abban van, hogy az elemeket jobbára egyes ismertebb technikák szerint válogatta össze, illetőleg csoportosította bizonyos munkanemekre (à jourozás, zsinórozás, applikálás, Madeira-hímzés stb.) való tekintettel. A kész tervezetek, amelyekkel az elemek alkalmazásának miként jét akarja érzékeltetni a szerző, nem mindig sikerültek, ezért célszerűbb lett volna, ha kevesebb, de gondosabban megválogatott ilyen példákat csatol értékes elemgyüjteményéhez.

Ennek ellenére a mű kétségtelenül nyereséget jelent kézimunkatanításunk szegényes irodalma részére, ezért figyelmébe ajánljuk az érdekelt iskoláknak.

A STUDIO ezidei évkönyve a könyvművészettel foglalkozik. Az angol grafikusokon kívül német, francia, osztrák, magyar, svéd és amerikai művészektől mutat be a Year Book kisebb-nagyobb sorozatot, melyek mindegyikét külön cikk méltat. Bennünket különösen a magyar rész érdekelt s kínosan lepett meg, amidőn láttuk, hogy a közölt 12 kép közül hat, az erotikus rajzai révén bizonyos hírre vergődött Franz von Bayrostól ered. A magyar csoportot ismertető névtelen cikk szerzője — amennyiben ő végezte az anyaggyüjtést — nem tett jó szolgálatot a magyar művészetnek, amidőn nekünk teljesen idegen, a magyar művészettel sem érzelmi, sem tárgyi vonatkozásban nem levő műveket magyar cégér alatt mutat be. Azt sem tudjuk, honnan veszi a névtelen cikkíró, hogy a horvátországi születésű von Bayros márki úr magyar eredetű. Annyi bizonyos, hogy ez az első eset, hogy magyar művészek sorában látjuk a márki urat. De bizonyos az is, hogy sokkal szívesebben láttuk volna, ha édeskés rajzai helyett több elismert, jeles hazai művészünk grafikai munkáit közölte volna a Studio, amely kitünő Nagy Sándorunk és Kós Károlyunk csak egy-egy illusztrációját és az iparművészeti iskolánk növendékeinek csupán négy betüvetési gyakorlatát méltatta még közlésre.

DER VERKEHR a címe a Deutsche Werkbund ezidei évkönyvének, mely a forgalom és a művészet kölcsönös vonatkozásairól szóló cikkeket és idevágó sok érdekes, művészi képet foglal magában. Az évkönyvet a legjelesebb német szakírók írták és iparművészek, köztük P. Jessen, P. Behrens, A. Endell, K. E. Osthaus, Neumann, B. Paul, R. Bosselt stb. A cikkek jobbára oly terrénumok felé akarják terelni a komoly művészi tevékenységet, amelyeken eddig jobbára csak

Axell Gallén-Kalela

Magyar Iparművészet
1914.

a hivatalos művészet szokványszerűsége uralkodott. Meggyőző hévvel követelnek teret a művészi találékonyságnak és tudásnak, hogy ezek érvényesülhessenek az utca és a terek művészi kiképzésében, a forgalmi eszközök készítésében, a pénzek és a levélbélyegek megtervezésében, szóval művészetet akarnak belevinni a forgalmi utak és eszközök sivár szürkeségébe. A Werkbund 1913—14. évi működéséről és az osztrák és a svájci Werkbundmozgalmakról szóló jelentések egészítik ki a választékos ízléssel megszerkesztett kötetnek tartalmát. Ára 3 márka.

FALKE, OTTO V. KUNSTGESCHICHTE DER SEIDENWEBEREI. I—II. Bd. Berlin, E. Wasmuth, 1913. Ára 115 márka. Falke, ki eddigi munkásságával különösen a keramikai irodalmat gazdagította jeles művekkel, jelen munkájával egy terjedelmes és belső értékénél fogva alapvető, hézagpótló művel gyarapította a textil-irodalmat. A mű kiadása elé a szakkörök nagy várakozással és reménnyel tekintettek s nem csalódtak. A mű voltaképpen Julius Lessingnek 1900—1909-ig az állam támogatásával készült „Die Gewerbesammlung des Königlichen Kunstgewerbemuseums“ című tizenegy kötetből álló táblás műnek magyarázó szövegét foglalja magában. Lessing művének célja volt a középkor művészi szempontból jelentékenyebb szöveteit lehető teljességgel elénk tárni s így az eredeti terven, mely csak a berlini iparművészeti múzeum gyüjteményére volt tekintettel, változtatni kellett és a nevezetesebb egyházi és múzeumi gyüjtemények anyagára is kiterjeszkedni. — Sens, Aachen, Siegburg, Cöln, Maastricht, Danzig, Halberstadt, Regensburg, Brandenburg és a vatikáni Sancta Sanctorum selyem ereklyetakaróinak és miseruháinak, továbbá Lyon, London, Düsseldorf, Krefeld, Wien, Paris, Stralsund és Braunschweig múzeumaiban található selyemszövetek tekintetbe vétele nélkül hiányos képét nyertük volna a selyemszövetek történetének. Lessing a II. kötettől kezdve ezen gyüjteményekre is kiterjeszkedik. Falke kimerítően tárgyalja a középkort, mert a középkorban a selyem az egész művelődéstörténelemben jelentős szerepet játszott. A reneszánsztól az újkorig a tábláknak körülbelül egynegyede esik. A késői antik kortól a reneszánszig terjedő évezredben a selyemszövetek összekötő kapocsként szolgáltak a keleti és a nyugati népek művészi formáinak kicserélésében. A selyemszövetekkel együtt a késői antik ornamentika Perzsiába került, a perzsa minták Bizáncba és Kínába, a kínaiaktól ismét visszakerült az izlam vidékére és Itáliába, mindenütt az átvevők fantáziája által megtermékenyítve. A középkor egyetlen műterméke sem vetekedhetik a síkdíszítmény forrásai tekintetében a selyemszövetek jelentőségével. A talányszerű kérdésekre Ázsia és Európa művészi kölcsönhatására nézve alig tudunk megfelelni a selyemszövetek behatóbb ismerete nélkül. Azért érezte a szakirodalom régóta oly műnek a hiányát, mely a középkori selyemszöveteket alaposan tárgyalja és vizsgálja. Élvezet követni a szerző fejtegetéseit, ki tisztán művészettörténeti vizsgálódásai mellett a szövés technikai eljárásaiban és a mechanikai reprodukció feladataiban is teljes jártassággal bír s így a tárgyalt anyag fölött uralkodik. A pompásan reprodukált szöveteket világos, meggyőző magyarázatai kísérik. A textil-irodalom gyüjteményes és speciális munkáinak sok tarthatatlan hipotézise, hamis következtetése évekre terjedő tudományos kutatása révén új megvilágításba került. Egészen új, valószínűbb kapcsokat tár elénk s tanulságos képekben mutatja be a művelődéstörténetileg és politikailag taglalt selyemszövetek művészettörténetét. A két kötet pótlólag hozza mindazon művészi tekintetben fontos selyemszöveteket, melyek Lessing művéből kimaradtak. Azonkívül sok táblát vesz át Lessingtől, úgy hogy ez a mű egymagában is teljesen önálló. Összehasonlításokat tesz az ötvösség, a keramika, a miniatűr és a festészettel, hiteles bizonyítékokat nyujt egyes díszítmények, állatok, lovas ábrázolások eredete és formaváltozatai tekintetében. A síkdíszítmény történetét is nyertük ezen művel. A Kelet és Nyugat, a buddhizmus, az antik, az izlam és a keresztény világ kölcsönhatásait kimerítően tárgyalja a 300 oldalt kitevő szövegben, melyet 612 ábra és számos színes tábla kísér. Az iparművész, a rajzoló új és becses, a fantáziát megtermékenyítő motívumokra s a sablonos mintákat messzi felülmúló anyagot talál e jeles munkában. Falke jelen művét a szakemberek elismeréssel és hálával fogják fogadni. SZ. L.

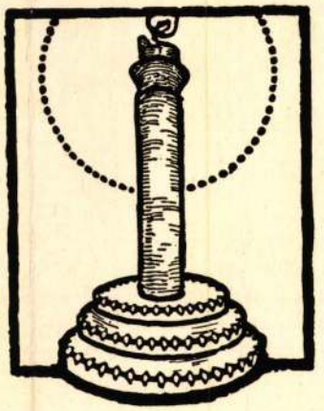

Dékáni Árpád

MINTALAPOK. Nyolcadik évfolyam, harmadik sorozat, szövő- és nőipari füzet. A kereskedelemügyi miniszterium támogatásával kiadja Hornyánszky Viktor. E nagy folio-lapok szines nyomatban közlik Horti Pál, Boros Rudolf, Faragó Ödön, Lechner Ilona, Dékáni Árpád és Nagy Lázár terveit párna, asztalterítő, függöny, csipke, ellenző számára. A terveken modern magyaros törekvések nyilvánulnak. A füzet azonkivül természetes nagyságban készített részletrajzokat is tartalmaz a közvetlen kivitel megkönnyítésére. Rövid szöveg magyarázza a rajzokat.

Művészet 1903. 149. l

mica céd

PFEISTER, Kurt	CÉZANNE. Gestalt, We bigen Tafeln und 1 Ganzleinen
PROBSZT, Günther	FRIEDRICH VON AMER Wiener Porträtmale farbigen Tafeln. Ga
RAYNAL, Maurice	PICASSO. Mit 8 Kupf Ganzleinen
RODIN, Auguste	DIE KUNST. Gespräch Mit 121 Tafeln. Gan
ROPERS, H.	MORGENLAENDISCHE T für Sammler und Li gen teils farbigen
SCHACHT, R.	MATISSE. Mit 33 gan
SCHMIDT, K. E.	FRANZÖSISCHE MALEI Mit 188 Abbildungc
- " -	FRANZÖSISCHE SKULI 19. JAHRHUNDERTES. I
SKIZZENBÜCHER	GOYA, MENZEL, FRAGO Handzeichnungen. Pr mit 32 Tafeln 4°
SLEVOGT-GUTHMANN	SCHERZ UND LAUNE. Skizzen. Leinenba
SLEVOGT, Max	DIE ZAUBERFLÖTE. R Handschrift. Facsi
STERNHEIM, Carl	GAUGUIN UND VAN G
TIETZE-CONRAD	DER FRANZÖSISCHE

Baross Radó

1884/85 – 1888/89

1884-90.

Ferkéjszámfőiskévk

1932-33. Fol.

Boros Rudó

szül. Pozsony 1866 ápr. 16

1888/9 I. IV. osztály

1888/89 II. " "

Tordai népkrt. V. 61.

Horvátország II. 192

Boros
(Rottmund) Radó

adat - nincs
Rajztanító/eldt

1884/85 I - I szakosztály
szül. Pozsonyban 1866
apr. 13. Rk. Gim. eszt.

1884/85 II. I. szakosztály
ez állítolag azonos Boros-
sal. De nem vagyok
biztos benne, mert csak egy
felgegyjegyzést láttam e formaba:
Boros (Rottmund)

1885/86 I - II szakosztály
(Boros Radó)

1885/86 II. II szakosztály

1886/87 I. IV. szakosztály

1886/87 II " "

1887/88 I. IV osztály

1887/88 II " "

Boross Rudolf

Akvarelljeit birálja a kritika, nehéznek, szinte masszivnak tartja. Több könnyedséget kiván a szorgalom helyett.
Viharos: "A tavaszi kiállitás" cimmel számol be a tárlaton szereplő müvekről a Művészet c. rovatban.

A HÉT, Bp. 1894. ápr. 22.
V. évf. 16. sz. 252-253. lap.

Boros Rudolf

festő

Magyar Szemüvészet, 1897/98.

I. sóf. 4. sz. 163–166. o.

a Thák G.-féle zongorapár plakát pályázatának eredménye.

MDK

Beres Rudolf, festöm.

59. A budai várbazár. Olf. 45x60 Jelzett.

Festmények, rajzok, metszetek. - 97. aukció.
Árv. Közl. 1941. márc. 2. rk. sz. - Kat. 19.1.

MDK

Boross Rudolf

Jegyzőkönyv, bőrből. Készitette: Gottermayer Nándor./4 db./ A művek az Iparműv. Társ. 1899. évi tárlatán. A műtárgyak az Iparműv. Muz. számára vásároltak között.

Cikk: A miniszter vásárlásai.

Magyar Iparművészet, 1899. 38.l.

M.D.K.

Boross Rudolf

az 1898-i bélyegterv-pályázaton a hirlapbélyeg-pályázat nyertese / 1900-1913-ig volt forgalomban / repr.

Iránytű a bélyegek világában Bp. 1964. 54. l.

M.D.K.

Boross Rudolf

Hirlapbélyeg terve.

Irányt a bélyegek világában Bp. 1964. 80. l.

Boros Rudolf MDK

Budai rózsadombi képek, olf.

Aflenzi képek, olf.

Balaton-boglári képek, olf.

Műcsarnok 1898/99. téli kiáll.

Boros Rudolf MDK

Tájképrészlet, vizf.

Műcsarnok 1896. ezredéves kiáll.

MDK

Boros Rudolf

A magy. iparművészek törzskönyve. Magyar Iparművészet, 1903, 46-47 l.

MDK

Boros Rudolf, rajztanár

nyerte el a II. - 80 korona dijat.

A Thék Endre-féle zongoragyár plakát-pályázatának eredménye.
Magyar Iparművészet. ? 163-164.l.

MDK

Boros Rudolf

Budai rózsadombi képek, olajfm.
Aflenzi képek, "
Balaton-boglári képek, olajfm.

KMT 1898/99. téli kiáll 35.lap

Boros Rudolf, festő és rajztanár; szül. 1866-ban Pozsonyban. 1884—1890-ig a budapesti orsz. mintarajziskola növendéke volt, hol rajztanári oklevelet szerzett. Az 1890-es években a budapesti női ipariskola rendes rajztanára volt, újabban azonban Pozsonyban működik. A Képzőművészeti Társulat tárlatain legelőbb 1893-ban állított ki. Illusztrálással is foglakozik s Ortvay Tivadar: Pozsony város története cz. művéhez részben ő rajzolta a képeket. 1902—1905-ig B. szerkesztette a Rajztanárok Országos Egyesületének hivatalos értesítőjét. 1906-ban a milanoi nemzetközi kiállításon aranyérmet kapott.

Boros Rudolf
festő és rajztanár
L. Bendrey-kentiványi
230. l.

A Műcsarnok kiállításain következő műveivel vett részt:

1893. téli kiáll.: Őszi táj, vízf. (40 frt.). — Torony Pozsonyban, vízf. (40 frt.).

1894. tavaszi kiáll.: Arczképtanulmány, pastell.

1896. ezredéves orsz. kiáll.: Tájkép-részlet, vízf. (60 frt.)

1898. téli kiáll.: Budai rózsadombi képek, olajf. (70 frt.) — Aflenzi képek, olajf. (70 frt.) — Balaton-boglári képek, olajf. (70 frt.)

Ezredéves orsz. kiállítás. A képzőművészeti osztály képes tárgymutatója. Budapest, 1896. 130. l. — *Kiáll. tárgymutatók.* — *Magyar Iparművészet.* 1901. 58. l. — 1903. 46. l. — 1905. 178. l. — *Művészet.* 1903. 149. l. — 1907. 70. l.

Mintanyomtatvány iskolai használatra. **35. sz.**

A 9536/1891. sz. p. ü. min. rend. é. a bélyegilleték készpénzben rovatott le.

Számlatulajdonos: **60**

A számla szám: .....

Hely és kelet ..... P

Fizessen a m. kir. Postatakarékptár Budapesten erre a csekkre számlakövetelésem(ünk)ből

pengőt

A kibocsátó aláírása:

Schwarcz Jenő, Szeged 1926.

Aukciók

Boros Rudolf

Áro Csaru

1927 máj. 38. a.

Schrestyében
Valero-kaszárnya } vízf

1940 jún. 3 rk.

A budai Várbazár
Gellért-rakpart } of

1949. X. 20.

1.

Диктант.

Каждый Лиза и Пётр шли лесом, косой закричал на них и спрашивал: „Куда идёте?" Они ответили: „Мы идём в пионерский лагерь". Косой спрашивал их или пирог. Лиза и Пётр пошли в пирог. Там у дерева стояла косой. Лиза и Пётр сказали: „Здравствуй Сонка!"

Boros Rudolf

A Cseszneki vár, vízf
800.–

Bakonyi részlet,
vízf. 800.–

A Cseszneki vár 1000.–
vízf.

Léka vára, vízf.
1000.–

Nemzeti Szalon 1920
máre

MADE 7. Kiall.

Borus Radó

szül. 1866

1889/90 I. IV. osztály

1889/90 II. " —

Kovács János, táblabíró V. 293.

Boros Rudolf

Árverési Csarnok aukciós kat.

38. sz. 1927 máj. ✓
39. sz. 1927 okt. ✓
41. sz. 1928 febr. ✓

0743 Vascellini, Gaetano

Galeazzo Campi. Rm. A.P.

festő képmása

rajza után.

K.I.

101 m, 68 sz.

Boros Rudolf

1920. M. Aky Pf Egy
kiall. Nemzeti Szalonban

A cseszneki vár, vízf. 800.–
Bakonyi részlet, vízf. 800.–
A cseszneki vár, vízf 1000.–
Léka vára, vízf. 1000.–

duplum

Ločesci ötvöscreh pecsétje 1772-ből

VI. 293

Boros Rudolf

Boros Rudolf

Stilísme. Irta és rajzolta —.

A második kiadás változatlan lenyomata. Tudományos zsebkönyvtár.

Budapest, é. n. Stampfel.

52/53ab.12 8-r, 152 l, képekkel, füzve.

I.3.p.h.

—.60 P

er
N
fi
ti
nö
os
fe

20
ny
vo
T
ko
el
ös
tö
ös

A

a magyarvonatkozású német történeti népénekek bibliográfiájának

Borvs Rudolf
könyve

Rajzolás vezér-
fonala. Tudományos
Zoebkönyvtár 68-69 sz

földrajzának tárgykörében a településföldrajzi anyagot különösen a nemzetiségi földrajz szemszögéből vizsgálta. Részletesen Baranya és Tolna vármegyék területén kutatott, de kiterjesztette figyelmét a Dunántúl egészére is. A két vármegye területén összesen 31 községet keresett fel, hol jegyzeteket készített. Nevezetesen Decs, Őcsény, Alsónyék, Sárpilis, Bogyiszló, Báta, Magyarürög, Mecsekszentkút, Rácváros, Patacs, Cserkút, Kővágószőlős, Kővágótöttös, Bakonya, Boda, Abaliget, Orfű, Rákos, Mánfa, Budafa, Hosszúhetény, Pécsvárad, Zengővárkony, Váralja, Szabadszentkirály, Szentlőrinc, Nagykozár, Püspökbogád, Grábóc, Hidas és Ófalu beható megismerésére törekedett. Egyelőre a táj földrajzi jellegének megfelelő típusanyagot gyüjtött össze. E munkásságát még folytatja, hogy a Déli-Dunántúlra vonatkozó nemzetiségi képnek teljes és tudományosan megalapozott ismeretére jusson. A közeljövőben Pécs településföldrajzi és nemzetiségi kölcsönhatásainak vizsgálatát tűzte ki céljául. Falukutató munkájába legújabban orvosokat is igyekszik bevonni, tekintettel arra, hogy az egyes községek földrajzi helyzete a népesség élettani sajátságaira is nagy befolyást mutat. A tanév folyamán a következő munkái jelentek meg: „A Pannonföld öt polgársága“ (Pannónia, 1935, 4—6. sz.), — „A mecseki kocsifékezés“ (Búvár, 1935 máj.), — „A telepítés, a termelés és az egyházi birtok reformja“ (Katolikus Szemle, [illegible] nemzetiségi problémák Bara-

< Boros Rudolf >

könyve

< > Stilisme.

Bp. é. n.

Pozsony, 1900 és

Irta és rajzolta fentő
Stampfel-téle
(Tudományos Tsebkönyv-
tár 52 – 53 a b. n.

könyvtáramban

Boros Rudolf

l.

Arv. Csarnok 97, aukc.

Eat.

Boros Rudolf

Közlezrkiàll

1285. l

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

Boros Rudolf

Nőipariskolai rajzoktatás.

Petrik 1886-1900

Boros Rudolf

A rajzolás vezérfonala.

Tudom. Zsebkönyvtár
68–69.

Petrik 1886–1900

✓

Boros Rudolf

A rajzoktatás az egységes
középiskolában.

Petrik 1886–1900

Boros Rudolf

1901— 1905 ig,
lehet, hogy tovább is
a Magyar Rajztanárok
Orsz. Egyesülete Értesítő-
jének szerkesztője.

TÁJÉKOZTATÓ AZ EG

I. SZAKOS

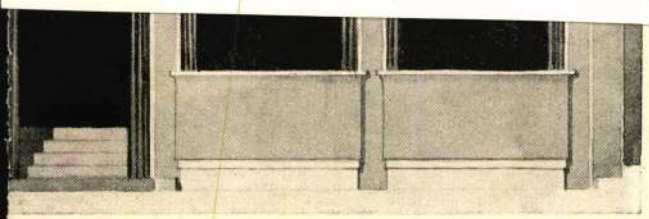

Boros Rudolf

Boros R. Nőipari díszítőrajz. Különös tekintettel a nőifehérnemű és ruhanemű díszítésre. Szöveg és 96 lap példatár. 20.–

Boros Rudolf

A rajzoktatási reform és Herbert Spencer. Irta Boros Rudolf. Magyar Rajztanárok Országos Egyesületének Értesítője. VIII. 2. 1905

(Művészet 1905. 423. l.)

Boros Rudolf

A művészeti rajz és tervezés elemei. ~~Bp. 1905.~~ Számos szöveg közé nyomott illusztrációval és 60 mintalappal. A keresk. minister, a főváros tanácsa és utóbb a vallás- és közokt. minisztérium támogatásával.

Bp. 1905. Ism.

Magyar Rajztanárok Orsz. Egyesületének Értesítője 1905. VIII 71–75. l.

MÜ[illegible]EK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA
359 /1925 szám.
Érk. 1925 év dec. 15.

A külföld jele
rült biztositanunk, hogy kiadvár
adjanak eredeti magyar vonatkozá

Kérjük a tekin
keink gazdag sorozatából nehány
tető közleményt továbbitás véget

Midőn utalunk
kekre külön is felhivják figyelm
érdek az eziránti megfelelő tájé

Azon reményben
lál, fogadja a tekintetes Bizott
tetett tiszteletünk nyilvánitás

< Borus Rudolf >

cikke

<) Röpiratok a rajztanítási reformról.
Magyar Rajztanárok
Orsz. Egyesületének
Értesítője. 1905. VIII.
89–90. l.

IDEGENFORGALMI ÉS U

A MAGY. KIR. ÁLLAMVASUTAK H
A MITTELEUROPÄISCHES REISEBUREAU (M. E.
THOS. COOK & SON. LTD. LONDON, A HÁLÓKOCSITÁRSASÁGOK

Sürgönycim: MENETJE

FŐIRODA:
V. VIGADÓ-ÉPÜLET
TELEFON: **10-57, 75-15 ÉS JÓZSEF 135-98.**

FŐVÁROS
VII., Baross-tér **15.** Telefon; J. **135-30**
VIII., Rákóczi-ut **9.** Telefon; J. **120-71**
A Duna-Száva-Adria-V
VII., Erzsébet-körut **45-47.** (Roy

VIDÉKI FIÓKIRODÁK:
Baja, Békéscsaba, Cegléd, Debrecen, Eger, Győr, Hódmezővásárhely, Hatvan, Kaposvár, Kecskemét, Keszthely, Kiskunfélegyháza, Kiskunhalas, Kisvárda, Komárom, Kőszeg, Makó, Mátészalka, Mezőtur, Miskolcz, Nagykanizsa, Nyiregyháza, Orosháza, Pápa, Pécs, Sátoraljaujhely, Sopron, Szeged, Székesfehérvár, Szentes, Szolnok, Szombathely, Tapolcza, Tőrök Szt.-Miklós, Veszprém, Zalaegerszeg.

19874/I/Dr.P./P.

Válasz esetén szíveskedjék erre a számra hivatkozni.

A

Müemlékek Országo

< Boros Rudolf >

cikkei

< > A rajzoktatási reform és Herbert Spencer. Magyar Rajztanárok Orsz. Egyesületének Értesítője. 1905. VIII. 49–62. l.

. . . .

. . .

5200/925.szám.

III.a.ü.o.

Tudomás és tová

s á g o t, hogy a postadij

ügyi miniszter urral törté

lius hó 1-től kezdve megsz

Ennélfogva 1925

fennhatóságom alá tartozó

talos közegek a m.kir. pos

felekkel egy-és ugyanazon

postai szolgáltatás díját,

(Boros Rudolf)

1904

( ) Gondolatok rajztanításunk jövőjéről. A reformok. Magyar Rajztanárok Orsz. Egyesületének Értesítője. 1904. VII. 12–19. l.

az 19

Dániel József,
Lehóczky István
Mihalik Imre,
Sajó Gyula, épí
Sévy Ráfael, ép
Somorjai Imre,
Stuhl Ilona, g

IPA
SZAKOK

az 193

Benkő Rezső, dí
Bozzay Dezső,
Buczella István,
Dömötör László,
Fehér József, dís
Fogel Zoltán, gr
Garamszegi Gyu
Kustár László,
Nagy Ilona, gra
Szotyori Magdol
Tóth Ilonka, tex
Wagner József,

ÉSES SZAKOKLEVELET, IPAR-
RZETT NÖVENDÉKEK
ÉVBEN

41) .. jó
(1939) elégséges
) .... elégséges
(1938) elégséges
Kálmán
..... elégséges
..... elégséges
..... elégséges
s (1939) elégsége
(1940) elégséges
37) .. elégséges
(1940) elégséges
..... elégséges
..... jó
(1941) elégséges
ező
..... elégséges
grafikus
..... jó
.... elégséges
(1941). elégséges
937) .. elégséges
8) .... jó
..... elégséges
(1938) jó
(1938). jó
grafikus
..... jó
ő festő
..... elégséges

Pédery Dorottya, díszítő szobrász (1941) ..... jeles
Prack Erzsébet, grafikus (1937)... jó
Rooz Ilona, kerámikus (1941) .... elégséges
Rosenberg Endre, textiles (1940).. elégséges
Rosta Pál, bútortervező (1938) ... jó
Röczei Györgyike, grafikus (1941) . elégséges
rumi és rábadoroszlói Rumy Erzsébet, textiles (1938) ..... jó
Sajó Gyula, bútortervező (1939)... elégséges
Salkovics Zoltán, grafikus (1940) .. elégséges
Sas Nándor Lajos, kerámikus (1938) jó
Sasvári Elza, textiles (1937) ..... jó
Sárosi Béla, díszítő festő (1937) .. jó
Schlitzer Emil, díszítő festő (1937) jó
Sefcsek János, bútortervező (1941) jó
Sipőczy Lajos, textiles (1938) .... elégséges
Spanner Edith, grafikus (1938) ... elégséges
Sévi Rafael, bútortervező (1939) .. elégséges
Simon István, díszítő festő (1939) . elégséges
Somorjai Imre, grafikus (1939) ... elégséges
ifj. Stremnitzer Konrád, grafikus 1941)..... elégséges
Stuhl Ilona, grafikus)1939) ..... jó
Sváb Gyula ,grafikus (1938) .... elégséges
Szabó Ferenc, grafikus (1939) ..... jó
Szabó József, grafikus (1940) ... elégséges
Szabó Terézia, textiles (1938) .... elégséges
Szakasics Klára, textiles (1937) ... elégséges
Szakál Ernő, díszítő szobrász (1937) jeles

< Boros Rudolf >

könyve

< > a rajzolás vezérfonala. Írta és rajzolta —.

Stampfel-féle Tudományos Zsebkönyvtár

Pozsony, Bp. 1901

Könyvtárában

Boros Rudolf.

Boros Rudolf. A rajzoktatás az egységes középiskolában. Különlenyomat az „Orsz. Középiskolai Tanáregylet Közlönyé“-nek 6—7. számából. (8-r. 24 l.) Bpest, 1894. Hornyánszky V. könyvny.

Boros Rudolf. Nőipariskolai rajzoktatás. (8-r. 15 l.) Bpest, 1895. Rózsa K. és neje könyvny.

Boros Rudolf. A rajzolás vezérfonala. 83 ábrával. (8-r. 175 l.) Pozsony, 1900. Stampfel Károly. 1.20.

Boros Rudolf. Stilisme. 134 ábrával. (8-r. 152 l.) Pozsony, 1900. Stampfel Károly. 1.20.

Czóbel István

zeum), mely az alak s természeti háttér bravúros egységbefoglalásával a legjobb magyar impresszionista képmás. Aktképeinek száma igen nagy, munkásságának talán legszámottevőbb része. Indulatában, mellyel képeit teremti, rendkívül sok az erotikum. Nem az idegenből szakadt Lotz Károly késői művészetének behízelgő hangja ez, nem is Zichy Mihály udvari méltóságokat kiszolgáló rideg tárgyiassága. A pusztaegresi molnárfiú nem pikantériákat suttog, hanem egészségesen, öntudatlanul érzéki. Véres ajkú, mámoros asszonyai a látható világ szépségeinek csoportjából úgy szakadtak ki, mint az ünneplően boldog parasztmenyecskék és legények, a behavazott tájak, harmatos virágcsendéletek vagy a Balaton atmoszférikus remekelései.

Későbbi műveiben, melyek a világháború után keletkeztek, a kisebb és nagyobb, artisztikusabbnál artisztikusabb aktképeken kívül nagy szerepet játszanak a tájképek és az impresszionista

Boross Rudolf

l.

Bán W. 334 – 335 l.

336 — 340 l.

A m. postebérsek
adattára

1943

IRODALOM

JEGYZET

Fénykép: 5676
Lemez: 1006.

Boros Radó

fotó

l.

Forum

1934. 309. l.

könyv-, papír- és zeneműkereskedése
ROZSNYÓ.
Telefon: 32.
Alapítva 1882.

T.

Europa lapterjesztö vállalat

Budapest. V.

Rothermere u. 12 sz.

Boros Rudolf

Thék Endre-féle zongora-
gyári plakát pályázatán
2-ik díj.

Magyar Iparművészet

1897/98. (164. l.

Repr. u. o.

165. l. lét.

Kleinzell, etc., 4. Alt-Ofe
Neustift....., 6. Leopoldst
der Bewohner Ofens und Pest
herzige Handlung. Sr.k.k. H
han, der..., 11. Franzstadt.

"Scene der Gros
Lithogr. von Seitle". 376 x
" Blindeninstit
im Monate März 1838: Jelz: "

"Asicht des Bür
Jelz: "F. Strasser". 25 x 15

"Theater Platz
16t März 1838" Főv.Kvt.Bg. 7

Boros Rudolf

A MŰVÉSZETI RAJZ ÉS TERVEZÉS ELEMEI. Újabb vezérfonal és példatár. A nmlt. kereskedelmi miniszterium és a székesfőváros ntk. tanácsának támogatásával. Írta, rajzolta és kiadja Boros Rudolf, 1905. Budapest (Szentkirályi-utca 7). I. Vezérfonal, 35 l. II. Példatár, 60 l. — Abból az egészséges elvből indul ki a szerző, hogy „a rajz nem csupán a művész, a szakember kezéé, hanem az egyszersmind az életre való nevelés egy hathatós tényezője legyen". Csakugyan, ily szerepet óhajtunk a rajznak az iskolában juttatni s Boros e könyve épp a rajztanítónak akar kezére járni, hogy szóval s rajzolt példákkal a tanítás eredményes módjaira terelje. Előadását a kedvtelő, spontán rajzolgatással kezdi. Ez a gyermek világában eleinte játék s a rajzolgatás e faja „csak akkor lesz becses, értékes a nevelés szempontjából, ameddig az játék maradhat". Mi is azt valljuk, amit a szerző: semmi esetre se kapjon a gyermek egyenest gyermekek számára készített rajzmintát, hogy azt lemásolja, — a gyermek csak folytassa kedvtelő rajzolgatását. Rajzoltassuk azután fejből, készítsen olyan dolgokat, amiknek rajzát ő maga is némileg ellenőrizheti anélkül, hogy közvetlenül szemlélnie kellene a tárgyat. A szemlélet nyomán való rajzolás a következő fokozat: „A szemlélet nyomán való rajz pszichologiailag általában akkor van helyén, midőn a gyermeket a fejből való rajzolás már nem elégíti ki teljesen, hanem önmaga kezdi azt, amit ábrázol, eredetiben megnézni, vizsgálni." Csakugyan, ez a legokosabb mód arra, hogy a gyermeket az önálló kutatáshoz, a dolgok alapos megvizsgálásához szoktassuk, aminek jótékony hatása aztán megérzik egész gondolatvilágában. A természet után való rajzolásnál fő a lényeg felismerése, ha azután nem is kaligrafikus annak ábrázolása. A szerző az eddig divatozott rajztanítás reformjának szükségét azért érzi, mert tapasztalata szerint eddig szokásban volt gyermekekre és laikusokra oktrojálni azokat az artisztikus elveket, amelyek érett artisztikus művekről vonattak le. Az ily külsőséges tanítás nem vezet célhoz: csak az, ami belülről fakad, ér valamit. A negyedik fokozatot a szerző tanítási módszerében a kifejezés képviseli. A kifejezőképesség a tervezésnek bevezetése. Tudjon a fiatal tanuló megrajzolni valamit, nem lerajzolni, tudjon egyszerű dolgokat lényegben helyesen, akár a természet nyomán, akár fejből megrajzolni, tudjon olyan változtatásokat tenni, amelyek épp kívántatnak, tudjon ura lenni annak, amit ábrázolni akar. Az itt felsorolt elvek helyes keresztülvitelének módjáról szól a vezérfonal első része. A második rész a közvetett rajzzal foglalkozik, a kedvtelő másolgatással, a kézügyesítő gyakorlatokkal, a reproduktiv rajzzal és díszítményekkel. A harmadik rész a tervező iskoláról szól. Itt is a kedvtelő munka előzi meg az elemi tervezgetést. Azt a helyes elvet állítja itt fel a szerző, hogy a tervezést nem korai tervezési feladatokkal, hanem naiv kifejező rajzzal s egyszerű dolgok variálásával, kombinálgatásával kell nevelni. Legvégére marad a stilizálás, a céltudatos tervezés. E rövid ismertetésből is látható, hogy a szerző egészséges alapelveket fejteget. Kívánatos volna, hogy ezeket az útmutatásokat épp a rajztanitók konzervativebb része magáévá tegye, mert csak a racionális módszer formálhatja a rajzot az embernevelés nemes eszközévé. A mű hatvan rajzlapja, amelyek jórésze többszínű, nagyon szemléltető illusztráció a szerző fejtegetéseihez; az előadás ízléses; a reproducció jó.

Művészet 1905. 210–211. l.

Komor Marcel. Pesti Hirlap, márc. 19.

Művészet és célzatosság. III. Írta Stuhlmann Patrik dr. Magyar Szemle, márc. 19.

A (kassai) Rákóczi-emlék stilusáról. A Nap, márc. 22.

A Nemzeti Szalon tavaszi kiállitását ismertették a napilapok márc. 26-iki, a hetilapok ápr. 2-iki számai.

Aus dem wiener Kunstleben. Sezession. Künstlerhaus. Hagenbund. Ungarische Maler. Írta L. H-i. Pester Lloyd, márc. 26.

Művészifjaink. Írta Ámon Ottó. Brassói Hirlap, márc. 18.

Szocializmus és művészet. Népszava, ápr 1.

A zsüri. Írta Marco. A Hét, ápr. 2.

K. Lippich Elek: Művészeti Könyvtár. Ism. Fieber Henrik. Katholikus Szemle, 1905. II.

Divald Kornél: Szepes vármegye művészeti emlékei. Ism. P. J. U. ott. 1905. IV.

A velencei nemzetközi kiállítás. Írta Egy műbarát. Budapesti Hirlap, ápr. 30.

Tavaszi kiállitások. Írta Divald Kornél. Magyar Szemle, ápr. 30.

A magyar szecesszió. Írta Rózsa Miklós. Budapesti Napló, máj. 16.

A két párisi Salon. Írta Szini Gyula. Pesti Napló, máj. 13, 17.

Az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat tavaszi nemzetközi műtárlatát ismertette az Alkotmány, ápr. 14., 20., 29., máj. 19. Budapesti Hirlap, ápr. 8., Budapesti Napló, ápr. 8., 20., Egyetértés, ápr. 8., Független Magyarország, ápr.

1744. URNAPÁR, érezett márvány, aranyozott bronz, mascaron fülekkel, fedél és foglalat szintén aranyozott bronz. Francia, XIX. sz. e. 2000

1745. GYERTYATARTÓ-PÁR, bronz, áttört díszítéssel, reneszánsz stílus, Olasz. 40

1712. NOI SZENT álló faszobra, talapzaton, festett, (kezek hiányoznak). Osztrák, XVIII. sz. 70

1713. KERESZT, faragott alabástrom, tükör betéttel, XVIII. sz. v. 3

1714. CORPUS, faragott, festett fa, kezek nélkül, XIX. sz. e. 10

1715. EREKLYETARTÓ, faragott fa, tetején és bélése vörös brokát, XVIII. sz. 45

1716. FESZÜLET, aranyozott fém, áttört dísz, XIX. sz. k. 30

1717. PIÉTA, faragott és festett faszobor, népies. Osztrák, 1700 k. 150

1718. NAGY TALPAS VIRÁGTARTÓÁLLVÁNY, vésett és domború díszítéssel, vörösréz. 80

1719. EMELETES ÁLLVÁNY, vörös lakk talapzaton, színes, virágos oszlopon három hasonló díszű tányér, tetején fából faragott fókutya (kis hibával). Kína, XIX. sz. 300

1720. ÁMOR, madárral, bronzszobor, sötét patina. Olasz. 25

1721. ALLEGÓRIKUS NŐALAK, festett faszobor, XIX. sz. e. 80

1722. DANTE, mellszobor, bronz. 80

1723. VIRÁGTARTÓ, aranyozott bronz, empire stílus. 600

1724. URNA, vörös márvány, aranyozott bronz díszítéssel, empire stílus. 150

1725. VIRÁGTARTÓ, rekeszzománc. Japán, XIX. sz. 35

1726. ASZTALI ÓRA, aranyozott bronz, tetején allegórikus ülő nőalak. Francia, 1800 k. 800

Boros Rudolf

Előfizetést nyit a
Kör. művére =

A művészeti rajz
és tervezés elemei.
Bp. 1904. Saját
költségén.
Ebből eddig 3 füzet
jelent meg. Folyta-
tására előfizetést
nyit

Magyar Rajztaná-
rok Orsz. Egyesületének
Értesítője. 1904. VII
86–88. l. (Előfi-
zetésre való felhívás.)

eljesen alávetem magam
ának s csak kérem néhány
ugem eljövetelekről.
rabecsüléssel maradtam
ágos Bizottsága.
nőkségének
nbe hó 23.

alázatos szolgája
Nemes Antal c. püspök
storonázó főtemplom plébánosa

Borus Rudolf

A művészi rajz és
szerepe elemei
Bp. 1905. c.
könyvének
ismertetése.

Magyar Rajztanárok (Országos) Egyesületének Értesítője. 1905. VII. évf.
5. sz. 368–370. l.
Képpel.

Müemlékek Országos Biz

Boros Rudolf

1918. febr. a győri
mérnökegyletben előadást
tartott a fejből való
rajzolásról.

MMÉE Közl
1918. 116. l.

BUDAPEST 1937 NOV. 20 14 5
SZEGED 1937 NOV. 19. 13 10

Tekintetes

...ROSI MUZEUM SZEGED

Müemlékek Országos Bizottságának

...talból
...nyozva.

Budapest

Hogyes Endre = 10.

Boros (Rezső?)

Szivarozó férfi,
rajz, repr.

Emlaminlart

1888.

~~[illegible]~~ Gyg ~~Min~~ Tarajz.
Fanoda és Rajz-
tanár hiperde
Emlák lapja
Bp 1888

tanító ... ... 200 «

30. *Tahitótfalu.* Klinczkó Ladomér körállatorvos ... ... 50 «

31. *Tiszaujlak.* Muth Gyula áll. tanító 50 «

32. *Turóczszentmárton.* Demeter József áll. polg. isk. tanár ... ... 200 «

1235 K.

II. A Dunántuli Közművelődési Egyesület ajánlatára:

1. *Barkócz.* Puska István tanító... ... ... 50 K.

2. *Csokonya.* Bartonicsek Ferencz ... ... 50 «

3. *Erdőcsokonya.* Szalóky Dániel ref. tanító 50 «

4. *Herczegfalva.* Kovács Ferencz igazgató-tanító ... ... 50 «

5. *Jaák.* Szabó Antal ... ... 50 «

6. *Lajtapordány.* Keller József főtanító 50 «

7. *Nagypisanicza.* Czeglédy Sándor ref. lelkész ... ... 75 «

8. *Némethlad.* Törzsök István urad. gépész 50 «

9. *Ujgrácz.* Strausz János tanító ... ... 75 «

500 K.

III. A Délmagyarorsz. Magyar Közművelődési Egyesület ajánlatára:

1. *Budapest.* Dr. Gönczy Elemér titkár és könyvtáros ... ... 175 K.

2. *Ujvidék.* Nyul József főgymn. tanár 100 «

275 K.

Boros Rudolf

életrajza - nyugalomba
vonulása alkalmából

Rajzoktatás

1926. 7-10. A.
75. l.

h. o. 76. l.

FEBRUÁR

9

mány is. Londesznek ezen kívül gondja volt arra is, hogy lehetőleg első forrásból merítsen: ahol kellett, ott maguk a művészek szólalnak meg, önmagukról mesélgetve. Így történt, hogy e rövid, színes életrajzok nem készültek egy kaptafára, hanem mindegyik már előadásában is annak a művésznek sajátságait tükrözi, akiről épp szó van. A díszes album tipografiai kiállítása is elsőrangú.

MODERN FESTŐK. Szerkeszti Térey Gábor. 7., 8., 9-ik füzet. — E három füzetben a magyar festészetet Paczka Ferenc „Tolnaszántói paraszt-tipusai", Wellmann Róbert „Madonnája", és Mihalik Dániel „A réten" című festménye képviseli. Úgy az anyag összeállításában, mint a reprodukciók jósága egy szinten áll a megelőző füzetekkel. A kiváló mesterek sorában, akiket itt színes reprodukcióban ismerhet meg a közönség, ott látjuk Leemputtent, Lenbachot, Liljeforst s más neves festőket.

MAGYAR RAJZTANÁROK ORSZÁGOS EGYESÜLETÉNEK ÉRTESÍTŐJE. Kiadja az egyesület. Szerkeszti Boros Rudolf. VII. 3., 252 l. — Az Értesítőnek előttünk fekvő füzete minden tekintetben tanulságos. Főként azok a cikkek érdekelnek minket, a melyekben a rajztanárok állást foglalnak a modern rajztanítás mellett vagy ellen, mert az itt felhozott sokféle érvből és cáfolatból valószinűleg nemsokára kialakul, hogy úgy mondjuk, rajztanári karunk közvéleménye. Mindjárt az első cikkben Donátfi J. Lajos ír a rajztanárok kongresszusáról és szünidei tanfolyamáról. Jól esik az ily nyílt hozzászólás, bár némely feltevését nem osztjuk teljesen. Ilyen például az az állítás, hogy a vidéki rajztanár átlagban helyzeténél fogva úgy tárgyi, mint paedagogiai tekintetben izolálódik és nem fejlődhetik tovább. Ez majdnem pesszimisztikus önmegadásként hangzik. Nemcsak a vidéki rajztanár átlaga, hanem minden életpályának átlaga így jár a vidéken, de így járna Párisban vagy New-Yorkban is, mert régi dolog, hogy a nagy átlag minden életpályán gyengébb és kevésbbé tüzeli önmagát a fejlődésre, mint az átlagnál mindig kisebbszámú elite. Ugyanez áll az orvosról, a jogászról, a tudomány bármely ágának művelőjéről. A nagy talentum, ha vidéken izolálódik is, éppen talentuma erejénél fogva, megtalálja a fejlődéshez vezető utat. Példa rá Bolyai Farkas és az összes remeteéletű művészek és tudósok. Hogy a vidéken is mily jól fordíthatja hasznos célokra tehetségét és erélyét a magyar rajztanár, azt e sorok írója a maga tapasztalatából tudja. Hamarjában akár egy tucat magyar rajztanár nevét tudnánk itt felemlíteni, akik a vidéken szerény tevékenységgel maradandó érdemeket szereztek maguknak a szorosan vett pedagógiai területeken kívül is. Archeologiánk, műtörténetünk, etnografiánk kiépítésén épp ők fáradoztak leginkább. Vidéki múzeumaink sorsa is a rajztanár ernyedetlen, szeretetteljes munkáján fog megfordulni. Ha szerző azt mondja, hogy a rajztanítási reformok körül nálunk egyesek élénken mozgolódnak, „de lehet-e mindennek tartós sikere, mikor nincsen tradició, nincs komoly meggyőződés, hiányzik az együttmunkálkodás", úgy szeretnők hangsúlyozni azt, hogy a rajztanárság java képviselőinek van komoly meggyőződése, hogy továbbá épp az Értesítő tanulságos lapjai mutatják az együttmunkálás, az eszmecsere, az ügy köré való sorakozás bátorító képét s végre hogy ha nem is volna még e részben tradiciónk, hát e miatt nem nézhetjük az idők forgását ölbetett kézzel: épp a ma munkálkodó s az eszmék körül buzgólkodó rajztanárok munkája lesz majd a tradició. Nem volna baj, ha a mai magyar rajztanár önmagának volna ős. Nem baj az sem, hogy az új mozgalom egyesek kezdeményezéséből pattant ki frissen s nem vándorolt egyik hivatalból a másikba, egyik gyűlési jegyzőkönyvből a másikba, míg végre itt is, ott is lesúrol a programmról a hivatalos csiszoló-munka annyit, hogy az élet számára termett programmból csenevész, csonka rudimentum marad. A szerző nagy ügybuzgalmat mutató cikkének itt épp csak ama pontjait emeltük ki, amelyekkel az említett okokból a legkevésbbé érthetünk egyet. Hölszky Sándor befejezi a füzetben a „Feleletek a rajzra és a rajztanításra vonatkozó kérdőpontok egynémelyikére" című ciklust, Tardos Viktor „Aesthetikai elmélkedéseket" ír a mai művészetről, egy B. jegyű szerző igen érdekes jegyzeteket és benyomásokat közöl a berni rajztanítási kongresszusról. Bibliografiai és egyleti hírek zárják be a füzetet.

MAGYAR NEMZETI KÖZMŰVELŐDÉS. Írta Balogh Bertalan. Budapest, Hornyánszky Viktor könyvnyomdája, 1905. 66 l. — A maga egészében is értékes és érdekes könyv, amely sok közművelődési problema megoldásához adja meg a kulcsot. Minket mégis az a fejezet érdekel leginkább, amely a művészi kultúra fejlesztéséről és decentralizálásáról szól. E célra a szerző ajánlja: 1. tartsunk művészettörténeti és művészeti előadásokat a nyilvánosság részére; 2. terjesszünk művészi reprodukciókat és kövessünk el mindent, hogy úgy az intelligencia, mint az alsóbb néprétegek falairól kiküszöböljük a hitvány, értéktelen, sok esetben szinte visszataszító képeket; különös gonddal kellene lennünk e tekintetben a köznép által előszeretettel vásárolt szentképekre; 3. a középiskolákban eszközöljük ki a művészet történetének előadását s támogassunk művésznövendékeket tanulmányaik folytatásában; 4. rendezzünk mentől sűrűbben tárlatokat. A szerző ajánlja, hogy az általa kontemplált „Magyar Közművelődési Egyesületek Szövetsége" e célok kivitelére vonja működési körébe a Képzőművészeti Társulatot. Az ország művészeti kerületekre osztandó s a kiállítások turnusokban rendezendők. A szerző szépen kifejti, hogy a legszerényebb eszközökkel is elérhető, hogy ily módon az összes vidéki városok minden második évben műtárlathoz jutnának. Okosan berendezett sorsolással kb. 24,000 korona értékű műtárgy kerülhetne eladásra oly vidékeken, ahol magánvásárlás eddig alig volt. Ajánlja, hogy a Képzőművészeti Társulat tagjai sorában új kategoriát állapitson meg, a vidéki tagokét, akik a rendes tagsági díjnak csak felét fizetnék. Ezek a főbb pontok; mi csak a címeket írhattuk ide, a szerző azonban bőven kifejti, miként lehetne mindezt megvalósítani s minő haszna volna ennek úgy a közönség, mint

Művészet 1905. 420. l. 47

DIESENER H. Az oszloprendek gyakorlati kézikönyve építészek számára. Fordította és jegyzetekkel ellátta Ritter Ignác. 86 ábrával és 10 mintalappal. (8-r. 61 és 9 l.) Bpest, 1897. Keil József. 5·—

— Szilárdságtan és statika, különös tekintettel a magas építményekre. Számos példával, kimerítő számításokkal és táblázatokkal a fa-, kő- és vasszerkezetekhez. A gyakorlati követelményeknek megfelelően magán- és iskolai használatra. A 3. jogosított kiadás után fordította Glancz Dezső. 233 ábrával. (n. 8-r. VIII. és 310 l.) Bpest, 1898. U. o. 13·30

SZÉKELY DÁVID

Jegyzet. Berzeviczy Albertnek e kimutatásban említett „A Cinquecento festészete és szobrászata (Tekintet nélkül Velencére)." 8-r. 8 l. Bpest, Eggenberger című műve a főiskolai előadások hallgatói számára készített syllabus.

MŰVÉSZETI IRODALOM

MEGFAGYOTT MUZSIKUS. Évirat. Kiadják a Műegyetem építész-hallgatói. Szerkeszti Janszky Béla. Képekkel. 84 l. — Nagy csinnal kiállított tréfás kis album, amely a műegyetem hallgatóinak artisztikus formába öltöztetett száz meg száz tréfáját tartalmazza. Fürgén odavetett tollrajzokban kap ki ez is, az is, ráolvassák titkos ambicióit, kifigurázzák, meglepő magyarázatokat adnak egymásról. Hát még maga a szent, az ünnepélyes politechnikumi architektura! A csodabogarak százféle fajtája mászkál ezeken a lapokon: meglepő konstrukciók, hajmeresztő új formák; épületek, amelyek realisztikus jellemzetességben a legcsekélyebb kívánni valót sem hagyják hátra. Például a felsőbb leány-internátus tervrajza: stilizált liba. Se vége, se hossza az efféle jókedvű mókának, nevetve lapozzuk s jókedvre derítve tesszük könyvtárunkba az elmés és formás füzetet.

MAGYAR NYOMDÁSZOK ÉVKÖNYVE. Szerkesztette Novák László. 1906. XXI. évfolyam. A Könyvnyomdászok Szakköre kiadása. 154 l. — Megszépült, meggazdagodott kiadásban fekszik előttünk ez az évkönyv. Tükre annak, hogy hova fejlődött hazai nyomdászatunk és sok tekintetben programm is. Mert az a sok szakszerű cikk, amely hazai tipografiánkkal e lapokon foglalkozik, nemcsak a gondos szakember szorgalmasan gyűjtött tapasztalatait tartalmazza, hanem utakra, irányra is mutat, amelyen még erősebb, még alaposabb haladás várható. Minket ezen a helyen nem foglalkoztatnak a mechanikai eljárásokat stb. tárgyaló fejtegetések, ezek kívül esnek körünkön. De konstatálhatjuk, hogy ezeken az elkerülhetetlenül szükséges és hasznos értekezéseken kívül egész sereg olyan kisebb-nagyobb tanulmányt is találtunk a kötetben (l. az alábbi bibliografiai jegyzetek közt), amelyekből látjuk, hogy nyomdászatunk művészi elveken, művészi megismeréseken épül fel s ezen az úton akar haladni. S ez a helyes. A nyomdászat művészi íz nélkül mechanikus robot, kelletlen munka, kenyérért való verejtékezés. De hirtelenül széppé és naggyá válik, emberséges örömmé, mihelyt e munka a szedőt, a gépmestert magát önállóan foglalkoztatja, mihelyt a feje, az esze, a szive, az ízlése, szóval az egyénisége is foglalkozást kap. Világosan kiolvassuk az évkönyv legtöbb cikkéből ezt az egészséges tendenciát. Csaknem minden cikknek az a célja, hogy függetlenítse a nyomdászt elkoptatott és művészietlen sablonoktól, a maga talpara állítsa s módot adjon neki művészetének fejlesztésére. Súlyt kell helyeznünk épp erre az utóbbi szempontra, mert mily unalmas sivataggá válnának nyomtatványaink, ha ez az önállóság hiányzanék a nyomdászból, ha valamennyi egy kommandóra végezné munkáját, akár régi, akár modern recipék szerint. Az évkönyv szerzői épp azt igyekeznek cikkeikkel elérni, hogy minden nyomdász a maga módjára fejlődhessék. Örömmel nézzük a hazai tipografiának ezt a kibontakozását. Külön dicséret illeti a könyv szép kiállítását is.

MODERN MAGYAR FESTŐMŰVÉSZEK. A modern magyar festészet fejlődése. Tíz színes műmelléklettel, számos műlappal és szövegképpel. A Pesti Napló előfizetőinek készült kiadás. Hornyánszky Viktor cs. és kir. udvari könyvnyomdája É. n. 140 l. — Mintegy százhúsz újabb magyar festőművész képei adták az anyagot ehhez a díszes albumhoz, amelynek szövegét Gerő Ödön és Londesz Elek írták. Maga az anyag gazdagsága és sokoldalúsága is meglepő, külön dicséret illeti a sokszínű műmellékleteket, amelyek oly teljességgel mutatják be kiváló festőink egy-egy művét, amilyent a modern színes reprodukáló technika napjainkig el tudott érni. A képanyag megválogatása nem egyoldalú, hanem minden irányt, minden egyéniséget, minden iskolát a maga tipusában juttatja szóhoz. Gondoljunk csak vissza arra, minő változatossá lett Szinyei és Paál óta a magyar festészet s meg fogjuk érteni, hogy ezt a nagy változatosságot csak ily gazdag illusztratív anyaggal lehetett szemlélhetővé tenni. Újabb képirásunknak nem egy magasba nőtt, jeles vezére van, de festészetünk képe bizonyos tekintetben hiányos volna, ha nem látnók a vezérek köré gyűjtött derék közkatonákat is. Az ő szerepük a propagáló szerepe volt. Ezt a sokféle irányt, egyéniséget, törekvést elemzi s mutatja be Gerő Ödön terjedelmes tanulmánya, amely a szöveg első felét adja. Gerő, akinek felfogása és írói jegye nem ismeretlen olvasóink előtt, azt mondhatjuk: a modern magyar képirás benső alakulásait boncolja s feltárja nekünk, mi módon támadt festészetünk e sokfélesége, mily okok vezették festőinket sajátos stílusukhoz, mi lett mindennek a hatása. Olvasva e beható tanulmányt, megismerkedünk a naturalizmus előőrseivel, az impresszionistákkal, a stilizáló művészekkel s egyben világossá lesz előttünk az is, mily vágy, mily ösztön vezette e festőket az ő felfogásukhoz. A szöveg másik fele nem kevésbé érdekes. Londesz Elek hosszas nyomozó munka után egyenkint jellemzi újabb festőinket. Harminc-negyven festőnek biografiáját írta meg, de nem az adat-statisztikus tollával, hanem, ahol kellett, megfűszerezte cikkeit sok jellemző anekdotával is. Az anekdota csaknem mindig hívebben, élesebben jellemez, mint a puszta adat s azonkívül kedves olvas-

Boros Rudolf

d.

Ráth György. 1896

235 l.

Az iparm 1896

1897

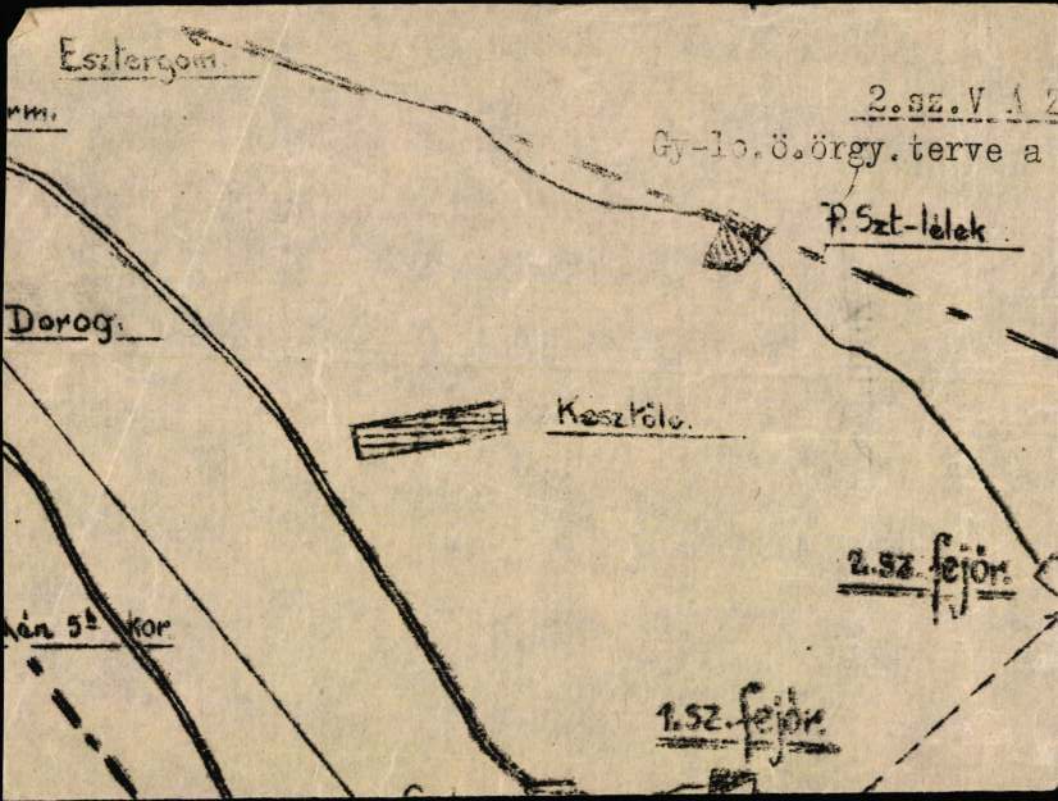
Esztergom.
2.sz.V
Gy-lo.ö.örgy.terve a
P.Szt-lélek
Dorog.
Keszkölo.
2.sz.fejör.
1.sz.fejör.

Boros Rudolf

tanította a szabadkézirajzot 1893/94-ben

Tóth György dr:

A lévai Reggeli-tanítórendi gymnasium története 1815-1895-ig.

Léva, 1896.

370, 371-l.

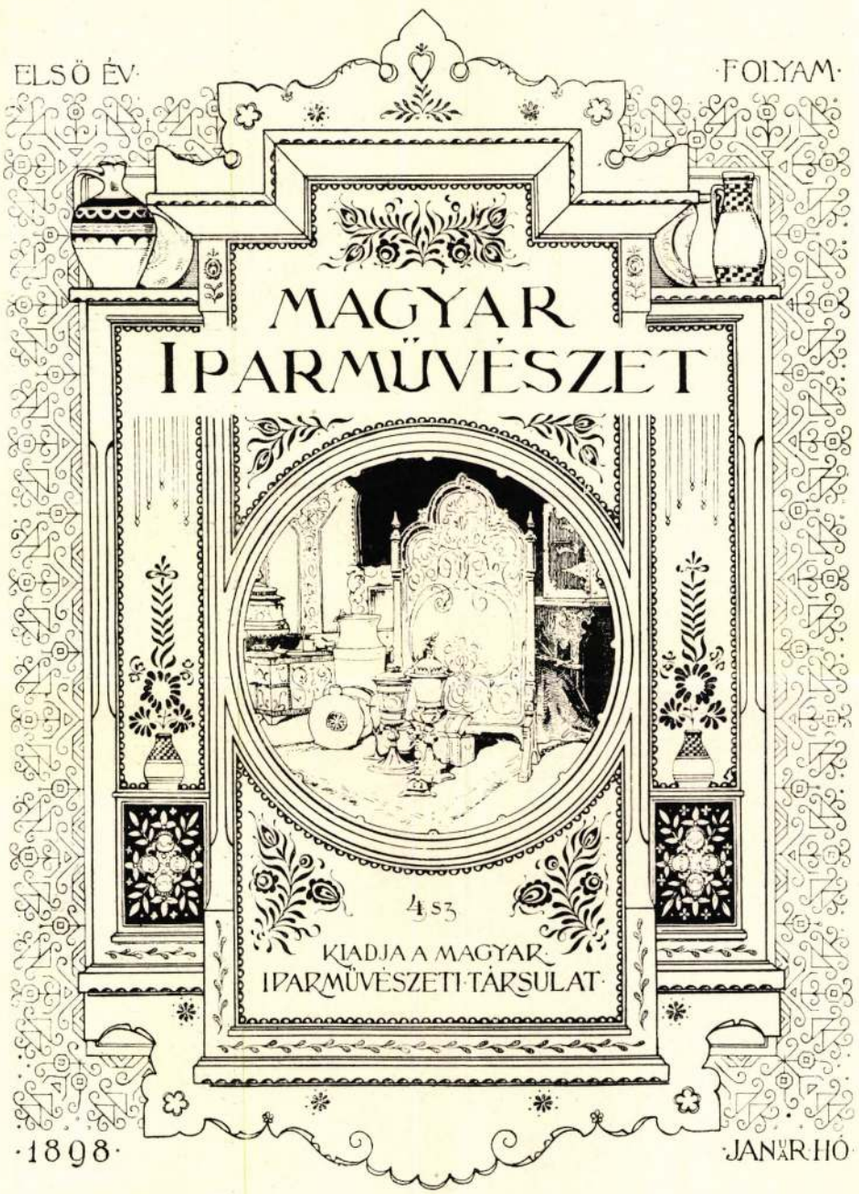

Boros R. rajza.

A „MAGYAR IPARMŰVÉSZET" CÍMLAP-PÁLYÁZATÁHOZ.*

* L. a M. I. III. füzetének 114. sz. oldalát.

Magyar Iparművészet
1897/98. 189. l.

A választmány hosszabb vita után elhatározta, hogy — bár teljesen ismeri a társulatra háramló feladat nehézségét s az erkölcsi felelősség nagyságát, a mely a társulatot terhelni fogja, — mégis, bizonyos föltételek mellett elvállalja a megbízatást. Nevezetesen hajlandó az összes szóba jövő művészi iparágaknál szükségelt terveket, részletrajzokat és mintákat beszerezni, azokat, valamint az egyes kiállítók által bemutatott terveket és mintákat a leghivatottabb szakértőkkel felülvizsgáltatni, esetleg pedig átjavíttatni, a kidolgozást ellenőrizni, és általában minden a társulathoz fordúló iparost szakszerű útmutatásokkal ellátni. Ebből kifolyólag továbbá elvállalná az egész kettős [XII. és XV.] csoport mindama munkálatai feletti felügyeletet, a melyek az egyöntetűség és a művészi hatás szempontjából szükségesek lesznek.

A mi a költségeket illeti, erre nézve a választmány magáévá teszi az elnöknek ama indítványát, mely szerint tervrajzokra, mintákra, pályadíjakra, s a bíráló bizottságok előadójának tiszteletdíjára 20,000 forintnyi minimális összeg előirányzandó. Ezen felül még adminisztrácionális kiadásokra 2720 frtra volna szükség évente a munkálatok befejezéséig.

A pénzek kezelését az orsz. iparművészeti múzeum vállalná el, a mely az irodai valamint az elkészülő tárgyak befogadására szükséges helyiségeket is átengedi.

A titkár jelentést tesz a kiállítási bizottság működéséről és a karácsonyi kiállításról. E szerint a bizottság összesen 4476 frtnyi összegért tett megrendeléseket, a melyből a kész tárgyak után eddig 3321 frtot kifizetett. Ezen kivül előlegként 135 frtot adott és több iparost ingyen látott el tervrajzokkal. A választmány a jelentést tudomásúl veszi és a kiállítási bizottságnak és annak elnökének, Czigler Győzőnek, sikeres és buzgó működéséért köszönetet szavaz.

A társulati tagoknak a sorsolásban való részesítése ügyében a választmány elhatározta, hogy a tagok létszámának megfelelő számú sorsjegyeket vesz s ezeket megküldeti a társulati tagoknak.

Titkár bejelenti, hogy az utolsó választmányi ülés óta 104 új tagja lett a társulatnak és bemutatja Vörösmarty Mihály mellszobrát, melyet Damkó József mintázott és Fadrusz János elfogadásra ajánlott. A választmány a szobrot úgy hasonlóság, mint művészi kidolgozás szempontjából kifogástalannak tartja s ennélfogva elhatározta, hogy azt átteszi a szék. főv. képzőművészeti bizottsághoz azzal a kérelemmel, hogy a mintáért tiszteletdíjúl fölajánlott 200 forintot folyósítsa s hogy a szobrocskát sokszorosítás végett a társulatnak átengedje. Erre elnök az ülést berekeszti.

*

A m. iparművészeti társulat választmánya 1897. december hó 19-én *Ráth* György elnöklésével ülést tartott, a melyen jelen volt *Szalay* Imre másodelnök, a választmány tagjai közül *Beck* Dénes, *Bachruch* Károly, *Fischer* Ignác, dr. *Forster* Gyula, *Gerlóczy* Károly, *Jakabffy* Ferenc, *Radisics* Jenő és *Zsolnay* Miklós.

Jegyző: *Györgyi* Kálmán titkár.

Elnök jelentést tesz a polgármestereknél történt tisztelgésről, mit a választmány tudomásúl vesz.

Elnök indítványára a választmány elhatározza, hogy a szék. főv. képzőművészeti bizottságnak javasolni fogja, hogy készíttesse el Trefort Ágostonnak és Jókai Mórnak mellszobor mintáját. A javaslat elfogadásának reményében a választmány felhatalmazza az elnökséget, hogy rendelje meg előzetesen Abt Sándor szobrásznál egyelőre Trefort Ágostonnak mellszobrát.

Elnök ismerteti a gr. Csáky Albin volt vallás- és közoktatásügyi minister által az iparművészeti múzeum palotájának megnyitása emlékére alapított 500 frankos aranyéremre vonatkozó előzményeket. Ezzel kapcsolatosan közli a választmánnyal az iparművészeti múzeum igazgatójának abbeli kérelmét, hogy tekintettel arra, hogy a kiállítási bizottság a f. évi júniusban közzé tett Fölhívásában nyilvánosságra hozta, hogy a szóban levő aranyérmet a mostani tárlat alkalmából fogják először odaítélni, továbbá tekintetbe véve azt is, hogy az érem oda-

Boros Radó

rajzolta többnyire az alabbi
nem iniciáléit

Pór Antal: Ipolyi Arnold
váradi püspök élete és
munkái vázlata. Pozsony-
Budapest, 1886.

Boros Radó *

rajztanár illusztrációi a kör. műben.

Ortvay Tivadar

Pozsony város története. I. k. Pozsony 1892.

a további köteteket is rosszben ő illusztrálta.

* (Rudolf?)

s gazdag hangszerelésű piktúrájában a színeknek és *csak* a színeknek van expresszív hatásuk. Képeinek érzéstartalmát kizárólag a színek sugallják, a meleg pirosak és sárgák, a hideg kékek és zöldek. Formái azonban szinte naturalisztikusak, vagy — ahogy fentebb már jeleztük — alaposabban „átdolgozottak", mint impresszionisztikus táj- és atmoszféra-ábrázolásai. A színeket az expresszió kedvéért „meghamisítja" *Halápy*, arra is van bátorsága, hogy önkényesen összekeveri — ugyancsak az expresszió kedvéért — a tárgyak valóságos rendjét, de a formákat nem torzítja el. Itt nem szakad el az objektív valóságtól, festői vérmérséklete itt nem vizionárius. A festő érzelmi hevének helyébe itt valami sajátságos epikus kedvtelés lép ; a művész nemcsak a látványt, de még emlékképeit is szinte novellisztikusan beszéli el. Csak el kell olvasni képeinek címeit. (*Nagymamák*, *Szegények ebédje*, *Processzió*, *Parkban*, *Füredi zenepavillon*, *Szüretelők tánca*, stb.), mindjárt nyilvánvalóvá válik, hogy itt mindenütt „cselekményről" van szó, amit a festő szemünk elé akar vetíteni. Még az olyan képe is, mint az *Anya és leánya* (mely két békésen legelésző lovat ábrázol), túl a címen valami olyasféle „hangulatot" szugerál, mint Walter Scott, vagy Jósika Miklós regényei. Valahogy ott érezzük távolban a nyeregből szállott lovasokat is, ahogy a *Nagymamák* ajkáról szinte halljuk a boldog elragadtatást, amint unokájukat becézgetik.

tartalmazó útleírás) arra kellett szorítkoznia, hogy azt bibliografiai-
lag feldolgozza. A római egyetemen olasz irodalmi és művészettörté-
ora
zott
öbb
ra-
an.
oan
e el
edi
all-
vet-
ell'
nos
an"
is-
da-
ntó
oan

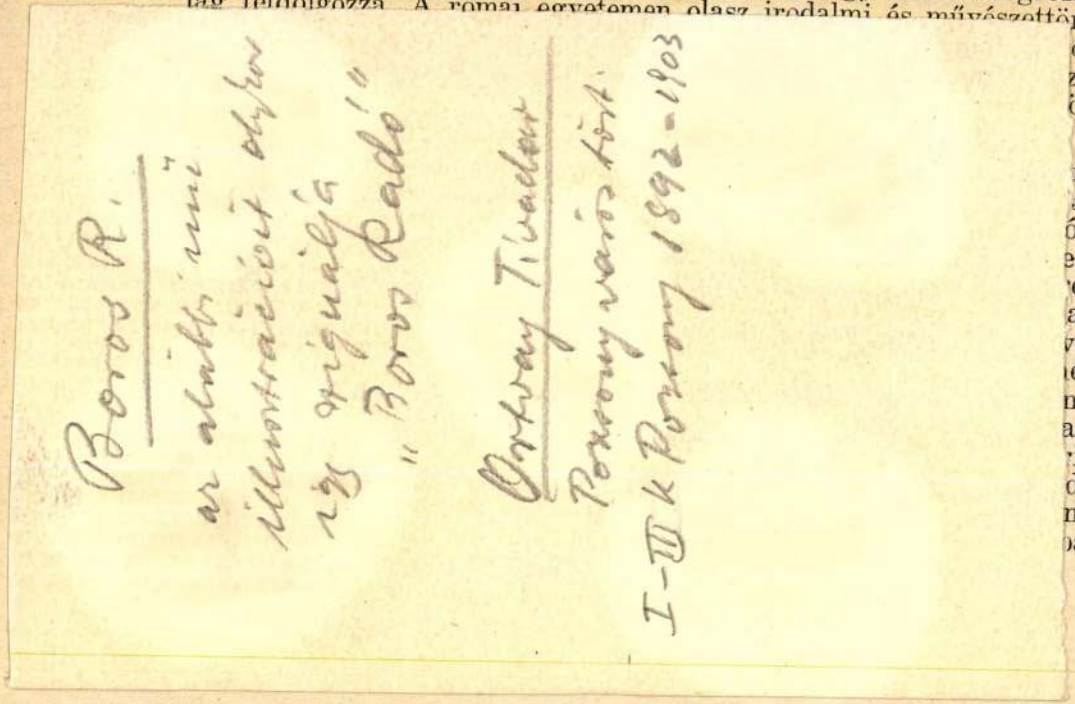

cia- és Németországban nyomtatott magyarországi misekönyvek fametszetillusztrációját ismerteti.

vitéz Lapray Géza (Sarajevo, 1909, róm. kat.), kir. segédmérnök, a m. kir. műszaki és gazdaságtudományi egyetemről (Rohringer professzor), csereösztöndíjjal folytatott tanulmányokat Olaszországban. A milánói műegyetem vízműtani és vízépítési intézetében dolgozott, ahol Giulio de Marchi, Mario Marchetti, Francesco Bay, Angelo Testa, Ugo Pratolongo, Marco Visentini és Mario Giandotti professzorok vezetése alatt álló tanfolyam hallgatója volt s gyakorlati kiképzésben részesült. A záróvizsgára készült tanulmánya alapján írta meg „Az öntözéses gazdálkodás jövedelmezőségének vizsgálata Olaszországban" című dolgozatát (Budapest, 1939). Tanulmányt dolgozott ki a „Leggazdaságosabb trapézszelvényű csatornák tervezése" címen. Mindkét tanulmánya Milánóban benyujtandó doktori értekezésének egy részlete. Az öntözéses gazdálkodás tanulmányozása céljából Olaszországban járt magyar bizottság mellett tolmácsként működött. A nyár folyamán Felső- és Közép-Olaszország 5 öntözőtársulatát és 3 vízerőművét tekintette meg. A karácsonyi szünetben a sestrieri síversenyeken vett részt, megtekintette ezenkívül Engadint, Breuilt és Davost, rövidebb kirándulások kapcsán pedig a tavak vidékét, továbbá körutazást tett, amely-

megírva

Boros Sámuel

1764-ben a kolozsvári ifjú ötvös társaság tagja

Szádeczky-Iparfejl

II. 186. l.

M.D.K.

Boross Sándor, kőfaragóm.

Debreceni. Vörös márványból faragott emlékmüvet ajándékozott a városnak 1885-ben a debreceni csatában elestt honvédek emlékére. A Honvéd temetőben van. 185.o.

Sápi Lajos: A régi Debreceni Temetők és siremlékeik 151.o.

A Debreceni Déri Múz. Évkönyve. 1962-64. Debrecen, 1965 Alföldi Nyomda, Debrecen

ungirva

Boross Sándor ítj

Műfarajó
Debrecenben 22 évb
korában meghalt.
Vas. Ujs. 1881. 783 l.

ros polgármestere

s Bizottságának

Budapest

IX. Hölgyes Rndre-utca 10.

mintája — 2563

Boros Tamás György, grafikusművész

A XII. miskolci országos grafikai biennále ez évben is rangjának méltó eseménynek számít. – Az új konstruktivista képalakítás különböző képviselői – Fajó János, Aknay János, Boros Tamás György, Haász István, Lóvonics László – között számos irányultság és átmenet figyelhető meg.

Dobrik István: Gazdag látlelet a grafikáról.
Déli Hírlap, 1983. dec. 22.

BOROS TAMÁS

P.SZÜCS Julianna: Neveletlenek : Studió kiállítás az Ernst Muzeumban. = Népszabadság, XLIX. évf. 5.sz. 1991 január 7. 8.p. ill.

kezével formáló és meg-

des, kemény szobraiban.

tosz, fellépésük nyilt é

hatásukban, nem a részl

lületek idegesek, rücsk

nem törekednek festői h

presszivitása minden es

gével, szigoru szerkeze

vácsa az agrárproletár

tartásával fenyegetően

dött: kalappal koronázo

a gyötrött, csomós, agy

gótarján felszabadulási

BOROS TAMÁS

ÉZSIÁS ISTVÁN

A Scheffer Galéria és
a Congress Park Hotel Flamenco
meghívja Önt és Barátait

Boros Tamás

és

Ézsiás István

kiállításának megnyitójára
2004. augusztus 23-án
hétfőn délután 5 órára

a Congress Park Hotel Flamencoba
(Budapest, XI., Tas vezér u. 7.)

A kiállítást megnyitja:
Kozák Csaba
művészeti író

A kiállítás megnyitásával egybekötve
Boros Tamás könyvének bemutatója, amely
képzőművészetének rövid áttekintése.
A könyv az ArtMozaik kortárs képzőművészeti
sorozat első köteteként jelent meg.

A kiállítás 2004. október 22-ig tekinthető meg.

SCHEFFER
GALÉRIA

CONGRESS PARK HOTEL FLAMENCO
BUDAPEST

2004
AUGUSZTUS 23
OKTÓBER 22

MEGHÍVÓ INVITATION

Boros Tamás festő (Sátoraljaújhely, 1959.)

Mestere Fajó János.
1978-tól Budapesten él. 1979-92 között részt vesz a Pesti Műhely munkájában, ahol szerigráfiai alkotásokat és mappákat nyomtat (V. Vasarely, N. Schöffer, Max Bill, Kassák, Fajó János és a Józsefvárosi Galéria mappái, nyomatai). 1979-88 között segíti a Józsefvárosi Galéria tevékenységét. 2000-től Szerencsen a „Nemzetközi Iskola és Művésztelep" grafika és digitáltechnika szekció vezető tanára.
Konkrét formaképző művész, aki formai megvalósításában elsősorban a szimmetrikus alakzatokhoz ragaszkodik. Színei kontrasztosak, harsogók, vibrálók. Kutatja festői gondolata kifejezését papírra ceruzával, tussal, temperával – fára és vászonra olajjal.

Alkotásai hazai és külföldi köz- és magángyűjteményekben is megtalálhatóak.

Egyéni kiállítások (válogatás):
1978 – Sátoraljaújhely, Művelődési Központ Kiállítóterme; 1980 – Miskolc, Nehézipari Műszaki Egyetem; 1980 – Budapest, Műszaki Egyetem, Galéria 11; 1983 – Budapest, Vasas Minigaléria; 1984 – Budapest, FMK; 1986 – Budapest, Lila Iskola Galéria; 1986 – Tatabánya, Kernstok Terem; 1989 – Budapest, FMK; 1990 – Korea, Seoul, Yon Gallery; 1990 – Szovjetunió, Senej, State University of Art; 2000 – Budapest, md studio galéria, MEGA CENTER; 2001 – Budapest, Galéria 21; 2002 – Sátoraljaújhely, Kazinczy Múzeum – „Retrospektív"; 2002 – Pécs, Pécsi Kisgaléria; 2003 – Budapest, Csepel Galéria

Csoportos kiállítások (válogatás):
1980 – Budapest, J. Galéria, Síkburkolatok; 1980 – Budapest, J. Galéria, Képeslap; 1980 – Budapest, Csepel Galéria; 1980 – Italy, La Biennale Di Venecia; 1982 – Budapest, J. Galéria, Az ékszer; 1983 – Budapest, Ferencvárosi Pincetárlat, Objekt-II.; 1983 – Budapest, Csepel Galéria, Objekt-III.; 1984 – Budapest, Műcsarnok, Országos Képzőművészeti Kiállítás; 1986 – Budapest, Hotel Hilton, Művészet MA I.; 1986 – Budapest, J. Galéria, hommage à max bill; 1989-91 – Basel, Kunstmesse; 1995 – Budapest, Kassák Múzeum, Free Geometry; 1999 – Budapest, Kévés Stúdió Galéria; 2003 – Párizs, Insitut Hongrois, La Medaille; 2003 – Budapest, MEO-Art Fair, Új Konkrétok; 2004 – Italy, Caserta, Universo Esprit de Geometrie

Boros Tamás: Fonódás II. – 1989
olaj-formázott fa, 152 x 15,5 cm
Szöllősi-Nagy – Nemes gyűjtemény, Párizs

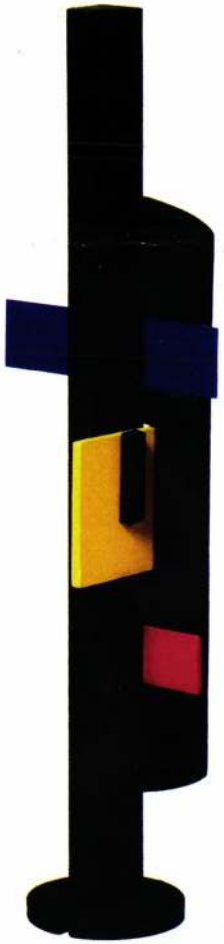

Ézsiás István: MADI plasztrika – 2002
festett vas és fa, 100 x 35 cm

Ézsiás István szobrász (Vinár, 1943.)

Mesterei: A. Tóth Sándor, Amerigo Tot, Csiky Tibor
Több magyarországi szimpózium és művésztelep szervezésében, vezetésében vett részt. 1999-től az általa alapított Kőkapui Nemzetközi Művésztelep és a Művészeti Műhely Kőkapu Alapítvány vezetője. 1997-ben létrehozta Győrben a Nemzetköz Művésztelep szoborparkját, 2003-ban Kőkapun az Európa-szoborparkot.
„Plasztikai gondolkodásában, konstruktív, neogeometrikus absztrakt művein komoly szerepet kapnak a színek. Anyaghasználatában dominálnak a fémek, de az anyagot (fa, fém, műanyag, zománc, porcelán) elsősorban mint kísérleti médiumot használja."

Művei hazai és külföldi köz- és magángyűjteményekben is megtalálhatóak.

Egyéni kiállítások (válogatás):
1974 – Nápoly, Gallery Capodimonte; 1980 – Veszprém, MMK Galéria; 1986 – Balatonfüred, Balaton Galéria; 1992 – Duisburg, Wilhelmlehnbruck; 1993 – Szombathelyi Képtár – Kortárs Galéria; 1993 – Párizs, Claude Dorval Gallery; 1995 – Pápa, Somogyi Galéria; 1998 – Brassó, Museul de Arta; 1998 – Budapest, Bank Center Galéria; 1998 – Hajdúszo-boszló, Nemzetközi Modern Múzeum; 1999 – Veszprém, Művészetek Háza; 2002 – Budapest, Kortárs Alkotók Stúdiója; 2003 – Veszprém, Laczkó Dezső Múzeum; 2003 – Sátoraljaújhely, Kazinczy Múzeum; 2004 – Balassagyarmat, Horváth E. Galéria

Csoportos kiállítások (válogatás):
1981 – London, Goldsmits Hall, The Modern Hungarian Medals; 1990 – Paks, Kortárs Képtár, Meditáció VIII.; 1994 – Győr, Műcsarnok, Holland-Magyar Új Konstruktívok; 1995 – Győr, International Art MADI Fesztivál; 1996 – Zaragosa, Madrid, Centro de exposiciones Congresos; 2000 – Nápoly, Movimento Arte MADI Citta di portici; 2003 – Rio de La Plata, Argentina, Museo de Contenporano, Latinamericano; 2003 – Milano, L'arte construisce l'europa, Arte Structura; 2004 – Kecskemét, Kortárs Magyar Szobrászat; 2004 – Miskolci Galéria, Kőkapui Nemzetközi Művésztelep és Európa-szoborpark kiállítása; 2004 – Párizs, Maison Latinamerica, Geometrikus művészet 3 nemzedéke

BOROS Vilma

Magyar Nemzet, 1991.szept.4.

lomban az nap 17.30 kor lesz.

ÖZV. DR. HARANGI LÁSZLÓNÉ DR. BOROS VILMA, tudományos kutató, szeretett Vilma nénink, 1991. július 29-én, 92. évében elhunyt. Temetése szeptember 6-án, 14 órakor lesz a gödöllői temetőben a római katolikus egyház szertartása szerint. Lelki üdvéért az engesztelő szentmisét szeptember 9-én a budai ferencesek templomában (II., Mártírok útja 23.) este 18.30 órakor mutatjuk be.

Lajos emlékének szentelt szá-

érdéseiről. 1985. 5 - 22. G.
85. 23 - 29. G.
olémái a középkori müvészet
és kvalitások. 1985. 31 -

i interpretáció lehetőségei :
ősorozata. 1985. 53 - 68. (ill.)

észet néhány interpretációs
G.
lmezés a 19. század közepén
tássága tükrében. 1985. 76 -

érdése a századelő magyar mü-
G.
rtani módszerének jelentkezé-
. 97 - 104. G.

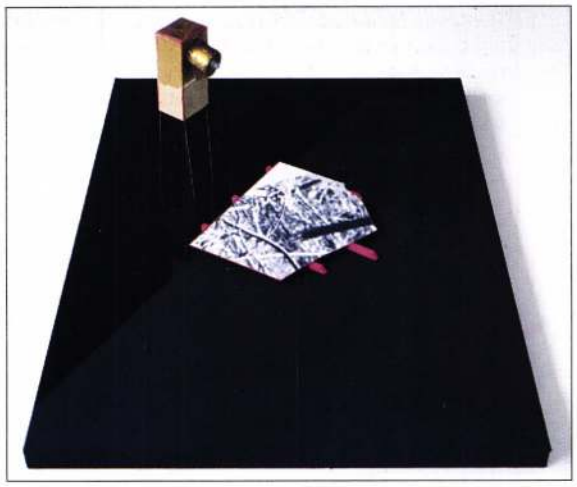

Peatc Voßmann

Objekt aus dem Zyklus: Schwarze Löcher, 1992, 105 x 75 cm

Tárgy a "Fekete Lyukak" c. sorozatból,1992, 105 x 75 cm

Die technischen Experimente in ihrer überquellenden Fülle lassen den malerischen Reiz der Bilder anziehend und abstoßend zugleich wirken. Genau mit dieser Formulierung kennzeichnet Viola Boros die von ihr als Sujet gewählten Objekte: anziehend, lecker und abstoßend oder kitschig in einem, seien es Fischköpfe, Tortenstücke -Viola Boros ißt nicht gerne Torte- in bunten Flitter verpackte Nikoläuse aus Schokolade, Hahnen- oder Schweineköpfe. Angela Wenzel

Az anyagkísérletek szinte mérhetetlen bősége a művek festőiségét egyszerre teszi vonzóvá és taszítóvá. S éppen ez a megfogalmazás érvényesül Boros Viola témaválasztásában: tárgyai nyalánkul vonzóak s egyszersmind taszítóak vagy giccsesek: legyen az bár halfej, tortaszelet - Boros Viola nem szívleli a tortát -, vagy tarkán csillogó csokoládémikulás, csirke- vagy disznófej. *Angela Wenzel*

Elke Bauer´s Malerei mit Paraffin auf Stahlplatte verbindet weiche und harte Materialien. Das Paraffin ist mit Phosphorpigmenten getränkt und damit leuchtend aufgeladen. Das Nachstrahlen ist eine kinetische Lichtenergie, die neben dem Wechsel vom fahlen Oberflächeneindruck des Trägers zum schwefelgelben Leuchten der Farbe ein Zeitintervall aktiviert, das im Aufladen und Abgeben die Komposition selbst in ihren Dominanten variiert. Michael Kade

Elke Bauer acéllemez alapra paraffinnal készített munkái lágy és kemény anyagokat egyesítenek. A foszforpigmenttel átitatott paraffin fénnyel telítetté válik. A háttérsugárzás az a kinetikus fényenergia, amely időközönkénti váltakozást idéz elő a hordozó anyag felületi fakósága és a festék kénsárga (fel)ragyogása között; miközben a telítődés és a fényleadás során maga a kompozíció is új és új változatokat nyer - alapvető jellegét megtartva. *Michael Kade*

Aufgeladene, mit psychischer „Besetzung" ausgestattete Dinge treten als Fetische oder Reliquien entgegen. Sie sind durch ihre Ladung, nicht durch ihre Gegenständlichkeit, geschweige denn durch ihre Bildhaftigkeit gekennzeichnet. Phänomene, mit denen sich Gunnar Klenke offensichtlich lange beschäftigt hat. Sie bewegen sich im Bereich von Zeug und Zeichen. Magische Vorformen von Zeichen, Vor-Zeichen. Auf der Ebene der Vor-Zeichen haben die Elemente der Bilder Gunnar Klenkes ihren Zusammenhang. Sie stehen auf den Flächen der Leinwände, ohne Räumlichkeit vortäuschen zu wollen. Die Fläche ist nicht ihr Raum, sondern ihr Feld, in einem durchaus physikalischen oder elektrotechnischen Sinne. Dietmar Becker

Pszichikai szerepekkel felruházott dolgok lépnek elénk mint fétisek vagy ereklyék. Nem tárgyiasságuk határozza meg őket, s még kevésbé a képiesség; hanem mindaz, ami e dolgokban töltésként van jelen. Olyan jelenségek ezek, amelyek a dologiság és a jel tartományán belül mozognak. Jelek mágikus előképei, elő-jelek. Az elő-jelek szintjén található az összefüggés Gunnar Klenke képeinek egyes elemei között. A jelenségek ott állnak a vászon felületén, a teresség színlelésének minden szándéka nélkül. A sík felület számunkra nem a tér, hanem a szó elektrotechnikai értelmében vett mező. *Dietmar Becker*

Milchtüten, Zigarettenschachteln, Verpackungskartons, Holz-, Aspalt-, Stahl-, Glas-, Fotoreste: die Kunst von Peatc Voßmann ist aus keinen geheimnisvollen Stoffen gemacht, ganz im Gegenteil: Relikte des Alltags, banale Fundstücke des täglichen Konsums werden aus ihrer scheinbaren Selbstverständlichkeit herausgelöst, werden zu Kunstobjekten, zu Kunst mutierte Alltagsobjekte. Petra Koger

Tejeszacskók, cigarettásdobozok, csomagolópapír, fa-, aszfalt-, acél-, üveg-, és fényképmaradékok: Peatc Voßmann munkái nem éppen rejtélyes anyagokból készültek, ellenkezőleg: a hétköznapok hulladéka, a napi fogyasztás banális lelete mindaz, ami - megszabadítva a nyilvánvalóság látszatától - műtárggyá válik mint hétköznapi tárgyak mutációja. *Petra Koger*

Galerie Bartók 32

1111 Budapest, Bartók Béla Út 32.

dienstags bis freitags 14 - 18 Urh

AUSSTELLUNG

Malerei - Objekte

30. 6. 1995 - 23. 7. 1995

Eröffnung: 30. 6. 1995, 19 Uhr

Einführung: Peter Fitz, Kunsthistoriker
Es spielt fe Lugossy Laca és az Új Modern Akrobatika

Viola Boros
Elke Bauer
Gunnar Klenke
Peatc Voßmann

Bartók 32 Galéria

1111 Budapest, Bartók Béla Út 32.

hétfő kivételével naponta 14 és 18óra között

KIÁLLÍTÁS

Festészet - Installáció

1995. június 30 -1995. július 23.

Megnyitó: 1995. június 30-án, 19 h.

Megnyitja: Fitz Péter művészettörténész
Játszik: fe Lugossy Laca és az Új Modern Akrobatika

BOROS VIOLA

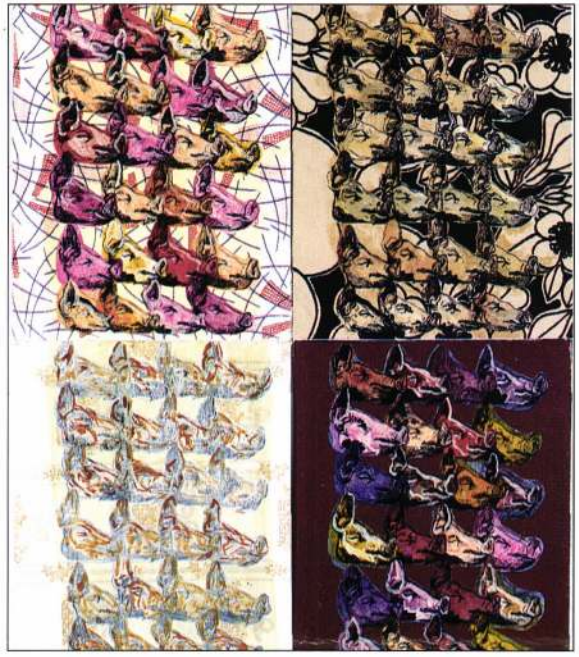

Viola Boros

96 Schweineköpfe, vierteilig, Collage auf Papier, 1992, 60 x 50 cm

96 disznófej , négyrészes, kollázs, 1992, 60 x 50 cm

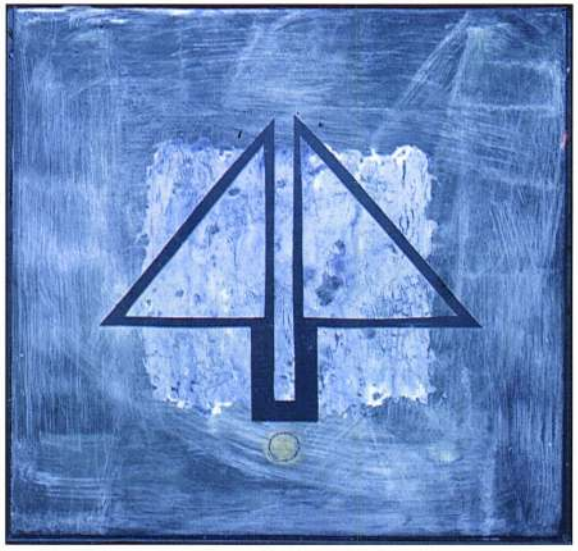

Elke Bauer

o.T. ,Paraffin auf Stahlplatte, 1993, 40 x 40 cm

cím nélkül, paraffin acéllemezen, 1993, 40 x 40 cm

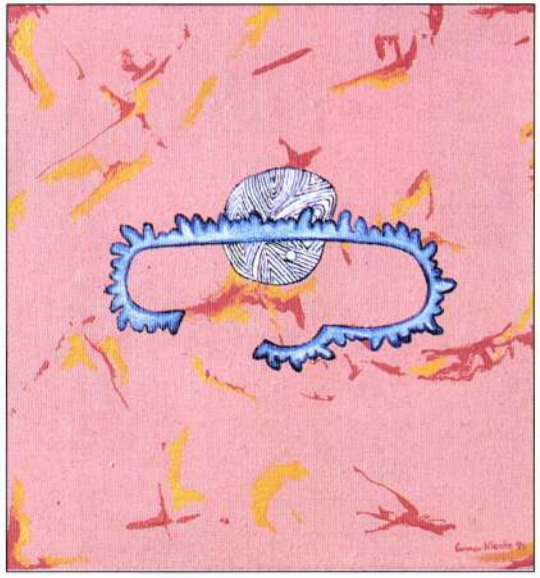

Gunnar Klenke

ohne Titel, Öl auf Leinwand, 1994, 30 x 30 cm

cím nélkül, olaj, vászon, 1994, 30 x 30 cm

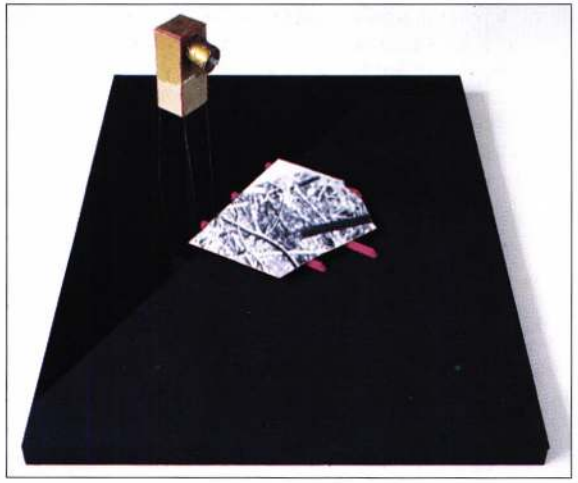

Peatc Voßmann

Objekt aus dem Zyklus: Schwarze Löcher, 1992, 105 x 75 cm

Tárgy a "Fekete Lyukak" c. sorozatból,1992, 105 x 75 cm

Die technischen Experimente in ihrer überquellenden Fülle lassen den malerischen Reiz der Bilder anziehend und abstoßend zugleich wirken. Genau mit dieser Formulierung kennzeichnet Viola Boros die von ihr als Sujet gewählten Objekte: anziehend, lecker und abstoßend oder kitschig in einem, seien es Fischköpfe, Tortenstücke -Viola Boros ißt nicht gerne Torte- in bunten Flitter verpackte Nikoläuse aus Schokolade, Hahnen- oder Schweineköpfe. Angela Wenzel

Az anyagkísérletek szinte mérhetetlen bősége a művek festőiségét egyszerre teszi vonzóvá és taszítóvá. S éppen ez a megfogalmazás érvényesül Boros Viola témaválasztásában: tárgyai nyalánkul vonzóak s egyszersmind taszítóak vagy giccsesek: legyen az bár halfej, tortaszelet - Boros Viola nem szívleli a tortát -, vagy tarkán csillogó csokoládémikulás, csirke- vagy disznófej. *Angela Wenzel*

Elke Bauer's Malerei mit Paraffin auf Stahlplatte verbindet weiche und harte Materialien. Das Paraffin ist mit Phosphorpigmenten getränkt und damit leuchtend aufgeladen. Das Nachstrahlen ist eine kinetische Lichtenergie, die neben dem Wechsel vom fahlen Oberflächeneindruck des Trägers zum schwefelgelben Leuchten der Farbe ein Zeitintervall aktiviert, das im Aufladen und Abgeben die Komposition selbst in ihren Dominanten variiert. Michael Kade

Elke Bauer acéllemez alapra paraffinnal készített munkái lágy és kemény anyagokat egyesítenek. A foszforpigmenttel átitatott paraffin fénnyel telítetté válik. A háttérsugárzás az a kinetikus fényenergia, amely időközönkénti váltakozást idéz elő a hordozó anyag felületi fakósága és a festék kénsárga (fel)ragyogása között; miközben a telítődés és a fényleadás során maga a kompozíció is új és új változatokat nyer - alapvető jellegét megtartva. *Michael Kade*

Aufgeladene, mit psychischer „Besetzung" ausgestattete Dinge treten als Fetische oder Reliquien entgegen. Sie sind durch ihre Ladung, nicht durch ihre Gegenständlichkeit, geschweige denn durch ihre Bildhaftigkeit gekennzeichnet. Phänomene, mit denen sich Gunnar Klenke offensichtlich lange beschäftigt hat. Sie bewegen sich im Bereich von Zeug und Zeichen. Magische Vorformen von Zeichen, Vor-Zeichen. Auf der Ebene der Vor-Zeichen haben die Elemente der Bilder Gunnar Klenkes ihren Zusammenhang. Sie stehen auf den Flächen der Leinwände, ohne Räumlichkeit vortäuschen zu wollen. Die Fläche ist nicht ihr Raum, sondern ihr Feld, in einem durchaus physikalischen oder elektrotechnischen Sinne. Dietmar Becker

Pszichikai szerepekkel felruházott dolgok lépnek elénk mint fétisek vagy ereklyék. Nem tárgyiasságuk határozza meg őket, s még kevésbé a képiesség; hanem mindaz, ami e dolgokban töltésként van jelen. Olyan jelenségek ezek, amelyek a dologiság és a jel tartományán belül mozognak. Jelek mágikus előképei, elő-jelek. Az elő-jelek szintjén található az összefüggés Gunnar Klenke képeinek egyes elemei között. A jelenségek ott állnak a vászon felületén, a teresség színlelésének minden szándéka nélkül. A sík felület számunkra nem a tér, hanem a szó elektrotechnikai értelmében vett mező. *Dietmar Becker*

Milchtüten, Zigarettenschachteln, Verpackungskartons, Holz-, Aspalt-, Stahl-, Glas-, Fotoreste: die Kunst von Peatc Voßmann ist aus keinen geheimnisvollen Stoffen gemacht, ganz im Gegenteil: Relikte des Alltags, banale Fundstücke des täglichen Konsums werden aus ihrer scheinbaren Selbstverständlichkeit herausgelöst, werden zu Kunstobjekten, zu Kunst mutierte Alltagsobjekte. Petra Koger

Tejeszacskók, cigarettásdobozok, csomagolópapír, fa-, aszfalt-, acél-, üveg-, és fényképmaradékok: Peatc Voßmann munkái nem éppen rejtélyes anyagokból készültek, ellenkezőleg: a hétköznapok hulladéka, a napi fogyasztás banális lelete mindaz, ami - megszabadítva a nyilvánvalóság látszatától - műtárggyá válik mint hétköznapi tárgyak mutációja. *Petra Koger*

Galerie Bartók 32

1111 Budapest, Bartók Béla Út 32.

dienstags bis freitags 14 - 18 Urh

AUSSTELLUNG

Malerei - Objekte

30. 6. 1995 - 23. 7. 1995

Eröffnung: 30. 6. 1995, 19 Uhr

Einführung: Peter Fitz, Kunsthistoriker
Es spielt fe Lugossy Laca és az Új Modern Akrobatika

Viola Boros
Elke Bauer
Gunnar Klenke
Peatc Voßmann

Bartók 32 Galéria

1111 Budapest, Bartók Béla Út 32.

hétfő kivételével naponta 14 és 18óra között

KIÁLLÍTÁS

Festészet - Installáció

1995. június 30 -1995. július 23.

Megnyitó: 1995. június 30-án, 19 h.

Megnyitja: Fitz Péter művészettörténész
Játszik: fe Lugossy Laca és az Új Modern Akrobatika

Viola Boros
96 Schweineköpfe, vierteilig, Collage auf Papier, 1992, 60 x 50 cm
96 disznófej , négyrészes, kollázs, 1992, 60 x 50 cm

Elke Bauer
o.T. ,Paraffin auf Stahlplatte, 1993, 40 x 40 cm
cím nélkül, paraffin acéllemezen, 1993, 40 x 40 cm

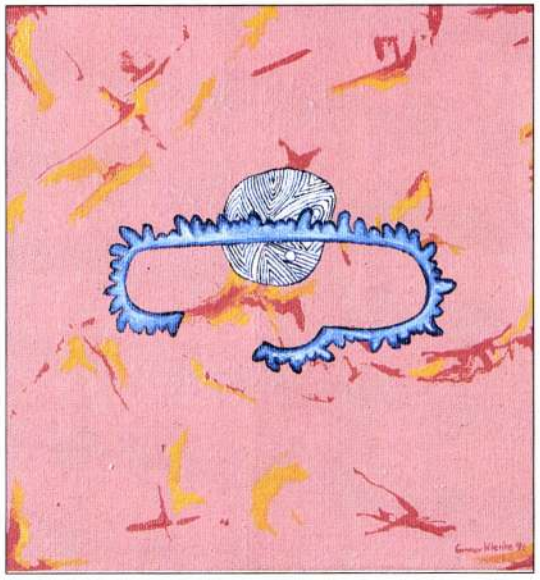

Gunnar Klenke
ohne Titel, Öl auf Leinwand, 1994, 30 x 30 cm
cím nélkül, olaj, vászon, 1994, 30 x 30 cm

BOROS VIOLA

06.

BOROS VIOLA: FOGLALKOZÁS A FAUST I. RÉSZÉVEL /**Goethe Intézet** 1999. 10. 13. – 11. 11./
FOGLALKOZÁS A FAUST II. RÉSZÉVEL /**Fészek Galéria** 1999. 10. 13. – 11. 05./

Gondolkodni érdemesebb, mint tudni,
de messze nem olyan érdekes, mint látni.
(J. W. von Goethe)

1997-ben ismertem meg Boros Violát. Akkor még nem sejtettem, hogy a német kultúra avatott ismerője. Idén ünnepeljük a nagy német polihisztor, a humanista mizantróp, Johann Wolfgang Goethe születésének 250. évfordulóját. Mégsem a mindenáron való aktualizálás szándéka vezette Boros Violát a költő, gondolkodó Goethe felé, hanem éppen megfordítva: munkáit olvasva a ráismerés borzongatta lúdbőrössé a művésznőt. Olyan gondolatokkal találkozott, amelyek saját gondolatainak, munkáinak, szemléletének szellemi duálpárjait alkották. Nem volt nehéz persze ilyen összefüggésekre lelni a Faust szövegtestében, hiszen filozófiai jellegénél fogva a tiszta általánosságban teszi kijelentéseit, tipológikus viszonyrendszerben szövi jeleneteit. Viola kipreparálta a tragédiát a maga egyszemélyes olvasószemináriuma során. Egyfajta magánhasználatra készült jegyzetállomány jött létre, amelynek két nagyobb gondolatcsoportjával találkozhatunk – installáció formájában – a Goethe Intézet és a Fészek Galéria kiállítótermeiben. Túlzás nélkül mondhatjuk, hogy ez telitalálat; az installáció szemléltetésül választott műfaja felel meg leginkább a Faust dramaturgiai intencióinak. Ebben a kapcsolatban inkarnálódik az installálás lényegi momentuma. Az installálás itt a szcenírozás egy speciális határesetét jelenti: az alapvetően vizuális jelentéstartalom a jelenetbe-, vagy térbehelyezéssel a zárt műalkotás dinamizálásának dokumentuma. Különösen igaz ez abban az esetben, ha kamera és számítógép segítségével átjárást, kapcsolatot építünk ki a különböző (hely)színek között, megtöbbszörözve a lehetséges látványfelületeket. Az elbeszélt cselekmény kibontakozásában egyértelmű hangsúlyeltolódás figyelhető meg a szituációba helyezett látvány irányába.
Boros mindkét helyszínen megteremtette egy különös hangulatú, saját kisugárzással bíró esztétizált környezet lehetőségét. A Fészek Galériában felállított kunyhó gyakorlatilag azonos a kecskeméti Cifrapalotában 1997-ben bemutatott *'A labirintus előcsarnokában'* c. installációja fő kellékével. A hulladék anyagokból összetákolt viskót egy tévékészülék sugározza be kékes fénnyel. Videofilmen életképeket látunk a tanyasi életvilág mindennapjairól, meglehetősen lepusztult, szegényes környezetet, igénytelen falusi udvart, benne peckesen feszítő pávákat. Olyan arcok laknak errefelé, amelyek bizony magátólértetődő természetességgel veszik azt a tényt, hogy ők vannak. A világba való 'csak úgy, naivul' történő beleélésük az átlagos mindennapiság eseményhorizontján meg végbe /mondaná Heidegger/. Egyszóval éldegélés, vegetálás. Talán megkockáztathatjuk, hogy ez a fajta életmód az állati léthez nivellálódik.
Az installáció(k)ban alkalmazott jelentésközvetítő anyagok, valamint a színhasználat azt mutatja, hogy Boros nem fél a direkt hatáselemek használatától: térhatároló elemek, fluoreszkáló festékek, fotók találhatók a művekben.
A Goethe Intézetben látható munka a Faust első részének metafórikus tisztaságú, központi jelenetét, a boszorkánykonyhát mutatja. Platón barlang-hasonlatához fogható jelentősége van a jelenetben szereplő varázstükörnek, amely megmutatja az emberben élő állatot: a boszorka felébreszti Faustban a szunnyadó kundalini kígyót, akinek e perctől kezdve nincs nyugalma. Így lesz altesti vágyainak tárgya Margit. De miféle vonzalom, milyen szerelem ez? Boros Viola munkája szerint kicsit romantikus, és kicsit blaszfémikus. Perverz, mert önző, és ugyanakkor emberi is, mert ez a testi létben egzisztáló emberi faj lényegi tulajdonsága. Blaszfémikus és bestiális, mint Viola munkáiban felbukkanó figurák némelyike. Korábbi munkáiban is visszatérő ikonografikus elem az állati tetem, a megcsonkított, dehumanizált test, az emberi torzó. Profán tipológiája nyomán tematikus illetve műfaji rendezőelv alapján táblakép- és installációsorozatokat készített: a haltetemek, disznó és baromfifejek nem csupán állatábrázolások sujet-jét szolgáltatták, hanem szimbolikus, férfi- és nőerőt megtestesítő rendeltetésén túl a levágott fejeket mint élelmiszereket bemutató blaszfémiák is. Az installációkban megjelenik még egy tényező, a kommersz – népies műdalok és kólás-dobozok formájában – hogy figyelmeztessen az észrevétlenül belénk ívódó konzumidiotizmus veszélyére.
Goethe Faustjának konkrét szöveghelyei engedik meg az ember egyéb viselt 'állatságainak' megmutatását, amit a kiállításon feliratos táblák szemléltetnek. Faust viselkedése nyomán a dráma tragédiába hajlik, és a történelmi idő távlatában kibontakozása nyomán megmutatja az emberi faj esendőségét, sérülékenységét, létért való küzdelmének sziszifuszi és ezért heroikus dimenzióit.

Készman József

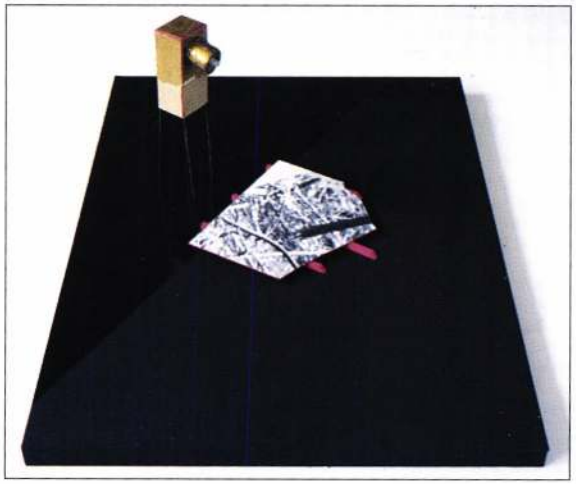

Peatc Voßmann

Objekt aus dem Zyklus: Schwarze Löcher, 1992, 105 x 75 cm

Tárgy a "Fekete Lyukak" c. sorozatból,1992, 105 x 75 cm

Die technischen Experimente in ihrer überquellenden Fülle lassen den malerischen Reiz der Bilder anziehend und abstoßend zugleich wirken. Genau mit dieser Formulierung kennzeichnet Viola Boros die von ihr als Sujet gewählten Objekte: anziehend, lecker und abstoßend oder kitschig in einem, seien es Fischköpfe, Tortenstücke -Viola Boros ißt nicht gerne Torte- in bunten Flitter verpackte Nikoläuse aus Schokolade, Hahnen- oder Schweineköpfe. Angela Wenzel

Az anyagkísérletek szinte mérhetetlen bősége a művek festőiségét egyszerre teszi vonzóvá és taszítóvá. S éppen ez a megfogalmazás érvényesül Boros Viola témaválasztásában: tárgyai nyalánkul vonzóak s egyszersmind taszítóak vagy giccsesek: legyen az bár halfej, tortaszelet - Boros Viola nem szívleli a tortát -, vagy tarkán csillogó csokoládémikulás, csirke- vagy disznófej. *Angela Wenzel*

Elke Bauer´s Malerei mit Paraffin auf Stahlplatte verbindet weiche und harte Materialien. Das Paraffin ist mit Phosphorpigmenten getränkt und damit leuchtend aufgeladen. Das Nachstrahlen ist eine kinetische Lichtenergie, die neben dem Wechsel vom fahlen Oberflächeneindruck des Trägers zum schwefelgelben Leuchten der Farbe ein Zeitintervall aktiviert, das im Aufladen und Abgeben die Komposition selbst in ihren Dominanten variiert. Michael Kade

Elke Bauer acéllemez alapra paraffinnal készített munkái lágy és kemény anyagokat egyesítenek. A foszforpigmenttel átitatott paraffin fénnyel telítetté válik. A háttérsugárzás az a kinetikus fényenergia, amely időközönkénti váltakozást idéz elő a hordozó anyag felületi fakósága és a festék kénsárga (fel)ragyogása között; miközben a telítődés és a fényleadás során maga a kompozíció is új és új változatokat nyer - alapvető jellegét megtartva. *Michael Kade*

Aufgeladene, mit psychischer „Besetzung" ausgestattete Dinge treten als Fetische oder Reliquien entgegen. Sie sind durch ihre Ladung, nicht durch ihre Gegenständlichkeit, geschweige denn durch ihre Bildhaftigkeit gekennzeichnet. Phänomene, mit denen sich Gunnar Klenke offensichtlich lange beschäftigt hat. Sie bewegen sich im Bereich von Zeug und Zeichen. Magische Vorformen von Zeichen, Vor-Zeichen. Auf der Ebene der Vor-Zeichen haben die Elemente der Bilder Gunnar Klenkes ihren Zusammenhang. Sie stehen auf den Flächen der Leinwände, ohne Räumlichkeit vortäuschen zu wollen. Die Fläche ist nicht ihr Raum, sondern ihr Feld, in einem durchaus physikalischen oder elektrotechnischen Sinne. Dietmar Becker

Pszichikai szerepekkel felruházott dolgok lépnek elénk mint fétisek vagy ereklyék. Nem tárgyiasságuk határozza meg őket, s még kevésbé a képiesség; hanem mindaz, ami e dolgokban töltésként van jelen. Olyan jelenségek ezek, amelyek a dologiság és a jel tartományán belül mozognak. Jelek mágikus előképei, elő-jelek. Az elő-jelek szintjén található az összefüggés Gunnar Klenke képeinek egyes elemei között. A jelenségek ott állnak a vászon felületén, a terjedelem színlelésének minden szándéka nélkül. A sík felület számunkra nem a tér, hanem a szó elektrotechnikai értelmében vett mező. *Dietmar Becker*

Milchtüten, Zigarettenschachteln, Verpackungskartons, Holz-, Aspalt-, Stahl-, Glas-, Fotoreste: die Kunst von Peatc Voßmann ist aus keinen geheimnisvollen Stoffen gemacht, ganz im Gegenteil: Relikte des Alltags, banale Fundstücke des täglichen Konsums werden aus ihrer scheinbaren Selbstverständlichkeit herausgelöst, werden zu Kunstobjekten, zu Kunst mutierte Alltagsobjekte. Petra Koger

Tejeszacskók, cigarettásdobozok, csomagolópapír, fa-, aszfalt-, acél-, üveg-, és fényképmaradékok: Peatc Voßmann munkái nem éppen rejtélyes anyagokból készültek, ellenkezőleg: a hétköznapok hulladéka, a napi fogyasztás banális lelete mindaz, ami - megszabadítva a nyilvánvalóság látszatától - műtárggyá válik mint hétköznapi tárgyak mutációja. *Petra Koger*

Galerie Bartók 32

1111 Budapest, Bartók Béla Út 32.

dienstags bis freitags 14 - 18 Urh

AUSSTELLUNG

Malerei - Objekte

30. 6. 1995 - 23. 7. 1995

Eröffnung: 30. 6. 1995, 19 Uhr

Einführung: Peter Fitz, Kunsthistoriker
Es spielt fe Lugossy Laca és az Új Modern Akrobatika

Viola Boros
Elke Bauer
Gunnar Klenke
Peatc Voßmann

Bartók 32 Galéria

1111 Budapest, Bartók Béla Út 32.

hétfő kivételével naponta 14 és 18óra között

KIÁLLÍTÁS

Festészet - Installáció

1995. június 30 -1995. július 23.

Megnyitó: 1995. június 30-án, 19 h.

Megnyitja: Fitz Péter művészettörténész
Játszik: fe Lugossy Laca és az Új Modern Akrobatika

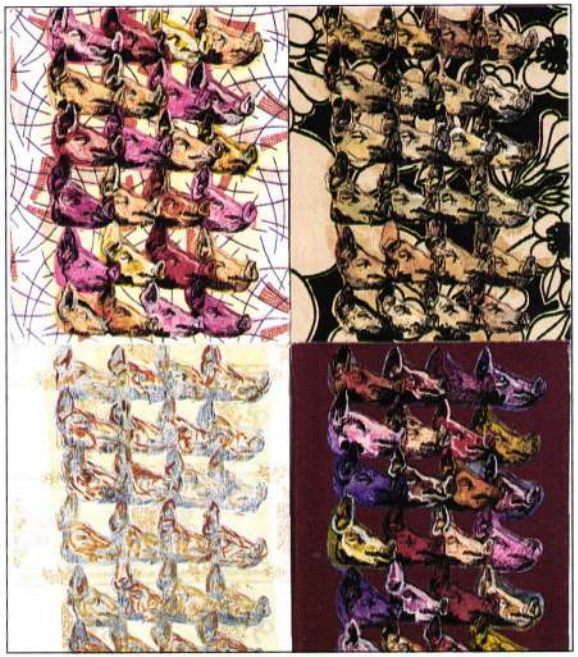

Viola Boros
96 Schweineköpfe, vierteilig, Collage auf Papier, 1992, 60 x 50 cm
96 disznófej , négyrészes, kollázs, 1992, 60 x 50 cm

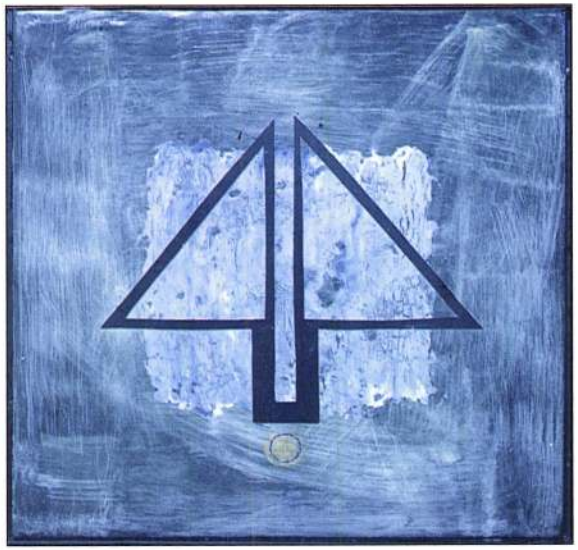

Elke Bauer
o.T. ,Paraffin auf Stahlplatte, 1993, 40 x 40 cm
cím nélkül, paraffin acéllemezen, 1993, 40 x 40 cm

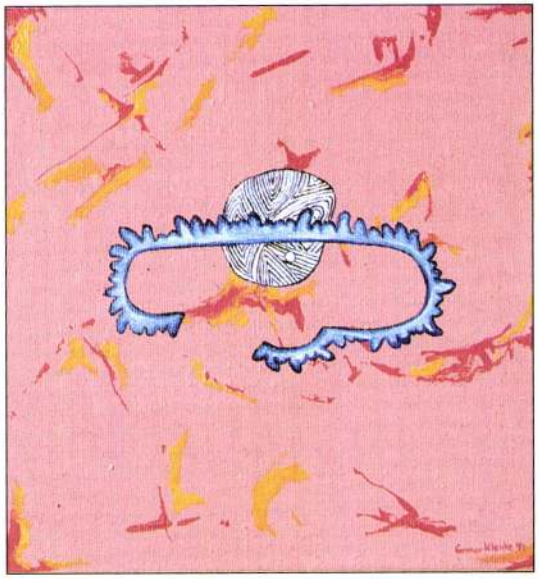

Gunnar Klenke
ohne Titel, Öl auf Leinwand, 1994, 30 x 30 cm
cím nélkül, olaj, vászon, 1994, 30 x 30 cm

BOROS VIOLA

Tisztelettel meghívom Önt a VÁRFOK 14 GALÉRIÁBA
1997. november 27-én, csütörtökön 18 órától 20 óráig

VÁR 14 FOK
GALÉRIA

BOROS VIOLA

kiállítására.

A kiállítást megnyitja PETRÁNYI ZSOLT művészettörténész

A kiállítás december 13-ig tart nyitva, keddtől szombatig 11 és 18 óra között.

Szünnap: vasárnap és hétfő

VÁRFOK 14 GALÉRIA
H–1012 Budapest, Várfok u. 14.
Tel./fax: 213-5155
E-mail: szalokyk@mail.matav.hu
Szalóky Károly

/Támogatók: ÁLLAMI NYOMDA RT., BUDAPEST BORTÁRSASÁG/

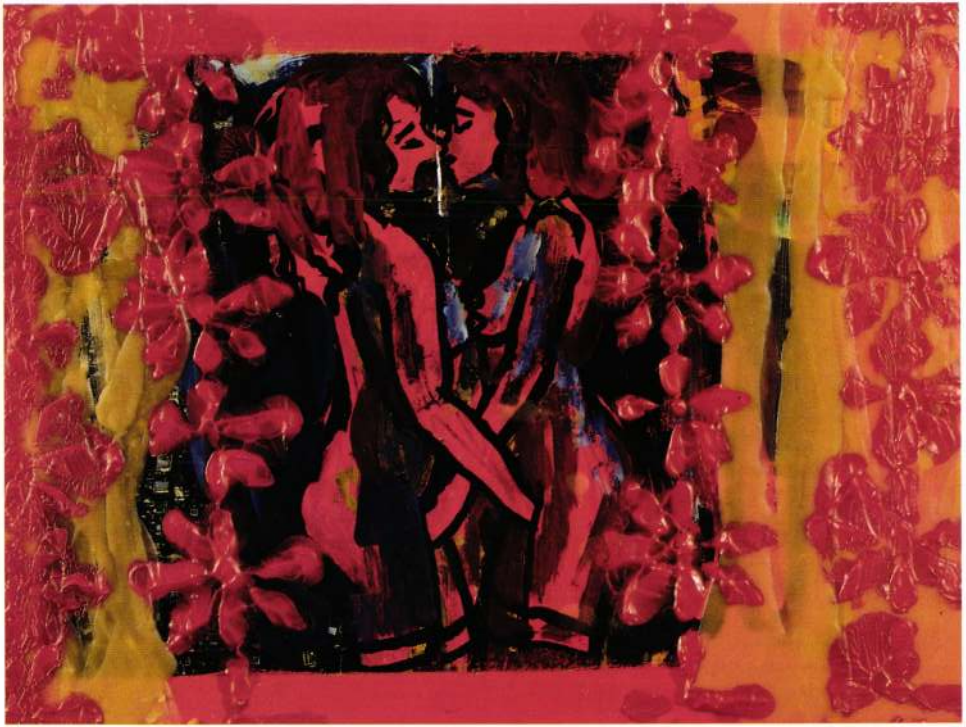

BOROS
VIOLA

VÁR FOK 14
GALÉRIA

BOROS VIOLA

VÁR FOK 44 GALÉRIA

Tisztelettel meghívom Önt a VÁRFOK 14 GALÉRIÁBA
1997. november 27-én, csütörtökön 18 órától 20 óráig

VÁR FOK 14 GALÉRIA

BOROS VIOLA

kiállítására.
A kiállítást megnyitja PETRÁNYI ZSOLT művészettörténész
A kiállítás december 13-ig tart nyitva, keddtől szombatig 11 és 18 óra között.
Szünnap: vasárnap és hétfő

VÁRFOK 14 GALÉRIA
H–1012 Budapest, Várfok u. 14.
Tel./fax: 213-5155
E-mail: szalokyk@mail.matav.hu
Szalóky Károly
/Támogatók: ÁLLAMI NYOMDA RT., BUDAPEST BORTÁRSASÁG/

Baros Viola

Új Mír. 2001. 2. p. 3.

Cégjegyzék szám:	

A konzorciumi tagintézmény feladata a tervezett projektben, magyarul: (legfeljebb 1500 leütés)	
~ angolul:	
A konzorciumi tagintézmény alkalmasságának indoklása a tervezett projektben, magyarul:	
~ angolul:	
A konzorciumi tagnak a témához kapcsolódó eg	
Benyújtott hazai pályázat az utolsó 5 évben:	

BOROS VIOLA

TATAI ERZSÉBET: BOROS VIOLA KIÁLLITÁSA

HANGOK A LABIRINTUSBÓL.

U> MŰVÉSZLET 1998 ÁPR. 38

-ben hivatalba lépett elnökéről kevesen
orábban a német alkotmánybíróság elnöke
vékenykedett a berlini Freie Universitäten.
t és a hatalmi viszonyok alakulását
g kevéssé kutatott időszakában, az
birodalmak kialakulását meglelőző

rül - Az időszámítás nehézségek -Az
00 körül - „Határbirodalmak"

artján - Ahogyan történhetett volna -

MEGHÍVÓ

Boros Zita

keramikus
kiállításának megnyitójára

A kiállítás megnyitójaként a RAMIK
rövid kunsztot ad elő
(dobokon közreműködik Ftom és egy
másik Soma)

1995. szeptember 19. kedd, hét óra
FIS Galéria

V. ker. Kálmán Imre utca 16-18.

MEGHÍVÓ

Boros Zita

keramikus
kiállításának megnyitójára

A kiállítás megnyitójaként a RAMIK
rövid kunsztot ad elő
(dobokon közreműködik Ftom és egy
másik Soma)

1995. szeptember 19. kedd, hét óra
FIS Galéria

V. ker. Kálmán Imre utca 16-18.

BOROS

MEGHÍVÓ

Boros Zita

keramikus kiállításának megnyitójára

A kiállítás megnyitójaként a RAMIK rövid kunsztot ad elő (dobokon közreműködik Ftom és egy másik Soma)

1995. szeptember 19. kedd, hét óra
FIS Galéria

V. ker. Kálmán Imre utca 16-18.

M.D.

Boros Vladimír
fotos

1958-ban a fotopostpályá
zalon ~~[illegible]~~ erüst erinet kapott

Harsányi Márta: Pécsi fotóművesek
Napló, 1959 máj 24. – 7 kap.

MDK

Boros Zoltán

Gárdonyi J.: Egy tervezőircás terveiből.
Magyar Nemzet 1952. jan. 12.

Borsos Zoltán, építész

M D4

Az Ernst Thälmann utcai lakótelep épületeiért az Ybl M. díj 2. fokozatát kapta

– : Kiosztották az idei művészeti díjakat

Népszabadság RP 1960 aug. 3. 7. l.

MOK

Boros Zoltán a BUVÁTI tervezőmérnöke

dolgozta ki négy társával az Üllői út újjáépítésének részlettervét. (a terv rajza repr.)

G. J.: Az új Üllői út.

Érdekes Ujság, Bp. 1957. április 13. 6. l.

MDK

Boros Z.épitész

Körösi Csoma uti lakóház

Major Máté:Épitészetünk helyzetéről Csillag,X.évf.
1956.október.784.l.

MDK

Boross Zoltán építész

Körösi Csoma-uti lakóépület, homlokzat repr.

Fiastyuk-utcai lakótelep repr.

Lakástervezésünk néhány kérdése Magyar Építőművészet 1954.4-6.sz.106.l.

125.l.

M. D. K.

BOROSS Zoltán építész

Fiastyúk utcai lakótelep. Repr.

Magyar Építőművészet 1960. 3. sz. 10. l.

M. D. K.

BOROSS Zoltán építész

Bp. Fiastyúk utcai lakótelep Repr.

Pintér Béla: Építészetünk szemlélete

Magyar Építészettörténet 1960. 2. sz. 7. l.

M. D. K.

BOROSS Zoltán építész
(Budapesti Városépítési Tervező V.)
1960. évi Ybl-díjas II. fok. a Tiasbyúz utcai lakótelep terveiért

Magyar Építőművészet 1960. 3. sz. 61. kf.

MDK

Boros Zoltán, épitész

és Benjámin Károly közös pályamüve a hatmadik dijat kapta.

G.J.: A nyilvánosság előtt is megvitatják a lakóház-Tervpályázat dijnyertes terveit. "Magyar Nemzet", 1954 dec. 19. G.L.

Boross Zoltán épitész MDK

terve III.dij, repr.

Hidasi Lajos:XIII.kerületi mendelőintézet tervpályázata Magyar Építőművészet 1955.IV.évf.11-12.sz. 363.368.l.

Boross Zoltán építész

NDK

Fiastyuk-utcai lakótelep tervrajzai repr.
Pontház homlokzata repr.

Fórum. Fiastyuk-utcai lakótelep Magyar Építőművészet 1955.IV.évf.1-2.sz. 47.l.

MDK

Boros Zoltán épitész

Fiastyuk-utcai lakóház repr.

Csordás Tibor:A tömeges lakásépités tervezési kérdései Magyar Építőművészet 1955.IV.évf.9-10.sz.265.l.

Boross Zoltán építész

B(oross) Zoltán): Budapest, Frankel Leó út 74-76 és 84-92. sz. OTP lakóházak. (Boross Zoltán építész) – Műszaki Tervezés, 1966. 3. sz., p. 18-20.

Az 1966. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája.
/Művtört. Ért., 1969. 3.sz. p. 243-284./
p. 247.

Boross Zoltán, épitész MDK

Bp. Kőrösi Csoma uti lakóépület tervezője.

2 repr.

MagyÉp 1945-55

Boross Zoltán, MDK
építész

Bp. Fiastyuk utca lakótelep lakóházainak egyik tervezője.
(Biczó Katalinnal)

MagyÉp 1945-55

M. D. L.

BOROS Zoltán épílész

Ybl Miklós-díj II. fok. (1960) az Ernst Thälmann utcai lakótelep épüle-teiért

Magyar Nemzet 1960 (XVI.) 80. sz. (ápr. 3.)

4. o.

Boross Zoltán

Kubinszky Mihály kritikája és méltatása a Bp, I. Attila u.4.sz. magasházról /tervező: Boross Zoltán építész/.

59. l.

Magyar Építőművészet, 1969.2.sz.

Boross Zoltán

a budapesti Metró Baross-tér állomásának egyik tervezője.

dr. Ábrahám Kálmán: A budapesti Metró épitészete.

Magyar Épitőművészet, 1970.5.sz. 28-35. l.

Borossa Zoltán

a Thölmann utcai lakótelep épületeinek tervezője.

Tóth Endréné: Budapest Enciklopédia, Budapest, 1970.

1521

Boros Zoltán
építész

Kőbánya, Kőris Csoma úti lakóház-
csoport

Radó: Magyar építészettől. 362.
Műszaki Kiadó 1971.

megírva

Boross Zoltán

építész

Szabad Művészet

1957. 12. sz. 573. l.

Beszélgetés az építőművészek I. kongresszusának kiállításáról)

S. 302

Boross Zoltán

Építész

1945 után végzett, mikor

a minegyetemen

mikor és hol

született? kinél

tanult?

nótolva

Sz. Bp 1926 máj. 22

1949-ben abbahagyta

tanulmányait

1944/45-ben kezdte

a minegyetemet

tanár mines beiroa

Borossi Zoltán épitész

Tanulmányait 1945 után a bpesti műegyetemen végezte. A Budapesti Városépitési Tervező Intézet ben dolgozik, [~~tot~~ érjebekhöz B. terverte a bpesti Kálvinteri irodaház drat. Ezek terveivel sikerrel 1951 szerepelt az épitőművészek I. kongressusának kiállitásan.

[Részt vett az BUVATI iroda nagyszabási iskola, ovoda kulturhaz stb. tervezési munkálatiban

Épület tervező és városrendező munkálataiban

Gárdonyi Jenő: Egy tervező-iroda terveiből. Magyar Nemzet. 1952. jan. 12.

Исправление. 4-20 Мая 1950 г.

важный в жизни
советских людей
В этот день всероссийский

Советские трудились
помочь своей стране.

Borossz Zoltán

BUVATI-nál) fiatal építész, (a 1945 után végzett. [A M. építőművészek Szövetsége [1952. Sztalin 73-ik [Szülétésnapja alkalmából [jutalomban részesítette

Magyar Nemzet.

1952. dec. 20 (Kitüntetett építészek.

24 ~~20~~ октября 1949 г.

D

D

Пе́рвое упражне́ние.

(Дикта́нт.)

Де́ти в лесу́. В лесу́ дере́вья. В реке́ щу́ка. — Иди́ сьу́да, това́рищ, — Крикну́ла Ли́за. — Зде́сь щу́ка. Нет, я не поьду́ туда́.

Ли́за и Пётр шли ле́сом

Borsos I.

A Körösi Csoma úti /új/ lakóházat vagy lakóházakat épitette.

Major Máté: Az épitészet uj világa, Magvető, 1969, 96.l.

Boross Zoltán
epitén

A váci Hajóhikötő - Pokolsziget
Rivhikötőben elhelyezendő szobra-
szati alkotás felkért szakértője.

— Képzőművészeti pályázatok.
Művészet, 1974. március - 48 oldal

Boros Zoltán

ervét, ill. épületét közli illusztrációként

Virágh Pál: A családi- és társasház-épitás tervezése és telepitése.

Magy.Ép.ip. 1972. 2-3.sz. 78-88.

Boross Loltán
építész

Az veszprémi Ifjúsági és Művelődési Ház munkálatainak felkért szakértője Boross Loltán építész.

N.Dvorszky Hedvig: Képzőmüvészeti pályázatok.
Müvészet, 1974.február - 48.oldal

Boross Zoltán
építész

A siekesfehérvári Könnyűfém Vál-
lalat területén elhelyezendő szobor
tero pályázat felkért szakértője Boross
Zoltán építész.

N.Dvorszky Hedvig: Képzőmüvészeti pályázatok.
Müvészet, 1974.február - 48.oldal

Boross Zoltán
építész

A kiskövei Vízlépcső területén el-
helyezendő motránzati alkotás
felhívt nyertője Boross Zoltán é-
pitész.

N.Dvorszky Hedvig: Képzőmüvészetipályázatok.
Müvészet, 1974. február - 48.oldal

Boross Zoltán építész

abonyban felszabadulási emlékművet avattak, melyet Nikus Sándor alkotott és az építész tervezte a mű architektúráját.

Magyar Hírlap, 1974. nov. 5.

Boross Zoltán, építész

k abonyi felszabadulási emlékmű architektúráját tervezte.

— : Hír

8.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1974. nov. 5.

Boross Lóltán

A debreceni Művészetanyon
elhelyezett Ady szobor építészeti
részét Boross Lóltán végezte.

—: Köztéri munkák.
Művészet, 1978. március-48. lap.

Boross Zoltán
építész

Uncs Béla Hasámfigurás
szokorkompozicójának posztá
mens tervezője Boross Zoltán.

- : Köztéri munkák
Müvészet, 1975.december - 44.oldal

Boros Zoltán

Teuton M. u. 20 sz. épület

~~helyreállításának~~ tervező építésze

Magyar Müemlékvédelem 1971-72

Bp. Akadémiai Kiadó 1974 73. old.

Boros Zoltán

Megbízást kapott Boros Zoltán, hogy a diósjenői Felszabadulási Emlékmű architektúrarajzát készítse el.

-----: Köztéri munkák:

Művészet, 1977. május - 48. oldal.

Boross Loltán

Boross Loltán építész mint zsúri-tag működött a soproni emlékmű tervezésre kiírt pályázaton.

----:Képzőmüvészeti pályázatok.

Müvészeti XXXXXX 1976.december - 48.oldal.

Boross Loltán

A Kálvin téri gyalogos aluljáró
nós végfalára készülő mu alkotás tér-
vezésére kiírt pályázaton a zsűri
egyik tagja Boross Loltán építész.

-----:Képzőmüvészeti pályázatok.

Müvészet, 1976. december - 48.oldal.

MAHIR
MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

BOROS ZOLTÁN

DAILY NEWS

1984 FEB 9

1021

BOLIVAR STATUE IN BUDAPEST

A bust of Simon Bolivar, a gift from the Venezuelan government to Budapest, has arrived here. The gift was made as a token of appreciation of the tribute paid here to Bolivar (1783-1830), a Venezuelan leader in South American struggles for national independence.

A Simon Bolivar Memorial Park has been laid out in Csepel, an industrial, workers' district (21) of Budapest, and a memorial by Zoltán Boros was placed on the wall of a building in the new centre of the district, last summer to mark the bicentenary of the birth of "the Liberator". At the request of the Budapest Gallery, sculptor Boros will incorporate the bust in his work, due to be completed in a few months.

brother in a crowded stree
western Pais.

General Galahalik Oveissi
his brother were walking a
a street in the fashionable
district when two men op
fire from a car. Army sol
under Oveissi's orders op
fire on peaceful demonstr
in Tehran's Jaleh Square in
1978, killing, according to u
ficial figures, thousands of
peoples.

view of the extreme risks now faced by the local population.

Exchange rates

and cheques)

Boross Zoltán építész

Boross Zoltán építész:

„A ‚Tanúhegy' természetessége csinált. Nagyon művi úton előállt építménnyé vált. A dombormüvek sem adnak frisseséget, sőt monotonságuk fokozza a már említett merev hatást."

„Maga a mű centrikus elrendezésű. A dombormüvek esztétikai díszítő szerepükön túl a város történelmét is elmondják. Megértésük a centrikusság miatt csak körüljárás után lehetséges. Mégsem körüljárható. Egyik oldalán nincs megközelítési lehetőség."

„A mostani terv nagyrészt visszatér az első pályázathoz. Megfontolásra ajánlom a főnézetnek szánt oldal közép-

ső negatív bevágásának módositását."

„Kellemes hatású a hátsó nézet. Kiegyensúlyozott felosztása, a negatív-pozitív felületek jó ritmusa kiindulás lehet a főnézet számára."

„A dombormű egy bemutatott részlete elfogadhatóan szép alkotás."

Részletek a Jubileumi emlékmű versenyének történetéből.

Esti Magyar Hirlap, 1945. aug. 19.

Boros Zoltán

tervezte a bp-i Ernst Thälmann
utcai lakótelepet 1955-59. 284 p.
reprodukció.

Merényi Ferenc: A magyar építé-
szet 1867-1967 Budapest 1970.

111

Boross Zoltán

tervezte u bp-i Frankel Leó úti tár-
sasházat 1965. 386. sz. reprodukció.

Merényi Ferenc: A magyar építészet
1867-1967. Budapest 1970.

1341

Boross Zoltán
építész

A Thälmann u.-i lakótelep

Repr.

Rados: Magyar építészettőrt. 350.
Műszaki Kiadó 1971.

Boross Zoltán
épületei

Bp. Attila u. 3. OTP lakóház – irodaház. 1963–64.

Repr.

Forrás: Magyar építészet. 363.
Művészeti Kiadó 1971.

Boross Zoltán

Körösi Csoma uti lakóház, 1948, tepe.

A felszabadult Budapest művészete.
Kiállítás-katalógus. Budapest, 1960.
131.

Borsos Zoltán

Thöl mann telep, lakóház, 1955.
fekete-fehér baritolu reprodukció.

A felszabadult Budapest művészete.
Budapest, 1960. kiállítás, katalógus.

Boross Zoltán Építőm.

60. Körösi Csoma úti lakóépület (1954) 143 lakás.

61. Lágymanyosi lakótelepen a Függőfolyosós lakóép. terv.

119. Ulcai árusító pavilon (1957) (Terv. Ágoston M.-al)

Budapesti Városépítési Tervező Vállalat 1949-59 (tervek és kép. kepek) Szerk. Gyöngyösi István, Rajkó Ervin Bp. 1959

Boross Zoltán Építőm

123. Az É. M. 1958. évi lakóhár-pályázatán 1.-sö díjat nyert pont-ház. (További tervezők: Benjamin K. és Tarján L.)

126-127. A „BUVÁTI" pályaterve a Toronto-i Városháza tervpályázatra (1958) (vele együtt tervezték: Benjámin K., Preisich G.)

Budapesti Városépítési Tervező Vállalat 1949-59 (tervek és fényképek). Szerk. Gyöngyösi István, Dajkó Erwin Bp 1959

Boross Zoltán épitom.

Fiastyuk u. - i lakót.

12. XIX. ép. szekció (rajz)

14. XIX. ép. alaprajz

35. Fehérvári úti lakóép. (1952)

üllői úti lakóépuletek 30 lakás

81. h.

Budapesti Városépitési Tervező Vállalat 1949-59 (tervek és lényképek) Szerk. Gyöngyösi István, Rajkó Ervin Bp. 1959

Boross Zoltán épitőmű v. és

Benjámin K. pályaterve alapján terveste Gáspár Tibor:

23 rajz) Fiaslyut utcai XV. ép. (nincs rajz)

27. rajz, XVI – XVII. – XVIII., XX – XXI – XXII. épületet (nincs rajz)

11. rajz, XIX ép. (rajz)

Budapesti Városépítési Tervező Vállalat 1949-59 (tervek és lény-képek) Szerk. Gyöngyösi István, Rajkó Ervin Bp. 1959

Borsos Zoltán

és Gádor Tibor

Thälmann telep, 1955-56

fekete-fehér láblón reprodukció

A felszabadult Budapest művészete.

Budapest, 1960. Kiállítás, katalógus

Boros Zoltán, [építész ?]

MDK

A Baross téri aluljáróban kénülő eszpresszó s ürletsor egyik tervezője.

Rajz. Repr.

(-ts): Ürletsor az aluljáróban

3

ESTI HIRLAP Bp. 1967. ápr. 27.

Borsos Zoltán, építész MOL

Ház a Horváth-kertnél.

Repr.

Pakots György: Találkozás az Erkel Színházzal 5

ESTI HIRLAP, bp. 1968. dec. 23.

MDK

Boross Zoltán ép.

Körösi Csoma uto lakóház

Felszabadult Bp. müvészete. N.Gal. 196o.

Boross Zoltán

Thälmann telep, lakóház tervezője repr.

Felszabadult Sp. művészete. K.Szal. 1960.

M. D. K.

BOROSS Zoltán

Kőrösi Csoma Sándor úti lakóépület (1954-1955) Rec.

Borsányi Pál: Új építőanyagok és alkalmazásuk
magyar építőművészet 1956. (V.) 6. sz.
185. l. 187. l

de. D. U.

BOROSS Zoltán építész

Fiastyúk utcai lakóházak egyik tervezője

Gyöngyössi István: Budapest új lakóházai

Magyar Építőművészet 1957 (VI.) 1-2. sz. 19. l.

M. D. K.

BOROSS Zoltán építész

Fiastyúk utcai lakótelep öteme-
letes lakóépületek

Benjamin Károly: A Fiastyúk utcai
lakótelep tervezésének néhány elvi
kérdése
Magyar Építőművészet 1956. (V.) 4. sz. 114. l

M. D. K.

BOROSS Zoltán építész

Benjamin Károly építészek

Fiastyúk utcai lakóteleg VI. jelü

épület (Resz.)

Benjamin Károly: A Fiastyúk utcai lakóteleg terverésének néhány elvi kérdése

Magyar Építőművészet 1956 (V.) 4. sz. 115. l.

K. D. K.

BOROSS Zoltán építész
(BUVÁTI)

A Fiastyúk utcai lakótelep utolsó ütemének kiépítése 1958-59.
(Pers.)

Magyar Építőművészet 1959. 5/6. sz. 145. l.

M. D. K

BOROSS Zoltán építész
(BUVÁTI)

Villői út 81. (Refr.)

Bene László: Lakásépítkezések Budapesten

Magyar Építőművészet 1959 5/6. sz. 154. l.

R. D. K.

BOROSS Zoltán építész

(BUVÁTI)

Fiastyúk u. 16-22 jelű épület

(Pest.)

Bere László: Lakásépítkezés Budapesten

Magyar Építőművészet 1955. 5/6. sz. 169. l.

M. D. K.

BOROSS Zoltán építész

Calvin Tér rendezése pályázat

(Megvétel)

Magyar Építőművészet 1959. 1/2. n. 80. l.

M. D. M.

BOROSS Zoltán építész

Országos lakáspályázat 5. Épület - kategória (I. díj)

Magyar Építőművészet 1959. 1/2. sz. 80. l.

MDK

Boros, Zoltán, [építész]

A Boross téri aluljáró egyik fervezője.

Terv: Repr.

Fekete Gábor: Aluljárótól aluljáróig

19.

Népszabadság, Bp, 1967 ápr. 30.

BOROSS Zoltán építész

Építészet és tervezés Magyarországon 1945-1956.
Bp. OMHv. Ép, Muz., 1992

57, 77, 76, 78-79, 154.

MOLCZ Fülöp egri asztalosmester. 1754-ben ké
— mint asztaloslegény — az egri városi tanács
hogy a pályázók közé vegye fel. (EÁL Eger
prot. 1754. 106. l.) 1756—75 között szerepel
adózók névjegyzékében. Utóbb a város I. negyed
nek 4. fertályában lakik, ahol háza van. 1764—
között a Foglár u. 4. sz. ház az ő tulajdonában va
majd 1795—1800 között e ház → Ferenczy Fere
asztalosé. 1761-ben a → Carlone-házban lak
1754-ben már oly kikötéssel nyer polgárjogot, ho
rövidesen házat vásárol. (EÁL Eger v. tjgyz
1764. 44. old., 1754. 106. old.) 1757-ben → Pichl
György egri kőművesmesterrel együtt Glazer eg
orvos házának becsüseként működik. (EÁL Eg
v. ir. 1745 : 77.) 1759-ben Barkóczy püspök számá
dolgozik. (EÁL ÉrsGazd L szd. test. 1759. V. e
Ekkor szerződik a harsányi püspöki kastély aszt
losmunkáinak elvégzésére 1450 forintért. (EÁ
uo. 1760. é. szdm.) 1763-ban Eszterházy foglalko
tatja a püspöki rezidencia asztalosmunkáiva
(EÁL ÉrsGazd L szdm. test. aed. scrib.) 1767-be
az egri Foglár Kollégium helyreállításán, illetv
annak kápolnájában dolgozik. (EÁL Foglár Kol
helyreáll. 1767. szdm. 813—4. sz., EÁL ÉrsGaz
szdm. test. aed. scrib.) Tiszapüspökiben a r. k
templom tabernaculumát Öreg → Hösz Jánossa
együtt — a megadott rajz szerint — készíti e
1769-ben. (EÁL ÉrsGazd L 1770. é. 65. sz. szd
Ugyanebben az évben, ugyancsak Öreg Hösz Jáno
szobrásszal közösen készítik az egri székesegyhá
főoltárának tabernaculumát és képkeretét. (EÁ
ÉrsGazd L I. cl. lib. LXXXVIII.) 1770-ben pedi
ugyanott csinálja a szentsírt, ugyancsak előbb
szobrásszal. (EÁL ÉrsGazd L rat. percept. 70
szdm., uo. 1770/II. 27. szdm.) 1769-ben még a
egri irgalmasrendi kórház tantermében az orvos
tanhallgatók részére padokat készít. (EÁL uo
szdm. test. aed. scrib.) 1772-ben a papneveld
16 ablaktokját vállalja és ugyanezen évben elké
szíti a líceum 78 ablaktokját 8 forintjával → Fell
ner elképzelése és → Mundi építési felügyelőnél lev

K.D.U

BOROSS Zoltán építész

514. sz. 3 emeletes hattorpatu kocsikokás 2 férőhelyes lakása

Társtervező: Benjamin Kárly
Tarján Sándó

Repr. (Alapr.-ais)

Egressy Imre. Kiserleti lakások, új berendezések az óbudai lakótelepen

Magyar Építőművészet 1961. 1. sz. 7. l.

Boros Zoltán

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, VIII., Blaha Lujza-tér 3
Telefon: 139-292

1957 ÁPR 13

ÉRDEKES UJSÁG

1-39

AZ ÚJ ÜLLŐI ÚT

Az Üllői úton teljes lendülettel folyik a helyreállítás, az újjáépítés. Van az Üllői útnak egy szakasza, a Berzencei utca és a Thaly Kálmán utca között, amelyre új tervet dolgoztak ki: itt épül fel e nagy forgalmú útvonal legszebb, legmodernebb része. A főútvonalba torkolló keskeny utcákat kiszélesítik. Az eddigi 8,5 méter helyett 12 méterre bővülnek az Üllői út mellékutcái az átépítés kapcsán.

Nyolc egyformán hatemeletes, modern lakóház építése indul meg még ez év közepén. A templomhoz csatlakozó épületek azonban négyemeletesek lesznek és harmonikusan csatlakoznak külső kiképzésükkel is a templom szárnyépületeihez. A Berzencei utca és a Bokréta utca, valamint a Viola utca és a Thaly Kálmán utca között épülő új lakóházak lapos tetővel, sok erkéllyel, nagy üvegfelületű homlokzatokkal épülnek. Zömében kétszobás, összesen 170 összkomfortos, modern lakás lesz az új lakóházakban. A lakásokban beépített szekrényeket kapnak a lakók, a két központi kazántelepről történik valamennyi új lakóház fűtése. Az Üllői út 73. és 79. számú házak magas padlásterében összesen 10 műteremlakást építenek művészek részére. A lakóházak földszintjén tágas üzlethelyiségeket rendeznek be.

Boros Zoltán, Jutas Ágnes, Tőkés György, Édes József és Gáspár Tibor, a BUVÁTI tervezőmérnökei dolgozták ki az Üllői út újjáépítésének részlettervét, amelynek rajzát itt bemutatjuk olvasóinknak.

G. J.

Ki is ez a »bulldogképű«, vagy más néven »Mister FBI«, akitől az Egyesült Államok népe fél, akit egész Amerika gyűlöl? Hívjuk segítségül a Schweizer Illustrierte-t, az elfogultsággal aligha vádolható polgári lapot, amely kegyetlen leleplezéseket közöl »Amerika legnagyobb hatalmú, legfélelmesebb és leggyűlöltebb emberéről«. Ezeket a jelzőket szó szerint kell venni, mert elnökök jönnek és mennek, velük együtt kicserélődik szinte az egész államapparátus, de Edgar J. Hoover

immár 33 éve

irányítja a titkosrendőrség munkáját. Ez idő alatt olyan óriási rendőrségi szervezetet épített ki, amelyhez hasonló nincs a világon. És ennek a félelmetes gépezetnek ő a mindenható és — úgy tűnik — megrendíthetetlen kormányosa. Sem Roosevelttnek, sem Trumannak, sem Eisenhowernek nem sikerült őt elnyűnie; ez a ma 62 éves főrendőr 40 évvel ezelőtt, még mint az igazságügyminisztérium ifjú tisztviselője vált alkalmassá a titkosrendőrség későbbi ördögi színjátékához. Pályáját azzal kezdte, hogy Palmer akkori igazságügyminiszter megbízásából sajátos módszerrel járt el a gyanús idegenek, főleg a forradalmárok ellen. Közülük 6000-et bírói eljárás nélkül összezsúfolt a Budford nevű teherhajóra — vörös Noé bárkájának nevezték a hajót — és deportálta őket.

egyes polgárokról a titkos dossziékat. Itt jegyzik fel a denunciánsok, a feljelentők, spiclik minden vádját, itt őrzik a megszégyenítő ujjlenyomatokat a tisztességes emberekről is. Egy meggondolatlanul elejtett megjegyzés is felnagyítva és eltorzítva kerül abba a dosszié-gyűjteménybe, amelynek szervezője és felhasználója a kommunista, sőt minden liberális eszmét tajtékozva gyűlölő Hoover, a hírhedt vörösfaló szenátor, McCarthy barátja.

A svájci lap a leleplezések után néhány idillikus ecsetvonással egészíti ki a »bulldogképű« portréját. Azzal, hogy nem érdeklődik a nők iránt, kedvelt sportja a lovaglás, szereti a whiskyt, a vadnyugati regényeket és a Mark Twain-stílusú tréfákat. Az Egyesült Államok népe aligha tekinti tréfának annak az óriási apparátusnak működését, amely egy megcsontosodott, haladás-ellenes,

gonosz és érzéketlen bulldog

kezében van. Az FBI jelvénye (Hoover maga tervezte!) nem kevés cinizmust elárulva, az igazság mérlegét, a tiszta csillagokat és a győzelem babérágát mutatja, s e három szó olvasható rajta: hűség, bátorság, állhatatosság. De az egyszerű amerikai polgár azonnal tisztában van vele: mit jelentenek igazán e szimbólumok s e szavak, amikor egy FBI-nyomozó kifordított kabáthajtókáján megpillantja a félelmetes jelvényt...

Nemes György

MDK

Boross Zoltán - Gáspár Tibor

Thalmann telep tervezői repr.

Felszabadult Bp. művészete. N.Szal. 1960.

Boross Zoltán - Gáspár Tibor

MDK

Boros Zoltán, ép.

Körösi Csoma-uti lakóházat tervezte.

Mücs.-IV.M.Képzm.Kiáll. 1954.jan.-febr. Kat. 23.1.

MDK

Boross Zoltán épitész

lakóházterv, 1. dij.

A M.épitőmüv.Szövetségében... Népszava, 1959, jan.17.
1. o. képek

MDK

e.a: A parlament uj festményei. Ujság, 1929. dec. 22.

Boros Zoltán, [. szobrán]

L: Kő Pál

Szöllősi F: Építén i művén együtt ... -

2

Esti Hirlap Br. 1981 bélyr. 13 -

MDK

Benjamin Károly, Hübner Tibor és Boros Zoltán, ép.-k /BUVATI/

közös müve nyerte el az egyik második 8ooo.- forintos dijat.

Dijazott tervük reprodukciója a 3.lapon.

G.J.: Sok célszerü uj épitészeti ötletet eredményezett a lakásépitési tervpályázat.
Magyar Nemzet. 1953. nov. 24. 3.l.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

ÉSZAK-MAGYARORSZÁG

Boros Zsolt György

1978 SEP 7

1021

Villon: A szép fegyverkovácsné balladája (illusztráció).
Boros Zsolt György rajza

bizonyára el
őszi kampán
ság idei el
hasonló sike
szerencsi jár

nal
latában

gyárból, naponta átlagosan 500 köbméter gázszilikát-termék hagyta el így módon az üzemet.

Győrfi Jánostól azt is

saként a hazai fogyasztók több hűtőházi terméket vásárolnak, megnőtt az export-igény is. Ezért e középtávú tervidőszakban jelentős beruházást, bővítést végeznek az élelmiszeriparban. Így Miskolcon félmilliárd forintos költséggel új feldolgozó, kiszerelő-, fagyasztócsarnokokat helyeznek üzembe. Ennek nyomán a hűtőházban a jelenlegi 480 vagonnal szemben 1500 vagon élelmiszert tudnak tárolni.

A hűtőház bővítése devi-

FRANCESCO BORROMINI, szobrász, épitész

FERENCZY BÉNI, éremművész 19 darabból álló művészérem sorozatának egyik darabja. Éreminek jegyzékében:

47./.sz.-BARÓKK OSZLOPFŐ /Borromini érem hátlapja/. 1936, bronz, 110 mm. Wilde Ferenc tulajdona. 68.old.

SOÓS GYULA: Ferenczy Béni érmei 65.old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY, LVIII-LIX.évf. 1959-1960. Akad.Kiadó, Bpest. 1960

Borsa Antal
építén

Fertődi Eszterházy-kastély kutatóintézetté, technikummá és Haydn-múzeummá alakítás terve.

Radus:

Magyar építészettört 406.
Műszaki K 1971.

BOROS ZOLTÁN – grafikus

1996.06.12.

MEGYEI KÖRKÉP

Vágrádi Hírlap

BÁTONYTERENYE

Csillagok világa – A napokban nyílt meg a salgótarjáni Kodály Zoltán Általános Iskolában Szikszai Gábor és Boros Zoltán grafikusművész kiállítása. Képeik látványosak – a tudományos-fantasztikus irodalomból táplálkoznak. Az iskola tanárának, a galéria „szülőatyjának", Varga Istvánnak (jobbra) aktív tanárként ez volt az utolsó rendezése. FOTÓ: GYURIÁN

Borosházi Tamás építészm.
BOROSHA'21

Népszava
1999. MÁRCIUS 22., HÉTFŐ 13

Utcai turmix

Egy tacskó és egy rotweiler gondoskodott közös ivadékról Nagy-Britanniában. A The Mirror által az ország első „wurstweilerének" (kolbászweilerének) nevezett kölyökkutya a rotweiler gyorsaságával növekszik. Michael Quinney rotweilertenyésztő, aki áldását adta az újdonságnak számító keresztezésre, mindenkit eltanácsolt a hasonló tenyésztéstől. Mint mondja, a nagy és hosszú nem ideális kombináció. Az eset valószínűleg nem lesz túl gyakori természetes körülmények között, mivel a tacskó emberi segítség nélkül valószínűleg nem tudott volna nagy termetű hölgyére kapaszkodni. **F. G.**

● **Székesfehérvárott állították fel az Aquamobilt.** Székesfehérvárott kapott végleges helyet a víz jegyében megrendezett Lisszaboni Világkiállításon nagy sikert aratott Aquamobil. A fából készült, több száz alkatrészből álló vízkerék az őselem energiatermelő erejét szimbolizálja. Borosházi Tamás végzős építészmérnök-hallgató művének avatása a Víz Világnapján lesz. A szerkezetet egy mesterséges tóba telepítették, s fából készült védőház veszi körül. A tervek szerint éjszakára kivilágítják, meghatározott időpontokban pedig óriás „pecsétnyomóként" is működik. Ez látja majd el a város pecsétjével a felállítása alkalmából készült emléklapokat.

szervezet Mindszenty József bíboros letartóztatásának 50. évfordulója alkalmából tette közzé felhívását gimnáziumi tanulók számára. A diákok a felhívás értelmében három téma közül választhattak: az esztergomi prímások szerepe a magyar nemzet történelmében; Mindszenty bíboros harca a katolikus iskolákért; Mindszenty bíboros, a nemzet élő lelkiismerete. A 123 pályázó közül öten-öten nyertek első és második díjat, nyolc tanulót pedig harmadik helyezéssel jutalmaztak. Paskai László az ünnepi eseményen kifejtette, szükségünk van arra, hogy felnézzünk a múlt nagyjaira, köztük Mindszenty Józsefre, akinek neve egyet jelent a hűtességgel.

Tavasszal

Diósgyőrben a nézőtéren

Öngóllal győzött az MTK Székesfehérvárott, az egyre kar sebb csapat benyomását keltő ZTE a BVSC elleni sikerév pakodott a dobogóra. Az a papírformát igazolta, hogy a G honában verte a DVSC-t, az viszont nem, hogy a Vác ha lyán kapott ki a Siófoktól. Diósgyőrben döntetlennel vé az újpestiek vendégjátéka, hogy izgalmasabb legyen a n szurkolók a nézőtéren is összecsaptak. Az FTC-pályán e nem lelkesedtek ennyire a nézők: hiába győzte le a csapa szert, alig hétezren voltak az Üllői úton.

Kerítésszaggató stílusb

Deák Zsigmond NÉPSZAVA

A legnagyobb izgalmak már a kezdő sípszó előtt leza Diósgyőrben. Az „Árpád vére" hangzatos névvel illet zai kemény mag tagjai különösebb ok nélkül lerán „saját" stadionjuk kerítését, s beözönlöttek a rekortá múlt héten Tatabányán már „bizonyított" ultraviol sem kellett több, átugrottak a rácson, aztán „hegyibe" pasztalati, létszám- és erőfölényben lévő újpestiek egy torral arrébb tessékelték a cseppenként fogyó „Árp rét", majd lovas rendőröktől kísérve, a jól végzett örömével visszamásztak a helyükre. Letartóztatás vag miféle szankció nem történt, gondolom, a helyi rendfe tók is úgy voltak vele: a bunyó úgy hozzátartozik a győr–Újpest derbikhez, mint a kapu, a háló, a labda ellenfél szapulása.

Utóbbiban a fő tribün egyik törzsgárdistája vitte a p akiről egy másik árulta el, hogy állítólag a juniorcsap hátvédjének az apja. S bár a focipályák közönsége volt grállovagok gyülekezete, ez az „úriember" mégis választékosnak nem mondható, de annál trágárabb n taival. Mert az már enyhén túlzás, hogy a játékvezető mielőtt belefújt volna a sípjába, már elküldjék melege

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

Boros Zsolt György

NÉPÚJSÁG (HEVES)

1978 DEC 31

1071

Villon Vastag Margot-ja

Boros Zsolt György illusztrációja

év után hozzáfogtak a vikingek hírnevének megszépítéséhez. Ők majdnem minden történelemkönyvben úgy szerepelnek, *mint akik rabolva és gyilkolva vonultak keresztül a békés országokon.* A legújabb változat szerint a Dániából és Norvégiából érkezett vendégek lendületes külkereskedelmet és ezáltal *jólétet adtak a briteknek és az íreknek* — legalábbis ottlétük második szakaszában.

A vikingek és az angolok közti első érintkezés 789-ben történt, amikor három hajó kikötött Anglia déli partján. Legénysége nem mutatott készséget a tárgyalásra; a helytartót agyonütötték, a vidéket kifosztották. Ez körülbelül száz éven keresztül minduntalan megismétlődött, és ebből az időből származik a vikingek képe.

A IX. évszázad végétől kezdve a vikingek letelepedtek. Erről alig maradtak írásos jelentések, és csak a legutóbbi években York angol városban és Dublin ír fővárosban végzett régészeti ásatások szolgálhattak felvilágosítással az immár

Az emberi világ fejlődéséről kívánok dokumentumfilmet forgatni...

fog a parlament elé terjeszteni. A törvényjavaslat szerint az ilyen jellegű kiadványok honoráriumait a jövőben hivatalosan lefoglalják és a bűncselekmények áldozatai között osztják szét.

Valószínű, hogy a törvényjavaslat egyik indítéka Jacques Mesrine többszörösen szökött bűnöző egyik könyve (A halál iránti vonzalom), amelynek bevételét mintegy 23 000 DM-t a francia hatóságok már előzetesen lefoglalták.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 136-068, 337-748, 340-726

1978 NOV 19

NÉPÚJSÁG
Eger

Boros Zsolt György

1021

Boros Zsolt György grafikája

is a pá
gólhelyz
továbbr
hagy n
esetre a
több k
szerepelünk, és előbbre szeretnénk lépni. Nem titok: magasabb cél elérését tervezzük. Riválisaink mostanában egymás ellen játszanak, nekünk pedig az úgynevezett kisebb csapatokkal kell megbirkóznunk. Az elmúlt hetek története bizonyítja viszont, ezek a kis csapatok is nagyon erősek tudnak lenni. Egy biztos, győzni szeretnénk Miskolcon.

— A héten *Zsidai, Csuhay, Barta, Fitala* és *Márta* bajlódott sérüléssel, hagytak ki edzéseket. *Veigli* továbbra is beteg. *Antal* bevonult katonának, rá közel egy hónapig nem számíthatunk. Miskolcra 15 játékos utazik, közülük kerül ki a pályára lépő tizenegy: *Csank, Kakas, Zágonyi, Zsidai, Patvaros, Csathó, Ambrus, Csuhay, Póczik, Fitala, Barta, Dudás, Jánosi, Stark, Fegyverneki.*

sú serdülő kardcsapat is. Jó napot fogott ki az ifjúsági női tőrcsapat, melynek tagjai *Dancs, Numann, Emődi, Godó*, lelkes, rámenős vívással szintén a II. helyen végeztek. A *Bartha, Dely, Czenkár* összeállítású serdülő női tőrcsapat viszont gyengébb formában vívott, és meg kellett elégednie a VI. hellyel. Végül is mind a négy elindult egri csapat megszerezte a jogot, hogy részt vegyen a december 16—17-én rendezendő országos bajnokságon, ahol már a vidék Budapest legjobb csapatával veszi fel a versenyt.

Eredmények. Serdülő kard: 1. Szolnok, 2. Eger, 3. SMAFC. *Ifjúsági kard:* 1. Gödöllő, 2. Eger, 3. Ózd. *Serdülő leány tőr:* 1. Szolnok, 2. Tata, 3. Pécs. *Ifjúsági női tőr:* 1. Diósgyőr, 2. Eger, 3. Szolnok.

zőben: az NB I.

emelkedett, mellette jól játszott *Korepta* és *Zahár*.

Egri Finommechanika—Nyíregyházi MGFSC
84—81 (49—32)

Egri TK—Kőbányai Sör
93—70 (42—36)

Budapest, Kismartoni 100 néző. V.:
ETK: Dobi 35, Szalai

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

1977 AUG 1
ÉSZAKMAGYARORSZÁG

Boros Zsolt György

1021

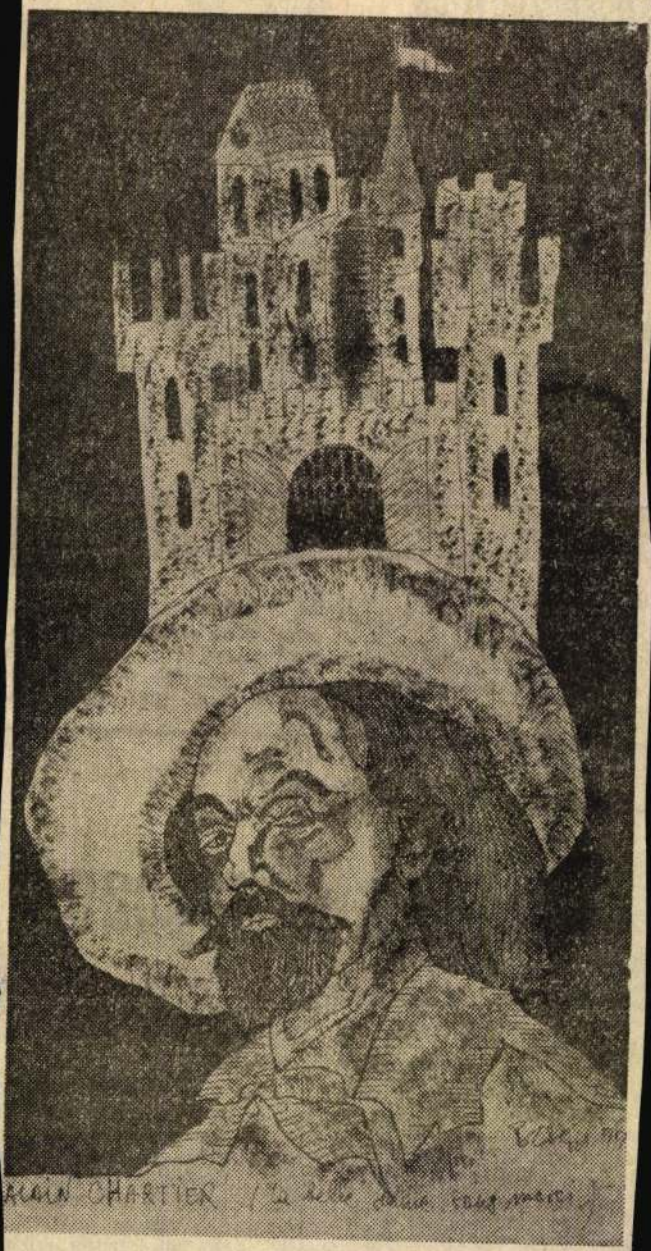

ALAIN CHARTIER (la belle dame sans merci).

Boros Zsolt György munkája

Kórhá

Korszerűsí
rul a sát
z, amit
dtek má
ottan halad a terv meg-
lósítása. Pedig sürgető len-
a munka meggyorsítása,
szen nemcsak a sátoraljа-
helyi járás, Sátoraljaújhely
Sárospatak város egész-
gügyi szolgálatát látja el,
nem a szerencsi járás egy
széből, sőt még a szomszé-
s Kelet-Szlovákiából is
znak betegeket az újhelyi
rházba. Mintegy százezer
ber számára fontos tehát
intézet mielőbbi felújítá-
és bővítése. A régi épü-
ben folynak a helyreállí-
si munkák. Nemsokára
embe helyezik az 1000 ada-
s új konyhát és a napi
00 kilogrammos mosodát.
ég ebben az évben elkez-
k az új nagy pavilon épí-
sét, amely további 114 ágy-
val gyarapítja majd a he-
ek számát. Ebben helyezik
a szülészeti és a gyermek-
ztályt.

**A VIDEOTON Számítástec
cia licenc alapján az R$_r$—10
fejlesztési programja kereté
újabb nagyobb teljesítmény
pusjelzéssel. Képünkön a V**

Ötmillió a földekre

Csendes hónapban

Szabálytalan alakú, töredezett vonalú földsánc takarja
t a nyílegyenes csatornát,
nelyben a legrekkenőbb
elegben is mindig van víz.
morotvát és egy tavacskát
t össze, talán kilométer
ics, tavasszal mégis a ve-
s sorsa függött tőle. Igen.
rciusban ásták, markolók-
l, lapátokkal túrták a la-
kot, s inkább reményked-
mint a józan észre hall-
va bíztak abban, hogy a
nyező táblákon idén még

hektár átlagában 55 mázsá
hektáronkénti csőtermést te
teleznek fel. A jó kapcsola
haszna ez.

— Persze jobb lenne, h
csak saját erőnkre lennén
utalva, de közbeszólt az idő
járás, a belvíz. Mert külön
ben, mindent el tudnánk id
ben végezni. A legcsendesebb
hónapnak tartott augusztu
ban (két betakarítás közö
például ötmillió forint érté
ben szórunk ki talajjavító
tápanyagot. Természetesen

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

1977 AUG 3

ÉSZAKMAGYARORSZÁG

Boros Zsolt György

SZÁG 4

1021

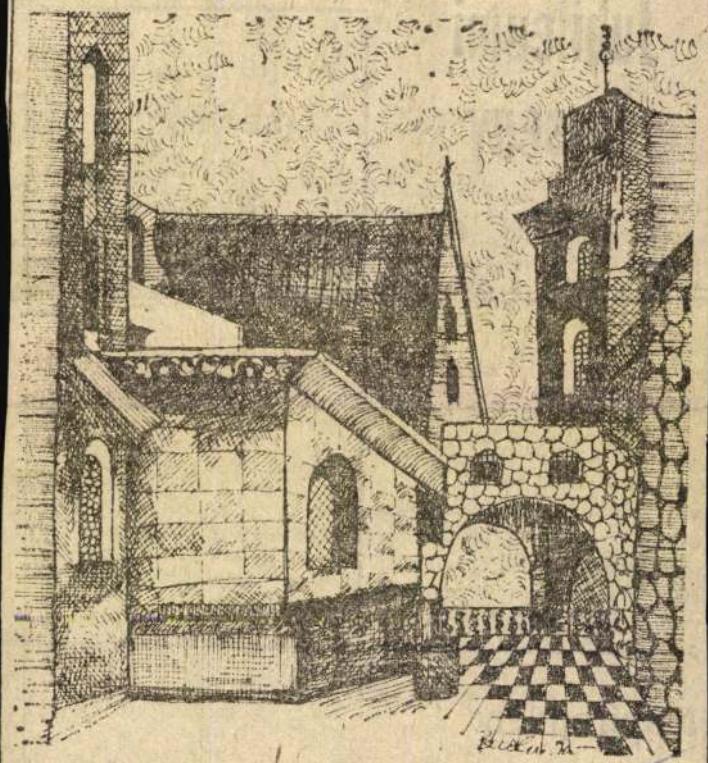

Krakkó (WAWEL) Boros Zsolt György munkája

Jubileumi verseny

A TVK üzemeiben tovább szélesedik a jubileumi munkaverseny-mozgalom. A kombinát dolgozói, a szocialista brigádokkal az élen újabb vállalásokkal egészítették ki januári munkafelajánlásukat. A festékgyár dobozüzemében arra tettek ígéretet, hogy a második fél évben a dobozgyártás során további félmillió forint értékű anyagot takarítanak meg. Ezenkívül vállalták, hogy a polipropilénqyár határidőre történő megvalósítása érdekében 500 óra társadalmi munkát végeznek az építkezésen.

Akna 1300 méter mélységben

Már a következő évtizedekre készítik elő a termelést Pécsett az Ércbányászati Vállalatnál. Jelenleg 1100 méter mélyen is dolgoznak a bányászok. Ebben a mélységben most egy „vakaknát" építenek, amely lehetővé teszi majd, hogy 1300 méter mélységből is bányászhassák az ércet. A IV. számú bányaüzem fejlesztésénél új gépet is alkalmaznak. Most oktatják a bányászokat az automatikus vezérlésű — nehéz fizikai munkát könnyítő és az egészséget óvó fúrógép kezelésére.

Napirenden:

munkaverseny és az árualapítás

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

DÉLI HÍRLAP

1977 APR 12

Boros Zsolt György

1021

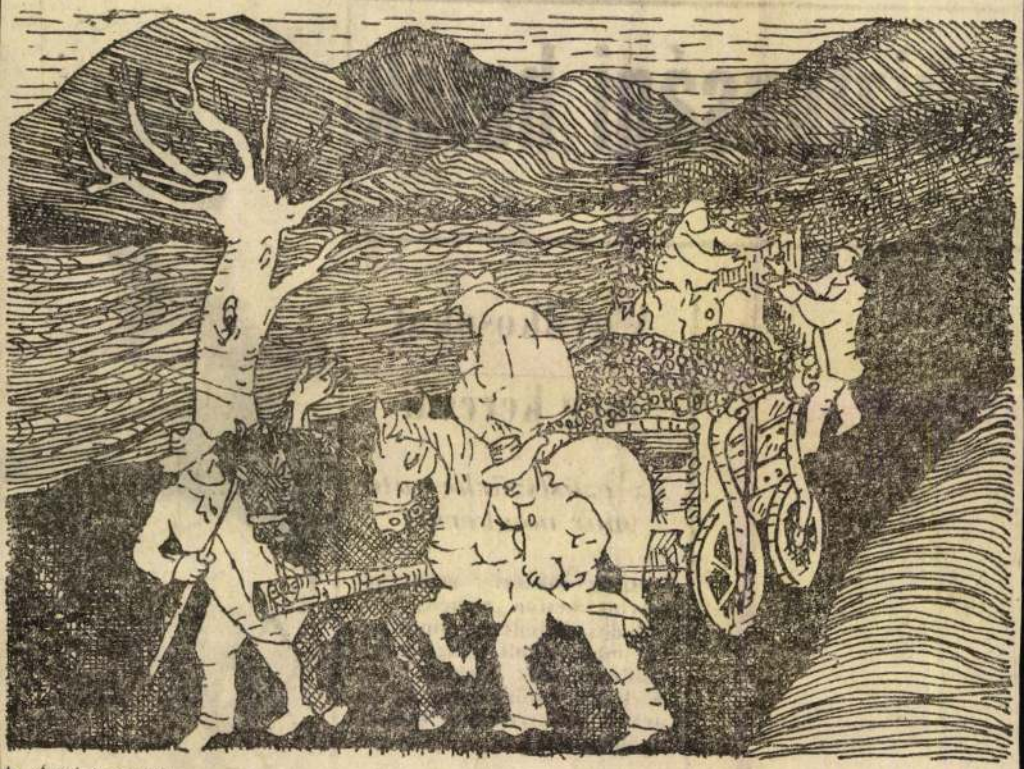

★ Árvízi emlék.

(Boros Zsolt György rajza)

ésbiztonsági hetek

(CIKK A 3. OLDALON)

LAP

NAPILAP *

A gyilkosokat még keresik

Az ezüstszürke autó már megkerült

Hírügynökségi jelentések szerint hétfőn reménytkeltő haladás történt az elmúlt héten meggyilkolt nyugatnémet főállamügyész, Siegfried Buback és sofőrje merénylőinek kézrekerítésére indított nyomozásban.

A lakosságtól kapott érte-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

1977 ÁPR 28

DÉLI HÍRLAP

Boros Zsolt György

1021

✶ Virág
(Boros Zsolt György rajza)

gér majálisra

Csanyikban állandó boltunkat üzemeltetjük, ahol két mázsa hentesáru, két mázsa virsli, mintegy félszáz kilogramm páros debreceni, 300 rekesz sör, 150 rekesz üdítő ital, valamint igény szerinti tejtermék, kenyér, péksütemény, édesség, konzerv vásárolható.

Kiss József, az Utasellátó Vállalat Miskolci Területi Igazgatóságának Tiszai pályaudvari üzemvezetője:

— A vasutas dolgozók a felvonulást követően a Vörösmarty Művelődési Házban ünnepelnek. Ellátásukról a Tiszai pályaudvar üzeme gondoskodik. Mintegy nyolcezer üveg sört, háromezer üveg üdítő italt, két mázsa csemegekolbászt, megfelelő mennyiségű húst lacipecsenyének, valamint cukrásztermékeket és déligyümölcsöket árusítunk.

Törzsgárdajelvény

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726
1977 FEB 2 2
ÉSZAKMAGYARORSZÁG
Boros Zsolt
1021

Boros Zsolt rajza

esden

zilárd alapjait

zesültek, *dr. Havasi Béla*, a negyei pártbizottság titkára olmácsolta a megyei párt- ezetés elismerését a kiváló redményekért. Felszólalásá- an a mezőgazdaság felada- airól szólva hangsúlyozta, ogy megyénk tsz-eiben a épgazdasági érdekekkel sszhangban, a termelést 9—0 százalékkal szükséges nö- elni. Ennek érdekében moz- ósítani kell a tartalékokat, *asznosítani kell az olyan le- etőségeket, mint a biológiai lapok jobb kihasználása, az izem- és munkaszervezés ja- ítása, a gazdasági együtt- működések fokozása.* Szélesí- eni kell a legjobb módsze- ek elterjedését, minimálisra kell csökkenteni a vetetlen erületek nagyságát, fejlesz- eni a növényvédelmet és az llategészségügyet.

— Terveink valóra váltá- ában — mondotta — meg- atározó szerepe van mind- nnyiunk fegyelmezett, pon- os, lelkiismeretes munkájá- nak.

gazdái

abb volt, mint három évvel zelőtt. *A termelékenység 25 zázalékkal növekedett*, így z egy tsz-tagra, illetve alkal- nazottra jutó éves termelési rték meghaladta a 330 ezer orintot.

A szövetkezet tiszta vagyo-

Gépjavító lakatosok

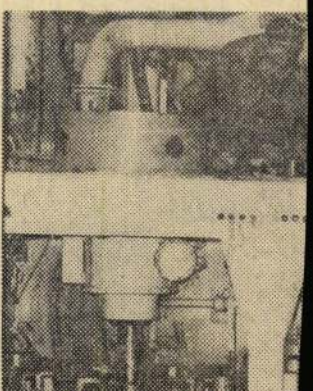

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

SZABAD FÖLD

Boros Zsolt György

1981 MÁJ 10

grafikus

1021

AZ ÖREG HALÁSZ ÉS A TENGER

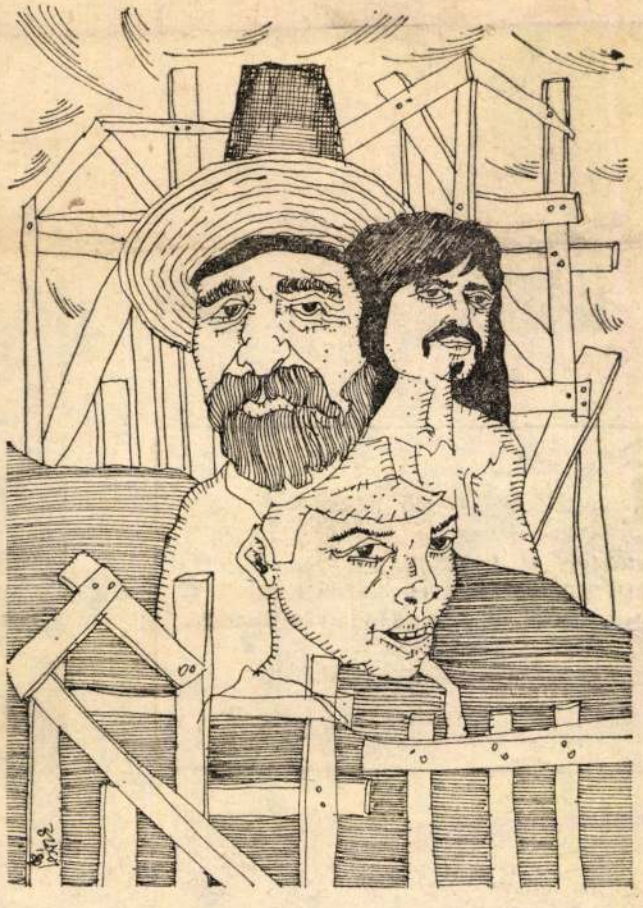

(Boros Zsolt György illusztrációja)

VAL

i Hortobágyéval: legelészik a gulya,
sgathatja a kiskutyát, gyönyörködhet
t is elszórakoztatja mindenféle látványossággal.
valódi pusztával: a háttérben
l, vidámsággal, ízes pusztai szóval.

(Geleta Pál felvételei)

BOROSNÉ Endresz Teréz

Ziáll. Bp. PIM, 1985. szept. 19–

ism. Arató Antal: Teréz néni Ziállítása [interjú]. = OSZK Híradó, 28, 1985, 9–10. 151–152.

Bainszky Pál: Borosné Endresz Teréz Ziállítása elé. = OSZK Híradó, 28, 1985, 9–10 152–154. ill

[megyjtő]

BOROS Lajosné Endresz Teréz

Gyetvai Ágnes: Mesél édes anyatejje.
- M. Nemzet, 1985. okt. 30. 4.

Kézirat, Kézirat, Földi Péter, 1985
Bp. PIM, Boros Lajosné Endresz Teréz, 1985

Boross Mariatta: Lakóhárok Szántódpusztán

13, 4. 67-70

Magyar Kálmán: A Tőrépkori emlékek régeszeti

Tutatása Somogyban. 4, 78-83.

Katona Imre: IGB. utja..

Pandúr József: Muzsika RR J. kárabon

6. 57-61

Majdán János: A barcsi indokán. 6. 89-93

bind

Önnek, hogyan profitál-
nélkül egy ingyenes be-
ekintéséből!

ő Partnerünk!

tszetős, az vágyat kelt az emberekben ah-
glalkozik Ön, nagyon fontos, hogy tevé-
s ez nem csak a kereskedelemre igaz...

yzetbe, amikor nagyon sok függött
' magát és munkáját?

esen és tetszetősen mutathassa be vállala-
partnereinek, hiszen a különböző termék-
számára az ismerkedéskor a legfontosabb
entik vállalkozásáról.

ek az Unibind?

M. D. K.

BOROSNÉ iparművész

Kolozsvár

Az 1899-i oroszországi osztrák-magyar kiállításon szerepel, bímzések, magyaros aplikációk, ládikák, tányérok

Magy. or. iparmův. lk.

Weinerné: Orosz-kapcs. 153.

Borosné Endresz Teréz, náv művész

Kecskeméten a Bánó-házban van a náv művészek múzeuma, állandó kiállítása. Teljesen új gyűjtést ad a „Kötődve a valósághoz" c. realista jellegű gyűjtemény. Itt látható a művész megható szépséggel varázsolt gyermekkori tiszta szobája: „Az első szobánk" c. (repr.) - Borosné varrott-ragasztott eljárással - kollázsos - dolgozik.

Halász Ferenc: A náv művészeti múzeum csodái. Petőfi Népe, 1977. ápr. 24.

van *Al-Csill* 850 oláh és magyar lakosú község, hol *Albrecht* főherczeg és kisérete fog lakni az Almay-féle kastélyban, melyből gyönyörű szép erdős hegyekre nyilik kilátás.

Szintén csak vagy félórányival fölebb van a Fehér-Körös balpartján *Gurahoncz* 500 (oláh s magyar) lakosú község, melyet az arad-csanádi vasúttársaság vasúti talpfa-páczoló gyártelepe, faeczet-gyára és nagy téglaégetője tesz nevezetessé, s a vidék lakosságára nézve egyik legfontosabb keresetforrássá. A helység fölött meredő erdős hegyeken különféle siklók és iparvasútak apró vonatai járnak-kelnek olyan magasságokban is, melyek teljesen járhatatlanoknak látszanak. Innen már világosan kivehetők az erdélyrészi havasok. Gurahonczon is több vendég lesz szállva.

Ime, ez a pár mérföldnyi völgymélyedés az, melyben a hadgyakorlatok itteni része történni fog, s melyet a királyi látogatás minden bizonynyal nagy lépésre serkent a haladás és művelődés terén nemcsak e rövid alkalomra, hanem a jövőre is.

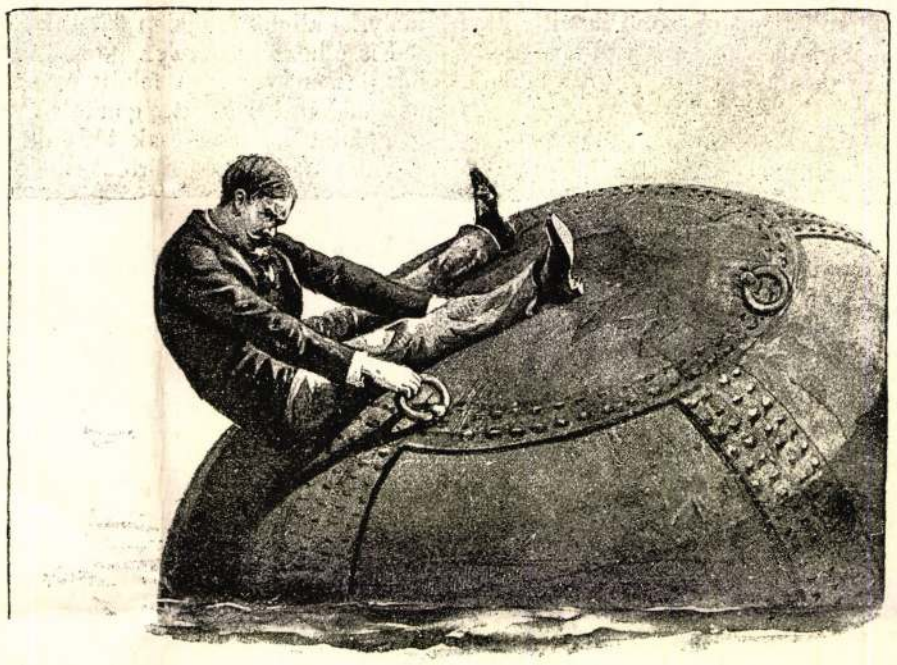

De Plonville megragadta az egyik vaskarikát.

NYÁRI ÉJJEL.

Elmulnak majd mind e világok;
Egy ravatal lesz az ég boltja.
Egymásután e sok gázlángot
Egy láthatatlan kéz kioltja.

Az életet, az «Úr» vetését
«Halál» szolgája learatja.
Ugarrá vál a nagy mindenség
E — nekünk végtelen — darabja.

Világtalan napok csoportja
— Üres halálfejek — dermedten
A sötét éjszakában bolygva
Kisértik egymást jéglepelben.

Sokáig nem lesz itten nappal;
De örökké sem tart az éjjel.
Előbb-utóbb megjő a hajnal
Életre keltő fényességgel.

Egyszer csak a nagy éjszakába',
Mint a mindenható kezétől
A végtelenbe lökött fáklya,
Csodálatos jelenség tün föl:

Az égnek a mérhetlen léget
Átnyargaló fürtös csillagja
A sötétségben alvó réteg
Lámpáit sorra gyujtogatja.

Aztán megint lesz itten élet,
Teremtmények, kisebb-nagyobbak.
Az emberek hisznek, remélnek,
Halhatlanságról álmodoznak.

És forg tovább, miként az orsó,
Világi rendnek körhintája:
Bölcső, menyasszony-ágy, koporsó...
Enyészet, élet egymást váltja.

Karácsonyesti ólomöntők
Játéka hát a nagy mindenség?
Méret szerint hangyák, földgömbök
Rendeltetése buboréklét...

Alakok, tömbök mindig újak
Jönnek, suhannak, mint a felhők.
Örök a léte a salaknak,
Elmulandók csupán az élők?

Ez öntudatlan zagyva minden,
Ez volt, van és lesz mindörökké.
Gondolkozó lény perczig itten
Él, meghal, aztán — soha többé?...!

VAJDA JÁNOS.

A DE PLONVILLE ÚR VESZÉLYES HELYZETE.

Elbeszélés. (Folytatás.)

Irta BARR RÓBERT.

Most kezdte csak érteni, hogy az ő bódéjának a tulajdonosa mért nézett rá olyan különösen.

Plonville zavarban volt. Fölfedezze-é magát a lány előtt, ha visszajön majd? Értésére adja-e a lánynak, hogy a part nem egyedül az ő tulajdona? De azzal elárulná találmánya titkát...

Gondolkozott. Angol, az bizonyos. Sohasem hitte volna, hogy az angol nők ily csinosak lehessenek. Ez a lány pedig valóban elragadó volt. S aztán az az öltözet! A finom fehér flanell blouse, a matróz sipka és öv azon a karcsú derékon!! Eh, de ő nem azért jött ide, hogy angol kisasszonykákat bámuljon! Mesterművére gondolt, visszament munkájához, s ismét neki feküdt. Elég időt veszített el e miatt az... osbaság... miatt, — de többet nem fog elveszíteni, az bizonyos!!...

De hiába vértezte magát hősi elhatározással, munkája már többé nem érdekelte ugy, mint előbb. Merengésen kapta magát rajta. Képzeletében különféle drámai helyzeteket rajzolgatott, a mely foglalkozás pedig cseppet sem kedvező a komoly munkára nézve. Képzeletében látta, mint borúl fel a könnyű csolnakocska, mint esik a vízbe az ifju lady, már-már elmerül, de ő hősi bátorsággal veti magát a habokba és saját élete koczkáztatásával megmenti az övét!... Aztán hirtelen egy nagyot sohajtott. Eszébe jutott, hogy nem valami jó úszó. A lány hihetőleg jobban tud úszni nálánál. Ezek az angolok oly jól találják magukat a vízben, akár csak a halak!...

Inkább ösztöne, mint a közvetlen meggyőződés megmondta neki, mikor a lány csolnakjával visszatért a partra. Megint a kis ablakhoz lopódzott és látta a lányt kiszállni csolnakjából, s ezt a partra, majd a bódéba húzni vissza. Plonville azt gondolta, hogy mára már eleget dolgozott, ott hagyta tehát munkáját s rendbe szedve magát, indúlt haza felé. A fehér alak könnyedén lebegett előtte, alig egy puskalövésnyi távolságban. De aztán hirtelen letért a Hyéresbe vezető irányról és az egyik közeli kastély felé vette útját.

Délután Plonville serényen dolgozott találmányán, s este azzal az önelégültséggel ment vissza lakására, melyet a dologtalan emberek éreznek, ha kivételképen szorgalmasak voltak. Semmi sem zavarta munkájában, és hősi elhatározása ismét erősen állott. Elhatározta, hogy soha sem gondol többet a délelőtti látványra, s hogy ezután csakis délután fog dolgozni, hogy ne kelljen magát elárulnia és akaratlan szemlélője lenni a leány tengeri kirándulásainak. Mert Plonville igen jól ismerte az angolokat, tudta, hogy milyen rendszeres emberek, s a mit az egyik nap bizonyos órájában tesznek, ugyanazt teszik a másik nap ugyanazon órájában is, és hogy így a leány délelőtt pontosan meg fog jelenni a tengerparton.

Aznap este valami bál-féle volt a hotelban. Plonville el volt határozva, hogy nem megy el. Egy időre lemondott a világ minden hiúságairól. Komoly, megfeszített munkának él. Pedig ugyancsak hívták, természetesen, miután itt is — mint talán mindenütt — nagy hiány volt a fiatal emberekben. Plonville hajthatatlan és megtántoríthatatlan volt. Mindazáltal még sem állhatta meg, hogy az étterem ajtajából ne lesse a vendégek felvonulását. Egy magas, nyúlánk fiatal lány ötlött szemébe, hosszú uszályos ruhában, úgy fésülve, mint egy görög istennő. A csolnakos lady volt — megdicsőülve. Plonville habozni kezdett. El volt veszve...

Futott fel szobájába és átöltözött. Mondjanak bármit, de egy estélyi öltözet képes megtántorítani a legelvszilárdabb férfit is. Plonville hirtelen kicsinosította magát és sietett a bálterembe. Meg kell vallani, jól nézett ki.

Nehány percz mulva már be volt mutatva a leánynak. (Miután elhatározá, inkognitóját ez estére levetni, mint *De* Plonville lőn bemutatva.)

A mint megtudta, a lányt Stansby Margitnak hivták. Az olvasó alighanem unalmasnak találná, ha beszélgetésüket kimeritően elmondanám. Nagyon emlékeztetett az az Ollendorf-féle nyelvtanok egyik-másik fejezetére. De Plonville — a mint már említém, igen büszke volt a maga angol tudományára; Margit kisasszonynak pedig — fájdalom! — igen erős érzéke volt a humor iránt. Mindazáltal az est tűrhetően telt, gondolá a lány, Plonville szerint pedig épen kitünően.

Ezek után nagy önmegtagadás szükségeltetett visszatérni egy esernyő-vizi-jármű készítésének prózai munkájához, de — Plonville becsületére legyen mondva—állhatatosan kitartott. A lánynyal az után még több izben találkozott, de soha sem a tengerparton. Legjobban szerette volna most is, ha a lányt valami veszedelemből szabadíthatná ki, de az alkalom csak nem kínálkozott. Ilyesmi csak a regényekben szokott előfordulni, gondolá magában bizonyos keserűséggel. A tenger mindig csöndes és nyugodt volt, s Margit kisasszony igen jól értett az evezés mesterségéhez.

E közben De Plonville befejezte nevezetes találmánya elkészítését, úgy, hogy már semmi egyéb se maradt hátra, mint annak kipróbálása. Erre egy oly napot választott ki, mikor a franczia hadihajók, melyek a part körül czirkáltak, letüntek a láthatárról és sehol sem voltak láthatók.

Egy árva vitorla sem mutatkozott a sima víztükör felett. De Plonville találmányával tengerre szállt. A tenger csöndes volt, a nap ragyogóan sütött. Meg volt róla győződve, hogy találmánya ki fogja állani a tűz-, azaz: a viz-próbát és meg fog felelni a hozzá füzött várakozásnak. A mint a parttól lassacskán távolodott, egyszerre észrevett valami nagy gömbfélét lebegni a vizen, jókora távolságra a parttól. Valami rossz szellem azt sugta neki, hogy legjobb próba lenne az úszógömbig evezni és aztán megint vissza. Sok ember képes champagneit inni a nélkül, hogy megrészegednék tőle, de nagyon kevés képes

bevenni csak egy középszerű adagot is a likőrből, hogy meg ne ittasodjék. De Plonville ittas lett az elért fényes sikertől. A partról jövő szellő is kedvesebb és járművét vigan hajtotta kifelé a tengerre.

Az otromba vas gömb félig kiemelkedve a vizből, mint valami lusta czethal feje libegett ideoda a viz tükrén. Felületén nehány vas-karika volt látható, melyek egyikéről láncz nyúlt alá a vizbe, — hihetőleg a gömböt megkötő vasmacska láncza. A mint De Plonville a gömb közelébe ért, ez — mintegy láthatatlan erő által hajtva, — az ő kis járműve felé csapódott. De Plonville, hogy a gömböt félre terelje utjából, felugrott esernyő-ladikjában s fél lábát felemelve, azzal a ladikból ki a gömb felé rugott. De ez ugyanazon láthatatlan erő által késztetve, mint előbb a közeledésre, hirtelen távolodni kezdett, De Plonville barátunk elveszté az egyensulyt, az esernyő-csolnak felbillent, ő pedig a vizbe cseppent. Mikor nehány ölnyi távolságban nagy nehezen ismét a viz felszinére vergődött, találmányát nem messzire magától lassan, sajnálattal gondolt a mai ebédre a vendéglőben, melynél aligha fog jelen lehetni.

Kissé hozzá szokva a gömb himbálódzásaihoz, lassan, vigyázva felállt és torkaszakadtából kiabálni kezdett, gondolva, hogy valaki meghallja és majd csak történik vele valami!

Valami csakugyan történt is. (Vége köv.)

BOROS-SEBES MÚLTJA.

A Dézna felől folyó Sebes-patak torkolatától kissé keletre van az arad-csanádi vasút pályaháza, egyuttal éveken át végső állomása ennek a derék vállalatnak, mely 1881. szept. 7-én nyitotta meg a Boros-Sebest a tőle 28 kilométer távolságban levő Boros-Jenővel összekötő vonalrészt. Ezt a haditekintetben is fontos két pontot már a rómaiak sem hanyagolták el. Mind a két helyen egy-egy előbástya, propugnaculum, állott. Sebes helyén alkalmasint épen *Ziridava* feküdt, Daciának egyik városa, Zermizirgával (talán a mai Bulcsesal) ugyanazon hosszusági fok alatt, de a szélességnek 20 perczével odább éjszakra. Ez a két fok épen a mostani Berza, Boros-Sebes és Buttyin által alkotott háromszögben metszi egymást s úgy itt, körülbelül a Sebes-pataknak a Fejér-Körösbe való ömlésénél, mint védelemre különben is alkalmas ponton állt Ziridava, ha ugyan Ptolemaeus táblázatának hitelt adhatunk.

A kijelölt pont minden esetre fontos.

Innen nyilt az út az aranybányákhoz, más részt pedig a Bökény- és Sebes-patak mentén az aradi ércztelepekhez. Épen e vidéken találják a legtöbb római érmet, s a környéken római bányaművelés nyomait sejtik. A Fejér-Körös völgyén fölfelé a bányákhoz rendes út vezetett. Boros-Sebes szomszédságában, Déznán, még fent a várromok közt is találtak római kapcsokat (fibulákat), ékszereket s érmeket; a közel levő Fericze régi gör. kel. templomába római feliratos köveket falaztak be, stb. A vidék rómaiságának leghatározottabb bizonyságai mégis az u. n. *római sánczok*, vagy daciai határvonalak. Ezen *limes dacicus* fővonalából kelet felé Kislaka táján egy szárnyvonal ágazott ki, s egészben délkeletnek tartva, Árkosig (Járkos) ért, hol egy jókora nagyságú négyszög gyaníttatja a régi castrumot. Alapvonalai az erdőben jól láthatók. Ignest (a régi Ágnafalva) határán tovább menve Boros-Sebesnél és Buttyinnál (a régi Bökönynél) a Fejér-Körös mellett azon a tájékon enyészik el, hol talán a már említett Ziridava állott. Nyomát a Pilis-hegyen s a vele szemközt levő, 196 méter magas kopár Piliskén, általában pedig a Bolhád nevű erdős hegységben még jól föl lehet ismerni. Árka nyugat felé mélyebb, Dácia felőli oldalán ellenben az esővíz által lehordott iszap már jócskán feltöltötte. A töltés alapja 8, koronája 2 méternyi; magassága 80, Pannonia felé eső lejtője 510, a daciai 250, centiméter. Olyan méretek ezek, melyek többé-kevésbbé minden ponton egyeznek a vallumnak Palánkától Tihóig terjedő, közel 400 kilométer hosszú s Torma Károly által szabatosan megmért vonalával.

A honfoglalás történetében szintén szerepeltetik ezt a vidéket mindazok, kik rosszul értették Béla király jegyzőjének azt az adatát, hogy a magyarok a Jószás-patakon fölfelé jutottak el Mén-Marót várához, Biharba. Föltéve, hogy a honfoglalók Szeghalom és Csökmő tájától Geszti-

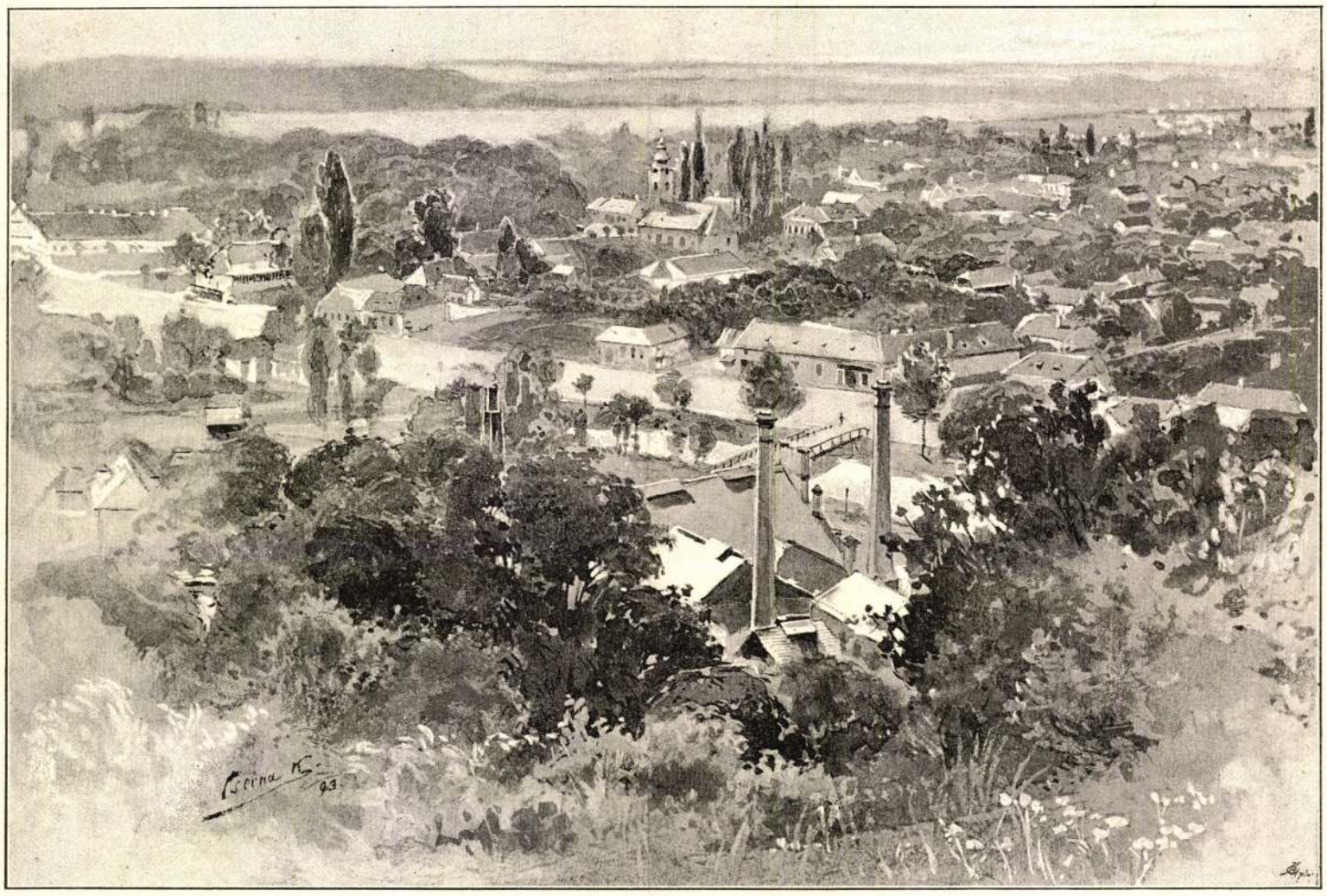

Cserna Károlynak a «Vasárnapi Ujság» részére készített rajza.

BOROS-SEBES.

tig az Ördögárka, Szalonta vidékétől pedig a limes dacicus mentén haladva, annak Kislakon, Árkoson és Boros-Sebesen át maig is látható vonala mellett (mint Szabó Károly és Kápolnay ezredes vélte) valóban eljutottak oda, hol ez a limes végződni látszik, t. i. a Jószáspatak torkolatáig, a mai Aradmegyébe: minden további találgatás megakad azon a tényen, hogy a Jószás mellett fölfelé soha sem vezetett út Biharba. Sebes vidékét tehát ki kell hagynunk a honfoglalásnak eléggé még úgy sem tisztázott történetéből. Nem ösmerjük Sebesnek a középkorban való szereplését sem. Figyelmet érdemel azonban, hogy mindjárt első feltünésekor nagyobb helységei közé sorolják Zarándvármegyének. Ugyanis mezővárosnak irják 1552-ben I. Ferdinánd adománylevelében, és 1553-ban, midőn az esztergomi káptalan a temesvári hős, Losonczy István leányait, Fruzsinát és Annát birtokukba beiktatta. Ha egész terjedelmében ösmernők azt az adománylevelet, melylyel Zsigmond király 1387-ben Losonczy István és László bánoknak adományozta Boros-Jenő és Dézna várak uradalmait, megtalálnók benne a hozzájuk tartozó Sebes nevét. Annyi kétségtelen, hogy 1387 óta a Losonczyak óriási uradalmába volt keblezve. 1552-ben már uradalmi főhely (caput

dominii), a mennyiben Bököny (Buttyin) mezőváros és Tótvidéke számos faluval együtt hozzátartozott. 1566-ban, Jenővel és Gyulával együtt, Boros-Sebes is behódolt a töröknek, s ez időtől kezdve, Khalil bégnek 1574. évi deftere szerint, a jenei szandsák-bég alatt álló déznai vár bégje húzta jövedelmeit. A magyar urak azonban ebben nem igen akartak megnyugodni. 1576-ban Pap György tizenketted magával «Sebes nevű várast megdúlta és a szegény népnek marháját elvitette; a ki fő volt a várasban, annak fejét vétette. Ilyen nagy kegyetlenséget cselekedett — írta a temesvári basa — a szegény népen, kiről én nekem panaszolkodtak.»

Jenő és Dézna várai 1596-ban felszabadulván a török uralom alól, Sebes mezőváros is magyar földesurat kapott. Báthory Zsigmond fejedelem 1597-ben a hűtelen *Kendy* Ferencznek minden jószágát, többi közt Deszni várát Sebes mezővárossal s 47 egész faluval, valamint 3 részjószággal és 7 pusztával, a vasbányákkal és hőforrásokkal együtt gönczruszkai *Kornis* Gáspár tanácsúrnak ajándékozta. Az új földesurat a váradi káptalan vizsgálóbiztosai (requisitorai) még abban az esztendőben beiktatták. 1601-ben azonban szalontai *Toldy* Istvánt is boldogította a fejedelem egy sebesi részjószággal, azonkívül még 95 különböző birtokkal s 1602-ben őt is beiktatta a fejérvári káptalan. Zsigmond fejedelem teljes bukásával Toldy elvesztette, Kornis azonban egyelőre még megtartotta birtokát. 1612-ben ugyan őt is száműzte és javaitól megfosztotta Báthory Gábor; de az új földesurak sem voltak szerencsésebbek. 1612-ben *Bethlen* Gábor, ennek «hűtelen volta» miatt még azon évben nagymegyeri *Keresztesy* Pál kapta, a ki Báthory Gábor bukásával 1614-ben hiában tiltakozott az ellen, hogy a felülkerekedett Bethlen Gábor fejedelem Deszni uradalmával együtt ezt a várost is visszaadja régi földesurának, *Kornis* Gáspárnak. Bethlen nem is adta vissza azonnal, hanem előbb 1614-ben 3000 magyar forinton *Rhédey* Pálnak vetette zálogba. Rhédeytől azonban — valószinüleg egyezség következtében — pár hónap mulva ismét Kornis Gáspáré lett a város, melyet fia, Zsigmond, 1633-ban, és pedig 39 egész faluval s több kisebb birtokkal együtt, új adományul nyert I. Rákóczy Györgytől. Kornis Zsigmond öcscse és örököse, Ferencz, 1649—1655-ben perelt is e miatt Keresztesy Ferenczczel, ki szintén jogot tartott Sebeshez és a többi jószághoz. De tárgytalan lett ez a pör, midőn 1658 szeptemberében Boros-Jenő és vele az egész vidék ismét török kézre került, s ott is maradt mindaddig, mig 1693-ban a keresztények vissza nem vették.

Ettől kezdve mint kincstári birtok tengődött a kis város, melynek lakosai még mindig jobbadán kálvinista magyarok voltak. Első ismert prédikátoruk, *Balogi* Gergely 1712-ben irta alá a makai esperesség törvényeit. Ő volt még a pap, mikor 1726-ban s újabban 1732-ben III. Károly király Modena, Reggio s Mirandola herczegének, Correggio fejedelmének, Este őrgrófjának, «kedves unokatestvérének», *Rinaldó*nak (Rajnaldnak) adományozta ezt a községet összesen 200 faluval és pusztával együtt, úgy, hogy Rinaldo herczeg, a rácz katonai határőrség területét kivéve, ura lett majdnem az egész Zarándmegyének s Aradmegye egy részének. Mikor azonban Rinaldónak 1737-ben történt halála után III. Ferencz lépett a modenai trónra s az osztrák örökösödés ügyében mindjárt szövetkezett a spanyolokkal, Mária Terézia megfosztotta őt magyarországi javaitól. Ezeket az 1748-ban Aachenben kötött béke értelmében visszakapta ugyan, de kevés ideig intézhette azok kezelését, mert III. Ferencz fia, II. Rinaldó, utóbb más olaszországi jószágokkal cserélte el magyarországi uradalmait.

A városka, mely 1732-ben már csak 90 frt adót fizetett, igen lassan heverte ki a török hódítások idejében való pusztulását. Prédikátorai, Sikó Ferencz, Fogarasy István, Tóth István, Szilágyi János, stb. szomorúan láthatták nemzedékről-nemzedékre, mint veszt ottan tért a magyarság. 1774-ben Mária Terézia s 1783-ban II. József már nemcsak nekik, hanem a görögkeletieknek is megengedte, hogy templomaikat újra építsék. 1784-ben rossz helyre menekült ide a lázadó oláhok elől Jancsó András kristyóri prédikátor, hogy ennek parochiáján folytassa működését, mert a g.-keletiek sebesi protopópája is a lázadókkal tartott s e miatt elfogatta, s báró Petras alezredes az aradi börtönbe kisértette. A vád különben az volt, hogy a boros-sebesi helvét hitvallásu magyarokat a görög nem egyesült hitre akarta tériteni, biztatván őket, hogy abban az esetben nem lesz bántódásuk a fölkelők részéről. Ugyanazon év augusztusában Aradvármegye — melybe Mária Terézia Zaránd nyugati részével együtt ezt a várost is még 1745-ben bekebelezte — Boros-Sebesen hirdette ki 21 oláh rablónak azt a kegyelmet, melyet II. József a megye közbenjárására aug. 3-án a legsajátságosabb körülmények közt adott Forray András aradi alispán elrablóinak. Úgy látszik, Gersics Péter protopópa is tisztázta magát a vádak alól, s azt a 21 oláhot s aug. 19-én az újabb 19-et épen ő eskette föl hűségre.

Ebből az időből, 1786-ból való az első hivatalos adat is, hogy Sebes határában a lakosok engedélyt kértek vasérczek kutatására, de kétségkívül foglalkoztak ily kutatásokkal, rendszertelen bányászattal s a vas feldolgozásával már századok előtt is. Ez az adat tehát voltakép csak az újabbb lendületet jelenti. Különösen 1840 óta újabb irányban folytatták a vasgyártást, mely most 8—9 ezer métermázsa hengerezett vasat állit elő. Figyelmet érdemel különben egy

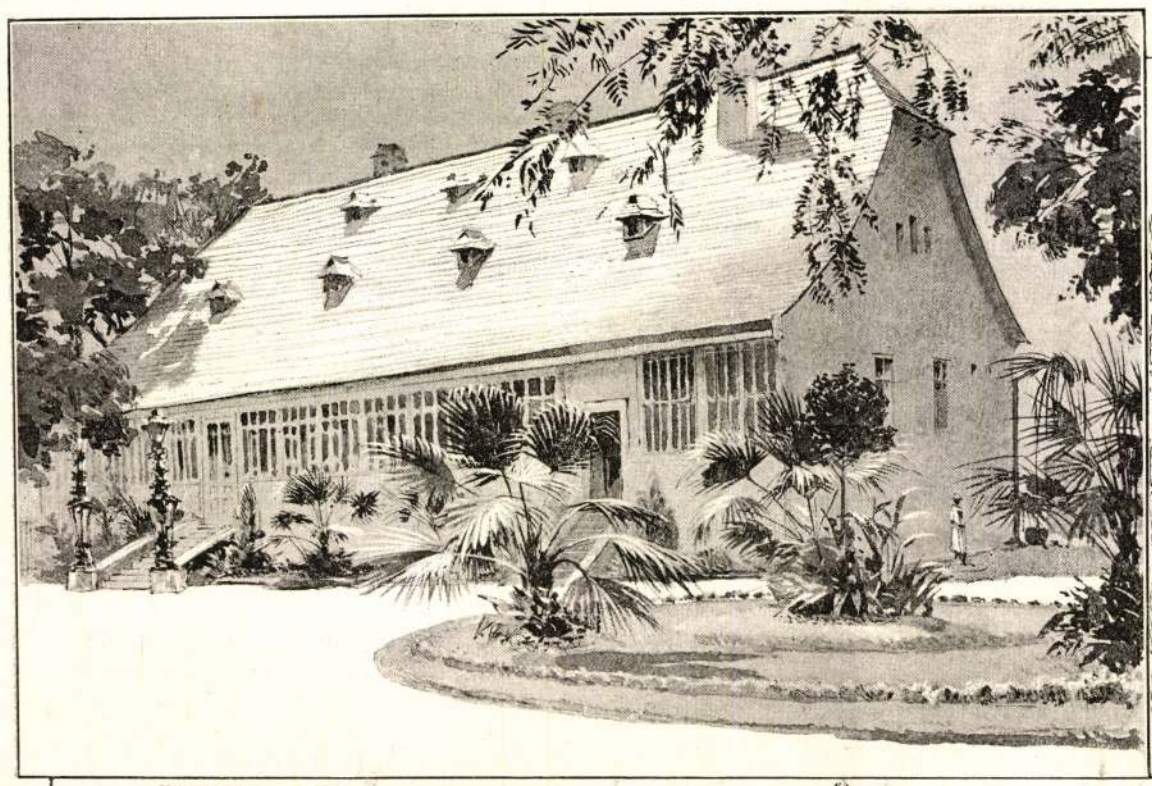

AZ UDVARHÁZ A KERT FELŐL.

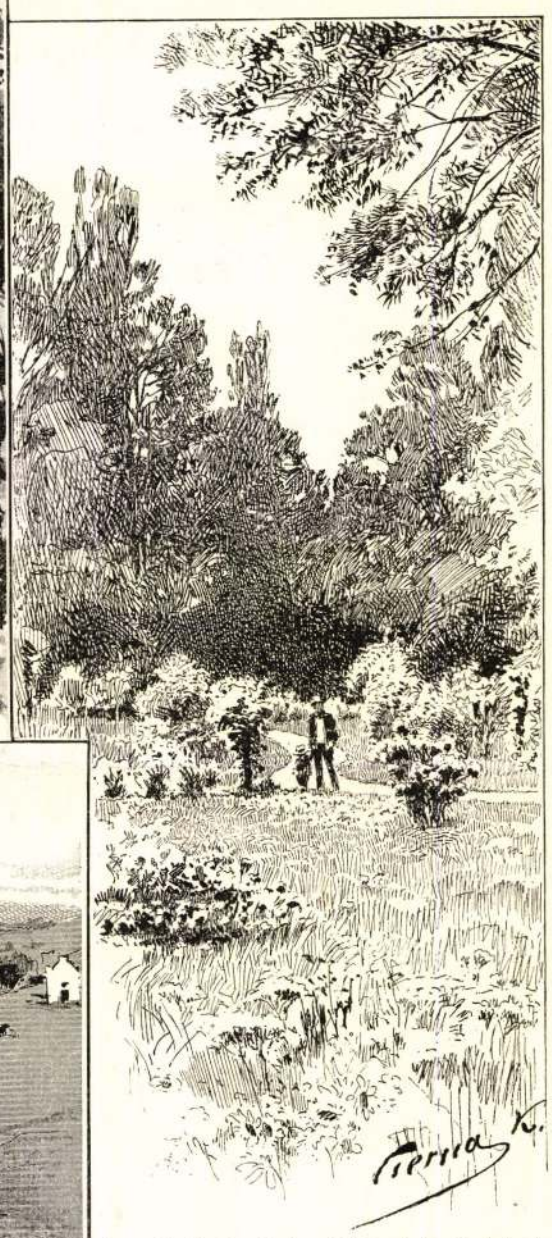

RÉSZLET A PARKBÓL.

GRÓF WENCKHEIM FRIGYES UDVARHÁZA.

Cserna Károlynak a «Vasárnapi Ujság» részére készített rajza.

A KIRÁLY BOROS-SEBESI SZÁLLÁSA.

más, de szerencsétlen végű iparvállalat is. 1806-ban ugyanis Thuróczy Taddé kamarai ispán, Egyed Gábor, Hrabovszky Béla béli tisztartó és Lupes számtartó szódagyárat állitottak Sebesen. A gyár igazgatója, Székely Mihály ellen azonban az ausztriai kereskedelmi törvényszék már a következő évben végrehajtást rendelt el 71,000 frt erejéig; 1808 októberében az igazgató megjelent ugyan Váradon, hogy számadást adjon sáfárkodásáról; a gyárról azonban nincs többé szó s így a kisérlet, úgy látszik, meghiúsult.

Épen az alapítás esztendejében, 1806-ban történt, hogy Németországban levő javait gróf *Königsegg-Rothenfels* József elcserélte Boros-Sebes mezővárosért s a hozzá tartozó 21 faluért. 1810. julius 16—18-án nagy fénynyel iktatták be az új földesurat, 1807 óta Aradmegyének is táblabiráját, ki az első napon 260 vendéget látott el asztalánál. Szeptember 5-én azonban már elhunyt a birtokszerző; utódai Königsegg János és Zsigmond lettek, kiket 1814 május 31-től junius 2-áig szintén ünnepélyesen vezettek be. Egyik főtisztjöknek, Sárosy Lajosnak a fia *Sárosy* Gyula, a költő, kinek szülőházát, hol 1816. febr. 12-én pillantotta meg először a napvilágot, 1890-ben emléktáblával jelölte meg az aradi Kölcsey-egyesület. Gróf Königseggék épitették azt az udvarházat, mely a mostani hadgyakorlatok alkalmával a király ő felségének szállásául fog szolgálni s 1837-ben gr. Königsegg János emeltette a városka egyetlen kath. kápolnáját. A Königsegg-család azonban a 62,000 holdnyi boros-sebesi uradalmat 800,000 ezüst forinton már 1848-ban eladta gróf *Waldstein-Wartenburg* Keresztélynek, ennek fia, Ernő pedig 1891-ben gróf *Wenckheim* Frigyesnek.

A városka, melynek félezred év (1387—1893) alatt 11 földesúri családja volt, kebelében a tizenegyediknek idejében üdvözli először Magyarország királyát. Nagyobb fényt nem látott, nagyobb ünnepet nem ült soha. Adja Isten, hogy fejlődésében ez az ünnep igaz boldogságnak új korszakát nyissa meg!

MÁRKI SÁNDOR.

A GYALUI ÉS ANDRÁSSY-HAVASOK KÖZT.

A Bethlen-, Béldi- és Somkereki-sziklák keresztelője.

Képekkel a 624. és 625. oldalon.

Kolozsvár piaczáról vagy még inkább fellegváráról gyönyörű havasok kéklő hegyormai hivógatják, csalogatják a jámbor sétálót s főkép a bátor turistát. Kincses Kolozsvár városában a közönség nagy része csak annyit tud ezekről a havasokról, hogy ott oláhok laknak, s hogy onnan jön a Szamos, meg az eső, hó, s hogy e havasok miatt kell fűteni Kolozsvárt novembertől májusig.

Az *E*rdélyrészi *K*árpát-*E*gyesület két évvel ezelőtt épen azért alakúlt, hogy megismertesse Erdély gyönyörű hegyvidékeit honfitársainkkal és a külföldiekkel, s hogy terjeszkedjünk békés uton a havasok közé is, a melyek eddigelé a magyarságra nézve jórészt ismeretlenek s teljesen idegenek. Tavaly nyáron két nagyobbszabású kirándulás indúlt oda Kolozsvárról, egyik a kolozsvári főrangú családok társaságából (junius 25—26.); a másik Vasvári Pál, a szabadságharczi Rákóczi-zászlóalj parancsnoka elesése helyét kutatók lelkes csapatja (julius 16—17.) Mindkettő el volt ragadtatva a gyönyörű vidék, a Hideg- és Meleg-Szamos vadregényes völgyének festői szépségeitől s jó kedvében a feltünőbb sziklákat elkeresztelte olyan nevekre, a melyek viselőinek e havasok s az erdélyi turistaság legtöbbet köszönhetnek.

A főrangú társaságnak lelke közkedveltségű főispánunk, *gr. Béldi* Ákos és családja volt. Ő maga, úgy szintén neje Bethlen Emma grófnő a megtestesült szeretetreméltóság, s leányai, Emma és Zsófia grófnők a legbájosabb és legkedvesebb leányok közé tartoznak. Kolozsvárt bálban, bazárban, jégen, sétatéren, jótékonyság s mükedvelés terén hangadók. Természetes tehát, hogy a turisták is első sorban őket ohajtották megnyerni ügyüknek, mert az ő zászlajok biztos diadalt jelent, s az is természetes, hogy az ő nevökről nevezték el — jelenlétökben — a legszebb kőszálat *Béldi-sziklának*, melyet a Hideg-Szamos nagy eséssel zúgva morajló habjai körülfognak. A Vasváristák aztán folytatták a jó példát: egy másik sziklapiramist elnevezték «*Bethlen-sziklá*»-nak gróf Bethlen András miniszterről, a ki a közeli Magura-tetőn egy nyári villatelepet létesített; aztán meg egy hatalmas sziklafalat a turisták ottani leglelkesebb vezéréről, *Somkereki* Gusztáv akkori gyalui kir. főerdészről, a kit ott a havasok királyának neveztek.

Ennek immár egy esztendeje. Azóta a havasok mindig csábitóan kacsingatnak felénk, télennyáron s mi nem feledtük igéretünket, hogy «*a viszontlátásra!*» Télen természetesen nem mehetünk oda, hiába lobogtatja felénk hófehér kendőjét s küldözgeti ránk szelek szárnyán járó viharos üzeneteit s fehér-pihés postagalambjait. De azért akkor sem felejtettük, «*Kárpát-estélyt*» rendeztünk — a sziklák javára, hogy ha elkereszteltük s a nagy világba be akarjuk vezetni, hát névjegyet is csináltassunk nekik. Megnyertük ismét a Béldi-családot védnökül. A magyar nóták játszásában kitünő zongoravirtouz Emma grófkisasszony, a ki egy előbbi műkedvelői előadáson elragadta Kolozsvár közönségét, megigérte, hogy nekünk is zongorázni fog. A lapok megverték a nagy dobot, hogy az EKE ez estélyre «fenyű-erdővé» alakítja át a vén Redoutot, s minden csodás dolog fog ott történi a fenyűlombok között. Tódúlt a közönség, ott volt (a mint egy helybeli t. ujságirónk szokta írni) «tout Kolozsvár», de még a vidék legszebb lányai is — csak az nem jött el, a ki félt, hogy a nagy zsúfoltságban összenyomják, — s össze zongoráztunk, énekeltünk, felolvastunk és tánczoltunk vagy 500 pengőt. A legkedvesebb farsangi mulatság volt ez idén a «Szamosparti Athéné»-ben, s maradt belőle vagy 100 pengőnk a havasokba beépiteni való.

A mint kinyilt a tavasz (ott a havasban junius végén), az Erdélyrészi Kárpát-Egyesület kiküldötte három-tagú bizottságúl egy fő s két alelnökét (mert ilyen «sarzsé» van köztünk legtöbb, a közkatona ritkább), a sziklajelölések eszközlésére. Kivittünk egy *sírkőmetszőt*, hogy megmetszessük vele az erdélyi turistaság feltámadásának emlékköveit. A rekettói vadászlakban töltöttük az éjszakát, s másnap hajnalban elindultunk fölfelé a Hideg-Szamos felső völgyébe. Ámde a hidakat elvitte volt a viz, s társaságunk tagjai közül ki lóháton, ki «feredezve» ruha-batyuval a hátán, ki meg egy szál a Szamos zúgó habjai felett átfektetett fenyőtörzsön kelt át a vizen, a mely csoda, hogy el nem vitte valamelyiket. Visszafelé a hivatalos hármak ketteje már nem lovon, de a fenyőszálon lovagolt át (ló nélkül, önparipán) a viz felett, a mely nem ismer tréfát s csak azelőtt pár héttel ragadt el egy gyermeke után beléugrott szerencsétlen anyát.

A remetének beállott metsző ott metszett és pingált betüt aztán vagy öt napig, állványon, létrán, kötélen fityegve ég és föld között. Elkoptatott vagy száz vésőt az erős gránit sziklán, úgy hogy két sziklát csak olajos piros festékkel írhatott meg. De hát meglett, az a fő, és pedig pompásan ragyognak a betük, az egyedüli magyar nevek azon a vidéken.

Junius 10-re tűztük ki a leleplezést mi, a kik az EKE (*E*rdélyrészi *K*árpát-*E*gyesület) szarvát tartjuk, a mikorra a Vasvári vitézek a szomszédos völgyben tartott kirándulásukról szintén átjöhettek. A keresztanyai tisztre felkértük gróf Béldi Ákosné szül. Bethlen grófnőt, a ki mind a két főszikla nevét viseli.

Gyönyörű vasárnap reggelre virradtunk, mikor indulnunk kellett junius 9-ikén hajnalban. Öt órakor reggel a főispánék monostor-utczai palotája előtt állott a négy kocsi, a mely a 15 tagból álló társaságot a havasba röpiteni volt hivatva.

Báró Feilitzsch Arthúr, kir. főerdőigazgató, az EKE központi alelnöke, két tüzes szürkéje vezetett. Gazdájuk kormányozta őket, ki mellett Béldi Zsófika grófnő ült; mögöttük az EKE kolozsmegyei osztály elnöke, Szádeczky Lajos, és titkára Gámán József. Utánok poroszkáltak és poroztak a fiakkerek, egyikben gróf Béldi Ákosné, másik leányával Emma grófnővel s Zeyk Alberttel; a másikban báró Mannsberg, az EKE kolozsmegyei osztályának buzgó alelnöke, nejével és sógora a jeles ornithologus Chernel István, szintén nejével (Kőszegről); a harmadikban gróf Béldi Ákos főispán, Matskássy Pál és Csaba Zoltán.

Gyorsan tüntek el mellettünk a kolosmonostori egykor híres apátság romjai, a szász-fenesi «*Leányvár*» tető; alig vethettünk egy pillantást II. Rákóczi György 1660-iki csataterére s eleste helyére, már is Gyaluban voltunk, s onnan egykét ugrással bekaptattunk a havas szádájába s az elindulástól számítva egy jó óra mulva a *Hideg-* és *Meleg-Szamos* összefolyásánál álló gőzfürész-telep udvarára fordultunk be. A bérkocsik egy fél óra mulva érkezvén csak, volt időnk megdézsmálni a telepen viruló remek rózsákat, melyeket műértő tündérújjak egy percz alatt annyi szép bokrétává varázsoltak, a hány nő volt a társaságban, úgy, hogy mindenkit kész rózsabokrétával várhattunk, a mi a havasok közt nem várt meglepetés.

A fürész-telepen minden turista-társaságot terített asztal szokta várni hideg ételekkel s friss Dréher-féle sörrel. A második reggeli most sem maradt el. Újult erővel indultunk neki a Hideg-Szamos völgyében vezető magurai útnak, a melyet akárhányszor jár is meg valaki, mindig újabb-újabb gyönyörűséget talál benne. Minden fordulónál más-más kép, remek panorámák, szelid völgyhajlások, fantasztikus hegyalakok váltogatják egymást. A Szamos medre, mely alattunk néhol nagy mélységben morajlik, most tele van a havastetőkről leúsztatott fenyűfatörzsökkel, u. n. «*rönk*»-ökkel, melyekből a fürészgyár évenként 50—60,000-et hasogat fel szép, sima deszkákká. Az útfélen csipkerózsák nyílnak, a vizenyős helyeken egész erdő nefelejts kacsintgat ránk sötétkék szemeivel, s a vadvirágok ezreinek tarka-barka serege szegélyzi utunkat. Meg nem állhatjuk, hogy egy-egy kaptatónál le ne ugorjunk s bokrétát ne kössünk belőlük. Bájos utitársnőink csakhamar két-két bokréta közül találgathatják, hogy melyik szebb: a szelid-rózsa, vagy a csipke-rózsa.

Egyszerre a Szamos elkanyarodik előlünk, s előttünk áll egy magas hegyoldal; legtetején egy faházikó tünik föl a reggeli nap fényében, zöld lombok alatt. Költői gondolatokat ébreszt: beállni oláhnak s ott tölteni egy nyarat, távol a világ zajától, az emberektől. Télre azonban befagyna a költészet, ha ott kellene a hótengerben egy helyen ülve mamaligázni hat hónapig. A szomszéd ház egy negyedórányira van tőle, s így van elhintve a falu két-három órányi távolságnyira a hegytetőkön s oldalakon: előttünk *Magura* és *Marisel*, balra *Hideghavas*.

Nem sokára nagyot kanyarodik a Szamos zúgolódó árja s mellette az út és a háttérben egy hatalmas sziklabástya nyulakodik merészen az égnek a zöld lombok közül. Utunk jobb felén egy sziklalapon hatalmas piros betük hirdetik s egy nyíl hegye mutatja, hogy az ott a «*Bethlen-szikla*». A szikla aljában egy magas fára szögezett tábla még azt is hirdeti, hogy «*Bethlen-András-szikla*» (magát a sziklát megjelölni lehetetlen volt; embermagasságnyi betük sem látszánának az útra le).

Fél óra mulva a rekettói vadászlak udvarára fordul be könnyű kocsink. A bérkocsik egy órát késnek, mert egy hidon útjokat állja egy lefordult oláh fás-szekér s egy hágón egyik fogat istrángja elszakadván, neki hátráltak a Szamosnak, úgy, hogy a kocsiból kiugrálva s részint esve menekültek meg a nagyobb bajtól. Mi, az előfutárok, addig kipakoltuk az eleséget s terített asztallal vártuk kalandos utitársainkat.

Tizenegy órakor lóra ülve, neki vágtunk az *Andrássy-havasoknak*, a hölgyek sem rettenve meg a kényelmetlen fanyergektől, melyeket plaidekkel borítottunk be, s nem a meredek hegyektől, melyeken át a nagy emlékű gróf Andrássy Gyula egykori kedves havasi uradalmát elérendők voltunk.

A vadregényes *Nyegrucza* völgyében, sötét fenyvesek között, mély szakadékok felett vezet a gyalogösvény. Alatta egy hegyi patak csörtet a Szamos völgyébe alá, a mely a hegytetőkön vágott ölfa hasábokat usztatja alá a vizfogókban meggyüjtött hó- és esővizek segélyével. A hegyoldalban szamócza-szemek piroslanak s kinálgatják zamatos gyümölcsüket; alant óriási ördögborda erdők s közbe sötétkék nefelejts ligetek tarkítják a képet. Lovaink ugyancsak izzadnak a meredek kapaszkodón, a kényelmetlen nyergeken kecsesen inganak védenczeink karcsú termetei; de a szebbnél szebb tájképek bátorságot és kitartást öntenek a kissé tán repeső amazoni szivecskékbe. Egy-egy hűs forrásnál leszállunk és pihenőt tartunk, gyönyörködvén az

MDK

Borosán Károly, [építész]

Társadalmi munkában készítette el [Magyarási Vendellel közösen] megyei könyvtár- és könyvbarát-házak építési terveit. = A somogyvári és az öreglaki könyvbarát-ház homlokzata: Repr.

Kellner Béla: Könyvbarát-házak ~~[illegible]~~ Somogy megyében 18-20.

KÖNYVTÁROS Bp. 1968. január XVIII/1.

Elhunyt **Borosnyay Pál** Ybl-díjas építész, a Középülettervező Vállalat (1950–1960), az Általános Épülettervező Vállalat (1960–1974) valamint a Budapesti Városépítési Tervező Vállalat munkatársa.

ÚME 2002/2

kezdeni az időnkkel, de nem tudv
helyzetre, evégett hívatott össz
tanácsi ülés is, ahol kiválóan s
könyvtári tanács ezen törekvését
helyettesi utasításnak, amely me
mindenhatóságát a vásárlási dönt
megalázó helyzetbe hozott, hogy
meglepetéstől (igaz, téves infor
információhiányon alapult a dolo

Rendkívül látványos, hogy t
kiadványaink a cserepartnereknek
szűkös időket, amikor Balajti Ed
most talán az akkori keserűségek
élvezhetne ebből némi összeget a
ezáltal a lexikonszerkesztés? Eg
belföldre 360 forint, plusz a dr
elég egy darab Ars Hungaricának
boríték?), plusz az elegáns raga

Borosbenedeki ref

templomerőd

gótikus, alapráfza a
templomnak és a templom-
nak a cinterem kerítéssel
együtt.
gótikus műrenletek,
harang.

Debreczeni László 1937

129–131. l.

Borosbenedek

rej. templom

Templom alaprajza, cinterem alaprajza, műrészletek, külső és belső látképek –

Debreczeni László 1929

22-25. l.

erődített

Gotikus templom

19
Lajos pk.

) Első negyed 12 ó. 30 p.

Csütörtök
20
Sz. István kir.

Péntek
21
San al Franc.

Szombat
22
Timót

Nap kelte 5 ó. 03 p. — Nyugta 19 ó. 01 p.

1942 • 34. hét **Augusztus** VIII. hó • 31 nap

naptár

Elul

V	3	
H	4	
K	5	
S	6	
C	7	
P	8	
S	9	S. Th.

Borosberényi Mocsáry

Kastély

seg, Tr. ota Romaniánoz tartozik, (

Borosberény, kk. Nógrád és Hont k. e. e. vm. nógrádi j.-ában, a vác—balassagyarmati vasútvonal mentén, (1930) 1021 lak. Határában bronzkori és népvándorlási telepek. A Mocsáry-kastélyban műemlékek.

Uj Idők Sex

IV. K 1024. l.

asz
t
s nagy
való képén
mozon,a
rgő
lta
a el
pen
agy

apvető
1928-ból
is nagy-

átrabb
d népe,
e ezt
ssal

tője,

Borosffy Károly
vajr tanár
Pécs

l.

Rajzoktatás
1942. III. évf 7. sz
boritér

litás 1931., 266. szám. — Bielz, Julius: Das Werk des Sebastian Hann. Mitteilungen aus dem Baron Brukenthalischen Museum II. kötet, Nagyszeben 1932., 42. l. — Huszár Lajos: Franck Bálint emlékérme, MM, XII., 1936., 253. l. (Képe 254. l.) — Kőszeghy 1437. p. szám. — Lepold Katalógus 81. sz.

FÜGGŐLÁMPA,

ezüst, barokkstílű.
Mag. 63 cm.
Mayr, Michael augsburgi ötvös műve 1710 körül.
Kövér Béla: Régi ötvösművek jelző bélyegeinek megfejtése, AÉ, X., 1890., 25. l. — Forster: Magyarország műemlékei, II. kötet, Bp. 1906., 287. l.

ÚRMUTATÓ,

részben aranyozott ezüst, vert díszítéssel, alakokkal. Barokkstílű. Talpperemén poncolt felirat: joanni elemosynario dedicatum. Pozsonyi hitelesítő bélyeg és ICM mesterjegy.
Mag. 55 cm.
Pozsonyi munka a XVIII. század elejéről.
Lepold Katalógus 91. sz.

KÉT MISEKANNA OVÁLIS TÁLCÁVAL ÉS CSENGŐVEL,

aranyozott ezüst. A kannák talpán IHS és MARIA, a tálca alján, a kannák és a csengő oldalain bécsi hitelesítőjegy 1713-ból és ZAS mesterjegy. A tálca 35·6×24·5 cm, a kannák mag. 14·8 cm, a csengőé 7·8 cm.
Bécsi munka 1713-ból.
Mérey Mihály esztergomi kanonok (1689—1729) és Batthyány prímás birtokából.
Forster: Magyarország műemlékei II. kötet. Bp. 1906., 284. l. — Lepold Adatok 18. és 30. l. — Lepold Katalógus 79. sz.

Borosjenő

(Arad vm)

Kőrséghára

Zádor - Rados

221, 338. l -

Borosjenő vára

Borosjenő *(Ineu)*, aradmegyei község. Tr. óta Romániához tartozik, (1930) 6525 lak. Régi vár, mecset és török kút. Erdély fontos végvára volt. Iparos városka, híres a hajlított fabútorgyár.

Uj Idők Lex.
IV. K. 1024. l.

onnan

62.

n az
t
sával
is ujra
dalmá-
régi
y,mint
y a
gy a-
ötven
k re-
z mo-
em fél,
ga esz-

i velen-
.....:
.Egy
mellé
élet,

Borosjenői török
mecset és minaret
(Arad vm)

l.

Magy. Mincmtéka
III. 234. l.

Magy. Képt. 280.

MK 280
TK

ul. Haja és szemöldöke fekete, szeme
vált. Collaréjának fehér ligulája széles,
ogó keresztje ékköves. A háttérben füg-
sorban: ... GIVS DRASKOVITS CARDINALIS
VS REX HVNGARIAE COLLEGIO SOCIETATIS
THVROCZ CONTVLIT 4.

Lelt. sz. 192. —

n. — Magy. Képt. 280. — ~~Festője ismeretlen~~ —
atoriumából 1872 aprilis 22-én Kerüttt a

Zmyváralja Zorból 1872

<Borosjenői rk. egyház>

Sorbán Kornél dr

A < > történetéből.

Aradmegyei Hirlap

1913. 31. 4.

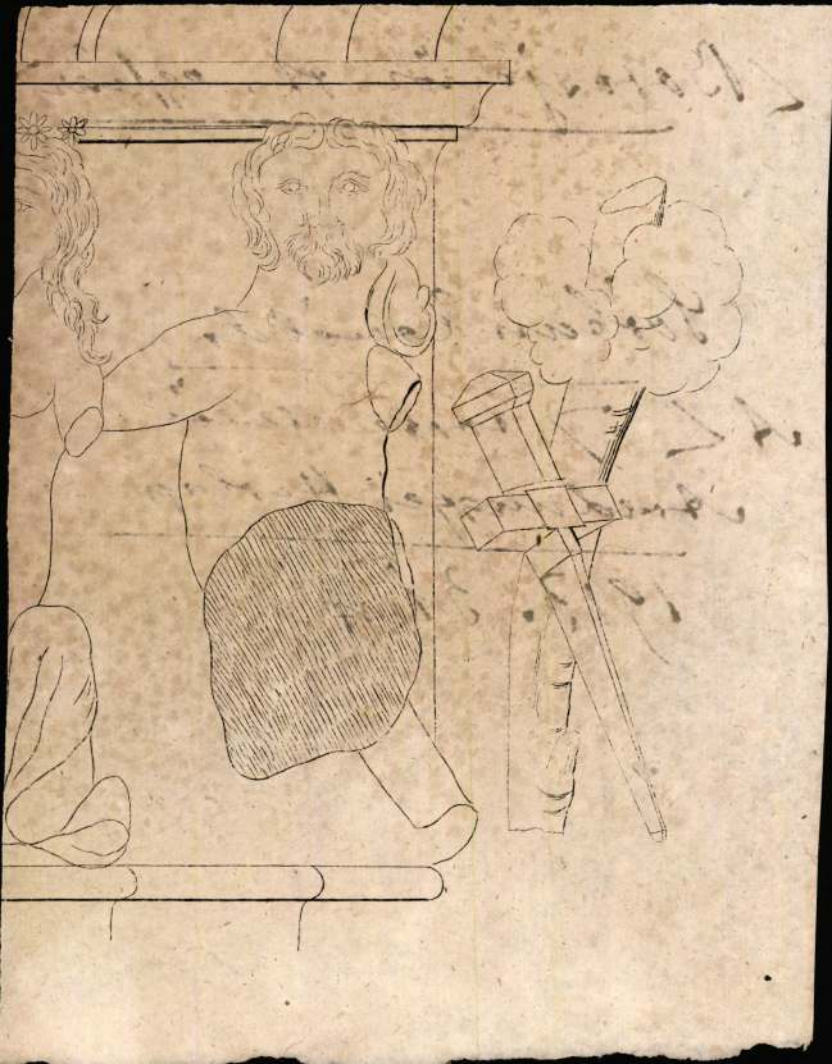

Borosjenő Arad m

1) Mlecet czerczoraja Gyulas 1906. távkép.

2) Rákóczi Kastély - Hantelman 1871.

2a) " tollrajz romállapot. — Hantelman tol

3) Ugyanaz rézmetnet - Biczó.

34.

37.

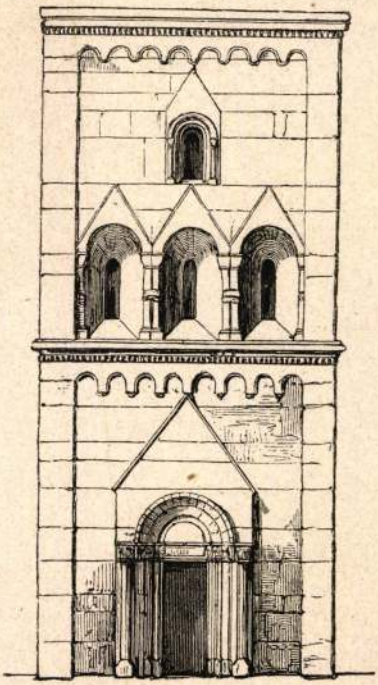

43.

44.

Borosjenői református

(Ineu, Arad m.)

l.

Ger MRE. 145. l.

CXVII. t.

neretlen festő.

zázadból.

ordult és szembe néz. Jobb
n pedig rövid görbe kardját
szemöldöke barna, szeme
retvált. Rendjelei közül az
alagon, a szt. István rend
mellén hordja. Öltözete:
dő, mellfodros ing, paszo-
mente. Derekát zsinóröv
aton nyugvó oszlop van,
a mely mellett a szabadba

n. — Lelt. sz. 1384. — Értéke
atal adománya 1908 október
908 október 23-án (1646–908).
913 február 28-án (474–913).

Borosjenőn

török építészeti emlékek

l.

Genthtörök minem.

3/9. l.

Esztergom VIII. 60

Borosjenő várá-
nak ostroma

XVII. n. rézm.-

Repr.-

Széchy Károly
Gróf Zrínyi Miklós
1620–1664. IV. k.
M. Tört. Élete-
Bp. 1900. 27 l.

BOROSJENŐ

~~1918~~ INEU.

Az ötvösök szabadalmait, melyeket 1642-ben kaptak I. Rákóczi György erdélyi fejedelemtől, a Magyar Tud. Akadémia levéltára őrzi.[1] E szabadalmak 1652-ben újabb megerősítést nyertek.[2] Mikor az 1655. évi október 1-i erdélyi törvény a borosjenei céheket feloszlatta, a „már régibb idő óta létezett" ötvöscéhet meghagyják.[3] Idővel talán lehetséges lesz az erdélyi ötvösmunkák nagy tömegéből, amelyeket hosszú időn át csak mesterjegyekkel jeleztek, a borosjenei származásúakat is különválasztani.

Die Privilegien der Goldschmiede, die sie 1642 von dem Fürsten Georg Rákóczi I. erhalten haben, werden im Archiv d. ung. Akademie d. Wissenschaften aufbewahrt.[1] Sie wurden 1652 neu bestätigt.[2] Als das siebenb. Gesetz v. 1. X. 1655 die Zünfte v. Borosjenő auflöste, wurde ~~die Zunft~~ der Goldschmiede weiterhin ~~bestehen lassen~~.[3] Mit der Zeit wird vielleicht möglich sein aus der grossen Menge der nur mit Meisterzeichen gestempelten siebenbürgischen Arbeiten auch diejenigen von Borosjenő abzusondern.

[1] Arch. Értesítő 1884, 236 (Ballagi A.) — [2] Márki Sándor: Arad vm. és Arad város monografiája II, 2, 255, — [3] Erdélyi országgyűlési emlékek XI, 195. — Kopp Tibor; Erdély művelődése I. és II. Rákóczi György korában.

Borosjenői

ötvöscéh

M.D.K.

Borosi József
vállalkozó

1943-ban elvégezte az állványozást.

Bachó László: A gyöngyösi templomok története. 118 l.
Szent Erzsébet templom története.

M.D.K.

Bonyi testvérek
vállalkozó

A külső tatarozást 1940-ben fejezték be.

Badó László: A gyöngyösi templomok története 87 l.
A Ferencrendiek templomának története

Boroskrakkói rlf.

templomerőd

gótikus, alapraj-zai
gotikus műrészletek
román műrészletek
Harang 1774 ból
magyar felirattal

Templom hosszmetszete
Erődtor~~ony~~ nyok tavlati
képei
Templomerőd rekonstrukcios kepe -
Hunzések
Debreczeni Lászlo 1930

221, 222, 223, 224,
225, 226, 227, 228, 229
230, 231, 232, 233, 234, 235, l

.042/1942. szám.

A Műemlékek Országos Bizottsága tek.Elnökségének,

Budapest,
IX.Hőgyes Endre-u.10.

Hivatalból.
özszolgálati ügyben.
Díj átalányozva.

Boroskrakkói ref.

templomcröd

a gotikus templom alaprajza.

az egész templomcröd alaprajza.

torony metszete. alaprajza. fejfák.

templom hosszmetszete

(műrészletek gotikus és reneszánsz)

Debreczeni László 1937

127–128. l. 132, 133, 134 – 137. l

Nagyságos

dr. S z e n t i v á n y i Gyula

főtitkár urnak

Budapest.IX.

Hőgyes Endre u. 12 MOB

átutalás
megerva

Boroskay Pál

szobrász

Borotskay Pál

Исправление 4-го мая 1950 г.

1) важный в жизни
советских людей
2) В этот день начался всероссийский
3) советские трудились
4) и курсанты кремлёвской
военной школы вместе работали
5) Ленин принял участие тоже

MDK

Borosnyai Gyula

Somogyi tájkép, of.

N.Szal. őszi tárlat 192o. szept. 4.-l.

MDK

Borosnyay Gyula

Hüvösvölgyi hid részlet olajf.

A Nemzeti Szalon tavaszi tárlatának katalogusa.1920. Majus. 4.l.

MDK

Borosnyay Gyula

Compositio, of.

N.Szal. őszi kiáll. 1921. szept.

6 l.

MDK

Borosnyay Jolán

Bankótárca, repr.

Mükedvelők kiáll. Magyar Iparmüvészet 1913.
420.l.

MDK

Borosnyay Jolán, festö

Dódi és kedvence.

A Magy. Akv.- és Pasztellf. Egy. X .kiáll. 1923 nov.
Nemz. Szal. Kat.

B o r o s n y a y G y u l a .

1920. Tvaszi tárlat

Hüvösvölgyi hid részlet, olaj

1920. Őszi tárlat.

Somogyi tájkép, olaj

1921. Őszi tárlat

Compositió , olaj

Borosnyay Gyula

festő

Nemzeti Szalon

Borosnyay Gyula

kiáll. Nemzeti Szalonban

1920 jan.–febr.

Somogyi táj, olaff. 1500.–

1920. máj.

kiáll. Nemzeti Szalonban

Hüvösvölgyi hid részlet,

olaff. 4000.–

1920. szept.

kiáll. Nemzeti Szalonban

Somogyi tájrép, olaff. 6000.–

1921. szept. u. o.

Compositio, olaff. 25.000.–

Lelet, dunaföldvári VI. 80.

megirva

Borosnyay Dolán

festő

Dódi és kedvence,

800.000.–

Nemzeti Szalon

MAPE 10. kiáll. 1923

nov.

Krücken-Parlapi

I. 136. l.

hogy sziveskedjenek az Egyesület műpártoló tagjai sorába lépni. Az a csekély anyagi áldozat, amelyet ezzel magukra vállalnak, lehetővé teszi, hogy az Egyesület a mai katasztrófális anyagi viszonyok között is tovább folytathassa áldásos működését.

Műpártoló tagjaink díjmentesen látogathatják kiállításainkat és résztvesznek az évenként megismétlődő műtárgy-sorsolásban.

A műpártoló tagsági díj: évi 10 pengő.

Hazafiui üdvözlettel:

NEMZETI SZALON MŰVÉSZETI EGYESÜLET IGAZGATÓSÁGA.

Borosnyay Jolán, festőnő. Tanulmányait a budapesti képzőművészeti főiskolán végezte. 1910-ben a Könyves Kálmán szalonjában állított ki először.

Nemzeti Szalon Almanach. Budapest, 1912. 154. l.

Borossyay Zoltán

Bankótárca, rejtv.

Magyar Iparművészet

1913. 420. l.

T. AZ ATHENAEUM IRODALMI ÉS
RÉSZVÉNYTÁRSULAT NYOMÁSA

XVI-IK ÉVFOLYA

BUDAPEST

KIADJA AZ ORSZÁGOS
IPARMŰVÉSZETI TÁ

Borosnyay Zoltán

1923. nov. M Akv Pf Egy.
kiáll. Nemzeti Szalonban
Dódi és kedvence, 800.000.—

1924. máj MKE
kiáll. Nemzeti Szalonban
Dódi játszik, víz.

Hangyák, paraguayi II. 166.

Borosnyay Jólán.

I.ső székesfehérvári kiáll.

Várakozás, olaj
Csendélet, olaj

1923. Aquar és Paszt. festők kiáll.

Dódi és kedvence, vizf.

1924. Magy. Képz.-nők kiáll.

Dódi játszik, vizf.

Borosnyay Iván

Nemzeti Szalon

Bodosinyay Jolán

1905/6 – 1912/13 I.

Ferkéjszőmfőiskévk

1932-33. Jul.

megírva

Borosnyai Pál

épitész

Szabad Művészet

1957. 12. sz. 573. l.
574. l.

Gerő László cikke

Dr. Tihamér Lajos s.k. miniszteri

los másolat hiteléül:

Zavolnik

iniszteri iroda s.tiszt. L.

Borosnyai Pál

épitész

a Középületterverő

vállalatnál mint Erdős

szül. Bp. 1922. szept 4.

Rónay Mária

Marta.

24 октября 1949 г.

Первое упражнение.
(Диктант.)

Дети в лесу. В лесу деревья. В реке щука. — Иди сюда, товарищ, — крикнула Лиза. — Здесь щука. Нет, я не пойду туда.

Лиза и Петр шли лесом. Они шли в пионерский лагерь. Впереди шел Петр, а сзади шла Лиза. Красивой

1

Borosnyai Pál építész

Budapestem a fővárosi egészséghár terypályázaton 1948. Skultéty Jánossal és Tomory Lászlóval közösen készített terve II. díjat nyert. Ugyanez évben részt vett a X. ker. egészséghár tervezésében s a Szt László kórház terypályázatán pályaművét megvételre javasolták. Dávid Károllyal és Harmos Zoltánnal közösen monomentális hatási Nemzeti Stadion tervet készített mely 1951-ben az építőművészek I. kongresszusának tárlatán volt kiállítva- a Középülettervező Vál.

24^{30} - октября 1949 г.

Первое упражнение.
(Диктант.)

Дети в лесу. В лесу деревья. В реке щука. – Иди сюда, товарищ – крикнула Лиза. – Здесь щука. – Нет, я не поеду тида.

Лиза и Пётр шли лесом. Они шли в пионерский лагерь. Впереди шёл Пётр, а сзади шло Лиза. Часвой стоял и

lalat kebelében dolgozik.

Gerő L.: Az építőművészek I. kongresszusának kiállítása. Sz M. 1951. 573, 574. l. – Hock J.: A fővárosi egészségház. tervpályázata. Uj Építészet. 1948. 148, 149. l. (Ábrákkal.) Payr E. – Brausz Gy.: A X. ker. egészségház. Építés-Építészet. 1949. 6–7 n. 22–29. l. (Képekkel és műszaki ábrákkal.) – Sághy Gy.: A Szt. László-kórház tervpályázata. Uj Építészet. 1948. 257. l.

24-го октября 1949 г.

Пе́рвое упражне́ние

(Диктант.)

Де́ти в лесу́. В лесу́ де-
ве́ли. В реке́ щу́ка. – Иди́
сюда́, това́рищ – кри-
чи́ла Ли́за. – Здесь щу́ка.
Нет, я не пойду́ туда́.
Ли́за и Пётр шли

Borosnyai Pál

cikkei:

Borosnyay Pál: Alagútszalusszával kivitelezhető lakó- és szállásjellegű épületek tervpályázata. 1970. Magyar Építőművészet. 1971.5.sz. 2-12.l.

Borosnyai Pál

BpP.: Pécsi Orvostudományi Egyetem Elméleti Tömbje. - Építész: Borosnyai Pál, statikusok Marossy Ferenc, Hávor György, belsőépitészek Kigyóssy Ágnes, Nádai Tibor, üvegmozaik: Somogyi János, aulabeli faintarzia: Dobi Piroska, homlokzati pirogránit dombormü: Illés Gyula. - Ismertetés, fotók: Szász János és Sági György

Magyar Építőművészet, 1972.1.sz.28-33.l.

Borosnyay Pál

1971-ben az Ybl Miklós-díj II. fokozatával tüntették ki. Képét közli

Magyar Építőművészet, 1971.4.sz.9.l.

Borsnyay Pál

Az idei építőművészeti Ybl Miklós-díj ~~harmad~~ második fokozatát kapta a nagy középületek tervezéséért.

Népszabadság, 1971. ápr. 2.

Borosnyay Pál

Harmos Zoltán és Fecskés Tibor közreműködésével tervezte 1948-ban Dávid Károly a bp-i Népstadion épületét.

Merényi Ferenc: A magyar építészet 1867–1967. Budapest 1970.

1251

Borosnyay Pál

Dávid Károly tervező munkatársa a Népstadion építkezésénél.

Merényi Ferenc: A magyar építészet 1867-1967. Budapest 1970.

1241

Borosnyay Pál

BP, XI. Kőrösy József u.15. /Borosnyay Pál épitész./ - Ism: Szende László, Müszaki Tervezés, 1968.8.sz. 30-31. l.

Az 1968.évi magyar művészettörténoti irodalom bibliográfiája - Művtört.Ert. 1971.2.sz. 149-182. l. 154. l.

Borsányi Pál építész

az Ybl díj II. fokozatát

kapta

Magyar Nemzet 1971 április 2
5. old.

Borosnyay Pál

Járási Kórház, Karcag. /Jánossy György, Hrcska József építészek, Fehérváry Sándor belsőépítész, Sipos László kertterv./ - Ism: Borosnyay Pál, Műszaki Tervezés, 1968.5.sz. 17-21.l. - Városy Péter, Magyar Építőművészet, 1968. 3.sz.31-34. l.

Az 1968.évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája. - Művtört.Irt. 1971.2.sz.149.182. l. 155. l.

Borosnyay Pál.

az 1941. évi Ybl Miklós díj második fokozatát kapta különböző nagy középületek tervezéséért.

Magyar Hirlap, 1941. ápr. 2.

Borosnyai Pál
építész

Bp. Nelpstadion 1949-53.

Repr.

Radó: Magyar építészettört. 379.
Műszaki Kiadó 1971.

Borosnyay Pál
építén

~ Népstadion, 1953

Repr.

Magyar műv. tört. 10. 2-k.
Képőműv. kiad. 1971.

Borosnyai Pál

Borosnyai Pál: A Magyar Rádió Központi Irodaháza, Budapest, VIII. Pollack Mihály tér. - Építészek: Nánási Sándor, Szende László. Statikus: Patkós Ferenc, Hávor György.

Magyar Építőművészet, 1970.6.sz. 34-35. l.

BOROSNYAI PÁL

SZOC 13.0.

Borosnyai Pál
építén

Ur Ybe Miklós díj második fokozatát
nyerte el.

---:---

Művészet, 1971.május - 43.oldal

MDK

Borosnyay Pál, építész

II. fokozat, nagy középületek tervezéséért.

—. Kiosztották az idei építőművészeti Ybl-díjakat 8.

Népszabadság, Bp. 1971. ápr. 2.

Borosnyay Pál

Az AÉTV épitészmérnöke az Ybl Miklós dij II. fokozatát kapta az 1971. évi müvészeti dijasok között.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. ápr. 3.
XV. évf. 14. sz. 2. lap

Borosnyai Pál

Mikolás Tibor: Pécsi Orvostudományi Egyetem klinikai főépülete. /Gádoros Lajos, Borosnyai Pál építészek./ - Magyar Építőművészet, 1967. 16.évf. 2.sz. 10-21. l.

Az 1967. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Ért. 1970. 1.sz. 68-107. l./

74. l.

Borosnyai Pál építész

A Pécsi Orvostudományi Egyetem elméleti tömbjét tervezte (eml.)

A képzőművészet Kossuth-díjasai

TU 1969 IX. 6

MDK

Borosnyai Pál, építész

II. f. nívódíjat kapott.

– : Nívódíjak a legjobb ÁÉTI-épületek tervezőinek. 8.

Népszabadság. Bp. 1969. jan. 22.

Borosnyai Pál épitész

M.D.K.

Pécsi Orvostudományi Egyetemi Klinika épület
építészi munkatárs

Épitész : Gádoros Lajos

Magyar Építőművészet 1967/2. 10-21.l.

Borosnyai Pál, MDK

építész

Bp. A Népstadion tervezőinek egyik munkatársa.

12 repr.

MagyÉp 1945-55. Építész-tervező Dávid Károly
Belső " " :Németh István
Munkatársak: Borosnyai Pál, Harmos Zoltán, Fecskés Tibor, Pelikán József.

Statikus Tervező Gillyén Jenő

MDK

Borosnyai Pál épitész

egyik tervezője a lenti épitésnek

Payr Egon:- Brausz Gyula: A X. krr.-i egészségház. Épités-Épitészet 1949. I.évf. 6-7.sz. 22-29.l. képekkel és müsz. ábrákkal

M. D. V.

BOROSNYAI Pál építész

A Fabáni plibániatemplom helyreállítása

Statikus: Gyljén

Horler Miklós: Budapesti műemlikvédelem

Magyar Építőművészet 1959. 5/6. sz. 196. l.

M. D. K

BOROSNYAY Pál építész –

Gillyén Ilnő – Kiss István

Résztvesz a víztorony – pályázaton

Repr.

Rácz Péter: Százméteres víztorony

tervpályázata

Magyar Építőművészet 1956. (V.) 2. 17

46. 49. l.

Borosnyai Pál M.D.K.

Kaposvár, városközpont rendezései terve,

Záder Mihály: Kaposvár, Sp. 1964. 265.l.

Beresnyai Pál épitész M.D.K.

Résztvett a Budapesti Orvostudományi Egyetem elmélet-
ti tömb tervpályázatán

Társte vező:Bönyő András,Feketе György,Fekvári Irén,
Csorba Zoltán,Marossy Ferenc,Halmágyi Sándor, Kelemen
Edéné,Kulcsár Istvánné, Kigyóssy Ágnes

Magyar Épitőmüvészet 1963/2. 6-7.l.

MDK

Borosnya-i Pál, ép.

ifj.Dávid Károly,ép. munkatársa volt a Népstadion tervezésében. A többiek: Harmos Zoltán,Fecskés Tibor és Várossy Péter.

Műcs.-IV.M.Képzm.K.áll.1954.jan.-febr. Kat.22.1.

Borosnyay Pál

Pécsi Orvostudományi Egyetem elméleti tömbje. Építész Borosnyay Pál, belsőépítész Kigyóssy Ágnes, Rádai Tibor, statikus Marcsay Ferenc, Návor György; Üvegmozaik Somogyi János festőművész, faintarzia: Dobi Piroska festőművész, pirográfit dombormű: Illés Gyula szobrász

Magy.Ép.Ip.1971.1.sz.26-27.l.

Borosnyai Pál, építész

L: Ungár Péter

— Szövetségi kirch

Boríló 3

Magyar

Építőművészet, Bp. 1983 83/1

BOROSNYAY Pál építész (1922-)

David Károly munkatársa volt a Népstadion tervezésében, egy ideig

TBM 26. ~~1997~~ 59. old.

1570-1596

Rövidebb szakaszokon faragott,
szabálytalan kőből épült városfa
maradványai a Bródy Sándor- é
sarkán. A falakat a Bródy Sánd
támpillérek erősítik. Az utcai sz
befalazott kapu nyomai láthatók
A középkori palánk kőfallá épít
évek végén kezdték meg de a m
elestéig f ltehetően nem fejeződ

Lakóház
Zalár József u. 1.
hrsz: 4893
barokk
18. század

Zártsorban álló, L alaprajzú, eg
nyeregtetős épület. Tetőtere az
beépítve. A kapualj udvar felől
vasbeton köpenyzésű oszlop.
1970-ben irodaházzá alakítottá

Lakóház
Zalár József u. 3.
hrsz: 4894
klasszicista
1810

MDK

Borosnyay Szeréna

Csendélet, vf.

Budai Városmajor, vf.

A nagybányai cinterem, vf.

M. Akv. és Paszt.festők Egyes. 9. kiáll.
N.Szal. 1922. ápr. 9 l.

Borosnyai Szeréna

Csendélet, vizf.

Budai városmajor, vizf.

A nagybányai cinterem, vizf.

A magy ar akvarell és pasztellfestők egyesülete IX. kiállitása. 1922. Nemzeti Szalon katalogusa

MDK

Borosnyay Szerén

Rózsák, vf.

Fehér virágok, vf.

Máramarosi táj, "

MAPE 12.kiáll. kat. N.Szal. 1926. máj. 9 l.

Borosnyay Szerén

Utcasor, vizf.

Paraszthház, vizf.

A Nemzeti Szalon első máramarossziget kiállitása.
XXXIII. vidéki kiáll. 1908. 14 l.

Mátraszöllös /Tombor/ 2

gat felé 1926-ban hozzátoldo
szentély átalakitás következ
északi oldalról a délire áth
alakitott sekrestyéből vezet
nem nyilik bejárat. A déli
zésü előcsarnok van. Az ész
tettnek látszó támpillér. (0
Belseje: A templom belsejébe
mely, a nyolcszög három oldal
üres cimerpajzzsal a boltoza
állapotában fennmaradt csucs
Berendezés: A főoltár érték
ból készült. Oltárképe: Szt.
fára festve, jó kvalitásu. K
XVII. század.

Mellékoltár: Hasonló s
pel, felirva: "renov. 1691."

MDK

Borosnyay Szeréna

Baranski E.L: Főiskolánk a párisi 8. nemz.közi ...
kongresszuson. Képzőmüv. Fősik. Évk. 1936/37.
1.

MDK

Borosnyay Szeréna, festö

Rózsaccsendélet. Vizf.

A Magy. Akv.- és Pasztellf. Egy. X .kiáll. 1923 nov.
Nemz. Szal. Kat.

MDK

Borosnyay Szeréna

Juniusi rózsák, vf.

Téli tájkép, vf.

MAPE 13. kiáll. N.Szal. 1927. máj.

4. 1.

MDK

Borosnyay Szeréna

Rózsák, vf.

Rózsák zöld üveggel, vf.

Csendélet, vf.
MAPE 13. kiáll. N.Szal. 1927. máj.

4. l.

N.Sz

1908

B o r o s n y a i S z e r é n .

I.ső mármarosszigeti kiáll.

Utcasor, vizf.
Paraszttház, vizf.

Rózsák zöld üveggel, vizf.
Csendélet, vizf.
Juniusi rószák, vizf.
Téli tájkép, vizf.

MAPE

1922. Aquar és Paszt.festők kiáll.

Csendélet, vizf.
Városmajor, vizf.
A nagybányai terem, vizf.

1923. Aquar és paszt.festők kiáll.

Rózsa-
Csendélet, vizf.

1924. Magy.Képz.-nők kiáll.

A Városmajorból vizf.

1926. Aquar és paszt.festők kiáll.

Rózsák, vizf.
Fehér virágok, vizf.
Mármarosi táj, vizf.

1927. Aquar és paszt.festők kiáll.

Rózsák, vizf.

1928. Aquar és paszt.festők kiáll.

Hüvösvölgyi részlet, vizf.
Csendélet, vizf.
Erdélyi kincsek, vizf.
Rózsák, vizf.
Virágcsokor, vizf.

1930. Aquar és paszt.festők kiáll.

Stáció vizf.
Tiszapart, vizf.

Ide Műcs!

1935. Magy.Aquar és Paszt.festők kiáll
s

Maroszentgyörgy, vizf.
Nyárád-Kőszvényes, vizf.

megnyitó

Borosnyai Szeréna

Nemzeti Szalon

~~Borosnyay Iolán~~

és Borosnyay Kseu

ívod

Z

Krück. I. 136. l.

Scarabeusok II. 204.

Miutarajzisk. Ért

1906-7. 66. l.

1949. X. 20.

1.

Диктант.

Назад Лиза и Пётр шли лесом. Часовой загляделся на них и спросил их: „Куда идёте"? Они ответили: „Мы идём в пионерский лагерь". Часовой сказал им идти вперёд. Лиза и Пётр пошли вперёд. Там у дерева стоял часовой. Лиза и Пётр сказали: „Здравствуй

Borosnyay Szerén

84	Rózsák, vizf.	4000
85	Fehér virágok, vizf.	3000
86	Máramarosi táj, vizf.	10000

Nemzeti Szalon

1926. május

MAFE 12. kiáll-

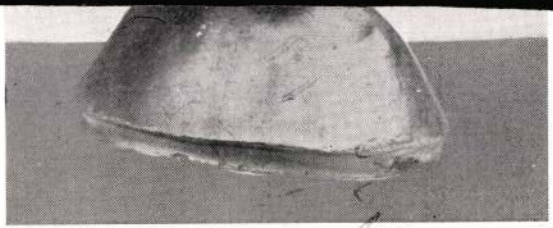

SCHAÁR ERZSÉBET: Gyermekfej.

Boroszyay Szeréna

Tiszapart, vízf.
Herényi stácio, vízf.

Nemzeti Szalon

MAPE 16. kiáll. 1930
dec

V

Alapitva: 1 8 3 9.

Herendi Porcellángyár

R. T.

GYÁRTMÁNYAI:

Borosnyay Szeréna

1922. apr. – M Akv Pf Egy
kiill. Nemzeti Szalonban

Csendélet, vízf. 10000.–

1) Budai Városmajor, vízf. 7000.–

A nagybányai cinterem, vízf. 10000.–

1923. nov. M Akv Pf Egy
kiill. Nemzeti Szalonban

2) Rózsacsendélet, vízf. 900.000.–

1924. máj. MKE
kiill. Nemzeti Szalonban

3) A Városmajorból, vízf.

Zolkiewi vár V. 6.

Borosnyay Szeréna

festő

Rózsacsendélet, vízf.

900.000.—

Nemzeti Szalon

MAPE 10. kiáll. 1923 nov.

Borosnyai Szeréna

festő

l.

Nemzeti Szalon

MAPE 14. kiáll. 1928 okt.

OSZTRÁK REPREZENTATIV KÉPZŐMŰVÉSZETI KIÁLLITÁS

KATALOGUSA

✧

Borosnyai Szerén

2 vízf.

Nemzeti Szalon

MAPE 20-ik jub. kiáll.

Kat. 1935. dec. 20 –

1936 jan. 6.

V

Boroszyny Szerénа

Csaba utca 12

Műcsarnok

1928. tav. Eiáll. 629. ~~649~~ 646

1929. tav. Eiáll. 479

Kösi VIII. 107.

Borosnyay Szerénа

festő Műcsarnok

1931. őszi tárl. XII. 238, 293

1932. őszi tárl. IV. 70

Borosnyai Szereña,

soproni

festő

Műcs. kiáll, 1928 tól

Pipics 110. 1 –

Krisania Josef aj.

Ylek 702

Borosnyay Szeréna, borosnyói, festőnő. Budapesten született, s a képzőművészeti főiskolán végezte művészeti tanulmányait, ahol oklevelet is szerzett. Jelenleg felsőleányiskolai rajztanárnő. A Művészházban szerepelt néhány művével.

U. o.

Borosnyai Sarolta

1903/4 — 1906/7

Ferképzőm főiskék

1932-33. 70. h.

Képem Fóris Éva

alkotása nevezetes: Orániai Vilmos síremléke a delfti új templomban és Erasmus szobra a rotterdami nagy piacon.

K., 2. *Nicaise de,* belga festő, * Santvliet 1813, † Antwerpen 1887. Döntő sikert aratott 1836. a „sarkantyúk csatáját" ábrázoló képével (courtrai-i múzeum), amely a fiatal K.-t az új belga királyság ünnepelt történeti festője, Wappers mellé emelte. Későbbi művei is a kort jellemző nemzeties és kultúrtörténeti irány termékei. Említendők: falképek az amsterdami múzeum előcsarnokában; a Worringeni csata (brüsszeli múzeum).

K., 3. *Thomas de,* hollandi festő, * Amsterdam 1596 vagy 1597, † u. o. 1667, K. 1. fia. Különösen a hollandi csoportképmás történetében kiváló jelentőségű: mintegy összekötő kapocs a korábbi fejlődés és Rembrandt közt. E szempontból főleg dr. Sebastian Egbertsz anatómiai leckéje (1619, Amsterdam, Rijks-múzeum) figyelemreméltó. Egyéb csoportképmásai 1627 (Strassburg), 1632, 1633 (Amsterdam). Genreszerű csoportképmásai közül kiemelkedik a négy amsterdami polgármester képe, akiknek hírül hozzák Medici Mária megérkezését (hágai képtár, 1638). Nagyszerű festői hatású Peter Schout lovasképe (Amsterdam, Rijks-múzeum, 1660). Egyes képmásainak kitűnő példája a budapesti Szépművészeti Múzeumban (1628), u. o. az igen finom Sétalovaglás, tájképi háttérrel. Öregasszony arcképe (Budapest, Ráth György-múzeum). — Irodalom: *Oldenbourg* (Leipzig, 1911).

Borsosnyai Szeréna,
Borsosnyai festő
szül. Budapesten
1881-ben.

Lásd
=
Gulyás Magyar írók
III. 593, 994. l.

...uplom, alaprajza 1. rajztárban
képeslap 1
fénykép 1
= 3 db.

MOL
alaplelt. sZám

4978

...Makói m. kir. államép. hivatalból

MAPE

1931 ősi (hűes)
Udvarnuk (vízf.
Városmajor II)

1932 ősi (hűes)
A Medve-utca Budán
vízf

1934 márc-ápr (hűes)
Málne-u. Budán / vízf
Városmajor III

l. ugra gépeltet

[illegible] Upadomaem cmoczkp

[illegible]

gbop

Gmelt

Borosyai Szerén

1928 Tav.

Nyári felhők } virf
Rózsák III

1929 Tav

M Képzőmű
Eges

Havas kulváros festm.

1931 Éki

M. [illegible]
Eges

1950 I.25.

4.

1.) Диктант. ва чичавйека
на ўлеце на [illegible] Мéсьти
кьнигу и стали спóрьвт, ка-
ми (ее йийо) зйавт. трéвти мóч
мима и спрасúч. Кто úз
вас умйéйа читавт?
Никтó. [illegible] (Так зачéм вам

BOROSNYAY SZERÉNA

Nyári felhők. Vizf.
Rózsák. Vizf.

KMT 1928.tav.kiáll.kat. 31.32.oldal

Borosnyay Szeréna MDK

A Medve utca Budán

Műcsarnok 1932 őszi tárlat

Borosnyai Szerén

Rózsás vendéletekkel nagyon akvarell és pontellfestők kiállításán a Nemzeti Szalonban

Pesti Hirlap 1927 V. 26.

Borosnyay Szeréna

festőművész

Magyar Akvarell-és Pasztellfestők Egyesületének jubiláris kiállitása - Nemzeti Szalonban - képével szerepel.

U j s á g
1935.XII.21.

Borosnyay Szeréna MDK

Málna utca Budán

Micsarnok 1934 emlék- és gyüjteményes kiállitás

Borosnyay Szeréna MDK

Városmajor

Műcsarnok 1934 emlék- és gyüjteményes kiállitás

MDK

Borosnyai Szeréna

Hüvösvölgyi részlet

Csendélet, vf.

Erdélyi kancsók, vf.

~~Képzőm. Tőlek. Ifjusági kiáll. Ernst Maz. 1924.~~

Magy.Akvarell és paszt.festők 14.kiáll.N.Szal.1928.okt.

6. 1.

MDK

Borosnyai Szeréna

Rózsák, vf.

Virágcsokor, vf.

Képzőm.Főisk.ifjusági kiáll.Ernst Múz.1924.

Magy.Akvarell és paszt.festők 14.kiáll.N.Szal.1928.okt

6. 1.

Borosnyay Szeréna festőművész

Málna-utca Budán

1934.évi emlék- és gyüjteményes kiállitás tárgymutatója. Műcsarnok.

Borosnyay Szeréna festőművész

Városmajor

1934.évi emlék- és gyüjteményes kiállitás tárgymutatója. Műcsarnok.

MDK

Borosnyay Sz. festőm.

Gy.N. cikke. Képzőművészet, 1928. 14.sz. 229. l.

Borosnyay Szeréna MDK

Városmajor

A magyar akvarel és pasztelfestők egyesülete
Műcsarnok 1934. márc-ápr.

Borosnyay Szeréna MDK

Málna utca Budán

Mücsarnok 1934 márc.-ápr.

Borosnyai Szeréna MDK

Havas külváros, olf.

Mücsarnok 1929 tavaszi kiállitás

Borosnyay Szeréna MDK

Rózsák, vizf.

Műcsarnok 1928 tavaszi kiállítás

Borosnyay Szeréna

MDK

Nyári felhők, vizf.

Műcsarnok 1928 tavaszi kiállitás

Borosnyay Szeréna

is szerepel a MAPE kiállításán:

(b.m.): Őszi tárlat. - Pállya Celestin 50 éves jub. - a.
E. K. 931. X. 18.

Borosnyay Szeréna MDK

Udvarunk, vizf.

Műcsarnok 1931 őszi tárlat

Borosnyay Szeréna MDK

Városmajor, vizf.

Mücsarnok 1931 őszi tárlat

MDK

Borosnyai Szeréna, festö

Marosszentgyörgy. Vizf.
Nyárád-Keszvényes "

Nemzeti Szalon.-MAFE XX.Jub. Kiáll. 1935.dec.20.1936.
jan.6. Kat.

721. ÜLŐ GAVALLÉR, színes porcell
Porzellanfigur. Prag, um 1840.

722. EGYSZEMÉLYES TEÁSKÉSZL
Teeservice für eine Person, Porz

723. AMORETT, szines porcellánszob
figur. Meissen, XIX. Jh.

724. SZELENCE, porcellán, aranyoz
rovarok. Angol. — Dose, Porz
fond Vogel u. Insekten. Englisc

725. MÁRIA ANTOINETTE MELLS
— Maria Antoinette, Biskuitbü

726. KÉT NAGY DISZEDÉNY, fed
testén tengerparti tájkép alakok
Födelén ülő gyermekalak. Franc
zellan, amforaformig im Louis X
Am Deckel Kinderfigur. Französ

727. KAGYLÓALAKU TÁL KORSÓ
1899. — Muschelförmige Schü
Herend, 1899.

728. TÁLKA, porcellán, oldalán szi
Porzellan, mit farbiger Jagdszen

Manier Boucher. Französisch, XIX. Jh.

lapon kinai modoru virágos ágak. Herend, 1876 k.
or. Herend, um 1876.

ék diszitéssel. Kina, XIX. sz. — Chinese auf einem
kor. China, XIX. Jh.

födelén ülő nőalak. Japán, XIX. sz. — Räucher-
am Deckel sitzende Frauenfigur. Japán, XIX. Jh.

hága, modern. — Gans, farbige Porzellanfigur.

cska. Francia, Biedermeyer. — Spanisches Mädchen,
rmeyer.

ocska. Francia, Biedermeyer. — Spanischer Fischer,
rmeyer.

lán, kék szinezéssel. Angol. — Zwei kleine urnen-
ch.

k alap, szines virággal. Modern, Nymphenburg. —
uem Fond farbiger Blumenschmuck. Modern,

Borostyán Mária grafikusművész

Göncön táborozó képzőművészek, alkotásait láttuk az adás során. A művészek Kormos Erzsébet, Borostyán Mária, Kovács Ferenc, Szatmári István, Köteles Erzsébet.

Falujárás.

1979. VIII. 22 TV. 17.40 (Md).

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

1976 MAJ 27

DÉLI HÍRLAP
(MISKOLC)

Borostyán Mária
(rajztagozatos diák)

1021

Munkára nevelt, belső látást adott

Rajztagozatra jártak

A hét elején álltak még a paravánok a Kossuth Művelődési Ház nagytermében; szorosan egymás mellett sok-sok színes és fekete-fehér rajz sorakozott. Megmutatták, mit tud egy negyedikes rajztagozatos diák színről, formáról, ritmusról, harmóniáról. A Zrínyi Gimnázium négy végzősét itt kérdeztem a saját életük harmóniájáról.

— *Miért választottátok a rajztagozatot négy évvel ezelőtt?*

— A Földes Gimnáziumba jelentkeztem, azután valamelyik lap hirdetései között olvastam, hogy indul rajztagozat — mondja *Ihász Zsuzsa*. A többiek, *Zelenák Katalin, Juhász Ilona* és *Borostyán Mária* megerősítik, hogy hasonló cipőben jártak annak idején ők is. Egy másik gimnázium valamelyik tagozatáról nyergeltek át az örvendetes hír hallatán: itt kötelességük lesz, hogy azzal foglalkozzanak, amit a legjobban szeretnek.

— *Jó választás volt?*

„Nem bántuk meg"

— Elsőben két rajz- és két ábrázoló geometria óránk volt a tagozaton, később maradt a heti két rajzóra és saját kérésünkre műszaki rajzot tanultunk mellette. Az elméleti órák után a legkülönfélébb gyakorlati foglalkozásokon ismerkedtünk a képzőművészet szinte valamennyi ágával. Évekig működött a kerámiaműhely, de aki akart, szőnyeget szőhetett, batikolhatott, készíthetett tűzzománcot. Kettenhárman jöttek rá közben, hogy jobb lett volna, ha más tagozatot választanak, de a többség őszintén és egyre szívesebben csinálta, amit vállalt, és nem bánta meg. Önálló munkára nevelt, a belső látás kialakításában segített az éveken keresztül mindennap a rajzzal töltött négy-öt óra.

Lesz-e köztük művész?

Ha valamelyikük valamit elfelejtett volna, egymást egészítik ki. Már nem szólnekik a csengő (június 11-től érettségiznek), de figyelmük, komolyságuk, ahogy percre ott voltak a megbeszélt helyen, megható pontosságuk az még az iskola. Vagy a felelősség, amely most már az övék? Némelyikük túl van az első kudarcon.

— Az Iparművészeti Főiskolára nem vettek fel közülünk senkit. A Képzőművészetin még ezután lesz a felvételi. Sokan mennek pedagógiai főiskolára rajztanárnak.

Az illedelmes válaszokból itt, ezen a ponton lesz vita, amely régen kezdett beszélgetéseket folytat. Feltétlenül művészi pályára kell-e annak készülnie, aki rajztagozatra jár? Nem jelent-e megalkuvást az álmokkal, dédelgetett vágyakkal, ha pár év múlva tanítani kell?

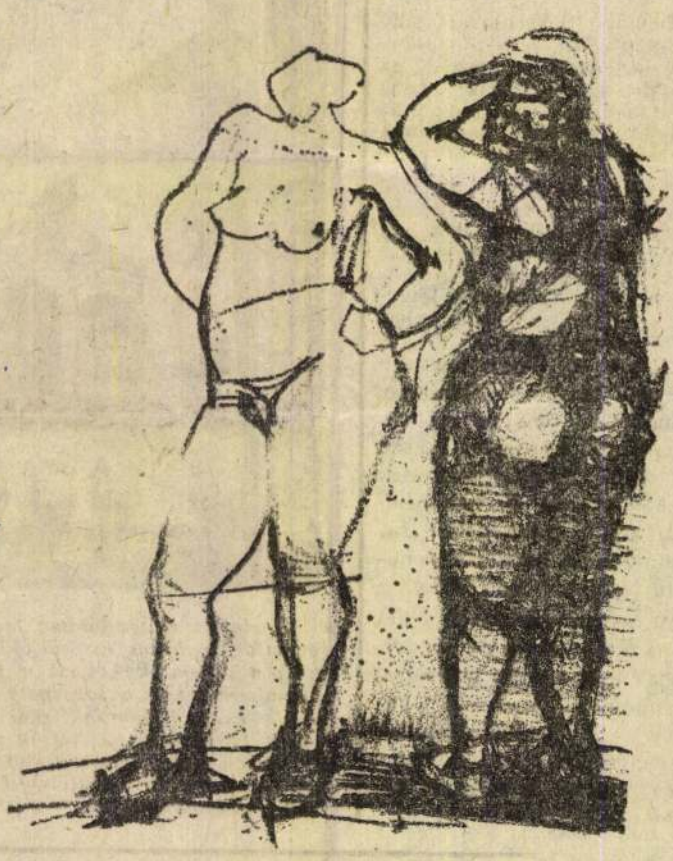

* *Két akt*

(Borostyán Mária rajza)

— És mit csinálsz, ha nem vesznek fel? — kérdezik az eltökélten képzőművészeti főiskolára induló Ihász Zsuzsától.

— Dolgozom, és újra megpróbálom...

„A szakmai tudásukért jótállok"

Zsignár Istvánnal, az iskola négy fél osztályból á[l]ló rajztagozatának művész[e]nár vezetőjével figyeljük első itt végző évfolyam te[h]gyerekéből ezt a négyet.

— *Milyen útravalót a[d] tagozat?*

— A rajz ábécéjétől absztrahálásig jutott el n[é]v alatt a mostani IV Nem idegen számukra képzőművészet egyetlen sem és ez az egyénenk változó adottságokkal egy azt hiszem, nem kevés. I tunk kívül még egy hel Budapesten, a IX. kerü József Attila úti iskolá folyik ilyen jellegű ké[p]az ő nevükben nem be hetek. De ezeknek a ne dikeseknek a szakmai t sáért nemcsak én állok Annak idején arról vol ugyanis, hogy a megt tapasztalható nagy pe gushiány enyhítésére i pezzük őket, hogy ta nak és levelezőn vé[g] (így sokkal könnyebb ni) a pedagógiai fő[is] Ma úgy látszik, hogy intézik a sorsukat.

*

Az említett kiállít együtt néztük meg keresse senki. Én hogy láthattam, mi tehetséges gyerekünk van. Ők udvariasabbak annál, hogy az idegentől is megkérdezzék: miért maradt hát el a bemutatkozás? De tényleg, miért is? Miért rakták fel a képeket, ha nem nyitották meg és két hétig rácsukták az ajtót? Ezt a korosztályt még kár felesleges csalódásoknak kitenni.

(makai)

MAGYAR HÍRLAP
SAJTÓFIGYELŐ

Levéltárak a helytörténeti kutatásért

Tegnap Békéscsabán háromnapos országos tanácskozás kezdődött a megyei és budapesti levéltárak, valamint a megyei tanácsok művelődési osztályai vezetőinek részvételével.

A szakmai értekezlet első napján a részvevők megvitatták a levéltárak 1968-ban bevezetett tanácsi igazgatásának tapasztalatait. A felszólalók hangsúlyozták: a levéltárak decentralizálása kedvező eredményekkel járt. A tanácsok az elmúlt években jelentős anyagi eszközökkel támogatták ezeknek a közművelődési intézményeknek a munkáját. Ezzel elősegítették a honismereti és helytörténeti kutató tevékenység irányításában a levéltárakra háruló feladatok megoldását.

Az eszmecsere további két napján a résztvevők megvitatják a levéltárak igazgatási munkájának feladatait, valamint a történeti értékek, dokumentumok megmentésével, megőrzésével összefüggő tennivalókat.

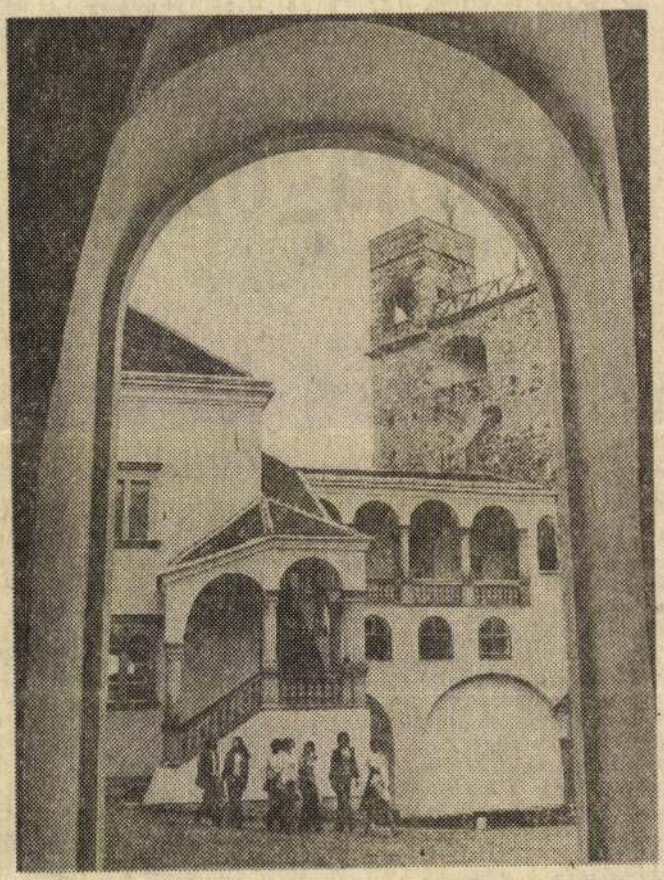

★ *Az elmúlt esztendőkben sokszor kellett egy-egy turistacsoporttól, a hazai és külföldi vendégek ezreitől türelmet kérni; a látogatók helyett a Műemlékvédelmi Felügyelőség szakembereié volt a sárospataki vár. A munkálatok befejeződtek, és a Rákócziak régi fészke, egyik legszebb épen maradt várkastélyunk hétfőn megnyitotta kapuit, hogy otthont adjon a fejedelem születésének 300. évfordulója alkalmából Európa történészeinek részvételével rendezett nemzetközi tudományos konferenciának.* (Solymos felv.)

Waldheim Damaszkuszban

Politikai tárgyalások Libanonban

[illegible]gnap többségi nyilatkozat-[illegible]l bélyegezte meg Izraelt a [illegible]szjordániában folytatott [illegible]rrorakciók miatt. Szavazás [illegible]em volt, mert az USA min-[illegible]enképpen megvétózta volna [illegible] többség véleményét.

Hírmagyarázat:

Koszigin szovjet kormányfő [illegible]ki, majd szíriai látogatása előtt [illegible]rűsödnek az események a Kö-[illegible]-Keleten. Köztudomású, hogy [illegible]libanoni polgárháború szítá-[illegible]n egyaránt részes a nyugat [illegible]é „kaput nyitó" Egyiptom, va-[illegible]mint Szíria és Irak ellentéte, [illegible]ntosabban: ennek hatása a [illegible]anoni szemben álló felekre. Az [illegible]erikai olajérdekeltségek közel-[illegible]eti „képviselője", Szaúd-Ará-[illegible]. Egyiptommal karöltve, a li-[illegible]oni jobboldal törekvéseit tá-[illegible]gatja és a Szaúd-Arábia se-[illegible]égére rászoruló Szíriát is eb-[illegible]az irányba igyekszik tolni. [illegible]ezzel szemben álló libanoni [illegible]oldali törekvéseket azután a [illegible]iával szemben álló Irak Szí-[illegible]ellen igyekszik felhasználni. [illegible]USA éppen a tegnap záródott [illegible]ülésen bizonyította be: nem [illegible]d olyan döntést hozni, amely [illegible]ezően marasztalná el szava-[illegible]bbséggel Izraelt, ezért szü-[illegible]az ülésen többségi nyilat-[illegible], amelyet nem kell megsza-[illegible]tni. Az USA-nak ez a ma-[illegible]tása, valamint Szaúd-Arábia

Eszperantó kongresszus

A várossá alakulásának negyedszázados évfordulóját ünneplő Komló lesz a házigazdája a június 25. és 27. között sorra kerülő XXVI. magyarországi eszperantókongresszusnak, amelyen a szocialista országok eszperantó szervezetei is képviseltetik magukat.

Bővül a mátészalkai kórház

Névadója születésének 300. évfordulója alkalmából tudományos ülést rendezett tegnap a mátészalkai II. Rákóczi Ferenc Városi Kórház Az intézményt 43 évvel ezelőtt alapították 76 ággyal, s jelenleg 391 ággyal rendelkezik. Még ez évben átadják az új, 100 ágyas kórházi pavilont, 1977. január 1-től pedig a fehérgyarmati 260 ágyas kórház és a csengeri 25 ágyas szülőotthon is a mátészalkai kórház részeként működik.

KISZ-értekezlet

Barostyáni Pál épületén

a Pécsi Orvostudományi Egyetem épületeinek tervezője.

1941. I. 29. 18.10/10/ TV. V. (8-9-10 old.)

Borostyánköi
rk. templom
nemtelye gótikus

l.

Thirfelsödmantúl
247. l.

Borostyánkő vára
(Bernstein)

l.

Thirfelsödemántól
246, 247,
248-l.
képpel és alap-
rajzzal

Borostyánköi
ev. templom

1.

Thirfelsödimántul

247.1-

Borostyánkővára

Jedl Páffy

445 és köv. ll.

Borostyánkő vára

(Hrad Pajštún)

Pozsony vm

képekkel

Janota II

268 — 280 l.

HELYSÉG

VÁRMEGYE

ŐRZÉSI HELYISÉG

TULAJDONOS

SZAKCSOPORT

KOR

MÉRET

ALCSOPORT

SZÁRMAZÁSI HELY

MESTER

SZEMÉLYI VONATKOZÁ

EGYÉB ADAT

TÁRGY

LEIRÁS (ANYAG, ALAK, MEGMUNKÁLÁS, DISZITÉS, FELIRAT, JELZÉS):

Borostyánkő Vasmegye

1) leírás Könyöki 1884 ($\frac{1}{2}$ cm = 10 m)

2) Alaprajz

3. tárlati képek délkeleti és és cokrynyati oldal

34.

37.

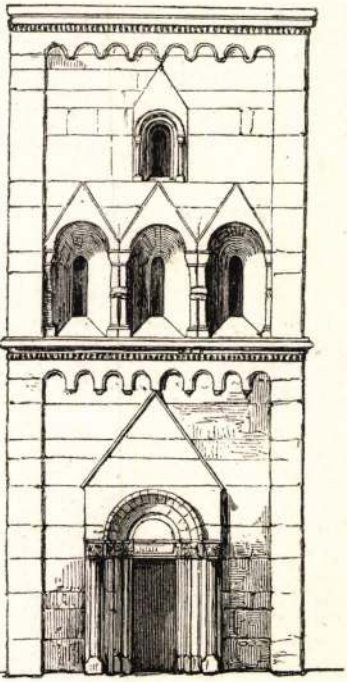

43.

44.

Borostyánkő

Porsay m

i Műleiras

1) alsó alapraje és részletek

2) felső alapraje és távlatilhép.

3. Délnyugati és enakkeleti oldal. –

Környöki 1881ből

34.

37.

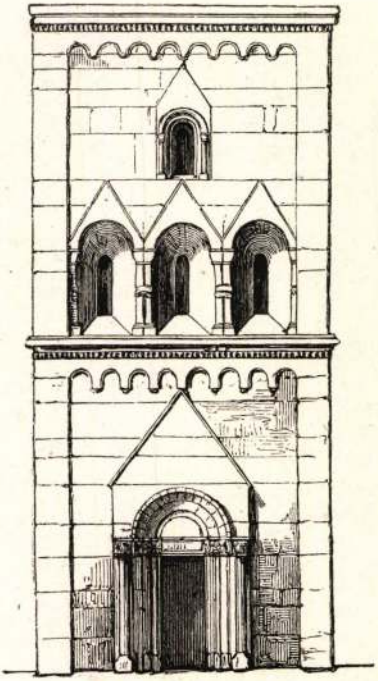

43.

44.

Borostyánkő vára

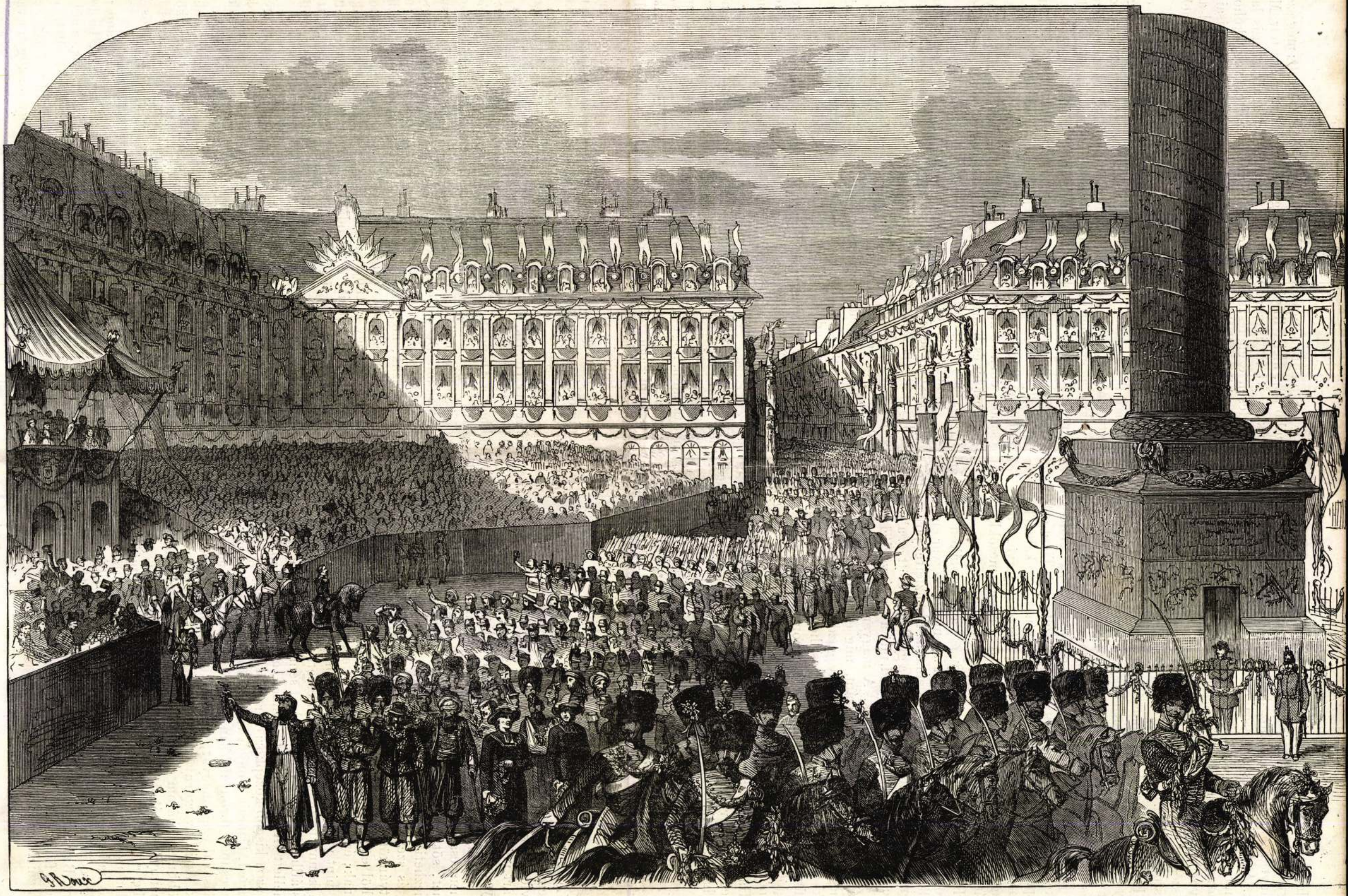

A franczia hadsereg visszatérése Párisba aug. 14-én. — (Lásd a szöveget 475. lapon.)

vagdalhatják, vagy nincs rá szükségük, akkor azt meggyujtják, s az igy támasztott messzire nyúló égés éjnek idején olly gyönyörü látványt szolgáltat, minöhöz hasonlót Európában aligha találnánk. Az ég vörös és aranyszinbe öltözik, a tüz mohón emészti a számára zsákmányul engedett száraz anyagot, a lángok több ölnyi magasra fel-felcsapkodnak, már messziről meghallani a ropogást, mellybe olly sajátszerüleg vegyül a farkas haragos orditása, a róka jajveszéklő csaholása s az ezer meg ezer fölzavart viziszárnyas panaszos lármája.

Ezen nagy terjedelmü mocsárok a Tisza kiöntéséből támadnak, melly e sikságon kényelmes lustasággal, a legsajátságosb kanyarulatokat képezve vonul át. Partjai néhol alacsonyak, hogy tartósb esözéskor zavaros hullámai gyakran messze földet elöntenek. Az 1854-iki nagy árviz alkalmával egy millió 300 ezer hold föld viz alá került. A károk felszámithatlanok voltak. A Tisza e féktelen kicsapongásainak most gátot vetnek, medrének munkában levő szabályozása által. Ha e nagyszerü munka be lesz fejezve, a mocsárok legnagyobb részt el fognak tünni, s termékeny mezökké alakulnak át.

Feltünö azon körülmény, hogy e vad pusztákon csaknem kizárólag zsidó korcsmárosokat talál az ember. Magyar ember nem vállalkozik arra, mert nincs meg benne az illy üzlettel járó számitó szellem s a nyerekedési vágy, melly a gazdagok előtt az alázatosság mindenféle formájában hajlongni tud, mig a szegényekkel szemközt aljas dölyfösségben nyilatkozik. A magyar ember ritkán marad közönyös valamelly kérelem iránt, mig ellenben egy ismeretlen parancsai előtt zárvák fülei, bármilly gazdag jutalom kinálkozzék is neki tett szolgálataiért. Természetes, hogy a magyar jellemnek ezen fövonása a társaséletből napról napon jobban eltünik, s most már jóformán csak a pusztákon, a természetnek amaz egyszerü gyermekeiben tartja fenn magát.

Hagyjuk el most a rideg pusztát sajátságos lakóival, s forduljunk egy másik részéhez, melly kövér földje miatt gabonatermesztésre használtatik.

(Vége következik.)

Fehérhegységi utiképek.

(A CSALLÓKÖZI UTIKÉPEK IRÓJÁTÓL.)

Első rész.

Pozsonytól Szakolczáig fölfelé.

(Folytatás.)

Lenne azonban Borostyánkő bár még olly régi vár is, mellynek sem eredetét sem történetét nem ismerhetjük; mégis, csak ezen vidéknek is sem nem az egyetlen, sem nem a legrégibb vára. Mindjárt mögötte beljebb, egy más meredek hegyormon valamelly toronyszerü várda utolsó falmaradványai láthatók. Az egész, négyszögü alapfalazat mellett egy bolthajtás romjaiból áll. De ennek már nem csak keletkeztére, de még elenyésztére sem emlékezik a történet, söt még csak neve sem maradt ránk! Talán egyedül az jellemezheti még ös ismeretlen korát, amint a völgy tót favágói, mész- és szénégetői egyszerün *óvár*-nak (stari zamek) nevezik a borostyánkői ellenében. Vajjon egész a római korig fölér-e? mire a völgyből emelkedő vizvezeték (aquaeductus) egyes romjai utalni látszanak; és talán hasonló végörállomásuk volt-e, mint a mászti? Igy a mint van, kérdés marad mind örökké. Maradványai között a római könnyen fölismerhető épitészeti anyagnak legalább semmi jele; s állhelye, mint hegyvárdaé, sem igen tanuskodhatik e feltevés mellett. Alakja szerint azonban, a mennyire alapfalából kivehető, azon kisebb középkori vártornyok — (sajátlag ugy nevezett Bechtfried, franczia Donjon vagy Beffroi) — egyike volt, mellyek eleinte csupán toronyalakban keletkezve, később a nagyobb várak alakulásával ezek magvát, vagy is közepén a fellegvártornyot képezték. Az illy vártornyok, kisebb vagy kezdetleges várak és várdák többnyire három vagy négy emeletből és mindössze is csak ugyanannyi szobából állottak. Földszint a konyha és raktár volt, mellybe csak fölülről nyilt ajtó, fölötte a középső emeletet a várúr egyetlen szobája foglalta el; fönt a harmadik emeletben, a tető alatt zsoldos hadszolgái kis csapata tanyázott; innét a tetőre kiálló rovátkos védfalerkély mögé kivonulva, védék megtámadás esetén a tornyot. Bemenet csak az első emeletbe nyilt, lecsapódó ajtón s leeresztett fölvonható hágcsón keresztül. Benn a közlekedést mind a három emeleten átvivő lépcső eszközlé.

Szomoru lét és élet, melly az illy lakban eshetett; még szomorubb kor, melly illy lakot szükségessé vagy kivántossá tett. Mondják, s itt mi is csak utánmondjuk, hogy lovagaik nem is laktak rendesen ezen fészkekben; csak ha vészt éreztek vagy koholtak, rejlettek bennök, biztosabb helyre vonulva majorsági szállásaikról. Illyen lett volna hát névtelen várunk is? ki tudja! De a hol a történet hallgat, annál bujábban burjánozhat a feltevés, s elevenebben tenyészik a rege.

Halljunk tehát egyet régi várunkról! kiált föl epedve olvasónk, ennyi száraz föltevés után már valami mulattatóbbra is vágyva. Sajnáljuk; de az egyszer nem szolgálhatunk. Összefüggő, kikerekitett mondát, mint mi azokat rendre képzeljük, sokat feledett népünknél nem lehet minden bokorban lelni. Annál inkább hallhatsz töredezett részletekben emlegetve kisértetes alakokat, mellyekkel a puszta hely emlékét ülik, s ábrándjaikban megnépesitik: mint nyargalóznak föl a vizvezetéken éjfélkor a várba tüzes méneken és csikókon fejetlen elkárhozott lovagok, kisérve kürtölő vadászok, csaholó ebek és károgó hollók seregétől. — Kell-e több? milly dus mythosi hit és hösregei szálak, ezen eszeveszettnek látszó kis töredék-nyilatkozatban!

Elmésebben és mulattatóbban hangzik, — ámbár azért semmivel sem kevésbé hitregeszerüen — a monda ezen hegység tekervényes völgyei egyikében álló roppant eraticus szikláról, melly a völgy allján egy patak fölött mindenfelől olly szabad állásban vesztegel, mintha csak tegnap hengeritették volna oda valami óriási kezek. Nyilván ezen körülményhez kapcsolódott a rege is. A hatalmas óriások fajának, melly ezen hegyeket egykor lakta, ugymond, utolsó leány-ivadéka választá e helyet sirjaul, haldokolva már hengeritette volt magára e sziklát sirköveül, s faja átkos kiveszte fölött töprengve, asszonyi nemének végzeteül hagyta, hogy addig fognak a férfiak az asszonyokon uralkodni, mig az asszonyok saját kezökkel el nem hengeritik a követ sirjáról s öt föl nem szabaditják átkától. Honnét „Asszonykö“ is a neve a vidék népénél; melly mint látni, a nöemancipatió kérdését igen elmésen szötte az óriások végzetszerü sorsa felöli cosmicus hitregébe; de nem lehet tagadni, hogy igen gyakorlati oldalról is fogta föl: ha olly erös leszesz, hogy segithetsz magadon, segitve lesz rajtad. A rejtvény egyszerün: aide toi, et Dieu t' aidera, — segits magadon, s Isten is megsegit!

Ha kevésbé vérmesebb régiségbuvár — pedig eléggé vérmes volnánk jó magunk is — illy hatalmas magánálló köszállal, még pedig óriásmonda kiséretében találkozik, bizonyára: *Dolmen*, *Menhir* vagy legalább *Spindel* különös nevet ad neki és druidai emléknek mondja; mondaná teszem azt a franczia Carro vagy német Schreiber Henrik, de csak magyar „N. régész“ barátom is (ha t. i. hallott valaha ezek felől); kik csak amugy járnak vadászni az erdökben a Druidák Menhirjeit, mint más közönséges emberek a vadat; hogy sokszor csütörtököt ad el nem sült puskájok, vagy pedig héba-hóba bakot lönek, az azután szintén csak közös sorsuk a vadászokkal. De mi mérsékeljük magunkat; és ha eraticus sziklánk valódi szakasztott mása is egy illy druidai Menhirnek, még is jól érezzük, hogy ha Menhirt könnyü is minden sziklaszálban találni, nem olly könnyü a Druidákat minden zugba átültetni. Ámbár igaz, hogy ki tudja megmondani az emberiség utait, és kiolvasta meg az ő lépteit! A Druidák Keltái épen ugy kerestetnek Európa egyik végső zugától a másikig, mint a mi ös „szittya“ apáink Ázsia valamennyi sivatagain keresztül. Miért ne tévedhettek volna idáig is!?

Magas meredek hegyek között áll még ezentul a rengeteg végső lakott helye, a kies *Rézhámorvölgy*. Csörgedező patakoktól átszegett virányán, zöldelő gyümölcsöskertek közt állanak a gyármühelyek, s a munkások kis lakai az élénk piros tornyu kis kápolna körül. A szük völgy meredek sziklafalának egyik oldalában mészkemenczék hosszu sora áll; a helyben tört mészkövet égetve, a sötét éjen föllobogó tüzpir a völgynek valódi mesés bájfényt kölcsönöz; hányszor elesteledénk itt, hogy ezen büvös látványt élvezhessük!

A másik oldalban ellenben roppant kettös sziklabarlang nyilása tátong. Mély torkolat visz befelé. Jó darabig csak be lehet hatolni szövétnekek világa mellett; de utóbb vizforrások, majd valóságos folyók és tavak, mellyeket átusznia kellene, állják el a legmerészebb vállalkozó utját is. Amugy mondakint beszélik-e itt is, mint más hasonló sziklaaknáknál, vagy hogy csakugyan való:

Vas. Ujs. 1859

hogy egykor ezek is hirhedt zsiványok félelmes tanyái voltak? Illyesmi ugyan nálunk a felföld rengetegei barlangjaiban csak épen ugy, mint a barlang nélküli alföld rónáin mindig valóbbszinü volt, mint nem. Kevésbé valószinü talán a monda másik része: hogy e barlang a több órányira terjedő hegységen keresztül hat, s annak másik oldalán Szent-György vára alatt nyilik, mig ez oldalt előbb látott régi várainkkal összefügg. — Illyesmi is, a várak földalatti összeköttetéseiről, legalább a beszédben és mondában nem ujság. Annyi igaz, hogy az utóbbi körülményt az öreg Bélnél olvasható élénk és kedélyes leirásában, már fölemlitve találjuk; ki több mint egy század előtt, épen ugy, mint mi, a vár urai társaságában szövétneket előre vivő s az aknák vizeit átuszó vezetők előcsapata kiséretében járta be. — Csakhogy ő még azon sajátságukat is észleli, mellyet megint mi már nem tapasztaltunk, hogy időnkint az aknák méhében földalatti szélvész és vihar keletkezik, mit szerinte ezen vidék akkori gyakori földindulásai okának tartottak — bizonyára az akkori természettudósok; mert a maiak — akartuk mondani: a földindulásnak már helyesebb vagy mélyebb okát tudják; — de bizony mi nem tudjuk tudják-e vagy sem, s azért nem is mondunk semmit. Ez ugy is az ő gondjuk, kiknek épen most javában nyilik a világuk! Mig a régiség- és történetbuvárnak — jól megjegyzendő, hogy nem mondjuk tudósnak, mióta e helyett bizonyos helyütt: tanulmányozót, vagy mit, mint szerényebb kifejezést ránk akarnak vitatni, mi igy kerüljük ki a Scylla és Charybdist. — Mig tehát, mondók, a régiségbuvárnak, ka ki nem is halt talán egyhamar szivós faja, de sietnie kell, nehogy inkább kimutató tárgyai cserben hagyják; sietnie kell, hogy az elenyésző rom utolsó korhatag falát még helyén találja, a levéltárak sárguló hártya- és papir-leveleit még meglásthassa, mielőtt őket egy rideg ősz teljesen elhullatá vagy elfonyasztá. És ha más sem marad hátra, — hogy legalább az elhaló rege végfohászát felfoghassa!

(Folytatása következik.)

Adatok a dohány történetéhez.

II. György angol király neje annyira szerette a spanyol burnótot, hogy kedvenez gyümölcsét, a dinnyét másként meg sem ehette, hacsak ezen izgató szerrel be nem volt hintve. Hogy hogysem, elég az hozzá, hogy a dohány gyorsan meghonosult Európában, s annak élvezete ezer meg ezer embernek egyik első életszükségévé vált. A legrettenesebb despoták hiában sujtották villámaikat a dohány és burnót ellen. Orbán pápa egyházi átkával lesujthatta a jansenistákat, de a dohány és burnót élvezői csak nevették a kiközösitésseli fenyegetéseket. Amuráth zultán még dühösebben üldözte e növényt és élvezőit; de a jámbor müzülmánok csak folytatták szépen a dohányzást, nem ijesztette őket vissza a rettentő példa, hogy többen közölök e bün miatt zsinor által lőnek kivégezve. A franczia orvosok nagy buzgalommal küzdöttek a burnót élvezete ellen, annyira, hogy nyilvános felolvasásokat tartottak annak ártalmas voltáról nagyszámu és félig meggyőződött hallgatóság előtt; midőn azonban ezek látták, hogy az érdemes felolvasó is előadása közben szépen kihuzza burnót-szelenczéjét, s belőle nagyokat szippant: az egész hallgatóság harsány kaczajra fakadt, s mindenki azonnal örömestebb utánozta a praxist, mint a szépen előadott theoriát.

Az eredeti indián pipa neve „tabago“ volt, mellyről Kolumbus később egy szigetet nevezett el, azt hivén, hogy hasonlit az ama Y alaku eszközhöz, mellyből az indiánok kéjelmesen eregették az illatos füstfelhőket. Az e czélra használt növénynek különféle neve volt, s valószinüleg a különböző országokban különböző növényt füstölgettek. Igen hihető, hogy Angolországban már Amerika fölfedezése előtt is divatozott a füstölés, s hogy a szerzetesek, különösen azok, kik egészségtelen mocsárok közelében laktak, e czélra a növények egy bizonyos nemét használták, hogy a romlott levegőt jól emésztő gyomruktól némileg távoltartsák. E növény még napjainkban is nemcsak a dohány meghamisitására használtatik, de sok vidéken egyenesen dohány gyanánt is élnek vele, azt tartván, hogy a dohánynál kellemesebb és egészségesebb. Valószinü, hogy e növényt főkép egészségi szempontból használták, mig a dohány mindig azon előjoggal birt, hogy füstjének beszivása és kilehelése gyönyört szerezzen, habár sok dohányzó azt hiszi, hogy ezáltal a természetnek bizonyos lassuságát is el lehet távolitni. Dr. John Wesley, az egyházi reformátor, a dohánynak eme rendeltetését is tagadta, s elvei terjesztőinek egyikét, ki nagyon szeretett dohányozni, azon igéretre birta, hogy többé soha *egy* pipával sem fog kiszini. S hogy lőn megtartva az igéret?

Midőn a reformátor erre nem sok idő mulva az önmegtagadó prédikátor szobájába lépett, majd hanyatt esett meglepetésében, hogy ezt egyszerre *két* pipából látta dohányozni.

Átalában a tubákolást komolyabb és ünnepélyesb foglalkozásnak tekintik, mint a dohányzást, s főleg azon időben volt divatban, midőn a modorok még feszesebbek voltak, s a szokások több haszontalan formasággal jártak. Mennyire előmozditotta a tubákolás az ipart is, midőn még szokásban volt az udvaroknál, művészeket, tudósokat és diplomatákat burnótszelenczével megajándékozni, melly gyakran valódi mestermű volt, ellátva a magas ajándékozó arczképével, s köröskörül gyémántokkal befoglalva! Ha valamelly nagy érdemekkel biró egyént a fejedelem ajándékkal akart meglepni, az udvari aranymüves vagy ékszerész azonnal parancsot kapott illy burnótszelencze készitésére; a megtisztelt személy pedig, alighogy a magas vagy legmagasb ajándékozótól távozott, többnyire azonnal az aranymüves felé hajtatott, s az ajándékba nyert burnótszelenczét készitőjének mérsékelt áron ismét eladta. Igy történt aztán, hogy ugyanazon burnótszelencze mint ajándék több izben különböző személyeknek került kezébe; tizenkétszer megvették, s ugyanannyiszor került vissza a készitő mühelyébe a nélkül, hogy e furcsa circulatio csak legkevésbé is feltünt volna.

A hires irodalmárok közöl Goethe gyülölte, s Heine ki nem állhatta a dohányt. Balzac, Hugo Viktor és Dumas papa nem dohányosok, mig Musset Alfred, Sue Eugen, Merimée, Sand György (asszony) e növénynek nagy tisztelői közé számitandók. (Nálunk Vörösmarty még maga készité is szivarait — akkor még lehetett! Itt csak Jókai nem dohányos.) A spanyol és mexikói hőlgyek szintén örömest élvezik azt, a török haremhölgyek pedig szenvedélyes csibukosok. Igy lett a dohány a királyi palotától a koldus kunyhójáig átalában csaknem nélkülözhetlen életszükségletté; számosan vannak, kik a legnagyobb nélkülözéseket is könnyebben türik, ha dohányozhatnak, s ez, mondhatjuk, második kenyerök. A krimi háboru alatt egy katonának egyik lábujját kloroform alkalmazása mellett levágták. A seb rendkivül vérzett, s a sebész a felügyelőnek keményen meghagyta, hogy a beteget fölkelni semmi esetre ne engedje. A felügyelő nehány perczre kénytelen volt betege mellől távozni, s midőn visszatért, annak csak hült helyét találta. Végre a vérnyomok után feltalálta őt az udvaron ülve s mohón pipázva. Midőn az engedetlenségért, melly könnyen életébe is kerülhetett volna, megdorgálták, igy felelt: „Nem tehetek róla; egy-két szippantást kellett tennem, hogy annak az istentelen szernek (kloroformnak) az izét szájamból eltávolitsam.“

A dohányzásnál tán kevésbé, de mégis nagyon el van terjedve a tubákolás is, különösen az éltes nők, ha egyszer hozzászoknak, annyira szenvedélyökké válik, hogy inkább képesek bármi nélkülözésre, mintsem azzal felhagyjanak. Sokan lefekvéskor a burnótszelenczét vánkosuk alá rejtik, hogy valahányszor fölébrednek, egyet-egyet szippanthassanak. — A tubákkal megmérgezések is történnek. 1712-ben Noailles herczeg a franczia koronaherczegnőnek egy szelencze spanyol burnótot ajándékozott, mellynek ez nagy kedvelője volt. A burnót meg volt mérgezve, s a herczegnő öt nap alatt meghalt.

Ez eset természetesen nagy figyelmet gerjesztett, és sokáig épen ugy féltek az emberek egy szippantás burnótot elfogadni, mint azzal mást megkinálni.

A dohányzás kártékony voltáról itt-ott még jelenleg is tartanak különösen az orvosok, értekezéseket és felolvasásokot, de most már senkisem hallgat rájok. A kormányok részéről sem tiltatik többé, részint mert ugyis csak annyi volna az, mint a falra borsót hányni, részint pedig, mivel azok, kik a megtiltást eszközlendők volnának, többnyire maguk is a dohány tisztelői közé tartoznak.

A kik nem dohányoznak, meg nem foghatják, mi jó van a dohányzásban. Nehéz is volna azt illyen emberekkel megértetni. (Vaknak szinekről beszélni.) A dohányzás szükséges rosz; igen jól tudjuk, hogy, jobb volna, már csak financziális szempontból is, nem dohányozni, hanem azért — mégis csak dohányozunk.

Visszapillantások az olasz hadjáratra.

IV.

A franczia hadsereg visszatérése Párisba (aug. 14-én.)

Ez ünnepélynek, melly a rövid olasz hadjáratot befejező, bőséges leirását hoztuk a P. U. aug. 25-i számában. Szerencse, hogy testvérlapunknak a fontos események közlésével nem kell addig várakozni, mig egy-egy illustratiót is mellékelhet leirásaihoz; gyors futárként előzheti meg testvérének képekkel magyarázó, ki nem kerülhető késedelmét. Képünk magyarázatául némi főpontokat mégis ujra kell érintenünk.

A kép azon pillanatot állitja elénk, midőn Párisban az ünnepélyesen bevonuló franczia hadsereg Napoleon császár előtt léptet el. A császár a Vendôme-téren (hol az I. Napoleon szobrával diszitett Vendôme-oszlop áll) foglalt helyet. Ott volt a császárné, a kis császári herczeg s az egész hivatalos világ is. A külön hadtestek parancsnokló tábornagyai a császárral átellenben állottak fel, mig hadtesteik elvonultak s azután a császár kiséretéhez csatlakoztak.

A első hadtest vezére Baraguay d'Hilliers tábornagy volt; a második hadtest élén Mac Mahon tbnagy lovagolt, a harmadikat Canrobert tbnagy, a negyediket Niel tbnagy vezeté. Az utóbbit rendkivüli lelkesedéssel fogadá a párisi lakosság. Mind a négy tábornagy arczképét ismerik lapunk olvasói.

Az ünnepélynek legjobb idő kedvezett eleinte, később egy kis zápor zavará meg, de azért a rend sehol sem bomlott meg s a párisi népség ki nem fáradt figyelemmel kiséré az elvonuló katonákat, különösen a sebesülteket, továbbá az elfogott osztrák zászlókat s ágyukat, mellyek a bevonulás rendében szintén szerepeltek. Maga Napoleon császár és tábornagyai is sűrü éljenzéseknek voltak tárgyai.

Ez volt, mint mondtuk, zárköve a rövid, de heves olasz hadjáratnak, — mellynek egyes részleteire azonban időszakonként még visszatérendünk.

TÁRHÁZ.

Még egy szó Lisztről és a magyar zenéről.

Első felszólalásunk óta egymást érte a kisebb nagyobb mértékben avatott, rövedebb és hosszabb ellentmondás és óvás Liszt Ferencz fosztogató eljárása ellen, a magyar lapokban. Azokon kivül, a mik e lapokban mondattak el, figyelmünket különösen felhivták Szénfy Gusztáv a P. Naplóban, gróf Festetics Leo a M. Sajtóban, Bartalus István a B. P. Hirlapban. Szóltak e tárgyról a bécsi s külföldi lapok is és feltünő, hogy Liszt Ferencz uj és merész állitása sehol sem birt meggyőző erővel, ámbár Liszt tehetsége, fényes előadása, sőt nemesebb lénye mindenütt, még legszigorubb birálójánál, az általunk is bemutatott franczia Scudonál is, teljes elismerésre talált. A magyar felszólalások legtöbbje is kellő elismeréssel nyilatkozott Liszt multja s jelleme felől. Csupán egy-két, foglalkozásuknál fogva tulfinom és ál-gyöngédségü divatlapszerkesztő ijedt meg az első felhevülés pillanatában elmondott erősebb kifakadástól, feledvén, hogy férfiak között egy-egy erősebb szó is megjárja. Sőt mi a rögtön fellobbant haragot — habár kissé tulcsapongott is — igen természetesnek találtuk. Ha valaki neked jő, még pedig ollyan valaki, a kitől álmodban sem tetted volna fel az illy fosztogató tulajdonságot, s meg akar rabolni legkedvesb sajátodtól, vagy a mit legalább annak hittél, mióta a világon vagy — vajjon kivánhatni-e tőled, hogy rögtön a vivómester parádés szabályai szerint parirozd a neked szánt vágást? Oda ütsz, a hova nem is gondolták. Hanem azután rendbe jösz s megvéded magad nyugodtan tisztességesen, a mint illik. „Természete a magyarnak, Hogy jussait nem hagyja . . . . .“ Régi nóta, de talán még most is igaz.

Folytassuk ismét a háritó csapásokat; gyüjtsük az illetékes szavazatokat, hogy mindinkább kitisztuljon az eredmény. Lapunk tere nem enged meg hosszas vitatásokat. *Ujfalussy Lajos* urnak kezünk között levő hosszabb müvéből, mint czélunkra tartozót, közöljük e töredéket:

„A zene története mai napig azt mutatja, hogy a magyar nemcsak szereti zenéjét, hanem kezdve a fekete-ruhás osztálytól le az utolsó parasztig majd mindenki zeneszerző is. Mert tessék Liszt urnak közénk elegyedni, figyelmezni, s tapasztalni fogja, hogy majd minden összejövetelnél, hol magyarok mulatnak, több egyén akad, ki a czigánynyal a maga nótáját huzatja, mellyet, ha a barna zenész még nem tudna, eldanol előtte, betanitja a soha senkitől nem hallott, talán a fölhevülésben rögtönzött, sokszor gyenge, máskor maradandó becsü nótákat. — Tudni kellene azt, hogy falukon bármi furcsa vagy botrányos eset adja elő magát, a falu legényei s leányai rögtön verset és nótát szerzenek arról, a történet fennmaradását legalább egy időre igy eszközlendők: lévén a magyar nép konservatoriuma, a *csárda, fonóka* és *kaláka*. Innen van az, hogy a szerző nevét nem mindig, legtöbb esetben sohasem tudhatni. És van-e más népnek az a szokása, hogy zenészeit, mint ezt nálunk a paraszt is teszi, örökösen tanitsa? zenészét, a dal roszul kifejezett érzelmeire, árnyéklatára figyelmeztesse? Ezelőtt nem igen mert a legjobb czigány is zeneszerzőül föllépni, pedig a milly dicsekvő faj, mennyire mohón teszi vala azt, ha az őt fenekestől ismert magyar emberrel el tudta volna hitetni a nótát sajátjául. Csak az ujabb fiatalabb czigányok támadtak fel gombakint zeneszerzőkül, a Kecskeméti-, Patikárus-, Sárközi-féle frissek, hiában birnak a magyar taktussal, polka- és keringőszaguak azok. Maga a leghiresebb czigányzenész, Bihari, csak egy pár jó darabot szerzett.

A czigány eleitől fogva végrehajtó müvész, zeneterjesztő vala. — Én csak annyit tudok a vidékemen lakó hiresebb barna zenészekről, hogy Martinovicsot a közönség tevé nagygyá, s ő egyetlen darabot (a tánczra hires solót) forgatott át a „Schöne Minka ich muss scheiden“ német dallamból, a mit szemére is vetének; azonban tanitói, különösen a boldogult Szirmay György, Liszt János s a most is élő Olchvári Pál, mindannyian zenészek, földbirtokosok s megyei tisztviselők valának. Boka sohasem lett volna az, a mi: ha előbb Ibrányi Ferencz, majd ifjabb Vay István s több mások nincsenek, kik szakadatlanul tanitották, idomitották a fogékony zenejátszót, s mutasson fel akárki egy csak meglehetős szerzeményét ezen müvésznek. Bunkó Antal, Pocsi László, ha néha valamelly nótát magukénak állitának, mindjárt rá ismertünk, hogy azok mások szerzeményei.

Régibb időben leginkább a nép költötte a dalokat, az urak nem értek arra a háboruskodás miatt. A magyar szeretvén zenészeit, nevét a jelesnek sokáig emlegeti, dicséri az ifjabb kor előtt; miért nem tudunk hát csak a mult századból is czigányzene-szerző nevét? *) Holott Tinódi Sebestyén mint magyar vers- és zeneköltő ismertetik. Aztán miért kelljen csak a magyar czigánynak birni Liszt Ferencz szerint Indiákról hozott nemzeti nótával? Hiszen akkor a spanyolnak, németnek, tótnak, oláhnak, töröknek, czigánynak egy lenne a nemzeti nótája; s azon országokban, mellyben laknak, ezt kellene zenélniök; de nem ugy van, mert az minden nemzetnek a maga nemzeti dalát huzza, hacsak Liszt urnak nem tetszenék ujból azt állitani, hogy a czigánynak annyi nemzeti nótája van, a hány népnél lakik, a mikor aztán minden zene czigány nemzeti zene volna.

Magára Liszt urra vonatkozólag azt kivánom még megjegyezni, miszerint nem elég, hogy valaki — mint ő — tökéletesen játszszék valamelly zenét, azért — épen mint ő — még nem zeneszerző is egyszersmind, mert hiszen ismert művekből áttett nehéz változatait, s az esztergami főtemplom fölszentelési ünnepélyére készült egyházi énekét talán maga sem tartja maradandó becsü müveknek? — De még nem elég *benn születni*, hanem *benn is kell lakni* azon országban, mellynek jellemét, szokásait, tehetségét hiven akarjuk vázolni; s még akkor is minden osztályt tűzhelyénél kell látogatni s megismerni, nem pedig az ember párszori rövid bebukkanása tiszteletére adott ünnepélyeknél; aztán én sok zeneszerzőt ismerek a javából, de ezek egyike sem tökéletes zenejátszó, érti a zenét mindnyája, de érti a *jellemet* is, mellyet bele is tud önteni nótájába; a fönebbi okoknál fogva tehát Liszt urat a magyar zene megitélésében s annak a czigányok nyakába akasztásában, illetékes birónak el nem ismerjük. — Ó-Pályi, sept. 12. — *Ujfalussy Lajos.*

*) Gróf Fáy István ur, multkor közlött levelében többeket emlit, s a „Régi magyar zene gyöngyeiben“ is többek müveit adta ki. A kérdés csak az volna: vajjon igazán sajátjuk volt-e, a mi az ő nevök alatt járta be a világot? — Liszt Ferencz munkája nemsokára magyar forditásban is meg fog jelenni. Szerk.

A tárogató nevü magyar hangszer nyomai Nyitrán.

A Vasárnapi Ujság f. é. 15-ik számában egy czikk jelent meg, mellynek czime: „*Tölem is egy szó a sok szóra,*“ — gróf *Fáy* Istvántól. E czikkben a következő sorok olvashatók: „Ugyan miért nem akad ember országunkban, ki édes eleinknek historiai dicső hangszerét, a tárogatót, igyekeznék fölfedezni? A tárogató, igaz, többé nem létezik, de azért egészen el nem veszett. Nyitrán még nemrég fujták gróf Károlyi Lajos installátióján. Miért nincs ember, ki azt Nyitramegyében kipuhatolná, hogy ki fujta a tárogatót!? Nem nehéz volna Nyitrán kitudakozni, ki fujta e hangszert a banderiumban? Csak meglegyen a hangszer, és hangot adjon, a többit czigányaink majd kifujják rajta, ha a hangszer természetét megismerik. A tárogató egyenesen Ázsiából jött ki eleinkkel. A magyar zene lelke a hegedü, és, mint mindig hallám szüleimtől, a tárogató.“

E szavakra következő felvilágositással kedveskedik a magyar közönségnek egy, Nyitrán lakó tisztelt hazánkfia, kinek szavai teljes hitelt érdemelnek: „A tárogató egészen el nem veszett, mert az *Nyitrán csakugyan feltalálható még.* Magam is hallám azt deák koromban fujni Palugyay Imre nyitrai püspök beigtatásán. A nyitrai tárogató a Ligats-család tulajdona, apáról fiura száll, és ezek birtokában feltalálható. Ligats-családbeliek fujták e hangszert a banderiumban. A Ligatsok szegényebb sorsu, becsületes nyitrai magyar polgárok, kik tót ajkuakkal házasulván, nagyobb részt már eltótosodtak. Azon becsületes Ligats nevü polgár, kinek e hangszer birtokában van, apjától örökölte azt, és fujni is tudja ugy, a mint azt apjától gyermekkorában megtanulta. Hangszerétől megválni nem akar, — de különben nem is nagy baj, mert a jelen tárogató Nyitrán készült a régi megromlott tárogató után, és a mester, ki azt készité, még maig is él, s mint esztergályos-mesterember keresi mindennapi kenyerét.“ — Ugy hiszszük, hogy azok, kik e hangszer feltalálásában fáradoznak, örömmel veendik e rövid utmutatást, mellyért mi köszönetet mondunk a beküldő urnak.

Irodalom és müvészet.

△ (*Uj ifjusági vállalat.*) Remellay Gusztáv jövő karácsonytól kezdve, minden sátoros (norma) ünnepen egy-egy gyermekbeszélyt fog kiadni, olly választással, hogy ez által hazánk ifjusága mulatva tanulja meg honunk történetét. Az első kötet szent István, a 2-dik szent László, a 3-dik és 4-ik Béla s igy tovább egész a mohácsi vészig. A „Szent István“ czimü első kötetet helybe küldve meg fogják kapni mindazok, kik „*Ifjusági regényeire*“ előfizettek.

\+ (*Thali Kálmán „Zengő liget“*) czimű lyrai és ujabb elbeszélő költeményei 2 kötetben megjelentek. Az első kötet gr. Wass Ottiliának, a szép tehetségü irónőnek, a második kötet pedig Vörősmarty Ilonkának, a „Szép Ilonka“ költője költői lelkü leányának van ajánlva. A fiatal szerzőnek ez uj versgyüjteményében több csinnal és melegséggel irt hazafias érzelmű költemény is található. Kiállitása igen szép. Ára boritékba füzve 2 ft., diszkötésben 2 ft. 80 kr. ujpénzben. Szerző egyike tehetségesb fiatal költőinknek; egyes müveit lapunk olvasói is ismerik.

\+ (*Bus Vitéz*), kinek „Szellemi Comfortable“-ja elég nagy keletnek örvendett, „*Pikanteriák*“ czimű ujabb humoristikai munkáit adja ki. Előfizetési ára a két kötetnyi „humoristikai mindenfélének“ *egy uj forint*, október 15-ig. Az előfizetések szerző neve alatt czukor-utcza 6. sz. alá küldendők be. A megrendelt példányok november folytán lesznek szétküldendők. A ki nyolcz előfizetőt fog, fáradozása szives elismeréseül köteles lesz egy tiszteletpéldányt elfogadni.

\+ (*Marikovszky Gábortól „Költeményfüzér“*) jelent meg Szilády Károlynál Kecskeméten. Ez azon munka, mellyre még a mult évben „Tavaszi virágok“ czime alatt előfizetés volt hirdetve. A 220 lapra terjedő munka bolti ára 1 ft. 25 kr. ujp.

\+ (*Ormodi Bertalan előfizetést hirdet „Magyar románczok“*) czimű, száz románczot és balladát tartalmazó könyvre, mellynek tiszta jövedelmét dr. *Gross*nak Nagy-Váradon emelendő emlékszoborra szánta. Előfizetési ár 1 ft. 50 kr. ujp., mely Pestre Herz János nyomdájába küldendő be. A munka f. é. december 1-jére jelenik meg.

\+ (*Vecsey Sándor ujabb költeményeit*) szintén előfizetés utján adja ki. A 12 ivre terjedő s diszkiadásban nov. 1-én megjelenendő munkának előfizetési dija 1 ujft, melly a szerzőhöz (Pesten, lövész-utcza 10. sz.) f. okt. hó 24-ig beküldendő.

\+ (*A Szent-István-Társulat*) kiadásában megjelent: „Magyar szentek legendái a carthausi névtelentől.“ Bevezetéssel s nyelvjegyzetekkel ellátta *Toldy* Ferencz. A könyv XVI és 165 lapra terjed 16-rétben.

Vas Ujs. 1859.

Felső-vasmegyei képek.

(Folytatás.)

III. Borostyánkő.

Borostyánkő Lékához két-három órai távolságra esik. Az ut, melly igen jó karban van tartva, felváltva mivelt földek s rengeteg

Felső-vasmegyei képek : III. Borostyánkő.

lakói rendkivüli szorgalmukról nevezetesek termesztenek lent, kendert, készitnek vásznat, gyolcsot, fenyüpálinkát és sajtolnak olajt.

A városka fölött emelkedik büszkén a még jó karban levő várkastély, 1933.5 lábnyira a tenger szine felett, kék foszlányból álló sziklán, melly északkeletnek meredeken huzódik a mély völgybe, mellyben már század óta léteznek réz-, kén- s gáliczkő-bányák. Nevezetes még a kigyókötörés is.

Maga a vár tökéletesen lakható állapotban van, udvara gyönyörü kertté van átalakitva; fegyvertárában nagymennyiségü régi fegyver s öltözék találtatik.

Boldogult Klauzál Imrénk még nehányad magával haszonbérelte egykor ez uradalmat, s ki ne emlékeznék még a hires juhtenyésztésre, melly hirével akkoriban az egész hazát betöltötte? Jelenleg az allodiális földeket a Gazdasági Lapokból eléggé ismeretes skót *Egan Edward* jeles gazdász haszonbérli. Volt szerencsénk láthatni, hogy *Egan* ur azon elvet, mellyet a Gazdasági Lapok m. évi 13. számában fejtegetett, hogy t.i. anyagi jólétünk felsegélésére, tenyészszünk minél nemesebb s abból aztán minél több állatfajokat, már szép sikerrel vette gyakorlaba. —

Tehenei, birkái, lovai, sertései stb. mind a legnemesebb, legczélszerübb s a vidék égaljához alkalmatos fajokat képviselik, s e mellett olly szelidek, hogy csupa mulatság és öröm — a jól rendezett s tisztán tartott különféle ólakat végig járni . . . . . Mi, e derék gazdának, ki hazánknak tudományával s példájával a gazdászat és ipar terén igen fontos szolgálatokat tehet, sok szerencsét kivánunk, hogy jó magyar földünkről ne legyen kénytelen Skóthon hegyei közé visszakivánkozni.

(Folytatása következik.)

Dr. Batizfalvi gyógyintézete Pesten.

Jövő tavaszon hazánk, illetőleg fővárosunk, egy uj közhasznu intézettel fog szaporodni, melylyel előlegesen is megismerkedni, érdekében áll a hazai közönségnek.

A felállitandó intézet czime : „*Sebészi és orthopädiai magán gyógyintézet.*“ Czélja : gyógyitani átalában minden u. n. *sebészi*, vagy *külső betegséget*, de egyik fő- és külön részét képezi az intézetnek az *orthopädiai* osztály, melly nek feladata a test elferdülésének számtalan nemeit gyógyitani.

Igen nagy hiány volt eddig, hogy fővárosunkban, sőt hazánkban mindekkorig nem létezett orthopädiai (test-kiegyenesitési) intézet, mellyben a testileg elnyomorodottak, mint például a ferdenyakuak, puposok, görnyedtek, ferdeválluak, zsugorodott és elferdült taguak, lőcslábuak, behajtott lábuak, donga- s kampólábuak stb. kereshetnének menedéket. Sőt az egész ausztriai birodalomban is csak egyetlenegy illy intézet áll fenn. E hiány t[illegible]n azt mutatná, hogy nálunk még nagyobb bővében agyunk az ép tagoknak, azonban, habár talán kisebb mértékben, nálunk is elég gyakran jőnek elő, kunyhókban és palotákban egyaránt, a test elnyomorodásának különféle esetei. Most illynemü betegeink nem csekély áldozattal külországokba kénytelenek vándorolni, vagy ha e költséget nem győzik, itthon maradnak, s ha czélszerü orvosi tanácsot nyernek is, de nem kaphatják a kellő öszhangzó ápolást, melly bajaikat eltávolitja, s a melly az életrend, testgyakorlat, műtét és gépek kitartó és összevágó hatásából áll. Németés Francziaországban nemcsak a fő-, de a kisebb városok is birnak orthopädiai intézettel, magán gyógyápoldákkal, mellyek mind igen szép virágzásnak örvendnek. Dr. Batizfalvi intézetének egy részét illy czélból fogja berendezni.

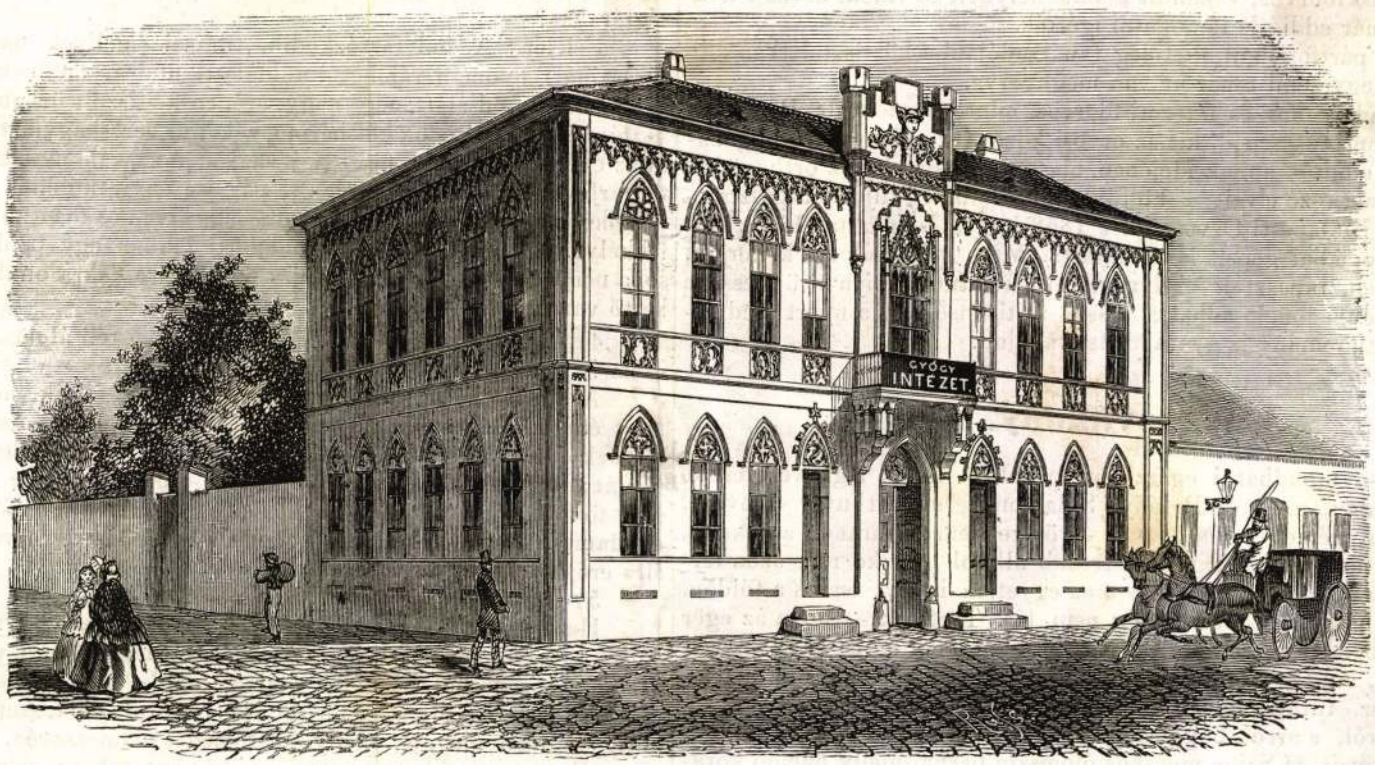

Dr. Batizfalvi gyógyintézete Pesten.

Az intézet másik osztálya, mint mondtuk, leginkább *külső betegségek* számára rendelt *ápolda* (u. n. maison de santé) lesz, mellyben az ország minden vidékéről ide küldött, vagy más idegen és ápolásról nem rendelkezhető betegek fogadtatnak el. Ezek nem lesznek többé kénytelenek zajos vendéglőkbe, vagy gyakran alkalmatlan magánlakásokba szállani, hanem olly egészséges helyen telepedhetnek meg, hol folytonos felügyelést, gondos ápolást s a közkórházakénál természetes okokból nagyobb kényelmet fognak találni. Kirekesztve innen csupán a *ragályos betegségek* s az *elmekórosok* vannak.

E két osztályból fog állani dr. Batizfalvi uj intézete, melly jövő május 15-én fog életbelépni. E czélra fog szolgálni Pesten a király- és rózsautcza sarkán góth modorban épült 93-ik számu csinos és nagy ház, melly egészen az intézet rendelkezésére áll (s mellynek rajzát ime itt közöljük :)

Előnyeül szolgál, hogy ez épület a városliget közelében fekszik, azon felül zuhanynyal, fürdőkkel, szép árnyas kerttel s ebben jól felszerelt testgyakordával s nyári mulatóházzal is bir. A ház erkélyéről s a kertre néző tornaczáról pedig gyönyörü kilátás nyilik a budai regényes hegyekre. Czélszerü fekvésénél fogva mind a zordon hegyi szelektől, mind a főváros gőzétől védve van.

Az intézetnek e napokban közzétett programmjából ide iktatunk még nehány fő pontot:

Három évesektől fölfelé minden az intézet szakköréhez tartozó beteg fölvétetik. — Lehetnek u. n. járólagos betegek is, kik az intézeten kivül laknak, de koronként ide járnak gyógytestgyakorlati órákat venni, a villamozást (elektrizálást) s a fürdőket használni. — Ha valaki irásban kiván tudakozódni a fölvétel iránt, szükség, hogy betegsége előzményeit s jelen állapotát körülményesen tudtára adja az intézet igazgató tulajdonosának.

A betegek részint külön, részint közös, kényelmesen és izletesen butorzott, tiszta, száraz, magas és világos szobákban helyeztetnek el. A két nem egymástól szorosan elkülönözve, kellő felügyelet alatt leend, — átalában müvelt, illedelmes és erkölcsös viseletre kiváló gond fordittatik. — Az étkezés — a mennyiben az ápoltak egészségi állapota megengedi — közös asztalnál, mintegy családi körben történik. — Az ápoltak kora és felfogásához képest illő könyvtár lesz közhasználatra felállitva. A lélek fölvidámitása szempontjából czélszerű játékok, mulatságok fognak rendeztetni. Sőt az intézet fiatal tagjait illetőleg intézkedés fog történni, hogy a gyógyitás hosszabb ideje alatt értelmi tehetségeik kifejtésében hátrányt ne szenvedjének. Kivánatra elismert nevü tanitók és nevelőnők adandnak oktatást az elemieken kivül tudományos tárgyakban, nyelvekben vagy akár zenében, rajzban s éneklésben — a mennyiben mindez orvosi szempontból megengedhető lesz. A hölgyek kézimunkák gyakorlatára nyerendnek alkalmat.

Az intézet igazgató tulajdonosa s főorvosa dr. *Batizfalvi* Samu, ki a szükséghez képest egy vagy több segédorvost veend maga mellé, s a háztartást, felügyeletet és rendet illetőleg neje által is készséggel fog támogattatni. A hölgyek a házinevelőné felügyelete alatt és kiséretében végzik sétáikat s egyéb teendőiket. Az intézet személyzetét kiegészitik: a testgyakorlat tanára, kötszerész, a gazdászati személyzet, férfi és nő-ápolók.

Az orthopädiai gyógyitás, ápolás, élelmezés, lakás, szolgálat mosatás fejében a következő dijak vannak megállapitva: közös szobában elhelyezett betegért havonként 50 pft., külön szobát igénylő betegért 80 pft., még azon felül saját felügyelőt vagy külön szolgát kivánó betegért 100 pft. (A bécsi hasonló intézetben ezen árak igy állanak 60; 100; 125 pft).

Más nemű betegek — kik a baj természeténél fogva rövidebb ideig maradnak az intézetben — a fentebbi osztályzat szerint 3—5 ftot fizetnek naponkint.

Az intézetben kórtani készitmények, gépek, kötszerek, gipszminták, orthopädiai iratok, fényrajzgyüjtemények lesznek, hogy a tudomány igényeinek is elégtétessék.

Az intézet jövőjére nézve örvendetes tudomásul szolgál azon körülmény, hogy az egyetemi tanár urak, a pesti Rókus kórház főorvosai, a gyermekkórházi igazgató főorvos, valamint számos helybeli és vidéki orvos e közhasznu vállalatot már eddig is támogatni igérték.

Az intézet fő pártfogójaul, illetőleg tanácsadójaul a köztiszteletben álló dr. *Balassa* János egyetemi tanár ur van megnyerve.

Az igazgatótulajdonos és intézeti főorvos, mint mondók, dr. Batizfalvi Samu, volt egyetemi tanársegéd, kit az orvosi közönség szakavatott dolgozatairól ismer. Mi is emlitők annak idejében, hogy dr. Batizfalvi az orthopädiai gyógykezelésre vonatkozó elveit — külföldi utazásaiban gyüjtött tapasztalatai nyomán — a Budapesti Orvosegylet 1858-i gyülésein adta elő s a külföldről hozott orthopädiai gépeit is bemutatta. Most még csak azt kivánjuk, hogy uj intézetében, tapasztalt erélyes törekvése, tudománya s ügyessége által minél több szenvedőnek adhassa vissza testi épségét s a nyert eredmények által a hazai tudomány is gyarapodást találjon.

A fogasvakony.

Hazánknak — mondhatni egész Európának — egyik legnevezetesebb emlőse a *fogasvakony*, mint őt Peténi Salamon természetbuvár elnevezé, deákul *mus typhlus*, németül *Blindmaus*, — össze nem zavarandó a vakand, vakondak (talpa) nevével. A legnevezetesebb állatok egyike már azon természeti tulajdonságánál fogva is, hogy ő az egyetlen ismert emlős a földön, mellynek szeme nincsen, s következőleg nem lát. Tartozik — hova az egér — az *őrlök* rendjébe. Megismerhetni leginkább idomtalan lapos nagy fejéről, mellyen két oldalt, mintegy a feje közepéig, fehéres sörtepártázat nyulik; továbbá ives, csupasz, turásra igen alkalmas orráról; hatalmas, mindig kiálló két alsó rágó fogáról, s arról, hogy szeme nincs, melly utóbbi két tulajdonságától nyerte nevét is. *) Szine mocskos ólomszin barna, melly haladó korával világosodik; nagysága, mintegy középszerü patkányé, farka nincsen.

A fogasvakony hazájának igen hosszu ideig csupán déli Oroszország — a Volga és Don folyók köze — tartatott, mignem a mult évtizedben több természetvizsgáló felfedezte, hogy a fogasvakony Magyarhonban is, különösen az alföldön, Pest-, Heves-, Békes-Csanádmegyék terjelmes sikságain, s a mostani Vojvodinában, ritkábban tul a Dunán is találtatik, azonban olly bőven talán sehol sem éldegél, mint Csaba város határán Békésmegyében, hol azonkivül, hogy a nép sokat, mint kártékony állatot, évenkint elfog és agyonver, megesik az is gyakran, ha az ember valami prédát szakgató héját lő meg, illyen fogasvakonyt szabadit ki körmei közől. Tartózkodik olly helyeken, hol eledelét közel kaphatja; tápláléka pedig leginkább gyökeres és hagymás zöldségből áll, millyen a répa, zeller, petrezselyem, vereshagyma, megeszi a lóher- és gyümölcsfa-gyökeret is, sárga-dinnyét, burgonyát, csicsókát, fiatal kukoriczát, s mindenek felett a kigyóhagymát (hyacinthus comosus) szereti. A nép átalában kártékonynak ismeri ezen állatot, s igaz ugyan, hogy azon zöldségkertekben, a hova egyszer bevette magát, nem csekély károkat okoz a tulajdonosnak, kivált ha elgondoljuk, miszerint egy fogasvakony őszszel, — általa ügyesen elkészitett éttárgödrökbe — télire valónak több véka számra menő illy nemü táplálékot is összehord: mindamellett ezen kár fel sem tünik azon haszon mellett, mellyet ő a kigyóhagymának pusztitása által hoz sok vidékre. A kigyóhagyma tudniillik, legkivált az alföldi fekete földben, olly bőven tenyészik, hogy holdankint, van év, midőn többet lehet egy köbölnél számitani, s ökölnyi hagymája, melly a földet kiéli, egy lábnyinál mélyebben gyökerezik a földben, tehát az eke nem szántja ki, magva a rostán a buzával együtt keresztül esik, melly mag a lisztet keserüvé teszi egész annyira, hogy a kenyér ehetlenné válhatik az illy lisztből: egyetlen fogasvakony pedig képes maga évenkint egy holdat megtisztitani a kigyóhagymától.

* * *

Igen érdekes ezen állatnak közelebbi leirásához tartozó azon öt kérdésnek megfejtése, mellyeket Peténi Salamon a tudós világ elé terjesztett volt, s mellyekre a magyar k. természettudományi társulat 1857. évben tartott nagygyülésén Sztraka Károly term. buvár megfelelt.

1) Ha vajjon igaz-e ezen állatról, hogy ugat, miután a nép talán nem ok nélkül földi-kutyának nevezi?

A felelet ezen kérdésre az, hogy bár számtalan földi-kutyát tartott fogva a fentnevezett buvár, s vizsgálta szabadon, éjjel nappal, hosszu ideig, de soha ugatáshoz hasonló hangot nem hallatott egyik fogasvakonya sem, legfölebb, ha felingerelték, némi — kölyökkutya féle — nyiffantással szokja haragját nyilvánitani; „kutya“ nevét talán inkább mérges, marakodó természetétől kölcsönzé, mert fogságban két fogasvakony együtt meg nem él, rövid idő alatt az erősb a gyengébbet agyon marja.

2) A fogasvakony mindig a föld gyomrában lakik-e, vagy ollykor kijár a föld felületére is?

Felelet: nappal néha, langyos eső után kibuvik lyukából, a midőn könynyen el is csiphető, éjjel azonban gyakran jár ki, ő igazi éjjeli emlős, éjjel megy ki olly eledel után, melly a töldön felül kapható, éjjel egymást párosodás alkalmával a föld felületén felkeresik, s ha a táplálék fogy, elhuzódnak gazdagabb tájakra, mert sokat eszik ez állat, azonban nem iszik soha, nedveket tartó eledele pótolván nála az ivást.

3) Készit-e magának a fogasvakony a földben különös tanyákat és eleségtárakat?

Felelet: A hol tartózkodik, turásai (mellyek nagyobbak a vakond turásainál) nyomán rájöhetni földalatti utaira, mellyek rendesen, mintegy két lábbal a föld alatt, egy nagy, szépen kicsiszolt üregbe vezetnek, s ez eleségtára, mellyből néha két három vékányi vereshagymát, répát stb. szednek ki az emberek, s azért után is járnak a fogasvakony eleségtárának. Az eleségtárból egy cső vezet oldalt, pár itczényi, különös gonddal kisimitott üregbe, melly ki van bélelve puhácska gyep- s más növényszálakkal, s ez fekhelye. Különös, hogy illy földalatti lakban egy példány fogasvakonynál soha nem lehetett többre akadni, csupán apró fiakra bukkanhatni, mellyekből kettő van egy fészekben.

4) A telet mikép tölti, ébren-e, vagy a téli álom érzéketlen zsibbadásában?

A harmadik kérdés megfejtéséből önként folyik, hogy a fogasvakony a telet ébren tölti, mert mi czélból hordaná különben őszszel üregeibe a tömérdek ennivalót össze, ha nem azért, hogy legyen télen át mivel táplálnia magát; tavaszszal pedig üregei üresen találtatnak. De különben is megtörtént többször már, hogy tél közepén, fris havon is fogtak fogasvakonyt; mindamellett az is igaz, hogy gumóba göndörödve gyakran hosszabb ideig — olly erősen alszik, hogy szinte hortyog.

5) Lát-e a fogasvakony vagy nem?

Ha a látást csakugy képzeljük lehetségesnek, hogy előbb a látás organumát — a szemet — tételezzük fel, akkor a fogasvakony nem lát, mert azon helyen a bőrén, hol szemének kellene lennie, nemcsak semmi nyilás nem létezik, de sőt ott szőre a legsürűbb; lenyuzván a bőrt, szemürege ki van töltve mirigyes hustömeggel, melly hustömeget felmetszvén, alatta rá akadhatni egy mákszemnyi fekete pontra, melly pont sehogy sem illik be szemlencsének. Fejbőre alatt az érző idegszervek leginkább az orr és a fülek felé vannak irányulva, s bizonyos is, hogy a szaglás és hallás, mellyeket ő magas fokon kifejlődve bir, pótolják nála a látást. Igen érdekes, ez állat fogságában, mennyire figyelmes lesz minden neszre, fejét feltartva, fogait egymásnak köszörülve, minden támadást elfogadni készül. Eleresztve szabadon egy asztalon, egyenesen rohan, mig az asztal szélin lepottyan, azonban a földön előre vagy hátra egyforma ügyességgel szalad, az egyszer megtett uton ujra visszajön, az utjába tett akadályokat szépen kikerüli, az elibe tartott eledelekből ahhoz kap, mellyet jobban szeret stb. stb.

*) Nem látszik kielégitőnek a „fogasvakony“ név, mert a „vakony“ gyökszónak közelebbi meghatározója „fogas“ feltételezi, hogy van fogtalan vakony is, millyent az állattan nem ismer. Vajda Péter „vaksi“-nak hija ez állatot, mi ujra hiányos fogalom, mert a „vaksi“ szó ollyasmit jelent, ha valaki folyton, de roszul lát. Hiják még ezen állatot „vaktur“-nak is, s ezen nevet még a legjobbnak itélem. Közlő.

39. szám.

Vasárnapi Ujság.

Hatodik évi folyam.

Pest, september 25-én 1859.

A Vasárnapi Ujság hetenkint egyszer nagy negyedrétben egy és fél iven jelenik meg. — **Előfizetési dij** Buda-Pesten **házhoz küldve** vagy **postai uton** külön a **Vasárnapi Ujságra** félévre **3 ft.**, a **Politikai Ujdonságokkal** együtt **5 ft. uj pénzben.** — A **Vasárnapi Ujságra** a **Magyar Sajtóval** együtt (a Politikai Ujdonságok nélkül) félévre **10 ft.**, julius—septemberre **5 ft. uj pénzben.** — Az előfizetési dij a Vasárnapi Ujság kiadó-hivatalához (Pest, egyetem-utcza 4. szám) bérmentve utasitandó.

Baraguay d'Hilliers, franczia tábornagy.

Az ujabb idők hadvezéreinek egyike, ki Franciaországnak III. Napoleon császár által teremtett marsaljai között foglal helyet. — Neve ismeretes a hirlapolvasók előtt, kik azzal a jelen évtizedben lefolyt keleti és olasz hadjáratok leirásaiban gyakran találkoztak. A félkezü tábornagy tevékeny részt vett császárja ügyeinek elintézésében, bár — mint életrajza mutatja — a harcztéren szerzett babérai mindekkoráig igen mérsékelt számuak.

Midőn a jelenkor többi nevezetes férfiainak sorában e félszázados katona arczképét is bemutatjuk, ismételnünk kell életének nehány fő adatait.

Gróf Baraguay d'Hilliers Achill, fia egy a napoleoni időkbeni lovastábornoknak s egy mainzi nőnek, kivel atyja az első forradalmi hadjáratok alkalmával ismerkedett meg, s őt elszöktette. — Párisban 1795. sept. 9-kén születvén, már 1807-ben egy lovas vadászezredbe soroztatott.

Legelőször az 1812-iki oroszországi hadjáratban vett részt, melly alkalommal atyját elveszté, s hogy a visszavonulás sanyaruságai közt ő maga is oda nem veszett, csak bajtársai feláldozó segélyének köszönheti. A lipcsei csatában egy golyó bal kezétől megfosztá, s e miatt nem vehetett részt az 1814-ki és 1815-ki hadjáratokban. Minthogy a restauratio alatt napoleoni érzelmeit egyátalában nem titkolta, mitsem használt neki az, hogy anyja és egyik növére (Damremont tábornok neje) buzgó legitimisták voltak. Őt egészen elhanyagolták, s a spanyol hadjáratban szerzett érdemei sem szolgáltak neki lépcsőül arra, hogy a kapitányságnál magasabb rangra emelkedhetett volna.

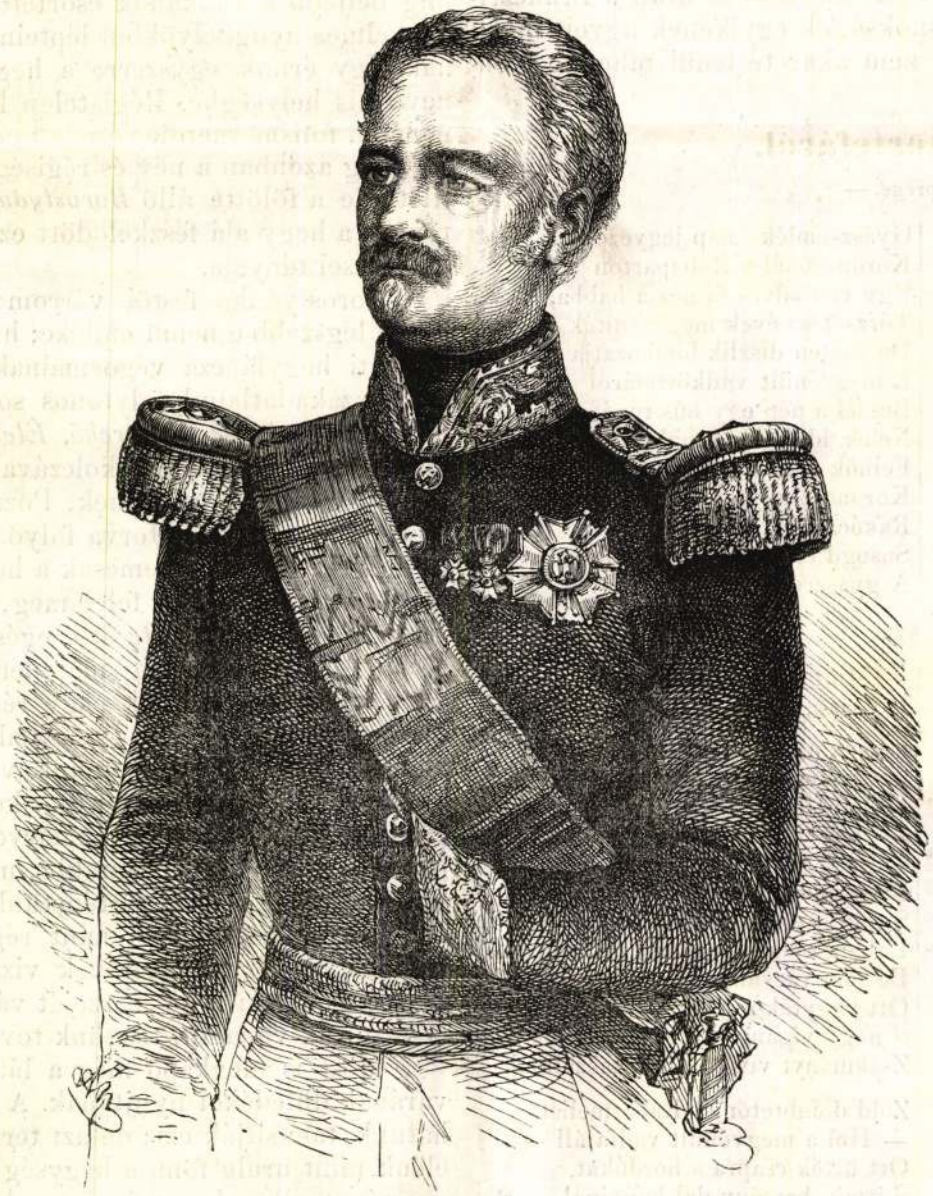

BARAGUAY D'HILLIERS.

A juliusi forradalom napjaiban Bourmont alatt állt Algirban s most elérkezett az alkalom, hogy alapos katonai ismeretei teljes méltánylásra találjanak. 1830. évi augusztusban már ezredes volt, s kevés évvel utóbb a Saint-Cyr-i katonai iskolában mint alkormányzó nyert alkalmazást, 1836-ban pedig vezérőrnagyi czimmel és ranggal ezen intézet legfőbb vezetését vette át. Az 1841., 1843. és 1844. éveket Algirban töltötte. Parancsnoksági minőségében Constantine tartományban, mint ügyes kormánytanácsos tünt ki, de tulhajtott szigora miatt nem csekély gáncsot vont magára.

Midőn a februári 1848. forradalom Franciaországot s a világot meglepte, d'Hilliers mint osztályparancsnok Besançonban volt. E várost Ledru Rollin vörös republikánus meghatalmazottai főhadiszállásul választák, azonban ők a tábornokot kifelejtették a számitásból, kinek erélye olly fenyegető jellemet öltött fel, hogy a vörös küldöttek nyakraföre odahagyták a küzdtért, s a megye lakói d'Hillierst hálából követökül választák. Ő a nemzeti gyülésnek tagja volt, s mint a nagy rendipárt vezéreinek egyike, a parliamentben jelentékeny befolyással birt. Cavaignac-kal nem volt legjobb egyetértésben, s nem egyszer leghatározottabb udvariatlanságot tanusitott irányában. d'Hilliers nem türhette, hogy a fiatalabb tiszt, kit olly sokáig maga alatt látott, most fölötte áll.

A herczeg-elnökhözi (Napoleonhozi) viszonyai ugy alakultak, hogy midőn a római köztársaságba küldendő csapatok főparancsnokságáról volt szó, a választás ő reá esett.

Egy évre visszatérte után Páris katonai térparancsnoka lett. Ebből azt következtetik, hogy ő a herczegelnök személyes politikájának kardját fölajánlta; azonban a dolog nem ugy állt.

Vajjon a következmény fölötti diplomatiai aggodalmak kényszeriték-e öt, vagy tán más tervei voltak az államra nézve? nem tudni, elég az, hogy ezen állomásáról visszalépett.

Az 1851. évi decemberi napokban sem Lajos Napoleon mellett, sem az ellentábort képező tábornokok sorában nem lehetett látni d'Hillierst, sőt még később is visszavonultságban élt. Csak miután az uj főhatalom megszilárdult, tünteté elő ujra bonapartista érzelmeit, s a senatusban az alelnöki székek egyikét elfoglalá. 1853-ban követi minőségben Konstantinápolyba küldetett, hol a keleti háboru előkészületei alatt inkább katonai, mint diplomatai szerepet vitt. A reábizott ügynek elintézése után ismét visszatért Franczia-országba, hol most tábornagygyá, az Orsini-merénylet után pedig a nyugati megyékben levő csapatok főparancsnokává lett. Baraguay d'Hilliers külseje megnyerő és harczias. Ő született katona-Szigorának többször adta már jelét.

Mint láttuk hadvezéri minőségben mind eddig nem igen volt alkalma magát kitüntetni. S mégis Napoleon bizalmának különös jeléül volt tekinthető, hogy a közelebb lefolyt olasz hadjáratban a franczia sereg 1-sö hadtestének ő lön kinevezve vezérévé. Az eldöntő hadi tényeknél azonban itt sem találkoztunk nevével s mint a lapok irták, az öreg urat még betegség is, egy régi makacs lábbaj gátolta hadvezéri tevékenységében. De hogy érdem és befolyás nélkül itt sem lehetett, az is tanusitja, hogy a hadsereg ünnepélyes bevonulása alkalmával hadteste élén ő is tárgya volt a párisi népség élénk üdvkiáltásainak.

Baraguay d'Hilliers most a béke megkötése után a Franczia-országban felállitott hadiparancsnokságok egyikének ügyeit intézi s ugylátszik, az ősz marsal még nem akar tétlenül pihenni a babérokon.

A vén körtefáról.

— Néprege. —

Hol a mocsáros Marczal árja
Medrét gyakran tulcsapva járja —
Átfolyván zsombékos teren,
Hol ingó nád, zöld sás terem;
Hol sárga partok közt a Rába
Zuhogva omlik, és karába
Dűl majd a Marczal lassu habja,
S mint férj és nő együtt folytatja
A két folyó utát a nagy Dunához —
Árjok, hirök közös sirjához :
Ott áll csatáshirü Koronczó . . .
Nevét a történet könyvébe
Fiak vére-, anyák könyjével
Gyász-emlékü nap jegyezé be. —
Koronczónál a Rábaparton
Egy vén odvas fa néz a habba,
Törzsét az évek megbarniták :
De zölden diszlik lombozatja . . .
E megvénült vadkörtefáról
Beszél a nép egy bús regét :
Nehéz időkből, a midőn zord
Felhők fedték hazánk egét. —
Koronczónál miként veszett el
Rákóczi zendülő hada :
Susogd el nekünk lombjaiddal
A gyászregét, vén körtefa!

* * *

A Marczal és a Rába jobb felén
Feküdt a nyalka kurucz-tábor;
Vidám ének, csatás üvöltés
Hangzott a hősök sátorából . . .
Itt gyors lovon száguld egy hadnagy,
Amott kimérten jár az őrszem :
Egy — kettő — három, — mint az óra
Ingája . . . mig ott a mezőben
Nehéz selyem piros zászlóval
Birkózik a délesti szél,
Meg-meglenditi lobogóját —
A szálló napnak fényinél . . .

Tulnan a Rábán a labanczok,
S ravasz vezérök sátra áll :
Gonosz cselt gondolt a vezér —
S azt végre is hajtatja már.
Tudván, hogy a magyar vitézek
A jó borral nem vesznek össze, —
Sőt hogyha van, víg kedvre gyulván
Jó kortyokat huznak belőle :
Nagy hordókat töltet meg borral
— A bort vegyitve álomporral —
És fölrakatván szekerekre —
Szállitja a tábortól messze :
— Mint már előre rendelé —
Hosszan, lassan, el Győr felé . . .

Látják a nagy boros hordókat
A szomjazó kurucz vitézek :
És kard-ki-kard! föl lóra gyorsan!
— A zsákmányért megvíni készek.
Zúgnak sörényes paripáik
Nyargalván mint a szél futamva :
S mig czélhoz érnek — a borőrző
Labancznak már csak hire-hamva . . .
Be sem várván a támadókat
Ott hagyták a bort, — elfutának;
S nagy vígan a kurucz leventék
Zsákmányt vivén el-visszaszállnak.

Zöld dombtetőn, a Rába mellett
— Hol a megvénült vadfa áll —
Ott ütték csapra a hordókat,
S ittak, harsány dal hanginál.
A hegedűnek zöngzetével
Szilaj kurjantás egybe harsog,
A tölt pohár cseng, és kihabzik,
A sarkantyu is összecsattog . . .
A hősök gyülnek, egyre gyülnek . . .
— Az elsők immár rég kidültek :
Bóditó álom szállva rájok, —
Erővel zárul szempillájok;
Ki csak egy kortyantást ivott is
Az álomporral vegyes borból :
Fejét lehajtja, lelke kábul —
Meglepve bűvös mély álomtól.
Aludni térnek . . . ujak jőnek . . .
Majd mind elalszik a sereg . . .
— Hej harczfiak! Hej jó vitézek —
Riadjatok! serkenjetek!
Mindhasztalan; — szunnyadnak mélyen
Merülve álom tengerében;
A vénült vadfa bús haraggal
Megrázza zúgó lombjait :
„Jön a labancz! Ébredjetek föl! . . .“
— Hiába! — Minden szunnyad itt.
Haszontalan nyerit a jó ló :
Édes gazdám ébredj, riadj!
Hiába fúnak harczi kürtöt — —
Csak alszik egyre még a had.
Hej, ébren, hogy rohanna mostan
Látván az ellent illy közel,
Villám-lovon, villámló karddal . . .
De igy, — egy hang nélkül vesz el.
Jött a labanczhad, s kik szunnyadtak :
Elszunnyadának mindörökre, —
Siró anyák bús könyje hullván
Éles kardtól nyitott szivökre. —

. . . . . .

Piros virág nő a harcztéren,
Vértől vereslik gyönge szirma,
S e hősök keblén nőtt virágot
A nép álomvirágnak hivja. —

* * *

A dombtetőn, a szőke Rába mellett
Még most is áll a terebélyes agg fa,
És mint mondják a partlakó halászok:
Ha jő az éjfél rémes pillanatja —
Körüle sarkantyuk pengését
S vig pohárcsengést hallani :
Ott vigadván a sirból fölkelt
Kurucz vitézek árnyai. —

Thali Kálmán.

Fehérhegységi utiképek.

(A CSALLÓKÖZI UTIKÉPEK IRÓJÁTÓL.)

Első rész.

Pozsonytól Szakolczáig fölfelé.

(Folytatás.)

Ösvényünk Stomfán tul a lesiető csörgő hegyi patak mellett mind mélyebben visz a sürü erdőségbe, melly itt nagyszerü folytonos vadaskertté alakittatott; legelő, szelid nyájas özek egész falkája közelit felénk; majd hatalmas szarvasok fölijedve ugratnak tovább, mig beljebb a vadkanok csörtetése halliatszik a bozótban, a mint kényelmes nyughelyökből lépteink által kellemetlenül fölzavartatnak. Igy érünk egyszerre a hegytorkolatba szorult *Borostyánkő* nevü kis helységbe. Régi telep lehet már ez is, mint kis egyháza nehány, fölismerhetőleg eredeti gótépitészeti maradványa tanusitja. Sajátlag azonban a név és régiség nem is ezen kis igénytelen helyet illeti, de a fölötte álló *Borostyánkői* nagyszerü *romvárat*, mellynek tövébe a hegy alá fészkelödött ezen, bizonyára csak egykori szolgái és béresei tanyája.

Borostyánkő festői várromokban dús hazánknak, nem csak egyik legszebb e nemü emléke; hanem vele kezdődik szinte honunk nyugati hegyláncza végormainak azon sürü várkoszoruja, melly innét szakadatlanul folytonos sorozatot képez egész Szakolczá-ig, mint : *Borostyánkő*, *Detrekő*, *Éleskő*, *Korlátkő*, *Jókő*, *Berencs* stb.; hol azután északnak Szakolczával és Holicscsal lekanyarodva épen ugy végződik, mint délnek, Pozsony és Dévény váránál, előttök egyenes vonalban a Morva folyó képezvén a zárvonalt.

Ezeknek pedig nemcsak a hegyoldal másik felén hasonló várak egy második sora felel meg, mint : *Szentgyörgy*, *Bazin*, *Vöröskő*, *Szomolán*, *Csejte* stb. egész a Vág völgyen föl; hanem az előbbiek között is még majdnem minden lépten számos kisebb várda-romokra, mellyek nagy része már nevét is rég elvesztette, bukkan az utas; mint többször alkalmunk lesz még utunkban talán kellemetlenül is tapasztalnunk, valahányszor miattok, mint az utban, ugy a leirásban is kerülöt kell tennünk.

Őseink tapintatteljes határvéd-várrendszere aligha ötlik valahol olly föltünőleg szemünkbe, mint épen itt hazánk nyugati oldalán. De nyilván, mint történetünknek még annyi más fejezete, ugy ez is : határszéleink és, mint régibb iróink jellemzőn elnevezik : végeink erődei rendszerének vizsgálata és megirása, valahol még a jövő méhében rejlő szerzőjét várja. Minket, ha csak tollhegygyel is vázoltuk vonalait, tisztünk tovább visz.

Most is megkapó még a látvány, mellyet Borostyánkő romvárának düledékei nyujtanak. A romok rajzai, miket gyakran láthatunk, tanusitják ezt; de azt természetesen egy kép sem állithatja elénk, mint uralg fönn a hegység egyik legmagasb ormának sziklacsucsán, mellynek a rajzok rendesen csak végső töredékrészleteit mutathatják; vagy hogy mint tekint le innen a Morvafolyó sikjára, és meszsze azontul még be egész Ausztriába Bécsig, honnét a kelő nap sugáraiban az innét szabad szemmel meglátható Szent István tornya minden derült nap reggelén szemtől szembe köszöntheti. Valamint Borostyánkő is, ha homályos fellegek ormát nem borit-

Az utolsó budai basa.

Történeti elbeszélés JÓKAI MÓR-tól.

(Folytatás.)

Petneházy csakhamar meggyőződött felőle, hogy Ihánzáde sok tekintetben igazat mondott. A mint elhagyta a könyvtárt, mindjárt sarkában volt az édes piláf-árus, s azontul kisérte utczáról utczára; azt is megkisérlé vele, hogy mi fog történni, ha valamellyik kapuhoz közelit? a piláf-árus ott gyorsitott léptekkel eléje került s az örterem katonái mind előjöttek a kiáltozásra, mintha ők akarnának legerősebben czukor-csemegéket vásárlani, Petneházy aztán felkerült a bástyáknak, a hol rajta kivül egy lélek sem járt. Arról az egyről már meggyőződött, hogy ő itt ebben a várban fogoly. De azt nem birta megérteni, hogy Telli tudhatta volna ezt már tegnap, és ne mondta volna meg neki. Ebben az egyben mégis alighanem csalódott a becsületes Ihánzáde. Aztán mit is vétett ő, a miért egyszerre a legmagasabb kegy fokáról a legmélyebb bünhödés padja alá essék? Elég-e Tököli kegyvesztése, a protestáns vezérek elpártolása arra, hogy minden magyar és református feje érett gyümölcscsé váljék a porta előtt?

Erre a kérdésre senkisem adott neki választ, pedig mögötte husz lépésnyire voltak azok a nyitott szájak, a mik megfelelhettek volna rá : a bástyabörtönök alacsony ablakai, kettős vasrácsokkal, sürü sodronyhálóval elsötétitve, csak azokhoz kellett volna fordulnia, azok majd elbeszélték volna, hogy lenn a dohos bástyafenéken most is száz meg száz jó magyar keresztyén alatt rohad a nyirkos szalma, kiknek minden vétkük abból áll : hogy népük szeretete kitünteté őket, a kik ott már hosszu évek óta sorvadnak, anélkül, hogy valaha megmondták volna nekik, hogy miért? Néha egy-egy keresztyén udvartól jövő követ meglátogatta őket, adott nekik alamizsnát, de panaszkodniok nem volt szabad; különben őreik megverték őket. A sürüen egymásután következő várkormányzó basák nem is igen tudhatták, miért verette azokat bilincsbe a megelőző parancsnok?

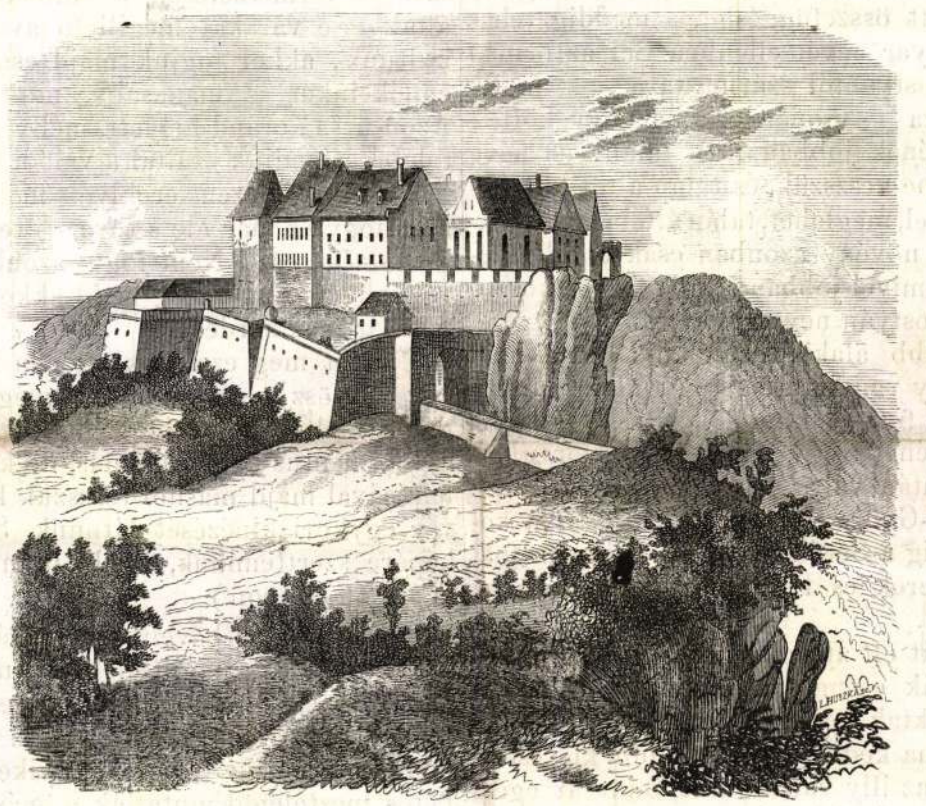

Fehérhegységi utiképek : Borostyánkő vára hajdan.

Hanem hát Petneházy e néma szájakra nem ügyelt, szive nagyon el volt foglalva azon talány fejtegetésével, a minek neve asszonyi sziv; a börtönök pedig sokkal mélyebbek, hogysem azokból lánczcsörrenés, epedő sohajtás felhangzanék.

A bástyán volt egy nagy terebély füzfa, Petneházy az alá leült, a piláf-árus nem messze tőle szintén lerakta sátorfáját. Petneházyt e nyilt szemtelenség nagyon ingerlé, ha a nő iránti szerelme, bátorsága jobb részét el nem orozta volna, bizonyosan megdöngette volna az álczás mutefellikát gubacsfejü buzogányával, a kinek ezen a magános helyen csakugyan nem volt semmi ürügye, mézes pitét árulni.

Azonban ez az egy gondolat nem hagyott nőni szivében semmi mást, e miatt nem látta az ős Buda templomain meredő minarékat, nem vette észre a börtönablakokat, nem vette észre az utczakövek közt, miken végig gázolt, a püspökök és hadfiak siremlékeit, miket a templomokból, a sirboltokból kihánytak- és kövezetnek használtak fel; csak Telli szemei felől kért magyarázatot a sorstól. — Azt is elfelejtette, hogy egyék; naphosszant ácsorgott a bástyán, várva, hogy este legyen; végre megszólitá a nyomában járó mutefellikát, hogy engedjen süteményéből választani s mig annak háti kosarából válogatott, a kitömött ürgét odarejté a pogácsák közé. Azzal sietett a György-térre; ott betért egy földalatti lebujba, hol méhsert árultak, a mutefellika kivül maradt.

A csel sikerült, az ögyelgő népség rögtön észrevette a tisztátalan állatot a sütemény között, s nagy lármát ütött a mutefellika ellen; a ki azonban nem ijedt meg a zajtól, hanem elvetve kosarait, pisztolyt, handsárt huzott elő, s halállal fenyegetett mindenkit, a ki hozzá közelit. Utoljára egy nagy kővel fejbe találták, arra összeesett; Petneházy közbeveté magát, hogy agyon ne verjék, beczipelte a csárdába, ott rábizta a csaplárosra, hogy vegye ápolása alá, s reggelig ki ne engedje menni onnan. Adott neki érte egy pár régi denárt.

Azután megszabadulva kisérőjétől, egy pár sikátoron át nyomot vesztett s a bekövetkező sötétség ótalma alatt eljutott oda, a hova Ihánzáde rendelé, a csiga-szökökuthoz.

Egy nagy márványból faragott tengeri csigahéj alakja volt az, melly a medenczét képezé; a csiga minden rovátkába egy-egy tartomány czimere volt domborul kivésve, mik Magyarországnak hódolnak, közöttük volt még Ausztriáé is, a mi azt bizonyitá, hogy e szökökutat Mátyás király Bécs bevétele után emelteté. Hajdan gazdagon csorgott e nevezetes csigateknő rovátkain alá a viz, mit a budai hegyekből vezettek idáig égetett cserépcsövek; most már megromlott a vizvezető s a gyér nedv cseppenkint hull alá a czimerekről, mik nem tartoznak Magyarországhoz többé, mintha siratná a gyönyörüséges multat s a szomoru jelent.

(Folytatása következik.)

Kötéljáró a Niagara-folyó felett.

Alig terjedt el hire, hogy egy merész férfi Amerikában a sebes Niagara-folyót fa-lábakon átgázolta : azonnal jelentkezett egy másik, Blondin, ki állitá, hogy ő meg át fog menni a Niagara felett egy szál kötélen, melly a folyó felett 200 láb magasra s egyik parttól a másikig 1000 lábra leend kifeszitve.

Mindenki csalásnak vagy hetvenkedésnek vette a dolgot; de midőn az előkészületek megvoltak, t. i. midőn már a kötél a Niagara felett kifeszitve állt, sokan kezdtek hinni a szándék komolyságában s a kiváncsiság ezer nézőt hozott a folyó partjára, hogy tanuja legyen olly eseménynek, melly vakmerőségre nézve párját nem találja.

A kötelet következőleg feszitek ki. Egy gőzös egy $^5/_8$ hüvelyk vastag, s az egyik parton megerősitett kötelet vett fedélzetére, s azt a tulpartra vitte. E kötélhez volt erősitve egy másik két hüvelyknyi vastag, mellyet az egyik parton vasrudakkal s kövekkel jól megerősitettek, s aztán a vékonyabb kötélnél fogva áthuzták a tul partra, hol egy izmos tölgyhöz kötötték. Ez volt azon kötél, mellyen Blondin átment; hossza 1200 láb s 200 láb magasan függött a viz tükre felett.

De ez még nem volt elég; mert a kötél önsulya által, hosszusága miatt, elszakadhatott volna; azért vékonyabb köteleket kötöttek hozzá, mellyek oldalt szintén a parthoz erősitve, annak sulyát hordozni segiték.

Az előadás napján igen szép idő volt. Sok ezer néző sereglett a folyó mindkét partjára. Blondin kisérletből előbb egy kisebb kötélen, melly a parton volt kifeszitve, járkált. Épen délutáni 5 óra volt, midőn az egyensulyozó rudat kezébe vette, a kötélre lépett és a folyó felett el kezdett haladni. Mintegy 150 lépésnyire a kötélen hátára feküdt s hirtelen ismét fölugrott tovább haladandó. A kötélnek mintegy közepe táján nagy vigyázattal leült a kötélre, egy golyóval terhelt madzagot leeresztett azalatt a vizen mindig utána haladó gőzösre, hol egy palaczk bort kötöttek rá, mellyet felhuzott s kiüritett a maga egészségére. Ezután ismét felugrott és egész a kötél közepeig haladt, hol egy ideig megállapodott.

A látmány szépsége leirhatatlan. A kötél, melly olly magasan állt a viz felett, vékonynak tünt fel, mint egy czérnaszál; a két part sziklái sürüen be voltak lepve kiváncsi nézőkkel; Blondintól jobbra, egy mérföldnyire látszott a vasból készült függő-hid, balra pedig a hirneves vizesés, vékony ködbe burkolva, csörgött szüntelenül, mig lábai alatt a folyó iramlott nagy sebességgel.

Blondin nyugott arczát s biztos lépteit szemlélve, senkisem kétkedett a siker felett. A nézők közt egy sem volt, ki megbánta volna, hogy e látmány kedvéért olly messze utat tett.

ják, — mi magas állásánál fogva épen olly gyakori, valamint ez átalában a magas állásnak az életben is tulajdonsága — minden utast, ki hazánkba nyugatról a vaspályán vagy amugy erre érkezik, már messziről előre köszönti.

Bármilly jelentékes pontja volt is azonban Borostyánkö hazánk vázolt itteni határvédrendszernek, mégis régibb története ép olly homályos és jelentéktelen, mint a milly hallgatag buskomoran vesztegel most romja. Hogy alapitása és keletkezése ismeretlen, az épen csak közös sorsa volna más e nemü várainkkal, sőt talán mindennek is, a mi régi, magas és dicső; mert ennek, mint mondók, a föllö, legyen azután homályos vagy nimbusos, többnyire kelléke és lényeges sajátja. Megfoghatatlanabb, hogy sem a tatárjárás utáni, sem az ottokári e vidéki élénk háboruk korából nem halljuk neveztetni. Pedig ha ekkor állott már, önkényt szerepelni is kellett. Lehet, hogy a mit feljegyeztek felöle, elveszett, abba pedig a mi el nem veszett, elfeledték feljegyezni; ez végre is a történelmi ür vigasza. Lehet az is, hogy az ezen időben már gyakran emlitett Stomfával, melly fölött emelkedik, egy név alatt számit, és sajátlag öt illeti a stomfai királyi vár neve? Borostyánkö nevezete sem tévesztendö el a régi okiratainkban már gyakran elöjövö hasonnevü zemplényi és vasvármegyei várakkal. Amazok német neve, amennyire tudom, Pernstein, mig a mienké Ballenstein vagy Paulenstein volna; akár mint Bél véli, teke- (Ballen) alakjától (?); akár mint mások : a Pálffyak későbbi nevétől, melly vele még később, csak a XVII. században jött összefüggésbe, a meddig tehát német neve sem lett volna? Magyar nevét ellenben Bél az ormán növö télizöld röpkény- vagy borostyántól származtatja, — melly vértől pirosló szikláját koszoruzza — mondanók, ha hogy költök vagyunk; de mint próza emberének jobban illik talán, ha neve ezen regényes eredetét is kérdésbe veszszük, és talán a tót bór (fenyö), borotyn (fenyves) értelmével, meglehet, talán általa sem óhajtott rokonságba hozzuk; melly növény azonban csak épolly szépen, sőt természeténél fogva valamivel jobban láthatólag is koszoruzza szikláját, mint a kétes, borostyán nevü röpkény.

Nevének valóságos legrégibb alakja azonban : Porusthian volt, vagy hogy csak legalább igy van irva, midön tudomásunkra elöször emlittetik, az is csak ugy futtában, mellékesen, Nagy Lajos egy 1378-diki okiratában. Története egyébkint még azontul is parlag. Legfölebb csak egymásután változó urai neveit halljuk : midön a XVI. században a Szent-Györgyi grófok kihaltával a koronára szállott, s ettöl egy ideig a Serédyek, majd Salm grófok, végre Illésházy István, a Fuggerek és Pálffyak birták, mig az utóbbiaknál állandón megmaradt.

Hogy az alatt nem egy csatát élt át, emliti ugyan már a későbbi krónika is, meg tanusitják egymásra halmozott erödei és védmüvei, minöket nem igen szoktak volt efféle szükség és alkalom nélkül épiteni. De kinek volna kedve, ezen későbbi kis csetepaték emlékénél mulatni, midön az illy várholmi is, mint az egész ország, játszószerkint, mint egy lapda hányatott egy-két hatalmas önkénye szerint majd ide majd oda, egyik párt kezéből a másikba. E korszakot, ha nem nevezem is, ismeri mindenki, és benne egyik vár története ugy hasonlit a máshoz, mint egyik tojás a másikhoz. Alatta egy nagy ostromsáncz nyomait a hagyomány maig Rákóczy árkának mondja. Jeleül, hogy a vár még a legutóbbi felkelésekben is folyvást szerepelt. Még nagyobb dicsöségére válik, hogy az ellen ugy látszik sohasem igen árthatott neki; mert szerencsésebben mint sok más vártársa, a folytonos ujitások és javitások által is alkalmasan föntartva, a jelen század elejéig épen állott; midön még az uradalmi tisztség és szolgák lakták. Véletlen tüz hamvasztá el akkor födelét. Csak tetötlen elhagyott romfalait röpité légbe már a franczia kakasok egyik erre száguldozó hetyke serege. Azóta festöi bár, de kietlen rom.

Érdekes még igy is. Nemcsak festöileg és regényesen, mire, nem lévén esetleg regényirók, a kellö kegyeleten kivül illy romoknál nem épen helyezünk nagy sulyt, legyen bár ez az egyedüli szempont, mellyből az ugynevezett müvelt világ a várromokat tekinteni szokta. De érdekes ránk nézve különösen mint mütörténeti tanulmány. Mindenfelöl meredek, meghághatlan sziklára épitve, csak kapuoldala felöl nyugatnak nyujt szabadabb tért, hol azért külön bástyák és külsö védmüvek födözik bemenetét. Belépve falai közé, a tárgyismerö könnyen tájékozhatja még magát részletei iránt : hol állott a kül és belsö udvar (német mükifejezéssel Zwinger), hol az ugynevezett palota (Palas régi neve), hol a fellegvártorony (Bechtfried, Beffroi), hol a lak- és nötermek (Kamenate), a fegyver- és raktárak (Gaden), a véderkélyek és folyosók (Mordgang), a védürek (Machicouli), a kápolna, az örtornyok, börtönök, a védörség laktanyái, a bástyák casematái stb. stb.; egy szóval, azon, minden régi várnak, mindig bizonyos határozott modorban és conven ionális rendszer szerint alakitott lényeges részletei, mellyeket egy sem nélkülözhetett; és mellyekröl egyszer talán majd, az érdemes szerkesztö s a tisztelt olvasók engedelmével legyen mondva, *helyén lesz* bövebben *ezen lapokban* is szólani; mit most utban épen ugy nem tehetünk, valamint adott szavunkat sem akarjuk megszegni, hogy az efféle mütörténeti és régészeti körülményes leirásokkal az olvasót nem fárasztjuk.

Ennyit azonban addig is figyelmeztetésül. Évröl évre számtalan várrom rajza jelenik meg a kalendáriumoktól kezdve lapjainkon át, egész az elöbbi almanachok és aurórák örökségébe jutott divatos albumokig. Egy-két odavetett kétes történeti adatból álló szövegnek kellene azután magyarázataul szolgálni; a nélkül hogy jó szerzöjük vagy festöje csak távolról is sejtené vagy érezné a tárgy lényegét, s igy müérdekét is vagyis sajátlagi becsét. Azt hiszik talán, hogy regényes kinézésükön kivül, már nincs is mit mást keresni rajtok? Mert történetüket bizony akár kétes kinézésü és hitelüket rég vesztett, sziklát, egy darab falat s bokrokat elö állitó rajzaik nélkül is bátran el lehet még mondani. Talán ha majd egyszer — természetesen a mütörténet szorgalmas tanulmányozása által — e várakat megillető avatottságu müleirásokba is beleokultunk, akkor fogjuk majd csak még méltányolni tanulni ezen emlékeinket is magasabb, mint csupán regényes szempontból. Azon üres ábránd helyett, melly mai egyedüli kegyeletöket képezi, fölébresztendjük ezáltal a valódi belátás szülte tevékeny közérzetet multunk ezen ereklyéi méltó ápolására és föntartására; a minthogy ez már ide s tova — természetesen nem nálunk, de másutt — az eset. Nem fog-e azonban ez már késön jöni, ha addig várunk? És lesz-e még majd akkor föntartani és leirni való rajtok? Az már más kérdés!

Most még ezen tekintetben Borostyánkö vára vizsgálatában, egy olly ösz szemtanunak, ki még ifjukorában benne lakott, utmutatása mellett helyiségeinek tökéletes alaprajzát is levehettük. De ezt, ha nem is épen unalmas, de kevéssé fárasztó részletes s alapos leirásával majd máshol teszszük közzé. Érdekesebb bizonyára itt a vár egykori kinézését látnunk. Sikerült is még egyetlen fönlevö képére szerttennünk, melly után imitt rajzban közöljük. (Lásd a képet 460. lapon.)

Ennek már bövebb magyarázó szöveg sem kell, mint kellene az alaprajznak; meg érdeke is, ugy hiszszük, eléggé szembetünö. Mert azt csak megértheti mindenki, hogy mily érdekes és szép volna összes romváraink egykori ép kinézését legalább illy rajzokban összegyüjtve birnunk. Egyike azon dolgoknak, mellyek meglehetös meztelenül mutatják a, máskép szájjal sokat emlegetett régi dicsöségünk iránt „nembánom“-féle gondatlanságunkat, hogy ilylyesmit még csak a két utóbbi századból sem tudunk fölmutatni, a midön pedig még váraink nagyobb része épen állott; mellyeknek azonban az Orteliusok, Meriánok, Wagnerek, Purkensteinok stb., ha még annyian is voltak — természetesen mint böcsületes idegenek és épen nem magyarok — csak egy kisebb részét s ezt is nagyobbára esetlenül adák ki ismeretes akkori képes munkáikban. Csoda-e azután, hogy szüken vagyunk magyar Scott Walterjainkkal, valahányszor egy illy régi várba botlik tolluk, de még a történetirással is, ha ezek leirásával gyül meg baja; hát még a helyiratnál, ha illyesmire kerül a dolog, miután külsö kinézésüket is épen ugy nem ismerik, mint belsö szerkezetüket, annak lényeges részeit, és még kevésbbé belsö életét stb. Illy képek kiadása tehát, hol még azok föllelhetök, az egyetlen mód legalább külsö egykori kinézésök megismertetésére, és mindenesetre tanulságosabb és érdekesebb, mint a minden jellemzö sajátság nélküli, ha bár még olly regényes romok rajza.

Egyébkint Borostyánkövár ezen alakja is már meglehetösen későbbi időből való lehet. Valószinüleg már a legutóbbi ujitás után vétetett le a mult században, midön magas bástyái egy részét már levetközte, s inkább erösitett uradalmi lak, mintsem eröd volt. De igy is jól kivehetök még egyes részletei: az elöbástyák, a felvonóhid és kapu, a kiálló palota, kápolna stb., fökép ha e mellett az alaprajz tájékoz.

(Folytatása következik.)

*

harcias jazygoknak a Tisza és Maros e szögében már városuk volt, de egészen bizonyos, hogy Erdélyből a Maros balpartján vezetett római út Szegedig elhatolt. Hogy Atilla városa, melyet Priszkosz retor leírt, Szeged környékén volt, azt Salamon Ferenc kutatásai kiderítették, noha az a szegedi hagyomány, hogy Atillának a mostani Széchenyi-téren kőháza lett volna, az úgynevezett Atilla-ház helyén, a mesék birodalmába tartozik. Ez a mese úgy keletkezett, hogy mikor a mult század elején az említett házat építeni kezdték, egy nagy oszlopot találtak, melyen féldomborzatos formában marcona arcu, sisakos vitéz volt látható. Ebben a vitézben a közvélemény Atillát ismerte föl és igy lett az Atilla-háza és benne az Atilla korcsma, holott a marcona alak tulajdonképpen római vitézt ábrázol és a tizennyolcadik században öntötték — kályhadísznek.

De bár sok nép járt is erre, Szegedet a honfoglaló magyarok alapították, akik a közeli Pusztaszeren gyülést tartottak. A honfoglaláskori leletek is bizonyítják, hogy Szegedet és környékét a honfoglalás alkalmával magyarok szállották meg s ők népesítették be. Igaz, hogy oklevelekben Szeged csak a honfoglalás után harmadfélszáz év mulva kerül elő, de hagyomány, pogánykori lelet és számos helynév mind arra vallanak, hogy Szeged helyén már Árpád s a fejedelmek idejében nagy magyar telep volt. Erre vall kivált az, hogy az aranybullában említett szegedi országos sótár keletkezése az ország legelső és legrégibb szervezetével függ össze és Szent István Szegedet már oly jelentős helynek találta, hogy ott főesperességet alapított. Ősi lakossága magyar és hunavar maradék lehetett, mely utóbbi néptöredék, mint a környékbeli puszták és falvak mostani nevei is mutatják, akkorjában még szép számmal lakott e tájékon Maga a Szeged név is magyar eredet, ősi alakja tulajdonképpen „Szüged“ volt, ami a sziget-nek alföldies kiejtése és maga a nép most is Szögednek mondja városát. Eredetileg több szigeten épült s utóbb két nagyobb telepre oszlott, melyek egyike Felszeged, másika Alszeged néven sok ideig mint külön test szerepelt. Korán nagy jelentőségre vergődött, mert itt volt az országos sóraktár, a királyi kamara és pénzverő. Ide hozták a Maroson lekerülő erdélyi sót, mely királyi tulajdon volt és tudjuk, hogy a királyi kincstár kezdetben az egyházak és országos intézmények illetményét sóban fizette A szegedi kamara, melyet rendszerint egy zászlós úr vezetett, igy hát rövid időn forgalmas hivatal lett, mely lassankint a korona összes délmagyarországi haszonvételeit kezelte és végül pénzt is veretett. A kamara a mohácsi vészig fönnállott s a tizenhatodik században még egyik utcájának „sóhordó“ volt a neve.

Szeged népe kezdetben halászattal és állattenyésztéssel foglalkozott és aztán lassanként hozzátörődött a földmíveléshez. Télen a szigeteken fölállított szilárdabb hajlékokban lakott, nyáron azonban az egész lakosság fölkerekedett és künn tanyázott a pusztán sátrak alatt. Igy keletkeztek a faluszerü szállások, melyek tizenkint összeállva egy-egy templomot is építettek. E templomok ugyan eltüntek, de az ásatások többnek nyomait földerítették. Később is volt minden szegedi polgárnak tanyája, melybe a nyári munka idején kivonult, de az utóbbi időben már nagyszámu külön tanyai lakosság keletkezett, mely télennyáron künn él magános hajlékában.

A szegedi vár valószínüleg a tatárjárás után keletkezett, mikor IV. Béla az országot újjá szervezte. A tatároktól elpusztított csongrádi vár helyébe építették és Csongrád vármegye székhelye a mohácsi vész előtt Szeged volt és a vármegyét a főispán, alispán s a megyei tisztviselők innen vezették. Hogy a város régi királyaink idejében milyen lehetett, arról élénk képet ad Bertrandon de la Brocquiére, aki 1432-ben II. Fülöp burgundi herceggel itt járt s ezt irta róla:

„Szeged városának csak egy utcája van, mely —

Az Egan-család borostyánkői kastélya

Érkezés a temetésre

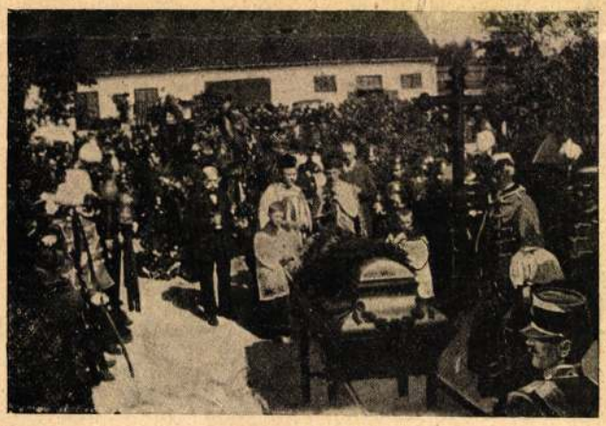

A holttest beszentelése a borostyánkői kastély udvarán

A halottas menet

Egan Ede temetése

Ifjabb Riegler György amatőr-fölvétele

Uj Idők 1901. 41. sz.

nekem úgy tetszik — egy mértföldnyi hosszu. Nagy bősége van itt az élelmiszereknek, különösen a halnak, melyeknél nagyobbakat semmi más folyóból nem láttam fogni. A daru, a túzok, nagy piacot is láttam, az állatokat itt vadászszák, pénzért árulják és jól elkészítve élvezik. Az ágynemü itt igen kevés és tisztátalan, bőrzsákokban levő szalmán alszanak s az ágynemüek emberhosszaságuak, melyek úgy vannak széllel fölfujva. (Valószínüleg a finom pehelylyel töltött dunyhát érti alatta, mely a francia előtt ismeretlen volt.) E városban az eladó lovaknak nagy bősége van, érdekes látvány, miként szelidítik és idomítják őket, mert mindnyájuk vad. Beszélik, hogy itt három-négyezret is lehet vásárolni, még pedig olcsón, mert tíz magyar forintért egy szép hátaslovat lehet venni. A városban egy igen szép templom is van, mely a Cordelierseké (karmeliták), hol az isteni tiszteleten jelen voltam, melyet egy kissé magyaros modorban végeztek."

Mikor IV. Béla a kúnokat az országba telepítette, e rokontörzsnek sátrai Szeged határáig lerajzottak, ma is ott vannak, de fehér tanyák és népes községek alakjában. A kúnok közül sokan a városba is telepedtek és szegedi hospesekké, civisekké lettek, de a kún szomszédság nem vált a város hasznára, mert örökös volt előbb a nomád kúnokkal, majd később a kún helységekkel a pörpatvar. A határsértés folytonos volt és Szeged történetének jórésze a kúnokkal való dulakodással és hosszu pörökkel telik el. E történet egyik fényes vonása Szeged város már akkor jómodu és hatalmas lakosságának vonzalma a Hunyadiakhoz. Igaz, ennek a vonzalomnak részben való oka az is volt, hogy Szilágyi Mihály révén több szegedi polgár rokonságben volt a Hunyadiakkal. Akkorjában a vagyonos és előkelő szegedi polgárt a főurak köréből nem zárták ki, sőt összeházasodtak vele, igy például Lelei Pál szegedi polgár feleségének, Kürtösi Dorottya asszonynak rokonai voltak a Héderváryak, Székeniek, Thúzók, szekcsői Herczegek. Egy szegedi polgár, Szegedi István Csongrádmegye főispánja volt 1474-ben s ilyen polgárcsalád volt a Szilágyi-család is, a horogszegi Szilágyiaknak szegedi ága.

Nem lehet ez ismertetés szük keretében leírni Szeged és a Hunyadiak benső viszonyát, mert hiszen a város és a dicső család története egybe van forrva. Hunyadi János rendesen Szegeden gyüjté a török ellen hadát, Szegedről indult Szilágyi Budára húszezernyi seregével, hogy Mátyást királylyá kiáltassa ki; itt tart Mátyás országgyülést és a nagy király ismételten Szegeden időzik; e látogatások emlékét máig is meglevő misemondó ruha őrzi, melyet a király palástjából alakítottak át. Mert mikor a király szent Demeter templomában a védszent előünnepén, 1475 október 25-én megjelent és látta, hogy az isteni tiszteletet végző lelkészen nem igen jeles kazula vagyon, mindjárt offerendára méne és mikoron megkerülte volna szent Demeter oltárát, mindjárt levoná az ő felső ruháját és az oltárra offerálá azt, hogy szent Demeternek kazulát csináltassanak belőle. Becsülik vala pedig az ruhát hatvanezer forintra. (Heltai G Magyar Krónika.)

Mátyás király halála után súlyos idő következett Szegedre. A feketesereg állandóan a város környéken tartózkodott és zsarolta, pusztította, majd a Dózsa-lázadás, melyben a szegediek nagy számmal vettek részt, fenyegette végpusztulással s csak nagynehezen, nagy ajándékkal tudta elkerülni a kobzást, melyre Bornemisza Imre nemesi bandériuma szánta. A mohácsi vész után a kincses Szeged a martalóc török álmainak tárgya, mert hiszen Szulejmán naplója is igy emlékezik meg róla versben:

Öregnek, fiatalnak, tömérdek kincse vagyna,
A városnak minden zege-zuga tömve gazdagsággal.

A mohácsi csatavesztés után, szeptember 28-án, Ibrahim nagyvezér rajtaütött a városon, s a török azt fölgyujtotta, kirabolta, a lakosság egy részét legyilkolta s mint Verancsics fölsóhajt: „Az Úr Isten tudja, mennyi számtalan rabot elvivének."

A török hódoltság alatt Szeged egy szandzsák központja volt és forgalma, noha nem volt olyan, mint a vész előtt, el nem enyészett. Belső életének nevezetessége az, hogyan indították meg reformátori működésüket a híres szegedi Kis István és Abádi Benedek. A kálvinista prédikátorok eleinte sikerrel működtek és a török urak is pártolták őket, Havi Boldogasszony templomát is csaknem megkapák már, de később a ferencrendi barátoknak sikerült a török kegyét újra visszaszerezni, bár tűrniök kellett, hogy a basa az oltár gyertyáinál gyujtson pipára. Azonban 1552-ben újra nagy katasztrófa érte Szegedet, melyet Tinodi Sebestyén „Szegedi veszedelem" címen megénekelt. A török újra kirabolta és gyilkolta a várost, mert annak volt főbírája, Tóth Mihály a hajdukat titkon Szegedre hozta és a várat csellel vissza akarta venni az ozmántól. A vállalat nem sikerült, de sok veszteséget okozott a töröknek s azért a városnak kellett megfizetnie.

Az ilyen dúlás aztán rendszeressé vált és folytatódott a török uralom rombadőlte után a Rákóczy-szabadságharc idején, mikor Szeged szívvel-lélekkel csatlakozott a szabadság zászlaihoz. Most a rác és labanc pusztította a várost, de a rongyos kuruc vitéz is éhes szemmel nézett a pusztából kiemelkedő városra. Rákóczy-hada nem egyszer ostromolta a várat és az ostromlókkal szövetkező városiak gyakran voltak kénytelenek elbújdosni ősi tűzhelyükről.

Nem csoda, hogy a nép sülyedt nemcsak anyagiakban, de erkölcsi dologban is és a tizennyolcadik század elején, 1728-ban Szegeden középkori vadsággal ébredt föl a boszorkányüldözés. Reizner lokálpatriótizmusból mentegeti egykori polgártársait (valamint művének egyetlen hibája, hogy túlságosan elnéző városa iránt, melyről a Dózsa-lázadásban való részvételt is le akarja mosni), de az egyes, szórványosan előforduló esetek nem mentik a szegedi nagyszabásu üldözést és emberölést. Reizner a máglyára és börtönbe hurcolt áldozatokat beteg és perverzus hajlandóságu embereknek mondja, holott nem az elitéltek, hanem a bírák voltak betegek és perverzusok. Azonban az bizonyos, hogy mai gondolkozással könnyü elitélni a megtévelyedett kort, hanem hiszen a Frankfurter Zeitung, mely Szegedről 1728 julius 26-án kelt levél alapján leírta azt a szörnyü jelenetet, mikor julius 23-án tizenhárom boszorkányt (hat férfit és hét asszonyt) máglyán elégettek, egy szóval sem rótta meg ezt a vadságot, sőt egész komolyan lenyomatta azt a butaságot is, hogy az egyik nagy és viselős állapotban levő boszorkány-asszony megméretvén, súlya csak másfél lat volt, az urának a súlya csak öt ötöd, a többi boszorkány pedig általában egy lat vagy három ötöd súlyu volt.

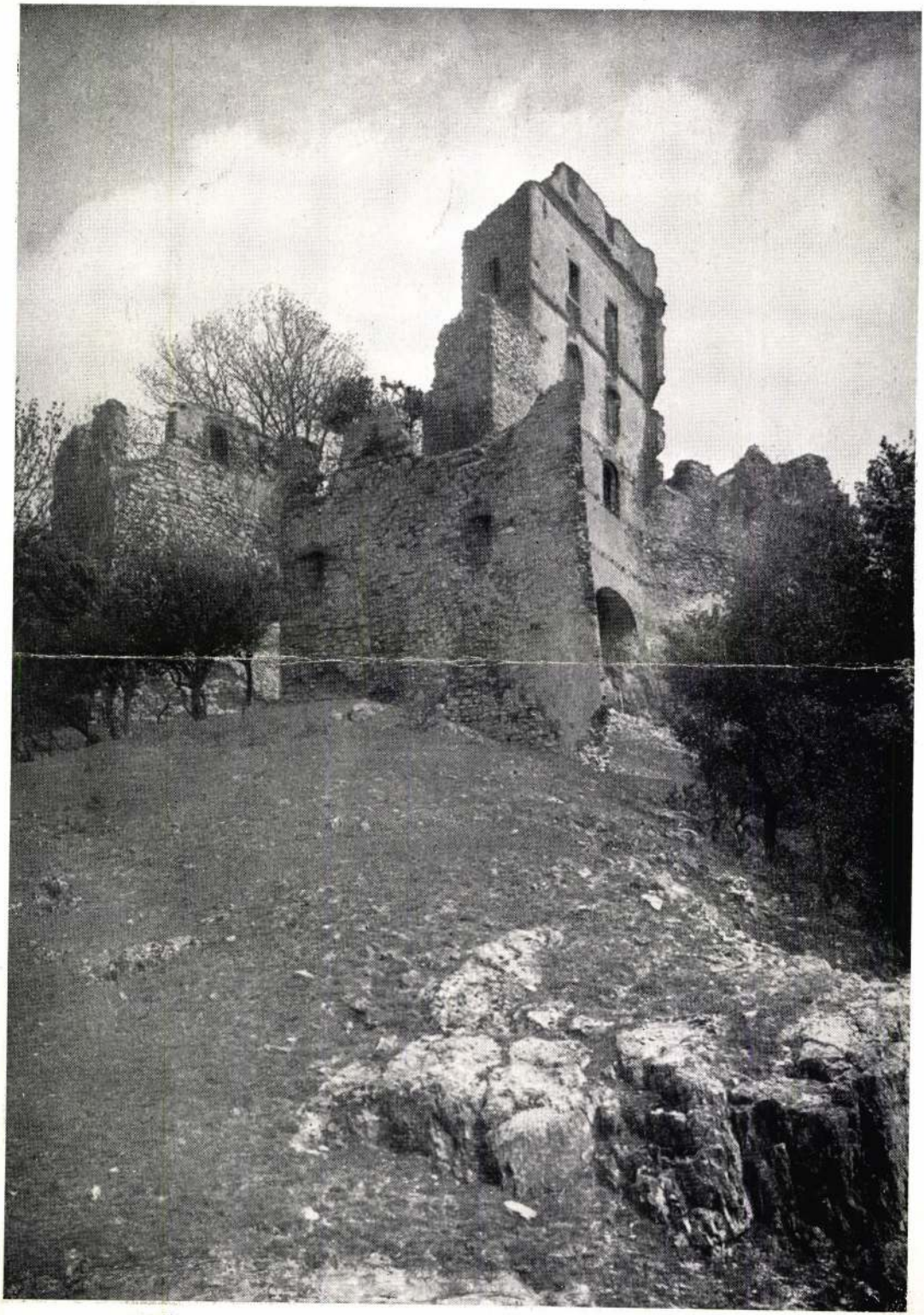

Borostyánkő

Borostyánkő vára

Varjú: Magyar várak

Borostyánkő" vára

Borostyánkő, most *Bernstein* néven Ausztriához tartozó község Vas vm. elcsatolt részében. Ma is épségben álló szép vára a történelem folyamán sokszor játszott szerepet a határvillongásokban. 1231-ben Frigyes, a későbbi német császár foglalta el, de IV. Béla visszafoglalva, Németújvári Henriknek adományozta, aki azt 1270-ben futólagosan több más határvárral egyetemben Ottokár cseh királynak engedte

át s ezzel megnyitotta a vár birtoklásáért folytatott harcok hosszú sorát, amely csak 1647-ben szűnt meg, amikor III. Ferdinánd Borostyánkő várát Magyarországhoz visszacsatolta. Ettől kezdve 1864-ig a Batthyány, majd az Egan, később az Almásy-család birtokába került. Egan Edvárd 1892-ben teljesen restauráltatta.

KÉZ A.

Gutenberg Lex VI. K. 440 h.

Borostyánko vára
Vas. Ujs. 1893. 643. l.

BOROSTYÁNKŐ VÁRA.

KŐSZEG VIDÉKÉRŐL.

szórványos esetek. Buda-
gyanus eset sem mutat-
üresek. Az iskolai tanír-
rben kezdődnek.

ik *Fényes Elek:* «Magyar-
r»-a. Eladni szándékozók
ndékukat az ár megjelölé-
günknek tudomására jut-

OZÁSOK.

Komlóssy Ida, a nemzeti
gja, néhai Kövér Lajos
alt e hó 11-ikén, Buda-
A negyvenes évek elején
peket, de nagyobb sikereit
drámai színésznő érte el.
vidéken még akkor is,
zeti szinház tagja, nyuga-
vetlen leánya, Kövér Ilma
la- és regényiró ismeretes.
orfehérvári czimzetes püs-
eghalt Zágrábban, 79 éves

A «Vasárnapi Ujság»

a hazánkban folyó nagy hadgyakorlatokról s az ezekkel kapcsolatos fejedelmi látogatásokról hű és részletes leirásokat, nemkülönben a hely szinére kiküldött saját rajzolói által fölvett és művészileg kidolgozott képeket közöl, számos rajzban mutatván be királyunknak és fejedelmi vendégeinek tartózkodó helyeit s az ott lefolyó nevezetesb jeleneteket. Igy legutóbb megjelent számában számos képpel diszitett leirást ad Boros-Sebesről; jelen száma Kőszeget ismerteti, dúsan illusztrált eredeti közleményekkel a következők pedig a hadgyakorlatok és az ünnepélyességek főbb mozzanatait. A rajzokat *Cserna* Károly, *Dörre* Tivadar, *Jantyik* Mátyás és a «Vasárnapi Ujság» más ismert jelességű rajzoló művészei készitik.

*

A «Vasárnapi Ujság», a legrégibb magyar szépirodalmi és ismeretterjesztő képes lap, *eredeti*

Borostyánkő vára

Borostyánkő *(Bernstein)*, vasmegyei község, Tr. óta Ausztriához tartozik, (1934) 1146 lak. Kastélya ma az Almássy családé, azelőtt a Kanizsai és (1644—1864) a Batthyány-nemzetség tulajdonában volt. A magasfekvésű (619 m a tengerszint fölött) helységből tájképileg szép vidékre nyílik kilátás. A vidéken egész hegyeket alkot a zöld *nemes szerpentin* kőzet. A lakosság háziiparilag dísztárgyakat készít belőle. Vidéke növénytani szempontból is nevezetes, mert itt terem a szerpentin-talajra jellemző *Asplenium Forsteri* nevű bodorka (harasztfaj), egyéb, a szerpentint kedvelő, érdekes növényekkel együtt, amelyek közt benszülött alakok is vannak, pl. *Thymus anomalus*.

Borostyánkő ($C_{40}H_{64}O$), megkövesült növényi gyanta. Főként az eocénkori *Pinus succinifera* nevű fenyőtől származik. Híres

Zsidók Lex. IV. k. 1024. l.

énk
zet.E-
ra ju-
t nem
vallá-
ltó ki-
érzés-
Novecento,
a val-
ló
mutatja
a modern
em a
ájában.
a magát
élek
talma-
futu-
témák-
z,amikor

agyon

Borostyánkő

Háry Gyula rajta

Repr.

Om. IV. 393. l.

SZEPESVÁRALJA

Irgalmas-rárda

Kéje VI 1868, 1131.

Vas. Ujs 1856.

Szerény töldalék

a kisbirtokosok jóllétének előmozdításáról szóló értekezéshez.

A kisbirtokosok jóllétének előmozdításáról szóló — pályadíjt nyert — értekezés, olly gazdasági elveket foglal magában, és a felvett tárgyakróli helyes magyarázat és itélet olly kézzel fogható, hogy annak követése a gazdaságnál a kellő sikert bizonyosan meghozza.

Sokkal csekélyebbnek tartom magam, minthogy azon jeles munkát a legkisebb részben is fejtegetni akarnám. — Minthogy azonban a kisbirtokosok jólléte egyszersmind hazám boldogságának is emeltyüje, nem gondoltam feleslegesnek e részben magány nézetemet olly tárgyakra nézve előadni, mellyek a pályadijazott jeles értekezésben kevésbbé érintettek.

A kisbirtokosok viszonya, nem csak 15—100 holdnyi birtok közti szembeszökő különbség, — hanem a birtok tagosítása, földminémüség, éghajlat, piaczok közelsége, utak, élet ára, napszámosok bére sat. tényezőktől fel tételezte-

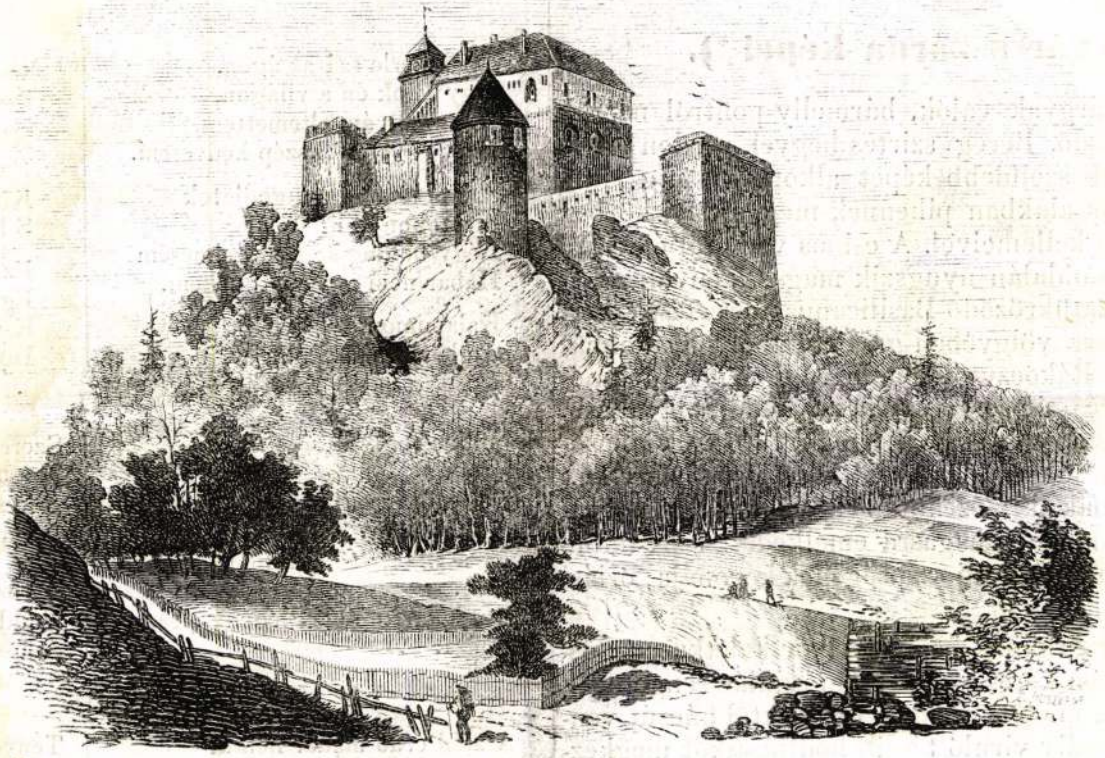

Borostyánkő.

Úgy nem különben a gazdaság terjedelméhez képest annak vezetésére elegendő anyagi erő, és elmebeli képesség szükséges. — Szomorú helyzet, midőn belátja a kisbirtokos, ezt vagy amazt jó volna tenni, de nincsen pénzem, nincsen eröm hozzá, és tudva rosszat tesz; pedig ez majd általános hiba.

A helyes arány megtudására vezet a számitás, melly egy jó gazdának elkerülhetetlen kelléke. — Számitanuk kell, hogy tudhassuk, egy vagy más ága gazdaságunknak milly hasznot hozz, s így mellyiket s milly arányban lehet haszonnal müvelni. — Számitanunk kell előre, milly költséget, milly erőt igényel gazdaságunk, hogy annak fedését idő előtt biztosíthassuk. — Ha az évben történendő gazdasági munkálatokat a gazda felszámitja, körülbelől megtudja, mit képes maga erejével megtenni, s igy mindjárt tavaszkor igyekezzék hiányos ereje pótlásáról gondoskodni, hogy így minden munkát annak idejében megtehessen, mert a tavaszi munkával elkésvén, alig jöhet a munkával egész évben a kerekvágásba. — Sokszor történik,

A tiszteletes ur sem vette tréfára a dolgot, hanem elkapta a láncz végét s a somfa suhogóval ollyat húzott kettőt-hármat a kisértet ur nyaka közé, hogy az esze nélkül fordult vissza és futott be a másik szobába, a honnan előjött.

Bertalan egy ugrással utolérte; megragadta a nyakát vas marokkal s egy hatalmas rántással ugy vágta a földhöz, hogy ő kisértetessége négykézláb terült a pallón; akkor leszoritá térdével a földre, megrázta mellénél fogva hatalmasan s azt kérdé tőle: „no most beszélj, ki vagy?“

(Folytatása következik.)

A munkácsi vár s zárda képei *).

A táj, honnan e kép-tárgyak valók, bármelly pontról nézzük is azt, a meglepésig elragadó. Bereg szirtes hegyei, zordon havasaitól délfelé mind inkább szelídebb képet alkotnak; mig Munkács ronájáig futva, félkör alakban pihennek meg, s e-fél körben áll előttünk a táj meglepő kellemeivel. A csinos várostól éjszakra fekvő Csernek-hegy lombos oldalán nyugszik magas falaival, a Latorcza sima felületén visszatükröződő Basilicanus-szerzetesek zárdája; ettől jobbra a Latorcza völgyében gr. Schönborn uradalmából több épület, mint a Rákóczytól fennmaradt magas épitmények tiszti lakaikkal, a híres timsó gyár fehérlő ködombjával stb. változatos tarkaságban tünnek elő; a zárdától balrafutó hegylánczolatok szép zöldszinü szőlősoraik által a távol bérczek halvány kék szineitől öszhangzóan válnak ki; ezekután a várostól nyugotra terülő sikság közepéből önállóan magasra emelkedett szirt-tetőn, mint valami tündérvár pompázik a táj szépségének koronája; óriási falaival a munkácsi vár.

A vár hihetőleg a magyaroknak bejövetelekor keletkezett; ősapáink a vereczkei szorosokon keresztül járatlan sziklás rengetegek ezer akadályain áthatolván, mielőtt a rideg bérczektől búcsút vennének, s a délfelé terjedő lapály viruló térein hóditásaikat megkezdenék: nehéz küzdéseik fáradalmaitól megpihenve épitették a várat, s nem messze hozzá a várost, mellyeket beköltözésök munkás fáradalmaiknak emlékéül „munkás,“ vagy mint most hivjuk

Népdalok.

Irta HORY FARKAS.

I.

Árva gerle száraz ágon,
Úgy állok én a világon,
Apám anyám eltemettem,
S más nyerte el szép kedvesem.

Apám anyám nyugodjatok
Sirotokon áld fiatok
Légy boldog szép szerelmesem
Habár nem is virúlsz nekem.

Kalapomon gyász pántlika
Szüléimért úgy illik a
De nagyobb a gyász szivemen,
Szép angyalom vesztéseden.

Kivül is gyász, belől is gyász,
Én vagyok az az égő ház,
Kit oltani senki se jő,
S ha jőne is, tán már késő.

Ez árvaház hadd égjen el,
Egyebet úgy se érdemel,
Kivül omlott, belől üres
Illyen tanyát ki se keres.

II.

Számlik a föld, recseg, ropog
A járom,
Szeretőmet biz én tovább
Nem várom,
Nagy a világ, széles a föld
Határa.
Szeretőt tart minden legény (leány)
Számára.

Szerettelek de te rózsám
Meguntál,
Keress szebbet, keress jobbat
Nálamnál.
S ha hervadok miként őszszel
A rózsa,
Tudd meg, te vagy hü szivemnek
Adóssa.

III.

A zöld erdő madár nélkül
Be árva,
A lány is az, kinek nincsen
Szeretője babája.

Tenyeremen hordozlak én
Halálig,
Mig a sírnál szelíd lelked
Az enyimtől elválik.

Borostyánkő vára

Ermenzweig, W.:

Schloss Bernstein
in Burgenland.
Wien, 1927. 93 l.

Gent (615)

mén eddig előirányzott összegből a
tett bérének megfelelő rész a leg-
lőirányzatból töröltessék.
lékek Orsz.Bizottságától vett jelen-
ban eddig a kir.adóhivatal által
tani kir.járásbiróságnak lesz szük-
költségeknek a használat arányában
ák közt való felosztathatása végett
iség felmérések foganatositása iránt
gazságügyminiszter urral való meg-
zkedni.
tóságod kiváló tiszteletem nyilvá-
iteléül:
ató.

Borostyánkő várrom

Mednyánszky László

rajza

Repr.

Om V. 213. l.

GARAMSZENTBENEDEK

Apátsági templom

Képe VV 1857, 256 l

Borostyánkőy László (Lakóterv).

Kazincbarcika főterén levő Egressy Béni Művelődési Központ építésze. (repr)

Magyar Építőművészet, 1971. N/ 34. old.

Borostyánkövy László

Medvedt László: Egressy Béni Művelődési Központ Kazinczaréka Főterén. Építész: borostyánkövy László, statikus: Zinszisz Panajotisz, belsőépítész: Verpeléti István. /ismertetés, képekkel, fotók: Pennerné/

Magyar Építőművészet, 1971. 1.sz.

34-36. l.

Borostyánkői László

Kazincbarcikán épület tervező.

Perényi Imre: A város központja tervezés és rekonstrukció, Budapest, 1970.

167 l.

Borostyánköy László

tervezte a bp-i óbudai kísérleti középmagas sávházat. 1965. 355. sz. reprodukció.

Merényi Ferenc: A magyar építészet 1867-1967 Budapest 1970.

1281

Borostyánkőy László

tervezte a bp-i Árpád fejedelem üti lakótelep 1966. 288 sz. reprodukció

Merényi Ferenc: A magyar építészet 1867-1967 Budapest 1970.

1140

Borostyánkői László

cikke: A magdeburgi „Otto von Guericke" techn. Hochschule magasépítési és B. Bierut-tér városépítési tanulmánya. Műszaki Tervezés, 1968. É. n. 41-45. l.

Az 1968.évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája. -Művtört.Ért.1971.2.sz.149-182.l.

175.l.

Borostyánkőy László

épitette a b.p-i Ságvári Endre úti lakótelep lakóházait. 1964. 286, sz. reprodukció.

Merényi Ferenc: A magyar épitészet 1867-1967. Budapest 1970.

113 l

Borostyánkői László

Borostyánkői László: Bp, Árpádfejedelem úti lakótelep /Borostyánkői László épitész, Szentpétery I., Magyar L., Magyar R.-né kertterv./ - Müszaki Tervezés, 1968. 2.sz.7-9.l.

Az 1968.évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája. - Művtört.Írt. 1971.2.sz.149-182.l. 156. l.

Borostyánkői László

építész művea Bp. Szépvölgyi úti étterem-bár.
Isb.: Műszaki Tervezés, 1968. 2.sz. 21-23.l.

Az 1968. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája. - Művtört.Ért. 1971.2.sz. 149-182. l.

154. l.

Borostjánkói László

a Nagy Lajos király úti lakótelep épületeinek tervezője

Tóth Endréné: Budapest Enciklopédia, Budapest, 1970.

1521

Borostyánkői László

B(orostyánkői) L(ászló): Kazinetarcika. Főtér. (Borostyánkői László építész.) - Műszaki Tervezés, 1967. 8. s. 28-29. l.

Az 1967. évi magyar müvészettörténeti irodalom bibliográfiája /Müvtört.Ért. 197o. 1.sz. 68-1o7. l.

76. l.

Borostyánkői László

B(orostyánkői) L(ászló): Budapest, Szépvölgyi-úti iskola (Borostyánkői László építész) - Műszaki Tervezés, 1967. 8. sz. 12-13. l.

Az 1967. évi magyar müvészettörténeti irodalom bibliográfiája /Müvtört.Ért. 197o. 1.sz. 68-1o7. l./

73. l.

Borostyánkőy László
építész

Tánstevezője a Stassfurt-i új
lakóépületnek

Megjertevek az NDK-nak

Fejes megyei Hilap, Siekerfehérvár
1969. aug. 13.

M.D.A

BOROSTYÁNKŐI László építész

Középmagas teropályázat

II. Épületkategória Kiemelt megvétel

Társtervező: Mosonyi György, Ulass J.

Teropályázati eredmények

Magyar Építőművészet 1960. 4. sz. 62. l.

Borostyánkői László, építész

MDK

Pántor Lajos építésszel együtt 8 emeletes házat tervezett Óbudára. A kísérleti telep pályázatán is együtt vettek részt. Díjat nyert kétszintes lakásaik már felépültek.

Aczél Kovách Tamás: Fiatal építészek – nagy művek 3. l.

ESTI HIRLAP

Bp. 1961. Máj. 16.

Borostyánkői László épitész

LAKÓTERV

Lágymányosi 1 kótelep S jelű épületek. repr.

Magyar Epitőművészet I 65/4. 25.1.

MDK

Borostyánkövy L.[ ], építész

A Szépvölgyi úton épülő ált. iskolát tervezte.

Mahett. Repr.

– : 1967-ben épül 4

ESTI HIRLAP Bp. 1967 jan. 7.

MDK

Borostyánkövy L., építész

A szépvölgyi útra épülő általános iskolát tervezte.

(Mahett → fényképe)

— : 1967 - ben épül 4

ESTI HIRLAP, Bp. 1967. jan. 7

Borostyánkői L.

és Károlyi A., Medvedt L., Selényi I.

Nagy Lajos király uti lakótelep 1953-57 terve.

A felszabadult Budapest művészete, Kiállítás-katalógus, Budapest, 1960 14 l.

M. D. U

BOROSTYÁNKŐI László építész

(Sakóterv)

A terv készítője

Elkészült az első 8 emeletes sáv-
ház típusterve
Óbudán és Lágymányoson még az
idén meghez dik az építkezést

Magyar Nemzet 1962. április 29. 5. l.

M.D.K.

BOROSTYÁNKŐY László életére

Tipus középmagas sávház terve

Társtervező: Bubi Tamás

Vass Endre-Borostyánkőy László: Tipus középmagas sávház kialakításának szerkezeti kialakitása

Magyar Épitőművészet 1961. 5.sz. 46.l.

MDK

Borostyánkői L. építész

Felszabadult Bp. művészete. H.Szal. 1960.

Потребуется 1.

BOROSTYÁNKŐY László életéz

Tipus középmagas sávház . Bp. Fehérvári ut 33-35.sz.

Társtervező: Szabó Tamás
Gönczi Miklós

Vass Endre-Borostyánkő László: Tipus középmagas sávházak szerkezeti kialakitása
Magyar Építőművészet 1961. 5.sz. 46.l.

Berostyánkóy László épitész

MD.K.

Budapest, N agy Lajos király uti lakótelep
pontház repr

Épitésvezető: Munkácsi István
Épült: 1959/60

Magyar Építőművészet 1960. 5.sz. 10.1.

Borostyánkőy László, építész MDh

Nyilatkozik az építészet problémáiról:
az építkezések rontatottságáról,
az egészségtelen jogviszonyról,
a munkamenetek helytelen sorrendjéről stb.

Pesold Ferenc: Szép lakóházakat

3.

ESTI HIRLAP, Bn. 1961. nov. 28.

M.D.K.

Borostyánkői László épitész

Kazincbarcika V. szomszédsági egység tervezője

és adaptálója

Társtervező: Márton I. II., Hervay H.,

Beépitési terv szerzője: Korompay Andor

Magyar Épitőművészet 1962 /5. 58.1.

M.D.K.

Borostyánkői László é itész

Székesfehérvár "ózsa György téri lakótelep tervezője és adatálója .

Társtervező: Márton I. II. Hervay H. Fokasz .

Beépitési terv szerzője: Borostyánkői I.

/1962/ repr.

Magyar Épitőművészet 1962 /5. 57.l.

Borostyánkői László épitész M.D.K.

/LAKÓTERV/

Székesfehérvár Dózsa György téri lakótelep , beépitési terve.

Tervező és adaptáló : Borostyánkői L. Márton I. II. Hervay H, Fekasz Teodoziusz

/1962/ repr.

Magyar Épitőmüvészet 1962 /5. 57.1.

Berostyánkői László épitész M.D.K.

Székesfehérvár. Ady Endre utca és Horváth István utca környékének tervező adaptáló épitésze.

Társtervező: Fekász Theodoziusz ,Márton László

A beépitési terveszerzője: Berostyánkői L. Korompay Andor.

Magyar Épitőművészet 1962 /5. 57.1.

Sz. D. U.

BOROSTYÁNKÓ i László építész

Nagy Lajos király útja, lakóháza
egyik tervezője

Gyöngyösi István: Budapest új laká-
lelepei
magyar Építőművészet 1957. (VI.) 1-2. sz
19. l.

Berostyánkői László épitész M.D.K.

Székesfehérvár Ady Endre utca és Horváth István utca kö
nyékének beépitési terve.

Társtervező: Korompay Andor

Tervező , adaptáló: repr. Berostyánkői L. Fokasz Teodoziusz
Márton István II.

Magyar Épitőművészet 1962 /5. 57.1.

Borostyánkőy László, építén

Műve: „Jól kiszlakított, egységes homlokzatú ikerház a Bpesti Vörös Hadzerey úton."
(fénykép.)

Legány Zoltán: A családi ház — A telek és az épület 1373-1377.

Élet és Tudomány, Bp. 1975. júl. 18.

XXX
29.

Borostyánkői László

"Egressy Béni" művelődési Központ, Kazincbarcika. Építész Borostyánkői László, statikus Zizisz Panajotisz belsőépitész Verpeléti István. Ismertetés, képekkel.

Magy. Ép. Ip. 1971. 1. sz. 23-25.1.

Borostyánkői László

tervezte a XIV. Nagy Lajos király úti lakótelep épületeit. /1950/.

Berza László, Bernát György, Erdei Ferenc stb.: Budapest Lexikon, Budapest 1973. 13351

8211

Borostyánkőy László

tervezte az Árpád fejedelem úti lakótelepet.

Berza László, Bernát György, Erdei Ferenc stb.: Budapest Lexikon, Budapest 1973 13351

631

Borostyánkő László

Borostyánkő László: Kazincbarcika, Városi Tanács-Párthá
Épitész Borostyánkő László, statikus dr.Benczo Béláné, belsőépitész Horváth János. - Ismertetés.

Magy.Ép.ip. 1971.11-12.sz.

701-703.l.

Borostyánkői Mátyás

Bajnay L., Szondavári Cs. és Gilyén Ince működtek közre a bp-i TV torony-pályázaton.

I parterv. Fiatal tervezők kiállítása.

Budapest, 1972

231

Borostyánkői Mátyás

építészmernök, oklevelét 1967-ben nyer-
te el. Terve: Infelor számítóközpont.
Epítésze: Bajnai L.
Iparterv: Fiatal tervezők kiállítása.
Budapest, 1972

221

Borostyánkői kúszás

az alábbi tervpályázaton megosztott II. díjat nyert 11 számú pályaterv egyik szerzője.

Callmeyer Ferenc: A Budapesti Televizió Adóállomás és Mikrohullámú Központ fejlesztésére kiírt pályázat, 1970. - Magyar Ép.műv. 1971.3.sz.3-6.l.

BOROSTYÁNKŐI MÁTYÁS

KODOLÁNYI GYULA: SZIGET: AZ IPARTERV.
BESZÉLGETÉS DR. B.M. - AL.

MAGYAR SZEMLE U.F. 7. 3-4.oz.

1998, 41-68

André Kertész	portré-rajz		
André Kertész, Vadas Jolán, Munkácsi Márton	fotók		380
Krieg Ferenc	Csendes hullámok, 1963	350x450 mm;papir, szines kréta	8
Krieg Ferenc	Kompozició zöldben, 1965	410x295 mm;papir, monotypia	8
Krinkas Remigisus		iparművészeti alkotás	
Krinkas Remigisus		iparművészeti alkotás	

Borostyánkői Mátyás

Terve V. díjban részesült a Borsod-Abaúj-Zemplén megyei családi-házi tervpályázaton (1974)

Magyar Építőművészet 1974/4 3.old.

Borostyánkői Mátyás.

Borostyánkői Mátyás: VI.ker.IKV műhelyháza, Budapest, VI. Ó utca.

/rövid életrajz + tervismertetés. Vezető építész: Bajnay László/

Magy.Ép.műv. 1972.4.sz. 25.l.
/Fiatal Építészek Köre-szám/

Borostyánkői Mátyás

az alábbi pályázaton II. dijat nyert egyik terv egyik szerzője.

Callmeyer Ferenc: Budapesti televizió és mikrohullám-központ fejlesztés tervpályázata.
Magy.Ép.ip.1971.5.sz. 278-282.l.

MDK

Boroszlai István,ép.

Iroda ház épületének tervezője Dull Dezsö és Hont Róbert ép.-kel közösen.

Mücs.-IV.M.Képzm.K.áll. 1954.jan.-febr. Kat. 23.l.

Boroszlói sodrony-
zománcú kelyhek
a Boroszlói vk. kéles-
egyházi tulajdona.
l.

Zimmer M:
Négy sodrony zo-
mancu kehely
Boroszlóban.
5 képes táblával.
Arch. Ért. 1887
417-425. l.

Budapest, 1927. dec. 10.

A régi világban, a mikor a művészet inkább csak mesterség volt, a művész egyéniségе abban érvényesült, hogy ő a mesterséget művészi tökélyre emelte és ezzel vált ki társai közül.

Amióta azonban a művészet mesterségbeli tudás nélkül is elképzelhetővé vált, sőt ezt a mesterségbeli tudást a művészet akadályának, sőt szégyenfoltjának is tekintették a művészi egyéniség kérdése sokkal komplikáltabb lett, s az egyén differentiálódása nem ment oly egyszerüen, mint régente.

Ugyanis nem azt tekintették például a festészetben nagyobb festői egyéniségnek, aki jobban festett, mint a többi, hanem azt, aki máskép festett, mint a többi.

Uj, ujabb és legujabb irányok keletkeztek azáltal, hogy mind többen és többen festettek máskép, mint a többiek, az

[illegible]

Boroszlói Miklós.

Kodexmásoló

d-

Nicolaus de Vratislavia

alatt

60642. szám

A Műemlékek Orsz. Bizottságának f.é. augusztus hó 10-én 484 sz.a. kelt felterjesztésére, további eljárás végett kiadom.-

Budapest 1903 szeptember hó 14

A miniszter meghagyásából:

Borotai rk. templom

Borota

Épült 1938

Nemzeti Ujság Képes
1939. febr. 19 mell

mely sérületlen lenne: az ékezetek, látszólag galvanizált betűanyából öntve, avatlan kézre vallanak. Az *é* betű ékezete irányt tévesztett, az *ő* betűé a papirba furódik, s a többi ékezet is épenséggel nem járult a siker eléréséhez. A betűanya beállítása, a betűk vonalban állása következetesen összhangzó a többi tulajdonsággal. Ezek az apró ólom katonák nem tartanak sort és fegyelmet, s csak nagy ellenkezéssel illeszkedtek bele a szóképzésbe, közülök egyik-másik derült állapotban is látszik lenni. A tulajdonképeni főbűn azonban a betű választásában fekszik. A mióta a renaissance korszak motivumai után betűket metszenek, nem volt még egy második betűalak, mely a választotthoz szabálytalanság és idomtalanság tekintetében hasonló lett volna. Hogy e betű Berlinből — a Wölmer-féle öntöde hozta onnan üzembe ezelőtt mintegy 20 évvel — most az államnyomdába került, valószinűleg csak szerencsétlen véletlennek köszönhető; nem véletlen azonban, de mulasztás, ha e betű galvanizált anyákból öntetett. E föltevésre azon

megírva

Borotskay Pál

szobrász

1822. Pesten.

Kerepesi ut 9. sz. alatt
egy házban lakott Bauer
Mihály szobrászzal. Ugy-
látszik nincsenetője
volt Bauernek.

Vojd 110. l.

Borotzkay (Bo-
roskay, Borotz-
kay

~~Beis IX. 135.~~

Borotzkay Pál

zobrász

l.

Schoen Kálvin-téri

11. l.

Orlandi, Giovanni VII. 257.

megvan Borostkay Pál

l.

LykaMagyműI800-50

480. l.

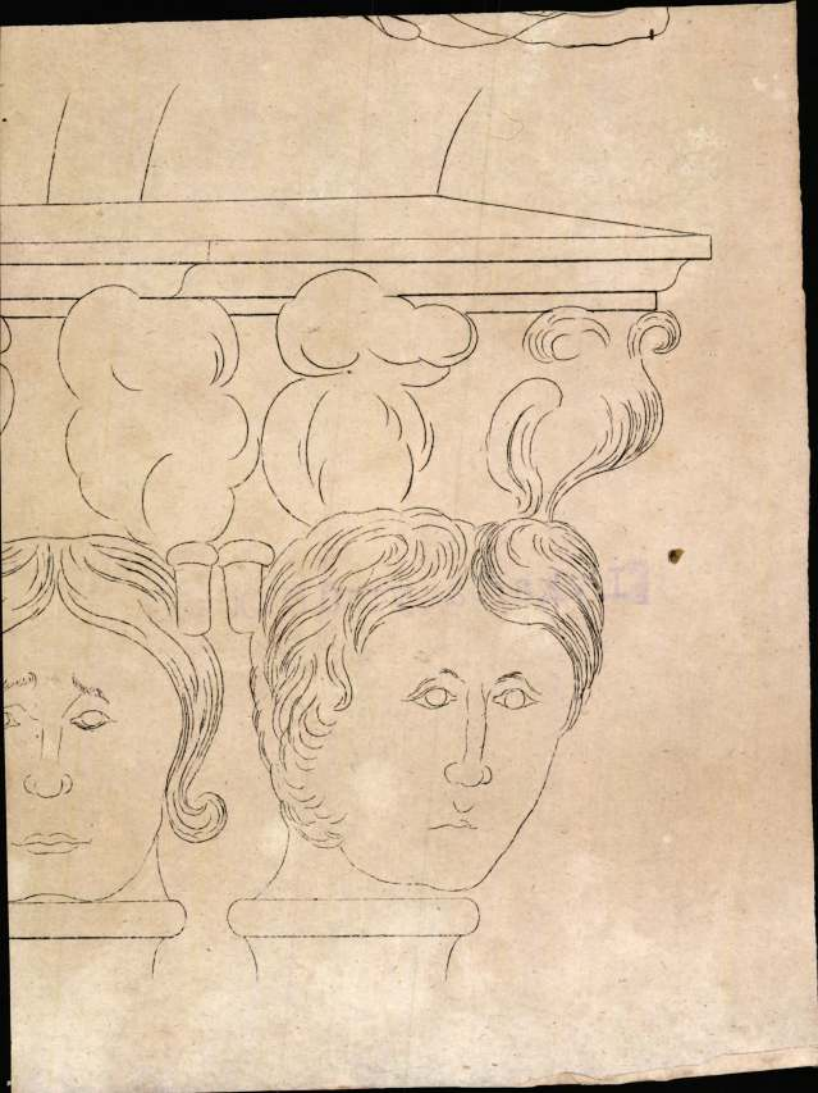

Borovsky

Lab IV. 91.

M D K

Borotskay Paulus, statuarius, Pest, Terézváros.

Kaposszy János: Építők, szobrászok, festők és grafikusok Magyarországon 1828-ban. Művt. Írt. 1952. 1.sz. 137 l.

Borovai templom

l.

Zedlitzka I

283. l.

Borovi János ötvösművész

A Fészek Klubban rendezett kiállitásán bemutatott ezüst és aranyékszerek, melldiszek, tük és gyürük, Vadas József elismerését vivták ki, melynek hangot ad: "Rokonok és ismerősök" c. kritikájában: "müvészetének főerénye, hogy ékszerein az anyag olyan formát ölt, mintha a természet alkotta volna... nagy tudatosság kell az érdekes növényi formákra emlékeztető darabok alkotásához."

Élet és Irodalom, Bp. 1973. febr. 24.
XVII. évf. 8. sz. 12. lap.

Bozovi János ötvösmúvész

Február 16. ám nyílik
Kiállítása a Fényel Klubban

Magyar Nemzet 1973 február 14

MDK

Boroviczényné Fáy Vilma

F.Dh. arcképe, of.

Önarckép, of.

Arcképfestők. N.Szal. kiáll. 1930. okt.

Boroviczényi Fáy Vilma MDK

Kubányi Miklósné arcképe, olf.

Mücsarnok 1931 tavaszi kiállítás.

Boreviczenyné Fáy Vilma

Részt vesz a Magyar Arcképfestők Társasága kiállitásán

N.U.930.X.21.

Beroviczénynné Fáy Vilma

Részt vesz a Magyar Arcképfestők Társasága kiállitásán a Nemzeti Szalonban

B.H.930.X.19.

Bereviczényné Fáy Vilma

Művével részt vett a Nemzeti Szalonban rendezett Arcképkiállításon

U. 930. XI. 19.

Boroviczényi Fáy Vilma MDK

Boldogi népviselet, olf.

Mücsarnok 1931 tavaszi kiállitás

Baroviczényi Fáy Vilma

Szerepelt a Műcsarnok Tavaszi tárlatán.

Újság 1931. IV. 26.

Boroviczényi Fáy Vilma

Szerepelt a Műcsarnok Tavaszi tárlatán.

N. M. 1931. IV. 26.

megírva

Boroviczényné
Fáy Vilma

F. Dh. archépe, olajf.
Önarchép, olajf.

Magy Arcképf. Társ.
1930.

ZETI SZALON VEZETŐSÉGE:

ELNÖK:

róf ANDRÁSSY GYULA v. b. t. t.

ALELNÖKÖK:

nő Horvai János

IGAZGATÓ:

Déry Béla

YÉSZ:

ssy József

MŰTÁROS:

Kató Kálmán

ÁRNOK:

M. Miklós

TITKÁR:

Bende János

TISZTELETBELI TAGOK:

r Gyula † Szinyei Merse Pál

csy Mihály Eugen svéd királyi herceg

SOCIETAIREK:

tó dr. Képessy József

† Kőrösfői Kriesch Aladár

Aladár László Fülöp Elek

ándor † Br. Mednyánszky László

nő Mendlik Oszkár

nos Nádler Róbert

y Lajos Rubovics Márk

Ödön † Székely Bertalan

lándor † Szikszay Ferencz

vács László Vajda Zsigmond

KÜLFÖLDI SOCIETAIREK:

uda (Osztrák) Lindberg Erik (Svéd)

" Milles Carl "

" Ranzoni Hans (Osztrák)

" Schönthal Otto "

tephan " Schultzberg Anshelm (Svéd)

helm " Skocylas Wladislaw (Lengyel)

Fáy-Vilma

M. Képzőművésznők
Egyesülete. 1913. marc
Kiáll
Édesanyám arck. of.

Fáy Vilma

1913, máj.-pin. kiáll. MKE
, nemzeti Halon
Édesanyám archepe, olaff.

Novák Ferenc, polgármester III. 239

Borovicziányi Fáy Vilma

festő

Műcs. kiáll. 1931 tól :
Pipics 110. l.

még harman képeznek csoportot. Az oltárhai a miniszorálo gyé
~~rek~~ térdel és nézi az ~~[illegible]~~ eseményt.

Fa, méretei 83:79.5 cm.
~~A Nemzeti Muzeumból~~ -- Uj lelt.sz. 701.

A Jankovich-gyűjteméből 59.

Jankovics 59.

Ujlels 701

Boroviczeinyi Fáy Vilma

festő Hatvani
Mücsarnok
1931. tav. tárl. - 322, 425

322, 425

Boldogi néji vüelet, of.
Kubinyi Unklos ne
arch. of.

reklámozás

re csemegésboltja

UTCA 37. SZÁM. TELEFONSZÁM 36

Vigyázz!

Borotvapengéimet országszerte utánozzák! Ne vegyél olyan pengét, amelyen nem látod tisztán a »Száger« szójegyet!

Magy.kir. szabadalom száma 1065/3467

SZÁGER

Ném. cs. szabadalom száma 1306/9783

Fáy Vilma festő

l.

Boróviczényine F. V.

Mutatás megvisa

6. Все пошли в ногу, по-военному к тому месту Кремля, где камни, мусор остались, после октябрской ревалюции.

Borovi Julius, ötvösmüvek

Kiállításra nyílik meg febr. 16-án
a Fémek Klubban.

— : Hallottuk

2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1973. febr. 16.

1.

Borovicz Imre

kaposvári hőfaragó és épületnokán.
Csikán Imrét alkalmazta s több épü-
letem dolgoztatta (Segely növetkezet
épülete, Martou-féle ház).

Csikász Imre 1884-1914. Emlékkiállitás. Veszprém, 1964. Kat. bev.: É. Takács Margit. Mütárgyjegyzék: Péter Márta. Veszprém, 1964. 57 l., ill. Német kivonattal

10. l.

2.

Borovicz Imre

Csikász Imrével bérvitette a kaposvári Kontrássy u. 4. sz. alatti ú.n. Bednár féle necessiós ház stukkójat. Az ablakokat körülölelő férfi és női aktok körül a nőit ábrázolag Csikász, a férfit Borovicz bérvitette. A stukkó jelenleg pusztulóban, eredeti állapota fényképről ismert

Csikász Imre 1884-1914. Emlékkiállitás. Veszprém, 1964. Kat. bev.: É. Takács Margit. Mütárgyjegyzék: Péter Márta. Veszprém, 1964. 57 l., ill. Német kivonattal

iAl.

BOROVICZ Imre szobrász

GÉGER Melinda: Galimberti Sándor indulása.
= Somogyi Muzeumok Közleményei 9. (1992)
133-134.p.

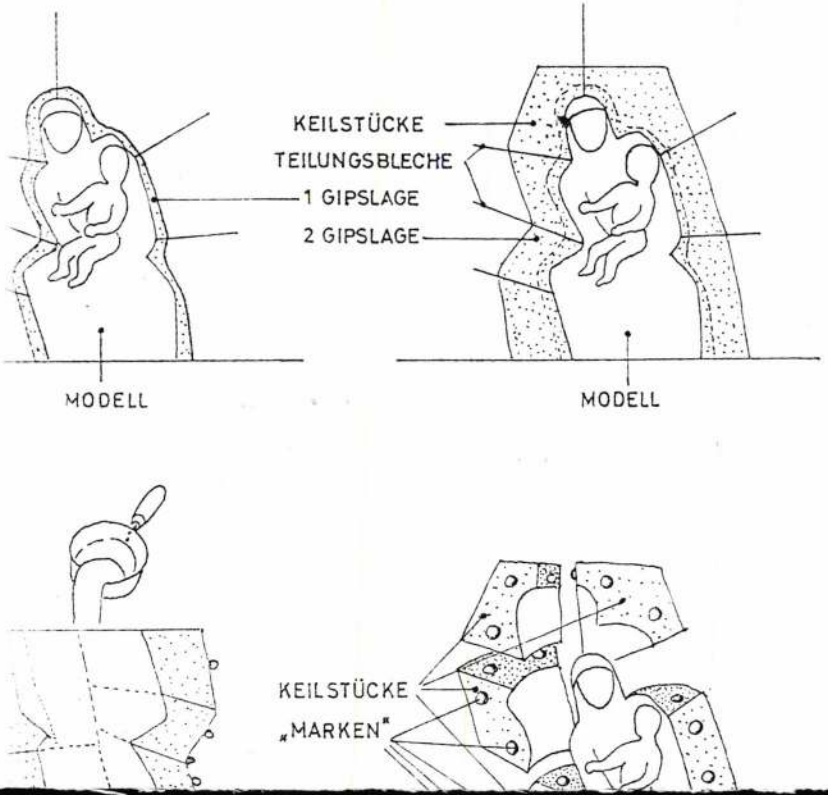
KEILSTÜCKE
TEILUNGSBLECHE
1 GIPSLAGE
2 GIPSLAGE
MODELL
MODELL
KEILSTÜCKE
„MARKEN"

Borovitz Imre, kőfaragó és épületszobrász

Csikász Imre 1904-ben Kaposváron vállalt munkát, Borovitz Imre kőfaragó és épületszobrász mellett dolgozott, hogy anyagi alapokat teremtsen terebe vett külföldi továbbtanulásához.

László Péter: Szárnyáva vetett Csikász Imre.
Napló (Veszprém), 1974. máj. 19.

Borovitz Imre épitész M.D.K.

A Dunántuli Bank és Takarékpénztár R.T. ~~épül~~ kaposvári székháza.

Feltehetőleg több kaposvári szecessziós ház.

Zádor Mihály: Kaposvár, Bp. 1964. 221.l.

Borovitz Imre.

kaposvári iparműrész.

a Kaposvári Somogymegyei Múzeum helyiségei közül ~~egyik~~ egyet Rippl-Rónai-szobának rendeznek be, ahová a temetésen kérzült halotti maszkot itt helyeznek el.

Magyarság, 1927. dec. 2.

MDK

Borovitz Imre

Mihalik Gy.: A kaposvári kiállitás. Magyar Iparmüvészet 1905. 252.l.

megírva

Borovitz Imre

Álló tükör terve, repr-, elismerő oklevél

Magyar Iparmüvészet

1902. 66. l.

Lovászi Antal tanítványa az Iparmüvészeti Iskolában.

U. O. 1903. 77 l. (Kerjel)

rséges megvilágitás problémáját
"-n.A Madonna lesüti a szemét,
Granduca-ból.A képet csaknem tel-
indifferens.Két példányban van meg,
moore-i magángyüjteményben.A jobb
fejet valamelyik tanitványa festette
nal San Giovanni in Monte egyik
Cecilia oltárképet,melynek keretét
faragó készitette.Ma már csak a
ai Pinacotecaban őrzik.Cecilián
donna ábrazolásokon szokásos.Emlé-
bra és balra két-két alakot helyez.
asonló alakjaira helyez.Az alakokat
zonyos,hogy nem teljesen Rafael
zerek Giovanni da Udinetől,Rafael
egérdekesebb Madonna-kompozicióját
őznyelv szerint Madonna della
g,az alakokat ugy helyezi el,hogy
donna nem előkelő hölgy,hanem a
ndőkben is a póriasságot hangsu-
ezett képeinek.Élénk,derüs,mosoly-
épeinek egyik érdekes példája a
a pórias Madonna,Monumentalis
hátteret függöny alkotja,csak a
ely finom tónus-ellentéteket hoz
ére festette 1517-22 között a
a Vatikani Képtárban őriznek.Giulio

Borovitz Imre

Ékszerminták,
repr.

Értimisk ~~7~~ 1902/3
49. l.

~~Áradás, Kishegyes. IV. 176.~~

Borovitz Imre

Isk. pályázaton kisplan-
tikai munkájával elis-
merés.

Értimisk 1901/2. 26 l.

1.

Wien VIII. 207

Borovitz Imre

Kisplasztikus

1900–1.

Einisk 1930. 82. l.

magnin

Borovszky rajzolé

Ltáb IV. 105.

Borovszky Samu építész M.D.K.

Részvett a pályázaton / 10 000 Ft /

Társtervező: Füst László

Ismertetés a kórházak korszerűsítésére kiírt pályázatok eljárt

Magyar Nemzet 1964. február 25. 3.l.

Borovszky Katalin grafikus M.D.K.

Az Iparművészeti Vállalat kisbutort ábrázoló reklámgra ikai hirdetése a milánoi nemzetközi reklámgrafikai versenyen első dijat nyert .

Napló

Magyar Nemzet 1966. junius 7. 4.l.

. . . .

Borovszky Katalin, grafikus

□ EGY NAPTÁR, TIZENKÉT TÉRKÉP címmel nyílt Borovszky Katalin grafikusművész kiállítása az Iparművészeti Múzeumban, ahol megnyitót mondott Szilvásy Nándor, Munkácsy-díjas, érdemes művész.

– Egy naptár, ... 2.

Esti Hírlap Bp. 1978. jún. 24.

1521

1978.VI.23. 4,25 N.

Jó rêggelt!

- Egy naptár, 17 térkép. Kiállitás nyilik ma az Iparmüvészeti Muzeumban.

- A MAHART idei disznaptára, amely a világ mind en részére eljutott a magyar hajózás külföldi üzletéfelei körében nagyonnagy sikert aratott. A naptár nyomdából visszakapott eredeti szines grafikai lapjait mától az Iparmüvészeti Muzeum könyvtár folyosóján bemutatják a nagyközönségnek. a naptárt Borovszki Katalin grafikusmüvész készitette. Papjai a Dunavölgy térképát

Borovszki Katalin grafikusművész

ábrázolják Bécstől Russiig ugy, ahogy a nagy európai viziutat az osztrák szolgálatban álló olasz hadmérnök a 18. század elején munkatársával együtt bejárta és feltérképezte. Borovszki Katalin, aki most képekben a magyar hajózás történetét dolgozza fel a MÁHART 1980-ban megjelenő naptára számára szokat dolgozik muzeumainknak is. Többi között ő készitette el a tihanyi apátság latinnyelvü alapitólevelének magyar nyelvü hasonmását is a Tihanyi Muzeum részére.

Borovszky, rajzoló Pesten az 1830-as években. Ismeretes tőle Schmidt György egyetemi tanár arczképe, mely 1836-ban Pesten (Schmidnél) kőnyomatban is megjelent.

Tört. Képcsarnok grafikai gyűjteménye, Budapest.

42.804. — K. M. E. Ny.

Borovszky Samu dr.: Magyarország vármegyéi és városai. Bács-Bodrog vármegye. Budapest. (1910.) II. k. 484. l. — *Nemzeti Szalon Almanach.* Budapest, 1912. 147, 223. l. és a művész közlése nyomán.

20.

20 f111.

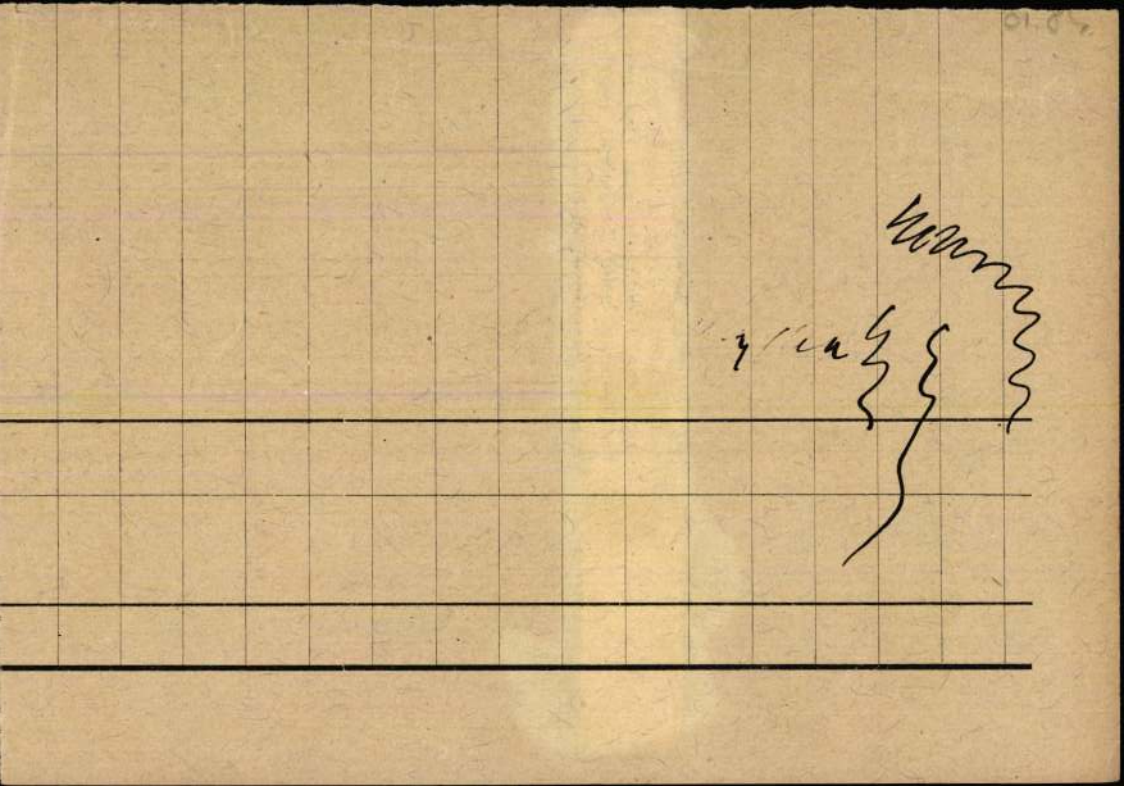

MDK

Borovszky Zoltán

évvégi isk. pályázaton a grafikai szakon elism. okl. kapott.

Éimisk 1914-15. 83-84 l.

MDK

Borovszky Zoltán

Dicsérő elismerést nyert

N.Szal. 333. kiáll. Dijazott müvészek. 1925. márc. 8 l.

Borovszky Zoltán

Grafikai szakelismerő oklevél.

Érvényes 1914–15.

83. l.

/a császárfürdőtől/ "Nach der Nat.
gedr. imlith. Inst.v.P.Suhr" - Sár-
tsz. 188/17.

~~a~~ lletti szőlőhegyekről fölvéve. Rajzol-
x 355 m/m. /1850-es évek/. Főv.Kvt.

vel Buda és Pest keretképével. Jelz:
örül/. főv.Kvt.Bq.769/136.

él 1849 /a pesti és budai Dunapart ké-
im Pest 1849. 36 x 46 cm. Főv.Kövt.
gy része. Aláírása: "Búvár harang".

Borovszky Zoltán

grafikus

1912 – 1921 !!

Emlékkiállítás 1930. 82. l.

Borovszky Zoltán

festő és. grafikus
iparmuvészeti iskola
1912/13

Csak másfél évig
járt, 1921-22. csak beiratta

Sz. Tab, 1895 máj 26

Helbing

pótolva

24-го октября 1949 г.

Первое упражнение.
(Диктант.)

Дети в лесу. В лесу дерева. В реке щука. – Иди сюда, товарищ – Крикнула Лиза. – Здесь щука. Нет, я не пойду туда.

Лиза и Пётр шли лесом.

Borovszky Zoltán

1923/24 I.

Fertép zámfőistvék

1932-33. 70. l.

600

Borovszky Zoltán

SzMPT-tól diósérő elis-
merést kapott.

~~Ásatás, bakonycseri IX. 64.~~

MDK

Borovszky Zoltán

Dicsérö elismervényt nyert.

Nemz.Szal.333.kiáll. -1925.márc.15-29. Kat.
A Szinyei M.P.Társ által dijazott müvészek kiáll.-a.

Borowski

Görgei Arthur 10108

Térdig, balra, vissza nézve, vállrojtos kabátban, mellén rendjellel és szolgálati jelvénnyel derekán. Jobb kezében irattekercs van és baljával kardjának markolatát fogja. Felirata a kép alatt két sorban:

GÖRGEY
General der Ungarischen Armée

balra: N.d. Nat. gez. v. Borowski
középütt: Druck v. Mercier in Berlin.
jobbra: Lith. v. Bulow.
legalól balra: Verlag v. Gebr. Rocca in Berlin.
jobbra: Eigent. d. Verleger mit Vorbehalt gegen Nachdruck.

Kny., mag. 24 cm.

Szn. 21-99.
34-99-11.

megirva

Borrel, V. M.

1804–1882

Ereinkiall Kat.

1924. 171. l

Kossuth Lajos
ernie (1851)

Bölcsnyek, amerikai I. 157.

1906. XII. 15.

Városi tanácsnak Losoncz: felszólítás a könyvtárban levő elavult könyvanyagnak kiselejtezése iránt. (726/1906)

Borrés Jozsef festő
/Wien, 1821-1912 /

MŰVÉSZET
XII.évf.1913.
335-343.
"Osztrák művészek Magyarországon"

Önálló táblakép - Életkép

B o r r e s József:
Vásár Erdélyben

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
335-343.
"Osztrák müvészek Magyarországon"

Önálló táblakép - Életkép

Borrés József:
Utazó lókereskedők Magyarországon

MŰVÉSZET
XII.évf.1913.
335-343.
"Osztrák művészek Magyarországon"

Önálló táblakép - Életkép

Borrás József:
Rekviráló kozákok

MŰVÉSZET
XII.évf.1913.
335-343.
"Osztrák művészek Magyarországon"

Önálló táblakép - Életkép

B o r r o s József:
Rablók elitélése Magyarországon

M Ú V É S Z E T
XII.évf.1913.
335-343.
"Osztrák müvészek Magyarországon"

Önálló tablakép - életkép

Borrés József:
Magyar lóvásár/1873/
- Bécsi művészettörténeti muzeum-

MŰVÉSZET
XII.évf.1913.
335-343.
"Osztrák művészek Magyarországon"

Önálló táblakép - Tájkép

B o r r o s József:
Magyar nemesi kuria

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
335-343.
"Osztrák müvészek Magyarországon"

Önálló táblakép - Életkép

B o r r e s József:
Katonatoborzás Dél-Magyarországon

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
335-343.
"Osztrák müvészek Magyarországon"

Önálló táblakép - Életkép

B o r r o s József:
Huszárok szabadságolása

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
335-343.
"Osztrák müvészek Magyarországon"

Muzeológia

Bécsi Müvészettörténeti Muzeum
-/Borres J:Magyar lóvásár/

M Ü V É S Z E T
XII.évf.1913.
335-343.
"Osztrák müvészek Magyarországon"

Megírva

Borti Antal

olasz hajóépítő

a XVIII. században Fenék-pusztán épített balatoni hajóit. Ezek terveinek egy része az alábbi levéltárban.

Iványi Béla dr:

A Festetics-család keszthelyi levéltára. Levéltári Közlemények

1946. 195. l.

BOKROS BIRMAN

Új Művészet
2004. márc.
XV. évf. 3.

13. old.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Borrokés Ágnes

Dél-Magyarország

1965 OKT 15

Diplomát nyertek Rómában

1021

Diplomát és ezüstérmet nyert Rómában a Budapesti Képzőművészeti Főiskola három festő szakos növendéke: Borrokés Ágnes, Mártha László és Vagyóczky Károly. Mindegyikük negyedéves növendék.

természetű, hogy komolyabb
panaszra adna okot.

De mit jelent a brigád a szocialista cím? Eddig ugyanis négyszer elnyerte már. Kiemeli-e az emberek valamelyest is a szü

Bors
festőművész

Téli Tárlat a Műcsarnokban - képével szerepel - arcképpel.

Magyarság 1931.XII.20.

Bors

Testfestvény

Téli Tárlat - Műcsarnokban - képével szerepel.
Jó portréval.

Magyarság
1934.I.14.

Ø Bors, borsodi báró,

~~Lásd~~ Nükedvelő

Tamásdai csonka torony képe, 1856.

Lykanemzromantika

14. l.

BORS ANDRAS, grafikus/1897-1970/

A kőhidai fegyházban raboskodott. Az irnoki munkákkal megbizott Bors András és Soós István gunyrajzokat készitettek az őrökről. Soós valóságos rajzos naplóban emlékezett meg elvtársairól és az őrszemélyzetről.
328.old. 103.jegyz

KÖRNYEI ATTILA: Oldozöttek ellenállása Sopron megyében a fehérterror éveiben/1919-21/.
299.old

ARRABONA, A Xantus János Múzeum Évkönyve, 15.szám.
Győr, 1973

BORS ANDRÁS, grafikus, /1897-1970/

8.ábra.-Bors András rajza Soós István rajzos börtön-
------- naplójában.-Liszt Ferenc Múzeum Sopron.
fekete repr. ↗ 308.old

KÖRNYEI ATTILA: Üldözöttek ellenállása Sopron megyében a fehérterror éveiben /1919-1921/

ARRABONA, A Xantus János Múzeum Évkönyve, 15.szám. Győr, 1973

BORS ANDRÁS, grafikus, /1897-970/

7.ábra.-Bors András börtönrajza /Kohida/, Liszt,
Ferenc Múzeum, Sopron.--Fekete repr. 307.old

KÖRNYEI ATTILA: Üldözöttek ellenállása Sopron megyében a fehérterror éveiben /1919-1921/

ARRABONA. A Xantus János Múzeum Évkönyve, 15.szám. Győr, 1973

megirva

Bors Benedek

kőfaragó

a XVI. sz. elején

Győrben- a Kapitalani fürdőházon dolgozott.

Bedy Vinie:

Adalékok a győri ipar történetéhez.

Győri Szemle

1941. 185. l

Bors Benedek könyvtára

Nők Lapja 1941. 185.

A női ipar történetéről

Bors E.

MDK

mérnök

MÁVAG

A II. Világháboru alatt lerombolt hidak ujjáépitésében szerzett érdemeket.

79.o.

Dr. Mihailich Győző: A XIX. és XX. századbeli magyar hidépités története. Bp. 1960.

Boris Géra
Jeslo

M.D.K

Resit vett a tárlatos.

D. Fehér Zsuzsa: A X. Magyar Képzőművészeti Kiállításról

Művészet, 1965. november - 28 lap

Bors Gizella
Kartonanyag

Ernst Múzeum, I. iparművészeti kiállítás. 1952.
12 l.

cor Maietinsky Vencel a Szt. Lőrinc
emplom a város végén áll, elég magas
agy épület, egykori boltozatának
ébe, a kórusra és a toronyba vezető
tak. Mellette temető, s ezt kőfal
ad végén a Szt.Lőrinc templom körül
rciek és az egri püspökség között.
k, hogy a templom oldalában lévő ká-
. század végén, a kálvinisták hasz-
y egri püspök kéri a pozsonyi kama-
ltal jogtalanúl elfoglalt templomot
-14 között Bakabány plébános a temp-
kivételével lebonttatta s helyébe a
ismételten renovált templomot Máriz-
entelte fel s a pásztói plébánián
zerint uj szentélyt is épitettek.
s kellett általános renoválásnak
efinek igaza van, az 1786-os temp-
szitett szentély, immáron a harmadik.

megjelen

Bors Gizella

textiles

iparművészeti ist.

1948-tól.

Sz. Dombovár 1928 máj 5

Rozs Endre

tavaly végzett.

Ypari középisk. és

mesterképző előzőleg

pótolva

igazgató.

KIFIZETTETETT

M. KIR. ÁLLAMPÉNZTÁR IX. ker.

Budapest, 1908 év február hó 28 n.

Bors Gizella

345-347. Kékfestő anyag, textilterv

Ernst Múzeum. V. Iparművészeti kiállítás. 1952.

13 l.

Tereske /Aggházy/ 1
Rétsági járás.

Története: A községben m
ról elnevezett Bencés ap
/1219-1239/ is megemléke
még állott. 1562-1563-ba
bin Abdullah, a következ
rem bin Abdullah hübérbi
ban Kampor Ferenc özvegy
tót, 172o-ban 12 magyar
XVIII.század első felébe
vül Balczer József, Bory
ban a fentiek mellett Sz
Angyal- és a Pogány-csal
Bekötőut végén h

R.kat.templom. /Mária m
Története: II. Pál pápa
"Monasterium Derecke" é

MDK

Bors Gizella, III.éves nyomottanyagtervező

Ifjusági képzőm.és iparm.kiáll. N.Szal.1950. jun.

5 l.

Borsos
Miklós

Méltatás

Láncz Sándor: Van-e modern realista . . .
Művészet, 1971. december - 6.oldal

Bors Istvan

MKK

Szerepelt a Hazafias Népfront megyei bizottságának klubjában rendezett kiállitáson.

Bölényes plakettje és két érme.

Lajos Géza: Tiz somogyi művész tárlata.

Somogy Megyei Néplap. 1964. máj. 7.

Bors István
nobrán

Fabó és vaskól összeterhesztett
nobrait mutatta be.

Tiszkés Tibor: Kaposvári tárlat
Művészet, 1969. december – 47 kap.

Bors István

A kaposvári ipari szakmunkásképző elé
Arabia kerül

MTI: Új képzőművészeti alkotások a Balaton parton

Hajdu Bihari Napló 1970 I. 16

Bors István

A kaposvári szakmunkásképző
Intézet elé kerül szobra

N.N.: Új képzőművészeti alkotásokkal
gazdagodik 1970-ben Somogy

Somogyi Néplap 1970 I.1

1) Bors István
szobrász

Kaposvári, fiatal művész. Felesége: Hlonty Márta iparművész. Területi és nagyai tárlatok után Bp.-en munkatkozott be a művész házaspár, a Derkovits-teremben. A kiállítást a „TV galériája" adásra vendezték.

Borsos Miklós növendéke volt.

Viaszelvesztéses módszerrel mega öntiszob-

Nagy Ilolikó: Hlonty Márta és Bors István kiállítása.
Lelenkor, Pécs 1970. I. 42.

2) Bors István
szobrász

rzut.

„Emlékmű" c. szobrán Picasso és Moore
művészetének hatása érződik.

Ált. több változatot mutat be egy-egy témá-
hoz.

A kiállított tárgyak, egy kivétellel az utol-
só négy évben készültek. /„Emlékműterv" 1962/

Az új munkák: „Falu"; „Kétoldalas
Nagy Ilolikó: Honty Márta és Bors István kiállí-
tása
Lelenkov, Pécs 1970. I. 43.

3) Borsi István
szobrász

veliet", „Balád I-II"; „Szarkofág"; „Vízparti formák"; „Tarasz"; „Figura I-II-III"; a legújabb munka, a „Nappal-éjszaka" című.

Nagy Ilolikó: Honty Márta és Borsi István kiállítása
Lelenkor, Pécs 1970. I. 43-44.

Bors István

„Figura I" Repr.

„Figura II" Repr.

Jelenkor, Pécs 1970 I. 44-45.

Borsmár

Kiállítása említve

Rozmváry Terenc:
1969 a kiállításod tükrébe
Dunántúli Napló, Pécs 1970. feb. 4.

Bas István

Kindlédása nyílt Récsett

Magyar Hírlap, Bp. 1970. már. 7.

Bors István

Figura III. c. szoba (eml.)

szerepel a somogyi Tavaszi
táslaton Kaposvárott.

Ridep gábor: Tavaszi táslat

Somogyi Néplap 1969 V. 4

Bors István

Tizenhárom somogyi képzőművész címen irléses kiállítási műhely antológiát adott ki a Somogy megyei Tanács. A könyvecskéhez Takács Gyula költő írt előszót, ezt követi a 13 művész – Bagó Bertalan, Bors István, Csisnár Elek, Gerő Kázmér, Honty Márta, Ruisz György, Szabados János, Ungvári Károly, Weeber Klára, Völgyi Derső és Zágon Bertalan – jobb portréja és néhány művének reprodukciója, majd a művészekről és alkotásaikról szóló lexikális összeállítás.

A Jelenkor krónikája.

Jelenkor XII. évf. 4. sz. 1969. ápr., 414. l.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Bors Mihály

DOLGOZÓK LAPJA
Tatabánya

1903 JUL 24

TV-GALÉRIA

— A Tv-galériájának állandó kiállítótermében, a Derkovits Teremben pénteken délután nyílik meg a Bors István szobraiból és Honty Márta gobelinjeiből rendezett kiállítás. A két Ripp-Rónai-díjas művész munkáit a televízió július 31-én, csütörtök este mutatja be. A kiállítás augusztus 7-ig tekinthető meg.

is-
az
vi-
á-
is.

Szépülnek

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1969 JUL 23

NÉPSZABADSÁG
Budapest

Bors István

KULTURÁLIS HÍREK

PÁRBESZÉD A NAGYVILÁGGAL címmel új sorozat kezdődik a rádióban. Az első alkalommal Lukács György, Ortutay Gyula, Huszár Tibor és Kézdi Beatrix beszélgetését rögzítették hangszalagra a londoni BBC stúdiójában helyet foglaló magyar származású Arnold Hauser professzorral.

BORS ISTVÁN és Honty Mária kiállítása pénteken nyílik meg a Derkovits-teremben.

A KORSZERŰ NÉPMŰVELÉSRŐL tanácskoztak kedden a miskolci városi pártbizottságon a város kulturális életének vezetői.

AZ OLVASÓ NÉPÉRT mozgalom keretében vándorútjait alapítanak a méltatlanul elfelejtett alkotásokat bemutató irodalmi színpadok számára, amelyek szeptember 28-án és 29-én Vigszínházban mutatják be műsorukat.

kat fejlődött a bolt
itt-tartózkodása ót
létszámú osztályokba
nítás. A városi tan
tanterem sürgős épí
de ez csak afféle tű

Egészen új általánc
lene a városnak. Nem
üzlethálózat sem. Igaz
óra alatt Budapestre
a vásárlót, aki nagyob
zásra szánja el magát.
beszerzéseket végzőket
kielégítően ellátni. A
nagyon lassan épül
munkaerő —, a zöldségk
lem fejlődését a MÉK
sége is akadályozza. Ke

üzlete | gyorsan növő város fejlesztése

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

ÉSZAKMAGYARORSZÁG
Miskolc

1969 JUL 27

Bors István

1021

A jövő hét tv-műsorából

A Magyar Tanácsköztársaság utolsó napjának 50. évfordulóján, július 31-én, csütörtökön kerül képernyőre *Illés Béla* Ég a Tisza című regényének, illetve a nagyszabású regény egyik részletének tv-adaptációja, az *Augusztusi kaland.* A tv-film két vöröskatona kalandos meneküléséről szól, amint azok az összeomláskor a fehérterror elől roppant nehéz, megpróbáltatásokkal teli úton eljutnak Bécsbe, hogy ott újból folytathassák a küzdelmet. A történetet át- meg átszövi Illés Béla kiapadhatatlanul buzgó mesélő kedve, s a *Katkó István* rendezte filmben izgalmas, kalandos formában elevenedik meg előttünk a regényrészlet.

A hét egyéb műsorai közül olvasóink figyelmébe ajánljuk Darvas József *Zrínyi* című drámájának előadását, amelyet a Thália Színházbeli bemutatásról közvetít kedden este a televízió.

Zenei műsorokban igen gazdag a hét. Augusztus 3-án, vasárnap Mozart *Don Juan* című operáját közvetítik az Aix en Provence-i fesztiválról, pénteken este *Moldován Stefánia műsorát* élvezhetik az operarajongók, szerdán pedig *Humor a zenében* címmel *Leonard Bernstein*nak, a West Side Story világhírű komponistájának egyórás műsorát láthatjuk. Részben a zenei műsorokhoz kapcsolódik a péntek este képernyőre kerülő negyvenöt perces összeállítás, amelynek címe *Nyári esti dal,* s nyári esti színeket és hangulatokat kíván idézni. A táncdalok kedvelői szombaton este *a táncdalfesztivál harmadik elődöntőjét* láthatják.

A filmműsor a héten nem ígér egyetlenegy mozi-játékfilmet sem. A már említett magyar tv-filmen kívül szerepel egy csehszlovák dokumentumfilm Kanadáról *Indián nyár* címmel szerdán este, s aki szereti, a táncdalfesztivál előtt szombaton este megnézheti Angyal legújabb kalandját. A címe igen ígéretes: *Öld meg Angyalt!*

Végezetül felhívjuk olvasóink figyelmét az *Öltözködés művészete* című sorozat hetedik adására pénteken este, amikor a XVII. század öltözetéről láthatunk képeket, valamint a *Tv Galériája* csütörtöki jelentkezésére, amikor *Bors István* szobrászművész és *Honty Mária gobelinművész* közös tárlatát tekinti meg és veszi bonckés alá a közönség.

y külföldi or-
biológusoknak,
kutatóknak a
atikáink hom-
ani rideg, lé-
helyett. Már-
szembenállók
retettel emle-
ágalom miatt

Máté Iván | (—gyi)

Bélyeggyűjtők sarka

Az Apollo—11. tiszteletére a Magyar Posta a közeli napokban 10 forintos névértékben bélyegblokkot ad ki. A bélyeget Légrády Sándor grafikusművész tervezte.

*

Közöljük, hogy a posta ajándékbélyegét, a Magyar Tanácsköztársaság jubileumi sorozatának 60 filléres, kárminlila színben nyomott értékét a katalógusok rövidesen ismertetik. A Michel-katalógus pótlását képező „Michel-Rundschau" 8-ik száma már értékeli is ezt a magyar újdonságot.

*

A Magyar Filatélia Vállalat (Budapest, V., Guszev u. 24.) az alábbiakról tájékoztatja a bélyeggyűjtőket. „Az utóbbi időben sok panaszt hallottunk, hogy a használt bélyegek gyűjtése nehézségekbe ütközik, mert megfelelő bélyeganyag nem kapható. Különösen az újabb bélyegekhez nehéz hozzájutni. Raktárunkat átvizsgálva úgy látjuk, hogy nagyon szép, sok új, képes bélyeget tartalmazó anyagot hozhatnánk forgalomba, esetleg 5000 különböző bélyeget magában foglaló csomag formájában. Mivel egy ilyen összeállítás ára 500 Ft körül lenne, arra gondoltunk, hogy az anyagot 10 részre osztva készítenénk el. Az egyes csomagokat havonként árusítanánk, így egyszerre kb. csak 50 Ft-ot kellene fizetni. Ebben a világcsomagban mintegy 500 magyar bélyeg is lenne, de készíthetünk esetleg nagyobb magyar gyűjteményt 1500—1800 különféle bélyegből, amelyet szintén több részre bontva árusítanánk. A csomagok szállítását előreláthatóan szeptemberben kezdhetnénk meg. Kérjük azokat, akiket a leírt magyar, vagy világösszeállítás érdekelne, erről egy levelezőlapon szíveskedjenek értesíteni, mert az anyag forgalomba hozatalára csak megfelelő érdeklődés esetén van lehetőségünk."

*

Megalakult Edelényben a bányaüzem bélyeggyűjtő köre. Elnökké Kleszó András, titkárrá Salamon József gyűjtőtársat választották meg. Az összejöveteleket minden hó második és negyedik hétfőn 18—20 óra között tartják az edelényi bányászklubban.

Arról is hírt adhatunk, hogy megalakult Sárospatakon az ÉMÁSZ üzemigazgatóság bélyeggyűjtő kör, melynek elnökévé Hajdu Györgyöt, titkárává pedig Zenovitz Sándort választották meg. A kör tagjai az összejöveteleket minden hó első keddjén 16 órától tartják Sárospatakon, a Wesselényi úti ÉMÁSZ telephelyen.

*

A jövő évi Lenin-jubileumhoz kapcsolódva a szovjet posta nyolc bélyegen ismerteti a legjelentősebb Lenin-múzeumokat.

Varró Gyula

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1969 JUL 23

ESTI HÍRLAP

Budapest

Bors István

☐ A TV GALÉRIÁJÁNAK kiállítótermében, a Derkovits Teremben, péntek délután nyílik meg a Bors István szobraiból és Honty Mária zománcaiból rendezett kiállítás. A két Rippl-Rónai-díjas művész munkáit a televízió július 31-én, csütörtök este mutatja be. A kiállítás augusztus 7-ig tekinthető meg.

1021

MTI SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAPKIADÓ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1969 JUL 24

NÉPSZAVA

Budapest

— A Képcsarnok és a televízió képzőművészeti rovata közös rendezésében Bors István szobrászművész és Horty Márta gobelintervező kiállítása nyílik a Derkovits-teremben (VII. Lenin krt. 63.) július 25-én, pénteken délután 5 órakor. A kiállítást Ujvári Jenő nyitja meg. Megtekinthető augusztus 7-ig. A televízió „TV Galériája" címen július 31-én, csütörtökön 19.30 órától 20 óráig egyenes adást közvetít a kiállításról.

lyen a Tervásárló Vállalatok közvetlenül a gépeknél veszik át a termést.

Somogy megyében, ahol eddig több mint 80 ezer holdról aratták le a kalászosokat, kiemelkedő eredménnyel dolgoznak a

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

SOMOGY MEGYEI
NÉPLAP

Bors István

1021

Vasárnap, 1969. február 16.

UNOKÁK EMLÉKEZETÉBEN...

A fehérterror jelképe volt

Siófok 1919-től szerepel a magyar történelemben. Tizenkilenc augusztusától. Ami akkor ezen a szomorú emlékű helyen november közepéig történt, az a magyarországi fasizmus első tömegmészárlása volt. Több mint félezer embert gyűjtöttek ösz-sze és gyilkoltak meg itt. Siófok azóta negyedszázadon át — Szegeddel együtt — az ellenforradalmi restauráció szimbóluma volt a tankönyvekben, a krónikákban, a tanulmányokban és a rendszer hivatalos állásfoglalásában. Siófok a Horthy-hatalom fontos bástyája; állomás a »szegedi gondolat« folyamatában; a »szentistváni« állameszme valóra váltásában stb., stb. amiről sokan és sokszor beszéltek.

Siófok — Orgovánnyal együtt — ugyanakkor a fehérterror jelképe is lett. Erről viszont kevesen beszéltek és csak nagyon halkan...

A világ azóta ismeri, mi történt 1919-ben Siófokon. A község a felszabadulás után emlékművet állított. Az egyik megtalált tömegsírból pedig díszsírhelyre temette a vértanúkat.

Lassan ötvenéves e hely szomorú nevezetessége.

Mit terveznek?

Hogyan készülnek Siófokon a jubileumhoz méltó megemlékezésre?

Ezzel a kérdéssel kopogtattam több helyütt is a nemrégen avatott városban. Kiindulásképpen a városi pártbizottságon *Csala Józsefnél*, az agitációs és propagandaügyek főelőadójánál:

— A 40 mártír emlékművére vonatkozóan nem tudok közelebbit. Én csak négy hónapja dolgozom itt. A tanácsköztársasági ünnepségek tervét pedig csak később tárgyalja majd a vb. Javaslom ellenben Kovácsné elvtársnőt, aki korábban párttitkár volt, s jelenleg a városi tanács elnökhelyettese. Ő, úgy tudom, sokat gyűjtött és kutatott ebben az ügyben...

Mártírsirató

Az elnökhelyettes-asszony kezembe adja a Veszprém és a Somogy megyei tanács 1968 októberében készített közös »emlékeztetőjét.« Eszerint a két megyei tanács megállapodik abban, hogy a Tanácsköztársaság 39 veszprémi és egy siófoki tisztségviselőjének emlékére — akiket különös kegyetlenséggel végeztek ki a budapest—kaposvári vasútelágazás mellett 1919. augusztus 27-én. *»országos érdekeket és történelmi múltunk iránti méltó tiszteletadást szolgáló emlékmű állíttassék.«*

Az előkészítő bizottság egyetértett *Bors István* kaposvári szobrászművész *Mártírsirató* című kétalakos bronzszobrának felállításával. A szobor Keszthelyen egy országos tárlaton vonta magára a figyelmet és igen elismerő kritikát kapott a *Művészet* című folyóiratban. A lektorátus döntése azonban — siófoki elhelyezéséről — még hátravan...

A bizottság fölkérte a városi tanács vb-t, tegye meg az intézkedéseket az emlékmű helyének kijelölésére, a terület kisajátítására, a parkosításra stb.

A honismereti szakkör

Tudakozódtam: megvannak-e a fellelhető tárgyi emlékek, visszaemlékezés a siófoki eseményekről? Tíz éve sok mindent összegyűjtöttek a társadalmi szervezetek és az úttörők. Ennek jelentős része a megyei pártbizottság archívumába került. De talán élnek olyanok is, akiknek a visszaemlékezését még nem jegyezték föl? Jóllehet fontos, forrásértékű adatokkal segíthetnék az események hiteles föltárását; az ismert tényanyag ellenőrzését, sokoldalú megvilágítását.

Bors István: Mártírsirató.

A gimnáziumban *Zugor Pál* pedagógus egy 16 tagú honismereti szakkört vezet.

— A tizenkilences időszakra vonatkozóan gyűjtöttek-e valamit?

— A KISZ-nek, úgy tudom, 5—6 éve megvolt a veteránok visszaemlékezése két magnótekercsen. Ez az anyag eltűnt...

— Nem kellene pótolni valahogyan? Akinél még lehet.

— Mi is gondoltunk rá, és amint hozzájutunk, sorra vesszük. Egy szakköri tagunk azt is jelezte, hogy ismer egy öreg nénit, akinek a férje fényképész volt 1919-ben. Nála *vannak negatívok az akkori eseményekről.* De csak anyagiak ellenében hajlandó átadni. Ezt is jó lenne megnézni és tisztázni. Csak hát elég sok aktuális feladat terhel bennünket. Így nehéz...

Szerintünk ez elsősorban *párt és állami feladat* lenne. Lehet, hogy ismert, de *az is lehet, hogy teljesen ismeretlen dokumentumokat rejtenek a tizenkilences negatívok...*

Lesz-e amatőrfilm Siófokról?

A Kőolaj KISZ-szervezetéhez küldenek. Működik ott egy amatőrfilmes csoport. Valamilyen rövidfilmet terveznek az évforduló alkalmából. *Ajánn Gergellyel*, az ifjúsági klub vezetőivel sikerül találkoznom. Elmondja, hogy terv is, pénz is van a filmre, de még semmi konkrét elképzelésük sincs róla. Egy magas, szőke fiatalembert hívat le, aki szintén amatőrfilmes. A fiatalember színes filmekben gondolkodik, másképpen a jubileumi rövidfilmet is nehezen tudná elképzelni. Egy kicsit vitatkozunk.

— Miért lenne éppen dokumentumfilm?... — kérdezi. — Lehet ez riportfilm is. Például egy veterán unokáját mutatnánk be: hogyan él, milyen megváltozott körülmények között...

Ez igaz. De vajon nem lenne fontosabb előbb — kegyeletes szándékkal — megörökíteni azokat a helyeket, ahol megkínozták, legyilkolták a siófoki mártírokat? *A falak, a házak itt történelmet lehelnek!...* Nekem megmutatták például azt a tornyos villát a parton, ahol Horthy és vezérkara tanyázott: És áll még, jelenleg bölcsőde ez az épület, ahol Siófok akkori térparancsnoka, *Freisberger-Somogyvári* százados — alias »Gyula diák«, vagyis »vitéz« Somogyváry Gyula, az ellenforradalmi korszak dédelgetett írója — lakott; ahol kommunistákat fogva tartott, kihallgatott... *Vajos nem dokumentumfilmre kívánkozik mindez?*

Vita közben fölfigyelek egy mondatra: a film a tanácsköztársasági pályázatra készül. Ennek a határideje február 15. S ha egy hét alatt nem készülhet el, akkor már késő, »akkor nincs film«... Ezek szerint csak pályázati célokat szolgálhat egy amatőrfilm Siófokról? Az, amit az egykori hősök, mártírok utódai készítenének el? *Enyyire* nem értenék a lényeget?!...

A gondolatot szerencsére nincs időm tovább fűzni. Ajánn Gergely zárja le beszélgetésünket:

— Valamilyen formában mindenképpen elkészítjük az amatőrfilmet. Legföljebb nem küldjük el a pályázatra...

Megemlékezésül

Visszatérve az elnökhelyettes-asszony, *Kovács Istvánné* az új emlékmű elhelyezéséről és terveikről szólt:

— A kivégzés helye a műút közvetlen közelében van. Szeretnénk — az üdülőforgalomra való tekintettel is — azt, hogy ez az emlékmű állandó zarándokhellyé legyen. Ehhez megfelelő parkosításra is szükség lesz. Azt szeretnénk, ha itt megállnának majd a gépkocsik... Javasoltam már azt is, hogy a Balatonújhelyi Állami Gazdaság falára is emléktábla kerüljön az itt kivégzett kommunisták emlékére. Ismert, hogy itt működött a Prónay-különítmény... Ötvenkilencben silógödörásás közben itt is egy hatalmas tömegsírra bukkantak... Ezenkívül szeretnék összehozni egy kis brigádot, amelyik emlékkiadványt állítana össze a siófoki mártírok tiszteletére. Kiadását a Siófoki Városi Tanács vállalná.

W. E.

képe“

A FÉRJÉRŐL

Emlékezve írja: »Február 27-én kigyulladt a Reischtag! A kör bezárult. A Reischtag lángjai — jeladás a »gyújtogató« kommunisták kiirtására. A városon keresztül-kasul fáklyás zászlókkal díszített teherautók száguldoztak, barna uniformisba öltözött horogkeresztes karszalagot viselő fiatalokkal. A helyzetet már nem lehetett félreérteni — kommunistákra vadásztak. El innen a pokolból...

Sehogy se találtam magam az én Berlinemben. Már nem az én Berlinem volt — ez egy város volt, ahogy Budapest is egy város lett az én Budapestemből... A legjobban fájt, hogy mindaz, amiért harcoltunk: megbukott. Részese voltam a küzdelemnek, és fájt, gyötrően, mardosón. Vége...«

A kommunista magyar emigránsok elhagyták Berlint, menekülniük kellett az újabb pokolból. Szilágyi Jolán Moszkvába ment. Levert, keserű hangulatából a Dimitrov-per rázta fel. Dimitrov bátor föllépése hitet adott, s könyvét ezekkel a szavakkal zárja: *»...tudtam, győzni fogunk mindenféle barna pestisen.«*

Tóth Ilona

Farsangi fánk

A palóc falvak lakói még ma is farsangi fánkkal kedveskednek a vendégeknek.

(MTI Fotó — Bereth Ferenc felv.)

tré-karikaturistáról

zése már a gyermekkorban is kell, hogy jelentkezzen, persze nem úgy mint a mai Ludas hasábjain. Én elsősorban portrékat rajzolok s egy-egy arcban megtalálni azt az egyéniséget, amelyet kikarikírozok.

Most is száguld a ceruzája a papíron, kicsit fölemelkedve igyekszem belelesni, de észreveszi a szándékomat és eltakarja.

— Ne leskelődjön. Meglepetés!

Behúzom a nyakam, firkálok valamit a noteszembe, aztán megkérdezem.

— Nyilván sok világhíresség is tollhegyre tűzött már?

— Nagyon szeretek rendezvényekre, hangversenyekre járni, itt rengeteget rajzoltam. Arthur Rubinsteint, Szvjatoszlav Richtert, David Ojsztrahot, Yehudi Menuhint, Prokofjevet, aztán az írókat, Solohovot, Füst Milánt, Kassák Lajost, Ráth-Végh Istvánt és szobrászokat, Kisfaludy Stróbl, Pátzay Pált. 1928-ban kerültem a Színházi Élet című laphoz — folytam egy autogramgyűjtőnek. Máig is sajnálom!

— Volt-e valami kellemetlensége a rajzok miatt?

— Komolyabb csak egy. A felszabadulás előtt a rádióújságnál dolgoztam s a bemondókról készítettem karikatúrákat. Az egyik szpiker — a nevére már nem emlékszem — be akart perelni hitelrontásért, annyira felmérgesedett a karikatúra láttán. Vértes Marcell, a világhírű grafikusművész is hiú ember volt. Lerajzoltam, de megtiltotta, hogy bármelyik lap is közölje.

Hauswirt Magda portréi mulatságos karakterfejek, szelíd karikatúrák, egyáltalán nem torzképek. Az esetleges sértődöttség túlzott érzékenységre utal. Ilyen pedig jócskán akad a művészvilágban.

A felszabadulás előtt a Nemzeti Szalonban rendszeresen szerepelt rajzaival kiállításokon. 1947-ben volt az első és utána még három önálló kiállításon mutatta be rajzait a közönségnek. Szenvedélye azonban nemcsak az újságok hasábjain tette ismertté a nevét, hanem filmen is. A Pannónia Filmstúdióban készült Négy bors ökröcske című rajzfilmben ő rajzolta meg Gergőt. Kilenc hónapig dolgoztak a figurán, tükör előtt próbálgatták a különböző mozdulatokat Várnai Ferenccel és Dargay Attilával.

Amikor az IBUSZ sajtóosztályán dolgozott, számtalan hazánkat ismertető és propagáló könyvet illusztrált. A Muzsikus Péter kalandjai című mesekönyv Angliában is napvilágot látott rajzaival.

Készített plakátokat a Divatcsarnoknak, rajzolt levelezőlapokat, de az igazi a karikatúra!

— A rajzoláson kívül mivel foglalkozik a legszívesebben?

— A varrás és barkácsolás a hobbym, ezzel szívesen piszmogok. Van egy három és fél éves unokám, már az ő kezében is ügyesen forog a ceruza. Tündéri kis kölyök. Képzelje, előhalássza a konyhából a seprűnyelet, a kezébe fogja, mint a mikrofont és slágereket énekel. Én pedig rajzolom.

A családban hagyomány a kézügyesség, a fia kitűnő belső építész és amilyen rajongással beszél az unokájáról...

— Mikor és hol rajzol?

— Mindig és mindenhol. Unalmas értekezleteken és hangversenyeken, ha az utcán meglátok egy érdekes arcot, viszkedni kezd a ceruzám és otthon fejből lerajzolom az illetőt. Rajzoltam a televízióban Endrődi Istvánnal és a Vidám Színpadon, ahol Kellér Dezső kérdezett, én pedig rajzban feleltem. A jelenésre várva úgy remegtem a színfalak mögött, mint a nyárfalevél, amikor a felejthetetlen emlékű Komlós Vilmos így szólt:

— Nyugalom. Ne izguljon. Viselkedjen úgy, mintha a közönség ott sem lenne.

— Volt-e olyan »páciense«, akivel nem boldogult?

— Maga biztosan nem, de az idősebbek talán emlékszenek Szász Idára. Parodista volt, ragyogó utánzó művész. Kinlódtam a rajzzal, mert minden pillanatban más volt az arca, beszéd közben is »memorizált«, utánzott valakit. Amikor azt hittem, hogy most sikerült megfogni az arcát, máris elváltoztatta.

Befejezi a rajzolást, elrakja a »műszereket« és a mappájából elővesz két rajzot. Ezekkel nyert díjat most a karikatúra-pályázaton. Az egyikről Tolnay Klári mosolyog, a másikról Major Tamás néz gondterhelten bozontos szemöldöke alól.

Itt láthatjuk mindkettőjüket.

Búcsúzásul a »meglepetést« is megkapom. Ezuttal én kerültem terítékre.

Saly Géza

Bors István

Riánítása nyílt a Derkovits teremben

Ridep Gábor: Két fiatal művész a Derkovits teremben

Nagyszalva 1969. VII. 31

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

1978 SEP 22

SOMOGYI NÉPLAP

Bors István, kaposvári művész

XXXIV. évfolyam, 224. szám. Péntek, 1978. szeptember 22.

1021

Két kiállítás Kiskunhalason

Kiskunhalason a képzőművészeti hét eseményeként kiállítást rendeztek a kaposvári *Bors István* szobrászművész alkotásaiból, *Honty Márta* grafikáiból, tűzzománcaiból, gobelinjeiből.

Bors István szobrait a Lenin téren állították ki, a »szobor utca« már az első napokban sok érdeklődőt vonzott. A kaposvári szobrászművész régebbi alkotásai mellett az újonnan készülteket is bemutatja Halason. Többek között ott látható a kaposvári Ságvári parkba kerülő bronz szökőkút, a korábban megrongált *Tavasz* című szökőkút-kompozíció és a tatabányai bányászszerencsétlenség áldozatainak emléket állító műalkotás. A kiállítás sikeréről tanúskodik, hogy a tervezettnél hosszabb ideig láthatók Bors István szobrai Kiskunhalason.

A város új hatszázágyas kórházában — a tizedik emeleti tanácskozóteremben — rendezték meg Honty Márta kiállítását. A gazdag válogatás jól érzékelteti sok irányú tevékenységét.

Szobrok a Lenin téren. Előtérben a Ságvári parkba kerülő szökőkút.

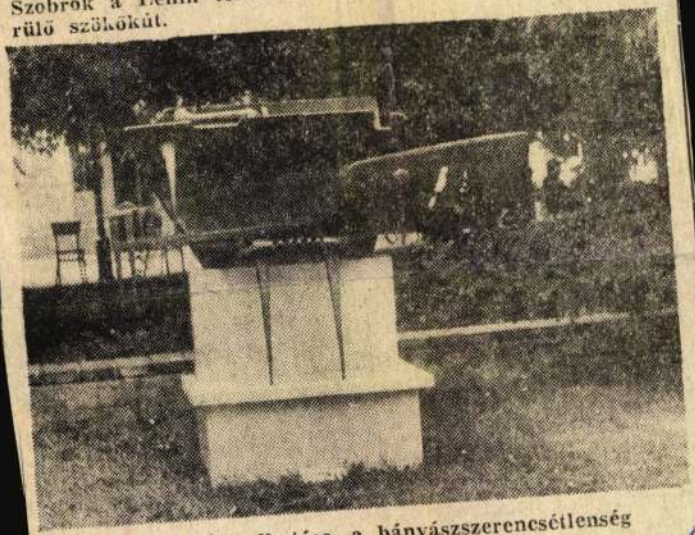

Bors István új alkotása a bányászszerencsétlenség áldozatainak állít emléket.

Friss műszaki vizsgázott CM-es 601-es Trabant eladó. Érdeklődni este 5 óra után, Kaposvár, Bajcsy-Zsilinszky u. 31/b. II. em. 15.

(2691)

Zsiguli 1200-as, UN-es, 30 000 km-rel eladó. Balatonboglár, — Munkácsy u. 32.

(519899)

Jó állapotban levő, 1980-ig érvényes műszaki vizsgával rendelkező UO-s Zsiguli 1200-as igényesnek eladó. Balatonlelle, Május 1. u. 1.

(2667)

FIAT 126-os — ZP-s frsz. — eladó. Keszthely. Erkel Ferenc u. 24.

(32311)

601-es Trabant eladó. Kaposvár, Sigrai A. u. 24. Érdeklődni egész nap.

(92314)

IB-s Zastawa 750-es — jó állapotban — eladó. Érdeklődni: Kaposvár, Cseri u. 18., 16—18 óra között.

(92319)

Megkímélt Renault R—10-es eladó. Megtekinthető 9-től 16 óráig, Kaposvár, Füredi út 13., II. em. 2.

(2682)

CX-es Trabant — 1980-ig érvényes műszaki vizsgával — eladó. Érdeklődni 17 órától. Kaposvár, Kinizsi lt. 5., II. lh. 11.

(92327)

IG-s frsz. Wartburg de Luxe eladó. Érdeklődni: Balatonboglár, Kolozsvári u. 24.

(52004)

Trabant 601-es eladó. Balatonlelle, Hunyadi u. 17.

(52001)

1980-ig érvényes műszaki vizsgával IK-s frsz. 412-es Moszkvics eladó. Balatonkiliti, Vörös Hadsereg u 68.

(92255)

IE-s Trabant — jó állapotban — eladó. Ecseny, Kisfaludy u. 28.

(2640)

CY-os frsz. Zastawa

fölvesz a
Üzem. Munkás
biztosítunk.
Hálózatépítő Ü
út 60., I. emel

A MÉM Rep
kaposvári üzem
mezőgazdasági
érettségivel ren
műszerészeket.
11-387-es telefono

(40523)

Hirdessen a Somogyi Néplapban!

RIGA 13 SZOVJET M
BEBO SHER FAVORI
VILLANYBOROTVA
RA 3321 FÜRED RÁI
RO 3321 BADACSON
B 90 MAGNETOFON
FIKO 70 TŰZHELY,
STAR DE LUXE TŰZ
LUNA LUX TELEAJT

Különböző méretű és
lapok, valamint többfé

EGYÉB

Eskuvoruha-kölcsönző nyílt a Délinél — nívós árukészlettel — vidékre is. Budapest, XII. Greguss u. 6.

(7600)

Eladó egy 2 éves — betanított — herélt pej ló, egy hathónapos vasderes kancacsikó. Érdeklődni: Bartos Dezső, Kereki, Petőfi S. u. 89.

Eladó egy villanymotor meghajtásos — Csepel — szabóvarrógép. Kiskorpád, Vörösmarty út 5. sz.

(92263)

Teatűzhely és egy

Elvesztettem 16-án, szombaton Kaposváron barna kulcstartóra fűzött kulcsalmat. Kérem a becsületes megtalálót
— jutalom
— a ruhagy
ján szívesk
adni.

6 fajta ná
ma kapható
Kertészet,
Kisfaludy u

Kedvezo
donatúj áll
adó Ukrajn
konyhai
berendezés,
televízió.
lehet egész
posvár, Pá
u. 60., vag
telefonszám

Fényezett hálószobabútor olcsón eladó Balatonlelle, Petőfi u. 27.

(52003)

MDK

Bors István, szobrász

A Derkovits Teremben megnyílt kiállítását a TV Galériája is bemutatja.

–: Hallottuk 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1969. júl. 23.

MDK

Bors István, szobrai

Megnyílt kiállítása a
Derkovits Teremben.

– : Hírek

12.

Népszabadság, Bp. 1969. júl. 26.

Bors Gyula

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1961 JUL 26

NÉPSZABADSÁG

Budapest

1021

— PÉNTEKEN MEGNYILT A DERKOVITS-TEREMBEN Bors István szobrász- és Honty Mária gobelintervező művész kiállítása

Bors István nobrás

Kiáhítása nyílt a Derkovits tekeben

Család; Madonna (ensl.)

Ambrus Tibor: Láttuk, hallottuk

Kossuth

Rádió, 1969 VIII 1, 20, 20[1]

Bors István
nobrán

M.D.

A Derkovits Teremben volt
tárlata.

—:—

Népszabadság, 1969. jul. 26

MÜVÉSZETTÖRTÉNETI
DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Bors István, [kotrán]

MDK

Kiállítása júl. 25-én nyílik meg a Derkovits teremben.

– : Kulturális hírek 6.

Népszabadság, Bp. 1969. júl. 23.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

BUDAPESTER RUNDSCHAU
Budapest

1969 AUG 22

1021

Künstler-Ehepaar vor TV-Kameras

István Bors und Márta Honty

Zwei junge Künstler melden sich zum erstenmal mit einer selbständigen Ausstellung im Budapester Derkovits-Saal und zugleich im Rahmen der TV-Kunstgalerie vor den Kameras. Die Wahl der Fernsehredakteure war begründet, da die beiden Künstler sehr begabt sind und das Ehepaar an Gruppenausstellungen bereits mehrere Male teilgenommen hat. Sie arbeiten in zwei verschiedenen Kunstgattungen: István Bors ist Bildhauer, Mária Honty Gobelinentwerferin. Das Gemeinsame ihrer Kunst ist, daß beide die volkstümlichen Traditionen pflegen.

Mária Honty benutzt in erster Linie symbolische Elemente, die aus der Kunst der Urchristen in die Volkskunst übertragen wurden: Lebensbäume, Pfaue, Weinstöcke und verschiedene Zeichen, die die Tageszeiten charakterisieren usw. Ihre Gobelins mit ihren fröhlichen Farben erinnern an die Formenwelt von Jean Lurcat, doch entspringen sie mit ihrer Farbenskala und mit der Wahl der Symbolformen der heimischen Kunst.

Die Plastiken von *István Bors* zeugen davon, wie hoch ihr Schöpfer die Materie schätzt und wie sehr er sie zu meistern versteht. Er ergötzt sich an der Schönheit hervorragend ausgearbeiteter Flächen von Bronze, Aluminium und anderer Metalle und kombiniert sie — in Metallharmonien. Seine Formenwelt geht von der Kunst Henry Moors und Katherine Hepworths aus, andererseits aber betrachtet er die Formen der Werkzeuge der Ackerbauern, die von der Volkstechnik entwickelten Formationen als Vorbilder seiner Kunst. Die komplizierten Formen verwirklicht er durch eine Gießtechnik, die er selbst ausgearbeitet hat. Zwangsweise konnte er diesmal nur Werke kleineren Ausmaßes ausstellen, sie sind als Risse monumentaler Lösungen zu betrachten, man sieht es ihnen jedoch an, daß ihr Schöpfer sie vor einen breiten Horizont geträumt hat.

Die Darstellungsskala von István Bors erstreckt sich vom simplifizierten Realismus bis zur vollen Abstraktion. Ein charakteristisches Beispiel liefert dafür der Entwurf „des Märtyrerdenkmals", bei deren ersten Version die Komposition aus einer liegenden und einer stehenden Figur besteht, während sie in der endgültigen Fassung zum wortkargen Symbol einer die Erde aufwühlenden beilförmigen Pflugschar und geschmiedeter Nägel vereinfacht wird.

Die TV-Kunstgalerie, die die Zuschauer jetzt serienweise mit der immer komplizierten und abstrakteren Kunstanschung bekannt macht, leistete mit der Vorstellung der zwei begabten jungen Künstler auch diesmal einen guten Dienst.

Iván Bojár

István Bors: Raumplastik

Bors István

...richten zu können.
András Pernye

...r, ein Jugendfr...

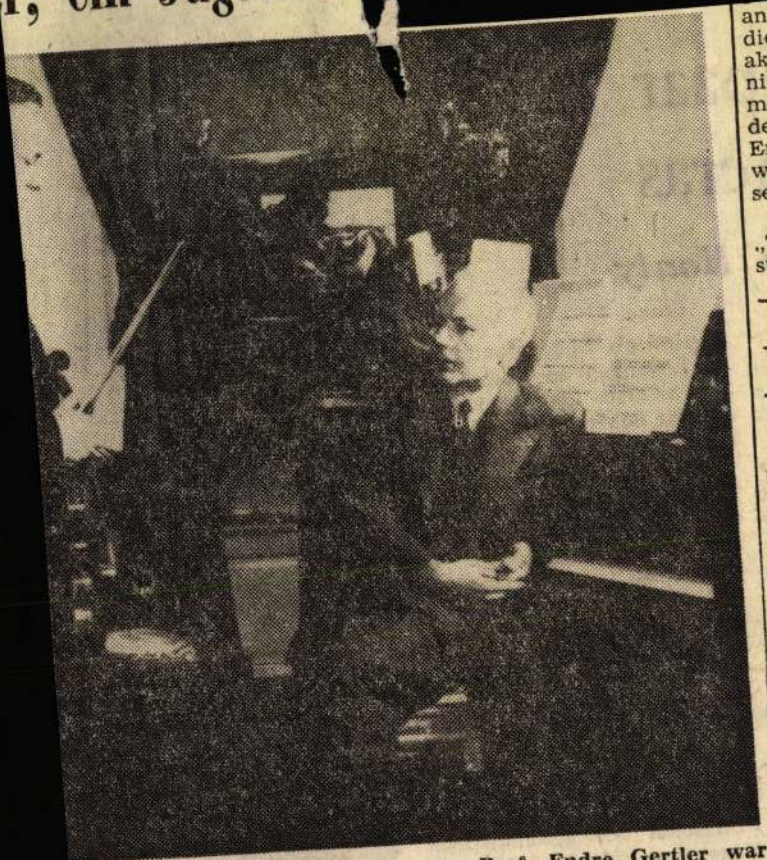

...ragende ungarische Violinkünstler Prof. Endre Gertler war ...y an der Budapester Musikakademie. Als Solist und als ...ündeten Streichquartetts gab er zahlreiche Konzerte in Europa, ...ók — dessen „Sonatina" für Klavier er für Violine um- ...erzliche Freundschaft. Sie konzertierten gemeinsam in Ungarn ...er unterrichtet heute am Brüsseler Konservatorium, an der ... in Hannover und ist Ehrenmitglied der Königlichen Musik- ...ommermonaten unterrichtet er im Salzburger Mozarteum, in ...mington. Auch dieses Jahr kam Prof. Gertler wieder zum ...t, wo er den jungen Künstlern aus aller Welt seine reichen ... Auf unserem Bild: Prof. Endre Gertler und Béla Bartók.

anderer zu übernehm... die im Laufe der ... akkumulierten Erke... nicht von sich abwe... meine, das und nur d... der richtige Weg ... Entwicklung, so auch ... wicklung der Büh... sein.

Die diesjährige ... „Tragödie" wäre ... ständlich nicht die Arbeit Endes dasselbe ...

WOCHE *für* WOCHE

Der internationale Chemikerverband IUPAC und die Ungarische Akademie der Wissenschaften veranstalten vom 25.—30. August in Budapest ein internationales Symposium für Makromolekularchemie, zu dem 1100 Wissenschaftler aus 27 Ländern erwartet werden.

●

Mihály Golub, Ungarns Botschafter in Stockholm, gab in der schwedischen Hauptstadt einen Empfang anläßlich der Beendigung der Dreharbeiten zu dem ungarischen Film „Reise um meinen Schädel". Der als Vorlage dienende Roman von Frigyes Karinthy behandelt unter anderem auch die Gehirnoperation, die der schwedische Chirurg Prof. Olivecrona an dem Schriftsteller vornahm. Die Regie des Filmes führt György Révész, die Hauptrollen spielen Éva Ruttkai, Zoltán Latinovits und Vera Venczel.

●

Auf Einladung der University of Sheffield, England, reiste Sándor Bökönyi, wissenschaftlicher Hauptmitarbeiter des Ungarischen Nationalmuseums, zu den archäologischen Freilegungen im griechischen Pholipos. Innerhalb des internationalen Teamworks beschäftigt er sich mit seinem eigenen Forschungsbereich, der Herkunft und Verbreitung der europäischen Haustiere.

●

Das Pariser Fernsehen widmete dem vor kurzem verstorbenen, aus Ungarn stammenden Komponisten József Kozma einen Abend. Auch L'Humanité gedachte Kozmas mit warmen Worten.

Bors István Mehrán

MAGYAR HIRDETŐ SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telex: 138-068, 337-748, 340-776
1989 JUL 23

NAPLÓ

Veszprém

BORS ISTVÁN

Rippl-Rónay-díjas szobrászművész kiállítását, akinek köztéri szobra Veszprémben is áll, július 25-én a budapesti Derkovits-teremben rendezi meg a Képcsarnok Vállalat és tv képzőművészeti rovata. A kiállítást Ujvári Jenő nyitja meg.

Szombathelyen

A KÉPCSARNOK VÁLLALAT
ÉS A TELEVÍZIÓ
KÉPZŐMŰVÉSZETI ROVATA
MEGHÍVJA ÖNT

BORS ISTVÁN
ÉS
HONTY MÁRTA

KIÁLLÍTÁSÁNAK
ÜNNEPÉLYES MEGNYITÁSÁRA
1969. JÚLIUS 25-ÉN,
PÉNTEKEN DÉLUTÁN 5 ÓRAKOR
A DERKOVITS-TEREMBEN
(BUDAPEST VII., LENIN KRT. 63.)

MEGNYITJA:
UJVÁRI JENŐ

BORS ISTVÁN 1938-BAN SZÜLETETT KAPOSVÁROTT. AZ IPARMŰVÉSZETI FŐISKOLA SZOBRÁSZ TANSZAKÁN VÉGZETT 1961-BEN. MUNKÁSSÁGÁÉRT 1965-BEN RIPPL—RÓNAI-DÍJJAL TÜNTETTÉK KI. KÖZTÉRI SZOBRAI BALATONFÖLDVÁRON, VESZPRÉMBEN, KOMLÓN LÁTHATÓK. MOST KÉSZÍT KAPOSVÁRRA SZOBROT.

A kiállítás megtekinthető:

1969. július 25-től, augusztus 7-ig

Hétköznap: fél 10—18 óráig

Szombaton: 9—14 óráig

július 27-én vasárnap: 11—15 óráig

TELEVÍZIÓS ADÁS:

„TV GALÉRIÁJA"

1969. JÚLIUS 31-ÉN,

CSÜTÖRTÖKÖN 19,30-tól 20 óráig

69.15708 N. m. Ny. St. 600 db (Magyar Hirdető)

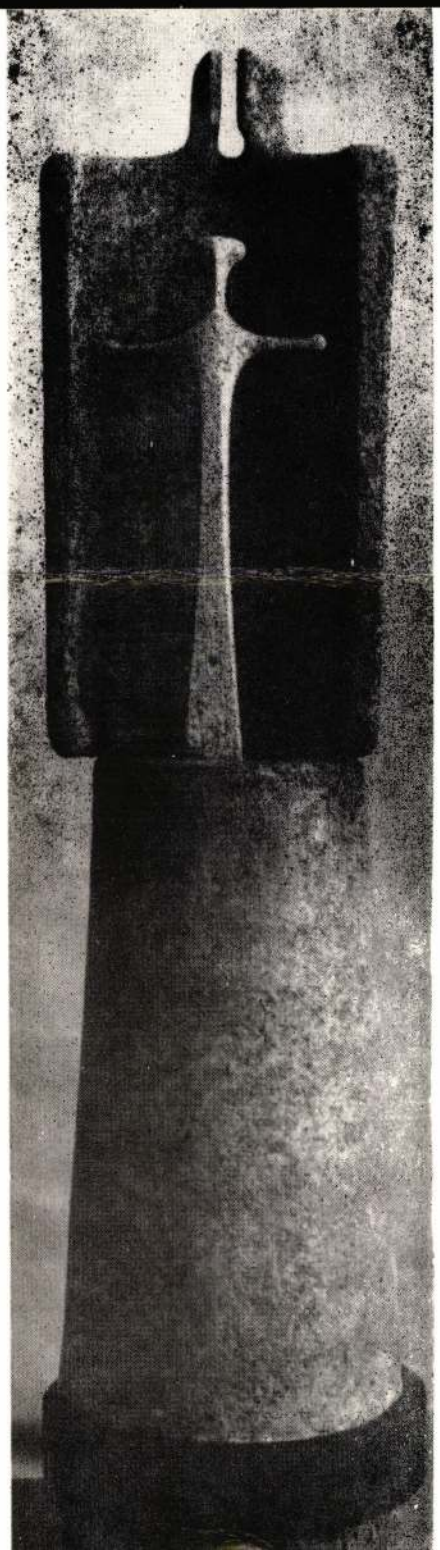

Bors Mária

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Somogy megyei Néplap

Bors István

1968 NOV 20

— Emléktáblát kap a Vöröshadsereg úti iskola. Bors István kaposvári szobrászművész vörösréz domborításos emléktáblán dolgozik. A tábla szövege azt az utcát jelöli meg, ahol a felszabadító szovjet hadsereg városunkba érkezett. Az emléktáblát az iskola falán helyezik el, és december 2-án avatják föl ünnepélyesen.

1021

Bors István, nyomán

Kiállít kenthelyen.

R. Gy.: Balatoni nyári tájak 7.

Népszabadság, Bp. 1972. aug. 19.

Bors István

Siófakra tervezett 1919-es emlékműve az idei kivitelezési tervek között serepel.

M.T.i. belföldi lúrek, 1971. jan. 20.

Bors István

1919-es emlékművét Siófokon állítják fel

N. N.: Elkerült a Marx-Engels emlékmű

Magyar Hírlap 1971. I. 21

Bors István

A harmadik kaposvári tárlatra szolvai szerepelnek „Nappal és éjszaka", „Szarkofág" (emlékre).

Rideg Gábor: A harmadik kaposvári tavaszi tárlat.

Sonnagyi Néplap, 1971. ápr. 11.

Bors István, szobrász

A siófoki Dimitrov-parkban állították fel szobrát: a munkásmozgalmi emlékművet.

—: Tanácskortársasági emlékmű Siófokon 8.

Népszabadság, Bp. 1971. aug. 25.

Bors István, szobrász

A kaposvári szobrászművész kénytette a
Siófoki tanácsköztársasági
emlékművet.

—: Mártírsirató

5.

Népszabadság, Bp. 1971. aug. 28.

MAGYAR HIRDETŐ SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1974 APR 8

SOMOGYI NÉPLAP

Bors István

1021

Művészet és közélet

Hely alig van, ahol szabadon megfordulhatok. A műterem azért szűk csupán, mert a fiatal házaspár, *Honty Márta* iparművész és *Bors István* szobrászművész rendkívül sokat dolgozik. A közeli ismerős sem érkezhet hozzájuk egyik napról a másikra úgy, hogy ne találna valami újat a rajzasztalon, a korongon, az állványon.

Bors István nemrégiben költözött ide a Dózsa György utcai műterem udvarába. A 6. számú körzet tanácstagjának jelölték. Somogy történetében először került tanácstag-jelöltek közé képzőművész. Beszélgetésünk elején a közeli választásokról esett szó.

Kérdés nélkül adott feleletet a legfontosabbra: — *Hallatlanul hasznos és érdekes számomra ez a megtiszteltetés, bizalom, mert nagyon sok emberrel megismerkedhetem.*

A jelölő gyűlés hangulatáról faggatom: máris sok élménye van. Sajnos, ez a városrész régi házakból áll, érthetően a lakáspanasz volt túlsúlyban. Egyet fölelevenít példaként, de a történetben is az ember kap nagyobb szerepet. Az asszony, aki betegen, nehéz körülmények között lakik...

A művész minden alkotásával a közéletben vesz részt. Mégis más az afféle, mint közvetlenül, tanácstagként.

— Összeegyeztethető-e a kétféle feladat?

— *Nem hiszek olyan művészetben, amelyben valamiféle formában ne jelentkezne a társadalmi közéletiség.*

Tanácstagként nemcsak a kaposvári 6. számú körzetet képviselheti, városunk képzőművészeti életének további fölvirágoztatásához is hozzájárulhat a következő négy évben.

H. B.

tese

r vegyes páros. A befejezés azonban

Női egyes: 1. Nagy M. (Szombathelyi Cipő) 2. Körmendiné (Szombathelyi Cipő), 3. Hartainé (PBTC) és Gáspár (Szombathelyi Cipő).

Váradi és Boldizsár a legjobb nyolc közül nem jutott tovább.

Női páros: 1. Nagy—Szekér (Sz.

lici tsz-ek átlagosan [illegible] forintot, tavaly pedig 78,8 forintot fizettek tagjaiknak egy munkaegységre.

— **Négyszázezer forintot fordít** a Somogy megyei Iparcikk-kiskereskedelmi Vállalat Balaton-parti boltjainak korszerűsítésére, a világítás modernizálására.

— **Népszerű** a hajóüdülés a somogyi szakszervezeti tagok körében is. Az idén kétszáznyolcvanan vesznek részt aldunai, bécsi és pozsonyi utazáson, százhetvennyolcan pedig hazánkban pihennek egy hetet hajón.

— **Nívós labdák.** Nívódíjat kaptak a HUNGAROCOOP nemzetközi kiállításán a csurgói Napsugár szövetkezet labdái.

— **Ötezer forinttal támo-**

Bors István

MK SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

SOMOGYI NÉPLAP

Kaposvár

1971 MÁJ 8

— **Emlékplakettel ajándékozza meg** a Somogy megyei Tanács a somogyi napok rendezvényein kiemelkedő teljesítményt nyújtó részvevőket. A plakettet Bors István szobrászművész készítette.

Bors István MDK

Szerepelt a kaposvári őszi tárlaton.

a "Kisvilág"-hoz közelebb hajló képei

Takács László: Jegyzetek az őszi tárlatról.

Somogyi Néplap 1963 nov. 10.

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Bors István

NÉPSZABADSÁG

1971 AUG 25

NÉPSZABADSÁG

1021

Tanácsköztársasági emlékmű Siófokon

A *Magyar Tanácsköztársaság* hős vértanúinak emlékére a siófoki Dimitrov parkban *mártíremlékművet* állítottak fel.

A szobrot — *Bors István* művészi alkotását — pénteken avatják fel ünnepélyesen. Szoboravató beszédet *Nagy Miklós*, az MSZMP Központi Bizottsága kulturális osztályának vezetője mond.

s ha volna is, nem én lennék az illetékes méltatni Erasmus munkásságát és jelentőségét. 1966 és 1969 között emlékeztek meg arról, hogy ötszáz esztendeje született. Azért tartott négy esztendeig az ünneplés, mert ma sem ismer-

Bors István

1919-ą emlékművét Siófokon
állítják fel (eml.)

N.N.: Több mint száz köztéri
szobrot állítanak fel

Szabnak megyei Néplap 1971 I. 21

102

1971. VIII. 27. 19.30. /6/ V.

Tv-híradó

- Siófokon a Dimitrov parkban ma emlékművet avattak. Bors István, fiatal somogyi szobrász Mártirsirató cimü szoborkompozíciójával a Tanácsköztársaság hőseinek állit méltó emlékművet. A fehérterror idején, 1919 augusztus 27.én Siófokon a hirhedt Brónai különitmény 2 39 veszprémi, és két Somogy megyei vörös-katonát gyilkolt meg, bestiális kegyetlenséggel. A Tanácsköztársaság vértanuinak tisztelgő alkotást az avatás után a két megye, valamint Siófok városának vezetői kegyelettel megkoszorúzták.

Bors István

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068. 337-748. 340-726

DÉL MAGYARORSZÁG

1971 AUG 28

5

1971

Vértanúk emlékműve

Siófok város legszebb parkjában, a Dimitrov-parkban pénteken délelőtt ünnepélyes külsőségek között avatták fel Bors István kaposvári szobrászművész Mártírsirató című szobrát. A két bronzalak: a halott mártír, s az őt siratő asszony a Tanácsköztársaság hős vértanúinak állít emléket. 1919. augusztus 27-én a Prónay-különítmény egyik csendőrszakasza 39 veszprémi, pápai, devecseri kommunistát, Halász Lajossal, Siófok egyik baloldali vezetőjével együtt a város melletti erdőbe hurcolt, ahol megásatták velük sírjukat, majd halálra kínozták őket.

Bors István

SPORT

A hét végi műsor

SZOMBAT

Evezés. Országos evezősverseny az MTS Szeged városi tanácsa rendezésében, a SZEOL SC közreműködésével. 20 egyesület mintegy 400 versenyzőjének részvételével. Első nap. Előfutamok 9 óra, döntők 4 óra. Színhely a Tisza Maros torkolata és a szalámigyár közötti szakasza, a

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Bors István

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

1971 AUG 28

A Tanácsköztársaság 1021 vértanúinak emlékműve Siófokon

Siófok város legszebb parkjában a Dimitrovka parkban pénteken délelőtt ünnepélyes külsőségek között avatták fel Bors István kaposvári szobrászművész Mártir sirató című szobrát. A szobor a Tanácsköztársaság hős vértanúinak állít emléket. 1919. augusztus 27-én a Prónay különítmény egyik csendőrszakasza 39 veszprémi, pápai, devecseri kommunistát, Halász Lajossal, Siófok egyik baloldali vezetőjével együtt a város melletti erdőbe hurcolt, ahol megásatták velük sírjukat és halálra kínozták őket. A bronzszobor az ő emlékük örökíti meg.

szállt, és a romhalmazon át lengyel harckocsi tört előre. Ment észak felé...

— Őrmester úr — suttogta az egyik katona —, az őrnagy úr meghagyta, hogy a frítzet nyírjuk ki, ha nem tudunk eljutni vele a törzsre. Golyó a kobakjába és kész.

Az ostoba helyzet most már igazán kezdett veszélyessé válni. Klosst fojtogató düh kerítette hatalmába; könnyen sor kerülhet arra, amitől mindig rettenetesen félt; lengyel golyó oltja ki életét. Eszébe sem volt belenyugodni, eddig harc elől még nem hátrált meg. A géppisztoly

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

DUNÁNTÚLI NAPLÓ

1971 AUG 26

7094

Új szobor a siófoki parkban

MÁRTÍRSIRATÓ

A kétalakos bronzszobor üdezöld pázsitkörnyezetben vörösgránit talapzaton áll a siófoki parkban. Fiatal nő egy csontsovány tetem fölött: maga a megkövült fájdalom. Szép, modern, kompozíció. *Mártírsirató*...

Körülötte gondtalan nyaralók ezrei hullámzanak. A szobor fájdalmas szép nő — figurája tiszteletet parancsol. Egy pillanatra megállít és — lélekben — kalapemelésnyi kegyeletre késztet.

Siófok... Orgovány... Prónay.

Persze, Siófok... A hatalmas szállodasorok, üdülősorok a modern szórakozóhelyek, a csivitelő nyaralók tízezreinek városa — és a város szomorú nevezetessége, amely egyre *halványul* a dédunokák emlékezetében. Irodalma kevés, nehezen hozzáférhető; a szemtanúk, a túlélők lassan kihalnak. Városuk Szent Bertalan éjszakáiról talán a siófokiak sem tudnak sokkal többet a tankönyv egy-egy mondatánál.

*

Pontosan 52 éve, augusztus 20. után 2—3 nappal egy motoros bárka harminc-egynéhány foglyot szállított át Balatonfüredről Siófokra: a Tanácsköztársaság veszprémi tisztségviselőit... Valamennyiüket — a siófoki Halász Lajossal együtt összesen 40 elvtársat — több napos kegyetlen kínzások után egyetlen éjszakán, 1919. augusztus 27-én mészárolták le. Ketten a Fogas Szálló (a mai Fogas presszó) emeleti szobájába kerültek. „Kihallgatásra"...

Egyiküket Kertész Gyulának hívták. Néhány éve különös megrázó élményem volt: egy zuglói 4. emeleti lakásban riportot készíthettem vele. Az egyetlennel, aki túlélte ezt a szörnyű éjszakát. De szóljon erről a szemtanú:

„A szobába, ahová belöktek, körül véresek a falak... Középütt egy lóca, rajta alumíniumpohár és egy dunsztosüveg víz. Harmadnapon egy darutollas altiszt közölte, hogy este a bíróságra visznek, ahol „tárgyalják az ügyünket"... Amikor megbilincseltek, Weisz Pali odasúgta: „Gyula, ha szállítanak minket, szökjünk meg! —" Igen, de összekötözött kézzel, fűző nélküli cipőben? „Legalább lelőnek és vége lehet..." — kesergett az én barátom, aki annyira nehezen tudott meghalni, hogy ezzel kiváltotta az én szökésemet is, mert nem tudtam tovább hallgatni...

Induláskor a nyitott ajtón kilesve láttam, hogy köteleket hoznak, meg ásókat. Elindultunk... Sötét volt, zuhogott az eső. Amikor a helyszínre értünk, bozótok és fák között haladtunk. Kis kézilámpákkal világítottak, egyébként koromsötét volt. Levették a bilincseket. Kiss Gáspár altiszt hangját hallottam: „Te vagy az idősebb. Mielőtt meghalsz, végignézed fiatalabb elvtársad égbe szállását!..." Nyomban gallyreccsenést hallottam és Pali artikulátlan hangját. Hörgött... hörgött... És nem birt meghalni. Még nem volt húsz éves... Akkor szinte önkívületi állapotban úgy éreztem, nem bírom tovább. Előttem félkörben guggoltak a pribékek. Egy hirtelen mozdulattal kiugrottam. Cikk-cakkban rohantam teljes erőmből valami töltésféle irányában. Lőttek utánam, de nem találtak el. A véletlen is segített. Egy tehervonat jött arra, nem túl gyorsan. Belekapaszkodtam... Ez a vonat mentett meg. Azt nem tudom pontosan, hogyan kerültem a töltés másik oldalára. Ott egy drótkerítésbe ütköztem, villák voltak ott, már üresen. A padláson húztam meg magam reggelig. Másnap Ádándig jutottam el, s onnan alkonyodás után ismét tehervonaton, Kaposvárig."

Róla annyit még: emigrációban élt, majd évtizedekig rendőri felügyelet alatt. A háború alatt partizán és szovjet hadsereg tolmácsa. Részt vett a háborús bűnösök, fehérterroristák felkutatásában. Az ő azonosításával került a népbíróság elé Siófok egykori térparancsnoka, Freisberger Gyula százados, azaz „Gyula diák", az úri középosztály és a kispolgárság talán legnépszerűbb, legolvasottabb írója a húszas-harmincas években.

*

„Vitéz" Somogyvári (Freisberger) Gyula siófoki városparancsnoksága idején 1919. augusztustól november közepéig több mint félezer (megközelítően 600) embert mészároltak le, kínoztak halálra válogatott szadizmussal vagy — Prónay Pál sátáni naplója tanúsága szerint — „küldtek a Balaton fenekére". Azon a szent Bertalan éjszakán, augusztus 27-ről 28-ra virradóra 40 kommunistát és szimpatizánst vertek agyon a részeg, jobbára Erdélyből menekült csendőrök Siófokon, a 127/a számú vasúti őrház közvetlen közelében, a műút és a pesti vasútvonal szögében.

Az áldozatokat 1947. áprilisában exhumálták. A jegyzőkönyv szerint „egymás után jöttek elő a villanydróttal és szíjakkal gúzsbakötött csontvázak. 40 koponya jelentette a Horthy-pribékek kegyetlen vérfürdőjét. Volt olyan csontváz, amely állt a gödörben. Kapaszkodott kifelé és közben kapta fejére az ütést..."

Díszsírhelyre temették őket, vértanúságukat tanácsköztársasági szobor hirdeti a gimnázium előtt. Néhány évvel ezelőtt pedig a Veszprém és Somogy megyei Tanács közösen elhatározta, hogy Siófokon a Tanácsköztársaság 39 veszprémi és egy somogyi mártírja emlékére „országos érdekeket és történelmi múltunk iránti méltó tiszteletadást szolgáló emlékmű állíttassék".

*

Ez az emlékmű a *Mártírsiratót*. Bors István fiatal kaposvári Rippl—Rónai díjas művész alkotása, amely egy tárlaton már évekkel ezelőtt — kisplasztika formájában — is fölkeltette a szakemberek és a közönség figyelmét. Most megvalósulton, bronzbaöntve különös szépséggel hangsúlyozza a sirató őszinte egyszerűségét, a mártíromság megrázó döbbenetét és amiért névtelen százak életüket adták: az Eszme halhatatlanságát.

Wallinger Endre

Bors István

Campingezők a Mecsekben

Korán vénült a nyár, nyoma sincs az üdezöld fűnek, bokáig ér az avar a Mecseken. A Campingben, a kopaszodó fák között már csak néhány színes sátor bújik meg. Csak a bátrabbak nem félnek a hűvös éjszakától. Bár a szezonnak még nincs vége, a hangulat már nyárvégi.

*

Április 15-én a Mecsek Rallye versenyzői voltak az első idei vendégek. Azóta több ezren fordultak meg itt a világ minden tájáról. Valamennyi európai ország „képviseltette" magát, de jártak itt az USA-ból, Kanadából, Brazíliából, Izraelből, még Ausztráliából is. Egész nyáron telt ház volt, s bár a faházaknak és a motelnek most is vannak lakói, a sátrasok megcsappantak. Hűvösebbek az éjszakák, kinek van még kedve sátorban aludni? Egyébként is, a kétszemélyes faház sem sokkal drágább a sátornál, viszont jóval kényelmesebb. Szeptember elején megindul az iskolák országjáró-dömpingje, aztán lassan kihal a Camping. Október 15-ig tervezték a nyitvatartást, dehát az időjárás nagy úr. „Ő" dönt majd.

A campingezők — külön kaszt. Ki biciklivel, ki motorkerékpárral, ki autóval, mások a legmodernebb tv-vel, WC-vel, hűtőszekrénnyel, s a jó isten tudja, még mivel felszerelt lakókocsival érkeznek. Valamennyien imádják a természetet, a romantikát. Reggelente kirajzanak Sikondára, Harkányba, Siklósra, kirándulnak a Mecsekre, vagy éppen várost néznek. Este megint benépesül a sátorváros. Az élet itt éjszaka zajlik.

Vannak törzsvendégek is. Évek óta minden nyáron itt tölt néhány napot egy belga férfi. Idén egyenesen Afrikából jött a Mecsekre. A három sátor közül az egyikben idős ausztrál házaspár lakik. Az osztrák származású Karl Lechner és felesége. Mindketten túl a hetedik X-en.

— Hosszú évek alatt bejártuk szinte az egész világot. Magyarországon még nem voltunk, most ide jöttünk. Pécsett csak két napot szándékoztunk tölteni, de annyira megtetszett a város, hogy maradunk még. Azt hiszem, életemben utoljára járok Európában — mondja keserűen Karl Lechner.

*

A mecseki camping mindössze 3,5 kilométerre van a Széchenyi tértől. Tiszta a levegő, nem hallatszik fel a város zaja: mindenképpen megéri feljönni ide. S a motelszobák csaknem olyan kényelmesek, mint a szállodáké, viszont jóval olcsóbbak. A kényelmet szolgálja és egy kicsit a „civilizációra" emlékeztet az autómosó, a gáztűzhely, a csempézett zuhanyzó. Vasalót is adnak az irodán, s még villanyborotva-csatlakozó is van a mosdóban. Semmi jó sincs azonban szépséghiba nélkül. Épp a napokban záratta be a KOJÁL az éttermet bizonyos higiéniai hiányosságok miatt. Azóta, aki étkezni akar, vagy éppen tv-t nézni — mert tv csak az étteremben van — mehet a Fenyves szállóba, vagy a dömörkapui túristaházba. A tv-n kívül más esti szórakozás itt nincs. Van, akinek nem is hiányzik . . .

Korán vénült a nyár, nyoma sincs az üdezöld fűnek, bokáig ér az avar a Mecseken. A campingben, a kopaszodó fák között már csak néhány színes sátor bújik meg. Csak a bátrabbak nem félnek a hűvös éjszakától. Bár a szezonnak még nincs vége, a hangulat már nyárvégi . . .

(Pánics)

[illegible] meg maguknak. Évtizedek során sok csodálatos, ma már műemléknek tekinthető darabbal találkoztam. Múzeális értékű Pécsett az Építőipari Technikum tanári szobájában álló oszlopos kandalló, amely különböző méretű virágmintás Zsolnay-csempéből készült. Vagy tíz évvel ezelőtt tettem rendbe, akkor még „élt", használható volt.

Nosztalgiával emlékezik azokra az időkre, amikor a szép kályha divatcikk volt.

— Majolika csempéből építettem egyszer egy felcsiszolt kandallót. Csodájára jártak a környékről. Egy ház árát áldozta rá a tulajdonos. Elhihetik, rangos, megbecsült mesterség volt, de lassan rutinná válik, halódik. Nyáron egyelőre sok a munka, de nem tart éven át. Megtanultam a hidegburkoló szakmát is, hogy télre is biztos legyen a kereset. Nagy a konkurrencia és nem kétséges, a távfűtés, gáz- és olajkályha lesz a verseny győztese. Főként családi házakba építünk még néha új kandallót, átrakjuk, kormozzuk a régieket.

— Nándi bácsi központi fűtéses lakásban él?

— Mit képzel, nem adnám semmiért a kandallómat, amíg csak tehetem, kitartok mellette.

W. M.

MIB-tanácsk[illegible] Domboriról

A Holt-Duna mellett [illegible] fadd-dombori üdülőtelep[illegible] zetéről, fejlesztésének le[illegible] geiről tanácskozott szer[illegible] Mecsekvidéki Intéző Bi[illegible] egyik albizottsága. A szé[illegible] ralóhelyen eddig mintegy 250 családi kisparcellát alakítottak ki, ezenkívül 35 vállalat és intézmény vásárolt telket, s ezek 95 százalékán már fokozatosan felépültek a nyaralóházak és a vállalati üdülők. Elkészült három partvédőmű stranddal. Továbbá egészségügyi helyiségeket építettek, kutat fúrtak és hidroglóbuszt állítottak fel, s Tolnán keresztül, automata kapcsoló központtal megoldódott az üdülőtelep telefonösszeköttetése is. Ezenkívül 40 személyes motel és kemping, s két bisztro áll a vendégek rendelkezésére. A telepen épült fel az ország egyik legszebb ifjúsági vezetőképző tábora. A dombori üdülő-telepen még körülbelül 50 holdnyi területet szánnak parcellázásra, s további feladatok közt szerepelnek a megfelelő kereskedelmi- és vendéglátóipari ellátottság biztosítása, kulturális lehetőségek nyújtása. Mátyás király korabeli vadászjelenet próbájára került sor. Ebben az előképben 110 korabeli kosztümös szereplőt láthatnak a látogatók.

Az osztrák kiállítók felállították azt a 400 éves vadászkunyhót, amelyet az Alpok egyik elhagyott táján „fedeztek fel" és az igen gondos bontási munkálatok után a kiállításon építettek fel újra. A bolgár szabadtéri apróvad-bemutatót is „benépesítették" már, a spanyol pavilon előtt új környezetükben ültették el a spanyol klímára jellemző faféléket, közöttük ciprusokat, amelyek megfelelő környezetet teremtenek a látványosnak ígérkező solymász bemutatóknak.

Az NDK-nak a vadászati világkiállítás megnyitásán résztvevő küldöttsége H. Heidrichnek, az NDK erdőgazdasági állami bizottsága elnökének vezetésével szerdán megérkezett Budapestre.

Bors István szobrászművész

a Kaposvári megyei kórház 125. évfordulójának tiszteletére érmét készített, melyen a kórház 1846. nov.-ben épült sebészeti szárny sarka látható. Körirata: a szenvedő emberiségnek.

dr. Frankl József: ~~Egy~~ Kórháztörténet-emlékplaketteken.

Egészségügyi Dolgozó, 1971. okt. 4.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Bors István szobrászművész

SOMOGYI NÉPLAP

1981 OKT 26

Az alapítók emlékére

Bronztáblákat avattak a Rippl-Rónai Múzeumban

Száztíz éve született Gönczi Ferenc, a somogyi múzeum lelkes szervezője, ötven esztendeje halt meg Rippl-Rónai Üdön, képtárunk alapítója: kettőjük munkásságára való emlékezésül bronztáblákat avattak vasárnap délelőtt a Rippl-Rónai Múzeumban, az emeleti előcsarnokban.

Embersics Imre, a városi tanács elnökhelyettese meleg hangú avatóbeszédében ismertette az alapítók tevékenységét, amelynek ékes bizonyítékai a múzeum gazdag gyűjteményei.

A tudomány, a múzeum névtelen barátainak segítségével hozta létre néprajzi gyűjteményét Gönczi Ferenc.

— Ebből a szép együttműködésből fakadt megyénkben és városunkban is a múzeum alapítása és kifejlesztése. És ma, az emléktábla avatásának éppen az adja a mélyebb gondolatát, hogy a neves elődök mellett a névtelen múzeumbarátokra is emlékezünk — mondta a szónok.

Gönczi Ferenc szülőföldjét, Zala megyét *dr. Reményi K. András*, a zalai múzeumok igazgatója képviselte. A vendégek között részt vett az ünnepségen Gönczi közeli rokona, *Hőke Erzsébet* is.

A nemes egyszerűséget kifejező emléktáblákat *Bors István* szobrászművész készítette.

esanyánk, nagyan
s, özv. Péter Ve
n, október 21-én
t. Temetése 28-án
Nyugati temetőb
nise 28-án fél 9
oldogasszony tem
család.

* * *

fájdalommal tud
János kaposmérői
érj, édesapa és n
ég után 55 éves k
ése 27-én, szer dán
kaposmérői te met

KÖSZÖNETN YIL

lazoknak, akik a d
temetésén részt ve
fájdalmunkat enyhíteni igyekez-
ezúton mondok köszönetet. Özv.
ő és fia. (12549)

* * *

önetet mondunk mindazoknak,
a szeretett férj, édesapa és nagy-
Balogh Sándor temetésén részt
, és fájdalmunkat enyhíteni igye-
. A gyászoló család. (359092)

áron a Keszt-
, szám alatti

VEGYES

A Kaposvá
keres felv
GÉPKOCSIVEZETŐT,
SEGÉDMUNKÁSOKA
PORTÁST, GYORS- É
nyersáru anyagismere
NYERSÁRU BEVIZSG

K.D.K.

Bors István

Műve a kiállításon nem szerepelt

Láncz Sándor: A Dél-dunántuli képzőművészek kiállításáról
Somogy megyei Néplap 1965. febr. 28.

Bors István
szobrász

M.D.

„Mártir emlékmű" - terve
nagyobb figyelmet érdemelt
a tárlaton.

Heitler László: III. Bataloni Tárlat, 1966
Művészet, 1967 felszár - 46 lap

M.D.K .

Bors István szobrász

A komlói kórház parkjában állitják fel készülő szobrát,
Ladi János portréja a marcali gi názium részére

N apló

Magyar Nmemzet 1966. d24. 4.1.

d c.

Barsi István

Említve

Horányi Barna: Képzőművészeti szakkör ünneplőben

Somogyi Néplap, 1970. nov. 10. 5. l.

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Bors István

SOMOGYI NÉPLAP

1990 NOV 31

— **Bors István szobrászművész** választotta meg területi titkárának a Magyar Képzőművészek Szövetségének dél-dunántúli területi szervezete.

1021

Bors István szobrász /és Honty Mária gobelinművész/

Kétoldalas relief
Mártír emlékmű c.
művá emlékre

Magyar Nemzet
1969 július 31
4. oldal.

Bors István szobrászművész és Honty Mária gobelinművész

kiállítása július 25.-én nyílik a Derkovits teremben a Képcsarnok és a Televízió képzőművészeti rovata rendezésében

– Napló –

Magyar Nemzet
1969 július 23 4. old.

Bors István vzobrázz és Honty Mária tyrannivász

műveiből nyílt meg kiállítás

március 6.-án a pécsi Janus Panno-

nius Múzeum Modern Képtárában.

Magyar Nemzet 1970 március 5

– Napló –

S. old.

Bors István

Hallama Erzsébet: Bors István /szobrász/, Honty Márta /gobelintervező/. - Dunántúli Napló, 1967.máj.7.

Az 1967. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Írt. 1970. 1.sz. 68-107. l./

78. l.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

SOMOGYI NÉPLAP
Kaposvár

Pécsi grafika

Vasárnap délelőtt a Palmiro Togliatti Megyei Könyvtárban Berenics Ferenc, a Baranya megyei Tanács művelődésügyi osztályának vezetője megnyitotta a Pécsi grafika című kiállítást.

A vidéki városok nem teremtettek eddig tartós kulturális kapcsolatot egymással. Ez a fölismerés vezetett Bors István és Hontu Márta pécsi és a pécsi képzőművészek most Kaposváron megnyílt kiállításához. Erről beszélt megnyitójában a szomszéd megye osztályvezetője. Hivatkozott Somogy kezdeményező lépésére is, amikor a Magyar Képzőművészek Dél-dunántúli Területi Szervezetével közösen, a megyei elnökhelyettesekkel beszélték meg a kulturális kapcsolatok szorosabbá tételének feladatait. Ennek eredménye a kaposvári, pécsi kiállításcsere.

A kiállítás megnyitójára szép számmal érkezett pécsi művészek mellett azonban jogosan bosszankodhatott az a néhány kaposvári művészetbarát is, aki tanácstalanul járt képtől képig, rendet keresve a látványban. Az történt ugyanis, hogy a Műcsarnok rendezője nem érkezett meg, és az utolsó pillanatban a könyvtár helyettes igazgatója akasztgatta föl a képeket a falra.

Sajnos, maguk a művek sem tettek olyan benyomást, hogy feledni tudnánk a rendezési hibát. Hitetlenül is állok előttük, nem ez lehet a pécsi grafika. Elsietett volt bizonyára az anyaggyűjtés. A válogatás sem lehetett átgondolt, alapossal állították magukkal szemben a mércét. Martyn Ferenc szerénységét sem érthetjük meg ez esetben. Két Madách-illusztrációval és két rajzzal szerepel csak, így kötelezve le magát a csoportnak. Erdős János és Lantos Ferenc emelkedik ki igazán a tizenhét kiállító művész közül. Kár, hogy Erdős Vár-sorozata nem teljes, Lantos sem állította ki a Jelek sorozatának összes lapját. Erdős János másik sorozata egységesebb, a kiállítás erőssége az Udvari bolond, a Királykisasszony, a Sohsemvolt király. Kolbe Mihály Víztükör, Nádas című grafikáját érdemes még följegyezni és Zs. Kovács Diana sárga faliszőnyegterveit.

A Pécsi grafika március végéig tekinthető meg a megyei könyvtárban, innen dunántúli vándorútra indul.

H. B.

ipari tanulónak. A szakmunkásvizsga üzemünkben, előnyös kereseti lehetős **Jelentkezés** a vállalat személyzeti és Kaposvár, Dimitrov u. 127.

RDETÉSEK

GYÁSZJELENTÉS

ő szívvel tudatjuk, hogy édes-, nagyanyánk és dédnagymamánk, **Bödő Jánosné** 86 éves korában i szenvedés után elhunyt. Temetés-yó hó 19-én (csütörtökön) du 1 órasz a Keleti temetőben. A gyászoló (90756)

* * *

lalommal tudatjuk, hogy szeretett

Balatonb partvédele szoba hal ves villa ezerért vácsné, Miklós u.

500 n-öl ő terület 6. szám alatt eladó. Érdeklődni: Kaposvár Szigetvári u. 108.

Sürgősen keresek szalagfűrész gépet ármegjelöléssel. Németh István, Somogyszob, Kossuth Lajos u. 34.

Palatetős istálló és pajta bontási engedéllyel Zselickisfaludon 8 alatt eladó. Érdeklődni: Kaposvár, Sör-

u. 3. (90699)

USA Impala automata sebességváltós személygépkocsi eladó. Érdeklődő leveleket 90704. számra a hirdetőbe. (90704)

Vennék rövidesen átvehető Wartburg de Luxe vagy Skoda S 100-as kiutalást. Jánkaposvár, Vörösútja 223. sz.

Skoda MB kiutalást átAjánlatokat számra a hir(90728)

ban átvehedi Fiat 1500lást elcserélsonló Wart-Ajánlatokat számra a hir-

SERE

fenyvesi vilet (víz, vilvíkendházzal) em megegyebeköltözhető zeti, társasházrészért. kat 90738. a hirdetőbe.

vári kétszoső bérű fő-lakásomat elm másfél egyszobásra. kat 90687. a hirdetőbe.

Rózsatövek, díszfák díszcserjék, különböző virághagymák nagy választékban. Kérjen díjmentes árjegyzéket. Tóth, Csillagnegy labdarúgó-pálya. (6317

Parkettázást, gépcsiszolást szakszerűen garanciával vállalok. Bodogi János parkettázómester. Kaposvár Petőfi u. 64/a. (90540

Jól termő fajgyümölcsösömet kiadnám feles gondozásba. Vincze Sándorné, Kaposvár, Füredi u. 145. (90654)

Színes, nagy árjegyzékünket kérje díjmentesen megküldjük! **Rózsák!** Félezer fajta újdonság, ezüstfenyők, orgonák, gladioluszok, díszcserjék. Szállítás postán. **Szalkai kertészet,** Budapest, VI., Népköztársaság útja 8. (7290)

49 éves, Balaton déli partján lakó, önálló kőműves kisiparos saját, berendezett, kétszobás házába nagy elfoglaltsága miatt ezúton keres sürgősen 35—45 év közti, megbízható, lehetőleg egyedülálló házvezetőnőt. Havi 300 F-tot, lakást, teljes ellátás kapna. Választ »13+14«

Bors István

MAGYAR HIRDETŐ SAJTÓFIGYELŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

MAGYAR HÍRLAP

Budapest

1970 MÁJ 11

A SOMOGYI KÉPZŐMŰVÉSZEK 21. KIÁLLÍTÁSÁT a kaposvári Rippl-Rónai Múzeum képtárában vasárnap délelőtt nyitották meg. Kiosztották a felszabadulási pályázat díjait. Bors István nyerte el a szobrászati, Szabados János a festészeti, Honti Mária a grafikai első díjat.

4021

Bors István

Említve

Rudolf Gálar: A Somogy megyei Zép-
zőművészek XXI. Riállítása

Somogyi Néplap, Kaposvár 1970. máj. 24.
7. l.

Bors István

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

SOMOGYI NÉPLAP
Kaposvár

XXVI. évfolyam, 110. szám. Szerda, 1970. május 13.

1021

Medgyessy Ferenc mintázókör Kaposváron

A korszerű ízlésnevelés az egyik legfőbb célja az év elején Kaposváron megalakult Medgyessy Ferenc mintázókörnek, amely a városi tanács kezdeményezésére született. Az általános és középiskolások tájékoztatást kapnak az aktuális képzőművészeti kérdésekről; a művészeti pálya iránt érdeklődőket pedig olyan alapképzésben részesítik, mellyel bátrabban nekivághatnak majd a Képzőművészeti Főiskola fölvételi vizsgájának. Mintegy húsz fiatal dolgozik szorgosan a szakkörben a hetenként kétszeri foglalkozáson. A Balázs János rajz- és festészeti szakkör mellett nagy jelentősége van az új mintázókörnek is. *Bors István* szobrász irányításával a fiatalabbak gyermekelményeiket dolgozzák föl; a nagyobbak már a portrémintázással ismerkednek.

Felvételeink a két csoportról készültek munka közben.

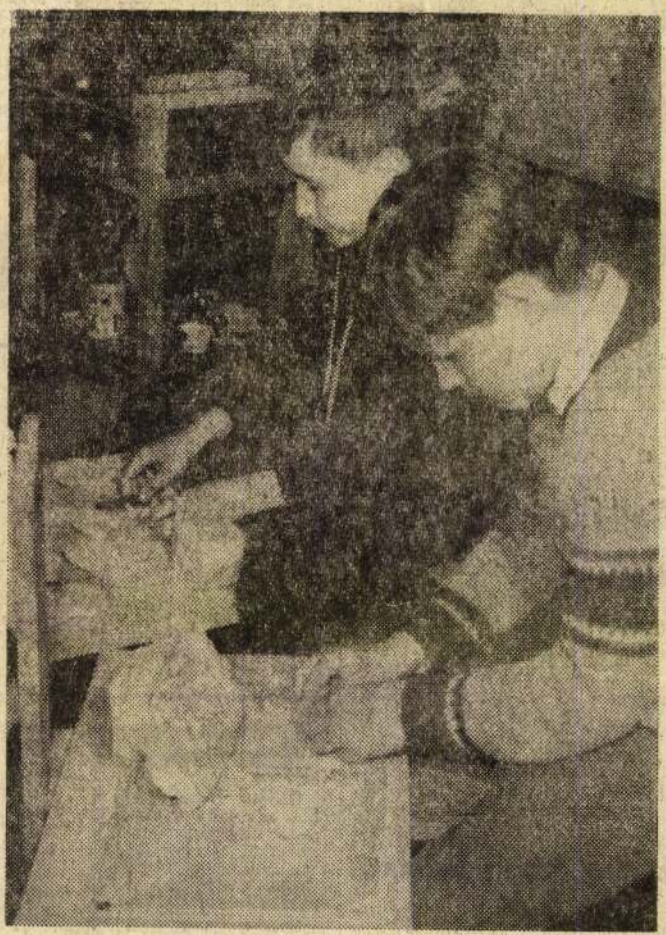

(7519)

illanyszerelő-ipari
lalat

A DKV.
anal
ket, segédmunkásokat,
lani Vékonypapírgyár

let az ÁFÉSZ ipar
Kaposvár, Budai N.
szám, 7. számú szob

A Kaposfői ÁFÉSZ
nagy forgalmú vegy
ségvezetőt, eladót k
zés az ÁFÉSZ kap
irodájában.

A Somogy megyei
tőipari Vállalat bala
gonüzemébe hegesztő
lentkezés: Balatonle
üzem, Herbai István
nél.

APRÓHIRDETÉSEK

GYÁSZJELENTÉS

Fájdalommal tudatjuk, hogy **Bella Antalné** Csima Rozália hosszas szenvedés után május 11-én 69 éves korában elhunyt. Temetése 15-én 15 órakor lesz a Nyugati temetőben. A gyászoló család. (2186)

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

Hálás szívvel köszönetet mondunk mindazoknak a rokonoknak, ismerősöknek, és a Dimitrov utcai Csecsemő Intézet dolgozóinak, akik virágaikkal és részvétükkel felejthetetlen édesanyám, **Tóth Ferencné** (Gyár u. 8/a) temetésén nagy fájdalmunkat enyhíteni igyekeztek. A gyászoló család. (92713)

ADÁS — VÉTEL

Háromszobás, konyhás ház, istállóval, 600 n-öl telekkel eladó. Szabadi, Petőfi út 69. Vasútállomás 5 perc. Érdeklődni: Speiglinél. (2138)

Balatonlellén a Hámán Kató u. 24. sz. kétszobás, összkomfortos ház beköltözhetően eladó. (8509)

Balatonbogláron 305 n-öl házhely eladó. Érdeklődni: Somogyvár, telefon 23. (8504)

Nagyatádon a Kolozsvári u. 51. számú ház beköltözhetően eladó. (8513)

Rösler pianínó eladó. Kaposvár, Honvéd utca 26. Gábor. Érdeklődni lehet délutánonként, 5 óra után. (2138)

Hálószobabútor, elektromos erősítő, gitár, bőgő, 125-ös Csepel motorkerékpár eladó. Kaposvár, Árvaház u. 27. (2134)

340 n-öles telek Balatonbogláron, vízhez közel, eladó. Érdeklődni: Lengyeltóti, gépjavító-állomás.

Eladó Somogyfajszon egy kétszobakonyhás, mellékhelyiséges családi ház, 1200 n-öl háztáji területtel. Érdeklődni: Kiss Andrásné, Somogyfajsz, Petőfi u. (92752)

Két méhcsalád, nagyboconádi kaptárral, és három kaptár (méhek nélkül) lépes keretekkel eladó. Kaposvár, Bem u. 28. (92706)

25 mázsa I. osztályú széna eladó. Gödre, Ady E. u. 7.

Kaposváron a Fő u. 59. sz. kétszobás, előszobás, összkomfortos házrész eladó.

Lelleiől Balatonmáriáig fél ikervillát, vagy villát vennék, 50 000 Ft készpénzzel + havi 2000 Ft törlesztéssel. Lehet életjáradékra is. »Vízhez közeli«. Ajánlatokat: 92612. számra a hirdetőbe. (92612)

Újszerű állapotban lévő modern NDK mélykocsi eladó. Cím: Kaposvár, József A. u. 7., III. lh. (Puha Lajos.) (92703)

Hármas ablakra, való függöny, új, horgolt és kettes ágyra való új, horgolt te-

Filadendron 15 nagy levéllel eladó. Mezeiné, Somogyszob, Kálvin u. 22. (9748)

AUTÓ — MOTOR

250 ccm-es Jawa motorkerékpár eladó. Kaposvár, Május 1. u. 50. Szikvízipar. (2178)

MZ 150-es motorkerékpár, 7500 km-rel, eladó. Kaposvár, Gorkij u. 13. (92722)

601-es Trabant eladó. Balogh, Balatonlelle, Szabadság u. 1. (92762)

Eladó Skoda Octavia Super, generálozott. Balatonújlak, Petőfi u. 57. (8507)

Eladó betétkönyvön nyert 750-es Zastava, 4000 km-rel. Érdeklődni lehet munkanapokon Nagyatád 132. telefonszámon. Személyesen: Aradi u. V. ép., I. em. 1. ajtó. (8512)

600-as Trabant eladó, vagy nagyobbért elcserélhető, megegyezéssel. Nagyatád, Zrínyi u. 66. Kovács. (8543)

Skoda MB. 1000-es eladó. Érdeklődni: Kaposvár, Beloiannisz u. 17/a. Ugyanott Danuvia motorkerékpár olcsón eladó.

Sisak nélküli Simson eladó. Szántó, Marcali, kórház. (8520)

VEGYES

Elveszett TÜZÉP-es ajtó, ablakok, hullámpala-utalvány. Jutalom ellenében kérem leadni: Kaposvár, Szegfű u. 18. (92927)

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

SOMOGYI NÉPLAP

1990 SEP 30

1021

Bors István

A város szeretné –

a lektorátus „közbeszól"

A várossal együtt gazdagodik a városkép is.

Az új emeletes lakóházak, intézmények között terek, parkok, szobrok... Szobrok. Azt hiszem, a legbuzgóbb kaposvári lokálpatrióta se mondaná, hogy városunkban ne lenne helyük még szobroknak. Hogy kell és szeretné a város — azt megfogalmazták a városi tanács-vb legutóbbi ülésén is. De azt is megfogalmazták azon az ülésen, hogy *amit a város szeretne, azt nem mindig akarja a Hivatal — a képzőművészeti lektorátus...* (Igaz, Város több is van, Hivatal viszont csak egy...)

Nem véletlen a szavak párhuzama — mert *a város csak kívánhat*, de hogy kap-e szobrot, és milyen szobrot, valamint ki készíti a szobrot, afelől *a lektorátus dönt.*

És bizony jócskán adódik nézeteltérés a Város és a Hivatal között — mert az utóbbi nagyon is tirannus módjára dönt — mintha jobban látná a város érdekeit (gyakran előzetesen felküldött képek és helyszínrajz alapján), mint maga a város...

Csak egy példa. A Csokonai-emlék kapcsán pattant ki a nézeteltérés. A kaposváriak szeretnék a Dorottya-ház környékére, de a lektorátus arra hivatkozik, hogy a Kossuth téren ott áll már egy szobor, a templomkertben (!) pedig több is van...

Városunk nem akar még utókorában sem rossz patrónusa lenni a költőnek. Akik az irodalomtörténetben járatosak, tudják, milyen ádáz harc dúlt egyszer a Csokonai-emlék ügyében Kazinczy és Debrecen között. Itt harcról ugyan szó sincs — reméljük, teljesül a kaposváriak kívánsága —, csak kár, hogy hosszas huzavona árán...

Elmondták a vb tagjai, az is jó lenne, ha több kaposvári szobrász kapna megbízást a lektorátustól. Hiszen *a vidékiség nem jelent okvetlenül másodrangúságot.* (Arra is volt példa, hogy fővárosi művész alkotását utasították vissza...) Ehhez még kínálkozik egy megjegyzés: az ilyen szemlélet adja a vidéki művészeknek a legnagyobb lökést, hogy mindenáron a fővárosba jussanak...

Végül is mit szeretnének a kaposváriak a város tereire, az intézmények, gyárak elé a jövőben?

Lenin életnagyságú bronzszobrát, a VBKM Kaposvári Villamossági Gyára elé szimbolikus szobrot, az épülő ifjúsági ház belső terébe Kilián mellszobrot. Szobrok díszítik majd az új sportcsarnokot, a cseri parkot (előbb azonban valóban parkká kell alakítani). Az autóbuszpályaudvar falára *Szabados János* készít farostlemezen nagyméretű faliképet; mozaik vagy relif díszíti majd az északnyugati városrész toronyházát; szobrot állítunk iskolák és kollégiumok elé. És ami még beszédtéma ugyan — de nagyon szép gondolat —: Somogy nagyjairól a szoborpanteon terve.

Ne*m*sokára elkészül a textilművek elé egy dombormüves oszlop, a Színház parkban a Vaszary mellszobor. *Bors István* szobrászművész készít az új szakmunkásképző intézet elé játékos, gyermekfigurás szoborkompozíciót. Hogy a *»nemsokára«* milyen időegységet takar, ez sajnos vállalati titok, mert *még a jóváhagyott tervekből is lassan lesz műalkotás* — az öntővállalat kapacitáshiányra hivatkozik. Úgy látszik, még a művészet műhelyei se mentesek a divatos kivitelezőbetegségektől...

Troszt Tibor

ÁJA

s—Liverpool (0:0)

rencváros, Albert nagyszerű fejese — 16 méterről — ali jutott a kapu mellé. Váratlanul jött a 65. percben az angolok egyenlítése. *Hughes* húszméteres lövése a jobb felső sarokban kötött ki (1:1). Ezzel lényegében a Ferencváros el is vesztette esélyét a továbbjutásra. A hajrában a vendégek tartották a labdát.

Nagy lelkesedéssel küzdött a Ferencváros, és kis szerencsével kiharcolhatta volna a továbbjutást. Jók: Bálint, Páncsics, Albert, Mucha, illetve Lawler, Lindsay és Thompson.

ni Vasas ba idei győztese

burgi csapat tagjai igen aktív részvevői voltak a kétnapos küzdelemnek. A részhajrákat az osztrák versenyzők nyerték.

Az összetett verseny végeredménye:

Felnőttek: 1. Boros (Ü. Dózsa) 5:00.37, 2. Ziriny H. (Wilhelmsburg) 5:01.22, 3. Izsák (Mosoni Vasas) 5:01.22. 4. Ziriny R. (Wilhelmsburg) 5:02.57.

Juniorok: 1. Szabó (Mosoni

SZEPTEMBER

30

SZERDA

Jeromos

Milyen lesz az időjárás?

Várható időjárás ma estig: Kevés felhő, eső nem lesz. Napközben mérsékelt szél. Hajnalban helyenként párásodás, ködképződés, hideg idő. A várható legmagasabb nappali hőmérséklet ma 12—17 fok lesz.

Bartók-emlékműsor

Ünnepi műsorban adóztak tegnap a kaposvári Móricz Zsigmond Mezőgazdasági Szakközépiskola tanulói Bartók Béla emlékének. Az iskola irodalmi szakkörének tagjai ismertették a zeneszerző életrajzát, Bartók-műveket hallgattak, végül Somlyó György szonettkoszorúját adta elő az irodalmi színpad.

— **Szárazra tették** a még vízen levő utolsó vitorlásokat is a Balaton-parton a hajósok. Fölszedték a strandok lépcsőit, stégjeit és végleg eltávolították a napozókat is. A SZOT-sétahajók egy része még a vízen maradt, s a horgászladikokat, csónakokat szárazra.

25 évvel ezelőtt,

1945. szeptember 30-án rendezte a két munkáspárt választói nagygyűlését a Hősök terén, ahol 300 ezer fővárosi dolgozó tüntetett a kommunista—szociáldemokrata egységlista mellett.

A politikai pártok — a baloldal és a jobboldal egyaránt — az októberi fővárosi törvényhatósági és a novemberi országgyűlési képviselői választásokra készülnek. A tét óriási. A reakció egyre fenyegetőbben támad és provokál; félreérthetetlen az a szándéka, hogy a legszervezettebb politikai erőt jelentő Magyar Kommunista Pártot diszkreditálja, a pártot törpepárttá zsugorítsa, kiszorítsa a hatalomból, s ezáltal megakadályozza az ország demokratikus átalakulásának kibontakozását. Bonyolítja a helyzetet a két munkáspárt együttműködésének lazulása, a pártversengés kiéleződése a munkásmozgalmon be-

k közt nagy

Bors István szobrász

Műve szerepel a Somogy megyei Tepsőművészek Szállítván Kaposvárott

Nagyszava 1970 május 22
2. old.

Bors István szobrász

Kiállítása nyílt a

Derkovits teremben

Nápszava 1969 július 30

2. old.

Bors István

1919-es emlékművét (eml) Siófokon
állítják fel

N.N: Rövidesen felállítják Bp-en
a Marx-Engels emlékművet

Magyar Hendrét 1971 I. 21

Boros István, szobrász

– tanulmányai végeztével hanatért Kaposvárra, szülővárosába. Szobrai Balatonföldváron. Veszprémben és Komlón láthatók. Legújabb munkája Kaposvár egyik terére készül. „Útszéli kereszt" c. kompozíción dolgozik.

Útszéli kereszt

Magyar Ifjúság, 1969. XI. 14. 3. l.

Bors István

1919-es emlékművét (eml.)

Siófokon ámítják fel

N.N.: Felújítják Keszthelyen a Helikon Könyvtár gipszalakjait

Napló 1971 I. 21

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
SOMOGY MEGYEI
NÉPLAP

1967 OKT 8.
1021

SÍRKŐAVATÁSON

Őszi fényekben, októberi színekben tobzódik a somogytúri park.

Öt éve még a Mesteré volt ez az ihlető ragyogás. Ma az emlékezésé, a kegyeleté.

Tegnap óta fehérmárvány-síremlék őrzi Kunffy Lajos hamvait a kúriát övező lombárkádok alatt. Bronzba öntött arcmása — Bors István műve — szelíden tekint ránk. Nagy kék szemét idézi bennünk ez a relief: a tiszta kék fényű szempárt, amely évtizedeken át csillogott ezen a tájon, hogy nézzen és meglásson minden lényeges, fontos mozzanatot az egyszerű emberek, a somogytúri parasztok világában.

Lebilincselte, életfogytig rabul ejtette, életműve része lett ez a világ.

Somogytúr befogadta és hiven őrzi az életmű e részét, amely halhatatlanná tette Somogytúrt.

Ezt a gondolatot méltatta a somogyi képzőművészek nevében Ruisz György festőművész is; erre gondoltunk a síremlék körül, a lombok közt szűrődő októberi fényekben.

Nyakkendős úttörők, néhány élő hozzátartozó, a hivatali szervek, intézmények képviselői; ünneplő kendős anyókák, falubeliek — köztük egykori modellek — a sírkőavatás tanúi.

Kegyeletes emlékezők — a művész halála ötödik évében.

W. E.

LŐRINC

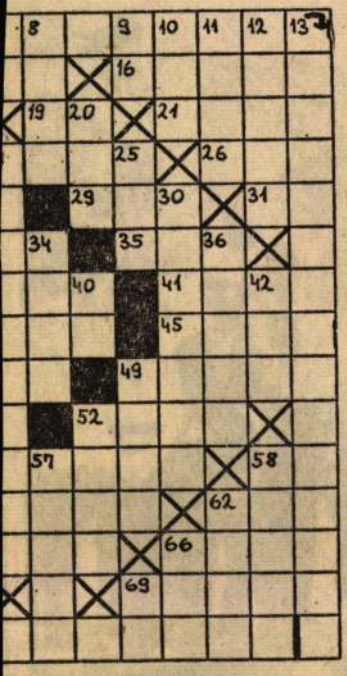

levesbe való növény. 11. Békés megyei község. 12. Olaszországi folyó. 13. S. 18. Önmagába visszatérő egyenes. 20. Japán település. 23. Fürdőalkalmatosság. 24. A vers címe. 25. Becézett női név. 28. Az idézett verssorok kezdete. 30. Viharos erejű forgó légtölcsér. (ó=ö). 32. Megvesztegetik — zsargon szóval. 33. A régi Magyarországon ez rang volt (—'). 34. Gyerekes — középiskola. 36. Fogója. 38. Idegen női név. 39. Növény. 40. Személyes névmás. 42. Szám. 47. Betűhiányos aratóeszköz. 49. Feltételező, hívő. 51. Sportág. 52. Hozzájutott, szerzett. 54. Város az Ukrán SZSZK-ban. 56. A mezőn eszik a jószág. 57. Hajt, egybe kényszerít. 58. ...Salvetti, olaszországi település. 60. Olasz — tenger. 62. Pest megyei község. 64. Szín. 66. Hibásan, a királynőt támadja a sakkban. 68. Körülbelül. 69. Valahova.

M. J.

* * *

Beküldendő sorok: függőleges 24, valamint a függőleges 28, vízszintes 2. és függőleges 1.

Beküldési határidő 1967. október 13-án, pénteken délig. Kérjük olvasóinkat, hogy a szükséges sorokat levelezőlapon küldjék be, s írják rá: »Feltűnő keresztrejtvény«.

Múlt heti rejtvényünk helyes megfejtése: A honvéd; Mikor nevemet kimondom mi tagadás; benne; büszkeségnek; ragyogó szikrája szökken a szemembe.

Könyvet nyertek: Vargyas Xénia, Pázmány Andor, Kaposvár; **Balla Jenőné,** Felsőmocsolád; **Bősze Gáborné,** Szorosad.

A könyveket postán küldjük el.

OKTÓBER

8

Vasárnap

Koppány

A Nap kel 5.52, nyugszik 17.11 órakor. A Hold kel 12.03, nyugszik 19.44 órakor.

Milyen lesz az időjárás?

Várható időjárás ma estig: Felhőátvonulások, az ország északnyugati felében néhány helyen eső. Mérsékelt délnyugati, nyugati szél. A várható legmagasabb nappali hőmérséklet ma 14—18 fok között lesz.

Századik születésnap

Ma délelőtt a tanácsi szervek, a tömegszervezetek képviselői és a hozzátartozók népes csoportja meghitt ünnepségen köszönti fel 100. születésnapja alkalmából özvegy Matyikó Istvánnét Balatonszabadiban.

— **Női divat** a táskába helyezhető »zsebparóka«, továbbá az ugyancsak a táskában hordható itatóspapír, amely felszívja az arc fényességét anélkül, hogy leszedné a kozmetikai szereket.

— **A jubileum tiszteletére** október végén teljesíti 1967. évi tervét a Tanácsi Építőipari Vállalat. Az év utolsó két hónapjában építi be a vállalat a pluszként vállalt huszonötmillió forintot.

— **4 720 000 forintot költ a télen nagyjavításra** a Somogy—Zala megyei Tégla- és Cserépipari Vállalat. Kemencéket, gépi berendezéseket javítanak meg ebből az összegből.

— **Röpgyűlésen tiltakoztak** Theodorakisz és a többi görög hazafi bebörtönzése ellen a kaposvári KISZ-alapszervezetekben. Legutóbb a Pamutfonó-ipari Vállalat Kaposvári Gyára és a ruhagyári KISZ-tagjai fejezték ki együttérzésüket a görög néppel, s táviratot küldtek a budapesti nagykövetséghez, melyben szabadságot követelnek Görögországnak.

Jó állapotban lev[ő] 407-es Moszkvics 41 00[0] km-rel 45 000 Ft-[ért] eladó. Kaposvár, Kő[rösi]

Bors István

A kaposvári Ipari Szakmunkásképző elé

Lerül uj szobra

N.N.: Uj képkőművészeti alkotások a Balaton parton

Zalai Hislap 1970 I. 16

Bors István

I. Díjat nyert.

187 képzőművészek alkotás
Tanácsok lapja Bp. 1970. jún. 20.

Borsfalvá

Résztvesz a Pécsi grafika c. Miállításan

H.B. Pécsi grafika
Somogyi Napilap, Kaposvár
1970. ~~a~~ már. 17.

Bors István

Figura I., II. c. műve (emlj.)

szerepel az alábbi táslatban

Mendól Zsuzsanna: A II. kaposvári
tavaszi táslat

Jelenkor 1969 VIII. n. 727 old.

M.D.K.

Bors István

Kaposvári müvésztársával, Honty Mártával közös kiállitást rendeztek a Derkovits-teremben.
"Vizparti térformák" néven kiállitott bronzszobrai, a Balatonpart tüskés-szarvas hinárterméseiben és asszimetrikus ritmusu növényelemeiben keresik az avantgarde müvészetben oly gyakori mitoszt: az anyaföld és az élet összjátékát..." -irja kritikájában Perneczky Géza: "Nincs uborkaszezon" cimmel.
Müvei felnagyitva, vizpartra helyezve a Balaton mellé kivánkoznak.
Élet és Irodalom, Bp. 1969. aug. 9.
XIII. évf. 32. sz. 9. lap

MTV SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Bors István

MAGYAR HÍRLAP
Budapest

1969 AUG 8

JUGOSZLÁV: 9.00: A skopljei ünnepség közvetítése. 17.45: Népzenei hangverseny. 18.15: Gyermek tv-játék. 19.15: Időgép. 20.35: Tv-magazin. 21.35: Játékfilm. 23.25: Vízilabda: Jadran—Mladost.

MÚZEUMOK – KIÁLLÍTÁSOK

Budapesti Történeti Múzeum: A középkori királyi palota. — Budai látképek a XV—XIX. századból (korabeli metszetek). — „Fővárosunk ezer éve" c. kiállítás. — Régészeti ásatások Budapesten. — **Derkovits-terem:** Bors István szobrász- és Honty Mária gobelinművész kiállítása. — **Hadtörténeti Múzeum:** Magyarország története 1711-től 1848-ig. — Az 1848—49-es szabadságharc. — Az 1848—1914-ig terjedő korszak. — Az első imperialista világháború 1914—1918-ig. — Az 1919-es Magyar Tanácsköztársaság Vörös Hadserege. — Magyar önkéntesek a spanyol nép szabadságharcában. — A második világháború, Magyarország felszabadítása, a magyar antifasiszta ellenállás. — A magyar néphadsereg. — **Herkules-villa:** Római kori mozaikok. — **Hopp Ferenc Kelet-ázsiai Múzeum:** A múzeum legszebb műtárgyai I. rész. — **Iparművészeti Múzeum:** Magyarországi fajansz- és keménycserép-művészet. — Új szerzemények kiállítása. — **Kulturális Kapcsolatok Intézete:** Gertler Tibor francia festőművész kiállítása. — **Kína Múzeum:** Kína, Vietnam, Korea, Japán művészete. — **Magyar Közlekedési Múzeum:** Vasúttörténeti kiállítás. — A közlekedési eszközök fejlődése. — Közlekedési játékkiállítás. — Közlekedési motívumok a magyar bélyegeken. — **Magyar Nemzeti Galéria:** Magyar festészet a XIX. és a XX. században. — Magyar szobrászat a XIX. és a XX. században. — Népi kerámia (a Néprajzi Múzeum kiállítása). — **Magyar Nemzeti Múzeum:** Magyarország népeinek története a honfoglalástól 1849-ig. — A múzeum bemutatóhelye Vértesszőlősön: Az ősember lakóhelye. — Magyar hímzések a magyar bélyegeken. — **Magyar Vendéglátóipari Múzeum:** Idegenforgalom és vendéglátás Magyarországon a XX. század közepéig. — **Magyar Mezőgazdasági Múzeum:** Vadászati, halászati, erdészeti, borászati kiállítás. — Pásztorélet. — Magyar növénytani kiállítás. — A Tanácsköztársaság agrárpolitikája. — Az őslótól az Impériálig című kiállítás. — **Műcsarnok:** Montreali Espo 68 — francia festészeti kiállítás. — **Nagytétényi Kastélymúzeum:** Magyar bútorművészet a XVIII. században. — XV—XVII. századi európai bútorok. — Bútorművészet a XIX. században. — Kályha- és kályhacsempe-bemutató. — Puszpángfa- és elefántcsont-faragások a XVI—XVII. században. — **Petőfi Irodalmi Múzeum.** A reformkor és szabadságharc irodalma. — József Attila, Juhász Gyula, Radnóti Miklós, Komjáti Aladár, Móricz Zsigmond emlékkiállítások. — Teremteni új nemzedéket — a XIX. század második felének irodalomtörténete. — **Semmelweis Orvostörténeti Múzeum:** Képek a gyógyítás múltjából. — **Szépművészeti Múzeum:** Egyiptomi kiállítás. — Régi képtár. — Görög-római kiállítás. — Modern külföldi képtár. — Modernszobor-kiállítás. — Régi magyarországi művészet. — Mesterrajzok a lipcsei képzőművészeti múzeumból. — Francia mesterek a leningrádi Ermitázsból.

SZÍNHÁZAK

A szocialista országok nemzetkö
vóversenyén csütörtökön a késő éj
órákban ért véget Minszkben a *fér*
csapat-viadal.

Nyolc együttes lépett pástra, a m
nek a selejtezők során a második cs

kategóriában *Szabó László*, [illegible] *pál*, *Späth* és *Sigora*, a 250-eseknél Drapál kivételével a „125-ösök", a 350-eseknél *Rontó*, az 500 köbcentis kategóriában *Kurucz* képviseli a legnagyobb eséllyel.

Kurucz György bejelentette, hogy az idén abbahagyja a versenyzést. *Egyesülete, a Bp. Honvéd, amelynek alapításától fogva tagja, rövid ünnepség keretében, augusztus 10-én a Népligetben búcsúztatja a kiváló motorost*, aki a két évtized alatt itthon és külföldön sok sikert aratott.

---

ony, Ripacs, szelbe tart

is ismertek. Az amatőr lovasok vetélkedésén (ilyen ma már alig létezik), a vidéki mezőgazdasági dolgozók nemzetközi találkozóin évek óta szerepelnek.

A közeljövőben Brüsszelbe utaznak, ahol *Európa-bajnokságra* kerül sor a kontinens legjobb mezőgazdasági lovasai között. A szilasiak a nagyon nehéz háromnapos versenyben, az úgynevezett *militaryban szeretnének jó eredményt elérni.*

Eredmény — reklám

— *Négyen készülünk a nagy találkozó*

1971 MÁJ 12

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Bors István

SOMOGYI NÉPLAP
Kaposvár

1021

A Somogy megyei képzőművészek XXI. tárlata

Vasárnap délelőtt a szokott időpontban ritkán látott nézősereg jött el megyénk képzőművészeti tárlatának megnyitójára a múzeumba.

— Az idén két jelentős történelmi évfordulót ünnepel az ország: hazánk felszabadulásának negyedszázados jubileumát és Lenin születésének centenáriumát. Mindkét esemény okot szolgáltat az elgondolkodásra, alkalmat ad művészeknek, műbarátoknak, hogy számba vegyék munkájuk eredményét, cselekedetük értelmét. — Ezzel a gondolattal vezette be a Somogy megyei képzőművészek XXI. tárlatának megnyitóját *dr. Várkonyi Imre*, a megyei tanács vb-elnökhelyettese.

Bors István átveszi a szobrászati első díjat.

A továbbiakban a társadalom mozgástörvényeinek művészi ábrázolásáról elmondta: — Ha napjaink műalkotásai nem maradnak csupán kordokumentumok, felhalmozott történelmi rekvizítumok, hanem kedélynemesítő, ízlésfejlesztő, jellemformáló ambícióval készülnek, akkor kvalitásuk döntő eleme: eszmei hitelük, a bennük kifejezett világnézeti progresszió.

Hangsúlyozta, hogy megítélése szerint megyénk képzőművészeti élete előnyös helyzetben van. Minden művész szabadon követheti szíve szavát, nyíltan szólhat indulatairól. Az alkotókedv nem lankadt.

A tárlatra beküldött művek a felszabadulás megünneplése jegyében készültek. A Somogy megyei Népművelési Tanács pályázatára beküldött alkotásokat díjazták. Dr. Várkonyi Imre kilenc somogyi képzőművésznek adott át értékes pénzjutalmat.

Szobrászati díjat kapott *Bors István*, *Weeber Klára* és *Kecskeméti Sándor*. A festészeti díjakat *Szabados János*, *Szekeres Emil* és *Csiszár Elek* vették át. *Honty Márta*, *Ungvári Károly* és *Zágon Bertalan* grafikai alkotásaikkal nyertek pályadíjakat.

Az ünnepélyes megnyitó után a közönség nagy érdeklődéssel tekintette meg a Rippl-Rónai Múzeum kiállítóhelyiségében bemutatott megyei képzőművészeti tárlatot.

ztalok,

gy választékban

phatók, 1000 Ft felett

TP részletre is.

nyi Dániel u. 19.

(92849)

lekednek.

A fenti autóbuszjárato
tér és a Transzvill eln
Kölcsey u. elnevezésű
centruma felé utazók
út irányába utazók pe
megállóhelyeken tudna

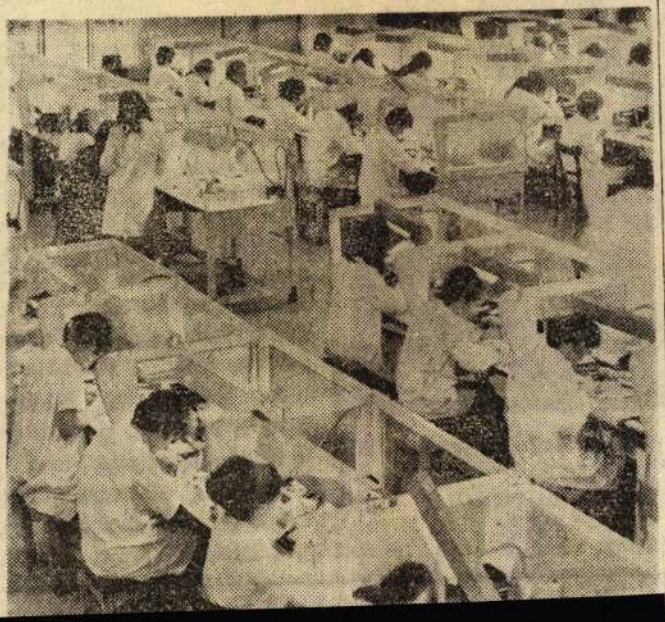

Balatonszentgyörgy
I. TÉGLAGYÁRUNKBA
azonnali belépéssel

karbantartó villanyszerelőt veszünk fel.

Jelentkezés
a gyárvezetőnél.
Fizetés:
megegyezés szerint.

(92843)

Felvételre keresünk

KARBANTARTÓ KŐMŰVEST, FÉRFI ÉS NŐI SEGÉDMUNKÁSOKAT.

Somogy megyei
Temetkezési Vállalat,
Kaposvár,
Május 1. u. 53.

(92846)

ítéséhez

k Vállalat

Bors István

Mire szekerel a „Somogy megye napjai" c. vetkarcsorozatban

N.N: Somogy megye napjai

Somogy megyei Néplap 1969 IV. 13

Boss István, rozsnár
Honty Márta, gobelin-tervező

Kaposvárom élnek s dolgoznak. Tény s feleség

Dunántúli Napló: 1967. máj. 7.
Kallama Erzsébet: Boss István, Honty Márta

Bors István

- Részlet a kiállításon

A Somogyi megyei képzőművészek
XXI. tárlata, Somogyi Néplap
Kaposvár 1970. máj. 12.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Bors István

MAGYAR HÍRLAP

1971 AUG 28

Felavatták a vértanúk emlék

1971

Siófok város legszebb parkjában, a Dimitrov parkban tegnap délelőtt ünnepélyes külsőségek között avatták fel *Bors István* kaposvári szobrászművész *Mártírsirató* című szobrát. A két bronzalak: a halott mártír, s az őt siratő asszony a Tanácsköztársaság hős vértanúinak állít emléket. 1919. augusztus 27-én a Prónay-különítmény egyik csendőrszakasza 39 veszprémi, pápai, devecseri kommunistát *Halász Lajossal*, Siófok egyik baloldali vezet
erdőbe hu
jukat, és h

A mártí
az MSZMP
kulturális
beszédet. A
gyei, járás
sadalmi sz
katonák, a
cosai.

n, a rer
nényezése

hogy fe
kír probl
an kialak
Wilson k
1969. é
pján áll
sokkal „be
volt rége
—, mondt
már azt hi-
unionisták-
elyzetet te-

Az angol áruk bojkottját a párt *az internálások elleni tiltakozásul* hirdette meg. Felszólította az Ír Köztársaság üzletembereit, hogy *vonják ki tőkéjüket az angol bankokból*, ügyfélkörükből

Bors István

Szobrokkal

Szerepel az alábbi tárlaton

Tüskés Tibor: Kaposvár.. tárlat

Művészet 1969 XII. sz. 17 old.

Bors István, szobrász 70 h

A művész a Képzőművészeti főiskola V. éves hallgatója. Az 1956-ban hősi halált halt Asztalos János vezérőrnagy mellszobrát kénítette el. A szobrot okt. 29-én leplezik le a Hajtóműgyár egyi telepén.

-: Szobrot állítanak az Egyi Hajtóműgyár kiszistái a mártírhalált halt Asztalos Jánosnak 8. l

Népszabadság, Bp. 1960. okt. 28

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Bors István
SOMOGY MEGYEI NÉPLAP
1966 NOV 13.
1021

Anya gyermekkel

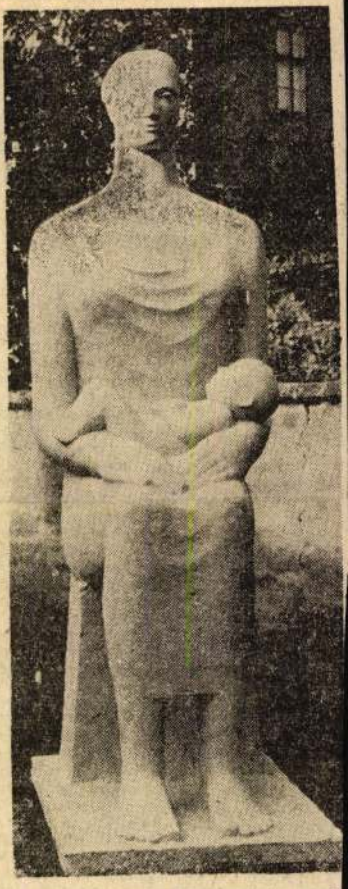

Bors István kaposvári szobrász Anya gyermekkel című alkotása, mely a komlói kórház elé kerül.

ben, az utolsó 1966-ban keletkezett, s az írónak hat országban szerzett benyomásait összegezik. Illyés sohasem figyelte a külföldet a magánember szemével. Külországokban is mindig a magyarságot képviselte, s beszámolóit a nép számára írta.

Scott Fitzgerald:

AZ ÓLOMKRISTÁLY

Az első világháború után Amerikában kialakult értelmiségi korérzés irodalmi megformálóit az irodalomtörténet az »elveszett nemzedék« néven tartja számon. Ezt az egymástól stílusban és alkotói eszményekben távol álló csoportot, melynek tagjai Hemingway, Dos Passos és Faulkner is — a háborúról és a háború előtti erkölcsi fogalmakból való kiábrándulás jellemzi. Közülük Fitzgerald szólal meg elsőnek. Princetoni egyetemi éveit ábrázoló regénye, az Édenen innen, egy csapásra híres íróvá tette. Fénykora mintegy tíz évig tartott. 1930-tól forgatókönyveket írt Hollywoodban. 1940-ben — majdnem ismeretlenül — súlyos alkoholistaként halt meg. Ma világszerte a modern amerikai próza egyik mesterének tekintik. Új kötete húsz év novellaterméséből válogat, beosztása időrendi. A novellák önéletrajzi ihletésűek. Szép élményük a védett gyermekkor csodálatos korszaka, melyre a kiábrándulás állomásai: az iskola, a szerelem, a háború, az átláthatatlan emberi és társadalmi viszonylatok zűrzavaros összessége következik. A kötet legjobb írása az a novella, amely élete utolsó nagy élményét; az alkohol pusztító hatását örökíti meg. A könyvet a modern irodalmat kedvelő felnőtt olvasóknak ajánljuk.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1965 OKT 19.

SOMOGY MEGYEI NÉPLAP
Bors István

102

MEGNYITOTTÁK A XIX. ŐSZI TÁRLATOT

Vasárnap délelőtt nyitotta meg *Kálmán Ferenc*, a Somogy megyei Tanács Művelődésügyi Osztályának helyettes vezetője a Somogy megyei képzőművészek XIX. Őszi tárlatát a Rippl-Rónai Múzeumban. A kiállítás 32 somogyi festő 64 képét és két szobrász hét alkotását mutatja be, számot adva a megye képzőművészeinek munkásságáról. Az ünnepélyes megnyitó után átadták *Bors István* szobrászművésznek a múzeum és a megyei tanács 1965. évi Rippl-Rónai-díját.

Felvételünk a tárlat megnyitásáról készült.

Az AP hírügynökség jelentése szerint az ENSZ-ben vasárnap újabb vádaskodó dokumentumokat tettek közzé. *Ali* pakisztáni nagykövet egymás után két levélben azt hozta *U Thant* ENSZ-főtitkár tudomására, hogy India a múlt héten a vitatott Kasmír térségében négy alkalommal, más körzetekben pedig tízszer sértette meg a tűzszünetet.

ségében pedig
tottak tüzet i
ra.

A Reuter hi
lentése szerint
mány bezáratt
nagar város v
láját, hogy el
népszavazást
mán diákság
dulásainak. (MTI)

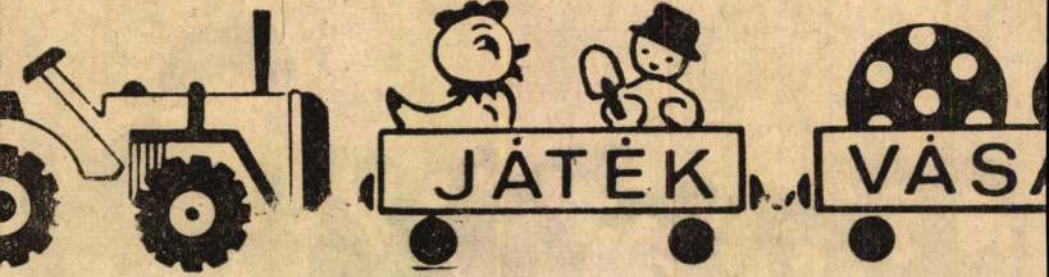

kos árengedmény november 6-ig

ŰVESSZÖVETKEZETEK kijelölt boltjai

	Fogy. ár:		Enged-mény:
C csipogó	7,50	11.—	40 %
C labda		37,50	40 %
rika baba		230.—	40 %
ger baba		74.—	40 %

	Fogy. ár:	
Műanyag teke	32.—	36.—
Hernyótalpas vontató	160.—	170.—
Lendkerekes repülő		29,50
Diafilm.	8.—	18.—

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDEGYŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-008, 337-748, 340-726

SOMOGYI NÉPLAP

1971 ÁPR 15

A III. ötéves tervben épült 1021 Bors István

Járási tanácsház Nagyatádon

A régi tanácsszékház állapota évről évre siralmasabbá vált. Rossz volt a tetőszerkezet, füstöltek a kályhák, a falusi kocsmákéra emlékeztető illemhely kint volt az udvarban. A község rendezési terve szerint 1966-ban kellett volna új járási tanácsszékházat építeni Nagyatádon. Az elképzelés és a terv 1968. november elején öltött formát, amikor az építők végre megkezdhették a ház építését. Pénz persze nem volt elég, a tanácsi dolgozók társadalmi munkában bontották le a helyén álló régi házakat, s 1970. május közepére készen állt a háromszintes épület.

Mint szinte valamennyi építkezés, ez sem ment simán. Eredetileg a gázfűtést akarták bevezetni, de végül is olyan megállapodást kötöttek a postával, hogy közösen vásárolnak kazánt, s azzal fűtenek.

A négyszáhetvenhat négyzetméter alapterületű irodaházban harminchárom szoba van, egy-egy irodában általában ketten dolgoznak. Nyolcvanöt négyzetméteres az üléstérem, két helyiséget kapott az irattár, pihenőt rendeztek be a gépkocsivezetőknek.

A járási apparátuson kívül ebben az épületben dolgoznak a járási NEB, KÖJÁL, az állategészségügyi és a növényvédelmi felügyelőség munkatársai. Egy új épületnél — nemcsak a korszerű technológia követelményeként — a bérlő vagy a tulajdonos igyekszik a berendezést is a kor szelleméhez és igényéhez igazítani. A vb-vezetők és az osztályvezetők irodájában ott a »Mézga-rádió«, közvetlenül beszélhetnek egymással. A posta félautomata telefonközpontot szerelt be, elvitték a régi tárcsa nélküli »vak« telefonokat, s nulla tárcsázása után hívható bárki a városban.

Az épület tervezett bekerülési költsége hárommillió forint volt. Ennek egyharmadát a járás községei adták össze.

A Baross utcára merőlegesen épített ház oldalán az érdekes és vonzó képzőművészeti alkotás Bors István szobrászművész munkája.

Végül álljon itt az építővállalat neve, ugyanis a főbejárat melletti falitáblán nehezen olvasható.

Építette: a Somogy megyei Állami Építőipari Vállalat.

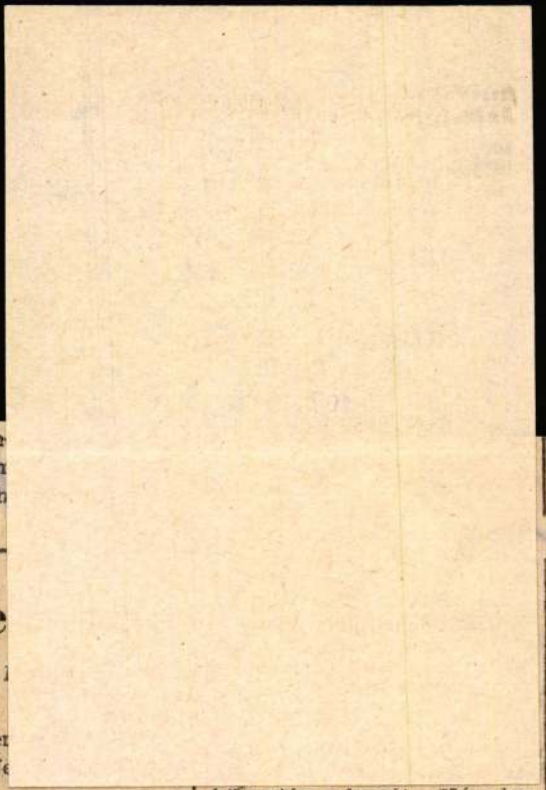

ségi vezetőktől függ. Nevezet elsősorban a csapatok feladata. A sportköröknél a kézilabdázás azonban a legtöbb helyen amolyan szükséges rossz.

seket az azon
csapatok egyn
mérkőzése h
meg.

Döntetlen a kaposvári teke

Somogyi rangadóval folytatódott a tekézők összevont megyei csapatbajnoksága. A Spartacus—Fáklya mérkőzésen a szövetkezetiek kezdtek valamivel jobban, végül azonban a pedagóguscsapat javított, s 4:4 arányú döntetlen született. A hét krónikájához tartozik, hogy a K. Volán hazai, a K. Vasutas idegen pályán győzött biztosan. Változatlanul gyengélkedik a Kaposvári Vasas.

K. Spartacus—K. Fáklya 4:4 (2676:2626)

Ld.: Hász 467, Bene 460, ill. Szakály 452, Kertész 452.

K. Volán—P.
(2667:2403)

Ld.: Peltzer
Cs. 458, ill. Ne
415.

K. Vasutas—Dombóvári Kesztyű 6:2 (2422:2273)

Ld.: Soós 444, Bárány 429. ill, Gergely 394.

P. Volán—K. Vasas 6:2 (2465:2375)

Ld.: Jámbor 460, Turbéki 447, ill. Somogyvári 423, Spannenberger 416.

könyvtár udvarát. Húsz-huszonöt fiatal társadalmi munkát ajánlott fel, hogy a Móricz Zsigmond klubkönyvtár udvarát szebbé tegyék. Felajánlásukban szerepel, hogy sportpályákat, röplabda- és kosárlabdapályát építenek a könyvtár udvarán, valamint a nyárra elkészítenek egy szabadtéri, táncolásra alkalmas helyet is. Úgy tervezik, hogy a munkálatokkal május közepére el is készülnek.

— A húszéves Komló születésnapján irodalmi estet rendeztek a városban, s erre az alkalomra meghívták Takáts Gyula József Attila-díjas költőt is.

— Ifjúsági klubot avatott a kazsoki KISZ-szervezet. A fiatalok társadalmi munkában hozták rendbe a községi művelődési ház egyik termét. A klubnak 20 tagja van.

— Sikerrel zárult tegnap az élelmiszeriparban dolgozó középvezetők vezetéslélekta-

ÉSZAKNYUGATI NB III

A Siófok már hetedik

Az őszi bajnokságban gyengén szerepelt Siófoki Bányász labdarúgó csapata tavasszal igyekszik kiköszörülni a csorbát. Jelen pillanatban már 50 százalékos az eddigi teljesítménye. A 19. fordulóban Siófok a 7. helyre lépett elő. A hátralevő tizenegy játékhéten

Asztalitenisz NB III

K. V. Lobogó—Pénzverő 10:6

Gy.: Rák 3, Mudig 3, Balogh 2, Bubrek 2, ill. Kubics 3, Kecskés 3.

K. V. Lobogó—Magyar Posztó 8:8

Gy. Rák 3, Balogh 2, Mudig 2, Bubrek, ill. Kérdő 4, Varga 3, Molnár.

MDK.

Bors István

Kiállitási kritika

Napló/Veszprém/ 1966 juli.17.lap 5.

.

MDK.

Bors István

Kiállitási hiradás

Somogyi N.1966 juli.14.

K.

Bors István
Arohan

M.D.K.

Négy öntött bronz kompozicióval szerepel.

Kovács Gyula: I. Kaposvári Tavaszi Tárlat
Művészet, 1967. Julius - 40 kep.

Bors István szobrász

Kaposvárott él.

Jelenkor 1966 Ü.n. 462 old.

Bors István

„Tavan" és „Szitakötő" c. művekkel (eml.)

szerepel a Kaposvári Tavaszi Táslatok

Jelentés 1967 VI. n. 553 old.

MDK

Boros István, szobrász

Kaposvárot élő fiatal szobrász művész. Borsos Miklós tanítványa volt.

Fenczik Flóra: Emlékek a Róma-Lepsen 2

ESTI HIRLAP Bp. 1967. máj. 15.

MDK.

Bors István

Kiállitási kritika

Jelenkor 1967 junius p.554.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Somogy megyei Néplap

1968 MÁJ 18

Dr. Orbán László miniszterhelyettes látogatása Kaposváron

Dr. Orbán László, az MSZMP Központi Bizottságának tagja, a művelődésügyi miniszter helyettese tegnap Kaposvárra látogatott. Délelőtt 10 órakor a megyei pártbizottság és a megyeszékhely kulturális intézményeinek vezetőivel találkozott. *Németh Ferenc*, a Központi Bizottság tagja, a megyei pártbizottság első titkára köszöntötte a művelődésügyi miniszter helyettesét, aki kulturális politikánk, a művészeti és a tömegkulturális élet néhány fontos időszerű kérdéséről tartott tájékoztató előadást.

Orbán elvtárs beszédében arról szólt, hogy kulturális életünkre általában az eredményesség a jellemző. Művészeti életünk sok nemzetközi elismerésben részesült az utóbbi időben. És bár vannak fehér foltok, tömegkultúránkban is számottevő a fejlődés, különösen a színházművészet, a mai magyar dráma előbbrevitelében — és itt Kaposvár különösen fontos szerepet vállalt és teljesít sikeresen — mondotta elismerően a miniszterhelyettes.

Ezután eredményeink alapjáról szólva dr. Orbán László megállapította: — Ez a jó társadalmi közérzetből, a párt helyes politikájából következik. A párt és a kulturális vezetés közötti egészséges viszony két területen különösképp szembetűnő: kiadási és értelmiségi politikánkban.

Kiadásunkban minden kulturális értéket jelentő alkotás nyilvánosságot kaphat, ugyanakkor — magától értetődően — a szórakoztatási igényeket is ki kell elégítenünk. Változatlanul egyre fontosabb az erőteljes marxista kritika szerepe: meggyőzően orientáljon és határozottan bírálja az antimarxista nézeteket, műveket; lépjen fel az egészségtelen kulturális jelenségekkel szemben.

Értelmiségi politikánkat hasonlóan megnyugtatónak ítélte dr. Orbán László. Értelmiségünk egy része nem marxista, de fő politikai célkitűzéseinket elfogadja, magáénak tekinti.

A tájékoztató előadás után számos felszólalás hangzott el megyénk kulturális problémáival kapcsolatban. Ezekre mélyrehatóan, elemzően válaszolt a művelődésügyi miniszter helyettese. A tájékoztató összejövetel a kora délutáni órákban fejeződött be.

Délután Orbán elvtárs *Kocsis Lászlónak*, a megyei pártbizottság osztályvezetőjének és *Sárdi Lajosnak*, a megyei tanács művelődésügyi osztályvezetőjének kíséretében látogatást tett a rómahegyi Rippl-Rónai villában. Majd *Bors István* szobrászművész és *Honty Márta* iparművész közös műtermét látogatta meg. Itt hosszan elbeszélgetett városunk több fiatal képzőművészével: *Wéber Klára* szobrász-, *Szabados János* és *Szekeres Emil* grafikus-, valamint *Ruisz György* festőművésszel, a vidéken élő fiatal művészek lehetőségeiről, a zsűrizésről, a megbízatásokról. Távozása előtt a Palmiro Togliatti Megyei Könyvtárban tett látogatást dr. Orbán László miniszterhelyettes.

folyik a pártok és a s
szervezetek vezérkarainak
nácskozása.

A
elége

Bár a harmadik olvasas és a végleges szavazás még hátravan, csütörtökön gyakorlatilag átmentek a szükségállapot-törvényjavaslatok a parlamenti gépezeten Bonnban. A nagykoalíció által képviselt 90 százalékos többség megszavazta a javaslatokat, s ezzel alapvetően megváltoztatta az NSZK alkotmányát. A változtatások lényegesen megnyirbálják az állampolgárok alapvető szabadságjogait »külső vagy belső szükségállapot« idején. Íme a főbb rendelkezések:

korlátozni lehet a levél- és telefontitkot, valamint a hivatás szabad gyakorlását;

az állam a férfiakat és a nőket általa megszabott munkára kötelezheti;

belső nyugtalanság idején a kormany bevetheti a hadsereget a »felkelők« ellen;

a »feszültség« állapotát a NATO is kimondhatja a bonni kormány hozzájárulásával, de a Bundestag megkérdezése nélkül;

... lyoztatva van, egy »közös bizottság« veszi át a parlament funkcióit.

A bonni kormány — szóvivője útján — pénteken megelégedését fejezte ki a kétnapos parlamenti vitával kapcsolatban. Az NSZK lakossága azonban mindinkább nyugtalanságának és felháborodásának ad kifejezést. A szakszervezetek, egyetemi tanárok, diákok tiltakoznak, s egyes szervek már általános sztrájkra szólítanak fel.

A Műszaki A
Gépkereskedő

f. hó 21-én, kedden

műszaki becslést

Írásbeli bejelentéseket s
dető Kirendeltsége, Kap
lalkozunk használt mező
számok, műszerek eladá
vel. Budapesti címünk:
u. 28. Telefon: 127-731.

TRANDFÜRDŐ
a, szombaton NYIT

Bors István

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1965 AUG 29.

SOMOGYI MEGYEI NÉPLAP

lveken. Az állami szektorban átlag minden századik dolgozó foglalkozik munkaidejének legalább egy részében kutatással.

— KAPOSVÁRI MŰVÉSZ SZOBRA VESZPRÉMBEN. *Alumíniumba öntötte Bors István kaposvári szobrászművész Fiú kecskével című kompozícióját a Képző és Iparművészeti Kivitelező Vállalat. A szobrot hamarosan felállítják Veszprémben.*

nak a helyi szervek a hajós fúvószenekar újraszervezéséről, s ehhez több mint 50 000 forint értékű hangszerük már megvan.

MDK

Bors István

Kiállitási kritika

Dunántuli napló 1968 ápr.14.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

DUNÁNTÚLI NAPLÓ
1967 MÁJ. 7.

A napló tárlata

BORS ISTVÁN, HONTY MÁRTA

Kaposvárott igazán nem nehéz megtalálni őket. Egyik főútvonal mentén, a TIT székház udvarának végében, nagyablakos, tágas műteremben dolgoznak naphosszat, *Bors István* és felesége, *Honty Márta*.

(Meg is találják őket sokan... Művésztársak, barátok, ismerősök, fiatalok és mindenfajta érdeklődők kopogtatnak be minduntalan a fiatal házaspárhoz. Kisebb fajta központtá váltak lassacskán, de nem bánják. Pezseg körülöttük az élet.)

A műterem olyan mint általában a műtermek, csak legfeljebb valamivel zsúfoltabb. Szobrok, vázlatok, festőállvány, agyag, kávéscsészék és ülőalkalmatosságok „festői" összevisszaságban borítják a helyiséget, lépcsőkön lehet feljutni Honty Márta birodalmába.

Bors István szobrász, felesége gobelin-tervező. Ezekben a napokban rendezték meg az *I. Kaposvári Tavaszi Tárlatot*. Nagy siker volt, sok kitűnő mű került a közönség elé, maga a kezdeményezés is nagy perspektívákat ígér. Meghívták a kiállításra a Somogyból elszármazott festőket is, de bő teret kaptak az itt élő művészek, és — ami a mi szempontunkból most a legérdekesebb — az itt élő, nem régiben itt letelepedett fiatal képzőművészek is.

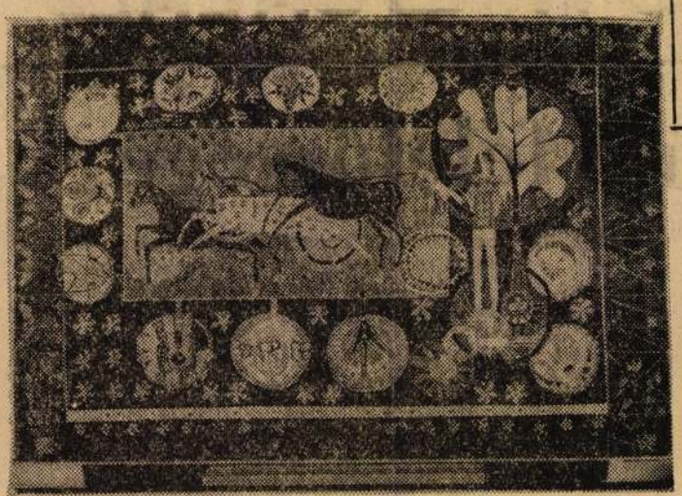

Honty Márta: Gobelinterv

A Tavaszi Tárlaton Bors István nyolc éremmel, valamint négy szoborral szerepelt, Honty Mártától régy grafikát, négy gobelin-tervet, egy nagyméretű gobelint és nyolc érmet állítottak ki. Ez évben — a most először *nyolcezer forintra emelt — Rippl Rónay-díjat Honty Mártának ítélte a Somogy megyei Tanács, elsősorban Évszakok című gobelin-jáért.*

Néhány éve Bors István is megkapta a Megyei Tanács díját.

Mindebből világosan kitűnik, hogy Somogyban megbecsülik a tehetséges fiatal művészeket.

— *Három éve kaptuk ezt is* — mutatnak körül a műteremben. — *Mikor megépült az új megyei könyvtár épülete, a célnak megfelelően átalakította, majd nekünk adta ezt a helyiséget a Megyei Tanács.*

Addig bizony nem tudtak hol dolgozni. Egyikük műfaja sem olyan, hogy egy szobácska csücskében csinálni lehessen. A műterem ugrásszerűen lendítette fel munkájukat, azóta nap mint nap itt lehet őket találni, millió terv s rengeteg folyamatban lévő, vagy már befejezett alkotás között. Lelkesek, bátrak, nagyigényűek és nagyon sokat dolgoznak.

Hogyan kerültek Kaposvárra?

— *Pista idevalósi* — hangzik Honty Márta válasza, s a válasz nem tartalmaz sem miféle neheztelést vagy idegenséget, pedig ő csak a férje révén csöppent a félszázezer lakosú, somogyi városba.

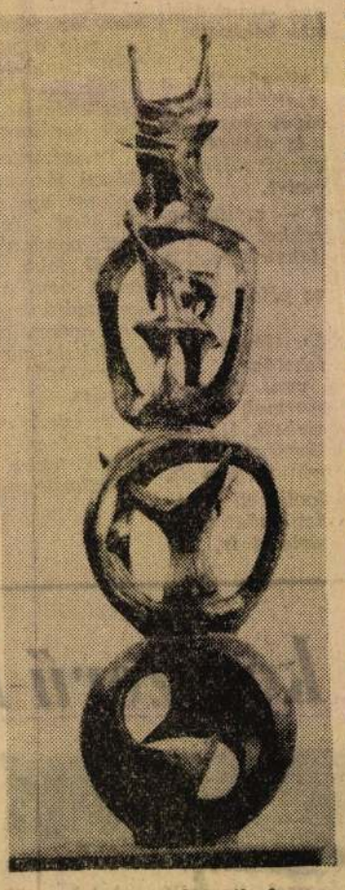

Bors István: Vízparti forma

A fiatal szobrász a főiskola után tehát hazajött. Felesége később végzett a gobelin-szakon, aztán férje után jött. Van egy kislányuk, akit a nagymama gondoz, s van egy műtermük, korlátlan mennyiségű idejük — a munkára. Kell-e ennél több?

No persze, azért kell... A művész abból él, amiből a többi ember, s a szobrász megbízatás nélkül nem jut messzire. Bors Istvánnak azonban Veszprémben már áll egy szobra *(Kecske fiúval)*, a tanács díjjal jutalmazta szép eredményeiket, s egyre gyakrabban vásárolnak is tőlük.

A tervek mégis mindig messze előre futnak az időben.

Honty Márta finom, gazdag és gyönyörűen megmunkált gobelinjei mellett is egyre keresi a további utakat. Színek játéka, a szövött anyag sajátos lehetősége, népmese és állati-növényi formák, a természet varázslata és gazdag érzelmi töltöttség — mind keresi a maga egyre tökéletesebb kibontakozását. Talán különös, hogy egy szövő egyszer csak *fémhez nyúl és a szigorú szerkezetű plakettekkel próbálkozik.* Ez azonban nem hűtlenség, csupán a látásmód megszilárdítására, az anyagszerűségek kitapasztalására való törekvés. És sikeres kiruccanás, mert az érmek *(Kakasok csigával, Portré, Elmúlás* stb.) nagyon szépek.

Bors István másfelé indul: *inkább a monumentalitás felé, a természeti táj s a szobor titokzatos kapcsolatának törvénye izgatja.* Csodálatos elképzelései vannak, rajzai, kisebb-nagyobb vázlatai mind egyféle cél felé törnek: az egyszeri és ezerarcú Balaton partján, talán egy mólónál, ég, föld és víz találkozásánál állna a szobor, de olyan szobor...

— *...ami nem tűr el semmi mást, minthogy beleillik a térbe.*

A kiállításon négy szobra szerepelt, valamennyinek *„Vízparti forma"* a címe. Fémben — elsősorban bronzban gondolkodik. Különös és újszerű Pieta-tanulmányai is a szabad térrel való sajátos összefüggés jegyében fogantak.

Fiatalok, nagy tervekkel, nagy lehetőségekkel — Kaposvár megbecsült nyereségei.

Hallama Erzsébet

OTTHON-CSALÁD

A szülő felelőssége

A hajnali vonat egykedvűen zakatolt. Két asszony beszélgetett:

— Tegnap miért hiányoztál, Iduskám?

— Sajnos, a fiam, Gabi, betört egy kirakatablakot. Méghozzá az új cukrászdáét. Szombaton az ünnepélyes megnyitás előtt... Azt mondják az iskolában: én vagyok érte a felelős!... Hát tehetek én róla? Reggel ötkor már vonaton ülök. A férjem hétre megy dolgozni. A gyerek egyedül kel reggeli után az iskolába megy, hiszen már hetedikes!

— Sok baj van ezekkel a gyerekekkel — bólint a másik asszony. — De mondd, megnézed olykor a fiad táskáját és a zsebeit?

— Ki ér rá erre? Az ilyesmi a tanítók dolga. Mondtam az igazgatónak: nem fizetem meg a kárt, mert a gyerek eljött otthonról.

Egy másik iskolában történt:

A folyosón, a nagy szünet alatt, két nyolcadikos fiú összeverekedett. Az ügyeletes tanár annyit látott, hogy az egyik gyerek üveggel fejbevágta a másikat. Amaz ájultan rogyott össze... Az igazgató behívatta a szülőket.

— Az év elején beírtuk az ellenőrzőbe: a balesetek elkerülése végett csak műanyag edényben lehet tejet, vagy kávét hozni az iskolába. Ezt a kedves szülők is aláírták — mutatott az igazgató a fiúk ellenőrzőjére. S most mégis üveg okozott balesetet.

— Ki emlékezhet mindenre? — méltatlankodott az apa. — Ami a gyerekkel az iskolában történik, azért én nem lehetek felelős.

A két példa — eléggé súlyos példa — szerint, tehát ki a felelős?

A dolgozó szülőknél a felsőosztályos gyerekek önállóan mennek az iskolába. Este azonban mindkét szülő otthon van! Ha nem is állandóan, de időnként a gyermek táskáját, zsebeit, főként az apa átnézheti. Ha ezt megteszik, nemcsak a kellemetlenséget kerülik el, hanem a több száz forintos kárt is.

A tanítási órán „millió" dolgot kell elvégezni a tanárnak. Kikérdez, házifeladatot ellenőriz, új leckét magyaráz, vázlatot ír, képet, térképet szemléltet. És mindezt 45 perc alatt! Az osztályfőnöki órán komoly nevelési és társadalmi problémákkal foglalkoznak, vagy az éppenséggel esedékes osztályügyeket" kell megbeszélni.

Az említett szülő a számára kényelmesebb álláspontot foglalja el: az iskolában történt, emmi közöm hozzá!

Egyes szülők azt szeretnék, ha gyermekük nevelését teljesen az iskolára háríthatnák át. Nagy elfoglaltságukra, fáradtságukra, utazásra és más egyébre hivatkoznak. A verekedés, a kárt-okozás sokszor annak a következménye, hogy nem törődnek a gyerekkel. Szombaton délután és vasárnap a legtöbb szülő együtt van gyermekével. Szülői kötelesség hét végén rendbehozni a „gyermek „szénáját!"

Az iskola oktató-nevelőmunkája a nap egy részére korlátozódik. Ha a napközit is hozzávesszük, legfeljebb 9—10 órára tehető. A többit a szülői házban, annak udvarán, kertjében és sajnos az utcán tölti. A gyermekek az iskolában megmagyarázott anyagot — még a napközisnek is — otthon újra át kell vennie, tovább gyakorolnia... A szülőnek ily módon tehát nemcsak a gyermek viselkedésére, hanem a tanulására is gondot kell fordítania.

Természetesen mindez sok gonddal, törődéssel jár, mégis meg kell tennünk, s ha a helyzet úgy kívánja a hanyagságért, az elkövetett fegyelmezetlenségért felelősségre kell vonnunk gyermekeinket. Minél előbb annál jobb s eredményesebb!... Természetesen nem a testi fenyítésre gondolunk — „a nadrágszíj-pedagógiára". A szülők kezében számtalan olyan lehetőség van, amivel az iskola nem rendelkezik, mint például a gyermektől különböző kedvezmények megvonása.

Az iskola vállalja a tanulók nevelésének, oktatásának ráháruló szép felelősségét, a szülői házra eső részt semmiképpen nem vállalhatja magára!

BALOGH BÉNI
pedagógus

Bútor a korszerű lakásban

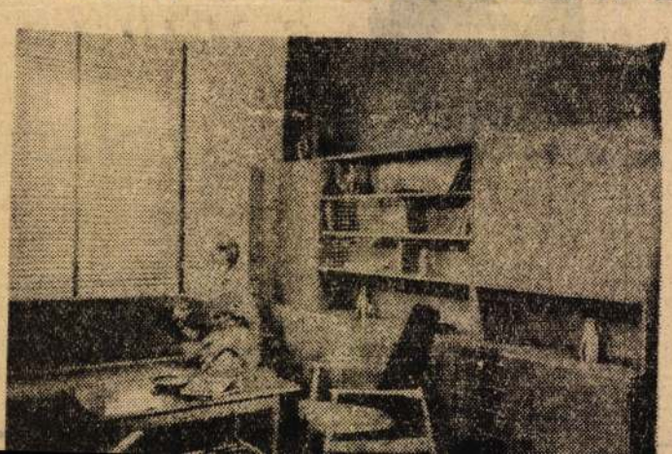

A helytelenül [illegible] tott színek vagy minták elcsúfíthatják a legkorszerűbben berendezett lakást is. A festésnek harmonikus összképet kell alkotnia a bútorral és a lakótér egyéb berendezési tárgyaival.

A kontraszthatású színek helyett inkább világos árnyalatokat ajánlunk, amelyek az egész környezetet tágasabbá, levegősebbé teszik. De figyelembe kell venni a berendezés színösszetételét is: a bútorzat, bútorszövet, szőnyegek, díszítő tárgyak színét. Ha ugyanis a festés nem illik a világos bútorhoz, a környezet egyhangúvá és unalmassá válik. Világos bútorhoz például kék árnyalatot, piros kárpitozású bútorhoz pedig kékeszöld árnyalatot használjunk. A mahagóni bútorhoz jól alkalmazhatjuk a borsózöld árnyalatot.

Kisebb helyiségekben világos árnyalatokra törekszünk, amelyek „kitágítják" a helyiséget és világosabbá is teszik azáltal, hogy jobban visszaverik a fénysugarakat. Sötétebb árnyalatú színek indokoltak olyan régebbi épületekben [illegible]

rendeznek be. Az adatgyűjté során az is kiderült, hog nem anyagi nehézség miatt hanem megszokásból a kon zervatív ízlés miatt. Sokan még úgy vélekednek: szép, jó a modern bútor, de a régi a súlyos, a nehéz, a hatalmas az az érték.

A bútorral szemben támasztott követelmény szolgálja az embert, — s ízlésesen szép legyen. Nem véletlen, hogy ma már a garnitúrák is egyre inkább egyszerűsödnek. A hálószobaberendezés a mindennapi élet igénye szerint egyszerűsödött rekamiéra, illetve heverőre.

Bors István

Pernecky Géza: I. Kaposvári Tavaszi Tárlat.

Magyar Nemzet, 1967. IV. 25.

MDK

Bors István

Kiállitási kritika

Jelenkor 1968 szept.

MDK

Bors István

szobor:

Vizparti formák I., br.

" " III., "

4. Balatoni nyári tárlat. Keszthely, Balatoni Muz. 1968.

Bors István

Vízpasti fermék c. plantikákkal (eml.)

Szerepel a Tv. Balatoni nyári tárlaton a kenthelyi múzeumban

Heitler Lanló: A Tv. Balatoni Nyári Tárlat

Jelenkor 1968 IX n. 811 old.

Bors István
szobrász

M.DK

Vízpadi formák című hét darab-
maga öntötte bronz kompozíció-
ja szerepel a tárlaton.

Kovács Gyula: IV. Balatoni Nyári Tárlat
Művészet (1968. november - 45 lap.

Bors István

Vízpárti formák i. rozbra (eml.)

Szerepel az alábbi tárlaton

Kovács Gyula: Tv. Balaton Nyár i. Tárlat

Művészet 1968 XI. n. 45 old.

Bors István

Somogyban él. Kiállítása lesz Budapesten

H. B.: Hogyan érzik magukat a képzőművészek?

Somogy megyei Néplap 1969. II. 16

Borsos István

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

SOMOGY MEGYEI
NÉPLAP

— **Emléktábla készül Tóth Lajosról,** a Tanácsköztársaság somogyi direktóriumának tagjáról. Borsos István szobrászművész kapott megbízatást Tóth Lajos portréjának, s az emléktáblának az elkészítésére. Március 21-én a Tóth Lajos iskola falán helyezik el az emléktáblát.

kell 120 személyautó, [illegible]
egyetlen fordulóban 360 utast szállíthatnának már december vége óta. Így csak január végén, február elején lesz lényeges javulás, amikorra ezek

1968 JUL 29

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1968 VR 9

Somogy megyei Néplap

Bors István

~~1968 JUL 30~~

— A balatoni kiállítást Keszthelyen vasárnap délben Somogyi József szobrászművész nyitja meg. Megyénkből Bors István szobrász, Szabados János és Szekeres Emil festőművész vesz részt a balatoni tárlaton.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1965 ПКТ 1

DUNÁNTÚLI NAPLÓ

Bors István

— **Bors István** kaposvári szobrászművész szobrot készít a komlói kórház számára, amelyet az intézmény parkjában állítanak fel. Az új alkotás hamarosan a zsüri elé ke-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Bors István

SOMOGY MEGYEI NÉPLAP

1965 JUN 17.

1021

Új szobrokkal, egyéb képzőművészeti alkotásokkal gazdagodik megyénk

(Tudósítónktól.)

A megyei tanács vb művelődésügyi osztályának tájékoztatása szerint megyénk több képzőművészeti alkotással gazdagodik a közeljövőben. A képzőművészeti zsüri elfogadta *Bors István* kaposvári szobrászművész *Halászfiú* című szoborkompozícióját; Balatonföldváron, az új üzletház elé fogják állítani. *Szabadosné Wéber Klára* kaposvári szobrászművész kétalakos szoborkompozícióját jövőre állítják fel Barcson, a rendelőintézet előtt.

A közelmúltban a kaposvári Jókai liget átrendezéséről tárgyaltak a városi tanácson. Az átrendezést irányító bizottság itt is szobrot kíván felállítani.

Ebben az évben adták át Fonyódon *Osváth Mária Ülő nő* című szobrát. Az Idegenforgalmi Hivatal siófoki fogadóhelyiségébe egy balatoni tárgyú kerámia falat készíttetnek. Tervezik a kadarkúti művelődési ház nagytermének pannóval való díszítését. A látrányi és a lábodi művelődési ház képzőművészeti díszítéséről is tárgyalnak. *Plesznivi Károly* iparművész egy 49 négyzetméteres faliszőnyegen dolgozik, ez a kaposvári Munkácsy Mihály Gimnázium zsibongójának falára kerül. *Bors Istvánné Honti Mária* hét négyzetméteres gobelintervét is elfogadta a zsüri. A gobelin a Korona Szálló pálmaházának falára készül.

LÉKLET

ÚJ NYÁR, ÚJ FÜRDŐRUHA!

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Bors Gyula

SOMOGY MEGYEI NÉPLAP

1965 JUN 26.

— **Bors István tervez szobrot a komlói új kórház elé.** A Képzőművészeti Alap a közelmúltban bízta meg a szobor megalkotásával a fiatal kaposvári művészt.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Bors István

SOMOGY MEGYEI NÉPLAP

1965 MÁJ 12.

— ÚJRA MŰKÖDIK Bors István szobrászművész pávás szökőkútja a kaposvári Latinka téren. A városi tanács kitisztíttatta a medencét, s rendbe hozatta a madár »csőtollait« is.

1021

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Bors István

SOMOGY MEGYEI NÉPLAP

1965 NOV 21

1024

ŐSZI TÁRLAT

MINT MINDEN ESZTENDŐBEN, az idén is ünnepi kiállítással köszöntötték a megye képzőművészei a Nagy Októberi Szocialista Forradalom évfordulóját. A Rippl-Rónai Múzeum képet ad az egy év óta megtett fejlődésről, s egyúttal jól mutatja a problémákat is.

Ezúttal — a szokástól eltérően — a szobrokkal kezdjük a beszámolót, mert a fölvetett kérdések itt jelennek meg legpregnánsabban. *Bors István* fiatal szobrászművész négy alkotással jelentkezik a kiállításon. A fiatal művész alig három esztendeje dolgozik a megyében — a főiskoláról kikerülve —, s magas igényeket támaszt saját magával szemben: korszerű szobrászati nyelven kívánja tolmácsolni mondanivalóját. A feladat nem könnyű: az utak nagyon nagy része már járt út, s új utat törni sosem könnyű, s nem hálás feladat. *Medgyessy Ferenc* monumentális egyszerűsége, *Pátzay Pál* klasszicista formavilága, *Borsos Miklós* tömör nagyvonalúsága, *Vilt Tibor* expresszivitása jelenti azt a hazai szobrászi örökséget, melyből fiatal művészeink elindulhatnak. Bors István Borsos-növendék; mesterétől nem annak formakincsét hozta magával tarsolyában, hanem az alkotás tiszteletét, az újra törekvés vágyát. Első megbízásai: a veszprémi Kiss Lajos lakótelepre kerülő *Fiú kecskével* és a balatonföldvári *Halász* a gondolat kifejezésének nehézségeivel küzdő, saját hangját kereső fiatal művészt mutatják. Ezúttal mintha rátalált volna egy sajátos, sajátjának vélt hangra. *Háború* c. fekvő figurája (teljesen érthetetlen, miért jelzi a katalógus *Fekvő* címmel a művet, megnehezítve ezzel annak megértését, és szabad utat engedve az előítéleteknek) rendkívül érdekes kompozíció. A hátrahanyatló fejcsonkra és a roggyant lábakra támaszkodó törzs szobrászilag szépen megoldott: a lecsukló gégefő döbbenetét fokozza a domborodó mellkashoz kapcsolódó hasüreg negatív foltja, s mindezt jól egészíti ki és zárja le a két hosszú, vékony, csontszerű láb derékszögben elcsukló vonala. Szépen mintázott, jól megoldott, gondolatilag végigvitt mű: alkotója méltán kapta meg az idén a Rippl-Rónai-díjat. Másik két műve: a komlói házak elé készült terve, melyen egy pozitív és egy negatív félkörívű domborulat ad hátteret és talapzatot a női figurának, egyszerűségében is szellemes elgondolás, és csak sajnálni lehet, hogy nem kerülhet most kivitelezésre. A *Vitorlások* két egymásnak támaszkodó negatív hajlított lemeze jól érzékelteti a teret, s alkalmas díszítő elemnek ígérkezik valamelyik újonnan épülő Balaton-parti épületkomplexum elé.

A másik szobrász: *Sz. Weber Klára* a barcsi új rendelőintézet elé kerülő *Anya gyermekkel* c. új kompozíciójával jelentkezett. Az eléggé naturálisan megoldott kompozíció kétségtelenül jó szobrászi érzékről tanúskodik, de az az érzésünk, hogy felfogásuk a művész korábban bemutatott, kőben megformált alkotásai mögött marad. *Sellő*-je kedves, szellemes kisplasztika: érdemes lenne nemes anyagban is kivitelezni.

KEVÉSBÉ EGYENLETES és jó színvonalat képvisel a festészeti anyag. A kellemes meglepetést ezúttal *Szekeres Emil* okozza. A tavalyi kiállításon, de még az ez év elején rendezett pesti bemutatkozásán is sok utánérzés, szárazság érződött művein. Új alkotásai egy befelé forduló, miszticizmusra hajló művészt jeleznek: a pasztellek kissé elmosott felrakása, a képek teljesen zárt tere, a figurák teljes hiánya, a színek választása erre utal. Mint mondják, ilyen a természete: ha így van, csak örülni lehet, hogy egy mesterkélt, hideg személytelenségből kilépve egy líraiságra hajló szubjektív képi világ kibontására tör. Kiállítótársa, *Szabados János* mintha erejét a pesti nagy bemutatkozásokra tartogatta volna: a X. kiállításon bemutatott *Csendélet*-e jelentős festői erényekről, színérzékről tanúskodik, s hasonlóan ezt bizonyítja a legutóbbi Alap-vásárláson a Nemzeti Galériában megvett műve is. Itt bemutatott *A tavasz köszöntése* inkább az újra törekvéssel tűnik ki, s formai megoldásával zavarba ejtő. *Botticelli* halhatatlan *Tavasz*-a óta — de még inkább már a görög költészet alkotásai — a tavasz fogalma valami keletkező újat, szépet, frisset jelöl. Szabados János képén nem ezt találjuk: az erősen megbontott faktúra mozgalmassága inkább elrettentőt, semmint vonzót jelöl, s a figurák ritmusa sem segít abban, hogy ezt a benyomást eloszlassa. Tartalom és forma, gondolat és megvalósulás kettéválásának jellegzetes példája a mű, mely a művész kétségtelen jó szándéka, újat akarása ellenére sem úgy hat, mint azt alkotója eltervezte. Zavar jellemzi a Marcaliban élő *Szabó Béla* alkotásait is. Nagy képe, *A festő asztala* kiegyensúlyozatlan, nyers faktúrájú; képi mondanivalója tisztázatlan.

A GRAFIKAI ALKOTÁSOK közül messze kiemelkedik *Martyn Ferenc* három tusrajza: a technikai megoldás igényessége, a megoldás művessége párosul itt a művész élményeivel, s az eredmény: a kiállításon látható nagyszerű művek. Mellette elsősorban *Lorántt János* illusztrációit említhetjük: a kis művek is jelzik a művész biztos, egyenletes fejlődését. Csak sajnálni lehet, hogy rövidesen eltávozik a megyéből. Szép *Honty Márta* gobelinterve; *Bagó Bertalan* monotypiái, *Zágon Bertalan* kis tusrajzai figyelmet érdemlő alkotások. *Stotz Mihály* rajzaiból inkább a rajzi készség biztonságát, a kézügyesség megejtő fordulatait érezzük, mint a mondanivaló erejét és bőségét.

Hiányoljuk a kiállításról a somogyi művészek régi generációját: *Gerő Kázmért, Ruisz Györgyöt, Szikra Jánost.* Vajon ők nem ünnepelnek együtt a többivel, vagy nem dolgoztak, s így nem volt mit bemutatniuk? Vagy csupán a zsüri szigorúsága fosztotta meg őket a részvétel lehetőségétől? Akárhogy esett is, sajnálatos, hogy távol maradtak a megye képzőművészeinek ettől az érdekes, a fejlődés jegyeit magán hordozó bemutatkozásától.

Láncz Sándor

meg is sajnálta. A műúton mentek Fonyódliget felé, és testével próbálta felfogni a Balaton felől meg-megújuló szélrohamokat. Úgy rémlett neki, hogy a túlsó partról a Badacsony fújja rájuk a szélvihart, mint egy hatalmas ventillátor, fülsiketítő csikorgással forgatva sebes örvénnyé az egyébként szelíd, szinte tehetetlennek látszó levegőt.

Csak a szélről meg az időjárásról váltottak néhány szót. Miklós ismét a tavalyi nyárra gondolt. Hol volt akkor még Márta? Aztán mikor megismerkedtek, milyen gyorsan, szinte ellenállhatatlanul közeledtek egymáshoz.

Akkor döbbent meg, amikor előző este megérkezett az anyósa, és először hallotta fél füllel, hogy Márta komisz, heves hangon beszél az anyjával. Az udvarról hallotta a szóváltást. Ruháról meg öltözködésről volt szó. Csodálkozva nézett Mártára, de nem kérdezett semmit. Aztán később az anyósával ült kettesben az asztal mellett.

— Nem mondtad még, Miklóskám, hát boldogok vagytok? Hogy érzitek magatokat?... Örültök egymásnak? — kérdezte az anyósa.

— Ó, nagyon — felelte Miklós.

Az anyósa elérzékenyült. Miklós tudta róla, hogy a rajongásig szereti egyetlen lányát.

—Tudod, Miklós, az én lányom jó gyerek ám, szeret téged is meg engem is nagyon... De néha hihetetlenül makacs, önfejű. Látod, most is milyen náthás a meleg nyárban. Mert biztosan könnyelműsködött... Legyél hozzá néha azért szigorú is... Tudod, mintha a bátyja lennél.

... Az egész tavasz úgy ment el, mint egyetlen ünnepnap... Most meg úgy érezte, mintha valami hétköznapi feladatra hívta volna fel a figyelmét az anyósa...

A kis villa elé értek. Anyósa már fölkelt.

Anna

Sárga vászonkötés, r
kék színű betűkkel a sze
neve és a köny címe.
festett *Anna Seghers*
könyve, amely *Gustav K*
penhauernél jelent r
1923-ban háromezer pél-
dányban. Seghers — mind
össze ennyi állt a köteten,
keresztnév nélkül, és so-
kan azt
Annyira férfias volt a kis-
regény — *A Szent Barba-
rai halászok felkelése* cím-
mel később magyarul is

után Anna Seghers két gyermekével illegalitásba vonult, majd a megszállt területről Dél-Franciaországba szökött, onnan pedig Mexikóba hajózott. A várakozás szorongató, megalázó, reményteljes és csüggesztő napjait, heteit írta le nagy-

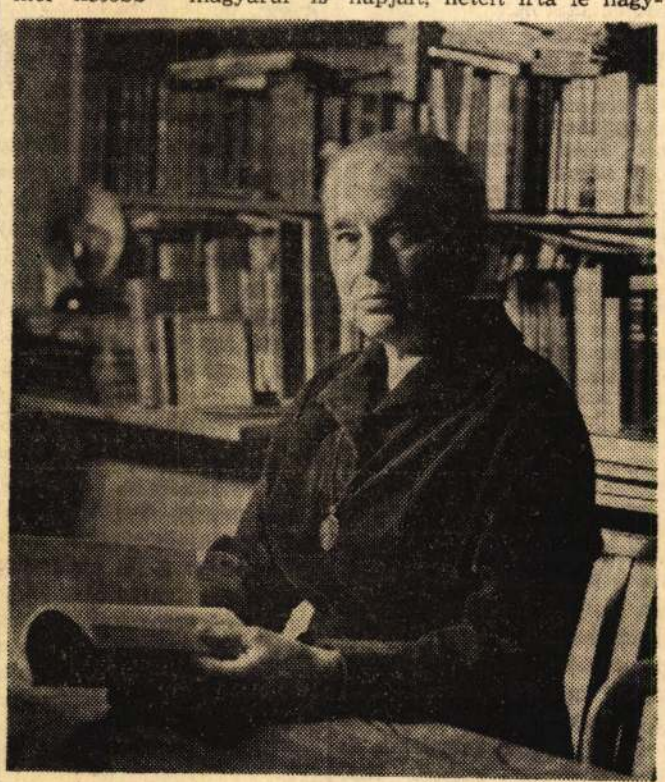

Anna Seghers a dolgozószobájában.

megjelent — témája, stílusa, hangvétele. Egyébként fölvett név a Seghers. Az akkor huszonnyolc éves szerző igazi neve *Netty Reiling* volt, pontosabban *Doktor Reiling*, nem az orvostudományok, hanem a filozófia doktora. Egy mainzi képkereskedő lánya. Dr. Netty Reiling, azaz Anna Seghers első könyve mindjárt nagy vitát kavart, és jelentős sikert aratott: megkapta az az évi Kleist-díjat érte. Azóta Anna Seghers minden új könyvét olvasók tömegei várják, megjelenése nemcsak német irodalmi, de világirodalmi ese-

szerűen *Tranzit* című, magyarul nemrég megjelent regényében. Miközben gyermekeivel együtt Mexikóban élt, férjét a Pétain-kormány a Le Vernet-i internálótáborba zárta.

A hetedik kereszt nemsokkal az angol nyelvű kiadása után németül is megjelent a mexikói El Libro kiadónál, amely később a *Tranzit*-nak is teret adott. Berlinben 1946-ban jelent meg első ízben a regény, amely azóta az NDK-beli Aufbau Verlagnál már háromnegyedmillió példányban látott napvilágot.

Anna Seghers 1947-ben visszatért Németországba, méghozzá annak demokratikus felébe. 1951 és 53 között műveinek gyűjteményes kiadását jelentette meg az Aufbau Verlag. Végül, 1962-ben a Német Szövetségi Köztársaságban is akadt kiadó, amely bátorkodott Anna Seghers-művet megjelentetni: *A hetedik kereszt*-tel, a *Tranzit*-tal és egy kétkötetes novellagyűjteménnyel ismertette meg a nyugatnémet olvasókat.

Anna Seghers a századdal együtt született: november 19-én ünnepelte 65. születésnapját. Ekkor jelent meg új elbeszéléskötete, *A gyengék ereje*. A Szent Barbarai halászok felkelésétől az új novellás kötetig ívelő pálya a mai német szépprózа egyik legnagyobb és legjellegzetesebb egyéniségének útját mutatja. Munkáit a világ minden kultúrnyelvére lefordították; szerte a világon mindenfelé, hazánkban is óriási olvasóközönség várja újabb műveit.

ÖNYV

v: ITTHON

az író a nálunk is ismerős problémákat, a bürokrácia és az élet szüntelen harcát, a magára hagyott fiatalok egymásra találását, a rideg hétköznapokat megszépítő szerelmeket, a múlt lehúzó erőinek kudarcát. Lakkozás nélkül ismerheti meg a magyar olvasó a szovjet falu mindennapjainak mai valóságát.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Borz István

SOMOGY MEGYEI NÉPUJSÁG

1962 SZFP 2 b

1021

6

Pályakezdő művész

Évente sok, középiskolát végzett fiatal hagyja el a várost, hogy egyetemi, főiskolai tanulmányainak idejére másutt legyen honos. Sokan mennek el, és sajnos, kevesen jönnek vissza a négy-öt év elteltével. Még kevesebben vannak azok, akik kész emberként már úgy toppannak közénk, mint figyelemre méltó ígéretek, pályakezdő ifjú szakemberek vagy művészek, mint például *Bors István* szobrász.

A hirtelen elhatározások embere. Mindig is vonzódott a képzőművészethez. Festett. Az érettségi évében határozta el, hogy sehova máshova nem megy, csak a Képzőművészeti Főiskolára. Mintázni kezdett hát, és csoda-e, hogy a fölvételi vizsga után nem volt nála boldogabb művésznövendéke szobrásztanárának, *Borsos* mesternek?

Észrevétlenül ment el Kaposvárról, de úgy jött vissza, hogy észre kellett vennünk. Hogy is volt? Túl a diplomamunka elkészítésén és a szárnyra bocsátó diploma kézhezvételén, pihenni jött le a Balatonra. A szülőföld újralátásának élménye elfeledtette vele, hogy Miskolcon nagyszerű műteremlakásokat ígértek az ott letelepedni vágyó pályakezdő művészeknek, festőknek és szobrászoknak. Itthoni barátok is hívták. Meglepetésszerű gyorsasággal döntötte el, hogy igen, hazajön Kaposvárra, bár tudta, hogy itt nincs műteremlakás.

Nem sokkal ezután mutatkozott be. Nem szoborral ugyan, de az első megbízatás mégis csak jólesett.

Amikor első alkotását — amit ő szeretettel vízi játéknak nevez —, a Latinka tér meglepően modern szökőkútját körülállták az érdeklődők, sokféle vélemény hangzott el. Dicsérő is, elmarasztaló is. Sokszor állt ott a szenvedélyes vitatkozók között észrevétlenül. Elkeseredett? Éppen ellenkezőleg! Örült, hogy foglalkoznak munkájával az emberek. Hiszen amikor évfolyamtársai megtudták, hogy haza akar jönni Kaposvárra, eltemetkezést emlegettek. Azt jósolták, hogy nem lesz próféta itthon.

— Nem is akarok az lenni. Dolgozni akarok. Így nehezebb lesz? Kétségkívül. Nélkülözhetetlen a pályatársak, az idősebb mesterek segítsége. Ott, ahol sok képzőművész él egymás közelében, naponkénti korrekció mellett készülhet egy-egy alkotás. Ahány látogató a műteremben, annyi vizsga tekintet, annyi segítő észrevétel.

Jól érzi-e magát itthon? Fél évvel ezelőtt, amikor első ízben találkoztam vele, még tétovázva mondta, hogy igen. Elmondta, hogy szüleinek Honvéd utcai kis otthonában él. Hol van a műterme? Nevetett. Télen a konyhában, nyáron az udvaron.

Hallottuk, hogy megnyert egy pályázatot, és kétfigurás szoborkompozícióját Veszprém egyik új lakótelepén állítják fel. A zamárdi kertmozi homlokzatára is ő készíti el a kerámiát.

Mind a két értesülés igaz. Veszprémben szívesen látott vendége lehet a művésztelepnek, ha kedve tartja oda látogatni.

— Hol dolgozik most?

— Részben a »hajókajütben«, részben pedig az agyagiparosok fogadtak be, s ezért nem tudok elég hálás lenni *Barth Ferencnek, Tamás Lászlónak*. Mi az a hajókajüt? Az előszobánk. Rendet és tisztaságot szerető emberek a szüleim. A szobrász munkája pedig nem éppen olyan, hogy nem sérti a rendet. Kitelepültem kisplasztikáimmal az előszobába. Ami nagyobb munkám van, azt pedig új barátaim segítőkészségének köszönhetően ott csinálom a ktsz egyik helyiségében.

Sima homlokán hirtelen összefut két kis ránc. Kimondatlanul is tudom, hogy az aggodalom a jövőnek szól. Mi lesz, ha már nem veheti igénybe ezt a vendégbarátságot? Hogy talán rendeződik a műteremprobléma? Talánra nehéz építeni, és hamarosan nősülni akar. Jövendő felesége az idén végzi el a Képzőművészeti Főiskolát. Mindkettőjük művészi hivatása olyan, hogy műterem nélkül moccanni sem tudnak. Gyökeret verni végképp? A mostoha körülmények ellenére azt vallja, hogy maradni akar. Az illetékesek hathatós segítségére van szükség ahhoz, hogy megszűnjenek a fiatal művész gondjai.

Szóba kerülnek a tervek is, hogy alkotómunkáját nem tudja elképzelni az építészet nélkül. E két művészeti ág, a szobrászat és az építőművészet korunkban összetartozik. Kiegészíti egymást. Amit erről mond, az a fiatal szobrásznemzedék hitvallása. Nem kiállítótermek részére dolgozni, hanem a legnagyobb közönségnek. Az új lakótelepek terein, utcáin, a parkokban megforduló emberek százainak, ezreinek. Szívünk szerinti hitvallás ez...

László Ibolya

gyan halad mélyforgatása

elepítési előkészületek ellenőrzésének tapasztalataiból

emberekre. Pedig az SZ—100-as géppel nem mindenki tud dolgozni! Hosszú időbe került, míg a gépállomásnak sikerült egy embert szerezni e, s az a múlt hét végén hozzáfoghatott a munkához. De ez csak egy ember, márpedig az SZ—100-as csak akkor van kihasználva, ha két műszakban dolgozik, nem beszélve arról, hogy az idő rövidsége miatt is szükség van az éjszakai munkára. Jó lenne, ha a tsz más traktorost ültetne a DT-re, és a saját érdekében elősegítené, hogy a 37 holdat mielőbb megforgassák.

Gátolja a forgatást a betakarítás

A gyümölcsössel betelepítendő ezer holdnak több, mint felén még kultúrnövény áll. Tehát addig nem dolgozhatnak rajta, míg be nem takarítják a terményt. Emiatt félő, hogy ha megforgatják is a talajt, betelepíteni már nem tudják az idén. Nagyon sok függ persze az időjárástól is. A gondon legföljebb enyhít, ha a szövetkezetek legelőször ezekről a területekről takarítják be a termést. De mit csináljon addig az SZ—100-as? A Lengyeltóti Gépállomás gépe Fonyódon dolgozik, a tsz-ben 15 holdon legelőjavítást végez. Szőllősgyörökön a telepítésre kiválasztott 50 holdban burgonya és csalamádé van. Itt csak október elején kezdhetik meg a talaj előkészítését. A somogyvári 36 holdon kukorica áll, ezt a területet előreláthatólag csak október végén tudják szabaddá tenni. A mélyforgató gépet célszerűtlen lenne október elejéig máshová irányítani, mivel a legközelebbi munkahely, Gamás vagy Balatonendréd olyan messze van, hogy túlságosan sokba kerülne a szállítása. Különben is Balatonendrédre a napokban odaérkezik a kiliti gép, mivel Pusztaszemesen hamarosan végez.

Hasonló gonddal küzd a Marcali Gépállomás. Itt egy SZ—100-as és egy SZ—80-as erőgép áll rendelkezésre. A nagyobbik gépet a körzetükön kívül eső Nemesdédre kellett küldeniük, mert a Tapsonyi Gépállomás traktora a csurgói járásban forgat. A kisebbik gépet — mivel a marcali Vörös Csillag akkor még nem kért segítséget a gépállomástól — Vörsre irányították erdősáv telepítéshez előkészíteni a talajt. Nemrég azonban jelentkezett a marcali tsz, hogy mégis akar talajt forgatni, ezért a gépállomás visszarendeli Vörsről a traktort, hogy elvégezze Marcaliban a 40 hold mélyforgatást.

Szépen megindult a munka

Jó néhány helyen a nehézségek ellenére szépen megindult a munka. A Tabi Gépállomás traktora Lullán forgat, utána Bedegkéren és Kányán dolgozik majd. Összesen mintegy 160 hold felszántása vár rá. Szükség esetén segíthet a Balatonkiliti Gépállomás is. Igen ésszerűen dolgoztatják együtt a Fonói Gépállomás és a mernyei gépjavító két traktorát. Jelenleg mindkét gép Ecsenyben forgat. Említést érdemel a fonói *Mihályi Ernő*, aki példamutatóan látja el feladatát. Igaz, nagy gyakorlata van ebben a munkában. Tavaly például egymaga több mint 200 holdat forgatott meg. A két gép hamarosan végez Ecsenyben, s utána Mernyén és Gamáson készíti elő a talajt. Szépen haladnak ezzel a munkával a Csokonyavisontai Gépállomás körzetében is. Ami terület szabad volt Csokonyavisontán, azt már mind megforgatta az SZ—100-as, és most Vízváron dolgozik.

Az a tény, hogy a múlt hét második felében már majd minden gép dolgozott, nem jelenti azt, hogy a továbbiakban ne tekintsék fontosnak ezt a tennivalót. Hiszen eddig még mindössze 121 hold földet készítettek elő gyümölcstelepítésre. A feladat igen nagy, különösen, ha figyelembe vesszük, hogy egy gép két műszakban is legföljebb három és fél holdat forgat meg. Elengedhetetlen, hogy a gépállomások — megbeszélve a termelőszövetkezetekkel — pontos ütemtervet készítsenek, s addig, amíg a gyümölcstelepítésre nem készítették elő a talajt mindenütt, ne végeztessenek az SZ—100-assal és az SZ—80-assal egyéb munkát! Csak így kerülhető el a kap-

Bors István

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

SOMOGY MEGYEI NÉPLAP

1964 ÁPR 8.

1021

— **Újra működik a »páva«** a Latinka téren. Bors István kaposvári szobrászművész alkotását a télen megrongálták. A tanács a büszke tartású »madarat« rendbe hozatta, újra magasra szökik a víz vékony csöveiből.

gon fújja a füstöt, és figyeli a békák brekegését. Kilencre jár az idő, hűvösödik. Bent a

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Bors István
SOMOGY MEGYEI NÉPLAP

1962 DEC — 1
1021

Két szobor

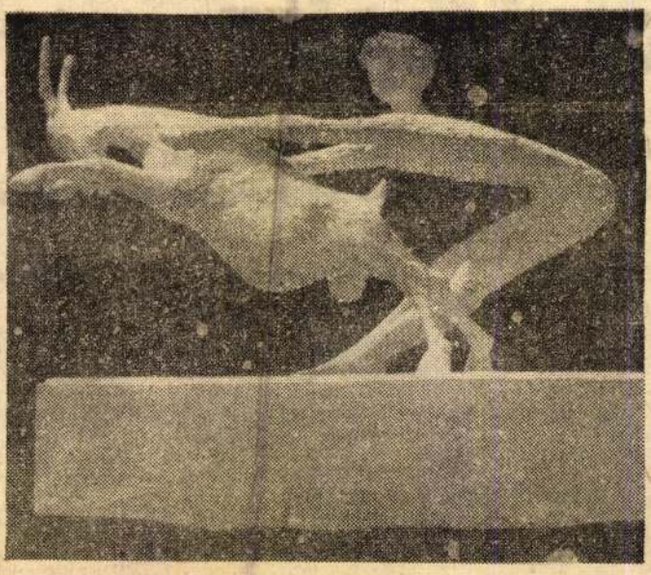

képével idézzük olvasóink emlékezetébe *Bors Istvánt*, a fiatal szobrászművészt, akit nemrég mutattunk be lapunk hasábjain. Nem egy és nem két csábító ajánlatot utasított el a művész, amikor hazajött Kaposvárra, és itt telepedett le. Parányi szükségműtermében úgyszólván minden talpalatnyi helyen kisplasztikák tanúskodnak arról — a vázlatok, rajzok, egyebek mellett —, hogy a hazai levegő nem csökkentette, inkább növelte alkotókedvét.

Nézzük a »Kecskés fiú« elnevezésű kompozíciót. Sajnáljuk, hogy ez a fiatalságot, életerőt és szeretetet, életkedvet sugárzó munka nem a mi tereink egyikére kerül, hanem elsőbbségi jogon — mivel egy veszprémi pályázatra készült a szobor — a veszprémiek gyönyörködhetnek majd benne. És mit remélhetünk mi? A pávás szökőkút után hol állítja ki városunk a fiatal szobrász legközelebbi munkáját? Nem tudhatjuk. Akik hivatalból és nemes értelemben vett lokálpatriotizmusuktól vezetve azt szeretnék, hogy virágokban gazdag, de szobrokban nagyon szegény városunk néhány szoborral gyarapodjon, alig rendelkeznek többel, mint a jó szándékkal. Nincs pénz ilyen képzőművészeti alkotások megvásárlására és felállítására.

Mindennek ellenére elgondolkodtató, amit a fiatal művész mondott a másik kompozícióval kapcsolatban. Ez egy kerámia burkolatú medencében két játszó fiúalak. Játszó gyerekek. Talán ezen a néven ismerkedhetünk meg Bors Istvánnak e munkájával. Azt mondotta, hogy a »Játszó gyerekek«-et szívesen a városnak ajándékozná. A rokonszenves nagylelkűségre válaszolhat-e szűkkeblűség? Aligha. Úgy hallottuk, hogy a megyei tanács művelődésügyi osztálya a közelmúltban gyűjtést indított. Általános iskoláink szorgalmas növendékei tíz mázsa bronzot gyűjtöttek össze. A drága anyagot ott tárolják a Tóth Lajos Általános Iskolában. Ha egyébre futja e lelkes ügyszeretet szerezte kincsből, talán kerülne bronz arra is, hogy új és összefüggő lakótelepeink nem annyira zárt tereinek valamelyikére egyszer majd kikerülhessen a medence és benne a »Játszó gyerekek«.

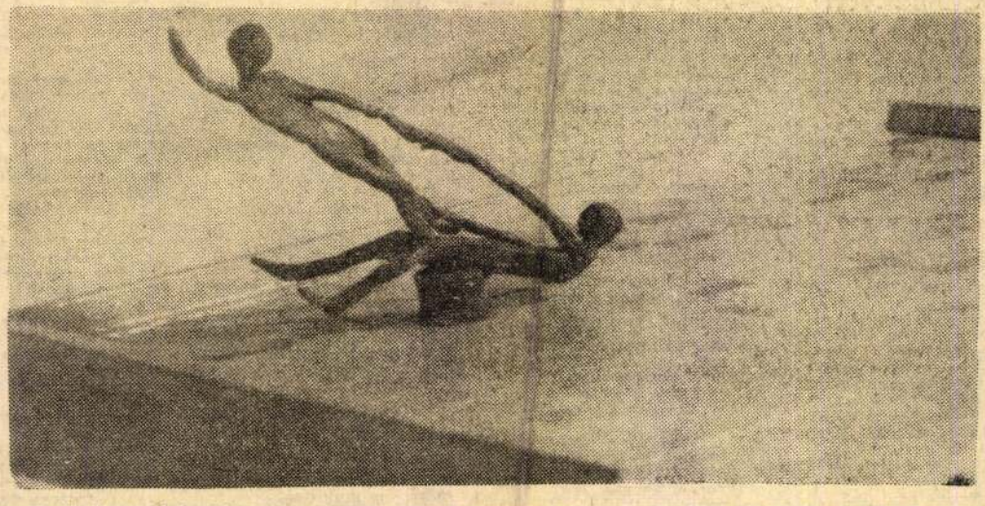

Képeket mutat a művész. Építő rendetlenségű udvar. Látni rajta, hogy itt még javában áll a munka. Mit ábrázol a kép? Az épülő gimnázium zárdára emlékeztetően zárt udvarát.

— Azon gondolkozom, mivel lehetne lazítani ezen a szigorú zártságon. Nézzék csak — mutat egy pontra —, itt lehetne egy kiröppenni készülő madárfigura. Persze egészen modern megfogalmazásban. Szeretném elkészíteni idejében.

— Ez itt — mutat a következő fényképfelvételre — a Dorottya-ház Kossuth térre néző fala. Szó van arról, hogy e fal elé szökőkutat terveztet a városi tanács. Vitatkoztam az elvtársakkal. Néhány száz méterrel odább ott van a Latinka tér szökőkútja. Egy ilyen kompozíció különben sem takarja a tér minden szögéből jól látható kopár felületet, amin szinte elveszik a kis méretű emléktábla. Gondolkozom azon, hogy jó lenne ide egy olyan munka, ami a Dorottya című vígeposz valamelyik jelenetét ábrázolja.

Sajnáljuk, hogy a fénykép nem adja vissza a művészi alkotás teljes szépségét. Már bronzba öntve itt fekszik előttünk egy sorozat. Hemingway népszerű hősét ábrázolja, az öreg halászt.

Ismerjük a terveket. A legközelebbieket. Az alkotás hogyanját is. Bors István fenntartja magának a kísérletezés jogát, az igényt a korszerűségre. Örülünk ennek és igen sokan örülünk. Abban pedig bizonyosak vagyunk, hogy a nagylelkű ajánlatot, a szoborajándékot, amely szól a szülő és felnevelő városnak, nem utasítják vissza. Van bronzunk, és van abban is valami nagyszerű, hogy ezt az anyagot azok gyűjtötték össze, akikre gondolva szépítjük városunkat.

László Ibolya

...nogyi Néplap

RÁDIÓ ÉS TELEVÍZIÓ
MŰSORA

1962. december 3-tól december 9-ig

Kedd

KOSSUTH RÁDIÓ

...35: Pillanatfelvétel
...10: Napirenden ...
...15: Népek zenéje.
...40: A Gyermekrádió műsora.
...: A Gyermekrádió énekszakköre.
...: Családi körben ... (Ism.)
...55: Könnyű fúvósmuzsika.
...5: Berlioz-művek.
...00: Szövetkezeti gazdatanfolyam.
...20: Népszerű táncdalok — Kedvelt énekesek.
...55: Dante versei. (Bessenyei Ferenc.)
...00: Sosztakovics: Hegedűverseny. (Leonyid Kogan.)
...35: Teveháton a Szaharában — és más érdekességek.
...10: Könnyűzene.
...10: Megtudtuk — elmondtuk.
...00: Szív küldi ...
...15: Gilbert operettjeiből.
...45: A budai Sándor-palotában történt. Schneider úr hatalomra jut ... Karsai Elek dr. írása.
...00: Zenekari muzsika.
...10: Gazdasági híradó.
...00: Népi zene.
...35: A Szabó család.
...55: Könnyűzenei híradó.
...15: Éva naplója.
...idám irodalmi műsor.
...55: Mai szemmel ...
...35: Figaro házassága. (Részletek Mozart operából.
...55: Könnyűzene éjfélig.
...: Kórusok.

PETŐFI RÁDIÓ

...00: Könnyűzene.
...00: Mivel táplálkoznak a ...nger állatai? Előadás.
...55: Zenekari muzsika.
...00: Beszélgetés a társadalmi tulajdonról.
...35: Verbunkos-muzsika.
...55: Időszerű nemzetközi kérdések.
...55: Szterszky Adrienne (ének) és Váczi Lili (zongora) hangversenye.
...00: Vidám félóra Jókai ...ór műveiből.
...02: Tánczene.
...55: Szövetkezeti gazdatan...olyam.
...55: A maffiandi tornyok. (Részletek Kerékes János—Erdődi János dáljátékából.
...00: Liszt és a közönség. ...omfai László zenés előadása.
...00: Ketten decemberben. ...rdi Kazakov elbeszélése. (Losvay Katalin.)
...00: Sceaux-i Fesztivál, 1962. Debussy-est. Rapszódia klarinétra és ...ngorára, 2. a) Halott lelek. b) Hódolat Pickwick...nak. 3. Syrinx. 4. Gor...nka—zongora szonáta. Három Villon-ballada. Triószonáta.
...: Tánczene.

TELEVÍZIÓ

...: Iskolások műsora.
...: A titokzatos munka...s ...
...: TV Híradó. Mezőgazdászok fóru...
...: A TV mesekönyve.
...: TV Magazin.

Szerda

KOSSUTH RÁDIÓ

6.30: Orvosi tanácsok.
8.10: Operarészletek.
9.00: Gheorghe Topirceanu román költő versei.
9.20: Népi zene.
10.10: Üttörő Híradó.
10.30: Zene- és előadóművészet. A karmester munkája. Előadás.
11.07: Napirenden ...
11.12: Karai József: Ifjúmunkások — szvit.
11.25: A Szabó család.
12.15: Táncmelódiák.
13.00: Törvénykönyv. A munkajog.
13.15: Liszt-zongoraművek.
14.00: Mohamed, vagy a sárga ruha története. Szabó Magda elbeszélése.
14.20: Könnyűzene.
15.10: Czine Mihály heti könyvszemléje.
15.30: Operarészletek.
16.05: Pálos Tamás varsói tudósítása.
16.15: Tánczene.
17.15: Az Ifjúsági Rádiószínpad bemutatója. Téli szél. Rádióláték Katajev regényéből.
18.45: Tervek, gondolatok a kongresszus után. Riportműsor.
19.00: Tánczene.
19.25: A kíváncsi bocs.
19.35: Közvetítés a Zeneművészeti Főiskola nagytermében. A Magyar Rádió és Televízió szimfonikus zenekarának hangversenye. Vezényel: Lehel György.
Kb. 20.25—20.45: Esti krónika.
22.25: Népi zene.
23.05: Könnyűzene.
0.10: Filmzene.

PETŐFI RÁDIÓ

14.20: Kórusmuzsika.
14.40: Orosz nyelvlecke.
15.00: Szív küldi ...
16.05: Előry Zsuzsa zongorázik, Szirmai Márta énekel.
16.40: Egy régi magyar bibliográfus: Sándor István.
16.55: Kodály gyermekkórusaiból.
17.15: Napjaink eredményei. Beszélgetés Öveges József professzorral.
17.30: A bornak ezer színe van ... Kótzián Katalin összeállítása.
18.10: Operettmuzsika.
18.30: Schumann: a-moll zongoraverseny.
19.05: Munkásakadémia.
19.30: Orvosi tanácsok.
19.35: Ajándékkosár.
21.25: Operetthangverseny.
22.07: Kamarazene.

TELEVÍZIÓ

10.00: TV Híradó. (Ism.)
10.15: Fehéren fekete. Román kisfilm.
10.35: Mese a 12 találatról. Magyar film. (Ism.)
12.05: Hírek.
17.00: A TV mezőgazdasági szakmunkásképző műsora.
18.00: Tanuljunk oroszul!
18.20: Zenekedvelő Gyerekek Klubja.
19.00: Közvetítés a Budapesti Illatszergyárból.
19.30: TV Világhíradó.
19.55: A TV mesekönyve.
20.00: Gerhart Hauptmann. Ungvári Tamás jegyzete.
20.10: Naplemente előtt. Magyarul beszélő nyugatnémet film.

Csütörtök

KOSSUTH RÁDIÓ

6.35: Néhány perc tudomány.
8.10: Reggeli hangverseny.
9.15: Édes anyanyelvünk.
9.20: Beszéljünk a Mikulással. Írta: Tordon Ákos.
9.49: A Magyar Rádió és Televízió gyermekkórusa énekel.
10.10: Munkásakadémia.
10.35: Szórakoztató magyar muzsika.
10.55: Napirenden ...
11.00: Operakórusok.
11.25: Tóbiás. Folytatásos rádiókomédia. I. rész. Wodehouse regénye nyomán írta és rendezte: Turián György.
12.15: Könnyűzenei híradó.
13.05: Szövetkezeti gazdatanfolyam.
13.25: Egy falu — egy nóta.
13.50: Gazdasági fórum. Vita a vezetés módszereiről.
14.00: Schumann: Asszonyszerelem, asszonysors. Dalciklus. (Geszty Szilvia.)
14.20: Sportoló ifjúság.
14.40: Operettmuzsika.
15.10: A jámbor tévelygők szállása. Wladislaw Zambrzycki regényét ismerteti: Csertői Oszkár.
15.35: Zenekari dalok.
16.05: Lányok, asszonyok.
16.20: Tánczene.
17.15: Tréfás bolgár népdalok.
17.40: Finnország nemzeti ünnepén.
18.10: Házy Erzsébet és Claudio Villa énekel, Billy Vaughn zenekara játszik.
18.40: Ifjú Figyelő.
19.00: Közvetítés a Szegedi Nemzeti Színházból: Verdi: A szicíliai vecsernye. Háromfelvonásos opera.
Kb. 20.12—20.32: Esti krónika.
22.45: Szabad egy táncra?
0.10: Cimbalom- és furulyamuzsika.

PETŐFI RÁDIÓ

14.20: Kórusok.
14.50: A külföldi sajtó hasábjairól.
15.00: Verbunkosok.
15.35: Az Ifjúsági Rádió irodalmi műsora Federico Garcia Lorcáról.
16.05: Zenekari muzsika.
16.45: Ezer szó franciául.
16.55: Könnyűzene.
17.00: A beruházásokról. Dr. Garam József írása.
17.35: Tarjáni Ferenc (kürt) és a Szécsi-vonósnégyes hangversenye: Mozart: Esz-dúr kürtkvintett.
18.10: Miről ír a Társadalmi Szemle új száma?
18.20: A reneszánsz zenei virágzása. Molnár Antal előadása.
19.05: Szövetkezeti gazdatanfolyam.
19.25: Előszóval — muzsikával.
22.00: Zenéjét szerezte Dunajevszkij ...

TELEVÍZIÓ

18.00: Beszélgessünk oroszul!
18.20: Kisfilm.
18.30: Telesport.
19.00: A TV mesekönyve.
19.05: Közvetítés az Állami Operaházból. Mozart: Così fan tutte.

Péntek

KOSSUTH RÁDIÓ

6.35: Jó reggelt!
8.10: Könnyűzene.
9.00: Móricz Zsigmond gyermekverseiből.
9.10: Csehszlovák pion... énekelnek.
10.10: Az óvodások m...
10.30: Népi zene.
11.00: Gerencsér Feren... Szalai József cimba... zik.
11.25: Tóbiás. Folytatásos rádiókom... II. rész.
12.15: Mindenki kedvé...
14.00: Cívódás. Kamjén István elb... sé.
14.20: Hidas Frigyes: ... verseny. (Pongrácz Péter.)
15.10: A Gyermekrádi... énekszakköre.
15.30: Nguyen Trai v... mi klasszikus költő
15.45: Szív küldi ...
16.25: Periszkóp.
16.45: Jeanette McDo... két dalt énekel Ro... Új hold című filmj...
17.15: Ötórai tea.
17.40: Rádióiskola.
18.24: Giuseppe Vald... énekel.
18.40: Menyasszonyok... gények iskolája.
19.00: Szívesen hallga... pénteken este ...
19.15: Éva teremtése. Dr. Fodor Ilona ve... zenés összeállítása.
19.30: Kis Amiga-ko...
19.45: Az angyal. A. Hazin jelenete.
20.25: Örökzöld slág...
20.45: Cselkas. Maksim Gorkij e... sét rádióra alkalm... Dékány Kálmán.
21.20: Varázsos dall... Lehár operettjeib...
21.38: A házaspár vi... séi. Kurt Tucholsky hu... reszkje.
21.45: A Weavers-eg... műsorából.
22.20: Anekdoták riv... tényben.
22.30: Híres áriák, ... énekesek.
22.45: Hivatalos órák... Heltai Jenő karcol...
23.00: Részletek a Né... szeti Intézet dec. ... dály-kórus hangver... ből.
23.40: Könnyűzene.

PETŐFI RÁDIÓ

14.20: Operettrészlete...
15.10: Visszatérni jó. Fülöp János írása.
15.30: Kamarazene.
16.25: Tánczene.
16.45: Ezer szó franci...
16.55: Hangverseny s... keknek.
17.20: Ifjúsági filmklu...
17.40: Népdalcsokor.
18.10: Könnyűzene.
19.10: Dalostalálkozó ... tőfi rádió hullámhos...
19.50: Eszmecsere.
20.00: Salzburgi Ünne... ték ok, 1962. A Bécsi ... harmonikus Zenekar... bin Mehta vezényli.
21.45: Sporthíradó.
22.00: Tánczene.

TELEVÍZIÓ

9.50: TV Híradó. (Ismétlés.)
10.05: Telesport. (Ismétlés.)
10.20: Gerhart Haupt... Ungvári Tamás je...

Bors István

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1964 JUL 30

SOMOGY MEGYEI NÉPLAP

1021

BONYODALOM EGY EMLÉKMŰ KÖRÜL

AZ EMLÉKMŰ MÉG NEM ...SZÜLT EL. Sőt, elkészülé...ek határideje meglehető... bizonytalan. Miről van ...? A marcali kórház hatal...s parkjának egyik részé... 1000—1200 hősi halott ...gszik. Életüket a második ...gháborúnak úgyszólván a ...napjaiban áldozták né... ...nk szabadságáért. Emlékü... ...t egy annak idején megle... ...tősen hevenyészve felállí... ...t oszlop őrzi. Érthető te... ...mind a marcaliak, mind ...megye kívánsága, hogy mél... ...b emléket állítson az itt ...adó hősöknek.

...962-ben a járási tanács és ...megye kérelmére az illeté... ...sek döntöttek az emlékmű ...állításának indokoltságáról. ...ot a Képzőművészeti Alap ...unkaelosztó bizottsága véle... ...ényének figyelembevételével ...megbízást adtak Martsa István ...szobrászművésznek egy dom... ...ormű tervezésére, elkészíté... ...ére. A dombormű elkészült, ...s ekkor döbbentek rá, hogy ...z alkotás elveszik a 130 mé... ...er hosszú, szélességében ...zintén levegős parkrészlet... ...ben.

A tulajdonképpeni bonyoda... ...lom ezután következett. S ...meg kell hagyni, részünk nem ...csekély abban, hogy Martsa ...István szobrászművésznek ki ...kellett fizetnünk dombormű... ...vének tiszteletdíját, noha ezt ...a domborművet nem helyezik ...el Marcaliban. Mi mondtunk ...— illetve a megyei tanács ak... ...kori illetékesei — túlságosan ...könnyű igent. S ezt, mert va... ...lóban nagyszabású és időt ...álló alkotással kívánunk em... ...lékezni a hősökre, később mi ...változtattuk nemre. Persze ... ...a felelősségen könnyít vala... ...micskét, hogy 1963. július 12... ...én a kórházpark helyszíni ...szemléjén a szakemberekből ...álló bizottság egyetértett ve... ...lünk. Jegyzőkönyv tanúsítja, ...hogy a tervezett dombormű ...valóban alkalmatlan itt a fel... ...állításra. Nem művészi hibái, ...csupán kis méretei miatt.

A KÖZELMÚLTBAN a me... ...gyei tanács képviselői a Mű... ...velődésügyi Minisztériumban ...jártak azzal a kéréssel, hogy ...ha a szakemberek is egyetér... ...tenek vele, bízzák meg a mar... ...cali hősi emlékmű elkészíté... ...sével Bors Istvánt, a fiatal ...somogyi szobrászművészt.

Az előzmények — az em... ...lékmű korábbi tervezetét ...visszautasító huzavona — ...nem teremtettek éppen ked... ...vező légkört kívánságunk elő... ...adásához. Ami azt illeti, mi ...sem örülünk annak, hogy a ...hivatalos kérelem és levélvál... ...tás — és ami még egy-egy ...képzőművészeti alkotás elké... ...szítésére szóló megbízás el... ...nyeréséhez kell —, minden... ...minden szinte elölről kezdő... ...dik. De nagyon reménykedünk abban, hogy méltányolják javaslatunkat, s az emlegetett »keserű szájíz« miatt nem húzódik hosszan az ügyintézés.

A korábban elkészült dombormű tiszteletdíjára elment az a 100 000 forint, melyet a Művelődésügyi és az Egészségügyi Minisztérium adott az emlékmű kivitelezésére. Ez a veszteség, valamint a sok kellemetlenség elegendő tanulság a jövőre nézve. Ezután nem döntünk elhamarkodottan. De most valóban nagy szükségünk van arra, hogy az ügy intézőiben ne legyen sem harag, sem keserűség; hatékony támogatásukat ne sajnálják tőlünk.

Mind a minisztériumban mind a Képzőművészeti Alapnál járja egy olyan »legenda«, hogy a somogyiak folyton különutakon szeretnének menni. Nem tudjuk, hogy milyen érv bizonyítják ennek az ítéletnek valódiságát. Egy bizonyos, a marcali emlékmű körüli problémák nagyon tanulságosak voltak számunkra. Jelenlegi elképzelésünk megvalósításához éppen ezért kérünk segítséget a legilletékesebbektől.

ALIGHA VETHETI VALAKI SZEMÜNKRE, hogy az életüket értünk áldozottak emlékét az áldozathoz méltó, mondanivalójában, méreteiben, kivitelezésében megfelelő alkotásban kívánjuk őrizni, tisztelni. Az sem megbocsáthatatlan bűn, hogy a megye, ha elkésetten is, de fölfedezte egy művészfiának tehetségét, s lehetőséget kíván teremteni arra, hogy a fiatal szobrász, Bors István munkái közül a megyének is jusson. Mi akar ez lenni? Területi kisajátítás az itt élő képzőművészek javára, fittyet hányva képzőművészeti életünk alkotó rendjének? Távol áll tőlünk ilyen szándék! Az sem szolgálhat elmarasztalásunkra, hogy a marcali járás 120 000 forintot biztosít az emlékmű elkészítésére. Ha ehhez az összeghez hozzájárul némi támogatás, végre felállíthatunk Somogyban egy olyan hősi emlékművet, ami eltér a szokványostól, attól a sematizmustól, ami olyan sokáig hódított.

JÓVÁTÉVE a két évvel ezelőtti meggondolatlan döntést, újabb kérelmezésünkkel most megtettük a magunkét. Az illetékeseken a sor, majd a szakembereken. Ami Bors István emlékműtervezetét illeti, nem tartunk attól, hogy ez a munka nem állja meg képzőművészeti életünk szaktekintélyeinek szigorú ítéletét.

L. I.

Egy tsz-vezető életközelben

A BALATONBOGLÁRI

BOGLÁRKA PRESSZÓ

hangulatos kerthelyiség. Közvetlen a balatoni műút mellett autóparkírozó. Kitűnő kávé, sütemény, fagylalt, turmix, hűsítő italok nagy választékban. Kellemes szórakozást nyújt Kovács Árpád tánczenekara. Nyitva 10-től éjjel 2 óráig.

(3419)

BIZTOSÍTÁS

BIZTONSÁG

HANGULAT eszpresszó. Nyitva délelőtt 10 órától hajnali 4 óráig. Cukrászati különlegességek, fagylalt, hazai és külföldi italok nagy választékban. A zongoránál 22 órától Boros József.

ZÖLD LUGAS bisztró. Nyitva reggel 7-től 22 óráig. Kényelmes étkezési lehetőség. Hangulatos kerthelyiség!

FONYÓD-BÉLATELEP

Gyorsan és olcsón akar étkezni? Keresse fel **KISPIPA** önkiszolgáló éttermünket Fonyód-Bélatelepen. Változatos reggeli, ebéd, vacsora és italféleségek önkiszolgálással. Presszókávé, fagylalt, különböző üdítő italok egész napon át! Nyitva minden reggel 7 órától 22 óráig.

Balatonfenyves

VIGADÓ kisvendéglő. Fedett és szép környezetű kerthelyiség. Házias koszt. Frissen sültek, halételek. Társasebédek és -vacsorák megrendezhetők. Palackozott italok, hűsítők. Nyitva de. 10 órától éjjel 1 óráig. Kitűnő zene.

KUPA kisvendéglő a balatoni műút mellett. Hideg és meleg ételek, italok, hűsítők, előzékeny kiszolgálás.

MÉG MINDIG NEM KÉSŐ!

Jegyezze e

JÚLIUS 1-TŐL
ESEDÉKES
A MAGÁNAUTÓK
KÖTELEZŐ
SZAVATOSSÁGI
BIZTOSÍTÁSÁNAK
MÁSODIK FÉLÉVI DÍJA

FELVILÁGOSÍTÁST,
BEFIZETŐLAPOT
AZ ÁLLAMI BIZTOSÍTÓ
IÓKJAI ADNAK

ÁB

Balatonmária

KÉT JÓBARÁT kisvendéglő. Nyitva 10-től éjjel 2 óráig. Délután 6 órától Kovács József és dzsesszzenekara játszik. Kitűnő konyha, halételek, fajborok, hűsítő italok, kerthelyiség.

BALATONKERESZTUR

Autósok figyelem, közvetlen a műút mellett a benzinkúttal szemben, modern étterem, terasz. Házias koszt, hűsítők és más italok, fagylalt, presszókávé, cukrászsütemények nagy választékban kaphatók. Autóparkírozó. Nyitva 10-től 22 óráig.

Balatonberény

HATÁRCSÁRDA kisvendéglő. Nyitva 6-tól éjjel 2 óráig. 19 órától Orbán Dénes és dzsesszzenekara játszik. Kitűnő konyha, halételek, fajborok, hűsítő italok kerthelyiség, autóparkírozó.

Bors István

Honti Márta és Bors István
kiállítása Györött a Kisga-
leriában megnyílt

— Kiállítási napló
Művészet, 1975. aug - 45 oldal

Borsos József

Borsos József kiállítása a
debreceni Kölcsey Művelődé-
si Központban megnyílt.

—: Ki állítások.
Művészet, 1979. június – 47. kép.

Bors István, szobrász

l: Martyn Ferenc

–: kinek ajánlja ? 14.

Népszabadság, Bp. 1979. jan. 7.

Bors István

Bors István kaposvári szobrász művész lépkasztelát hiszit Tancsics Mihály emlékére. Az alkotást a kaposvári Tancsics gimnázium udvarán állítják fel.

— Tancsics emlékére.

Új Tükör, 1979. április 29 - 43. lap.

Bors István

„Térplasztika"
(repro)

— : Tánciscs emlékére.
Új Tükör, 1979. április 29-43. lap.

Bors István

Pieta II.

Bors István
Debrecen
Kölcsey Művelődési Központ

Bors István: Pieta II., méhviasz, 19×13×10 cm, 1966 (fotó Gyertyás)

-------:Kiállitások
Művészet,1979.február/47.oldal.

Bors Istvány, szobrász

Kiskunhalason, a képzőművészeti világhét keretében a kapcsolati Bors István szabadtéri szobrai előtt, jelképesen adta át a nagy-közönségnek a megyei pártbizottság titkára.

H.N.: A képzőművészeti világhét megyei megnyitója Kiskunhalason.
Petőfi Népe, 1948. szept. 17.

Bors István, szobrász

P. M.: Szobrok a városokban

Petőfi Népe, 1978. szept. 19.

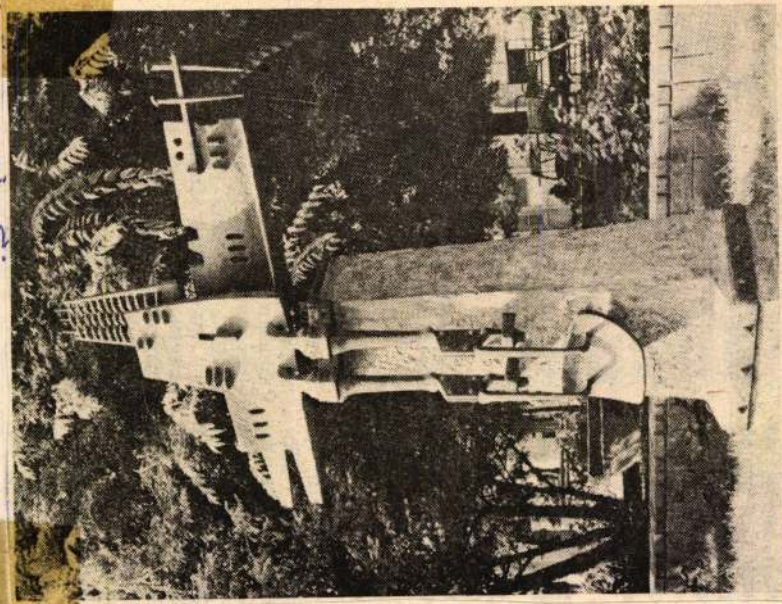

● Szabadtéri kiállításon ismerkedhetnek meg Kiskunhalas polgárai Bors István művészetével. Képünk az „1514" című kompozíciót ábrázolja.

MSZ SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 337-748, 340-726

1978 SEP 20

PETŐFI NÉPE

Borz István,
szobrász,

1021

Lakókörnyezetünk kultú

A képzőművészeti világhét központi gondolata az idén egy nagyon összetett, de egyben rendkívül humánus igényt fogalmaz meg; azt az elvárást, hogy minden az az új, amelyet a rohamos fejlődés létrehoz környezetünkben, maradjon meg emberinek. Célszerűnek, használhatónak, szépnek és természetesnek.

Miért, talán nem így van? — kérdezhetik sokan. Hiszen a házgyári ház szebb, mint az omladozó falú, lebontott viskó, amelynek a helyén épült. A lakások pedig világosabbak, komfortosabbak benne, mint elődjében voltak. Van az épület körül gyep is, mi gond tehát a lakótelepekkel? ...

E kérdésre csak azok tudnak válaszolni, akik ezekben az „alvó városokban" hosszú éveken át élnek. Ahol az egy, viszonylag tetszetős épület mellé számos más, megszólalásig hasonló ház kerül. És ugyancsak ezek a házak merednek száz kilométerrel távolabbi más városokban. Azonos lépcsőházakkal, erkélyekkel, folyosókkal. A bennük lakók azt is jól tudják — vagy megszokják vagy nem — mikor és mit csinál a szomszéd... A falak áteresztik a hangot, a csővezetékek mellett olykor még a hatol. Az odatelepített csenevész facsemetét hamar elpusztítják a akik játszóterek hiány rúgják a labdát, ott s ahol lehet. És a bekö öröme hamar ürömmel emberekben szorongás az egyformaság, az eg s az összezártság érzé vágynak a görbe falu a fakerítések mögé.

Mit fejez ki a mott beri környezet iránti, alig kifejezhető termé gyat. És ez mindent m lal. Az étkező eszközö cai lámpákig, a szob a gyermekek ruházat dáktól és kirakatoktó házak hangulatáig, a játszóterekig, a tiszta még hosszasan sorolha vább...

Olyan igény ez, am teljesítésén az egész nak munkálkodnia ke szeknek, tervezőknek, seknek és munkásokn szoros kölcsönhatásba egymással. Mondhatni dolati vérkeringésbe mindnyájan.

...rája

...fény is át-
...néhány
...és a füvet
gyerekek,
...ában ott
...aladgálnak
...ltözés friss
vegyül; az
...t vált ki
...yhangúság,
...se. Vissza-
...si utcákra,

...ó? Az em-
szavakban
...szetes vá-
...agába fog-
...ktől az ut-
...abútoroktól
...áig, a jár-
a lépcső-
fákig, a
levegőig és
...tnánk to-

...elynek be-
...ársadalom-
...ll. Művé-
kőműve-
...ak. Hiszen
...n állnak
...: egy gon-
kapcsolva

P. M.

Kiskunhalas, Állomás u. 9. II. em. 8. Érdeklődni 16 óra után. 1790

1300-AS PE-s Lada eladó. Kelebia, Árpád u. 34. 1782

SPORT Simson 250 köbcentis alkatrészekkel és 125-ös MZ új alkatrészek eladók. Kunfehértó, III. körzet 3. Érdeklődni 17 óra után. Ambrus József. 1778

ZC-S 1500-as Lada eladó. Kiskőrös, Dózsa Gy. u. 34. Érdeklődni 17 óra után. 1794

ZV rendszámú, 1500-as Lada és ZR 1300-as Lada, igényesnek eladó. Soltvadkert, Kertész u. 1. Kévés. 1771

EGY új és egy felújított Trabant motor eladó. Kiskunhalas, Katona u. 9. 1767

1200-AS Lada, 45 000 kilométerrel eladó, Kiskunhalas, Dékány Árpád u. 2. Lukács, telefon 180 (nappal). 1762

601-ES Trabant eladó. Kiskunhalas, Kisfaludy u. 14. Érdeklődni az esti órákban. 1799

ETS 250-es MZ és kiskerekű Babetta eladó. Kiskunhalas, Erdei F. tér 1. II. em. 6. Érdeklődni 18 órától. 1797

JÓ állapotban levő, motoros háztáji kocsi, áron alul sürgősen eladó. Kiskunhalas, Kilián Gy. u. 86/6. Juhász. 1796

SKODA MB 1100-as személygépkocsi eladó. Kiskunhalas, Szilády Á. u. 3. Vasbolt. 1813

...r, al-
...s ra-
...nha-
...e 13.
1807

...Pál u. 9. sz. Dózsa.

ELADÓ száz db
Borota, Dózsa Gy.

KÉTÉVES Gemenc
ha csövekkel eladó.
lődni: este 6 után.
mét. Mátyás király

NÉMETJUHÁSZ
eladók. Virág. 6041
egyháza, Repülő
(Héjas-tanya.)

ELADÓK príma 50
boroshordók és sz
kelezett hordozható
kályha, olcsón. Ke
Zimay László utca

ELADÓ „Empisal"
ágyas kötőgép, leng
kézi borfejtőgép, 50
méter 5/4-es gumi
és egyéb tartozékok
lamint bontott cseré
Kern Sándor, Paks
u. 12.

ELADÓ száz db. mét
szú, pvc fóliasátor
sekcsanád, Kossuth

ELADÓ 1200 litere
kád, 650 lit. és 52
hordó. Hellenbárt
6521 Vaskút, Alkotm
33. sz.

NÉGYHÓNAPOS é
éves csikó, egy
kanca eladó. Bátasz
nyadi u. 23. sz.

EGY db, 180 liter
Hoffer gyártmány
kg-os fekvőmázsa
kal, alig használt
és egy szőlődaráló,
boroshordó — 300—6
eladó. Cím: Kovács,
nádudvar, Rémi u.

Bors István, festő

A Pécsi Janus Pannonius Múzeumban rendezett művészeti kiállitások 1945-1974 között:

1970-ben rendezett kiállitás: Bors István és Honti Márta kiállitása, 386.old

Sarkadi Eszter: A Jan.Pann.Múz.vázlatos története a felszabadulástól napjainkig 371. old

A Jan.Pann.Múz.Évk. XIX. 1974. Pécs

Bors István, szobrász

● KIÁLLÍTÁS. Ma délután nyílik meg Bors István szobrászművész és Honti Mária textilművész kiállítása, a veszprémi Dimitrov Művelődési Központban.

D-: Kiállítás

Esti Hírlap, Bp. 1977 szept. 2.

8

Borsfelván

A rendezőszerek megkiviták a
művészt idén Nagyatádra

—: Intersymposium, 1975 - Nagyatád
Művészet, 1975 október - 20 oldal

Bors István

Bors Istvánt meghívt ár Boglár-
na a kapolna-tailaton való
szereplésre.

Szémann Béla: Egy legenda vége.
Művészet, 1975. október - 18 oldal

Bors István

Horty Márta és Bors István az ösz-
szel kiállításon mutatják be legú-
jabb alkotásaikat, a Nagyatádi
Járási Művelődési Központ kiállítóter-
mében.

Horányi Barna: A tűzzománc.

Somogyi Néplap, 1974. jún. 23.

Bors István

Az 1973-as dunántúli tárlaton Kaposvárott, a Somogyi Képtárban részt vett művével.

Népszava, 1973. dec. 14. 101. évf. 292 sz. 4 p.

BORS ISTVÁN, szobrasz

A Pécsi Janus Pannonius Múzeumban 1970-ben újabb önálló kiállítása volt Honti Marta iparművész/Gobelin/ együtt
373.old

----- A Baranya Megyei Múzeumok 1970.évi működése
371.old

A Janus Pannonius Múz.évkönyve, XIV-XV.évf.
1969-1970. Pécs, 1974

Bors István szobrászművész

A Balatonboglári Kápolnatárlatok és a szoborpark idei kiállítói sorában volt a művész,

Magyar Hírlap, 1975.

Bors István

A nagyatádi müvésztelepen fafaragást tanit két somogyi müvész is: Bors István és Rumi Attila

Népmüvelés 1975/9/2o

S Nagy K: Egy müvésztelep közmüvelődési funkciója

Bors István, szobrász

Bors István; szarkofág

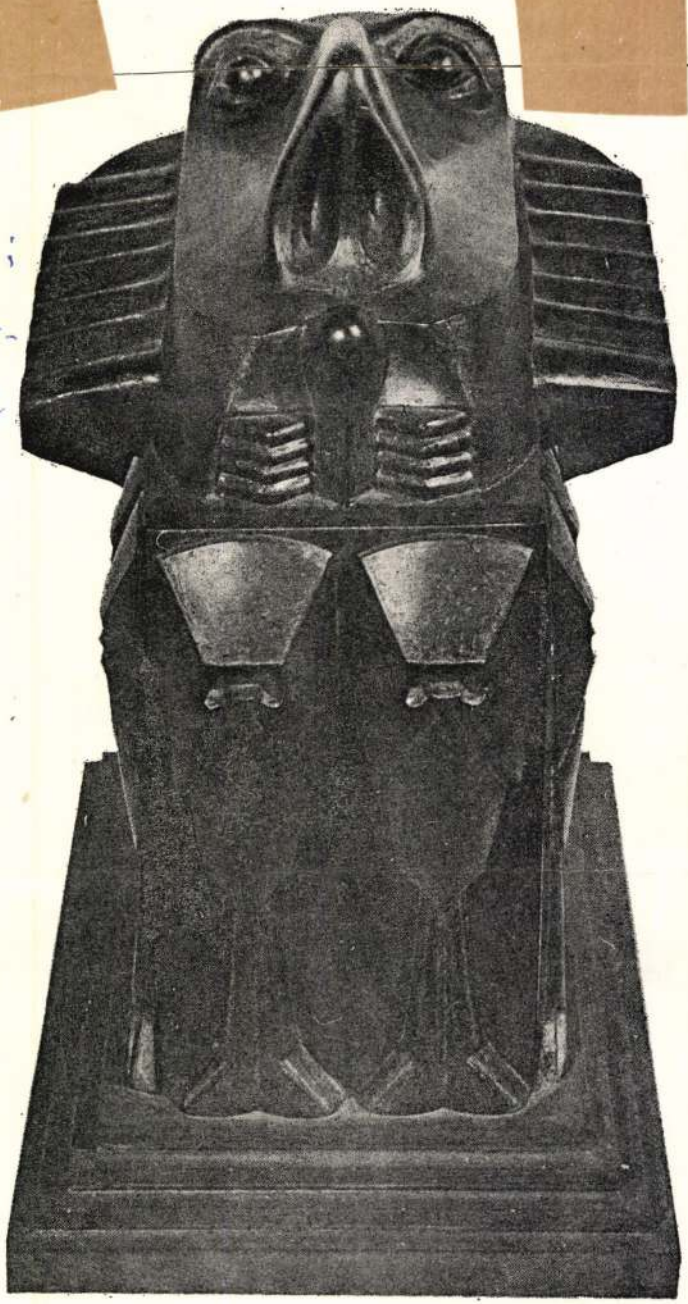

'Ló: 3.
4.

XVIII
7.

RE
REZSŐ
LA
R

ÁS
I
LA
AN

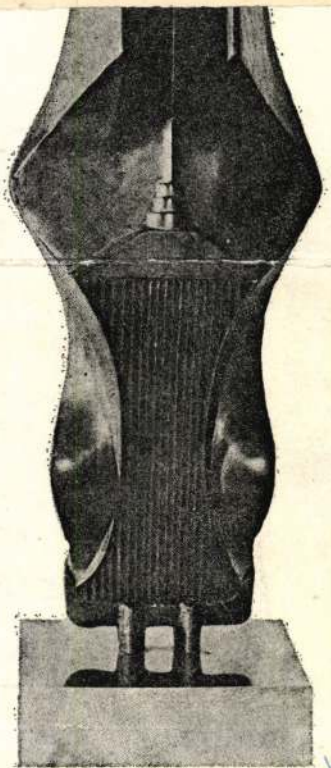

Jelenkor, Kés. 1975 - Július

XVIII
7

Boss István, nolván

LENKOH

ÉS MŰVÉSZETI FOLYÓIRAT — 1975

Jelenkor, Pécs, 1975. július XVIII/7

ÓL:

Boss István: Státusszimbolum

Réalet

KÉP

RTRÉI

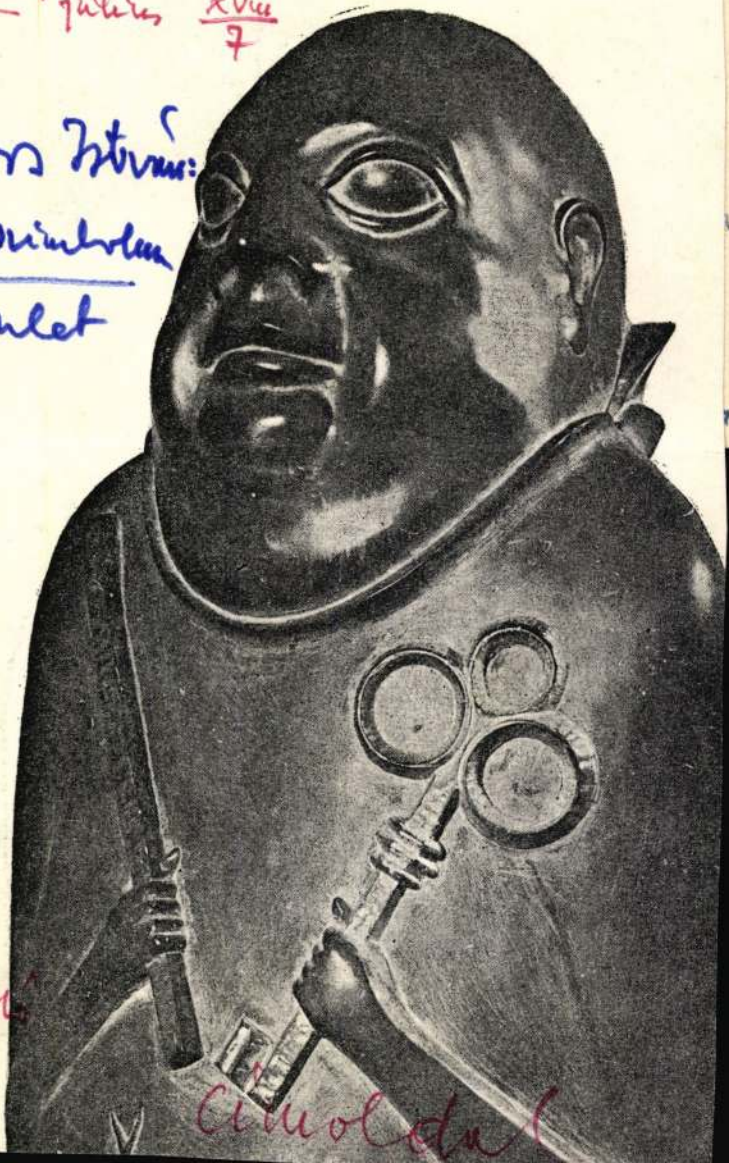

Borító: 1

Címoldal

ító: 1 old.
: Ł. "

XVIII/7

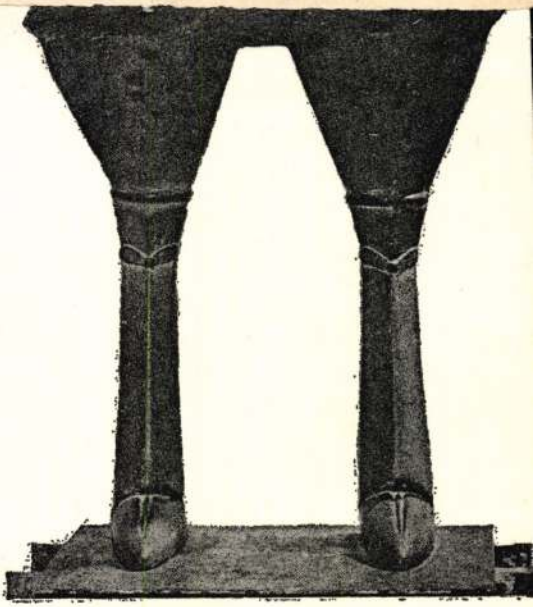

Bors István: Kontrasztok II.
aranyozott műanyag, 25x58x26 cm, 1981
(fotó Somfai)

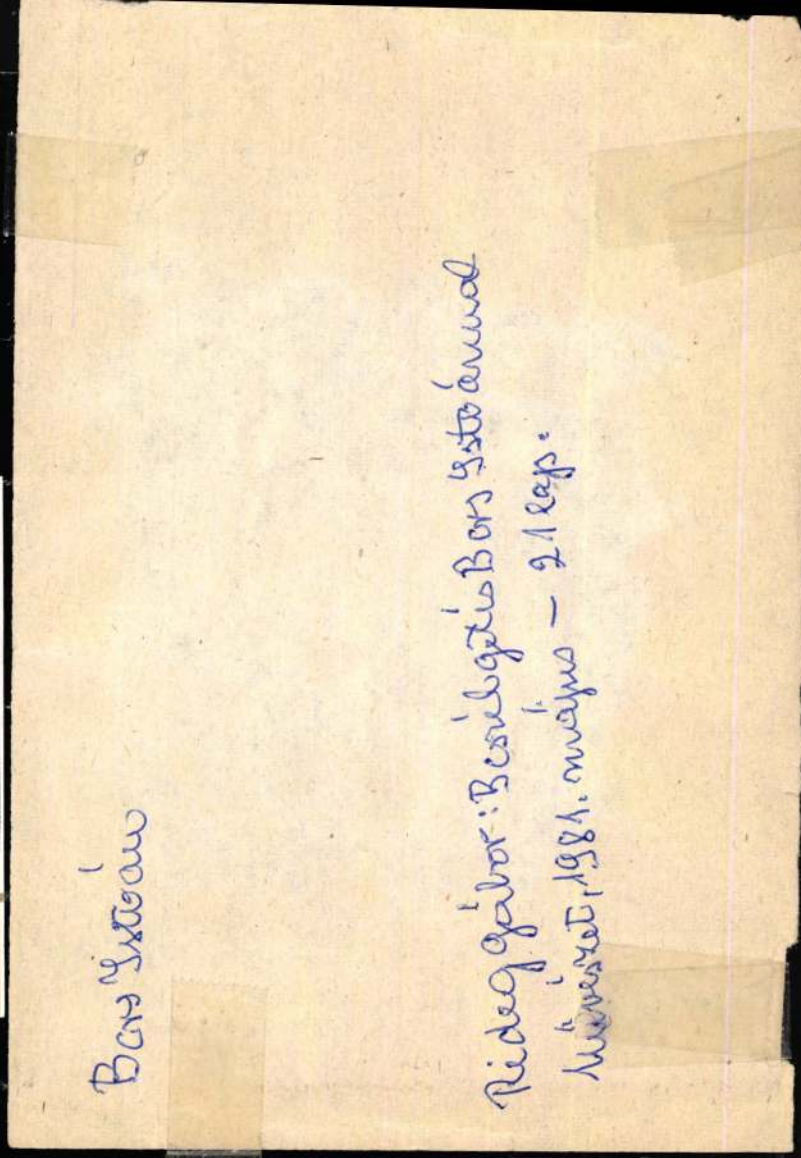

Két évtized

Nincs alibi

Beszélgetés Bors Istvánnal

– Életrajzi adataid szerint 1961-ben végeztél a főiskolán, méghozzá az Iparművészeti Főiskolán. A korszak ismerői tudják, mit jelentett akkor, ha egy művészjelölt fiatal az Iparművészeti Főiskolán készülhetett pályájára. Kik voltak a mestereid?

– Két olyan tanáromra emlékszem, akik, azt hiszem, életem végéig meghatározó jelentőségűek lesznek számomra. Az egyik Borsos Miklós, a másik Schey Ferenc. És szívesen emlékszem még egy tanárra, aki ugyan nem rendszeresen tanított bennünket, de a művésztelepi időszakokban nagyon intenzíven részt vett a képzésünkben: ez Litkei József.

Azért mondtam, hogy meghatározó volt elsősorban Borsos Miklós az én főiskolai időszakomban és azon túl is, egész pályámon, mert olyan ismereteket lehetett tőle megtanulni, amilyeneket, úgy érzem, sem azelőtt, sem azután semmilyen főiskolai oktatásban nem lehetett elsajátítani. Borsos közöttünk élt, dolgozott, közöttünk csinálta a munkáit. Olyan reneszánsz értelemben vett műhelyhangulatot tudott maga körül teremteni, amelyben a szakmai ismeretek egy életre szóló élményét, útravalóját sajátíthattuk el. A közös munka során megtanulhattuk a különféle anyagok ismeretét, hogyan kell az anyagokkal bánni, megmunkálni, hogy érem, szobor legyen belőluk. Persze az, hogy van egy ilyen ember, automatikusan még nem jelenti, hogy a növendékei mindazt el is sajátítják, ami tőle megtanulható. A másik dolog, ami számunkra akkor meghatározó fontosságú volt, az a kristálytiszta ízlés, amellyel, meggyőződésem szerint, Borsos rendelkezett, amivel a régi kultúrák olyan esszenciáját tudta átadni a diákjainak – a kora görög szobroktól kezdve a római, a kora reneszánsz művészetekig –, amely egy életreszóló élményt jelentett.

– Az eddig általad elmondottakból is kiderül, hogy Borsos művészpedagógiai módszereihez nemcsak a reneszánsz hangulatú műhelymunka során elsajátítható szakmai ismeretek tartoztak, hanem ezeket az ismereteket ezek szerint művészettörténeti példákkal is alátámasztotta, mintegy minden megtanulható dolgot egy szélesebben értelmezett kultúrtörténeti közegbe ágyazva. De ha jól tudom, Borsos Miklós előbb vált meg az Iparművészeti Főiskolától mint te.

– Sajnos Borsos 1960-ban távozott a főiskoláról, és ez éppen a diplomamunkám idején, 1960–61-ben gyökeresen megváltozott szellemiséget és egyben munkákat eredményezett a főiskolán. De az alatt a négy év alatt, amíg Borsos Miklós a tanárom volt az az emberi, szellemi magatartás, ami naponta érződött abból a jelenségből vagy emberből, aki Borsos volt, számomra sokkal lényegesebb, meghatározóbb volt, mint konkrét műveinek a hatása. És úgy gondolom, minden művészképzésnek az alapja az kellene hogy legyen, hogy embereket megtanítsanak összefüggésükben látni a dolgokat, összefüggően gondolkozni, és képessé tenni őket, hogy reagálni tudjanak a világ jelenségeire. Sajnos a főiskolai évek alatt a művészeti élet eseményeivel, eredményeivel párhuzamosan nem kaphattuk meg a világ eseményeire vonatkozó szükséges ismereteket.

– E művészeti ismeretekhez kapcsolódva, úgy gondolom, ebben az időszakban a kortárs külföldi művészek vonatkozásában is kezdett kitágulni a magyar művészek tájékozódási horizontja. Hogyan érzékeltétek ti a főiskolán ezt a folyamatot?

– A főiskolát mi nyolcan kezdtük, de csak négyen végeztük.

– Ki volt ez a négy?

– Józsa Bálint, Kovács Imre, Weeber Klára és én. A négy másik kollégám, akikkel együtt indultunk, disszidált. Különböző csatornákon már 57–58-ban könnyen jutottunk olyan művészeti kiadványokhoz, amelyekből megismerhettünk olyan jelentős kortárs művészeket, mint Moore, Giacometti, Marino Marini vagy Manzu. Nem beszélve arról, hogy Borsos Miklós is rendelkezett olyan könyvekkel, amelyek ismeretében semmiképpen nem hihető, hogy olyan mértékben el lettünk volna zárva a kortárs külföldi művészetben való tájékozódástól, mint ahogy azt sokszor felemlegetik. Természetesen hozzáteszem, hogy ezeket a munkákat csak reprodukciókban ismerhettük meg akkor, de aki akarta, akinek volt erre igénye, annak módja volt a tájékozódásra. Különben is meggyőződésem – és úgy hiszem, hogy ezt nyomon is lehetne követni –, hogy az Iparművészeti Főiskola könyvtára 1957–58-ban nagyon komoly kortárs anyaggal rendelkezett, és aki erre fáradságot vett, az rengeteg információt tudott onnan is összeszedni.

– Mit jelentettek számodra, a pályakezdő szobrász számára ezek a megsokasodott információk?

– Azt hiszem, ott kell kezdenem, hogy számomra minden ismeret, a művészeti élet minden eseménye valamiféle csoda

1 Bors István: Cézanne-érem hátlapja, bronz, ∅ 6,5 cm, 1960
2 Bors István: Gesztenyesütő, viasz, 17 cm, 1975
(fotók Somfai)

volt. Én úgy kerültem a főiskolára, hogy egy Somogy megyei kis szakkörben még olyan neveket sem tudtam a magyar képzőművészeti életből, mint Borsos Miklós. Tehát azt lehet mondani, hogy a művészeti információk teljes híjával kerültem Pestre. Ez a teljes ismerethiány azonban olyan előnnyel járt, hogy minden információ az újdonság erejével hatott rám. Minden művészeti eseményre, művészeti produkcióra, az elmúlt korok eredményeire a felfedezés örömével csolálkoztam rá. Egy, olyan ember, aki semmit sem tud, mint én, minden apróságra, új információra fokozottabban figyel. Mint egy kiszáradt szivacs, mohón szívtam magamba ezeket az ismereteket. Persze az óriási az lett volna – mint már mondtam –, ha a művészi ismeretekkel párhuzamosan a világról szóló ismereteket is kaphattunk volna, de erre ott akkor nem kerülhetett sor. A főiskolán azt megtanították nekünk, hogyan kell szobrot csinálni, de hogy miért kell ezt tenni, arra nem kaptunk választ. Arra az eredendő miértre, amiért például Bartók megcsinálta a Cantata profanát, egyetlen egy főiskola sem tudott megtanítani senkit.

– Ez a bizonyos miért benned már a főiskolán felmerült?

– Nem. Hazudnék, ha ezt mondanám. Engem egy kisvárosi gimnázium, egy kisvárosi képzőművészeti kör után annyira lenyűgözött a főiskola gyökeresen más szellemisége, annyira betöltöttek bennem mindent azok az ismeretek, amelyeket el akartam sajátítani, hogy egy pillanatra sem merült fel bennem, miért is kell szobrot vagy képet csinálni. Szerettem volna jó szobrot csinálni, jó művész lenni, mint bármelyik más művésznövendék. Azt hiszem, minden művészeti főiskolának van egy olyan szellemisége, hogy eredendően művészeket akar nevelni. No mármost művészeket – azt hiszem – nem lehet nevelni. Mint ahogy nem lehet előre megfontolt szándékkal műemléket sem tervezni. Egy épületből legfeljebb idővel lehet műemlék, vagy egy szoborból maradandó valami, de ehhez először az épületet vagy a szobrot kell megcsinálni.

A főiskolai művészképzésnek, úgy hiszem, a legnagyobb problémájára világít rá, hogy amikor mi megszereztük a diplomát, az első és egyetlen nagy gondunk az volt, csak azt az egyet nem tudtuk, hogy hogyan lehet egy olyan szakma birtokában, amelyet jól vagy rosszul elsajátítottunk, egyszerűen megélni. Először tehát én is erre a hogyanra kerestem a választ. Aztán következtek a további hogyanok. Hogyan tudnék jó szobrot csinálni, hogyan lehetnék jó művészt?

– Mégis mikor érezted először szükségét, hogy a miért kérdését is feltedd magadnak?

– A hogyanok után a miért az emberben, akkor merül fel először, amikor úgy érzi, hogy szakmailag már meg tudja csinálni azt, amit elgondolt. Mert ugye, nyilvánvalóan először azok a gondok vannak egy ember számára, aki ezt a szakmát választotta vagy ezt a szakmát éli, hogy egyáltalában megtudja-e csinálni azt, amit szeretne. Ha úgy érzi, hogy ezt már valamilyen

1

2

formában sikerült elérnie, hogy ez már mérhető, megfogható, akkor elérkezik egy olyan pillanat, amikor az ember rájön arra, a saját bőrét a saját gondolkodását, a saját reagálásait a világ dolgaira kell a vásárra vinnie. És ettől a pillanattól kezdve nincs többé alibije. Nem segítenek rajta a művészeti előképek, példák, nem kapaszkodhat többé a különböző stílusokba, irányzatokba. Egyedül marad a világgal szemben, csak a személyes felelősségére hagyatkozhat és természetesen a személyes képességeire.

– Ezek szerint egyrészt a dolgokért érzett személyes felelősség felismerése adhatja meg a választ ama bizonyos eredendő miértre. Hogy téged idézzelek: miért kell szobrot, képet vagy grafikát csinálni? Most másképpen fogalmazva teszem fel újra az előbbi kérdést: mikor és hogyan jöttél rá arra, hogy számodra sincs alibi, hogy a saját bőrödet kell a vásárra vinned?

– Most egyszerre túl sokat kérdeztél. Ahhoz, hogy erre válaszoljak, feltétlen egy kis kitérőt kell tennem. Kaposváron, Somogy megyében születtem, itt jártam iskolába és innen, ama bizonyos szakkörből kerültem a főiskolára. Gyerekkoromban rengeteget kirándultam. Járkáltunk ezen a csodálatosan szép vidéken. Egy időben nagyon nagy divat volt Magyarországon, hogy az emberek különböző események kapcsán útszéli kereszteket állítottak. Gyógyulásuk, gyászuk vagy örömük emlékére olyan feliratokkal, hogy „Isten nevében ennek meg ennek az eseménynek kapcsán állította ez meg ez." Gyermekkoromban sok ilyen keresztet láttam. Ez az élmény később úgy jött vissza, hogy számomra kristálytisztán kiderült, ezek a keresztek azokkal a hagyományos pléhkrisztusokkal, azokkal a rettenetes feliratokkal éppen azokból az emberekből nem tartalmaznak semmit, akik e hazában akkor léteztek és akik ezeket a kereszteket állították. Mert nagyon szép dolog, ha egy esemény kapcsán valamiféle jelet állítunk. De szerintem még fontosabb, hogy ezeknek a jeleknek általánosabb jelentésük legyen. Legyen bennük valami a jelet állító emberekből, az életükből, a mesterségükből. Amikor azt felismertem, úgy hiszem, a saját pályámon itt történt először, hogy a miért kérdését is felvetettem. Rájöttem arra, hogy azokat a csodálatos művészeti eredményeket, élményeket, amelyeket idáig megismertem, el kell felednem, és valahogy ezekből a gyerekkoromban megismert jeltelen jelekből, keresztekből kell kiindulni.

– Pályád első tíz évében, ha nem is utaztál sokat külföldön, de úgy gondolom,

3

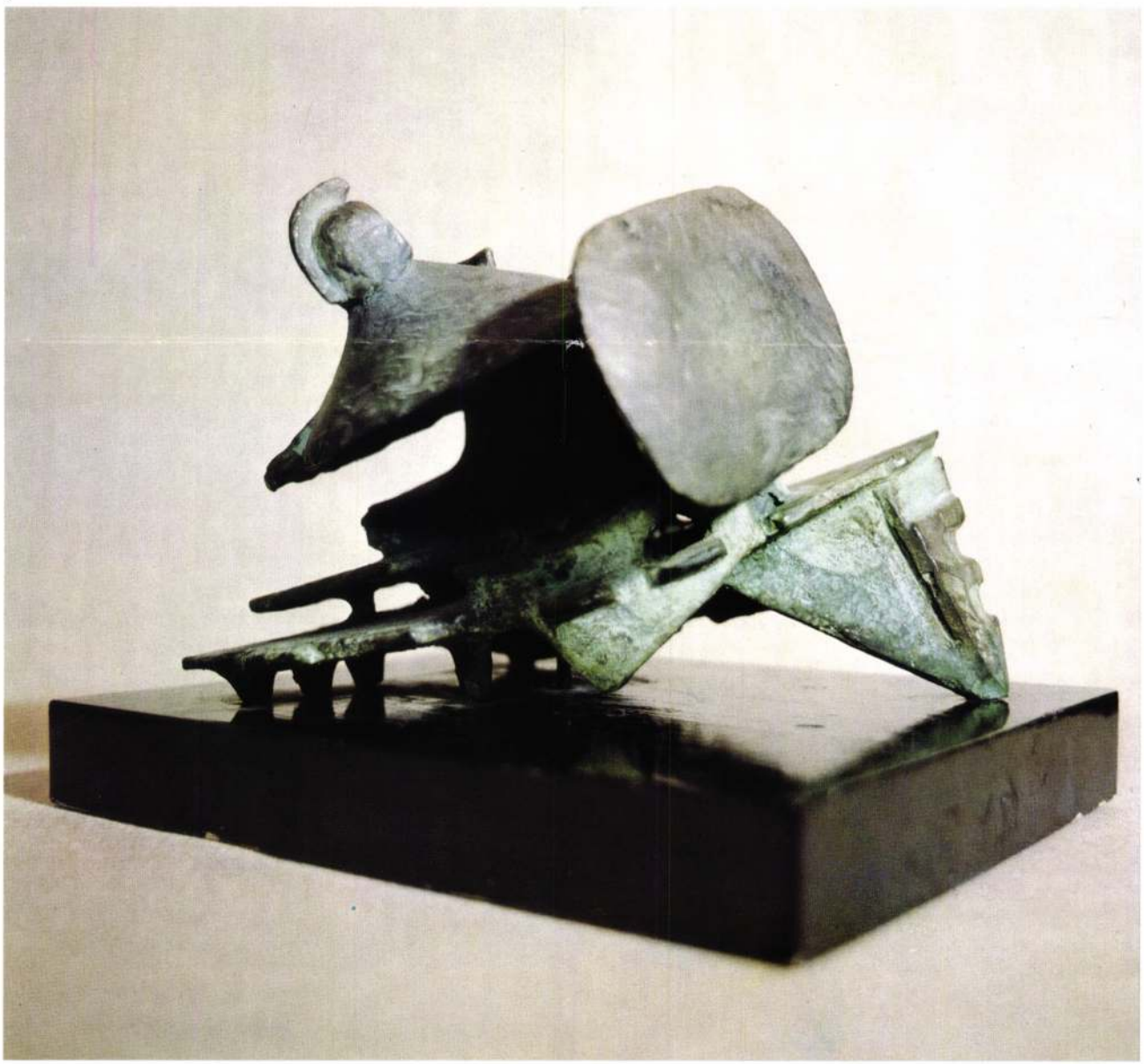

ezek az utazások nagyon jelentősek voltak.

– Igen, halálosan tudatos volt részemről, hogy elmentem Görögországba, kétszer is, meg Egyiptomba, és az is tudatos volt, hogy Szovjet Közép-Ázsiába utaztam. Számomra is nagyon érdekes, hogy míg a görögországi és egyiptomi útjaim alatt minden pillanatomat igyekeztem a múzeumokban tölteni, minél több művészi emléket megismerni, addig Szovjet Közép-Ázsiában már sokkal jobban érdekelt, hogy élnek ott az emberek, mit csinálnak, hogyan viselkednek. Az utolsó nagy művészeti élményem az volt, amikor az egyik nap Budapesten megnéztem Henry Moore kiállítását, és szinte szó szerint a másik nap már az athéni múzeumban az archaikus görög szobrokat csodáltam.

– *Ez, ha jól tudom, 1968-ban volt.*

– Igen. Akkor rendezték meg Budapesten a Moore-kiállítást. Akkor számomra Moore volt a legcsodálatosabb szobrász, és úgy gondolom, hogy korai munkáimon érződik is a hatása. Görögországban, amikor rácsodálkoztam azokra a fantasztikusan szép kúrosz- és kórészobrokra, arra is rájöttem, hogy számomra ez folytathatatlan út. Mert belőlem sem hiányzik az a csodálatos hit az ifjúságban, hit a szépségben, ami a kora görög szobrászatban meg volt, de az akkori szobrász másként gondolkozott, másként élhette az életét, szükségképpen másként jelenítette meg gondolatait. A kairói Nemzeti Múzeumban járva egyenesen visszarettentett a hatalomnak az a megmerevedett sokszorosítása, mumifikálása, ami a szépséggel együtt jelentkezett. Ez a felismerés mostani szobraimban kivetül, mert szándékom a rossz hatalom mulandóságának, sérthetőségének kifejezése. Ez képezi műanyag szobraim szándékát. Rájöttem arra, hogy nekem itt és most kell szobrot csinálnom, az én gondolataimat kell megformálnom, az én reagálásaimat – a világnak azokra a dolgaira –, amelyek között élek. Most visszakanyarodva a keresztekhez: arra gondoltam, meg kellene próbálni a régi mesterségeknek valamiféle szintézisével, valamiféle hagyományőrzéssel vagy mentéssel. Most visszatekintve ezekre a munkáimra, úgy látom, ez a hagyományőrzés, a régi mesterségek szintézisének megteremtése egy kicsit talán amolyan pótcselekvés volt részemről. Ezekben a munkáimban is kifejeződött az az együttérzés az elesett, a meggyötört emberekkel, amelyet minden tisztességes magyar művész érez és érezhet. Ezekben a keresztekben valamiképpen minden elesett, meggyötört embernek akartam jelet állítani, de rá kellett jönnöm arra, hogy ez nem elég.

4

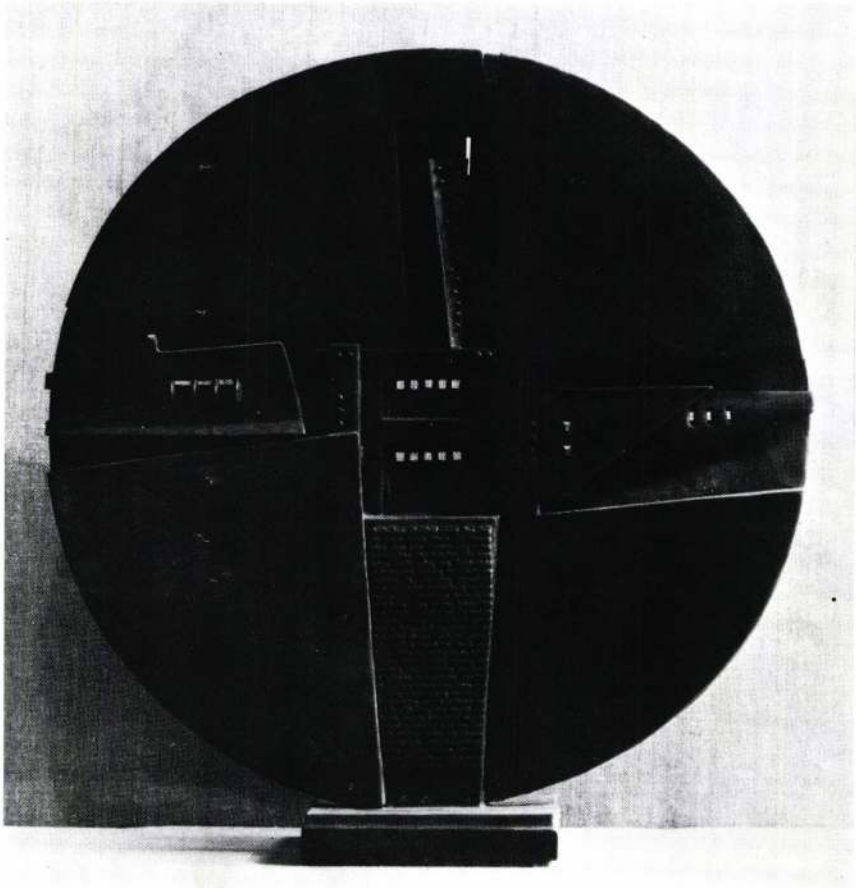

Könnyű dolga volt valamikor a művészeknek, amikor egy hatalmat kellett illusztrálniuk, egy ideológiához közvetlenül kapcsolódva, mint ahogy azt az egyiptomi szobrászok tették, az örökkévaló hatalmat illusztrálva. Az is egyszerűbbnek tűnik, hogy a mítoszok előtti emberek ősfélelmeiket vetítették ki, úgy gondolták, ha azokat szoborrá formálják, már nem is olyan szorongatóak. Egy időben én is megpróbálkoztam azzal, hogy a szorongásaimat, a félelmeimet vetítsem ki a szobraimban, de idővel rá kellett jönnöm, ez nem elég. Az okokat kell megszüntetni, melyek miatt az emberek kiszolgáltatottak, meggyötörtek.

– *És úgy gondolod, hogy a plasztika eszközeivel ezt meg lehet tenni?*

– Nem, nem gondolom. Sőt meggyőződésem, hogy ezeket az okokat sem szoborral, sem képpel, sem írással nem lehet megszüntetni. De mégis meg kell kísérelni. A sorsom nekem 43 éves koromban azt adta, hogy szobrász legyek. Én szobrokat tudok csinálni, a szobrokkal tudom kifejezni azt a felelősségemet, amelyet a világ dolgaival szemben érzek, és ezt a felelősséget valahogy ki kell fejeznem, hogy jó lelkiismerettel szembe tudjak nézni magammal. A szobor, a kép, az írás nem változtathatja meg a világot. De ha a művészek felelősséget éreznek a világgal szemben és felelős véleményüket el is mondják, akkor talán hozzájárulhatnak, hogy a világ megváltozzon.

– *Amiről idáig beszélgettünk, az talán kirajzolta pályád belső anatómiáját. De ez a pálya nem utolsósorban a külső körülmények közepette alakult. Hiszen éppen te tartod nagyon fontosnak a világ eseményeire való reagálást. Szobrászi tevékenységed két évtizedét – leszámítva külföldi utazásaidat – végig itthon, Kaposváron töltötted. Sohasem gondoltál arra, hogy más közegben, más körülmények között pályád is másként alakult volna?*

3 Bors István: Háború, bronz, 25 cm, 1967
4 Bors István: Táncsics-emlékérem (terv), viasz, ⌀ 55 cm, 1978 (fotók Somfai)

5

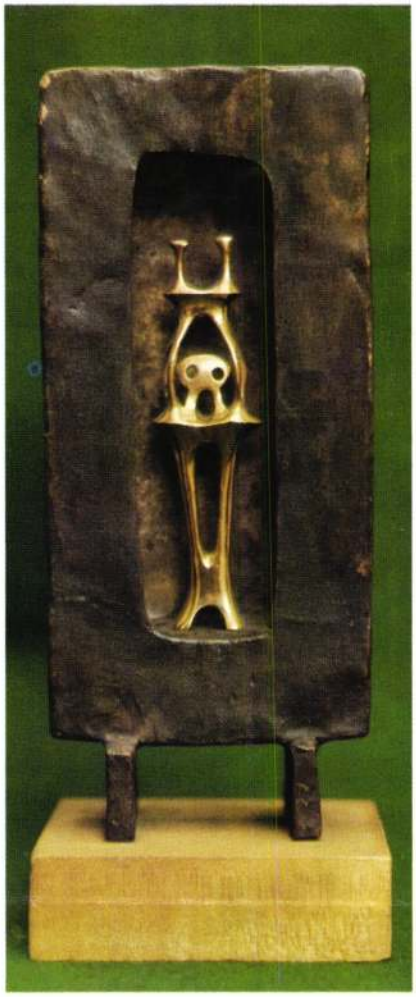

6

7

– Ezt nem tudom. Nem tudhatom, mert máshol nem éltem. Lehet, hogy ha egy olyan szellemi közegben éltem volna, amelyik jobban odafigyel arra, amit csinálok – fogalmazzunk úgy, ahol több megbízást kaptam volna, ahol kedvemre „művészkedhettem" volna –, ott nem ilyen felismerésekhez jutottam volna. Úgy is mondhatnánk, ha például a „mecénatura" annak idején felfigyelt volna a keresztjeimre, lehet hogy azóta is kereszteket csináltam volna, csak egy kicsit jobbakat. De én itt éltem végig, ebben a közegben, ilyen körülmények között. És azt kell mondanom, hogy tulajdonképpen mindegy, hol él az ember, hiszen ha egyszer felismerte a tennivalóit, úgyis egyedül marad. A személyes felelősségén áll vagy bukik, hogy végül is mit tesz.

– *Magányosnak érzed magad?*

– Egyedül vagyok, de nem vagyok magányos. Az utolsó meghatározó élményem az volt, hogy az 1972-es velencei biennálén láttam egy nemzetközi grafikai anyagot. Ezen a kiállításon döbbentem rá, hogy csodálatos dolog az – talán most egy kicsit gyerekesen fogalmazok –, hogy ez a föld olyan, mint egy nagy labda, amelynek különböző pontjain különböző kis lámpák gyulladnak fel, az azonos felelősséget érző és hasonlóan gondolkodó művészek lámpácskái.

Ebben az értelemben tehát nem vagyok magányos. És ebben az értelemben mindegy, hogy Budapesten vagy Kaposváron dolgozom, az az érzésem megmarad, hogy a föld különböző pontjain ezek a kis lámpák világítanak.

– *Az előbb tettél egy olyan megjegyzést a „mecenatúrára", hogy ha előbb vagy ha jobban odafigyelnének arra, amit csinálsz...*

– Nem panaszkodni akartam, ne értsd félre, nem vagyok elkeseredett, sértődött ember.

– *Dehát azt mondtad, hogy a húsz év alatt, ama bizonyos „mecenatúra" vagy társadalmi közeg nem figyelt eléggé arra, amit csinálsz. Nem érzed, hogy a dolgok egy kicsit kölcsönösek. Pályád két évtizede alatt jó néhány egyéni kiállításon mutatkoztál be, és ezek a kiállítások fel is keltették a figyelmet. De mi az oka, hogy soha vagy legalábbis nagyon ritkán szerepeltél olyan országos fórumokon, amelyeken felhívhattad volna magadra a figyelmet. Ez a pálya ilyen szempontból is kegyetlen kissé. Akinek nem forog a neve, aki nem jelentkezik rendszeresen az országos tárlatokon, műfaji bemutatókon, azokról közvetlen vagy tágabb környezete is könnyebben megfeledkezik, bár a szakkritika, ha kissé megkésve is, de az elmúlt évtizedben figyelmet szentelt a tevékenységednek.*

– Hát most nagyon nehéz kérdést tettél fel. Mondhatnám, hogy nem szeretem a kollektív tárlatokat. De ez így persze nem igaz. Szeretnék kollektív kiállításokon részt venni. A hasonló gondolkodású, célú művészek közösségében. De ezeknek a periodikus, rendszeresen visszatérő névjegyleadásoknak nem sok értelmét látom. Meggyőződésem szerint egy művésznek – egyébként nem szeretem ezt a kifejezést,

8

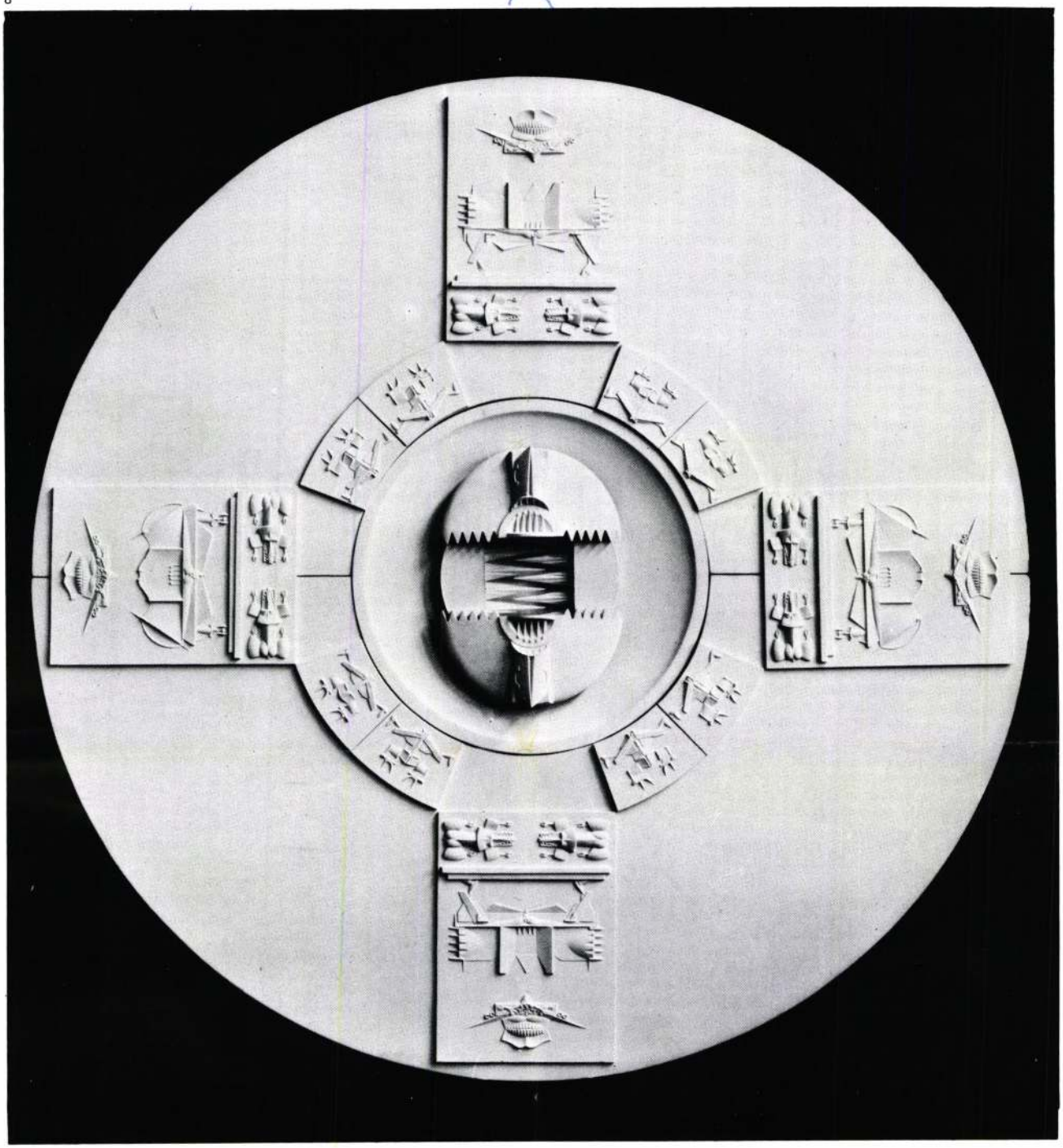

mint ahogy maradjunk abban, hogy a szobraim sem alkotások, hanem munkák – ma úgy kellene dolgoznia, ahogy az emberiség többsége dolgozik, a teljes névtelenségben. Ezzel kapcsolatosan hadd mondjam el egy élményemet. Amikor Szovjet Közép-Ázsiába utaztunk, egy kis repülőgéppel szálltunk a Pamír előhegyei fölött kb. 3000 méter magasan. Lenézve a földre a gép ablakából, számomra megdöbbentő volt, hogy ott lent, a hegyek között, a világtól teljesen elzárva éltek emberek, szinte a kapcsolatteremtés minden reménye nélkül, és mégis tették, amit kell. Szántottak, állatokat legeltettek, fontak, szőttek, létrehozták a maguk művészetét is, anélkül, hogy arra számíthattak volna, ezzel névszerint ismertté teszik magukat. De ha a művész a szakmájából egyáltalán meg akar élni, jól tudom, ahhoz a nevének is ismertté kell válnia. És ez itt a csapda. Szeretnék úgy dolgozni, mint az emberek többsége, névtelenül és ahogy a saját személyes felelősségem diktálja.

Rideg Gábor

5 Bors István: Család I., bronz, 22×9×4 cm, 1967
6 Bors István: Szarkofág, bronz, 11×14×3 cm, 1967
7 Bors István: Család II., bronz, 22×9×4 cm, 1967
8 Bors István: Kontrasztok I., festett araldit, ⌀ 170 cm, 1981 (fotók Somfai)

Teknőszárnyú angyalok

Beszélgetés Samu Gézával

– Autodidaktaként indultál, hogyan lettél szobrász?

– A pécsi művészeti gimnázium befejeztével mindenféle szakmai iskolával próbálkoztam. Az alapozás megvolt, persze nem úgy, hogy én ebből mint szobrász igazán profitálhattam volna. Az, hogy egy fejet hogyan kell felrakni, nem érdekelt igazán, bár elég jól mintáztam.

Kikkel jártál iskolába? Milyen volt akkoriban Pécs művészeti élete?

– Együtt kezdtem Ficzekkel, Pinczehelyivel, Halásszal. Nagyjából haverok is voltunk, hogy aztán mennyire tartoztam bele a brigádba, az más kérdés, de nagyon szerettem az ott kialakult légkört. Grafikákat meg festményeket csináltam akkoriban neokonstruktivista stílusban.

1966-ban végeztem, aztán egy darabig Pesten kínlódtam. Nehéz volt elkezdeni, beilleszkedni, megtalálni a szakmába a különböző csatornákat. Először az Iparművészeti Főiskolát próbáltam megkörnyékezni több-kevesebb sikerrel. Behívtak katonának. Majd felvettek a főiskolára, de abbahagytam és elmentem Győrbe. Ide is jártam, oda is jártam, a teológiát is megpróbáltam, végül mind a kettőről lemondtam.

– Akkoriban min töprengtél, mi foglalkoztatott?

– A „népi elkötelezettség", a magyarsággal kapcsolatos gond és gőz. Ettől indíttatva szinte teoretikusan kezdtem a szobraimat készíteni.

– Mi volt a teóriád lényege? Be akartad bizonyítani, hogy a népművészet az igazi művészet?

– Nem biztos, hogy a kérdést így kell felvetni. Sok idegesítő mellébeszélést hallottam. Annyira elöntött az indulat, hogy muszáj volt valamit tennem. Úgy éreztem, nem arról van szó, amit más lát bele ebbe a népi-nemzeti kérdéskörbe. Akkor csináltam meg az első ilyen jellegű plasztikámat. Esztergomban van valahol egy gyűjtőnél.

– Mi volt ez?

– Egy mángorlóformára emlékeztető figura. A törzséből hosszú pengenyak állott ki, a kezében madarat tartott. A második egy csapolt nyakú, kötözött fülű, félteknőforma volt. A harmadik a teknős angyal kicsiben. Akkor ugyan még más volt az elgondolásom, és voltak előképeim is: félretekert nyakú és fülű közép-amerikai ülőfigurák.

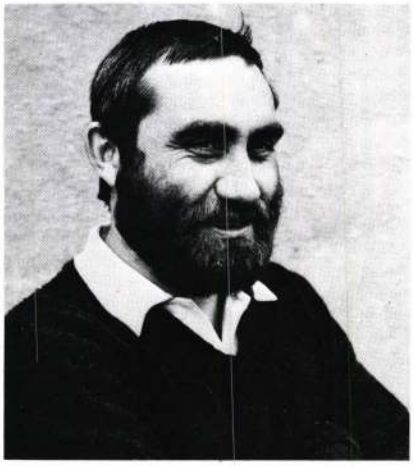

(fotók Somfai)

– De te az általad felhasznált tárgyak között nőttél fel falun. A paraszti kultúra rekvizítumai, a fateknő, a lyukas fakanál, a lóca, szekér ott voltak körülötted.

– Én fafaragás közben nem is gondoltam rájuk. Természetes környezetem volt ez, amit észre sem vettem. Szobraim a magamba szívott elméleteknek és annak a közegnek a spontán ötvözetei, amelyben mozogtam. Azért említem a teóriát, mert én egészen máshonnan keveredtem vissza ezekhez a tárgyakhoz. Először a természetes absztrakció logikai ösvényén indultam el. Ha az ember tárgyat készít, azt magára vonatkoztatja, megszemélyesíti. Az edénynek, mint az embernek, füle van. Van egy, a természetes ösztönünkből következő absztrakció. Erre törekedtem, ezt akartam kibogarászni. Megpróbáltam kinyomozni miképpen zajlott le ez a tudat és a tárgy között, illetve hogyan alakult tapasztalattá, ténnyé.

– Ha jól értem, antropomorfizáltad a tárgyakat: azért van nyaka a korsónak, mert az embernek nyaka van?

– Ez oda-vissza dolog. Az ember saját kultúráját fogalmazza, ezt hordozzák tárgyai. Nemcsak nálunk, minden nációnál így van. Én ebben látom igazolódni annak a logikai rendszernek az alapját, ami elindította az egész XX. századi plasztikai kultúrát. Amióta történelem és ember van, ez a folyamat létezik. E felismerés fontos volt számomra, mert a hatvanas években az absztrakciót meg a realizmust keményen szembeállították. 1966-ban végeztem, akkor kezdtek mozogni a dolgok. Nyitás történt, megjelent Herbert Read könyve. Kezdték elfogadni a modern művészetet. A gyerekeknek az impresszionizmus utáni törekvéseket is lehetett mutogatni. 1964-ben láttam először Kondor-grafikát, ami tényleg fontos volt.

– Ha már Kondort említetted, mely művészeket szereted még?

– Akkor nagyon izgalmasak voltak számomra Anna Margit, Bálint Endre, Korniss Dezső, Martyn Ferenc művei. Az indulásom körül pedig szimpatikus volt Egry, Berény és Szőnyi munkássága. Őket úgy el tudtam fogadni.

– Most azt tisztázzuk, hogy a népművészetből vagy a népi tárgykultúrából merítettél-e többet?

– A népművészet a mai szóhasználatban meglehetősen üres fogalom. Mihelyt

BORS István

Somogy 1983.2.

Az asszonyok a háborús zaklatások után, az ötvenes években ismét leültek szövőszékük elé. Élni kellett, a népművészeti tárgyakat akkor is keresték.

A szomszéd falu felé haladunk. Az erdők szélén gomba és tölgytoboz után hajladozók százai. Ezen a meleg őszi napon nemcsak a méhek, de az emberek is kirajzottak. Barátom szülei egy faluval odébb élnek, amíg az állatorvost fölkeresem, meglátogatja őket.

Autóstop és börtön

– Látom, Ladával jött. Nos, 1951-ben a faluban az orvosnak volt autója, meg nekem egy öreg Skoda. Pestről igyekeztem haza, gyógyszereket hoztam, a családnak ezt-azt. Jó hangulatban voltam, meglátogattam a nővérem, a férje a kábelgyárban mérnökként dolgozott, valami újításféléért pénzt kapott. Ennek örömére megittam náluk fél deci konyakot is. Dunaföldvár körül megállít két jól öltözött fiatalember, nem vinném-e el őket, mert lekéstek a vonatról. Pécsre igyekeztek, s alighogy beültek a hátsó részre, elaludtak. A Széchenyi téren elbúcsúztam tőlük, azzal a jó érzéssel, hogy segítettem két emberen. Nemsokára beidéztek a rendőrségre. Közölték velem, hogy bűnpártoló vagyok, két titóista fiatalember disszidálását segítettem. Sároknál elfogták őket, és mindent bevallottak. Hat évet kaptak, én tizennyolc hónapot, ebből tizenegyet letöltöttem. 1954-ben elnézést kértek ugyan, de csak 1957-től folytathattam a praxisomat. Részt vettem a termelőszövetkezet szervezésében, az emberek hallgattak rám. Ezt a házat a hatvanas évek végén építettem, akkor azt hittem, a fiam pedagógus lesz, ha családot alapít, együtt maradhatunk. De mérnök lett, szintén a kábelgyárban. Az idén töltöm be a hatvanadik évem, hív, hogy költözzem fel, vegyek Szentendrén vagy Leányfalun nyaralót. Szeretem őket, de nincs kedvem költözni. Így csak üzengetünk egymásnak: gyere!

Majd a feleségem dönt meg az unokák. Ha mégis megyünk, nekem sokáig nehéz lesz. Itt még él néhány gyerekkori pajtásom, hívnak akkor is, ha nem beteg az állat. Gyerekkori nevemen szólítanak: Sztipán Markovics. Ha felköltöznénk, ott így engem senki se ismerne; apám, mikor beiratkoztam az egyetemre, Mártonra magyarosított.

1949-ben horvát anyanyelvűnek vallottam magam, később magyarként szerepeltem, legutóbb megint horvátot írattam be. Semmit nem töprengtem, az vagyok, akinek születtem. Így illő, ha az ember az út vége felé jár.

„A díj soha nem ösztönöz"

— Beszélgetés Bors István szobrászművésszel —

A műhely mindig titkokat rejt. Emlékszem, a falu végén álló kovácsműhelybe évekig nem mertem belépni, mert féltem a titoktól vagy annak lelepleződésétől. Most elfogódva lépek Bors István Munkácsy-díjas szobrászművész alkotásainak színterére. Első pillantásra itt is van titok: a vendég számára áttekinthetetlen rendetlenség. Pedig bizonyos, hogy minden tárgy a lehető legjobb helyen van; mozdulásra készen az alkotó fantázia lendületéhez, a művek születéséhez.

Bors éppen egy gipszmintával szöszmötöl. Ez egy éremmegrendelésre készül – mondja, és félre is teszi mindjárt. Majd felszabadít egy széket, hogy leülhessek a kis

munkaasztalhoz. A szobrokat nézzük, s ebben a házigazda véletlenül se zavarna. A kisebb-nagyobb kész plasztikákon keressük az időrend, a változás nyomait. Hiszen több mint húsz éve már, hogy egy fiatal művészházaspár – Honty Márta és Bors István – letelepedett Kaposváron.

– *Hogyan kezdődött a szobrászi pályád?*

– Tizennyolc évesen kerültem a főiskolára 1956-ban. Akkor az időm kevés tanulással, viszont sok kirándulással és sportolással telt el. Nem hallottam én a művészetekről vagy politikáról, úgy, ahogy kellett volna. A dolgokat egészségesen szemléltem, minden előzetes beidegződés nélkül. Az akkori állapotokat figyelembe véve ez úgy hat, mint bocsánatos bűn, amit – képletesen szólva – tíz miatyánkkal el lehetett volna intézni. Ezt én akkor soha nem éreztem így. Ha beidegződések nem is, de számtalan élmény ért bennünket. Kirándulásaink során elesettséggel, kiszolgáltatottsággal találkoztunk. A kis falusi kovácsműhelyekből még munkazaj is alig hallatszott. Távoli rokonaink meghívásai – búcsú, lakodalom, szüret – most is mély emlékek. Megfigyeltem az akkor még álló présházakat s a lakodalmi vőfélyek szertartásait. Akkor még nem volt divatban a környezetből, tájból mindent kiemelő őrület. Ezek úgy hatnak rám ma, mint rossz álom: a „mindent egy helyen" szemlélete, hogy utazás, élmény nélkül valaki olcsón hozzájut valamihez – a népművelés alibijével. A szoborkiállítások is ilyenek. Nem tájban, nem térben szerveződnek, hanem egy elképzelt valami makettjei lesznek, vagy épp alárendelődnek annak, amit a „szegénység" jelenléte diktál: a művek időnként kiállításra, skanzenbe kényszerülnek. Húsz év alatt egy szobrom került oda és áll úgy, ahogy elképzeltem. Erdei környezetben egy halastó partján fából és vasból öt méter magasságban. Kovács, lakatos, bognár és teknővájó cigány főszereplésével, akik szakmájuknak talán utolsó mohikánjai voltak. Minden szerszám fából és vasból készült; egy gyönyörű satu tölgyfa tuskóra szerelve, egy üllő indulási lehetőség volt nekem egy-egy szoborhoz. A nagy kovácsoltvas és tölgyfa keresztjeim vagy a *Bálványok* mind úgy készültek. Ezek sehol sem állnak. Elképzelhetetlen egy zsúfolt lakótelepen, a házak közé. Azt hiszem, ezeket a szobrokat a kihalófélben levő mesterségek korrekt szépsége és a gyönyörű somogyi táj készíttették velem.

– *Volt-e folytatásuk a mikei szobroknak?*

– Nem. Nincs folytatásuk. Húsz év alatt kaptam tíz állami szobormegbízatást.

– *Egy bizonyos életkorba eljutva minden művész igyekszik szakaszokra bontani munkásságát. Te is próbálkoztál annak felmérésével, hogy valamikor kik hatottak rád?*

– Szakaszokra nem alkotók bontják munkásságukat, hanem az értékelő műtörténészek. De ettől függetlenül próbáljuk meg! A főiskolán óriási szerencsém volt: Borsos Miklós növendéke lehettem. Egy tizennyolc éves gyerekre nem a művészet, hanem az emberi habitus hat elsősorban. Borsos – nem tévedés – közöttünk dolgozott, és mi a szó reneszánszi értelmében tanultunk tőle, a gyakorlatban lestük el azt, ami számunkra fontos volt. Ezután a nagy szoborélmény Henry Moore munkáinak megismerése volt. A főiskola után készült dolgaimban jól látszik az ő hatása. A tér, a külső és belső formák, a tájjal együtt lélegző plasztikák ma is alaplényegét jelentik számomra a szobrászat mesterségének. A *Vízparti kőformák*-sorozatot a Balaton-partra képzeltem el; a *Család-* és a *Szarkofág*-sorozatot, a *Tavaszt* meg a *Háborút* – és sorolhatnám tovább – ilyen szellemben készítettem, de természetesen más táji környezetbe. Ezek a munkák 1961 és 1968 közöttiek. Közben a viaszveszítéses bronzöntést újraélesztettem, ezzel az eljárással öntöttem viaszszobraimat bronzba. Ezekből a szobortervekből egy valósult meg

nagy méretben, a *Tavasz*. Ez az első hét év. Ezután a kovácsoltvas és faszobrok következtek és egy *Pieta*-sorozat, majd az utóbbi években a műanyagból készült munkák. Így lehet három részre osztani az elmúlt huszonegy évet. Természetesen figyelembe kell venni, hogy egyik szakasz átfolyik a másikba, hiszen amit elmondtam, az egy húszéves sors vetülete.

– *Műtermed volt-e az induláshoz?*

– Nem volt.

– *Kössük munkákhoz az elmúlt huszonegy évet: a siófoki Mártír-emlékmű vagy a kovácsoltvas és fakeresztjeid megrendelésre készültek?*

– Nem. A siófoki Mártír-emlékmű tervét 1962-ben mintáztam, a *Pieta*-sorozat első darabja volt. Ebből úgy lett szobor, hogy Veszprém és Somogy közös mártírjainak egy emlékművet kellett állítani, s erre a tervre esett a választás. Így kilenc év elteltével sikerült a munkát nagy méretben megvalósítani. A kovácsoltvas és tölgyfa keresztek most is csak számomra létező szobrok, feles méretben, házi használatra.

– *Konkrét megrendelésre nem készítettél szobrot?*

– De igen. Persze a kérdés az, hogy mit értesz konkrét megrendelésen. Mert az előző megrendelésekhez a szobrokat meglevő munkáimból tudtam kiválogatni. Most öt éve a Táncsics-gimnázium kezdeményezésére kaptam megbízást egy Táncsics Mihály emlékére állítandó plasztika elkészítésére. Ilyen szobortervem természetesen nem lehetett, de Táncsics sorsa, életpályája, tartása lehetőséget adott összegezni minden idevágó munkám eredményét.

– *Voltak-e egzisztenciális problémáid?*

– Pályám felvetett ilyeneket. Az a költő, akinek verse, az a szobrász, akinek szobra van. De a művek kivitelezése elképzelhetetlen önerőből. Ehhez pénz kell.

– *Honnan volt anyagi fedezeted arra, hogy megvalósítsd terveidet, ha csak kicsiben is?*

– Kis szobraimat magam öntöttem. Hogy pár nagyobb méretű saját munkám létre tudott jönni, ahhoz sok lemondás és baráti segítség kellett.

– *A szobrok elkészítéséhez több szakma együttműködésére van szükség; megkapod-e a segítséget egy-egy nagyobb méretű szobor véglegesítéséhez, vagy gondjaid vannak?*

– Egy kivétellel – az kő – minden köztéri szobrom bronzból készült a gipszmodell leadása után az Állami Bronzöntöde kivitelezésében, illetve az az egy a Kőfaragó Vállalatnál. Nem megbízásos munkám csak egy van, a mikei szobor, ami úgy valósult meg az általam elképzelt méretben és helyen, hogy felajánlottam minden tiszteletdíj nélkül – cserébe a kivitelezésért. Viszont azok az üzemek, amelyekben lehetőség volna egy-egy nagyobb alkotás elkészítésére, mereven elzárkóznak. Olyannyira, hogy amikor hulladék bronzért vagy betűfémért cserébe kész alkotásokat ajánlottam, vélt maszekságomra hivatkozva elutasítottak.

– *A faszobrászatban iskolateremtő szereped volt; a mikei szobrod nyomán jött az a gondolat, hogy Nagyatádon egy faszobrász alkotótelepet kellene szervezni. Vállalod azt, hogy te indítottad el azt a dolgot?*

– Ki indította el, nem tudom. Tény, hogy létrejött egy szobor gyönyörű környezetben, s még egy, a nagyatádi Rumi Attiláé. Elképzelésünk az volt, hogy elszánt kollégáinkat bevonjuk, és minden évben anyagért és kivitelezésért megvalósítjuk szobor-

elképzeléseinket. Folytatás Mikében nem lett. Mike Nagyatád és Kaposvár közötti falu, hiába parkerdő, senki sem mondhatta igazán magáénak. A nagyatádi alkotótelep létrejött, igazi gazdája van, s a szoborpark közel fekszik a városhoz.

– *Meg szoktak hívni Nagyatádra?*

– Igen. Mindig meghívnak. De a művésztelep-bizottság úgy döntött, hogy csak kifejezetten fából készült dolgokra tartanak igényt, így az én kovácsoltvas és fa elképzeléseim kiesnek.

– *Somogy művészeti életében most és régen egyaránt nem a szobrászat játszotta a meghatározó szerepet, inkább a „festők hazája" volt a megye. Munkásságodban nincs olyan cél, hogy megmutatod: lesz somogyi szobrászat?*

– Nincs. Mert Henry Moore sem yorkshire-i szobrász, hanem angol. Én Somogyban élek, s magyar szobrász vagyok.

– *Nemrégiben a Háború II. és Trónus című munkáidért egy tárlaton különdíjat kaptál. Mit jelentenek az elismerések számodra?*

– Én nem díjakért dolgozom, hanem gondolkodásmódomat az eredeti elképzelésnek megfelelően kifejezni. Az elismerés a megvalósulás lehetősége.

– *A díj, ami némi pénzzel jár, nem ösztönzött arra, hogy egy újabb nekifutásra vállalkozz?*

– Eddig is mindig nekifutottam. Erre a díjak nem ösztönöznek, de jólesik az elismerés.

– *A Munkácsy-díj sem ösztönöz?*

– A díj soha nem ösztönöz. Az embert a felelősségtudata sarkallja és a lelkiismerete.

– *Milyen munkáid vannak folyamatban?*

– Ha megrendelésre gondolsz, akkor semmilyen. Magamnak változatlanul dolgozom.

– *Mint embert és szobrászt milyen tervek, elképzelések foglalkoztatnak?*

– Lehet egyáltalán tervezni a szobrászatban? Sorsomat úgy élem, mint minden ember; ami közös bennünk: szeretnék felelősséggel élni és egy állapotra reagálni legjobb tehetségem szerint.

– *Fontosnak érzem a művészetek kölcsönhatását, a múzsák testvériségét, azt, hogy az irodalom, a zene miként tud a képzőművészetre hatni és fordítva. Mit gondolsz erről? Tudnál-e konkrét példákat mondani pályádból, amikor az ilyen kölcsönhatásnak szerepe volt?*

– Ha úgy teszed fel a kérdést, hogy tudok-e ilyenről, akkor látszólag rengetegről. Gondolj a Bartók-évfordulóra vagy a Kodály-évre. Számomra alapvető dolog – egészen eddig erről beszélgettünk –, hogy a mesterségnek egy állapotra kell reagálni. Ezt tette szerintem Bartók is. Ha egy művész csak illusztrál, akkor az nem ér semmit. Mert az a trükk, hogy az évfordulón Bartókhoz méltónak lenni úgy lehet, ha megkíséreljük megközelíteni a bartóki magatartást. Az kevés, ha egy Bartók-művet illusztrálok festményben, szoborban vagy grafikában. A kölcsönhatásban nem lehet cél az a gyakorlat, hogy a kis egyéniségek más művészeti ágak, géniuszok árnyékába lépnek, gondolataikat kisajátítják. Ez csak illusztrált kölcsönhatás. Ha az elmúlt évfordulókhoz kötött maratoni zenei vetélkedőkre gondolsz (én végighallgattam valamennyit, nem

kis elszántság, ugye), kíváncsi voltam arra, elhangzik-e a legfőbb kérdés: a miért. Ezek a vetélkedők minden közmondást meg tudtak cáfolni. A lexikális tudás elvárása szinte őrült kavalkádot eredményezett, a lényeg viszont elmaradt. Igazi kölcsönhatásról akkor lehetne beszélni, ha az iskolában a történelmi, irodalmi, zenei, képzőművészeti ismereteket nem egymástól elszakítva tanítanák. Hanem a felelősségtudat elszántságával, a tények ismeretének igazával az összefüggésekre hívnák fel a figyelmet. Szerintem méltóvá válni Táncsicshoz, Petőfihez, Adyhoz, Bartókhoz, Kodályhoz csak úgy lehet, ha itt és most megpróbáljuk életünket úgy leélni, ahogy Táncsics mondta: „Minden erőmet és tehetségemet arra fordítom, hogy magyar hazánk az európai nevezetes országok sorában méltó helyet foglaljon el, hogy a magyar név a mai nemzetek között tisztelettel említtessék."

1982. szeptember.

Lejegyezte: L–S

MATYIKÓ SEBESTYÉN JÓZSEF

Jékely Zoltán emlékezete

„Arcod fénye vigyázó, messzi világba ereszt..."

A táruló és távoli múlt időbe visszarévedve kezdjük, az első és születésemet megelőző szálaknál: Visegrádnál, jelesül Pikó Erzsi és Ősléger Gyula trafikjánál, hova gyakorta (1924 és 1946 között) járt édesapjával, Áprily Lajossal. Ide kívánkozik a „Pap-féle" vendéglő izzó kortyokat nyújtó beszélgetéseinek az emléke. (Édesapám ugyanis a *Gizella-telepi* szanatóriumban dolgozott.)

Emlékeken igézte felém a távoli sokaság vesszőző tájékait. S e szavakon merengve mindig a delejes férfikor viharzó gondolatait emelte népével és nyelvével a süllyedő ország elé!

A Nyugat harmadik nemzedéke példa és biztos út is egyben, amelyet számomra leírt a hivatalos iskolapolitika. Jékely Zoltán a költők között lovag és igaz ember; Takáts Gyula és Fodor András jóvoltából ismertem meg...

Bármikor kopogtattam a Frankel Leó utca 23. szám alatti lakásán, tárt karokkal, nagy szeretettel fogadott. Sugárzó embersége, intellektuális varázsa örökkétig visszajár. Már maga a szoba elrendezése, amit cellának nevezhetnénk, ahol könyvek, Áprily Lajos kéziratai az oldalsó polcon, Ovidius és Propertius latin nyelvű kétsoros versei a lámpaernyőn egy magyarországi Tomi száműzetettségét sugározta. S a könyvespolcnál maradva fölötte erdélyi havasokat tükröző csengők, kolompok s egy katonasapka, amelyet Ő viselt. A mulandóság költője – mondják sokan! Ám a mulandóság maga az élet! Jékely Zoltán költészete, elégiák és trubadúrrománcok Don Quijote-i küzdelme. A múló évtizedek dalai, amelyek a magyar múlt emlékeire feszülve ott sugároznak mindétig az egyetemes kultúrában. Sokszor villamoson vagy akár Budapesten a „paksi vendéglőbe" lépve olyan egyetem élt, ahol nem tanár–diák ült egymás mellett, nem a távol tartó asztal s körötte a professzor és diák, hanem ember az emberrel beszélgetett. Jékely Zoltán szerényen, visszahúzódva ült közöttünk – mint akit vakította a sok lám-

pafény. Pedig Ovidius volt ő is. Hol a *Pontusi Elégiák*ból idézve verse fölé írta: „verruca senilis" „Szeplős tőlük az arc, a homlok, a váll, a halánték, / S ütköznek szaporán mindkét kézfejen is. / Lisztharmat lepi ily szívós-gonoszul a gyümölcsöt! / ... Megváltódni csupán vedlés árán ha lehetne: / Mert mi lemoshatná, nincs oly apolloni ír." Ő is ott állt, és ma is! Az örök emberi lét damil-idegét várva, őrizve, hogy hol van jó kapás!?

E költészet látó és láttató talaja a történelem. Nagyon sommásan Nagyenyed, mely küldte őt... Jékely Zoltán tanítása, munkássága, amit magányban, szinte egy cellában élt meg: Schubert, Bartók és Kodály, Kallós Zoltán, valamint Együd Árpád gyűjtése ... és az akkor még Somogy megyei Surdon talált „páva-variáns" ős dallama.

Van egy régi somogyi mondás: „A jók a jókat keresik!" – A könyvespolcon Vörösmarty Shakespeare-kötetei, amelyek a magyar fordítás alapjául szolgáltak. Az íróasztalon a Széchenyi Napló, Arany János gyászjelentése a könyvespolc mahagóni falára szögezve, s a falakon erdélyi képek, a fölnevelő táj szikrázó tükrözetei ... A Balaton, a túlsó part jegenyegyertyái, a Würtenbergi Sándor énekelte zászlós-kopjafák, Wesselényi Polixéna és John Paget sorsa mindmáig rokon, akár a feleségemnek ajándékul adott „terra sigillita".

A múló idő zászlós-kopjafái itt mindennek más távlatot adnak, olyan levegőt, amely a kor permetízű méheivel beporoztatott. A táj, a vizek, az emberek küszködő és kitaszított volta soha olyan kíváncsivá nem tett, mint Jékely Zoltán műhelyében a beszélgetés.

(Kortyolgattuk a bort, ettük a Székelyföldről hozott pulykát, sajtot, írót; soha olyan kétségbeesett és kíváncsi arcot nem láttam, mint amikor észrevételeimet közöl-

BORS ISTVÁN szobrász

Somogy, XVI. évf. 6. sz. 1988

FIGYELŐ

GYENESEI ISTVÁN

Bors István szoborkiállítása

Két éve, amikor ez a kis belvárosi térség előbukkant a bontásokból, a téglakupacok, földtúrások rendetlenségéből, sokunknak megdobbant a szíve a kellemes meglepetéstől. Városunk rendezése nyomán végre sikerült egy hangulatos teret nyitni, ahol megállva elrévedhet szemünk a pázsiton, a zöldellő fákon. A természetes esztétikai igény gyorsan megszülte a gondolatot: jó lenne itt néhány szobrot is látni. Bizonyság ez a nap, hogy az álmok valósággá válhatnak, s lehet Kaposváron is szabadtéri szoborkiállítást rendezni.

Bízom abban, hogy lesz folytatás. Ahhoz kellenek a feltételek, hogy a kiállítások emlékeként egy-egy mű hosszú ideig maradva emlékeztessen a mai szobrászat értékeire.

Nem kétséges, Bors István, a fél évszázadot megélt „örök kaposvári" szobrász méltó arra, hogy elsőként avassa a teret a képzőművészeti kultúra számára. Méltó rá, hogy a szó teljes értelmében teret kapjon. Azért, mert a mai magyar szobrászat kulcsembere, akinek szellemiségében a reformált közgondolkodás és a hasznos köztéri szobrászat egybeesik. Azért illetékes, mert Kaposvár városképi átformálódásáról határozott véleménye van. *Négy évszak* című műve ilyen állásfoglalás szoborba foglaltan. Elképzelt helye a kaposvári Domus Áruház előtti tér. Ha majd helyükre kerülnek ezek a különös oszlopok, emlékeztetni fognak a néhány évtizeddel ezelőtti városnegyedre. Bors István a volt Honvéd, ma Mártírok terének állít emléket. A szoborcsoporton nemcsak az évszakok szimbólumát látjuk, hanem templomi körmenet zászlaját, török félholdat, ökörfogat járomát, bongó kolompokat is. A téren ugyanis hajdan ott állt egy kis templom, a Diófa vendéglő, a török Hifzi Semzi cukrászdája, egy fatelep, vegyesbolt, dohánybolt és Galimberti Sándor festőművész szülőháza.

Bors István érzékenysége nem mai keletű. Huszonhét éves szobrászi pályája csupa küzdelemből áll, olyanból, amelyet társadalmunknak most hozott meg az idő. Ezzel a tárlattal valamennyien visszatekinthetünk az elmúlt negyedszázadra, amellyel Bors István és néhányan kezdettől, a többség azonban csak most került kritikus viszonyba. A következő napokban az idelátogató, az erre járó láthatja, hogy a minden vonatkozásban pozitív kritika talaján milyen szobrok teremhettek Kaposváron. A művészi kiállást és a szülőföldhöz való állhatatos ragaszkodását ismertük el 1987-ben a megyei tanács díjával. Vallja, tetteivel bizonyítja: ha úgy hozta a sorsa, hogy Kaposváron született, éljen itt, alkosson ezért a földért, s ha egyszer kell, itt hunyja le szemét. Vallotta ezt akkor is, amidőn kortársai közül nem kevesen jogos (vagy vélt) sérelmeik miatt az ellenkezőjét tették. Egyszer beszélgetésünk közben, utalva e jelen-

Elhangzott Kaposváron 1988. szeptember 14-én.

ségre, kifakadt: „A művész elődök halni jöttek haza, s máshol éltek. Szokatlan a fordítottja."

1961-ben jött haza a főiskola elvégzése után azzal a szándékkal, hogy itt akar bizonyítani. Jellemző az akkori szemléletre, hogy a megye egyik vezető személyisége e szavakkal fogadta letelepedési szándékát: „Nyugodtan menjenek el, ha máshova hívják magukat, mert ha nekünk kell művész és lesz rá pénzünk, akkor annyit kapunk, amennyit akarunk." Legyünk hálásak a sorsnak, hogy a szavak nem tántorították el szándékától. Ma sokkal szegényebbek volnánk.

Élet- és szakmabéli bölcsességének bizonyságául korai művei közül kiemelem a *Nappal* és *Éjszaka* címűt, melyen egy aranyló domborulatból és annak ezüstben csillogó negatívjából álló formapárost láthatunk. Ha lelki szemeink előtt felidézzük Michelangelónak a Medici-síremlékre készített két emberi alakját, amelyek allegorikusan hordozzák a nappal és az éjszaka jelentését, akkor a modern művésznél nem a formai elszegényedést kell látni, hanem a más világnézetet. A huszadik század művésze ugyanis amikor szobrot készít a nappalról és az éjszakáról, a mai tudományos ismeretek talaján állva kozmikus viszonylatokat keres.

Az idő múlásával Bors István formamegfeleltető érzékenységét konkrétabb irányba fejlesztette tovább. Ezt látjuk, ha jól megnézzük a Dózsa-kereszteket, melyeken a mindennapi falusi élet lassan kiveszőben lévő használati tárgyait leljük összedolgozva drámai felkiáltójellé. Fegyverelemeket keresve sem találunk, mégis az ekevas, a hófogó sövény, a kukoricamorzsoló, az ácskapocs, a gereblye a trónuson ülő alakokban fenyegető fegyverekké ötvöződik.

E heroizáló képességgel párhuzamosan megtaláljuk Bors István alkotásai között a deheroizáló műveket is. Ez a tiszteletlenkedő művészi magatartás sokak számára sajnos még ma is szokatlan, érthetetlen. Egyre többünk véleménye azonban az, hogy a demokráciák világában nagyon is hasznos.

Bors István nem kíméletes azokkal az emberi hibákkal szemben, amelyek társadalmunk egészségét veszélyeztetik. Stílszerűen nem nemes anyagból, hanem műanyagból készítette el a hatalommal pöffeszkedően tetszelgő figuráját, a *Státusszimbólumok* című művét. A műanyag minőségében hordozza a művész véleményét: hogy a rossz vezető hatalma nem tart sokáig, és ha nem is könnyen, de ledönthető, összetörhető.

Nemrég így fogalmazott: „Számomra gyönyörűség valamit tenni, és vállalni érte a felelősséget." Most már tudjuk, ő művei által vállal felelősséget, merthogy velük, rajtuk keresztül foglal állást is. Teheti, mivel éles látása van, mert optikája nem csal, s ezért tudja, mit akar s miért. Számára az igazi vajúdás a mérőeszköz keresése, s az igazi gyönyör annak megtalálása.

Itt láthatjuk a két fekvő, letakart leányka szobrát is, amely a fel-feltörő erőszak tényével szembesít. *Tulipán* és *Mementó* a címük. De *Mementó* címet visel egy csonkított vonagló emberitest-szobor is, amely a második világháború zsidó áldozatainak emlékműveként készült.

Bors István, a „Szobrik", született kezdeményező. Műveivel emlékeztet, szembesít, lényegében a lelkiismeretünket veszi célba. Egy-egy szobor elkészítését lényegbevágó aktualitáshoz köti. Szobrainak életre hívója nem egy-egy műpártoló mecénás, hanem saját, társadalom iránti lelkiismeretessége.

Ha a művészet dolgairól kérdezzük őt, azt feleli: ebben a világban nem művészekre, hanem helytállásra, emberi tartásra van szükség. S a *művész* szóval azonos értelműnek tekinti a tisztességet, a méltóságot. Vele született iránytű igazítja el az élet zegzugaiban. Zavarba csak akkor kerül, ha a dolgok bonyolultabban alakulnak, mint ahogy gondolta. Nem rajta múlt, hogy vissza-visszatért tétovasága.

Bár sokan hisszük, valljuk: az ő szobraira szükségünk van, mégis az utóbbi években nem kevés akadály torlódott a megvalósításuk elé. Szeretném hinni, hogy ez már csak a múlt. Ennek biztosítéka lehet, hogy vele együtt egyre többen ismerjük fel a

fantáziátlan emberek nagy trükkjét, szlogenjét: „nincs pénz". Nekik mondjuk közösen: aki nem tud segíteni, legalább ne gátolja a folyamatokat.

Ez a kiállítás ámbár 50 éves jubileumot ünnepel, nem mutatja be azt a teljes képet, amelyben mindazok az emberi erények és hibák kézzelfoghatóvá válnak, amelyeket még fontos lenne látni Bors István művészien kritikus megfogalmazásában. Műtermének polcain sok műve sorakozik az itt láthatókhoz hasonló beszédes tartalommal. Városunk szobrásza, köztünk élő jó barát esetében fokozottan indokolt az érdeklődésünk, mit láthatunk majd, mi születik még közös sorsunk épülésére.

Amikor megnyitom és az érdeklődő közönség figyelmébe ajánlom ezt az úttörő és követendő kiállítást, Somogy művészetet szerető s támogató lakossága, valamint a megyei tanács nevében egy emléklappal köszöntjük a művészt fél évszázados jubileuma alkalmából.

Őszi tárlat — 1988

Talán megbocsátják, ha nem időzöm hosszan a termést hozó *ősz* és a termést hozó *őszi tárlat* könnyen jelképesíthető párhuzamánál. A jelentkező 29 alkotó 105 munkája jó okkal köszönthető termésként, ám e tárlat mégsem az évszakok szerint változik. 1985-ben került sor legutóbb az együttes megyei jelentkezésre; azt pedig tudvalevően a tavasz „jegyezte".

A periodikusan kiírt-megrendezett Dunántúli Tárlaton adatik meg rendszeresen a megyében élő és az ide kötődő alkotóknak a közös jelentkezés lehetősége, amely egyúttal a „pannon-régió" képző- és iparművészetének tágabb fórumába illeszkedik. Hadd tegyem hozzá: rendszerint *hangsúlyos jelenléttel.*

Ha e mostani, értékeiben és műfajában is gazdag megyei körképet vesszük szemügyre, kínálkozik a következtetést rejtő kérdés: *„Miért nem rendszeresek a megyei tárlatok?"* Mégse hamarkodjuk el a választ! Pontosabban szólva, inkább az alkotóktól tegyük ezt függővé; főleg akkor, ha van mód folyamatosan, rendszeresen az *egyéni* bemutatkozásra is. Nem kell hosszan bizonygatni, hogy a műtermek munkaritmusa nem a kiírt tárlatok diktátumához igazodik, és a bőven termő avagy a vajúdást jelentő periódusok másként váltakoznak. Ennélfogva, ha a mecenatúrára rendeltetett intézmények a tetszés vagy a megméretés alkalmait nem kívánják önmaguk tetszelgésére és fontosságuk fitogtatására használni, akkor a *műteremből érkező jelzések* nyomán indulnak el.

Tisztázandó, hogy mi a megyei tárlat funkciója! Mert nem kell feltétlenül megyei jelzővel ellátni azt, ami más fogantatású, és nem kell a közösség látszatát kelteni azzal, ami valóságosan nem az.

Pillantsunk kissé vissza az időben. A több ok miatt már szép emlékezetűnek is nevezhető hatvanas években, a talajt fogott vagy éppen idetelepedő művészeknek, de nemcsak nekik, mást jelentettek az akkori megyei tárlatok. Feltehetően jelezték az *„itt vagyunk"*, az *„együtt vagyunk"* manifesztumát, a bemutatkozás vágyát. Bár e funkció senkit sem öltöztetett egyveretűségbe, stílus-uniformisba, de mégis együttesen követelt figyelmet. Rendeltetést, küldetést adott a csoportos színrelépésnek.

Hogy változott mindez, mára?

Korántsem letagadva az azóta megnövekedett bemutatkozási lehetőségek, kiállítási alkalmak tényét [azok számára, akik itt maradtak (!) vagy újonnan érkeztek] –, a korábbi többes szám az *„itt vagyok"* egyéni sorozatra váltott. Bemutatkozásokra gyakrabban, közteret, közintézményt gazdagító munkákra ritkábban. Így is felkeltették a műpártoló közönség érdeklődését. Nem egyforma léptékben és eséllyel, igaz, de mégis tapasztalható lett az alkotói arcél, a karakter megtalálása, mással össze nem

téveszthetősége, szuverénné válása. Az *eredetiség*, az önálló hang meglelése, amely azonban nem tette feltétlenül felhőtlenné a homlokot, kikeményítette a vonásokat is.

Ugyanis az *ittlét* meghozta a maga küzdelmeit, a jelenlét hiányjeleit is – szárba szökkent kezdeményezést csakúgy, mint „kőbölcsős" közömbösséget. Az *„itt vagyok"* ilyen kettős oldásban–kötésben vált az ittmaradás vállalásává. Mindez kiszabta az egykori *„együtt vagyunk"* módosulásait is. Hozzájárult ehhez az alkotócsoport számbeli, nemzedékbeli gyarapodása, irányzatainak, tágabb horizontokhoz való kapcsolódásainak sokasodása. Az együttlét tehát tagoltabb, ellentmondásosabb lett az egymást szemrevételező viták által vagy éppen e viták *hiányával*. Ne essünk valamiféle külső megítélő hibájába: mindez korántsem csak ecsettel, vésővel munkálkodó kortársainkról mondható el. Önmagunkról adjuk tudtul önmagunknak, nap mint nap. Többféle perlekedésben: egyebek között vállalva *vidéken a vidékiséggel szembeni pert* is. S hogy a mostani alkalomra utaljak – több alkotás éppen erről üzen e tárlaton: megjelenítve reményeinket, veszteségeinket, otthon-vágyásunkat és idegenségeinket.

A körülményekből kiindulva ragadható meg a mai megyei tárlat többféle funkciója.

Hogy az együtthatás izgalmas élménye módot ad az ismerős-markáns egyéni karakterek újrafelfedezésére. Hogy a közös együttlétben eljutnak hozzánk a ritkábban bemutatkozók üzenetei, figyelmeztetve egyúttal a tárlatok esélykülönbözőségére is. Az is árulkodó, hogy van, akire éppen távolmaradása hívja fel a figyelmet! A tágabb és lazább szerkezetű tablón kitapinthatók új, együttes jelenlétről árulkodó csoportosulások, közösségszerveződések, akik a *„mi is jelen vagyunk"* nyomatékos felkiáltójeleit tanúsítják. Nagy örömünkre jelentkeztek azok a Somogyból indult művészeti főiskolai hallgatók, akik készülnek a hivatásra, és friss munkáikkal jövőidőre utaló ígéretet hoztak a Somogyi Képtár falai közé.

A nem idilli, hanem küzdelmes hátterű, tanulságot és reményt is nyújtó világot, termékeny magányú és csoportos nekilendülésű, hagyományokat őrző és hagyományokat felmondó törekvéssorozatot sikerült *hatásos megyei tárlatként* megjeleníteni. Nem nevezném pedáns teljességű összképnek, sokkal inkább egy olyan indokolt pillanatfelvételnek, metszetnek, amelyre szükség van. Nemcsak azért, mert folyamatokat, tendenciákat sikerül érzékeltetnie. Azért is, mert *itt* és *most*, értékzavaraink és -hiányaink közepette, a sokféleségnek ebben az együttlétében is szükséges manifesztálni azt, hogy lehetséges az alkotás, az újraépítkezés. Mert a vizuális kultúrára is nehezülnek makacs értetlenségek, terhelő adósságok. A tablókép megjeleníti például, hogy volt ereje a somogyi művészeknek törődni a tehetségekkel, az utánpótlással, de mégsem volt elég erő, összefogás ahhoz, hogy a művészeti szakképzés mind ez idáig beinduljon. Azért is, mert a megrendelésről, a mecenatúráról több teória és vita született, mint amennyi alkotás valóságos megrendelés alapján létrejöhetett. Azért is, mert – némely elgondolással szemben – a Somogyi Képtárból mégsem kávéházat kell kialakítani...

A tárlat csábíthat hangzatosságra és ígéretekre is. Talán a művekről kellett volna többet szólnom. Ám azok a maguk nyelvén beszédesek, és szólnak *érettünk* is.

TROSZT TIBOR

Gyergyai Albert: A várostól a világig

Kézbe simuló kötetekből áll Gyergyai Albert életrajzi trilógiája. Az elsőt *(Anyám meg a falum)* 1972-ben jelentette meg, hetvenkilenc éves volt akkor. 1979-ben olvashattuk a középsőt, *A falutól a városig* címmel. S már több mint fél évtizeddel halála után vehettük csak kezünkbe a befejezőt: *A várostól a világig* 1986 telén jelent meg.

A darmstadti Bauhaus-Archiv alapítója és vezetője: Hans M. Wingler az ötven esztendős „műhelyt" idézi könyve második és bővített kiadásában (1968). A Bauhausot, az itt tanító vagy tanuló jeles magyar művészeket aligha kell bemutatnunk: az 1969-es jubileumi évben sok értékes tanulmányt olvashattunk róluk folyóiratainkban, ha egy részletesebb és sok képpel dokumentált magyar nyelvű album erősen hiányzik is. Erre a népszerű feladatra – kellő „magyarítással" persze – alkalmasnak látszanék Dieter Schmidt 1966-ban Drezdában megjelent hasznos könyvecskéje, akár a csehek 1965-ös színes kiadványa (Radislav Matuštik munkája), vagy a jeles német Bauhaus kutató, Lothar Lang – egykor az iskola diákja – munkáinak valamelyike. Az „érdekeltek" között talán mi vagyunk egyedül, akik nem jelentkeztünk még önálló művel erről a jelenkori képzőművészetünk számára oly sok érdemeset hozó, az ellenforradalmi korszak oly sok csalódott magyar fiatalját befogadó intézetről, tápot adó eszméről és mozgalomról. A Művészettörténeti Dokumentációs Központ Közleményeinek „Bauhaus-száma" (1963) aligha elégítheti ki: jobbára csak emlékező beszélgetéseket közöl (Rozgonyi Ivánét Pap Gyulával, Bortnyik Sándorral és Kassák Lajossal), egy-két Bauhaus-mester néhány levelét Kállai Ernőhöz és Kampis Antal ma már erősen hiányosnak tűnő, de akkor úttörő érdemű tanulmányát Moholy-Nagy Lászlóról. A beszélgetések inkább szubjektív és egymásnak is ellentmondó véleményeket tükröznek, olykor vállalva születésük idejének napjainkban talán túlhaladott értékítéleteit.

Hans M. Wingler vaskos monográfiája bizonyosan a legalaposabb szakmunka, mely a tárgyban valaha is megjelent. A nagy alakú és súlyos kötet (280 szöveg-lap, 320 tábla és 45 dollár!) ismerteti a Bauhaus előtörténetét, követi a weimari, dessaui és örvid berlini korszakát, és idézi chicagói újraéledését is. Itt Moholy-Nagy érkezésétől az inkább esztétikai és szellemi utódlásnak tekinthető Illinois Institute of Technology „Design-intézetének" 1966/67-es tanévéig.

Hans M. Wingler könyve nem „akadémikus" mnográfia, inkább dokumentumgyűjtemény. Az első íveken öszefoglalja a Bauhaus-idea „eredetét és történetét", majd további kétszáz oldalon dokumentumanyagát közli: az intézet alakulásának és működésének iratait, nevelési programokat és kiáltványokat, tanterveket és tanmeneteket, beszédeket, leveleket, a mesterek tanulmányait és jelentéseit, egykori és emlékező írásokat, közöttük művészeti elveikről, munkásságukról szólókat elsősorban. Így az iskola működése, szervezete, alapelvei és története, a mesterek és tanítványok portréja a „téma" saját dokumentumaiból (olykor éppen magánlevelekből) bontakozik ki. A módszer is „bauhausos": nem kényszeríti a szerző ránk a maga álláspontját, az összkép az olvasottak után bennünk alakul. Hozzájárul mindehhez a sokszáz tábla, ezeken előbb személyenként ismerjük meg a Bauhaus-mesterek és tanítványok alkotásait, majd művészeti ágazatonként, tanműhelyenként az iskola belső életét, végül kiadványait és kiállításait. Az intézet „éráit" a szerző az egymást váltó igazgatók és színhelyek szerint osztja fel, így megkülönbözteti Walter Gropius (1919–1925–1928) weimari és dessaui, Hannes Meyer (1928–1930) és Ludwig Mies van der Rohe (1930–1932–1933) dessaui, majd berlini korszakát, és a továbbiakban – a dokumentumok jórésze angol nyelvű már – az amerikai New Bauhaus alakulásait.

A képes táblákon és a szöveggyűjteményben sok magyar mester nevével és művével találkozunk, a már említettek mellett az ebben a vonatkozásban kevésbé számon tartottakkal is (Moholy-Nagy, Kállai Ernő, Képes György tanulmányai, levelei stb.). A könyvet az intézet tanulóinak névsora, majd a Bauhaus bibliográfiája – kiadványainak jegyzéke, folyóiratainak repertóriuma, a mesterek munkásságának és az iskolának irodalma stb. – egészíti ki.

A remek dokumentumkötet és monográfia, a kimerítően gazdag képanyag – a szöveges részben sok száz grafika és a jelentősebb iratok, kiadványok facsimiléje – nemcsak a témával foglalkozó történészek számára nélkülözhetetlen, hanem az alkotóművészek is sok haszonnal forgathatják.

NAGY ILDIKÓ

HONTY MÁRTA ÉS BORS ISTVÁN KIÁLLÍTÁSA

A területi és megyei tárlatok után Budapesten is bemutatkozott a fiatal kaposvári művészházaspár, Honty Márta és Bors István. A kiállított tárgyak szépsége és meggyőző ereje feledtette a Derkovits-terem rossz adottságait, üzleti jellegéből következő hiányosságait. A művészek kényszerhelyzetben voltak, hiszen „A Tv Galériája" ebben a helyiségben kapott otthont, és a szerkesztő, Pap Gábor jó érzékkel választotta ki őket műsora számára. Az elszomorító rendezési hibákért azonban semmi sem kárpótolt. A „Kétoldalas relief" alig néhány centire állt a faltól, így a másik oldalát nem lehetett megnézni, a több nézetre komponált szobrokat nem lehetett körüljárni.

A bemutatott szobrok, rajzok, gobelinek és gobelintervek kitűnő összhangban voltak. Nemcsak az anyagok nemessége és a szép kivitel kapcsolta össze őket, hanem a szemlélet rokonsága is, ami a különféle műfajok törvényeihez alkalmazkodva változatos, de mégis egységbe foglalt összképet adott. A kiállítók közös törekvése, hogy mondanivalójuk kifejezésére egyszerű, szemléletes és egyben a hovatartozásról is valló formanyelvet teremtsenek. Ezért olyan korok és társadalmak művészetéhez nyúlnak vissza, amelyben az ember még közel állt a természethez, a gyakorlati élethez, a kétkezi munkához. Ez azonban nem menekülésvágy, hanem a megőrzés, a veszendő értékek megmentésének és újrateremtésének igénye.

Honty Márta fő műfaja a faliszőnyeg. Rajzai, sőt a kiállításon nem szereplő érmei is rendkívül dekoratívek, a sík törvényeihez igazodóak. Anyaga, mely az utóbbi három évben készült, teljesen egységes, azonos szellemet tükröz. Gobelinjei a klasszikus szövési technikával készülnek, semmiféle applikációt, varrást, tömést stb. nem alkalmaz. Ez talán konzervativizmusnak tűnik, hiszen a legújabb textilművészeti próbálkozásokat bámulatos technikai ötletek, és főleg a plaszticitásra törekvés jellemzi. Az ő célja azonban más. A hagyományos törvényekhez ragaszkodva teremt új ábrázolásmódot, új motívumvilágot. Művészetének inspirálója a sámánizmus hiedelemvilága és a magyar folklór. Nemcsak a népművészet, hanem a néprajz minden ága, mert nem a népszokások vagy a motívumok gyűjtése és felhasználása a célja, hanem a szemléletmód átörökítése. Hogy miért fordult éppen ezekhez a forrásokhoz, azt ő maga mondta el a tv-interjúban. A sámánizmus képzeletvilága erősen különbözik az európai vallásokétól. Honfoglaló őseink azonban ezt hozták magukkal, és nyomai tovább élnek a magyar népi hiedelmekben.

Sajátosan magyar, ősi forrást keresett tehát, amelynek kép- és motívumrendszere szemléletes, jól áttehető a dekoratív műfajokba. Munkáit kevés elemből alakítja, egy-egy témát többször is variál. A különleges rajzi gazdagság, a részletek szépsége azonban változatosságot teremt, művei sosem válnak egyhangúvá. Központi motívuma a fa. A sámánizmus világfája ez, mely összeköti az egymás fölé helyezett „világokat", és egyben a sámán jelképe is. A nap, a hold és „az égbolt nyílása", a sarkcsillag szintén fontos képek, hasonlóan a dob és a tükör, mely „megmutatja az ember lelkét". Ezek a rajzi alapformák népesülnek be az emberek, állatok és növények stilizált képeivel. A sámánizmus a világ keletkezésében is nagy szerepet tulajdonít az állatoknak, akik az élet minden fontos mozzanatában ott vannak. A madár mint a lélek jelképe számos nép mítoszában él Egyiptomtól Szibériáig. A rajzokon és gobelinterveken a madarak hallatlan változatosságát találjuk a galambtól és gólyától a páváig. Szerepük a szelídség, a szépség megtestesítése. A másik gyakori állat a hal, a szellem jelképe, és természetesen a szarvas, a sámán, vagy ahogy a magyarok ne-

vezték: táltos, leggyakoribb állatjelmeze. De megjelenik a regősének csudafejű szarvasa is, ezer ág-bogas agancsán a csillagok ragyognak. Igazi képi gondolkodás nyilvánul meg ezekben a szimbólumokban, csupa olyan motívum, ami gazdagon, színes meseszerűséggel ábrázolható.

A motívumvilágon kívül a szerkezeti és formai megoldások is ezt a látásmódot tükrözik. Az átírásra, a stilizálás módjára a szibériai népek díszítőstílusa is adott ösztönzést. A sziklarajzok, a textil, bőr, nyírkéreg stb. díszítések mértani jellé egyszerűsítik az ember- és állatalakokat, természeti jelenségeket. A rajzok szőnyegszerűen kitöltött mezőiben viszontlátjuk az obi-ugor csillagalakzatokat, az evenki hímzések kacskaringós mintáit, a jellegzetes kettős ívű köröket középen ponttal, és a vonallá egyszerűsödött állat- és növényformákat. De a magyar hímzések és festett asztalosmunkák díszei, a rozetta, a tulipán, a levél stb. is beépülnek ebbe a világba. A sámánénekek virágos metaforái, a visszatérő sorok, rímek, az egész hiedelemvilágot átható jellegzetes hármas ritmus határozza meg a szerkezeti alapelveket.

Az irodalomtörténészek csodálkozva fedezték fel József Attila egyes verseiben a Kalevala ritmusát, képalkotó módszerét. A mai magyar képzőművészetben sokan próbálnak valami ehhez hasonlót kialakítani, és Honty Márta munkáit rangos hely illeti meg ebben a törekvésben. Ha a néző nem is ismeri a bonyolult utalásokat, a szimbólumok jelentéseit, akkor sem éri veszteség, mert megérzi a „Népdal" gobelintervben a tisztaságot és szépséget, a néhány egyszerű elemből épített „dallam" vonalat, vagy a „Tükör" hidegebb és meleg színváltozataiban az emberi lélek kettősségét. És boldogan mélyül el ennek a harmonikus, gazdagon mesélő világnak a szemlélésében, mert a mindnyájunkban élő díszítőkedvet és játékos fantáziát testesíti meg magas művészi fokon.

Bors István Borsos Miklós növendéke volt. Tanárától elsősorban a mesterség szeretetét és a prehisztorikus kultúrák iránti érdeklődést tanulta. Sosem mondja azt magáról, hogy „művész", műtermét is műhelynek nevezi, és ez nem külsőség. Az anyagok megválasztása, a megmunkálás szépsége éppúgy lényeges eleme munkáinak, mint a kompozíció. Nem véletlen, hogy a viaszelvesztéses eljárással maga önti szobrait. Legújabb figuráival még inkább hangsúlyozza hovatartozását, azt, hogy a szobrász is mesterember, aki néha művészi színvonalon tudja mesterségét. Így érthető, hogy minden emberalkotta tárgy becses lesz számára, és nemcsak kifejező, hanem szimbolikus erővel is bír. Ezek után azt hihetnénk, hogy művészete a pop arttal rokon, erről azonban szó sincs. Az esetlegesség látszatát is kerüli, és ha ekéből és szögekből komponál is egy szobrot, a tárgyak csak inspirációt adnak, a végeredmény sosem azok egymás mellé helyezése, hanem egy magasabb fokú újraalkotás. Az „Emlékmű" feszültségét éppen az adja, hogy a kész szobron csak érezzük az eredeti tárgyakat, de ami előttünk van, az a hagyományos értelemben is plasztikai mű. A módszer hasonló ahhoz, ahogy Picasso készítette szobrait a harmincas években, és rokon Moore alapelveivel, aki a természeti és biológiai erők alkotta formákhoz kapcsolja műveit. Moore művészetének hatása egyébként is nyilvánvaló. Az „üregesítés", a belső és külső formák áthatása ma már a modern szobrászat formanyelvéhez tartozik.

Nincsenek talányos címei, tárgyköre is szűk, inkább több változatot mutat be egy-egy témához. Munkáinak kiindulása mindig plasztikai probléma, szobrai ezért nem irodalmiasak vagy zsánerszerűek, de nem lesznek puszta konstrukciók sem. A Brancusi–Moore hagyomány értelmében lélekkel, jelentéssel megtöltött „vitális formák".

A kiállított tárgyak egy kivétellel az utolsó négy évben készültek. Az 1962-es „Emlékműterv" azért kapott helyet, hogy egy téma alakulását szemléltesse. A halottsiratás még tulajdonképpen jelenet, bár a kompozíció függőleges-vízszintes rendje a lényeges szobrászi probléma. Az öt évvel későbbi végleges megfogalmazásban ebből csak a fájdalmat kifejező éles, hegyes formák és a monumentális hatású, szárnyaló ekeforma maradt meg.

Az új munkák időrendi sorát a reliefek nyitják. A „Falu" keresztmetszetet ad, mintha végigmennénk a fő utcán egészen a temetőig. Látjuk a házfalakat, kerítéseket,

a kerekes kutat, egy figurát az ablakban. A festői fény-árnyék hatások, a mozgalmas felületkialakítás érdekelte, az előre-hátra tolt síkok, az áttörés lehetősége. A „Kétoldalas relief"-ben már a dinamikus ritmus a fő elem, a plasztika sodrása viszi a szemet. A reliefektől csak egy lépés választja el a szintén 1965-ben készült fülkés szobrokat. A „Család I–II" zártságát és bensőséges hangulatát a fokozatosan mélyülő terek adják. A fülke az etruszk ihletésű kis „Szarkofág" körül a sír jelleget hangsúlyozza. A két alak itt még nincs egymásba komponálva, a síkszerűség hangsúlyozott. A nagy változatból már elmaradt a fülke, a hátteret lezáró lapos férfi figura, és a plasztikus formálású nőalak együtt alkot egy térformát. A szobor különös, megható szépségét az anyagok játéka testesíti meg. A réz patinázott és polírozott felületei megfordítják a realitást, a tárgy lesz a mulandó, az elenyésző, és az ember marad a fényes, az örökké élő.

Az egynézetűség az 1966-os „Vízparti formák"-kal oldódik fel. Előzményük konkrét feladat volt, egy pályázat a Balaton-parton felállítandó térplasztikára. A táj és szobor egységének megteremtése, a természet és az emberi alkotás egymásba hatása a lényege ezeknek az oszlopszerűen felmagasodó, négyméteresnek képzelt szobor-bálványoknak. Átjárna rajtuk a napfény és a levegő, üregeiket befújná a szél, csúfondárosan hegyes kis csúcsaikat lekoptatná az idő, lassan maguk is természeti képződményekké válhatnának. Formailag rokon velük a „Tavasz", bár didaktikusabb. A magból kibomló virág plasztikai megfogalmazása Klee „Virágzás" című képét juttatja eszünkbe, melyen a színek világításbeli fokozatai érzékeltetik a kinyílást.

Az anyagok, a mesterségek, a régi tárgyak szeretete vezette el a „Figura I–II–III" megalkotásához. A falusi kovácsok és teknővájó cigányok gyakorlata él bennük, és a folklórnak az a tágabb értelmezése, ahogy Vajda Lajos gyűjtötte, rajzolta a hétköznapi élet tárgyait, egy szekeret, egy egyszerű ablakrácsot vagy egy félig hámozott almát. A figurák alkotóelemei teknő és vájú formák, egy gereblye, reteszek, zárak, ácskapcsok, ajtópántok. Ezek a fa-vas kombinációból született maszkos, karmos lények talán maguk is félelmetes táltosok, akik őrzik állatősük jegyeit. Ettől a mitikus világtól elkülönül a legújabb munka, a „Nappal-éjszaka". A kétféle anyag, a bronz és az alumínium hideg-meleg színellentéte, az egymásnak pontosan megfelelő pozitív-negatív formák harmonikus teljességet fejeznek ki.

A kiállítás élményt jelentett a látogatóknak, és mint minden bemutatkozás, fontos volt a művészek számára is. A fiataloknál szokatlan határozottság és kialakult stílus nemcsak a tehetség, hanem az egyéniség jele is. Kulturáltságuk, a munkájukat jellemző komolyság és művészi alázat igényes, szép alkotásokhoz vezette őket. További útjukat az is meghatározza, találnak-e értő és támogató, ösztönző közönséget.

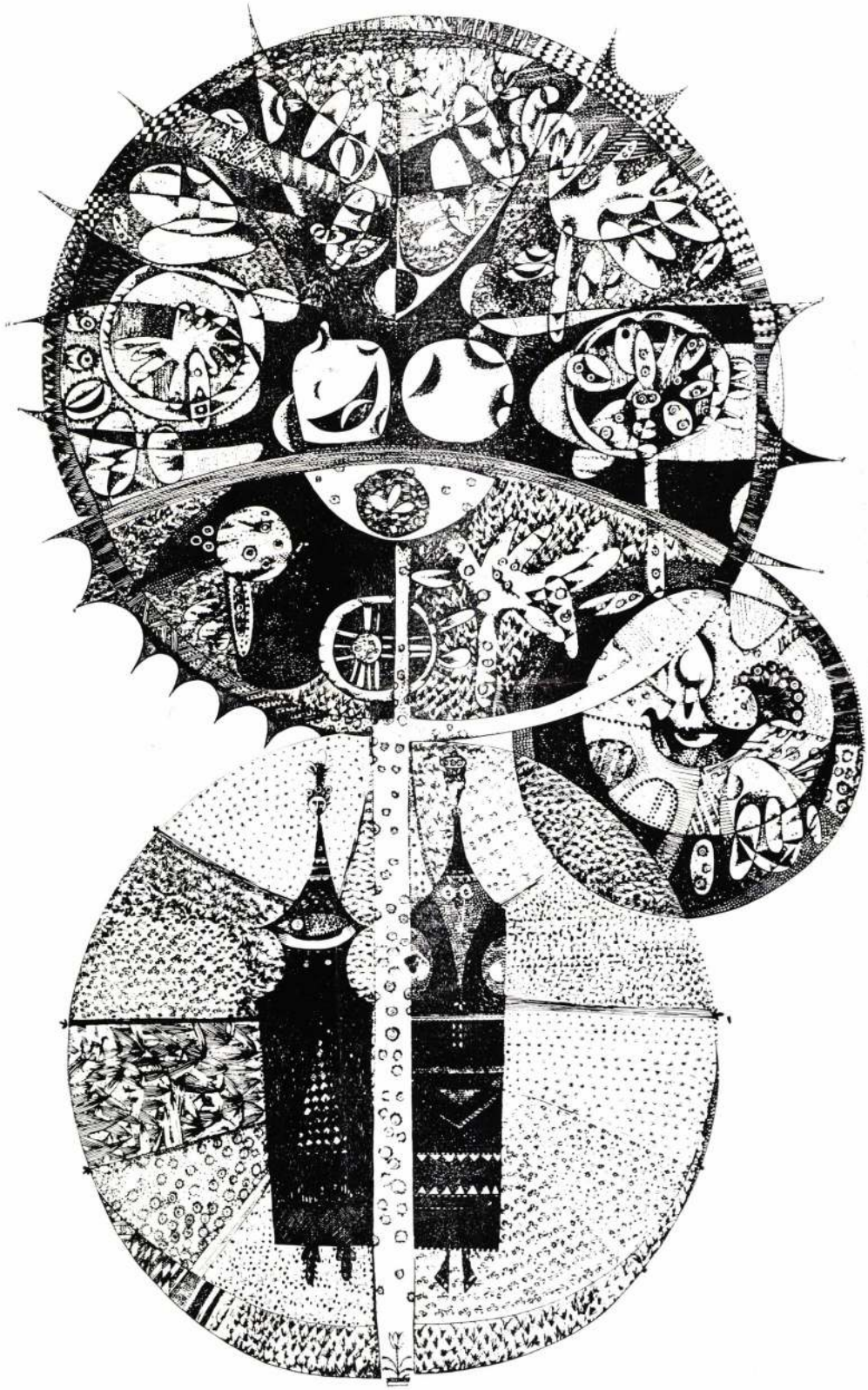

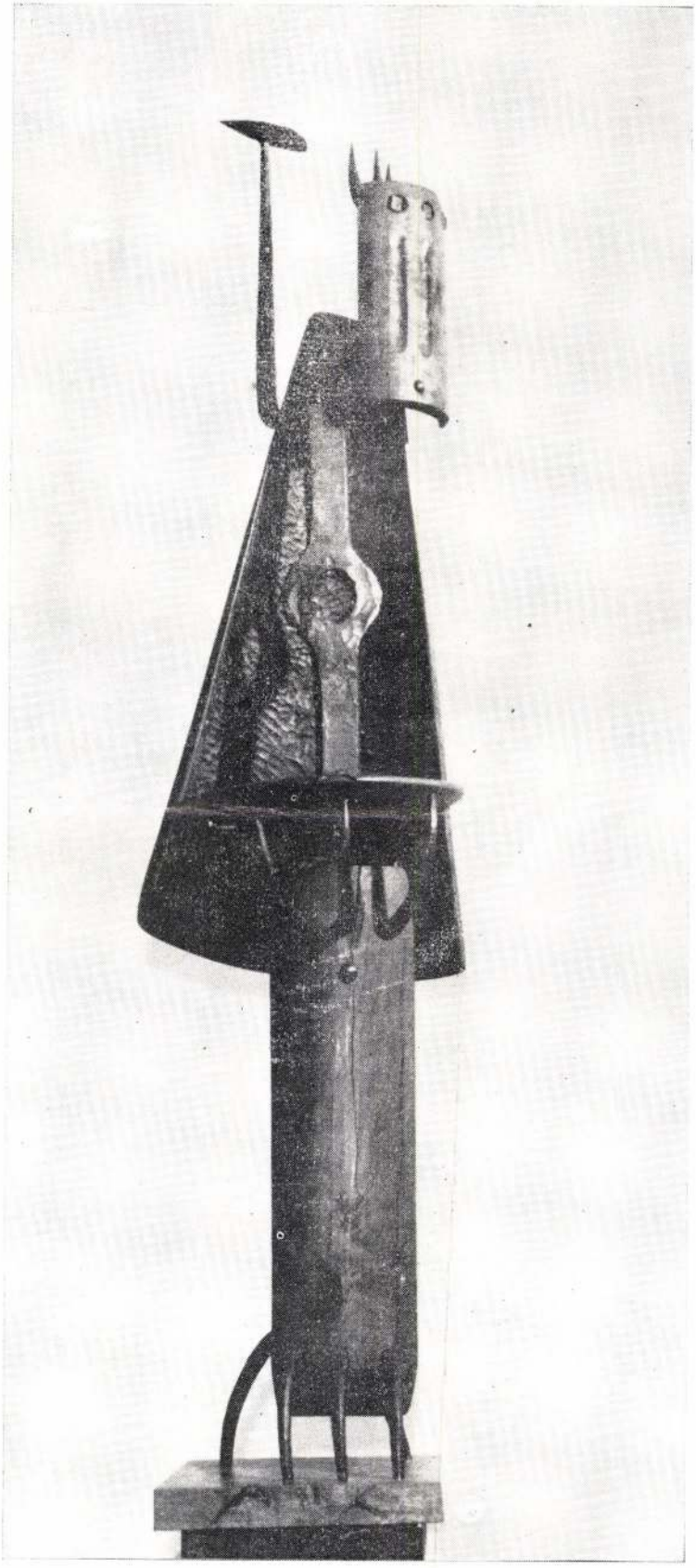

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1970 JAN

JELENKOR
Pécs

Bors István, [grafikus]

l: Kéri Ádám

Lónex S. Képzőműv. krónika 715-718

Jelenkor, Pécs, 1982. júl-aug. XXV/7-8

Bors István

Az archaikus művészetek idoljainak (kykladikus „Harfáró") hatására teremtette meg groteszk mai zsánerfigurált a „Gesztenye sütő"-t,

Nagy Ildikó: Pieták, Dózsa-keresztek.
Müvészet, 1975. október 4. oldal .

Bors Szlóan

Néhány lebegő plasztikát készített a művész a „Madár", „Bábu" és egy körbintaszerű vidám sidhő hutat. Szekerező figurái erősen anda-iz ölöh.

Nagy Ildikó: Pieták, Dózsa-keresztek.
Müvészet, 1975. október 4. oldal .

Bors István

„Státusszimbolum" (részlet)
„Egy vadász emlékére"
(repro)

Nagy Ildikó: Pieták, Bózsa-keresztek.
Művészet, 1975. október 4. oldal .

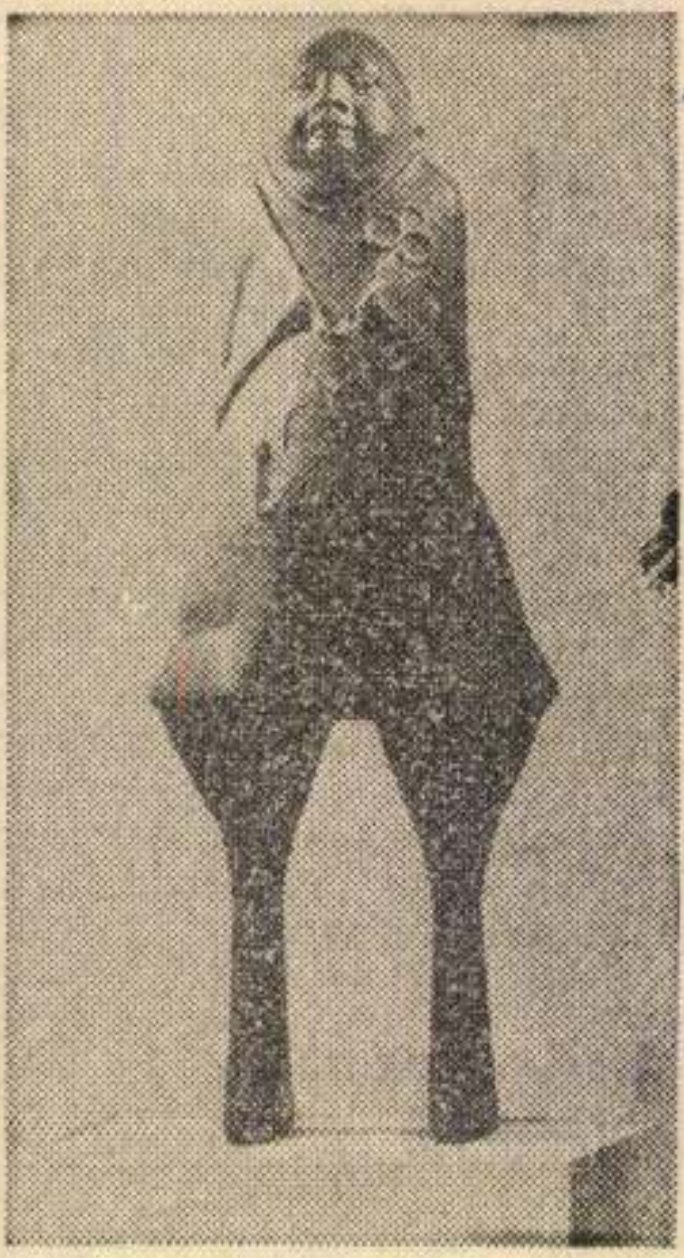

Istán Bors

Istán Bors (geb. 1938):
Statussymbol

Budapester
Rundschau
1976. jan. 26,

men, den Gewerkschaften, den sozialistischen Arbeitsbrigaden und den Jugendorganisationen eine wichtige Funktion zu. Die Diskussion der Planvorschläge der Unternehmen vor ihrer endgültigen Verabschiedung verfolgt das Ziel, daß die Werktätigen den Plan auch als Ganzes, mit allen seinen Zusammenhängen beurteilen können. Sie haben die Möglichkeit, Bemerkungen zu äußern, Vorschläge zu machen. Die Plankonsultationen bieten gleichzetig den Arbeitern die Gelegenheit, die perspektivischen Ziele der Entwicklung ihres Unternehmens kennenzulernen.

Einklang zwischen Produktion und Nachfrage

Innerhalb der umfassenden Zielsetzungen der Volkswirtschaft müssen die Unternehmen, ihrem Profil entsprechend, den Details, den

BORS ISTVÁN

Taskès Tibor: Műteremben
Pécs. Jelenkor. 1978.

Bors István 1938-ban született Kaposváron. A főiskolai éveket leszámítva egész eddigi életét a városban töltötte. Ma is ott él.

– Milyen volt ez a harminchat év, Kaposvártól Kaposvárig?

– Jézus-Mária . . . – Sötét keretes szemüvege mögül rám villantja tekintetét, megrázza kefefrizurás fejét, és a cigarettából mélyet szippant. – Itt születtem, itt érettségiztem a Táncsicsban. Szerencsém volt, egyből a főiskolára kerültem . . . Még az utolsó évben is úgy volt, hogy nem jövök haza. Véletlenszerű volt. Én csak . . .

– Kérlek, lassabban . . . – mondom. – Milyen volt a gyerekkorod, a kaposvári iskola?

– Jó baráti körünk volt. A kapcsolatot többen ma is fenntartjuk. Rengeteget kirándultunk. Jártuk a természetet. Mentünk a vizek mellé. Közösen sportoltunk.

– A tanárok? A művészi pályára az első indítás?

– Két tanárom volt, akit nagyon szerettem. Radnait, a matek tanárt. Sohasem voltam jó tanuló . . . Meg Stettner Miklóst. Ő testnevelést tanított . . . Iszonyúan utáltam gimnáziumba járni . . .

– A képekkel, a szobrokkal való első találkozásodról beszélj!

– Tízéves koromban kerültem egy képzőművészeti szakkörbe, Gerő Kazihoz. Itt rajzolni, akvarellezni lehetett. Klimó Károly, Perneczky Géza is ide járt. Amikor a nyolcadik általánost kijártam, abbahagytam mindenféle szakkörözést. A sportolás, az atlétika érdekelt. Negyedik gimnazista koromban kezdtem megint spekulálni: mi lesz velem? És teljesen a magam szakállára elkezdtem mintázni. Egy évig Ruisz Gyurkához jártam rajzolni.

– A kisgyerekkor, a még régebbi évek emlékei? Már hétéves voltál, amikor a háború véget ért . . .

– Tudom, mások azt szokták mondani: Már a bölcsőben ritmusra sírtak . . . Már a kenyérgalacsinból szobrot formáltak . . . Én a kicsi koromban történt dolgokra nem emlékszem vissza. Nagy tél, nagy hó . . . Negyvenötben lakott nálunk két orosz katona . . . Ennyi az egész. Összefüggéseiben nem látom az eseménye-

ket . . . Én egy olyan nemzedékhez tartozom már, amelynek nem élménye a háború. Mi nem a szögesdrótokon, lövészárkokon keresztül jöttünk. Mi másképp nézünk a világra . . .

– Budapest? A főiskola?

– Külön tészta. Amikor én felkerültem Pestre, a világ legnagyobb trottylija voltam. A középiskolában semmi művészi intonációt nem kaptunk, művészettörténetet nem tanultunk. Annyi tudással fölvételiztem, amennyivel ma egy tizennyolc éves fiatalember a főiskola közelébe se mer menni . . . Picasso . . . Moore . . . Azt se tudtuk, hogy eszik vagy isszák . . . Nagy szerencsém volt, hogy az iparművészetin akkor még létezett a szobrász szak, és létezett Borsos. Hosszú és szép emlékek fűznek hozzá . . . Amikor be szokott jönni hozzá Buba, a felesége . . . Amikor 60-ban kényszernyugdíjba tették, és a főiskolai műterméből hazaköltöztettük a szobrait a Rómer Flóris utcába . . . Remek ember volt. Arra tanított, hogy ezt a szakmát nem lehet másodállásban csinálni . . . Csak arról nem esett szó soha a főiskolán: Hogyan lehet megélni ebből?

– Hát hogyan?

– Huszonhárom éves voltam, amikor hazajöttem. A teljesen légüres térbe. Én nem akartam mást csinálni, csak szobrokat. Ez őrült nehéz volt. Festők még csak voltak Kaposváron, annak itt van hagyománya. De jön egy pasas szobrokkal . . . Mit akar itt? Az egyetlen fogódzó, hogy Rippl-Rónaihoz néha lejárt Medgyessy, és a kertben faragott. Az egyik szép szobra ma is látható a Róma hegyen . . . Itt más hagyomány nem volt. Szobrozni Kaposváron 61-ben egy agyrém volt. Műhelyem se volt . . .

– Feleségeddel mikor ismerkedtél meg?

– A főiskolán . . . Én harmad, Márti első éves volt. Két évig egyedül éltem Kaposban. Amikor Márti dicsérettel lediplomázott, összeházasodtunk. A Képzőművészek Szövetsége felajánlott egy műtermes lakást Miskolcon. De akkor itt megígérték, hogy kapunk lakást. Közöltük, hogy nem akarunk mi minden áron elmenni. Amikor elkészült az új megyei könyvtár, megkaptuk ezt az épületrészt. Valamikor könyvtár volt itt. A földszinten a könyvkötőde, az emeleten a raktár. Kiszedték a födémet, így lett műtermünk. Azóta tudunk dolgozni. 1964. december 1-én égett itt először a tűz. Márti akkor már várta a kislányunkat . . .

A ház az állomásra vezető, forgalmas Dózsa György utcában áll. Az udvarról a lakásba nyíló vasajtó éppen olyan, mintha óvóhelyre vagy mozigépterembe vezetne. Belülről pokróc födi. Először most nézek körül jobban a teremben, ahol beszélgetünk. Egyetlen, háromszáz légköbméteres helyiség. A bejárat fölött falépcső vezet egy galériaszerű részre. – A kajüt . . . Ott lakunk – mondja Bors István. –

A termet kőpadló borítja. A bejárattól balra, a sarokban terméskőből rakott, embermagas fal, mögötte a fűtőkazán. – Egy hónapban öt mázsa kokszot eszik meg. Kunszt kifűteni a termet – mondja Bors. – A falakon képek, a zsúfolt polcokon szobrok. A helyiség egyszerre lakás, műterem és raktár. Próbálom leltárba szedni, amit az asztalon egy fél négyzetméternyi területen látok: satu, reszelő, vésők, diaképek, atlasz, bicska, öngyújtó, elemlámpa, műanyagzacskó, szögek, ecsetek, naptár, üvegvágó, konzervdobozból átalakított olajlámpa, kőműves vízszintező, szódásüveg, újság, telefon.

– Elfértek?

A szobrász fölnevet, bort tölt, majd visszaül egy alacsony, suszterszékhez hasonló alkalmatosságra. Egyik lábát behajlítja, és a másik térdére veti.

– Egy pillanat alatt láthatod, hogyan. Nézz ki az ablakon! Az udvaron rohadnak a szobraim . . . Azelőtt itt folyt a bronzöntés, de meg kellett szüntetni. Balesetveszélyes. Most bronzot nem tudok önteni . . . Mielőtt jöttél, a mintázó asztalt el kellett tenni, hogy legyen hely, ahol leülünk . . . Nincs rakárunk, a kész munkákat nem tudjuk tárolni . . . Amikor valakinek panaszkodtam, hogy nem férünk el, azt mondta: „Kevesebbet kell dolgozni, akkor elfértek."

– Megélhetés?

– Nem panaszkodom. A városi tanács kérésére vezetek egy szobrász szakkört. Hetente két délután. Ezért kapok ezer forint fixet. Nem érdekes, hogy adnak érte pénzt, vagy nem. Szeretek tanítani. Nekem rögeszmém, hogy foglalkozni kell az emberekkel. Hosszú ideig csináltam, hogy egy fillért se kaptam érte . . . Meg vannak a pályadíjak és a megbízások . . .

– A munkádról beszélj! Miben mintázol?

– A kisebb szobrokat méhviaszban, a nagyobbakat agyagban vagy gipszben . . . Nagyon szeretem a viaszt. Viaszveszítéses bronzöntés, ez az eljárás hivatalos neve. Ma elég kevés helyen csinálják a világon. Tóth Imre, akit mi Amerigo Totnak ismerünk, ugyancsak viaszveszítéssel készíti a szobrait. Nagyon ősi és szép eljárás. Cellini is ismerte. Sőt már időszámítás előtt 470 körül a Delphoi kocsihajtó szobra ezzel a módszerrel készült. Megpróbálom röviden elmondani . . . Amikor megvan viaszban a szobor, csinálok egy ládát. A szobrot beállítom a ládába, és folyékony tűzálló anyaggal, gipsz és kvarchomok keverékével körülöntöm. Amikor az anyag megköt, az egészet 960 °C-on kiégetem. A hő hatására a viasz eltűnik s a ládát kitöltő tűzálló anyagban ott a szobor negatívja. A viasz helyébe öntöm aztán be az olvadt bronzot . . . Ezzel az eljárással olyan formákat is létre lehet hozni, amelyek agyagból vagy gipszből letöredeznének, vagy ki sem lehetne önteni. Persze megértem, aki idegenkedik ettől a módszertől. Ugyanis ha nem sikerül a tűzálló anyag

kiégetése vagy a bronzöntés, akkor se viaszminta, se szobor... Mintegy tizenöt bronzszobrom készült így. Objektív kényszer volt, hogy ezt az eljárást alkalmazzam. Ezeket a szobrokat csak így lehetett megcsinálni. Ugyanakkor az eljárás megszabta szobraim nagyságát: egy mérethatáron túl már nem lehet egyetlen embernek bronzot önteni... A bronz persze kicsiben is drága. Ezért kis szobraim zöme ma is viaszban van. S kiállításon sem szerepeltek soha.

– Miért?

– Mondom: viaszból vannak. Nem nemes anyagból. Nem lehet dobálni őket. Letörnének...

– Ha elfogadnák, kiállítanád őket?

– Röhögve! Ez is anyag. Viaszban vagy bronzban: a tartalom ugyanaz. Műanyagszobrot már ki lehet állítani. Viaszból nem...

– Ezért tértél át a műanyagra?

– Az a meggyőződésem, hogy a nagyon ősi és nemes anyagokból, a bronzból, a kőből, a márványból is lehet nagyon avult szobrokat készíteni. S az úgynevezett nemtelen anyagokból is születhetnek egészen kivételes alkotások. Az én szándékom: olyan anyagokból csináljak szobrokat, amelyek a mi viszonyaink között, a mi anyagi lehetőségeinken belül elérhetők. A gondolat, amit a szoborban el tudok mondani, a domináns... Gondolj a tökből kivájt ősi rituális maszkokra! Ezek soha nem jöhettek volna létre, ha csak bronzból szabadott volna megalkotni őket... Ha az ember hallja: műanyag, úgy érzi, a szónak valami mellékzöngéje van. Műmell... Műbor... Műanyag... De az elnevezés a rossz. A műanyag is egyfajta anyag. Sőt a műanyagból készült szobor nem is olyan, mint a műintarzia vagy a műmárvány. Én nem akarok a műanyaggal márványszobrokat utánozni. Itt egy új, mai anyagból készült szoborról van szó. Én olyan szobrokat készítek, amelyeknek bevallott anyaga a műanyag, pontosabban a poliészter. Az alapanyagba különböző töltő és színező anyagokat, például grafitport keverek. Szó sincs utánzásról... Egyébként is vigyázzunk ezzel az anyagszerűséggel a művészetben. Jól hangzik: Olyan legyen a szobor színe, mint a nyersanyaga. Régen megdőlt ez az elv. Amióta tudjuk, hogy a görögök azokat a nekünk oly anyagszerű, kőszerű szobrokat eredetileg – befestették. Csak az idő lekoptatta róluk a mázt.

– Hol állnak köztéri szobraid?

– Időrendben mondom: Balatonföldváron a *Halat tartó figura,* Veszprémben a *Fiú kecskével,* Komlón az *Anya gyermekével.* Itt megállok. Ezután két olyan szobor következik, amelyet nagyon szeretek. Siófokon az 1919-es *Mártíremlékmű* és Mikén, a halastó partján egy magas, öt méter húszas figura. Talán egy ősi vadászszerszám asszociációját kelti. Nád, víz, erdő keretében áll. A vadászatot, a halásza-

tot, az ősi mesterségeket szerettem volna fölidézni. Teknővájó cigányokkal faragtattam meg. Nem megbízásra született. Csak házi használatra. Amikor elkészült, az erdészet állta az anyagot, és kifizették a bérmunkát . . . Beszélni kellene még a kovácsoltvas ügyekről, a fa és a vas felhasználásával készült szobraimról. Több ezek közül kiállításon szerepelt. Az egyik Dózsa-keresztet talán Csobáncon, a telkünkön, a présház mögött állítom majd föl. Az előbb kérdezted a gyerekkori kötődéseket. Hát itt van egy ilyen emlék. Az útmenti feszületek. Amerre ment az ember, látta és olvasta: Állíttatta ez meg ez . . . Úgy is hívom ezeket a szobraimat: útszéli keresztek. Azzal a különbséggel, hogy nálam nem a vallásos tartalom a fontos. Olyan keresztek ezek, ahol a drámaiság dominál. Régi mesterségek jelképeit, a hófogó sövények, a vesszőkosarak mintázatát, a kovácsnál kalapált szögek formáját építettem a szoborba.

– Lemezdomborítás?

– Nem nagyon szoktam. Még régebben . . . Igen hangos. Zavarja a környéket. Nem megy . . .

– Ólom?

– Nem szeretem! Nincs tartása.

– Kő?

– Ez, kérlek, nagyon érdekes kérdés. – Bors fölnevet. – Az az érzésem, hogy amit mondok, azért megölnek a komoly szobrászok . . . Főiskolás koromban sokat faragtam. Ott ezt csinálni kellett. Az egyiptomiak is ráértek. De én nem vagyok olyan veréb, aki egy kő elé áll, és faragja, faragja hetekig, hónapokig. A faragás mumifikálja a gondolatot. Lassú. Pedig a kő és a fa lenne az, ami ebben a hazában a legolcsóbb, a leginkább elérhető.

– A villányi szobrásztelepet ismered?

– Sokszor jártam ott, de csak látogatóban. Nem dolgoztam ott soha. Mondom, nekem lassú a kő.

– Számodra mi a fontosabb: az anyag vagy a gondolat?

– Nálam mindig a gondolat van meg előbb. Nem hiszek abban, hogy az anyag hívja elő, határozza meg a szobrot. Ez esetlegesség. Ilyen nincs. Nem is próbálok addig mintázni, amíg nem tudom, hogy mit akarok. Engem nem a kő inspirál, hanem egy állapot. Borsosnál más a helyzet. Neki mindig voltak kövei. Több is. Úgy látta meg a kőben a szobrot, hogy kiválasztotta a megfelelő követ a gondolathoz.

– Érmék?

– Nagyon ritkán csinálok. Pedig ma az érem reneszánszát éljük. Ez az a műfaj, amely elérhető, ahol a kivitelezés nem költséges. Az egyik módszer, ahogy Ferenczy Béni dolgozott. Érméit agyagban, viaszban, vagy valami más anyagban min-

tázta meg. Az én módszerem más. Én gipsz-negatívban vésem ki az érmét. Erről készül a pozitív gipszöntvény. S ez kerül a bronzöntőhöz.

– Kisméretű szobraid kisplasztikai alkotások?

– Ne haragudj, én nem tudom, mi a kisplasztika. Ezt még senki se mondta meg. Azt már megmondták, hogy mi nem az. Nem kisplasztika a portré, az érem . . . De hogy mi a kisplasztika?

– Tehát a méretnek nincs semmi szerepe a művészetben? Ugyanaz a szobor elképzelhető kicsiben is, és nagyban is?

– Nem minden . . . Az én dolgaim nagy szobrok kis tervei . . . Ez olyan, mint amikor az építész csinál egy makettet. Ezt is kiállítják, és a szakember el tud igagodni rajta; tudja, nem a kész épület előtt áll. Az én miniatürizmusom kényszer dolga . . . Ugyanilyen kényszer, hogy most műanyaggal dolgozom. Műanyag szobraimat végleges méretben csinálom. Az egész műanyagösdit azért találtam ki a magam számára, mert ez az egyetlen lehetőségem, hogy elképzeléseimet abban a méretben valósítsam meg, amelyben akarom. Életemben először most akartam részt venni a pécsi kisplasztikai biennálén műanyag szobraimmal. De nem vették be őket. Pedig szakmailag belefértek volna. Valamikor figurákkal kezdtem. Most ismét a figurális ábrázoláshoz térek vissza.

– Mit akartál ezekkel a műanyag szobrokkal kifejezni?

– Az egyiknek az a címe *Szónok*. A másiké: *Státusszimbólum*. A harmadiké: *Bálvány*. Valaki azt mondta: az egyiptomi síremlékekre, a Húsvét-szigeti szobrokra emlékeztetik. Lehetséges. De én legalább annyira korszerű gondolatot is ki akartam velük fejezni. Az egyiken az emberi hiszékenységgel való visszaélést. A másikon az üres külsőségekhez való ragaszkodást. A harmadikon azt a magatartást, amikor az ember azonosul a Mercedesszel, s negatív értelemben lesz számára valami bálványnyá. Amikor a nagy kultúrákban az uralkodókat, az egyiptomi fáraókat megmintázták, a hatalmat öröknek és időtlennek próbálták ábrázolni. Az én szobraimon nemcsak ez a vonás van meg, hanem valami más is. Megjelenési formájukban a fiktív időtlenséget is meg akartam éreztetni. Azt, hogy a hatalom nem időtlen. Nem hiszek a rossz hatalom időtlenségében. Vallom: egy negatív hatalmat nevetségessé kell tenni . . . Hogy nem „szépek" ezek a szobrok? Nem tudom, mi a szép, mi a művészet. Ebben a világban nem művészekre, hanem helytállásra van szükség.

Eddig jutottunk, amikor nyílt az ajtó, és beléptek Martynék. Ferenc, Klára, a felesége, valamint Újvári Jenő, a pécsi pártbizottságról. Reggel együtt indultunk Pécsről, de míg mi Bors Istvánnal a műteremben beszélgettünk, Martynék különféle hivatalos ügyeket intéztek a Róma hegyen, Várkonyi Imrénél, a tanítóképzőben és a tanácson. Martyn Ferenc útiprogramjában szerepelt még néhány Kaposvárott

élő művész meglátogatása . . . Bors felesége, Honty Márta is bejön a műterembe, és hellyel kínálja a vendégeket. A tollat és a papírt zsebre teszem, s a beszélgetésnek egy más műfajába lépünk át.

Nevek röppennek fel: Rippl-Rónai, Maillol, Bernáth Aurél . . . Jóízű történetek kerekednek csobánci pincézésekről, a szobrász készítette remek ételekről . . . A házigazda föláll és tölt. Klára a műanyag szobrokat vizsgálja. Újvári Jenő, aki Somogyból származott Baranyába, a hajdani megyei zsürizésekre emlékezik. Martyn egy történet végén felém fordul:

– Ezt írd meg . . . Valamikor, kérlek, nem azt mondták: buta, mint a szamár . . . A szamár egyébként is igen okos állat . . . Hanem azt: olyan buta, mint egy szobrász . . .

Úgy emlékszem, szó esett még Honty Márta tűzzománcairól, a kaposvári képtárról, a készülő Berzsenyi-kötetről, majd Martynék derűsen elvonultak. Bors Istvánnal nehéz volt visszatalálnunk a korábbi beszélgetés kerékvágásába.

– Mi a véleményed a szobrászat névtelenségéről? – kérdezem Bors Istvántól, amikor egyedül maradunk. S amikor látom, hogy megrázza fejét, mint aki víz alól bukkan föl, hozzáteszem: – Tudod, arra gondolok, hogy valamikor minden művészet névtelen volt. Nem ismerjük a régi alkotások szerzőinek a nevét. Majd egyre jobban előtérbe került az alkotó személyisége. Napjainkban némely költő már fontosabbnak véli, hogy a nyomdász mekkora betűkkel szedi a nevét, mint az, hogy a verse olvasható-e. A művészetek közül ma már csak a szobrászat őrzi a hajdani névtelenséget, az alkotó régi alázatát. Nézd meg: a szobor talapzatára ráírják, hogy kit ábrázol, de azt nem, hogy ki alkotta . . .

– Nem alázat ez, öregem – vágja rá Bors István. – A szobrászok szégyellik a szobraikat, azért nem írják alá . . . Aki tisztességesen csinálja a szakmát, annak a szobrát úgyis megismerik. Aki meg nem, annak jobb, ha elfelejtik a nevét . . . – Majd hozzáteszi: – Hans Arpék csináltak egy meccset: ne legyen név a művészetben. Nem sikerült a kísérlet . . . Mindenki úgy akar szoborni, hogy nyoma legyen . . .

– Te?

– A siófoki szobromat szívesen aláírtam volna. De annak a szobornak nincs talapzata, a figurába meg nem lehet beleírni. Egy kis táblát ígértek az alsó szegélyre. Így szokták a nevet elhelyezni. Ezt tényleg szívesen aláírtam volna . . .

– Mikor jó egy szobor?

– Könnyebbet kérdezz! Medgyessy mondta: az ősi, nagy, egyiptomi reliefek azért csodálatosak, mert olyanok, mintha két fal közé lennének beszorítva. Nagy feszültséget fejeznek ki . . . Ez is egy meghatározás . . . Tehát az a jó szobor, amely a külső és a belső erők kontrasztja miatt nagy feszültséget hordoz.

– Voltál már úgy szoborral, hogy láttad rajta: üres? Ha odamennél hozzá és megkopogtatnád, kongana?

– Persze. Előfordul, hogy egy szobor éppen akkor jó, ha úgy hat, hogy üres. Műanyag szobraimmal ilyen hatást akartam kiváltani... Hogy ez mitől függ? Mivel lehet elérni? A klasszikus szobrászat azt vallotta: a szobrot belülről kifelé kell mintázni. Sajnos, azt senki nem mondta meg, hogy ezt hogyan kell csinálni. Bizonyára azok a szobrok konganak, amelyeket kívülről befelé mintáztak.

– A klasszikus szobrászat elvei ma is érvényesek?

– Nem mind. Régen például azt mondták: negatív forma ott keletkezik, ahol két pozitív forma találkozik. De jött Henry Moore, s azóta tudjuk, hogy negatív forma akkor keletkezik, ha csinálok. Ez számos példával igazolható. Negatív forma keletkezik, ha például vágok egy lyukat egy szobron. Ez a felismerés átlépés volt a palánkon. Vízparti térformáimmal én is valami hasonlót akartam kikísérletezni.

– Moore mellett mi volt még rád hatással?

– Az archaikus görög szobrászat... 63-ban találkoztam a tervező vállalat igazgatójával. Megállított: „Nem akarsz elmenni Görögországba?" Hogyne akarnék, mondtam. Így jutottam el Görögországba. Nagy élmény volt. Ismétlem: nem az újabb, hanem az ősi, archaikus görög művészet. Amit a szigeteken hoztak létre. Amikor még nem tudták, hogy mi a kisplasztika... Abban az időben, ha kellett egy szobrot csinálni, mondjuk az olimpiai győztes szobrát, a szobrász nem valóságos arcot másolt le, a döntő az volt, hogy a szobor ne hasonlítson az olimpiai győztesre, és ne is mozgásban, cselekvésben ábrázolja, hanem a jellegzetes emberi formákból a hős, az ifjú, a győztes szimbólumát alkotta meg. A perikleszi demokrácia után aztán ez kezdett megszűnni... Az én legnagyobb problémám, hogy annyi évszázad után ma minden áron a személyes jegyeket akarjuk kifejezni, és nem a lényeget. Amíg nem volt mitológia, addig a szobrászat jó volt. Amíg nem reprodukált, hanem létrehozott. Azóta narratív lett... Amikor azokat a szobrokat ott láttam, megdöbbentem. Lehet, hogy nem igaz, nem objekív, amit mondok: Ahhoz, hogy még egyszer olyan szobrokat tudjunk csinálni, és olyan hittel tudjunk alkotni, más embertípus kell.

– Merre utaztál még?

– Kétszer voltam Görögországban. Először egyedül, aztán Mártival. Voltunk még Szovjet-Középázsiában, Egyiptomban, s egyszer a velencei biennálén.

– Szép utak...

– Ezek, kérlek, mind IBUSZ-utak voltak. Pénzzel nem kunszt utazni, hanem úgy, hogy kölcsön kéred a pénzt. Igaz, kaptunk díjakat is. Minden díjunkat elutaz-

tuk. S jó pár munkát csináltam kenyérkeresetből is. Kő emléktáblák tervezését, a könyvtár bejárati falára a rézdomborítást . . . Különösen a korábbi években kaptam szép számmal efféle munkát.

– Hogy vagy megelégedve a kaposvári köztéri szobrokkal?

– Hallottad Martyntól a történetet: Állhatna Kaposváron egy Vedres Márk szobor. Rippl-Rónai őt javasolta a városnak. Ehelyett valami Kopcsák János Kossuth-szobra áll a Főtéren. Kopcsák apja ugyanis gazdag kaposvári vaskereskedő volt . . . A Petőfi-szobrot Ispánki csinálta. Ő is innét származott el . . . Az újvárosban, a KÖJÁL előtt áll egy orvos-szobor. Nem tudom, ki csinálta. Hogy milyen? Jézus-Mária, ne kérdezd . . . Medgyessy szobra a múzeum előtt azt fejezi ki, amikor Rippl-Rónai már visszatért Kaposvárra. Öreg trottyli. Úgy ül ott, mintha . . . Igazán jó szobrot nem tudok mondani.

– Ha lehetőséged lenne, hogy te javasolj szobrokat?

– Sokat lehetne itt elhelyezni! Én csak olyan szobrot tudok köztéren elképzelni, amely az embert visszavezeti önmagához, amely kifejezi visszamenőleg a különböző kultúrrétegek egymásraépülését, amelynek olyan hatása van, hogy minél távolabbra, minél mélyebben tud visszanyúlni az időben. Ugyanakkor ez a szobor ne valami múmia legyen. Ne olyan legyen, hogy egy Mikulás áll a kéményen . . . Más művészetekben is megfigyelheted az ősinek és a mainak összekapcsolását. Illyés *Dupla vagy semmi*je, Weöres *Szent György*e óriási módon visszanyúl a múltba, emellett izgalmasan hozzánk szól . . . Ellenpéldát is mondok. A színházunk előtt áll egy szobor. Arra lenne hivatott, hogy a művészetet jelképezze. Egy nő lantot tart a kezében. Hamis. Az a szobor fejezi ki a művészetet, amelyik jó.

Ha volna is kedvem egyben-másban vitatkozni Bors Istvánnal, ebben egyetértünk. Az ilyen beszélgetésnek egyébként sem az a célja, hogy eldöntse, mekkora művész, aki megnyitja ajtaját a látogató előtt. Azt eddig is éreztem, hogy Bors István frissebben, türelmetlenebbül, dinamikusabban néz a világra, mint idősebb pályatársai. Az ő nemzedéke már nem háborúban nőtt nemzedék. Megindultság, áhítat, pátosz nélkül figyeli a világot.

Végigpörgetem a jegyzetfüzetet, s látom, hogy Bors legkevesebbet önmagáról és a városról, Kaposvárról beszélt.

– Úgy érzem, keveset beszéltél gyerekkorodról, a környezet meghatározó szerepéről. Engedj meg egy szokásos, naiv kérdést: Melyik volt az első emlékezetes munkád? – mondom, és az idegesen vibráló barna tekintetet keresem.

– Te hiszel ilyesmiben: „pannon szellem", meg az olyan kérdésekben: „melyik a legkedvesebb szobra", meg a „képzőművészet zenei inspirációja"? – mondja a

szobrász. – Hányan megfestették már a *Cantata profanát*! Ezeken a képeken, ha megszámolod, mindig megvan a kilenc szarvas, de azt nem tudod meg, hogy Bartók miért csinálta meg azt a zenét. Olyan ez, mint a különféle irodalmi meg zenei vetélkedők, amikor felolvasnak egy levelet, és ki kell találni, hogy ki írta és kinek. Csak a dolgok miértjéről nincs szó.

– És ha Kaposvárt kellene tömören jellemezned, mit mondanál?

– Röviden nehezen tudnám megfogalmazni... Mondjam azt, hogy nagyon furcsa város? Hogy tunyaságával inspirálja az embert? Ez azért nem igaz, mert egy város nem lehet tunya. Illetve nem lenne szabad, hogy tunya legyen. Véleményem szerint nincs különbség a városok között. Mindenütt vannak rendes emberek, meg másfélék. Csak léptékkülönbségek vannak.

– Milyen a képzőművészek közötti kapcsolat?

– Kaposban ketten vagyunk szobrászok. Én meg Weeber Klári. Egy osztályba jártunk a főiskolán. Mást csinál, mint én. Nagyon jól megvagyunk. A megyében heten vagyunk festők, szobrászok, akik a szakmánkból élünk. A dél-dunántúli szervezetnek vagyunk a „kirendeltsége", a „leányvállalata". Őszintén nyilatkozhatom: sokkal jobban megvagyunk, mint más városokban.

– Milyen a kapcsolat Kaposváron a képzőművészet és a közönség között?

– A kiállításokra gondolsz? Ez a legnagyobb probléma. Ritkán van kiállítás. Itt van a Somogyi Képtár, ennek lenne a feladata, hogy a kortárs művészetet bemutassa. De ez nem történik meg. Itt még nem volt például egy Schaár Erzsébet- vagy Vilt Tibor-kiállítás. De Bálint Endre se. Az itt élő emberek dolgát ez megnehezíti. Nem látják, hogy másutt is hasonló törekvések születnek. Fehérváron például, a feleségemtől tudom, odavalósi, nagyon jó a művészetpolitika.

– Milyen a kapcsolat a pesti szövetséggel?

– Tag vagyok. Jó. A lehető legritkábban mozdulok ki. Tudom, ez nem valami bölcs dolog. De így van. Egy évben ha kétszer fölmegyek. Ez persze attól is függ, hogy milyen kiállítások vannak Pesten. A 60-as évek elején zsüritag voltam. Akkor elég gyakran kellett utazni. A tanácsot képviseltem. Ha beléptem a terembe, tudták, megérkezett a tanácsi hivatalnok Somogyból, kezdődhet a zsürizés. Amikor egyszer aláírtam a jegyzőkönyvet, megszólalt mellettem az egyik zsüritag: „Nincs magának egy névrokona Kaposváron? Szobrász..." Megszűnt a személytelenségem. Nem tettem be a lábamat többé.

– Amikor szerepeltetek a tévé-galériában, talán fölismert...

– Az még a sorozat legelején volt. Amikor Mártival a Derkovits-teremben a közös kiállításunk volt. Pap Gábor csinálta a műsort...

– Milyen hatása volt a közvetítésnek?

– Semmilyen hatása nem volt... Az ég világon semmi...

– Népszerűség, publicitás, vagy más efféle?

– Semmitől nem irtózom úgy, mint attól a szótól, művész. Fiktív előjognak tartom, amit persze egyesek alaposan kiélveznek. De ez nem jó dolog...

– Minek neveznéd hát magadat?

– Egy olyan embernek, aki megkísérel jószándékkal ügyködni a szakmájában... Ez egy szakma... Szakma... Nincs benne semmi...

HONTY MÁRTA

Amikor tegnap Kaposváron, a Dózsa György utcában a Honty Márta és Bors István házaspár közös műtermét és lakását kerestem, az udvaron egy fiatal hölgy éppen a hamut öntötte a kuka-edényekbe. Az udvar egy részét deszkakerítés zárja el. A bejárat mellett kézzel írott, ázott, tenyérnyi kartonpapír: „Kérem az ajtót betenni." Az ajtó nyitva volt. Amikor hátrafordultam, a kuka-edényektől az ismeretlen, kék köpenyes hölgy elindult felém. Karjait széttárta, mindegyikben egy üres vödröt tartott a magasba. Arcán szemüveg, fején kendő. Olyan volt, mint egy kedves, kiterjesztett szárnyú angyal. Hideg volt, sietve keresztülszállt az udvaron.

– Bennünket keres? – kérdezte.

Tudtam, Honty Mártával találkoztam. Bevezetett a műterembe; megmosta, megtörölte, s csak aztán nyújtotta kezét.

Be kellett osztanunk a munkát: tegnap férjével beszélgettem. Márta is ott volt a műteremben, néha közbeszólt, kiment, visszajött, leült. A szobrász egy-egy fogósabbnak vélt kérdésnél feleségére nézett: – Ugye, Márti, te is így gondolod? – A feleség rágyújtott, kifújta a füstöt: – Persze, persze . . . – Ha Bors hosszasabban kereste a szavakat, Honty Márta válaszolt: – Tudja, az úgy volt . . . – A kendőt letette fejéről, középen szétválasztott, simára fésült, kontyban feltűzött haja feketén csillogott.

Este Honty Márta színházba ment. A Dosztojevszkij-regényből dramatizált *Ördögök* főpróbáját nézte meg. Mi Bors Istvánnal szalonnát ettünk friss rozskenyérrel, és dörgicsei bort ittunk.

Másnap kora reggel kopogok a Dózsa György utcai műterem ajtaján.

Bent mindhárman leülünk: nekem az egyetlen karosszéket kínálják, Honty Márta egy zongoraszéken, Bors egy sámlin foglal helyet.

Honty Márta figyelmesen néz rám. Hallgat. Amennyire élénk volt tegnap, ma épp annyira szófukar. Segélykérőn pislog férjére. Most ő mondja: – Ugye, Pisti, te is így gondolod? – A szobrász mélyet szív a cigarettából. Arra gondolok: van valami hasonlóság kettejük arcában. Talán a közös barna tekintet, a mosolyra össze-

Bors István
Dózsa emlékére
1969
Gipsz
340×260 cm

Bors István Új Dunántúli Napló 1998. 11. 12

A morál szobrai

PÉCS

Morális elvekről, a hatalom természetéről beszél többek között a szobrászat képi nyelvén az éppen most hatvanéves *Bors István* szobrászművész. A kaposvári alkotó mintegy száz, közel negyven év alatt készült munkájából ma 17 órakor nyílik kiállítás a Pécsi Galériában.

A szobrászat klasszikus tradícióin nevelkedett művészt a tengeri kultúrák archaikus kultúrája éppúgy megihlette, mint a gyermekrajzok világa. Antiemlékművei, állatokból, emberekből, tárgyakból egybeépített lényei, pozitív-negatív formák kapcsolatát boncolgató munkái nem szokványos műalkotások. **H. I. Gy.**

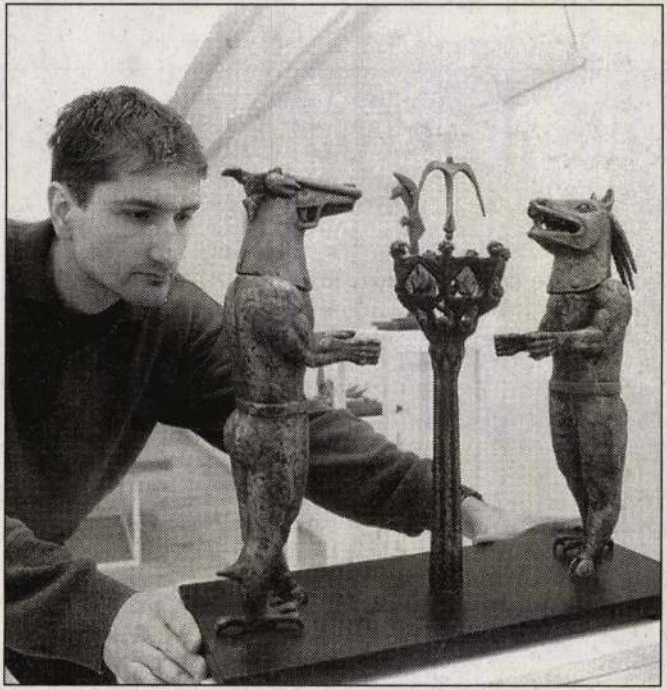

Bors István munkáival ismerkedhet a pécsi közönség

szülők mellett elsősorban a pedagógusok tehetnek azért, hogy a fiatalokat figyelmez-

szervezeteket állít maga mellé – mondta Patai András, a szövetség főtitkára. **cser–**

k ellen háromezer per

lálni a lakáshitelkamatok gondjára

és most az otthonuk elárverében van szó nap mint nap kamatokról; foglalkoznak a iumi körökben is.

30 nap elteltével kap egy felszólító levelet, majd újabb 30 nap elteltével egy dörgedelmesebb másikat.

Ha az adós még ekkor sem eljesíti kötelezettségeit, szinén 30 nap után érkezik a hátalék egyösszegű befizetésére figyelmeztető levél, amelyben z OTP jelzi: 15 napon belül elmondja a lakáskölcsönt. Ezután terelődik az ügy bírósági útra.

Az eddigi elárverezések számáról az igazgató nem tudott számadatot közölni, néhány százra becsülte azt.

Draskovics Tibor, a Pénzügyminisztérium közigazgatási államtitkára szerint a lakáskölcsönök állami garanciája a kölcsönt nyújtó bank, jelen esetben az OTP veszteségét enyhíti. Meg kell azonban találni a megoldásokat az állampolgárok számára is, amelyekkel segíteni lehet azoknak, akik minden erőfeszítés ellenére sem képesek fizetni a hiteleket és a kamatokat – hangsúlyozta az államtitkár.

tesük a ciklus végéig elkészül.

Bértől függő infláció. Surányi György szerint az 1998-ra tervezett 13-14 százalékos infláció tarthatósága elsősorban azon múlik, hogy megvalósul-e az Érdekegyeztető Tanácsban létrejött megállapodás a nominálbérek 14,5 százalék körüli növekedéséről.

Rémhírterjesztő? Nincs kizárva, hogy hamarosan bírósági határozat születik az egri V. Lajosné ügyében, akit azzal vádolnak, hogy szerepet játszott a Postabank-botrány kirobbantásában – közölte Hunyadi Búzás Ágnes, a Heves Megyei Bíróság elnöke.

Drognyelő. Hasában kábítószert csempésző férfit tartóztattak fel a vámosok kedden délután Ferihegyen – közölte a Vám- és Pénzügyőrség Országos Parancsnoksága. A 27 éves, román állampolgárságú fiatalember 30 kapszulát nyelt le.

TÜSKÉS TIBOR

KÉPZŐMŰVÉSZEK MŰHELYÉBEN

BESZÉLGETÉS BORS ISTVÁNNAL

Bors István 1938-ban született Kaposváron. A főiskolai éveket leszámítva egész eddigi életét a városban töltötte. Ma is itt él.

– Milyen volt ez a harminchat év, Kaposvártól Kaposvárig?

– Jézus-Mária... – Sötét keretes szemüvege mögül rám villantja tekintetét, megrázza kefefrizurás fejét, és a cigarettából mélyet szippant. – Itt születtem, itt érettségiztem a Táncsicsban. Szerencsém volt, egyből a főiskolára kerültem... Még az utolsó évben is úgy volt, hogy nem jövök haza. Véletlenszerű volt. Én csak...

– Kérlek, lassabban... – mondom. – Milyen volt a gyerekkorod, a kaposvári iskola?

– Jó baráti körünk volt. A kapcsolatot többen ma is fenntartjuk. Rengeteget kirándultunk. Jártuk a természetet. Mentünk a vizek mellé. Közösen sportoltunk.

– A tanárok? A művészi pályára az első indítás?

– Két tanárom volt, akit nagyon szerettem. Radnait, a matek tanárt. Sohasem voltam jó tanuló... Meg Stettner Miklóst. Ő testnevelést tanított... Iszonyúan utáltam gimnáziumba járni...

– A képekkel, a szobrokkal való első találkozásodról beszélj!

– Tízéves koromban kerültem egy képzőművészeti szakkörbe, Gerő Kazihoz. Itt rajzolni, akvarellezni lehetett. Klimó Károly, Perneczky Géza is ide járt. Amikor a nyolcadik általánost kijártam, abbahagytam mindenféle szakkörözést. A sportolás, az atlétika érdekelt. Negyedik gimnazista koromban kezdtem megint spekulálni: mi lesz velem? És teljesen a magam szakállára elkezdtem mintázni. Egy évig Ruisz Gyurkához jártam rajzolni.

– A kisgyerekkor, a még régebbi évek emlékei? Már hét éves voltál, amikor a háború véget ért...

– Tudom, mások azt szokták mondani: Már a bölcsőben ritmusra sírtak... Már a kenyérgalacsinból szobrot formáltak... Én a kicsi koromban történt dolgokra nem emlékszem vissza. Nagy tél, nagy hó... Negyvenötben lakott nálunk két orosz katona... Ennyi az egész. Összefüggéseiben nem látom az eseményeket... Én egy olyan nemzedékhez tartozom már, amelynek nem élménye a háború. Mi nem a szögesdrótokon, lövészárkokon keresztül jöttünk. Mi másképp nézünk a világra...

– Budapest? A főiskola?

– Külön tészta. Amikor én felkerültem Pestre, a világ legnagyobb trottylija voltam. A középiskolában semmi művészi intonációt nem kaptunk, művészettörténetet nem tanultunk. Annyi tudással fölvételiztem, amennyivel ma egy tizennyolc éves fiatalember a főiskola közelébe se mer menni... Picasso... Moore... Azt se tudtuk, hogy eszik vagy isszák... Nagy szerencsém volt, hogy a iparművészetin akkor még létezett a szobrász szak,

magyar állam alapjait" – azaz a befejezett könyv a holnap kapuit tárja ki előttünk. László Gyula arcképeinek is holnapra néz tekintetük.

BORS ISTVÁN

Zárójelentés

Bors Istvánnal művészi pályájáról beszélget

SÜMEGI GYÖRGY

Bors István: A világháború áldozatainak emlékére, (részlet), 1994, bronz, gránit

Bors István szobrászművész Borsos Miklós tanítványaként végezte el az Iparművészeti Főiskolát (1956—1961.) Azóta szülővárosában, Kaposváron dolgozik; ugyanabban a műhelyben: lassan negyed százada. Ez év februárjában, 60. születésnapján nyílt gyűjteményes zárókiállítása a Pécsi Galériában (majd a Rippl-Rónai Múzeum és a Budapest Galéria mutatja be összegyűjtött műveit). Életmű-katalógusában (bev.: Nagy Ildikó, szerk.: Pinczehelyi Sándor, Pécsi Galéria, 1998.) megjelent hosszabb interjú részletével idézzük meg munkásságát.

— Kaposváron, Somogyban nem volt említhető, értékelhető szobrász a 20. században előtted, hazakerülésed előtt. Milyen hazai vagy egyetemes, netán helyi plasztikai hagyományhoz tudtál kapcsolódni; vagy mit éreztél akkor, pályakezdésed idején olyannak, amiből — amely emlékanyagból — számodra is megfogalmazódtak levonható tanulságok?

— Amikor fiatal voltam, akkor egy héten minimum kétszer kirándultunk a város környékén. Ezek eredményes kirándulások voltak, mert az útszéli keresztek hatalmas hatással voltak rám. Bárhová megy az ember, mindenütt talál egy útszéli keresztet, amelyek úgy készültek hogy az állítók neve(i) és az alkalom, a megtörtént esemény, amiért (pl. gyógyulásom emlékére) állították: föl volt írva.

Az én keresztjeimnél ez az emlékkör volt az alap, kiindulási pont. Ezekre nyilván nincs ráírva, hogy ki állította és miért, de ami a kirándulásokból mélységesen megmaradt bennem: a hófogó sövények. Ezek a keresztjeimben mint elemek föllelhetők.

A keresztek nem ábrázoló dolgok, de azok az elemek, amelyből fölépültek: valóságosak. Pl. itt a műhelyben is van egy gyönyörűen kovácsolt satu. A mesterségek, amiket csodálatosan műveltek itt, azok a keresztekben ilyen módon is benne vannak.

— Ezt úgy is mondhatjuk, hogy a keresztjeid egy kézműves és népi képzőművészeti és nem modern plasztikai hagyományba kapcsolódnak.

— Én azt, hogy mi a modern szobrászat — nem tudom. Az viszont biztos: hogy ha végiggondolja az ember azokat a szerszámokat, amikkel mesteremberek (mindegy, hogy bognár, ács, lakatos) dolgoztak, az minden kétséget kizáróan a fának és a fémnek (vagy egy fának és egy fémnek) a kapcsolódása. Mert hát a vésőnek fa nyele van, azt hiszem, hogy a gyalu az egyetlen szerszám, amiben a legkevesebb a fém.

Ezekben a munkáimban a tölgyfákra épül föl az a fém, ami ugyanúgy működik, mint ahogy a szerszámok működtek — csak ezek valami mást akarnak jelenteni, vagy más jelet hordoznak.

Bors István: Kétoldalas relief,
1965, bronz, viaszveszejtéses öntvény,
21×39×10 cm

— A fém és a fa olyan anyagok, melyekből használati tárgyak, kézi szerszámok készülnek, de ugyanakkor létrehozhatók belőlük jelentéssel fölruházott dolgok is: plasztikák például. Ha az anyaghasználatod mentén tekintjük át munkáidat, mindjárt szembeötlő az anyagválasztásod újszerűsége. Csináltál függesztett plasztikákat, műanyag és papírszobrokat. Mi indokolta, milyen motivációk segítették ezen új anyagok általad történő fölfedezését és használatát.

— *A keresztek, A falu* című szobrok kétségtelenül abból építkeztek, amit gyermekkoromban itt végigéltem. És elkövetkezett egy olyan pillanat, amikor nem a művészet érdekelt elsősorban,

hanem emberi összefüggések, emberi viszonylatok. Érdekelt nagyon a hatalom, a kiszolgáltatottság; azok a dolgok, amiben az emberek benne éltek.

És 28 évvel ezelőtt voltam egy középázsiai úton. De Közép-Ázsia előtt Egyiptomban jártam, s össze lehet varrni a szálakat. Volt egy rögeszmém: ha egy szobrász nem megy el Egyiptomba, Görögországba és Közép-Ázsiába — nem érdemes ezzel a mesterséggel foglalkoznia. Egyiptomot életveszélyesen nagy várakozás előzte meg, nagyon szerettem az egyiptomi szobrokat. A legnagyobb meglepetésem az volt, hogy igazán a kopt művészet hatott rám. Amikor meglát az ember, mondjuk, kétszáz írnokot, azok egy dicsőített örök hitű hatalom jelképei voltak. Akkor már nekem is voltak olyan érzéseim, hogy a hatalom az nem jó, az nem örök életű, azon kell változtatni. Ez volt az első fölismerés — és ezért tetszett nekem a kopt, mert az egy igazi művészet.

Kisvártatva sikerült aztán elmennünk az 1972-es velencei biennáléra, mert hát az ember természetesen kíváncsi, hogy mit csinálnak napjainkban. Ott számomra váratlan fordulatot jelentett egy nagy nemzetközi grafikai kiállítás. Akkor én már úgy néztem kiállítást, hogyha valami hatott rám, akkor néztem meg, hogy ki csinálta. Ez a kiállítás óriási megnyugvást okozott. Ott úgy éreztem a földgömböt, mint egy labdát. A tartásnak, a tisztességnek és az emberségnek lámpásai (művészek s műveik) a földgolyó sok-sok pontján összeköthetők. Ezek a munkák még valamelyest megjelenésükben is hasonlíthatóak voltak; pl. a hatalom, az erőszak elleni föllépésben. Ez a velencei kiállítás nagy hitet adott nekem. (...)

— Ezen élmények etikai problémákra terelték a figyelmedet s nem a saját szobrászatodra, hanem a hatalom természetrajzának tanulmányozására, a szobraidban történő megjelenítés szükségességére utaltak.

— Az egyiptomi szobrok a hatalom örökösségének jelei — hatására azt mondtam, hogy olyan szobrokat csinálok, amik utánozzák a dioritot. Ilyen a *Státuszszimbólumok* szobor, amin hatalmi jelképek: városkulcs, aranyrúd is szerepelnek, de a hatalom sérthetőségét, mulandóságát fejezi ki a műanyag anyagával. Amikor igazi szép gondolatokat vet föl az ember, azt nyilván nemes anyagba teszi. Viszont nem nemes anyagba való gondolatoknál lépett a képbe a műanyag.

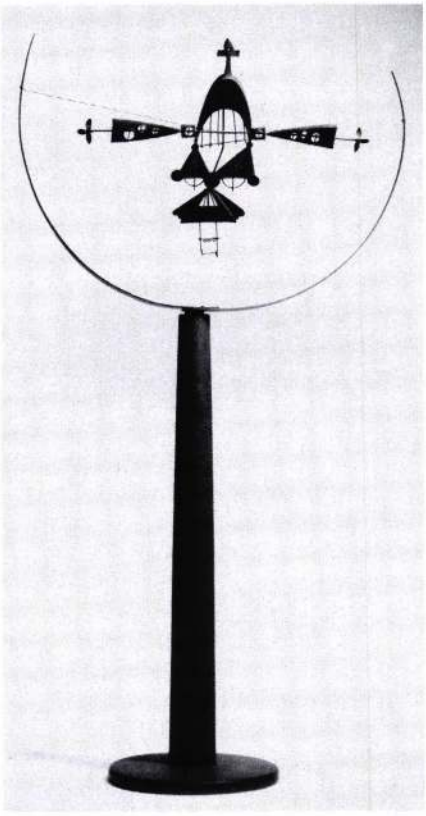

Bors István: Hold és madár, 1975, vörösréz, sárgaréz, fa, 81×45×10 cm

— Vagyis ha kritikusan állsz valamihez — akkor azt nem nemes, nem örökös anyagban akarod megcsinálni, megmutatni. Ugyanez lehet a motiváció papírplasztikáidnál is.

— Világos dolog. A kártyavár egyértelműen a hatalom mulandóságára figyelmeztet — megfújod és összedől, mint a kártyavár. Mint ahogy össze is dőlt.

— És mi a helyzet a függesztett szobrokkal?

— A függesztett szobrok sorozatát Kata lányom rajzai inspirálták. József Attilát lehet itt idézni — „jó szóra is oktasd/játszani is engedd szép, komoly fiadat". Én ezekkel játszottam. Az ugyebár nem lehet, hogy reggeltől estig hatalomellenes őrületben élj, hanem kell olyat is csinálni, ami föloldja ezt a feszültséget.

— A függesztett és műanyag meg papírszobraiddal kapcsolatban fölvethető, hogy a magyar szobrászat nyelvújítási kísérleti folyamatában is fontos helyet jelölnek ki számodra. Ugyanúgy, mint az útmenti keresztek és a kézműves mesterségekhez kötődő plasztikáid, keresztjeid, amelyek Samu Géza későbbi hasonló kísérleteinek, vagy a Fás-kör szobrászai egyes törekvéseinek előzménye lehetett. Időbeli előzménye mindenképpen — hiszen egyes plasztikáidban a fém-fa együttállásokat már korábban megcsináltad, mint ahogy Samu Géza elkezdte.

— Első bálványaim, a fa és kovácsoltvas bálványok mind ezen kategóriákba tartoznak: hogy Somogy, hogy táj, hogy emlékek. A műanyag bálványok — jó pár van belőlük — már fétisekké váltak. Az igazi bálvány azért volt, hogy megvédjen a gonosztól. Itt arról van szó, amikor az ember nem tudja autó nélkül elképzelni egyetlen mozdulatát sem.

— Borsos tanítványaként plasztikai és esztétikai problémák foglalkoztattak pályád legelején, de aztán etikai kérdések, az erőszak, a hatalom problematikája kezdett lekötni régi kultúrák, művészti korok tanulmányozás során. Nagy Ildikó megfogalmazásában művészeted „emblematikus nyelven szól morális elvekről".

— Abban az egyetlen esetben lehetne erről szó, hogyha azok az emberi és hatalmi problémák — emberi és hatalmi —, melyek a világban vannak, megszűnnének. Ha egy olyan tiszta, világos világban élnénk, amiben el lehetne kezdeni — amit én ugyan sose hiszek, hogy volt: de — egy igazi művészkedést. Művészkedésnek a tiszta művészetet hívom.

— Ezzel azt mondod, hogy amikor visszatalálhatna a művészet l'art pour l'art, önmagáért való jellegéhez — nincs visszaút. Ez azért nem következhet be — a Te logikád szerint —, mert a világ, a hatalom s benne a viszonyok nem tisztázottak, s ráadásul folytonosan mocskolódnak.

— Barátaimmal, azzal a kevéssel, akik vannak: óriási konfliktusként éltük meg a rendszerváltás című attrakciót. Fölmerült az a kérdés, hogy ha nem ütközünk akadályba, falba: akkor mi lesz, mit fogunk mi csinálni. Hiszen egész életünkben a falak ellen dolgoztunk. Mélységes szomorúsággal tapasztaltam, hogy megvannak ugyanazok a negatívumok körülöttünk. Egy mumifikált régi hatalommal élünk együtt, a régi hatalom mumifikált új hatalmasaival.

Örülnék én annak, ha elvesztették volna aktualitásukat szobraim. Azzal együtt, hogy meggyőződésem szerint ezekben a szobrokban nemcsak állásfoglalás, aktualitás van, hanem van szoborértékük, plasztikai értékük is.

— Történelem nélkül nincs művészet — eszerint. Történetiség vagy aktualitások nélkül nem jöhet létre mű. Eddigi munkásságoddal azt példázod, hogy nem önmagában, önmaga szépségé-

ben-bonyolultságában fontosak a szobrászati problémák, hanem attól lesz a Tiéd, ha a megélt életedből valami olyasmit is rá tudsz ruházni, vagy át tudsz adni nekik, ami vagy erkölcsi tartalom, vagy a hatalom-kritikádból következik, a fölháborodottságodat is kifejezi — a tisztán plasztikai értékeiken túl. Bármely történeti időben kell lenni olyan művészetnek (is), amely arra a történeti korra reflektál, amikor születik. A Bors-szobor ilyen. De: mi a Bors István-i szobor lényege?

— A hatalom sérthetőségének a szoborban való igazolása. Ideje lenne azt az egyet már megérteni, hogy minden, ami rossz, azon változtatni lehet. Az természetes dolog, hogy ezt szobrászok meg festők nem tudják megoldani. De a törekvés létező dolog. Németh Lászlónak volt egy olyan meggyőződése, hogy a képzőművészet alkalmatlan arra, hogy komoly sorskérdéseket tudjon fölvetni. Nem biztos, hogy ez igaz, mert Nagy László — aki egészen jól rajzolt — ellenpélda. Neki is az egész élete, vers-sorozata ugyanerről szól.

— Ezek szerint hiszel abban, hogy a munkáidnak valamiféle küldetése van a dolgokba való beleszólásra, van valami társadalmi küldetésük — bármennyire is avíttnak, vagy marxistának tűnik ez így most. Talán azért készülnek, hogy rámutassanak: a megváltoztathatatlannak tűnő, megcsontosodott, a hatalom lefedte viszonyokon változtatni kellene.

Az 1956-os forradalom és szabadságharchoz — mint megélt, átélt történelmi eseménysorhoz — több szobrod kapcsolódik. Hogyan élted át a forradalmat, és mikortól foglalkoztat plasztikai megjelenítésének a kérdése?

— Nagyon nagyon szívesen és örömmel beszéltem '56-os emlékeimről és élményeimről akkor, amikor nem lehetett. Most, hogy mindenki teheti — én erről nem beszélek. Egy a lényeg: október 23-ától november 11-éig csináltam ezt végig, úgy, ahogy sokan mások. Pesten főiskolás voltam akkor. November 11-én már teljesen egyértelművé vált, hogy nem lehetett tenni semmit. Direkt nem akarok nagy szavakat. Nem volt értelme akkor már, legalábbis én úgy gondoltam, meg hát mások is. Eddig tartott, amit igazándiból, konkrétan végigcsináltam. Nemcsak végigéltem, hanem végigcsináltam és ez döntő kérdés. Olyan világ következett utána, hogy a főiskola csak majd a következő év, 1957 kora tavaszán indult. Hogy a munkáimban mikor kezdett mindez foglalkoztatni, amit én ott átéltem? Hát leszűrődési idő mindenképpen kellett. (...)

Akkor, amikor hazakerültem, belekerültem ebbe a sodrásba, ami ebben a megyében ordítva üvöltött: a hatalom, az erőszak, a politikai szoborelhelyezések, Latinka stb. Nem hiszem, hogy szét lehetne választani a dolgaimban azt, mi október 23-ka, meg mi második világháborús emlékmű. Csak arról szólt a történet: mi a kiszolgáltatottság, mi az embertelenség — mert hiszen a *Pieták* is erről szólnak. Elkezdtem ezeket a szobrokat csinálni. És ha fölmerült egy pályázat '56 emlékére — akkor küldtem. Bennem soha nem úgy volt, hogy most csinálok 1956-os pályázatra szobrot. Hanem a létező szobraimból kiválasztottam azt, ami a meggyőződésem szerint a legjobban alkalmas ennek a gondolatnak a kifejezésére. Nem voltak a munkáim így elkülönítve. Sose csináltam szobrot alkalomra.

— Ezzel arra utalsz, hogy Magyarországon a köztéri szobrászat zöme: alkalmi szobrászat, amikor egy köztéri kiírásnál, egy pályázatnál csinálnak mondjuk '56-os szobrokat.

— Sokan állítják, hogy azért kell alkalomra szobrot csinálni, mert pl. figyelembe kell venni a helyet, a környezetet — ami meghatározó. Egyszerűen arról van szó, ha egy szobor jó, akkor az bármilyen helyen jó. Mert ha a magyar építészet panelházaihoz alkalmazkodsz szobraiddal, akkor azoknak ugyanolyan jellegteleneknek kell lenni, mint a panelnak. Úgy szoktam fogalmazni, hogy szarba muskátlit. Ha nem azt teszel, akkor nincs kontraszt. Aki tisztességes volt, és nem akart degradálódni a panelszintre, annak a műve színvonalas ellenpontként,

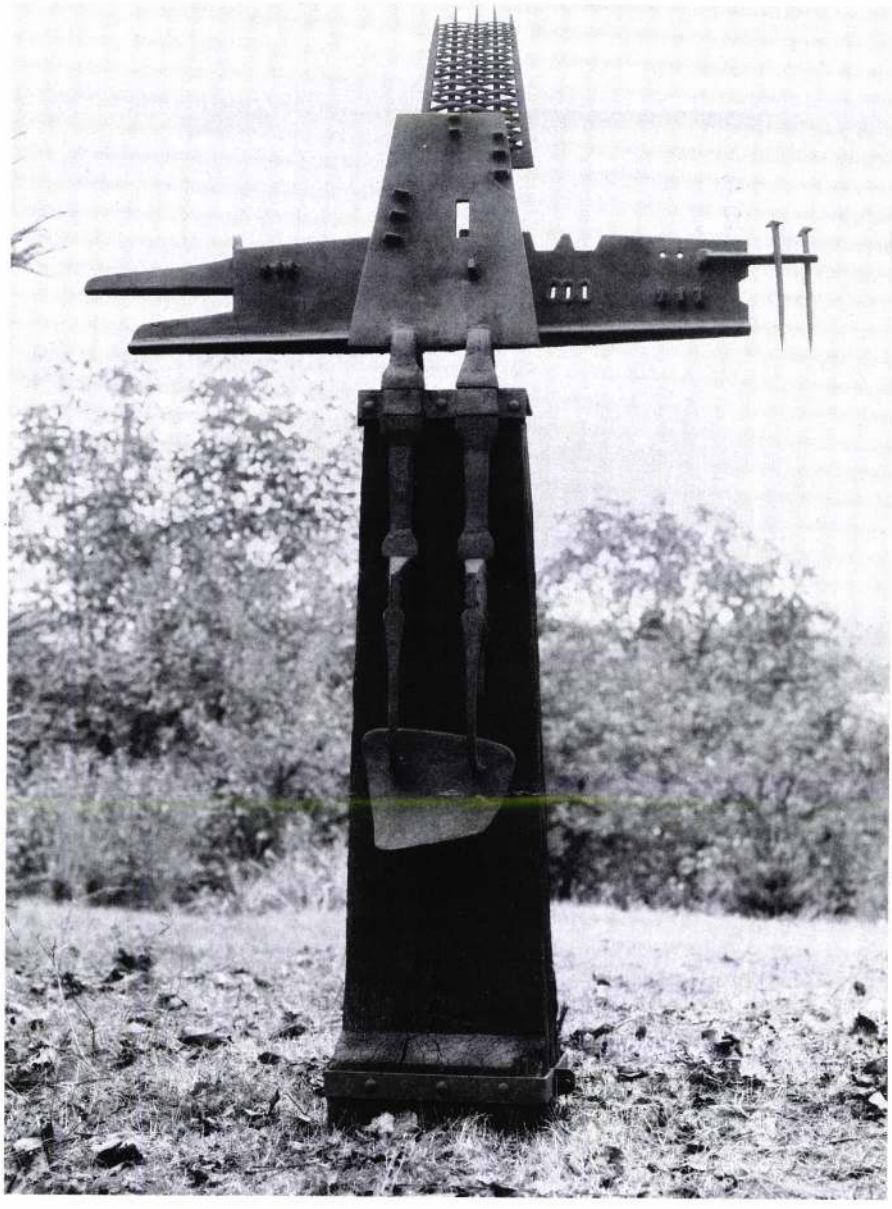

Bors István: Kereszt,
1973, kovácsoltvas, fa,
186×128×35 cm
(Fotók: Körtvélyesi László)

nívós kontrasztként került a környezetébe.

— *A viaszveszejtéses öntés magyarországi, elmúlt évtizedekbeni meghonosítói vagy vélt földfedezői között szabályos versengés alakult ki az elsőség, a primátus kérdésében.*

— 1962—63-ban kezdtem el a viaszveszejtéses öntést föléleszteni, mert olyan viaszból csináltam a szobrokat, melyeket másféleképpen nem lehetett bronzba áttenni. Ez kényszerhelyzet volt. Adott volt a viasz, akkor ezt ezzel az eljárással kellett megönteni.

— *Magát a technikai eljárást honnét ismerted? A főiskolán sajátítottad el?*

— Nem, a főiskolán semmi ilyesmit nem tanítottak. Sok mindent olvastam, pl. *Celliniről* és más szobrászokról. Innét tudtam, hogy létezik ez a technika, de ennek akkor szakirodalma nem volt Magyarországon. Egy könyv létezett: *Lipták Ernő Precíziós öntés* című műve. Ezzel a könyvvel azonban semmire nem lehetett menni, mert ez olyan technológiai fölkészülést igényelt volna, amit egy szobrászműhelyben nem lehet megvalósítani. Egyébként Lipták a precíziós öntöde tanácsadója volt, s ő volt az, aki leutazott ide megnézni a kétoldalas reliefemet az 1969-es TV Galériája (és budapesti kiállításom) után. Vagyis azt nézte meg, hogyan lehet egy 12 kilós bronzot viaszveszítéssel megönteni.

— *Tehát művészi szükségletből jöttél rá a technika használatára. De hogyan teremtetted meg az öntési lehetőséget a műhelyedben?*

— Csak úgy tudtam megteremteni, hogy kellett építeni két kéményt, ki kellett alakítani egy kis öntőműhelyt. Ez valószínűleg pontosan úgy működött, mint ahogyan az ősember öntött: kokszszal olvasztottunk, grafittégely stb.

Abban az időben az állami öntöde vezetője Vignali nevű olasz ember volt, aki többször járt itt és megbeszéltük azt, hogy náluk sem tudták egy grafittégelyben gyorsabban fölolvasztani a bonzot, mint itt.

A *Háború* című szobrom a legnagyobb méretű, ami ezzel az eljárással készült a műhelyemben. Addig öntöttem itt viaszveszejtéssel, amíg nem vezették be a gázt, mert azután külön kellett volna az olvasztáshoz szükséges kokszot tárolnom, és az egész öntési eljárást átalakítanom (gázbefúvás stb.). Erre azonban nem volt anyagi lehetőségem. A másik probléma, hogy egy ember nem tud annyi szobrot csinálni, hogy egy akár kis öntöde jó kihasználtsággal működjön.

Az én szobraim olyan áttörtek, olyan tériségűek voltak, hogy ezeket viaszveszejtéssel lehetett megönteni.

A szelíd minimal art

folytatás a 6. oldalról

láció nélkül is megőrzik esztétikai értékeiket. Nincs olyan feltétlen szükségük a térre, környezetre, mint Carl André, *Robert Morris, Sol LeWitt,* Donald Judd vagy Dan Flavin fém- és neonkonstrukcióinak. A minimal art nagy lélegzetű, nagy tereket igénylő installációs rendszere helyett itt — a minimal art eredeti formavilágának és elveinek megtartásával — inkább az egyes, egyénenként is érvényesülő, emberi léptékű műalkotások felé fordul a figyelem.

Noha Carol Ross hasonló életutat futott be, mint közvetlen elődei, valószínűnek látszik, hogy sokkal több európai tradíciót szívott magába, mint ők. Nincs igénye a jellegzetesen amerikai óriás méretekre, a nagy, iparilag, szériában előállított személytelen objektumokra, viszont reliefjeinek, szobrainak személyes-egyéni jelleget kölcsönöz. Elég itt az *Oszlopok (Columns 1—3)* példájára utalnunk: a geometrikus egységekből komponált „totemoszlopok", eltérő anyaguk ellenére *Brancusi* magasba törő *Végtelen oszlopára* rímelnek, annak ritmikus tagolását veszik át, s a ritmussal együtt a transzcendentális tartalmat is. De ugyanígy utalnak egy másik — kevésbé ismert — párizsi magyar szobrász, az *Abstraction-Création* társaság egyik alapítójának, *Etienne Beöthy*nek magasbatörő, meg-megcsavarodó absztrakt oszlopaira is. A példákat még hosszan lehetne sorolni, de valójában nem egyes hasonlóságokról, összecsengésekről, hanem Carol Ross egész művészetéről van szó, amely fareliefjeivel és fémtotemjeivel egyetlen, homogén világot alkot. S ez a „mikrokozmosz" sajátos művészi nyelvével egyrészt azt bizonyítja, hogy a minimal art mint stílustörekvés, a hatvanas évekkel nem zárult le, másrészt, hogy eredeti, puritán, elvszerű alkotásain túl, azokat követően, kevésbé merev, ötletgazdag művek kibontakoztatására is alkalmas. A minimal art azért tud továbbélni, mert esetről esetre megújul, forma és eszmevilága gazdagodik, s ennek egyik legszebb példáját éppen Carol Ross lágyabb, melegebb, emberközeli művészete nyújtja.

(Kiscelli Múzeum 1997. november, Rivington Gallery, London 1998. április—május)

PÁLYÁZATI KIÍRÁS
DEÁK DÉNES ÖSZTÖNDÍJ ELNYERÉSÉRE

A székesfehérvári Deák Dénes Alapítvány kuratóriuma pályázatot hirdet művészettörténész illetve várostörténész részére

Az alapító végrendelete értelmében a pályázatot elnyerő alkotó számára a kuratórium a kutatómunkájuk zavartalansága érdekében

- egy évre biztosítja a tulajdonában levő II. kerületi kétszobás lakás használatának jogát. A lakás közüzemi díjainak kifizetése (gáz, villany, telefon) az ösztöndíjast terhelik.
- valamint évi 1500 dollárnak megfelelő összeget, mely negyedévi bontásban kerül kifizetésre.

Pályázni részletes, egy évre szóló kutatási tervvel, szakmai önéletrajzzal, valamint egy elismert pályatárs írásbeli ajánlásával lehet.

Az elbírálás során előnyt jelent ha a kutatás témája kapcsolódik Deák Dénes szellemi örökségéhez, illetve gyűjteményéhez.
Azonos elbírálás esetén a kuratórium számításba veszi, hogy a pályázónak van e székesfehérvári kötődése.
Pályázatot nyújthat be bármely magyar és külföldi kutató, illetve csoport.
Az ösztöndíjat elnyert alkotónak kutatómunkája összefoglalásaként írásban kell beszámolót készíteni, valamint két éven belül, a kutatási témában megjelenő publikációit kell majd a kuratóriumnak eljuttatnia.
Az ösztöndíj legfeljebb egyszer, egy évvel hosszabbítható meg.
A pályázatok beérkezési határideje: 1998. június 15.
Az elbírálás határideje: 1998. augusztus 1.
Az ösztöndíj első részlete fizetésének valamint a lakásba való beköltözés dátuma 1999. február.
Az alapítvány kuratóriuma fenntartja azt a jogát, hogy a díjat megosztva adja, illetve megfelelő pályázat híján ne adja ki.
A pályázatot az alábbi címre kérjük eljuttatni:

Városi Képtár Deák-Gyűjtemény 8000 Székesfehérvár, Oskola u. 10.

További információ kérhető a fenti címen, illetve a 22/329-431 telefonszámon Szűcs Erzsébettől.

Bors István, szobrász 2

és létezett Borsos. Hosszú és szép emlékek fűznek hozzá... Amikor be szokott jönni hozzá Buba, a felesége... Amikor 60-ban kényszernyugdíjba tették, és a főiskolai műterméből hazaköltöztettük a szobrait a Rómer Flóris utcába... Remek ember volt. Arra tanított, hogy ezt a szakmát nem lehet másodállásban csinálni... Csak arról nem esett szó soha a főiskolán: Hogyan lehet megélni ebből?

– Hát hogyan?

– Huszonhárom éves voltam, amikor hazajöttem. A teljesen légüres térbe. Én nem akartam mást csinálni, csak szobrokat. Ez őrült nehéz volt. Festők még csak voltak Kaposváron, annak itt van hagyománya. De jön egy pasas szobrokkal... Mit akar itt? Az egyetlen fogódzó, hogy Ripp-Rónaihoz néha lejárt Medgyessy, és a kertben faragott. Az egyik szép szobra ma is látható a Róma hegyen... Itt más hagyomány nem volt. Szobrozni Kaposváron 61-ben egy agyrém volt. Műhelyem se volt...

– Feleségeddel mikor ismerkedtél meg?

– A főiskolán... Én harmad, Márti első éves volt. Két évig egyedül éltem Kaposban. Amikor Márti dicsérettel lediplomázott, összeházasodtunk. A Képzőművészek Szövetsége felajánlott egy műtermes lakást Miskolcon. De akkor itt megígérték, hogy kapunk lakást. Közöltük, hogy nem akarunk mi minden áron elmenni. Amikor elkészült az új megyei könyvtár, megkaptuk ezt az épületrészt. Valamikor könyvtár volt itt. A földszinten a könyvkötőde, az emeleten a raktár. Kiszedték a födémet, így lett műtermünk. Azóta tudunk dolgozni. 1964. december 1-én égett itt először a tűz. Márti akkor már várta a kislányunkat...

A ház az állomásra vezető, forgalmas Dózsa György utcában áll. Az udvarról a lakásba nyíló vasajtó éppen olyan, mintha óvóhelyre vagy mozigépterembe vezetne. Belülről pokróc födi. Először most nézek körül jobban a teremben, ahol beszélgetünk. Egyetlen, háromszáz légköbméteres helyiség. A bejárat fölött falépcső vezet egy galériaszerű részre. – A kajüt... Ott lakunk – mondja Bors István. – A termet kőpadló borítja. A bejárattól balra, a sarokban terméskőből rakott, embermagas fal, mögötte a fűtőkazán. – Egy hónapban öt mázsa kokszot eszik meg. Kunszt kifűteni a termet – mondja Bors. – A falakon képek, a zsúfolt polcokon szobrok. A helyiség egyszere lakás, műterem és raktár. Próbálom leltárba szedni, amit az asztalon, egy fél négyzetméternyi területen látok: satu, reszelő, vésők, diaképek, atlasz, bicska, öngyújtó, elemlámpa, műanyagzacskó, szögek, ecsetek, naptár, üvegvágó, konzervdobozból átalakított olajlámpa, kőműves vízszintező, szódásüveg, újság, telefon.

– Elfértek?

A szobrász fölnevet, bort tölt, majd visszaül egy alacsony, suszterszékhez hasonló alkalmatosságra. Egyik lábát behajlítja, és a másik térdére veti.

– Egy pillanat alatt láthatod, hogyan. Nézz ki az ablakon! Az udvaron rohadnak a szobraim... Azelőtt itt folyt a bronzöntés, de meg kellett szüntetni. Balesetveszélyes. Most bronzot nem tudok önteni... Mielőtt jöttél, a mintázó asztalt el kellett tenni, hogy legyen hely, ahol leülünk... Nincs raktárunk, a kész munkákat nem tudjuk tárolni... Amikor valakinek panaszkodtam, hogy nem férünk el, azt mondta: „Kevesebbet kell dolgozni, akkor elfértek."

– Megélhetés?

– Nem panaszkodom. A városi tanács kérésére vezetek egy szobrász

szertől. Ugyanis, ha nem sikerül a tűzálló anyag kiégetése vagy a bronzöntés, akkor se viaszminta, se szobor... Mintegy tizenöt bronzszobrom készült így. Objektív kényszer volt, hogy ezt az eljárást alkalmazzam. Ezeket a szobrokat csak így lehetett megcsinálni. Ugyanakkor az eljárás megszabta szobraim nagyságát: egy mérethatáron túl már nem lehet egyetlen embernek bronzot önteni... A bronz persze kicsiben is drága. Ezért kis szobraim zöme ma is viaszban van. S kiállításon sem szerepeltek soha.

– Miért?

– Mondom: viaszból vannak. Nem nemes anyagból. Nem lehet dobálni őket. Letörnének...

– Ha elfogadnák, kiállítanád őket?

– Röhögve! Ez is anyag. Viaszban vagy bronzban: a tartalom ugyanaz. Műanyagszobrot már ki lehet állítani. Viaszból nem...

– Ezért tértél át a műanyagra?

– Az a meggyőződésem, hogy a nagyon ősi és nemes anyagokból, a bronzból, a kőből, a márványból is lehet nagyon avult szobrokat készíteni. s az úgynevezett nemtelen anyagokból is születhetnek egészen kivételes alkotások. Az én szándékom: olyan anyagokból csináljak szobrokat, amelyek a mi viszonyaink között, a mi anyagi lehetőségeinken belül elérhetők. A gondolat, amit a szoborban el tudok mondani, a domináns... Gondolj a tökből kivájt ősi rituális maszkokra! Ezek soha nem jöhettek volna létre, ha csak bronzból szabadott volna megalkotni őket... Ha az ember hallja: műanyag, úgy érzi, a szónak valami mellékzöngéje van. Műmell... Műbor... Műanyag... De az elnevezés a rossz. A műanyag is egyfajta anyag. Sőt a műanyagból készült szobor nem is olyan, mint a műintarzia vagy a műmárvány. Én nem akarok a műanyaggal márványszobrokat utánozni. Itt egy új, mai anyagból készült szoborról van szó. Én olyan szobrokat készítek, amelyeknek bevallott anyaga a műanyag, pontosabban a poliészter. Az alapanyagba különböző töltő és színező anyagokat, például grafitport keverek. Szó sincs utánzásról... Egyébként is vigyázzunk ezzel az anyagszerűséggel a művészetben. Jól hangzik: Olyan legyen a szobor színe, mint

Bors István, szobrász 3

a nyersanyaga. Régen megdőlt ez az elv. Amióta tudjuk, hogy a görögök azokat a nekünk oly anyagszerű, kőszerű szobrokat eredetileg – befestették. Csak az idő lekoptatta róluk a mázt.

– Hol állnak köztéri szobraid?

– Időrendben mondom: Balatonföldváron a Halat tartó figura, Veszprémben a Fiú kecskével, Komlón az Anya gyermekével. Itt megállok. Ezután két olyan szobor következik, amelyet nagyon szeretek. Siófokon az 1919-es Mártíremlékmű és Mikén, a halastó partján egy magas, öt méter huszas figura. Talán egy ősi vadász-szerszám asszociációját kelti. Nád, víz, erdő keretében áll. A vadászatot, a halászatot, az ősi mesterségeket szerettem volna fölidézni. Teknővájó cigányokkal faragtattam meg. Nem megbízásra született. Csak házi használatra. Amikor elkészült, az erdészet állta az anyagot, és kifizették a bérmunkát... Beszélni kellene még a kovácsoltvas ügyekről, a fa és a vas felhasználásával készült szobraimról. Több ezek közül kiállításon szerepelt. Az egyik Dózsa-keresztet talán Csobáncon, a telkünkön, a présház mögött állítom majd föl. Az előbb kérdezted a gyerekkori kötődéseket. Hát itt van egy ilyen emlék. Az útmenti feszületek. Amerre ment az ember, látta és olvasta: Állíttatta ez meg ez... Úgy is hívom ezeket a szobraimat: útszéli keresztek. Azzal a különbséggel, hogy nálam nem a vallásos tartalom a fontos. Olyan keresztek ezek, ahol a drámaiság dominál. Régi mesterségek jelképeit, a hófogó sövények, a vesszőkosarak mintázatát, a kovácsnál kalapált szögek formáját építettem a szoborba.

– Lemezdomborítás?

– Nem nagyon szoktam. Még régebben... Igen hangos. Zavarja a környéket. Nem megy...

– Ólom?

– Nem szeretem! Nincs tartása.

– Kő?

– Ez, kérlek, nagyon érdekes kérdés. – Bors fölnevet. – Az az érzésem, hogy amit mondok, azért megölnek a komoly szobrászok... Főiskolás koromban sokat faragtam. Ott ezt csinálni kellett. Az egyiptomiak is ráértek. De én nem vagyok olyan veréb, aki egy kő elé áll, és faragja, faragja hetekig, hónapokig. A faragás mumifikálja a gondolatot. Lassú. Pedig a kő és a fa lenne az, ami ebben a házában a legolcsóbb, a leginkább elérhető.

– A villányi szobrásztelepet ismered?

– Sokszor jártam ott, de csak látogatóban. Nem dolgoztam ott soha. Mondom, nekem lassú a kő.

– Számodra mi a fontosabb: az anyag vagy a gondolat?

– Nálam mindig a gondolat van meg előbb. Nem hiszek abban, hogy az anyag hívja elő, határozza meg a szobrot. Ez esetlegesség. Ilyen nincs. Nem is próbálok addig mintázni, amíg nem tudom, hogy mit akarok. Engem nem a kő inspirál, hanem egy állapot. Borsosnál más a helyzet. Neki mindig voltak kövei. Több is. Úgy látta meg a kőben a szobrot, hogy kiválasztotta a megfelelő követ a gondolathoz.

– Érmék?

– Nagyon ritkán csinálok. Pedig ma az érem reneszánszát éljük. Ez az a műfaj, amely elérhető, ahol a kivitelezés nem költséges. Az egyik módszer, ahogy Ferenczy Béni dolgozott. Érmeit agyagban, viaszban, vagy valami más anyagban mintázta meg. Az én módszerem más. Én gipsz-nega-

madiké: Bálvány. Valaki azt mondta: az egyiptomi síremlékekre, a Húsvét-szigeti szobrokra emlékeztetik. Lehetséges. De én legalább annyira korszerű gondolatot is ki akartam velük fejezni. Az egyiken az emberi hiszékenységgel való visszaélést. A másikon az üres külsőségekhez való ragaszkodást. A harmadikon azt a magatartást, amikor az ember azonosul a Mercedesszel, s negatív értelemben lesz számára valami bálvánnyá. Amikor a nagy kultúrákban az uralkodókat, az egyiptomi fáraókat megmintázták, a hatalmat öröknek és időtlennek próbálták ábrázolni. Az én szobraimon nemcsak ez a vonás van meg, hanem valami más is. Megjelenési formájukban a fiktív időtlenséget is meg akartam éreztetni. Azt, hogy a hatalom nem időtlen. Nem hiszek a rossz hatalom időtlenségében. Vallom: egy negatív hatalmat nevetségessé kell tenni... Hogy nem „szépek" ezek a szobrok? Nem tudom, mi a szép, mi a művészet. Ebben a világban nem művészekre, hanem helytállásra van szükség.

Eddig jutottunk, amikor nyílt az ajtó, és beléptek Martynék. Ferenc, Klára, a felesége, valamint Újvári Jenő, a pécsi pártbizottságról. Reggel együtt indultunk Pécsről, de míg mi Bors Istvánnal a műteremben beszélgettünk, Martynék különféle hivatalos ügyeket intéztek a Róma hegyen, Várkonyi Imrénél, a tanítóképzőben és a tanácson. Martyn Ferenc útiprogramjában szerepelt még néhány Kaposvárott élő művész meglátogatása... Bors felesége, Honty Márta is bejön a műterembe, és hellyel kínálja a vendégeket. A tollat és a papírt zsebre teszem, s a beszélgetésnek egy más műfajába lépünk át.

Nevek röppennek fel: Rippl-Rónai, Maillol, Bernáth Aurél... Jóízű történetek kerekednek csobánci pincézésekről, a szobrász készítette remek ételekről... A házigazda föláll, és tölt. Klára a műanyagszobrokat vizsgálja. Újvári Jenő, aki Somogyból származott Baranyába, a hajdani megyei zsűrizésekre emlékezik. Martyn egy történet végén felém fordul:

– Ezt írd meg... Valamikor, kérlek, nem azt mondták: buta, mint a

Bors István, művész 4

szamár... A szamár egyébként is igen okos állat... Hanem azt: olyan buta, mint egy szobrász...

Úgy emlékszem, szó esett még Honty Márta tűzzománcairól, a kaposvári képtárról, a készülő Berzsenyi-kötetről, majd Martynék derűsen elvonultak. Bors Istvánnal nehéz volt visszatalálnunk a korábbi beszélgetés kerékvágásába.

– Mi a véleményed a szobrászat névtelenségéről? – kérdezem Bors Istvántól, amikor egyedül maradunk. S amikor látom, hogy megrázza fejét, mint aki víz alól bukkan föl, hozzáteszem: – Tudod, arra gondolok, hogy valamikor minden művészet névtelen volt. Nem ismerjük a régi alkotások szerzőinek a nevét. Majd egyre jobban előtérbe került az alkotó személyisége. Napjainkban némely költő már fontosabbnak véli, hogy a nyomdász mekkora betűkkel szedi a nevét, mint az, hogy a verse olvasható-e. A művészetek közül ma már csak a szobrászat őrzi a hajdani névtelenséget, az alkotó régi alázatát. Nézd meg: a szobor talapzatára ráírják, hogy kit ábrázol, de azt nem, hogy ki alkotta...

– Nem alázat ez, öregem – vágja rá Bors István. – A szobrászok szégyellik a szobraikat, azért nem írják alá... Aki tisztességesen csinálja a szakmát, annak a szobrát úgyis megismerik. Aki meg nem, annak jobb, ha elfelejtik a nevét... – Majd hozzáteszi: – Hans Arpék csináltak egy mecscset: ne legyen név a művészetben. Nem sikerült a kísérlet... Mindenki úgy akar szoborni, hogy nyoma legyen...

– Te?

– A siófoki szobromat szívesen aláírtam volna. De annak a szobornak nincs talapzata, a figurába meg nem lehet beleírni. Egy kis táblát ígértek az alsó szegélyre. Így szokták a nevet elhelyezni. Ezt tényleg szívesen aláírtam volna...

– Mikor jó egy szobor?

– Könnyebbet kérdezz! Medgyessy mondta: az ősi, nagy, egyiptomi reliefek azért csodálatosak, mert olyanok, mintha két fal közé lennének beszorítva. Nagy feszültséget fejeznek ki... Ez is egy meghatározás... Tehát az a jó szobor, amely a külső és a belső erők kontrasztja miatt nagy feszültséget hordoz.

– Voltál már úgy szoborral, hogy láttad rajta: üres? Ha odamennél hozzá és megkopogtatnád, kongana?

– Persze. Előfordul, hogy egy szobor éppen akkor jó, ha úgy hat, hogy üres. Műanyagszobraimmal ilyen hatást akartam kiváltani... Hogy ez mitől függ? Mivel lehet elérni? A klasszikus szobrászat azt vallotta: a szobrot belülről kifelé kell mintázni. Sajnos, azt senki nem mondta meg, hogy ezt hogyan kell csinálni. Bizonyára azok a szobrok konganak, amelyeket kívülről befelé mintáztak.

– A klasszikus szobrászat elvei ma is érvényesek?

– Nem mind. Régen például azt mondták: negatív forma ott keletkezik, ahol két pozitív forma találkozik. De jött Henry Moore, s azóta tudjuk, hogy negatív forma akkor keletkezik, ha csinálok. Ez számos példával igazolható. Negatív forma keletkezik, ha például vágok egy lyukat egy szobron. Ez a felismerés átlépés volt a palánkon. Vízparti térformáimmal én is valami hasonlót akartam kikísérletezni.

– Moore mellett mi volt még rád hatással?

– Az archaikus görög szobrászat... 63-ban találkoztam a tervező vál-

– Szép utak...

– Ezek, kérlek, mind IBUSZ-utak voltak. Nem pézzel kunszt utazni, hanem úgy, hogy kölcsön kéred a pénzt. Igaz, kaptunk díjakat is. Minden díjunkat elutaztuk. S jó pár munkát csináltam kenyérkeresetből is. Kő emléktáblák tervezését, a könyvtár bejárati falára a rézdomborítást... Különösen a korábbi években kaptam szép számmal efféle munkát.

– Hogy vagy megelégedve a kaposvári köztéri szobrokkal?

– Hallottad Martyntól a történetet: Állhatna Kaposváron egy Vedres Márk szobor. Rippl-Rónai őt javasolta a városnak. Ehelyett valami Kopcsák János Kossuth-szobra áll a Főtéren. Kopcsák apja ugyanis gazdag kaposvári vaskereskedő volt... A Petőfi-szobrot Ispánki csinálta. Ő is innét származott el... Az újvárosban, a KÖJÁL előtt áll egy orvos-szobor. Nem tudom, ki csinálta. Hogy milyen? Jézus-Mária, ne kérdezd... Medgyesy szobra a múzeum előtt azt fejezi ki, amikor Rippl-Rónai már visszatért Kaposvárra. Öreg trottyli. Úgy ül ott, mintha... Igazán jó szobrot nem tudok mondani.

– Ha lehetőséged lenne, hogy te javasolj szobrokat?

– Sokat lehetne itt elhelyezni! Én csak olyan szobrot tudok köztéren elképzelni, amely az embert visszavezeti önmagához, amely kifejezi visszamenőleg a különböző kultúrrétegek egymásraépülését, amelynek olyan hatása van, hogy minél távolabbra, minél mélyebben tud visszanyúlni az időben. Ugyanakkor ez a szobor ne valami múmia legyen. Ne legyen olyan, hogy egy Mikulás állna a kéményen... Más művészetekben is megfigyelheted az ősinek és a mainak ezt az összekapcsolását. Illyés Dupla vagy semmije, Weöres Szent Györgye óriási módon visszanyúl a múltba, emellett izgalmasan hozzánk szól... Ellenpéldát is mondok. A színházunk előtt áll egy szobor. Arra lenne hivatott, hogy a művészetet jelképezze. Egy nő lantot tart a kezében. Hamis. Az a szobor fejezi ki a művészetet, amelyik jó.

Ha volna is kedvem egyben-másban vitatkozni Bors Istvánnal, ebben egyetértünk. Az ilyen beszélgetésnek egyébként sem az a célja, hogy eldönt-

Bors István, nobilis 5

se, mekkora művész, aki megnyitja ajtaját a látogató előtt. Azt eddig is éreztem, hogy Bors István frissebben, türelmetlenebbül, dinamikusabban néz a világra, mint idősebb pályatársai. Az ő nemzedéke már nem háborúban nőtt nemzedék. Megindultság, áhítat, pátosz nélkül figyeli a világot. Olykor talán szélsőségesen is fogalmaz.

Végigpörgetem a jegyzetfüzetet, s látom, hogy Bors legkevesebbet önmagáról és a városról, Kaposvárról beszélt.

– Úgy érzem, keveset beszéltél gyerekkorodról, a környezet meghatározó szerepéről. Engedj meg egy szokásos naiv kérdést: Melyik volt az első emlékezetes munkád? – mondom, és az idegesen vibráló barna tekintetet keresem.

– Te hiszel ilyesmiben: „pannon szellem", meg az olyan kérdésekben: „melyik a legkedvesebb szobra", meg a „képzőművészet zenei inspirációja"? – mondja a szobrász. – Hányan megfestették már a Cantata profanát! Ezeken a képeken, ha megszámolod, mindig megvan a kilenc szarvas, de azt nem tudod meg, hogy Bartók miért csinálta meg azt a zenét. Olyan ez, mint a különféle irodalmi meg zenei vetélkedők, amikor felolvasnak egy levelet, és ki kell találni, hogy ki írta és kinek. Csak a dolgok miértjéről nincs szó.

– És ha Kaposvárt kellene tömören jellemezned, mit mondanál?

– Röviden nehezen tudnám megfogalmazni... Mondjam azt, hogy nagyon furcsa város? Hogy tunyaságával inspirálja az embert? Ez azért nem igaz, mert egy város nem lehet tunya. Illetve nem lenne szabad, hogy tunya legyen. Véleményem szerint nincs különbség a városok között. Mindenütt vannak rendes emberek, meg másfélék. Csak léptékkülönbségek vannak.

– Milyen a képzőművészek közötti kapcsolat?

– Kaposban ketten vagyunk szobrászok. Én meg Weeber Klári. Egy osztályba jártunk a főiskolán. Mást csinál, mint én. Nagyon jól megvagyunk. A megyében heten vagyunk festők, szobrászok, akik a szakmánkból élünk. A dél-dunántúli szervezetnek vagyunk a „kirendeltsége", a „leányvállalata". Őszintén nyilatkozhatom: sokkal jobban megvagyunk, mint más városokban.

– Milyen a kapcsolat Kaposváron a képzőművészet és a közönség között?

– A kiállításokra gondolsz? Ez a legnagyobb probléma. Ritkán van kiállítás. Itt van a Somogyi Képtár, ennek lenne a feladata, hogy a kortárs művészetet bemutassa. De ez nem történik meg. Itt még nem volt például egy Schaar Erzsébet vagy Vilt Tibor kiállítás. De Bálint Endre se. Az itt élő emberek dolgát ez megnehezíti. Nem látják, hogy másutt is hasonló törekvések születnek. Fehérváron például, a feleségemtől tudom, odavalósi, nagyon jó a művészetpolitika.

– Milyen a kapcsolat a pesti szövetséggel?

– Tag vagyok. Jó. A lehető legritkábban mozdulok ki. Tudom, ez nem valami bölcs dolog. De így van. Egy évben ha kétszer fölmegyek. Ez persze attól is függ, hogy milyen kiállítások vannak Pesten. A 60-as évek elején zsüri-tag voltam. Akkor elég gyakran kellett utazni. A tanácsot képviseltem. Ha beléptem a terembe, tudták, megérkezett a tanácsi hivatalnok Somogyból, kezdődhet a zsürizés. Amikor egyszer aláírtam a jegyzőkönyvet, megszólalt mellettem az egyik zsüri-tag: „Nincs magának egy névro-

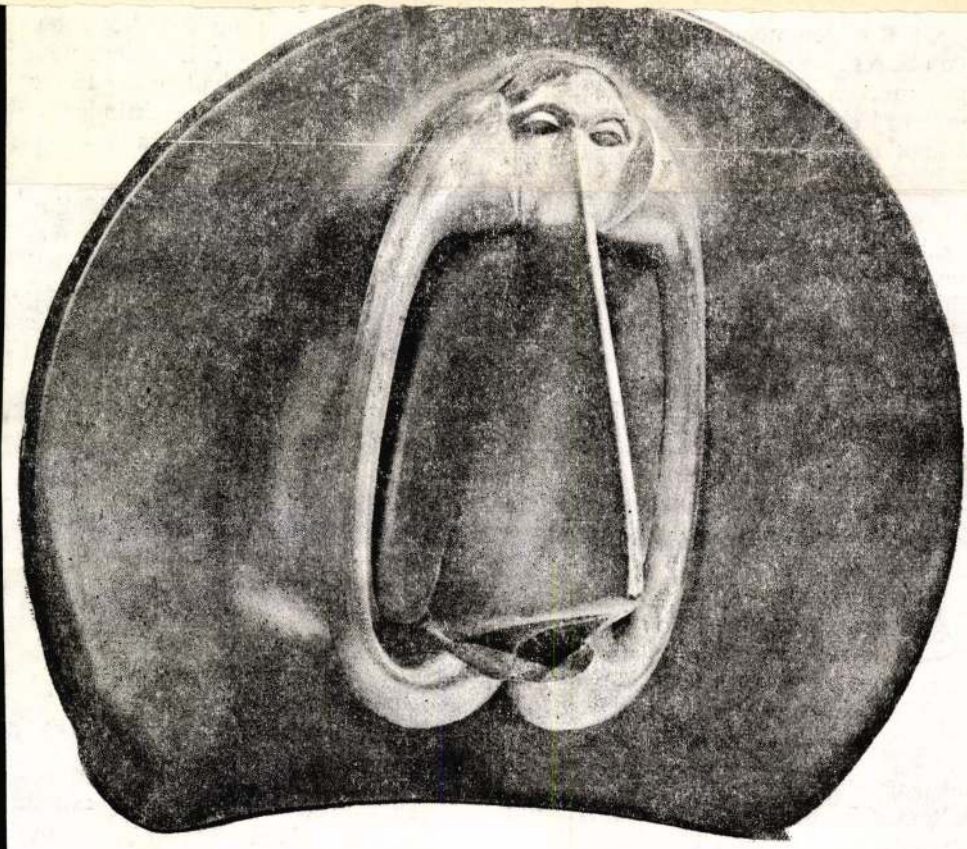

Bors István, szobrász

6

Maszk c. műve: Rep

620.old

Türkés Tibor: Képző művészek ... 612-620.

JELENKOR, Pécs, 1975. július

XVIII
7

Bors István

Szobrászmüvész. A Derkovits Teremben kiállitása volt /1969. VII. 25--VIII. 9./. Munkásságára jellemző a népmüvészet motivumait átértékelő-megőrző szemlélet. A legősibb formákhoz, a kapubálványokhoz, varázsszobrocskákhoz, kamennaja babákhoz megy vissza. Honty Mária textilmüvész férje, együtt állitottak ki.

Képzőmüvészeti Almanach 2, Corvina 197o, 52.l.

Bors István

„Mártírsírató" c. szobrát

augusztus 27-én avatják fel a szófiai

Dimitrov parkban.

Magyar Nemzet 1971 augusztus 25

4. old.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

DUNÁNTÚLI NAPLÓ
Pécs

Bors István

1972 MÁJ 28

1021

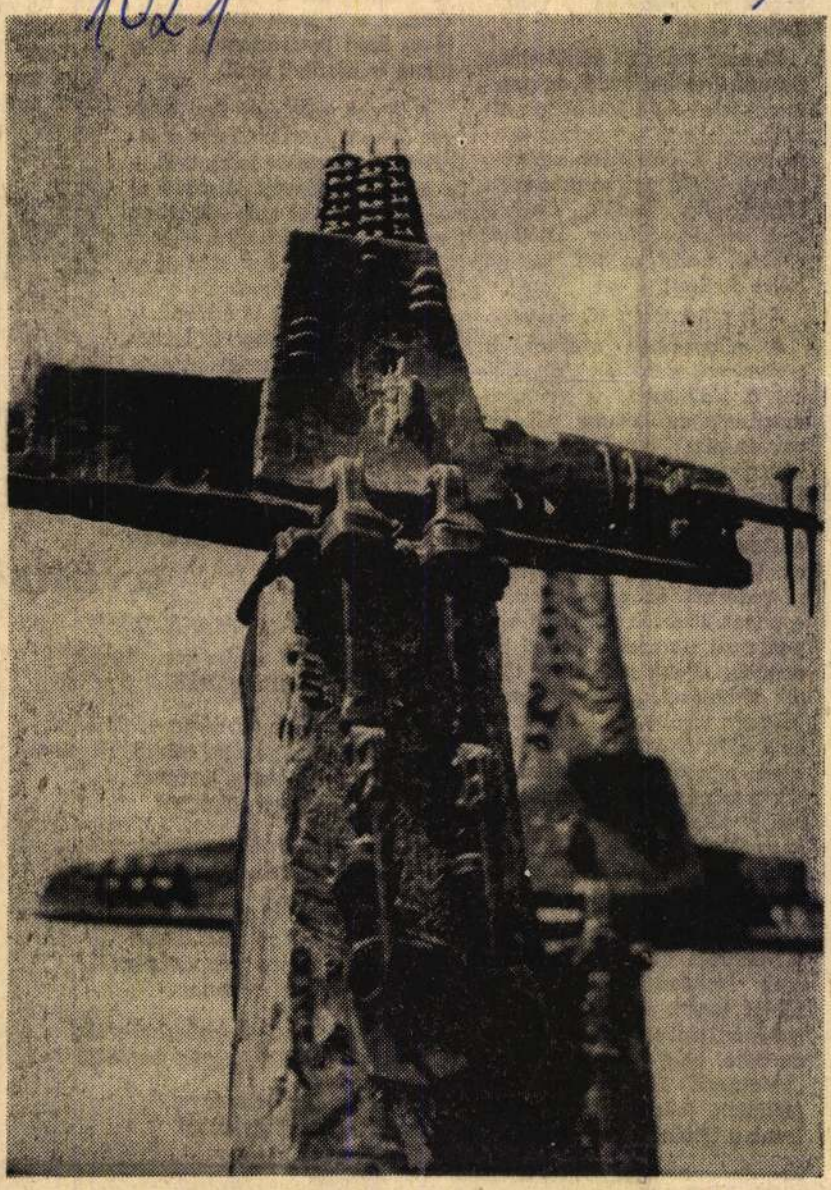

BORS ISTVÁN
„MEMENTÓ 1514"

Látogatás Bors Istvánnál és Honty Mártánál

Az asztal mögött régi kovács satu, vele szemben emberméretű szobor, egyelőre gipszből, fáradságos munkával fémhatásúvá hamisított gipszből.

– Ez tulajdonképpen egy kereszt – mondja Bors István. – Ha az ember kint jár a határban, mindenfelé láthat idétte durva kereszteket, amelyeket X. vagy Y. gyógyulásának emlékére állítottak... Ez is ilyen kereszt lenne. Dózsa emlékére. Kereszt a tájban. Minden, amiből felépül, a mezőgazdaságra, a kézművességre utal. Mikor ezeket a satukat csinálták, még nem voltak meg azok a korszerű eszközök, amikkel ma egy ilyen szobrot kivitelezni lehet. De azért ugyanolyan. A kereszt felső szárán az a fonat pedig: a régi hófogókat csinálták így.

A keresztnek több testvére van. Mai szobrok. Nincsen bennük hivalkodó népieskedés, bágyadt archaizálás. Mégsem elképzelhetetlen, hogy valahol, a sárbaragadt magyar falvak mélyén hallgatag parasztok állították ezeket a kereszteket 1514 szomorú emlékére...

Bors István, Henry Moore csodálója és sokáig követője, a külső-belső formák játékainak kutatását odahagyta, és régi magyar kovács satukat, ácsszekercével kihasított farönköket, öreg ekéket kezdett tanulmányozni. Fa és fém. („Mire egy követ megfaragnék, ezer más ötletem lenne.") Fatörzsek közt megfeszülő húr – az ismeretlen erdész. Az Emlékmű – ekekormány, mint egy fájdalomba fagyott szárny, nyúlik a magasba.

Most meg a bábuk. A gyerekrajzok világából született, eltorzult, szomorú bábuk, melyeket egy szál húron lógatnak le a sima, félelmetesen sima kezek.

Hallama Erzsébet

azonban nem várt
bogott valahová. De
mében sincs."

Ki nem mondott k
Schaár Erzsébet ked
tussal felel. Az elősz
lunk, amelynek üvegf
re nyílik. A párkányon szobrok, többek között egy sorozat szék. Összeboruló, feldőlt, megbillent székek. Schaár Erzsébet ezekre mutat és azt mondja bölcs derűvel:

— Egy házasság története...

A műteremben azoknak a szobroknak a testvérei, amelyeket a kiállításon is annyira megcsodáltam. Finom női arcok és kezek, a szépség és tökéletesség himnuszai, merev testekbe falazva, falak közé, ajtók közé, ablakok közé zárva. Egy csukottszemű fej és két kéz emelkedik ki a megformált süllyedésből az egyik szobron — ennek elkészült változata éppen most szerepel a párizsi biennálén. Újabb szobrain a tükrök térhatását, „trükkjeit" próbálgatja tovább. Az alumíniumháló előtt álló kis alak túlvilágian megsokszorozódik-távolodik a mögé tett tükörtől. S ezeken a tükrökön nem látszik, hogy tükrök, csak a tér fantasztikus növekedése, különös hatása látszik.

Schaár Erzsébet mohácsi Bartók-portréja után most ugyancsak Mohácsra Petőfi-emléktáblát tervez. És a lényeg: a márévári szobor. Aminek ötletét az adta, hogy Schaár Erzsébet „befalazott" lány-szobrai hangulatban, jellegben nagyon illenek a történelmi vár újjávará-

genda hangulatát fejezné ki — s nem a történetet játszaná el —, s ugyanakkor szép képekben számolna be Máré váráról és a környező tájról. Egy szép lány és egy szép ló járnak be a teret, a bezártságot is érzékeltetve. Közben a szobor is látszik majd, s vagy elhangzik, vagy feliratosan jelenik meg a legenda eredeti szövege.

A vár falához kerülő szobor

fehérvári
füzfői nitr
hibás plex
Az üveg pe
a plexi. Sze
zibb, a kék
üvegből, és

A márévá
tik. Talán n
düli nagyo
Erzsébetnek

PAKOLITZ ISTVÁN:

GYERM

SZAPPANBUBORÉK

Szili szálon szalmaszálon
hétszín gömböket pipálok

Narancs sárga vörös kék
indigó zöld ibolya
leheletnyi buborék
billeg bolyogva

Szili szálon szalmaszálon
hétszín gömböket pipálok

Narancs sárga vörös kék
indigó zöld ibolya
színes szappanbuborék
száll ideoda

Szivárványszín buborék
ujjam hegyén bujdokol

Tüsszent egyet
s nincs sehol

Zenei krő

VALÓJÁBAN helyesebb, ha a Tavaszi-bérlet befejező eseményéről szólunk, hiszen megszűnőben van Pécsett a hangversenyélet szezonjellege, idén végre a „holtszezonban" is megfelelő választékhoz, igaz élményhez jut zenét szerető közönségünk.

Mint ahogy élményben, választékban is bőségesen volt részünk! Valóságos zenekari fesztivál zajlott le városunkban. Nem egészen három hét alatt négy különböző zenekar lépett Pécsett pódiumra, sorrendben utolsóként a PÉCSI FILHARMONIKUS ZENEKAR. Közönség és szakemberek részére egyaránt izgalmas volt végigkövetni az együttesek nemes vetélkedését. És bár nem célunk a mérlegre állított teljesítmények összehasonlítgatása, örömmel le kell szögeznünk, hogy az önként adódó összehasonlítás egyáltalán és egyértelműen nem kedvezőtlen a mieink számára. Tudva azt, hogy a budapesti MÁV-szimfónikusok, a miskolci és győri testvér-együttesek sorában a pécsi a legfiatalabb függetlenített zenekar. Nemcsak élvezetes, de hasznos is volt lemérni, hogy a *megközelítően* hasonló feltételek között dolgozó együttesek mire képesek.

BREITNER TAMÁS vezényletével az évad talán legjobb teljesítményét nyújtották vasárnapi és hétfői hangversenyeiken a Pécsi Filharmónikusok. Mintha a szokottnál is nagyobb gond, alaposabb felkészülés előzte volna meg e hangversenyeket! Amit különben nem csupán a „konkurrencia" indokol, hanem a merész műsor, a művek nehézsége s.

Balassa Sándor: Cantata „Y" c. kompozíciója két éve készült. „Kantátámban szép zene megírására törekedtem, stiláris és technikai eszközökben az egyszerű és természetes kifejezés vezetett..." — idézzük a szerző szavait. Nem kis bátorság kell ahhoz, hogy napjainkban egy fiatal zeneszerző a tisztán zenei szépség és harmónia megvalósítására vállalkozzék! A hallott zenéről — természetesen — megoszlanak a vélemények, a két előadás közönségsikere is merőben eltérő volt.

A mi véleményünk szerint a boldogságot, kitárulkozást jel-

képező Y-k
meg a ko
problémáját
lentéses érz
fejezésére s
találja az
semmint a
megfogalmo
Sándor mű
tűnnek, am
pusztulás
kozik... K
különösen
LAY ERIKA
a mű szépsé
tatásáért. I
vállalással
dern zenét
gesztíven
te improviz
dallamvono
felcsillantvo
gáló szóha

Liszt Ha
középkori
Dies irae
sorozat, ré
pécsi han
BÁNKY J
hallottuk e
és magas
szültséget

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1969 JUL 31
SOMOGYI NÉPLAP
Kaposvár

1021

Bors István

Meditációk egy kiállítás műveiről

HONTY MÁRTA ÉS BORS ISTVÁN A TV-GALÉRIÁBAN

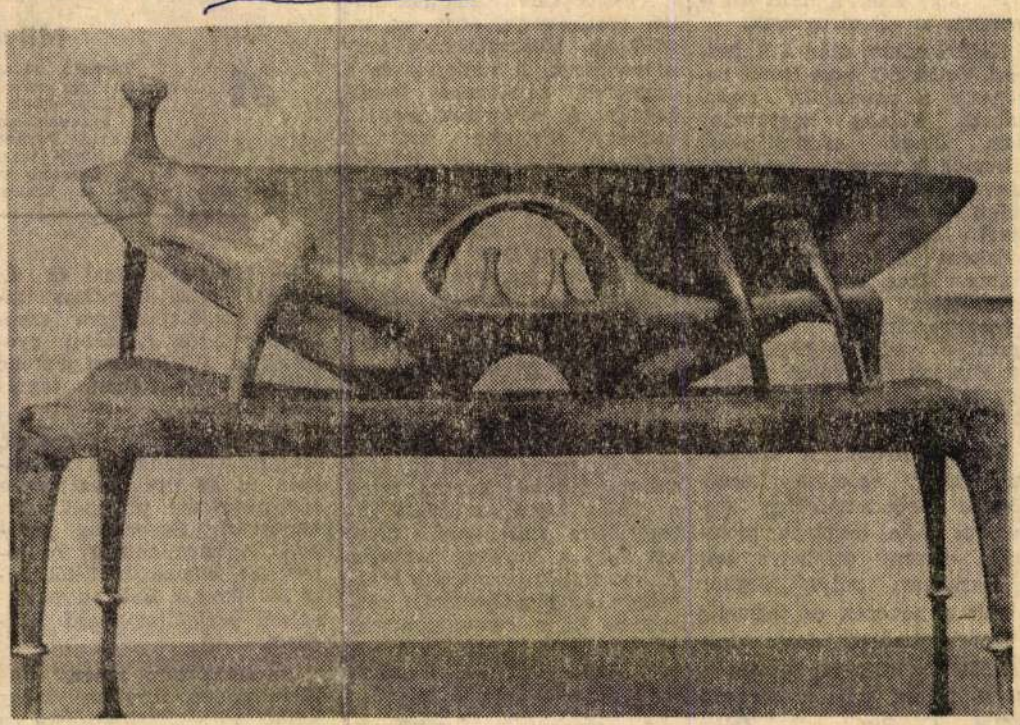

Bors István: Szarkofág I.

Július 25-én nyitotta meg Budapesten a Képcsarnok Vállalat Derkovits-termében, a Tv-Galéria állandó otthonában *Újvári Jenő*, a Somogy megyei Tanács főelőadója *Honty Márta* és *Bors István* kiállítását. A tárlatról ma este 19.30-kor egyenes közvetítést sugároz a televízió. Ennyi az esemény hivatalos nacionáléja. Magáról a kiállításról most lehetne egy tárgyilagos vagy a tárgyilagosság látszatát keltő, korrekt értékelést írni, és talán ez lenne a kritikus számára a legkényelmesebb és a leghálásabb feladat. Hogy mégsem ezt teszem, annak két oka van. Az egyik az, hogy a kiállított művek túlnyomó többségét már a műhelyből, a műteremből ismerem. Egy kicsit talán születésüknek is a tanúja lehettem. A műtermi beszélgetéseken az önkifejezés vajúdó folyamatát is megismerhettem, számomra tehát ezek az alkotások nem egyszerűen objektívan adott műtárgyak, hanem egy egységes művészi gondolat sok esetleges, szubjektív mozzanattal is befolyásolt állomásai. A másik ok, hogy most magukkal a művekkel szeretném folytatni a művészekkel annak idején megkezdett párbeszédet.

Amikor először megláttam Bors István szobrait, Henri Moore jutott eszembe. Az ő műveit emlegetik néha pogány kelta bálványokként. Nem a formai egyezés és — azt hiszem Bors István nem veszi zokon — nem is a művészi minőség egyezése szülte ezt a gondolatot, hanem arra gondoltam, vajon a fiatal kaposvári szobrász munkái egy kicsit nem pogány bálványok, totemek-e? Vajon magyar bálványok-e?

Fontos volt számomra ez a kérdés, mert régi konok meggyőződésem, hogy mi csak magyar művészettel lehetünk európaiak és valóban modernek (a zenében Bartók és Kodály életműve jó példa erre a szintézisre). Bevallom, először hajlamosabb voltam keltának, inkának vagy bantunak tartani ezeket a plasztikákat, aztán eszembe jutottak a székely kopjafák, a pásztorfaragók rovátkált botjai. Vajon, ha az ő anyaguk nem a fa, hanem az áttört formákat jobban »tűrő« bronz lett volna, mint Bors Istváné, nem lenne-e szembetűnőbb ez a hasonlóság? És mi minden történt a világban az első barbár faragásoktól? A XX. század technikai, tudományos élményét nem kell-e valamilyen formában kifejeznie a ma művészének? Hogy ehhez ma már nem elegendő a klasszikus formarend, az nagyon is magától értetődő. Hogy érthetetlen ez a művészi nyelv? Valóban az, ha ugyanazt a közérthetőséget kérjük számon tőle, mint például Ferenczy István bájos Pásztorlánykájától. Az egyik kiállított plasztika, egy vízparti térforma csúcsán egy holdat és egy csillagot vettem észre. Alatta olyan forma látható, amely engem leginkább szélmérőre emlékeztet. Vajon egy technikai műszer és az égitestek motívumát nem abszurdum-e így összehozni?

Ha Bors István plasztikáit rendeltetésük, szinte topográfiailag is megjelölt konkrét környezetükkel való összefüggésük szerint vizsgáljuk, egyszeriben közérthetővé válik még oly elvontnak tűnő formai világa is. A vízparti térformákat képzeljük el valóságos vízparton, a szabad térnek megfelelő léptékben — egy valóságosan létező magányos vízparti fa tükörképével együtt vajon nem hasonló látványélményt nyújt-e? És vajon nem jobban ember-lényegű-e egy tudatosan megmunkált, az ember mértékei szerint alakított bronz térplasztika, mint a természeti anyag?

A kiállító terem zárt és körülhatárolt világában azonban ezek a térplasztikák valóban csak korlátozottan érvényesülhetnek, legjobb esetben mint iparművészeti tárgyak. Ezt az ellentmondást úgy látszik maga a művész is érezhette, igyekezett túllépni e formák plasztikai korlátain, és a kisebb léptéknek jobban megfelelő kifejezési nyelvet, eszközöket keresett. Így jutott el a plasztikai tömörítés, egyszerűsítés végső pontjáig a *Nappal és éjszaka* című művében. Ez a megfogalmazás valóban a végső pont, ha az anyagszerűséget, a szerkezetet meg akarja őrizni. Szép és megértése után az evidencia erejével is ható mű a Nappal és éjszaka, de ilyent csak egyszer lehet csinálni.

A fejlődés szempontjából biztatóbbak a fából és vasból készített figurák. Bors István ezekben a figurákban nem az emberi testhez való hasonlóságra törekszik. Emlékszem, tiltakozott az ellen, amikor az egyik alakban egy germán lovagot véltem felfedezni. Igaza volt, ugyanúgy mondhattam volna például űrhajóst is. Számára az anyag, a szerkezet hangsúlyozása a fontos, az emberszerűség ismét lényegi és nem látszati hasonlóság alapján van jelen, mint ahogy az embert körülvevő tárgyi világ is »emberszabású« anélkül, hogy a vasalónak vagy a kávéfőzőnek karja nőne.

Eleddig csupán Bors István munkáiról beszéltem, nem azért, mintha Honthy Márta kiállított műveit nem vettem volna észre, sőt, érzelmileg az ő művészetével tudok jobban azonosulni. Csodáltam mindig következetességét, amellyel aránylag rövid művészi pályafutása alatt ilyen egységes hangulatú művészetet hozott létre. Én már mindig úgy ismertem, mint aki ezen a határozott önálló nyelven fejezi ki önmagát. Lehet, hogy az ő művészete számomra azért egyértelműbb, hatásában egységesebb, mert közvetlenebbnek érzem benne a népművészeti indítást, egyfajta különös népmesei ihletettséget.

Azt is belátom azonban, hogy ez a népmesei ihletettség közel sem olyan egyszerű, mint amilyennek éppen a kifejezési mód áradó, természetes hömpölygése miatt látszik. Hajlamosak vagyunk arra, hogy a népmesék világát azonosítsuk egy, talán nem is a leglényegesebb elemével, a naivitás világával, és közben megfeledkezünk szimbólumot. önálló, sajátos képi jelrendszert teremtő mágia voltáról, hogy a valóság és a fantázia elemeiből egyfajta költői szintézist hoz létre, amely már nem realitás, de nem is üres képzelgés. Ez a mágia jellemzi Honty Márta művészetét is. Felnőtteknek szóló, nagyon is felnőttes mese, amelyet az élet szeretete hat át, de amelyik az érzelmi viharoktól sem mentes.

Ez a kiállítás még valamire felhívja a néző figyelmét: a két kaposvári művész nagyfokú tiszteletére a műhely iránt. Ez a műhely iránti tisztelet nyilvánul meg minden munkájukban. Bors István bronz szobrait sajátkezűleg öntötte, és ha az technikailag megoldhatatlan is, hogy Honty Márta maga szője nagy méretű gobelinjeit, az ő grafikáiban, színvázlataiban is érezhetjük, milyen fontosságot tulajdonít ennek a végső műhelyfolyamatnak is.

Rideg Gábor

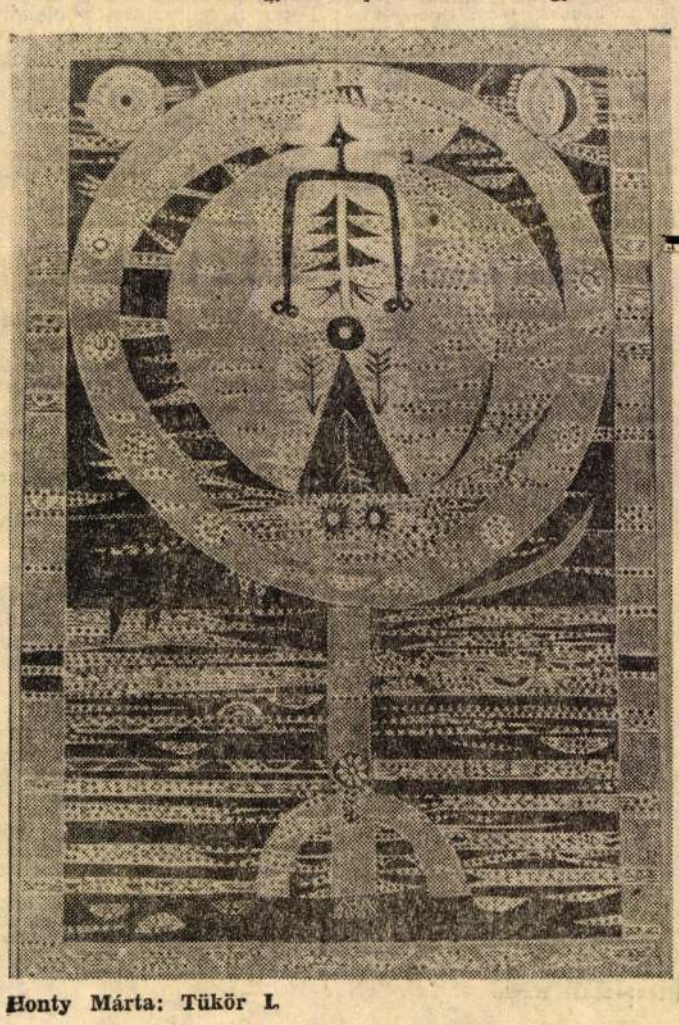

Honty Márta: Tükör I.

gjobb motocross versenyzőit
k vasárnap Szarkaváron

arra, hogy akár a múlt eredményeit is túlszárnyalják.

Kétévi szünet után a Kaposvári Volán SC most ismét benépesíti a szarkavári cross-pályát. Valaha hagyomány volt, hogy esztendőnként többször is versenyt rendeztek ezen a kitűnő terepen. A területi bajnokságok megszűntével azonban országosan csökkent a motorversenyek száma. Most csak azok az egyesületek vállalkozhatnak versenyrendezésre, amelyek országos viadal lebonyolítására képesek. A Volán SC-nél úgy látják, hogy elérkezett az idő...

Várvízi Attila, a motoros szakosztály vezetője kérdésünkre elmondotta, hogy augusztus 3-án országos motocross verseny színhelye lesz a szarkavári pálya. Tegnap zárult a nevezés, és tegnapig kilenc egyesület jelezte részvételét: az Újpesti Dózsa, a Pécsi Dózsa, az Esztergomi SZIM, a Budapesti Zalka HSE, a Székesfehérvári Videoton és Nagykanizsa motoros szakosztályai. Természetesen ott lesznek a rajtnál a fiatal kaposvári motorosok is.

— Teljesen elölről kellett kezdenünk s ez különösen a cross tekintetében jelentett nagy nehézségeket, mert nálunk annak idején elsősorban a 125-ös kategóriában neveltek versenyzőket. Balaskó és társai itt nőttek fel az ország legjobb crossozói közé. Most viszont a cross-ban »meghalt« a 125-ös géposztály, csak a 250-es és 500 köbcentiméteres motorok vehetnek részt e versenyen.

A kaposvári viadalnak külön érdekessége, hogy az országosan kettéválasztott versenyzőgárda, a juniorok és a szeniorok együttesen indulhatnak. A nevezések alapján mintegy ötvenen szállnak nyeregbe, köztük a legjobb magyar crossozók. Itt lesz majd a kaposvári versenyen az 1-es rajtszámmal induló, többszörös magyar bajnok Simon Ferenc, az ugyancsak válogtott, 3-as rajtszámú Bányai József. Az ismertebbek közül Gál Tibor, Mohácsi Jenő és Orbán György jelezte érkezését.

Újszerű lesz a vasárnapi crossversenyen, hogy a versenyzők nem megadott körszámot futnak, hanem mind a 250-es, mind az 500-as kategóriában 2x30 perc, plusz két kör a verseny tartama. A két futam összesített eredménye adja a helyezési sorrendet. Ez a versenyrendszer jól bevált, s bizonyára sikere lesz Kaposváron is — mondotta Várvízi Attila.

A szarkavári motocross-verseny a fővárosból és a vidékről érkező versenyzők kérésére kissé szokatlan időpontban, délután egy órakor kezdődik. Kilenctől tizenegyig viszont időméréses edzés lesz. Az itt elért időeredmények alapján állapítják meg a felállási sorrendet.

A Kaposvári Volán SC vezetői nagy gonddal készítik elő a versenyt. Rendbe hozták és meghosszabbították a szarkavári pályát. Gondoskodnak megfelelő számú rendezőről és arról is, hogy autóbuszok szállítsák a helyszínre az érdeklődőket.

Öt kaposvári úszót hívtak meg az ifi A bajnokságra

Péntektől vasárnapig rendezi a Magyar Úszó Szövetség Budapesten az ifjúságiak A bajnokságát. Az országos bajnoki versenyre korábban elért eredményei alapján hívták meg az ország minden részéből az arra érdemesült fiatal úszókat. Ebben az esztendőben Somogy megye színeit négy Kinizsi és egy Vasutas sportoló képviselheti. A Vasutasoktól Lapos Piroska a meghívott. A Kinizsiből Horváth L., Mészáros I., Magyar és Kőhalmi vehet részt az országos ifi A bajnokságon.

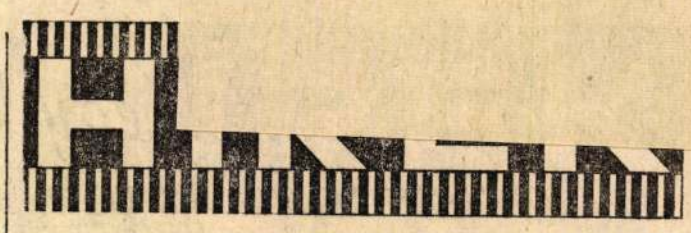

JÚLIUS **31** CSÜTÖRTÖK Oszkár

Milyen lesz az időjárás?

Várható időjárás ma estig: Változóan felhős idő, több felé esővel, záporesővel, zivatarral. Mérsékelt, időnként élénk keleti, délkeleti szél. A hőmérséklet alakulásában lényeges változás nem lesz. A várható legmagasabb nappali hőmérséklet ma 25 fok körül lesz.

A Balaton vizének hőmérséklete Siófoknál tegnap 11 órakor 23,9 fok volt.

— Hetven szennai és simonfai felső tagozatos tanuló jár Kaposvárra szeptember 2-től. A falusi gyerekek a II. Rákóczi Ferenc Általános Iskolában tanulnak tovább.

— Muzsikáló gyerekek. Vasárnap délelőtt a zeneiskola és az úttörőház közös fúvószenekara térzenét ad a kaposvári Szabadság parkban. A harminctagú úttörőzenekar augusztus 5-től 15-ig Siófokon a Balaton presszónál szolgáltat majd térzenét.

— Jubileumi tábor. Az idén nyáron tizedszer megy kéthetes sátortáborozásra a kaposvári Táncsics és a Munkácsy Gimnázium természetjáró szakosztálya. A negyven edzett lány és fiú két hétre a Mátrában üti fel a sátrakat, s a gyönyörű vidék legszebb részeit gyalogtúrákon ismerik meg.

— Ha bukósisak lett volna... Szántán az erdőben bukósisak nélkül, a megengedett sebességet túllépve haladt motorkerékpárjával Pongrácz József 28 éves kaszópusztai erdészeti dolgozó. A motorkerékpáron ült — szintén bukósisak nélkül — Pétervári Margit 19 éves kaszópusztai erdészeti dolgozó is. Egy fának ütköztek, és Pongrácz József olyan szerencsétlenül esett, hogy nyaka a kerék és a kipufogócső közé szorult, ennek következtében súlyos égési és egyéb sérüléseket szenvedett, állapota válságos. Pétervári Margit súlyos, de nem életveszélyes sérüléseket szenvedett.

— A figyelmetlenség ára. Zamárdi és Zamárdi-felső között figyelmetlenül kelt át a síneken Horváth Julianna 20 éves csornai főiskolai hallgató és a Nagykanizsáról Budapestre haladó gyorsvonat halálra gázolta.

MA 120 ÉVE,

1894. július 31-én a segesvári ütközetben esett el Petőfi Sándor, a magyar nép örök büszkesége, a legnagyobb költők egyike. 1848 dicsőséges napjai elválaszthatatlanok nevétől. A forradalmi napok eseményeit szervezte, irányította. Költeményei százezreket lelkesítettek, mozgósítottak harcra. Petőfi a nép fölemelkedéséért élt, harcolt és halt meg. Egy volt a forradalommal, nevének varázsa, életművének harcra tüzelő hatása több mint egy évszázad óta sem vesztett erejéből. Szerte a világon megbecsülés, szeretet övezi emlékét. A magyar nép minden haladó megmozdulása az ő nevét írja zászlajára. Neve, személyes példamutatása lelkesít mindenütt, ahol a népek szabadságküzdelmet vívnak a zsarnokság, az elnyomás ellen, és azokban az országokban is, ahol a felszabadulásért folytatott küzdelem már győzelemre vezetett, Petőfi ma is tanítója, buzdítója a mind szebb holnapért síkra szálló embereknek.

— Húszféle balesetbiztosítást kötnek a takarékszövetkezetek. Legújabban életbiztosítás is köthető a somogyi takarékszövetkezetekben.

— Az ámokfutó kerék. Ritka baleset történt Kaposváron a Vöröshadsereg útján. Busnyák Lajos 39 éves pécsi lakos Trabantjának letörött az egyik első kereke, és kigurult a kocsi alól. A kerék nekivágódott egy NSZK-állampolgár vezette személygépkocsinak, majd egy másik autónak is. Még mindig nem állt meg, átgurult az árkon, majd egy épülő házon dolgozó kőműves alól kiütötte az állványt. Szerencsére senki sem sérült meg, a három kocsiban együttvéve körülbelül háromezer forint kár keletkezett.

— Halálos gépkocsibaleset. Tegnap délelőtt Szántódon a Mihály Imre 30 éves komlósdi lakos által vezetett tehergépkocsi fékezés közben áttért a menetirány szerinti bal oldalra és összeütközött a vele szemben szabályosan közlekedő dr. Müller Péter budapesti orvos vezette Volkswagen személygépkocsival. Dr. Müller Péter a helyszínen belehalt sérüléseibe, a kocsiban tartózkodó hároméves kisfia pedig súlyos sérüléseket szenvedett. A tehergépkocsi vezetője műszaki hibára hivatkozik. A rendőrség a nyomozást a körülmények tisztázására megindította.

MAI műsor

MOZIK

VÖRÖS CSILLAG:

5 órakor: TRAIANUS OSZLOPAI. I—II. Magyarul beszélő román—NSZK történelmi film.

8 órakor: KET NAP AZ ELET. Színes francia—olasz film. Csak 16 éven felülieknek! (VIII. 6-ig.)

SZABAD IFJÚSÁG:

4, 6 és 8 órakor: NEM FÉLÜNK A FARKASTÓL. Amerikai filmdráma. Csak 16 éven felülieknek!

GET. Színes, magyarul beszélő nyugatnémet—olasz filmvígjáték.

ZAMÁRDI FEDETT KERTMOZI:

8 órakor: AUTÓSOK, RESZKESSETEK. Magyarul beszélő, színes olasz filmvígjáték.

SIÓFOK TEREMMOZI:

Fél 6 és fél 8 órakor: A CROSSBOW AKCIÓ. Színes amerikai kalandfilm.

SIÓFOK KERTMOZI:

8 órakor: ALFA RÓMEÓ ÉS JÚLIA. Magyar film.

LIDÓ MOPRESSZÓ (Siófok):

Du. 5 órától 9 óráig: A GYŐZTES ROBIN HOOD. Színes jugoszláv—olasz kalandfilm.

TELEVÍZIÓ

13.42: Petőfi Sándor verseiből. — 13.52: Kóruspódium. 14.03: Új lemezeinkből. 15.00: Hírek. 15.10: Zengjen dalunk! 15.40: Urbán Katalin énekel, Arpássy Sándor cimbalmozik. 16.00: A világgazdaság hírei. 16.05: Magyar szerzők dalai. 16.23: Berlini memorandum. 16.43: Népművészek a mikrofon előtt. 16.57: Hallgatóink figyelmébe! 17.00: Hírek. 17.05: Titkos háború. 17.25: Operacsillagok — operaslágerek. 17.55: Nyitott stúdió. 18.20: Szimfonikus könnyűzene. 18.58: Hallgatóink figyelmébe! 19.00: Esti Krónika. — 19.25: A hónap slágerei. 20.00: Szvjatoszlav Richter két zongoraversenyt játszik. 21.05: Hírek. — 21.08: Visszhang. 21.39: Beszélgessünk a zenéről. 22.00: Hírek. Kb. 22.15: Sporthírek. 22.20: A végzet hatalma. 23.00: Tánczene. 23.30: Brahms: F-dúr szonáta. 24.00: Hírek. 0.10—0.25: Virágénekek.

PETŐFI RÁDIÓ

6.20: Torna. 6.30—8.05: Azonos a Kossuth-műsorral. 8.05: Vivaldi: Három hegedűverseny a Harmónia és találékonyság erőpróbája c. ciklusból. 9.39: Orsi napló, XIX. rész. 8.55: Külpolitikai figyelő. — 9.10: Tanácstagok az állandó bizottságokban. 10.00: A zene hullámhosszán. 11.47: Munkaerő-mobilitás. 12.02: Honi tájak. 12.45: Pécsi stúdiónk jelentkezik. 13.00: Hírek. 13.05: Két szvit. 13.45: Időjárás- és vízállásjelentés. 14.00—18.00: Ifjúsági randevú — kettőtől hatig. 18.00: Hírek. 18.10: Hangverseny a stúdióban. 18.50: Kant igazi portréja. 19.01: Új könyvek. 19.04: Közvetítés a Thália Színházból. Legenda a dicsőséges feltámadásról. Közben: 19.51: Jó estét gyerekek! 20.00—20.25: Esti Krónika II. 21.48: Vendégségben. 22.08: Hangversenynaptár. 22.23: Kozák Gábor József népi zenekara játszik, Bagó Margit és Holocsek István énekel. 23.00: Hírek. 23.10: Kórusművek. 23.30: Aranyvölgy. 24.00—0.10: Hírek.

URH

18.00: Hírek. 18.10: Hanglemezparádé. 19.00: Szimfonikus zene. 19.48: Kamarazene. 20.14: A dzsessz kedvelőinek. 20.30: Hírek. 20.33: Orosz operákból. 21.12: Új Eternalemezeinkből. 22.07: Kamarazene. 23.00—23.15: Hírek.

KÖZLEMÉNY

A MÁV Pécsi Igazgatósága közli, hogy a pályafelújítási munkák miatt Zalaszentjakab és Nagykanizsa között a 2212 és az 1213 számú vonatok augusztus 1-től munkanapokon, szombat, valamint vasárnap kivételével nem közlekednek.

Ugyancsak pályafelújítási munkák miatt a jelenleg tartó átszállásos vágányzárást Magyarszék—Sikonda gyógyfürdő—Komló állomások között augusztusban is fenntartják. A közlekedésből kizárt 6132, 6135, 6122 és 6125 sz. vonatok helyett a hétfőtől péntekig tartó munkanapokon vonatpótló autóbuszjáratok közlekednek.

— A szegedi szabadtéri játékok augusztus 9-i előadására különjáratot indítunk. Részvételi díj: 300 Ft, ebben benne van a 3 főétkezés, a Carmen c. opera belépőjegye, a szállás és az utazási költség. Jelentkezés augusztus 2-ig. Telefon: 12-222. VOLÁN Utazási Iroda. 13. sz. AKÖV.

(9052)

BORS ISTVÁN szobrász
Kaposvár, 1938

1961-ben végzett az Iparmüvészeti Főiskola szobrász tanszakán Borsos Miklós növendékeként. Csoportos bemutatók mellett 1969-ben a Derkovits Teremben, 1970-ben a pécsi Modern Magyar Képtárban, 1975-ben a kaposvári Somogyi Képtárban jelentkezett önálló kollekcióval. 1971-ben Jugoszláviában mutatkozott be. 1965-ben Inyerte a Rippl-Rónai dijat. - Monumentális hatásu kisplasztikáiban a történelmi, társadalmi és erkölcsi fogalmak jelképszerü megjelenitésére törekszik, amelyhez a természeti alakzatokból, a préhisztorikus idők idolszobraiból, illetve a népmüvészet jelképrendszeréből merit inditékokat. Az archaizálás olykor társadalomkritikai indulatainak kifejezési eszköze: segitségével a technikai civilizáció kóros kinövéseit pellengérezi ki. Eddig 5 köztéri munkáját állitották fel.

Művés zéletrajzok 1975

Boris Isterán szobrász

Kiállítása – nyílt a Derkovits teremben

Permeczky géza: Nincs ubovka szezon

Élet és Irodalom 1969 VIII. 9

MÜVÉSZETTÖRTÉNETI
DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

Bors István

MAGYAR NEMZET
Budapest

1021

Csütörtök, 1969. július 31.

Bors István és Honty Márta kiállítása a Derkovits-teremben

Kockázatosnak tűnő vállalkozásra adta fejét ezúttal a TV Galériája — fiatal, többé-kevésbé kiforratlan egyéniségű művészeket mutat be a Derkovits-teremben és a képernyőn: *Bors* István szobrászművészt és *Honty* Márta gobelintervezőt.

A tárlaton felsorakoztatott műveket szemlélve a két művész közül — egyelőre — Bors István tűnik erősebb egyéniségnek, annak ellenére, hogy néha elemi problémákat is érezhetünk műveinek megoldásai mögött. (Például a plasztikák vertikális „lezárásának" bizonytalan és ezért sokszor rutinszerűen megoldott módjában.) Bors hangja és egyénisége e pillanatban a reliefeken (Két oldalas relief) és figurális kompozícióin (Mártír emlékműterv) érezhető a legbiztosabban. „Absztrakt" kísérleteinek, térkompozícióinak maradéktalan megoldásához plasztikai fantáziája, (vagy, ha úgy tetszik — jó értelemben vett — kompozíciós rutinja), egyelőre kevésnek bizonyult.

Honty Márta két gobelint — a *Konstellációt* és az *Életfát* — öt gobelinvázlatot és hat grafikát sorakoztat fel művei közül a bemutatóra. Kedvelt motívumai a fák, s a körülöttük, mellettük, alattuk nyüzsgő emberek csoportjai; gyakori ismétlésük azonban némely esetben monotonná, sémaszerűvé teszi kompozícióját. Formavilágára az a, mostanában egyre tisztább hangon szóló, népművészeti ihletésű stílusirányzat hat a legerősebben, amely talán *Czinke* Ferenc grafikai törekvéseiben érte el egyik legmeltóbb —, s ma, Czinke nemrég megrendezett budapesti tárlatának eredményeként, talán legjobban ismert — csúcsát.

h. gy.

Nixon villámlátogatása
Étlen-szomjan tárgyalás

Nixon elnök szerdán, magyar idő szerint hajnali öt órakor a dél-vietnami fővárosba érkezett. Saigon fő repülőterén, a Tan Son Nhut repülőtéren Tran Chanh Thanh, a saigoni rezsim külügyminisztere fogadta.

Az Egyesült Államok elnökének és feleségének társaságában volt Ellsworth *Bunker*, az Egyesült Államok saigoni nagykövete és annak felesége, aki Katmanduban látja el a nagyköveti tisztséget, valamint *Abrams* tábornok, a Dél-Vietnamban állomásozó amerikai erők főparancsnoka. Nixon elnök és felesége nyomban megérkezése után helikopterre szállt és *a saigoni elnöki palotába utazott*, ahol Nguyen Van *Thieu*, a dél-vietnami rezsim elnöke fogadta őket.

Nixon személyében *elsőízben* tett *hivatalos látogatást* Saigonban amerikai államfő. 1966. óta *Johnson* elnök kétízben járt Dél-Vietnamban, de minden esetben *csak az ott harcoló amerikai csapatokat* kereste fel támaszpontjukon.

Mint az *AFP* megállapította, Nixon elnök az amerikai és dél-vietnami biztonsági szolgálat *tanácsa ellenére* döntött úgy, hogy Saigonba utazik. Néhány nappal ezelőtt a saigoni rezsim külügyminisztériumának szóvivője még úgy nyilatkozott, hogy biztonsági okokból egyszerűen *elképzelhetetlen* még egy ilyen villámlátogatás is. Biztonsági okokból nem értesítették előre az újságírókat sem a megérkezésről, csupán annyit közöltek velük, hogy szerdán *„fontos esemény"* várható.

Saigont *óriási rendőri és ejtőernyős különítmények* őrizték. Körülbelül nyolcezer rendőrt vezényeltek ki az utcákra, a város központjában fekvő elnöki palotát ejtőernyősök őrizték. Egész éjszaka tartott a biz-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

SOMOGYI NÉPLAP
Kaposvár

1976 DEC 23

Bors István szobrász

1021

Kaposvár új szobra

Népi játék és ősi művészet

Kettős aktualitása van annak, hogy bemutassuk *Bors István* új szobrát, melyet a napokban állítottak talapzatára Kaposváron, a Ságvári park fiatal hajtásai közt. Kaposvár új szobra ugyan még rendezés alatt álló terepen áll — a hidegtől óva védőköpenybe burkolva —, magáról a műről azonban máris úgy beszélhetünk, mint környezet- és gondolkodásformáló alkotásról.

A szoborról azért is kell most, ezekben a napokban beszélnünk, mert egyik alakoskodó magyar népi játékunk — a betlehemezés — ideje van, s ez a szokás rokona annak a játéknak, melyet Bors bronzszobra idéz.

A szobor — melyet egyébként az alkotó egyéni kiállításán, a Somogyi Képtárban patinázott gipsz formájában már megismerhettünk — közvetlenül egy alakoskodó játék »rejtélyébe« avat be, sejtetve, hogy a lepelben ember bújik.

A néprajzi hitelességű megidézés plasztikailag érdekes, játékos, a maszk megmintázása szuggesztív erőt sugároz. A maszk állati fejrészeket »von össze«, az alakoskodó ilyen, természetből kölcsönvett hatásokkal »sámánkodik«. A szobor azonban álapvetően más céllal fogant: gondolati töltése *a magyarság ősművészete egyes fejezeteinek a bemutatása.*

A szobor így teljes egységet képez, noha három kultúrtörténeti fejezetből áll. A díszes, kacsaszerű madár a magyarság ősművészetének a hajnalát idézi, ez a legkorábbi réteg, az ezt követő már a honfoglalás kori nép művészetét példázza: alighanem valamennyi történelemkönyvben látunk »hasonló« tarsolylemezeket, melyeket nemesfémből készítettek az ötvösművészet ma már névtelen művelői.

A harmadik fejezet tehát maga a népszokás, az alakoskodás, a népi játék, melyet még élő szellemi tevékenységként rögzített Bors.

A népművészet szellemisége, formarendszere, de az ősi művészeteké is beépültek a kaposvári szobrász munkásságába. Még korábbi művei közül részben ide sorolhatjuk a Mikében felállított vadászemléket, mely elsősorban az anyag megmunkálásával hívja fel erre a figyelmet. A viaszban és műanyagban látható »kis« Vadász az ősi művészet és a népművészet hatását ennél is inkább mutatja. A Vadász egyik figurája, a csodaszarvas is így született, de jellegzetesen mai figura az elkorcsosult vadász. Mosonmagyaróváron állították fel azt a bronz szökőkútját, mely talán e sorban a legszebb alkotás, s egyértelműen kifejezi Bors törekvését, *a magyarság ősi művészetének máig szóló üzenetváltását.*

Mivel gazdagodott Bors István szobrászata? Az eszközök, az anyag megmunkálásának, a mesterségnek az őszinteségével: olyan technikai lehetőségekkel, melyekkel a ma szobrásza is csak büszkélkedhet, és olyan szellemiséggel, mely a *»tiszta forrás«*-ból ered...

Horányi Barna

MNK-mérkőzések

Pécsi MSC—MTK-VM 2:0 (2:0)
Ferencváros—Salgótarján 1:0 (1:0)
MÁV DAC—Videoton 2:0 (0:0)
Tatabánya—SZEOL 6:1 (5:1)
Békéscsaba—Dunaújváros 2:0 (0:0)
Zalaegerszegi TE—Csepel 1:0 (0:0)
Bp. Honvéd—Dorog 5:1 (4:0)
Vasas—Egri Dózsa 4:0 (3:0)

SPORT

Az ellenfelek helyett az edzőt Somogyszob labdarú

Négy csapatot mindenesetre az őszi idényben megadásra kényszerített a Somogyszobi VSE labdarúgó-együttese, amely hosszú szünet után újra szerepel a megyei I. osztályban. Három további döntetlen jelzi, hogy az újonc gárda nem a legrosszabbak közül való. Fonyódtól 2, Csurgótól, a K. Vasutastól meg Lengyeltótitól mindössze 1—1 pont választja el a szobiakat. Ez is mutatja: összességében nem rossz, amit a pályán elért a somogyszobi együttes. Ami viszont a pályán kívül történt, követésre nem ajánlható másoknak.

»A játékosok kívánságára« a sportkör vezetősége menesztette *Fisli István* edzőt, s ma már végleges, hogy tavasszal *Simon István*, a volt atádi labdarúgó ül a kispadon. Persze előbb igyekszik fölkészíteni a csapatot a második forduló csatáira.

A távozott szakvezető, persze, nem így képzelte a befejezést. Biztos, hogy még mindig forrnak benne az események, ennek ellenére higgadtan pergette vissza a történteket.

Fisli István nagy szeretettel beszélt volt csapatáról.

— Csodát nem várhattunk az őszi fordulótól. Mint annak idején elmondottam: a második vonalból a végén meglepő könnyen visszaverekedte magát a csapat az I. osztályba. Tudtuk, hogy nehéz idők következnek; olyan ellenfelek vártak ránk, mint az NB-t is megjárt Táncsics, aztán a K. Vasas, a Nagyatád meg a két marcali csapat. Ráadásul a sors szeszélye folytán az első három fordulóban sorozatban közülük kaptunk ellenfelet, s így várható volt, hogy négy mérkőzés után egyetlen pontunk sem lesz. Bizony jól jött, s helyre is billentette a gárdát, amikor az ötödik fordulóban 5:0-ra legyőztük a Gyékényest. Ezt követően már nem is szerepeltünk rosszul. 12 pontot reméltünk, noha a végén csak 11 pont lett — mondta Fisli István.

A beszélgetés során kitűnt, hogy miért csak ennyire futotta az erőből: szinte nem volt olyan játékos, aki a heti három edzésen részt tudott volna venni. Őrült a tréner, ha egy-egy edzésnapon hatnyolc labdarúgó megjelent. Olyan eset is volt — s ezt *Birkás József*, a csapat egyik játékosa is említette —, amikor az edző hiába várta a sportolókat... A hiányzásokra meg lehet találni a magyarázatot: a mostani csapatból — *Vargát* kivéve — szinte senki sincs állandóan Somogyszobon. Kit a munka, az is-

Megméretett, s könny..nek találtatott

a Rákóczi asztalitenisz-csapata

A Kaposvári Rákóczi asztalitenisz-csapata kiesett az NB II-ből. Egy évvel ezelőtt, ... feljutott, bizony ma-

tak teremgondok; a Zrínyi általános iskola tornaterme csak későn és kevésszer áll rendelkezésükre. Azt viszont

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1969 JUL 31
MAGYAR HÍRLAP
Budapest

1021

Bors István

CSÜTÖRTÖK A TV-BEN

Szóljunk ezúttal kissé részletesebben a nézőközönség körében egyre népszerűbb Tv-galéria műsorról. *Bors István* és *Honty Márta* első ízben jelentkezik egyéni kiállításon a Mednyánszky-teremben. Az ő tárlatukat mutatja be ma este 19.30 órakor a televízió. Bors István szobrász, Honty Márta pedig gobelintervező, de összeköti őket, hogy mind a ketten népi hagyományokat dolgoznak fel munkásságukban. Honty Márta elsősorban az ókeresztény művészetből a népi művészet tárházába nyomult jelképi elemeket: életfákat, pávákat, szőlőtöveket, a napszakokra jellemző jeleket stb., Bors István pedig a földművesek szerszámainak formáit a népi technika által kialakított különös formációkat: kivájt teknőket, kovácsoltvas tűzkutyákat.

20.20-kor *Illés Béla* Ég a Tisza című regényének egy epizódjából készült *Augusztusi kaland* című tévéfilmet vetítik. Ne várjuk, hogy a maga összetett valóságában kapjunk képet a Tanácsköztársaság bukásának időszakáról, csupán egy eléggé fordulatos kalandfilm ez a nehéz napokról. Egy menekülés izgalmas történetét meséli el a film: hogyan jut át két egykori vöröskatona, egy színész és egy géplakatos az osztrák határon. Álszakállragasztások, ruhacserék, lapulások a sötétben és törtetés az erdők bozótjában — íme a kalandfilm sokszor ismételt, de mindig jól beváló patronjai, ezeket használja fel *Kazán István* rendező arra, hogy több mint egy órán keresztül feszültségben tartsa a nézőt.

Nem kiemelkedő művészi alkotás, de örüljünk annak, hogy ez a film azért mégiscsak rokonszenvesebb szándékkal elégített ki egy olyasfajta tömegigényt, amelyet a televízió hétről hétre a Rinaldo Rinaldinivel és amerikai gengsztertörténetekkel táplál. És örüljünk, hogy a főszerepekben olyan kitűnő színészeket láthatunk, mint *Kálmán György* és *Szabó Gyula*.

B.—S.

— *Sóletet kérek...*

(Dallos Jenő karikatúrája)

Heyerdahlék New-Yorkban

„Bebizonyítottuk a nemzetközi összefogás lehetőségét"

Barbados szigetéről kedden este a Rá papiruszhajó legénységének élén New Yorkba érkezett Thor Heyerdahl norvég kutató és archeológus. A papirusztutaj kapitánya és munkatársai szerdán beszámoltak U Thant ENSZ-főtitkárnak az Atlanti-óceánon szerzett tapasztalataikról.

Repülőtéri nyilatkozatában Heyerdahl kifejtette: mindenekelőtt azt kívánták bebizonyítani, hogy a papiruszhajók kiállják a tenger viszontagságait, és a régi egyiptomiak feltehetően ilyen vízi alkalmatosságokon szelték át az óceánt, s jutottak el egészen Mexikóig. Ez az elmélet pontosan beigazolódott. „Vállalkozásunk második céljaként bebizonyítottuk a nemzetközi összefogás lehetőségét — mondotta. — Kis tutajon zsúfolódtunk össze hét különböző nemzet tagjai, de viszonylag jól megéretettük

Bors István

Bors István művészetének emlék-
műve Somogyba közterére került

Pap Gábor: Hagyomány és korszerüség.
Művészet, 1975. október – 11. oldal

Bors István

A gazdag hagyományanyag Somogyban nem csak közvetlenül hathat, hanem közvetetten is, ezt Bors István modern fétis-bálványai tanúsítják.

Pap Gábor: Hagyomány és korszerűség.
Művészet, 1975. október – 11 oldal.

Bors István

A művész „Státusszimbólumok" című műanyagszobra első ránézésre Osiris figuráját idéz emlékezetünkbe, semmint a helyi pantomművészet emlékeit.

Pap Gábor: Hagyomány és korszerüség.
Müvészet, 1975. október - 11. oldal

I

Bors István

A művész 1970-ben nagyméretű szobrot készített, amely Mike község határában levő-hatastó partján áll.

Nagy Ildikó: Pieták, Dózsa-keresztek.
Müvészet,1975.október - 4.oldal

Bors István

A valósággal való kapcsolat, a gyermek rajzók lelepző őszintiségét jelenti Bors István művészetében

Nagy Ildikó: Pieták, Dózsa-keresztek.
Művészet, 1975. október - 4. oldal

Borsos István

A „Bohóc" I-IV., a „Pieta I-IV" a figurális ábrázolás fokozatos elvonatkoztatásával kifejezett gondolatokat mutat.

Nagy Ildikó: Pieták, Bózsa-keresztek.
Művészet, 1975. október - 4. oldal

Bors István

Elvont térformáktól komponált mű a „Vízparti forma I.-III.", elvontként értelmezett tárgyi elemektől épült a „Bálvány I.-III."

Nagy Ildikó: Pieták, Dózsa-keresztek.
Művészet, 1975. október - 4. oldal

Bors István

„Bálvány"
„Szarkofág" } repro

Nagy Ildikó: Pieták, Dózsa-keresztek.
Müvészet,1975.október 4.oldal .

Bors István

1972-74 es évben készült a „Vadász" két változata, 1973-74-ben a „Bálvány I.-II. A „Státusszimbolumok" figurája nevetséges, több mint meghökkentő.

Nagy Ildikó: Pieták, Dózsa-keresztek.
Müvészet, 1975. október 4. oldal .

Borsos István

Borsos István 1961-ben indult el a művészi pályán mint Borsos Miklós tanítványa. Indulása a 60-as évek elején a Moore-hatás ideje.

Nagy Ildikó: Pieták, Dózsa-keresztek.....
Művészet, 1975. október - 4. oldal

Bors István

Bors István korai munkáin érződek Moore hatása. Az anyag és tér újfajta értelmezését a maga számára kikísérletezte. Ennek eredménye a „Vízparti forma I–III", „Tavasz: fülke szobrok".

Nagy Ildikó: Pieták, Dózsa-keresztek....
Müvészet, 1975. október - 4. oldal

Bors István

Az 1965-66-ban készült Szarkofág a Moore korszak lezárását jelenti. A „Pieta I.-IV" változatai didaktikus fejlődési sort mutatnak.

Nagy Ildikó: Pieták, Dózsa-keresztek....
Müvészet, 1975. október - 4. oldal

Boris Lefevre

A „Pieta IV." – gyel rokow az „Emlik-
mütero", mely ele is szögek kombina-
ciója.

Nagy Ildikó: Pieták, Dózsa-keresztek....
Müvészet, 1975. október – 4. oldal

Bors István

1968-as dátumot viseli a há-
rom nagyméretű „Dózsa-kereszt"
és a három „Bálvány".

Nagy Ildikó: Pieták, Dózsa-keresztek....
Művészet, 1975. október - 4. oldal

Bors István

A művész úgy a „Dózsa-keresztek", mint a „Babány" c. művén a föld-művelés és kézműves iparosság eszközeiből mutat be: kófogat, satut, vetőszt, gerebelyet, ácskalapácsot stb-t.

Nagy Ildikó: Pieták, Dózsa-keresztek....
Művészet, 1975. október - 4. oldal

Bors István

„Dózsa-keresztek"
(repro)

Nagy Ildikó: Pieták, Dózsa-keresztek.....
Müvészet,1975.október - 4.oldal

Borsfelváu
szobrász

Pieta I.
„Pieta II."
„Pieta III"
} repro

Nagy Sedikó: Pietiak, Dózsa-keresztek, ...
Műveszet, 1975. oktober - 4 oldal

Borsos Miklós

Borsos Miklós Kaposvárott született 1938-ban. A Iparművészeti Főiskolán 1961-ben végzett. Borsos Miklós művészetéről:

----: Somogy megye képzőművészei.
Művészet, 1975. október- 2. oldal.

Bors István

1965-ben kaposvárom Rippl-Rónai díjat kapott Bors István. Majd 1970-ben elnyerte Kaposvár város Művészeti Díjat.

----:Somogy megye képzőművészei.
Művészet,1975.október- 2.oldal.

Bors Istvánné

1969-ben a Derkovits teremben
volt kiállítása, 1970-ben pedig
Pécsett Bors István.

----:Somogy megye képzőművészei.
Művészet,1975.október - 2.oldal.

Bors István

1975. V. 18. 11.50. Petőfi / / V.

Láttuk, hallottuk

- Ezek után két fiatal művész, Véber Klára, és Bors István tárlatát ismerteti Sik Csaba.

- Ugy tetszett a civilizáció, végérvényesen kuriózummá fokozta le a népmüvészetet, jó esetben tudományos kutatás tárgyává, de hiába van eltünőben falun, feltámad a nagyvárosban. A maxiszoknya, és a konceptát után, nálunk is divatbajött, a folklór, Bergendytől Sebőhöz pártolnak a tizenévesek. Festők, és szobrászok népmüvészeti könyveket bujnak, bokájoktól, kopjafáktól himzésektől várva hasznos ötletet, ahogy pár évvel képregényektől, konzerv cimkéktől várták. Vajon a müvészet és a közönség érdeklődése a jelen helyett a hagyomány, a civilizáció, a népi kultura felé fordul ? Vagy a nosztalgia élteti csupán e kiváncsiságot ? Ugyanaz a nosztalgia, amely Gogent Tahitiba kergette, Derainnel és Piccassoval felfedeztette az afrikai szobrászatot, vagy közelebbi példával, amely a 30-as évek történelmi társadalmi válságából, a paraszti életforma és kultura igéjének hirdetésével vélt kiutat találni . Ujra hatékonnyá tette volna,

e végképp idejét multnak vélt nosztalgiát, a városiasodás, és a technizálódás irama keltette szorongás ? A hagyománynak sok arca van, és mindig azt látjuk vonzóbbnak, amit a pillanat választ ki, amelyben feléje fordulunk. Ma egyszerünek, természetesnek, hétköznapi érzelmek által formáltnak szeretnénk látni a hagyományt, holott sosem volt az, szenvedélyes volt, dúlt, és drámai, az emberi sorsban, bármilyen távoli multba kalandozzunk is vissza, több volt a tragédia, mint az idill, és nemcsak a történelem, hanem a népmüvészet tanusága szerint is. Ésa divat, amennyiben a jelen helyett akar otthont találni a hagyományban, hazudik ha Bartókra, és Kodályra vonatkozik. Henry Moort, nem azért izgatja az aszték szobrászat, a viking és néger, fafaragás, mert elidegenedett kora gondjaitól. A néprajz, és a müvészet ujdonsült barátságát, amit ő korunk képzőmüvészete legfontosabb jellemzőjének tart, nem a nosztalgia menekülés teremtette meg, hanem a népmüvészet kifejezésmódjára való hivatkozás, amely az ábrázolásnak, jelenben való érvényességét, az egész emberi történetre kiterjeszti. Ebben az értelemben használja Wéber Klára, és Bors István a népmüvészet formakincsét, látás, és szerkesztésmódját, él a nagy ősi kulturák, a mezopotámiai, és az egyiptomi szobrászat örökségével . Müvészetüknek épp ezért semmi köze a divathoz, a mesék ...-hez, annál többa néprajz, és müvészet testvériségét megteremtő mesterekhez. Bors István egyik legjellemzőbb, ha nemis legjobb munkája a státusz szimbólumok. Hengeresre formált testen, majdnem kúp alaku hájfej, a mezopotámiai és egyiptomi plasztika kifejezésmédjának expressziv túlzásaként, a kőtömbön, az ékirás betüi, és a hieróglifák helyett a mai kispolgár vágyait jelképező grafikai jelek. A közlés, és a formálás szándéka nyilvánvaló, talán túlságosan is az, a technikai civilizáció emlékmüvének szánt bálványai erőteljességéből is elvesz a didaktika.
Fémmunkái, különösen a Dózsa monumentumok, már kizárólag szobrászi eszközökkel jelenitik meg a témát, az anyag, és a forma érett egységével. Az ötvösségtől a köztérre kivánkozó monumentalitásig, a figura réalista modellálásától a konceptártig kalandozik , és kisérletezik. Wéber Klára anyaga szükebb skáláju ugyan, de elmélyültebb gondolkodásról és tehetsége természetének biztosabb ismeretéről tanuskodik. Kevesen vannak a kortárssi müvészetben, akik ilyen egyéni, és eredeti világot teremtettek a népmüvészet formakincséből, mint ő, igaz, Wéber Klára ezeket amotivumokat, geometriai idomként kezeli, és a legkönnyebben értelmezhető szin, és formakapcsolatra egyszerüsitve szerkeszti össze. A Somogyi Képtárban, jónéhány szobrászatunk élvonalába tartozó munkát láthattunk, Wéber Klára és Bors István müvészete megérdemelne egy budapesti bemutatót is.

Bors István

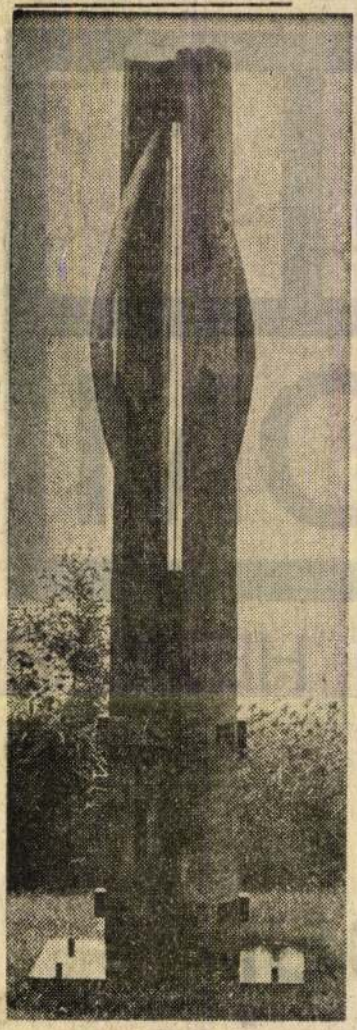

Bors István szobra

Élet és Irodalom, Bp. 1976
jan. 3. XX. évf. 1. sz. 2. lap

VISSZ

Ami evidens és ami nem

Köszönjük a figyelmet, ami
Bagdadi nők — 1975 című rip
filmünknek szenteltek. (Élet
Irodalom, december 13.)

Néhány tény és gondolat az
ban feltétlenül nyilvános vál
érdemel, ezért írtuk ezt a leve

A Televízió, a Rádió és a s
az elmúlt évtizedben igen gyak
foglalkozott a Közel-Keleten
bemenő politikai-gazdasági vá
zásokkal. Minden átlagosan in
mált hazánkfia igen sokat
ezeknek az országoknak a hel
térről. Mindenki, aki az általá
iskola VIII. osztályát elvége
tudja, hogy Mezopotámia az
beri kultúra bölcsője volt, hog
mai Irak ezen a területen
szik, hogy fővárosa Bagdad, é
Tigris folyó két partján terül
Ha csak a tévéhíradó elmúlt
esztendejének adásait nézzük,
kor 438 hír, filmriport, komme
hangzott el Irakról. Ez adásoni
másfél-kétmillió nézőt jelent.
számok önmagukért beszélnek.

Irak a fejlődő országok k
egyik legrangosabb partner
Hogy egy ország mennyire el
radott, vagy miben és hogyan
ült el a fejlődés útján, azt be
tatni számtalan módon l
(cikk, tanulmány, statisztika,
kumentumfilm, tudományos é

T ÉS
DALOM
S POLITIKAI HETILAP
1976. JANUÁR 3.

ISVÁROSI
GYÁRUHÁZ

ew York-i asszony fedezte fel. érje meghalt, és ő egyedül ma-

nem tűnnek el, inkább bővítetten újratermelődnek.

Bors István

A „Művészet a Művészetben" c. Siófokon vendezett kiállításon szerepel a Művész alkotása. „Piéta" – „Bálvány-sorozat" c. /említve/.

Horányi Barna: A Művészet folyóirat kiállítása Siófokon.

Somogyi Néplap, 1976. júl. 11.

Bors István, [ ]

l.: Bors Lídia

–: Új látnivalók ... 7.

Népszabadság, Bp. 1976. júl. 13.

Bors István, [ ]

L. : Bart Lidia

8,

— : Kiállítás . . —

ESTI HIRLAP, Bp. 1976. jul. 12.

Bors István

Mosonmagyaróváron a Fémszerelvény-gyár udvarán elhelyezendő „Diszdő-plastika mecdencivel" bronzból való kivitelezésére Bors István meghívást kapott.

------: Köztéri munkák.

Müvészet, 1976. január - 42. oldal.

Bors István, szobrász

L.: Honty Márta

Türkéj T.: Képzőművészeti ... 813-818.

JELENKOR, Pécs, 1975. szeptember XVIII 9.

Boros Judit, művészettörténész

TIT Tárlatvezetések.

jún. 9. 9.30 A századforduló művészete.

Vezeti: Boros Judit.

Magyar Nemzeti Galéria,
1985. június.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest
1976 JAN 3

Bors István
1021

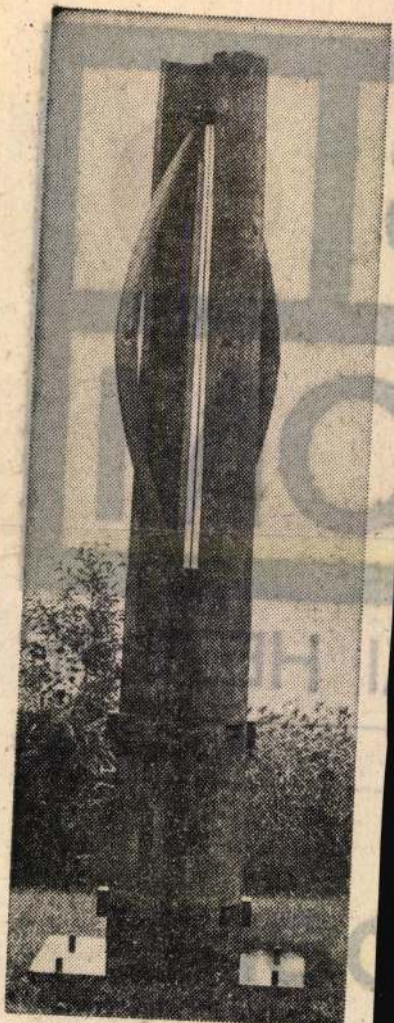

Bors István szobra

I HETILAP

1976. JANUÁR 3.

OSI

HÁZ

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726
1975 NOV 28
SOMOGYI NÉPLAP

Bors István szobrára

1021

Művészet-ankét Kaposváron Somogy képzőművészetéről

A Magyar Képzőművészek Szövetségének lapja, a *Művészet-ankétot* rendezett tegnap Kaposváron, a megyei tanácson. Az ankét témája az októberben megjelent »somogyi szám« volt.

A lap nemcsak a megyében aratott sikert ezzel az összeállítással; túl a megyehatáron is fölfigyeltek a Somogy képzőművészeti életét bemutató írásokra, reprodukciókra. Így nyilatkozott *Honfi István*, a megyei pártbizottság titkára is, akinek tollából részletes írás jelent meg ebben a számban Somogy képzőművészeti helyzetéről, feladatairól. Hogy az ankétot, a tanácskozás légkörét mégsem a teljes megelégedettség hangulata jellemezte, annak csupán egy magyarázata lehet: nemcsak a sikeres pályákról és művekről esett szó, hanem a gondokról is.

A Művészet felelős szerkesztője, *Rideg Gábor* az ankéton elmondta: a folyóirat nem először tart ilyen találkozót Kaposváron. Újjáalakulása kezdetén is találkoztak már a somogyi képzőművészeti élet képviselőivel és mindazokkal, akik jól ismerik a megye gazdag művészeti, társadalmi hagyományait.

A folyóirat akkor még kereste az új utakat. A *célkitűzések* — melyekhez a két évvel ezelőtti kaposvári beszélgetés is hozzájárult — azóta *tettekké váltak*. A havonta megjelenő lap bizonyítja ezt. Ilyen terv volt, hogy alkalmakként megyei összeállításokat is közöl a Művészet a vidéken élő képzőművészek országos »szembesítésére«. A Művészet októberi számában Somogy képzőművészeti életét tárják az olvasó elé. Sajnos, nem olvashatták sokan, mivel az egész megyében alig ötven példány kel el! Ebből tízet Nagyatádon olvastak! A megyeszékhely olvasótáborának hiánya egyenesen aggasztó: *húsz rendszeres olvasója sincs a folyóiratnak!* Iskoláink, könyvtáraink polcain hiába is keresnénk ezt a művészeti nevelésben nélkülözhetetlen, aktualitást hordozó folyóiratot!

A Művészet októberi számában az elemző írások kiemelten azokkal a képzőművészekkel foglalkoznak, akik előtt magas a mérce. *Bors István* szobrairól olvashatunk értékes elemző írást *Nagy Ildikó* tollából; négy somogyi festőt mutat be Kovács Gyula: *Szabados János, Szekeres Emil, Csiszár Elek* és *Leitner Sándor* művészetét értékeli. Az írásokat színvonalas reprodukciók egészítik ki.

A somogyi szám nemcsak az egyéni teljesítményekre figyel. A szerzők észrevették, hogy az itt született alkotások mellett szólni kell a népművészetről, a *hagyomány és korszerűség* gondolatáról —, ahogy ezt *Pap Gábor* tette vagy *Knézy Judit*. Két időszerű témáról is beszámolt az októberi szám; mindkettő somogyi kezdeményezés és országos horderejű. Az előbbi kapcsán Nagyatádra, az ittenti *faragótáborra* kell gondolni, a másik a boglári kiállítások alakulását boncolja. Érdemes olvasmány *Kanyar József* írása is, amely Kaposvár századfordulójának a *közművelődését* idézi vagy *Szabó Júliáé*, amely a XX. *századi Kaposvár képzőművészetét tárgyalja*.

A Művészet című képzőművészeti folyóirat nemcsak a nyomtatás, a reprodukció eszközét ismerte föl, hanem egyéb úton is részt vállal a megye képzőművészeti életében. Égisze alatt rendezték meg *Bors István* és *Weeber Klára* nyári kiállítását a Somogyi Képtárban.

H. B.

leiből.
13.08: Puccini: Bohémélet. Részletek.
14.03: A Berlini Filharmonikus Zenekar Lutoslawski-hangversenye.
15.20: Kapcsoljuk a 6-os stúdiót. Délutáni hangverseny.
16.33: Kíváncsiak Klubja.
17.25: Eric Satie zenetörténeti jelentősége.
18.03: Ágay Karola énekel.
18.38: Hunyadi István versei.
18.43: Tip-top parádé.
19.13: Zsebrádiószínház. Eőrsi István: Családi kör.
19.33: Tusa Erzsébet és Lakatos István négykezes zongoraestje.
20.12: Szigeti veszedelem. Részlet.
20.50: A hangverseny folyt.
21.05: Dzsesszfelvételekből.
21.38: Vivaldi-művek.

VASÁRNAP

KOSSUTH

7.23: Hétköznapok formálói.
8.05: Öt kontinens hét napja.
9.21: Az MRT gyermekkórusa romantikus műveket énekel.
9.32: Régi magyar dalok és táncok.
9.50: Először a Rádió mikrofonja előtt. Fiatal írók, költők, művészek emlékeznek találkozásukra a Rádióval.
10.50: Óvodások dalkincse.
11.03: Szerkesztői üzenetek.
11.13: Zenekari muzsika.
12.14: Vasárnapi koktél.

SZERDA

10.20: Tévétorna.
10.25: Delta.
11.05: Nagy szerelem. Magyar beszélő francia film.
12.30: Játék a betűkkel.
17.13: Hírek.
17.20: Jovanka Bjegojevic. Jugoszláv balettfilm.
17.55: Emberekeket nevelnek. A pálya vonzásában.
18.35: Messzi észak. Szovjet kisfilm.
18.45: Együgyű ének. József Attila ifjúkori verseiből — halálának évfordulóján.
19.05: Reklámműsor.
19.10: A Közönségszolgálat tájékoztatója.
19.15: Esti mese.
19.30: Tv-híradó.
20.00: A tenger titkai. Francia filmsorozat. I. rész.
20.50: Lengyel rövidjátékfilmek. Első szerelem. — Az utolsó levél.
21.45: Maurice Ravel. Emlékműsor a zeneszerző születésének 100. évfordulóján.
22.30: Tv-híradó, 3.

2. MŰSOR

20.00: Rendezte: Franz Peter Wirth: Othello. Magyarul beszélő NSZK film.
21.25: Tv-híradó, 2.
különkiadása.
19.15: Cicavízió.
19.30: Tv-híradó.
20.00: Éjféli csapda. Magyarul beszélő amerikai film.
21.45: Elszállt a nyár. Könnyűzenei koncert a keszthelyi Helikon-szállóból.
22.20: Tv-híradó, 2.
22.30: Modern gimnasztika Intervíziós Kupa. Közvetítés Halléből.

VASÁRNAP

9.40: Foxi Maxi kalandjai. Amerikai rajzfilmsorozat.
10.05: Ki játszik ilyet?
10.25: Moszkva gyerekeknek. A Magyar Televízió és az APN közös filmje.
10.45: Az állatvilág titkai. 10. rész.
11.10: Leonard Bernstein a muzsikáról.
15.08: Kérem a következőt. Magyar rajzfilmsorozat.
15.25: Pedagógusok fóruma.
16.00: Männdli majd megoldja. NSZK—svájci filmsorozat I. A te szerető Karlod.
16.25: Balthazár professzor. Jugoszláv rajzfilmsorozat I.
16.35: Bagdadi nők 1975. Riport-film.
16.55: Reklámműsor.
17.05: Delta.
17.30: Riportfilm Lengyelországról.
18.05: Műsorainkat ajánljuk!
18.30: Reklámműsor.
18.35: A Közönségszolgálat tájékoztatója.
18.40: Esti mese.
19.00: A Hét.
20.00: Hírek.
20.05: Vivát, Benyovszky! 7. rész. A strázsamester.
21.05: Tarábulusztól Tuniszig. Dokumentumfilm Losonczi Pál líbiai és tunéziai látogatásáról.
21.30: Hírek.
21.35: Telesport. Modern gimnasztika Intervíziós Kupa. Sporthírek.

Bors István

A balatonboglári temetődombi kápolnatárlatok és szoborparkok megnyitásakor Kemény György kiállítását 10 nappal a tervezett nyitvatartási időnél hamarabb bezártak. – A következő kiállító Gecser Lujza, az következő Bors István és Horti Márta művész-házaspár lett volna, – de mindhárom művész elállt az "ittemi" kiállítástól.

16 óra

1945. szept. 27, Kossuth, 16.00/11/M.

Égigérő fa

A jó kivitelezés része az alkotásnak. Éppen ezért megjegyzem, bár ne essen megszólásként, hogy a nagy Ferdinánd Léger gobelin képein, amiket az 1970-es, a budapesti Műcsarnokban rendezett kiállításán láthattunk, bizony olykor több tenyérnyi nagyságú beéletlen, üres, mechanikusan szőtt felületekkel találkoztunk. Az Ungár testvérek, a két idős hölgy közös családi nevének kezdőbetűje az U jogosan kerül a szignó harmadik tagjaként a Honty Márta művekre, így H.M.U. Ők ugyanis átveszik a tervező-alkotó lendületét, otthonosan érzik magukat az általa hirdetett világban, annál is inkább, mert ez a világ nem extrém, köze van hozzá minden magyar embernek. Az Égigérő fa népmese vonatkozását bizonyára sokan ismerik: addig mászik a kis kondás az elrablott királyleány után az égigérő fán felfelé, amíg eljut a Tündérországba, ahol aztán végül is feleségül veszi a királylányt. Honty Márta gobelin képe azonban sokkal ősibb szerepére utal az égigérő fának. Az uralaltáji népek sámánisztikus hitvilágára. E hit szerint az újszülöttbe őseinek lelke tér vissza, de az apának át kell menni érte a túlvilágra, s hogy oda eljusson, kell az égigérő fa.

Konstelláció című 2x3 m-es méretű gobelin képe a Somogy megyei Tanács Tervező Intézetében kapott helyet. A végtelen világűrben a bolygók, csillagok milliárdja közt a Világfa teremt viszonylagosságot, a világ mértékét, határait pedig a kép két oldalára állított egy-egy Életfa határozza meg. Honty Márta fegyelmezett vonalhanggal fogalmazott tusrajzai is elfelejtett világképünket idézik elénk: Regős, Madár, Aranyfa, Szép szokások, Bűbájos, Néphagyomány. Gyönyörködtetésünkre, okulásunkra magunkról, népünkről való ismereteink gyarapítására, segítésként e műveltségbeli hiányunk megszüntetésére.

Bűbájos

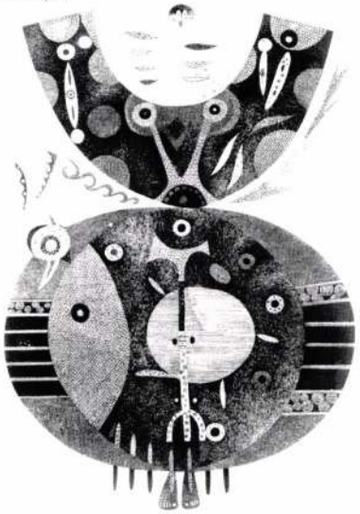

Bors István az anyagok észszerű alakítására törekszik. Olyan kifejező, jelentő formákat alakít a rendelkezésére álló anyagokból, amelyek emberi magatartását, hovatartozását, gondolkodásmódját tartalmazzák, amelyek hírt adnak az eljövendő generációnak a mai ember helytállásairól. Feltehetően így fogalmazná meg ő maga is munkálkodása célját, ha erről faggatnám. Szobrait szemlélvén aztán, ez a határozottság hol küzdelemmé keményedik, hol meg vívódássá bizonytalanul. Kitetszik belőlük az érlelődés meditációs ideje is, vagyis hogy nem mind úgy egyből fogalmazódtak az ő művei, mint ahogy kiállásukkal hirdetik. Több művén tapasztaljuk, hogy az eredeti invenció megalkuszik a lehetőségekkel. Ezek a neki kínos, de a mű javára szolgáló megalkuvások teszik számomra munkáit hitelessé. Bors István is a népművészet szellemiségét követi tevékenységével, ő is jeleket formál, jelekkel közöl. Ilyen jel, de számomra egyben jelentés is Tavasz című kisméretű, 18,5 cm-es bronz kompozíciója, amit mint minden bronzanyagú szobrát, ő maga öntött, méghozzá a hazánkban alig ismert viaszelvesztéses eljárással. Ez az a mű, amiről minden művelt hozzáértőnek a Henry Moore hatás jut eszébe. Az efféle információs műveltséggel kevesebbet törődők számára azonban igazi élményt ad a formák eleven szimultanizmusa, az áthatások, a nézetek más és más jelentése. Hiszen ez a mű egyszerre egy formai organizmusban jeleníti elénk a tavasz vidámságával táncoló fiatal pár életörömét, a szétpattanni készülő virágbimbót, s az épp most találkozó puhán összecsattanó virágpelyheket. Vagyis mindazon formai örömöket, amikért szobrot szemlélni érdemes. 1965-ben készült ez a műve, akkor, amikor a Vízparti formák sorozatát is készítette, amikben a vizeket környező vegetáció ünneplésére épít, a sulymok formavilágára hangolt különös obeliszkeket. Energiáit azóta még inkább az általa készített szoborművek jel-erejére összpontosítja. Ilyen az 1970-ben megvalósult, a Lábodi Erdőgazdaság Mike falu melletti halastavánál felállított 5 m-es szobra, mely művén az idegével egymásnak fordított két nyíl a vadászatot jelenti. Dózsa György emlékét három kereszt drámájával idézi meg. A jel ereje talán ebben a művében érvényesül legjobban, nemkülönben azonban az ekevasak kemény és a favillák karmos formavilágát idéző Kompozíció című műveiben is. A három da-

Dózsa-keresztek

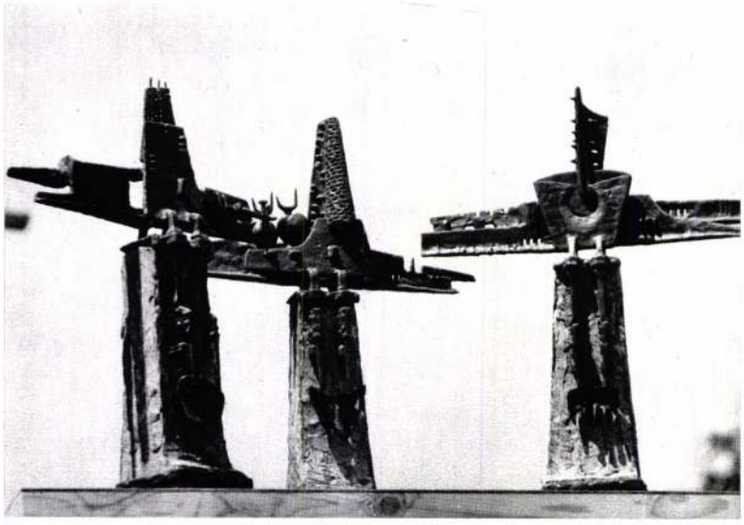

rabból álló sorozat mindegyikéből egy letűnt idő zordságának jelei idéződnek emlékezetünkbe. A Háború című művének sziluettje, befoglaló formája tankforma, amelynek ordas szája van, ugyanakkor azonban a sziklavetődések katasztrófáját is elénk idézi. Évek óta készít Pietàkat. Pietà-sorozatában fokozatosan redukálódik a Krisztust sirató Mária, a gyermekét sirató anya, az elhunytért búsuló másik ember ábrázolása mindig egyszerűbb gesztusokra. E gesztusok summázásai végülis egy nagy negatív formára hajló pozitív formává gazdagodnak: az üres és a teli, a nincs és a van, filozófiai cicomák nélküli ténymegállapítássá.

Tevékenysége eklektikus, hiszen mint a fenti kis ismertetésből tudják, négy állami megbízásra készített szoborműve áll az országban, melyekben a reális emberábrázolás követelményeinek megfelelve minden esetben sikeresen érvényesíti a tartalmat közvetítő formai hangot. De ilyen megbízásokban nem bővelkedik, ezért az önkifejezés, a társadalmi ráhatás számára elérhetőbb lehetőségeit keresi. E lehetőségek különbözőségeiből adódik eklektikussága. Valójában életkép indítású, de sikeres jelmegoldású Gesztenyés néni kis szobra, 17 × 15 cm. Lakodalmas kosár című műve 20 × 18 cm három dimenzióra interpretált népi síkmotívum. A Vadász című 25 × 20 × 35 cm méretű művében kritikai szemléletét érvényesíti, rámutatván, hogy a mai vadászás mennyire nélkülözi a becsületes küzdelmet, hogy a mai vadászok elé négy keréken húzzák oda a vadat, amit lesben állva lelőnek. Ez a karikírozás egyben jellemzés is, s nemcsak a vadászatról szóló társadalmi kritika.

Lakodalmas kosár

Vadász

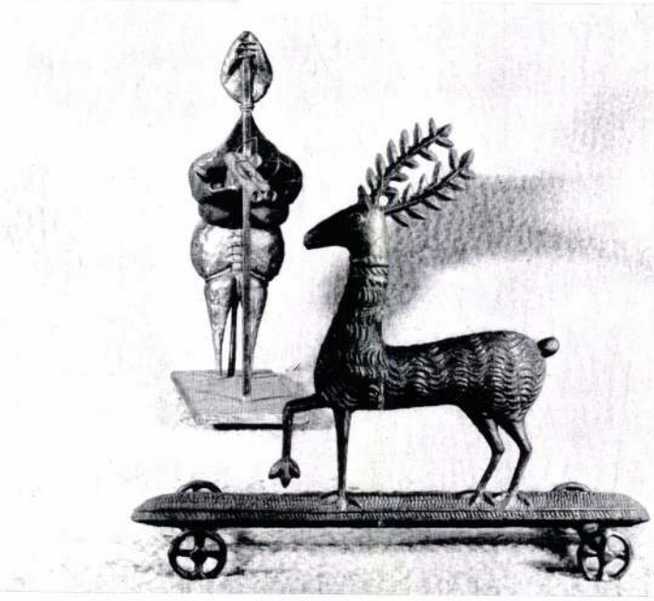

A háború

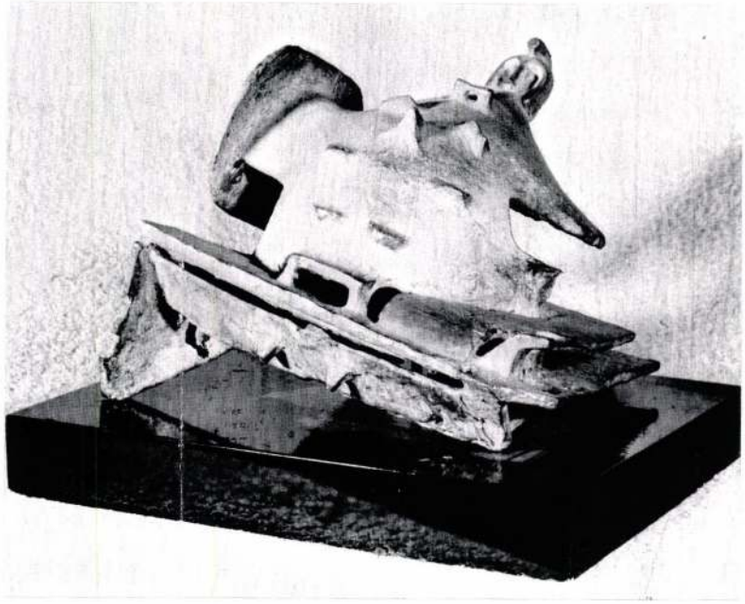

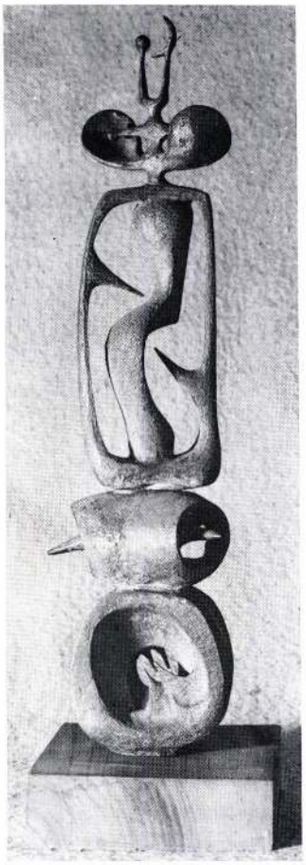

Konstelláció

Vízparti formák

Tavasz

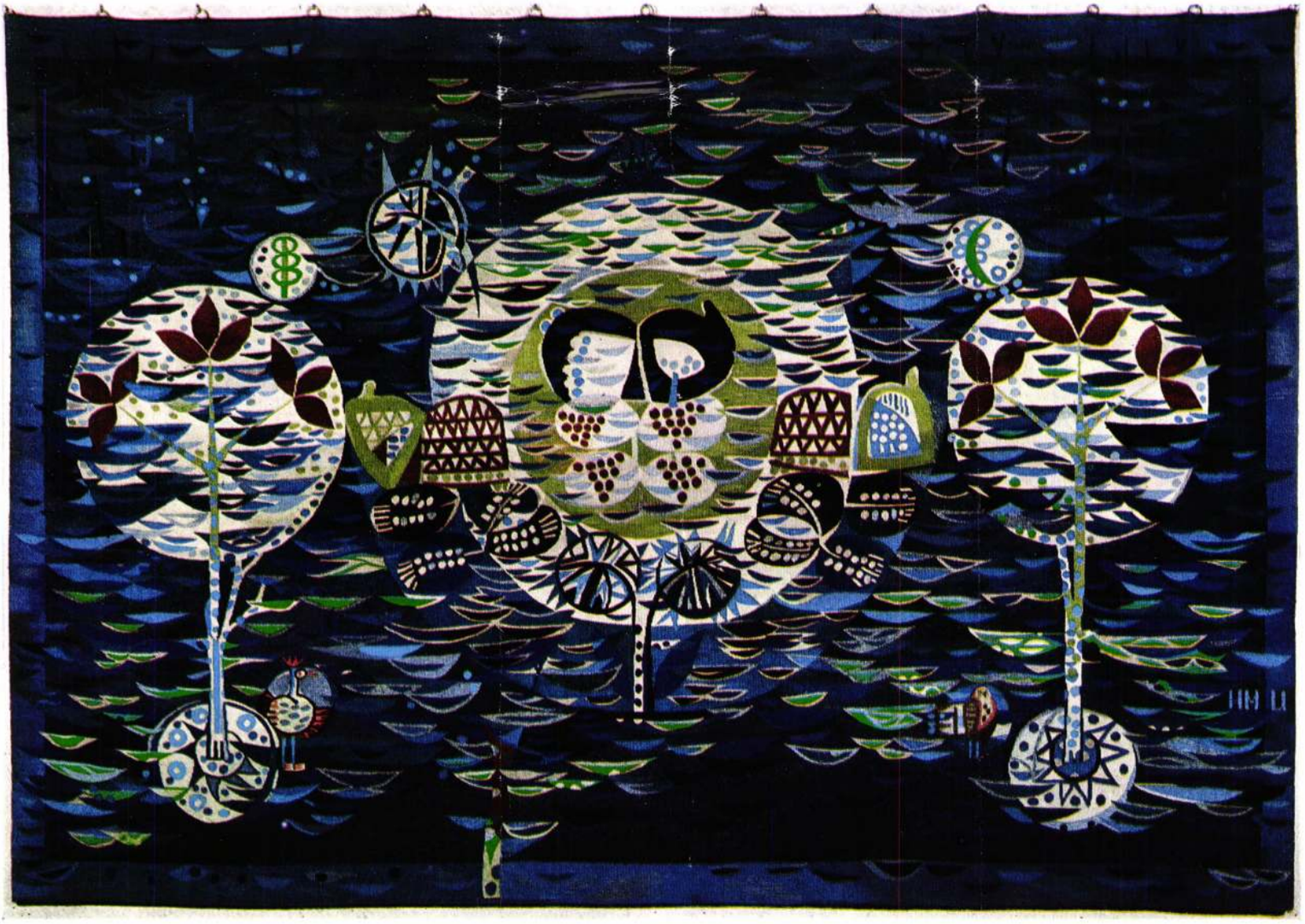

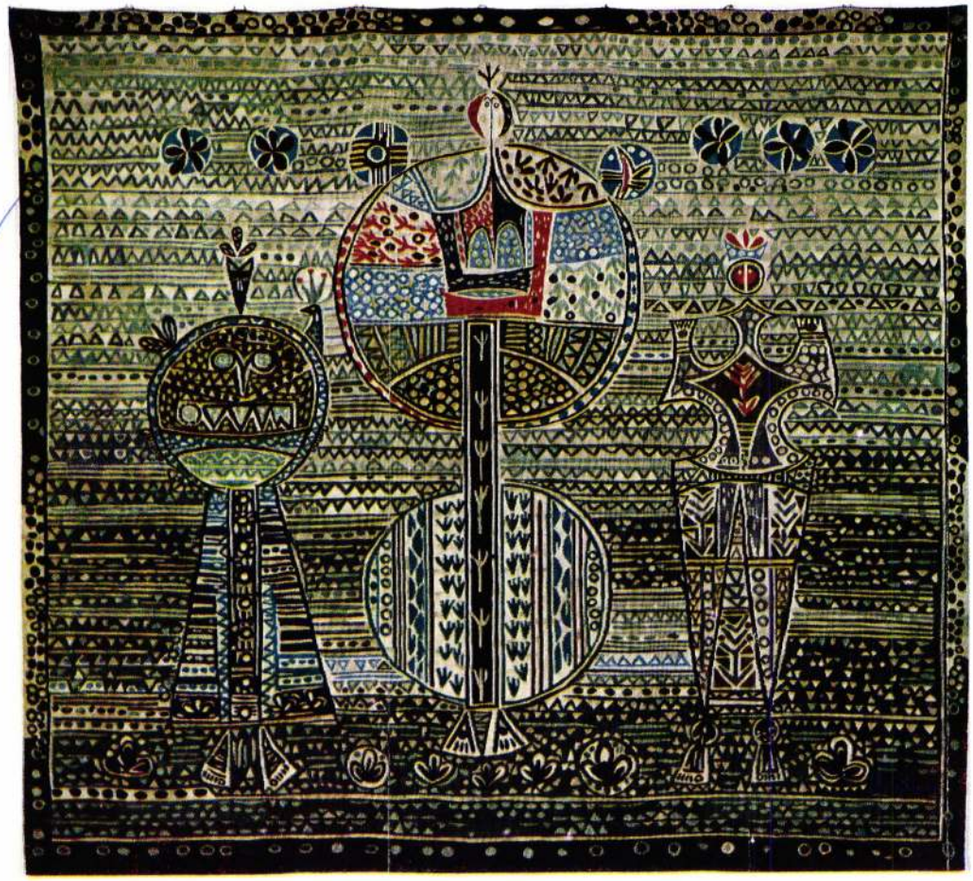

Égigérő fa
Életfa

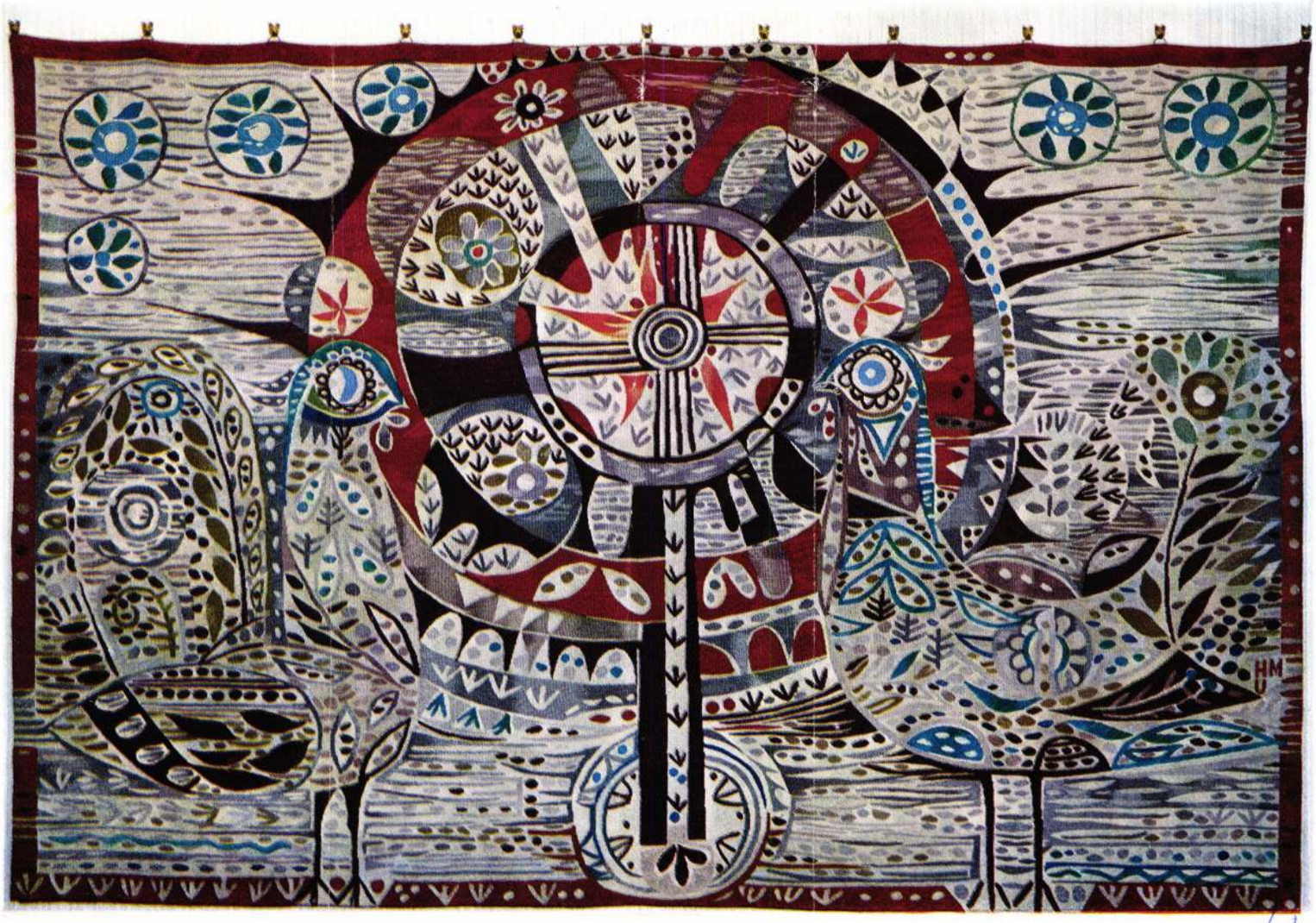

1972 SEP 10

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-725

Somogyi Néplap

Bors István

1021

Szökőkút Kaposvárnak

Hamarosan új látványossággal gazdagodik Kaposvár. *Bors István* műtermében már öntésre készen áll az a szoborkompozíció, melyet a Kalinyin városrészben állítanak föl, közel az új óvodához. A *Tavasz* című kompozíciót vízmedence veszi majd körül; elkészülte után Kaposvár minden bizonnyal legszebb szökőkútjában gyönyörködhetünk.

tósok
gyelem!

SZKVICS, NYSA, ZUK,
T
zióját, továbbá minden
rgépkocsi kis-, közép-

tását
:

szaki és Hűtőgépjavító
tonboglár, telefon: 165

(7846)

ri Ruhagyár
étetre
s

sztalost, segédmunkást, szám-
ép- és gyorsírót, szabó szak-

HALLAMA ERZSÉBET

LÁTOGATÁS BORS ISTVÁNNÁL ÉS HONTY MÁRTÁNÁL

Somogy képzőművészeti múltját olyan nevek fémjelzik, mint Vaszary, Iványi-Grünwald, Rudnay s főképp Rippl-Rónai, akinek műveiből éppen a róla elnevezett múzeum rendelkezik a leggazdagabb gyűjteménnyel. Zichy Mihálynak emlékszobája van Zala községben, Kunffy Lajosnak emlékkiállítása a somogytúri kúrián. Kaposvárott nemrég adtak egy lakást a marcali születésű Bernáth Aurélnak, abban lakjon, ha szülőföldjére látogat.

Kaposvárott ma hat szabadúszó képzőművész él.

A hat közül kettő – Bors István és Honty Márta.

A város szívében tábla nő ki a járdából, azt hirdeti, merre van a vasútállomás. Amerre a vasútállomás, arra laknak Borsék. TIT-udvarnak nevezik a házat. Emlékszem a kemencére, az ablak üvegkockáira, amelyeken át szürke őszi napokon is elegendő fény szivárog a műterembe. Emlékszem a sámlikra, a vedlett hamutartókra, az agyaggombócokra, a csap mellett lógó törölközőre, egy üveg kubai rumra. A mosdó villanykapcsolója a fogasok között rejtőzik. Emlékszem, Bors István a viaszkiolvasztásos fémöntésről magyarázott, kevesen ismerik, pedig ősi és egyszerű eljárás. Állítólag Amerigo Tot fel is ajánlotta, hogy megtanítja rá a magyar szobrászjelölteket, de nem lett a dologból semmi.

Kaposvár fölött szürke ég feszül, nedves föld, ázott szagok adják az alaphangulatot. A TIT-udvarban egy fóliába csomagolt, spárgával körültekert szobor. Kertészkedő háztulajdonosok féltett rózsáikat burkolják így be télire. A szürke kis udvar kihalt, egy deszkakerítés választja ketté. Aztán megnyílik egy ajtó, két vidám, kerek szemüveg villan, s a hangulat egycsapásra megváltozik. Az esős napok mélabúja mélyén mindig ott van az ellenkező lehetőség is, csak a megfelelő ajtónak kell a megfelelő pillanatban kinyílnia.

A műterem reménytelenül tömve van. A falakat alig lehet látni a feltűzött rajzoktól és a stelázsiktól, a polcok rogyadoznak a szobrok, vázlatok, drótok, gipsz, papír, fa, fémdarabok és rejtélyes dobozok alatt. Az asztal körül telepszünk le, akad még egy fa karosszék is. Fújjuk a füstöt. Viaszarcú, gipszruhás leányka nézi ezt a különös emberi tevékenységet. Komolyan tartja fején a pártát, fehér ruháján a sárga viaszvirágokat és viaszmasnikat. Két karja rövid, derékig ér, de megvan mind a tíz ujja, rendesen. Bors Katalin I. oszt. tan. egyik rajza nyomán született.

A műterem közepét egy átlósan heverő, vaskos henger foglalja el – egy szétbontatlan szövőszék.

– Fell kell állítanom – mondta gondterhelten Honty Márta –, csak azt nem tudom, hol fog akkor Pista bronzot önteni . . .

Mennyi ennek a műteremnek a bére?

– 980 forintban állapították meg. Ennyit nem tudunk kifizetni. Intézik az ügyet.

A szabadúszó művészeket nálunk a maszek kisiparosokkal egy kategóriába sorolják. Kétségtelen, hogy a hasonlatosság olykor kimutatható. Az adóhivatal lenne a megmondhatója, hogy jövedelem tekintetében mekkora ez a hasonlóság.

Hivatalos kimutatás szerint mennyi az átlagkeresetetek?

– Nemrég kaptuk meg: Mártáé az utolsó évben havi 231 forint volt! – kurjant Bors István. Lelkesedése csakis a nyilvánvaló extremitásnak szólhat.

Márta precízen sorolni kezdi a megbízásokat, a szakkörvezetést, a többit,

BENKŐ ATTILA

Freskó

Kiesve az idő kegyéből
túl a kavargó boltozaton
repedező sugárzás
és végigcsurog a fekete lé
Túlemelkedve a glórián
átbújva mint tüzes karikán
a tiszta űrben vesz lélegzetet
szippant hatalmasat
a bolygók illatából
Valami másnemű hidegség
oldozó
nem mozdul el, növekszik
túl annyi kedves háztetőn
mezítláb annyi csillagon

Barokk

Másnap korareggel a Ferenciek terén
talán az eltűnt szökőkút helyén
a megszürkült templomtéren, ahol
korsós lányok is jártak valamikor
régi jeleket szórva mai tünemény
imbolygott vidáman, nem mint az erény,
hátrahajolva nézte: magasan
angyalkák ülnek csodálatosan
az egyikük éppen most lődözi a lent
utána nyúlkáló vézna idegent

Mit is

Falnak fordított szentkép
Utolsó őszibarackunk
Az idő hordaléka

Címek, bárgyú címek,
mit is mondhatnánk végül
világnyi korszakunkról?
Elmúlik, elmúlt –
köszönjük a szállást,
a csempe bögrében a sót
meg a kölcsönkért kenyeret.

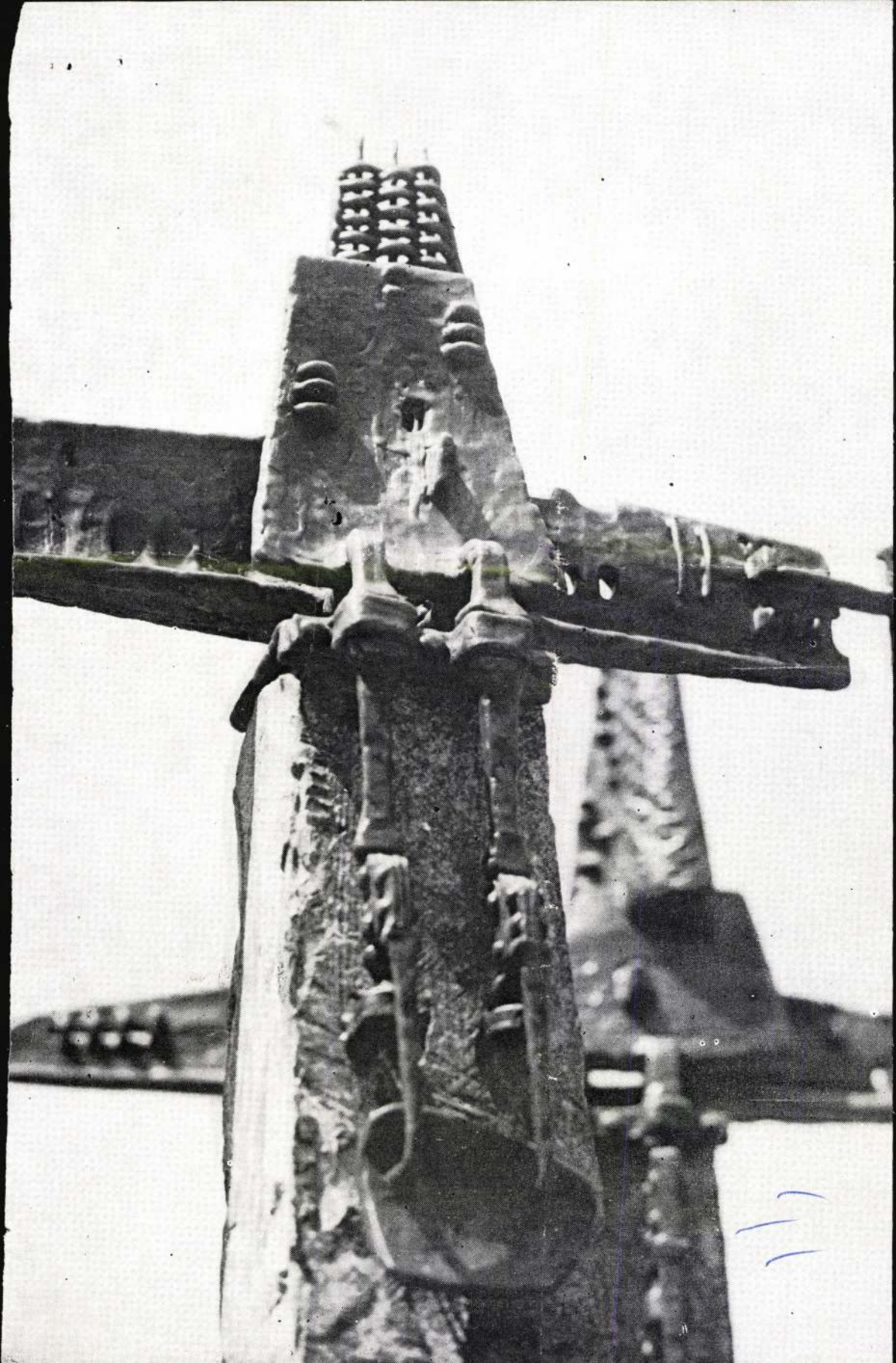

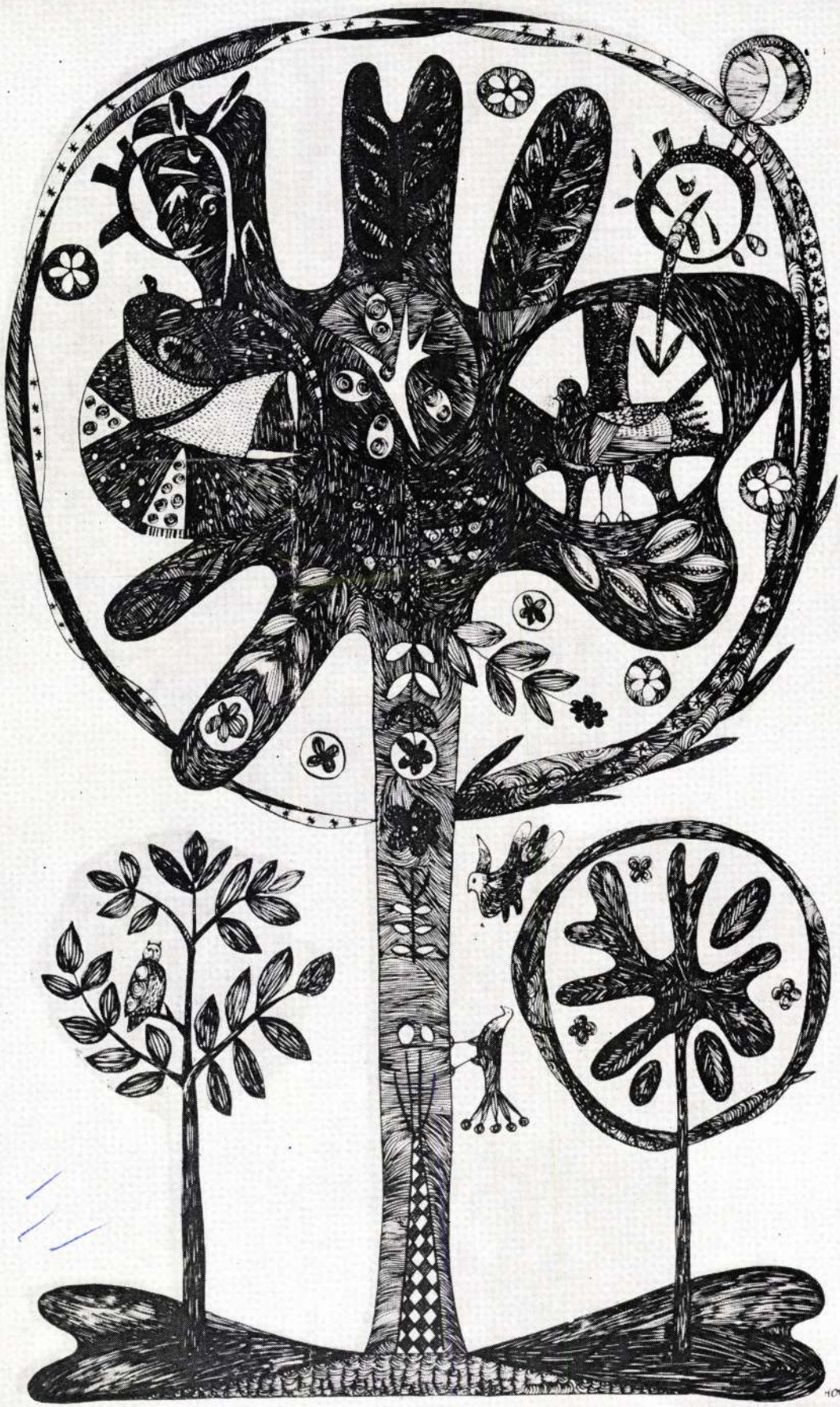

amiből a kis háztartás szekere úgy-ahogy előredöcög. A támogatás többféle módját, amivel tanács, üzemek valóban segítik a művészeket.

Bors István végül elvágja a témát.

– Hagyjuk a fenébe az anyagiakat – mondja, némileg kényelmetlenül, s inkább két sörfélét kezd összeöntözni, mert így állítólag jobb a zamatuk.

Bors István kaposvári születésű. Honty Márta székesfehérvári. Mindketten az Iparművészeti Főiskolán végeztek, szobrász, illetve gobelin szakon. Honty Márta még a főiskolás évek alatt megnyert egy pályázatot, ez a gobelin a fővárosi Hámán Kató úttörőház Népek Barátsága termébe került. További munkái: faliszőnyeg a Kapos Szállóban, a Somogy megyei Tervező Intézet tanácstermében, a MSZMP megyei Bizottsága székházának vb-termében. Bors Istvánnak eddig négy szobra áll köztereken. Veszprémben a Fiú kecskével, Balatonföldváron a Halat tartó figura, Komlón az Anya gyermekkel és Siófokon az 1971-ben felállított 19-es mártír emlékmű. Mindketten megkapták a Somogy megyei Tanács Rippl-Rónai-díját.

Bors Istvánnak van egy szobra, amelyet senki se vett meg, de az Erdőgazdaság vállalta a kivitelezését. Mike község határában áll „Az ismeretlen erdész", egy halastó mellett, erdőszélen. Honty Márta maga állta egy öt négyzetméteres gobelin megszövetésének tetemes költségét, ezt végre most megvették, Csokonyavisontára került a klubkönyvtárba. Újabb megbízásokat is épp nemrég kaptak.

Itt tartanak most. Itt tartanak? Nyilván nem. Nem az elkészült, a bronzba öntött, térre állított, megszövött, falra tett műveknél. A mű mindig elmarad a művésztől, mindig azt fejezi ki, amit az hónapokkal azelőtt érzett, gondolt a világról. Sajátos konfliktusforrás. Minél rövidebb ez az idő-szakadék, annál jelentéktelenebb a konfliktus is. Dehát – nem dicsekedhetünk . . .

*

– *Van-e valami jelentősége annak, hogy valaki „dunántúli művész"?*

B. I. Soha életemben nem spekuláltam azon, van-e jelentősége vagy sem. Legtöbbször, például, ha kiállításokról írnak, hangsúlyozzák, milyen meghatározó ereje van a tájnak. Lehet. Mondják azt is, hogy „pannon szellem". Ettől én ideges leszek. Ellenben valami biztos pont van, ami a gyerekkoromból maradt meg: hetente legalább egyszer elmentünk kirándulni. Ha tehetem, ezt azóta se hagyom el. A kikapcsolódás megszervezése van olyan fontos, mint a munka megszervezése.

H. M. Székesfehérvári vagyok, tehát dunántúli. Most is a Dunántúlon élek, de olyan helyen, ahová eredetileg semmi se kötött. Nem hinném, hogy különösebben meghatározná az embert az a hely, ahol dolgozik.

– *S mennyire döntő az, amit az ember magával hoz, ami az indulását jellemzi?*

B. I. Én munkásszármazású vagyok, de ennek se súlyát, se fontosságát nem éreztem. Fölnőttem, élveztem a gyerekkoromat. Eszembe se jutott, hogy szobrász legyek. Őszintén szólva azt se tudtam, hogy ilyen szak létezik . . . Nagyon szerettem viszont korcsolyázni és tizennyolc éves koromban nekiálltam, hogy megformázzak egy korcsolyázót. Az ilyenek számára, mint én, a főiskola első három éve a döntő. Akkor még ott volt Borsos Miklós, aki egy reneszánsz hangulatú műhelyben együtt dolgozott a tanítványaival. Aki tanítható, annak ez mindent jelent.

H. M. A magam részéről egyszerűen az iskolai rajzszakkörre jártam, de egyébként nekem se jutott volna magamtól eszembe, hogy ilyen pályára menjek. Mégis elmentem fölvételizni, s mindjárt föl is vettek. Akkor még élt Schubert, ő beszélt nekem először a francia gobelinről és Lurcat-ról. Épp akkor készültek beszüntetni a szakot. Egymagamban is végeztem.

– *Ezer ember közül ezer megkérdezné: miért jöttetek vissza vidékre? Hadd kérdezzem ezúttal másként: miért nem maradtatok Pesten?*

H. M. Nem azért, mert nem maradhattunk volna. De Pesten se történik olyan sok fontos dolog, amiért érdemes lenne ott élni. Ha meg történik, ott a vonat.

B. I. Itt több idő marad dolgozni.

– *Mi a véleményetek a lemaradás veszélyéről és a lehetőségekről?*

H. M. Nyilvánvaló különbségek vannak, amiket realitásnak kell elfogadni. Hadd mondjak egy prózai példát: amit egy vidéki kiállításon mondjuk négyezer forintra áraznak, azt egy pestin legalább nyolcezerre. Mennyire tér el az ár az értéktől? Van más is. Mi maszekoknak számítunk. Nem érthető-e, hogy amikor Pista hulladékfémért házal az üzemeknél, csodálkoznak? Hulladékfémet adni egy maszeknak?

B. I. Egy rangosabb nemzetközi kiállításon öt négyzetméteresnél kisebb gobelint nem lehet kitenni. És ez a legdrágább szövésfajta. Nálunk olyanok a normák, hogy ez a méret szinte ritkaságnak számít. Ezt a lehetőségekre mondom. Borsos azt írja valahol a visszaemlékezéseiben, hogy amit nálunk a művész „ma csinál, azt tíz év múlva veszik meg". Márpedig szerintem az embernek mindig akkor kell megvalósítania az elképzeléseit, amikor képes rá. Addig, amíg él. Halála után már semmi se történhet, semmi lényeges, azok az idők elmúltak... Ugyanakkor – ezt meg a lemaradásról mondom –, ha az ember nem dolgozik, lemarad. Mindenki lemaradhat. Ebben a tekintetben csakis a munka számít.

– *Mi a művész feladata, mi a képzőművészet helye?*

B. I. Azt hiszem, Szentgyörgyi Albert mondta ezt: egy személy képességének maximális kibontása... Ez az. Ennél többet erről aligha tudnék mondani. A teljesítmény mérése persze ma rendkívül nehéz. A művész az embereknek dolgozik. De nem tudom elviselni, ha a realitásokat semmibe veszik. Van egy ilyen agyrém, hogy a munkás ebédszünetben rohanjon át megnézni egy tárlatot... Járok eleget az üzemekben, tudom, mi a helyzet. Teljesen irreális elképzelés, hogy mondjuk a fonodai dolgozó este, fáradtan hazaérve, a Guernica tanulmányozásába merül el... Más megoldásokon kell gondolkodni.

– *A mai életforma nem kedvez a művészeteknek?*

B. I. Ezt nem tudom... Csak arra emlékszem pontosan, hogy gyermekkoromban az emberek legalább kijártak a természetbe. Tele voltak a hegyek, az erdők. Most, ha kimegyünk, sokszor egy lélekkel se találkozunk. Kaposváron is van már lokál. Meg presszók. Meg nézik a tévét.

– *Tehát hogyan álltok a magánnyal és az emberekkel?*

B. I. Azelőtt egy neorealista házban laktunk, negyven méterre volt a vécé. Akkoriban Márta húsz kilónként hordta haza a könyveket a könyvtárból. Amúgy bezárkózva éltünk. Akkor mondta valaki: elszakadtok a valóságtól! Mondtam: amíg egy olyan házban lakom, ahol negyven méterre van a vécé, nem valószínű, hogy elszakadok a valóságtól... Egy időben gyalog jártunk, s minden sarkon meg kellett állnunk beszélgetni. Aztán áttértünk a biciklire. Az remek dolog volt. Csak köszöngettünk. Most pedig ki se kell menni az utcára, egyhelyben lakik és dolgozik az ember.

H. M. Nem mintha kibírná... Egyszer egyedül volt, Csobáncon, a vityillóban. Két napig magában beszélt. Beleőrülne, ha elszakítanák az emberektől.

– *Miben hisztek?*

H. M. Az emberekben.

B. I. Az aktivitásban.

*

Az asztal mögött régi kovács satu, vele szemben emberméretű szobor, egyelőre gipszből, fáradságos munkával fémhatásúvá hamisított gipszből.

– Ez tulajdonképpen egy kereszt. Ha az ember kint jár a határban, mindenfelé láthat időtte durva kereszteket, amelyeket X vagy Y gyógyulásának emlékére állítottak... Ez is ilyen kereszt lenne. Dózsa emlékére. Kereszt a tájban. Minden, amiből felépül, a mezőgazdaságra, a kézművességre utal. Mikor ezeket a satukat csinálták, még nem voltak meg azok a korszerű eszközök, amikkel ma egy ilyen szobrot kivitelezni lehet. De azért ugyanolyan. A kereszt felső szárán az a fonat pedig: a régi hófogókat csinálták így.

A keresztnek több testvére van. Mai szobrok. Nincsen bennük hivalkodó népies-

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

JELENKOR
Pécs ...

1972 JUN

kedés, bágyadt archaizálás. Mégsem elképzelhetetlen, hogy valahol, a sárbaragadt magyar falvak mélyén hallgatag parasztok állították ezeket a kereszteket 1514 szomorú emlékére . . .

Bors István, Henry Moore csodálója és sokáig követője, a külső-belső formák játékainak kutatását odahagyta, és régi magyar kovács satukat, ácsszekercével kihasított farönköket, öreg ekéket kezdett tanulmányozni. Fa és fém. („Mire egy követ megfaragnék, ezer más ötletem lenne.") Fatörzsek közt megfeszülő húr – az ismeretlen erdész. Az Emlékmű – ekekormány, mint egy fájdalomba fagyott szárny, nyúlik a magasba.

Most meg a bábuk. A gyerekrajzok világából született, eltorzult, szomorú bábuk, melyeket egy szál húron lógatnak le a sima, félelmetesen sima kezek.

És a mézeskalács szarvas. Kerekeken járó, finoman munkált, gyönyörű mézeskalács szarvas. „Guruló mennyország" . . . S a mezők legrondább kitömött madárijesztője, a bronzbaöntéstől tragikussá növekedve, groteszk és megállíthatatlan hatalomként, pillanatokon belül lelövi ezt a gyönyörű és védtelen világot.

E ponton találkozik Honty Márta művészete Borséval. Népmesék tiszta igazságai, karcsú táltosok, csillogó tollú madarak, levelek, csillagok, hópelyhek és virágszirmok rendezettsége . . . s az értelem aszimetriája. Életfa, Világfa, Rege, Farsangi alakoskodók, Esthajnal, Ludvérc . . . A kritikák kiemelik műveinek finom mívességét, harmóniáját, tisztaságát. A formák nemes egyszerűségét az érzelmek dúsítják fel, pettyezik, szabdalják, töltik meg ezernyi fontos részlettel.

Bors István szerint, amit ő csinál, kritikai realizmus.

Mindketten úgy vélik, a művészet szolgálat, amelynek egyetlen célja: az emberek. Ezt nagyon egyszerűen úgy fogalmazzák: ha nem értik meg, az egésznek nincs semmi értelme.

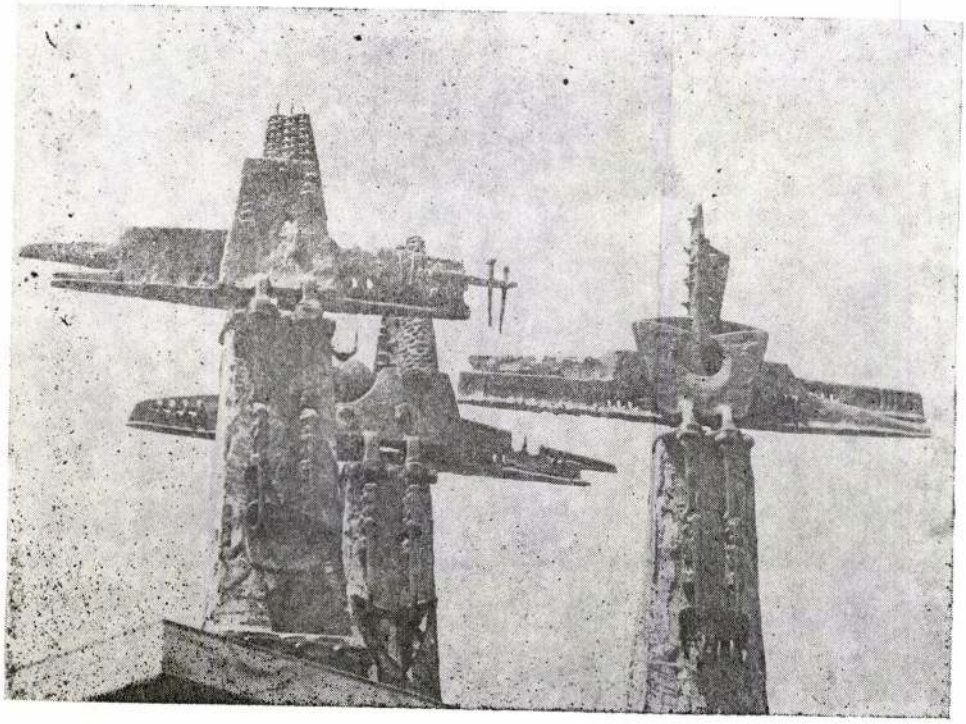

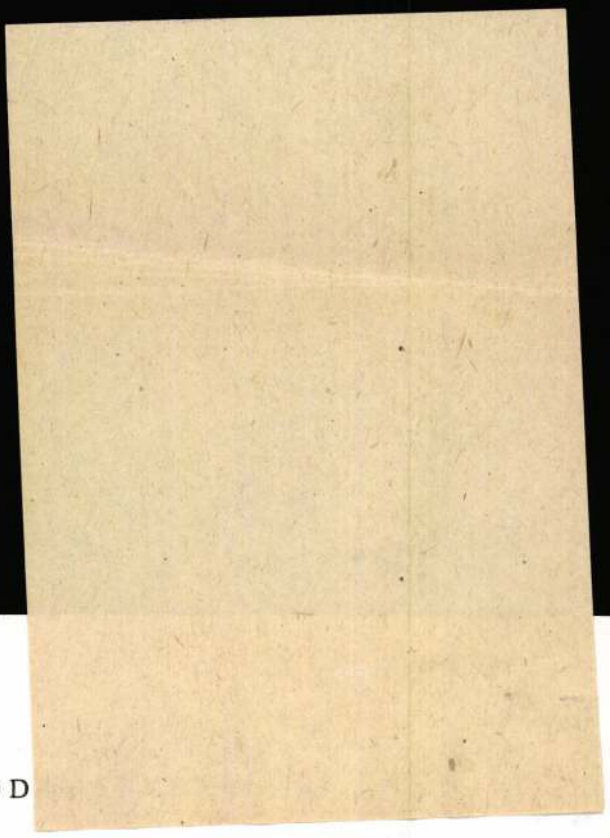

BOD

KÉPZŐMŰVÉSZETI KRÓNIKA

WALTER GROPIUS KÖZBENJÁRÁSA MOLNÁR FARKAS ÉRDEKÉBEN

A modern magyar építészet jeles mesterének, a Pécsett, 75 esztendeje született Molnárnak sok nehézsége támadt a hazai prakszis megindításában, miután a Bauhausból hazaérkezett (1925). Csak az „itthoni diploma" megszerzése után (1927) nyílott lehetősége önálló tervezésre, kezdetben Ligeti Pál irodájában dolgozott, később többször Fischer József társaságában. 1929-ben választotta a CIAM frankfurti kongresszusa a magyar szekció (CIRPAC) delegátusává, közben írásai és tervei jelentek meg a 100% című legális kommunista folyóiratban, melynek borítóját is ő tervezi. Molnár a hazai CIRPAC-csoport szervezője és egyik vezetője, Gropius budapesti látogatásának és előadásának (1934) rendezője és házigazdája. Közben sok gondja-baja akad a konzervatív és féltékenykedő Magyar Mérnöki Kamarával, amely a 30-as évek elején egyszer már kizárja tagjai közül, majd visszaveszi, de a nyugodt alkotás lehetőségét nem siet biztosítani számára. Molnár korántsem virágos életútját a Jelenkorban Major Máté professzor tanulmánya mutatta be (1967. 3. sz.), Gropius pesti látogatásáról e sorok írója írt ismertetőt (Nagyvilág, 1970. február).

Az alább közölt Gropius-intervenció 1938-ban született, amikor az emberi minimumoktól és a művészi szempontoktól már teljesen elszakadni kész magyar közélet, így a Mérnöki Kamara is „tisztogató akciókba" kezd. A Bauhausban tanult, a közismerten szocialista hazai és külföldi kapcsolatokkal rendelkező Molnár ismét egzisztenciális támadások kereszttüzébe kerül. Nehezen feledhető a weimari Bauhaus, az itthoni 100%.

Néhány hónap után (1938) „a körülmények nyomasztó hatása alatt" (Molnár) megszünteti működését a magyar CIRPAC-csoport, Gropius és Molnár levelezéséből kitűnik, hogy a magyar építész komolyan foglalkozik a kivándorlás gondolatával és lehetőségeivel. Az 1937-től Amerikában tevékenykedő Bauhaus-igazgató és Moholy Nagy, Breuer egyengetik tervezett útja előtt a talajt, Molnár angolul tanul. „Ebben az országban még nagyon sok hely van, és talán az Ön számára is akadnak lehetőségek itt. De az ilyesmit óvatosan kell előkészíteni, mert a csapdák ijesztően megsokasodtak . . ." – írja 1938 júliusában Molnárnak Gropius.

Az utazás – sejthető okokból – elmarad, Molnár ezt követő hazai vergődése, „pálfordulása" és jobbratolódása az erősen megtört ember kétségbeesett akciójának tekinthető. Mentsége van, ha felmentése késik is: életéért, működési lehetőségért vállalt „négermunkát", furcsállható megbízásokat. Gondja az e tájt négyre szaporodott család eltartása is. Nehéz és sajátosan „magyar" pálya lett az övé, külföldön élő barátai sajnálkozva és szinte tehetetlenül szemlélik vergődését.

Nem így Gropius, aki nemzetközi tekintélyét és hivatali rangját állítja sorompóba az itt közölt levéllel tanítványa érdekében. Elnöke ekkor a Harvard építészfakultásának, alelnöke a CIAM-nak, Le Corbusier-val osztozik a világ elismerésében. Bizonnyal nagy szó az övé.

A nemes gesztus csak mélyíti bennünk a mester emberségének és nagyságának hitét és tiszteletét. A hagyatékból előkerült angol nyelvű levél kópiáját közlési engedéllyel özvegyétől kaptuk, és Gál Júlia fordításában közöljük. Az eredményre hazai adatok híján csak következtetni tudunk: Molnár további megbízásai (egy templomépítés pl.) sejtetik, hogy Gropius közbenjárása kompromisszumos sikerrel járhatott. Molnár Budapest ostroma idején sebesült és halt meg; további bizonyításokra nem támadt módja tehát.

Bors István

Tizemégy somogyi művész tárlata nyílt meg a bjelovari városi múzeumban, a művész munkái szerepeltek e tárlaton. Kovácsolt vasból és fából építi szürrealista hatású kompozíciót.

Lábadi Károly: Somogyi képzőművészek, Magyar Szó, 1974. febr. 21.

Barsy István szobrász

A Kaposvári Somogyi Képtárban rendezett I. Dunántúli tárlaton szerepel műve.

Losonci Miklós: Gondolatok az első dunántúli tárlatomról
Életünk, 1944 1. 66. old.

Bors István

Kaposvárott élő fiatal szobrászt kell megemlítenünk: bemutatott művei (elsőszorban a Iláboru) bizonyítják, hogy felzárkozott legjobb szobrászaink közé. Részt vett a balatoni nyári tárlaton (keszthelyi múzeum)

Lancz Sándor: Kiállításról kiállításra.

Magyar Hírlap 1972/212 6 old.

Bors István szobrász

A Kerzthelyi múzeumban nyílt balatoni nyári tárlaton a Kaposvárott élő fiatal szobrász alkatásai szerepettek. „Háború" c. (említve).

Láncz Sándor: Kiállításról kiállításra. Magyar Hírlap, 1972. aug. 2.

Bors István

Keszthelyen, a 6. balatoni nyári tárlaton szobormüve szerepel.

R. Gy.: Balatoni nyári tárlat.
Népszabadság, 1972. aug. 19.

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRKÖTŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1972 OKT 15

Sl. Boros Ilona

PETŐFI NÉPE

Kecskemét

1021

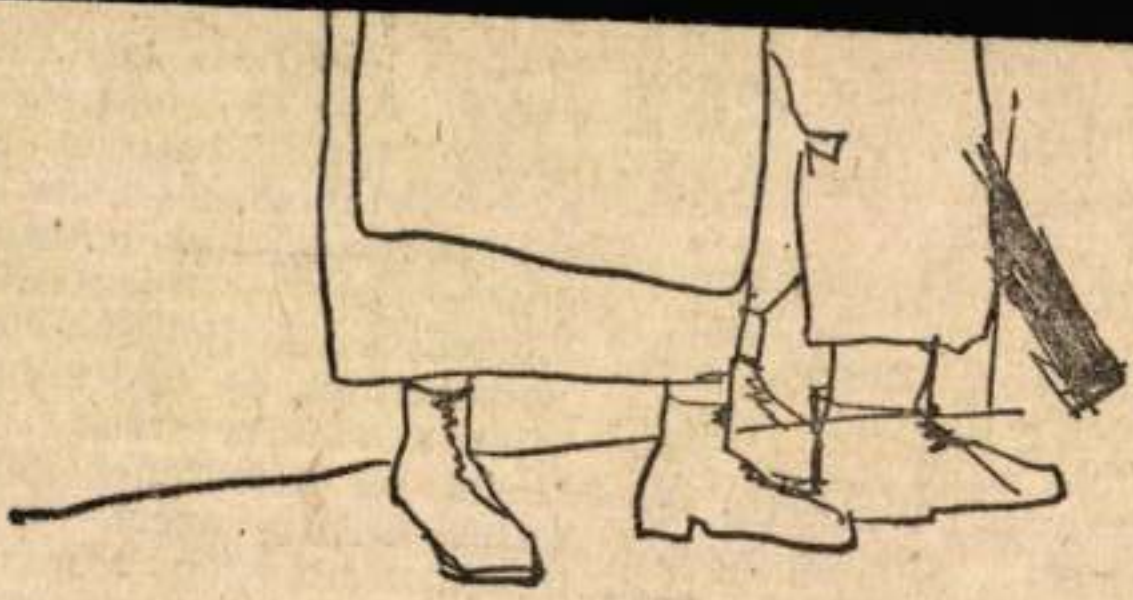

H. Boros Ilona rajza

Bors István

Dísz el, br. 13×69 cm
Kétoldalas relief, br. 16×40 cm
Háború, br. 18×26 cm

6. Balatoni Nyári Tárlat
Balatoni Múzeum, Keszthely, 1977.

BORS István

Háboru, bronz, 18x24x13 - 91.lo. 57

Új Müvészet

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1981 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

SOMOGYI NÉPLAP

1983 JUL 14

BORS István

1021

Boglári kápolnatárlatok

Bors István és Galambos Tamás kiállítása

A galériák — állandó kiállítások — patinájával vetekszik a boglári kápolnatárlatok nyári programja. Műfaji változatosságra törekednek a rendezők — a Műcsarnok és a helyi tanács —, az idei három kiállítás hat kortársművésznek biztosít bemutatkozást. Textilművész és keramikusművész szerepelt az évadnyitó tárlaton, most festő és szobrász, majd festő és grafikus ad randevút a képzőművészetek barátainak.

Bors István Munkácsy-díjas szobrászművész és *Galambos Tamás* festőművész alkotásait a hónap végéig tekinthetik meg az érdeklődők. Különös ez a bemutatkozás azért, mert a Vörös kápolnában kiállított szobrok mintegy húsz év pályáját foglalják össze, s a néző okkal gondol arra, hogy a rendezők szűkmarkúak voltak Bors Istvánnal szemben.

Nem kellett volna összezsúfolni az életmű-válogatást egyetlen kis terembe, hiszen két kápolna is rendelkezésre állhatott volna. A kiállítási évadok idején mindenképpen érdemes egy hónapot életmű-bemutatónak is szánni, ezzel a színes program nem szenvedne csorbát, sőt a jelentősége nőne. (Egyébként volt már kezdeményezés ilyen bemutatkozás szervezésére, kár, hogy elhalt.)

Bors István két évtizedes szobrász pályája törésmentesen épült. A különféle hatásokat úgy olvasztotta magába, hogy egyéniségét mindenkor megőrizte. Moore plasztikai nyelvén éppúgy önmagát fejezte ki, mint az ókori kultúrákat ihlető igézetében. A nagy kultúrák — a görög, az egyiptomi — hatottak művészetére leginkább egyben ösztönzést adtak arra, hogy napjaink legégetőbb kérdéseire feleljen alkotásaival. Mélységes humánum jellemzi művészetét. Látszatra absztrakt szobrász, de a tartalom felől közelítve kifejezésmódjához, nagyon is realista műveket hoz létre. Az ő realizmusa a gondolat — a mondanivaló — egyértelmű megjelenítésében rejlik. A *Háború* című szobra eddigi pályájának egyik legmarkánsabb alkotása. Szoborterv, kisplasztika formájában azonban csupán jelzi, milyen döbbenet kifejezésére alkalmas formát talált Bors István monumentális szobrász, kár, hogy néhány köz-

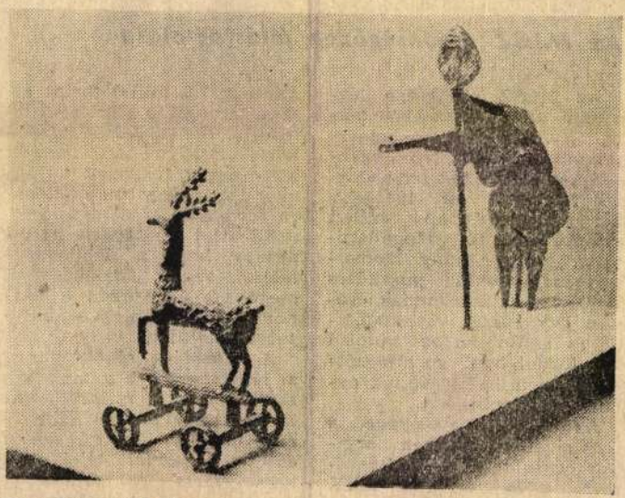

Bors István: Vadász

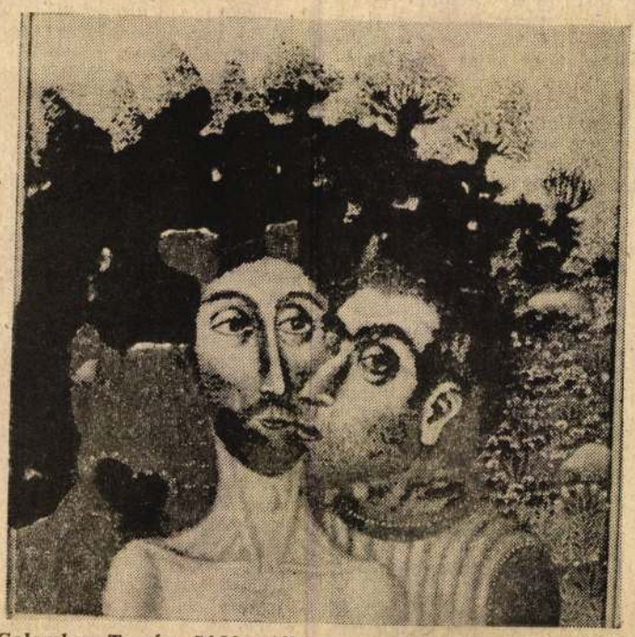

Galambos Tamás: Júdás csókja

elsősorban mégis az ikonfestészettel rokonítható. Finon, részletező ecsetvonásai nyomán azonban a dekorativitáson átütt gúnyoros hangvétele. Az ikonszerű ábrázolás csupán „álarc", alatta mutatja meg műveinek igazi arcát Galambos. Legkézenfekvőbb példának az *Álszent ikonfestő* című képe kívánkozik ide, a többi talán elmélyültebb ismerkedést igényel. *Történelem című* tablója az elmúlt évszázadra vetít fényt a kor eszmei, politikai változásait kifejezve.

Látványban gazdag két kiállítás várja a látogatókat ezekben a hetekben Boglárlellén a kápolnákban. Kár csak végigfutni a termeken, maradandó élményt a művekkel való szorosabb kapcsolat ígér csupán.

Horányi Barna

Új szabályok készülnek

Elvontak 2,5 millió forint támogatást

Az MLSZ elnökségének állásfoglalása

Az MLSZ elnöksége legutóbbi ülésén összegezte annak a vizsgálatnak a tapasztalatait, amelyet NB-s egyesületek vezetőinek bevonásával folytatott az 1982—83. évi bajnokságban észlelt visszásságokról. Megállapította, hogy néhány kiemelkedő színvonalú mérkőzés mellett a találkozóknak csupán egy része volt kielégítő, és különösen az utolsó két fordulóban sportszerűtlenségek is befolyásoltak néhány végeredményt.

Az MLSZ elnöksége a legkirívóbb ügyekben érintett egyesületek — a Békéscsaba, a Debrecen, az MTK —VM, a Nyíregyháza, a PMSC és a Videoton — illetékes vezetőit személyes tárgyalás keretében felszólította, hogy saját szakosztályaikban teremtsenek rendet. Sajnálattal kellet tapasztalni, hogy a fent nevezett egyesületek többsége sértőnek találta a tisztaralanságnak még csak a felvetését is, és azt visszautasította. Véleményük szerint a fent meg nem nevezett többi egyesületben elurakodott állapotok okozták a nemkívánatos jelenségeket.

Az MLSZ elnöksége a számára elfogadhatatlan magatartás miatt, kénytelen volt a rendelkezésére álló büntető eszközökkel élni. Így a bajnoki év végén az NB I-es és NB II-es játékosok és edzők részére szokásosan járó mintegy 2,5 millió forint állami támogatás átutalását letiltotta. A szövetség egyben kérte az OTSH intézkedését, hogy ezt az összeget a magyar labdarúgás utánpótlására fordítsák.

Egyúttal elhatározta az elnökség, hogy a labdarúgómérkőzések tisztaságának megóvása érdekében a bajnoki kiírás jelenlegi szabályzatát kiegészíti.

A szövetség elnöksége és a játékvezetői bizottság vezetői felhívták a bírók, valamint az ellenőrök figyelmét, hogy a mérkőzéseken esetleg tapasztalt lélektelen, komolytalan játékot, vagy megegyezéses eredmény elérésére mutató jelenségeket a legsürgősebben jelentsék.

A versenyszabályokban rögzített előírások megsértésének gyanúja esetén az elnökség azonnali vizsgálatot rendel el. A vizsgálattól függően megsemmisíti az eredményt, büntetőpontokat von le, időlegesen felfüggeszti az érintett csapat (csapatok) és labdarúgó (labdarúgók) játékjogát, és a legsúlyosabb esetekben kizárja a csapatokat a bajnoki osztályból.

A pénzügyi visszaélések megszüntetése érdekében az MLSZ kérte a népi ellenőrzés hatékony segítségét. A KNEB vezetői a kérelem támogatásához készséggel hozzájárultak.

A fenti intézkedések mellett előkészületben van a labdarúgás pénzgazdálkodásának és anyagi ösztönzésének korszerűsítése. A végrehajtási utasítás kidolgozása az OTSH-val, valamint az érintett sportegyesületekkel közösen folyik. Az MLSZ elnöksége a kidolgozásra kerülő új rendelkezéseket a bajnokság megindulása előtt ismerteti.

sport
SPORTsportSPORTsportSPORT
SPORTsportSPORTsportSPORT
portsportsportsportspo
SPORTsportSPORTsportS
sportSPORTspor

Az Európa-bajnok sakkozó

A kaposvári, hallássérült *Torma József* nevét eddig jobbára csak a szűkebb munkahelyén ismerték. A Kaposvári Lakberendező Ipari Szövetkezet 45 éves asztalosa kitűnő sakkozó hírében áll, s ezt már többgiben küldött értesítése szerint a tizennégy játszmából szerzett tizenkét és fél pontjával a kaposvári sakkozó megnyerte az EB-t. Párhuzamosan ezzel a versennyel benevezett a világbajnokságra is, ott jelenleg nyolc

Eredmény
a tavaszra
egységese

A Nagyatádi VSE

Első évét töltötte el a területi bajnokságban a Nagyatádi VSE labdarúgócsapata. A rajt előtt erősen megoszlottak a vélemények városszerte. A korábbi együttesben az idősebb labdarúgók játszották a meghatározó szerepet és kérdéses volt, hogy a megnövekedett feladatok között képesek lesznek-e újítani. Ez is közrejátszott abban, hogy a vezetőség nem állított magas mércét a csapat elé. Mint általában az újoncoknál, csak a megkapaszkodás lebegett célként mindenki előtt.

A szakosztály irányítói nem tétlenkedtek. Igyekeztek alaposan fölfrissíteni a játékosállományt. Hét új labdarúgó került Atádra, és a baj-

Szabó kapus és Simonecz (3- voltak.

nokság folyamán érkezett vissza a leszerelők közül Utasi, Czár, Pintér és Vidák. Lényegében a volt megyei gárdából csupán hárman maradtak meg biztos csapattagnak: Fedrik, Kiss és Mohácsi. Rajtuk kívül az ősz folyamán Hoffmann szorított még helyet magának a régiek közül. Lényegében menet közben, a bajnoki mérkőzéseken kellett új csapatot kialakítania. *Fuisz János* edzőnek. A vele való beszélgetés során kiderült, hogy ez a vártnál könnyebben ment. Jelzi többek között, hogy az őszi idényben bizonyult eredményesebbnek a csapat. Tizenhét ponttal várta a tavaszt a VSE: odahaza tizenkét, idegenben öt pontot gyűjtött. Pedig az ed-

Bors István. „Bábány"

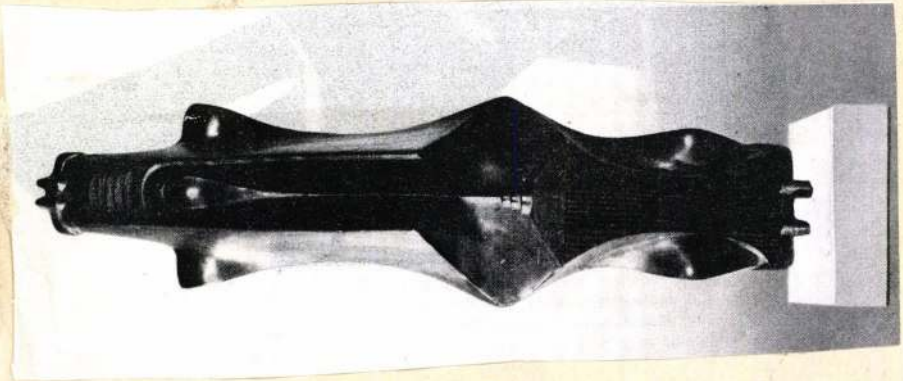

Nagy Szidikó: Picták, Dózsa keresztek...
Művészet, 1975. október - 4 oldal.

Borsos István: „Balsány III."

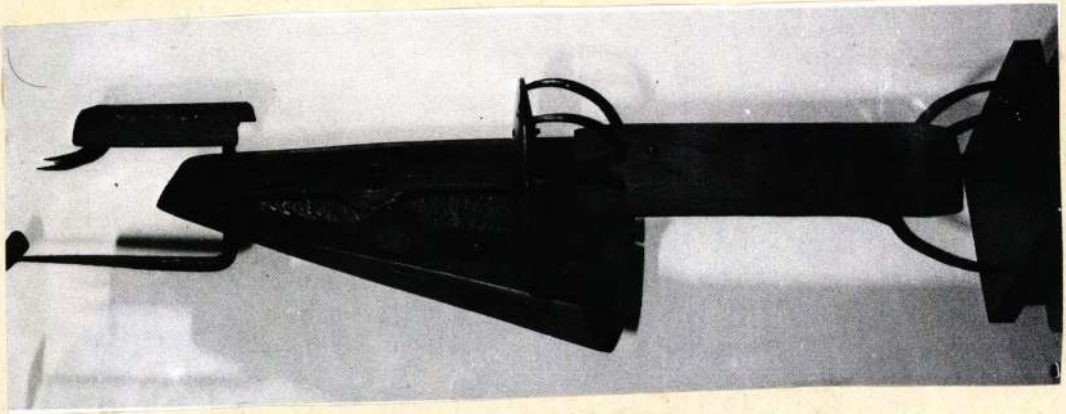

Nagy Lajkó: Dózsa keresztje, Pécsett . . .
Művészet, 1975. október - 4 oldal.

Bors István: „Bálvány I."

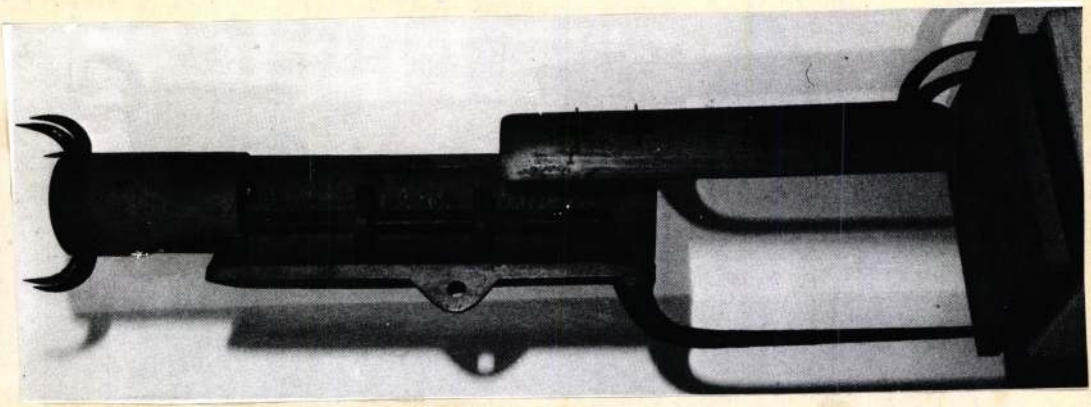

Nagy Ildikó: Dózsa keresztek, Picták...
Művészet, 1975. október – 4 oldal.

Bors István: „Bábány II."

Nagy Ildikó: Picták, Dózsa keresztek...
Művészet, 1975. ozsóber – 4 oldal

Bors István.

„Egy vadász emlékére"

Nagy Ildikó: Picták, Dózsa keresztek...
Művészet, 1975. Ozsóber - 4 oldal.

Bors István

„Státusszimbolum"

Pap Gábor: Hagyomány és korszerűség
Művészet, 1975. október - 11 oldal.

A BUDAPEST GALÉRIA TISZTELETTEL MEGHÍVJA ÖNT

BORS ISTVÁN

SZOBRÁSZMŰVÉSZ

KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÓJÁRA A BUDAPEST GALÉRIA KIÁLLÍTÓHÁZÁBA
(BUDAPEST III., LAJOS UTCA 158.)
1999. május 6-án, csütörtökön 17.00 órakor.

A KIÁLLÍTÁST MEGNYITJA
ZSIGMOND ATTILA
a BUDAPEST GALÉRIA IGAZGATÓJA

A KIÁLLÍTÁS MEGTEKINTHETŐ 1999. május 30-IG, HÉTFŐ KIVÉTELÉVEL NAPONTA 10.00-18.00 ÓRÁIG.

Budapest Galéria

Felelős kiadó: Zsigmond Attila
Nalors Grafika Kft.

Alakoskodó. 1974. fotó: Körtvélyesi László

BORS István
In memoriam 1956, 1988
bronz, 41,5 x 42 x 12 cm (részlet)

A PÉCSI GALÉRIA
tisztelettel meghívja a 60 éves

BORS István

szobrászművész
kiállításának megnyitására

a Széchenyi téri kiállítóterembe
1998. február 12-én, csütörtökön délután 5 órára

A művészt köszönti:
Dr. UJVÁRI Jenő
Pécs Megyei Jogú Város alpolgármestere

A kiállítást megnyitja:
SÜMEGI György
művészettörténész

A kiállítás megtekinthető: 1998. március 8-ig,
naponta 12–18, szombaton 10–18 óráig, kedd szünnap.

PÉCSI GALÉRIA • H-7601 Pécs • Pf. 162. • T/F.: +36 (72) 315-623

Sinkovits Péter

Új Művészet Szerkesztősége

Budapest
Báthori u. 10.
1054

Bors István tárlata

A Budapest Galéria óbudai kiállítóházában (Lajos utca 158.) nyílik *Bors István* kiállítása. A művész munkásságát méltatja és a kiállítást megnyitja *Zsigmond Attila* művészettörténész, a Budapest Galéria igazgatója. Bors István szobrait az érdeklődők május 30-ig tekinthetik meg Óbudán, hétfő kivételével naponta 10 és 18 óra között.

Berzsenyi fesztivál

Egyházashetye Község Önkormányzata és a Pro Egyházashetye Egyesület május 8–9-én rendezi meg az idei Berzsenyi Művészeti Fesztivált Egyházashetyén. A kétnapos rendezvény programjában az irodalmi előadások mellett dalostalálkozó és számos képzőművész kiállítása is helyt kapott.

Poncho Sanchez kongás a salsa és a jazz keresztezésének szenteli munkásságát. Igen termékeny, aktívan koncertező muzsikus, már több mint egy tucat CD-je jelent meg a Concord Picante márkanév alatt. E sorba illeszkedik a „Freedom Sound" című korong, amely Sanchez rendes együttesének tagjain kívül két sztárvendéget is felvonultat. Az Amerika nyugati partján különösen népszerű Jazz Crusaders együttesből négy számban közreműködik, és erősíti a latin eredetű zene improvizatív jellegét *Wilton Felder* szaxofonos és *Wayne Henderson* harsonás. A repertoárba is bekerült a Crusaders egykori nagy sikereiből néhány. Melodikus, kidolgozott hangszerelésű, ritmikailag sokszínű, elhivatott zene szól a stílusnak jó reklámot csináló CD-ről, amelyről okkal jegyzi meg az ajánlást író *Bill Cosby:* ha ez az első Poncho Sanchez-lemezünk, jobb, ha más elfoglaltság után szítette, utóbb pedig latin profiid kisegyütessel járta a világot. Legfrissebb, McCoy Tyner and the Latin All-Stars című lemeze a latin zene és a jazz igazi nagyágyúit vonultatja fel, így *Johnny Almendra, Ignacio Berroa* és a *Giovanni Hidalgo* ütőhangszereseket, *Gary Bartz* szaxofonost, Steve Turré harsonást és *Dave Valentin* fuvolást. Ellentétben Sanchezzel, Tyner a jazz felől közelít a latin zenéhez, annak elemeit ötvözi saját stílusának jegyeivel. A CD számainak sorrendje is ezt az utat követi, az erőteljes jazzes indítást követően az utolsó kompozíciók egyértelműen a latin zene világába vezetik a hallgatót. Mint minden nagy muzsikusnak, Tynernek is különleges képssége van ahhoz, hogy egy stílust önmagán túlmutatóan mélyebb jelentéssel ruházzon fel. A hangszerelési ötletek burjánzása, a zene érzelemgazdagsága, Tyner magával ragadó perkusszív játéka és az erőteljes szólók a zongorista ki-

döntésnek természetesen sok pozitívuma is van, ugyanakkor igen nagyok az elvárások választóink részéről. Megpróbáljuk „hozni a formánkat", s több olyan tényt is felmutathatunk, ami az előző időszakban elképzelhetetlen volt. Az oktatásügyi és művelődési minisztériumon belül főosztály alakult ki a kisebbségi oktatásügy támogatása, felépítése céljából. Mindemellett látni kell, hogy a közvélemény-kutatások szerint a megkérdezettek több mint ötven százaléka nem látja szívesen a kormányban a Magyar Koalíció Pártját. Ez olyan mutató, amely arra figyelmeztet, hogy a közeljövőben megbillenhet a kormánykoalíció néhány pártjának a hozzáállása a kisebbségi ügyekhez, így a Magyar Koalíció Pártjához is.

UDVARDY

kezdte Jugoszlávia bombázását.

Nyugati diplomaták szerint a Bonn melletti tanácskozásról közös nyilatkozatot adnak ki, amely követeli: hozzanak létre nemzetkö-

azt rögzíti egyebek között, hogy a nemzetközi béke és biztonság fenntartása érdekében erő is alkalmazható.)

Szociáldemokrata bírálat az MSZP-nek

A „történelmi" Szociáldemokrata Párt nem ért egyet az MSZP több vezető politikusának nyilatkozatával, amelyek elítélik a NATO fellépését a Milosevics-rendszer „nacionálkommunista" népirtása, a koszovói albánok tömeges deportálása ellen – közölte lapunkkal *Sztankovánszki Tibor,* a párt elnöke. A politikus úgy véli, a szocialisták célja világos: a belügyekbe való be nem avatkozás, az álpacifizmus, az álbaloldaliság jól ismert manipulált jelszavával a humanista értékekért fellépő világ példátlan összefogásának megtörése, a „bolsevista szellem" ismételt pozícióba hozása Kelet-Európában. A szociáldemokraták szorgalmazzák a repülőterek NATO általi korlátlan használatát felülvizsgáló MSZP-s javaslat elvetését, mivel az olyan felelőtlen követelés, amelynek elfogadása súlyos következményekkel járna Magyarország jövőjét illetően, és megkérdőjelezné szavahihetőségünket a nyugati világ előtt – fogalmazott Sztankovánszki.

K. F.

közlekedők rádiója

A várva várt ellenőrzés

Kevés olyan szakma van, amelynek képviselői óhajtva várják a központi ellenőrzést. Nagyon erősnek kell lenniük a vészjósló jeleknek, hogy az egyébként sok szempontból kényelmetlen kontrollt a pedagógustársadalom többsége szorgalmazza. A héten nyilvánosságra hozott – a parlamentben a közoktatási törvény módosításának ellenlábasait leszerni hivatott – közvéleménykutatási adatok az mutatják, hogy a tanárok várják a munkájukat értékelő és ellenőrző rendszer bevezetését. Azt remélik ugyanis tőle, hogy az elmúlt évtizedben rohamosan csökkenő anyagi és erkölcsi megbecsülésük helyreáll. A megkérdezettek háromnegyedének véleménye szerint nem sértené a tanárok függetlenségét a törvény minőségbiztosításra, ellenőrzésre vonatkozó része.

A törvénymódosítás szerint a nemzeti alaptanterv és a pedagógiai programok közti űrt a különböző iskolatípusokhoz illeszkedő kerettantervek töltenék ki. Stabilizálódna az iskolaszerkezet, a jelenleg a diákok több mint nyolcvan százalékát oktató 8+4 iskolaszerkezet védelmet kapna. A változtatás talán legfontosabb része, hogy a félreértett tanszabadság után újra világosan megfogalmazott elvárások és ellenőrzési rendszerek működnének az iskolákban.

A közoktatást nem megreformálni, hanem a modernizációs rohamok után normalizálni szándékozó tervet nehéz kikezdeni. A kormányhűséggel nem vádolható pedagógus-szakszervezetek által is elfogadott törvényjavaslat vitáján a korábbi, oktatást felügyelő miniszternek – aki valami miatt mindig ugyanazt a „projektet" siratja – csupán az jutott eszébe: kár volt befagyasztani a Sulinet-programot.

(rosdy)

Kandi köszöntő

A költőre, *Radnóti* Miklósra emlékezett kilencvenedik születésnapjának reggelén a Kossuth rádió. Nemcsak verset mondott, irodalomtörténeti pleykát is: a költészet történetében oly ritka hitvesi líra XX. századi magyar megteremtőjéről azt állította, hogy szerelmes verseinek címzettje nem az volt, kit eddig tudni véltünk, hanem egy másik asszony, *Beck* Judit (festőművész, a nemzetközi hírű éremművész, *Beck Ö.* Fülöp lánya, *Major* Tamás sírig hű társa). A rövid reggeli műsorban az ő hangját is hallani lehetett, halála előtt bízta rá a nagy titkot a rádió munkatársára, azzal a meghagyással, csak akkor adhatja közre, ha már eltávozott az élők sorából. Hogy azután kellően hatásos legyen a bejelentés, a költő kor- és (a tragikus végkifejlet kivételével) sortársa, *Vas* István is megemlítettik, mondván, emlékirataiból „kelletlenül" hagyta ki ezt a Radnótival kapcsolatos fejezetet… A köztünk élőt, a világirodalom egyik legszebb szerelmes versének (Levél a hitveshez) a címzettjét („Mikor láthatlak újra, nem tudom már, / ki biztos voltál, súlyos, mint a zsoltár, / s szép mint a fény és oly szép mint az árnyék, / s kihez vakon, némán is eltalálnék") nem szólaltatja meg a rádió. Nem is volt rá tekintettel. Radnótira se, kinek életművét most kellene végre a maga teljességében – politikai felhangok, kisajátítási szándékok nélkül – értékelni, értelmezni, a feledéstől megmenteni. A kilencvenedik születésnap kiváltképpen jó alkalom lett volna erre, s nem is csak azért, mert a kerek évfordulók bűvöletében könnyebben elvégezhető minden fontos számvetés, de azért is, mert egyre gyakrabban idézzük, idehaza s a déli határok mentén mi, véle egy anyanyelvet beszélő magyarok. És nem is csak Nem tudhatom című költeményének kezdő sorait („Nem tudhatom, hogy másnak e tájék mit jelent, / nekem szülőhazám itt e lángoktól ölelt / kis ország, messzeringó gyermekkorom világa. / Belőle nőttem én, mint fatörzsből gyönge ága / s remélem, testem is majd e földbe süpped el. / Itthon vagyok…"), de a hitvesi szerelembe menekített halálfélelem sorait is: „csodákban hittem s napjuk elfeledtem, / bombázórajok húznak el felettem". Korunktól azonban – úgy látszik – még a közszolgálatiság felelősségteljes fórumán is csak kandi köszöntőre futja. Erre fölfigyel a világ. Ám a nemes érzelmekre, az értékmentésre?

(lőcsei)

A Magyar Nemzet galériája

Bors István szobrászművész alkotásai láthatók a Budapest Galéria Lajos utcai kiállítóházában május 30-ig. A tárlat válogatás a művész tavalyi pécsi és kaposvári életmű-bemutató anyagából, számvetés harminchét esztendő munkálkodásáról. Tanulmányait 1961-ben fejezte be az Iparművészeti Főiskola díszítőszobrász szakán, ahol Borsos Miklós növendéke volt. Ekkor visszatért szülővárosába, Kaposvárra, eltávolodva a fővárosi művészeti élet csábításának tetsző – de többnyire csak felületes – forgatagától, most meggyőződhetünk róla, tiszteletre méltó következetességgel járva a maga útján, felépítette mennyiségre és minőségre nézve egyaránt lenyűgöző életművét. A szűkebb haza, Somogyország útmenti, falusi keresztjei jelentették számára az első szoborélményeket, ezeknek fába és kovácsoltvas elemekbe foglalt újragondolása, átmentése hosszú ideig foglalkoztatta. Ezek egyikét mutatjuk be olvasóinknak, amely 1973-ban készült, azokkal a szerszámokkal és technikákkal, amelyekkel minden valamirevaló kovács és bognármester megannyi alkotmányát is létrehozta. De nem lett volna igazi Borsos-tanítvány, ha nem próbálta volna ki a szobrászat sok ezer esztendős műfajait, nem faragott volna követ, és nem épített volna műtermébe öntőkemencét. A viaszveszejtéses bronzöntést abban az időben gyakorolta, amikor a szobrászok kapcsolata alkotásukkal általában a gipszminta elkészültével befejeződött. Bors István munkásságát tömör és magvas mondásával ajánljuk a közönség figyelmébe: „Szobrot csak az láthat, aki képes megérezni a benne rejlő szellemi tartalmakat, aki felfedezi a rendszerező erőket."

ni a jegybanki adatokat

lyó fizetési mérleghiány

adatok megjelenése előtt igen érdekessé vált a Zalakerámia ármozgása. A társaság jövőjét egyelőre nem tudja a piac meghatározni, hiszen alig kéthetes az új igazgatóság kinevezése, és éppen pénteken jelent meg, hogy lemondott tagságáról Peter *Gwilliam*, a korábbi pénzügyi befektetők utolsó képviselője is. Így már csak egy nem magyar állampolgárságú tagja maradt a csempegyártó vállalat vezető testületének: Valentin Christian *Almasan*, aki a Zalakerámia többségi tulajdonában lévő romániai Cesarom gyárat képviseli.

A jelenlegi ciklusban a vegyipari papírok nemcsak itthon, de külföldön is kedvező pozíciót értek el, és ezt ismét az elemzőknek köszönhetik, azoknak, akik az ázsiai válság kirobbanásakor éppen e szektort sújtották legrosszabb kilátásokkal, és a cégeknek nem kis erőfeszítésükbe telt védekezni a borúlátók ellen. Most, hogy az elemzők úgy értékelik: a vegyipari ciklus az első fél év végéig elhagyja a mélypontot, a cégek egy évvel korábbihoz képest is romló első negyedéves száma sem vált ki negatív hatást a tőzsdéken. Így járt a Borsodchem is, amely megjelentette három hónapos számait. A társaság bevezetőjében úgy kommentálta a tavalyinál 35 százalékkal kisebb adózás előtti eredményt (1,29 milliárd forint), hogy a világban kialakult regionális gazdasági válságok hatásaként a vegyipari petrolkémiai ciklus az elmúlt év novemberében, decemberében és ez év januárjában érte el a mélypontját. Az első negyedévben a tömegműanyagok árai, köztük a PVC ára tartósan történelmi mélyponton tartózkodott. A PVC-por gyártás költségeire ugyan kedvezően hatott az olajár csökkenésének köszönhető etilénáresés, de ezt a kedvező pillanatot a piaci árszint mellett csak a legversenyképesebb cégek voltak képesek kihasználni. A képet azonban beárnyékolta, hogy nem azonos a PVC-por és a PVC alapanyagú műanyag félkész termékek iránti kereslet élénkülése. Ezen okok pedig ismét megerősítik annak a Borsodchem-fejlesztési célnak a helyességét, hogy a PVC-por minimális jövedelmezősége mellett a termékszerkezetet átalakítják.

A nemzetközi tőkepiacok áprilisban ismét Dow Jones-függővé váltak, amelyen nem lehet csodálkozni, mert az index folyamatosan történelmi magasságokba emelkedett. A DJIA esetében a kritikus küszöb áttörése mindössze 24 nappal a tízezer pontos határ bevétele után következett be. Az eddigi leggyorsabb ezer pontot átívelő szakasz az index történetében 1996. október 14-e és 1997. február 13-a közé esett, amikor a 6000 és a 7000 pontok közötti 16,6 százalékos különbséget győzte le. A technológiai részvénykategóriák árfolyamesése az előző hónapokban felhalmozott és az egyéb kategóriákétól elszaladt árfolyamnyereség lefaragásának tulajdonítható. Az amerikai piac pszichológiáját nehéz megfejteni. Alan *Greenspan*, a Fed elnökének minden megnyilvánulását korábban lázasan figyelték a befektetők. Ám amióta a Wall Street „csúcsra" jár, azóta a bankár hiába figyelmezteti a magánbefektetőket a túlértékelt részvényárakra, mintha figyelmen kívül hagynák intelmeit. Feltehetően azért, mert egyelőre nem szól kamatemelésről. A Wall Street tegnap tovább erősödött, majd a 11 ezer pont alatt bizonytalanná vált. **(kecskeméti)**

UDAPESTI ÉRTÉKTŐZSDE (május 7.)

Átlag-ár	Záró ár	Darab-szám	Forgalom	Az elmúlt 52 hét min.	max.
14 190	14 000	259	3 675 255	7 000	14 500
–	–	–	–	1 250	19 500
4 547	4 560	4 584	20 842 480	2 950	5 200
–	–	–	–	6 150	9 800
1 382	1 390	2 039	2 817 985	990	1 900
5 878	5 910	56 709	333 359 620	2 850	7 665
–	–	–	–	385	650
298	298	700	208 600	200	420
3 091	3 040	254	785 160	1 150	4 800
1 950	1 945	1 215	2 368 740	605	4 005
1 098	1 090	295	324 000	700	1 995
–	–	–	–	2 150	2 350
4 137	4 150	31 115	128 727 895	2 160	5 600
12 250	12 250	404	4 949 100	10 050	14 600
19 481	19 350	2 174	42 351 550	9 500	20 000
–	–			365	970
				11 950	12 500

A CW Bank ügyét Bécsben vizsgálják ki

Rossz hitelek az évtized elején

Orbán Viktor miniszterelnökkel, illetve *Járai* Zsigmond pénzügyminiszterrel is egyeztette a jegybank vezetése azokat a lépéseket, amelyeket az MNB igazgatósága és felügyelőbizottsága csütörtökön tárgyalt meg a bécsi CW Bankról készült osztrák és magyar jogi szakvélemény alapján. *Blahó* Miklós MNB-szóvivőtől megtudtuk, hogy a CW jogi képviselőjén keresztül Bécsben járnak el az ügyben. A Magyar Nemzeti Bank közgyűlésén, szerdán pedig részletes tájékoztatás is elhangzik arról, hogy 1990 és 1996 között kihelyezett rossz hitelek miatt a kilencvenes évek közepétől miért és milyen mértékű céltartalékokat kellett képezni. *Surányi* György elnök a kockázatokat fedező 290 millió dollárnyi céltartalékról az év elején már szóban is beszámolt a parlamentben, egyébként a céltartalék mértékéről – válaszolta kérdésünkre a szóvivő – az MNB éves jelentéseiben korábban is tájékozódni lehetett. Egyébként a tényleges veszteség mértéke attól függ, hogy a követelésekből mennyi lesz behajtható, illetve behajthatatlan. Tény, hogy az idén már nem kellett az MNB-nek a CW Bank miatt céltartalékot képeznie.

Bizonyos tehát, hogy a különben eladásra váró MNB-leánybank, a CW kilencvenes évek elején keletkezett rossz hitelei miatt megkezdődik a jogi eljárás az abban az időben tevékenykedő osztrák menedzsment ellen. Azt még egyelőre nem lehet tudni, hogy polgári peres vagy büntetőeljárás indokolt, ezeket a szükséges lépéseket elemzik most a bank megbízása alapján az osztrák és a magyar jogi szakértők. **(g. l.)**

NYÍLT VÉGŰ ALAPOK NETTÓ ESZKÖZÉRTÉKE

Alap	Letétkezelő	Dátum	Nettó eszközérték	Befektetési jegyre vetítve
ABN-Amro Aranykosár Befekt. Al.	ABN-Amro	1999.05.10.	2 447 914 921	1,5740
ABN-Amro Navigátor Alap	ABN-Amro	1999.05.10.	111 793 815	1,0028
Alpok Nyílt Végű Részvényalap	Unicbank	1999.05.10.	130 408 328	1,0800
Alpok Nyílt Végű Állampapír-alap	Unicbank	1999.05.10.	1 187 496 703	1,0802
Alpok Tradíció Nyílt Végű Bef.	ABN-Amro	1999.05.10.	1 720 144 452	1,4934
Amethyst Alfa Nyílt Kötv.-alap	Credit Lyonnais	1999.05.10.	70 049 358	1,1243
Aranyhal Befektetési Alap	ABN-Amro	1999.05.07.	1 889 183 663	2,0640
Aranypolgár II. Nyílt V. RV. Bef. A	Unicbank	1999.05.07.	849 368 354	0,9523
Aranypolgár III. Nyílt Áll. B. A.	Unicbank	1999.05.07.	2 678 675 920	1,1831
Aranypolgár IV Nyílt Végű Növ. A.	Unicbank	1999.05.07.	138 314 715	1,0526
Aranypolgár Nyílt V. KV. Bef. Alap	Unicbank	1999.05.07.	2 393 143 157	1,2895
Aranypolgár V. Nyílt Nemz. Kötv.	Unicbank	1999.05.07.	550 453 421	2,0389
Aranypolgár VI. Nyílt Nemz. RV. B	Unicbank	1999.05.07.	611 718 356	2,3015
Aranytallér Nyílt végű Bef. Alap	Konzumbank	1999.05.10.	303 973 955	1,7640
Bonus II. Nyílt Végű Bef. Alap	MKB	1999.05.10.	1 312 588 004	1,0526
Bonus Befektetési Alap	MKB	1999.04.23.	164 553 571	16364,0000
Bonus Részvény Bef. Alap	MKB	1999.05.10.	593 134 630	1,0129
Borostyán Nyílt Végű Bef. Alap	Konzumbank	1999.05.10.	930 754 850	1521,5200
Budapest Bonitas Bef. Alap	MKB	1999.05.10.	1 810 860 141	1,0175
Budapest I. Bef. Alap A	MKB	1999.05.10.	33 897 543 651	25640,0000
Budapest I. Bef. Alap AA	MKB	1999.05.10.	33 897 543 651	38109,0000
Budapest I. Bef. Alap C	MKB	1999.05.10.	33 897 543 651	2,5640
Budapest II.Befektetési Alap C	MKB	1999.05.06.	17 228 142 958	2,1024
Budapest Nemzetközi Kötv.-alap	MKB	1999.05.06.	1 923 127 531	1,1127
Budapest Nemzetközi Részv.-alap	MKB	1999.05.06.	1 594 584 679	1,1091
Budapest Növekedési Alap	MKB	1999.05.06.	23 778 160 426	1,7749
Budapest Számlafedezeti B. Al.	Westdeutsche	1999.05.10.	35 142 052 434	1,0012
CA Devizakötvény Alap	Creditanstalt	1999.05.06.	14 408 564 071	1,4996
CA Devizarészvény Alap	Creditanstalt	1999.05.06.	1 874 468 147	1,1372
CA Kötvényalap	Creditanstalt	1999.05.06.	6 771 344 992	1,5009
CA Növekedési Alap	Creditanstalt	1999.05.06.	1 427 575 739	3,0701
CA Pénzpiaci Alap	Creditanstalt	1999.05.06.	9 861 544 185	1,2482
CA Részvényalap	Creditanstalt	1999.05.06.	3 175 052 269	1,3482
CIB Nyílt Végű Részvényalap	Unicbank	1999.05.06.	643 758 367	1,0251
CIB-Kincsem Nyílt Végű Bef. Alap	Unicbank	1999.05.07.	13 985 786 469	1,4463
CIB-Nemzetközi Értékpapír-bef.	Unicbank	1999.05.06.	223 025 749	1,0026
Civis 95 Befektetési Alap	Polgári Bank	1999.05.06.	2 092 190 776	1,0611
Concorde 2000 Befekt. Alap	Credit Lyonnais	1999.05.10.	428 127 841	137176,5000
Concorde Fedezeti Alap	Credit Lyonnais	1999.05.10.	240 062 106	1,1888
Daewoo Garancia Bef. Alap	Daewoo	1999.05.07.	66 978 351	1,4031
Daewoo Nova Bef. Alap	Daewoo	1999.05.07.	101 165 402	1,0093
Duna Tőzsdei Bef. Alap	Unicbank	1999.05.10.	733 127 846	1,4977
Első Hazai Lakásalap Bef. Alap	K & H	1999.03.31.	522 592 899	10 022,0000
Holding Nyílt Végű Bef. Alap	Konzumbank	1999.05.10.	290 290 513	1,3465
Hunnia III. Befektetési Alap	ABN-Amro	1999.05.07.	3 562 691 477	2,0410
Hunnia IV.Deviza Nyílt Végű B.	Inter-Európa	1999.05.07.	1 240 761 290	1,4600
Hunnia Kamatvadász Bef. Alap	Investor Alapk.	1999.05.07.	1 452 645 341	1,1520
Hunnia Kötvényindex Bef. Alap	Inter-Európa	1999.05.06.	251 174 968	1,0040
Hunnia Pénzpiaci Bef. Alap	Investor Alapk.	1999.05.07.	2 184 174 786	1,1290
Hunnia Részvény Nyílt Végű B. A.	Inter-Európa	1999.05.07.	2 172 150 354	1,0450
Hunnia Részvényindex Bef. Alap	Inter-Európa	1999.05.06.	111 272 525	1,0410
Imperial Befektetési Alap	K & H	1999.05.10.	389 835 155	1,4596
Imperial R Befektetési Alap	K & H	1999.05.07.	157 727 453	1,1506
Kontó Befektetési jegy	K & H	1999.05.07.	74 964 177	129 696,0000
Korinthos Nyílt Végű Bef. Alap	Credit Lyonnais	1999.05.07.	6 465 641	0,6934
Kurázsi Értékpapír Bef. Alap	Konzumbank	1999.05.10.	24 364 456	78 342,0000
MKB II. Részvényalap	MKB	1999.05.10.	950 724 127	1,0735
MKB Állampapír Bef. Alap	MKB	1999.05.10.	4 349 802 272	2,1647
Monéta Nemzetközi Kötvény Bef.	CIB	1999.05.06.	98 490 812	0,9849
Monéta Nemzetközi Részvény Bef.	CIB	1999.05.06.	100 506 105	1,0051
Monéta Részvény Nyílt V. Ért. BA	CIB1	1999.05.06.	200 468 756	1,0914
Monéta Állampapír Nyílt V. Ért. B	CIB1	1999.05.06.	659 986 124	1,2251
Nivó Befektetési Alap	Erste Bank	1999.05.10.	853 864 746	1,1628
Nívó Részvény Nyílt Végű Bef. Al.	Erste Bank	1999.05.07.	145 947 560	1,0574

BORS István

Somogy
1988. 6.

GYENESEI ISTVÁN

Bors István szoborkiállítása

Két éve, amikor ez a kis belvárosi térség előbukkant a bontásokból, a téglakupacok, földtúrások rendetlenségéből, sokunknak megdobbant a szíve a kellemes meglepetéstől. Városunk rendezése nyomán végre sikerült egy hangulatos teret nyitni, ahol megállva elrévedhet szemünk a pázsiton, a zöldellő fákon. A természetes esztétikai igény gyorsan megszülte a gondolatot: jó lenne itt néhány szobrot is látni. Bizonyság ez a nap, hogy az álmok valósággá válhatnak, s lehet Kaposváron is szabadtéri szoborkiállítást rendezni.

Bízom abban, hogy lesz folytatás. Ahhoz kellenek a feltételek, hogy a kiállítások emlékeként egy-egy mű hosszú ideig maradva emlékeztessen a mai szobrászat értékeire.

Nem kétséges, Bors István, a fél évszázadot megélt „örök kaposvári" szobrász méltó arra, hogy elsőként avassa a teret a képzőművészeti kultúra számára. Méltó rá, hogy a szó teljes értelmében teret kapjon. Azért, mert a mai magyar szobrászat kulcsembere, akinek szellemiségében a reformált közgondolkodás és a hasznos köztéri szobrászat egybeesik. Azért illetékes, mert Kaposvár városképi átformálódásáról határozott véleménye van. *Négy évszak* című műve ilyen állásfoglalás szoborba foglaltan. Elképzelt helye a kaposvári Domus Áruház előtti tér. Ha majd helyükre kerülnek ezek a különös oszlopok, emlékeztetni fognak a néhány évtizeddel ezelőtti városnegyedre. Bors István a volt Honvéd, ma Mártírok terének állít emléket. A szoborcsoporton nemcsak az évszakok szimbólumát látjuk, hanem templomi körmenet zászlaját, török félholdat, ökörfogat járomát, bongó kolompokat is. A téren ugyanis hajdan ott állt egy kis templom, a Diófa vendéglő, a török Hifzi Semzi cukrászdája, egy fatelep, vegyesbolt, dohánybolt és Galimberti Sándor festőművész szülőháza.

Bors István érzékenysége nem mai keletű. Huszonhét éves szobrászi pályája csupa küzdelemből áll, olyanból, amelyet társadalmunknak most hozott meg az idő. Ezzel a tárlattal valamennyien visszatekinthetünk az elmúlt negyedszázadra, amellyel Bors István és néhányan kezdettől, a többség azonban csak most került kritikus viszonyba. A következő napokban az idelátogató, az erre járó láthatja, hogy a minden vonatkozásban pozitív kritika talaján milyen szobrok teremhettek Kaposváron. A művészi kiállást és a szülőföldhöz való állhatatos ragaszkodását ismertük el 1987-ben a megyei tanács díjával. Vallja, tetteivel bizonyítja: ha úgy hozta a sorsa, hogy Kaposváron született, éljen itt, alkosson ezért a földért, s ha egyszer kell, itt hunyja le szemét. Vallotta ezt akkor is, amidőn kortársai közül nem kevesen jogos (vagy vélt) sérelmeik miatt az ellenkezőjét tették. Egyszer beszélgetésünk közben, utalva e jelen-

Elhangzott Kaposváron 1988. szeptember 14-én.

ségre, kifakadt: „A művész elődök halni jöttek haza, s máshol éltek. Szokatlan a fordítottja."

1961-ben jött haza a főiskola elvégzése után azzal a szándékkal, hogy itt akar bizonyítani. Jellemző az akkori szemléletre, hogy a megye egyik vezető személyisége e szavakkal fogadta letelepedési szándékát: „Nyugodtan menjenek el, ha máshova hívják magukat, mert ha nekünk kell művész és lesz rá pénzünk, akkor annyit kapunk, amennyit akarunk." Legyünk hálásak a sorsnak, hogy a szavak nem tántorították el szándékától. Ma sokkal szegényebbek volnánk.

Élet- és szakmabéli bölcsességének bizonyságául korai művei közül kiemelem a *Nappal* és *Éjszaka* címűt, melyen egy aranyló domborulatból és annak ezüstben csillogó negatívjából álló formapárost láthatunk. Ha lelki szemeink előtt felidézzük Michelangelónak a Medici-síremlékre készített két emberi alakját, amelyek allegorikusan hordozzák a nappal és az éjszaka jelentését, akkor a modern művésznél nem a formai elszegényedést kell látni, hanem a más világnézetet. A huszadik század művésze ugyanis amikor szobrot készít a nappalról és az éjszakáról, a mai tudományos ismeretek talaján állva kozmikus viszonylatokat keres.

Az idő múlásával Bors István formamegfeleltető érzékenységét konkrétabb irányba fejlesztette tovább. Ezt látjuk, ha jól megnézzük a Dózsa-kereszteket, melyeken a mindennapi falusi élet lassan kiveszőben lévő használati tárgyait leljük összedolgozva drámai felkiáltójellé. Fegyverelemeket keresve sem találunk, mégis az ekevas, a hófogó sövény, a kukoricamorzsoló, az ácskapocs, a gereblye a trónuson ülő alakokban fenyegető fegyverekké ötvöződik.

E heroizáló képességgel párhuzamosan megtaláljuk Bors István alkotásai között a deheroizáló műveket is. Ez a tiszteletlenkedő művészi magatartás sokak számára sajnos még ma is szokatlan, érthetetlen. Egyre többünk véleménye azonban az, hogy a demokráciák világában nagyon is hasznos.

Bors István nem kíméletes azokkal az emberi hibákkal szemben, amelyek társadalmunk egészségét veszélyeztetik. Stílszerűen nem nemes anyagból, hanem műanyagból készítette el a hatalommal pöffeszkedően tetszelgő figuráját, a *Státusszimbólumok* című művét. A műanyag minőségében hordozza a művész véleményét: hogy a rossz vezető hatalma nem tart sokáig, és ha nem is könnyen, de ledönthető, összetörhető.

Nemrég így fogalmazott: „Számomra gyönyörűség valamit tenni, és vállalni érte a felelősséget." Most már tudjuk, ő művei által vállal felelősséget, merthogy velük, rajtuk keresztül foglal állást is. Teheti, mivel éles látása van, mert optikája nem csal, s ezért tudja, mit akar s miért. Számára az igazi vajúdás a mérőeszköz keresése, s az igazi gyönyör annak megtalálása.

Itt láthatjuk a két fekvő, letakart leányka szobrát is, amely a fel-feltörő erőszak tényével szembesít. *Tulipán* és *Mementó* a címük. De *Mementó* címet visel egy csonkított vonagló emberitest-szobor is, amely a második világháború zsidó áldozatainak emlékműveként készült.

Bors István, a „Szobrik", született kezdeményező. Műveivel emlékeztet, szembesít, lényegében a lelkiismeretünket veszi célba. Egy-egy szobor elkészítését lényegbevágó aktualitáshoz köti. Szobrainak életre hívója nem egy-egy műpártoló mecénás, hanem saját, társadalom iránti lelkiismeretessége.

Ha a művészet dolgairól kérdezzük őt, azt feleli: ebben a világban nem művészekre, hanem helytállásra, emberi tartásra van szükség. S a *művész* szóval azonos értelműnek tekinti a tisztességet, a méltóságot. Vele született iránytű igazítja el az élet zegzugaiban. Zavarba csak akkor kerül, ha a dolgok bonyolultabban alakulnak, mint ahogy gondolta. Nem rajta múlt, hogy vissza-visszatért tétovasága.

Bár sokan hisszük, valljuk: az ő szobraira szükségünk van, mégis az utóbbi években nem kevés akadály torlódott a megvalósításuk elé. Szeretném hinni, hogy ez már csak a múlt. Ennek biztosítéka lehet, hogy vele együtt egyre többen ismerjük fel a

fantáziátlan emberek nagy trükkjét, szlogenjét: „nincs pénz". Nekik mondjuk közösen: aki nem tud segíteni, legalább ne gátolja a folyamatokat.

Ez a kiállítás ámbár 50 éves jubileumot ünnepel, nem mutatja be azt a teljes képet, amelyben mindazok az emberi erények és hibák kézzelfoghatóvá válnak, amelyeket még fontos lenne látni Bors István művészien kritikus megfogalmazásában. Műtermének polcain sok műve sorakozik az itt láthatókhoz hasonló beszédes tartalommal. Városunk szobrásza, köztünk élő jó barát esetében fokozottan indokolt az érdeklődésünk, mit láthatunk majd, mi születik még közös sorsunk épülésére.

Amikor megnyitom és az érdeklődő közönség figyelmébe ajánlom ezt az úttörő és követendő kiállítást, Somogy művészetet szerető s támogató lakossága, valamint a megyei tanács nevében egy emléklappal köszöntjük a művészt fél évszázados jubileuma alkalmából.

Őszi tárlat — 1988

Talán megbocsátják, ha nem időzöm hosszan a termést hozó *ősz* és a termést hozó *őszi tárlat* könnyen jelképesíthető párhuzamánál. A jelentkező 29 alkotó 105 munkája jó okkal köszönthető terméskent, ám e tárlat mégsem az évszakok szerint változik. 1985-ben került sor legutóbb az együttes megyei jelentkezésre; azt pedig tudvalevően a tavasz „jegyezte".

A periodikusan kiírt-megrendezett Dunántúli Tárlaton adatik meg rendszeresen a megyében élő és az ide kötődő alkotóknak a közös jelentkezés lehetősége, amely egyúttal a „pannon-régió" képző- és iparművészetének tágabb fórumába illeszkedik. Hadd tegyem hozzá: rendszerint *hangsúlyos jelenléttel.*

Ha e mostani, értékeiben és műfajában is gazdag megyei körképet vesszük szemügyre, kínálkozik a következtetést rejtő kérdés: *„Miért nem rendszeresek a megyei tárlatok?"* Mégse hamarkodjuk el a választ! Pontosabban szólva, inkább az alkotóktól tegyük ezt függővé; főleg akkor, ha van mód folyamatosan, rendszeresen az *egyéni* bemutatkozásra is. Nem kell hosszan bizonygatni, hogy a műtermek munkaritmusa nem a kiírt tárlatok diktátumához igazodik, és a bőven termő avagy a vajúdást jelentő periódusok másként váltakoznak. Ennélfogva, ha a mecenatúrára rendeltetett intézmények a tetszés vagy a megméretés alkalmait nem kívánják önmaguk tetszelgésére és fontosságuk fitogtatására használni, akkor a *műteremből érkező jelzések* nyomán indulnak el.

Tisztázandó, hogy mi a megyei tárlat funkciója! Mert nem kell feltétlenül megyei jelzővel ellátni azt, ami más fogantatású, és nem kell a közösség látszatát kelteni azzal, ami valóságosan nem az.

Pillantsunk kissé vissza az időben. A több ok miatt már szép emlékezetűnek is nevezhető hatvanas években, a talajt fogott vagy éppen idetelepedő művészeknek, de nemcsak nekik, mást jelentettek az akkori megyei tárlatok. Feltehetően jelezték az *„itt vagyunk"*, az *„együtt vagyunk"* manifesztumát, a bemutatkozás vágyát. Bár e funkció senkit sem öltöztetett egyveretűségbe, stílus-uniformisba, de mégis együttesen követelt figyelmet. Rendeltetést, küldetést adott a csoportos színrelépésnek.

Hogy változott mindez, mára?

Korántsem letagadva az azóta megnövekedett bemutatkozási lehetőségek, kiállítási alkalmak tényét [azok számára, akik itt maradtak (!) vagy újonnan érkeztek] –, a korábbi többes szám az *„itt vagyok"* egyéni sorozatra váltott. Bemutatkozásokra gyakrabban, közteret, közintézményt gazdagító munkákra ritkábban. Így is felkeltették a műpártoló közönség érdeklődését. Nem egyforma léptékben és eséllyel, igaz, de mégis tapasztalható lett az alkotói arcél, a karakter megtalálása, mással össze nem

téveszthetősége, szuverénné válása. Az *eredetiség*, az önálló hang meglelése, amely azonban nem tette feltétlenül felhőtlenné a homlokot, kikeményítette a vonásokat is.

Ugyanis az *ittlét* meghozta a maga küzdelmeit, a jelenlét hiányjeleit is – szárba szökkent kezdeményezést csakúgy, mint „kőbölcsős" közömbösséget. Az *„itt vagyok"* ilyen kettős oldásban–kötésben vált az ittmaradás vállalásává. Mindez kiszabta az egykori *„együtt vagyunk"* módosulásait is. Hozzájárult ehhez az alkotócsoport számbeli, nemzedékbeli gyarapodása, irányzatainak, tágabb horizontokhoz való kapcsolódásainak sokasodása. Az együttlét tehát tagoltabb, ellentmondásosabb lett az egymást szemrevételező viták által vagy éppen e viták *hiányával*. Ne essünk valamiféle külső megítélő hibájába: mindez korántsem csak ecsettel, vésővel munkálkodó kortársainkról mondható el. Önmagunkról adjuk tudtul önmagunknak, nap mint nap. Többféle perlekedésben: egyebek között vállalva *vidéken a vidékiséggel szembeni pert* is. S hogy a mostani alkalomra utaljak – több alkotás éppen erről üzen e tárlaton: megjelenítve reményeinket, veszteségeinket, otthon-vágyásunkat és idegenségeinket.

A körülményekből kiindulva ragadható meg a mai megyei tárlat többféle funkciója.

Hogy az együtthatás izgalmas élménye módot ad az ismerős-markáns egyéni karakterek újrafelfedezésére. Hogy a közös együttlétben eljutnak hozzánk a ritkábban bemutatkozók üzenetei, figyelmeztetve egyúttal a tárlatok esélykülönbözőségére is. Az is árulkodó, hogy van, akire éppen távolmaradása hívja fel a figyelmet! A tágabb és lazább szerkezetű tablón kitapinthatók új, együttes jelenlétről árulkodó csoportosulások, közösségszerveződések, akik a *„mi is jelen vagyunk"* nyomatékos felkiáltójeleit tanúsítják. Nagy örömünkre jelentkeztek azok a Somogyból indult művészeti főiskolai hallgatók, akik készülnek a hivatásra, és friss munkáikkal jövőidőre utaló ígéretet hoztak a Somogyi Képtár falai közé.

A nem idilli, hanem küzdelmes hátterű, tanulságot és reményt is nyújtó világot, termékeny magányú és csoportos nekilendülésű, hagyományokat őrző és hagyományokat felmondó törekvéssorozatot sikerült *hatásos megyei tárlatként* megjeleníteni. Nem nevezném pedáns teljességű összképnek, sokkal inkább egy olyan indokolt pillanatfelvételnek, metszetnek, amelyre szükség van. Nemcsak azért, mert folyamatokat, tendenciákat sikerül érzékeltetnie. Azért is, mert *itt* és *most*, értékzavaraink és -hiányaink közepette, a sokféleségnek ebben az együttlétében is szükséges manifesztálni azt, hogy lehetséges az alkotás, az újraépítkezés. Mert a vizuális kultúrára is nehezülnek makacs értetlenségek, terhelő adósságok. A tablókép megjeleníti például, hogy volt ereje a somogyi művészeknek törődni a tehetségekkel, az utánpótlással, de mégsem volt elég erő, összefogás ahhoz, hogy a művészeti szakképzés mind ez idáig beinduljon. Azért is, mert a megrendelésről, a mecenatúráról több teória és vita született, mint amennyi alkotás valóságos megrendelés alapján létrejöhetett. Azért is, mert – némely elgondolással szemben – a Somogyi Képtárból mégsem kávéházat kell kialakítani . . .

A tárlat csábíthat hangzatosságra és ígéretekre is. Talán a művekről kellett volna többet szólnom. Ám azok a maguk nyelvén beszédesek, és szólnak *érettünk* is.

TROSZT TIBOR

Gyergyai Albert: A várostól a világig

Kézbe simuló kötetekből áll Gyergyai Albert életrajzi trilógiája. Az elsőt *(Anyám meg a falum)* 1972-ben jelentette meg, hetvenkilenc éves volt akkor. 1979-ben olvashattuk a középsőt, *A falutól a városig* címmel. S már több mint fél évtizeddel halála után vehettük csak kezünkbe a befejezőt: *A várostól a világig* 1986 telén jelent meg.

NAGY ILDIKÓ

HONTY MÁRTA ÉS BORS ISTVÁN KIÁLLÍTÁSA

Jelenkor 1970/1.

A területi és megyei tárlatok után Budapesten is bemutatkozott a fiatal kaposvári művészházaspár, Honty Márta és Bors István. A kiállított tárgyak szépsége és meggyőző ereje feledtette a Derkovits-terem rossz adottságait, üzleti jellegéből következő hiányosságait. A művészek kényszerhelyzetben voltak, hiszen „A Tv Galériája" ebben a helyiségben kapott otthont, és a szerkesztő, Pap Gábor jó érzékkel választotta ki őket műsora számára. Az elszomorító rendezési hibákért azonban semmi sem kárpótolt. A „Kétoldalas relief" alig néhány centire állt a faltól, így a másik oldalát nem lehetett megnézni, a több nézetre komponált szobrokat nem lehetett körüljárni.

A bemutatott szobrok, rajzok, gobelinek és gobelintervek kitűnő összhangban voltak. Nemcsak az anyagok nemessége és a szép kivitel kapcsolta össze őket, hanem a szemlélet rokonsága is, ami a különféle műfajok törvényeihez alkalmazkodva változatos, de mégis egységbe foglalt összképet adott. A kiállítók közös törekvése, hogy mondanivalójuk kifejezésére egyszerű, szemléletes és egyben a hovatartozásról is valló formanyelvet teremtsenek. Ezért olyan korok és társadalmak művészetéhez nyúlnak vissza, amelyben az ember még közel állt a természethez, a gyakorlati élethez, a kétkezi munkához. Ez azonban nem menekülésvágy, hanem a megőrzés, a veszendő értékek megmentésének és újrateremtésének igénye.

Honty Márta fő műfaja a faliszőnyeg. Rajzai, sőt a kiállításon nem szereplő érmei is rendkívül dekoratívek, a sík törvényeihez igazodóak. Anyaga, mely az utóbbi három évben készült, teljesen egységes, azonos szellemet tükröz. Gobelinjei a klasszikus szövési technikával készülnek, semmiféle applikációt, varrást, tömést stb. nem alkalmaz. Ez talán konzervativizmusnak tűnik, hiszen a legújabb textilművészeti próbálkozásokat bámulatos technikai ötletek, és főleg a plaszticitásra törekvés jellemzi. Az ő célja azonban más. A hagyományos törvényekhez ragaszkodva teremt új ábrázolásmódot, új motívumvilágot. Művészetének inspirálója a sámánizmus hiedelemvilága és a magyar folklór. Nemcsak a népművészet, hanem a néprajz minden ága, mert nem a népszokások vagy a motívumok gyűjtése és felhasználása a célja, hanem a szemléletmód átörökítése. Hogy miért fordult éppen ezekhez a forrásokhoz, azt ő maga mondta el a tv-interjúban. A sámánizmus képzeletvilága erősen különbözik az európai vallásokétól. Honfoglaló őseink azonban ezt hozták magukkal, és nyomai tovább élnek a magyar népi hiedelmekben.

Sajátosan magyar, ősi forrást keresett tehát, amelynek kép- és motívumrendszere szemléletes, jól áttehető a dekoratív műfajokba. Munkáit kevés elemből alakítja, egy egy témát többször is variál. A különleges rajzi gazdagság, a részletek szépsége azonban változatosságot teremt, művei sosem válnak egyhangúvá. Központi motívuma a fa. A sámánizmus világfája ez, mely összeköti az egymás fölé helyezett „világokat", és egyben a sámán jelképe is. A nap, a hold és „az égbolt nyílása", a sarkcsillag szintén fontos képek, hasonlóan a dob és a tükör, mely „megmutatja az ember lelkét". Ezek a rajzi alapformák népesülnek be az emberek, állatok és növények stilizált képeivel. A sámánizmus a világ keletkezésében is nagy szerepet tulajdonít az állatoknak, akik az élet minden fontos mozzanatában ott vannak. A madár mint a lélek jelképe számos nép mítoszában él Egyiptomtól Szibériáig. A rajzokon és gobelinterveken a madarak hallatlan változatosságát találjuk a galambtól és gólyától a páváig. Szerepük a szelídség, a szépség megtestesítése. A másik gyakori állat a hal, a szellem jelképe, és természetesen a szarvas, a sámán, vagy ahogy a magyarok ne-

A darmstadti Bauhaus-Archiv alapítója és vezetője: Hans M. Wingler az ötven esztendős „műhelyt" idézi könyve második és bővített kiadásában (1968). A Bauhausot, az itt tanító vagy tanuló jeles magyar művészeket aligha kell bemutatnunk: az 1969-es jubileumi évben sok értékes tanulmányt olvashattunk róluk folyóirataink-ban, ha egy részletesebb és sok képpel dokumentált magyar nyelvű album erősen hiányzik is. Erre a népszerű feladatra – kellő „magyarítással" persze – alkalmasnak látszanék Dieter Schmidt 1966-ban Drezdában megjelent hasznos könyvecskéje, akár a csehek 1965-ös színes kiadványa (Radislav Matuštik munkája), vagy a jeles német Bauhaus kutató, Lothar Lang – egykor az iskola diákja – munkáinak valamelyike. Az „érdekeltek" között talán mi vagyunk egyedül, akik nem jelentkeztünk még önálló művel erről a jelenkori képzőművészetünk számára oly sok érdemeset hozó, az ellen-forradalmi korszak oly sok csalódott magyar fiatalját befogadó intézetről, tápot adó eszméről és mozgalomról. A Művészettörténeti Dokumentációs Központ Közlemé-nyeinek „Bauhaus-száma" (1963) aligha elégítheti ki: jobbára csak emlékező beszél-getéseket közöl (Rozgonyi Ivánét Pap Gyulával, Bortnyik Sándorral és Kassák Lajos-sal), egy-két Bauhaus-mester néhány levelét Kállai Ernőhöz és Kampis Antal ma már erősen hiányosnak tűnő, de akkor úttörő érdemű tanulmányát Moholy-Nagy László-ról. A beszélgetések inkább szubjektív és egymásnak is ellentmondó véleményeket ele-venítenek, olykor vállalva születésük idejének napjainkban talán túlhaladott értékíté-seit.

Hans M. Wingler vaskos monográfiája bizonyosan a legalaposabb szakmunka, mely a tárgyban valaha is megjelent. A nagy alakú és súlyos kötet (280 szöveg-lap, 320 tábla és 45 dollár!) ismerteti a Bauhaus előtörténetét, követi a weimari, dessaui és örvid berlini korszakát, és idézi chicagói újraéledését is. Itt Moholy-Nagy érkezé-sétől az inkább esztétikai és szellemi utódlásnak tekinthető Illinois Institute of Tech-nology „Design-intézetének" 1966/67-es tanévéig.

Hans M. Wingler könyve nem „akadémikus" mnográfia, inkább dokumentum-gyűjtemény. Az első íveken öszefoglalja a Bauhaus-idea „eredetét és történetét", majd további kétszáz oldalon dokumentumanyagát közli: az intézet alakulásának és működésének iratait, nevelési programokat és kiáltványokat, tanterveket és tanmene-teket, beszédeket, leveleket, a mesterek tanulmányait és jelentéseit, egykori és emlé-kező írásokat, közöttük művészeti elveikről, munkásságukról szólókat elsősorban. Így az iskola működése, szervezete, alapelvei és története, a mesterek és tanítványok port-réja a „téma" saját dokumentumaiból (olykor éppen magánlevelekből) bontakozik ki. A módszer is „bauhausos": nem kényszeríti a szerző ránk a maga álláspontját, az összkép az olvasottak után bennünk alakul. Hozzájárul mindehhez a sokszáz tábla, ezeken előbb személyenként ismerjük meg a Bauhaus-mesterek és tanítványok alko-tásait, majd művészeti ágazatonként, tanműhelyenként az iskola belső életét, végül kiadványait és kiállításait. Az intézet „éráit" a szerző az egymást váltó igazgatók és színhelyek szerint osztja fel, így megkülönbözteti Walter Gropius (1919–1925–1928) weimari és dessaui, Hannes Meyer (1928–1930) és Ludwig Mies van der Rohe (1930–1932–1933) dessaui, majd berlini korszakát, és a továbbiakban – a dokumentumok jórésze angol nyelvű már – az amerikai New Bauhaus alakulásait.

A képes táblákon és a szöveggyűjteményben sok magyar mester nevével és mű-vével találkozunk, a már említettek mellett az ebben a vonatkozásban kevésbé szá-mon tartottakkal is (Moholy-Nagy, Kállai Ernő, Képes György tanulmányai, levelei stb.). A könyvet az intézet tanulóinak névsora, majd a Bauhaus bibliográfiája – kiad-ványainak jegyzéke, folyóiratainak repertóriuma, a mesterek munkásságának és az is-kolának irodalma stb. – egészíti ki.

A remek dokumentumkötet és monográfia, a kimerítően gazdag képanyag – a szöveges részben sok száz grafika és a jelentősebb iratok, kiadványok facsimiléje – nemcsak a témával foglalkozó történészek számára nélkülözhetetlen, hanem az alkotó-művészek is sok haszonnal forgathatják.

vezték: táltos, leggyakoribb állatjelmeze. De megjelenik a regősének csudafejű szarvasa is, ezer ág-bogas agancsán a csillagok ragyognak. Igazi képi gondolkodás nyilvánul meg ezekben a szimbólumokban, csupa olyan motívum, ami gazdagon, színes meseszerűséggel ábrázolható.

A motívumvilágon kívül a szerkezeti és formai megoldások is ezt a látásmódot tükrözik. Az átírásra, a stilizálás módjára a szibériai népek díszítőstílusa is adott ösztönzést. A sziklarajzok, a textil, bőr, nyírkéreg stb. díszítések mértani jellé egyszerűsítik az ember- és állatalakokat, természeti jelenségeket. A rajzok szőnyegszerűen kitöltött mezőiben viszontlátjuk az obi-ugor csillagalakzatokat, az evenki hímzések kacskaringós mintáit, a jellegzetes kettős ívű köröket középen ponttal, és a vonallá egyszerűsödött állat- és növényformákat. De a magyar hímzések és festett asztalosmunkák díszei, a rozetta, a tulipán, a levél stb. is beépülnek ebbe a világba. A sámánénekek virágos metaforái, a visszatérő sorok, rímek, az egész hiedelemvilágot átható jellegzetes hármas ritmus határozza meg a szerkezeti alapelveket.

Az irodalomtörténészek csodálkozva fedezték fel József Attila egyes verseiben a Kalevala ritmusát, képalkotó módszerét. A mai magyar képzőművészetben sokan próbálnak valami ehhez hasonlót kialakítani, és Honty Márta munkáit rangos hely illeti meg ebben a törekvésben. Ha a néző nem is ismeri a bonyolult utalásokat, a szimbólumok jelentéseit, akkor sem éri veszteség, mert megérzi a „Népdal" gobelintervben a tisztaságot és szépséget, a néhány egyszerű elemből épített „dallam" vonalat, vagy a „Tükör" hidegebb és meleg színváltozataiban az emberi lélek kettősségét. És boldogan mélyül el ennek a harmonikus, gazdagon mesélő világnak a szemlélésében, mert a mindnyájunkban élő díszítőkedvet és játékos fantáziát testesíti meg magas művészi fokon.

Bors István Borsos Miklós növendéke volt. Tanárától elsősorban a mesterség szeretetét és a prehisztorikus kultúrák iránti érdeklődést tanulta. Sosem mondja azt magáról, hogy „művész", műtermét is műhelynek nevezi, és ez nem külsőség. Az anyagok megválasztása, a megmunkálás szépsége éppúgy lényeges eleme munkáinak, mint a kompozíció. Nem véletlen, hogy a viaszelvesztéses eljárással maga önti szobrait. Legújabb figuráival még inkább hangsúlyozza hovatartozását, azt, hogy a szobrász is mesterember, aki néha művészi színvonalon tudja mesterségét. Így érthető, hogy minden emberalkotta tárgy becses lesz számára, és nemcsak kifejező, hanem szimbolikus erővel is bír. Ezek után azt hihetnénk, hogy művészete a pop arttal rokon, erről azonban szó sincs. Az esetlegesség látszatát is kerüli, és ha ekéből és szögekből komponál is egy szobrot, a tárgyak csak inspirációt adnak, a végeredmény sosem azok egymás mellé helyezése, hanem egy magasabb fokú újraalkotás. Az „Emlékmű" feszültségét éppen az adja, hogy a kész szobron csak érezzük az eredeti tárgyakat, de ami előttünk van, az a hagyományos értelemben is plasztikai mű. A módszer hasonló ahhoz, ahogy Picasso készítette szobrait a harmincas években, és rokon Moore alapelveivel, aki a természeti és biológiai erők alkotta formákhoz kapcsolja műveit. Moore művészetének hatása egyébként is nyilvánvaló. Az „üregesítés", a belső és külső formák áthatása ma már a modern szobrászat formanyelvéhez tartozik.

Nincsenek talányos címei, tárgyköre is szűk, inkább több változatot mutat be egy-egy témához. Munkáinak kiindulása mindig plasztikai probléma, szobrai ezért nem irodalmiasak vagy zsánerszerűek, de nem lesznek puszta konstrukciók sem. A Brancusi–Moore hagyomány értelmében lélekkel, jelentéssel megtöltött „vitális formák".

A kiállított tárgyak egy kivétellel az utolsó négy évben készültek. Az 1962-es „Emlékműterv" azért kapott helyet, hogy egy téma alakulását szemléltesse. A halottsiratás még tulajdonképpen jelenet, bár a kompozíció függőleges-vízszintes rendje a lényeges szobrászi probléma. Az öt évvel későbbi végleges megfogalmazásban ebből csak a fájdalmat kifejező éles, hegyes formák és a monumentális hatású, szárnyaló ekeforma maradt meg.

Az új munkák időrendi sorát a reliefek nyitják. A „Falu" keresztmetszetet ad, mintha végigmennénk a fő utcán egészen a temetőig. Látjuk a házfalakat, kerítéseket,

a kerekes kutat, egy figurát az ablakban. A festői fény-árnyék hatások, a mozgalmas felületkialakítás érdekelte, az előre-hátra tolt síkok, az áttörés lehetősége. A „Kétoldalas relief"-ben már a dinamikus ritmus a fő elem, a plasztika sodrása viszi a szemet. A reliefektől csak egy lépés választja el a szintén 1965-ben készült fülkés szobrokat. A „Család I–II" zártságát és bensőséges hangulatát a fokozatosan mélyülő terek adják. A fülke az etruszk ihletésű kis „Szarkofág" körül a sír jelleget hangsúlyozza. A két alak itt még nincs egymásba komponálva, a síkszerűség hangsúlyozott. A nagy változatból már elmaradt a fülke, a hátteret lezáró lapos férfi figura, és a plasztikus formálású nőalak együtt alkot egy térformát. A szobor különös, megható szépségét az anyagok játéka testesíti meg. A réz patinázott és polírozott felületei megfordítják a realitást, a tárgy lesz a mulandó, az elenyésző, és az ember marad a fényes, az örökké élő.

Az egynézetűség az 1966-os „Vízparti formák"-kal oldódik fel. Előzményük konkrét feladat volt, egy pályázat a Balaton-parton felállítandó térplasztikára. A táj és szobor egységének megteremtése, a természet és az emberi alkotás egymásba hatása a lényege ezeknek az oszlopszerűen felmagasodó, négyméteresnek képzelt szobor-bálványoknak. Átjárna rajtuk a napfény és a levegő, üregeiket befújná a szél, csúfondárosan hegyes kis csúcsaikat lekoptatná az idő, lassan maguk is természeti képződményekké válhatnának. Formailag rokon velük a „Tavasz", bár didaktikusabb. A magból kibomló virág plasztikai megfogalmazása Klee „Virágzás" című képét juttatja eszünkbe, melyen a színek világításbeli fokozatai érzékeltetik a kinyílást.

Az anyagok, a mesterségek, a régi tárgyak szeretete vezette el a „Figura I–II–III" megalkotásához. A falusi kovácsok és teknővájó cigányok gyakorlata él bennük, és a folklórnak az a tágabb értelmezése, ahogy Vajda Lajos gyűjtötte, rajzolta a hétköznapi élet tárgyait, egy szekeret, egy egyszerű ablakrácsot vagy egy félig hámozott almát. A figurák alkotóelemei teknő és vájú formák, egy gereblye, reteszek, zárak, ácskapcsok, ajtópántok. Ezek a fa-vas kombinációból született maszkos, karmos lények talán maguk is félelmetes táltosok, akik őrzik állatősük jegyeit. Ettől a mitikus világtól elkülönül a legújabb munka, a „Nappal-éjszaka". A kétféle anyag, a bronz és az alumínium hideg-meleg színellentéte, az egymásnak pontosan megfelelő pozitív-negatív formák harmonikus teljességet fejeznek ki.

A kiállítás élményt jelentett a látogatóknak, és mint minden bemutatkozás, fontos volt a művészek számára is. A fiataloknál szokatlan határozottság és kialakult stílus nemcsak a tehetség, hanem az egyéniség jele is. Kulturáltságuk, a munkájukat jellemző komolyság és művészi alázat igényes, szép alkotásokhoz vezette őket. További útjukat az is meghatározza, találnak-e értő és támogató, ösztönző közönséget.

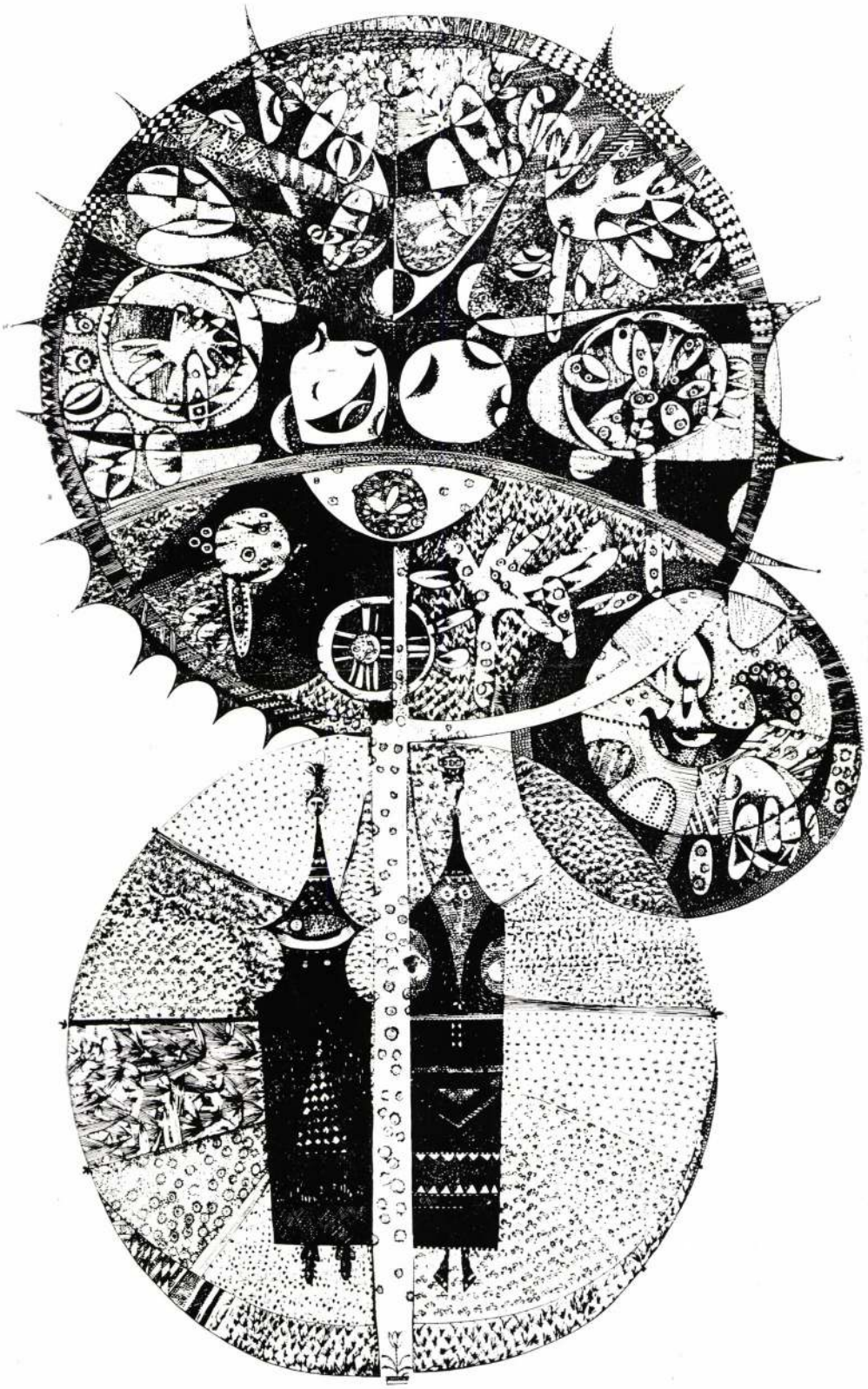

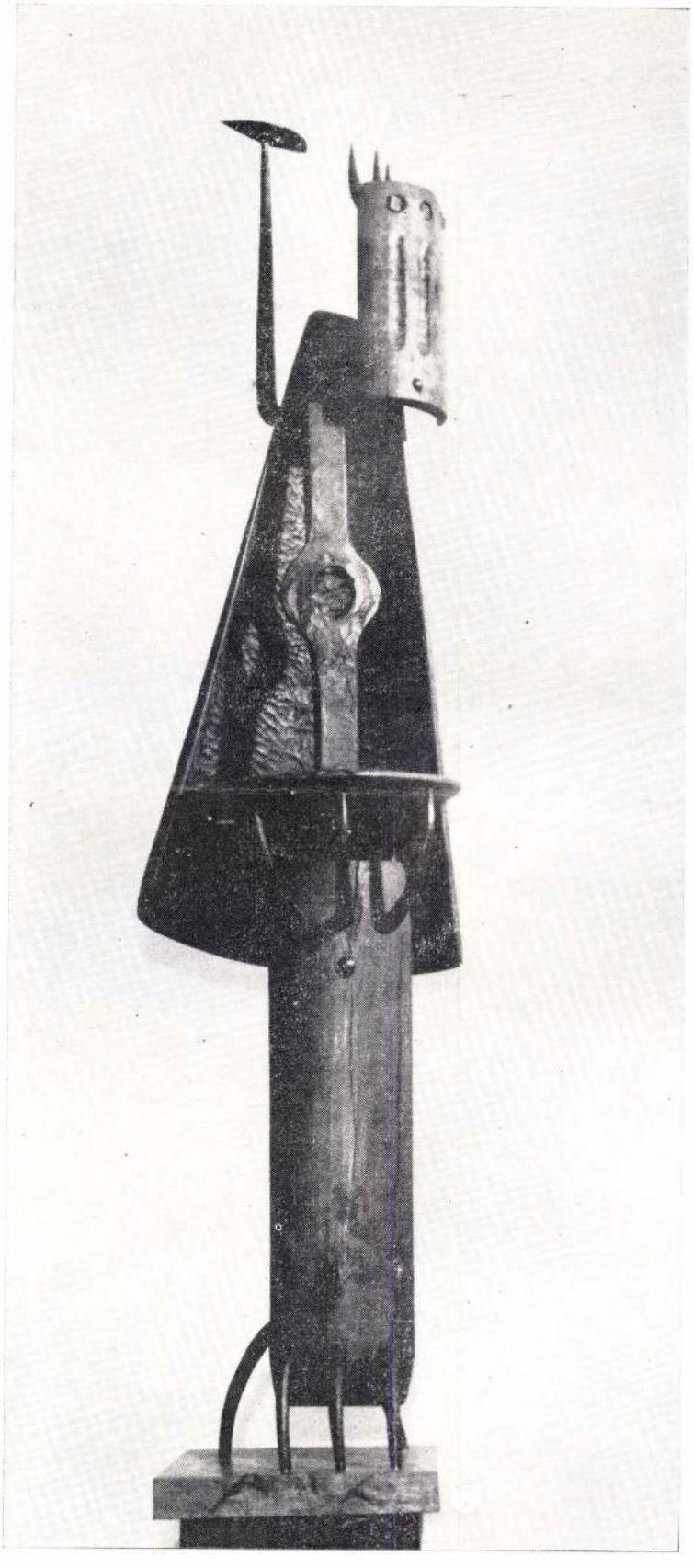

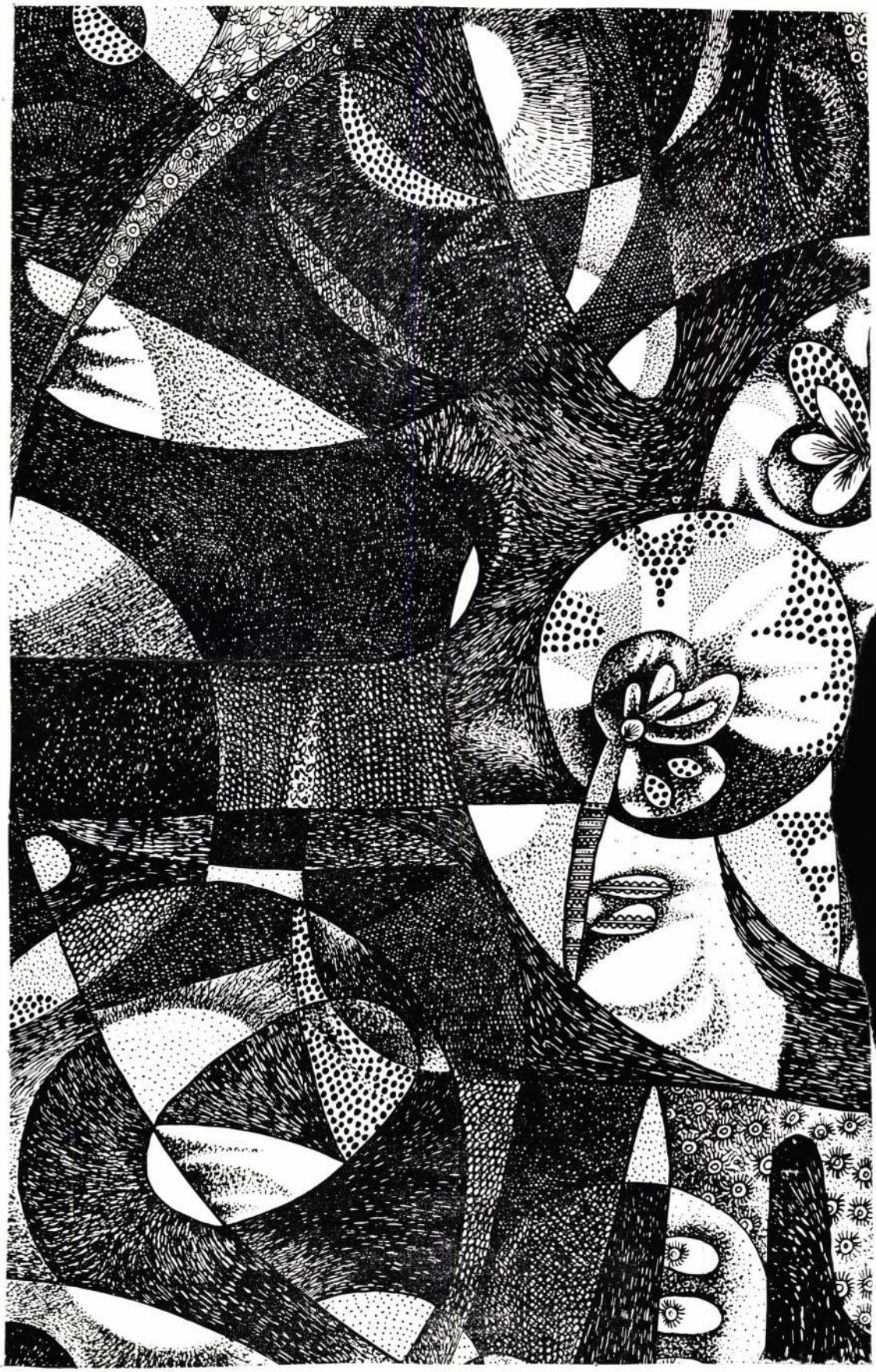

BORS István rajzai

91 10.57, 60

Új Művészet

Boris Istrati

Kétoldalas reliet

rajz.

6. Balatoni Nyári Tárlat
Balatoni Múzeum, Keszthely 1972.

Bors István

neve emlitve

Müvészettörténeti Értesitő 1972

314. old

Bors István

Műve kerül felállításra a Balaton-parton.

Magyar Hírlap 1970. jan. 16. 8. l.

Borsy István

A pécsi Modern Magyar Képtárban kiállítása
nyílt.

Magyar Hírlap, 1970. III. 7. 8. l.

Bors István
szobrász

Bors István ünnek feleségével Honty Mártával közös kiállítása volt 1969 jul 25 - aug 7 ig a Derkovits terem és TV Galerial an stb.

Kovács Gyula: Honty Márta és Bors István.
MŰVÉSZET, 1973.február - 25.oldal

Bors István
festmény

Bors Istvánnak feleségével Konty Mártával közös kiállítása volt 1970 márciusában Pécsett a Modern Magyar Képtárban.

Kovács Gyula: Konty Márta és Bors István.
MŰVÉSZET, 1973.február - 25.oldal

Bors István

Nobrás

Bors Istvánnak, feleségével Honty Mártával közös kiállítása volt 1971 már c.7 - 22 ig Jugoszláviában

Kovács Gyula: Honty Márta és Bors István.

MŰVÉSZET, 1973.február - 25.oldal

Bors István
szobrán

Bors István 1938-ban kaposvárom
műtetett és 1961-ben az Iparmű vé-
szeti Főiskola szobrán tanszakán
végzett. Borsos Miklós volt a mestere.

Kovács Gyula: Honty Márta és Bors István.
MÜVÉSZET, 1973.február - 25.oldal

Bors István
sobran

„~~Bálaga~~"
„Dózsa kereszlek"
„Lakodalmas kosár"
„Vadász"

repro

Kovács Gyula: Honty Márta és Bors István.
MŰVÉSZET, 1973.február - 25.oldal

Bors István
nobrán

„A háboru"
„Vizpartiformiak"
„Tavan"
repro

Kovács Gyula: Honty Márta és Bors István.
MŰVÉSZET, 1973.február - 25.oldal

Bors István
szobrász

Bors István munkásságáért 1965-ben Rippl-Rónai díjat kapott. Körtíri szobrai, Veszprémben, Balatonfüredváron, Komlón, Szófokon vannak elhelyezve.

Kovács Gyula: Honty Márta és Bors István.
MŰVÉSZET, 1973.február - 25.oldal

Bors István

szobrász

„Anya gyermekével" (repro)

A bonsó kiatoldalóm.

Művészet, 1973. felmér.

Borsy István
szobrász

„Kétoldalas relief"
(repro)

Kovács Gyula: Nyári tárlatok.
MŰVÉSZET, 1972.szeptember - 34.oldal

Borsos István
grafikáról

Részt vett a Balatoni Nyári
Tárlaton

Kovács Gyula: Nyári tárlatok.
MŰVÉSZET, 197?.szeptember - 34.oldal

Bors István

Háború bronz 18×26 cm

6. Balatoni Nyári Tárlat

Boss István

Dísel — bronz 15 cm

Kétoldalas relief — " — 34 cm

6. Balatoni Nyári Tárlat

Bors István

Gomogyban a felszabadulási pályázat első díját nyerte (szobrászat).

Magyar Hírlap, 1970. V. 11. 6. l.

Boros István, nobrán

Kompozíció,

Repr.

—: Falu

523.

JELENKOR, Pécs, 1972. jún.

XV/6.

Bors István, nobrán

Részlet :

Repr.

— : Memento, 1514.

547.

JELENKOR, Pécs, 1972. június

XV
6.

Bors István, szobrász

1

Látogatás Bors István és felesége: Honty Márta kaposvári lakásán. A művészpár életének, körülményeinek, munkásságának bemutatása és beszélgetés törekvéseikről, nézeteikről. Pl. van-e jelentősége annak, ha valaki „dunántúli művész", a gyermekkor jelentősége a későbbi fejlődés szempontjából, vidéken vagy Pesten hasznosabb-e élni...

Hallama Erzsébet: Látogatás Bors Istvánnál és Honty Mártánál 544-547.

JELENKOR, Pécs, 1972. június

XV/6.

Boss István, szobrász

2

A kaposvári születésű Boss István az Iparművészeti Főiskolán végzett a szobrászati szakon. Négy szobra áll köztereken. Veszprémben: a fiú kecskével, Balatonföldváron: Halat tartó figura, Komlón: Anya gyermekkel, Siófokon: 19-es mártír emlékmű (1971). És: Mike határában: Az ismeretlen erdész. Hallama Erzsébet: Látogatás Boss Istvánnál és Honty Mártánál 544-547.

JELENKOR, Pécs, 1972. június XV. 6.

Bors István, szobrász

kompozíció: Repr

— : Vízparti formák Címoldal

[Elülső – külső – borító]

Jelenkor, Pécs, 1972. június

XV/6.

Bors István, szobrász

Rézlet. Repr.

— : Memento, 1574

Mümelléklet: 3.

JELENKOR, Pécs, 1972. június

XV/6.

Bors István, szobrász

Térkontrukció:

Repr.

—: Ismeretlen erdész

[Hátsó-külső-borító]

JELENKOR, Pécs, 1972.] június XV/6.

Bors István

Megbízták Bors Istvánt, hogy a kaposvári Kalinyin u Óvoda részére bronz „Mesemadar"-at hesítse el.

------:Köztéri munkák.

Müvészet, 1977. május - 48.oldal.

Bors István, szobrász

L.: Rétfalvi Sándor

Türkös Tibor: Képzőművések műhelyében
253-261

Jelenkor, Pécs, 1977. március XX/3.

BORS ISTVAN, szobrasz

--

Honty Márta és Bors István, két müvész a tizenhárom fiatal somogyi képzőmüvész közül. Mázaspár. A müterem falain gobelin-tervek és monumentális festmények. A polcon pedig szobrok. Bors István munkai. A müterem alatt öntöde. 29.old

Cseszák Gyöngyi: Honty Márta és Bors István 29.old

Múzeumi Magazin, 1969. 3.sz. Bpest.

BORS ISTVÁN, szobrász

Honty Márta és Bors István, két somonyi művész. Házaspar. A müterem alatt öntöde. Fent dolgozik Honty Márta. Frevez, rajzol-Egyik fent keresi az értelmet az égig érő vilag fa, a csillagképek között, a másik mélybe szall le érte, a kohótüz mellé, ott hajlitja almait misztikus valósággá 29.old

Cseszák Györgyi: Honty Márta és Bors István 29.old

Múzeumi Magazin, 1969. 3.sz. Bpest.

BORS ISTVÁN, szobrász

--

X"Harom kereszt",fából fémkonstrukcióval.A fa kocsit durván megmunkalt,faragott-szegecselt vaspanttal diszi ve.A harom kereszt közül a középső talapzata 60 cm.de még igy,a polcon is a monumentalitas hatasat kelti. A hatast együtt fejezik ki,a akkor a részek lényegtelenné zsugorodnak,alarendelodnek az egésznek. 31.old

Fekte repr. 32.old

Oseszak Gyongyi: Honty Márta és Bors István, 29.old

Muzeumi Magazin. 1969. 3.sz. Bpest.

BORS ISTVAN, szobrasz

"A FALU", két lábon álló, kovácsoltvas, tömör keresztmetszet, sajátosan magyar éllel. Trebélyes faval, az élettel indul, lezárul a stilizált falusi temetőben, a halálban. Faluja kizárja a lábas csendéletet. 32.old

Csemák Gyöngyi: Honty Márta és Bors István 29.old

Múzeumi Magazin, 1969. 1.sz. Győr.

BORS ISTVÁN, szobrász

Honty Márta, festőművész férje viszont elismerten és tagadhatatlanul Henry Moore hatása alatt áll. Korábbi szobra: Fiú a kecskével, egyszerű és egyértelmű. De azóta a szobrászat más utakon jár és más formákat keres. Ő is elszakadt korábbi kifejezési formáitól. 31.old

Cseszák Gyöngyi: Honty Márta és Bors István 29.old

Múzeuni Magazin, 1969. 3.sz. Szept.

BORS ISTVÁN, szobrász

Itt az erő a szépség. A természetellenesen széles vállakat csak hangsúlyozza a végtagok vékony hosszúsága, Az alakok megnyúlnak, naggyá nőnek és erőssé. Tehetsége letéte a szenvedés életrekeltése. A lehajtott, szenvedő fej nincs is kidolgozva, a mozdulat önmagaért beszél. 31.old

Cseszak Gyöngyi: Honty Marta és Bors István 29.old

Múzeuni Magazin, 1969. 3.sz. Spest.

BORS ISTVÁN, szobrasz

--

A formák gyakran zartak.Előfordul,hogy a szobrat fülkében helyezi el.és a szobor minden esteben meg akar szabadulni zartságából.Igy lesz a küzdelem állandó,mert minden kitörési szandékot visszaszorit valami.De a küzdelem nem áll le.Ezt Moornal igy fogalmaztak meg:a belső materia is megnyilik a szabad tér felé,és ezzel a plasztikanak uj ritmusa teremtődik meg. 31.old

Összeáll. Gyöngyi: Konty Márta és Bors István, 29.old

Múzeumi Magazin. 1969. 3.sz. Bpest.

BORS ISTVÁN, szobrász

Minden szobrából árad a nyugtalanság,azok együttesen kifejezik ,hogy az élet harc és konfliktus.A haldoklók,a viaskodók kapaszkodnak,utolsó erejukkel kétségbeesett erőfeszitést tesznek az életért.Meg kell halni.És igy törtődik fel minden szobor energiával. 31.old

Cseszak Gyöngyi: Bor Honty marta és Bors istvan 29.old

Muzeumi Magazin, 1969. 3.sz. Bpest.

BORS ISTVÁN, szobrasz

Akasztott emberéről felsir a fajdalom,az ernyedten,tehe
tetlenul lelógó labak,a halal lehellete,a tulméretezett
has érezteti az enber gyarló voltat,szétnyilt keze pedig
alkotó erejét.megrendités ben hatalmas,akar atüskék közé
beszoritott martirember. 31.old

Csesznák Gyöngyi: Honty Márta és Bors István 29.old
Múzeumi Magazin, 1969. 3.sz. Bpest.

BORS ISTVÁN, szobrasz

---

kedvenc témaja még az anya gyermekkel való szerepeltetése, az összetartozas, a szeretet jelképei, anya a gyermekkel, sokszor több helyzetben témai. 31.old

Csegzák Gyöngyi: Honty Marta és Bors István 29.old

Múzeumi magazin, 1969.3.sz.Bpest.

BORS ISTVÁN, szobrasz

Bors István életérzésében művészetében az emberi természet fő érzelmei dominálnak, a születésszeretet, a küzdelem-szenvedés, és a mindent lezáró halál. Így hármas egységben. 31.old

Csemák Gyöngyi: Honty Márta és Bors István 29.old

Múzeumi magazin, 1969. 3.sz. Spest.

Bors István, szobrász

L: Borsos Miklós

Lónay S: Képzőmű. Krónika 899-902.

Jelenkor, Pécs 1976. október XIX/10.

Bors István, szobrász

Hogyan született meg a nagyatádi faszobrász alkotótelep? – A 70-es évek elején a mikepusztai tó mellett a somogyi erdőgazdaság támogatásával Bors István fölállított egy fából ácsolt szobrot. – Ez volt az első kísérlet (említve)

Tüskés Tibor: Képzőművészek Műhelyében, alkotótelepek.

Jelenkor, 1977. 3. 260-61 old.

Bors István, rovbrdsz

L: Péter Zsuzsa

-: Hir 8.

Népszabadság, Bp. 1977 aug. 2.

Művészet, 1944. 3. 25. old.

Bors István, szobrászművész
Képzőművész-szeti világhét. Dél-dunántúli szemle.

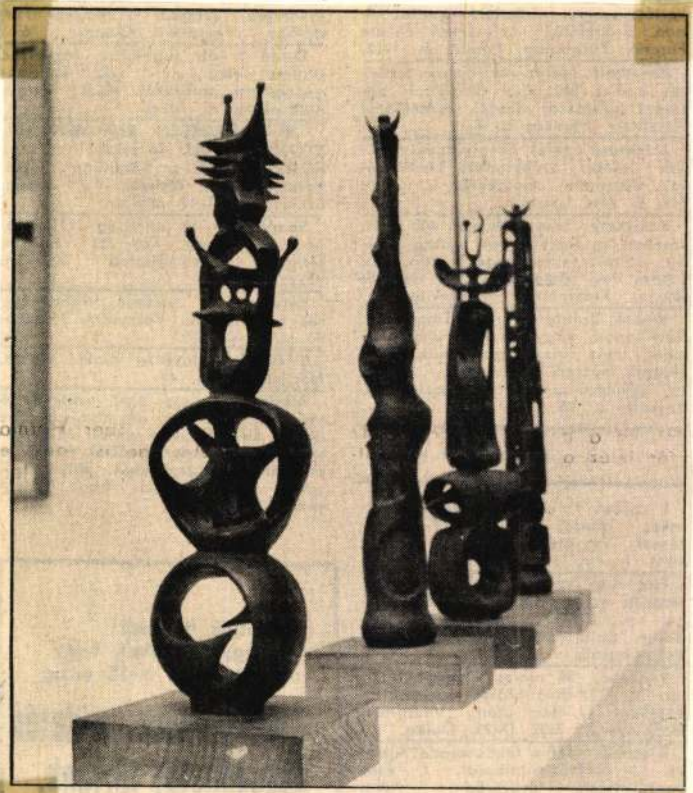

Bors István: *Vízparti formák I.*

Nyíló (Veszprém), 1984. szept. 30.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-725

Somogyi Néplap
1973 AUG 12

Bors István szobrászművész

1021

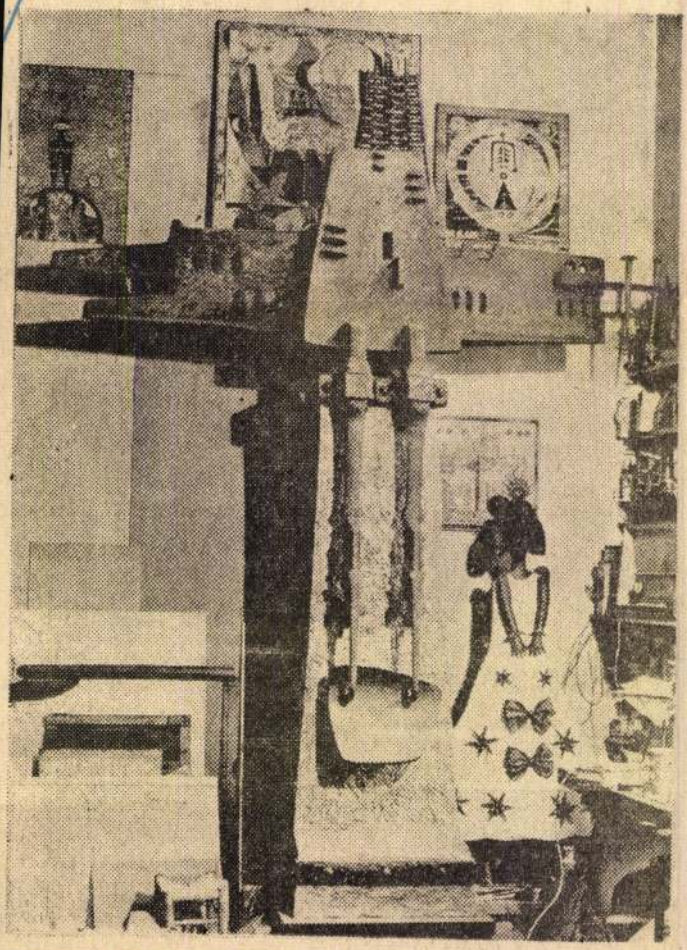

Kereszt. Bors István kaposvári szobrászművész alkotása.

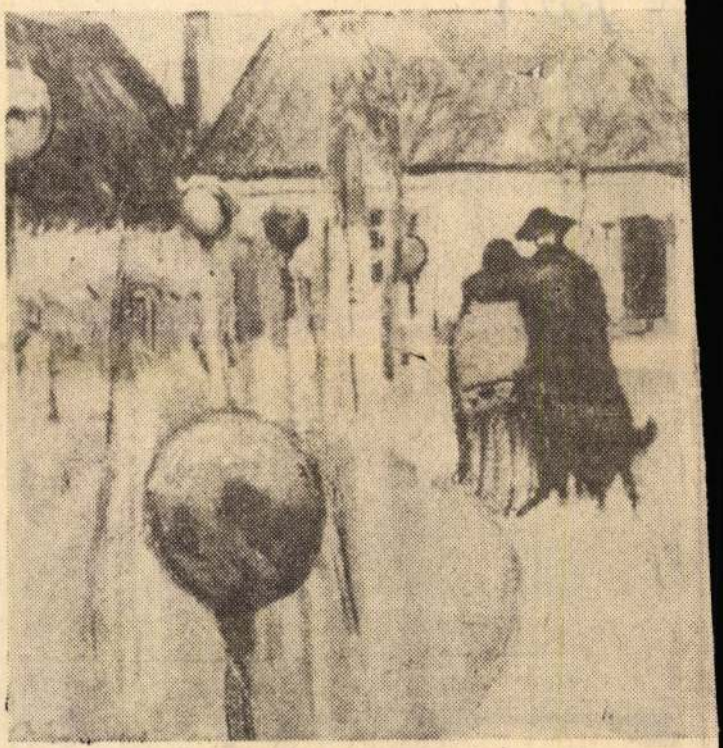

Rippl-Rónai József: Ödön öcsém háza (pasztell).

Gyurkovics Tibor

Vallatás a vendégl

OTT ÜLTEK a vendéglőben, kedélyesen, felöltözve a két szülő és a nagybácsi. Sört lyogni próbált, az anyja egy kicsit a fejét csóválta, az anja

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Bors István szolyászművész

ESTI HÍRLAP

1984 MÁR 20

BUDAPESTI TAVASZI FESZTIVÁL

1021

Országos képzőművészeti kiállítás '84

Az állatarcú szörnyek széttárt karú emberi lényt, afféle szenvedő Krisztust vontatnak lábánál fogva maguk után, s miközben megalázzák, elpusztítják a valamit vállaló embert, az emberi értékeket, maguk felemelkedni, diadalmaskodni látszanak. Mert soha nem néznek tükörbe, s ha mégis, abban azt az alakot látják, amely a leginkább tetszik nekik. A Műcsarnokban megnyílt Országos képzőművészeti kiállítás '84 című tárlaton *Bors István* kisplasztikája *(Terror)* azon kevés munkák egyike, amely művészi értékű kompozíciójával mondani is akar valamit. A látogató ugyanebben a teremben találkozhat *Váró Márton* míves stílusban fogant márványtorzójával, valamint *Sós András* Leonardójával, *Szabó Tamás* Turbános férfi című munkájával és a *Szentirmai Zoltán* Emlékhely című kicsiny, ám mégis monumentálisnak ható kompozíciójával.

Nagyon nagy szerencse, hogy ez a néhány kisplasztika — miután az ember végigjárta a termeket, és sok száz festményt, grafikát megtekintve már teljesen reményét vesztette — képes a művészet hitelét, értékét, lehetőségét, tágasságát, minőségét hirdetni. Mert az országos tárlat egésze ennek a követelménynek nem nagyon felel meg. Már az is nehezen érthető a rendezők részéről, hogy szobrászaink jelentős hányada nem szerepel a tárlaton, hiszen számos fiatal és középnemzedékbeli alkotó éppen az utóbbi években adta tanújelét annak, hogy a festészettel és a korábban olyan rangos grafikával szemben van művészi szándéka és gondolata, a megvalósításban érzékeny és ezért reményekre jogosító hitele.

De hát akik távol maradtak (ki tudja, miért), azokról most nemigen lehet méltatást írni. Így marad az, amit a termek egész sorában látni lehet, vagyis elsősorban az, amiben jelenlegi képzőművészetünk a leggyengébb, szinte vergődően színvonal alatti, vagyis a festészet. Igaz, innen is jó néhányan hiányoznak, de a kép összhatása talán akkor sem lenne vigasztalóbb, ha szerepelnének a tárlaton.

A két évvel ezelőtti országos kiállítás kapcsán már megírtam azt a véleményemet, hogy ne[illegible] remélh[illegible] vagy talán egyszerűen önmagukat adják, rutinszerű, kiüresedett világukat kínnal festménnyé formálva.

A nagyteremben, ahol a főfalon három nagy név sorakozik egymás mellett, az ember inkább csak a név előtt tiszteleghet, mint a nevekkel fémjelezni óhajtott művek előtt.

Ez a „felkészítés" csak kiteljesedik a termek sorában. Most aztán nem mondhatják az alkotók, hogy bármiféle művészeti kényszerzubbonyt kellene magukra venniük, érvényesül is a festési módok, szemléletek, majdnem azt írtam, stílusok sokfélesége. Ám ez a tarkaság igencsak félrevezető, mert alaposabban megnézve a képeket, tulajdonképpen valamennyi három-négy festői szemléletmód és eljárás köré csoportosítható. Ám ezek közül akármelyik nagy csoportot vizsgálja is az ember, be kell látnia, hogy a művészek annyira rettegnek a valóságtól, s olyan kimondhatatlanul vonzódnak a végtelenségig tágított általánosságokhoz, és kimódoltan rafinált, vagy éppen bántóan primitív festői megoldásokhoz, hogy munkájuk jószerivel színfolttá, textúrává egyszerűsödik. Mint említettem, több csoportba sorolható a festészeti anyag, s ezek közül kétségtelenül egyik, az úgynevezett realista alapállású festők köre is. Sajnos, az ő munkájukat is igen elszomorítónak érzem, korábbi erényeiket és megoldásaikat olyan mértékben ismételgetik, miközben már sem gondolatilag, sem érzelmileg nincs közük az úgynevezett népi, paraszti világhoz, hogy jószerivel önmaguk paródiájának hatnak.

Úgy vélem, mindezzel a szépítgetés szándéka nélkül szembe kell, vagy kellene nézni és valamiféle határozottabb elképzelés szerint szervezni a különben fontos, kétévenkénti tárlatot. Vonatkozik ez a grafikai anyagra is. Néhány esztendővel ezelőtt még az ilyen nagy tárlatoknál a kritikus ennek a méltatásával kezdte írását, hiszen a meglepetések, az esztétikai értékek, kísérletek, egész sorával találkozhatott. Ezen a tárlaton a grafikai anyag is alig felülmúlható szürkeségével hívja fel magára a figyelmet.

Harangozó Márta

Hírlap

POLITIKAI NAPILAP

...ogatása ...ben

Konzultációk a BT-ben

New York, március 20. Az ENSZ Biztonsági Tanácsának tagjai ma nem hivatalos konzultációkat tartanak arról, mikorra hívják össze a testület Szudán által kért ülését. A valószínű időpont csütörtök, akkorra érkezik meg New Yorkba Szudán magas rangú küldöttsége.

A BT-hez intézett, hétfőn éjjel nyilvánosságra hozott szudáni levél Líbiát vádol-

BATTHYÁNY TÉRI ÁRUHÁZ, SUGÁR: VASÁRNAP IS

Fővárosi üzletek új nyitvatartása

A fővárosi üzletek nyitvatartási rendjéről tartott sajtótájékoztatót ma dél-

va — az élelmiszerüzletek péntek-szombati nyitvatartása bevált, s sikeresek a csütörtöki bevásárlónapok.

Bővült a vasárnap délelőtt tejet, kenyeret árusító helyek száma is:

ma már 170 üzletben, illetve vendéglátó egységben vásárolhatnak a budapestiek.

A tapasztalatok azt bizonyítják: ezek az intézkedések még nem elégségesek. Továbbra is gondot okoz a hétfő délutáni vásárlás. Ezen a napon ugyanis az üzletek egy része korábban zár, mint a hét többi napjain. Szükséges tehát, hogy gyarapodjon az esti órákig nyitva tartó boltok száma, *s ebben az időben is legyen elegendő pékáru, tej, hús az üzletekben.*

Nagy Richárd bejelentette: a szakszervezetekkel és a Belkereskedelmi Minisztériummal megállapodtak,

április elsejétől két nagy ABC-áruház vasárnap nyitva tart.

A *Sugár* és a *Batthyány téri áruház* 7—13 óra között várja a vevőket. Tervezik: még az idén a szövetkezeti kereskedelem egy élelmiszer-áruháza is csatlakozik majd a vasárnap nyitvatartókhoz.

(nyárádi)

ST KERES

...orgalmi ...onlítások

dieket. Dubrovnikban egy háromfogásos vacsora borral ezer dínár.

Svájc viszont Európa egyik legdrágább célpontja marad: 200 frank, azaz ... dollár körül

Bors István szobránművén

Bors I. Munkány díjas kobrán a nyíregyházi és műfordító arcképét ábrázoló Vitér Béla emlékplatetjével tüntetett ki kaposvári szemléjéjének honismereti munkáért

A Somogy Krónikája

Somogy, 1987. 5 sz. a hátsó-belső borítón

Bors István szobránművész

a Somogy Megyei Tanács 1987. augusztus 20-án rendezett ünnepségén „művészeti díjat" kapott.

A Somogy krónikája
Somogy, 1987. 6. sz. (a hátsó-belső borítón)

BORS István szobrász

Hírek: Tóncsics-emlékművet avattak ma délelőtt Kaposvárott, a Tóncsics Mihály Gimnázium és Szakközépiskola pozkjában. Bors István szobrászművész alkotásáról dr. Nagy Sándor, az Elhöki Tomács tagja, az Állami Ifjúsági Bizottság titkára mond avatóbeszédet.

Népszabadság 1983. III. 15.

Bors István

A művész alkotásaival részt vett
Salgótarjánban a Tanácsköztársaság
téren megnyilt nyári szabadtéri
szoborkiállításon.

NÉPSZAVA, 1977. augusztus 7.
8. oldal

A közleményt lásd
Vigh Tamás címszó alatt

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

Bors István szobrász

SOMOGYI NÉPLAP

1975 DEC 29

1021

Kaposvár a képzőművészetért

Szobrok a városnak — Új képeslapok, leporellók

Ez év második felében számos intézkedés született a Kaposvári Városi Tanácson képzőművészeti életünk tartalékainak a kibontakoztatásáért. A cél az volt, mondta *Balajcza János* tanácselnök-helyettes, hogy felkészüljenek az 1976. évi végrehajtó bizottsági ülésre, amely napirendre tűzi a Kaposváron élő képzőművészek helyzetét, tevékenységét, illetve megtárgyalják a megyeszékhely gazdagítását további köztéri szobrokkal.

A lektorátus sürgeti a Kaposvárra jutó szobrok elkészítését, hogy 1977-ig azok talapzatukra kerüljenek. Várhatjuk a *Csokonai-szobrot*, melyet a Dorottya-ház előtt állítanak fel. *Bors István* két alkotásának köztérre helyezése is e feladatok közül való.

A továbbiakban elsősorban olyan köztéri szobrok elkészítésére van igény, melyeket ott állíthatnak föl, ahol sok érdeklődő megfordul, ezért kiemelten gondoskodnak az új lakótelepekről.

Mint ismeretes, az ősszel életveszélyessé vált a Képcsarnok Vállalat kaposvári Vaszary-terme. Az épület helyreállítása 1976 nyarára befejeződik.

Volt idő, amikor arról álmodoztak, hogy Kaposváron művésztelepet hoznak létre. A Képzőművészeti Alappal folytatott mostani tárgyalás ennél reálisabb volt. A meglevő lehetőségeket vették figyelembe akkor, amikor úgy határoztak, hogy *az itt élő képzőművészek helyzetét kell elsősorban javítani.* A Bartók Béla utcában és a Géza utcában 1977-ben fejeződik be három műterem építése; *Honty Márta, Leitner Sándor* és *Szekeres Emil* fog itt dolgozni. A környék rendezése során arra is figyelemmel lesznek, hogy bármikor épülhessen itt újabb műterem. Három másik műtermet közösen használhatnak a festők, a szobrászok, és itt kapnak otthont a képzőművészeti szakkörök is. Kis galéria épül, ahol kiállításon mutathatják be új alkotásaikat a műtermek lakói. Régi gondjuk a megyei képzőművészeknek, hogy sehol nem tudnak összejöveteleket tartani. Ezen is változtatnak: a Donnerben klub épül.

A Képzőművészeti Alap nemcsak a műtermek építéséhez járul hozzá, hanem segít abban is, hogy mielőbb megfelelő képeslapok, leporellók készüljenek Kaposvárról.

H. B.

12.20: Jenufa. Operarészletek.
13.20: Rövidzárlat. Rádiógroteszk.
14.05: A Bécsi Concentus musicus kamarazenekar új lemezeiből.
14.43: Tiresias keblei. Részletek.
15.15: Délutáni hangverseny.
16.53: Illyés Gyula versei.
17.00: Holnap közvetítjük.
17.30: Az MRT énekkara Schubert-kórusokat énekel.
18.03: A rock mesterei.
18.37: A közönség és a kritikusok 1975. évi díjáért.
19.33: Zenekari muzsika.
20.53: A hang. Lázár Ervin hangjátéka.
21.07: Új lemezeinkből.

VASÁRNAP

KOSSUTH

6.10: Kellemes vasárnapot!
7.23: A mezőgazdasági rovat műsora.
8.05: Öt kontinens hét napja.
8.21: Beethoven: II. szimfónia.
9.00: Ki mingk tudója, mestere az annak.
9.25: A Walkür. Részletek.
9.50: Szerkesztői üzenetek.
10.03: A sokaság fia. Váci Mihály élete és munkássága.
11.14: Vasárnapi koktél.
12.10: Édes anyanyelvünk.
13.00: Egy korty tenger.
13.10: Jó ebédhez szól a nóta.
13.50: Rádiólexikon.
14.20: Telemann: a-moll szvit.
14.49: Matkó István aktuális gazdasági jegyzete.
15.08: Művészlemezek.
15.40: Emlékezés Wilhelm Pieckre.
16.00: Irodalmi ajándékműsor.
17.05: Csajkovszkij-művek.
17.50: Kritikusok fóruma.
18.30: Cigányzene. XIII. (bef.) (Színes!)
22.10: Tv-híradó 3.

2. MŰSOR

20.00: Az apa napraforgója. Magyarul beszélő csehszlovák film. (Színe
21.05: Tv-híradó 2.
21.25: 100 éves a Zeneakadém Riporfilm. (Színes!)

SZERDA

8.58: Tévétorna. (Ism.)
9.05: Delta. (Ism.)
9.55: Gyilkosság, mondta a hölgy. Magyarul beszélő amerikai film. (Ism.)
11.15: A tenger titkai. V. rész. (Ism.) (Színes!)
12.05: Játék a betűkkel. (Ism.)
17.08: Hírek.
17.20: Az aranycsempész. Magyarul beszélő francia film. (14 éven felülieknek!)
19.00: Reklámműsor.
19.10: A közönségszolgálat tájékoztatója.
19.15: Esti mese.
19.30: Tv-híradó.
20.00: Minden lében két kanál. Magyarul beszélő angol tévé-filmsorozat: Az én kis otthonom.
20.50: A világ cirkuszai. Jean Richard cirkusza. Francia film. (Színes!)
21.45: Csak a felébe kerülhet! Szilveszter 1975. (Színes!)
24.00: Himnusz.
0.05: Táncoljunk 76. (Színes!)

2. MŰSOR

20.00: Luxemburg grófja. NSZK operettfilm. (Színes!)

11.45: A tenger titkai. VI. (bef.) rész: Hadihajók sírja. (Ism.)
15.03: Karel Gott műsora. Intervízió átvétel.
15.50: Mánndli majd megoldja. Magyarul beszélő NSZK—svájci tévéfilm-sorozat. Hajszálon függött.
16.15: Hírek.
16.20: Ének a Kubáról. Zenés- [illegible] gyereknek.

SOMOGY MEGYEI NÉPLAP

Bors István

1021

SZÁZ KÉP HELLÁSZBÓL

Bors István szobrászt sokan megállították Kaposváron, amióta görögországi útjáról hazatért. A legtöbben aziránt érdeklődtek, hogy mit hozott külföldről.

— Egy szivacsot, egy kést meg egy Agamemnon-maszk másolatát.

A kíváncsiskodók ugyanolyan meglepődve bámultak a művészre, mint Ferihegyen a vámtiszt, amikor kézbe vette a három ajándéktárgyat.

— Csak ezt hozta?!

— Csak...

— Hát hova tette a pénzét?

— Elköltöttem...:

— El?... Hm, mi a foglalkozása?

— Szobrász vagyok.

Bors István elhallgatta a vámvizsgálatkor, hogy milyen gazdag poggyásszal tért haza Hellászból; nem beszélt a vámtisztnek a rengeteg megfigyelésről, élményről, tapasztalatról, a kazettákban lapuló fekete-fehér és színes fölvételekről. De hát ezzel nem sértette meg a szabályokat: a szellemi poggyászt nem vámolják.

Ülünk a presszóban, előttünk Görögország térképe, egy dobozban az eddig elkészült száz fénykép. Bors István a nyolcnapos útról beszél.

— Ez Athén...: Ez meg, tőle huszonnégy kilométerre Vauliagméni... Látod? Itt laktunk a Hotel Grecóban.

Fényképeket mutat.

— Ugye, milyen modern szálloda? Két eltolt fehér kubus. S ezek a csodálatos alakú fenyők. Festőiek!

Elréved a képen, hirtelen megfogja a karomat.

— Tudod, mi volt a legnehezebb?...: Két napig nem tudtam megszokni, hogy minden maszek. Strand, jacht, kikötő. Csak egy emberé. Itt, az Apollón-part közelében van egy *Onassis* nevű tőkés magánkikötője. Ez az ő jachtja. Még a vízvezeték is aranyból van rajta. Mielőtt hazautaztunk, kitoltunk ezzel az Onassisszal, megfürödtünk a magánstrandján... Látod, ez az.

— A tenger?

— Csodálatosan kék... Sohasem hittem a színes levelezőlapoknak. Pedig nem csalnak.

Modern épületeket mutat. Tucatnyi képet az athéni kilencemeletes csupa márvány, csupa üveg Hilton Szállodáról. A belső udvarait díszítő kék szoborról: a fekvő alakról, a kamaszfiát visszatartó anyáról. Athén látképét mutatja a város legrégibb részéről, az Akropoliszról nézve.

— Ragyogóan fehér, légiesen könnyed, pasztellszínű minden — másik képet vesz elő a dobozból. — Ezek a romantikus régi házak a fellegvár tövében bújnak meg. Különös, szűk építmények. Az idegeneket meglepi, hogy a konyhából a szobába csak az utcán át lehet bemenni.

Athéné és Poszeidón jón stílusú templomát, az Erekhteiont ábrázolja a következő néhány kép. Egyiken a déli csarnok, az oszlopokat helyettesítő lányalakokkal, a kariatidákkal.

— Látod, ez a középső másolat. Az eredetit elvitték az angolok a British Múzeumba. Ezért mondják az athéniak, ha vihar van, hogy a testvérüket siratják a kariatidák.

— Mégis, hova tetted a pénzedet? — ismétlem meg tréfás-komolyan a vámtiszt kérdését.

— Elmúzeumoztam. Méregdrága a belépődíj: tíz-tizenöt drachma. Ennyiért másfél nylonharisnyát vehetsz. A Nemzeti Múzeumban négyszer voltam. A krétai és mükénai terem nyűgözött le a legjobban. Néztem a szobrokat, s rádöbbentem, hogy minden modern művészt meg lehet itt találni. Hiszen a huszadik század szobrászai is a tömondatot, a lényeget akarják kőbe faragni.

Két képet keres ki a csomóból.

— Ez a kétszáztíz centiméter magas kurosz szobor volt a kedvencem. Egyszerű, zárt, tömör, csodálatos arányrendű a ruhátlan görög ifjú. Nagyon tetszett a Bárányos fiú. Főképpen az, ahogyan a művész az állat fejét kidolgozta.

Nézzük a képeket. Sokáig. Bors István megtöri a csendet.

— Reprodukciók alapján nem lehet elképzelni a műveket. Amikor körüljárja az ember, alaposan megnézi, tanulmányozza, rájön, hogy semmit sem tudott a képről ismert alkotásról. Itt légkörük van...: A görögök frissen bányászott márványba faragták elképzeléseiket. A puha anyagot jobban lehet alakítani, azért olyan könnyedek ezek a szobrok. Mire hozzánk megérkezik, már megszárad.

Hosszú fejtegetés következik arról, hogy az archaikus stílus közelebb áll hozzá, mint a klasszikus. Aztán a kirándulásról beszélt. Jártak Eleftsziszben, Magarában, Korinthoszban, Nemeában, Mükénében, Tiriuszban és Epidauruszban. Sajnos, az utat illusztráló színes képek még nincsenek készen.

— Jártam néhány műkereskedésben. Az egyik mellékutcában levőben, amikor megtudták, hogy művész vagyok, azonnal előszedték a páncélszekrényből a legszebb krétai és mükénei szobrokat. Magyaráztam nekik, hogy nincs pénzem, nem tudok venni. Legyintettek, hogy nem számít, ez engem érdekel.

Bors István néhány vonással lerajzolja noteszomba, hogyan helyezkedik el a természetben a két oroszlán domborművével díszített mükénei várkapu.

— Hiába tanultunk az argoszi síkságon levő ókori városról, műemlékeiről, mikor nem tudjuk a környezetben elhelyezni.

— Modern műveket nem láttál?

— De...: voltam a Modern Múzeumban. Ha reális témákhoz nyúlnak a görög művészek, nem tudnak megszabadulni a klasszikus hagyományoktól. Sokan megátesnek a ló másik oldalára. Hipermodernkednek. Műveiknek nincs talajuk, nincs miértjük. *Klee*, *Modigliani* és mások hatása érződik alkotásaikon.

A doboz kiürült, mind a száz képet végignéztük.

— Tudod, hova szeretnék elmenni jövőre?... Egyiptomba. Mennyit tanulhatnék ott is! — néz rám ábrándosan Bors István.

Búcsúzunk. Magamban azt kívánom, hogy egy év múlva a piramisok országában tapasztaltakról számolhasson be — ugyanitt.

Lajos Géza

ta az első országos gyermektáncfesztivál színhelyét és keretét. Borongós ég alatt, meg-megeredő esőben is a felszabadult táncos vidámság vetette meg lábát a kicsi színpadon. Első képünk a Zója Gyermekotthon népes tánccsoporjának Karikázóját örökíti meg. Büszkék lehetünk rá, hogy az erős mezőnyben megállták helyüket a kaposvári apróságok.

Felhők mögött bujkál a nap... Mégis amikor a szebényi gyerekek (2. kép) lépnek színpadra, mintha ezer ágra sütne! Utolérhetetlenek ezek a 7—14 éves táncosok, akik falujuk idősebbjeitől lesik el, milyen az igazi népi tánc. A két kislány és a hetyke tartású kislegény — akik talán a legtöbb tapsot kapták —

DETÉSEK

Forgalmas főútvonalon kerékpárjavító műhely eladó teljes fölszereléssel, vagy szerszám, alkatrész, anyag stb. egyben vagy darabonként eladó. A vételárba motorkerékpárt átveszek. Pauncz, Kaposvár, Ady Endre u. 6. (2058)

ÁLLÁS

Rendes, komoly fiút ácsipari tanulónak fölveszek. Kajetán Ferenc ács, Kaposvár, Honvéd u. 30. (51401)

Villamosipari technikust és közgazdasági technikumi végzettségű férfi munkaerőt keres fölvételre az Áramszolgáltató Vállalat kaposvári igazgatósága. (51444)

Nagyatádi iparvállalat legalább pár éves gyakorlattal rendelkező gyors- és gépírót július 15-i belépéssel fölvesz. Leveleket »Vidéki iparvállalat« jeligére a kiadóba. (4632)

VEGYES

Nyaralókba sezlonok, heverők kaphatók. Javításokat vállal Versegi kárpitos, Fonyód. (4631)

Vasárnap reggeli órákban a piactéren tévedésből elcserélték kerékpáromat. Kérem az illetőt, saját érdekében hozza vissza. Juhász Ferenc, Kaposvár, Gilice u. 37. (2071)

Balatoni villa kiadó Alsó-Bélatelepen júliusra kisebb családnak. Érdeklődni az állomáson. (3695)

15-én reggel elkóborolt egy fajtatiszta német farkaskutya. Kérjük a megtalálót, jutalom ellenében Siófok, Külker. Min. üdülőjébe juttassa el. (39421)

Külön bejáratú bútorozott szoba férfi részére kiadó. Kaposvár, Hunyadi János utca 10. (51452)

HÁZASSÁG

Falusi özvegy, gyermektelen, 72 éves ember keresi házasság céljából hozzáillő gyermektelen falusi asszony ismeretségét. Leveleket 2063. számra a kiadóba kérek. (2063)

Művelődés szórakozás

CSIKY GERGELY SZÍNHÁZ

Este 7 órakor: OLYMPIA. Blaháné- és Vörösmarty-bérlet.

Marcali este 8 órakor: SUSMUS.

VÖRÖS CSILLAG FILMSZÍNHÁZ

MISTER HOBBS SZABADSÁGRA MEGY. Amerikai film.

Előadások kezdete 5, 7 és 9 órakor is. (Június 26-ig.)

SZABAD IFJÚSÁG FILMSZÍNHÁZ

ÍTÉLETHIRDETÉS CSÜTÖRTÖKÖN. 10 éven alul nem ajánlott.

Előadások kezdete 4, 6, 8 órakor. (Június 26-ig.)

DÓZSA KERTMOZI

SPESSARTI FOGADÓ.

Előadás kezdete este 8 órakor.

LATINKA SÁNDOR MŰVELŐDÉSI HÁZ

Este 19—24 óráig TÁNCEST.

BALATONI MOZIK MŰSORA:

Június 25-én:

BALATONFENYVES

Meztelen diplomata. Magyar film

Kelepcék, álmok

JANCSÓ MIKLÓS HATVANÉVES

Mit kezdjen e sorok írója, ha tudja magáról, hogy nem otthonos a születésnapi köszöntő műfajában? Egyáltalán, hogyan köszöntse azt a filmrendezőt, aki sokak szerint pozdorjává törte a hagyományos filmdramaturgiát, akinek a nevétől a közönség egy része átmegy a túloldalra, ha a moziban az ő filmjét vetítik? A legjobb talán, ha meg sem kísérli az ünnepélyes méltatást.

Így esetleg keményebben megvallathatja saját Jancsó-emlékeit.

Jancsó Miklós 1967-ben

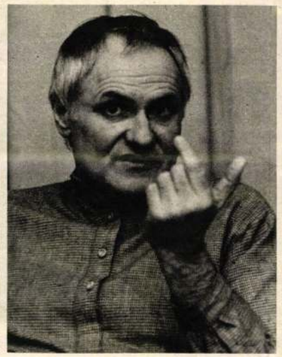

...és az Új Tükör klub vendégeként 1980-ban

Első rádöbbenésem arra, hogy a moziban filmtörténeti fordulatot látok, annak a filmnek a közepén ért, amelyben Ráday Gedeon császári biztos lassú, de kegyetlen tökéletességgel pusztítja ki a betyárokat az Alföldről. A pillanatra is emlékszem, akkor éreztem ezt, amikor az egyik főszereplő szeretőjének meztelen vesszőfutását a sáncról leugráló betyárok kollektív öngyilkossága követi. Furcsa, ma is nehezen elemezhető, mitől vált egyszerre intenzívvé a fájdalom érzése, hiszen a filmet egyebek között éppen az érzelmek, az érzelemnyilvánítások szűkmarkú bemutatása jellemezte. Az utolsó jelenet egyenesen megrázott: hiába voltak útonállók ezek a szegénylegények, az jutott eszembe, hogy mégiscsak magyarok ők, akiket az idegen hatalom galádul kelepcébe csal. Kiáltani szerettem volna, ahogy a felvillanyozott, egyre boldogabb betyárok a Kossuth-nótát éneklik és nem veszik észre, hogy itt az ő kivégzésükre készülődnek.

Sorozatban hívta elő ez a kelepcejelenet a magyarságot sújtó történelmi igazságtalanságokat, napokig nem szabadultam a hatásától.

A második maradandó élmény már nehezebben született. Az októberi forradalom ötvenedik évfordulóján kezdték játszani azt a filmjét, amelyben a fehérek és a vörösök között első látásra csak az volt a szembetűnő különbség, hogy az előbbiek jó ruhában az utóbbiak pedig többnyire szedett-vedett, rongyos gúnyában harcolnak és legfőbb szórakozásuk az, hogy változatos halálnemeket találnak ki elfogott ellenségeiknek. *Első látásra*, mert ez a film kikövetelte a második megtekintést. Csak másodjára adta ki magát, tárta fel komor szépségét. Akkor a néző már nem várta tőle azt, amit nem is akart adni. Sem pszichologizáló emberábrázolást, sem dokumentarista történelmi hitelességet. Ehelyett föl-fedezte magának azt a különös képi hullámzást, amely talán először itt vonultatta föl maradéktalanul a rendező eszköztárát: a végtelennek tetsző vágásokat, a nagy totálképeket, a figurák mozgással való jellemzését, az egyéneknek, csapatoknak koreografált mozgásfolyamatait.

A következő csúcspont — mert a hatvanas évtized a csúcsteljesítmények időszaka rendezői pályáján — már a hazai történelem *praesens perfectuma*, vagyis befejezett, de jelen idő a javából. Ebből az 1945 és 49 között játszódó gyönyörű színes filmből nem egyes kulcsjelenetek emléke támad fel, hanem az összkép. Ahogyan kevés szóval, sok kihagyással, sőt korabeli mozgalmak (1968!) jelenségeinek a „begyűrűztetésével", vagyis magyarán: torzító tükrözéssel filmszimfóniát ír egy gyökeres társadalmi átalakulásról. Képekben fogalmaz, sokszor leegyszerűsítő jelképekben (fehér ingesek, szürke ingesek), de nyelvileg is megragadhatóan. Ha tetszik: szavakra is lefordítható mindaz, amit látunk. (Igaz, hogy ez szükségtelen, hiszen a képeknél a szavak sem mondanak többet, mégis ebben az esetben maradtak a jancsói stilizálás bírálói szinte érvek nélkül.)

Az utóbbi évek filmjeire gondolva tanácstalan vagyok. Megítélésem szerint magánálmok ezek a történelemről, egy immár másfél évtizede a saját nyelvén fogalmazó filmes különös, olykor nehezen követhető látomásai. Magamban azt szeretném, ha Jancsó visszatérne korábbi korszakához, amikor együtt haladhattam vele a nézőtéren, ám tudom, hogy a meglepetések rendezőjétől bármit várhatok, csak ezt az egyet nem.

Szegénylegények

Fényes szelek

Szerelmem, Elektra

És ha már a meglepetés szót használtam, hadd idézzem fel egy hét évelőtti személyes élményemet. Hosszabb angliai út előtt szakmai vetítésen láthattam azt az éppen elkészült filmjét, melynek végén egy vörös helikopter hozza el a megváltást a meggyötörteknek. Írni szerettem volna az angol filmlapnak erről a szakmai megújulást ígérő filmről. És akkor a szűk londoni szerkesztőségi szobában elém tették a folyóirat legújabb számát, melyben már képes riportot közöltek a forgatásról és beszélgetést a rendezővel. Azóta számtalan cikkből és tanulmányból láthattam, hogy a filmvilág feszült figyelemmel fogadja Jancsó minden mozdulatát. Ő a magyar film első számú képviselője a nagyvilágban.

KÖRÖSPATAKI KISS SÁNDOR

KELLEMETLEN OLDALUNK

A pontosság a királyok erénye. Mi, magyarok, büszke republikánusok vagyunk.
(Egy kortárs észrevételeiből)

Az osztályharc (mégiscsak) élesedik

Aki annak idején a címben idézett tétel alapján börtönbe került, mert felfúvódtak a tehenek vagy nem sikerült az öntvény; de még az is, akinek csak a lezáratlan fiókját forgatták ki az ébersége buzgó önkéntesei, nem szívesen emlékszik vissza a tanításra, amely hirdetője után rövidesen, általános megkönnyebbülésre, szintén jobblétre szenderülni látszott. Keserves kötelességem tehát most honfitársaimmal megosztani a gyanúmat, hogy a tétel mégis érvényes. Igaz, e szabotázsok nem öltenek erőszakos formát; ha robban is valami, az én magam vagyok s az én hatásfokom nem ér fel egy gyártási hibás első világháborús kézigránátéval.

De gyakorta már nem is robbanok, hanem bánatosan engedek annak a mindennapos érzékszervi ellenpropagandának, amely ezt suttogtatja oly sokunkkal: „Hogy akarunk mi itt szocializmust felépíteni, mikor azt sem tudjuk megszervezni, hogy..." S itt a pontok helyébe annyi mindent lehetne tenni. Eszter lányom elindulván keserves iskolai pályafutásának útján, én ezt teszem ide: Amikor évről évre nem készülnek el a tankönyvek; amikor az iskola hangjegyfüzetet, tornadresszt, fehér zoknit, ragasztót s mit tudom én még mit követel, a szocialistának nevezett kereskedelem pedig bánatos mosollyal, kezét széttárva azt mondja: „Sajnos nincs, kérem. Már két hete (hónapja, éve) nem kaptunk." Én úgy képzelem, hogy az összeesküvők éjnek idején, a „Gyötörd meg őket" jelszót suttogva, fejükön fekete csuklyával, hogy feltűnőek ne legyenek, összegyülekeznek s ilyeneket mondanak egymásnak: „Befőttesgumit kérjetek. Az nincs az egész országban." „Számlapkirakótok van?" Sátáni kacaj a válasz. S e hatásos aknamunka taktikáját kidolgozva, az összeesküvők eloszlanak, mint a klasszikus Walpurgisz éj boszorkái.

Más ésszerű magyarázatot ugyanis nem tudok. Minden évben elkezdődik az iskola, minden évben tudni, hogy mi kell a gyerekeknek, mégsem lehet kapni. Demonstratív módon bizonyítva a kereskedelem tehetetlenségét. Az is felmerült persze bennem, hogy az iskolai tanszerbeszerzés követelményeit az ipar és a kereskedelem olykor felette szegény teljesítőképességéhez szabhatnák a pedagógusok, de ennek hangoztatásáról egy nagy szülői tapasztalattal rendelkező barátom lebeszélt, mondván: „Édes fiam, hülye elméletet gyárthatsz, amennyit akarsz. Ha bírálni akarsz, azt is lehet, talán még a Központi Bizottságot is bírálhatod. De olyat a világért se írj, ami megharagítaná a tanító nénit vagy az igazgató bácsit, mert akkor elvágtad a gyerekedet egy életre."

Ezért váltam teoretikussá.

SZÁSZ IMRE

Tiszteletlenségi példány

Megírtam már versben, elmondtam egy rádióműsorban: a „minor poet" — kisebb költő — minősítés akkor sem zavar, ha mindhalálig vagy azon is túl rajtam ragad. Beérem azzal, ha elismerik: emberségesen élek és írok, illetve éltem és írtam.

Ami azonban bosszant, sőt vérig sért, mert a tisztességes munka megcsúfolása: fenti „minősítésemből" következően bármilyen értelemzavaró, „szarvas" hibával jelenjék is meg egy versem, kritikai vagy egyéb műfajú írásom, a hibaigazításra vonatkozó kérésem még soha, egyetlen akalommal sem talált meghallgatásra. Ez valószínűleg csak egy bizonyos kategórián felüli kiváltság, amely után hiába ácsingózom; nekem és jó néhány sorstársamnak — egyszerűen „nem jár".

Nem rózsásabb a helyzet a tiszteletpéldányokkal sem. Gyakran csak hó közepén jutnak el hozzám azok az irodalmi lapok, amelyek olykor bevesznek egyik-másik számukba. Nem a nyomdamizériával küzdő, több hetes késéssel megjelenő vidéki kiadványokra vonatkozik elsősorban ez a panasz, hanem olyan, idejében elkészült országos folyóiratokra, amelyekhez — szerzőség ide vagy oda — csak akkor jutok hozzá frissiben, ha megvásárolom.

Persze előbb-utóbb azért eljut a küldemény ide, a világ végére is...

Rossz, a szükséges önbecsülésnek nem éppen kedvező közérzetemet hasonló élmények súlyosbítják annak a néhány antológiának révén is, amelybe — inkább káromra, mint hasznomra — belecsöppenhettem.

Ahogyan a gyerekszoba könyvespolcán — mert ha egyéb nem is, annyi józan önismeret és mértéktartás (amiért meg is kaptam már a dicséretet egyik éles szemű kritikusomtól!) mindenesetre van bennem, hogy saját műveimet nem keverem a nagyokéi közé — lassacskán szaporodnak ezek a későn jött „tiszteletlenségi" példányok, úgy gyűlik-gyűlik bennem a keserűség.

Nem tudom, hogy saját értékemre-értéktelenségemre, amit — poétikában a poézisnél járatosabb lévén — magam is meg tudok ítélni, miért kell minduntalan ilyen otromba formában figyelmeztetni?

Gondolom, nem én vagyok a hasonló ügyek egyetlen sértettje. Szívesen fogadnám e tárgyban „minorkollégáim" véleményét, annál is inkább, mert nem csupán belterjes írói probléma ez. Minden szakmának megvannak a maga érdemes vagy érdemtelen sikeremberei és hivatásukat szerető névtelenjei.

Mivel ők vannak többen, megbecsülésükről, meg nem becsülésükről talán érdemes nagyobb nyilvánosság előtt szót ejteni.

PETRŐCZI ÉVA

Oké?

Azok, akik utaztak már repülőgépen — és ilyenek Magyarországon is vannak már néhány százezren —, tudják, mit jelent a repülőgépjegyre írott „O. K." jelzés: ez a „minden rendben" jelentésű angol szavak fonetikusan írott kezdőbetűiből alkotott rövidítés annak a hivatalos elismerését jelenti, hogy az illető légitársaság biztosította az utas számára az illető járatra a helyet. Az „O. K." jelzésnek a jegyre való beírása, a közhasználatban „okéztatás"-nak nevezett eljárás ilyenformán meglehetősen egyértelmű.

Ez az elmélet. Ám „szürke minden elmélet, de zöld az élet aranyfája". S íme egy rút gyümölcs erről a fáról!

Néhány héttel ezelőtt, egy derűs ősz eleji vasárnap délelőtt (szeptember 6-án) néhány tucat utas, aki „okézott" jeggyel jelentkezett a Ferihegyi repülőtér jegykezelőjénél, hogy elfoglalja helyét a MALÉV menetrendszerű, Zürichbe induló járatán, ezt a meglepő választ kapta: „A gép már megtelt." Az utasjelöltek meglepetése nem ismert határt: „Persze, majd *velünk* telik meg" — mondta az egyik utas a jegyébe írt „O. K."-ra mutatva. Ám kiderült, hogy tévedett. A jegykezelő tisztviselőnő könyörtelenül és közönyösen csak azt ismételgette: „A gép megtelt." És az a gép valóban el is indult a *körülbelül két tucat* utas nélkül, aki tíz órakor — tehát az *előírt egy órával* a gép 11 óra öt perces indulási ideje előtt — jelentkezett.

A lemaradtak meglepetése értetlenséggé, majd felháborodássá fokozódott. Hogyan történhet meg ilyesmi ma, a számítógépes repülőjegynyilvántartás korában?

Maradjon ez a szónoki kérdés egyelőre kérdés, és kövessük tovább az események menetét. A MALÉV illetékesei megkezdték a hoppon maradottak „átprogramozását": a műholdon és számítógépes adatbankon át megkezdték a új, kerülő útvonalak keresését. Nem könnyen és nem is hamar, de meg is találták, és mindenki indulhatott célja felé. Igaz, ezzel *egyesek órákat, mások fél, sőt egész napot is vesztettek*, de tagadhatatlanul elutazhattak. Azoknak, akiknek órákat kellett Ferihegyen várakozniuk, a MALÉV ebédet is adott. „Ennyire értékelték önöket" — mondta egy pincér némi iróniával néhány utasnak, amikor eléjük tette a húsból, körtből és fagylaltból álló ebédet (igényesebbek savanyút is kaphattak, de azt már a saját költségükre)...

És most térjünk vissza a korábban szónokinak minősített kérdéshez: hogyan történhetett meg ez?

Válaszban nincs is hiány. Az egyik a *hivatalos:* valamilyen okból a MALÉV nem a tervezett, TU 154 típusú gépet indította Zürichbe, hanem egy 134-est, amelybe kevesebb utas fért. *Ez — talán — magyarázat, de nem mentség, és nem is válasz, mert újabb kérdéseket vet fel.* Például azt, hogy ebben az esetben *ki döntötte el és milyen szempontok szerint, hogy kik maradjanak* le a zürichi gépről?!

De van egy másik válasz is. Voltak utasok, akik úgy látták, hogy mégis TU 154-es gép indult — a lemaradás oka pedig az lett volna, hogy egy csoport sportolónak későn vettek jegyet, de *nekik* el kellett utazniuk, ezért őket beszállították a gépbe, a többiek közül pedig az szállt be, aki megérkezett, „amíg a készlet (mármint az ülőhely) tartott". *Ez nem magyarázat, de nem is mentség.*

Annak eldöntése, hogy a két magyarázat közül melyik helytálló, persze, főleg most, utólag, majdnem lehetetlen. De *akár igaz az utóbbi magyarázat, akár nem:* az, hogy megfelelő — azonnali, őszinte és persze udvarias — felvilágosítás híján *elterjedhetett*, jelentős kárt okozott a MALÉV-nak. (És talán nem fölösleges hozzátenni: ennek a *megtörténte* okozta a kárt, és nem — amint sejthetőleg majd sértődötten mondják — az, hogy ezt most itt *megírjuk*. „Ne a tükörre haragudj, ha a képedet görbének mutatja" — tartja a bizonytalan eredetű, de mélységesen igaz szólás.)

Bármely légitársaság számára egy ilyen és *így intézett* malőr kínos és káros, amit aligha engedhet meg magának. De különösen nem engedheti meg magának a MALÉV, amely a Magyar Népköztársaság állami légiközlekedési társasága, s mint ilyen, némikép az országot is képviseli, tehát működésének megítélése visszahat hazánk megítélésére.

Márpedig a leírt eset azt mutatja, hogy a MALÉV „O. K."-ja körül — nem minden „oké"...

PETŐ GÁBOR PÁL

Rossz szokás

Mire e sorok megjelennek, a *Sorsválasztók* és a *Háromgarasos opera* pesti premierje már lezajlott, remélhetőleg a várt sikerrel. Sajnos a kritikusok és a színházi események iránt leginkább érdeklődő nézők e két premier közül csak az egyiken lehettek jelen — ugyanis mindkét bemutatót a múlt hét péntekjén tartották.

Ha először fordulna elő ilyesmi, vállat vonhatnánk. De immár évek óta rendszeresen ismétlődik, hogy egy este két vagy éppenséggel három premiert is tartanak Pesten, s ez az este — miért, miért nem — leggyakrabban a pénteki. Tekintettel arra, hogy a szabad szombat általánossá válásával péntek este már a hétvégi pihenő gyakran más célokra kiválasztott idejére esik, érdemes volna felülvizsgálni a műsorrendben elfoglalt megkülönböztetett helyét. Mindettől függetlenül azonban a kettős bemutató rendszere mindenképpen elvetendő, mert fölösleges és értelmetlen választásra kényszeríti az érdeklődőket.

Azt lehet erre mondani, hogy mindez csupán néhány száz szakmabeli és ínyenc néző ügye. Így van. De nem ők alkotják a premierek törzsközönségét?

CSABAI DOMONKOS

A Dunántúl művészete

Szeptember 27-én nyitották meg a IV. Dunántúli Tárlatot Kaposváron. Bár, mint a sorszám is elárulja, nem első alkalommal kerül sor hasonló kiállításra, a rendezők és a szervezésben közreműködő megyék ezúttal valami mással próbálkoztak, mint amilyenek az eddig megszokott területi képzőművészeti bemutatók voltak. Olyan országos rangú művészeti fórum megteremtését tűzték ki célul, amely ugyan a Dunántúlon élő és alkotó művészek munkáit mutatja be, mégsem „tájjellegű" mustra kíván lenni, hanem az oszthatatlan, mai magyar képzőművészet dunántúli eseménye. A tervek szerint háromévenként ismétlődő tárlat beilleszkedik az országos kiállítások rendszerébe, a műfaji biennálékhoz, triennálékhoz, quadriennálékhoz hasonlóan.

A dunántúli megyék ezúttal minden rosszul értelmezett lokálpatriotizmust félretéve segítettek a kiállítás megszervezésében. Mi több, az észak-dunántúli megyék – a képzőművészeti területi szervezet feladatát is átvállalva – szorgalmazták, hogy a helyi képzőművészek minél nagyobb számban és minél tanulságosabban vegyenek részt a kiállításon. A megyei tanácsok és Kaposvár Város Tanácsa egységes díjalapot létesített, amelyből a szakmai zsűri javaslatára kilenc művészt díjaztak. A tárlat fődíját, a Borsos Miklós által készített, A Dunántúl művészetéért feliratú érmet a vele járó 18 000 forinttal soproni festő, Giczy János kapta.

A kiállítás későbbi rangjának, színvonalának megteremtése érdekében a zsűri meglehetősen szigorúan válogatott a beküldött anyagból. Így is nyolcvanegy művész százharmincöt alkotása került bemutatásra. Ugyancsak a Dunántúli Tárlat része az idén egy kamarakiállítás Borsos Miklós műveiből, tiszteletként a 75 éves mester előtt. A tárlatot dokumentációs kiállítás egészíti ki, amely a Dunántúlon működő alkotótelepek több mint egy évtizedes tevékenységéről ad képet. Az utóbbihoz kapcsolódva a kiállítás megnyitásának napján szakmai tanácskozást rendeztek az alkotótelepek munkásságáról. A tervek szerint a három év múlva sorra kerülő Dunántúli Tárlaton a mostani fődíjas, Giczy János kap lehetőséget egy nagyobb válogatás bemutatására, a dokumentációs kiállítás témája pedig az ipari formatervezés dunántúli helyzete lesz.

A kaposvári Somogyi Képtárban és az Úttörő- és Ifjúsági Házban megrendezett kiállítás november elejéig látható.

RIDEG GÁBOR

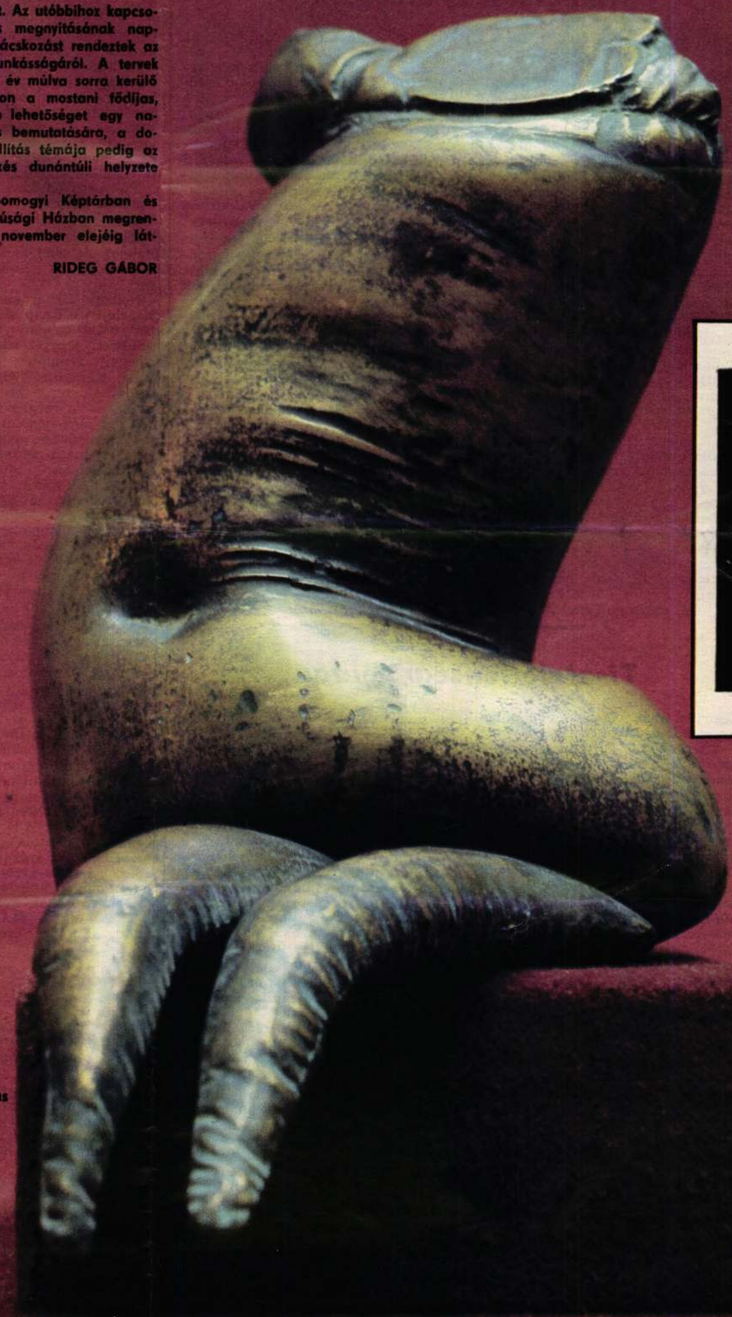

Bors István: Trónus

Giczy János: Egy falu emlékére

Szekeres Emil: Tóparti látomás

SOMFA... ISTVÁN REPRODUKCIÓI

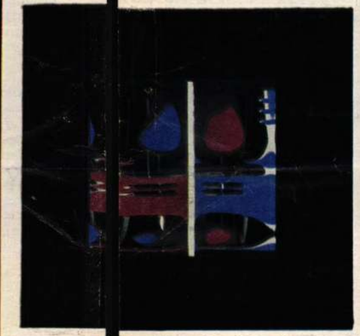

...rdös János: Triptichon III.

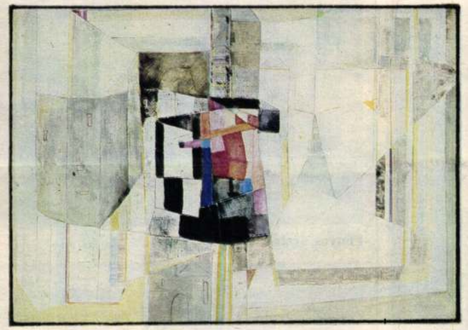

Bartha László: Egy kisváros topográfiája

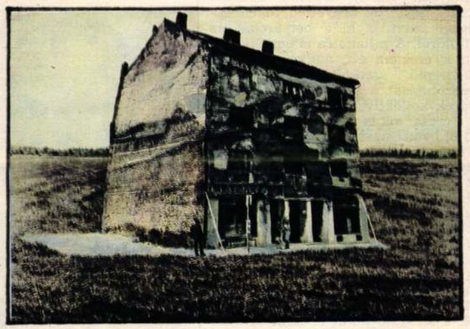

Valkó László: Transzponálás (Mező)

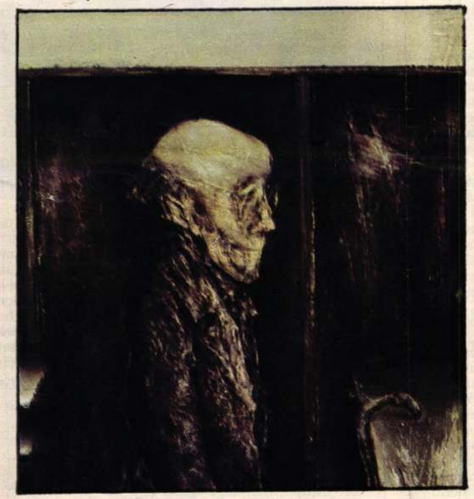

Csiszár Elek: Esős nap

Honty Márta: Rege (gobelinterv)

Tiszán innen, Dunán túl

31. Vásárhelyi Őszi Tárlat
és V. Dunántúli Tárlat

Boros István szm. Művészet 1985/2/18-19

Szeptember utolsó vasárnapján nyílt Kaposváron az V. Dunántúli Tárlat, s október első vasárnapján Hódmezővásárhelyen a 31. Vásárhelyi Őszi Tárlat. A két hazai tájegység 1984-es évi képzőművészeti termésével így egyhétnyi idő távolságra találkozhattam. Kaposváron és Hódmezővásárhelyen is úgy tetszik, a kötelező hagyománytisztelet kívánja, hogy az ünnepi esemény ünnepnapon történjék.

Az esemény ünnep volta mindkét helyen külsőségekben is megmutatkozott. A műalkotások szemlélésére szentelt időt az ünnepnapokat a szabad idő nyilvánvaló praktikumánál ősibb szokás, mélyebb logika kapcsolja össze népünk tudatában. A szokások hosszú életűek. Miként a világot teremtő isten, az ember is megpihen a hetedik napon, hogy ő is láthassa hatnapi munkájának eredményét, s hogy részesüljön abban az igében, amit a teremtő egyszülött fia hirdetett az emberek között. Ez az ige vált malaszttá és testté vasárnapokon évszázadok során az országban.

A kiállítási megnyitó beszédek ünneplőbe öltözött hallgatóságára figyelve Vásárhelyen és Kaposváron is elő-előtűnnek egy-egy figyelmes arcon az igét váró magatartás jelei. A készség jelei az élőszó meghallgatására, hangozzék az bár a szónokok szájából vagy fényesüljenek bár a kiállított művek üzenetében. Tíz-tizenöt évvel ezelőtt jóval több ilyen figyelmes arcú ember jelent meg a vidéki képzőművészeti kiállításokon, mint most, 1984-ben. Mintha megszűnt volna a szépség éhe az emberekben; közömbösek lettek, nem igénylik a művészek áldozatát.

Ezért a Tiszán innen és a Dunán túl élő művészeknek is hasonlatos az aggodalma a régi athéniakéhoz, akik fölé az Arisztophanész komédiájában az ég és föld között a madarak felhőkakukkvárat építettek, hogy felfogják az emberek áldozati füstjét és kiéheztessék az isteneket. A felhőkakukkvár végül is kapitulálásra kényszeríti az isteneket, és az emberek istenévé teszi a madarakat. Ezzel a példázattal érzékelteti Németh László a harmincas évekbeli író és közönség kapcsolata közé ékelődő kapitalista viszonyokat. Sokan úgy vélik, hogy a képzőművészet és a közönség eddig kiépült kapcsolata megtört, s a törés nyomában felhőkakukkvárként a modernség ékelődik. Kapitulálhat-e a művészet a modernségnek, mint Arisztophanész vígjátékában az istenek a madaraknak, hogy aztán az emberek már csak pusztán a modernséget tiszteljék a művészetek helyett? Ennek a kérdésnek a jelenléte vibrált a levegőben Kaposváron és Hódmezővásárhelyen is. Közönyössé váltak világ-

2

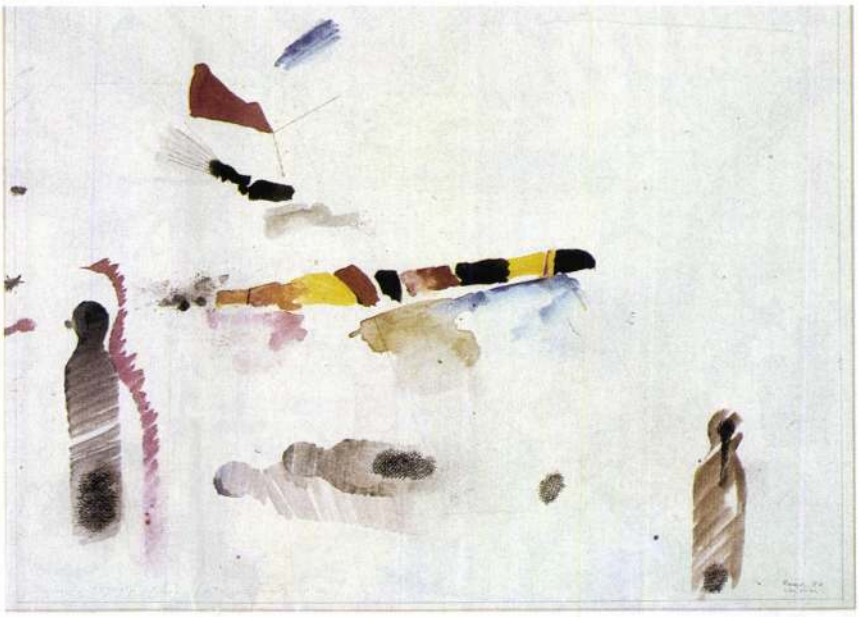

1

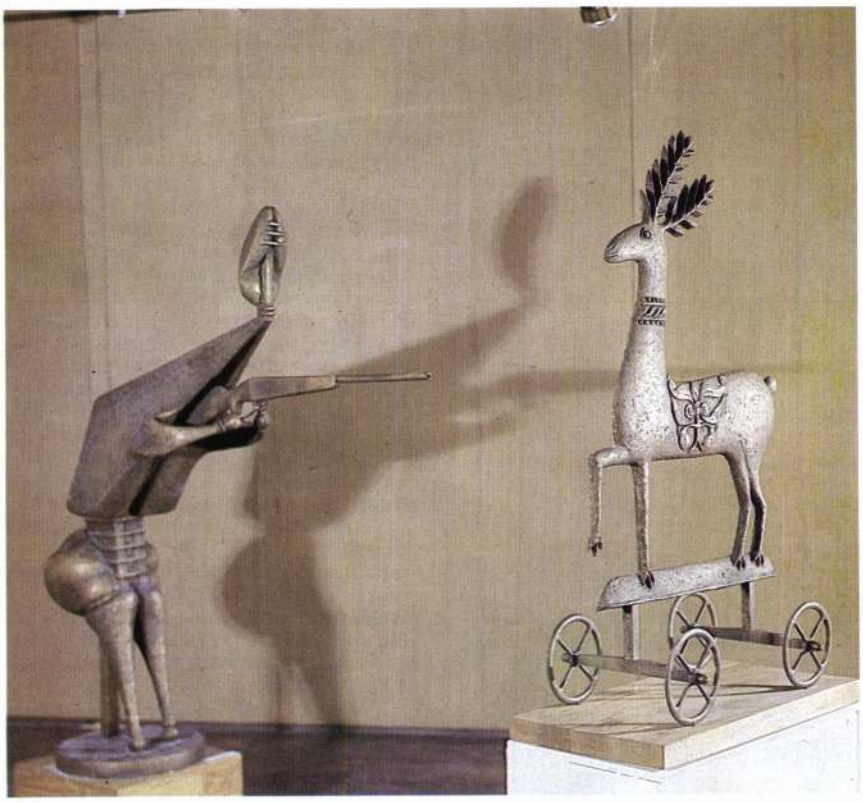

5

6

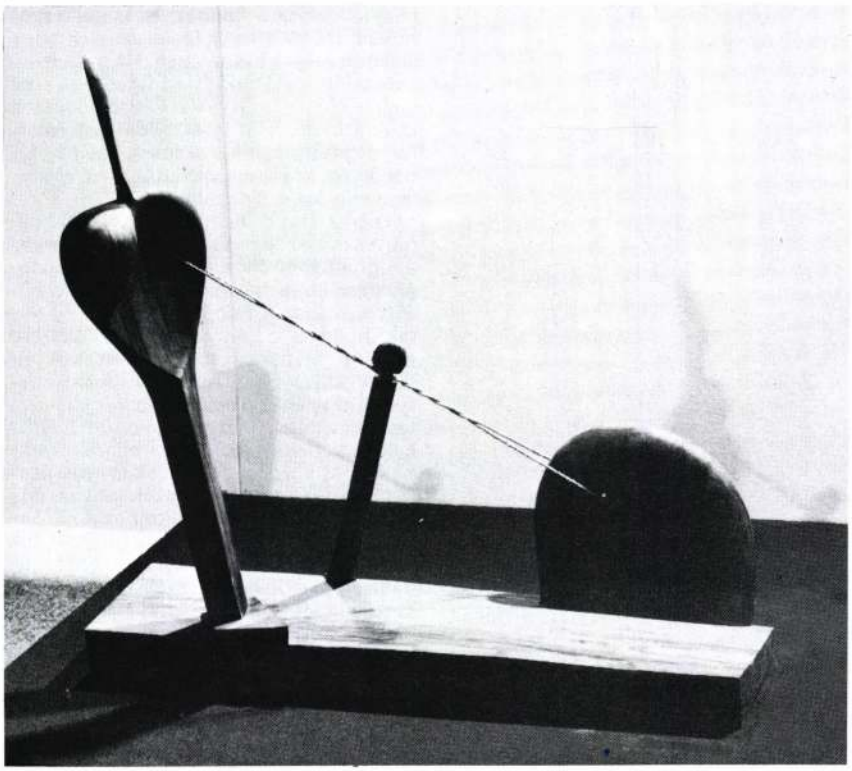

bordái és sablonformák szabályosságával, tisztaságával írt számsorok képviselik az egyik oldalt, míg a másikat egy nagy, alaktalanul gomolygó fekete folt, ami végül is három fekete madár, kitömött holló alakjában ölt testet.

6. A grafika, úgy, ahogy volt, valahogy érdektelennek tűnt ezen a kiállításon. Nem hiszem, hogy különösebb értelme lenne itt részletezni a műfaj lemerevedettségének és impulzus nélküliségének szélesebb körben is jellemző tüneteit. A korrekt vagy míves darabok rejtetten, a gyenge, utánérzéses produkciók pedig kendőzetlenül beszéltek a szerigrafikus naturalizmus, a konceptuális sémák zsákutcájáról. Hogy azért valami pozitív élménye is legyen az olvasónak, ellenpéldával is szolgálok. *Szécsy Beáta* ofszettel reprodukált régi fotójának *(Őrségben)* kereszt alakú tépésvonal adott gondolati feszültséget. Egyaránt képviselhetett ablakgerendát és sírkeresztet, indulatkitörésbe torkolló érzelmi csődöt és fiktív megsemmisítésre törő mágikus cselekményt. Leginkább azonban tudatos művészi gesztus volt, sorslehetőséget jelzett, illetve annak beteljesedését jósolta meg az őrt álló katona kettészelt képmásával.

7. A Stúdió-kiállítások művészi intenzitása, problémagazdagsága határozottan csökkenő tendenciát mutat. Mintha kiadták volna a jelszót: Félgőzzel! Hátra!

Nagy Zoltán

1 Bors István: Kontrasztok, patinázott gipsz, szarvas: 130x75,4 cm, figuraméret: 162x140,43 cm, 1984
2 Végvári János: Színek, formák, jelek, quache, 44x60 cm, 1984
3 Geszler Mária: Függönyön keresztül nézek rád, porcelán, szitanyomás, kokszos égetés, 47x41x11 cm, 1984
4 Pinczehelyi Sándor: Kiskarácsonyi lap 1983, szita, 19x35 cm, 1984
(fotók Kőhegyi Z.)

3

szerte az egyszerű emberek a modern művészetekkel szemben. Lelki restségük ennek az oka, vagy talán az a bölcs felismerésük, hogy üres a garat, önmagukat súrolják a malomkerekek? Bár a modern ipari technikai produktumok sorát, amik a mindennapi életben körülvesznek bennünket, elfogadják, ám ezeknek esszenciált, sterilizált esztétikuma, amely a modern művészet specifikuma, már nem foglalkoztatja érdeklődésüket. Úgy érzik, nem lesznek többek általuk. Többé válni csak úgy lehet, ha az emberek gondolataikkal, érzelmeikkel egyesülnek, s azt keresik ösztönösen a táguló világban, ami összeköti és nem azt, ami szétválasztja őket: valamely új igaz igéket.

Kaposváron három épületben: a Somogyi Képtárban, a Somogy megyi Múzeumban és Ifjúsági és Úttörő Művelődési Központban kapott helyet az V. Dunántúli Tárlat, s hozzájuk csatlakozott negyedik helyiségként a Kaposvári Galéria, ahol a IV. Dunántúli Tárlat nagydíjasának, *Giczy János* festőművésznek eddigi munkásságát összegező kiállítását láthattuk. Giczy Jánosban az elmúló falusi élet emlékképei élnek tovább. Ezekből a benne élő és egy kicsit az emlékezet is érlelte képekből formálja alkotásait. Festményeinek jó hatását színrealizmussal alapozza meg, minden szín ül, a helyén van képein, s kompozícióinak olykor légies, ezoterikus üzeneteit is nyers-szelíden közlik földmeleg színei. Giczy a falusi emberi magatartásokban, kapcsolatokban találja meg azokat az emberi híreket, amelyeket megformálva továbbadni köteles dolgának érez. A képeiből melengető, kicsit őszikés derű tanúsítja, hogy köteles dolgát jókedvvel teljesíti. Kevés a hozzá hasonló, dolgát tudó festő. Jóllehet érzés- és színrealizmusának korszerűségét kétségbe vonhatják azok, akik a pillanatnyi valóságra reagáló reflexek gyorsaságával mérik a művészeti értékeket.

Személyes invencióból táplálkozó, az észlelt és az ábrázolt korjelenséget az életigazság mérlegén értékelő alkotás *Bors István Kontrasztok* című szoborpárosa. Ez a mű feltehetőleg a legújabb változata annak a Bors Istvánt már régebben foglalkoztató témának, amely a szarvas és a vadász esetét példázza. E mai vadászt nem az élelemszerzés szüksége kényszeríti, hanem puszta passziót űz. Aki e passziója kielégítésére megvásárolta a gyilkolás jogát. Minden kényelmi szempontot kielégítő lőhelye és célratartott puskája elé négy keréken gurul a szarvas, neki csak a puska ravaszát kell meghúznia, hogy a gyilkos golyó útra bocsátásával örömét töltse. Nincs harc, nincs küzdelem, csak a rítus nélküli ölés. Szánalmas, undorító és mégis félelmetes ez az alak, mert létező. Tudjuk, van ilyen. Valójában tiszta ügy, korrekt dolog: megvásárolta a vadat, lelőheti. A hideg kemény formákkal megépített szoborpáros éppen ezt a korrektséget ábrázolja, vési figyelmünkbe, hogy milyenek a dolgok praktikumai, amikor sterillé válnak, amikor már nincs helyük az emberi vélekedéseknek. Korunk ellentmondását vette fókuszába e szobor jelentése, s a dolog kimondásával feszültséget old (csökkenti a kimondhatatlan tények számát), egyszersmind növeli a szemlélő méltóságérzetét.

A megismerés – fakadjon az bár beismerésből is – gazdagítja emberségünket. S az is, ha nevükön nevezzük a dolgokat. *Csiszár Elek* nevén nevezi érzeteinek patthelyzetét *Holtvágány* című olajfestményével. De éppen azzal, hogy kifejezte e festményén a semmi ágán ülés mégis valamijét, új utat talált a valóság mélyebb realitásaihoz. E festményen látható vállalt és viselt szomorúsága tisztes bére lehet újabb műveiben a friss derűnek.

Kaposvár a dunántúli tárlatok megrendezésével vállalta a tájegység képzőművészeti termésének időnkénti összegező együttes bemutatását. Ez az együttes megmutatás óhatatlanul egymás mellé sorolja a tájegységnek a hazai képzőművészeti sajtóban külön-külön érdemesített városok (Pécs, Szombathely, Győr, Székesfehérvár, Kaposvár) művészeti termését. Helyes döntés volt a kaposvári új starthely kijelölése, ahol a külön szerzett pontok elvileg nem számítanak bele az eredményekbe.

Nem lehet eléggé hangsúlyozni művészeink nemzetközi tájékozódásának fontosságát, de azt sem, hogy a csak tájékozódása eredményével hivalkodó művészet az idegen tollakkal ékeskedés ítéletét hívja ki a hazai közgondolkodásból. A hazai közgondolkodás pedig különösen érzékeny a teremtő erő hiányára. S a könnyű sikert ígérő helyzethez való gyors alkalmazkodásban mindig az elvesztett emberi méltóság pártjára áll. Nem fogadhatja sa-

4

játjának az olyan művészetet, amelynek az övénél kisebb a tartása. Látni vagy elpusztulni – vetik fel a kérdést az emberi alkalmazkodást értékelő genetikus vizsgálatok. Fontos recehártyánk finomítása, tekintetünk élesítése, hogy továbbra is megéljünk a változó világban, hogy jól érzékeljük annak valódi irányt adó változásait. Nemcsak mint a látással foglalkozó szakmai elit, hanem mint emberi közösség is. Ezek az általánosságokhoz sorolható fejtegetések természetesen nem vonatkoznak egyedien csak egy-egy művészre, hiszen minden művész mint minden ember, északfok, titok és ő is látszódni akar.

Egy-egy színvilág megismerése, elfogadása vagy megteremtése egy-egy festőművész evilági helyzetének igen fontos meghatározója. A pécsi *Lantos Ferenc*, akinek tízegynéhány év előtti ténykedéséhez esetleg illettek volna az előbbi általánosságok, most az V. Dunántúli Tárlaton látható geometrikus absztrakt képeit már nem kontrázza meg az a taszítóan idegen, irritálóan nyers színvilág, mint a régebbieket. Tapasztalnia kellett, hogy a kiálláshoz nem elegendő a geometrizálás ténye. Szükséges törődnie képeinek kellemes optikai megjelenésével is. Nyilván ilyenféle törődések eredménye, hogy sikerült sterilizálni képeit a nyers festékízektől.

Erdős János olajképének fehérbe szelídülő színvilága finom környezetet ad e szituációval megtisztelt applikációnak. *Fehér László Sáripuszta* című olajfestményén a színek a táj geometriáját erősítik. Tájképe térképszerű látlelet. *Végvári I. János* a színek expresszív erejének, illetve a bennünk rejlő expresszív lehetőségeknek nyit teret képein. Becsületére válik, hogy csak annyit enged e lehetőségekből, amennyit maga is bír erővel. Képei azért válnak végül is összetettekké mert ahol az expresszív erő véget ér, ott dekorativitással folytatja. *Valkó László Kossuth utca* című festménye nagyméretű életkép; a Kossuth utcán mozgásban lévő négy ember egy pillanatának az ábrája. De nem a fotó éles-

5

6

ségével állítva elénk, hanem Valkó visszafogott színeivel megjelenítve. Erről a képről mindaz a dicséret elmondható, ami a naturalista képekről. Például, hogy a valóság hű képe. Persze nem úgy hű képe, ahogy azt a finom naturalista képekről ismerjük, ahol a hűség valójában az ábrázolt tárgy idealizálása. A Valkó-kép valósághűsége a pillanat valóságára vonatkozik; az egy pillanatra képpé dermesztett életre, ami aztán tovább folytatja a maga útját.

Három különböző épületben kapott helyet az V. Dunántúli Tárlat anyaga, s ez a szétosztottság növelte az ünnepi esemény színterét, s természetesen a kiállítható művek számát is. Sok mű szerepelt a termekben, s tiszteletre méltóan érvényesült az a rendezői elv, amely a láthatóság egyenlő feltételeit igyekezett megadni az alkotásoknak. A rendező nem teremtett külön aurát az általa kedvelt műveknek, s így különleges befolyásoltság nélkül születhettek, tisztán csak a művek hatásaként a nézőkben a rokonszenvek, a választások. Ez a demokratizmus láthatóan növelte a látogatók méltóságérzetét. S így jutott figyelem a látványfestészet, a posztimpresszionizmus és a különböző előjelű avantgarde-hoz sorolható művek közlésének megítélésére. Az iparművészek és a szobrászok bemutatott anyaga sem számban, sem teljesítményben nem vált főszereplőjévé a kiállításnak. Négy keramikus művei (*Fusz György Torzója*, *Fürtös György Dunántúl* című mázas pirogránit sorozata, *Geszler Mária* szitanyomásos ábrázolással díszített porcelán faliképei és *Németh János* agyagmázas samottból formázott női alakjai) azonban a kerámiai anyag mai alkalmazásának egymásétól szögesen eltérő, ám mégis külön-külön is meggyőző eredményeket hozó módozatait mutatták meg. Sajátosan egyéni, ám mégis a Dunántúlt idéző látásmódjukkal készített alkotásaik a vidék szellemi frisseségét és jó erejét is magukban hordozzák.

Hódmezővásárhelyen hagyományos a demokratikus kiállításrendezési módszer. A Tornyai János Múzeum első nagytermébe ilyen demokratikus módon kerülnek a fontosabbnak ítélt művek. Mindezt a rendezők hajtják végre, de úgy, ahogy a vásárhelyi és a Vásárhelyhez csatlakozó művészek is gondolják. És ez mindig sikerül is. Nem emlékszem, hogy valaha is vita támadt volna itt, Vásárhelyen a képek hova akasztása miatt. Hiszen mindig egyértelmű, hogy mikor melyik kép képviseli, fejezi ki és hirdeti leginkább a közös érzést, a közös gondolatot. Így van ez most is. Jól működik a vásárhelyi demokratizmus, mert népünk szolgálata az értékmeghatározó, rendezői elvük. *Szalay Ferenc Tisztelet a tsz nyugdíjasainak* című nagyméretű temperafestménye, amely egyben freskóterv is, elmélyült, alázatos munka. Ezért természetes egyértelműséggel az első nagyteremben kapott helyet. S az, hogy egyben freskóterv is ez a mű, vagyis hogy valamely környékbeli középület belső falába épül bele majd, megmaradásra érdemesítve az ősi technika által is – megfogalmazásra váró véleményemet fejez-

7

5 Szalay Ferenc: Tisztelet a téesz-nyugdíjasoknak freskóterv, tempera, 150x150 cm, 1984
6 Kurucz D. István: Bocskai letelepíti a hajdúkat, tempera, 72x185 cm, 1984
7 Meggyes László: Havas vízpart, akvarell, 50x70 cm, 1984
8 Németh József: Három királyok, olajtempera, 125x135 cm, 1984
9 Patay László: Madách emlékére, tempera, 275x175 cm, 1984
(fotók Dömötör M.)

te ki. Az igazság az, hogy jóval később, a képpel való megismerkedésem után, csak a kiállítás katalógusából tudtam meg a freskólehetőséget. Amíg csak táblaképként szemléltem ezt a művet, a hitelesség, a mindenkori történelmi képekhez szükséges hitelesség gondolata foglalkoztatott. Hogy éppen olyan történelmi értékű, hiteles dokumentum ez a műve is Szalay Ferencnek, mint korábbi tsz-képei. A szocializmus eredeti tőkefelhalmozása tárgykörébe sorolható e kép megmutatott valósága. A hitet kölcsönzők, a jövőt építők, az áldozatos munkára vállalkozók, a helyüket megálló, tisztességben megöregedett emberek agapéját ábrázolja. Az ünnepi vacsorán részt vevők mindent megértő arca és a még mindig darabos, nyers, félénk gesztusai megnyugvással fogadják az életük alkonyán rájuk köszöntő boldogabb jövőt.

Hortobágyot ábrázoló képei mellett *Kurucz D. István* két történelmi tárgyú, tempera művet mutat be ezúttal. Az egyiknek *Tanulmányfejek a 48-as pannóhoz*, a másiknak *Bocskai letelepíti a hajdúkat* a címe. E dekoratív festői hangvételű kompozíció középterében maga a reformátor fejedelem áll. Palástként vörös drapéria fedi alakját. Aminek történelmi valószínűsége ugyan kétséges, mégis igaza van Kurucznak, amikor a magyar reformáció korának e nevezetes eseményét élénk, ékes színekkel ábrázolja. Hiszen az 1600-as évek elején azonos volt az európai progresszió és a magyar reformáció törekvése: kiragadni a vallást a római egyház hatalmából. Történelmi festészetünkben a reformáció ábrázolásai egy kicsit mindig komorra sikerültek. A XIX. századi festők a református egyház puritán tanításai alapján értelmezték a kort. Kurucz szakított ezzel a hagyománnyal: ő az elnyomó németséget Bécsig kergető hajdúk diadalaként, a történelmi igazságnak megfelelően értelmezi a reformáció győzelmét: a XVI–XVII. század fordulóján a keserves élettől emberi jogot és méltóságot sarcolt hajdúk ünnepének.

Szalay közeli és Kurucz távolabbi múltat idéző alkotásai a múlt reálisabb ismeretének fundamentumával erősítik meg a jelent. Múltat idéz és mát mutat *Németh József Három királyok* című táblaképe is. A kucsmás-gubás-lovas háromkirályok eltévedt lovasokként léptetnek a bozótos tájban. S nem a betlehemi csillag fényét, hanem elrendelt sorsuk útját követve jutnak el majd a kisded jászolához. A természet és a lelkes lények közötti rejtett összefüggések jelzéseit követve, mint ahogyan a szarvasok eljutnak a tiszta forráshoz.

Századunk tudományos-technikai forradalmának új vizuális tényei megértésre, alkalmazkodásra késztetik az embereket. Ez a szellemi erőfeszítés biológiai struktúrákat is mozgósít. Szükséges az eddiginél élesebb, pontosabb látás, tökéletesebb érzékelés, hogy az élet megmaradjon a földön. A tágabb, a pontosabb látás szükséges azonban nemcsak a külső, a bennünket körülvevő világ új jelenségeinek megértésére vonatkozik, hanem a magunk belső valóságára is. Benső világunk látása: az emlékezés. Már az előző pillanat látványa is csak emlék, s az is, amiről József Attila beszélt szép versében: „Én úgy vagyok, hogy már százezer éve nézem, amit meglátok hirtelen." Látásunknak nem az a célja, hogy esztétikai örömökben részeltessen bennünket, hanem hogy a mindig újabb élet részesévé váljunk általa. Németh Háromkirályokja kísérlet a külső és a belső kép egyidejűségére, benne a rejtett válik láthatóvá, de nem zavartalanul, mert e művében végül a köztudat hordozta konvenciók is szerephez jutnak.

Azokat az ismereteket nevezhetjük köztudottnak, amiket mindnyájan ismerünk, vagy illő ismernünk. Illik tudnunk a havas vízpartokról, hogy azok veszélyesek, csúnyák vagy netán szépek. *Meggyes László* képbe kívánkozóan szépnek ítélte a maga látta havas vízpartot. Megértette a látvány üzenetét, igéjét, s eme bizonyossága felgyújtotta színalkotó képzeletét. E felgyújtott képzelet áthatásai derűt sugároznak a kép egészében, ami maga is üzenetté vált. A szívből jött szó ereje, igaza jelentősíti korszerűvé ezt a képét, mint ahogy a vele azonos alkotói forrásból táplálkozó *Fazekas Magdolna* itt látható munkáiét is. Posztimpresszionista művek – így szól róluk a kategorizáló személytelen művészettörténészi ítélet –, mely megjelölés az impresszionista korszak utáni festőknek arra a csoportjára vonatkozik, akik nem elméletieskednek: sem izmusokhoz, sem artokhoz nem csatlakoznak, a színek poézisét gyakorolják. Leghőbb vágyuk, hogy megfes'hessék a bokor reszketését, amelyre madárka szállott.

Ez a szelíd líra Meggyes és Fazekas képeiben hasonlatos a betont megemelő fa gyökereihez, az aszfaltból kinövő fűszálhoz. Ismerős ez a világunk festői szépségében megkapaszkodó lelki vegetáció Tiszán innen, Dunán túl, az egész országban, még a fővárosban is. Belterjességre berendezkedő képzőművészeink alkotják ezt a vegetációt, akik különböző okokból nem vették át a modern művészeti mozgás pergő ütemét: lemaradtak a hasznos információkról, illetve a maguk erejében bízva nem fogadják el az általuk üres divatnak ítélt képzőművészeti modernség diktátumait. Nem egységes, nem azonos minőségű tehát ez a művészeti vegetáció. Tenyésztalaja nemcsak a dac, a szelíd magány, hanem az a tisztesség is, amely a megfogant élményt kihordja, s nem vetél el azért, mert újabb csábítások érik. Bár nem kevés az elvetélt művészek száma sem, az elpusztíthatatlan művészeti vegetáció azonban évenként és tájegységenként mégis megtermi a talajízektől zamatos gyümölcseit. Ezt cselekszi dolgos hétköznapjaiban a vidéken élő művészek többsége. S a kiállítások pedig ünnepi alkalmak, hogy rátekinthessenek arra, amit cselekedtek, s hogy bemutassák műveiket az embereknek. Így helyén való ez a szokások rendjében, ám mindez mégsem csökkentheti a szokásokban megmerevedett művészek aggodalmát.

Kovács Gyula

8

9

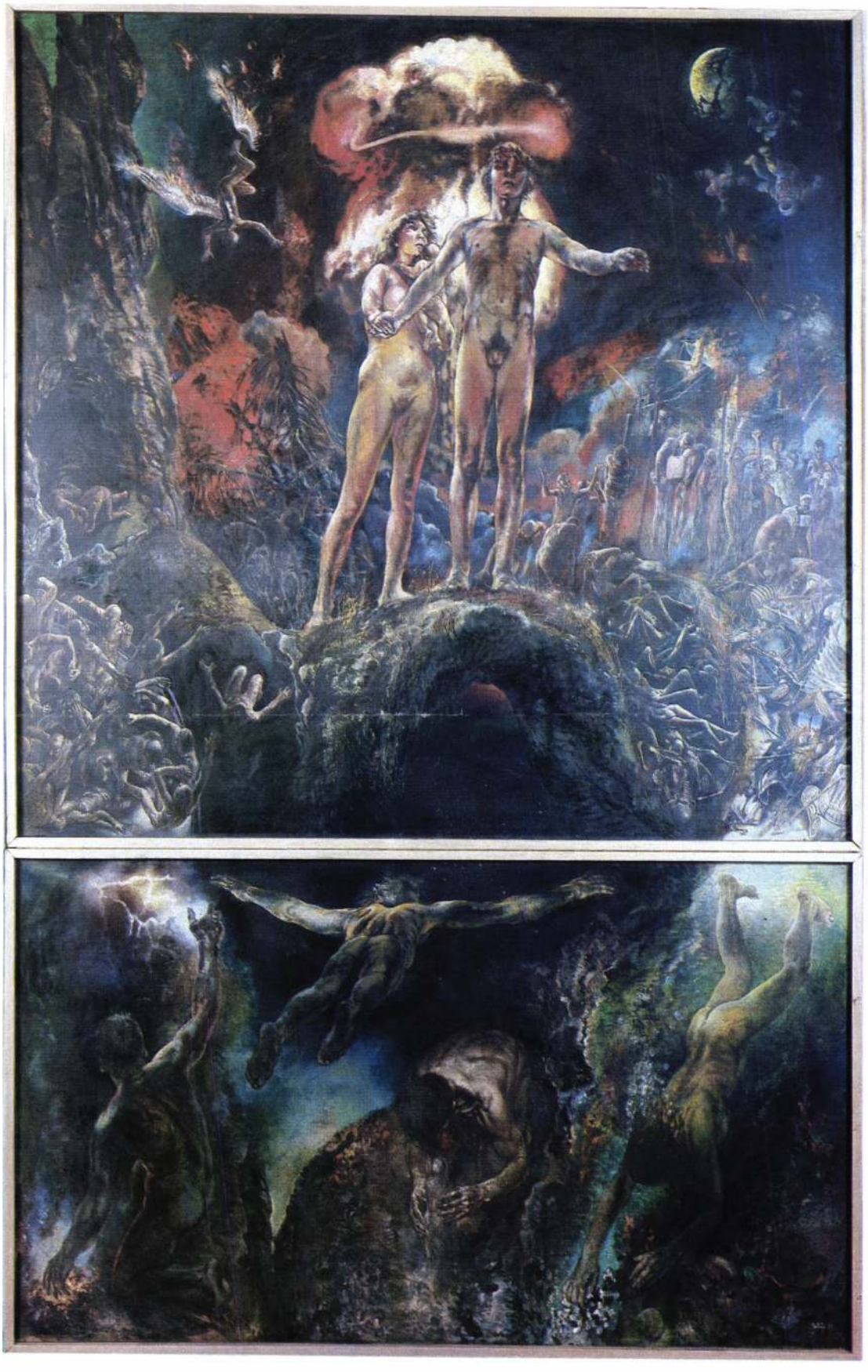

Szecesszió és avantgarde

„Mindjárt elindulása idején megnyerte a Kéve a maga számára azzal is a közönség érdeklődését, hogy a háború kitöréséig mindig külön művészi keretbe foglalta a kiállított kép- és szoboranyagot. Heteken át valóságos építkezés folyt a Nemzeti Szalon Erzsébet téri palotájában, hol később a Kéve kiállítása évről évre megismétlődött. A freskószerűen megfestett képeket artisztikusan helyezték el, a szobrok külön fülkéket kaptak, s a belső kiképzést legjobb nevű belsőépítészeink elgondolásai alapján csinálták meg." A művészegyesület összművészeti törekvéseinek lényegét foglalják össze *Szablya János* 1928-ban a Kéve Könyvébe írt sorai. Az összművészeti mű ismert szecessziós megvalósulásaival szemben a Kéve (Magyar Képzőművészek és Iparművészek Egyesülete) az egységgondolatot egyszerre szűkebben és tágabban is fogta fel. A legfeltűnőbb különbség, hogy nem törekedtek stílusegységre; az egyesület a legkülönbözőbb utakon járó művészeket tömörített, plein air és szecessziós mesterektől a „neósok"-ig, ugyanakkor megtartotta a szecesszió különböző műfajok egységes szemléletéről vallott nézeteit. Céljuk, az egyéni formálás tiszteletben tartása mellett, a stílusbeli és műfaji sokszínűségből a kiállításokon egységes és egyedi összkép alkotása volt. A Kéve tagjai között találjuk a szecessziós Gesamtkunstwerk-gondolat egyik legjelentősebb magyar képviselőjét, *Kozma Lajost*, s az elv legkövetkezetesebb magyarországi képviselőinek, a gödöllői műhelynek a Kévéhez csatlakozott tagjait. A művészek többsége számos területen kipróbálta tehetségét, a festő *Göröncsér Gundel János* szobrokat készített, *Gara Arnold* kerámiát, *Muhits Sándor* jeles üvegablak-tervező és grafikus volt. Kiállításaikon helyet kaptak *Tóthváradi Kornis Elemérné* csipkéi, *Málnai Béla* egy ízben építészeti rajzokkal szerepelt.

1

2

3

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRPONTO
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
Bors István,
MŰVÉSZET
Budapest
szabrászművész
1970 SEP

A hónap eseménye

A gyermek világa

Műcsarnok

Bors István Kotéltáncos

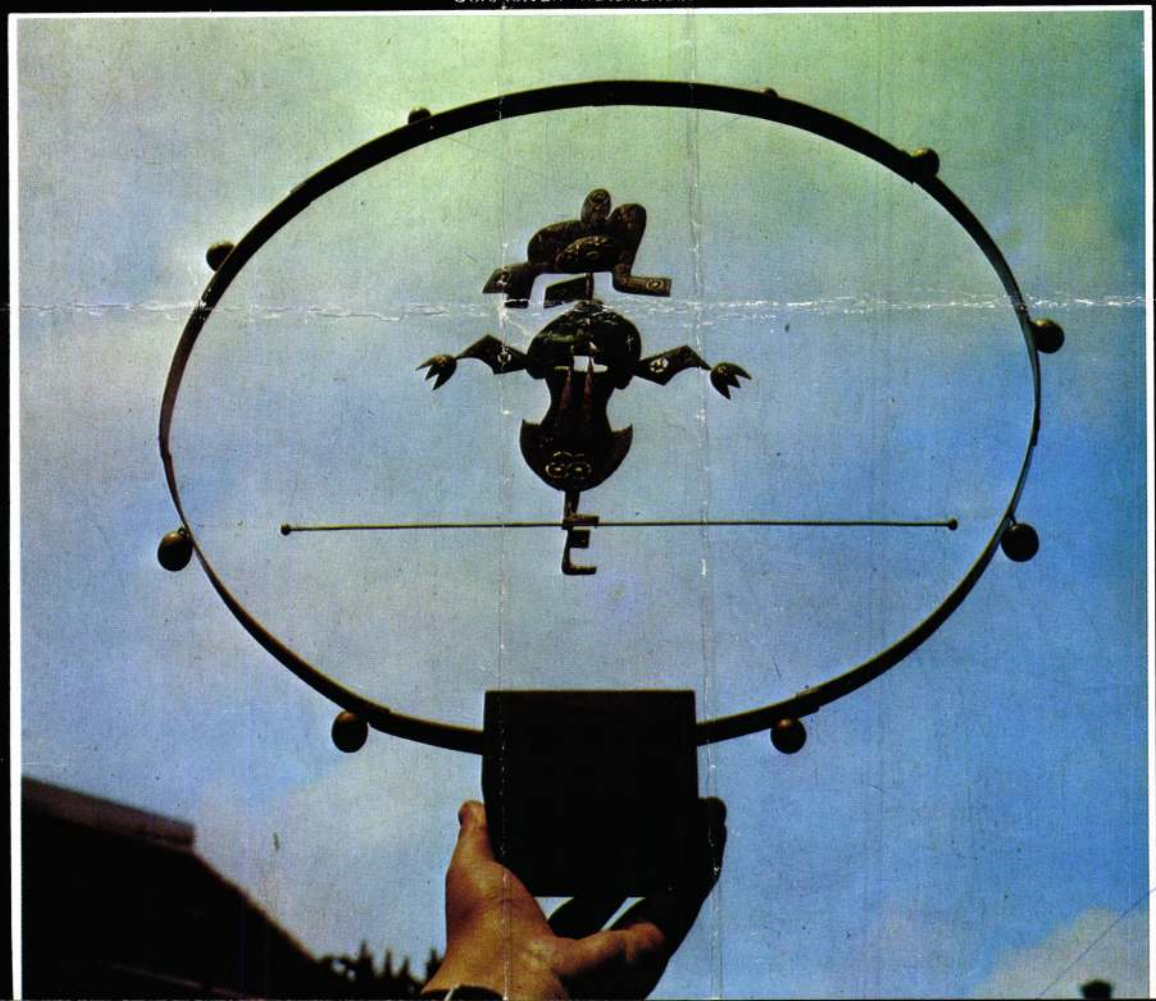

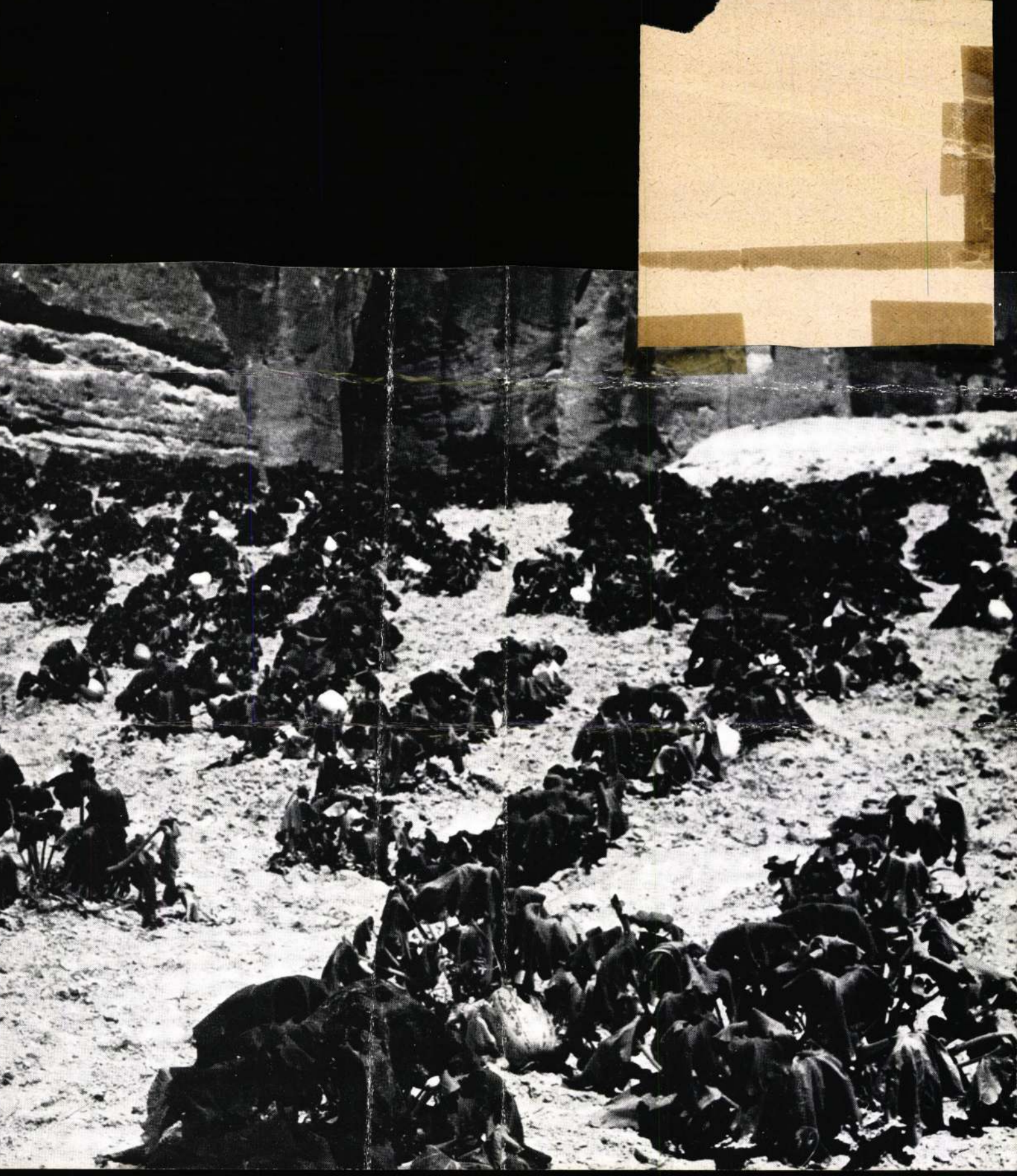

Bors István, szobrász

Új köztéri szobrok a Képzőművészeti Kivitelező Vállalat műhelyeiből

Az idén 37 bronz és 21 kőbe faragott alkotás készül el a Képzőművészeti Kivitelező Vállalat műhelyeiben, hazánk köztereinek díszítésére, illetve a múzeumok gyűjteményeinek gazdagítására. Március végén, a Bartók Béla születésének 100. évfordulója alkalmából rendezett ünnepségsorozat megnyitásaként avatják fel *Somogyi József* Kossuth-díjas szobrászművész kompozícióját. A bronz emlékművet a fővárosban, Budán, a Kosztolányi Dezső téren állítják fel.

Ugyancsak Budán, a Villányi úton antifasiszta küzdelmeket idéző emlékmű válik a városkép részévé a Munkácsy-díjas *Illés Gyula* megformálásában. A nagy méretű kőkompozíció előreláthatólag a nyár végére készül el. 1981 *Medgyessy Ferenc* születésének centenáriumi éve is. A magyar szobrászat kiemelkedő alakjának egy kőbe faragott, fekvő női aktját készítik el ebből az alkalomból. Az eredeti modell alapján létrehozott művet a debreceni Déri Múzeum rendelte meg. *Buza Barna* szobrászművész a parasztmozgalmak egykori fontos központjába, *Battonyára* tervezte agrárszocialista emlékművét. *Marton László* Munkácsy-díjas alkotó szoborcsoportja Veszprém városközpontját gazdagítja: a mű keretét adó hatalmas kőrács harci jeleneteket foglal magában. Megbízást kapott a fiatalabb szobrásznemzedék egyik képviselője, *Bors István* is. Táncsics Mihály emlékművét készíti el, amely Kaposvárra, a forradalmár nevét viselő gimnáziumba kerül.

Csaknem fél évszázad után nyer végső formát *Vastagh György* egyik szobra. A század első felének jelentős alkotója lovat mintázó művének csupán a gipszmodelljét hagyta az utókorra, ám a Bábolnai Mezőgazdasági Kombinát most megbízást adott megformálására bronzban. A művésznek egy első világháborús legenda volt az inspirálója: e szerint a bábolnai ménes egyik paripája a harcokban elvesztette halálra sebzett gazdáját, de a frontról egyedül is hazajutott társaihoz. *Varga Imre* Kossuth-díjas művész négy szobrát öntik bronzba. Életművéből a tervek szerint jövőre állandó kiállítás nyílik, s ennek anyagát készítik elő. *Pándi Kiss János* két bronzszobrát a Szentendrei Múzeum részére formázzák meg.

Az idén több jelentős rekonstrukciós feladatot is elvégeznek, így például helyreállítják a fővárosi István Kórház homlokzatát díszítő — néhány éve villámcsapás miatt megrongálódott — szoborcsoportot. A közeljövőben hozzákezdenek a vállalat évek óta legnagyobb megbízásának kivitelezéséhez. A világhírű, magyar származású szobrászművész, *Amerigo Tot* monumentális nagyságú — 153 négyzetméteres — domborművet tervezett. *A mag apoteózisa* című kompozíció eredeti léptékű gipszmodellje már elkészült, s a bronzplasztika megvalósítása előreláthatólag három évet vesz igénybe. Az alkotás a Gödöllői Agrártudományi Egyetem aulájának dísze lesz. (MTI)

ideális a páratartalom
a szoba levegőjében.
Ára: 700 Ft.
AKA ELECTRIC
NDK
ELECTRICA SPECIAL
KERAVILL
BP. VII., RÁKÓCZI út 30.

Bors István, nobrón

L.: Buza Barna

-: Új közlés nobrok.. 9

Nemszabadság. Br. 1981. jan. 7-

Bors István, szobrán

L. Vigh Tamás

Láncz S.: Kejzőmüv. krónika 927-931

Jelenkor, Pécs, 1981. okt. XXIV/10

Bors István, szobrászművész

Kaposváron régi hagyományai vannak a képzőművészetnek. – Bors István szobrait nagyon kedvelik a Kaposváriak. Az egyik, a „Játszó fiúk"-at ábrázoló, egy szövetkezeti lakótelep mellett vizes medence szélén áll. A másik szobor a városon kívül, hatalmas parkban áll, a címe: „Alakoskodó". Régi pogány hagyományra utal, amikor az emberek állatmaszkba öltöztek, alakoskodtak. A szobron látható tarsolylemez, a korong és a kacsa, bronz- és honfoglaláskosi kultúrák emléksi. Maga a szobor egymásrahatló és egymásra épülő kultúrák szimbólumd.

|említve|.

Pannon Krónika.

1980. okt. 3. Televízió 18.05 |Z.J|.

Bors István, szobrászművész

Megnyílt a IV. Dunántúli Tárlat a Somogyi Képtárban. – A díjazottakról: a zsüri az egyéni teljesítményt vette alapul, nem az irányuz atokról alkotott általában véleményt, az értékmeghatározás során. – Bors István két kisplasztikája a műfaj „iskolapéldája". A „Háború" az emberi fenség nevében szól, a „Trónus" e témának groteszk ábrázolása. /emlitve/.

Horányi Barna: IV. Dunántúli Tárlat.
Somogyi Néplap, 1981. okt. 3.

Bors István szobrász

Nagy Zoltán: Helyben járás
Pécsi Országos Kisplasztikai Biennálé

Művészet, 1983. november

Bors István

Szuromi Pál: Barangolás
a képzőművészeti publicisztika lehetőségeiről

Miskolc, 1983. szeptember

Borz István szobrász

Rideg Gábor: Egy szobrász Pannóniából
Beszélgetés Lőffler Sándorral

Művészet, 1983. július

Bors István

Láncz Sándor: Képzőművészeti Krónika

Selenkor, 1984. 1. hó

Borsos István

A művész műanyag szobrokat is alkot, ahol a szobrokkal tudja kifejezni a felelősséget, amit a világ dolgaival szemben érez.

Rideg Gábor: Vincs albi
Művészet, 1981. május - 22. lap.

Bors István

Bors István kétszer volt Görög
országba, meg Egyiptomba. Jart
Szovjet Közép Ázsiában is. Bu-
dapesten megnézte Henry
Moore kiállítását, 1968-ban.

Rideg Gábor: Vinyes alibi
Művészet, 1981. május-22. kap.

Bors István

A kaiser Nemzeti Múzeum-
ban a művészt visszaret-
tette a hatalomnak a
mumifikálása.

Rideg Gábor: Nincs alibi
Művészet, 1981. május-22. lap.

Borsy István

Kaposvárom Somogy megyében
született a művész és ott is
járt iskolába, az ottani szak-
körből került a művész
a főiskolára.

Rideg Gábor: Vinco alibi
Művészet, 1981. május 22. lap.

Bers István

Tanácsis emlékérem
(repro)

Rideg Gál Cz.: Vinco alibi
Művészet, 1981. május – 22 lap.

Bors István

„Gesztenyesütő"
(repro)

Rideg Gábor: Nincs alebő
Művészet, 1981. május – 22. lap.

Bors István

Cézanne-érem hátlapja
(repro)

Rideg Gábor: Nincs alibi
Művészet, 1981. május – 22. kap.

Bors István

Bors István egy Somogy megyei kis szakhörből került a főiskolára. A művészeti informatiok teljes hijával.

Rideg Gábor: Nincs alibi
Művészet, 1981. május – 22. lap.

Borsos István

Borsos Miklós 1960-ban tá-
vozott az Iparművészeti Főisko-
la tanszékéről, éppen akkor
amikor Borsos István diplo-
ma munkáit végezte.

Rideg Gábor: Nincs alibi
Művészet, 1981. május – 22 lap.

Bors István

Bors István 1961-ben végzett az Iparművészeti Főiskolan, Mesterei Borsos Miklós és Szkey Ferenc voltak.

Ridig Gábor: Nincs alibi
Művészet, 1981. május – 22. lap.

Bors István - szabrászművész

A Pécsi Galériában aug. 11-ig látható a 8. Országos Kisplasztikai Biennálé. — A díjazott művészek művei a szorosabban vett értelmezésű kisplasztika területéről választódtak ki. Bors István Pécs város díjban részesült.

Csenkey Éva: Kisplasztikai Biennálé.
Dunántúli Napló, 1983. júl. 23. 8-old.

István Bors

In der modernen Galerie von Pécs auf dem Széchenyi-tér in der Innenstadt war bis Mitte August die VIII. Ungarische Kleinplastik-Biennale zu sehen.

Die Plastik „Märchenerzähler" von István Bors trug den Preis der Stadt Pécs davon.
(emlitve).

Orsolya Gállos: VIII. Ungarische Kleinplastik Biennale.
Budapester Rundschau, 1983. aug. 15. 10-dd.

Bors István.

Kisplasztikai biennálé Pécsett.

M. Nemzet

1987. VIII. 15.

Boss István

X. Országos Kisplasztikai Biennálén a kalszervezetek Baranya Megyei Tanácsának díja

Magyar Nemzet 1987. VII.6.

Bors István

Szabadtéri szoborkiállítás nyílt pénteken a salgótarjáni Tanácsköztársaság téren, valamint a József Attila Művelődési Központ nyitott előcsarnokában. A salgótarjáni nyár leglátványosabb művészeti bemutatóján harmincöt művész mintegy hatvan alkotását láthatják egy hónapon át a téren, a sétálók. A kiállítás két fődíját Bors István és Paulikovics Iván kapta.

Magyar Nemzet 1987. VIII. 1.

Boros István sz.

Memento c. szobra

→ Benedek György

MŰVÉSZET 1985/7/8

Bors István, nobrán

- : Új közlés nobrok . .

Nepszabadság . 9

Bors István Bors István

Debrecen szabadszmüvész

Kölcsey Művelődési Központ

Bors István: Pieta II., méhviasz, 19×13×10 cm, 1966 (fotó Gyertyás)

Művészet, 1979. febr. 47. o.

9

Bors István

Salamon Nándor: Fejezetek az V. Dunántúli Tárlatról

Új forrás, 1985. 4. szám

Bors István, szobrászművész

Nemrég állították fel Kaposvárott, a Munkaügyi u.-i óvoda udvarán Bors István most bemutatott művét.

Pannon krónika,

1984. V. 4. TV, 17.25

Bors István, szobrászművész

Boglárlellen, a Tóparti Galériában megnyílt a dél-balatoni képzőművészek tárlata. Szerepelnek Bors István lendületes, könnyed térformái: a „Tavasz" c., az ívelt vonalú „Vízparti térforma" c. (említve).

Torsztyánszky Krisztina: Színek és formák.
Somogyi Néplap, 1984. júl. 8. 5.-old.

Boro István

Megzetel az V. Dunántúli Tatkatrol

Mühely 1985/5

Bors István

nobrászműrész

A lektorátus közleményei: Kaposvárom áll: „Corpus" c. műve.

Műrészet
1989/6

Bors István, szobrász

Új köztéri szobrok

Ebben az évben harminchét bronzba öntött és huszonegy kőbe faragott alkotás készül el a Képzőművészeti Kivitelező Vállalat műhelyeiben, hazánk köztereinek díszítésére, illetve a múzeumok gyűjteményeinek gazdagítására.

Március végén a Bartók-évforduló alkalmából avatják fel *Somogyi József* Bartók-szobrát. Az emlékműegyüttest a Kosztolányi Dezső tér Bartók Béla út felőli részén állítják fel. A *Medgyessy-évforduló* alkalmából elkészítik a mester egy kőbe faragott fekvő női aktját a Debreceni Déri Múzeum számára. Előreláthatólag a nyár végén állítanak fel Budán, a Villányi úton egy, az antifasiszta küzdelmet idéző emlékművet, *Illés Gyula* munkáját. *Buza Barna* szobrászművész Battonyára tervez az agrárszocialista mozgalom emlékét idéző művet. *Marton László* szoborcsoportja Veszprém városközpontját díszíti majd. *Bors István* megbízást kapott egy Táncsics-szobor elkészítésére, a kaposvári gimnázium számára. A Bábolnai Mezőgazdasági Kombinát megbízást adott *Vastagh György* egyik csupán gipszmodellben maradt alkotásának bronzba öntésére. *Varga Imre* négy szobrát öntik bronzba. Életművéből a tervek szerint állandó kiállítás nyílik, s ennek anyagát készítik elő. *Pándi Kiss János* két szobrát a szentendrei múzeum részére formázzák meg. (MTI)

Új

Esti

2

8

Washington, január 28.

Az *Iránban* 444 napig fogva tartott amerikai külügyminisztériumi alkal-

mostantól az Egyesü
Államok képviselő
„megkapnak minde
szükséges eszközt a
önvédelemhez".

Bors István

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Grafikusmúzeum

VALÓSÁG

1983 JUL

1021

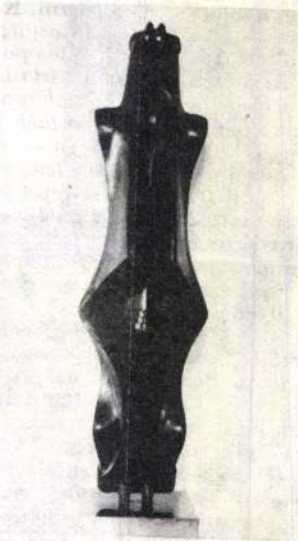

Bors István:
Bálvány II., 1972

das áldozata, [illegible]

nak". „Az a modern művész, aki a csendet választja, ritkán jut el a végsőkig, addig, hogy ténylegesen csendben maradjon. Tipikusabb, hogy tovább beszél, de oly módon, hogy közönsége nem hallhatja meg." Dolgozatának további része — a fentiekhez hasonlóan — kifejezésre juttatja a szerzőnek az érthetőséggel szemben érzett averzióját: „Miként a nyelv a csendben mutat saját transzcendenciája felé, a csend saját transzcendenciája, egy beszéden túli csend felé mutat." Vajon a csend vagy a róla való beszéd volt-e valaha is, bárkinél is ilyen — hogy is mondjam csak? mert Sontag szerint „a szó szoros értelmében véve, semmi sem igaz, ami ki van *mondva*" —, volt-e (miről is beszéltem az előbb?), volt-e valaha is, ó igen, ilyen *példamutató?*

Elizabeth Hardwick bevezetője szerint Sontag „tizenhat éves korában tűnt fel a Chicagói Egyetemen... Nietzschét és Platónt ugyanolyan könnyen idézi, mint sok, kívülről tudott verset. Írásai az *övéi*... az ő *érdeklődéskörét* mutatják. Sőt, még a neve is minőségtől, a minőségtől magától visszhangzik." (Cuki Zsuzsi egy élő játékbaba: ha felhúzzuk, verset mond, ha egy talpalatnyi helyet kap, rögtön felveszi a modern esztétikai pozíciót.) „Egy »elégedetlen« szellem pátosza a *szerelem* tárgyaként

mert u
Sontag
nak ré

Sont
tud ús
tett int
is halá
ben azt
túllépn
Riefen
keztébe
déka el
lis szér
előtt p

filmjéről, hogy annak puszta gondolata is kizárja annak lehetőségét, hogy készítőjének a propagandától független esztétikai koncepciója is volt. E két nézet legalábbis ellentmond egymásnak. Vagy van közöttük valami kontinuitás?" De Cuki Zsuzsi nem jön zavarba: „A kontinuitás abban van, hogy mindkét állítás a tartalom—forma-distinkció gazdagságát illusztrálja, ameddig az ember ügyel rá, hogy ezt annak ellenében használja(?) ... Mivel tudtam, hogy *Az akarat győzelme* és az *Olimpia* kivételnek tekinthetőek abban az általános vitában, melyet a tartalom formaként való funkcionálásának módjairól folytattam, szükségesnek láttam rámutatni, hogy még ezek a filmek is azt a folyamatot illusztrálják

Bors István, szobrászművész

Ricleg Gábor: Plasztikák két szólamban. Műfaji biennálék Recsett és Sopronban.

Bors István „Széchenyi emlékére" c. művével (viaszveszejtéses bronzplasztika) (említve), asszociációs játékot kínál: az amorf formák lobogásából képesek vagyunk-e egy emberi arcot, madárformát, egy fa szikogó lombkoronáját a szemléletünk által beleérteni, vagy csak beleérezni.

Művészet, 1989., 11-12., ~~[illegible]~~-43-old.

Bors István, szobrászművész

Dárday Nikolett: II. világháborús emlékműpályázata.

Bors István szobrászművész szárnyas nemtő figurája szerepel az emlékműpályázaton. (említve).

Művészet, 1989., okt., 63-old.

Szobrász

...rok kaposvári." A Négy évszak c. művének elkép-
zelt helye a Domus Árúház előtti tér. E téren
állt egyfor Galimberti szülőháza is. 1987-ben meg-
kapta a megyei tanács díját. A főiskola elvégzése
után 1961-ben tért vissza Kaposvárra. Kiemelkedő
Nappal és Éjszaka c. műve annak aranyló dombo-
rulat és annak ezüstben villogó negatívja.
Dózsa-keresztek c. művében a mindenegyi élet live-
szőben lévő használati tárgyait dolgozta össze, mely
tengegető fegyverekké ötvöződik. Státuszszimbólumok c.
dehervizáló művét műanyagból készítette el.

Genesei István: Bors István szobor kiállítása
Somogy, 1988. 6. sz. 93-94. l.

Dors István

Bors István szobrász

(2)

Tulipán és Mementó c. szobra két letakart fekvő leányka. Mementó címet viseli az a szobra is, amellyel a 2. világháború zsidó áldozatai emlékére készült.

Kaposvári kiállítása 50 éves művészi jubileumot ünnepel.

Genesei István: Bors István szobrkiállítása
Somogy, 1988. 6. sz. 94-95. l.

BORS István

Bors István - Kampis Miklós: Gondolatok az emlékmüről és az emlékhelyről. = Országépitő, I.évf.1.sz.1990. 40. p.

Az 1956-os emlékmüpályázatra benyujtott tervük müleirása

49/46
DÖMÖTÖR Sándor: Cigányadomáink. Bp: 1929. Egyetemi ny. 25 p. 24 cm.

/Klny. Ethnographia - Népélet./

Egységár: 30.-Ft

50/260
DÖMÖTÖR Tekla: Magyar népszokások. (2. jav. kiad.) Bp. 1977, Corvina. 72 p. 24 t. 19 cm.

/Magyar Népművészet 6./

Egységár: 20.-Ft

51/105
ECKHARDT Sándor: A francia nemzet missziós hite és a francia irodalom. Bp. 1931, Stephaneum ny. 23 p. 20 cm.

Egységár: 20.-Ft

Bors Jenő

"Zirzen Jakab siremléke" cimmel a lap bemutatja a müvész szobormüvét.
Repr.

ÉLET, Bp. 1910. május. 29. II. évf. 22. sz. 734. lap.

Kiállítások Nagykanizsán

Színek kavalkádja

Drégely László: Szerelem

Az elmúlt hét végén a *Csengey Dénes* vers- és prózamondó versenyt követően két jelentős magyar művész alkotásaiból nyílt kiállítás a kanizsai HSMK-ban.

Bors István szobrász tárlatát barátja, *Papp Gábor* művészettörténész nyitotta meg. Nem mutatta be a kiállítás anyagát, nem elemezte egyenként a bemutatott alkotásokat: a felfedezés örömét meghagyta a szemlélődőknek. Inkább gyarságát. Művei egy olyan hazaszeretetről tanúskodnak, amely a honfoglalás kori motívumokat a lehető legtisztábban ötvözi a modern szobrászat formavilágával.

Drégely László festőművész emlékkiállítását *Radnóti László*, a Magyar Rádió főszerkesztője nyitotta meg. Ő is elmondta, de a jelenlévők maguk is megbizonyosodhattak róla, hogy Drégely fantasztikusan fogényok volt a drámai

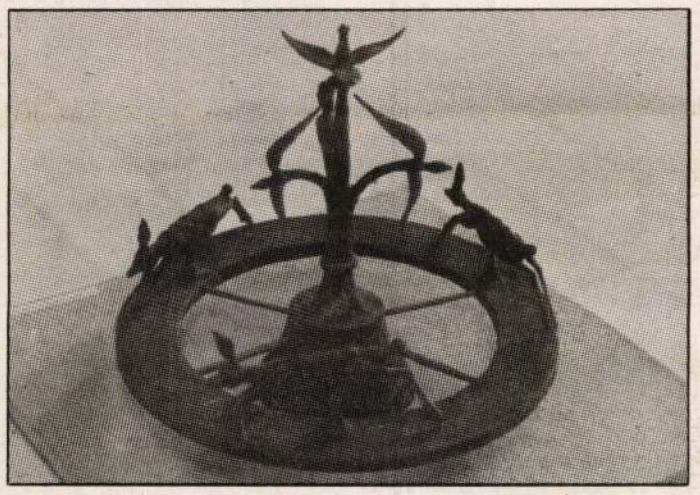

Bors István: Ringlis

Bors Istvánról, az emberről beszélt. Arról a Bors Istvánról, akihez a '60-as években mint művészeti főiskoláshoz közel kerülhetett egy művészettörténész-hallgató – hiszen ez akkoriban nem volt egyszerű. (A gyakorlat és az elmélet szinte hermetikusan el voltak választva egymástól.)

Arról a Bors Istvánról szólt, aki nem volt magamutogatóan, harsányul magyar, de nem is titkolta, mindig is vállalta ma- szituációkra. Meglepő színekkel, zavarba ejtő kontrasztokkal kiáltott a környezet csendjébe. Tömondatokban, roppant egyszerű eszközökkel fogalmazott. Rengeteg anyag segítségével próbálta kifejezni önmagát. Ám Drégely László semilyen képzőművészeti kategóriába sem sorolható.

Scenikusként csakúgy, mint festőként a humanitással párosuló tehetsége emelte a magyar reprezentánsok sorába.

„Nem élhetek muzsikaszó nélkül"

Esemény volt a Győri Nemzeti Színházban a napokban *Móricz Zsigmond* Nem élhetek muzsikaszó nélkül című vígjátékának a bemutatója. Mi avatta eseménnyé? Több minden. Legkevésbé a dolog esetleges politikai felhasználhatósága a népi-urbánus, kozmopolita-népnemzeti, liberális-konzervatív vitában. Bár aki kellően demagóg, az rendezhet tüntetést és akár egyszerre ellendemonstrációt, fütyülős barackot és kóserpálinkát hörpölgetve igazi európéer részegséggel. A győri bemutatót művészi erényei avatták eseménnyé.

Először az a körülmény, hogy a színház vezetése nem törődve a fanyalgókkal, Móricz Zsigmond nevével hamisítatlan magyar szerzőt és irodalmat varázsolt a falak közé. Még mindig először a rendezés annak a *Tordy Gézának* a nevéhez fűződik, aki a legjobb színpadi iskolákon nevelkedve szükségképpen érkezett el az egész színházban gondolkodásig, a színházcsinálásig, a tanulástól, az alkotó reprodukálástól a tanításig, a rendezésig. Azt talán csak a jó Isten tudná megmondani, hány buktatót került el az intelligencia, a jóízlés, a mesterségbeli tudás a Nem élhetek... színpadra állításakor.

Eseménnyé avatta a bemutatót a gondos szereposztás, a részletek lelkiismeretes kimunkálása a mulatási jelenetek zenei igénnyességétől kezdve a jelmezeken keresztül a díszleteken át a koreográfiáig. Telitalálat volt Balázs, nyíri földbirtokos szerepére a Szomszédok című gügye tévésorozat Ferijének, *Nemcsák Károlynak* a kiválasztása. Nemcsák, akit a vidék érthetően kevésbé ismer színházi alakításaiból, mint a tévétörténelemnek az ötvenes évek értelmében vett legrosszabb, legsematikusabb figuráján keresztül, csak hálás lehet a felkérésnek. Mellesleg színvonalas, ötletes, művészi ízlésről és tehetségről egyaránt árulkodó játékkal rótta le háláját. A Pólikát adó, szintén vendég *Simonyi Krisztinának* megnyerőbb volt a bájossága, mint a színpadi mozgása, biztonsága. Tordy hallatlan gondot fordított a darabot indító mulatozási jelenet felépítésére. A kézenfekvő „végeladás", „döngetés", „ereszd el a hajam" csábító lehetősége helyett szordínóra fogott cigányokat, dalolókat, mulatozókat, sajátságos dramaturgiai feszültséget teremtve ezzel a feszültségen belül.

A féktelenség helyett a motivált finomság jellemezte az „öreglányok", Zsani néni (*Gyöngyössy Katalin*), Pepi néni (*Horváth Ibolya*), Mina néni (*Bende Ildikó*) jelenlétét. Gyöngyössy Katalin házsártos, de nagyszívű Zsanija ellenállhatatlan. Valószínűtlen, hogy túloznánk, amikor azt mondjuk, hogy máris felsorakozott a magyar színjátszás női nagyjai közé. Neveket bárkinek szívesen elárulunk. Horváth Ibolya esetében azért kell megállni egy pillanatra, mert a vidéki színészsors igazságtalanságát jelképezi. Abban az értelemben, hogy szerepről szerepre kitűnőt produkál, s ezért menetrendszerűen kellett volna megérkeznie a nagyobb, az országos népszerűség állomásaira. Ezzel szemben „Budapestországban" menetrendszerűen nem érkezett meg oda. Jól oldotta meg *Baranyai Ibolya* Kisvicákné – neki talán kicsinek tűnő – szerepét. Igen jó színfolt a darabban *Molnár Judit* Birikéje. Ez következhetne kizárólag a szolgálószerepek generális háládatosságából – színpadon! –, de amennyit *Molnár Judit* tehetségben, rátermettségben hozzáad a figurához, azért őt nyugodtan meg lehet dicsérni. Jó *Simon Kázmér* Petákja, *Balla Ica* Borcsája, *Kiss Bazsa* Málcsi nénije.

Rendkívül tetszettek *Torday Hajnal* jelmezei, jól funkcionálnak *Bakó József* díszletei. Névtelenül vagyunk kénytelenek elismerni a „bándát", a zenészeket, s már névvel ismerhetjük el *Gulyás Sándor* zenei vezető érdemeit az igényességért. Összességében a győri Nem élhetek...-et szívesen megőrizzük emlékezetünkben.

P. M.

A szabadság: rombol és épít!

A közelmúltban a *szombathelyi* Berzsenyi Dániel Tanárképző Főiskola politikatudományi és szociológia tanszékének vendég előadójaként üdvözölhettük *Hankiss Elemért*, s a nagy sikert aratott előadása után – melyben az elmúlt három-négy év történéseit elemezte – kértünk interjút az MTV egykori elnökétől.

– Önnek, mint társadalomtudósnak, kutatónak – s mint egy kivételes időszak kivételes posztját betöltő személyiségnek –, mi a véleménye a választások óta eltelt időről? De kérdezhetném úgy is: mikor születik meg a Diagnózisok 3., vagy a Társadalmi csapdák 2.?

– Sajnos, nekem az elmúlt két és fél évben nem volt öt percem sem arra, hogy mélyebben gondolkozzam a körülöttünk zajló társadalmi folyamatokról. Ettől függetlenül: dolgozom egy könyvön, melynek témája a *szabadság* fogalma. Azt próbálom elemezni, hogy a szabadság milyen szerepet töltött be az elmúlt 80–100 évben Európában, s abból a szempontból, hogy ez egy nagyon fontos építő és romboló fogalom. Hiszen háborúk és polgárháborúk is kezdődhetnek a szabadság zászlaja alatt. A szabadság olyan valami, amit állandóan (re)generálni kell: a személyes és a társadalmi szabadság felől nézve is. Könyvemben ezeknek a szabadsággeneráló tényezőknek is (mely lehet éppenséggel egy hétköznapi vicc is) szentelek egy-két fejezetet.

A velem történtekkel kapcsolatban: több ajánlatom van könyvkiadóktól – itthonról és külföldről is –, hogy ezt meg kellene írni. Ez persze nagyon nagy munka, de ha találok munkatársakat, akik a mintegy kéttonnányi sajtó- és egyéb anyagot feldolgozzák, rekonstruálják az eseménytörténetet, s nekem „csak" meg kell írni hozzá a gondolati részt –, akkor vállalkozom rá.

– Közelmúltunk talán legnagyobb vihart kavaró belpolitikai ügye a Duna TV-nek juttatott vagyon kérdése. Ön, tévéelnökként találkozott-e az akkor alakuló Duna TV-vel, s mi a mostani helyzetről a véleménye?

– A *Magyar Televízióban* már 1991. első felében akartunk egy – akár többnyelvű – kelet-európai műholdas adót létrehozni. Erre pénz hiányában nem volt módunk. A *Duna TV* előkészítéséből minket teljesen kihagytak, majd amikor elkezdték a sugárzást – az utolsó pillanatban –, akkor fordultak hozzánk, s kérték, hogy adjunk nekik mindenféle műsorokat. Akkor azt mondtuk, hogy szó lehet egy tárgyaláson alapuló értelmes együttműködésről, de így, az utolsó pillanatban nem fogjuk őket „kiszolgálni". Ezzel nagyjából vége is szakadt az MTV–Duna TV kontaktusnak. Maga a gondolat – egy kárpát-medencei műholdas adó létesítése – nagyon jó ötlet. Már nem állami, hanem magánkeretek között ezt egyébként *meg is fogjuk csinálni* – akár több nyelven is.

Visszatérve a mostani helyzetre: az, hogy egy közlevízió vagyont kapjon, s annak a hasznából – függetlenül az adományozótól – műsorokat gyártson: ez nagyon jó gondolat! Mi vetettük föl 1990 novemberében, akkor persze ezt az ötletet a fiskális politika jegyében lesöpörték az asztalról. Azt azonban nem értem, hogyan kaphat közvagyont egy magántelevízió? Tudomásom szerint a Duna TV kereskedelmi adó. Nos, hogyan kaphat közvagyont egy kereskedelmi adó? S mindezt a nyilvánosság kizárásával végezték.

– A közelmúltban felröppent az a hír, hogy esetleg házat venne Vas megyében, Apátistvánfalván...

– Nem tudom, ez honnan röppent fel, még sosem jártam ott...

– Ha – a főiskola vezetésének tervei szerint – egyetemi rangot kap a szombathelyi tanárképző, hajlandó lenne-e vendégként előadni itt?

– Ez teljesen elképzelhető, főleg, ha ebben a szellemben folyik tovább az oktatás.

SZ. S.

A VESZTESÉG NYERESÉG?

Évvesztes, mondják s mondták arra a gyermekre, aki nem óvodás „évfolyamtársaival" együtt, hanem egy évvel később került iskolába. De veszteség-e ez az egy év? Azok számára, akik még nem alkalmasak az iskolai elvárásoknak elébe állni, bizonyosan nyereség.

Vidovicsné dr. Laczkó Ildikó, a székesfehérvári Nevelési Tanácsadó vezetője szerint egyre nő a vizsgálati szám. Nagyon jó kapcsolat alakult ki az óvodákkal, ahol a tanácsadó munkatársainak látogatásaival már az őszi munkafoglalkozásokon felmérik, ki az, aki valószínűleg nem iskolaérett. Sok szülő az óvoda javaslata nélkül is felkeresi a Koch László utcai intézményt.

Legtöbb esetben már a kiscsoportban észreveszik, hogy a gyermek nem a társaival azonos mértékben fejlődik. Szakmailag az lenne a leghelyesebb, ha ezt a csoportot ismételné, de a gyakorlat inkább az, hogy kevesebben a középsőt, a többség a nagycsoportot járja kétszer.

A Nevelési Tanácsadóba hároméves kortól lehet vinni a gyermeket, de általában csak a beiskolázások előtt keresik fel. A szülők többsége szerencsére ma már készséggel és bizalommal. De előfordul még, hogy az óvoda javaslata ellenére sem kérnek tanácsot vagy ódzkodnak a vizsgálattól. Mint Vidovicsné dr. elmondta, összekeverik az iskolaérettséget és az értelmi képességek vizsgálatát. Bár az értelmi képesség szempontjából is ki tudják szűrni az eltéréseket, a vizsgálódás a gyermek alkalmasságára, viselkedésére irányul: mennyire érett a munkára, milyen a feladattudata, képes-e utasításszerűen dolgozni, kitartó-e a figyelme. A csoportos foglalkozásokon fény derül a szociális érettségre is.

Az eredményt – mely általában igazolja az óvónők megfigyeléseit a halasztásra vonatkozóan – a szülők sok esetben ellenérzéssel fogadják, kudarcként élik meg. S annak érzi a gyermek is. A szakember azt javasolja, hogy ne vegyék meg az iskolatáskát már karácsonyra a nagycsoportosoknak.

Az iskolában a felvételnél a nevelési tanácsadó véleményét tartják mérvadónak, hiszen mindenképpen próbálják meggyőzni a szülőt arról, hogy nagyobb, egész iskolai pályafutására, személyiségére, a szülő-gyermek kapcsolatra kiható kudarc éri a gyermeket, ha a szakember véleménye ellenére beíratják.

DÉR

India fátylai

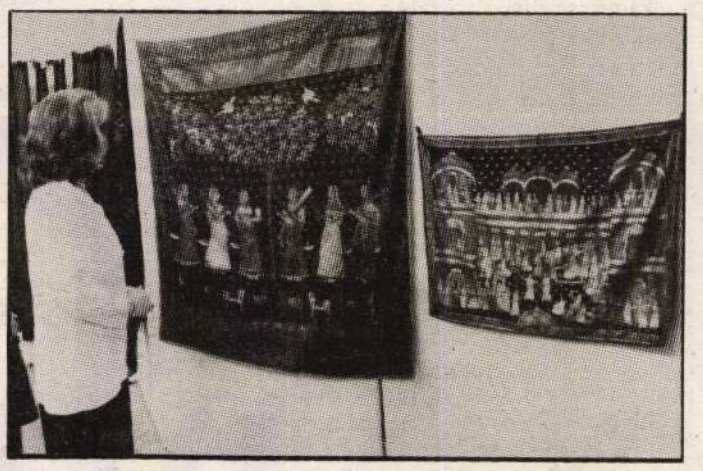

Nem akármilyen megtiszteltetésben részesült a várpalotai művészetkedvelő közönség. A népek zenéje – népek művészete sorozat keretében nemrégiben az indiai nagykövetség segítségével a Nagy Gyula Galériában megrendezhették a Rajasthani nők fátylai c. kiállítást. A bemutató mindössze három napig tartott. Az indiaiaktól azt a fantasztikus anyagot igen rövid időre kapta kölcsön *Sárvári Miklósné, a* galéria vezetője.

CSŐSZ SÁNDOR felvétele

MAI MOZIAJÁNLATUNK

Mondvacsinált hős

(Hero / Accidental Hero) Amerikai film (1992). *Rendezte:* Stephen Frears. *Főszereplők:* Dustin Hoffman, Geena Davis, Andy Garcia, Joan Cusack.

A film a könnyed szórakozás és a tartalmas mondanivaló különös és értékes keveredése. A főhős (Dustin Hoffman) sajátos életfilozófiája így hangzik: „Maradj észrevétlen!" Ha ez mégsem sikerül, akkor kezdődnek csak a bonyodalmak. A kis növésű szürke veréb végül is Chicago hőse lesz, s mégis ugyanaz az igénytelen ötleteket kiagyaló, kicsit „őrült", jelentéktelen senki marad.

Nagyszerű a szereposztás: Geena Davis villog, Joan Cusack, Andy Garcia agyafúrt, Dustin Hoffman pedig egyszerűen Dustin Hoffman. Stephen Frears (Veszedelmes viszonyok) a manipulált nyilvánosságot vitte filmre – a nézőket persze megkímélve ettől –, s egyszerűen fogalmazva: jó mozit csinált.

(Szombathely, Savaria 10.00, 18.00, 20.00; Balatonfüred 17.00, 19.00)

Földárverési közlemény

A Fejér, Győr-Moson-Sopron, Vas, Veszprém és Zala Megyei Kárrendezési Hivatal kárpótlási földárverést tart.

Vas megyében:

Az árverés helye és ideje:
Nádasd, kultúrház, május 4., 9 óra
Sárfimizdó, kultúrház, május 4., 13 óra
Gersekarát, kultúrház, május 4., 14.30 óra
Molnaszecsőd, kultúrház, május 5., 9 óra
Csákánydoroszló, kultúrház, május 5., 11 óra
Ivánc, kultúrház, május 5., 13.30 óra
Kőszegdoroszló, kőszerdahelyi kultúrház, május 6., 9 óra
Bozsok, kőszerdahelyi kultúrház, május 6., 11 óra
Cák, kőszerdahelyi kultúrház, május 6., 13.30 óra
Felsőszölnök, kultúrház, május 7., 9 óra
Kétvölgy, Apátistvánfalva, kultúrház, május 7., 11 óra
Apátistvánfalva, kultúrház, május 7., 12 óra
Orfalu, Apátistvánfalva, kultúrház, május 7., 13 óra

Győr-Moson-Sopron megyében:

Töltéstava, kultúrház, május 4., 10 óra
Magyarkeresztúr, kultúrház, május 4., 10 óra
Fertőszentmiklós, kultúrház, május 4., 10 óra
Győrság, kultúrház, május 5., 10 óra
Potyond, kultúrház, május 5., 10 óra
Beled, kultúrház, május 5., 10 óra
Pázmándfalu, kultúrház, május 6., 10 óra
Cirák, kultúrház, május 6., 10 óra
Bodonhely, kultúrház, május 6., 10 óra

Fejér megyében:

Kápolnásnyék, művelődési ház, május 3., 10 óra
Magyaralmás, két tantermes iskola, május 4., 10 óra
Sárszentágota, kultúrház, május 4., 10 óra
Sárosd, polgármesteri hivatal, május 5–6., 10 óra
Tác, művelődési ház, május 5–6., 10 óra
Bakonykuti, községháza, május 7., 10 óra

Zala megyében:

Kemendollár, kultúrház, május 4., 9 óra
Kemendollár, kultúrház, május 4., 14 óra
Kisgörbő, kultúrház, május 4., 9 óra
Sormás, kultúrház, május 4., 9 óra
Sormás, kultúrház, május 4., 13 óra
Pókaszepetk, kultúrház, május 5., 9 óra
Sénye, kultúrotthon, május 5., 9 óra
Vindornyaszőlős, kultúrház, május 5., 14 óra
Zalaszabar, kultúrház, május 5., 9 óra
Zalaistvánd, kultúrház, május 6., 9 óra
Nagygörbő, kultúrház, május 6., 9 óra
Döbröce, kultúrház, május 6., 13 óra
Fűzvölgy, körjegyzőség, május 6., 9 óra
Nagykapornak, iskola, május 7., 9 óra
Padár, kultúrház, május 7., 14 óra
Hosszúvölgy, kultúrotthon, május 7., 9 óra
Homokkomárom, faluház, május 7., 13 óra
Zalaszentbalázs, kultúrotthon, május 8., 9 óra
Bezeréd, kultúrház, május 8., 9 óra

Veszprém megyében:

Halimba, művelődési ház, május 4., 9 óra
Balatonakali, művelődési ház, május 4., 9 óra
Nagytevel, művelődési ház, május 5., 9 óra
Adásztevel, művelődési ház, május 5., 9 óra
Románd, művelődési ház, május 6., 9 óra
Döbrönte, művelődési ház, május 7., 9 óra
Ganna, művelődési ház, május 7., 9 óra

MOZIK MŰSORA

FEJÉR MEGYE

SZÉKESFEHÉRVÁR
Köztársaság Filmszínház: 16.00, 18.00 és 20.00: KÜLVÁROSI KOMMANDÓ (amerikai film), **Petőfi Filmszínház:** 16.00, 18.00 és 20.00: EGY ASSZONY ILLATA (amerikai film), 22.00: ABSZOLÚT KEZDŐK (angol film), **Barátság Klubmozi:** 16.00: HOLT KÖLTŐK TÁRSASÁGA (amerikai film), 18.00: RONCSFILM (magyar film), 20.00: VATTATYÚK (magyar film).
DUNAÚJVÁROS
Dózsa Filmszínház: 16.00: MESÉS AMERIKA (amerikai film), 18.00 és 20.00: TÖBB MINT TESTŐR (amerikai film), **Dózsa Klubmozi:** 17.00 és 19.00: TALÁLKOZÁS VÉNUSSZAL (angol film).
MÓR
Uránia mozi: 19.00: SZERELMI BŰNTÉNYEK (amerikai film).
POLGÁRDI
Kultúrház: 19.00: TWIN PEAKS (amerikai film).
PERKÁTA
Hungária mozi: 19.00: 1492 – A PARADICSOM MEGHÓDÍTÁSA (amerikai film).
LAJOSKOMÁROM
Alkotmány mozi: 19.00: A FŰNYÍRÓ EMBER (amerikai film).
CECE
18.00: FRIVOL VALLOMÁSOK (angol film).

GYŐR-MOSON-SOPRON MEGYE

BELED
19: JÖTTEM, LÁTTAM, BEKÖLTÖZTEM (amerikai).
BEZENYE
18.30: KOMPUTERKÉMEK (amerikai).
CSORNA
19: A BÉRGYILKOS (amerikai).
FERTŐD
20: NINCS BOCSÁNAT (amerikai).
GYŐR
Csillag 18, 20: MEZTELEN EBÉD* (kanadai), **Csillag No-co** 17, 19.30: JÁTSZANI KELL! (magyar), **Rába** 15.30, 17.45: KÜLVÁROSI KOMMANDÓ (amerikai), 20: ÖBÖL-AKCIÓ (amerikai), **Rába kamara** 17.30, 19.30: KÖSZ, MEGVAGYOK! (francia).
KAPUVÁR
18.30: EGY ASSZONY ILLATA (amerikai).
MOSONSZENTMIKLÓS
19: A FŰNYÍRÓ EMBER (amerikai).
MOSONMAGYARÓVÁR
Dózsa 19: AZ UTOLSÓ MOHIKÁN (amerikai).
PÉR
19: 1492 – A PARADICSOM MEGHÓDÍTÁSA (angol).
SOPRON
Huszárik 16.30, 19: A TÉL MESÉJE (francia), **Szabadság** 15, 17.15, 19.30: TÖBB MINT TESTŐR * THE BODYGUARD (amerikai).
SZANY
18: MINT A TŰZ (amerikai).
TÖLTÉSTAVA
18: FORTRESS – 33 EMELET MÉLYEN A POKOLBAN* (amerikai).

VAS MEGYE

SZOMBATHELY
Savaria 16: A BÉRGYILKOS* (amerikai), 10, 18, 20: MONDVACSINÁLT HŐS (amerikai), **Mini:** 17.30, 19.30: KRAPATCHOUK (francia–belga–spanyol vígjáték), **Videomozi** 17.15: ŐRÜLT KÜLDETÉS (4) (am. vígjáték), 19.15: ELÁTKOZOTT CSALÁD (am. krimi), **Örökmozgó művészmozi:** 19: A SKORPIÓ MEGESZI AZ IKREKET REGGELIRE (magyar).
CELLDÖMÖLK
18, 20: AZ UTOLSÓ MOHIKÁN* (am. kalandfilm).
KÖRMEND
17.30, 19.30: DŐL A LÉ (am. bűnügyi vígjáték).
KÖSZEG
19: CSUPASZ PISZTOLY (am. vígjáték).
SÁRVÁR
17, 19: TÖBB MINT TESTŐR (amerikai).
SZENTGOTTHÁRD
17, 19: PUSZTA ACÉL* (am. fantasztikus kalandfilm).

VESZPRÉM MEGYE

AJKA
Városi Művelődési Központ
17.00 és 19.00: Francis Ford Coppola: DRAKULA (színes amerikai horror).
BALATONALMÁDI
18.00: Patrick Swayze: PUSZTA ACÉL (színes amerikai fantasztikus film).
BALATONFÜRED
17.00, 19.00: MONDVACSINÁLT HŐS (színes amerikai film).
PÁPA
18.00, 20.00: Alan Silvestri: TÖBB MINT TESTŐR (színes amerikai film).
TAPOLCA
18.00, 20.00: NINCS BOCSÁNAT (színes amerikai film).
VESZPRÉM
Séd kamara, 17.00 és 19.00 Gary Sinise: EGEREK ÉS EMBEREK (színes amerikai film), **Séd nagyterem** 20.00: Walter Hill: FOSZTOGATÓK (TRESPASS) (színes amerikai akciófilm).

ZALA MEGYE

ZALAEGERSZEG
Ady 1-es terem: 16, 18, 20: KÜLVÁROSI KOMMANDÓ (amerikai), **2-es terem:** 17, 18.45: AZ ÚJ MAFFIAFŐNÖK (amerikai), 20.30: BOTRÁNY A SZEXVIDEÓBAN (szex), **3-as terem:** 16.30, 19.30: SZARVASVADÁSZ (amerikai).
NAGYKANIZSA
Apolló 1-es terem: 16: MINDEN KUTYA A MENNYBE JUT (angol–amerikai), 18, 20: EGY ASSZONY ILLATA (amerikai), **2-es terem:** 16.30, 18.15: Utánunk a vízözön! (amerikai), 20.15: ÖTSZEX (szex).
KESZTHELY
Petőfi: 16, 18, 20: A RETTEGÉS FOKA (amerikai).
HÉVÍZ
Fontana: 16, 18: DERMESZTŐ SZENVEDÉLYEK (amerikai), 20: DRAKULA (amerikai), **2-es terem:** 15: ARANY, AMIBEN HISZÜNK (amerikai), 17: MEZTELEN EBÉD (kanadai–angol), 19: HOL VOLT, HOL NEM VOLT (szex).
ZALASZENTGRÓT
TÚSAROK (spanyol–francia).
LENTI
Dózsa: ÖBÖL-AKCIÓ (amerikai).
ZALALÖVŐ
1492 – A PARADICSOM MEGHÓDÍTÁSA (angol–francia–spanyol).

SZÍNHÁZAK

SZÉKESFEHÉRVÁR
Vörösmarty Színház, 14.00 és 16.30: SZELLŐJÁRÓ KÖPÖNYEG, bérletszünet (Veszprémi Petőfi Színház).
Pelikán Terem, 19.00: VINCENT van GOGH – Cserhalmi György (Komédium Színház).
DUNAÚJVÁROS
Bartók Kamaraszínház (kamaraterem): 19.00: AKÁRKI – játék két részben.
GYŐR
NEMZETI SZÍNHÁZ, 19: A KŐSZÍVŰ EMBER FIAI (Ódry bérlet).
VESZPRÉM
Petőfi Színház, 15: BAMBINI DI PRAGA (Varga bérlet), 19: BAMBINI DI PRAGA (Latinovits bérlet).

HELYI TÉVÉK

SZOMBATHELY
10.00–12.00 Fekete Doboz műsorának ismétlése 14.00–18.00 ATV-fiatalok 18.50 Gyerekeknek: mese 19.00 NapSzám: Rendőrnap – Regionális sajtótájékoztató – Színház a főiskolán – Ilyenek vagyunk – A Föld napja 19.15 Jó estét (magazin): színház a főiskolán – Grencsó – Kőszegi MÁV Nevelőotthon – Gordon-módszer szülőknek 20.00 Tv–4 műsorismertetés 20.10 Tv–4 autó-motor magazin 20.35 Szabadság a mezőkön 21.00 Európa kávéház 21.30 Az elrabolt pornósztár (am. film) 23.15 Mike Oldfield 24.00 Műsorzárás
HBO
17.30 Babar: A szappandoboz-nagydíj (francia rajzfilm), 18.00 Mozimánia: A fény művészete (amerikai dokumentumfilm), 19.40 Clara szíve (amerikai dráma), 21.30 A Bounty (amerikai kalandfilm), 23.45 Fegyvercsempész (amerikai akciófilm)
VESZPRÉM
Traccsparti (ism.) 9.30 Film (ism.)
VÁRPALOTA
9.00 Városi hírmagazin (a hétfői adás ism.), Nyitott stúdió (a hétfői és a szerdai adás ism.), 19.00 Hírek, Popturmix, 20.00 Agro-tv – Víkend előtt.
KÁBELKOM TÉVÉCSATORNA
15–18: Szív-tv (a keddi műsor ism.), 20–23 ATV
KESZTHELY
Tv–4

Szoftverprogram a földkiadó bizottságoknak

A Vas Megyei Földművelésügyi Hivatal a földkiadó bizottságok munkájának segítése érdekében adminisztrátorprogramot készíttetett, mely a részarány-tulajdonú igénybejelentések nyilvántartására, táblaadatok vezetésére, határozatok nyomtatására, iktatására alkalmas.

A szoftver az IBM PC XT/AT gépekhez egyaránt használható. A program segítségét igénylő Vas megyei földkiadó bizottságok, illetve jegyzőségek részére a hivatal térítésmentesen biztosítja a szoftvert és a hozzá kapcsolódó dokumentációt az április 26-án 14 órakor a Csepregi Mezőgazdasági Szakközépiskolában tartandó bemutatón, ahol a program egy üres, 360 kB-os floppy ellenében azonnal átvehető.

A földművelésügyi hivatal javasolja, hogy az érdeklődők a számítógép kezelőjével együtt vegyenek részt a tájékoztatón.

Megyén kívüli érdeklődők ezzel a lehetőséggel 3000 Ft egyszeri befizetése ellenében élhetnek.

KRÓNIKA

MSZDP megyei gyűlés

Zalaegerszegen április 23-án, pénteken 17.30 órakor a Magyarországi Szociáldemokrata Párt megyei ülést tart a Kazinczy tér 1. szám alatti helyiségében.

Táncház

Ménfőcsanakon, a Bezerédj-kastélyban szombaton 15 órától szabadtéri angol táncház, Barndance és tábortűz lesz. Mindenkit szeretettel vár a The Club. Ugyancsak Ménfőcsanakon, a Bezerédj-kastélyban vasárnap 15.30 órától tavaszi táncház lesz a szabadban a győrújbaráti Csobolyóval. A családi vasárnap rendezvényen a táncházat vezeti *Szalóki Géza,* népi gyermekjátékokat tanítja Szalóki Kornélia. Várják a gyermekeket, szülőket és nagyszülőket.

Tárlat a Káptalandombon

A győri Káptalandombon, a püspöki székesegyházzal szemben a Vár Art Galériában pénteken 17 órakor N. Mészáros Júlia művészettörténész nyitja meg Drozsnyik István képzőművész tárlatát. A három helyiségben kiállított alkotások május 14-ig naponta 10 órától, hétfőtől péntekig 18, szombaton és ünnepnapokon 16 óráig tekinthetők meg.

TRAFFIPAX

GYŐR-MOSON-SOPRON MEGYE: 07.00–12.00: 15. sz. főút Rajka, Bezenye belterülete, 13.30–17.30: 1. sz. főút 150. km-szelvény, 18.20–24.00: 1. sz. főút Abda belterülete, 00.30–05.40: 1. sz. főút Öttevény belterülete.
VAS MEGYE: 6 és 14 ora között Szombathely, Celldömölk, 8-as főútvonal, Karakó térségében, 14 és 22 óra között pedig 84. sz. főútvonal, Sárvár–Kelédi–Szombathely között várható radarkontroll.
VESZPRÉM MEGYE: Ajka belterület, Devecser belterület, Bakonygyepes belterület 12–22 óráig. Balatonalmádi belterület, 70-es út 5–30 km, 12–20 óráig.

Kézfogás a Duna fölött

Az idén is megrendezik április 26–május 2. között a komáromi napokat, s a rangos eseménysorozatot úgy is lehet jellemezni, hogy kézfogás a Duna fölött. Ugyanis egy időben a magyar oldalon Dél-Komáromban, a túloldalon, a szlovák részen pedig Észak-Komáromban zajlanak az események. A nyitónapon mindkét helyen ünnepi önkormányzati üléseket tartanak, s a polgármesterek méltatják a közösen rendezett program jelentőségét. Dél-Komáromban ezen az ülésen adják át a Pro Urbe Komárom és a Komárom Város Díszpolgára kitüntetéseket, díjakat.

Az ünnepi megemlékezéseket a Duna mindkét partján érdekes, látványos sport- és kulturális programok követik. Kiállítások is nyílnak. Ezek közül kiemelkedik az Észak-Komáromban, a Matica-házban megnyíló Szlovákok Magyarországon című képzőművészeti kiállítás. Itt ad műsort a Szlovák Hadsereg Művészegyüttese. A magyar nyelvű iskolák közös gálaműsorral mutatkoznak be.

RENDEZVÉNYEK

SZOMBATHELY
Megyei Művelődési és Ifjúsági Központ: 10 órakor a színházteremben Pittiplatsch és barátai – vidám, zenés mesedarab németül tanuló óvodások és iskolások részére a szekszárdi Német Színház előadásában.
Megyei Művelődési és Ifjúsági Központ: 14 órakor a társadalombiztosítási törvény 1993. évi változásairól tart előadást Szatmári János, a megyei társadalombiztosítási igazgatóság osztályvezetője.
KÖRMEND
Színházterem: 9 órakor vasi diák zenei fesztivál – középiskolai énekkarok, kamaraegyüttesek, szólisták részvételével.
CELLDÖMÖLK
Művelődési Központ: 17 órakor Balogh Edit textilművész gobelinkiállításának megnyitása.
Művelődési központ: fél 6-kor Ez+az szórakoztató műsor. Közreműködnek: Aradszky László, Koós János, Dékány Sarolta, Madarász Katalin, Ihos József, Harmath Andrea.
AJKA
Nagy László Művelődési központ: 15: Sakkszakkör
PÁPA
Jókai Mór Művelődési központ: 16.30: Nők klubja 17: a Jókai Kör ünnepi ülése megalakulásának 100. évfordulója alkalmából.
VÁRPALOTA
Jó Szerencsét Művelődési Központ: 17: Rock-klub – beszélgetés, zenehallgatás, 20: a Thuri gimnázium bálja.
FOGADÓÓRÁK
Rácskay Jenő országgyűlési képviselő ma délután 2–4-ig tart fogadóórát Szombathelyen, a városháza képviselői irodájában.
Mészáros Béla országgyűlési képviselő ma este 6 órakor képviselői beszámolót tart Csehiben, a kultúrházban.

JUVENTUS RÁDIÓ

Középhullám: 810 kHz
Telefonszámaink: 84/13-421, 84/13-057
Westel rádiótelefon: 60/90-990
Címünk: 8601 Siófok, Pf. 140
Műsorvezetők: Baróti Éva–Barabás Zoltán
8.00–10.00: Hírek, információk, rendőrségi hírek, sport 10.00–11.00: Funky, rap, klasszikusok 11.00–12.00: Délelőtti magazin 12.00–13.00: Hat húron pendülünk 13.00–14.00: Ebédidőben 14.00–15.00: Állatbarát-magazin 15.00–16.00: Juventus-slágerlista 16.00–17.00: Délutáni magazin 18.00–19.00: Nem vagy egyedül 19.00–20.00: Hírek, információk, rendőrségi hírek

RADIO JAM

15.00 MagnÓra 16.00 Pénteki Ajánló: Mozi – színház – koncertek – klubok – HBO – kiállítások – múzeum – Veszprémben a hétvégén és a jövő héten 19.00 Önkormányzati Krónika 19.30 Márai mára 19.35 AudioFül – zenei magazin ínyenceknek: Chris Barber.

Bölcsészettudományi karok felvételi ponthatárai

SZAK	ELTE	JATE	JPTE	KLTE	ME	VE
altajisztika		96				
angol	114	105	112	110		
arab	104					
bolgár	112	110				
cseh	104					
ének–zene–karvezetés			100			
filozófia	114	103	103	104	90	
francia	112	106	109	104		
horvát	104					
horvát (nemzetiségi, főiskola)			92			
humán szervező			100			
kommunikáció			103			
könyvtár	110					
kulturális antropológia					128	
latin	112	106		102		
lengyel	104			104		
levéltár	104					
magyar	110	105	106	104	100	
mongol	108					
művelődési (felnőtt–képzési) menedzser			100	104		
művészettört.	112					
művészettudomány			100			
német	116	108	108	105		
német (nemzetiségi, főiskola)			104			
néprajz	108		100	108		
ógörög	104					
olasz	108	100	105	104		
orosz	108	100	113	104		
pedagógia	104					
politológia					95	
pszichológia	108		108	108		
pszichológia (esti)	104					
rajz– vizuális nevelés			80			
régészet	116					
román	104					
spanyol	104	99				
szerb	106	90				
szlovák	104					
történelem	112	108	113	108	99	
szociológia	104+				95	
szociálpolitikus–szociális munkás	101+		100	104		
tibeti	104					
ukrán		100				
angol (nyelvt.)	112	102	112	101	95	100
francia (nyelvtanár)		100				
német (nyelvt.)	108	100	108	100	95	96
olasz (nyelvtanár)		98	100			
spanyol (nyelvtanár)			103			

+ Oktatja az ELTE Szociológiai és Szociálpolitikai Intézete

SZAK	VE	Pázmány P. Katolikus Egyetem BTK
angol–latin		104
angol–német	96	101
angol–teológia	96	
latin–hittanár		112
német–teológia	95	
magyar–angol		102
magyar–német		118
magyar–szlovák		100
magyar–történelem		102
német–hittanár		104
történelem–angol		104
történelem–hittanár		104
történelem–latin		115
történelem–német		106

Krónika

Ökumenikus egyházi naptár

Csütörtök, köznap. Napi igék: Kat.: 2Móz 3,13–20. Zsolt 104,1–27. Mt 11,28–30. Ref.: ApCsel 16,25–40. 1Móz 49. Ev.: 1Kir 19,19–21. Fil 2,12–18. Ort.: 1Kor 3,18–23. Mt 13,36–43.

Henrik. Germán eredetű név, jel.: birtokán uralkodó. Védőszent: Szent Henrik császár (+1024). A kat. liturgikus naptárban Szent Bonaventura püspök, egyháztanító (+1274). Az ortodox és a gör. kat. naptárban Szent Cirják (Kirykosz) és Juliatta vértanú.

JÚLIUS

15

Csütörtök

Henrik, Roland

A nap 5.03 órakor kél, és 20.37 órakor nyugszik; a hold 1.56 órakor kél, és 18.01 órakor nyugszik.

Visszalopakodik a nyár

Ma délben már nem lesz szükség a pulóverre, erősödik a nappali felmelegedés, egyre több lesz a napsütés. Esőre nem kell számítani. A legmagasabb hőmérséklet 24-26 fok körül alakul.

Gyilkos szökőár Japánban

Az eddigi legerősebb — 7,8-as erősségű — tenger alatti földmozgás és az utána pusztító szökőár következtében 81 ember vesztette életét Japánban a Hokkaido sziget közelében. A hatóságok óráról-órára módosítják az adatokat; százhatvankilenc ember hollétéről nem tudnak.

Az idegenforgalom vámszedői

Erőszakos közösülés és sajtórendészeti vétség

„Beindultak" az idegenforgalmi szezon vámszedői. A Balaton-parton egy nap alatt tíz olyan lopást, kocsifeltörést követtek el, amely a nyári időszakra jellemző.

Csaknem egymillió forintot ért Herbert Otto Honda motorkerékpárja, amelyet Siófokról loptak el, egy másik német állampolgár kocsiját a ház udvarán rongálta meg az ismeretlen tettes, 200 ezer forint kárt okozva az értékes járműben. 300 ezer forintnyi értéket — műszaki cikket és készpénzt — loptak el a Zamárdi, Munkácsy utca 85. számú házból.

Erőszakos közösülés alapos gyanúja miatt indított eljárást a siófoki rendőrkapitányság egy 26 és egy 39 éves férfi ellen, akik a velük együtt szórakozó 20 éves budapesti lányt lakásukra csalták, megerőszakolták, s fotókat is készítettek.

Sajtórendészeti vétség miatt kezdeményezett eljárást a Frekvenciagazdálkodási Intézet az engedély nélkül műsort sugárzó Rádió Frisco-Bari Bt ellen, amely adásaival Siófokon jelentkezett rendszeresen.

A marcali szőlőhelyen K. Géza borospincéjét rámolták ki ismeretlen tettesek; szinte minden mozdíthatót elvittek.

A kisbajomi Farkas László élettársát ütlegelte, rugdalta. A szerencsétlen nőnek Posta László körzeti megbízott sietett a segítségére. Farkas azonban olyannyira zokon vette a „meghitt családi légkörbe" való beavatkozást, hogy először ököllel támadt a rendőrre, majd ráuszította kutyáját. A felbőszített eb marása súlyos sérülést okozott Posta Lászlónak, akinek a segítségére érkezett járőrök elfogták Farkast, a nagyatádi rendőrkapitányság pedig őrizetbe vette a „hadakozó" férfit. Az ügyet hivatalos személy elleni erőszak, súlyos testi sértés, valamint kiskorú veszélyeztetése bűntettek alapos gyanúja miatt a Kaposvári Ügyészségi Nyomozó Hivatal vizsgálja.

(Tamási)

Egy szobor halála

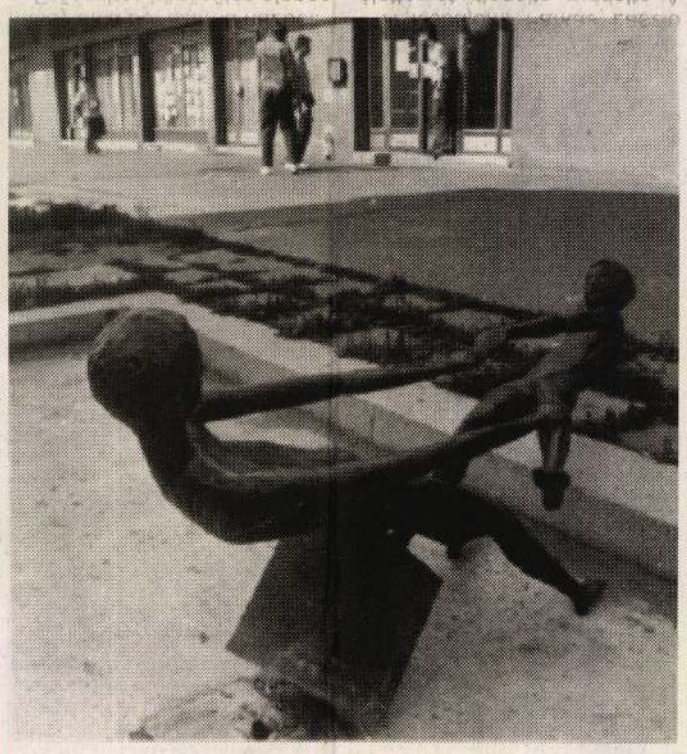

A politikai tárgyú szobrok eltávolítása előtt és után is sorra döntögetik még az értékes műalkotásokat Kaposváron. A hét elején délután a Honvéd utcában Bors István Munkácsy-díjas szobrász Játszó fiúk alkotását döntötték ki talapzatával a szökőkút medencéjéből. Egyelőre „kint vannak a vízből" a rongálók, hiszen egy csepp sem folyik a kútból. *(Fotó: Lang Róbert)*

A patalomi diákokért

A patalomi képviselő-testület megszavazta, hogy havonta támogatást nyújt a helybéli diákoknak. A szakmunkásképzőben tanulóknak 500 forint, a szakközépiskolásoknak 1000 forint, a gimnazistáknak 2000 forint, a főiskolára illetve egyetemre járóknak 5000 forint támogatást nyújtanak havonta. Emellett iskolakezdéskor megvásárolják a helybeli diákok számára a tankönyv- illetve füzetcsomagot.

— ***Tegnapi lapunk*** Az esélytelenek esélye című — harmadik oldalon megjelent — cikkében nem Stadler László, hanem Hanzel László, a somogyvámosi általános iskola igazgatója nyilatkozott.

Képviselői fogadóóra Bogláron

Dr. Gaál Antal (MDF) országgyűlési képviselő június 16-án, pénteken 17 órakor képviselői fogadóórát tart a balatonboglári polgármesteri hivatalban. Minden érdeklődőt szerettel várnak.

— Kaposvár Megyei Jogú Város Városgondnoksága értesíti a lakosságot, hogy vasárnap a Cseri parkban országos kirakodóvásár lesz. (10393)

— Éttermi munkára németül beszélő szakképzett felszolgálókat, szakácsot, pultosokat, élelmiszer eladót, büfést, jégkrémárusokat azonnal felveszek. Jelentkezni személyesen. Vadvirág Kemping, Balatonszemes, Budai József. Tel.: 84/360-836. (13114)

— A kaposvári Domus Áruházban a vegyesiparcikk osztályon csillárvásár, kristálycsillárok 20%-os kedvezménnyel vásárolhatók július 21-ig. Reklámáras padlószőnyeg, műfű érkezett, 2 m-es padlószőnyeg 8 féle színben további 20%, 4 m-es padlószőnyeg 10%-os árengedménnyel. Hagyományos és esztergált függönykarnisok széles méretválasztékkal érkeztek. Nyitva tartás: hétfőtől péntekig 9.00–17.30-ig, szombaton 9.00–13.00-ig. (13194)

Változás az Új Vasárnapi Dunántúli Napló terjesztésében

Az Axel Springer-Magyarország Kiadó Kft Baranya Megyei Irodája augusztus 1-jétől kezelésbe veszi az Új Vasárnapi Dunántúli Napló terjesztését.

A kedvelt vasárnapi laphoz eddig számos településen a postai kézbesítő útján csak hétfőn jutottak az olvasók, tehát az új terjesztéssel — egyebek mellett a vendéglátó egységek bevonásával — jobb ellátást szeretnének biztosítani a legfrissebb olvasnivalót kínálva.

A tervek szerint az új hálózatban a vasárnaponként nyitva tartó boltok, vendéglátó egységek, presszók és egyéb vállalkozók vesznek részt.

A Posta — természetesen a saját hírlappavilonjaiban — továbbra is terjeszti a vasárnapi lapot.

NYÍLIK, NYÍLIK, NYÍLIK!

a Panoráma NIGHT CLUB Somogyaszalóban

Exkluzív környezetben, színvonalas élőzenével gondoskodunk szórakozásáról, ezenetúl minden este 21 órától 03 óráig!

Minden kedves vendéget szeretettel várunk!

(13051)

Tarka sorok

Revizor

Kovásznai egyedül ül a vállalat pénztárában. Egyszerre csak beront egy marcona alak, s mellének szögezi a revolverét.

— Jaj nekem! — kiáltja ijedten Kovásznai, de a következő pillanatban észreveszi a rabló kezében a pisztolyt, s megkönnyebbülten sóhajt:

— De megijesztett! Már azt hittem, revizor.

Példabeszéd

A polipfiú a poliplánnyal flörtöl. Az hirtelen ráförmed: — Rögtön vedd le a kezed, azt is, azt is, azt is...

Relatív

— Kaptam egy órát a születésnapomra!

— És jól megy?

— Fantasztikusan! — legalább hetven percet egy óra alatt.

Méreg

Feldúlt arcú nő ront be a patikába.

— Kérek valami gyorsan ölő mérget!

— Milyet óhajt, asszonyom?

— Nem is tudom, nem is tudom... Szóval egy százhetvenkilós egérnek venném...

Harapás

— Mi ez a kötés? Mi történt veled?

— Megharapott egy kutya.

— No, és fertőtlenítetted?

— Nem tudtam, mert elszaladt.

Banán

Egy ember két banánnal a kezében rohan az utcán. A barátja megkérdi.

— Hova, hova?

— Hazamegyek! Azt mondta az anyósom egy banánért odaadná a fél életét...

Műtőben

Már órák óta szorgoskodnak az orvosok és a nővérek a műtőben. Egy ember fekszik a műtőasztalon. A főorvos megtörli az izzadó homlokát és megkérdezi:

— Most már mondja meg valaki, hogy operálunk vagy boncolunk?

SOMOGYI HÍRLAP

Az Axel Springer–Magyarország Kft pártoktól független lapja
Felelős vezető az ügyvezető igazgató
Főszerkesztő: DR.KERCZA IMRE
Felelős szerkesztő:
BÍRÓ FERENC (társadalom és gazdaság), DR. TROSZT TIBOR (művelődés és kultúra)
Gyártásvezető-szerkesztő: KURUCZ FERENC. Tervezőszerkesztő: CHRIST LÁSZLÓ, KATONA A. CSONGOR, NAGY MIKLÓS. Olvasószerkesztő: LAJOS GÉZA
Kiadja az AS–M Kft. Somogy Megyei Irodája
Felelős kiadó: PORDÁNY H. LÁSZLÓ irodavezető
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Kaposvár, Kontrássy u. 2/a.
Telefon: 311–644 Telex: 313–360, Telefax: 312–315
Postacímünk: 7401 Kaposvár Pf. 31.
Hirdetés és reklám: telefon 311–506
Siófoki iroda (szerkesztőség és hirdetésfelvétel): Siófok Szabadság tér 9.
Telefon: (84) 311–668, Telefax: (84) 310–861
Készült a szerkesztőség számítógépes szövegszerkesztő-rendszerén.
Nyomtatta a Déli Nyomda Kft, Pécs, Engel János u. 8.
Felelős vezető: SOÓS SÁNDORNÉ
Terjeszti a Magyar Posta.
Előfizethető bármely hírlapkézbesítő postahivatalnál, a hírlapkézbesítőknél, a posta hírlapüzleteiben és a hírlapelőfizetési és lapellátási irodánál (HELIR), Budapest, XIII. Lehel u. 10/a 1900., közvetlenül, vagy postautalványon, valamint átutalással a HELIR 215–96162 pénzforgalmi jelzőszámra.
Előfizetési díj egy hónapra 319 forint, negyed évre 957 forint, fél évre 1914 forint, egy évre 3388 forint.
ISSN 0865–9125
Kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza.

BORS btvain szoban

Mély fájdalommal tudatjuk mindazokkal, akik ismerték és szerették, hogy

FÖLDVÁRI EMIL

Kaposvár, Kanizsai u. 14. sz. alatti lakos rövid szenvedés után elhunyt. Hamvasztás utáni búcsúztatása július 19-én 14,30 órakor lesz a kaposvári Nyugati temetőben.

Gyászolják: fia és családja

Hálás szívvel mondunk köszönetet mindazoknak, akik felejthetetlen halottunk

CSALLOS LAJOS

temetésén részt vettek, részvétükkel, virágaikkal fájdalmunkban osztoztak.

A gyászoló család

Nagy szomorúsággal tudatom, hogy drága Édesanyámat

TRINGER FERENCNÉ-t

július 2-án 90 éves korában az Úr magához szólította. Lelkiüdvéért a szentmise a Szent Imre templomban július 19-én 11 órakor, temetése a Keleti temetőben július 19-én 12,30 órakor lesz

Dr. Gallai Istvánné

Mély fájdalommal tudatjuk mindazokkal, akik ismerték és szerették, hogy

ŐZV. KOVÁCS JÁNOSNÉ

szül: Tóth Erzsébet

72. éves korában hirtelen elhunyt. Temetése július 17-én 11 órakor lesz a zselicszentpáli temetőben. Minden külön értesítés helyett a

gyászoló család

Hálás szívvel mondunk köszönetet mindazoknak a rokonoknak, ismerősöknek, akik szeretett halottunk

HEINC ANTALNÉ

temetésén részt vettek, gyászunkban és fájdalmunkban osztoztak.

A gyászoló család

Hálás szívvel mondunk köszönetet mindazoknak a rokonoknak, barátoknak, ismerősöknek, szomszédoknak, a simonfai, körjegyzőség dolgozóinak, a bőszénfai, zselicszentpáli polgármestereknek, a kaposvári PATE OTMO dolgozóinak, akik felejthetetlen drága halottunk

VARGA FERENC

elhunyta miatti fájdalmunkban osztoztak.

A gyászoló család

Hálás szívvel mondunk köszönetet mindazoknak, akik felejthetetlen halottunk

GAÁL LAJOS

siófoki lakos temetésén részt vettek, virágaikkal, részvétükkel fájdalmunkat enyhíteni igyekeztek.

A gyászoló család

Köszönetünket fejezzük ki mindazoknak, akik

KERESZTES KÁLMÁNNÉ

temetésén részt vettek.

A gyászoló család

INGATLAN

BALATONFENYVESEN NYARALÓ 164 n-öles telken a Balatontól 400 m-re sürgősen eladó. Érdeklődni napközben 82/416-015-ös, este 82/312-744 telefonon. (13024)

BABÓCSA, Rinya u. 23. sz. alatti gazdálkodásra alkalmas családi ház eladó. Irányár: 450 000 Ft. Érdeklődni egész nap. (13068)

BALATONON téliesített nyaraló eladó. Lakást, kocsit beszámítok. Tel.: 82/317-425. (11986)

CSALÁDI ház gazdasági épületekkel eladó. Csökölyi, Rákóczi u. 17. (11671)

CSOKONYAVISONTÁN fürdő közelben, nyaraló (faház) 180000 Ft-ért eladó. Érdeklődni: Kaposvár, Kisgát u. 20. egész nap. (12750)

ELSŐ emeleti, 1,5 szobás, üres lakás irodának vagy albérletbe kiadó. Érdeklődni Kaposvár, Honvéd u. 9. II. 1. vagy a 314-179 telefonon. (12935)

FONYÓDLIGETEN a Nagy I. u. 45.sz. alatt, 98 n-öl telken, 56 m²-es cseh 2 szintes faház eladó. Tel.: 82/319-306 (12657)

FONYÓDLIGETEN, vízparttól 200 m-re, 150 n-öl, összközműves telek, építési engedéllyel eladó. Tel.: 06-1-1760-585 (12772)

FONYÓDON pecsenyesütő betegség miatt bontással is eladó. Tel.: 72/310-537. (12953)

GARZONLAKÁS eladó Kaposváron. Tel.: 82/316-031 (12975)

GIGÉBEN családi ház- házhely eladó. Irányár: 700 ezer Ft. Érdeklődni: Kadarkút, Rákóczi u. 54. vagy a Vasboltban. (12876)

HÁROMSZOBÁS összkomfortos, gázfűtéses, kertes családi ház eladó. Kétszobás lakást I. emeletig az ény.-i városrészben beszámítok. Kaposvár, Zöldfa u. 15. (12936)

IGAL központjában 120 m² alapterületű családi ház eladó. Érdeklődni: Igal, Farkas J. u. 22. Tel.: 82/372-396. 18 óra után. (12759)

KAPOSVÁR Géza u. 40. alatt nagyméretű családi ház, eddig irodaként és raktárként üzemelt, telephely változás miatt eladó. Érdeklődni személyesen vagy telefonon: 82/310-542 vagy 317-781. munkaidőben. (12523)

KAPOSVÁR, Pipacs u. 80. közelében garázst vennék vagy bérelnék. Tel.: 82/313-973 (12954)

KAPOSVÁR, Búzavirág u. 26. IV/2. alatti 2 szobás lakás eladó. Irányár: 1,2 millió Ft. (13027)

KAPOSVÁRON az Árvaház utcában kétszobás családi ház, valamint a füredi szőlőhegyen, a Desedához közel telek eladó. Érdeklődni Kaposvár, Vasut köz 1. (12903)

KAPOSVÁRON 2,5 szobás, első emeleti erkélyes lakás eladó. Tel.: 18 órától 82/310-932. (13101)

KISKORPÁD, Szabadság tér 11. alatti családi ház eladó. Érdeklődni: Kiskorpád, Petőfi u. 10/A. (13042)

LENGYELTÓTIBAN két lakószintes családi ház, pincével, garázzsal, gáz központi fűtéssel, melléképülettel, 196 n-öl telekkel eladó. Érdeklődni Ifjuúság u. 22. du. 5 órától, tel.: 85/330-361. (13065)

NAGYATÁD, Hunyadi u. 3. IV/18-as számú 1+2 félszobás lakás eladó. Szoc.pol. kedvezmény igénybe vehető. Érdeklődni a fenti címen. (12856)

NAGYATÁD, Ady E. u. 42. sz. 2 szoba, fürdőszobás családi ház, 400 n-öl telekkel eladó, vagy társasházi lakásra cserélhető. Érdeklődni a fenti címen 20 óráig. (12867)

NAGYMÉRETŰ családi ház sürgősen eladó, Balatonboglár, Végvári u. 8. szám alatt. Érdeklődni a helyszínen, Eöriék. (12955)

REÁLIS áron eladó Kaposváron 1,5 szobás, jó elrendezésű, 40 m²-es lakás. Érdeklődni 18 óra után a 319-166-es telefonon. (12989)

RÉSZLETRE is. Bejáratott kis ABC bérleti joga eladó. Tel.: 82/317-425. (11988)

OLCSÓN eladó Niklán 2 szobás, falusi ház bútorral. Érd.: Nikla, Kossuth u. 19. (12899)

SEGESD központjában 3 szobás, központi fűtéses családi ház eladó. Garázzsal, melléképületekkel, 1240 n-öl telekkel. Érdeklődni: Segesd, Kossuth u. 83. sz. alatt egész nap. (13076)

SIÓFOKON, Bányász u. 1. szám alatt 81 m2-es összközműves, kertes családi ház eladó. Érdeklődni: Siófok, Sorház u. 24. vagy 84/311-562-es telefonon. (12832)

SÜRGŐSEN eladó Harkányban reprezentatív 72 m²-es telefonos, téliesített üdülő. Tel.: 72/321-650. Cím: Gyulai, Pécs, Jurisics M. u. 12. Autót beszámítok. (12599)

SZENTJAKABON a Várdombon 700 n-öl szőlő, épülettel eladó. Kaposvár, Pécsi u. 201. Sztanó. (12594)

TELEFONOS 70 m²-es üzlet eladó. Tel.: 82/317-425. (11991)

TETŐTÉRBEÉPÍTÉSES ház eladó. Hetes, Sétáló u. 21. (12930)

TOPONÁRON telefonos üzlet eladó. 82/317-425. (11989)

UTCAI házrész eladó. Kaposvár, Kölcsey u. 17. (12933)

JÁRMŰ

FELÚJÍTOTT 1200 -es Zsiguli motor eladó. Somogyjád, Ady u. 22/A. (13005)

MTZ 50-es traktor és Lajta eke eladó. Toponár, Móra F. u. 32. (115)

AVIA-30 tehergépkocsi kifogástalan műszaki állapotban eladó vagy bérbe vehető, vagy kaposvári kárpótlási jegyért ármegegyezéssel cserélhető. Tel.: 82/313-800, 82/312-165 (13070)

BMW 320-as eladó. Zastavát vagy egyéb négyütemű autót beszámítok. Kaposfüred, Kisközi u. 18. (13040)

CITROEN AX TE i. kat. 91-es eladó. Telefon: 84/313-921. (12589)

ELADÓ 1983-as évjáratú Nissan Sunnya 1,3 DX combi. Tel.: 82/352-403 19 óra után. (12968)

ELADÓ 81-es Opel Rekord 2,0 D, friss műszakival. Irányár 165 E/Ft. Csököly, Petőfi u. 36. (13067)

ELADÓ ARO zárt diesel, friss műszakival, 4 éves, kevés km-rel. Gyugy, Dózsa Gy. u. 29. Vivert József. (13064)

ELADÓ Audi 100 82-es megkímélt, ötsebességes, injektoros, törötten 75 000 Ft-ért, vagy bontva. Balatonboglár, Erzsébet u. 106/3. (12965)

ELADÓ Polski F. 126-os motor és egyéb bontott alkatrészek. Érdeklődni: Kaposvár, Pécsi u. 211. (12997)

ELADÓ Renault 5 automatic 80-as évjáratú igényesnek. Érdeklődni telefonon a 85/313-435. (12971)

ETZ 125-ös 4 éves motorkerékpár, jó állapotban eladó. Lengyeltóti, Kossuth u. 25. (12994)

FIAT Regatta, 86-os, dizel kombi, felújított motorral, reális áron eladó. Tel.: 82/410-761 (12662)

FIX PLATÓS 6 tonnás pótkocsi 94 áprilisig érvényes műszakival eladó. Irányár: 80 000 Ft. Bodrog, Kossuth u. 155. (12985)

GSX-R 1100 1 éves motorkerékpár eladó extrákkal. Balatonboglár, Viola u. 3. Tel.: 85/353-657 (12923)

HOSSZÚPLATÓS Avia eladó. Érd.: Marcali, Dózsa u. 7. Lázár László, telefon napközben 85/376-626. (12972)

LADA 1500-as, 4 lámpás, teljesen felújítva eladó. Mester, Mernyeszentmiklós, Kossuth u. 28. (13058)

MAZDA 323-as 1300 (11 éves), érvényes műszakival, zöldkártyával, jó állapotban eladó. Megtekinthető: BAZLER Autóügynökség. (12875)

MEGKÍMÉLT állapotban lévő UTB 3-as Hamster eladó. Érdeklődni 16-20 óráig Mucsfa, Kossuth L. u. 69. (Tolna megye). (12948)

PEUGEOT 505 GRD, 84-es gk-t cserélnék 305-ös dizelre. Kombi előnyben, kis sérüléssel is, megegyezés szerint. Kaposvár, Szondi u. 7/a. 17 órától. (12605)

SUPER ZETOR 50-es 50-es MTZ motorral és 5 tonnás pótkocsi külön is sürgősen eladó. Töröcske, Fenyves u. 4. (13046)

SUZUKI GSX 1100 R motorkerékpár 2,5 éves, kifogástalan állapotban eladó. Tel.: 85/353-657 (12909)

VFR 750 F motorkerékpár megkímélt állapotban eladó. Mászi János, Kaposvár, Baross G. u. 19/C. (12919)

WARTBURG 7 éves, műszakira felkészítve, lovaskocsi, kistraktor pótkocsival eladó. Büssü, Kossuth u. 98. (12700)

YAMAHA FZR 1000 Exup Usa modell sebrina cső, 1991-es évjáratú motor, kevés km-rel, családi okok miatt eladó. Érdeklődni: 85/330-709 vagy 85/330-260 telefonon. (13063)

ÁLLÁS

A NAGYBAJOMI Általános Iskola igazgatója kettő - matematika, fizika, kémia - szakos pedagógust alkalmazna 1993. aug. 16-tól. Érdeklődni lehet Nagybajom, Kossuth u. 10. címen, illetve az 53-as telefonszámon. (12946)

BARCSI II. sz. Általános Iskola és Szakiskola álláshelyet hirdet, technikabármely szak (háziasszonyképző, felsős leány). Pályázat beadásának határideje: augusztus 10. Állás betöltése augusztus 20. Bér megegyezés szerint. (12911)

DRV Délbalatoni Üzemigazgatóság, Balatonszéplakalsó felvesz 1 fő, szakmai gyakorlattal rendelkező, erősáramú villanyszerelőt. Fizetés megegyezés szerint. Érd.: személyesen vagy telefonon: 350-122/181. Hermann Tibornál. (12816)

FELVESZÜNK szakképzett bolti eladót. Érdeklődni: Kaposvár, Béla király u. 77. ABC. (12947)

FESTŐT felveszek. Székely Béla, Kaposvár, Kisfaludy u. 41/a. Tel.: 311-621. (12964)

KERESZTÚRI CSÁRDA

Amstel söröző, biliárdszalon nyitásához személyzetet keresek. Kérem a korábbi érdeklődők jelentkezését is, ma 17 óra után Balatonkeresztúr, Új élet u. 19. Tel.: 82/310-435. (12996)

KŐMŰVES munkát vállalok, vállalkozótól is. Telefon: 22/329-779. (12581)

KŐMŰVEST felveszek. Kiss János, Kaposvár, Fekete I. u. 27. Tel.: 82/312-221. 19 óra után. (13030)

MŰHELLYEL rendelkező, mellékfoglalkozású bedolgozót keresek műanyagfeldolgozásra. 380 V, víz szükséges. Péter, 7402 Kaposvár, pf 32. (13012)

NAGYVÁLLALAT önálló munkakörben munkatársakat keres, jó kereseti lehetőséggel. Követelmény minimum középfokú végzettség. A pályázatokat július 22-ig "Karrier 13032" jeligére a kiadóba. (13032)

PEDAGÓGUSOK, főiskolások számára jól jövedelmező másodállású munkalehetőséget kínálunk intellektuális területen. Érdeklődni tel.: 22/310-041 8-16 óráig. (13033)

PULTOSOKAT keresünk most nyíló donneri presszóba. Jelentkezni: Kaposvár, Nemzetőr sor, Saláta büfé 8-10 óráig. (12904)

PÉNZPIACON tevékenykedő nemzetközi cég keres tehetséges, tárgyalni szerető munkatársakat, kezdetben másodállásban is. Ha van Önnek hetente 20-25 óra szabadideje, jelentkezzen személyesen: 20-án Barcson, Csillag Étterem, 21-én Nagyatádon, Solar-Szálló aulája, de. 10-11,30-ig, du. 13-15-ig. (12913)

TECHNIKA szakos tanár Kaposváron vagy környékén állást keres. Válaszokat a 12910. számra a kiadóba. (12910)

VILÁGJÁRÓ Utazási Iroda alkalmazna mellékfoglalkozásban, jutalékos rendszerben szervezőket. Jelentkezés levélben: Miskolc, Szemere út 2. (12764)

ÉRETTSÉGIVEL, B, C, E kat. jogosítvánnyal, oktatói vizsgával bármilyen munkát vállalok Balatonboglár körzetében. Telefon, kisteherautó használat, ősztől raktározási lehetőség megoldható. 8630 Balatonboglár, Pf. 27. (12963)

EGYÉB

AKKUMULÁTOR

Toponár, Kócsag u. 57. (11667)

ANGOLBÓL kezdők, haladók, németből kezdők nyelvoktatását vállajuk. Tel.: 82/313-300/84.mellék. (12830)

ARANY-EZÜST eladás-vétel. Javítás, készítés az ÁFIUM üzletben. Balatonszemes, Szabadság u. 9. (Posta mellett). (12591)

BALATONFÖLDVÁRON Sörbár eladó. Érd.: Balatonföldvár, Gábor Áron u. 11. (12950)

BALATONMÁRIÁN forgalmas helyen, strandközelben, 120 fő befogadására alkalmas, bejáratott étterem eladó. Érdeklődni a helyszínen, Dózsa Gy. u. 239. "Turul" vagy a 85/376-948 ill. 73/354-126 telefonon. (11696)

BONTOTT 6 és 4 m-es akác gerendák, 5 m-es fenyő szalufák, deszka és beton vájuk olcsón eladók. Somogyvámos, Fő u. 66. (12988)

BONTOTT kis és nagyméretű tégla, építő faanyag eladó. Kaposvár, Berzsenyi u. 35. (11612)

BÜFÉKOCSI eladó vagy bérbe kiadó. Érdeklődni egész nap Nagyatád 82/352-909 telefonon. (12862)

BÉRBE kiadó Kaposvár, Pete L. u. 8. sz alatti, 18 m² alapterületű, kétrészes, szabadba nyíló, földszinti helyiség. A helyiség megtekinthető Lengyel Lajos vagy Sárik Jánosné jelenlétében. (12967)

BÉRBEADÓ

1993. szeptembertől, Kaposváron a Tallián Gy. és Bajcsy Zs. u. sarkon épülő, 3 üzlethelyiségből (1db 40 m²-es és 1 db 30 m²-es galériás). A helyiségek alkalmasak üzleti tevékenység: iroda, orvosi rendelő céljára. Érdeklődni a 82/417-154 telefonon este, 19.00 óra után, illetve Horváth László Kaposvár, Arany J. u. 23/a. I/3. címen az esti órákban. (12743)

CARBOROBOT 40-es automata kazán újszerű állapotban eladó. Kaposszerdahely, Kapoli u. 21. (12976)

EDÉNYBEMUTATÓ!

Az Otthon Stúdió 16-án pénteken két alkalommal 13-14 óráig és 16-17 óráig kóstolóval egybekötött bemutatót tart az osztrák Kelomat gyorsfőző edényeiből. Minden érdeklődő háziasszonyt szeretettel várunk. Kaposvár, Noszlopy G. u. 2. Tel.: 82/310-125. (13123)

EGYSZEMÉLYES verseny, esetleg túra kajakot vásárolnék. Ajánlatokat: Szabó Tibor, Balatonberény, Kodály Zoltán utca 10. telefon: 85/377-524. (12449)

ELADÓ 5 tonnás szervestrágyaszóró. Kaposvár-Toponár, Veres P.u. 20. (12995)

ELADÓ faház, modulbarak, lakókonténer, vasgerendák, garázsajtók, acélcsövek. Érdeklődni: 06/76/491-224 tel. Kecskemét, Máriahegy 220. A Kristálytér mögött. (12949)

ELADÓ jó állapotú cserépkályha, bontás előtt. Cím: Csurgó, Baksay u. 4/4. (12969)

Eladó a Musztács és Társa Gmk Autóügynöksége Lábodon. Érdeklődni a helyszínen vagy a Lábod 39-es telefonon. (13039)

FAIPARI SZERSZÁMOK

élezését, szalagfűrészlapok hegesztését örök garanciával, húsdarálókések, motorfűrészláncok valamint mindennemű kerti szerszámok élezését vállaljuk. FŰRÉSZ-SZERVIZ, Kaposvár, Bem u. 13. Tel.: 82/410-761 (12663)

FESTÉKEK

a legkedvezőbb áron a KAPOSFESTÉK Kft-nél. Kaposvár-Toponár, Kócsag u. 54. Tel.: 82/318-012 (10887)

HARMONIKAAJTÓ, válaszfal. Tel.: 85/350-273 (11202)

HONDA 600-as, kerti kapálógép, pótkocsival és váltva forgató ekével eladó. Buzsák, Lenin u. 41. (12766)

HŐSZIGETELT lakókonténer (6,40x2,40) irodának, elárusító pavilonnak alkalmas 175 000 Ft-ért eladó. Balatonboglár, Erzsébet u. 106/3. (12966)

ITALHŰTŐ, 500 l-es, kitűnő állapotban eladó. Baromfibolt, Kaposvár, Fő u. 16. Tel.: 06-82/313-081. (12901)

JÓ állapotban lévő használt, 150-es fehér, zománcozott fürdőkád eladó. Tel.: 82/310-363. (13017)

KERESKEDŐK! Ausztrál válogatott bálás ruha érkezik július 16-tól: Újpetre, Kossuth u. 55. Kochné. (12261)

KERTI BÚTOR

Toponár, Kócsag u. 57. (11663)

KETTŐ db kb. 7 m magas fenyőfa eladó. Július 19-én elvihető. Fonó, Kossuth u. 6. (13059)

KÜLÖNFÉLE használt bútorok olcsón eladók. Kaposvár, Erdősor u. 79. Érdeklődni naponta 17 óra után. (13034)

KÁRPÓTLÁSI jegyet kp-ért veszek 72/323-350 (12173)

KÁRPÓTLÁSI jegyet veszek. Tel.: 82/319-910 (12425)

KÁRPÓTLÁSI jegyért megyek. Tel: 82/311-722 (12593)

KÁRPÓTLÁSI jegyet veszek. Tel.: 82/310-618 (12746)

KÁRPÓTLÁSI jegyért megyek. Tel: 82/317-558 (12945)

KÁRPÓTLÁSI jegyért ármegegyezéssel AVIA-30 tehergépkocsi bérbe adó vagy eladó. Tel.: 82/313-800, 82/312-165 (13066)

KÉTSZEMÉLYES kajak eladó. Kaposvár, Baross G. u. 19. IV. ép. 2/3. Gyurkó. (12505)

KÉTTŰÁGYAS kötőgép eladó. Kaposvár, Martinovics u. 11. (12959)

MEGCÍMZETT válaszborítékért küldöm az önsegélyező lapokat. Porkoláb László, 8500 Pápa, Huszár ltp. 20/a. I/8. (12543)

MÁSOLÓESZTERGA 1500-as, 10 féle korlátmintával, koloniál gyártó adapterrel, 100 db/nap teljesítményű eladó. Böhönye, József A. u. 2/1. (12986)

PIROS bramac cserepet vennék, ármegjelöléssel. Papp György, Balatonboglár, Attila u. 12/a. (12962)

REDŐNY, reluxa, harmonikaajtó, erkély redőnyözés 10% kedvezménnyel. Nagyatád 82/352-124. (11797)

REDŐNY, reluxát a gyártótól. Pollák Anett, Fonyód, Szivárvány u. 94. Tel.: 85/361-795. (12951)

SOMOGY megyében legolcsóbb, redőny, reluxa és harmonikaajtó. Telefon:82/321-167. (12991)

SZEKRÉNYSOROK, sarokgarnitúra, komod, egyéb kisbútorok eladók. Érdeklődni: 15-20 óráig. Kaposvár, Füredi u. 41. IX/36. Mikocsi. (13062)

SZEMÉSZETI rendelésem júl. 19-től aug. 23-ig szabadság miatt szünetel. Dr. Magyar Mária szemész szakorvos. (13044)

TV SZERVIZ, parabolaantenna vásár. Fonyód, Mikes K. u. 7. Tel.: este, 85/330-545 (12770)

ÜZLETHELYISÉG Keszthely belvárosában 40 m²-es, telefonnal, ipari árammal eladó. Telefon: 83/314-438, 83/314-615. (12452)

ÜZLETHELYISÉG, átalakítás előtt Kaposváron a Kisfaludy utcában kiadó. (32 m² vagy egyben 72 m²) Érdeklődni: csütörtök 18 óra után, vagy szombaton egész nap. Tel.: 82/321-983 (13052)

VENDÉGLŐSÖK!

Újszerű, négyfejes, felsőhűtős, olasz cornelius üdítő-automata 65 000 Ft-ért eladó. Sörcsapoló fejek, habzásgátlós csappal már 10 000 Ft-ért, KEG csapok, nyomáscsökkentők 50 % árengedménnyel. Tel.: 82/319-661. (12993)

VÁLLALKOZÓ TÁRSAT

keresek, Kinizsi lakótelepen, bevezetett helyen, utcai, zöldség árusításra. Érdeklődni: 82/416-513. (12777)

VÁSZON és krepp tiszta pamut ágyneműk 680, 880, 980 Ft-ért a Kellékboltban. Kaposvár, Sávház tér lh. (13023)

ÁLLAT

ELADÓ 6 db hízónak való süldő. Németh Ferenc, Kaposvár, Pécsi út 108. (12763)

ELVESZETT egy fekete, fehér, tarka cica. Kérem a megtalálót, hogy magas jutalom ellenében adja le Nagyatád, Bajcsy-Zs. u. 8. sz. alá. Kutor. (13079)

ELŐNEVELT fehér húshibrid csirke előjegyeztethető szept. 2-ára. Kaposvár, Pécsi u. 103. 82/312-360. (12932)

NAGYFÜLŰ, szép malacok eladók. Mezőcsokonya, Dózsa Gy. u. 5. sz. (13001)

PECSENYECSIRKE eladás a pogányszentpéteri telepen 80 Ft/kg áron, amíg a készlet tart 8-13 óráig. (13056)

TÖRZSKÖNYVEZETT spániel és németjuhász kölyökkutyák eladók. Ugyanott kutya-macska eledel árusítás délutánonként és szombat egész nap. Balatonszárszó, Dózsa Gy. út 44. (12702)

ÚJFUNDLANDI kiskutyák eladók. HPJ-s, kitűnő szülőktől (kanadai vérvonal). Zalaegerszeg, Válicka u. 26. Telefon: 92/319-761, 321-697. (12329)

VEMHES tehén, spediterkocsi, I fejőgép és MTZ eladó. Érdeklődni: Öreglak, Kis u. 35. (12978)

VÁLASZTÁSI malacok eladók. Mezőcsokonya, Dózsa u. 11 (12677)

ALBÉRLET

KAPOSVÁRON vagy környékén, összkomfortos családi házat vagy 3 szobás lakást bérelnék, egy évre. Tel.: 82/313-042 (12716)

KIADÓ kisebb lakást keresek elfogadható áron Balatonboglár, Fonyód, Ordacsehi körzetében hosszabb időre. Cím: Eőriné Tóth Anna, Ordacsehi, Fő utca 150. (12958)

KÉTSZOBÁS, gázos bútorozatlan lakás kiadó. Tel.: 82/318-585 (12973)

SÜRGŐSEN keresek külön bejáratú albérletet Bogláron vagy Fonyódon. Minden megoldás érdekel. Választ a boglári takarékszövetkezetbe kérek "Sürgős" jeligére. (13069)

MAI MŰSOR

Kaposvár Szivárvány du. 5 és 7: AZ ÖRÖMAPA (am.). **Cserénfa Autósmozi** f10: MICSODA NŐ EZ A FÉRFI! (mb., ang.). **Nagyatád** 7: FACÉROK (am.).

TELEVÍZIÓ
Budapest 1

6.05: Falutévé. 6.25: Határtól határig. 6.35: Reggeli Mérleg. 6.45: Híradó. 7.00-9.00: Napkelte. 9.00-12.00: Napközi. 16.00: Híradó. 16.10: Hatalom és szenvedély. 16.40: Képújság. 16.50: Telesport. 17.20: Pénzvilág. 17.30: Menedzser Magazin. 18.10: Heide. 18.55: Jelképtár. 19.07: Égből pottyant mesék. 19.30: Híradó. 20.00: Telesport. 20.10: Raj Bradbury Színháza. Tigrisveszély. 20.35: 24 óra. 21.05: Apropó. 22.10: Tetthely. 23.50: Híradó. 24.00: BBC-híradó.

Budapest 2

16.00: Kirakat. 16.40: Betűpárbaj. 17.05: Prizma. 17.45: Nellie, az elefánt. 17.50: Elektlor kalandor. 18.00: Délutáni egyenleg. 18.10: Körzeti híradók. 18.25: Pénzforgatók. 19.30: Ki mit tud? 22.00: Esti egyenleg. 22.25: Körzeti magazin. 23.15: A Tv2 Filmklubja.

Duna Tv

16.00: Hírek. 16.10: Legato. 17.50: Csacsa és Dodó show-ja. 18.00: Magyar fazekasok. 18.20: Nils Holgerson csodálatos utazása a vadludakkal. 18.45: Hírek. 19.00: Sipsirica. 20.00: Filmklub. 21.50: Dunasport. 22.10: Hírösszefoglaló.

Osztrák Tv1

9.05: Santa Fétől nyugatra. 9.30: Országok és emberek. 10.00: Ausztria-kép. 10.30: Éjféli csók. 11.55: Az állatok paradicsoma. 12.15: Teleszkóp. 13.00: Hírek. 13.10: Dogie Howser. 13.35: Waltonék. 14.20: Egyszer él az ember. 16.00: Alfred J. Kwak. 16.25: Nyáridő. 16.35: Ramona. 17.00: Minihírek. 17.10: Wurlitzer. 18.00: Hírek. 18.10: Rólunk van szó. 18.30: Gyilkosság a hobbija. 19.30: Híradó. 20.00: Sport. 20.15: Álomhajó. 21.20: A számok világa. 31.35: Hunter. 22.20: 9 és 1/2 hét. 0.15: A hetedik pecsét. 1.50: A gonosz I.

Osztrák Tv2

15.00: Sport. 17.10: Belize. 18.00: Otthon az erdőben. 18.30: Gaudimax. 19.00: Tartományi élet. 19.30: Híradó. 20.00: Kulturális magazin. 20.15: Belföldi tudósítások. 21.00: Filmújdonságok. 21.30: Vigyázat, kultúra! 22.00: Hírek. 22.30: A beszéd születése. 23.15: Éjszakai stúdió. 0.15: Halló, Ausztria - halló, Bécs.

MŰHOLDPROGRAMOK:
PRO 7

6.00: „Colt" a biztonság kedvéért. 6.45: Mr. Belvedere. 7.10: Rajzfilmek. 8.35: Varázslatos Jeannie. 9.00: Hármak társasága. 9.30: Remington Steele. 10.25: Az északiak. 11.55: Kezdeti nehézségek. 12.25: Roseanne. 12.55: Vegas. 13.50: Agglegénylakás. 15.25: Remington Steele. 16.15: Mr. Belvedere. 16.40: Varázslatos Jeannie. 17.10: Rajzfilmek. 18.25: Hármak társasága. 18.55: Kezdeti nehézségek. 19.25: Roseanne. 20.00: Híradó. 20.15: San Whiskey. 22.05: T. J. Hooker. 23.05: Hawaii 5-0. 0.50: Hírek. 1.00: A nagy száj. 2.55: Jake és McCabe. 3.50: Én, a kém. 4.40: Hawaii 5-0.

RTL

6.00: Híradó. 7.00: Halló, Európa - jó reggelt, Németország! 9.00. A Főnök. 10.00: Gazdag és szép. 10.30: Forró nyeremény. 11.00: Rizikó. 11.30: Családi párbaj. 12.00: Magazin. 12.30: A Springfield-sztori. 13.20: Kalifornia klán. 14.10: Baleseti osztály. 15.00: Gyilkosság a hobbija. 16.00: Beszélgetés. 17.00: Ki itt főnök? 17.30: Borzasztó kedves család. 18.00: Fiatalok magazinja. 18.45: Híradó. 19.10: Robbanékony. 19.40: Jó idők, rossz idők. 20.15: Életre szóló munka. 20.45: Segítség, megbolondult a családom! 21.10: S. O. S. hívás. 22.15: Jákob lajtorjája. 0.15: L. A. Law.

RÁDIÓMŰSOR
Kossuth rádió

4.30: Reggeli krónika. 8.10: Törvénykönyv. 8.20: Műsorismertetés. 8.40: Napközben. 11.05: Népdalkörök és citerazenekarok felvételeiből. 11.25: A Szabó család. 12.00: Déli krónika. 12.30: Ki nyer ma? 12.40: Falurádió. 12.50: Külpolitikai figyelő. 13.05: Vendég a háznál. 13.15: Átiratok fúvósegyüttesre. 13.30: A római katolikus egyház félórája. 14.05: Klasszikusok mindenkinek. 14.55: Versarchívum. 15.05: Válogatott perceink. 15.46: Éneklő ifjúság. 16.00: Délutáni krónika. 16.10: Mindennapi gazdaság. 16.20: Zenefórum. 17.05: Önkormányzatok fóruma. 18.00: Esti krónika. 18.30: Ráadás. 19.05: Sportvilág. 19.30: Jó éjszakát, gyerekek! 19.40: Válogatta: Balázs Attila. 20.05: Hagyományápolók. 20.30: Határok nélkül. 21.05: Névjegy. 22.00: Késő esti krónika. 22.30: Két szomszéd vár. 23.05: Mi a titka?

Petőfi rádió

4.30: Hajnali kalendárium. 6.03: Reggeli csúcs. 7.40: Sportreggel. 8.05: Dallamról dallamra. 8.50: Helykereső. 9.03: Zöld telefon: 138-8082. 9.10: Zene-szó. 10.55: Gordiusz plusz. 11.03: Családi persely. 11.15: Tea hármasban. 12.00: Válogatás magyarnótalemezekből. 13.00: Hírpercek. 13.10: Szív-duett. 13.28: Kvízpróba. 14.00: Kabarécsütörtök. 17.05: Észkerék. 17.32: Gordiusz. 18.30: Helykereső. 19.05: Klasszikusok könnyedén. 19.35: Táncházban. 20.00: Latin-amerikai muzsika. 21.00: Hírpercek. 21.10: Daráló. 21.40: Jazz-tourmix. 23.03: Sporthíradó. 23.10: Máról holnapra. 0.15-4.20: Éjfél után.

Bartók rádió

6.00: Muzsikáló reggel. 9.05: Pódium. 10.05: Rádiószínház. 11.10: Bizet operáiból. 12.03: IV. Budapesti Nemzetközi Kórusverseny. 12.42: A nyugat-ausztráliai szimfonikus zenekar hangversenye. 14.05: Auf Deutsch gesagt. 14.20: A nevető ember. 15.17: Bécsi kamaramuzsika. 16.05: Magyar zeneszerzők műveiből. 17.00: A Bartók Rádió kívánságműsora. 17.50: Népzenekutatók műhelyében. 18.05: Soproni Régi Zenei Napok - 1992. 19.05: A romantika. 20.14: Hírek. 20.34: Tompa Mihály versei. 21.16: Magyar művészek operafelvételeiből. 22.05: A zene üzenete. 22.20: Barátságos bölcsességek. 22.50: Napjaink zenéje. 0.05-2.00: Éjszakai jazzklub.

DRAGICA CADEZ

szobrászművész

61000 Ljubljana
Eipprowa 23 Szlovénia

1940-ben született Ljubljanában. A Képzőművészeti Akadémiát Ljubljanában végezte 1963-ban, majd Josip Kalin professzornál szobrászati szakosítást végzett 1965-ben. A Ljubljanai Pedagógiai Akadémia szobrászati szakosztályának docense.
Számos hazai és külföldi közös és önálló tárlaton vett részt. Különböző nemzetközi szimpóziumon is közreműködött és több tanulmányutat folytatott a világban.
Művészeti alkotásaiért számos nemzetközi és hazai díjat és elismerést kapott.

Sie ist 1940 in Ljubljana geboren. 1963 beendete sie die Akademie für bildende Kunst in Ljubljana, dann absolvierte sie 1965 bei Professor Josip Kalin die Fachschule als Skulpteur. Sie ist Dozentin am Lehrstuhl für Skulptur der Pädagogischen Akademie in Ljubljana.
Sie nahm an zahlreichen selbsständigen und gemeinsamen Ausstellungen in ihrer Heimat und im Ausland teil. Sie wirkte bei verschiedenen internationalen Symposien mit und machte viele Studienreisen in der Welt.
Für ihr künstlerisches Schaffen bekam sie zahlreiche nationale und internationale Preise und Anerkennungen.

Born in Ljubljana, 1940. Gradueted from Academy of Fine Arts in Ljubljana in 1963, specialized in sculpture in 1965 as student of professor Josip Kalin. Assistant professor at Academy of Pedagogy, department of sculpture in Ljubljana. Paricipated in a number of one-man and group exhibitions in Slovenia and abroad. Took part in several international symposiums and made several study-tours in the world. Was granted a number of international and national prizes and recognitions.

BORS ISTVÁN

szobrászművész

Kaposvár
Dózsa Gy. u. 18.

1938-ban született Kaposváron. Az Iparművészeti Főiskola szobrász tanszakán 1961-ben végzett Borsos Miklós növendékeként.
Munkásságáért 1965-ben Rippl-Rónai-díjat kapott. Több Dunántúli Tárlat díjazottja volt. A pécsi Kisplasztikai Biennálén 1983-ban különdíjat, 1987-ben SZOT-díjat, 1989-ben III. díjat kapott. A salgótarjáni Szabadtéri Szoborkiállításon 1987-ben a Képző- és Iparművészeti Lektorátus, 1988-ban a SZOT-díjában részesítették. A Művészeti Alap és a Lektorátus összevont díját kapta 1988-ban a „II. Világháború" országos kiállításon, Budapesten. Ebben az évben Kaposváron az Országos Groteszk Kiállításon nyert díjat.
Köztéri szobrai Kaposvár, Veszprém, Balatonföldvár, Komló, Mosonmagyaróvár, Siófok, Székesfehérvár, Balatonszemes, Mike, Nagyatád helységekben láthatók.

Er ist 1938 in Kaposvár geboren. Als Schüler von Miklós Borsos absolvierte er 1961 die Hochschule für Kunstgewerbe im Fach Bildhauerei. Für seine Arbeiten bekam er 1965 den Rippl-Rónai Preis. Er ist Preisträger mehrerer Transdanubischer Galerien. Im Pécser Kleiplastikbiennale erhielt er 1983 den Sonderpreis, 1987 bekam er den SZOT-Preis, 1989 den III. Preis. Bei der Freiluftskulpturenausstellung in Salgótarján 1987 bekam er den Preis des Lektorats, 1988 erhielt er den SZOT Preis. 1988 bekam er den zusammengezogenen Preis des Künstlerfonds und des Lektorates, bei der Landesausstellung „Zweiter Weltkrieg" in Budapest. In diesem Jahr erhielt er in Kaposvár auf der Landesausstellung Groteske einen Preis.
In Kaposvár, Veszprém, Balatonföldvár, Komló, Mosonmagyaróvár, Siófok, Székesfehérvár, Balatonszemes, Mike, Nagyatád findet man auf öffentlichen Plätzen seine Skulpturen.

Born in Kaposvár, 1938. Graduated from College of Industrial Arts, Faculty of Sculpture in 1961 as a student of Miklós Borsos.
Was awarded Rippl-Rónai Prize for his lifework.
Winner of several Transdanubian art-exhibitions.
Was awarded a special prize at Biennial Exhibition of Statuettes in Pécs in 1983, 'SZOT' Prize in 1987, third prize in 1989. Was awarded by Lectors of Art and Industrial Art in 1987 and 'SZOT' Prize winner in 1988 at the Open-air Sculpture Exhibition in Salgótarján. Was awerded the joint prize of the Fund of Art and the Lectors at the national exhibition on World War II in Budapest, 1988. Winner of several prizes at the National Grotesque Exhibition in Kaposvár at the same year. Public place sculptures in Kaposvár, Veszprém, Balatonföldvár, Komló, Mosonmagyaróvár, Siófok, Székesfehérvár, Balatonszemes, Mike, Nagyatád.

Életpályája csillagfutás

130 éve halt meg Madách Imre

Madách nevétől volt hangos a magyar sajtó 130 évvel ezelőtt, 1864 októberében. Bár már akkor is (mértéktartóbban és kezdetlegesen) a szenzáció számított az újságok vezető anyagának, az aggodalom, a sajnálkozás hírei töltötték meg a lapok első oldalát. Október elején elterjedt a hír, hogy Az ember tragédiája szerzője súlyos beteg. Ahogy írták: „az egész ország osztozik a részvétben és félelemben."

Madáchot mindössze négy esztendeje ismerte a magyar közvélemény, amikor is üstökösként tűnt föl. A nógrádi kúriák világából robbant be a magyar politikai és irodalmi közéletbe. Az előbbi még nem lett volna amúgy különleges dolog, hiszen e korban évtizedes elhallgattatás után népesült be ismét a politikai küzdőtér. És 1848 megfáradt, üldöztetésben meggyötört nemzedéke mellett színre lépett egy új, fiatal, képzett és művelt politikusi gárda, akik az 1861-es Országgyűlés nagy lehetőségét megragadva nyilvánosan is hitet tettek a haza szabadsága, a nemzet értékeinek védelme mellett.

Közéjük tartozott Madách Imre is, aki 1861. május 28-án mondta el remek beszédét a magyar országgyűlésben. A beszéd mindenki előtt nyilvánvalóvá tette: a magyar közéletnek újabb csillaga támadt. Ám mielőtt politikai karriert futhatott volna be, a császári parancs félbeszakította az Országgyűlés munkáját, megriadván annak túlontúl makacs, határozott és a császári engedménynél jóval többet és következetesebben követelő magatartásától. De már csak hat esztendő volt hátra a kiegyezésig.

Kevesen sejtették, hogy elérhető közelségbe került a magyar társadalmi fejlődést megindító nagy megegyezés pillanata. Miként azt sem tudta senki, hogy a halk szavú, „chinai lekonyuló hosszú bajuszt" viselő nógrádi politikus valami egészen másra várt a zajos nyári hetekben: *Arany János* levelére.

Még az Országgyűlés ideje alatt, barátja, *Szontagh Pál* buzdítására kereste fel a nemzet első számú költőjének számító Aranyt. De azért magával vitte képviselőtársát, *Jámbor Pált*, aki ismerte a költőt, s amíg ők beszélgettek és a kéziratot Arany átvette bírálatra, Madách csendesen meghúzódott a széken, csak nagy ritkán szólalt meg. Milyen ismerős kép: a pályakezdő költő elhozza a művét a befutott költőhöz, és bírálatot vár, lehetőleg kedvezőt.

A történet ettől kezdve már ismerős. Arany beleolvasott ugyan a kéziratba, mert lelkiismeretes ember volt, de ellenérzésekkel tette le a döcögő és mesteremberi sorok, rímek olvastán. Csak baráti unszolásra vette elő, hogy elolvassa újra, s elsőként *Tompának* írja meg: valóságos gyöngyszemre bukkant, *Petőfi* óta az első eredeti tehetség nyilatkozott meg a magyar irodalomban. S aztán megírja gyönyörű levelét 1861 szeptemberében Madáchnak: „Tisztelt Hazafi! Az ‚Ember Tragédiája' úgy conceptióban mint compositioban igen jeles mű. Csak itt-ott a verselésben meg a nyelvben találok némi nehézkességet, különösen a lyrai részek nem eléggé zengők. De így is, amint van, egy kevés külsimítással irodalmunk legjelesb termékei közt foglalhat az helyet."

Akik valaha is fogtak tollat a kezükben, tudják azt, milyen érzés lehetett ilyen elismerő szavakat olvasni. Madách örömét növelte, hogy Arany azonnal meg akarta jelentetni a Tragédiát, és a Kisfaludy Társaság ülésein részleteket olvasott fel belőle, gondosan eltitkolva a szerző nevét, mert a végtelenségig szerény, óvatos Madách ezt kérte tőle. Egész Pest lázban égett, mindenki tudakolta a másiktól: „Hallottad? Nem tudod, ki ő? Mikor jelenik meg?" S amikor a társaság kiadásában, annak illetménykönyveként, 1862. január elején megjelent Az ember tragédiája, a farsangi szezon szenzációja lett. Nem az új ruhakölteményekről, báli botrányokról társalogtak a szalonokban, kávéházakban, hanem Madách művéről. Nem volt még magyar irodalmi alkotás, amelyet ilyen egyöntetű szakmai elismerés és olvasói rajongás fogadott volna. Nyomban meg is kapta máig élő bélyegét-dicséretét: „magyar Goethé"-nek nevezték a szerzőt, s persze megjelentek az első vélemények is „pessimistikusnak" tartott világnézetéről. De mindenki érezte, főleg abban az éles és feszült politikai légkörben, hogy ennek a nógrádi nemesnek sikerült megvalósítania az addig (és azóta) lehetetlent: úgy alkotni nemzeti drámát, hogy az, miközben választ keres nemzeti létünk kérdéseire, sorshelyzetünk konfliktusára, egyúttal egyetemes érvényű is legyen: az emberiség nagy történetébe vetíti népe sorsának alakulását. S teszi mindezt úgy, hogy egy-két közvetett utaláson kívül egyetlen sor sem szól direkt módon a magyarságról.

Madách útja ezután már diadalút. A Kisfaludy Társaság tagjává választja, majd a Magyar Tudományos Akadémia is. A Tragédia újabb, javított kiadása most már a széles olvasóközönséghez is eljut. Arany végleg barátságába fogadja, rendszeresen találkoznak, leveleznek. Verseket, novellákat, politikai cikkeket jelentet meg, bárhol megfordul, a tisztelet, s olykor a rajongás hangján írnak róla.

Ebbe az ígéretes, szép karrierbe hasít a fájdalom: régi betegségei – gyenge tüdeje, erősödő szívpanaszai – végleg ágyba kényszerítik. A szép jövőt firtató, az új művek után érdeklődő újságcikkek helyét most átveszi az aggodalmas tudósítások sora. Mindenki tudja, a baj nagy, de mindenki reménykedik. Október 5-én, amikor Madách Alsósztregován, családja körében végleg lehunyja szemét, s két nap múlva a kis temetőben utolsó útjára kísérik, a korabeli hírszolgáltatás lassúsága miatt még az aggodalom hírei kerülnek csak az olvasók elé. Mikor aztán mindenki meggyőződik a hír valóságáról, szinte egyöntetű a jajszó a fájdalom súlya alatt. Siratják a zseniális költőt, akivel annyi remekmű szállt sírba. Búcsúztatják a következetesen felkészült hazafit, akire fényes pálya várt a honi közéletben. S gyászolják az embert, a családapát, akit gyermekei, anyja, barátai szerető köréből ragadott el a halál.

Jókai fogalmazta meg a legszebben és a legtömörebben: „Madách Imre azon nagy tehetségek közé tartozott, akik miután erejük egész nagyságában megmutatták magukat legelső feltűnésük alkalmával, onnan egyszerre letűntek a kortársakra hagyva a fájdalmas tépelődést: mivé lehettek volna egykor? Életpályája csillagfutás volt – feljött fényesen – és lehullt."

Egy hónap múlva már emlékünnepet szerveztek tiszteletére Losoncon a helyiek, amelyet rendőrségi megfigyelés közben tartottak meg. A Tragédia új és újabb kiadásai jelentek meg. *Paulay Ede* színre vitte a Nemzeti Színházban. A diadal tehát így is teljes, az életút így is kerekre formáltatott.

Halálának napján, az ahhoz közel eső októberi szombaton, több mint egy évtizede, híveinek sokasága gyülekezik Csesztvén, egykori házánál, Nógrád megyében, hogy egész napos program keretében emlékezzék a 41 éves korában elhunyt költőre, idézze fel életművét, hallgassa újra és újra a Tragédia örök életű, mindig újat sugalló sorait.

Praznovszky Mihály

A hét filmje

Az emberi tényező

Ámíthatnak kalandfilmek, riogathatnak akcióhősök, okozhatnak szorongásos álmokat horrorok, thrillerek és sci-fik – ha nagy ritkán igazi film kerül a mozikba, ismételten igazolódik: a filmművészetben is a legfontosabb az emberi tényező.

Hogy mindez mit jelent a gyakorlatban, az jól szemrevételezhető egy kiváló példán, *William Nicholson–Richard Attenborough* most a mozikba kerülő, Árnyékország című filmjén.

Nicholson kilenc évvel ezelőtt tévéfilmet írt az 1950-es évek igen jól ismert és nagyra becsült irodalomprofesszoráról, vallásfilozófusáról és gyermekkönyvszerzőjéről, az oxfordi egyetemen tanító *C. S. Lewisről* és az amerikai író-költőnőről, *Joy Greshamről*. E két, rendkívüli intelligenciájú ember csak későn találkozott, s mindkettejüknek fel kellett adnia szigorúan zárt világát, hogy megtalálhassák egymásban az igazi társat, s átélhessék a szeretet csodáját. Később a témából színmű is született, melyet sok országban játszottak. És végül filmre írta Nicholson, mert a méltán híres rendező, *Lord Attenborough* (1993-ban *peer*esítette II. Erzsébet királynő) szerette volna megrendezni. A Gandhi, A híd túl messze van, a Tánckar, a Chaplin alkotója több filmjében dolgozott együtt *Sir Anthony Hopkinssal*. Őt látta a legalkalmasabbnak Lewis szerepére, *Debra Wingert* pedig arra, hogy ő legyen Joy Gresham. *Roger Pratt* operatőr fényképezte egyebek között a Brazilt és A halászkirály legendáját, *Terry Gilliam* filmjeit.

Ez a csapat korábbi filmjeiben is azt bizonyította: számukra a legfontosabb az ember, akivel hol kegyetlen játékokat játszik a sorsa, hol ő játszik kegyetlen játékokat embertársaival, hol pedig azt keresik, amit mindnyájan el szeretnénk érni: a boldogságot, a szeretet, a társra találás feloldó, szenvedéseinktől megváltó élményét. Az Árnyékország hősei is ez után indulnak, ha maguk nem is mindig tudják, vagy ha sejtik is, szemérmességből, félszegségből, merev konvenciókhoz igazodásból eltitkolják, elhallgatják. Lewis, a fölényesen okos, kissé különc agglegény és Joy, a vibrálóan eleven szellemű, a merev szabályokon könnyedén átlépő elvált asszony a látszat szerint: tűz és víz. Egyikük mélységesen brit, sőt oxfordi professzorként az, másikuk ízig-vérig amerikai, sőt amerikai értelmiségiként az. Ezt a két embert mégis összeköti valami: roppant érzékenységük, szeretetvágyuk, s az igény, hogy a másikban hozzájuk méltó szellemi társat találjanak.

A film ezt az egymásra találási folyamatot, ezt a lassú és gyönyörű felismerést ábrázolja tökéletes hitelességgel, őszinteséggel és mélységes, bölcs humánummal. Egy nagy rendező és két csodálatos színész nyűgöz le bennünket, mert a legfinomabb eszközökkel s – ami a legfontosabb – a szerep teljes átélésével győznek meg arról: semmi nem lehet érdekesebb, semmi nem érinthet meg bennünket oly mélyen, mint az, ami egy másik embertársunkkal úgy történik, mintha velünk esne meg. Az Árnyékország pontosan azért oly megindító, felemelő, mert ezt *az azonosulási élményt tudja nyújtani.* Még a csodás oxfordi és közép-angliai helyszíneket is úgy fényképezi Pratt, hogy azt érezzük: mi is részesei vagyunk egy egyetemi ünnepségnek, egy, a Lewis gyermekkori tájait fölkutató kirándulásnak, ott ülünk az ötszáz éves Magdalene College könyvtárában, ott utazunk az oxford–londoni öreg vonaton. Miközben ugyanis Attenborough mesteri kézzel vezet bennünket végig két rendkívüli ember megrendítő tisztaságú történetén, föltárja azt a régi Angliát is, ahol az Árnyékország igaz meséje még megtörténhetett, s amely az utóbbi négy-öt évtized során visszavonhatatlanul a múltba süllyedt.

(takács)

Tudós nők... Isten őrizzen tőlük! Mármint a XVII. századi szalonok Moliere kifigurázta „szépelkű" kékharisnyáitól, akik őszinte érzelmek helyett álokoskodással átitatott, mesterkélt életstílust akarnak meghonosítani. Az egyetemes színműirodalom francia mestere halála előtt egy évvel írta és mutatta be A tudós nőket a párizsi elit fölhördülésére. A máig eleven komédiát, Illyés Gyula fordításában, ma este mutatja be a Művész Színház. Az Iglódi István rendezte vígjáték parádés szerepeit Molnár Piroska, Ráckevei Anna, Kubik Anna, Bánsági Ildikó játssza, s a férfinem képviseletében többek között Győry Emil, Bubik István, Nagy Gábor, Mertz Tibor lép föl. Képünkön Molnár Piroska és Bánsági Ildikó FOTÓ: KÖRMENDI IVÁN

Köpenicki kapitány mennybe ment

Eltávozott egy művész, aki már életében legendássá híresült. A 92 esztendős *Heinz Rühmann* végigélte rakétasebességgel változó századunk valahány fordulatát. Az első világégés füstje még el sem szállt, amikor színpadra lépett. A huszas évek elején nem kisebb rendező szárnyai alatt vált népszerűvé, mint *Max Reinhardt*. Pályája Berlinben folytatódott, ahol a színpad mellett a filmművészettel is hamarosan eljegyezte magát. 1926-tól több, mint száz filmben játszott, a csúcspontot – a szakkritika szerint – az 1956-ban megfilmesített Köpenicki kapitány történetének címszerepe jelentette. Saját (1982-ben megjelentetett) emlékiratában az 1959-es Svejk-filmbeli alakítását nevezte meg, mint a szívéhez legközelebb álló szerepet.

A század derekától magyar szálak is fűzték a filmművészethez. 1957-ben forgatókönyvírót keresett magának, és *Vajda László*, a világhírű rendező, a frissiben emigrált *Békeffi Istvánt* ajánlotta. Az ismeretségből életre szóló barátság és hat közös játékfilm lett. Amint *Turay Ida*, az író özvegye meséli, Rühmann müncheni villájában gyakran találkoztak, a közös munka, no meg a baráti traccspartik kedvéért. Így született meg elsőként, a világot bejáró, nagysikerű film, *Az ember, aki átmegy a falon* (1959) Vajda László rendezésében, melynek forgatókönyvét regényátdolgozás alapján már Békeffi írta. Ezt követően még öt közös film látott napvilágot (köztük A fiatalkorúak bírája, A hazug, A fekete birka). A Dandin György, Higgins professzor, Estragon, Svejk, Sherlock Holmes, Maigret feledhetetlen életre keltője immár az égbolt végtelen vetítővásznán éli tovább szerepeit.

(metz)

TV-lemény

A moldvai testvérek

Jó volna *Balogh Júlia* szerkesztő-riporter és *Wonke Dezső* operatőr Duna TV-beli, szívszaggatóan igaz és szép filmjéről, a Magyarok Moldvában üzenetéről higgadtan gondolkodni. Hiszen semmi olyan nem volt benne, amit az ottani csángók sorsáról korábban nem tudtam volna. De hát más hallani, olvasni erről, és más közelről látni és láttatni. Mert hiszen, ha azt olvasom, hogy egy külsőrekecsinyi nénike magyar anyanyelvén azt válaszolja a riporteri kérdésre, hogy mit se tud Magyarországról, azt se tudja, hol van, hát mélyen elgondolkodom. De mikor látom és hallom őt, majd fölzeng népének ősi Szent István-éneke, maradhatok-e csak hidegen bölcselő. Meg amikor arról hallok, hogy az ottani kétszázezer csángóból Trianon évtizedének végére maradt nyolcvanszáz ezer fő, s most jó, ha néhány tízezer a magyar lélekszám. És még az ő magyarságukat is kétségbe vonják, „jó esetben" mások, tragikus esetben maguk közül is némelyek. És nem is elsősorban arra a Zöld vezetéknevű papra gondolok, aki családi és keresztnevét csak románosan használja (holott híres elődje, Zöld Péter pap hozta ide a székelyeket a mádéfalvi veszedelem után), hanem sokkal inkább arra az öreg parasztemberre, aki ízes magyarsággal váltig állította, hogy ő bizony román, ám mikor nevét kérdezték, csak magyarul tudta mondani, persze, magyar vezeték- és keresztnevét. Románul pedig vélhetően – mint sok más ottani ember – nem is tudott.

Persze, a moldvai csángók nyelvi veszélyeztetettsége már a múlt század végén nyilvánvaló volt. S az azóta folytatódó népcsonkulás azért is rettenetes, mert az 1764. évi veszedelem után oda menekültek a moldvai magyarság „fiatalabb" ágát alkotják. (Jó részüket már annak idején Hadik András Bukovinába telepítette.) De hát ott vannak a jobb parti Szeret mentén a legrégebbiek. Akiknek nyelve egyidős a Halotti beszéddel. Egy részük odatelepülése legalábbis II. Endre idejére nyúlik vissza, ám vannak olyanok is, akiknek ősei a honfoglalás idején tán be se léptek a Kárpát-medencébe. (A moldvai magyarok műveltségi hagyományának ékes példája, hogy az itteni Tatroson készült az első magyar huszita Bibliafordítás, 1466-ban.)

Ma meg? A katolikus magyaroknak román a papjuk, akkor is, ha magyar. Merthogy az anyanyelvű mise ott tilalmas. Az egyik megkérdezett – a pápalátogatás idején – úgy érezte ugyan Budapesten magát, mintha a mennyországban volna, ám hiába adtak át könyörgő levelet Szent Péter utódjának a magyar nyelvű liturgia érdekében, válasz, segítség mindeddig nem érkezett. (Tán megbocsátható Krisztus magyar nyája oda szakadt bárányainak, hogy bizonyára járatlanok lehettek a diplomáciai érintkezések dolgában, s így lehet, hogy – legalábbis tőlük – a Szentatya nem értesülhetett az ottani állapotokról, de hát van a Szentszéknek kiváló magyarországi követe, Angelo Acerbi pápai nuncius úr őeminenciája személyében. Így az ő megkeresése bizonnyal nem volna haszontalan.)

És azután ott van a másik rettentő hiány: a magyar iskoláké. Mert bizonyára nincs minden magyar faluban – ahol a pap a magyar nyelvet „ördögnyelvnek" tartja – egy Józsi bácsi, aki a román iskola mellett a maga hajlékában magyarul tanítja a gyerekeket, nemcsak írni, olvasni, hanem színjátékokra is. És nem juthat el mindenik ottani kis magyar egy-egy anyaországi táborba, ahol mégiscsak láthatja, hallhatja, érezheti: anyanyelve mögött ott a felelős, érte is felelős otthoni közösség. Amely nélkül gyökértelenek lennének.

Ez a film mégsem a reménytelenség üzenete. A felhangzó énekre – Csángó magyar – s a leszpédi asszonykórus dalára számos a válasz. Az volt ez a néprajz (s ezen belül a csángó magyarság) elévülhetetlen érdemű kutatója, Domokos Pál Péter emlékére készült film önmagában is. Gyönyörű képeivel, a házakban föllelt, szebbnél szebb csángó szőttesek, babák, s kivált az emberek bemutatásával. Meg az éles – de véletlenül se hisztériát keltő – kérdésfelvetéseivel. Amelyek most újra és újra mondatják velem a költő Remenyik Sándorral: „Ne hagyjátok a templomot, a templomot, s az iskolát!" És reményt sugárzott a film után következett népzenei magazinon, a Táncházon belül a csángó fesztiválról szóló színpompás híradás, amely a moldvaiaktól a Vajdaságba telepítettekig, tánccal, dallal, vigalommal mutatta be e sokrétű, sokarcú népesség élniakarását, élnitudását, s a képességet a fennmaradásra, a feltámadásra.

Melczer Tibor

1+5 a tévében

Ötölt-hatolt

A miniszterelnök tegnap este újra rákéredzkedett a képernyőre, bár az is lehetséges, hogy erre kérve kérte őt ez az „új szellemű" televízió. Akár így, akár úgy, korrepetálásnak minősíthetjük fellépését a múlt heti – a nagy várakozással ellentétben mélységes csalódást kiváltó – parlamenti expozéja tükrében. Ami – egyszerűbb szavakkal szólván – azt jelenti, hogy a parlamenti fiaskó után tegnap este szeretett volna igazán meggyőző lenni.

Nem nagyon sikerült. Nem feltétlenül azért, mert a kérdezők – négy különböző lap képviseletében – nem tudtak igazán élő, eleven, húsbavágó kérdéseket feltenni a miniszterelnöknek, hanem elsősorban azért, mert a miniszterelnök hozta a megszokott formáját. A gyanútlan néző, a kevésbé mélyen gondolkodó persze úgy érezhette, hogy a miniszterelnök derekasan állja a sarat, nem kertel, néhány mondatban „kielégíti" mindazt az igényt, amit tőle egy ilyen tévéműsorban elvárnak.

Negyvenöt percről volt szó, ennyi volt a már említett korrepetáció műsorideje. Meggyőződésünk, hogy nem annyira a kérdező öt kollégánk kissé bátortalan szereplésén múlott a szürkeség, hanem azon, hogy a miniszterelnök egyszerűen nem volt képes – még más szavakkal sem – elrugaszkodni a már említett parlamenti sablonoktól. Jó néhányan természetesen úgy érezhették, hogy mindent érintett, ami számára fontos volt. Ennek a témacsokornak a színskálája rendkívül széles: benne volt a Szlovákiával való együttműködésünk a választás után, miként Soros magyarországi szereplése, a privatizáció, a költségvetés, a paprikaügy, a korrupció, bizonyos tarifaemelések – címszavak, vég nélkül.

Egy idő után kérdező kollégáink – így láttuk a képernyőn – talán feladták. No és persze a Madridban tartózkodó Békesi, akit nagyon hazavár a miniszterelnök. Mindenekelőtt azért, mert kíváncsi a pénzügyeinkre, kíváncsi a Valutaalap véleményére. Mai számunkból melegen ajánljuk Horn Gyula figyelmébe a hazatérő miniszter madridi minősítését. (Talán ez is elárul valamit országunk jelenlegi vezetésének értékeléséről.)

Mindenesetre beszélgessenek csak. Merthogy a tegnap esti televíziós 45 perc édeskevés volt.

Egyébként még a miniszterelnök ezzel kezdte: ha az ember rossz viszonyba kerül a sajtóval mindig alul marad.

Akkor hát tegnap este az úgynevezett jó viszonynak voltunk a tanúi.

(k.)

Várpalota és a térség környezetvédelmi megújulása

Japán mentőövvel

Baja Ferenc környezetvédelmi és területfejlesztési miniszter tokiói tárgyalásairól hazatérve tegnap sajtótájékoztatón jelentette be: Kono Johei miniszterelnök-helyettessel aláírták és kicserélték azokat a dokumentumokat, amelyeknek értelmében Japán hitelt nyújt Várpalota és körzete környezetvédelmi célú rehabilitációjához.

A miniszter elmondta, hogy *hazánk az első olyan ország a kelet-közép-európai régióban, amelynek Japán környezetvédelmi kölcsönt ad.* Ennek összege ötvenmillió dollár (mintegy ötmilliárd forint). A kölcsön feltételei igen kedvezőek. Alacsony kamatozású, hét év a türelmi ideje, a futamideje pedig tizennyolc év. A hitelt Várpalota és a környező öt település, *Berhida, Ősi, Öskü, Balatonalmádi-Vörösberény* és *Tés* önkormányzatai veszik föl, *kormánygaranciával.*

A kölcsönt a súlyosan szennyezett vidéken megvalósítandó kommunális és infrastrukturális beruházásokra, a csatornázás, a szennyvíztisztítás, a víz- és gázellátás fejlesztésére fordítják.

A kommunális alprogram mellett (ugyancsak japán segítséggel) működik a térségben egy, az iparvállalatok környezetvédelmi rekonstrukcióját szolgáló projekt is, amelyről az ipari tárcával már megszületett a megállapodás. A miniszter elmondta még, hogy újabb hitelkérelmekről is tárgyaltak. Szóba került a *Borsodi Erőmű* és a *Budapesti Hulladékégetőmű* környezetvédelmi rekonstrukciójának, valamint a *Balaton* sürgetően szükséges vízminőség-védelmének finanszírozása. Ebben az ügyben gyorsított hitelfölvételi eljárást kértünk. Japán szakértők érkeztek hazánkba, akik vizsgálatokat folytatnak majd a helyszínen.

J. E.

„Megállj!" a VICO-nak a Marczibányi téren

Fenyő megadta magát?

Tegnap délután öt órakor a Marczibányi téri művelődési házban lakossági fórumon vitatták meg a Marczibányi téri Lövészegylet és környéke hasznosítási tervét. Mint ismeretes, a területen sportolási, illetve kulturális céllal 16 ezer négyzetméter alapterületen, ötszintes szabadidőközpont építését tervezte a Marczibányi Rt. A környékbeli lakosok már korábban sem támogatták a terveket, a mostani fórum pedig drámai fordulatokat hozott.

– *Milyen álláspontot képvisel az ügyben az önkormányzat?* – kérdeztük az összejövetel előtt *Alpár Erzsébetet,* a kerületi önkormányzat főépítészét.

– Semlegeset. Az önkormányzat *közvetlenül* nem érdekelt ebben az építkezésben. A II. kerületi képviselő-testületnek kell majd döntenie, hogy elfogadja–e, vagy sem az építési tervet. A mostani fórumon a már módosított terveket tárjuk a lakók elé.

– *Mi lesz, ha a lakosok egyértelműen az építkezés ellen foglalnak állást?*

– A lakosságnak véleményezési joga van, de *a döntést a kerület képviselő-testülete hozza meg. Felleltük a jelenlévők közt Fenyő Jánost* is, a VICO Rt. igazgatóját, aki az építtetést végrehajtani kívánó Marczibányi Rt. egyik igazgatója is. Mielőtt a fórum kezdetét vette volna, neki is feltettünk néhány kérdést.

– *Pontosan mit kívánnak itt építeni?*

– Sport, egészségügyi és kulturális centrumot, melyet a híres Hundertwasser építene. Nemzetközi lövészversenyeknek kívánunk helyet adni, amerikai típusú orvosirendelő-rendszert, éttermet, báltermet, vetítőtermet, szeretnénk elhelyezni az épületben.

– *A lakosság azonban élesen tiltakozik...*

– Nem hiszem, hogy élesen tiltakoznának. Párizsban is ágáltak annak idején az Eiffel-torony ellen, mégis felépült...

*

A fórumon a közel 200 résztvevő azonban – egyórás szenvedélyes, érvelő, a tér meghódítását egyértelműen elutasító lakossági felszólalások után – elvetette az építés tervét. Szerintük a környék zajosabbá válna, közbiztonság szempontjából romlana a helyzet, s a lakások értékcsökkenése is elkerülhetetlen lenne. Fenyő – látva a szinte lehengerlő tiltakozást – felállt és ingerülten bejelentette, hogy ha a lakosság nem akarja az épületet, akkor nem lesz.

Hiszen ha a pénzek olykor érzéktelen előrenyomulását mindenkor a lakosság fórumaira lehetne bízni!..

(bartal)

ÁV Rt.

Újabb tagok

A miniszterelnök újabb tagokat nevezett ki az Állami Vagyonkezelő Részvénytársaság igazgatóságába. Október 6-i hatállyal négyévi időtartamra nevezte ki *Horn Gyula* az Állami Vagyonkezelő Részvénytársaság igazgatóságába tagjává *Hegedűs Oszkárt*, a Magyar Külkereskedelmi Bank Rt. igazgatóját, *Hidvégi Gábort*, a Buchmann–Magyar Optikai Művek ügyvezető igazgatóját, *Lascsik Attilát*, az ÁVÜ volt igazgatóját, valamint *Palánkai Tibor* egyetemi tanárt.

A POKOLGÉPES ROBBANTÁSSOROZATRÓL – HETENTE

A pokolgépes robbantássorozat kivizsgálására létrehozott operatív bizottság még ma is sok bejelentést kap a lakosságtól. Az eddig naponta ülésező ad hoc bizottság azonban „munkaszervezési okokból" immár hetente csak egy alkalommal ülésezik – tájékoztatta Kacziba Antal, az ORFK bűnügyi főigazgatója csütörtökön az MTI-t. A lehetséges célpontoknak tartott középületeket továbbra is fokozottan védik.

Kártyások ARAL-tankja

Az ARAL-nál már most is lehet készpénzfizetés nélkül tankolni – tudtuk meg *Makó Andrástól*, a társaság ügyvezető igazgatójától. Mint emlékezetes, a vállalat a közelmúltban érdeklődését fejezte ki az új-zélandi PEC cég benzinkút-elszámoló rendszere iránt, aminek a lényege: az olajtársaság központja *közvetlenül a vásárló bankjától emeli le a tankolás ellenértékét.*

Sajnos, a hazai telefonhálózatok még nincsenek olyan állapotban, hogy a közeljövőben reálisan lehetne számítani egy ilyen, modern rendszer telepítésére. Az ARAL mindenesetre készen áll, és amennyiben a Matáv képes lesz megfelelő minőségű *védett telefonvonalakat* a társaság rendelkezésére bocsátani, a jelenlegi rendszerüket pillanatokon belül átállítják az említettre.

A műanyag kártyával való fizetés lehetőségét egyébként egy hónapja vezették be az összes ARAL kútnál. Jelenleg *a banki kártyákról nem oldható meg* a leírás. Magánszemélyek részére most *saját kártyát* bocsátottak ki, amelyről – előzetes befizetés ellenében – az összeg erejéig szabadon tankolhatnak az igénylők. Vállalatok számára üzemanyagot hitelre adnak. Az adott vállalat benzinvásárlásai összegeződnek a kártyán, és hónap végén a szokásos vállalatközi elszámolással jut hozzá pénzéhez az ARAL.

Tűnődés

Sakkhúzás

Nagy dolog a sakk. Magam mindig kissé óvakodva csodáltam, sosem tudtam a játék mélyrétegéig hatolni. De a sakkot, a jó sakkozókat váltig csodálom. Külön öröm számomra, hogy Magyarországon, egészen pontosan Hevesen sakkmúzeum létezik. Ilyen ugyanis kevés van a világon. Van viszont a televíziónak egy Rés című műsora. Nem tehetek róla, nekem a felejthetetlen Rákosi pajtás mondása jut róla minduntalan eszembe: hazánk nem rés, hanem erős bástya a béke frontján. Lehet, hogy hazánk nem rés, ez a műsor azonban bizonyosan az. Egy rés, amelyen alkalmasint beárad a múlt.

Mi köze ennek a sakkhoz?

Történetesen az egyik, legutóbbi Résben a sakkmúzeumról esett szó. Mind a sakkmúzeum igazgatója, létrehozója, mind pedig a készséges riporter lelkesen adózott Kádár János emlékének, aki maga is lelkesen játszotta ezt a játékot. Eddig nincs is semmi baj. De hogy az egész műsor lihegő kádáriává változzék, az már kicsit sok egy rendszerváltoztatással kábított léleknek. Ugyanis mi Kádár Jánost nem csak ezért szeretjük. Noha azért se, hogy a szuperdemokratikus Magyar Televízió újra sztárolja.

Azon tűnődöm, az utóbbi időben túlságosan sokan töprenkednek arról, hogy valamiféle visszarendeződés történik. Ők ezt a műsort aligha nem véleményük megerősítéseképpen fogják idézni. Magam részéről ellentétes véleményen vagyok. Azt gondolom, ez a televízió már annyira biztonságosan demokratikusnak tekinti saját magát, hogy még ezt a kádározási luxust is meg tudja engedni. De az is lehet, hogy az egész Rés mindössze egy sakkhúzás, egyelőre azonban még nem látszik, ki kap mattot.

(faló)

APEH-túrák

Nem tudom, értesültek-e róla, hogy az APEH vállalkozni kíván. A döntés oka egyrészt, hogy a tervezettnél kevesebb folyik be és több folyik ki. Másrészt szeretnék bebizonyítani az ország népe számára, hogy az adóelőírásokat és a hozzájuk kapcsolódó adminisztrációt könnyedén és tisztességesen lehet teljesíteni.

Az APEH-et irányító agytröszt hosszasan töprengett azon, mi legyen a vállalkozás célja és értelme. Végül is ifjúkori politikai-gazdasági tanulmányaik alapján úgy döntöttek, hogy a leggyengébb láncszemet ragadják meg, és egy példamutató utazási irodát alapítanak, s különböző *túrákat* szerveznek.

Minden magyar állampolgár számára évente legalább egyszer biztosítják a *tortúrát.* Ez azonban nem disznótoros vacsorát, hanem az adóbevallási ívek kitöltését jelenti.

Tekintettel arra, hogy szélhámosok cetlijeire oly sok forgalmi adó visszatérítést fizetnek ki, ennek ellensúlyozására a korrekt vállalkozók számára lehetővé teszik, hogy még gyakrabban vehessenek részt a *szekatúrán.*

Végül a miniszterelnök javaslata alapján újra rákészülnek a vagyonadó vagy vagyonnövekedési adó felújítására, amely egyszer már megbukott, viszont a felkészülés százmilliókba került, a megalapítandó új turistairoda szponzorai számára. Most tehát – levonván az akkor szerzett tapasztalatokat –, új lehetőségként meghirdetik a *vegzatúrákat.*

Ki meri azt mondani, hogy nem láthat világot a magyar?

S. J.

Békesin Madridban is átláttak

Lehullott álarc, fellibbent palást

„Békesi László azzal, hogy a válság miatt 'sírdogál', tulajdonképpen politikai kampányt palástol, amely arra irányul, hogy elődeit befeketítse és hogy a szakszervezeti tárgyalópartnereket megijessze, rájuk kényszerítve a bérkorlátozással kapcsolatos intézkedések vita nélküli elfogadását."

Ez a – Horn-kormány pénzügyminiszterére nem túlságosan hízelgő – idézet a Nemzetközi Valutaalap és a Világbank napilapjában, az *Emerging Markets*ben csütörtökön jelent meg, amit a Magyar Távirati Iroda ismertetett. A cikk a madridi kongresszuson *Békesi Lászlót* mutatja be.

A jelek szerint Békesi Madridban *tovább folytatja azt a hangulatkeltő kampányt, amelynek részeként országunk gazdasági helyzetét lehetőleg a legrosszabb színben* lehessen föltüntetni. *Szabó Iván* parlamenti fölszólalásában már fölszólította a kormánykoalíciót, hagyja abba a hadjáratot, hiszen a választásokat már megnyerték, s ezt *kétszer nem lehet megnyerni.* S egészen másképp hangzik az ország állapotára vonatkozó megállapítás egy kampányoló politikus szájából, mint a helyzetet ismerni köteles kormánytisztviselőéből, például a pénzügyminiszteréből.

A Világbank lapja is utal rá, közölve Szabó Iván véleményét, miszerint a jelenlegi miniszter szándékosan figyelmen kívül hagyja a gazdaság javuló tendenciáit. Békesi egyes külföldi lapokban megjelent írásokat döbbenetesnek minősített. Nem tudni, az Emerging Markets cikkét ezek közé sorolta-e, az mindenesetre továbbra is tény, hogy ízlések és pofonok különbözőek. Így az is, kinek mi a döbbenetes.

(h)

Érdekütközés a tejúton

A Mezőgazdasági Szövetkezők és Termelők Országos Szövetsége, valamint a Magyar Parasztszövetség kifogást emelt a Földművelésügyi Minisztérium által javasolt jövő évi garantált tejárak ellen.

Mint ismeretes, az Agrárpiaci Rendtartásról elfogadott törvény alapján a tej mindenkori garantált árát az előző év szeptember 30-áig a földművelésügyi miniszter hirdeti meg. Amint azt *Lakos László* a napokban bejelentette a sajtóban: a tej jövő évi garantált felvásárlási árát az extratejre vonatkozóan literenként 26 forintban, míg az első osztályú tejnél 23 forintban kívánják rögzíteni.

Rednágel Jenőhöz, az FM helyettes államtitkárához mint az Agrárpiaci Rendtartás Tárcaközi Bizottságának elnökéhez a két érdekképviselet levelet juttatott el, amelyben kifejtik: a kvóta bevezetésével és meghirdetésével egyetértenek. Ennek a termelői körre való leosztása, igénylése, ellenőrzése, esetleges megvonása kimunkálható. A tej garantált árára vonatkozó FM-javaslattal azonban nem értenek egyet, mivel a Tejtermék Tanács árbizottságának elemzése alapján az extra minőségű tej literjéért *legalább 28 forintot*, míg az első osztályú tejért *legalább 26 forintot kellene fizetni* literenként. Az érdekképviseleti vezetők szerint a garantált ár növelését konkrétan indokolhatja többek között az a tény, hogy az elmúlt tíz évben a *szarvasmarha- és tehénállomány állandóan fogyatkozott.* Ez a tendencia pedig az utóbbi években felgyorsult, és az állomány jelenleg is apad. Emellett a tej felvásárlási árának növekedése éveken keresztül elmaradt a termelői költségek szintjének növekedésétől. Mindez előrevetítheti az esetleges piaci zavarokat és az import szükségességét.

Emlékmű Nagyatádon

A második világháború nagyatádi áldozatainak állítottak emlékművet tegnap a Somogy megyei településen. A város főterén álló, kereszt alakú emlékművet *Bors István* kaposvári szobrászművész készítette el. A márványtáblákra 447 nagyatádi volt munkaszolgálatos és hadifogoly nevét vésték be.

Az emlékművet *Nemeskürty István* író avatta fel, majd ezt követően *Balás Béla* katolikus megyéspüspök, *Márkus Mihály* református püspök és *Harmati Béla* evangélikus püspök szentelte meg.

TŰHEGYEN

Alfa Miki bá'

Alfától kezdik maholnap összeírni a kellékeket és a tennivalókat a polgármesterek, a legkisebb is, hogy mikor eljön az ideje, akkorra eljussanak – no nem ám csak a főfájdító önkormányzati választásokig, hanem már előbb, a december 5-i ómegáig. Rovogathatja tehát a plajbász: „1 szánkó, 1 ló (szerszámmal, abrakostarisznyával), 1 hólapát, 1 piros köpönyeg, 1 pár csizma, 1 álszakáll... valamint virgács és cukorka." Az Alfa Kft. ajándékcsomagjait óhajtja ugyanis eljuttatni – az idén első ízben – egységesen az 1200-nál kisebb lélekszámú falvak 250-300 ezernyi gyermekéhez a Magyar Mikulás Alapítvány és a Falu TV az ügynek megnyert támogatók és jóakarók segedelmével.

Előbb tehát megfelelő Mikulást kellene jó előre kiszemelni. Vagy inkább Télapót? A soksok újdonsült „Alfa Miki bá'" feje ezért nem fog fájni, ők mindig tudták mihez szabni a kérdezést a miatyánk tekintetében is. (Akárhányszor le is lepleződtek a szomszéd házban.)

Hanem a polgármesterek... Ők majd azon a hét végén teszik az ablakba az Árpád-napi csizmát. Már el se lehet menniük aztán legalább Mikulásnak. Csak majd jövőre.

(b)

BORS István

Sümegi György: Zárójelentés. [beszelgetés]
= Új Művészet, 1998, 5. 41–44. ll.

Alkotás. Török Jenő és Meitner

Belveder. Boromisza Tibor. 6. 243.

Belveder. Diener-Dénes Rudolf. 6.

Ernst-Múzeum. XXVII.

ius]: Műcsarnok. Tavaszi tárlat.

Belveder. Szenes András. 7. 283.

on. [Zsotér Ákos, Reichenthal J.
, Haranglábi Nemes József] 3. 125.

. [Bató József, Vass Elemér, Korb
Rónai József] 3. 127-128.

ás. [Nyergesi János, Bálint Rezső]

on. Podolini Volkmann Arhur. 4.

lyának keddi tudományos ülésén ismertették. A beruházások és az útépítések olyan sok munkát adnak a leletmentőknek, hogy úgynevezett tervásatásra nem jut idő, a gazdaság diktálta helyen és időben tevékenykednek a történeti múzeum munkatársai is – nyilatkozta lapunknak *Bencze* Zoltán, a középkori osztály vezetője.

A tanácskozáson elhangzott, hogy a beruházók többnyire eleget tesznek törvényi kötelezettségüknek – állják a legszükségesebb régészeti munkák költségeit –, ugyanakszeként számon tartott területet feltáratlanul lebetonozzák. Az I. kerületi Csónak utcai, Toldy Ferenc utcai és Lovas úti feltárások tavaly befejeződtek. A Corvin téren és a Szalag utcában a Szent István külváros XIV. századi városfalának maradványait találták meg, a Corvin téren gazdag polgárházakat tártak fel. Tavaly sokat haladt a margitszigeti domonkos apácakolostor területén indult kutatás, itt azonban még két-három éves munka vár a szakemberekre.

(rosdy)

Bálványok a Pécsi Galériában

Hatvanéves Bors István szobrász

Egyszer bevallotta: *„tudtam, ha Kaposvárra jövök, két dolog nem létezhet számomra: sikerélmény és hiúság"*. Nem tévedett. Nem kényeztette el a kritika, s maga sem kereste az alkalmakat erre. Kevés kiállításon vett részt, keveset mutatkozott a fővárosban. Dolgozott. Így azután a hatvanadik születésnapjára rendezett kiállításán zsúfolásig megtöltötte a Pécsi Galéria helyiségeit, és ez a hatalmas anyag jó alkalmat kínált arra, hogy nem csupán végignézzük, de meg is ismerjük, mi minden foglalkoztatta az elmúlt évek alatt.

Plasztikáira kezdetben erősen hatottak Henry *Moore* szobrai. Később mindinkább elszakad Moore élményétől, akárcsak főiskolai mesterétől, *Borsos* Miklós hatásától is, s kialakítja a saját, mással össze nem téveszthető formavilágát. A látottak persze a továbbiakban is inspirálják, s miután ekkoriban sokat utazik, és nagy örömmel fedezi föl az égei-tengeri kultúrák archaikus művészetét, Egyiptom, majd Közép-Ázsia sajátos világát. Élményei azonban már átlényegülten jelennek meg szobrain, ahogy későbbi rácsodálkozása a gyermekrajzokra is csupán a kiindulópontot szolgáltatja a szobrok megfogalmazásához. A hatvanas, hetvenes években sorra születnek azok a figurák, amelyekben együtt áll az egész eszköztár: az erőteljes plasztikai hatás, a játékosság, a szatirikus megfogalmazás, a kritika, amely a hatalmat tűzi ki célpontul. Bálványokat állít elénk körtefából, szerszámszerű vas alkatrészek egészítik ki a fát, és alkotnak furcsa, ősi alakzatokat. Keresztjein mintha ekevasakat látnánk, okos rendszerbe szerkesztve a paraszti szerszámokat, vaskarmai madárra emlékeztetnek, kapaszkodik, fordul, ha nem tartanák fogva, csikorogva elindulna. *Kötéltáncosai* azonban könnyedek: mintha csupa levegőbe rajzolt firkák, mulatságos ábrák volnának, Miró-szerűen groteszkek, mégis kedvesek. Törékeny életfa hajt apró virágokat, közepéből galambszárnyakon magasba emelkedne a lélek, de fegyverfejű szörnyek, vadállatszerű monstrumok állnak tettre készen, hogy eltapossák, megsemmisítsék.

Mintha az eposzok világa, régi mondák világa kelne életre *Bors* István szobrain. Mesék, amelyek rokonságot mutatnak ugyan a távoli tájak mondáival, de mégiscsak hazai földből születtek.

(fekete)

valamint dr. *Rózsa* Hubának, a *Pázmány Péter Katolikus Egyetem Hittudományi Kara* teológiai professzorának életművéért, az immár

Már me

„Hol puha zsarnokság van, ott puha lemben is" – írja a Kádár-kori (film)szer ban *Schubert* Gusztáv. Eszmefuttatásár politikai önmegtartóztatásért a magánéle be Kádár János regnálása idején – *„lega magánélet édessége, mint az össznépi te kívül éltünk* – folytatja a *Filmvilág* feb írás –, *most látni csak igazán, hogyan ha val a semmit."* A hámozásban a magyar nőalakot varázsolva elénk, akiknek az éle a kötelességtudat volt az első, csak ezek lem. Ha következett... A 29. magyar megjelenő tanulmány egyetlen hiányossá Kádár-kori vizsgálódásaiból a jelenre, a zió nőalakjaira. Nem azokra lettünk voln mi nézők, akiket „készen kaptunk" a fil irodalomból, hanem azokra, akiket az élet most formáznak meg a művészek.

Szerelem

Persze, hiába is pislogott volna a tan volna század- és ezredvégünkről szóló sz Ezekkel ugyanis – újabb keletű időnkívül zásunknak köszönhetően – legalább annyi túra, mint a hatvanas, hetvenes, nyolcvana *„nemzeti sorscsapásnak"* minősíthető, hogy *tudományát"* nem tanította meg évtizedeke film, az a mostani mellébeszélés is. Mert ne mellébeszélés, amit *szerelem* címszó alatt mozi, a televízió. Múltba révedés, nyugatra csintgatás.

Csak a hiányérzetünk lesz óriási, ha az o lítást figyeljük, mint amilyen a *Duna televízi* séges – adása volt vasárnap este héttől hajna szerelemről. Nem azzal volt baj, amit a teh *Pacskovszky* József műsorba illesztett, hanem játékfilmek és főiskolás ujjgyakorlatok, ripo *lések* mellé – tán legelső alkalommal a Duna háztáji alkotás is került, háromjelenetes tév ez az új, „dunás" produkció keltette az eml keserű érzetét. Már megint és még mindig *S* renccel, *Móricz* Zsigmonddal akarják elmo férfi és a nő párviadala itt a pesti aszfalton? mezekben, hiteles díszletekkel és fel-felizz megjelenített három „egyfelvonásos" láttán. forduló? Egy kis Kelet-Közép-Európa? Hat gyarok? A három szerzővel semmi bajunk,

EM EZT KÍVÁNJA.

OZTUNK ÉRTE. ENNEK A PÉNZNEK MÁSHOL A HELYE.

yug-
n ja-
tét.
ész-
ovál-
azda-
sére.
gető
lyte-
thet-

nénk. A gát árából az ország egészének szennyvíztisztítási problémáit megoldhatnánk. És még mindig maradna 100 milliárd forint, ami elég 10 modern, széles, 4 sávos Duna-híd építésére.

Vagy költhetnénk a biztonságot teremtő rendőrség megerősítésére. A gátra szánt összeg feléből a tervbevett kb. 300 km autópálya helyett 600 kilométernyi épülhetne. Ráadásul 10 év helyett mindössze 5 év alatt.

Ezért arra kérjük Önt és családját, hogy adjon hangot véleményének a Fidesz - Magyar Polgári Párt az ország bármely részéből a helyi hívás áráért hívható telefonvonalán.

Azt kívánjuk az SZDSZ politikusaitól, hogy véleményüknek megfelelően éljenek a kormány ügyrendjében rögzített vétójogukkal és akadályozzák meg a gát felépítését.

Arra szólítjuk fel a hatalomból hamarosan távozó kormány szocialista minisztereit és személyesen Horn Gyula miniszterelnök urat, hogy a gát ügyében ne hozzon döntést az Országgyűlés jóváhagyása nélkül.

A DUNÁRA ÉPÜL,
N ÉS CSALÁDJA
ÁNAK ÁLLJA ÚTJÁT.

s Miklós
MVM Rt.
angélikus
adémikus,
ati István
alelnöke),
sch György
váth János
(egyetemi
Anna (író),
nka Világa
störténész),
s (egyetemi
s Gy. Csaba
rály Zoltán
), Kodolányi
ozsvári Papp
tartáskutató,
etemi tanár),
ovács Kolos
anár), Kovács
Kozma Tamás
cus) és Kőrös
Attila (író),
bet (orvos, a
ászló Gyula
atomfizikus,
Mádl Ferenc
vecz Imre
llár Tamás
Mohai V.
relli Edit
meskürty
láh János
Központ
(fizikus,

akadémikus, egyetemi tanár), Dr. Párducz Árpád (tudományos tanácsadó), Pethes György (egyetemi tanár), Petőcz András (költő), Pomogáts Béla (irodalomtörténész, a Magyar Írószövetség Elnöke), Pungor Ernő (akadémikus), Rabár Ferenc (közgazdász, egyetemi tanár), Rókusfalvy Pál (pszichológus, egyetemi tanár), Rosonczy Ildikó (műfordító), Sajgó Mihály (egyetemi tanár), Dr. Sándor Péter (egyetemi tanár), Schlett István (politológus), Schmidt Mária (történész), Siklósi József (építész), Dr. Sík Tibor (egyetemi tanár), Simai Tivadar, Dr. Simon Miklós (egyetemi tanár), Sneé Péter (közíró), Solymosi Frigyes (egyetemi tanár), Speidl Zoltán (újságíró), Dr. Supka Magdolna (művészettörténész), Szabados György (zeneszerző), Szakolczai György (irodalomtörténész, egyetemi tanár), Szegedy-Maszák Mihály (irodalomtörténész, egyetemi tanár), Szeghalmi Elemér (irodalomtörténész), Szendrő Borbála (egyetemi adjunktus), Szentkirályi Zoltán (építész), Szesztay András (szociológus), Szilágyi László (kémikus, egyetemi tanár), Szőcs Géza (költő), Dr. Szőkefalvy Nagy Zoltán (egyetemi tanár), Szűcs Ferenc (ref. teológus, egyetemi tanár), Tamás Attila (irodalomtörténész, egyetemi tanár), Tar Pál (nagykövet, a Batthyány Lajos Alapítvány elnöke), Taxner Ernő (irodalomtörténész, egyetemi tanár), Tellér Gyula (szociológus, műfordító), Tőkéczki László (történész), Török Bálint (közíró), Török Ferenc (egyetemi tanár), Tóth Erzsébet (a Magyar Mozgókép Alapítvány főtitkára), Tóth Gy. László (politológus), Tóth István György (közgazdász), Dr. Varga Csaba (jogfilozófus, egyetemi tanár), Varga Károly (vegyész, egyetemi tanár), Varga Károly (szociológus, egyetemi tanár), Vida Gábor (egyetemi tanár, a hágai perben a magyar álláspontot képviselő delegáció tagja), Dr. Vizy Béla (orvos), Dr. Weszelovszky Zoltán (mérnök), Zaizsa Márta (újságíró), Zalaváry Lajos (építészmérnök), Zelnik József (egyetemi docens).

fidesz

MAGYAR POLGÁRI PÁRT

tel.: 06-40-40-1998

Keresztkálvária

FOTÓ: BÁNHALMI JÁNOS

Tizenkét év után találta meg végleges helyét az a kereszt, amelyet a hét végén avattak fel a XVII. kerületi Széchenyi utca kegyeleti parkjában. *Bors István* kaposvári szobrász hatalmas méretű alkotását 1988-ban vásárolta meg a Fővárosi Tanács a XVII. kerület számára. A művész szerint az egykori kerületi tanácselnök azonban félt fölállíttatni a keresztet. Pedig szép kis ideológia is kerekedett hozzá: Dózsa-keresztként értelmezték, s Dózsa hajdani keresztes seregének gyülekező helyét, a Rákosmezőt jelölték ki felállítási helyszínnek. Ebből sem lett semmi, a mű Kaposváron maradt, s csak 1998-ban került Budapestre.

Bors István szerint a korpusznak semmi köze Dózsához, alapszerkezete egy satu trepnije, a rászögelt régi, rozsdás szerszámok pedig a kétkezi munka dicséretét, letűnt dicsőségét hirdetik. Anyaga fa és fém: ugyanaz, mint az egyszerű szerszámoké, a kalapácsé, a kaszáé, az ekéé. Eredetileg háromkeresztes kálvária lett volna, de pénz híján csak a középső keresztet sikerült megvalósítani eredeti méretben, azaz három és fél méteres nagyságban.

A keresztállítás a kerület millenniumi programjainak egyike, megvalósításához hatszázezer forintot kapott a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumától.

Cs. L.

BORS ISTVÁN

NÉPSZABADSÁG, 2000. 06. 19. 27.o.

Választe

Ne induljon hosszú és fárasztó bev
kedvezményesen! Most egy helyen
Meinl üzletekben! **Június 13**
tartási cikket kínálunk árengedmén

Csemege Julius Mein
Trappista sajt
Csirke felsőcomb, elő
Félbarna kenyér, 1 kg
Parasztkolbász
Zóna párizsi
Kamillás tusfürdő, 30
Kamillás testápoló, 3
Kamillás pumpás kéz
Charlotte gyümölcs t
(grapefruit, exotic illat)
Charlotte gyümölcs H
(grapefruit, exotic illat)
Charlotte gyümölcs k
(grapefruit, exotic és fruits ill
Ultra Viola mosópor,
Bip öblítő, 1l (romantika

Akciós áraink

BORS ISTVÁN szobrász
szabadtéri kiállítására meghívjuk Önt
az Óbudai Zichy-kastély kertjébe
(Bp. III. ker. Fő tér 1.)

Megtekinthető:
1982. június 19—szeptember 12-ig
minden nap 9—19 óra között

Keresztkálvária

FOTÓ: BÁNHALMI JÁNOS

Tizenkét év után találta meg végleges helyét az a kereszt, amelyet a hét végén avattak fel a XVII. kerületi Széchenyi utca kegyeleti parkjában. *Bors István* kaposvári szobrász hatalmas méretű alkotását 1988-ban vásárolta meg a Fővárosi Tanács a XVII. kerület számára. A művész szerint az egykori kerületi tanácselnök azonban félt fölállíttatni a keresztet. Pedig szép kis ideológia is kerekedett hozzá: Dózsa-keresztként értelmezték, s Dózsa hajdani keresztes seregének gyülekező helyét, a Rákosmezőt jelölték ki felállítási helyszínnek. Ebből sem lett semmi, a mű Kaposváron maradt, s csak 1998-ban került Budapestre.

Bors István szerint a korpusznak semmi köze Dózsához, alapszerkezete egy satu trepnije, a rászögelt régi, rozsdás szerszámok pedig a kétkezi munka dicséretét, letűnt dicsőségét hirdetik. Anyaga fa és fém: ugyanaz, mint az egyszerű szerszámoké, a kalapácsé, a kaszáé, az ekéé. Eredetileg háromkeresztes kálvária lett volna, de pénz híján csak a középső keresztet sikerült megvalósítani eredeti méretben, azaz három és fél méteres nagyságban.

A keresztállítás a kerület millenniumi programjainak egyike, megvalósításához hatszázezer forintot kapott a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumától.

Cs. L.

BORS ISTVÁN

NÉPSZABADSÁG 2000. jún. 19.

Választé

Ne induljon hosszú és fárasztó bevás

kedvezményesen! Most egy helyen t

Meinl üzletekben! **Június 13.**

tartási cikket kínálunk árengedménny

POLSKI ZWIĄZEK MOTOROWY
BIURO TURYSTYKI ZAGRANICZNEJ
Warszawa, ul. Sandomierska 19
Telefon: 45-23-08

PZM n. 10.000 zam. 68

BORS ISTVÁN

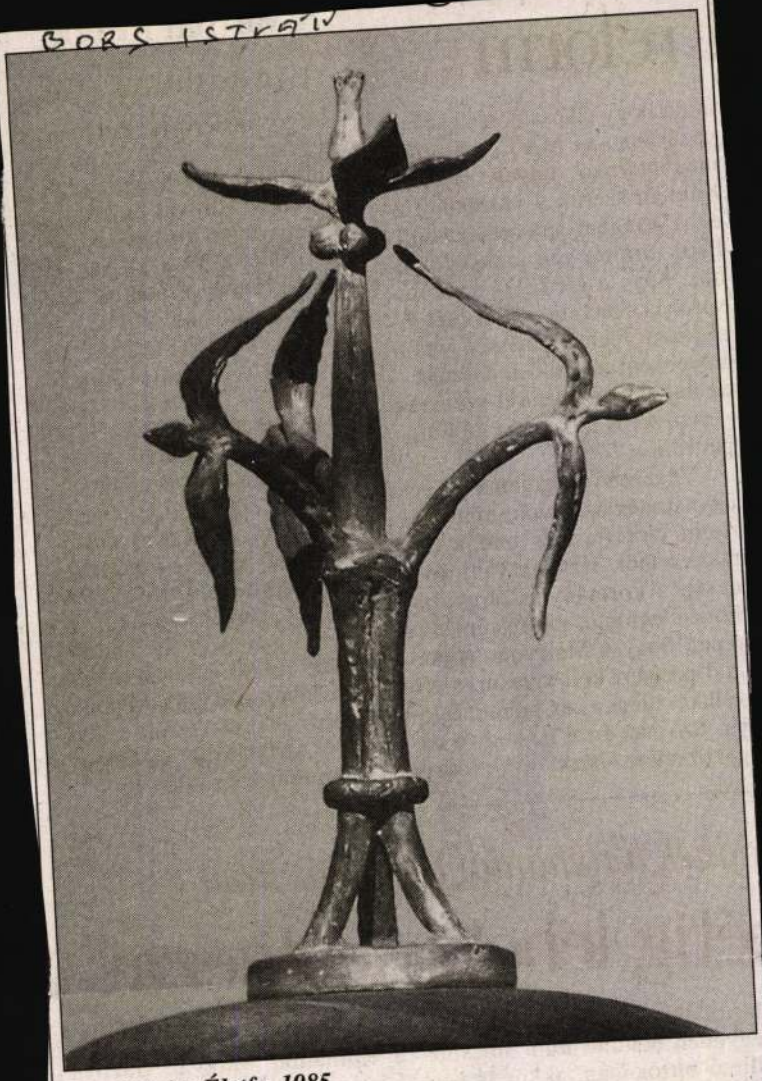

Bors István: Életfa, 1985

A boldogult hatvanas években egyedülálló jelenségnek számított, ha egy reményteljes jövő előtt álló szobrászművész – függetlenségét megőrizendő – három alkalommal is visszautasította a hivatalból felajánlott műtermes lakást. A Kaposvárott meggyökerezett *Bors* Istvánról (1938) van szó, aki a köztéri, de nem a központilag szentesített „alkalmazott szobrászattal" folytatott kalandját követően hozta létre korszakunk egyik legimpozánsabb plasztikai teljesítményét. „Azért csinál az ember valamit, mert az a dolga – mondta egy beszélgetésben emberi-művészi elhivatottságát leplező közvetlenséggel. – Magadra vagy utalva és teszed a dolgod." Érintkezett a kortárs (nonfiguratív) európai szobrászattal, járt figyelő szemmel Egyiptomban, Görögországban, de Közép-Ázsiában is. Az archaikus formai és igencsak tanulságos emberi-társadalmi élmények mellett magához emelte, nem megszépítve, hanem plasztikailag megnemesítve, a falusi-népi tárgykultúra banális termékeit, magáévá téve az alakoskodó népi játékok olyannyira aktuálisnak tetsző burleszk jellegét. Fiatalsága életre szóló élménye volt '56 s mindaz, ami utána következett: ezek, valamint a fentiek nyomán alakítja ki plasztikailag azon eszmekört, amelynek középpontjában az öntelt hatalom és a szívszorító kiszolgáltatottság formailag változatos megjelenítése áll. E hetvenes évekbeli szobrok anyaga az egyiptomi dioritszobrokat imitáló fekete (festett) műanyag, amely jellegénél fogva „a hatalom sérthetőségére, mulandóságára" (is) utal. E sorban a Szónok, a Státusszimbólumok, a Bálvány mellett ott van a helye az áldozatot jelképező, megrendítő Tulipánnak is. Még ha a sor folytatható is a valaha tartalmas plasztikai jelek devalválódásának megjelenítésével, vannak a művésznek életörömöt sugárzó sorozatai is, s nem hagyható említés nélkül a tematikus hierarchia magasáig szárnyaló Égberagadás egy-egy formailag letisztult változata.

(mezei)

MAGYAR NEMZET 2000 III 4

i reform

molt, hogy elkészült első szövegezésben a MÁV reformját meghatározó anyag. Katona Kálmán szerint a vasútnak tízéves átlagban évente százmilliárd forintra van szüksége ahhoz, hogy a személy- és árufuvarozás szétválasztását biztonságosan véghez lehessen vinni. Egyébként a vasúti fejlesztést – az autópálya-építéssel szemben – pénzzel is támogatja az Európai Unió.

Végezetül megtudtuk: a légügyi stratégiáról szóló minisztériumi előterjesztés már a miniszterelnök asztalán van, rövidesen a kormány is tárgyalja. Ebben legfontosabb célként szerepel, hogy a Malévnak stratégiai partnert kell keresni, s elő kell készíteni a cég privatizációját. Szó van arról is, hogy a céget tőzsdére viszik. **(őszy)**

A várnál kisebb a hiány

A folyó fizetési mérleg hiánya januárban 82 millió euró volt szemben az egy évvel ezelőtti 151 millió euróval és a tavaly decemberi 566 millió euróval – tájékoztatta a Magyar Nemzeti Bank az előzetes adatok alapján pénteken az MTI-t. Az elemzői konszenzus jóval nagyobb, 167 millió dolláros (mintegy 173 millió euró) hiányt jelzett előre. Az MNB most először dollár helyett euróban adta meg az adatokat.

Az év első hónapjában az MNB adatai szerint az áruforgalom 131 millió eurós deficitet mutatott szemben az 1999 januári 83 millió euróval. Az idegenforgalom ez év januárjában 108 millió eurós aktívumot eredményezett. Január végén az előzetes adatok szerint a jegybanki tartalékok állománya 11,5 milliárd eurót tett ki.

ődnek a romániai kárpótlás iránt

nétig lehet jelentkezni

birtokában nyújtható be. Ha egyetlen dokumentum sincs az illető birtokában, akkor is van megoldás: ha ugyanis valakik tanúsítják, hogy az igényelt földterület vagy erdő korábban az övé vagy rokonaié volt, akkor már a kárpótlási törvényt kell alkalmazni.

A korábbi föld- és erdőtulajdonosok akkor is visszaigényelhetik egykori tulajdonukat, ha azok már nem a korabeli állapotukban vannak meg, gyár, lakótelep vagy más létesítmény épült rajtuk, nem alkalmasak művelésre. Ebben az esetben is kötelessége a román kormánynak kárpótolnia az eredeti tulajdonost vagy annak leszármazottját. Az RMDSZ és a Romániai Magyar Gazdák Egyesülete segít beszerezni a tulajdonjog visszaszerzéséhez szükséges dokumentumokat. A budapesti irodában praktikus tanácsokkal is ellátják az érdeklődőket. Így például megmondják, hogy a román hatóságoknál melyik hivatalba, kihez érdemes fordulni.

A Romániai Magyar Demokrata Szövetség budapesti irodája a Budapest V. kerület, Deák Ferenc utca 10. szám alatt található, és ott 8–17 óráig tartanak ügyfélszolgálatot. A munkatársakat ingyenes zöldszámon (06-80-201-388) is lehet hívni 8-tól 20 óráig. **(szilágyi)**

K NETTÓ ESZKÖZÉRTÉKE

Dátum	Nettó eszközérték	Befektetési jegyre vetítve
2000.03.06.	11270709289	1,8180
2000.03.06.	205363502	1,0310
2000.03.06.	600616482	1,2844
2000.03.06.	1991766342	1,2455
2000.03.06.	229739353	1,1664
2000.03.06.	410029779	1,3517
2000.03.06.	2329909015	1,2215
2000.03.06.	2819084447	1,7293
2000.03.03.	962038183	2,2260
2000.03.03.	608556905	1,2067
2000.03.03.	5605507769	1,3213
2000.03.03.	4785405739	1,4597
2000.03.03.	512813478	2,1489
2000.03.03.	869834100	2,8243
2000.03.06.	256647962	1,9969

BU

	Nyitó ár
2. Deviza Factory	–
Agrimpex n.	–
Antenna Hungária	11550
Arago	580
Aranypók	–
BÁV	965
BorsodChem	10400
BIF	–
Brau Union Hungaria	4850
Cofinec	3500
Csopak	915
CUG	–
Danubius	5650
Dédász	8900

BORS ISTVÁN

MAGYAR NEMZET : 2000. III. 4.

A Magyar Nemzet galériája

Bors István: Életfa, 1985

A boldogult hatvanas években egyedülálló jelenségnek számított, ha egy reményteljes jövő előtt álló szobrászművész – függetlenségét megőrizendő – három alkalommal is visszautasította a hivatalból felajánlott műtermes lakást. A Kaposvárott meggyökerezett *Bors* Istvánról (1938) van szó, aki a köztéri, de nem a központilag szentesített „alkalmazott szobrászattal" folytatott kalandját követően hozta létre korszakunk egyik legimpozánsabb plasztikai teljesítményét. „Azért csinál az ember valamit, mert az a dolga – mondta egy beszélgetésben emberi-művészi elhivatottságát leplező közvetlenséggel. – Magadra vagy utalva és teszed a dolgod." Érintkezett a kortárs (nonfiguratív) európai szobrászattal, járt figyelő szemmel Egyiptomban, Görögországban, de Közép-Ázsiában is. Az archaikus formai és igencsak tanulságos emberi-társadalmi élmények mellett magához emelte, nem megszépítve, hanem plasztikailag megnemesítve, a falusi-népi tárgykultúra banális termékeit, magáévá téve az alakoskodó népi játékok olyannyira aktuálisnak tetsző burleszk jellegét. Fiatalsága életre szóló élménye volt '56 s mindaz, ami utána következett: ezek, valamint a fentiek nyomán alakítja ki plasztikailag azon eszmekört, amelynek középpontjában az öntelt hatalom és a szívszorító kiszolgáltatottság formailag változatos megjelenítése áll. E hetvenes évekbeli szobrok anyaga az egyiptomi dioritszobrokat imitáló fekete (festett) műanyag, amely jellegénél fogva „a hatalom sérthetőségére, mulandóságára" (is) utal. E sorban a Szónok, a Státusszimbólumok, a Bálvány mellett ott van a helye az áldozatot jelképező, megrendítő Tulipánnak is. Még ha a sor folytatható is a valaha tartalmas plasztikai jelek devalválódásának megjelenítésével, vannak a művésznek életörömöt sugárzó sorozatai is, s nem hagyható említés nélkül a tematikus hierarchia magasáig szárnyaló Égberagadás egy-egy formailag letisztult változata. **(mezei)**

…tégia

…i reform

…molt, hogy elkészült első szövegezésben a MÁV reformját meghatározó anyag. Katona Kálmán szerint a vasútnak tízéves átlagban évente százmilliárd forintra van szüksége ahhoz, hogy a személy- és árufuvarozás szétválasztását biztonságosan véghez lehessen vinni. Egyébként a vasúti fejlesztést – az autópálya-építéssel szemben – pénzzel is támogatja az Európai Unió.

Végezetül megtudtuk: a légügyi stratégiáról szóló minisztériumi előterjesztés már a miniszterelnök asztalán van, rövidesen a kormány is tárgyalja. Ebben legfontosabb célként szerepel, hogy a Malévnak stratégiai partnert kell keresni, s elő kell készíteni a cég privatizációját. Szó van arról is, hogy a céget tőzsdére viszik. **(őszy)**

Folyó fizetési mérleg

A vártnál kisebb a hiány

A folyó fizetési mérleg hiánya januárban 82 millió euró volt szemben az egy évvel ezelőtti 151 millió euróval és a tavaly decemberi 566 millió euróval – tájékoztatta a Magyar Nemzeti Bank az előzetes adatok alapján pénteken az MTI-t. Az elemzői konszenzus jóval nagyobb, 167 millió dolláros (mintegy 173 millió euró) hiányt jelzett előre. Az MNB most először dollár helyett euróban adta meg az adatokat.

Az év első hónapjában az MNB adatai szerint az áruforgalom 131 millió eurós deficitet mutatott szemben az 1999 januári 83 millió euróval. Az idegenforgalom ez év januárjában 108 millió eurós aktívumot eredményezett. Január végén az előzetes adatok szerint a jegybanki tartalékok állománya 11,5 milliárd eurót tett ki.

…ődnek a romániai kárpótlás iránt

…nétig lehet jelentkezni

birtokában nyújtható be. Ha egyetlen dokumentum sincs az illető birtokában, akkor is van megoldás: ha ugyanis valakik tanúsítják, hogy az igényelt földterület vagy erdő korábban az övé vagy rokonaié volt, akkor már a kárpótlási törvényt kell alkalmazni.

A korábbi föld- és erdőtulajdonosok akkor is visszaigényelhetik egykori tulajdonukat, ha azok már nem a korabeli állapotukban vannak meg, gyár, lakótelep vagy más létesítmény épült rajtuk, nem alkalmasak művelésre. Ebben az esetben is kötelessége a román kormánynak kárpótolnia az eredeti tulajdonost vagy annak leszármazottját. Az RMDSZ és a Romániai Magyar Gazdák Egyesülete segít beszerezni a tulajdonjog visszaszerzéséhez szükséges dokumentumokat. A budapesti irodában praktikus tanácsokkal is ellátják az érdeklődőket. Így például megmondják, hogy a román hatóságoknál melyik hivatalba, kihez érdemes fordulni.

A Romániai Magyar Demokrata Szövetség budapesti irodája a Budapest V. kerület, Deák Ferenc utca 10. szám alatt található, és ott 8–17 óráig tartanak ügyfélszolgálatot. A munkatársakat ingyenes zöldszámon (06-80-201-388) is lehet hívni 8-tól 20 óráig. **(szilágyi)**

NETTÓ ESZKÖZÉRTÉKE

Dátum	Nettó eszközérték	Befektetési jegyre vetítve
2000.03.06.	11270709289	1,8180
2000.03.06.	205363502	1,0310
2000.03.06.	600616482	1,2844
2000.03.06.	1991766342	1,2455
2000.03.06.	229739353	1,1664
2000.03.06.	410029779	1,3517
2000.03.06.	2329909015	1,2215
2000.03.06.	2819084447	1,7293
2000.03.03.	962038183	2,2260
2000.03.03.	608556905	1,2067
2000.03.03.	5605507769	1,3213
2000.03.03.	4785405739	1,4597
2000.03.03.	512813478	2,1489
2000.03.03.	869834100	2,8243

BUD

	Nyitó ár
2. Deviza Factory	–
Agrimpex n.	–
Antenna Hungária	11550
Arago	580
Aranypók	–
BÁV	965
BorsodChem	10400
BIF	–
Brau Union Hungaria	4850
Cofinec	3500
Csopak	915
CUG	–
Danubius	5650

Keresztkálvária

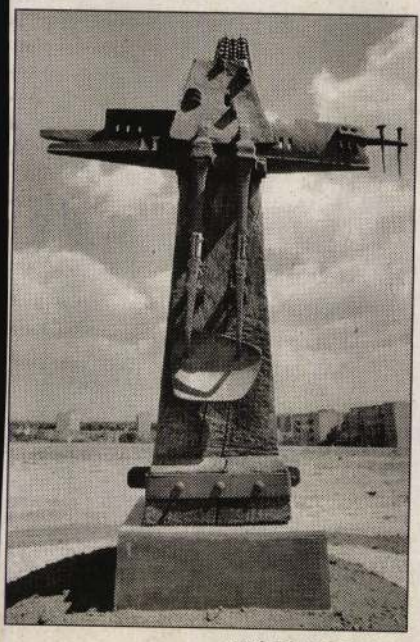

FOTÓ: BÁNHALMI JÁNOS

Tizenkét év után találta meg végleges helyét az a kereszt, amelyet a hét végén avattak fel a XVII. kerületi Széchenyi utca kegyeleti parkjában. *Bors István* kaposvári szobrász hatalmas méretű alkotását 1988-ban vásárolta meg a Fővárosi Tanács a XVII. kerület számára. A művész szerint az egykori kerületi tanácselnök azonban félt fölállíttatni a keresztet. Pedig szép kis ideológia is kerekedett hozzá: Dózsa-keresztként értelmezték, s Dózsa hajdani keresztes seregének gyülekező helyét, a Rákosmezőt jelölték ki felállítási helyszínnek. Ebből sem lett semmi, a mű Kaposváron maradt, s csak 1998-ban került Budapestre.

Bors István szerint a korpusznak semmi köze Dózsához, alapszerkezete egy satu trepnije, a rászögelt régi, rozsdás szerszámok pedig a kétkezi munka dicséretét, letűnt dicsőségét hirdetik. Anyaga fa és fém: ugyanaz, mint az egyszerű szerszámoké, a kalapácsé, a kaszáé, az ekéé. Eredetileg háromkeresztes kálvária lett volna, de pénz híján csak a középső keresztet sikerült megvalósítani eredeti méretben, azaz három és fél méteres nagyságban.

A keresztállítás a kerület millenniumi programjainak egyike, megvalósításához hatszázezer forintot kapott a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumától.

Cs. L.

NÉPSZABADSÁG, 2000. 06. 19.

25. o.

Választ

Ne induljon hosszú és fárasztó be
kedvezményesen! Most egy helye
Meinl üzletekben! **Június 1**
tartási cikket kínálunk árengedmé

Csemege Julius Mei
Trappista sajt
Csirke felsőcomb, elő
Félbarna kenyér, 1 kg
Parasztkolbász
Zóna párizsi
Kamillás tusfürdő, 30
Kamillás testápoló, 3
Kamillás pumpás kéz
Charlotte gyümölcs t
(grapefruit, exotic illat)
Charlotte gyümölcs
(grapefruit, exotic illat)
Charlotte gyümölcs k
(grapefruit, exotic és fruits i
Ultra Viola mosópor,
Bip öblítő, 1l (romantika

Akciós árain

Bors József, szabómester

Győrben polgárjogot nyert: 1846. márc. 4. Tompaházáról jött. kath. Taksa 12 Ft./ Liber Neo-Civium ab anno 1839. Győrv. lvt./. 10. o

Lengyel Alfréd: Sopronmegyei családnevek Győr város polgárkönyveiben. 97. old.

Soproni Szemle, Helytört. Folyóirat. XII. 1958. Sopron.

Bors József, szabósegéd

A soproni sztrájkban részt vett 1872-ben. Neve atöbbiekkel együtt csomagolópapirra irva maradt fenn. 35.old

László Árnó: A soproni szabólegények sztrájkja 1872-ben. 29.old

Soproni Szemle, Helytört. folyóirat. XIII. 1959. Sopron

Bors József, szabósegéd

Az 1872-es soproni sztráj szervzéséért illetőségi helyére toloncolták. 40.old

László Árnó: a soproni szabólegények sztrajkja 1872-ben. 29.old

Soproni Szemle, Helytört. Folyóirat. XIII. 1959. Sopron

Bors József, szabósegéd

Az 1872-es soproni sztrajk szervezéséért okt. 15-én a zsirai illetőségi helyére toloncoották. "Veszélyes lázitó és csavargó". 41. old 25 éves

László Ernő: a Soproni Szabólegények sztrájkja 1872-ben. 29. old

Soproni Szemle, Helytört. Folyóirat. XIII. 1959. Sopron

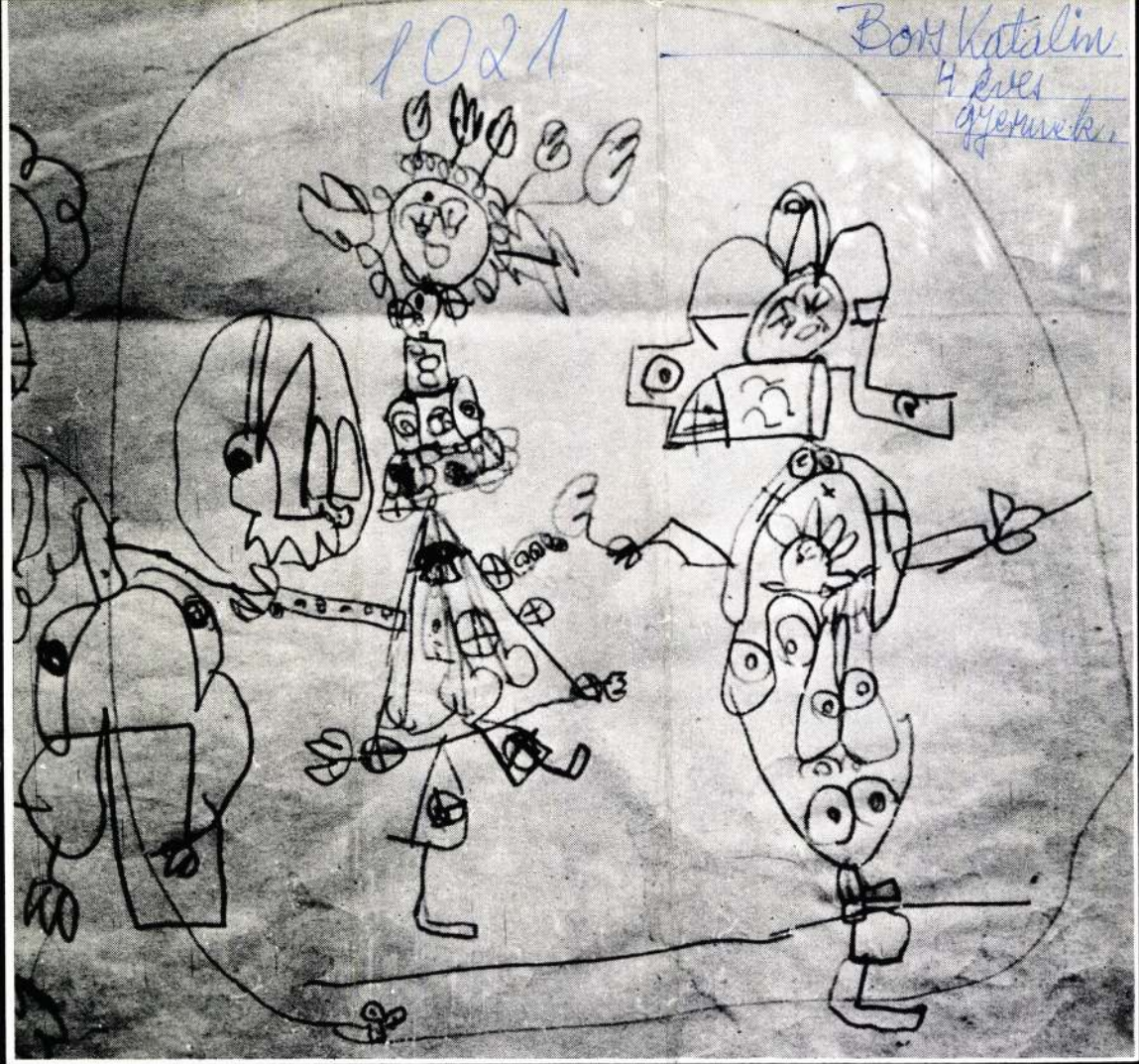

Bors Katalin 4 éves gyermek rajza

ág)
le

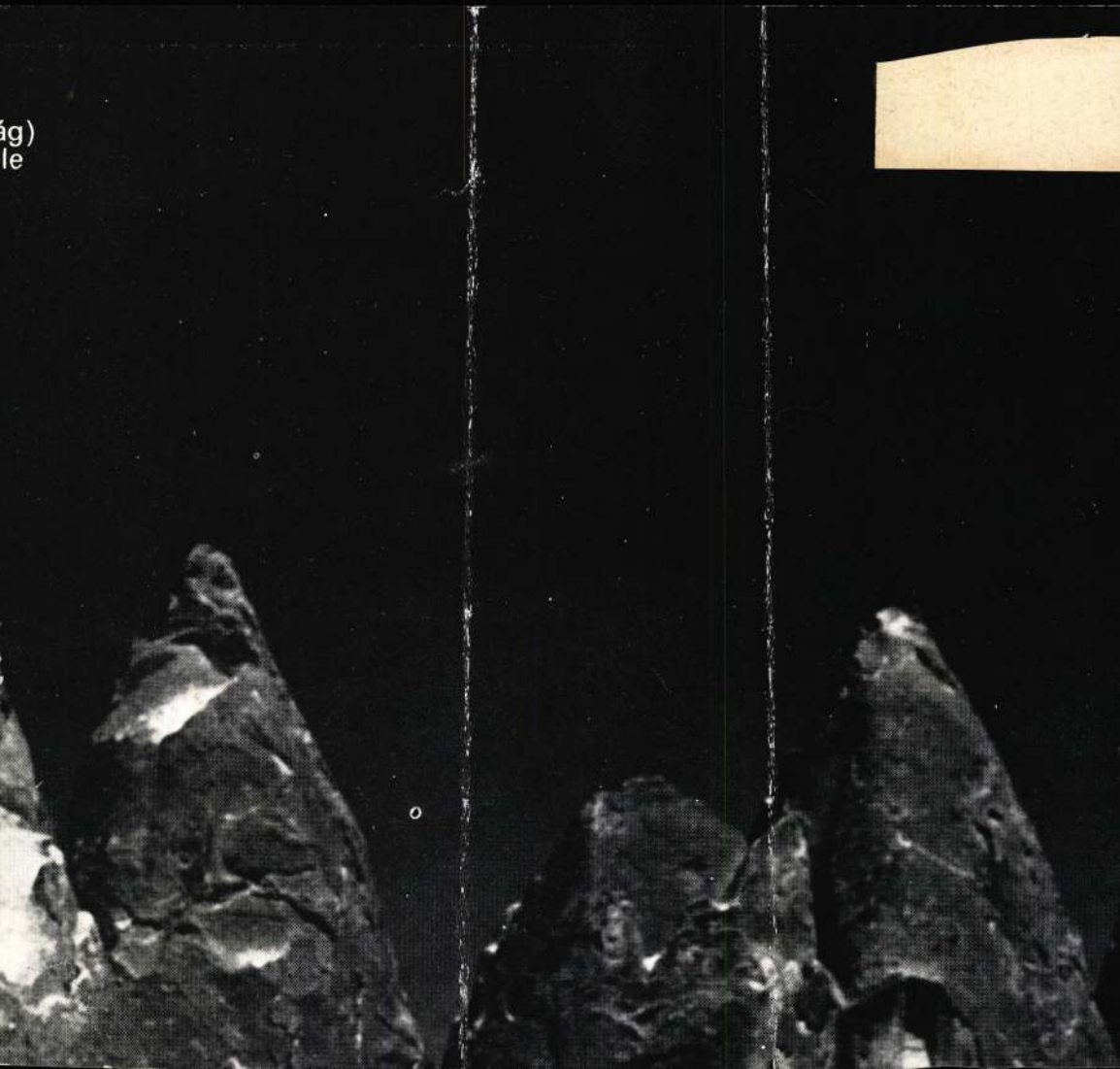

MDK

soproni Bors Károly, festö

Balatonpart.

KMTárs. Téli tárl. 1938.febr.-márc. Gyüjt.kiáll.
Bp.Mücsarnok. Kat. 30.l.

Bors Károly, festő

Soproni születésű, Keszthelyen élő művész. 1959-ben egy önarcképét ajándékozta a Soproni Liszt Ferenc Múzeumnak. 280. old

A múzeum vezetősége: A soproni Liszt Ferenc Múzeum működése 1959-ben 279. old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XIV. évf. 1960 Sopron

soproni Bors Károly
Liguri tenger

Tavaszi Tárlat. Műcsarnok, 1932. április,
20 l.

obbkezében zászlót tart, balkezével a pokol apujából kijövő barnástestű ruhátlan, ősz Ádám ezét fogja. Ádám mellett lépked a hosszú, zőkehajú, ruhátlan Éva, aki balkezével Ádám állát fogja. Éva előrelépő jobblábát alulról egy rdög ragadja meg, Ádám és Éva mögött még égy lélek látszik, akikre egy repülő ördögszörny asvillát emel. Krisztus mögött a földön elterülve árga ördög fekszik.

A lap alsó és külső szélén a növényi díszítés özött egy madár és egy barna róka, szájában züríke kakassal. (361. kép.)

339b lap: „De sancto Stephano rege."
342b lap: „De sancto Heynrico duce" ...
354b lap: „De sancta Elizabeth".

399b lap: Későbbi kották és szöveg között „per me Michaelem Heugll succentorem anno lomini 1569/26 die Augusti" bejegyzés olvasható.

Könyvkiáll. Eml. 1882., 112. l. 324. sz. — Tört. főcsoport, I. füz. 133. l. 1692. sz. — Gerevich Tibor: A régi magyar művészet európai helyzete. 1924., 18. l. (Klny. Minerva.) 1924. — Gerevich Tibor: Kolozsvári Tamás. Az Orsz. Magyar Régészeti Társulat Évkönyve. I. 1923. 182. l. Klny. is. — Radó: Esztergom 5. sz. 100—105. l. Klny. 16—21. l. — Radó Index 141. sz. 30. l. — Berkovits Ilona: Az Esztergomi Uldszló-Graduale. MKSz. 1941., 342—353. l. Klny. is.

Bors Károly
Bagno di Tiberio Capri, olaj
Gyászos levél, olaj

Soproni Képzőművészeti Kör kiáll. 1927.

16 l.

MDK

/Soproni/ Bors Károly

Visszatért Hajósok
Végtelen tenger
Oleanderes olasz utca
A firenzei Bobolino kertből
A liguri tengerpartról
Olasz oleander

N.Szal. 48. csop.kiáll. 1926. márc. 4 l.

MDK

MDK

/Soproni/ Bors Károly

Tabáni lejtő
Hüvösvölgyi bokrok
Tabáni házikók
Tabán: "Hol kerül, hol fordul"
A régi ház
Tabán: "Hol volt, hol nem volt"

N.Szal. 48. csop.kiáll. 1926. márc. 4 l.

MDK

/Sopróni/ Bors Károly

Zöldkendős csednélet
Őszirózsák
Ősz
Részlet a firenzei Dómtérről
Pinia liget
Holdvilág utca

N.Szal. 48. csop.kiáll. 1926. márc. 4 l.

MDK

/Sopróni/ Bors Károly

Rossz hirek, festm.
ifj.Méray Horváth Károlyné arck.
Modern Sappho
Öreg ember
Lilakendős hölgy
Madonna

N.Szal. 48. csop.kiáll. 1926. márc. 4 l.

MDK

/Soproni/ Bors Károly

Didergő kert
Őszi verőfény
Akáczok
Pasaréti nagyfa
nagyerdei villa
Tiszamenti táj

N.Szal. 48. csop.kiáll. 1926. márc. 4 l.

MDK

S.Bors Károly

Havas Tabán

Nemz. Képzőműv. kiáll. Műcs. 1933. ápr.

12 l.

soproni Bors Károly
Őszi napsütés

Tavaszi Tárlat. Mücsarnok, 1932. április,
lo l.

MDK

Bors Károly festőmüv.

Kép- és szobórkiáll. Budapesti Hirlap, 1935. nov. 21.

soproni Bors Károly
Somogyi Ili

Tavaszi Tárlat. Műcsarnok, 1932. április, 19 l.

MDK

soproni Bors Károly f. Naphegy-u. 17

KNTárs 1929/3o. téli kiáll. 26 l.

NEMZETKÖZI KLUB

V., DEÁK FERENC-UTCA 2. II. ÉS III. EM. T. 82-2-77.

AZ ELNÖKSÉG TISZTELETTEL MEGHIVJA

soproni BORS KÁROLY, - HALVAX GYULA

FESTŐMŰVÉSZEK ÉS

illyefalvi LŐTE ÉVA

SZOBRÁSZMŰVÉSZNŐ

MŰVEINEK KIÁLLITÁSÁRA,

AMELYET 1935. NOVEMBER HÓ 19 ÉN, ESTE 6 ÓRAKOR

báró WLASSICS GYULA ÁLLAMTITKÁR UR NYIT MEG.

A KIÁLLITÁS D. E. 10-TŐL ESTE 6-IG DIJTALANUL MEGTEKINTHETŐ
SZERDÁN ÉS SZOMBATON DÉLUTÁN FÉL 1-TŐL ESTE 8-ÓRÁIG.

TEA. (P. 1.20 RENDELHETŐ.)

megvia

Bors Károly tanár

terverte a debreceni
ref. finiskola akadé-
mian internátusának
butorait

repr.

Vas. Ujs. 1913. 693. l.

Verõs sun

1

124-5

Bors Károly

Casulája és albája, terverte fenti, kiszült az Ecclesia rt. budapesti mühelyében.

Képe repr.

Müvészeti Szalon

(Kolozsvár) 1929. IV. 5-6 sz. 15. l.

Hirdetés képpel

Tk

Europa
Lapterjesztő
Rothenere ut 12 II
Budapest

Bors károly

Fův hégi

Hüvösvölgi táj, of

t hiteleül:

S. Bors Károly

Őszi napfény

Tan. Bp. 1932.

II. Rudolf:

Egész alak, áll és ki
jobb kezében jogar s bal
ját, bajuszt és szakállt
palástja aljáá rojt
jelvényt nyaklánczon hordja,
czimer látható kétfeju
vényével. A lap
irattal:

RVDOLPHVS.. S
ELECTVS ROMA-.. N
RATOR ET GERMANIÆ, HV
CROATIÆ, SCLAVONIÆ, &c. R
&c. COMES ..

Fametszet, méretei a

9784

Sz. N. 323/98
205 – 98 – 18.

Bors Károly

a Mabi megbírásából megfestette az interet elhunyt első elnökének Zsembery Istvánnak képét a Mabi szekhara vesszé

ivód

Mabi Tudósító

1943 jul

(A Mabi a néprm-ért)

EGYETEMI NYOMDA

31 nap **OKTÓBER** 42. hét

13 Vasárnap		Ede kir. *Kálmán*
14 Hétfő		Kalliszt. p. *Helén*
15 Kedd		Teréz sz. *Teréz*
16 Szerda		Gál ap. *Gál*
17 Csütörtök		Al. Margit *Hedvig*
18 Péntek		Lukács ev. *Lukács*
19 Szombat		Alk. Péter *Luciusz*

S. Bors Károly

Őszi napfény

1932 fő. új szerzem. kiáll. Műcsarnok

18
Hamvazószerda

Csütörtök
19
Konrád hv.

Péntek
20
Aladár pk.

Szombat
21
Eleonóra

Nap kelte 6 ó. 57 p. — Nyugta 17 ó. 32 p.

1942 • 8. hét **Február** II. hó • 28 nap

naptár

Sebat-Adar

V	28	
H	29	
K	30	R. Kh.
S	1	Adar
C	2	
P	3	
S	4	S. Th.

Bors Károly, (soproni) festő

Margit körút 64 b Műcsarnok

1929/30. téli kiáll. 240, 296, 298. ✓

1930. tavaszi kiáll. 69, XI. 48 ✓

IX.

1934. téli kiáll. 338, 457. ✓

Jankovich Béla vallás- és közokt.
m. kir. miniszter IX. 157.

Bors Károly, festő; szül. 1880-ban Sopronban. A gymnasiumot szülővárosában végezte, s ugyanott tette le az érettségi vizsgálatot is. Ezután a budapesti képzőművészeti főiskola növendéke lett s 1900-ban rajztanári oklevelet szerzett. Tanulmányait külföldi akadémiákon is folytatta. Jelenleg a debreczeni m. kir. áll. fémipari szakiskola tanára. Arczképfestéssel és iparművészettel foglalkozik.

A művész közlése nyomán.

S1 - S4.

Bors Károly

1926, egyházmin. kiáll. a
Nemzeti Kalonba
Stóla selyem kimzéssel

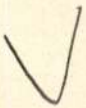

Közművelődési könyvtár

VI. 66.

S. Bors Kârsly

M. Képrôm - Egyes. tagja.

KMTARS művcsoptok
1931 feb márc kiáll.

III. 12, 17, XII. 28.

1931. tav. kiáll. 255, 256.

1931/32. téli kiáll. 187, 189, 300

1932. febr. márc. kiáll. 309.

1932. tav. kiáll. 121, 278, 296.

1932/33. téli kiáll. 408, 669, 690, 713

1933. nemz. képm. kiáll. 76.

sára fordította s a rendelkezésére juttatott díjak odaítélésénél eleve kizárta azt, hogy azok valamelyik tagjának juthassanak.

A Társaság egy percig sem lett hűtlenné ahhoz az alapvető elvéhez, hogy minden erejét a telivér művészet kultuszára és a legifjabb művésztehetségek támogatására fordítsa. Szinyei Merse Pál neve, amelyet zászlajára írt, tagadhatatlanul tiszta művészetet jelent, az ifjúkorában ért méltatlan mellőzések pedig állandó intő jel maradnak arra, hogy mily csapást jelenthet művészetünkre, ha nem akad baráti kéz, amely a fiatal tehetségek pártjára áll. Ezt a programmot vallotta és vallja magáénak a Társaság.

Tíz év határmesgyéjén állva, talán nem lesz érdektelen az első év, az első hónap, az első nap emlékét fölelevéníteni. Adataim közt hever egy ceruzával hevenyészve írt cédula, amely 1920

Bors Károly, Soproni

Műcsarnok. Nápbegy u. 17.

1926. angol-magy. kiáll 516, 519. ✓

1926. téli kiáll 341, 356, 358, ✓
362, 368, 370 ✓

1927. őszi kiáll. 161, 504, 505. ✓

1927/28. téli kiáll. 377, ~~408~~. 409 ✓

1928/29. téli kiáll. 244, 250 ✓

~~1929. tav. kiáll 58, 198~~ duplán

1928. tav. kiáll. 401, 405. ✓

~~1928/29. téli kiáll 244, 250~~ duplán

1929 tav. kiáll. 58, 198 ✓

~~Pozsonyi hitelesitőjegy bélyegzője~~

~~V. 161.~~

Bors Károly, sopron.

szül. 1880. Sopronban.

1926. márc. koll. Ziáll.

Nemzeti Kalonban.

Életr. 30 min.

V

gos Bizottsága a pécsi Minden-
épitendő karmelita női zárdá-
ü templommal létesitendő kap-
et,melyeket Bizottságunkhoz
rjeszteni méltóztatott,szak-
gáltatta.A beérkezett jelentés
itendő zárda és annakamüemlék-
pcsolata helyes müérzékkel ter-
a tervnek elfogadása elismerő-
kek Országos Bizottsága nevezett
árul.
gusztus 8.

Bors Kárly

szül. 1880. Sopron

1926. Eoll. Eiáll a

Neuzeti Halomban

Metszetek.

Borz Károly

Magyar Művészet
1926. 126.

Kiállítások
(naptár)

Ásotthalom (Szeged) VII. 247. — tiszafüredi II. 52–54, IV. 137, V. 191, VI. 182, VIII. 192.

Bors Károly

tovább

~~Bokor László, 1880 ápr. 21 Tiszadob~~

~~II Miksa 1881 máj. 10 Csata (Bars)~~

~~Bizell Margit, 1879 febr. 28 Devecser~~

~~Bors Károly, 1880 dec. 5. Sopron~~

~~Bosányi Ilona, 1886 máj. 8 BP~~

~~Brózik Felicitas 1884 ápr. 24 BP~~

~~Blaskovits Gizi 1886 dec. 27 Mezőkeges~~

Borosnyay Szeréne 1881 III/.4 BP

Rónay Mária
kijegyzési egy
képzőmű-főiskolai
kartotékból

Fizetés 626 / 914. n. 8500. kor – "

Franklin járandósága 1054 korona 45

Talán ajánlatos lenne most az egészet ki nem fizetni, hogy még maradjon pénzünk

2) Sokszorosító számlája 153 kor. 56 fillér

Bank nyugta külön kezeltetik

Nemes

[illegible]AMOLTATOTT

Pénztári napló: 203-205/914/915

Pénztári [illegible]: IX/7-9

Feljegyeztetett: Nyilvántartás 22. t. a.

Nemes

Nyilvántartandó

Feljegyeztetett:

Pénztári lajstrom 15/915 tétel szám

Bors Károly

festői naturalizmus

~~Műcs, Kiá, tó~~

Pipics 48. l.

Bors Károly
rajztanár
1905-6. a soproni
ev. presbiterium a
Palló András-féle 1200
Koronás külföldi tanul-
mányutra szánt ösz-
töndíjat fentinek
adományozta

Mintarajzisk. Ét
1905-6. 18. l.

(13)

II.

Nagyságos

Schulek János müépitész

Urnak,

Budapest.

Tudomás végett elszámol
kötelezettsége mellett másol
ban megküldöm.

Budapest, 1930. március hó 1
Róbert s.k. h.államtitkár.

A h

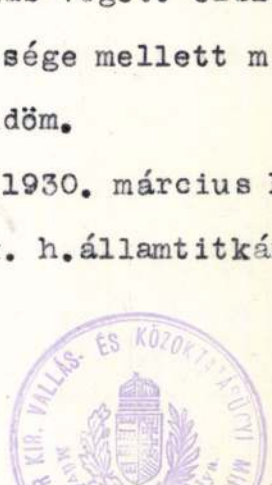

Bors Károly, soproni

MFT

~~Szefeltlex~~ 129. l.

Élektr. arck.
u. o. 491. l.

VIII., Rökkszilárd
VII., Wesselényi-
V., Báthory-u
V., Légrády Kár
II., Margit-kö
XIV., Bosnyák-
Ujpest, Árpá

Gyár és k
UJPEST, CSEN

OS GÁBOR K

Bors Károly

1901/2 – 1904/5

Ferképzőmfőiskék

1932-33. 70. l.

Képzem Főisk

Eók

NYOMTATVÁNY

Bors Károly

lúja

Ki-Kicsoda?

102. l.

1937

úrnak

Budapest

AZ ORSZÁGOS MAGYAR RÉGÉSZETI
ÉS MŰVÉSZETTÖRTÉNETI TÁRSULAT
és
A MAGYAR-OLASZ TÁRSASÁG

tisztelettel meghívja

L. VAN PUYVELDE

a belga művészeti múzeumok igazgatójának,
liègei egyetemi tanárnak

folyó hó 28-án (csütörtökön) délután ½6 órakor
a Magyar Tudományos Akadémia előadótermében

Rubens et l'influence italienne

címmel tartandó előadására.

(Vetített képekkel)

GEREVICH TIBOR
az Orsz. Magy. Régészeti és
Művészettört. Társulat elnöke

FABINYI TIHAMÉR
a Magyar-Olasz Társaság
elnöke

Bors (1902-ig Borsch)

Károly

rajztanár

szül. Sopronban 1880. dec. 5.

lásd

Gulyás Magyar Irók

III. 1006. l.

szám.

Makó, reg. O

Hivatalból

műemléki ügyben

portómentes.

Bors Károly

l

Jesch L./81.l.

A bgi áll felső-
parish. emlék
horoc
1939

работали.

5.) Ленин тоже принял участие на субботнике.

6.) Все пошли в ногу, по-военному к тому месту Кремля, где нашли мусор остались после октябрской революции.

Borsos Károly

MAGYAR MŰVÉSZET

1926. 126. V

Sz - Sz. 231. l.

BAROSS SZ

Kereskedő-, Iparos- és Rokons
Budapest, IV. Bástya-utca

Igen tisztelt Szakos

Kedves B

A Baross szövetség 197. sz. visel
tályének emelése céljából a nemzetközi
bíró s itt Budapesten (Gödöllön) augus
Jamboree-n szerepeltetni akarjuk. A csapat
sajnos szövetségünk, a mai nehéz viszon
miért is tagjaink szives áldozatkészségét k

Tekintettel erre a nemes célra, a
gyen szives a mellékelt csekk-lap felhasz
tehetségének megfelelő kegyes adományát

Midön még szives áldozatkészségé
Baross testvéri üdvözlettel hive:

Budapest, 1933. junius 15.

Bors Károly, soproni

Via Toro Capri

c. képe repr.

Rätsk. 132. l.

(képpel)

Tekintetes

Európa R. t.
Lapterjesztő vállalat

Budapest

V Rothemere u 12

III em. 2.

Bors Károly

M. Képz. Egyesületének
kis ezüstérme.

Pesti Napló

1934. dec. 22.
(Kitüntetések a
Műcsarnok
kiállításán.)

KIRÁLYI MAGYAR
EGYETEMI NYOMDA
BUDAPEST
(F.: Thiering Richárd)
21,523.

97. A TUDOMÁNY VITÁJA. **Haldane J. B. S.:** DAEDALUS VAGY TUDOMÁNY ÉS A JÖVŐ. — **Russel Bertrand:** ICARUS VAGY A TUDOMÁNY JÖVŐJE. — **Schiller F. C. S.:** TANTALUS VAGY AZ EMBER JÖVŐJE. 192 o. Amatőrkötés. (Bolti ára 6·— P.) **Pontértéke: 4.**

98. **Leidenfrost Gyula:** RABOK VAGYUNK VAGY SZABADOK? Az öröklésről vázlata. 25 képpel, 273 o. Amatőrkötés. (Bolti ára 6·— P.) **Pontértéke: 6.**

Mit jelent a pontérték, cser

A MAGYAR KÖNYVBARÁTOK ILLETMÉNYKÖTETEI az előfizetők számára pontokban nyernek értékelést. Évente 50 pont értékű kötet jelenik meg, mint illetménykötet. A Magyar Könyvbarátok Diariuma mindig előre jelenti a következő illetménykönyvet, az előfizető azonban a megadott időpontig csereigényt jelenthet be régebbi **illetménykötetekre, besorozott művekre.** A csere következtében előállható pontértékkülönbözetet a folyószámlán nyilvántartjuk. Az elő-

Illetménykötetek 1935-re,

Hekler Antal: A MAGYAR MŰVÉSZET TÖRTÉNETE. (Dúsan illusztrálva.)

Balla Antal: A VILÁGGAZDASÁG FEJLŐDÉSE A FRANCIA FORRADALOMTÓL NAPJAINKIG.

Budai-Ortutay: SZÉKELY NÉPBALLADÁK. Eredeti fametszetekkel.

Lambrecht Kálmán: NOPCSA FERENC BÁRÓ KÜLÖNÖS ÉLETE. Regényes élet- és korrajz.

Bors Károly

Máltai lovag,
arckép
repr.

Művész Kurir

1936. 2. 24.

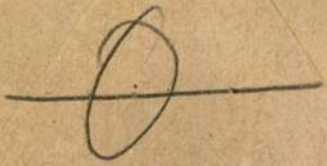

Bors Károly

festő

ind. életrajz

Münchner Kurier

1936. 2. sz. (B.K., Kippel)

kulturnap

Magyarruhás leányok s legények a füredi ünnepségen.

A fonyódiak két buzakoronája.

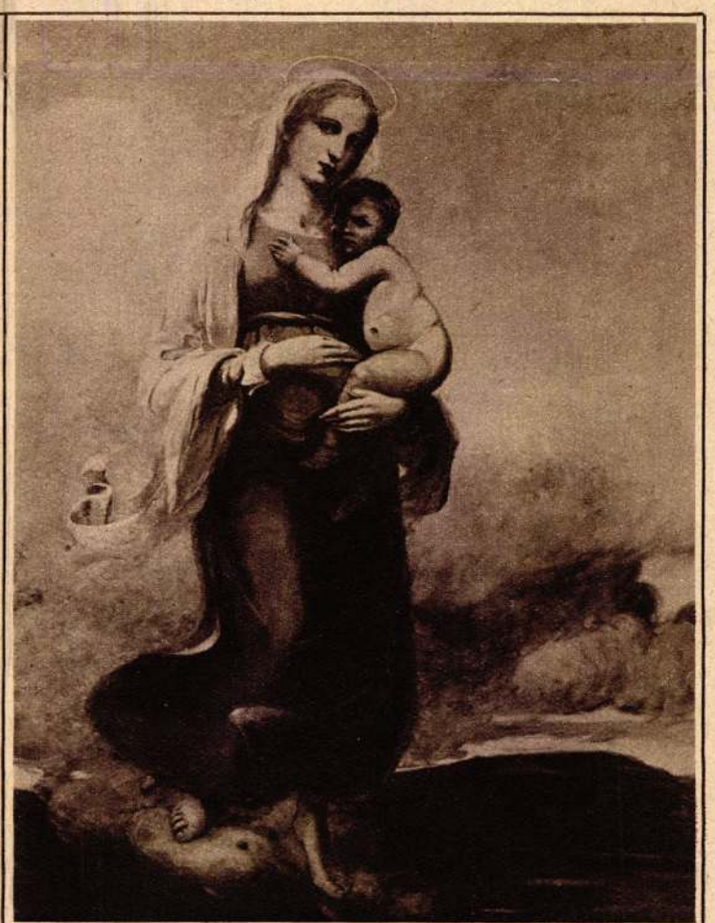

Balatoni Madonna. Soproni Bors Károly festménye, melyet a balatontomaji templomban szentellek fel vasárnap.

Az amszterdami olimpiászról

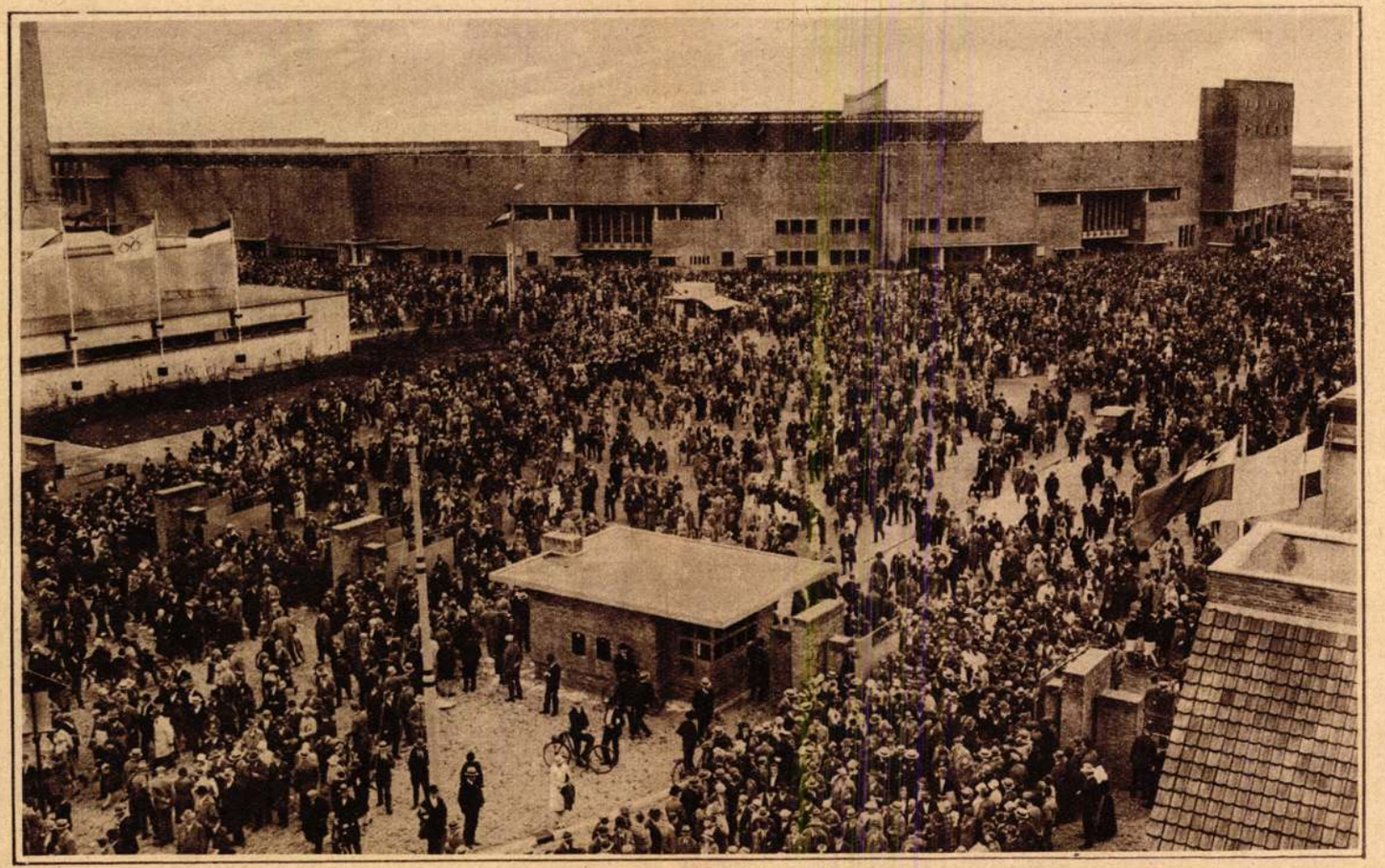

Embertömeg a stádium előtt.

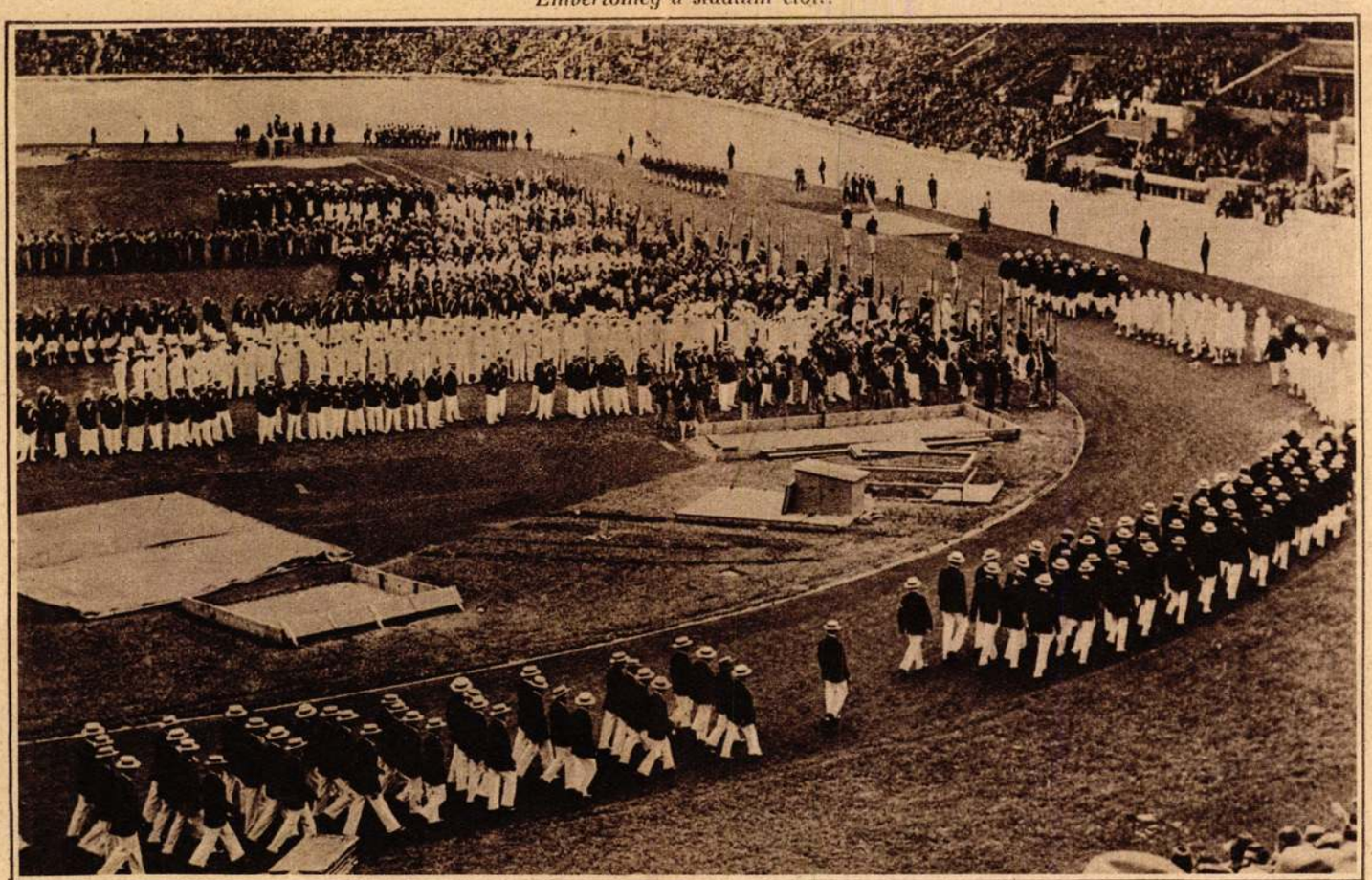

A felvonulás

Bors Kárly
festő

láid
2

Csatkai Sopron.
21. l. 31. l.

A sopron
exlibris tört
Sopr 1938

Túróczszentmártoni múzeum VIII. 53.

1924). Borsi.

BORS *Károly*, festő, * Sopron 1880. A képzőműv. főiskolán, Münchenben, Párizsban és Nagybányán tanult Gyüjteményes kiállítása volt a Nemz. Szalónban 1926. Őszi napfény c. olajfestménye a székesfőváros tulajdona.

Sz. Gy. I. 130 l

Ivana
2183. Kobilca
Sz. Laibachban 1861 decemberen

Arczképtanulmány.

ábrázolt leány, a ki

A kék bársonnyal áthuzott
csaknem derékig látható. Haja é
ujju magas ruhája fekete és
Kobilca.

Vászon, méretei 73.3: 60
Vétetett 1902: IV. 18-iki 2
(372-902-5.)

Az elszámolást elfogadta
rat. (255-903.)
Elszámoltatott 1902: XI.

904: IV: 30.

26802-902.

Giukt (1) Bors Károly

1926 Téli

Parthoz ért halészok
Forró olasz délután
A Boboli-kertből
Tabáni lejtő I
Loggia dei Lanzi
Túl a Tabánban
} of

1926 máj-jul. Aug-m. kiáll

Párás reggel
Boboli
} of

1927 Ősi

A Palazzo Massimi udvara
Via Toro, Capri
Valle Giulia
} of

1927-28 Téli

Vesta Atrium (Forum) of
Bokrok a Borghese-kertből

~~1928-29 Téli~~

~~Ős a Naphegy utcában~~ of
~~Falási hangulat Budán~~

шёл Пётр а сзади шла Лиза. Шкобы стоял у дерева.

Н: 6 К: 5

22го nov. 1949 г.

Второе упражнение.
(Перевод.)

Дриг Петров спросил: Куда идуте мой дриг? Пётр ответил: Я иду в школа, что в классе повесть Фаде-

Orukt (2) Borsnáros

1928 tav.

Ősz a Borghese-kertben
Bagno di Tiberio II. } of

1928-29 téli

Ősz a Naphegy-n.-ban
Falusi hangulat Budán } of

1929 tav

Napkeltekor
Női arckép } of

1929-30 téli

Búcsúzik a nyár } of
Tél a Borghese-parkban
Ősz derű a Hűvösvölgben

1930 tav Andor Endre, of
Felesegem és én, rajz

1931 febr-márc

Alszik a világ } of
Melegszik a napsugár
Ősz a Bakonyban I.

на субботнике. пошли в ногу

военному к тому месту кремля камни

остались

Gmkt (3) Bors károly

1931 Tav

Sokác lány
Nagmosás Szadán) of

1931-32 Téli

Tabán
Halászok I.) of
Gőarchép

1932 febr-márc

Gőz a Bakony ban II. of

1932 Tav

Gőzi napsütés
Somogyi Ili) of
Ligúri tenger I.

1932 jun-jul (Bp 5 kfv nj szerz. kiáll)

Gőzi napfény

1932-33 Téli

dr Wein Zoltán
archép tanulmá II. of
Bilkei Pap Lajos dr
Kúnyhó

gépeba.

H: 2 K: 3

22ro nov 1949.r. Второ́е упражне́ние Иване

(Перевóд)

A dolgozat írásánál hiányoztam

Emlet (4) Bors károly

1934 Téli
Tanulmány fej
Női Tan. fej) of

1934-35 jub.
dr Herz Otto
Br. Zech Csykárné
Tarnay Alajos) of

1935 Téli
Ibrányi Alice
dr Fráter Görgyné
Ligur tenger II.) of

1936 máj-jun. jub.
Simon Elemér dr
Rauch Árpád) of

1936 okt-nov. A nő a mű-ben
Donna fatale, of

1937 Téli
Az út végén
Jánossy Flórisné) of

Cukt (5) Bors károly

1938 Téli

Balatonpart

1940-41 jan (M. Múvsit) Merengő, of

1941 febr.-ápr. jub.

Archéptanulmány II

Halászok II

1941 nov. Archéphiáll

M.P. arck

Költönő

Walkó lorándné

1941-42 Téli

A Szt Péter Templom

Gellértheg i Cokrok

Virágcsendélet

1942 Iao

Balatoni halászok

Szentvány ornag

1942-43 Téli

Szabó József

Szigligeti jegenyék

Napnyugta

24-го октября 1949 г. Первое упражнение.

(Диктант.)

Дети в лесу'. В лесу' деревья. В реке' щука. – Иди' сюда', товарищ – крикнула Лиза. – Здесь щука. Нет, я не пойду' туда'.

Лиза и Пётр шли лесом. Они шли в пионерский ~~лаю~~ лагерь. Впереди' шёл Пётр, а сза'ди шла

Grukt (6) Borsi károly

1943 tav

özv Takács Gyözöné

1943 téli

Glas, tengerpart

Reggel a tengerparton

Felhők

Felvidéken

24го октября. 1949 г.

Пе́рвое упражне́ние.

(Дикта́нт.)

Де́те в лесу́. В лесу́ ~~деревья~~ деревья.
В реке́ щу́ка. — Иди́ сюда́, това́-
рищ. — Кри́кнула Ли́за. — Здеш́ь
щу́ка. Нет, Я не пойду́ туда́.

Ли́за и Пётр шли́ ле́гот.
Они шли в пионе́рский ла́герь.

l.katal-t

soproni B o r s K á r o l y.

1926. Csoport kiáll.

Rosz hirek
ifj. Méray Horváth Károlyné arcképe,
Modern Sappho,
Öreg ember,
Lilakendő hölgy,
Madonna,
Didergő kert,
Őszi verőfény,
Akáczok,
Pasaréti nagyfa,
Nagyerdei villa,
Tiszamenti táj,
Zöldkendő csendélet,
Őszirózsák,
Ősz,
Részlet a firencei Dómtérről,
Piniai liget,
Holdvilág u.
Tabáni lejtő,
Huvösvölgyi bokrok,
Tabáni házikok,
Tabán.Hol krül,hol fordul.
A régi ház,
Tabán:hol volt hol nem volt.

Visszatért hajosok,
Végtelen tenger,
Oleanderes olasz utca,
A firencei Bobolino kertből
A liguri tengerpartról,
Olasz oleander,
~~1926. Kecskeméti Képzőművészeti~~

Madonna.olajf,
Fekvőakt,paszt.

1926.Nagykörösi Képzőművészeti ki
~~Madonna,olajf,~~
Fekvő akt,paszt.

1926. Győri és pápai ,szombathelyi és pécsi Kpzőművti kiáll.

Madonna,olajf,

1927. Bajai III,kiálllitás.

Modonna,olajf,

1927. Egri kiáll.

~~Madonna,olajf,~~
Parasztasszony,olajf,

~~Halászok, olajf,~~

1939. Magy. Arcképfestők Társ, kiáll.

dr. H.K. arcképe, olajf,

Bors Károly
Soproni festő

Nemzeti Szalon

1926

(Soproni) Bors Károly

született 1880 Sopronban. Miután elvégezte a budapesti Képzőművészeti főiskolát, tanulmányait folytatta Münchenben, Párisban és Nagybányán. A háboru kitöréséig Debreczenben működött. A háborut mint tartalékos végig is küzdötte.

1	Rossz hirek	16000
2	Ifj. Méray Horváth Károlyné arck.	mgtul.
3	Modern Sappho	5000
4	Öreg ember	4000
5	Lilakendős hölgy	4000
6	Madonna	5000
7	Didergő kert	5000
8	Őszi verőfény	7000
9	Akáczok	4000
10	Pasaréti nagyfa	mgtul.
11	Nagyerdei villa	6000
12	Tiszamenti táj	mgtul.
13	Zöldkendős csendélet	5000
14	Őszirózsák	5000
15	Ősz	4000
16	Részlet a firencei Dómtérről	5000
17	Pinia liget	4000
18	Holdvilág utca	3000
19	Tabáni lejtő	3000
20	Hüvösvölgyi bokrok	3000
21	Tabáni házikók	3000
22	Tabán: „Hol kerül, hol fordul"	3000
23	A régi ház	3000
24	Tabán: „Hol volt, hol nem volt"	3000
25	Visszatért hajósok	4000
26	Végtelen tenger	3000
27	Oleanderes olasz utca	3500
28	A firencei Bobolino kertből	3000
29	A liguri tengerpartról	3000
30	Olasz oleander	4000

Nemzeti Szalon 1926. márc
48. csop. kiáll.

A KIÁLLITOTT MŰTÁRGYAK JEGYZÉKE

Barz Károly festő

Bors Károly
19. Stóla selyemhímzéssel.

Nemzeti Szalon
Egyházm. kiáll.
1926.

Jäckel, tanár III. 161

S. Bors Károly

Dr H. K. archépe
olaff.

Nemzeti Szalon. 1939
(M. Archéppestők Tára) nov

Előszó.

A Magyar Arcképfestők Társasága nyolc évvel ezelőtt alakult meg. Létrehozta ezt az alakulást az a szükségszerűség, amely a különböző művészeti irányok kaoszából és ennek elmaradhatatlan kísérő tünetéből: a dilettantizmus térhódításából származott. A Közönség ma már nagyon nehezen tudja megvonni a határvonalat a dilettáns — és a hivatásos művészi munkák között és éppen ezért az Arcképfestők Társasága a hivatásos arcképfestők — illetve arcképfestés — védelmét és a művészet iránt érdeklődő nagyközönség tájékoztatását tűzte ki céljául.

Társaságunk egyetlen programmja — az arcképfestés művészetének művelése és védelme, „művész politikával" vagy még helyesebben: művészcsoport politikával nem foglalkozik. Ezt mutatják megalakulásának körülményei és összetétele.

Soproni képzm kör

Bors károly

1927 jub. kiáll

Bagno di Tiberio II. (Capri) of
Gyásos levél

7 Исправление. 4-го мая. 1950.г.

3., Советские

чтобы

Nemz. képem
Bors Károly

Král

1933 ápr.-máj (kinos)
Havas Tabán

1937 ápr.-jun (k.o.)
B.K.-né arcképe

Исправление.

20 Мая 1950г.

1., 1 Мая 1920 важный день в жизни советских людей.

2., В этот день начался всероссийский субботник.

3., Советские люди трудились бесплатно, чтобы помочь своей стране.

4., Рабочие, служащие, и курсанты кремлёвской военной школы вме-

...ger

1932 Gmkt

1933 Gmkt

Öty a Bakonyban

1931 Gmkt

1932 Gmkt

Uj lelt 700

Archép Tanulmány

1932-33 Gmkt

1941 Gmkt

...Karman csonakázhak. Földi a felnok közt a Madonna je-
lent meg karján a gyermek Jézussal.

Fa, méretei 83:77.5 cm. A Nemzeti Muzeumból.
Uj lelt.sz. 700.

Bors Károly, soproni

festő

Műcs. kiáll. 1923 tól

Pipics 110. l.

Bors Károly

~~Prokner Pál~~.
(r): Ajándék a soproni Liszt Ferenc múzeumnak. (Bors Károly festményei) - Kisalföld, 1966. ápr. 3.

Az 1966. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört. Ért. 1969. 3. sz. 243-284. l./

257. l.

Bors Károly, festő

Egy kisebb vizfestménye került 1957-ben a soproni Liszt Ferenc Múz-ban. 277.old

Csatkai Endre: A soproni Liszt Ferenc Múzeum az 1957. esztendőben. 277.old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XII. 1958. Sopron

Bors Károly, festő

A Soproni Liszt Ferenc Muz. megvette e soproni szarmaazású festőnek egy olajfestményét 1958-ban. 186. old

A múzeum vezetősége: A soproni Liszt Ferenc múzeum működése 1958-ban. 185. old

Soproni Szemle, Helytört. Folyóirat. XIII. 1959. Sopron

S. Bors Károly

MDK

Napkeltekor, olf.

Mücsarnok 1929 tavaszi kiállitás

MDK

s. Bors Károly

Merengő, of.

KMTárs. M. Müv.ért. 1940-41

15.1.

MDK

S.Bors Károly, festö

Havas Tabán.

Bp.Mücs.-OMKT. Nemz.Képzömüv.kiál.. /Rend.M.Kir.Vall.- Közokt.Min./ 1933 ápr.19-máj.25. Kép.tm. 12.l.

Gopcsa Bors Károly

„Balaton" c. képe nevezetes a
Műcsarnok tél. Tárlatán
(emlitve)

Magyarság 1938 II. 6.

S. Bors Károly

Hazai Művásárlók Egyesülete a Téli Tárlaton vásárolt "Bucsuzik a nyár" c. képét sorsolta.

PH. 929. XII. 22.

S. Bors Károly

Műcsarnok téli tárlatán "Őszi derű" c. képe szerepelt.

PH. 929. XII. 24.

Soproni Bors Károly

Műcsarnok téli tárlatain tájképei szerepeltek.

M.929.XII.22.

Bart Károly

Szerepelt a Műcsarnok Tavaszi tárlatán.

BH 1930. III. 15.

J. Bors Károly

Szerepelt a Műcsarnok Tavasi tárlatán.

M. 1930. III. 15.

Bors Károly

Szerepelt a Műcsarnok Tavani tárlatán.

PH 1930. III. 19.

S. Bors Károly

A Kupeczky Társaság tagja.
Szerepel a Műcsarnok téli
tárlatán /

Az Est 1926 II. 28

Bors Károly

Két arcképe szerepel a
Műcsarnok tél. Tárlatán

Magyarság 1937 I. 23

S. Bors Károly

szerepelt a nemzeti kiállításon.

PH 1933. IV. 20.

Bors Károly

Szerepelt a Magyarság képzőművészeti ki-
állításán.

M. 1933. XI. V.

Boros Károly

festőművész.

Gyűjteményes kiállítás – Nemzeti Klub helyiségeiben képeivel szerepel. – Nemesen hagyományos, nagy kultúrájú festményeit a Műcsarnokból ismerjük. Olaszországi tájai közöttük sok firos és finom természettanulmányt látunk, arcképei pedig a gondos mesfiszgelést egyesítik a dekorativ hatással. Különösen erős dr Herz Ottó arcképe és tetszetősen lírai dr Bilkei-Papp Jóvorsé.

Pesti Hirlap.

1935 XI. 20

S. Bors Károly

Művével nevepel a
Műcsarnok Téli Tárlatán.

P. H. 929. XII. 24.

Bors Károly

Szerepelt az I. nemzeti tárlaton.

M. 1933. IV. 20.

S. Bors Károly

Szerepelt a Múzsamok téli tárlatán.

PH 1932. XII. 20.

Boss Károly

festőművész

Csoportos kiállítás – nemzetközi klubban – képeivel szerepel. Portréi meglepő hasonlóságról, tájképei pedig romantikus túlfűtöttségről tesznek tanúságot.

Nemzeti újság

1935 XI. 19

Bors Kárly

festőművész

Gyűjteményes kiállítás – Nemzetközi klubban – képeivel szerepel. – Érdekes kollekciója. Két véglet él ebben a művészben: tulságosan nagy, romantikus elképzelés és a portréknál a százszázalékos hűségre való törekvés, meglehetősen erős materialista felfogásban és légkörben.

Uj Magyarság

1935 XI. 24

MDK

soproni Bors Károly

Párás reggel, of.

Angol-magyar kiáll. Mücs. 1926. máj. 36. l.

szei, mintha szaggatták
benne a hasában meg lehe
Néha maga a megrontott k
es biharmegyei perben mo
né mondta nekem: a párná
valami és azért nem alha
ne egy csomó czérnát. Ig
ve egészlen, olyan képe
mondja nekem: oldozd meg
mentem a malomhoz és bébu
már nem sok hijja volt, e
mögül megfogja az vén Ki
szép czérna ez. Hej! meg
tánna."150

MDK

S.Bors Károly

Dr.H.K. arcképe, of

Magy.Arcképfestők Társ. kiáll. N.Szal. 1939.nov.

4. 1.

MDK

Bors Károly, festö

ezüst érmet kapott. /Nagy. Képzőmüv. Egy.)

Kitüntetések a Mücsarnok kiállitásán. /Jub.kiáll./
Nemz. Ujság. 1934 dec.22. 11.1.

MDK

soproni Bors Károly

Boboli, of.

Angol-magyar kiáll. Műcs, 1926. máj.

36. l.

S. Bors Károly MDK

Dr. Herz Ottó

Műcsarnok 1934. dec./1935. jan.
Jubileumi Kiállitás

S.Bors Károly festőművész

Dr Herz Ottó

Jubileumi kiállitás tárgymutatója.Műcsarnok.1934.

S.Bors Károly festőművész

Báró Zech Oszkárné

Tarnay Alajos

Jubileumi kiállitás tárgymutatója. Mücarnok. 1934.

Bors Károly, tanár MDK
Debreczen.

Bünker J.R. soproni muzeum tb.öre által elindított mozgalom eredménye, h. felajánlotta adományát ill. müalkotást a képtár részére mint Sopron szülötte.

Muz.és Kvt.Ért. III. 1909. 2-3.sz. 144-145.l.

MDK

Bors Károly

Képzőművészet 1928. II.évf. 12.sz. 173.l.

MDK

S.Bors Károly, festöm.

Tabán.	Olf.	
Halászok.	"	
Önarckép.	"	19.1.

Mücs.-OMKT 1931-32. évi téli kiáll. dec.20-jan.17. Kat.
XX 14.1. és 19.1.

MDK

S. Bors Károly

Képzőművészet 1928. II.évf. 6.sz.
11. l.

MDK

soproni Bors Károly
műve:

vitéz Simon Elemér dr. Magantulajdon.
Rauch Árpád. Magantulajdon.

Az Orsz.Magy.Képzőm.Társ.jubileumi kiáll.
képes tárgymutatója.1936.máj-jun. 37.l.

S. Bors Károly MDK

báró Zech Oszkárné

Tarnay Alajos

Mücsarnok 1934. dec. 1935. jan.
Jubileumi kiállitás

MDK

Bors Károly,

a N.Sz.álżal rend. 63 csop. kiáll.egyiként a részt-
vevője. 1926.

A Nemz. Szal. 400-ik jub. és a KÉVE XX-ik kiáll.-a.
1929.febr.

MDK

Bors Károly festő

Képzőművészet, 1927. 4.sz. 8. l.

S. Bors Károly MDK

Havas Tabán

Mücsarnok 1933.Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

Bors Károly M DK

vitéz Simon Elemér dr.

Mücsarnok 1936 Jubileumi kiállitás

Bors Károly.

„Tájhangulat" c. képe szerepel az orsz. magyar képzőművészeti társulat téli kiállításán.. (említve.)

Esti Kurir, 1928. dec. 16.

s. Bors Károly.

„Őrz a Naphegy-utcában" c. tájképe szerepel a Műcsarnok téli tárlatán. (emlétve.)

Magyarság. 1928. dec. 16.

soproni Bors Károly

MDK

Balatonpart

Műcsarnok 1938 Téli tárlat

Soproni Bors Károly MDK

Dr. Fráter Györgyné, olf.

Mücsarnok 1935 téli és Székely Bertalan emlékkiáll.

soproni Bors Károly

MDK

Reggel a tengerparton

Hicsarnok 1943 Téli kiállitás

S. Bors Károly.

Műve szerepel az Orsz. Magyar Képzőművészeti Társulat téli kiállításán.

Esti Kurir, 1927. dec. 20.

5. Bon Károly.

Mühe rezepel a Dr. Magyar Képzőmüvészeti Társulat téli kiállítása.

Esti Kurir, 1937. dec. 20.

Bors Károly festő

Ezüstérem kitüntetést nyert a Magy.Képzőm.
Egy.jub.kiáll.-án.

P.H.934.XII.22.

S. Bors Károly

Dr. Herz Ottó és Tarnay Alajos arcképeivel szerepel a Magy. Képzőm. Egy. jub. kiáll.-án.

P.H. 934. XII. 12.

Bors Károly festőművész

Kis ezüstérmet nyert a Műcsarnok kiáll.-én.

Magyarság, 934.XII.22.

S. Bors Károly.

A Mücsarnok téli tárlatán munkái szerepelnek.

Magyarság, 1927. dec. 18

Bors Károly festőművész

A Magy.Képzőművészek Egyesületének jub.kiállitá
sával kapcsolatban, ezüstéremmel tüntették ki.

N.U.934.XII.22.

S.Bors Károly

festőművész

Téli Kiállitás - Műcsarnokban képével szerepel.

Magyar Hirlap
1934.I.14.

festőművész

Téli Kiállítás - Műcsarnokban képével szerepel.

Magyar Hirlap
1934.I.14.

S. Bors Károly.

A lüücsarnok téli tárlatán olasz tájképei szerepelnek.

Magyarság, 1927. dec. 18.

soproni Bors Károly

MDK

Felhők

Műcsarnok 1943 Téli kiállitás

soproni Bors Károly

Olasz tengerpart

Műcsarnok 1943 Téli kiállitás

Bors Károly

Képmással szerepel a Műcsarnok őszi tárlatán.

P.H.931.X.16.

soproni Bors Károly MDK

Felvidéken

Mücsarnok 1943 Téli kiállitás

Borsky Károly festőművésze.

Radnay Miklóssal műteremkiállítást rendez.

NU.930. XII. 14.

S. Bors Károly

Tabán, olf.

Halászok, olf.

Nicsarnok 1931/32 téli kiállitás

S. Bors Károly

MDK

Önarckép, olf.

Műcsarnok 1931/32' téli kiállitás

soproni Bors Károly MDK

Őszi napsütés, olf.

Mücsarnok 1932 tavaszi kiállitás

soproni Bors Károly MDK

Somogyi Ili, olf.

Mücsarnok 1932 tavaszi kiállitás

soproni Bors Károly MDK

Liguri tenger, olf.

Mücsarnok 1932 tavaszi kiállitás

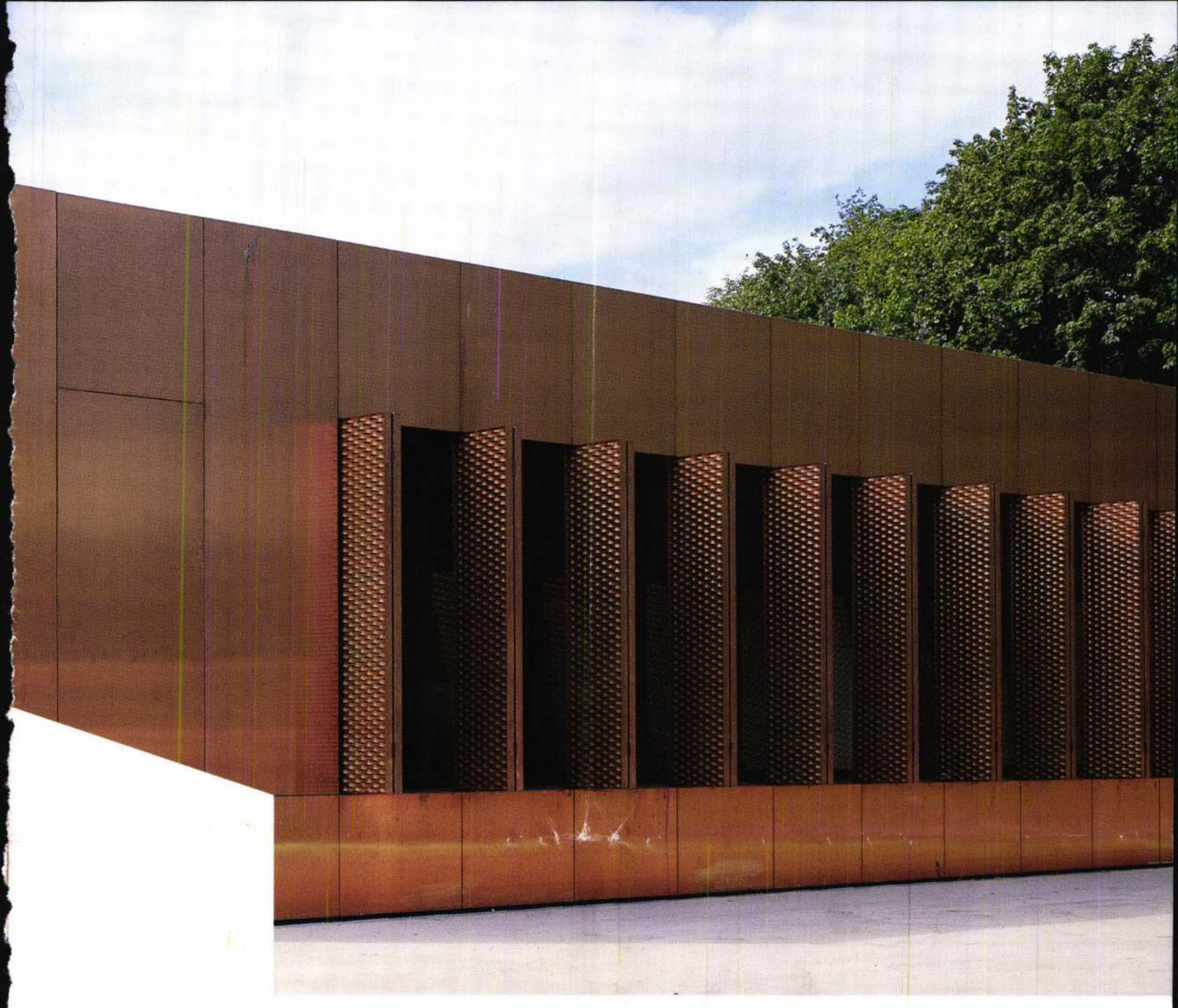

Új vörösréz: Nyisd fel a térséget, ahol akarod.

TECU® Classic homlokzati elemek, részben perforált, a szervizegység nyitásához és zárásához itt egyszerűen fel- és le mozgathatók.

Új igények? Gyorsabb kontaktus:
TECU® Hotline +49(0)541/321-43 23
info-tecu@kme.com, www.tecu.com

TECU®
Copper designs.

A mesteriskolások tervei:
1. Pályázati alaprajz (földszint)
2. Pályázati makett

A medve bőrére

A Spenótház szubjektív tervezéstörténete

Wesselényi-Garay Andor

Kettőezeregyben az Alaprajz is közölt rövid összeállítást a spenótház rekonstrukciójára hirdetett meghívásos pályázat végeredményéről. Akkor nyertesként a Mesteriskola XVI. ciklusának tagjaiból verbuválódott hatfős csoport szerepelt. Ma, ha bárki ellátogat az építkezésre, az ismertetőtáblán felelős tervezőként Turányi Gábor DLA és Simon István nevét olvashatja. Az eltelt időszakról az MCXVI műterem tervezőjét, az eredeti pályázatban is részt vett Borsay Attilát kérdeztük.

Borsay Attila: 2001 nyarán, a Mesteriskola XVI. ciklusa első évének végén Eltér István, a kamara elnöke bejött az utolsó összejövetelre és elmondta, sor kerül a Spenótház rekonstrukciójára. Személyes erőfeszítésének köszönhetően sikerült rávennie a beruházót, hogy egyrészt meghívásos tervpályázatot írjon ki a feladatra, másrészt, hogy ezen a pályázaton helyet biztosítsanak egy fiatal csapat számára is. Azt gondolta, hogy a Mesteriskola egy teammel részt tudna venni ezen a pályázaton. Az akkori vezetés, Arnóth Lajos és Kapitány József hevesen tiltakozott az ellen, hogy az iskola élesben, meghívásos tervpályázaton mérettessen meg, úgy vélték, hogy ez Szendrői Jenő szellemiségétől rendkívül idegen. Talán féltettek is minket. A Mesteriskola egyfajta műhely, és semmiképpen nem javasolják azt, hogy a hallgatók egy ilyen pályázaton elinduljanak. Amikor az Eltér kihirdette a pályázatot, közölte azt is, hogy ha netalántán mi is nyernénk a pályázatot, akkor se mi fogjuk kapni a megbízást. Hosszas vita után mégis kijelölődött a hat ember, aki hajlandó volt a nyarat végigdolgozni, hogy egy szeptemberi leadási határidővel befejezze a pályázatot. Akikről szó van: Csendes Mónika, Vonnák Katalin, Pintér Tamás, Herczeg László, Szokolyai Gábor és jómagam.

W.-G. A.: Kik kaptak még meghívást?

B. A.: Finta Stúdió, Puhl Antal, Építész Stúdió, Turányi és Simon, Lakóterv, Balázs Mihály, Zoboki-Demeter, Közti, Helmuth Jahn és a Mesteriskola. A Köztinek, mint az épület eredeti tervezőjének is lehetőséget akartak biztosítani, hogy részt vehessenek a pályázaton, valamint ragaszkodtak ahhoz, hogy egy nemzetközi sztárt hozhassanak magukkal. Ő volt Helmuth Jahn. A beruházóhoz az Anjou Residence a Várban és a MOM Park megvalósítása fűződik. Mindenki hivatalos volt az indítóbeszélgetésre, a Murphy and Jahn irodából csak emiatt repült valaki Magyarországra, ezért számunkra furcsa volt, hogy három magyar pályázó nem jelent meg. Ezen az ismertetésen a német konzulens építész többször odajött hozzánk és azt firtatta, hogy képesek leszünk-e ezt a feladatot megoldani, nem lesz-e mindez komolytalan, mire Arnóth Lajos elmagyarázta neki, hogy a Mesteriskolán a szakmában dolgozó végzett, diplomás építészek tanulnak, egy válogatott csapat.

W.-G. A.: Gyönyörű lista, rendkívül korrekt eljárás – úgy tűnik, hogy a BHG (Bayerische Hausbau GmbH) – a beruházást egy szakmai közösség tiszteletben tartásával akarta véghez vinni. Mintha a Mesteriskolát illető óvatosság sem eredendő bizalmatlanságból, hanem a projektért való aggódásból származna.

B. A.: Ez így is van, sőt Helmuth Jahn is amiatt került be, hogy ha már kiírnak egy ilyen pályázatot, és annak tényleg ekkora a jelentősége, akkor azon egy világklasszis is mérettessen meg, nem utolsósorban azért, hogy a hazai és a külföldi építészek teljesítménye, ha egy pillanatra is de összemérhetővé váljon. Ugyanebből az igényből fakadt, hogy a megbízó készíttetett egy kétszázas léptékű modellt a térről, és a pályázók által kötelező munkarészként beadott maketteket ebbe az alapmodellbe illesztették be és vizsgálták meg. A pályázat elkészítése kemény három hónap volt. Utólag azt gondolom, hogy a mi csapatunk dolgozta végig egyedül intenzíven a nyarat. Nekünk arról, hogy irodaraszter, hogy cellás vagy egyterű iroda, hogy bevilágítás, nem sok fogalmunk lehetett, szemben a többi irodával. Ezt a hátrányt csak úgy dolgozhattuk le, hogy rengeteg változatot készítettünk, és sokat beszélgettünk. Czigány Tamás kevéssé, Golda János intenzívebben részt is vett a munkában.

W.-G. A.: Szép, egyenes vonalú és megérdemelt sikertörténetként indult...

B. A.: Nem. A pályázat készítése során kétszer kérdőjeleződött meg a részvételünk. Először akkor, amikor a beruházó vezető tervezőt kért a projekt élére. Úgy ítélték meg, hogy a Mesteriskolának nincs ilyen jogosultsága, így egy levélben értesítettek mindenkit arról, hogy kizártak bennünket. Ekkor hosszú egyeztetés kezdődött. Sikerült az ügyet megoldani azzal, hogy felmutattuk Czigány Tamás és Golda János építészeket, akik nyilatkoztak arról, hogy vállalják vezető tervezői minőségükben ezt a projektet.

Jött azonban egy újabb levél, melyben kérik: írásban nevezzük meg a cégünk helyét, azt az infrastrukturális és jogi hátteret, amellyel biztosítva látják – gondolom – a projekt sorsát. Ilyenünk megint csak nem volt, ezért megint kizártak bennünket, és erről újfent értesítették a többi résztvevőt. Akkor Arnóth Lajossal újra felkerestük a megbízót, és valahogy megint visszakerültünk. Azzal együtt, hogy esélyünk sem volt nyerni, mindannyian egyetértettünk abban, hogy ez egy életre szóló alka-

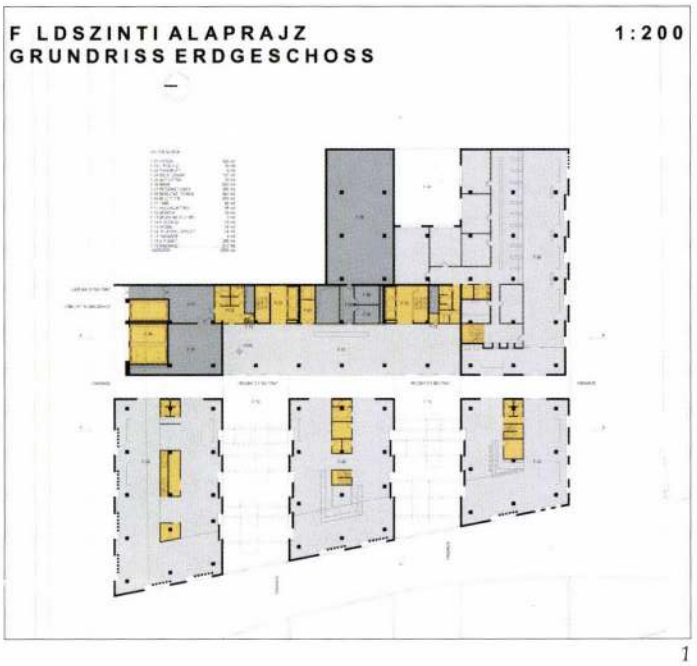

1

lom. Így iszonyatos drukkal és lelkesedéssel dolgoztunk. Végigrajzoltuk a tervet, melynek az akkori jellegzetessége a homlokzati kőrács, az egységes párkánymagasság, valamint a Duna irányába nyitott két court d'honneur volt. A Spenótház jelentette bruttó 35.000 négyzetmétert tartanunk kellett. A program ezenfelül annyiban szabad volt, hogy az önkormányzat által kért földszinti passzázs-rendszerek kialakításával üzletileg hasznosítható területet kellett létrehozni. Ezek mikéntjét nem kötötték meg. A terv elkészült, határidőre beadtuk, majd egy-két nappal a hivatalos eredményhirdetés előtt elkezdtek jönni a gratulálótelefonok. Nem tudom beszéljek-e erről, de az egy felejthetetlen pillanat volt az ember életében.

W.-G. A.: Valami nem világos: úgy volt, hogy ez a pályázat nem nyerhet. Hogyhogy mégis nyert? Lehet tudni, hogy mi jellemezte e zsűri döntésének dinamikáját? Mitől változott meg az Eltér István által felvázolt B ligás alaphelyzet?

B. A.: Nekem volt egy olyan érzésem, mintha a többi pályázó nem vette volna elég komolyan azt, hogy ez egy munka, egy lehetőség. Meglepetés volt számunkra, hogy egy beruházó meghívja a magyar építészet elitjét, hogy mondja el, ide milyen házat szeretne, és ez az elit nem veszi komolyan a pályázatot. Ez a pályaműveken látszott.

W.-G. A.: Térjünk vissza a zsűrihez.

B. A.: Tíz zsüror volt, öt német és öt magyar. Cselovszky Zoltán, Horváth Z. Kálmán (az eredeti épület statikusa, aki azóta sajnos meghalt), Lázár Antal, Ferencz István és Eltér István. Tekintve a helyszín fontosságát, Eltér István koncepciója szerint úgy állt össze a zsűri, hogy annak lehetséges véleménye – magyar részről – valamelyest vetítse előre a fővárosi tervzsűrik ízlését azért, hogy a terv lehetőleg akadálymentesen menjen tovább a későbbi engedélyezési eljárásokon. Talán emiatt is, öt pályaművet a tízből azonnal félreraktak, mondván, hogy ezt nem. A maradék ötöt kezdték el szelektálni. Puhl Antal került ki elsőként, majd Helmuth Jahn. Az ő tervére azt mondták, hogy korszerű, modern, világszínvonalú, de ezen a helyen nem tudta senki elképzelni. Maradt három terv, az Építész Stúdió, Turányi és a Mesteriskola, amikor Eltér István feltette azt a kérdést a német főépítésznek, hogy – mivel ugye titkos volt a pályázat, elvileg nem ismerték a szerzőket –, hogy mi van akkor, ha a Mesteriskola pályaműve itt van az első háromban? A válasz az volt, hogy akkor sincs semmi baj, majd meglátjuk, haladjunk tovább. Az újabb rostánál kihullott az Építész Stúdió, majd jött egy végső szavazás, ahol nyolckettő arányban a mi tervünk nyert a Turányi és Simon tervével szemben.

W.-G. A.: Ha jól értem, ez volt az a pont, hogy ad egy, a tervek minősége láttán vagy megdőlt a bizalmatlanság a Mesteriskola ellen, vagy ad kettő, tudat alatt fel sem merült, hogy bármelyik terv a Mesteriskoláé lehet. Magyarán megszűnt az Eltér István által vázolt: „akkor sem nyertek, ha mégis nyernétek" paradigmája. Ki volt a terv ellen?

B. A.: Nem tudjuk. Azt tudjuk, hogy borítékbontás, Mesteriskola, és néma döbbenet. Az Eltér kirohant a tárgyalóból, és euforikus állapotban hívta az Arnóthot: „Jézus Máriám, ők nyertek!!!" Ez az Ő története volt, Ő harcolta ki, hogy legyen pályázat, Ő politizálta le, hogy indulhassunk – szerintem joggal örült. Sam (Arnóth Lajos – a szerk.) ledöbbent és meg is ijedt. Azután volt egy eredményhirdetés, amire a Turányi nem jött el, helyette Göde András vette át a díjat. Ezután elindultak a tárgyalások a bajorok képviselőivel. Ők is euforikus hangulatban lehettek, több ígéret is elhangzott. Tudták, hogy Mesteriskolások vagyunk, hogy nincs cég, hogy nincs iroda, de nem baj, ez Németországban bevett dolog: kapunk irodát, infrastruktúrát, csak csináljuk. Ahogy haladtak a tárgyalások, szépen elfelejtődött mindez és az egészből semmi nem lett. A meghívási díj a pályázati anyagra ment el, a nyereményből pedig céget alapítottunk. Csendes Mónika a pályázat megnyerése után kiszállt, Szolnokon élt a családjával, jelezte felénk, hogy nem tud a továbbiakban részt venni. Ezzel párhuzamosan elkezdtük körbejárni az építészirodákat azért, hogy tanácsot, emberi támogatást kérjünk, és azért, hogy örüljenek velünk.

W.-G. A.: Már bocsánat, de miért? Mi szükség volt erre? Első körben a terv bizalmat kapott, nekem feleslegesnek tűnik ez a legitimációs kör, arról nem beszélve, hogy Turányi Gábor és Cságoly Ferenc közben Mesteriskolás mesterek voltak, így azt sem lehetne számon kérni, ha bármelyikük számára ez érzelmileg nehezebben feldolgozható helyzetet teremtett volna.

B. A.: Két dolog motivált minket. Az egyik egy udvariassági gesztus volt a Mesterek felé, mégis itt egy ház, egy ennyire frekventált helyen, mit szólnak hozzá; a másik pedig a puszta racionalitás. Bármilyen szakmai segítség jól jött. Nem arra volt szükségünk, hogy megmondják, hogyan kell kőburkolatot egy ablakhoz csatlakoztatni, hanem arra, hogy ilyen esetben hogyan kell szerződni, mire kell figyelni, társtervezőket, szakágakat tudnak-e ajánlani. Az Építész Stúdióban nagyon nagy lelkesedéssel fogadtak bennünket, Cságoly Ferenc kifejezetten gratulált, nagyon örült, hogy végre fiatalok kerülnek ilyen helyzetbe.

W.-G. A.: Kicsit firtatva még a döntést, miért változott meg a BHG korábbi, Mesteriskolát elutasító álláspontja?

B. A.: A pályázati eredmények és tervek láttán eloszlottak a korábbi aggodalmaik. A sajtó – párhuzamba állítva a Kálvin téri új épületekkel, melyek akkor készültek el – azt emelte ki, hogy az egykoron itt álló Európa szálloda kőcsipkéit és oszloprendjeit idézzük 21. századi módon, s egyértelműen pozitívan jellemezték az Akadémiához való illeszkedést. A Virág Csaba-féle üvegdobozok – szerintem és sokak szerint – kudarca után volt egy felfokozott várakozás, hogy ide vajon méltó épület kerül-e?

W.-G. A.: Hogyan kezdtetek bele?

B. A.: Azzal, hogy megalakult a cégünk, már csak egy irodára és egy vezető tervezőre volt szükségünk. Golda János vállalta ezt a feladatot, és elindultak a heti rendszeres kooperációk, részünkről pedig a munka. Amikor kide-

2

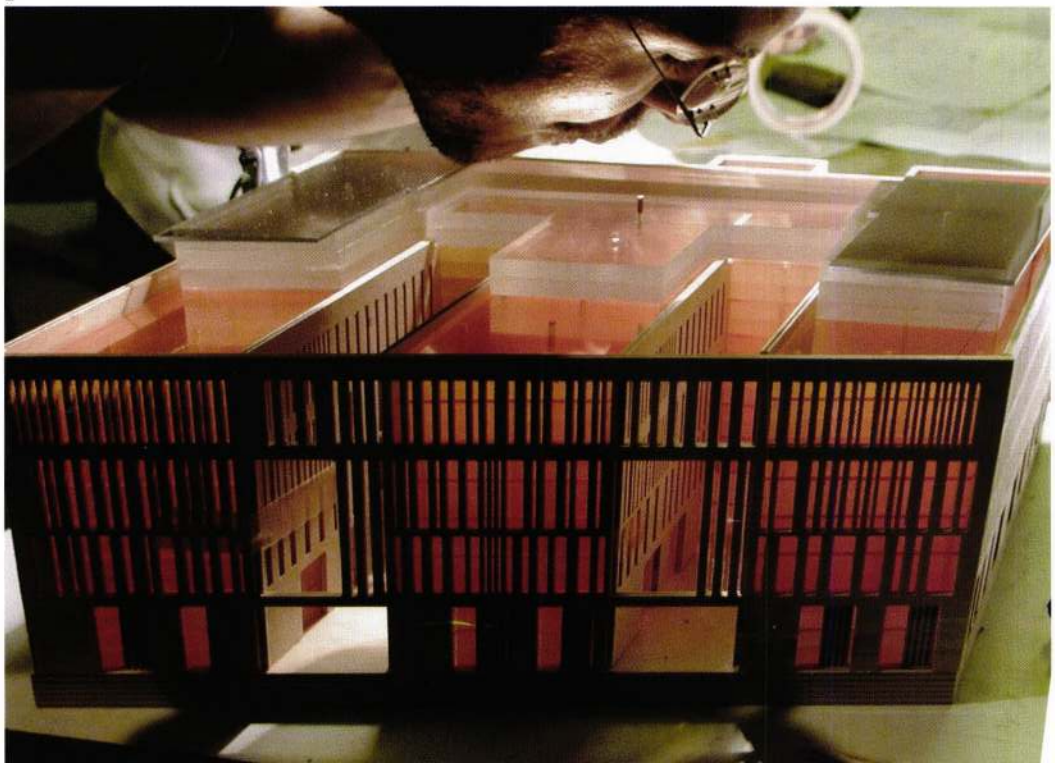

rült, hogy az irodaígéretekből nem lesz semmi, akkor Herczeg Laci műtermébe költöztünk be úgy, hogy esténként – mivel ott napközben munka folyt – héttőlnyolctól éjfélig-egyig a „konyhaasztalon sámlin" terveztük a Spenótházat. A BHG tudván mindezt, mégis iszonyatos présbe taszított minket, 2001 októberében már 2002-es tavaszi építkezésről álmodott. A munka folyt, egy az ötszáz és kétszáz szinten dolgoztunk. Igen hamar kiderült, hogy nem megy a két court d'honneur, azokat befektetői és statikai okok miatt is azonnal bedugózták, és helyette két belső udvar lett, ráadásul a hátsó szárnyakkal 12 méteres sávban le kellett lépcsőzni a klasszicista épületek párkánymagasságára. Ezt mi a pályázat idején negligáltuk, mert úgy döntöttünk, a város az eklektikus szövetével túlnőtte a klasszicista zárványt, és ezért nekünk az eklektikus Budapesthez kell idomulni. Ezt azonban az V. kerületi rendezési terv tiltotta. Tartani kellett a területeket, tehát hátrafelé megnyíló belső udvarok és lépcsőző tömeg, az így kialakuló platókon tetőteraszok a Bazilika felé, illetve egyfajta tetőforma-kezdemény, az előírások miatt dőlt kéreggel. Ez a mi vázlatterveinken már szerepelt. Magyarán az épület főbb koncepcióját – a szükség okán ugyan, de – mi alakítottuk ki. És ez napjainkig nem változott.

W.-G. A.: A váratlan fordulat mikor következett be?

B. A.: 2002 márciusában a magyar vezetés jelezte, hogy nagyon bizonytalannak látja a projekt sorsát, nem érzi, hogy megszületnek azok a döntések, amelyeknek meg kell születni, lassú a tempó még akkor is, ha már túl voltunk egy elfogadott vázlatterven. Így mindenképpen szükség van tervezőváltásra, illetve egy új vezető tervezőre a csapat élére. Mintha attól féltek volna, hogy megbukunk az összevont tervzsűri előtt. Márpedig ez féléves csúszást jelent a projekt sorsát illetően, ami persze elfogadhatatlan. Golda János – előző napi kérésem ellenére – azonnal feltette a kezét, s képletesen szólva elszaladt. Talán nem tudott azonosulni a tervvel, nem tudta ötünk munkáját kézben tartani. Akkor már tökéletesen el volt havazva a debreceni egyetemmel, a Teampannonnal. A tervezőváltás miatt két kollégánk, Vonnák Kata és Pintér Tamás is felállt.

W.-G. A.: Ezt az egész helyzetet a beruházó a ti nyakatokba varrta?

B. A.: A tapasztalat és persze az ebből származó határozott fellépés hiányzott. De rögtön jelezte, hogy a további munkákban feltétlen számít a csapatra, sőt az új vezetőnek – megelőzendő mindenféle pletyka lábra kelését – feltétel, hogy befogadjon minket. Építészetileg pedig természetesen az eltelt fél év munkáját kell folytatni. Megkérdezte, hogy melyik meghívott pályázóval tudnánk együtt dolgozni. Mi Turányit és az Építész Stúdiót jelöltük meg. Ekkorra már mindkettőjükkel tárgyaltak. Míg Pálfyék kerek perec elutasították a felkérést, addig Turányi Gábor örömmel vállalta az együttműködést. Első mozdulattal lemondta a zsűrit, azt egy hónappal későbbi időpontra kérte. Vele dolgozni számunkra is megnyugtató és megtisztelő volt, arról nem beszélve, hogy a két pályázati terv nagyon hasonlított egymásra, a tetőt ő egy elemként formálta, a homlokzatot pedig lyukarchitektúraként adta elő. A megbízó a lehetőségekhez képest a lehető legkorrektebbül járt el, mi örömmel mentünk bele Gáborral a szerződésbe.

W.-G. A.: Megnyugtató volt végre egy profi segítsége?

B. A.: Igen. Csakhogy szerintem ő is bizonytalan volt. Utólag úgy érzem, tartott a feladattól, soha nem épült korábban ilyen nagy épülete. Az összevont nagyzsűrin aztán a terv könnyedén átment. Ez alkalommal a legfőbb változás a szoborszerű plasztikus tető megjelenése volt, ami a korábbi, fekete palafedésű lapostetőt váltotta fel. Nyár elején leadtuk az engedélyezési tervet, majd egy kis pihenő következett. Turányiék tehát elkezdték csinálni a dizájnt, nálunk meg maradt a feldolgozás.

W.-G. A.: Kissé sorsszerűnek tűnik az ügy, olyan kellemetlen tanulópénz, ami sajnos a kultúránkban kódolt. Valami mélyebb drámának is le kellett zajlania, mi volt az?

B. A.: Lesz majd az is. A kiviteli terv tíz hónapját én senkinek sem kívánom. Itt készültek a lepedőnyi rajzok, és hiába kértük többször is a kollégákat, hogy legyen valaki, aki hetente ránézne a tervekre, olyasvalaki, aki már látott ekkora házat, és segíteni tudná az irodai munkánkat, erre nem került sor. Menet közben aztán kiderült, hogy a király meztelen, kiviteli tervet nem tudnak készíteni, az irodában nincs gazdája a munkának, nem látják át a feladatot, teljes fejetlenség, kapkodás, hiba, hiba és hiba. Jönnek drótpostán a homlokzati rajzok, amelyeken az összkóta nem egyezik a részkóták összegével. Naponta többször. És mindig az utolsó utáni pillanatban. Ők nyaralni és telelni mennek, mi dolgozunk. Az a profizmus, amiről azt feltételeztük, hogy a Turányi-iroda mellett részünk lesz, nem igazolódott be. Folyamatos részhatáridőkkel egy harmincötezer négyzetméteres házat csinálunk, ráadásul átalakítást, ami köztudottan sokkal több munka, mint újat tervezni. Különösen egy ilyen fizikailag nagyon rossz állapotú épület esetében.

Közben pedig a Tanár úr kimarad a munkából, gyakorlatilag a frissen végzett egyetemisták felügyelet nélkül teszik a dolgukat. Kooperációra csak nagy ritkán jön el, mintha ez nem az Ő háza lenne. Ha eljön, öt perc után elrohan. Ilyet még nem láttam.

A kiviteli terv 95%-a nálunk készült, beleértve a teljes belsőépítészetet, a Turányi-iroda a homlokzatokat és a tetőt tervezte. Az összes terv fejlécén, akárcsak a prezentációkon, beleértve egy müncheni „fellépést", a két cég közös logóval szerepelt építésztervezőként. Ráadásul a homlokzathoz a beruházó egy német homlokzattervező specialistát foglalkoztatott, aki korábban a Koolhaasnak, a Diener & Dienernek és a Jahnnak tervezett homlokzati szerkezeteket. Egy ilyen páratlan együttműködési helyzetben szerintem sokkal több lehetőség lett volna, mint egy egyszerű ablakos ház... és apránként előállt a kőrácsunk színes üvegből... Amikor leadtuk a terveket hosszú, hosszú csönd következett, ugyanis tudomásunk szerint Németországban leállították a beruházást.

W.-G. A.: Most mégis épül, bár van némi megtorpanás...

B. A.: Igen, 2004 január–februárjában eldőlt, hogy mégis felépül a ház. 2004 tavaszán elkezdődött a szerkezeti bontás, de ekkor még egy fillért nem kaptunk az előző év májusában leadott kiviteli tervekből.

W.-G. A.: Turányival vagy BHG-vel tárgyaltatok a hiányzó pénzről?

B. A.: 2004 tavaszán váratlanul a T+S-ből T2A építésziroda lett, a Régiposta utcából a Budakeszi útra költözve. Ekkor már folyt az építkezés, állt a toronydaru, emelkedtek a homlokzati falak, benn volt két és fél év munkája. Két-három hetente jártam a Gáborhoz, de folyamatosan azt az információt kaptam, hogy ők nem tudnak semmiről semmit.

W.-G. A.: Mi a vég?

B. A.: 2004 nyarán a Roosevelt téren járva látjuk, hogy áll a tábla, de nincs rajta a cégünk logója. Vezető tervezőként letiltották, mondván, hogy mi már kiszálltunk a munkából.

Végül a megállapodott összeg töredékét kaptuk meg másfél évvel a leadás után, lévén hibásak voltak a tervek... De ezt is csak akkor, ha aláírunk egy papírt, melyben minden szerzői jogunkról lemondunk, az épületet nem használhatjuk referenciaként, a megbízóval nem tárgyalhatunk, és ki vagyunk tiltva a házból. Viszont gesztusként felajánlották, hogy a publikációkban majd szerepelni fog a nevünk. Ők közben megállapodtak a továbbtervezésről és egy módosított építési engedély elkészítéséről, nélkülünk. Pedig mi nem vitattuk egy percig sem, hogy a hullámos tetőt és a mályvaszínű üvegbetéteket ők találták ki.

A hab a tortán idén februárjában az Építészek Házában egy előadás volt a Spenótházról. Természetesen nem kaptunk meghívót. Mónus János, aki a beszélgetést vezette, háromszor rákérdezett: Gábor, volt ennek a munkának egy pályázati előélete, beszélj erről. És megkerüli a választ az érdeklődő kollégák előtt. Háromból háromszor. Aki ott volt, hallhatta.

Megválaszoltam, hogy hol itt a dráma?

Kinek a bőrére?

Levél Borsay Attilának

„Vannak a közömbösek, a barátok, az ellenfelek, akik valamely eszme vagy meggyőződés, vagy érdek parancsszavára harcolnak ellened. Ez az emberi élet rendje, csak így van szép feszültsége az életnek: barátok és ellenfelek között, a közömbösök nagy tömegében."
(Márai Sándor: Füveskönyv, 36 Az ellenségről)

Turányi Gábor

Kedves Attila!

1. Sajnálom, és nem értem
Sajnálom, mert eddig nem bulvárcikkekben, hanem szakmai fórumokon szerepeltem. Hol jobban, hol rosszabbul.
Nem értem, mire kell és kinek jó ez az interjú.
Biztos jó az ellendrukkereknek, akik egy ilyen nagy jelentőségű építészeti esemény körül mindig fölbukkannak. Sündörögnek, nyelvüket élezik, tollukat hegyezik, szemüket forgatják.
Nekem nem jó, de túlélem. Egy izgalmas épület megszületése még akkor is sok örömmel jár, ha adódnak nehézségek, konfliktusok. Elmondhatom Neked, hogy ez még akkor is így van, ha az már a sokadik munka az ember életében. Mert a lényeg: a *ház*.

2. A tervezés során mindig van egy szereposztás
Rám a Spenótház esetében a karmester szerepét osztották. Úgy látod, hogy nem voltam jó dirigens.
Nekem úgy tűnik, hogy a nagyzenekar egészét sikerült minden idegszálammal a *jó ház* felé vezényelnem. Ez volt szakmai és etikai kötelességem. Hol a pulpituson, hol a színpadon, hol a zenekari árokban. Így tanultam mestereimtől, főként Jurcsiktól és Jánossytól. Hidd el, velük sem volt mindig kellemes az együttműködés, mert a mi szakmánknak nem a kellem a lényege. Sajnálom, hogy a jelek szerint mesterként sem tudtam annyi muníciót adni Neked, amennyit a régiek adtak nekem. Tanárként viszont látom, hogy megállod a helyed a mai világban. Magabiztosságod és kritizáló kedved meglepően fejlett. (Virág Csaba és Z. Halmágyi Judit is megkapja a magáét, sőt Golda János is.) Ilyen a világ, rámenősnek kell lenni. Csak keményen, Attila!

3. Hazudni azért nem kell
Hazugság, hogy a megvalósult ház koncepcióját Ti találtátok volna ki.
Az igazság egyszerű: a házat a felelős tervezők tervezték. Az épület a T+S pályázati tervének folytatása, három év hosszú és kemény tervezési folyamatának végeredménye, melynek első másfél évében az MCXVI Kft. tervfeldolgozási munkát végzett.
Hazugságok a cégünk működéséről szóló megjegyzéseid is, különösen a pénzügyi elszámolásra vonatkozó méltánytalan részek.
Hazugság, hogy a 2004. márciusi kamarai tervbemutatón kitértem volna bármilyen kérdés elől. Nem szokásom.
Az igazság az, hogy az ismertetésen – amely a *házról* és nem a botránykeltésről szólt – Mónus János elmondása szerint még távollétemben egyszer (és nem háromszor) említette a pályázatot.

4. Az adott szót be kell tartani
Korábban szerződésben vállaltad, hogy a tervfeldolgozás során megismert mindenféle információt bizalmasan kezelsz, a felelős tervezőkkel szemben szerzői jogi igényt nem támasztasz. Nem tartottad be a szavad.

5. Végül, kedves Attila, sajnálom, hogy türelmetlen voltál
Karnyújtásnyira van a ház befejezése.
Neked (vagy valakiknek) fontosabb volt a botránykeltés kísérlete, mint a megérkezés öröme.
Azért mondom, hogy kísérlet, mert a mi örömünket, a tervező csapat összes többi tagjának örömét nem veheti el az interjú.
A *ház* a fontos! Mindent az dönt el, hogy a *ház* jó vagy rossz. És most már *jó* lesz!

1

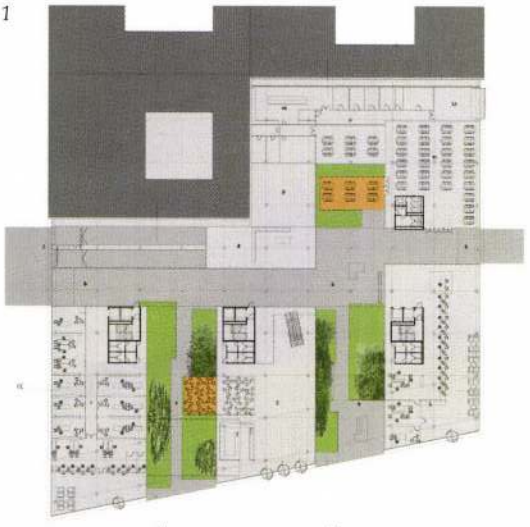

2

3

A Turányi és Simon Építész iroda tervei:

1. Pályázati alaprajz (földszint)

2. Pályázati homlokzat (Roosevelt tér)

3. Megvalósulás alatt álló homlokzat (Roosevelt tér)

4. Zsűri-makett készítés közben

6. Sok mondatot hagytam megválaszolatlanul.
A király meztelenségéről, a pályázatról és a tervezőváltás körülményeiről szóló mondataid, a Rólunk szóló rágalmak illetve az újságcikk megszületésének körülményei Téged minősítenek. S ennek már semmi köze a *házhoz* vagy az építészethez.
Az érintett személyek és cégek jó hírnevének megsértésére nem újságcikkben fogok válaszolni. Annak a válasznak máskor és máshol van a helye.

4

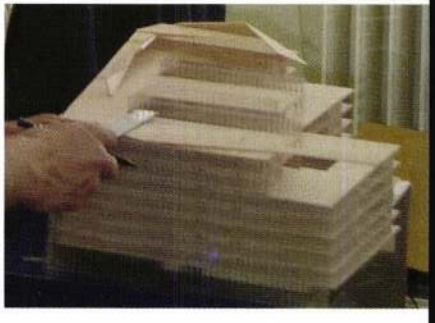

Betonszörny

Levegőminőség-mérő állomás a Kosztolányi Dezső téren

Wesselényi-Garay Andor

A budapesti köztér-felújítási program keretében készült el a Kosztolányi Dezső tér is, a Gellért térrel szemben nem nyertes tervpályázat, hanem kifejezetten egy irodának szóló megbízás alapján. A tér – melynek részletesebb ismertetése e helyütt nem tisztünk – szolidan figyelemfelkeltő pontja a déli részen az emelt virágparterek között megformált pavilon, mely egy megörökölt levegőminőség-mérő állomást rejt.
Talán közhely, de fontos leszögezni, hogy nem épülettel, nem is talált tárggyal, sokkal inkább egy olyan városi objektummal van dolgunk, amely mérete okán éppúgy válhat képzőművészeti alkotássá, mint épített manifesztummá. Előrevetítve írásom konklúzióját, Varga Péter István alkotása egyik sem. Sokkal inkább egy vizuális jelzőtábla, amely Dévényi Sándor Gellért téri forrásházából eredő, a szomszédos Bukarest téri, Félix Pál által jegyzett (az Alaprajzban már bemutatott) egykori buszpályaudvar irányába mutató formálási erővonalakat rendezi. Horizontális értelemben feltétlenül végpont, ugyanis a Dévényi Sándor formálta Gellért tér romantikus historizmusa a Bartók Béla úton fokozatosan lecseng azért, hogy helyét egy nem túl szélsőséges, ám határozott kijelentő mondatnak adja át: ma a világban valahogy így formálnak objekteket. Varga Péter István tömören, kapkodás nélkül mondja el ezt az építészeti mondatot, és ehhez egy olyan anyagot, a vasbetont hívja segítségül, amely e kis betonszörnyet a kortárs hazai építészeti tradíció vertikális végpontjára helyezi. Az Alaprajz későbbi oldalain látható, Horváth Zoltán jegyezte ComGenex irodaházzal, Golda János debreceni egyetemi épületével vagy Gunther Zsolt csornai iskolájával csokorba rendezve olyan új anyaghasználati paradigmára hívja fel a figyelmet, amely szakítani látszik a téglában rejlő, etikai alapon is felértékelt plasztikussággal.
A lassan tíz esztendeje tündöklő téglakultusz és a kortárs magyar építészet viszonyának elemzésekor szembeötlő, hogy a téglát használó irányzatok olyan művészeti, kulturális és stiláris vonulatokba rendeződnek, mely mennyisége okán is indokolt egy új fogalom bevezetése. Ez a fogalom a posztorganikus építészet, amely a kortárs magyar építészet olyan állapotát jelöli, melyben a Makovecz Imre nevével fémjelzett organikus építészet második és harmadik hulláma, valamint az észak-európai tégla-modernizmus magyarországi alkalmazását problematizáló építészek formálási és kulturális törekvései szerencsés módon találkoznak.

1

